

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
Subject : FW: Ontwerp-besluit gaswinning

Hoi [REDACTED]

Wanneer zullen we de gesprekken plannen? Zie onderstaande mail.

Groet,
[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 13 april 2017 8:27
Aan: [REDACTED] 'bestuur@marsdijk.nl' <bestuur@marsdijk.nl>
Onderwerp: Ontwerp-besluit gaswinning

Goedemorgen,

Het ministerie van Economische Zaken heeft de publicatie van het ontwerp-besluit voor het Winningsplan Westerveld iets uitgesteld. Het idee was om half april te publiceren. De publicatie wordt nu verwacht in de week van 5 mei. Op 22, 23 en 24 mei zal het ministerie informatieavonden in Assen en omgeving organiseren.

Burgemeester de heer Out gaat graag weer met u als afzonderlijke organisaties in gesprek over de inhoud van de ontwerp-beschikking en over uw wensen en ideeën hierover. Er zal binnenkort contact met u worden opgenomen om een afspraak te maken.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:

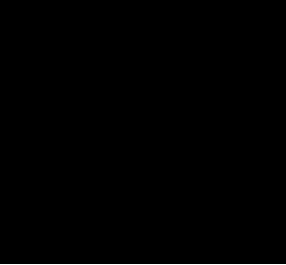
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 8-5-2017 15:15:09

Subject : FW: ontwerp-instemmingsbesluit Westerveld
Attachment : Analyse ontwerp-instemmingsbesluit gemeenten.docx;

Ter info zoals was toegezegd de inhoudelijk beoordeling van het ontwerp besluit van de provincie Drenthe.
Morgen maar even bespreken.

Met vriendelijke groeten,

Verzonden: maandag 8 mei 2017 15:11

Onderwerp: ontwerp-instemmingsbesluit Westerveld

Dag [REDACTED]

Bij deze, conform de afspraak, mijn analyse van het ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Westerveld.

Ik kan helaas morgen niet aanwezig zijn, maar ik denk dat het document voor zich spreekt; mogelijk hebben jullie zelf al een groot deel dezelfde analyse gemaakt.

Ik hoop dat jullie hier iets mee kunnen, voor vragen kun je altijd mailen of bellen. Wil jij het document verder uitzetten naar de andere leden?

Ik ga er vanuit dat jullie als gemeenten sowieso een zienswijze zullen indienen. Voor de provincie weet ik dit nog niet; technisch hebben wij weinig reden om een zienswijze in te dienen; het zou eventueel een soort adhesie betuiging aan jullie kunnen zijn. Maar dat zal dus bestuurlijk afgestemd/besproken moeten worden. Dat zal dan van de week wel kunnen gebeuren.

M [REDACTED]

P.S. Ik weet niet of [REDACTED] morgen komt, hij heeft momenteel erg trieste familieomstandigheden.

Date : 10-5-2017 09:27:48

To : "[REDACTED]@provinciegroningen.nl" "[REDACTED]@provinciegroningen.nl", "[REDACTED]@provinciegroningen.nl" "[REDACTED]@provinciegroningen.nl"
Subject : FW: ontwerp-instemmingsbesluit Westerveld
Attachment : Analyse ontwerp-instemmingsbesluit gemeenten.docx;

Dag [REDACTED]

[REDACTED] heeft een snelle inhoudelijk analyse gemaakt n.a.v. het ontwerp-instemmingsbesluit.
Bij deze ter info het resultaat ervan.

Wij hebben n.a.v. ervan een inhoudelijke vraag aan jullie t.a.v. het onderwerp productiesnelheid.

In het ontwerp instemmingsbesluit van EZ (7.3.3, blz 25) staat dat effecten van de productiesnelheid niet is meegenomen in de SRA systematiek voor kleine velden en dat dit ook niet nodig zou zijn.

[REDACTED] suggereert dat het effect van de productiesnelheid nu wél voor het Groningerveld is meegenomen maar dat die niet 1-1 voor de kleine velden is door te voeren.

Vraag hoe kijken jullie hier tegenaan?

Is dit effect relevant in Groningen?

Kan dit ook voor Westerveld een relevant item zijn?

Graag jullie spoedige reactie.

Met vriendelijke groeten,

Van: [REDACTED]@drenthe.nl]

Verzonden: maandag 8 mei 2017 15:11

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: ontwerp-instemmingsbesluit Westerveld

Dag [REDACTED]

Bij deze, conform de afspraak, mijn analyse van het ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Westerveld.

Ik kan helaas morgen niet aanwezig zijn, maar ik denk dat het document voor zich spreekt; mogelijk hebben jullie zelf al een groot deel dezelfde analyse gemaakt.

Ik hoop dat jullie hier iets mee kunnen, voor vragen kun je altijd mailen of bellen. Wil jij het document verder uitzetten naar de andere leden?

Ik ga er vanuit dat jullie als gemeenten sowieso een zienswijze zullen indienen. Voor de provincie weet ik dit nog niet; technisch hebben wij weinig redenen om een zienswijze in te dienen; het zou eventueel een soort adhesie betuiging aan jullie kunnen zijn. Maar dat zal dus bestuurlijk afgestemd/besproken moeten worden. Dat zal dan van de week wel kunnen gebeuren.

M [REDACTED]

P.S. Ik weet niet of [REDACTED] morgen komt, hij heeft momenteel erg trieste familieomstandigheden.

Date : 17-12-2018 09:36:42

16.354

F

To : "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl, "██████████@aaenhunze.nl" ██████████@aaenhunze.nl, "██████████@gemeentenoordenveld.nl, "██████████@gemeentenoordenveld.nl" ██████████@gemeentenoordenveld.nl

C ██████████@zuidhorn.nl, "██████████@westerkwartier.nl" ██████████@westerkwartier.nl

Subject : FW: opmerkingen portefeuillehouder Leek beroepschrift
Attachment : Uitgaande zienswijze gemeente Leek.pdf;

Dag collega's,

Zie onderstaande vraag van ██████████
Wie heeft er bezwaar tegen dat wij deze beperkte wijzigingen nog in ons gezamenlijke beroepschrift doorvoeren. Vanuit Tynaarlo geen bezwaar.

Besluitvorming hier vindt morgen plaats. Ik verwacht van daaruit geen opmerkingen.

Groet, ██████████ Tynaarlo

Van: ██████████ ██████████@westerkwartier.nl]

Verzonden: vrijdag 14 december 2018 12:25

Aan: ██████████

Onderwerp: opmerkingen portefeuillehouder Leek beroepschrift

Dag ██████████

Wethouder Dekker van de gemeente Leek heeft een paar opmerkingen op het beroepschrift:

1. In het beroepschrift alle 11 gasvelden die vallen onder winningsplan Westerveld expliciet benoemen.
2. Bij nieuwe putten ook put Zevenhuizen-West noemen. Die stond al wel in instemmingsbesluit, maar gemeenten blijven bij standpunt dat geen nieuwe velden ontwikkeld moeten worden. (zie ook zienswijze van Leek, nogmaals in de bijlage toegevoegd)
3. Ondeugdelijk onderzoek aanvullen met: interactie tussen gaswinning kleine velden en gasopslag Norg. De risico's die interactie met zich meebrengt, onder andere cumulatieve bodemdaling, ontbreekt compleet in SRA. (zie ook voor dit punt zienswijze Leek).

Zou je dit door kunnen geven aan ██████████

Hartelijk dank.
██████████

Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie en Omgeving
Cluster vergunningen
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Registratienummer: 2017003863
Onderwerp: Zienswijze winningsplan Westerveld

Contactpersoon: [REDACTED]
Leek, 03 JULI 2017

Geachte heer Kamp,

Op 8 mei 2017 hebt u de kennisgeving van het ontwerpinstemmingsbesluit wijziging gaswinning Westerveld gepubliceerd. Hierin is uw reactie weergegeven op ons advies op het winningsplan Westerveld (briefnummer 2017000013 met als datum 19-01-2017). Bij brief van 14 juni 2017 (registratienummer 2017004422) hebben wij pro forma een zienswijze ingediend. Middels deze brief sturen wij u onze inhoudelijke zienswijze toe.

Twee van de aardgasvelden uit het winningsplan Westerveld liggen in zijn geheel in onze gemeente: de velden Zevenhuizen en Zevenhuizen-West. Het veld Zevenhuizen is reeds in productie en het veld Zevenhuizen-West is een nieuwe winlocatie in het winningsplan. De overige negen velden in het winningsplan liggen deels in (veld Een) dan wel in de nabijheid van onze gemeente. Bij de totstandkoming van onze zienswijze overlegden wij met andere betrokken decentrale overheden. De gemeente Leek concludeert dat u op grond van dit ontwerp winningsplan geen instemming kunt verlenen aan de gaswinning Westerveld. Hieronder lichten wij onze zienswijze toe.

Zienswijze winning Zevenhuizen-West

In de aanvraag gewijzigd winningsplan Westerveld door de NAM wordt niet duidelijk weergegeven of er winning uit het gasveld Zevenhuizen-West zal gaan plaatsvinden. Wij hebben in ons advies aangegeven evenals de provincie Groningen dat wij tegen de ontwikkeling van een nieuw klein gasveld in onze gemeente zijn. U geeft in uw ontwerpinstemmingsbesluit aan dat deze stellingname niet per se leidt tot het niet winnen van gas uit het gasveld Zevenhuizen-West, indien aan alle overige eisen wordt voldaan. Daarnaast geeft u aan dat in het gasveld Zevenhuizen-West al een niet-succesvolle put aanwezig is, waarmee u wellicht aangeeft dat het geen nieuw klein gasveld betreft.

Wij hebben voor de ontvangst van het winningsplan Westerveld, nooit kennis gehad van het feit dat er naast reservoir Zevenhuizen ook nog een tweede reservoir Zevenhuizen-West aanwezig was in onze gemeente. Dit betekent dat wij nog steeds van mening zijn dat het hier **niet** gaat om een ontwikkelde/al in productie genomen gasveld Zevenhuizen-West, maar om een **nieuw** gasveld.

Wij vinden dat:

1. het gasveld Zevenhuizen-West als een nieuw klein gasveld moet worden beschouwd en blijven van mening dat het gasveld Zevenhuizen-West niet ontwikkeld mag worden.

Tolberterstraat 66
9351 BJ Leek
Postbus 100
9350 AC Leek

Telefoon
14 0594

Fax
(0594) 51 75 12

E-mail:
info@leek.nl

Internet:
www.leek.nl

Zienswijze onzekerheden

Er is nog veel onduidelijk als het gaat om de effecten van gaswinning op de ondergrond en op de bovengrondse bouwwerken. De aanbevelingen van de Onderzoeksraad uit 2015 die u hebt omarmd, gaan specifiek over het communiceren over deze onzekerheden. De Onderzoeksraad adviseerde u om in de communicatie met inwoners transparant te zijn over onzekerheden en uit te leggen welke plaats deze onzekerheid krijgt in de besluitvorming.

Ook heeft de Onderzoeksraad in 2015 aanbevolen nader onderzoek te doen naar kennisontwikkeling van de diepe ondergrond. Uit voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC), niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden. Dit beeld is onlangs (advies aan u van 13 april 2017) bevestigd door de inspecteur generaal van SodM. Hij gaf daarbij aan dat er momenteel geen rekenmodel beschikbaar is dat de seismiciteit betrouwbaar kan voorspellen.

Op 31 januari 2017 heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt. In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na dertig jaar ervaring en vier jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkent.

Wij vinden dat:

2. u in het ontwerpinstemmingsbesluit niet transparant bent. Het blijft onduidelijk hoe de genoemde onzekerheden en/of onduidelijkheden in de effecten van gaswinning op de ondergrond en op de bovengrondse bouwwerken zijn afgewogen in de besluitvorming. Ook blijft onduidelijk wat de betrouwbaarheid van de risicoberekeningen is.

Zienswijze bodemdaling en gasopslag Norg

Het veld dat in gebruik is als gasopslag Norg ligt voor een deel in onze gemeente. Het beëindigen en leeg produceren van de gasopslag Norg zal volgens de NAM in de toekomst tot een additionele tien centimeter bodemdaling leiden. Deze component is verdwenen uit de huidige set prognoses, omdat de NAM veronderstelt de gasopslag tot 2080 in werking te zullen hebben. Wij hebben in ons advies aangegeven om NAM de bodemdalingscomponent toch weer op te laten nemen in de bodemdalingsprognose voor de jaren 2050 en 2080.

U geeft in uw ontwerpinstemmingsbesluit aan dat u niet mee gaat in deze stellingname, aangezien het instemmingsbesluit slechts een doorlooptijd heeft t/m 2028 en de beoogde gebruiksduur van de gasopslag Norg aanzienlijk langer is. Voorafgaand aan het leeg produceren van het gasveld Norg en de daarmee samenhangende bodemdaling zal voldoende tijd zijn om de hierdoor noodzakelijke maatregelen te kunnen nemen.

Vanwege de grote onzekerheden die er momenteel heersen omtrent de aard van onze toekomstige energievoorziening willen wij het scenario van een forse bespoediging van de sluiting van de gasopslag Norg niet uitsluiten. Wij achten het zinvol op voorhand te weten welke additionele daling in het gebied (op mogelijk kortere termijn dan nu verwacht) nog verdisconteerd moet gaan worden.

Wij vinden dat:

3. de NAM de bodemdalingscomponent die het gevolg is van het leeg produceren van het gasveld Norg na beëindigen van de gasopslag aldaar, weer moet opnemen in de bodemdalingprognose voor in ieder geval het jaar 2050 en 2080.

Zienswijze bodembeweging en schade

De NAM geeft aan in het winningsplan Westerveld de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet uit te kunnen sluiten. In het ernstigste geval kan sprake zijn van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Wij achten het van belang dat juist omdat de kans op schade niet uit te sluiten is, eventuele schadeclaims van inwoners goed en vlot afgehandeld worden. Een vastgelegde procedure bevordert de transparantie, eenduidigheid en snelheid. Een adequaat seismisch netwerk om eventuele trillingen te registreren en een aantal nulmetingen zal hier ook aan bijdragen.

Wij hebben u in ons advies aangegeven om aan het winningsplan Westerveld de voorwaarde te verbinden dat eventuele schadeclaims vlot en adequaat afgehandeld zullen worden door NAM. U onderschrijft in uw ontwerpinstemmingsbesluit de behoefte aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. U geeft daarbij aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen de decentrale overheden en de NAM. De NAM heeft aangegeven te willen meewerken aan de totstandkoming van afspraken hierover. Dit is in artikel 5 van het besluit vastgelegd. Daarbij hebben wij u in ons advies aangegeven de NAM op te dragen het proces van schademelding, onderzoek en afhandeling publiek toegankelijk, transparant vast te leggen. Dit advies is opgevolgd en is als voorschrift overgenomen in het instemmingsbesluit (artikel 5).

Wij merken op dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerpinstemmingsbesluit regels stelt (artikel 5) om een en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden. U als vergunningverlenende en toezichthoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Als decentrale overheden hebben wij in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van onze inwoners. Vanuit die verantwoordelijkheid zijn wij overigens graag bereid hierin mee te denken. Onlangs is bij de afhandeling van schade door gaswinning uit het Groningenveld besloten om NAM als partij uit het afhandelingsproces te halen. Dit om (de schijn van) belangenverstrengeling te voorkomen. Wij vinden net als de overige decentrale overheden in het winningsplan Westerveld, dat dit ook naar dit dossier doorgetrokken moet worden.

Wij vinden dat:

4. u als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten, inclusief beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil. Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.
5. u zorg moet dragen dat indien de NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.
6. in de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouw-schade niet beperkt moet voor natuurlijke personen maar deze moet worden verbreed naar alle rechtspersonen (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een bv of nv).

Zienswijze lusten en lasten

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij hebben u geadviseerd om zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij er ook baten terugvloeien naar het gebied.

U geeft in uw ontwerpinstemmingsbesluit aan dat u de Tweede Kamer de toezegging hebt gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor mijnbouw, hernieuwbare energie en het hoogspannings- en gastransportnet te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie van Nederlandse gasproducenten (NOGEP-PA) momenteel aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Wij vinden dat:

7. u in uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio en dat dit integraal onderdeel moet zijn van uw afweging.

Conclusie

Wij zijn van mening zijn dat het nieuwe gasveld Zevenhuizen-West niet ontwikkeld mag worden en dat er onduidelijkheden/onzekerheden blijven bestaan over de risico's van de bodemdaling en trillingen en de lusten en lasten voor de directe omgeving. Wij vinden dan ook dat u niet uw instemming kunt verlenen aan het ontwerpwinningplan Westerveld.

Burgemeester en wethouders van Leek,

B.C. Hoekstra, burgemeester M. Schomper, secretaris

Date : 5-6-2018 11:58:56

[Redacted]

@gemeentewesterveld.nl, "[Redacted]@ommen-hardenberg.nl" [Redacted]

[Redacted]@ommen-hardenberg.nl

Cc : "[Redacted]@dewoldenhoogeveen.nl

Subject : FW: Opname bouwkundige staat

Attachment : image001.png;

Ter info onderstaande mailwisseling met EZK over dit onderwerp.

Met vriendelijke groet,

Beleidsmedewerker water en riolering | Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen

[Redacted]
[Redacted]@dewoldenhoogeveen.nl

Aanwezi : maanda t/m vri da

Van: [Redacted]

Verzonden: dinsdag 5 juni 2018 11:52

Aan: [Redacted]

Onderwerp: FW: Opname bouwkundige staat

Beste [Redacted],

Bedankt voor je uitgebreide antwoord waaruit blijkt dat ook bij jullie het onderwerp in ieder geval goed aandacht krijgt. En excuses voor de wat verlate reactie.

Zoals je hieronder onze rol als gemeente schetst is deze zeer beperkt tot het aanleveren van gegevens en adviserend hierin. Met name dat adviserende aspect is juist het lastige, hoe kun je nu adviseren over iets waar je maar heel beperkt kennis van hebt. Woningen (bouwwerken) zijn immers geen eigendom van de gemeente. Hierin moeten we dus vertrouwen op de kennis van anderen... en hoe serieus pakt iemand anders die rol dan op.

We kijken uit naar het door jou voorgestelde overleg. Ik vind wel dat dit dan het beste Drenthe breed kan worden opgepakt en niet alleen met onze gemeente. Het moet volkomen helder zijn voor iedereen hoe uitvoering wordt gegeven aan dit artikel. Hier moet m.i. ook geen verschil in proces zijn tussen bijvoorbeeld Tynaarlo, Westerveld of De Wolden. Inhoudelijk zijn dit natuurlijk verschillende gebieden (bodemgesteldheid, winningsmethode, bouwwerken) waardoor de uitkomst van de opname anders kan zijn, maar het proces om te komen tot een selectie moet eenduidig zijn.

Ondertussen zal ik voor ons winningsplan ook contact opnemen met de NAM om te vragen hoe zij in dit proces zitten, of er al een planning is enz. Ik weet dat de noordelijke Drentse gemeenten een dergelijk gesprek met de NAM al hebben gehad.

Ik weet dat de provincie ook bezig is met dit onderwerp, maar wat de precieze stand van zaken is, is mij niet helemaal meer duidelijk.

Met vriendelijke groet,

Beleidsmedewerker water en riolering | Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen

[Redacted]
[Redacted]@dewoldenhoogeveen.nl

Aanwezi : maanda t m vri da

Van: [Redacted]@minez.nl

Verzonden: dinsdag 15 mei 2018 17:03

Aan: [Redacted]

CC: [Redacted]

Onderwerp: RE: Opname bouwkundige staat

Beste [Redacted]

[Large redacted content block]

Hartelijke groet,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DGETM-Directie Energie en Omgeving
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

[@minez.nl](mailto:minez.nl)
Tel. [redacted]

Van: [redacted] [@dewoldenhoogeveen.nl](mailto:dewoldenhoogeveen.nl)
Verzonden: donderdag 26 april 2018 11:19
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Opname bouwkundige staat

Beste [redacted]

In Drenthe hebben we met een aantal gemeenten bij elkaar gezeten over de opname van de bouwkundige staat (Aa en Hunze, Tynaarlo, Assen, Westerveld, Ommen-Hardenberg, De Wolden en Hoogeveen).

Bij de winningsplannen in deze gemeenten is dit artikel (of vergelijkbaar) nu opgenomen in het instemmingsbesluit van de minister (zo ook bij de wijk fase 2). De tekst roept echter bij ons veel vragen op (geknipt uit artikel 5, de wijk fase 2):

"(...) een opname is uitgevoerd naar de bouwkundige staat van een, na overleg met de gemeente(n), vast te stellen representatieve selectie van voor bodembeweging gevoelige bouwwerken gelegen binnen het gebied waar bodembeweging als gevolg van de gaswinning zich kan voordoen."

We hebben als gemeente een duidelijke rol gekregen volgens het artikel. De invulling hiervan is echter een stuk lastiger. Het artikel laat namelijk veel ruimte voor discussie: wat is representatief? Welk bouwwerk is gevoelig voor bodembeweging? Binnen welk gebied moet de selectie plaatsvinden? Dit is voor ons als gemeente lastig te bepalen.

We doen hierbij een oproep aan het ministerie van EZK om hierin duidelijkheid te verschaffen. Via de beroepsprocedure op het besluit vonden we niet de goede weg, we zitten graag aan tafel om constructief hiermee bezig te zijn en zo voor onze inwoners het beste resultaat te halen. We kunnen ons voorstellen dat ook de mijnbouwexploitant met dit besluit in zijn maag zit. Om willekeur te voorkomen en onafhankelijkheid te waarborgen lijkt het ons verstandig als EZK hiervoor met een uitwerking komt, hoe we een goede invulling kunnen geven aan dit artikel.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsmedewerker water en riolering | Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen
[redacted] [@dewoldenhoogeveen.nl](mailto:dewoldenhoogeveen.nl)
Aanwezig: maandag t/m vrijdag

--

Dit bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Als u niet de geadresseerde bent en toch dit bericht heeft ontvangen, verzoeken wij u vriendelijk contact met de afzender op te nemen en het e-mailbericht te verwijderen.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

gemeente
DE WOLDEN

Gemeente
Hoogeveen

Date : 16-11-2018 13:19:55

F

T

Subject : FW: opzet proces besluit EZK winningsplan Westerveld

Ter info

Met vriendelijk groet,

Beleidsadviseur gemeente Assen
Team Strategie en Advies
T
M
Website: www@assen.nl

Van:
Verzonden: vrijdag 16 november 2018 12:12
Aan:
Onderwerp: RE: opzet proces besluit EZK winningsplan Westerveld

zal in ieder geval zorgen dat ze haar conclusies aanlevert.

Van: @assen.nl
Verzonden: donderdag 15 november 2018 11:20
Aan: @drenthe.nl
CC: @drenthe.nl
Onderwerp: RE: opzet proces besluit EZK winningsplan Westerveld

Snap ik !

Hoop dat wel aanwezig kan zijn.

Met vriendelijk groet,

Beleidsadviseur gemeente Assen
Team Strategie en Advies
T
M
Website: www@assen.nl

Van: @drenthe.nl
Verzonden: donderdag 15 november 2018 10:01
Aan:
CC:
Onderwerp: RE: opzet proces besluit EZK winningsplan Westerveld

H

Ik kan zelf dinsdag niet; zou er anders tijd voor vrij maken, maar ik geef toch maar prioriteit aan de promotieplechtigheid van mijn vrouw!
Gezien de tijdsdruk wat mij betreft wel door laten gaan lijkt mij, ik neem aan dat iemand anders het gesprek wel kan leiden.

Groet,

Van: @assen.nl
Verzonden: woensdag 14 november 2018 17:50
Aan: @drenthe.nl; 'Gemeente Tynaarlo' <@tynaarlo.nl> @drenthe.nl; @aaenhunze.nl
<@aaenhunze.nl>; @gemeentenoordenveld.nl <@gemeentenoordenveld.nl>
CC: @assen.nl
Onderwerp: opzet proces besluit EZK winningsplan Westerveld

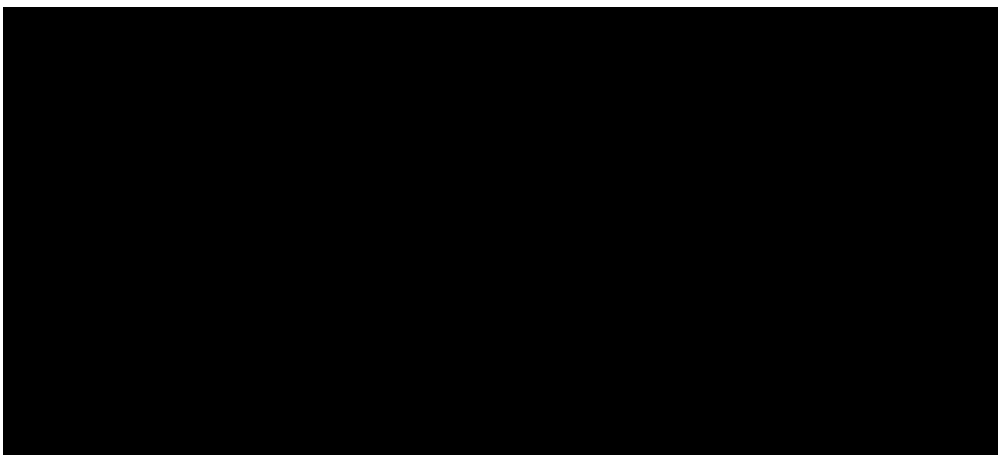
Dag allemaal,

Het besluit van het winningsplan Westerveld is nu eindelijk dan toch gepubliceerd!

en ik hebben het eerdere planningschema voor Assen nu geactualiseerd (zie hieronder). Ons plan was om, net zoals bij de zienswijze, weer met de kerngroep het besluit te gaan analyseren op de technische/maatschappelijke aspecten. Voor de juridische aspecten wordt een advocaat ingeschakeld. Ook de overige overheden binnen het gebied van het winningsplan Westerveld worden van harte uitgenodigd hierbij aan te schuiven.

Mijn voorstel is om op **dinsdag 20 november van 14:00 -17:00uur in het gemeentehuis van Assen** bij elkaar te komen om het besluit ambtelijk te bespreken en te analyseren. Eventueel is woensdag 21 nov van 9:00-12:00 uur een alternatief mocht je niet kunnen maar dat heeft niet mijn voorkeur.

Graag verneem ik voor morgenmiddag een reactie of dinsdag gaat lukken. Dan stuur ik morgenmiddag de overige overheden via de mail een uitnodiging.

Beleidsadviseur gemeente Assen
Team Strategie en Advies
T
M
Website: www@assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 17-5-2017 14:40:13

F

To : "[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@tynaarlo.nl

C

Subject : FW: opzetje communicatie zienswijze gaswinning westerveld

Hoi [REDACTED]

Zie hieronder onze bijdrage voor hoofdstuk 5 communicatie.
Succes morgen met de redactieslag en het overleg met de advocaat.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
Telefoon algemeen: 14 0592
Telefoon direct: [REDACTED]

5 **COMMUNICATIE**

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 13-12-2016 09:30:16

16.358

From : [REDACTED]
T [REDACTED]
C [REDACTED]

Subject : FW: overleg gezamenlijk advies winningsplan Westerveld: 15 december 9.00 uur Gemeenhuis Tynaarlo te Vries, kamer 142
Attachment : Overzicht novelle bewijsvermoeden gaswinning Groningen_JFE.docx;

Dit stuk bespreken we met de gezamenlijke overheden donderdag as. Dan besluit of we omkering bewijslast in casco-advies gaan opnemen. Morgen even overleg hoe we als Assen hierin gaan staan. Dit nav de uitgesproken wens van de raad.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: dinsdag 13 december 2016 8:31

Aan: [REDACTED]@drenthe.nl; [REDACTED]@assen.nl; [REDACTED]@aaenhunze.nl; [REDACTED]
[REDACTED]@drenthe.nl; [REDACTED]@tynaarlo.nl; [REDACTED]@wdodelta.nl; [REDACTED]
[REDACTED]@

CC: [REDACTED] GemeenteNoordenveld.nl; Advies <advies@noorderzijlvest.nl>;
[REDACTED]@middendrenthe.nl; [REDACTED]
[REDACTED]@ooststellingwerf.nl; [REDACTED]@weterskipfryslan.nl; [REDACTED]@hunzeenaas.nl; [REDACTED]
[REDACTED]@aaenhunze.nl; [REDACTED]

Onderwerp: RE: overleg gezamenlijk advies winningsplan Westerveld: 15 december 9.00 uur Gemeenhuis Tynaarlo te Vries, kamer 142

Beste mensen,

Bij deze doe ik jullie het toegezegde overzicht toekomen van de novelle Wet bewijsvermoeden gaswinning Groningen.

Zoals in het besprekingsverslag van 1 december jongstleden staat is dit geheel beperkt tot een weergave van de 'haken en ogen'.

Ik denk dat we aan dit onderwerp niet veel aandacht kunnen besteden in ons gezamenlijk advies voor de gaswinning Westerveld.

Jullie hebben van mij nog een uiteenzetting tegoe over kritische infrastructuur en een tekst over KRW, natuur en waterdoelen, indien van toepassing.

Deze bijdragen volgen z.s.m

Groeten,

[REDACTED]
m [REDACTED]
Beleidsadviseur Bestuurlijk-Juridische Zaken
Waterschap Noorderzijlvest
T [REDACTED]
F [REDACTED]
E-mail: [REDACTED]@noorderzijlvest.nl
KVK-nummer 501 30 994

OVERZICHT NOVELLE BEWIJSVERMOEDEN GASWINNING GRONINGEN

Aanleiding voor de indiening van de novelle bewijsvermoeden

- In artikel 177 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek is een specifieke regeling voor aansprakelijkheid voor mijnbouwschade opgenomen. Op de exploitant van een mijnbouwwerk rust een risicoaansprakelijkheid. Dat wil zeggen dat het voor zijn aansprakelijkheid niet relevant is of het mijnbouwwerk gebrekkig is en of er sprake is van schuld van de exploitant. Wel moet de benadeelde stellen en zo nodig bewijzen dat zijn schade is ontstaan door bodembeweging als gevolg van mijnbouwactiviteiten.
- In aansprakelijkheidsprocedures voor mijnbouwschade staat de vraag naar het causale verband tussen de gaswinning en de geleden schade centraal. Dit causale verband bestaat uit twee onderdelen: het verband tussen de mijnbouwactiviteiten en de bodembeweging en het verband tussen de bodembeweging en de schade.
- In de periode van augustus 2012 tot eind 2015 zijn er vanuit het effectgebied van het Groningenveld circa 59.000 schademeldingen gedaan. In ongeveer 92% van het aantal gemelde gevallen is door de NAM een voorstel voor schadeherstel gedaan. In die gevallen wordt dus niet betwist dat de schade geheel of gedeeltelijk het gevolg is van aardbevingen door gaswinning. In veel gevallen gaat het om particuliere woningeigenaren. Anders dan NAM beschikken zij niet over specifieke juridische of technische kennis. Door hen wordt het schade-afhandelingsproces vaak als belastend ervaren.
- De omkering van de bewijslast past in het beleid van het kabinet om de schade-afhandeling te verbeteren en zo de gedupeerde Groningers te ontlasten.

Inhoud novelle bewijsvermoeden

- De novelle bewijsvermoeden gaswinning Groningen is een amendement dat het Wetsvoorstel Veiligheid van offshore olie- en gasactiviteiten en omkering van bewijslast bij schade binnen het effectgebied van een mijnbouwwerk (34.041) wijzigt.
- De novelle regelt een wettelijk bewijsvermoeden voor fysieke schade als gevolg van bodembeweging door mijnbouwwerkzaamheden ten behoeve van gaswinning uit het Groningenveld.
- De novelle is gebaseerd op de overweging, dat het gewenst is enkele bestaande wetten te wijzigen met het oog op de omkering van de bewijslast bij schade binnen het effectgebied van een mijnbouwwerk. Het doel daarvan is om te komen tot een afgebakend wettelijk bewijsvermoeden voor schade door bodembeweging als gevolg van gaswinning uit het Groningenveld.
- Het bewijsvermoeden houdt in dat, indien binnen het effectgebied van het Groningenveld fysieke schade aan gebouwen en werken ontstaat, die naar haar aard schade als gevolg van bodembeweging door de gaswinning zou kunnen zijn, wordt vermoed dat die schade door gaswinning veroorzaakt is. Hiermee wordt de positie van de benadeelde in discussies over het causaal verband tussen de schade en de mijnbouwactiviteiten versterkt.
- Met dit wettelijk vermoeden moet de benadeelde stellen dat zich fysieke schade heeft voorgedaan aan een gebouw of werk binnen het effectgebied van het Groningenveld, die naar haar aard schade als gevolg van bodembeweging door gaswinning zou kunnen zijn. Daaruit ontstaat dan voor de rechter het vermoeden dat de schade het gevolg is van de gaswinning. Het is dan aan de exploitant om dit vermoeden te ontzenuwen, door aannemelijk te maken dat bodembeweging door de aanleg of exploitatie van het mijnbouwwerk niet de oorzaak is van de schade. Het vermoeden van causaliteit kan door de exploitant dus worden weerlegd door aannemelijk te maken dat de schade niet het gevolg is van bodembeweging door gaswinning. Dit kan de exploitant bijvoorbeeld doen door aannemelijk te maken dat de schade een andere oorzaak heeft, zoals een bouwkundige oorzaak of weersomstandigheden.

Het is dan weer aan de benadeelde om alsnog het causale verband tussen de schade en bodembeweging door gaswinning te bewijzen.

Ook kan de exploitant verweer voeren op grond van de artikelen 98 (toerekening naar redelijkheid) of 101 (eigen schuld) van boek 6 van het Burgerlijk Wetboek.

- Het wettelijk bewijsvermoeden wordt beperkt tot schade binnen het effectgebied van het Groningenveld. De introductie van het wettelijk bewijsvermoeden wordt voor dit gasveld gerechtvaardigd doordat sprake is van een situatie waarin het grootste deel van een groot aantal soortgelijke schadegevallen het gevolg is van één oorzaak, namelijk gaswinning. In situaties en gebieden waar dat niet het geval is, is een zodanige ingreep in de procespositie van partijen niet aangewezen. In andere delen van Nederland blijft daarom de bestaande risicoaansprakelijkheid gelden. Om dezelfde reden geldt het wettelijke bewijsvermoeden uitsluitend voor fysieke schade en niet voor bijvoorbeeld omzetschade van ondernemingen. De verwachting is dat in de komende decennia het Groningenveld leeg zal raken en de gaswinning uiteindelijk zal eindigen. Op termijn zal de bodembeweging dan ook afnemen. Wanneer niet langer sprake is van een situatie waarin vaststaat dat het grootste deel van een groot aantal soortgelijke schadegevallen het gevolg is van gaswinning, ligt het in de rede dat de wetgever het wettelijke bewijsvermoeden heroverweegt.

Conclusies

De novelle bevat een sterk afgebakend bewijsvermoeden. Zij introduceert slechts een beperkte omkering van de bewijslast. Deze gelimiteerde betekenis komt tot uitdrukking in de volgende aspecten.

1. De omkering van de bewijslast is alleen van toepassing binnen het effectgebied van het Groningenveld. De wet houdt geen bewijsvermoeden in ten aanzien van aardbevingschade die is veroorzaakt door gaswinning uit andere velden dan het Groningenveld.
2. De wet introduceert alleen een omkering van de bewijslast (bewijsvermoeden) voor fysieke schade aan gebouwen en werken als gevolg van aardbevingen. Voor de nadelige gevolgen van bodemdaling en ook voor andere soorten schade (omzetschade, psychisch nadeel) blijft de hoofdregel 'wie eist bewijst' gelden.
3. De omkering van de bewijslast (bewijsvermoeden) moet in de eerste plaats een verlichting brengen in de procesposities van benadeelde particulieren. Het is de vraag of ook overheidsinstanties in procedures rechtstreeks een beroep zouden kunnen doen op de omkering van de bewijslast. Alhoewel in de toelichting op de novelle met enige regelmaat de algemene term 'benadeelde' wordt genoemd, blijkt uit de novelle zelf niet duidelijk of zij al dan niet ook (mede) gericht is tot overheden.
4. Op grond van de omkering van de bewijslast heeft de benadeelde alleen een stelplicht ten aanzien van de omstandigheid, dat de opgetreden schade naar haar aard schade als gevolg van bodembeweging door aardgaswinning zou kunnen zijn. Hij of zij hoeft dus niet te bewijzen dat de opgetreden schade door de gaswinning is veroorzaakt. Ondanks dit bewijsvermoeden houdt de novelle geen absolute garantie in dat de opgetreden schade in alle gevallen volledig geacht wordt door bodembeweging te zijn ontstaan.
5. De omkering van de bewijslast heeft in de praktijk wellicht ook een beperkte waarde. De benadeelde zal immers alsnog het causaal verband tussen de bodembeweging door aardgaswinning en de opgetreden schade moeten bewijzen wanneer de NAM erin slaagt om aannemelijk te maken dat de schade zich heeft gemanifesteerd als gevolg van andere oorzaken dan de aardbevingen.

16.359

Date : 17-5-2017 11:47:03

F [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : FW: overleg PlasBossinade - zienswijze winningsplan Westerveld

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: [REDACTED]@tynaarlo.nl

Verzonden: woensdag 17 mei 2017 10:10

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: overleg PlasBossinade - zienswijze winningsplan Westerveld

Tijd: donderdag 18 mei 2017 13:00-14:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie: kantoor PlasBossinade

Date : 17-7-2017 11:55:01

16.360

Subject : FW: Overzicht winningsplannen provincie Drenthe
Attachment : Wipla overzicht prov Drenthe.pdf;image001.png;

Ter info

Met vriendelijke groet,

Beleidspecialist gemeente Assen

T
M
Website: www@assen.nl

Van: [redacted]@drenthe.nl]
Verzonden: maandag 17 juli 2017 10:26
Aan: [redacted]@wdodelta.nl; [redacted]@wdodelta.nl; [redacted]@wdodelta.nl)
<[redacted]@meppel.nl; [redacted]@middendrenthe.nl' [redacted]@middendrenthe.nl>; [redacted]@gemeentenoordenveld.nl)
[redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@ruddrenthe.nl' <[redacted]@ruddrenthe.nl>; [redacted]@ruddrenthe.nl' <[redacted]@ruddrenthe.nl>;
[redacted]@ruddrenthe.nl; [redacted]@hunzeenaas.nl' <[redacted]@hunzeenaas.nl>; [redacted]@noorderzijvest.nl' <[redacted]@noorderzijvest.nl>
CC: [redacted]
Onderwerp: FW: Overzicht winningsplannen provincie Drenthe

Dag allemaal,
Hierbij het beloofde overzicht van EZ voor advisering winningsplannen.

Met vriendelijke groet,

Team Milieu, Bodem en Energie
Telefoon [redacted]
www.provincie.drenthe.nl
provincie Drenthe

Van: [redacted]@minez.nl]
Verzonden: vrijdag 14 juli 2017 11:06
Aan: [redacted]
Onderwerp: Overzicht winningsplannen provincie Drenthe

Geachte heer/mevrouw,

In de brief van de minister van Economische zaken van 14 april 2017 wordt toegezegd dat er specifiek ten aanzien van de in uw gebied voorliggende winningsplan(nen) toelichting geven zal worden op de te volgen procedure en uw rol als adviseur ten gevolge van de mijnbouwwet. Een brief hierover wordt voorbereid en binnenkort opgestuurd naar uw college. Voor u wordt er na de zomer een bijeenkomst georganiseerd om u te informeren over de te volgen procedure bij behandeling van een ingediend winningsplan en om uw rol als adviseur van het winningsplan te bespreken.

Vooruitlopend hierop, geef ik u alvast met deze e-mail een overzicht van de winningsplannen die bij het ministerie zijn ingediend of zijn aangekondigd. Onderstaande informatie is de eerste algemene informatie ten aanzien van die winningsplannen. Specifieke informatie van afzonderlijke winningsplannen volgt als deze in behandeling worden genomen.

In principe wordt een gewijzigd winningsplan via de uniforme openbare voorbereidingsprocedure uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb) in behandeling genomen. Dan ontvangt u een adviesverzoek met tevens het winningsplan. Daaropvolgend wordt contact opgenomen om een afspraak te maken voor een informatiesessie specifiek ten aanzien van het winningsplan dat dan in behandeling is genomen. Tijdens deze informatiesessie zijn ter zake kundige ambtenaren van het ministerie aanwezig evenals medewerkers van het mijnbouwbedrijf. Tijdens een dergelijk sessie kunnen vragen worden gesteld over bijvoorbeeld de inhoud van het winningsplan, technische zaken en over de procedure e.d. Adviezen van SodM en de Tcbb die gedurende de adviesperiode worden uitgebracht, worden ter informatie doorgestuurd. Op deze manier probeert het ministerie van EZ de provincie en de andere decentrale overheden zo goed mogelijk te ondersteunen bij het adviestraject.

Voor wijzigingen van het instemmingsbesluit die van ondergeschikte aard zijn wordt de reguliere procedure van de Awb gevolgd. In dit geval is de advies termijn korter. Echter, indien SodM in haar advies aangeeft, dat er toch wijzigingen verwacht worden in de bodemdaling of dat de risico's toch anders zijn dan in het verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit wordt voorgesteld, zal de operator gevraagd worden om wijzigingen van het winningsplan in te dienen. Het gewijzigde winningsplan zal dan de uniforme openbare voorbereidingsprocedure volgen, waarbij u op de gebruikelijke wijze dan wederom om advies gevraagd zal worden over het gewijzigde winningsplan.

Ik hoop u hierbij (voor nu) voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u die mij toesturen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Projectsecretaris Winningsplannen
Ministerie van Economische Zaken
DGETM-Directie Energie en Omgeving
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

E: [redacted]@minez.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you

are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Winningsplannen provincie Drenthe

Status 6 juli 2017

1) In behandeling

Winningsplan Diever

Diever is een nieuw gasveld dat in 2014 is aangeboord vanaf de Wapse locatie met de "Diever-02" put.

Het winningsplan Diever betreft een winningsplan voor nieuwe winning. Voor de behandeling van het winningsplan Diever wordt de uniforme openbare voorbereidingsprocedure gevolgd. Het winningsplan Diever is in behandeling genomen, alle adviezen zijn ingewonnen, het ontwerp-instemmingsbesluit heeft ter inzage gelegen en zienswijzen zijn ingediend. Momenteel wordt de definitieve beschikking opgesteld.

Winningsplan Westerveld

Gaswinning uit het Westerveld systeem vindt al ruim dertig jaar plaats en bevindt zich in de eindfase.

Het winningsplan Westerveld betreft een actualisering van het vigerende winningsplan voor de bestaande gaswinning. De redenen voor de actualisatie zijn: een (vernieuwde) seismische risicoanalyse, de stopzetting van de gasproductie uit de gasvelden Appelscha, Roden en Norg-Zuid, een actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen en voorziene activiteiten om de productie in stand te houden tot 2023 met een uitloop tot 2028.

Op het winningsplan is de brief van 29 juni 2016 van toepassing. In die brief heeft de minister van EZ aan de mijnbouwonderneming laten weten dat zij, in afwachting van de formele behandeling van het gewijzigde winningsplan op basis van de gewijzigde wet, de productie mochten voortzetten. Dit is nadat uit analyses van TNO was gebleken dat de veiligheid niet in het geding was.

Voor de behandeling van het winningsplan Westerveld wordt de uniforme openbare voorbereidingsprocedure gevolgd. Het winningsplan Westerveld is in behandeling genomen, alle adviezen zijn ingewonnen en het ontwerp-instemmingsbesluit heeft ter inzage gelegen. Momenteel worden de zienswijzen in behandeling genomen en wordt de definitieve beschikking opgesteld.

Winningsplan Vinkega

Uit het Vinkega gasveld wordt sinds 2011 gas gewonnen vanaf de locatie Vinkega 1 in de gemeente Weststellingwerf. De verwachte productieduur is tot en met 2032.

Het winningsplan Vinkega betreft een actualisering van het vigerende winningsplan voor de bestaande gaswinning. De redenen voor de actualisatie zijn: de winningsperiode verlengen van 2028 naar 2032, een (vernieuwde) seismische risicoanalyse, een actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen.

Op het winningsplan is de brief van 29 juni 2016 van toepassing. In die brief heeft de minister van EZ aan de mijnbouwonderneming laten weten dat zij, in afwachting van de formele behandeling van het gewijzigde winningsplan op basis van de gewijzigde wet, de productie mochten voortzetten. Dit is nadat uit analyses van TNO was gebleken dat de veiligheid niet in het geding was.

Voor de behandeling van het winningsplan Vinkega wordt de uniforme openbare voorbereidingsprocedure gevolgd. Het winningsplan Vinkega is in behandeling genomen en de adviseurs zijn in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen.

Winningsplan Wanneperveen

Het voorkomen Wanneperveen is in 1951 in productie genomen. Gaswinning vindt plaats vanaf drie locaties in de gemeente Meppel en 1 locatie in de gemeente De Wolde.

Het winningsplan Wanneperveen betreft een actualisering van het vigerende winningsplan. De redenen voor de wijziging zijn: de winningsperiode verlengen van 2014 naar 2022, een (vernieuwde) seismische risicoanalyse en een actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen.

Op het winningsplan Wanneperveen is de brief van 29 juni 2016 van toepassing. In die brief heeft de minister van EZ aan de mijnbouwonderneming laten weten dat zij, in afwachting van de formele behandeling van het gewijzigde winningsplan op basis van de gewijzigde wet, de productie mochten voortzetten. Dit is nadat uit analyses van TNO was gebleken dat de veiligheid niet in het geding was.

Voor de behandeling zal een korte procedure gevolgd worden, waarin u 4 weken de tijd krijgt om tot een advies te komen. Het winningsplan is in behandeling genomen en ligt momenteel ter advisering voor.

Winningsplan Eesveen

Het gasveld Eesveen is in 2015 in productie genomen. Gaswinning vindt plaats vanaf de locatie Eesveen 1 in de gemeente Steenwijk in de provincie Overijssel.

Het winningsplan Eesveen betreft een actualisering van het vigerende winningsplan voor de bestaande gaswinning. De actualisatie bestaat uit: de winningsperiode verlengen van 2019 naar 2027, een actualisatie van de seismische risico analyse en actualisatie van productie- en bodemdalings-voorspellingen wegens het plan een tweede put te boren. Het winningsplan Eesveen is in behandeling genomen en voor de behandeling wordt de uniforme openbare voorbereidingsprocedure gevolgd. De adviseurs zijn in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen.

Winningsplan De Wijk Fase II

Het gasveld De Wijk is in 1953 in productie genomen. Voor De Wijk Fase II zal vanaf 5 locaties gaswinning plaatsvinden en vanaf 1 locatie zal stikstof worden geïnjecteerd. Alle mijnbouwwerken bevinden zich in de gemeente De Wolden in de provincie Drenthe. Voor De Wijk Fase II zullen de ondiepere lagen, rond 500 m onder het maaiveld, in productie worden genomen. Het winningsplan De Wijk Fase I behandelde de diepere gaswinning uit reservoirs op 1100-1400 m onder het maaiveld.

Het winningsplan De Wijk Fase II betreft een wijziging van het vigerende winningsplan voor de bestaande gaswinning. De redenen voor de actualisatie zijn: de winningsperiode verlengen tot 2030, een (vernieuwde) seismische risicoanalyse en een actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen.

Voor de behandeling van het winningsplan De Wijk Fase II wordt de uniforme openbare voorbereidingsprocedure gevolgd. Het winningsplan De Wijk Fase II is in behandeling genomen en de adviseurs hebben hun advies uitgebracht. Momenteel wordt geschreven aan het ontwerp-instemmingsbesluit.

Opslagplan Norg

Het gasvoorkomen Norg wordt sinds 1997 gebruikt als gasopslag en is van 1983 tot en met 1995 gebruikt voor gaswinning. Productie en injectie van gas vindt plaats vanaf de gasbehandelingsinstallatie UGS Norg in de gemeente Noordenveld in de provincie Drenthe. Het opslagplan Norg betreft een actualisering van het vigerende opslagplan. De redenen voor de wijziging zijn: een (vernieuwde) seismische risicoanalyse, een actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen en het aanpassen van het drukbereik om daarmee het volledige werkvolume van 7 miljard Nm³ te kunnen leveren zonder de drukgrenzen te overschrijden.

Voor de behandeling van het opslagplan Norg wordt de uniforme openbare voorbereidingsprocedure gevolgd. Het opslagplan is in behandeling genomen en SodM is om advies gevraagd, waarna de adviseurs van decentrale in de gelegenheid worden gesteld om advies uit te brengen.

2) Nog niet in behandeling

Er zijn geen uitstaande winningsplannen.

3) Ingetrokken

Winningsplan Kiel Windeweer

Het voorkomen Kiel-Windeweer is in 2003 in productie genomen. Gaswinning vindt plaats vanaf de locatie Kiel-Windeweer 1 in de gemeente Hoogezand in de provincie Groningen.

Het vigerende winningsplan Kiel-Windeweer laat productieprofielen voor het voorkomen Kiel-Windeweer tot en met 2021 zien. Het ingediende winningsplan is ingetrokken. Aanvankelijk verwachtte de NAM dat de productie hoger zou uitvallen dan de productie waarmee is ingestemd in het vigerende winningsplan. Met de huidige kennis van de NAM wordt echter verwacht dat de productie binnen de bandbreedte van het vigerende winningsplan zal blijven.

Winningsplan Coevorden

Het systeem Coevorden is in 1950 in productie genomen. Het huidige winningsplan Coevorden laat productieprofielen voor het voorkomen Coevorden tot en met 2030 zien.

Het ingediende winningsplan is ingetrokken. Aanvankelijk verwachtte de NAM dat de productie hoger zou uitvallen dan de productie waarmee is ingestemd in het huidige winningsplan. Met de huidige kennis van de NAM wordt echter verwacht dat de productie binnen de bandbreedte van het huidige winningsplan zal blijven.

Winningsplan Schoonebeek Olie

Het voorkomen Schoonebeek Olie is in 1944 in productie genomen. Oliewinning vindt plaats vanaf 18 locaties nabij het dorp Schoonebeek in de gemeente Emmen in de provincie Drenthe. Het vigerende winningsplan Schoonebeek Olie laat productieprofielen voor het voorkomen tot en met 2040 zien. Het ingediende winningsplan is ingetrokken. Sinds het indienen van het nieuwe winningsplan heeft verdere vertraging van productie plaatsgevonden waardoor productie afwijkt van het in ingediende winningsplan. NAM trekt het ingediende winningsplan van 2014 in en zal voldoen aan het vigerend winningsplan van 2008 voor "maximum totale productie".

Winningsplan Annerveen

Het voorkomen Annerveen is in 1973 in productie genomen. Gaswinning vindt plaats vanaf locaties ZLV en ZLN (gemeente Tynaarlo), ANN (gemeente Aa en Hunze) en WTD (gemeente Westerveld) in de provincie Drenthe en de locatie WDV (gemeente Veendam) in de provincie Groningen. Het vigerende winningsplan Annerveen laat productieprofielen voor het voorkomen tot en met 2021 zien.

Het ingediende winningsplan is ingetrokken. Aanvankelijk verwachtte de NAM een volumeafwijking, die niet is uitgekomen. Met de huidige kennis van de NAM wordt echter verwacht dat de productie binnen de bandbreedte van het vigerende winningsplan zal blijven.

Date : 17-7-2017 10:25:39

[REDACTED]
[REDACTED]@coevorden.nl, "[REDACTED]@dewoldenhoogeveen.nl" [REDACTED]@dewoldenhoogeveen.nl, "[REDACTED]@dewoldenhoogeveen.nl"
[REDACTED]@dewoldenhoogeveen.nl, "[REDACTED]@hunzeenaas.nl" [REDACTED]@hunzeenaas.nl, "[REDACTED]@hunzeenaas.nl, "[REDACTED]@vechtstromen.nl"
[REDACTED]@vechtstromen.nl, "[REDACTED]@wdodelta.nl" [REDACTED]@wdodelta.nl, "[REDACTED]@wdodelta.nl, "[REDACTED]@wdodelta.nl, "[REDACTED]@emmen.nl, "[REDACTED]@emmen.nl, "[REDACTED]@emmen.nl, "[REDACTED]@emmen.nl"
[REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl" [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl, "[REDACTED]@tynaarlo.nl" [REDACTED]@tynaarlo.nl, "[REDACTED]@tynaarlo.nl, "[REDACTED]@tynaarlo.nl, "[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@gemeentewesterveld.nl" [REDACTED]@gemeentewesterveld.nl, "[REDACTED]@gemeentewesterveld.nl, "[REDACTED]@drenthe.nl, "[REDACTED]@drenthe.nl, "[REDACTED]@drenthe.nl, "[REDACTED]@drenthe.nl, "[REDACTED]@ruddrenthe.nl, "[REDACTED]@hunzeenaas.nl" [REDACTED]@hunzeenaas.nl, "[REDACTED]@hunzeenaas.nl, "[REDACTED]@noorderzijvest.nl" [REDACTED]@noorderzijvest.nl, "[REDACTED]@noorderzijvest.nl, "[REDACTED]@noorderzijvest.nl

Subject : FW: Overzicht winningsplannen provincie Drenthe
Attachment : Wipla overzicht prov Drenthe.pdf;image001.png;

Dag allemaal,
Hierbij het beloofde overzicht van EZ voor advisering winningsplannen.

Met vriendelijke groet,
[REDACTED]

Team Milieu, Bodem en Energie
Telefoon [REDACTED]
www.provincie.drenthe.nl

Van: [REDACTED]@minez.nl
Verzonden: vrijdag 14 juli 2017 11:06
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Overzicht winningsplannen provincie Drenthe

Geachte heer/mevrouw,

In de brief van de minister van Economische zaken van 14 april 2017 wordt toegezegd dat er specifiek ten aanzien van de in uw gebied voorliggende winningsplan(nen) toelichting geven zal worden op de te volgen procedure en uw rol als adviseur ten gevolge van de mijnbouwwet. Een brief hierover wordt voorbereid en binnenkort opgestuurd naar uw college. Voor u wordt er na de zomer een bijeenkomst georganiseerd om u te informeren over de te volgen procedure bij behandeling van een ingediend winningsplan en om uw rol als adviseur van het winningsplan te bespreken.

Vooruitlopend hierop, geef ik u alvast met deze e-mail een overzicht van de winningsplannen die bij het ministerie zijn ingediend of zijn aangekondigd. Onderstaande informatie is de eerste algemene informatie ten aanzien van die winningsplannen. Specifieke informatie van afzonderlijke winningsplannen volgt als deze in behandeling worden genomen.

In principe wordt een gewijzigd winningsplan via de uniforme openbare voorbereidingsprocedure uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb) in behandeling genomen. Dan ontvangt u een adviesverzoek met tevens het winningsplan. Daaropvolgend wordt contact opgenomen om een afspraak te maken voor een informatiesessie specifiek ten aanzien van het winningsplan dat dan in behandeling is genomen. Tijdens deze informatiesessie zijn ter zake kundige ambtenaren van het ministerie aanwezig evenals medewerkers van het mijnbouwbedrijf. Tijdens een dergelijke sessie kunnen vragen worden gesteld over bijvoorbeeld de inhoud van het winningsplan, technische zaken en over de procedure e.d. Adviezen van SodM en de Tcbb die gedurende de adviesperiode worden uitgebracht, worden ter informatie doorgestuurd. Op deze manier probeert het ministerie van EZ de provincie en de andere decentrale overheden zo goed mogelijk te ondersteunen bij het adviestraject.

Voor wijzigingen van het instemmingsbesluit die van ondergeschikte aard zijn wordt de reguliere procedure van de Awb gevolgd. In dit geval is de advies termijn korter. Echter, indien SodM in haar advies aangeeft, dat er toch wijzigingen verwacht worden in de bodemdaling of dat de risico's toch anders zijn dan in het verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit wordt voorgesteld, zal de operator gevraagd worden om wijzigingen van het winningsplan in te dienen. Het gewijzigde winningsplan zal dan de uniforme openbare voorbereidingsprocedure volgen, waarbij u op de gebruikelijke wijze dan wederom om advies gevraagd zal worden over het gewijzigde winningsplan.

Ik hoop u hierbij (voor nu) voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u die mij toesturen.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectsecretaris Winningsplannen
Ministerie van Economische Zaken
DGETM-Directie Energie en Omgeving
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

E: [REDACTED]@minez.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Winningsplannen provincie Drenthe

Status 6 juli 2017

1) In behandeling

Winningsplan Diever

Diever is een nieuw gasveld dat in 2014 is aangeboord vanaf de Wapse locatie met de "Diever-02" put.

Het winningsplan Diever betreft een winningsplan voor nieuwe winning. Voor de behandeling van het winningsplan Diever wordt de uniforme openbare voorbereidingsprocedure gevolgd. Het winningsplan Diever is in behandeling genomen, alle adviezen zijn ingewonnen, het ontwerp-instemmingsbesluit heeft ter inzage gelegen en zienswijzen zijn ingediend. Momenteel wordt de definitieve beschikking opgesteld.

Winningsplan Westerveld

Gaswinning uit het Westerveld systeem vindt al ruim dertig jaar plaats en bevindt zich in de eindfase.

Het winningsplan Westerveld betreft een actualisering van het vigerende winningsplan voor de bestaande gaswinning. De redenen voor de actualisatie zijn: een (vernieuwde) seismische risicoanalyse, de stopzetting van de gasproductie uit de gasvelden Appelscha, Roden en Norg-Zuid, een actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen en voorziene activiteiten om de productie in stand te houden tot 2023 met een uitloop tot 2028.

Op het winningsplan is de brief van 29 juni 2016 van toepassing. In die brief heeft de minister van EZ aan de mijnbouwonderneming laten weten dat zij, in afwachting van de formele behandeling van het gewijzigde winningsplan op basis van de gewijzigde wet, de productie mochten voortzetten. Dit is nadat uit analyses van TNO was gebleken dat de veiligheid niet in het geding was.

Voor de behandeling van het winningsplan Westerveld wordt de uniforme openbare voorbereidingsprocedure gevolgd. Het winningsplan Westerveld is in behandeling genomen, alle adviezen zijn ingewonnen en het ontwerp-instemmingsbesluit heeft ter inzage gelegen. Momenteel worden de zienswijzen in behandeling genomen en wordt de definitieve beschikking opgesteld.

Winningsplan Vinkega

Uit het Vinkega gasveld wordt sinds 2011 gas gewonnen vanaf de locatie Vinkega 1 in de gemeente Weststellingwerf. De verwachte productieduur is tot en met 2032.

Het winningsplan Vinkega betreft een actualisering van het vigerende winningsplan voor de bestaande gaswinning. De redenen voor de actualisatie zijn: de winningsperiode verlengen van 2028 naar 2032, een (vernieuwde) seismische risicoanalyse, een actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen.

Op het winningsplan is de brief van 29 juni 2016 van toepassing. In die brief heeft de minister van EZ aan de mijnbouwonderneming laten weten dat zij, in afwachting van de formele behandeling van het gewijzigde winningsplan op basis van de gewijzigde wet, de productie mochten voortzetten. Dit is nadat uit analyses van TNO was gebleken dat de veiligheid niet in het geding was.

Voor de behandeling van het winningsplan Vinkega wordt de uniforme openbare voorbereidingsprocedure gevolgd. Het winningsplan Vinkega is in behandeling genomen en de adviseurs zijn in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen.

Winningsplan Wanneperveen

Het voorkomen Wanneperveen is in 1951 in productie genomen. Gaswinning vindt plaats vanaf drie locaties in de gemeente Meppel en 1 locatie in de gemeente De Wolde.

Het winningsplan Wanneperveen betreft een actualisering van het vigerende winningsplan. De redenen voor de wijziging zijn: de winningsperiode verlengen van 2014 naar 2022, een (vernieuwde) seismische risicoanalyse en een actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen.

Op het winningsplan Wanneperveen is de brief van 29 juni 2016 van toepassing. In die brief heeft de minister van EZ aan de mijnbouwonderneming laten weten dat zij, in afwachting van de formele behandeling van het gewijzigde winningsplan op basis van de gewijzigde wet, de productie mochten voortzetten. Dit is nadat uit analyses van TNO was gebleken dat de veiligheid niet in het geding was.

Voor de behandeling zal een korte procedure gevolgd worden, waarin u 4 weken de tijd krijgt om tot een advies te komen. Het winningsplan is in behandeling genomen en ligt momenteel ter advisering voor.

Winningsplan Eesveen

Het gasveld Eesveen is in 2015 in productie genomen. Gaswinning vindt plaats vanaf de locatie Eesveen 1 in de gemeente Steenwijk in de provincie Overijssel.

Het winningsplan Eesveen betreft een actualisering van het vigerende winningsplan voor de bestaande gaswinning. De actualisatie bestaat uit: de winningsperiode verlengen van 2019 naar 2027, een actualisatie van de seismische risico analyse en actualisatie van productie- en bodemdalings-voorspellingen wegens het plan een tweede put te boren. Het winningsplan Eesveen is in behandeling genomen en voor de behandeling wordt de uniforme openbare voorbereidingsprocedure gevolgd. De adviseurs zijn in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen.

Winningsplan De Wijk Fase II

Het gasveld De Wijk is in 1953 in productie genomen. Voor De Wijk Fase II zal vanaf 5 locaties gaswinning plaatsvinden en vanaf 1 locatie zal stikstof worden geïnjecteerd. Alle mijnbouwwerken bevinden zich in de gemeente De Wolden in de provincie Drenthe. Voor De Wijk Fase II zullen de ondiepere lagen, rond 500 m onder het maaiveld, in productie worden genomen. Het winningsplan De Wijk Fase I behandelde de diepere gaswinning uit reservoirs op 1100-1400 m onder het maaiveld.

Het winningsplan De Wijk Fase II betreft een wijziging van het vigerende winningsplan voor de bestaande gaswinning. De redenen voor de actualisatie zijn: de winningsperiode verlengen tot 2030, een (vernieuwde) seismische risicoanalyse en een actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen.

Voor de behandeling van het winningsplan De Wijk Fase II wordt de uniforme openbare voorbereidingsprocedure gevolgd. Het winningsplan De Wijk Fase II is in behandeling genomen en de adviseurs hebben hun advies uitgebracht. Momenteel wordt geschreven aan het ontwerp-instemmingsbesluit.

Opslagplan Norg

Het gasvoorkomen Norg wordt sinds 1997 gebruikt als gasopslag en is van 1983 tot en met 1995 gebruikt voor gaswinning. Productie en injectie van gas vindt plaats vanaf de gasbehandelingsinstallatie UGS Norg in de gemeente Noordenveld in de provincie Drenthe. Het opslagplan Norg betreft een actualisering van het vigerende opslagplan. De redenen voor de wijziging zijn: een (vernieuwde) seismische risicoanalyse, een actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen en het aanpassen van het drukbereik om daarmee het volledige werkvolume van 7 miljard Nm³ te kunnen leveren zonder de drukgrenzen te overschrijden.

Voor de behandeling van het opslagplan Norg wordt de uniforme openbare voorbereidingsprocedure gevolgd. Het opslagplan is in behandeling genomen en SodM is om advies gevraagd, waarna de adviseurs van decentrale in de gelegenheid worden gesteld om advies uit te brengen.

2) Nog niet in behandeling

Er zijn geen uitstaande winningsplannen.

3) Ingetrokken

Winningsplan Kiel Windeweer

Het voorkomen Kiel-Windeweer is in 2003 in productie genomen. Gaswinning vindt plaats vanaf de locatie Kiel-Windeweer 1 in de gemeente Hoogezand in de provincie Groningen.

Het vigerende winningsplan Kiel-Windeweer laat productieprofielen voor het voorkomen Kiel-Windeweer tot en met 2021 zien. Het ingediende winningsplan is ingetrokken. Aanvankelijk verwachtte de NAM dat de productie hoger zou uitvallen dan de productie waarmee is ingestemd in het vigerende winningsplan. Met de huidige kennis van de NAM wordt echter verwacht dat de productie binnen de bandbreedte van het vigerende winningsplan zal blijven.

Winningsplan Coevorden

Het systeem Coevorden is in 1950 in productie genomen. Het huidige winningsplan Coevorden laat productieprofielen voor het voorkomen Coevorden tot en met 2030 zien.

Het ingediende winningsplan is ingetrokken. Aanvankelijk verwachtte de NAM dat de productie hoger zou uitvallen dan de productie waarmee is ingestemd in het huidige winningsplan. Met de huidige kennis van de NAM wordt echter verwacht dat de productie binnen de bandbreedte van het huidige winningsplan zal blijven.

Winningsplan Schoonebeek Olie

Het voorkomen Schoonebeek Olie is in 1944 in productie genomen. Oliewinning vindt plaats vanaf 18 locaties nabij het dorp Schoonebeek in de gemeente Emmen in de provincie Drenthe. Het vigerende winningsplan Schoonebeek Olie laat productieprofielen voor het voorkomen tot en met 2040 zien. Het ingediende winningsplan is ingetrokken. Sinds het indienen van het nieuwe winningsplan heeft verdere vertraging van productie plaatsgevonden waardoor productie afwijkt van het in ingediende winningsplan. NAM trekt het ingediende winningsplan van 2014 in en zal voldoen aan het vigerend winningsplan van 2008 voor "maximum totale productie".

Winningsplan Annerveen

Het voorkomen Annerveen is in 1973 in productie genomen. Gaswinning vindt plaats vanaf locaties ZLV en ZLN (gemeente Tynaarlo), ANN (gemeente Aa en Hunze) en WTD (gemeente Westerveld) in de provincie Drenthe en de locatie WDV (gemeente Veendam) in de provincie Groningen. Het vigerende winningsplan Annerveen laat productieprofielen voor het voorkomen tot en met 2021 zien.

Het ingediende winningsplan is ingetrokken. Aanvankelijk verwachtte de NAM een volumeafwijking, die niet is uitgekomen. Met de huidige kennis van de NAM wordt echter verwacht dat de productie binnen de bandbreedte van het vigerende winningsplan zal blijven.

Date : 7-9-2017 15:52:11

F

To : "██████████@assen.nl, "██████████@tynaarlo.nl" ██████████@tynaarlo.nl, "██████████@assen.nl

Subject : FW: Overzicht winningsplannen provincie Drenthe

H ██████████

Lees hieronder even mee. Een bijzonder verhaal: SodM<EZ

Groeten ██████████

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: ██████████@minez.nl]

Verzonden: donderdag 7 september 2017 15:26

A ██████████

Onderwerp: Re: Overzicht winningsplannen provincie Drenthe

Nee, vanuit toezicht kunnen wij bij afwijkingen ten opzichte van het winningsplan de operators aanschrijven dat de plannen geactualiseerd moeten worden (en uiteraard ook op handhaven als het niet binnen een zekere termijn gebeurt).

Ik durf niet met zekerheid te zeggen of we EZ hierover geïnformeerd hebben, maar dat is in principe ook niet nodig (zoals gezegd, dit is een handhavings/toezichtskwestie en niet een vergunningsverlenings of beleidskwestie)

De procedure is vervolgens bij een wijziging van de risicoinschatting altijd een uitgebreide, maar dat is en blijft officieel aan EZ natuurlijk!

Groeten,

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 7 sep. 2017 om 15:20 heeft ██████████@aaenhunze.nl<mailto:██████████@aaenhunze.nl>> het volgende geschreven:

Goedemiddag ██████████

Dank je voor je reactie. Het komt op tijd in verband met het overleg dat wij hier in Drenthe binnenkort hebben over het gasdossier.

Een aanvullende vraag:

Jij schrijft:

De daarop volgende stap is dat voor de velden/winningsplannen waarvoor de SRA in risicocategorie II uitkomt, de winningsplannen geactualiseerd moeten worden en deze actualisatie zal vervolgens een uitgebreide procedure doorlopen. De operators zullen door ons hierover worden bericht, waarna zij een wijziging winningsplan zullen opstellen.

Is dat ook het standpunt/conclusie van EZ?

Met vriendelijke groet,

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO

Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 * 9460 AB Gieten

Spiekersteeg 1 * 9461 BH Gieten

www.aaenhunze.nl<<http://www.aaenhunze.nl>>

Telefoon algemeen: 14 0592

Telefoon direct: ██████████

-----Oorspronkelijk bericht-----

V ██████████@minez.nl]

Verzonden: donderdag 7 september 2017 15:13

A ██████████

Onderwerp: Re: Overzicht winningsplannen provincie Drenthe

Beste ██████████

Mijn excuses voor de vertraagde reactie.

De update van EZ is de feitelijke weergave van de ontwikkelingen ten aanzien van de bij hun ingediende en teruggetrokken winningsplan Annerveen.

Aan onze kant zijn we nog steeds bezig om van de verschillende operators voor geselecteerde velden actualisaties van de SRA conform de leidraad te krijgen, zodat wij vanuit onze toezichtsrol kunnen toetsen of deze nog in lijn zijn met de huidige winningsplannen. Voor de uitwerking van deze leidraad voor de velden hebben de operators wel tijd nodig.

De daarop volgende stap is dat voor de velden/winningsplannen waarvoor de SRA in risicocategorie II uitkomt, de winningsplannen geactualiseerd moeten worden en deze actualisatie zal vervolgens een uitgebreide procedure doorlopen. De operators zullen door ons hierover worden bericht, waarna zij een wijziging winningsplan zullen opstellen.

Zoals al eerder aangegeven zal Annerveen hier zeker onder gaan vallen. Ik kan echter op dit moment niet aangeven op welke termijn de actualisatie van het winningsplan in procedure genomen zal gaan worden.

Hoop je hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

██████████
Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 18 jul. 2017 om 09:06 heeft ██████████@aaenhunze.nl<mailto:██████████@aaenhunze.nl<mailto:██████████@aaenhunze.nl%3cmailto:██████████@aaenhunze.nl>>> het volgende geschreven:

B ██████████

In vervolg op de brief van Min.EZ van 14 april jl. hebben wij nu onderstaande/bijgaande update ontvangen.

Graag zou ik z.s.m. jouw commentaar hierop willen vernemen. Dit in vervolg op ons eerdere gesprek hierover.

Daarbij gaat het ons met name om het Annerveenveld.

Winningsplan Annerveen

Het voorkomen Annerveen is in 1973 in productie genomen. Gaswinning vindt plaats vanaf locaties ZLV en ZLN (gemeente Tynaarlo), ANN (gemeente Aa en Hunze) en WTD (gemeente Westerveld) in de provincie Drenthe en de locatie WDV (gemeente Veendam) in de provincie Groningen. Het vigerende winningsplan Annerveen laat productieprofielen voor het voorkomen tot en met 2021 zien.

Het ingediende winningsplan is ingetrokken. Aanvankelijk verwachtte de NAM een volumeafwijking, die niet is uitgekomen. Met de huidige kennis van de NAM wordt echter verwacht dat de productie binnen de bandbreedte van het vigerende winningsplan zal blijven.

(Na deze week ben ik vier weken met vakantie)

Met vriendelijke groet,
██████████

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO Gemeente Aa en Hunze Postbus 93 * 9460 AB Gieten Spiekersteeg 1 * 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl<http://www.aaenhunze.nl><http://www.aaenhunze.nl%3chttp://www.aaenhunze.nl>>

Telefoon algemeen: 14 0592

Telefoon direct: ██████████

V ██████████@drenthe.nl]

Verzonden: maandag 17 juli 2017 10:26

A ██████████
██████████@██████████
██████████@██████████
██████████@██████████
██████████@██████████ vechstromen.nl<mailto:██████████@vechstromen.nl>>;
██████████@wdodelta.nl<mailto:██████████@wdodelta.nl>>;
██████████@wdodelta.nl<mailto:██████████@wdodelta.nl%3cmailto:██████████@wdodelta.nl>>;
██████████@wdodelta.nl<mailto:██████████@wdodelta.nl%3cmailto:██████████@wdodelta.nl>>;
██████████@borger-odoom.nl>; ██████████@meppel.nl<mailto:██████████@meppel.nl%3cmailto:██████████@meppel.nl>>;
██████████@middendrenthe.nl<mailto:██████████@middendrenthe.nl>>; ██████████
██████████@██████████
██████████@██████████
██████████@gemeentewesterveld.nl<mailto:██████████@gemeentewesterveld.nl>>; ██████████@gemeentewesterveld.nl>>; ██████████
██████████@██████████
██████████@██████████
██████████@hunzeenaas.nl>; ██████████@noorderzijvest.nl<mailto:██████████@noorderzijvest.nl>><mailto:██████████@noorderzijvest.nl>>

C ██████████

Onderwerp: FW: Overzicht winningsplannen provincie Drenthe

Dag allemaal,

Hierbij het beloofde overzicht van EZ voor advisering winningsplannen.

Met vriendelijke groet,

Team Milieu, Bodem en Energie

Telefoon [REDACTED]

www.provincie.drenthe.nl<<http://www.provincie.drenthe.nl>>3<http://www.provincie.drenthe.nl/duurzamedates>>>

<image001.png>

[REDACTED]@minez.nl]

Verzonden: vrijdag 14 juli 2017 11:06

Onderwerp: Overzicht winningsplannen provincie Drenthe

Geachte heer/mevrouw,

In de brief van de minister van Economische zaken van 14 april 2017 wordt toegezegd dat er specifiek ten aanzien van de in uw gebied voorliggende winningsplan(nen) toelichting geven zal worden op de te volgen procedure en uw rol als adviseur ten gevolge van de mijnbouwwet. Een brief hierover wordt voorbereid en binnenkort opgestuurd naar uw college. Voor u wordt er na de zomer een bijeenkomst georganiseerd om u te informeren over de te volgen procedure bij behandeling van een ingediend winningsplan en om uw rol als adviseur van het winningsplan te bespreken.

Vooruitlopend hierop, geef ik u alvast met deze e-mail een overzicht van de winningsplannen die bij het ministerie zijn ingediend of zijn aangekondigd. Onderstaande informatie is de eerste algemene informatie ten aanzien van die winningsplannen. Specifieke informatie van afzonderlijke winningsplannen volgt als deze in behandeling worden genomen.

In principe wordt een gewijzigd winningsplan via de uniforme openbare voorbereidingsprocedure uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb) in behandeling genomen. Dan ontvangt u een adviesverzoek met tevens het winningsplan. Daaropvolgend wordt contact opgenomen om een afspraak te maken voor een informatiesessie specifiek ten aanzien van het winningsplan dat dan in behandeling is genomen. Tijdens deze informatiesessie zijn ter zake kundige ambtenaren van het ministerie aanwezig evenals medewerkers van het mijnbouwbedrijf. Tijdens een dergelijk sessie kunnen vragen worden gesteld over bijvoorbeeld de inhoud van het winningsplan, technische zaken en over de procedure e.d. Adviezen van SodM en de Tobb die gedurende de adviesperiode worden uitgebracht, worden ter informatie doorgestuurd. Op deze manier probeert het ministerie van EZ de provincie en de andere decentrale overheden zo goed mogelijk te ondersteunen bij het adviestraject.

Voor wijzigingen van het instemmingsbesluit die van ondergeschikte aard zijn wordt de reguliere procedure van de Awb gevolgd. In dit geval is de advies termijn korter. Echter, indien SodM in haar advies aangeeft, dat er toch wijzigingen verwacht worden in de bodemdaling of dat de risico's toch anders zijn dan in het verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit wordt voorgesteld, zal de operator gevraagd worden om wijzigingen van het winningsplan in te dienen. Het gewijzigde winningsplan zal dan de uniforme openbare voorbereidingsprocedure volgen, waarbij u op de gebruikelijke wijze dan wederom advies gevraagd zal worden over het gewijzigde winningsplan.

Ik hoop u hierbij (voor nu) voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u die mij toesturen.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectsecretaris Winningsplannen

Ministerie van Economische Zaken

DGETM-Directie Energie en Omgeving

Bezuidenhoutseweg 73

2594 AC Den Haag

E: [REDACTED]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

<Wipla overzicht prov Drenthe.pdf>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 16-1-2018 10:14:02

F [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : FW: Pffff Fwd: Gaswinning onder woonwijk Marsdijk, gemeente Assen

Van: [REDACTED]

Verzonden: maandag 15 januari 2018 15:30

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: Pffff Fwd: Gaswinning onder woonwijk Marsdijk, gemeente Assen

D [REDACTED]

[Info@nlog.nl](mailto:info@nlog.nl) stelde mij voor om de vragen voor te leggen aan Sodm. Ik heb de schrijver van de frontoffice bedankt voor de snelle reactie.

Dus - zie hieronder - nu de vragen naar Sodm gemaakd.

Pffff..... Maar ik heb er begrip voor. Want TNO moet natuurlijk (dit zijn mijn woorden) echt, helemaal, volledig, onbetwistbaar onafhankelijk blijven.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@telfort.nl](mailto:[REDACTED]@telfort.nl)>

Datum: 15 januari 2018 om 15:22:07 CET

Aan: sodm@minez.nl

Onderwerp: Gaswinning onder woonwijk Marsdijk, gemeente Assen

Geachte heer/mevrouw,

Begin vorig jaar is de NAM de procedure gestart voor een nieuw winningsplan Westerveld, waarbij nog meer gas zal worden gewonnen (o.a.) onder de wijk Marsdijk, waar ik woon, van de gemeente Assen.

In juni 2017 zijn daar zienswijzen op ingediend, maar tot op heden heeft de Minister hier nog niet op gereageerd en dus ook nog geen besluit genomen over het winningsplan. Aanvankelijk zou het besluit er eind van de zomer zijn, later in oktober. Telefonische navraag vandaag bij mevrouw [REDACTED] van EZ wees uit dat EZ niet meer kan aangeven wanneer dat besluit te verwachten is.

Natuurlijk ben ik dan benieuwd hoelang de NAM intussen mag blijven doorgaan met gaswinning onder de woonwijk Marsdijk op basis van de oude vergunning. Mevrouw [REDACTED] verwees mij hiervoor naar nlog.nl, omdat daar al die gegevens worden bijgehouden, en naar Sodm, dat er toezicht op houdt.

Vandaar twee vragen van mij aan u:

* hoeveel gas mag de NAM op basis van de oude vergunning nu nog naar boven halen?

* wanneer denkt de NAM dit te hebben gedaan?

Oftewel: wanneer moet de NAM stoppen met gaswinning bij put Vries-10, als zij de nieuwe vergunning (nog) niet heeft?

Deze vragen heb ik vandaag per mail al gestuurd naar info@nlog.nl, maar kreeg als reactie dat ik die beter aan Sodm kon voorleggen.

Bij voorbaat dank voor uw aandacht
en met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

e: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@telfort.nl](mailto:[REDACTED]@telfort.nl)>

Verstuurd vanaf mijn iPad

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 1-2-2016 09:37:47

F [REDACTED]
 To : "[REDACTED]@drenthe.nl, "[REDACTED]@aaenhunze.nl
 Cc : "[REDACTED]@tynaarlo.nl", "[REDACTED]@tynaarlo.nl, "[REDACTED]@assen.nl
 Subject : FW: pilot winningsplan

B [REDACTED]

Uit de onderstaande mails maak ik op dat er iets niet goed gaat met de communicatie onzerzijds. Daarom deze mail om hierin duidelijkheid te geven.

Het proces m.b.t. de winningsplannen wordt als volgt ingericht:

Per provincie, tezamen met de betrokken gemeenten en waterschappen in die provincie, zal een voorlichtingssessie worden opgezet over het nieuwe proces rondom winningsplannen en de adviesrol van de regionale overheden daarin. Zoals besproken zal in het geval van de provincie Drenthe dit gecombineerd worden met een aparte sessie over het winningsplan Westerveld. Dit winningsplan zullen we vooraf toesturen.

In het proces over de nieuwe adviesrol van provincie, gemeenten en waterschappen zal ook gesproken worden met de koepelorganisaties (IPO, VNG en VEWIN), zodat zij indien gewenst de regionale overheden kunnen ondersteunen in hun adviesrol. Dit overleg zal deze week (2 februari) plaatsvinden, maar komt absoluut niet in de plaats van de regionale voorlichtingssessies.

De bijeenkomst in Groningen op 5 februari is geen onderdeel van het bovengenoemde proces, maar onderdeel van een regulier overleg dat wij hebben met de regionale overheden over het Groningenveld en bijbehorende winningsplan. Ook in Groningen zal een aparte voorlichtingssessie gepland worden.

In alle voorlichtingssessies zal ook ingegaan worden op de seismische risico analyse en de risico analyse m.b.t. putstimulatie. Het overleg met de koepelorganisaties (2 februari) zal meer generiek zijn en niet inzoomen op meer inhoudelijke elementen van de risico analyses.

Ik hoop hiermee de misverstanden uit de wereld te hebben geholpen. Mochten jullie nog vragen hebben dan kunnen jullie contact opnemen met [REDACTED]@minez.nl

Vriendelijke groeten,
 [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 28 januari 2016 17:11
Aan: [REDACTED]@tynaarlo.nl; [REDACTED]@assen.nl
Onderwerp: RE: pilot winningsplan
Urgentie: Hoog

Dag [REDACTED]

Dank voor het bericht. Heb vanmorgen nog gebeld met [REDACTED] en net met [REDACTED]:

De NAM heeft het aangepaste winningsplan (Westerveld) met risicoanalyse ingediend en dit bericht aan dorpsbelangen Loon, Balloo e.a. Daarop heeft de vz DB Loon gevraagd om inzage in het winningsplan + risicoanalyse. [REDACTED] heeft aangegeven dat niet te kunnen doen, zolang er geen bericht is van EZ en doorverwezen naar provincie en gemeenten.

Het is nu van belang dat er z.s.m. duidelijkheid komt wanneer de omgeving en wij worden geïnformeerd. Dus wanneer de aanvraag + risicoanalyse met ons wordt gedeeld.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
 Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
 Gemeente Aa en Hunze
 Postbus 93 • 9460 AB Gieten
 Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
 Telefoon algemeen: 14 0592
 Telefoon direct: [REDACTED]

Van: [REDACTED]@drenthe.nl
Verzonden: donderdag 28 januari 2016 15:48
Aan: [REDACTED]@tynaarlo.nl; [REDACTED]@assen.nl
Onderwerp: pilot winningsplan

Heren,
 nav hetgeen besproken op onze laatste bijeenkomst het volgende.

Er komt geen Drentse pilot meer, d.w.z. volgens EZ is dit een gepasseerd station aangezien er nu twee nieuwe winningsplannen liggen die in procedure moeten en het dus direct om het 'eggie' gaat.

Aankomende dinsdag (2/2) is er overleg tussen EZ en de koepels (VNG, UWV en IPO) over de adviesrol/inspraak van decentrale overheden bij winningsplannen. Hier zal EZ uitleggen wat zij denken hoe het proces zou moeten gaan, vragen of al dan niet toelichtingen (handreikingen) nodig zijn, en of b.v. per koepel een aanspreekpunt zou moeten komen waar de decentrale overheden om raad kunnen vragen.

De bedoeling is, dat de koepels hun achterbannen informeren dan wel raadplegen over wat zij denken nodig te hebben. Er zit dus voor N. Drenthe nu even niets in.

Vrijdag 5 februari is een eerste sessie van EZ met Groningen in Groningen (ivm het nieuwe winningsplan voor Groningen gasveld).

De risico analyse komt aankomende dinsdag (nog) niet ter sprake; blijkbaar heeft SodM hier nog wat over te zeggen/doen. Volgens mij is de risicoanalyse wel onderdeel van het (nieuwe) winningsplan, dus mogelijk dat eea wel al ter sprake komt op de sessie in Groningen.

Hoop jullie hiermee up to date gebracht te hebben.

Mvg,
 [REDACTED]

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden,

wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Date : 29-1-2016 15:57:25

16.365

From : "██████████"

Subject : FW: pilot winningsplan

Zie mail van ██████████ en de reactie van ██████████.

Ik ben verbaasd over de houding van min van EZ!. Nu krijgen we mogelijk toch geen pilot over de adviesrol? EZ gaat eerst met de koepels praten ██████████

Ik had vanwege tijdgebrek nog geen contact opgenomen met gemeente Groningen maar op 5 februari is er wel een proefsessie met Groningen? (ik vermoed de provincie) voor het Groningerveld gepland. De koepels gaan ons benaderen over hoe wij de adviesrol zien maar dan horen we het van tweede hand.

Ik denk dat het slim is dat jij de mijnheer van EZ nog eens belt. Aren heeft dat ook al gedaan.

Moeten het er maandag even over hebben welke stappen we zetten en hoe we Marco hierover informeren.

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....
[Gemeente Assen](#)

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

██████████
██████████
██████████ [@assen.nl](mailto:██████████@assen.nl)

website: www.assen.nl

Van: ██████████
Verzonden: vrijdag 29 januari 2016 9:57
Aan: ██████████ ██████████ ██████████
Onderwerp: RE: pilot winningsplan

██████████, allen,

Mijn actie was n.a.v. een e-mail uit Balloo aan onze burgemeester (nav communicatie NAM over winningsplan +risicoanalyse)
En duidelijk is nu dat er geen proefsessie Assen komt.

Laten we nu maar even afwachten wat er uit het overleg EZ IPO VNG UvW van 2/2 a.s. komt.

Overigens hebben wij geen behoefte aan de provincie als doorgeefluik. Dan zie ik meer in de voorgestelde aanpak van Assen (██████████ zijn e-mail van 20 januari).

Met vriendelijke groet,

██████████
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
██████████

Van: ██████████ [@drenthe.nl](mailto:██████████@drenthe.nl)
Verzonden: vrijdag 29 januari 2016 8:46
Aan: ██████████ [@tynaarlo.nl](mailto:██████████@tynaarlo.nl); ██████████ [@assen.nl](mailto:██████████@assen.nl)
Onderwerp: RE: pilot winningsplan

██████████
Ik denk (tenzij er uit het overleg op 2 februari andere dingen/aanbevelingen komen), dat de adviesgevende instanties, *dwz provincie, waterschap en gemeente tegelijk de officiële stukken krijgen* en dat het vervolgens aan de gemeente(n) is om hun achterban en belanghebbenden verder te informeren (als die inspraak willen hebben in het plan, of als de gemeente de bewoners om inspraak wil vragen).

De bedoeling is tot nu toe ook dat de provincie het advies van gemeente, waterschap en zichzelf 'coördineert'. Hoe dit precies vorm gaat krijgen weten we nog niet, maar de provincie ziet zichzelf in deze liever als 'doorgeefluik' van de verschillende adviezen richting EZ, zodat duidelijk is dat iedereen een eigen advies en eigen rol in het advies heeft.

Groet, ██████████

Van: ██████████ [@aaenhunze.nl](mailto:██████████@aaenhunze.nl)
Verzonden: donderdag 28 januari 2016 17:11
Aan: ██████████ [@tynaarlo.nl](mailto:██████████@tynaarlo.nl); ██████████ [@assen.nl](mailto:██████████@assen.nl)
Onderwerp: RE: pilot winningsplan
Urgentie: Hoog

██████████
Dank voor het bericht. Heb vanmorgen nog gebeld met ██████████:

De NAM heeft het aangepaste winningsplan (Westerveld) met risicoanalyse ingediend en dit bericht aan dorpsbelangen Loon, Balloo e.a. Daarop heeft de vz DB Loon gevraagd om inzage in het winningsplan + risicoanalyse.

██████████ heeft aangegeven dat niet te kunnen doen, zolang er geen bericht is van EZ en doorverwezen naar provincie en gemeenten.

Het is nu van belang dat er z.s.m. duidelijkheid komt wanneer de omgeving en wij worden geïnformeerd.
Dus wanneer de aanvraag + risicoanalyse met ons wordt gedeeld.

Met vriendelijk ██████████

██████████
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO

Van: [REDACTED]@drenthe.nl]

Verzonden: donderdag 28 januari 2016 15:48

Aan: [REDACTED]@tynaarlo.nl; [REDACTED]@assen.nl

Onderwerp: pilot winningsplan

Heren,
nav hetgeen besproken op onze laatste bijeenkomst het volgende.

Er komt geen Drentse pilot meer, d.w.z. volgens EZ is dit een gepasseerd station aangezien er nu twee nieuwe winningsplannen liggen die in procedure moeten en het dus direct om het 'eggie' gaat.

Aankomende dinsdag (2/2) is er overleg tussen EZ en de koepels (VNG, UvW en IPO) over de adviesrol/inspraak van decentrale overheden bij winningsplannen. Hier zal EZ uitleggen wat zij denken hoe het proces zou moeten gaan, vragen of al dan niet toelichtingen (handreikingen) nodig zijn, en of b.v. per koepel een aanspreekpunt zou moeten komen waar de decentrale overheden om raad kunnen vragen.

De bedoeling is, dat de koepels hun achterbannen informeren dan wel raadplegen over wat zij denken nodig te hebben.
Er zit dus voor N. Drenthe nu even niets in.

Vrijdag 5 februari is een eerste sessie van EZ met Groningen in Groningen (ivm het nieuwe winningsplan voor Groningen gasveld).

De risico analyse komt aankomende dinsdag (nog) niet ter sprake; blijkbaar heeft SodM hier nog wat over te zeggen/doen. Volgens mij is de risicoanalyse wel onderdeel van het (nieuwe) winningsplan, dus mogelijk dat eea wel al ter sprake komt op de sessie in Groningen.

Hoop jullie hiermee up to date gebracht te hebben.

Mvg,
[REDACTED]

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 1-2-2016 09:46:06

16.366

Subject : FW: pilot winningsplan

Ter info.
Ik ben alweer gerustgesteld.

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

T [redacted]

M [redacted]

E [redacted]@assen.nl

website: www.assen.nl

Van: [redacted]

Verzonden: maandag 1 februari 2016 9:38

Aan: [redacted]@drenthe.nl; [redacted]@aaenhunze.nl

CC: [redacted]@tynaarlo.nl; [redacted]@tynaarlo.nl; [redacted]@assen.nl

Onderwerp: FW: pilot winningsplan

Uit de onderstaande mails maak ik op dat er iets niet goed gaat met de communicatie onzerzijds. Daarom deze mail om hierin duidelijkheid te geven.

Het proces m.b.t. de winningsplannen wordt als volgt ingericht:

winningsplannen en de adviesrol van de regionale overheden daarin.

Zoals besproken zal in het geval van de provincie Drenthe dit gecombineerd worden met een aparte sessie over het winningsplan Westerveld. Dit winningsplan zullen we vooraf toesturen.

In het proces over de nieuwe adviesrol van provincie, gemeenten en waterschappen zal ook gesproken worden met de koepelorganisaties (IPO, VNG en VEWIN), zodat zij indien gewenst de regionale overheden kunnen ondersteunen in hun adviesrol. Dit overleg zal deze week (2 februari) plaatsvinden, maar komt absoluut niet in de plaats van de regionale voorlichtingssessies.

De bijeenkomst in Groningen op 5 februari is geen onderdeel van het bovengenoemde proces, maar onderdeel van een regulier overleg dat wij hebben met de regionale overheden over het Groningenveld en bijbehorende winningsplan. Ook in Groningen zal een aparte voorlichtingssessie gepland worden.

In alle voorlichtingssessies zal ook ingegaan worden op de seismische risico analyse en de risico analyse m.b.t. putstimulatie. Het overleg met de koepelorganisaties (2 februari) zal meer generiek zijn en niet inzoomen op meer inhoudelijke elementen van de risico analyses.

Ik hoop hiermee de misverstanden uit de wereld te hebben geholpen. Mochten jullie nog vragen hebben dan kunnen jullie contact opnemen met [redacted]

Vriendelijke groeten,

Van: [redacted]

Verzonden: donderdag 28 januari 2016 17:11

Aan: [redacted]@tynaarlo.nl; [redacted]@assen.nl

Onderwerp: RE: pilot winningsplan

Urgentie: Hoog

Dank voor het bericht. Heb vanmorgen nog gebeld met [redacted] en net met [redacted]:

De NAM heeft het aangepaste winningsplan (Westerveld) met risicoanalyse ingediend en dit bericht aan dorpsbelangen Loon, Balloo e.a. Daarop heeft de vz DB Loon gevraagd om inzage in het winningsplan + risicoanalyse.

[redacted] heeft aangegeven dat niet te kunnen doen, zolang er geen bericht is van EZ en doorverwezen naar provincie en gemeenten.

Het is nu van belang dat er z.s.m. duidelijkheid komt wanneer de omgeving en wij worden geïnformeerd.

Dus wanneer de aanvraag + risicoanalyse met ons wordt gedeeld.

Met vriendelijke groet,

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO

Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 • 9460 AB Gieten

Spielersteeg 1 • 9461 BH Gieten

www.aaenhunze.nl

Telefoon algemeen: 14 0592

Telefoon direct: [redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl

Verzonden: donderdag 28 januari 2016 15:48

Aan: [redacted]@tynaarlo.nl; [redacted]@assen.nl

Onderwerp: pilot winningsplan

Heren,
nav hetgeen besproken op onze laatste bijeenkomst het volgende.

Er komt geen Drentse pilot meer, d.w.z. volgens EZ is dit een gepasseerd station aangezien er nu twee nieuwe winningsplannen liggen die in procedure moeten en het dus direct om het 'eggie' gaat.

Aankomende dinsdag (2/2) is er overleg tussen EZ en de koepels (VNG, UWV en IPO) over de adviesrol/inspraak van decentrale overheden bij winningsplannen. Hier zal EZ uitleggen wat zij denken hoe het proces zou moeten gaan, vragen of al dan niet toelichtingen (handreikingen) nodig zijn, en of b.v. per koepel een aanspreekpunt zou moeten komen waar de decentrale

overheden om raad kunnen vragen.

De bedoeling is, dat de koepels hun achterbannen informeren dan wel raadplegen over wat zij denken nodig te hebben. Er zit dus voor N. Drenthe nu even niets in.

Vrijdag 5 februari is een eerste sessie van EZ met Groningen in Groningen (ivm het nieuwe winningsplan voor Groningen gasveld).

De risico analyse komt aankomende dinsdag (nog) niet ter sprake; blijkbaar heeft SodM hier nog wat over te zeggen/doen. Volgens mij is de risicoanalyse wel onderdeel van het (nieuwe) winningsplan, dus mogelijk dat eea wel al ter sprake komt op de sessie in Groningen.

Hoop jullie hiermee up to date gebracht te hebben.

Mvg,
[REDACTED]

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Date : 12-7-2016 11:53:35

F

To : ""@shell.com" @shell.com

16.367

Subject : FW: planning vervolg winningsplan Westerveld (NAM)

Attachment : stroonschema voorstel huidige inrichting proces.pdf;

Dag,

Heel toevallig kreeg ik net onderstaande mail binnen van EZ waarin ik antwoord heb op mijn eerste vraag. Daarin staat dat de Nam binnen 8 weken na dagtekening het winningsplan moet aanvullen.

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

T

M

E @assen.nl

website: www.assen.nl

Van:

Verzonden: dinsdag 12 juli 2016 11:17

Aan:

@noorderzijvest.nl' <@noorderzijvest.nl>; @noorderzijvest.nl' <@noorderzijvest.nl>; @noorderzijvest.nl' <@noorderzijvest.nl>; @noorderzijvest.nl' <@noorderzijvest.nl>; @noorderzijvest.nl' <@noorderzijvest.nl>; @hunzeenaas.nl' <@hunzeenaas.nl>; @fryslan.frl' <@fryslan.frl>; @ooststellingwerf.nl' <@ooststellingwerf.nl>; @wetterskipfryslan.nl' <@wetterskipfryslan.nl>; @aaenhunze.nl'; @gemeentenoordenveld.nl' <@gemeentenoordenveld.nl>; @assen.nl'; @assen.nl'; @assen.nl'; @tynaarlo.nl' <@tynaarlo.nl>; @middendrenthe.nl' <@middendrenthe.nl>; @gemeentenoordenveld.nl' <@gemeentenoordenveld.nl>

Onderwerp: planning vervolg winningsplan Westerveld (NAM)

Urgentie: Hoog

Beste heer, mevrouw,

Naar aanleiding van het advies van Staatstoezicht op de Mijnen om het winningsplan Westerveld (NAM) aan te houden, wordt in deze dagen een brief aan de NAM verzonden, waarin wordt verzocht om binnen 8 weken na dagtekening van de brief het winningsplan aan te vullen met de gevraagde informatie. Zodra de aanvulling is ontvangen, wordt Staatstoezicht opnieuw om advies gevraagd. Hiervoor heeft Staatstoezicht maximaal 6 weken de tijd. Parallel hieraan stuur ik u het aangevulde winningsplan toe, met het verzoek tot het uitbrengen van advies. Het advies van Staatstoezicht wordt na ontvangst aan u toegestuurd, waarna u 8 weken de tijd heeft om advies uit te brengen. Dit houdt in dat u maximaal 14 weken de tijd heeft om het winningsplan te bestuderen en advies uit te brengen.

Indicatie globale planning:

- Week 36 ontvangst aangevuld winningsplan Westerveld door NAM en adviesverzoek aan SodM en decentrale overheden
- Week 42 ontvangst advies Staatstoezicht en doorsturen aan decentrale overheden en adviesverzoek aan Tcbb
- Week 44-45 specifieke sessie overheden
- Week 46 ontvangst advies Tcbb en doorsturen aan decentrale overheden
- Week 50 ontvangst advies overheden

Ter informatie stuur ik u ook het stroonschema toe. Hieruit kunt u afleiden hoe het proces nu is ingericht. In het geval van het winningsplan Westerveld, wordt deze lijn gevolgd.

Echter is, zoals u weet, de adviesrol van de overheden geheel nieuw. Dit betekent dat de inrichting van het proces ook aan verandering onderhevig kan zijn (los van de uitkomsten van het debat in de 2^e Kamer aangaande de voorgestelde wijzigingen in de Mijnbouwwet). Zo is bijvoorbeeld naar aanleiding van de informatiesessies die zijn gehouden, het adviestermijn van de overheden eerder al met 2 weken verlengd naar 8 weken. Mogelijk leiden nieuwe dienstverleningsafspraken met Staatstoezicht ook tot aanpassing van het proces (wanneer Staatstoezicht bijvoorbeeld binnen 4 weken advies kan uitbrengen, dan heeft u -uitgaande van de 8 weken adviestermijn na ontvangst advies Staatstoezicht- in totaal 12 weken).

Heeft u toch nog vragen? U kunt mij bereiken op onderstaand nummer. Ik heb verlof van 15 juli tot en met 20 juli.

Ik wens u –mocht u nog op vakantie gaan- een prettige vakantie toe.

Met vriendelijke groeten,

Ministerie van Economische Zaken

Directie Energie & Omgeving

Cluster Mijnbouw

Bezoekadres Bezuidenhoutseweg 73, 2594 AC Den Haag

Postadres Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

Telefoonnummer

Van:

Verzonden: vrijdag 1 juli 2016 15:15

Aan: @provinciegroningen.nl'; @leek.nl'; @leek.nl'; @noorderzijvest.nl'; @noorderzijvest.nl'; @noorderzijvest.nl';

@aaenhunze.nl'; @aaenhunze.nl'; @gemeentenoordenveld.nl'; @assen.nl'; @assen.nl'; @assen.nl'; @assen.nl'; @tynaarlo.nl';

Onderwerp: annulering sessie winningsplan Westerveld (NAM) 8 juli 2016

Urgentie: Hoog

Geachte heer, mevrouw,

Op 22 juni jl. heeft u een email ontvangen over het advies van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over het winningsplan Westerveld van de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM). Dit advies zou samen met het winningsplan aan u worden toegestuurd met daarbij het verzoek om hierop advies uit te brengen. SodM heeft eind juni geadviseerd om het

winningsplan met informatie aan te vullen en tot die tijd aan te houden. Om deze reden wil ik daarom de specifieke informatiesessie die gepland stond op 8 juli afzeggen.

Proces

Zoals u weet ligt er een voorstel tot wijziging van de Mijnbouwwet voor aan de 2^e Kamer naar aanleiding van het rapport onderzoeksraad voor de veiligheid (OVV) over Groningen. Dit heeft tot gevolg dat de winningsplannen op een andere manier beoordeeld zullen worden. De afgelopen maanden is overleg met u geweest over de nieuwe aanpak van winningsplannen en uw rol daarin.

In het wetvoorstel wordt een aantal inhoudelijke wijzigingen voorgesteld. Het winningsplan Westerveld is het eerste plan dat naar aanleiding van de aanbevelingen van het OVV rapport en de daarop voorgestelde wijzigingen in de mijnbouwwet, is opgesteld. Ten tijde hiervan was de leidraad seismische risico analyse, die door SodM is opgesteld, nog niet gereed. Eerder is aangegeven dat het winningsplan Westerveld een pilotproject is.

Advies Staatstoezicht op de Mijnen

Eind juni 2016 hebben wij het advies van SodM over het winningsplan Westerveld ontvangen. SodM adviseert om het winningsplan aan te houden totdat NAM het winningsplan heeft aangevuld met de volgende gegevens:

1. Overzicht van de gemeten grondsnelheden en grondversnellingen;
2. Overzicht van de schademeldingen en de aard van de schade;
3. Analyse van de relatie tussen de grondsnelheden/-versnellingen en de aard en omvang van de gerapporteerde schade. Deze analyse zou geplaatst moeten worden in het kader van vergelijkbare analyses voor andere velden en de kalibratiestudie schade door aardbevingen (TNO rapport, TNO-034-DTM-2009-04435, 11. november 2009) en de SBR Richtlijn-A;
4. Analyse van de relatie tussen de bevingen en de productie(snelheid);
5. Rapportage van waargenomen relaties bij andere actieve velden;
6. Overige onderbouwende rapporten en analyses.

Wij hebben besloten, het advies van SodM over te nemen. Dat betekent dat het winningsplan formeel wordt aangehouden totdat NAM de gegevens heeft aangevuld.

Veiligheid gewaarborgd

SodM concludeert dat, op basis van de seismisch risico analyse in het ingediende winningsplan Westerveld, de veiligheid niet in het geding is en dat, in afwachting van de aanvullende gegevens, de gaswinning op basis van het huidige winningsplan kan doorgaan.

Sessie 8 juli 2016

Aangezien het winningsplan formeel wordt aangehouden, gaat de specifieke informatiesessie van 8 juli aanstaande niet door. Zodra de gegevens zijn aangevuld door NAM en na (een aanvullend) advies van SodM, ontvangt u opnieuw een uitnodiging voor een specifieke informatiesessie.

Langere adviesperiode

Zodra NAM het herziene winningsplan Westerveld indient, zullen wij parallel aan het verzoek tot advies aan SodM, u om advies vragen. U heeft hierdoor meer tijd om het winningsplan te bestuderen en advies uit te brengen. Zodra wij het advies van SodM hebben ontvangen, ontvangt u deze van ons. U heeft hierna nog 8 weken de tijd om advies uit te brengen. Parallel hieraan verzoeken wij de Technische commissie bodembescherming ook om advies. Wanneer dit advies binnen is zult u dit ook van ons ontvangen.

Stukken ter informatie

U vindt het advies van SodM als bijlage bij deze mail. Het aangehouden winningsplan is te groot qua omvang, vandaar dat u deze via een link van WeTransfer kunt openen. U kunt het document dan downloaden.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Heeft u toch nog vragen dan kunt u mij bereiken via onderstaand telefoonnummer.

Met vriendelijke groet,

██████████

██████████

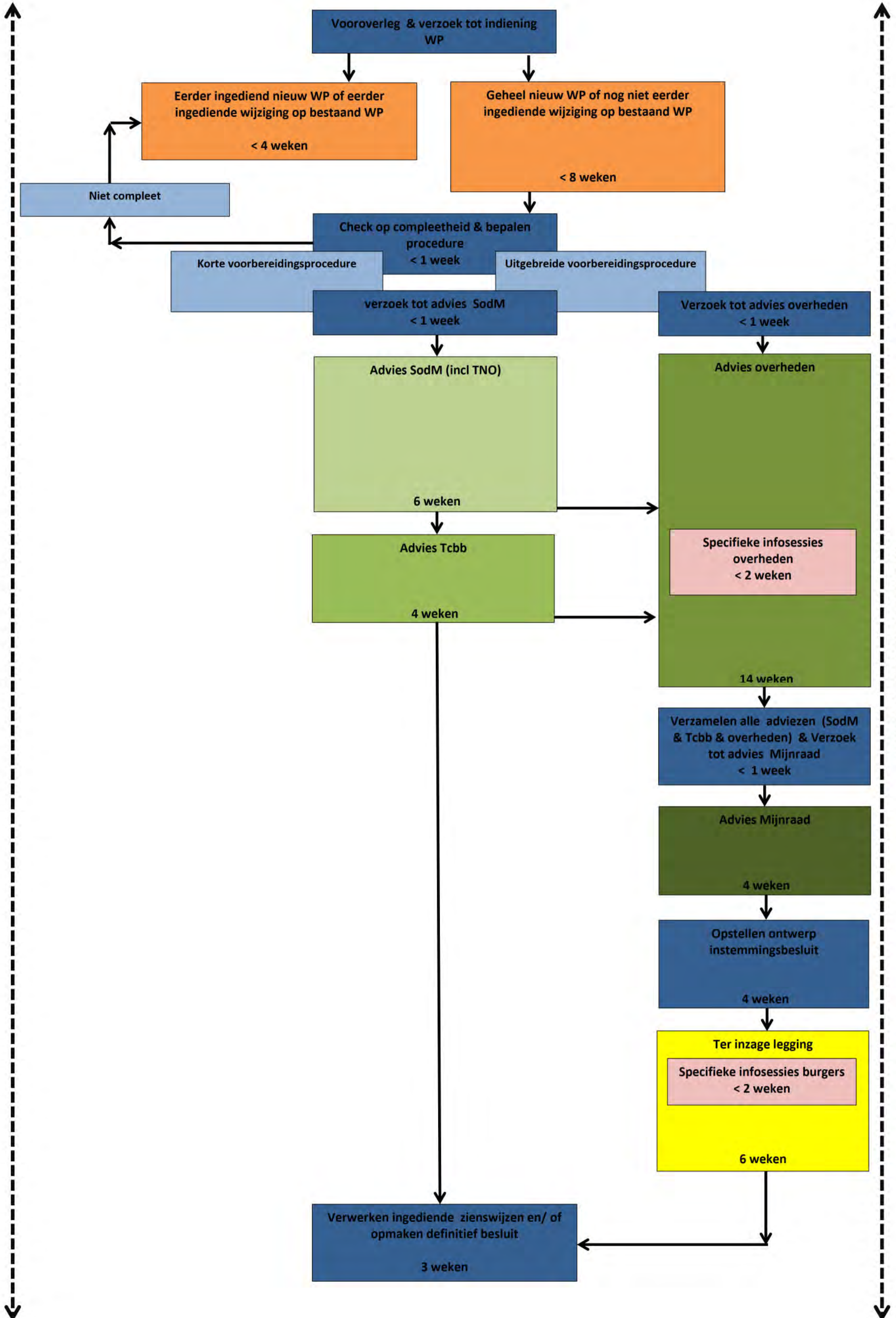
Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie & Omgeving
Cluster Mijnbouw
Bezoekadres Be Zuidenhoutseweg 73, 2594 AC Den Haag
Postadres Postbus 20401, 2500 EK Den Haag
Telefoonnummer ██████████

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Minimale doorlooptijd procedure 15 weken

Maximale doorlooptijd 43 weken

Date : 5-7-2017 10:36:18

F [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : FW: Planning Winningsplan Westerveld

16.368

Ik had 'm inderdaad niet naar jou gestuurd. Foei.
Wil jij ze informeren over wat [REDACTED] net vertelde?

Van: [REDACTED]

Verzonden: dinsdag 20 juni 2017 13:37

Aan: [REDACTED]

[REDACTED]@

Onderwerp: Planning Winningsplan Westerveld

Goedemiddag,

Volgende week stuurt [REDACTED] van EZ op mijn verzoek een mail met de planning van de besluitvorming op het Winningsplan Westerveld naar alle betrokken decentrale overheden. Ik heb haar gevraagd om niet in of kort voor onze schoolvakanties te publiceren.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsregisseur

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 17-5-2017 21:31:04

16.369

F

T

C

Subject : FW: Poster + flyer stopgaswinningmarsdij

Attachment : Poster stopgaswinning marsdijk.pdf;stopgaswinning leaflet Verbetering versie2.pdf;

Geachte heer

Zoals vandaag afgesproken, stuur ik u hierbij de poster en flyer van de werkgroep Stopgaswinningmarsdijk.nu
Het gaat om 50 en 250 stuks.

Graag verneem ik van u wanneer de posters en flyers gereed zijn.

Nogmaals, namens de werkgroep onze hartelijke dank.

Vriendelijke groet,

Verzonden vanuit [Mail](#) voor Windows 10

Van:

Verzonden: woensdag 17 mei 2017 21:21

Onderwerp: Poster + flyer stopgaswinningmarsdij

22 mei
Cafe Popken Ekehaar.

23 & 24 mei
De Nieuwe Kolk Assen

Inloopbijeenkomsten

over gaswinning Westerveld en de procedure.

Kom ook

19.00 – 21.00
uur

www.stopgaswinningmarsdijk.nl

 [stopgaswinningmarsdijk](https://www.facebook.com/stopgaswinningmarsdijk)

Stopgaswinning Marsdijk Nu!

Laat uw stem horen!

Daling van de bodem vindt reeds plaats (meer dan 2 a 3 cm.)
Bevingen zijn al gemeten in Eleveld, Zuidlaren, Annen en Emmen

***Reageer voor 19 juni
d.m.v. een zienswijze
Samen zijn we sterk!***

Burgemeester Marco Out van de gemeente Assen:

“De NAM zei tijdens gesprekken in december jl. te wachten op het nieuwe winningsplan. Nu houden ze zich niet aan de afspraak en zijn weer begonnen met de gaswinning. Dat maakt de gesprekken met de NAM wat kriegelig.”

www.stopgaswinningmarsdijk.nu

[stopgaswinningmarsdijk.nu](https://www.facebook.com/stopgaswinningmarsdijk.nu)

Als je niets doet, weet je zeker dat het niet helpt.

De werkgroep:

- Komt op voor verontruste inwoners.
- Is een spreekbuis voor de inwoners.
- Verstreckt informatie aan de inwoners.
- Streeft naar een Drents platform 'Stop De Gaswinning'
- Wil krachten bundelen.
- Streeft naar een kennisbank.

Partijen in de gemeenteraad van de gemeente Assen:

Keuren de houding van de NAM af, ze sturen een motie van treurnis naar het ministerie van Economische zaken.

Stringente voorwaarden bij gaswinning:

- Grondige nulmeting
- Plaatsing tiltmeters in de hele provincie
- Gedegen schadeafhandeling
- Schaderegeling voor Groningen ook geldend voor andere provincies: schade is schade.

De werkgroep heeft de petitie met 2051 handtekeningen aangeboden aan:

- Gemeente Assen
- Provincie Drenthe
- Noordelijke kamerleden van CDA, PVDA, D 66 en VVD
- Dhr. Smallenbroek (rechterhand minister Kamp) van het ministerie van Economische Zaken
- De directie van de NAM

Het gaat om bodemdalingen en bevingen:

- Daling van de bodem vindt reeds plaats (meer dan 2 a 3 cm.)
- Bevingen zijn al gemeten in Eleveld, Zuidlaren, Annen en Emmen.

Mogelijke effecten:

- Materiële schade
- Lichamelijke - en of psychische klachten
- Waardedaling onroerend goed

Date : 8-7-2016 14:07:29

From : "██████████@aaenhunze.nl"

To : "██████████@drenthe.nl", "██████████@noorderzijvest.nl", "██████████@noorderzijvest.nl", "██████████@noorderzijvest.nl", "██████████@noorderzijvest.nl", "██████████@hunzeenaas.nl", "██████████@hunzeenaas.nl", "██████████@fryslan.fr", "██████████@fryslan.fr", "██████████@ooststellingwerf.nl", "██████████@ooststellingwerf.nl", "██████████@wetterskipfryslan.nl", "██████████@wetterskipfryslan.nl", "██████████@gemeentenoordenveld.nl", "██████████@gemeentenoordenveld.nl", "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl", "██████████@tynaarlo.nl", "██████████@tynaarlo.nl", "██████████@middendrenthe.nl", "██████████@middendrenthe.nl", "██████████@wdodelta.nl", "██████████@wdodelta.nl", "██████████@aaenhunze.nl", "██████████@gemeentenoordenveld.nl", "██████████@gemeentenoordenveld.nl", "██████████@provinciegroningen.nl", "██████████@provinciegroningen.nl", "██████████@leek.nl", "██████████@leek.nl", "██████████@leek.nl", "██████████@leek.nl", "██████████@noorderzijvest.nl", "██████████@noorderzijvest.nl", "██████████@noorderzijvest.nl", "██████████@noorderzijvest.nl", "██████████@provinciegroningen.nl", "██████████@provinciegroningen.nl", "██████████@middendrenthe.nl", "██████████@middendrenthe.nl", "██████████@middendrenthe.nl", "██████████@drenthe.nl", "██████████@wdodelta.nl", "██████████@wdodelta.nl"

Subject : FW: Proces adviesaanvraag EZ en bijeenkomst 8 juli

Attachment : image001.jpg;

Beste allen,

Ter info onderstaande e-mail, die ik eerder al had gedeeld met de Drentse collega's die ook betrokken zijn bij de advisering/zienswijzen Groningen gasveld. Dit omdat we vanmorgen hier ook over spraken.

Met vriendelijke groet,

██████████
 Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
 Gemeente Aa en Hunze
 Postbus 93 • 9460 AB Gieten
 Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
 Telefoon algemeen: 14 0592
 Telefoon direct: ██████████

Van: ██████████

Verzonden: dinsdag 28 juni 2016 16:51

Aan: "██████████@assen.nl"

CC: ██████████

Onderwerp: RE: Proces adviesaanvraag EZ en bijeenkomst 8 juli

Collega's,

Ik heb vanmiddag zelf ook nog maar eens gebeld met ██████████ van EZ, en aangegeven dat wij "niet gelukkig" zijn met de adviestermijn in de zomerperiode. Zij zal het doorgeven aan het management.

Ondanks dat de adviestermijn is opgerekt tot 5 september (ruim 9 weken), blijft het ongelukkig, want:

- De adviestermijn valt samen met zienswijzentermijn voor het ontwerp-instemmingsbesluit Groningen
- De komende 2 maanden is een lastige periode voor (ambtelijke) onderlinge afstemming.

Ik heb van ██████████ begrepen dat de adviestermijn vooraf is afgestemd met de provincies en rekening is gehouden met GS-vergaderingen. Dan is mijn vraag waarom niet een termijn tot 7 september? Dat zou in elk geval bij ons nog een extra collegevergadering opleveren.

Daarbij is relevant dat het winningsplan al maanden bij EZ ligt en de start van de advisering(overleg daarover) door EZ is vertraagd. Reden daarvoor is naar ik begrijp o.a. het TNO onderzoek kleine velden en de behandeling Mijnbouwwet in de 2^e kamer (morgen).

Het lijkt me goed dat wij dit volgende week vrijdag nog eens aankaarten.

Met vriendelijke groet,

██████████
 Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
 Gemeente Aa en Hunze
 Postbus 93 • 9460 AB Gieten
 Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
 Telefoon algemeen: 14 0592
 Telefoon direct: ██████████

Van: ██████████@GemeenteNoordenveld.nl]

Verzonden: maandag 27 juni 2016 14:49

Aan: "██████████@assen.nl"

CC: ██████████

Onderwerp: Proces adviesaanvraag EZ en bijeenkomst 8 juli

Hallo collega's,

Naar aanleiding van onderstaande mailwisseling en het telefoongesprek wat ik vanochtend met ██████████ heb gevoerd, reageer ik nog even op het proces.

Het lijkt er inderdaad een beetje op dat EZ inderdaad weinig oog heeft voor de capaciteit en inzet van de betrokken lagere overheden wanneer ze het proces van een adviesaanvraag starten.

Inhoudelijk kan ik (nog) niet overzien of we tijd genoeg zullen hebben om goed inhoudelijk goed te kunnen reageren. Ik heb het concept-plan nog niet gezien. Ook wij hebben gekeken naar het proces, in beginsel zouden we, met wat kunst en vliegwerk, als gemeente tot een advies kunnen komen. Daar waar het de bedoeling is om als werkgroep met elkaar op te trekken zal dat ook niet gemakkelijk zijn in die periode.

Het lijkt me goed om 8 juli aan te grijpen om dit in discussie met EZ aan te kaarten. Dan zijn de meeste betrokkenen overheden ook aanwezig neem ik aan. Wanneer de procedure van adviesaanvraag een belemmering blijkt te zijn om te komen tot een goed advies dan lijkt het me aangewezen om dit zeker mee te nemen in het advies richting EZ. Het is een leerproces van beide kanten, ga ik maar van uit.

In verband met geplande vakanties deel ik mee dat ik van 29 juni tot en met 10 juli afwezig ben. Ik vraag jullie mijn college ██████████ in jullie maillijsten op te nemen (██████████@gemeentenoordenveld.nl) Naar verwachting zal hij 8 juli aanwezig zijn bij de bijeenkomst op het Provinciehuis het is de bedoeling dat hij eerste aanspreekpunt zal zijn voor het winningsplan Westerveld. We zullen intern gezamenlijk optrekken.

Met vriendelijke groet,

██████████
 medewerker juridische zaken & controlling

Postbus 109 tel. 14 050
9300 AC RODEN
[@GemeenteNoordenveld.nl](mailto:info@GemeenteNoordenveld.nl) www.gemeentenoordenveld.nl

Van: [redacted]@tynaarlo.nl
Verzonden: maandag 27 juni 2016 10:04
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Aankondiging publicatie TNO rapport m.b.t. seismische risico analyse van de kleine velden

Dag mensen,

Ik heb vorige week vlak na ontvangst van de mail gebeld met [redacted].
Ik heb aangegeven niet blij te zijn het gebruik van de vakantieperiode voor dit soort procedures.
Te meer daar wij vanuit Noord Drenthe momenteel ook al met de procedure voor het Groninger gasveld zitten. De zienswijzetermin van het ontwerpwinningbesluit van Kamp loopt eveneens in de vakantieperiode.
Zij gaf toen inderdaad de datum van 5 september aan als uiterste datum voor het gevraagde advies.
Verder gaf Mirella aan dat er wel tijdsdruk op deze procedure staat, juist vanwege de voorgenomen nieuwe gaswinning uit het veld Vries-Zuid-Zuid.

30 augustus vergadert bij ons het college weer voor het eerst. Dit betekent dat het besluit dan ook ineens conform het advies moet zijn. Ben ik niet blij mee, maar wettelijk gezien kan dit vast wel.

Met name de samenloop met de procedure voor het Groninger gasveld vindt ik een uitermate ongelukkige.
In tegenstelling tot de Groninger gemeenten krijgen wij geen financiële ondersteuning uit het rijk voor onze rol in de gaswinning en wat daarmee maar samenhangt. Wij moeten dit dan ook met een beperkte capaciteit zien te klaren. Ik vind dat daar vanuit EZ wel iets meer oog voor mag zijn. Ook hebben ze sinds maart (laatste voorlichting over procedure rond winningsplannen kleine gasvelden) toch genoeg tijd gehad om nu niet dit in de vakantieperiode dit te willen afhandelen.

Ik vind dat wij daarom een dringend beroep op EZ mogen en zouden moeten doen om hier toch zeker een maand extra te krijgen. Ik zou het op prijs stellen als de provincie daarin het voortouw wil nemen. Uiteraard wordt dit verzoek door de betrokken gemeenten ondersteund.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsadviseur Wonen en Ruimte
Gemeente Tynaarlo
Postbus 5, 9480 AA Vries | Bzk: Kornoljeplein 1 Vries
T [redacted]
E [redacted]@tynaarlo.nl | www.tynaarlo.nl | kornoljeplein1@tynaarlo.nl
FB Gemeente Tynaarlo

Tynaarlo gaat voor groen! Denk na voordat u print...

Dit bericht en de eventuele bijlage kan vertrouwelijke of persoonlijke informatie bevatten en is daarom uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u deze boodschap per abuis van ons heeft ontvangen, laat dit dan aan de afzender weten door een korte reactie te sturen. Wij verzoeken u in een dergelijk geval dit bericht en de eventuele bijlagen te vernietigen en geen kopieën op te slaan of door te sturen.

Al onze e-mailberichten worden voor verzending automatisch op virussen gecontroleerd. Er geldt echter geen garantie dat gebruik van e-mail veilig is of dat het gebruik van e-mail geschiedt zonder enige fout. De gemeente Tynaarlo is op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige fout of gebrek in de inhoud van dit e-mailbericht.

Van: [redacted]@aaenhunze.nl
Verzonden: maandag 27 juni 2016 09:41
Aan: [redacted]@GemeenteNoordenveld.nl
CC: [redacted]@middendrenthe.nl ([redacted]@middendrenthe.nl [redacted]@fryslan.nl [redacted]@wdodelta.nl); [redacted]@noorderzijvest.nl; [redacted]@hunzeenaas.nl; [redacted]@hunzeenaas.nl ([redacted]@hunzeenaas.nl [redacted]@hunzeenaas.nl [redacted]@hunzeenaas.nl [redacted]@hunzeenaas.nl)
Onderwerp: RE: Aankondiging publicatie TNO rapport m.b.t. seismische risico analyse van de kleine velden

Goedemorgen [redacted], Allen,

Ten aanzien van de adviesprocedure:

Wat mij betreft moet onze insteek zijn: "zorgvuldigheid boven snelheid"
Daarbij weet ik dat het winningsplan half februari al bij EZ is ingediend door de NAM.
Bovendien:

- Er ligt hier geen deadline zoals bij Winningsplan Groningen
- Gaat om 0,4 bcm
- Juridisch geen formele procedure

Wat mij betreft start de adviesprocedure eind augustus!

Groeten [redacted]

PS. Wij hadden vrijdag een interessant symposium hier, waarbij o.a. gesproken werd door prof. [redacted] (KU Leuven) en prof. [redacted] (RUG)
Met vriendelijke groet,

[redacted]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
Telefoon algemeen: 14 0592
Telefoon direct: [redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl
Verzonden: vrijdag 24 juni 2016 9:40
Aan: [redacted]@GemeenteNoordenveld.nl
CC: [redacted]@middendrenthe.nl ([redacted]@middendrenthe.nl [redacted]@fryslan.nl [redacted]@wdodelta.nl); [redacted]@noorderzijvest.nl; [redacted]@hunzeenaas.nl; [redacted]@hunzeenaas.nl ([redacted]@hunzeenaas.nl [redacted]@hunzeenaas.nl [redacted]@hunzeenaas.nl [redacted]@hunzeenaas.nl)
Onderwerp: RE: Aankondiging publicatie TNO rapport m.b.t. seismische risico analyse van de kleine velden

Goedemorgen allemaal,

Naar aanleiding van de mail onder het volgende.

Inhoudelijk afstemmen voor 8 juli lijkt me mogelijk: het schijnt een behoorlijk dik document te zijn.
We kunnen na afloop van de bijeenkomst met EZ onderling zeker wel overleggen over een aantal zaken, dat lijkt me een goed moment.

Wvb de termijn: ik heb even na vraag gedaan bij onze jurist hoe dit eventueel zit.

Aangezien de Mbw nog niet officieel gewijzigd is, is er feitelijk geen juridische grond voor wel/niet verlengen: het is nog steeds goodwill en werken in de nieuwe geest. Daarnaast is het zo, dat als de verlengde termijn genoeg is om het betreffende bestuur te laten beslissen en het advies dan uiterlijk op de 5^e binnen te laten zijn, dat dat eigenlijk niet als onredelijk te beschouwen is. Ik heb begrepen dat de eerste bestuurlijke beslismomenten na de vakantie voor de gemeenten rond 23 augustus en voor de provincies op 30 augustus liggen: 5 september zou dus voldoende moeten zijn. Bovendien is het argument dat niemand de volledige 10 weken (ambtenaren noch burgers) weg is, dus iedereen op zeker moment wel geïnformeerd/geraadpleegd kan worden.

Er is dus vanuit die optiek weinig in te brengen tegen de voorgestelde termijn. De 29ste is wsch. sowieso voor EZ niet te verantwoorden: ze hebben ook een verplichting naar de mijnbouwer (NAM in casu).

In het officiële schrijven wat wij (volgende week?) krijgen, zal wsch. de termijn van 8 + 2 weken genoemd worden. Als je het daar dan toch niet mee eens bent, zal uitgezocht moeten worden hoe daar iets tegen in te brengen. Onze jurist weet ook niet een twee drie hoe dat zit.

Voorstel:

■■■■■■■■■■, neem even contact op met de andere partijen en peil even hoe die er over denken.

Voor zover ik weet zijn er de volgende contactpersonen:

Provincie Fryslan: ■■■■■■■■■■, hij weet wsch. wel wie het contact voor Ooststellingwerf is ■■■■■■■■■■@fryslan.nl
Provincie Groningen: ■■■■■■■■■■@provinciegroningen.nl zij weet wel wie het contact voor Leek is
Gemeente Midden-Drenthe: ■■■■■■■■■■@middendrenthe.nl

Waterschappen:

Hunze en Aa's ■■■■■■■■■■@hunzeenaas.nl
DrentsOverijsselse Delta ■■■■■■■■■■@wdodelta.nl
Noorderzijlvest ■■■■■■■■■■@noorderzijlvest.nl

Wetterskip – weet ik niet, check ■■■■■■■■■■

Groningen heeft al aangegeven niet veel tijd voor een advies te hebben en eventueel mee te liften op ons advies, aangezien het merendeel van de gasvelden in Drenthe ligt.

Ik kan me voorstellen dat in geval van enige onenigheid over wel/niet accepteren van de termijn van 5 september de Drentse stem zwaarder zou moeten tellen, omdat wij meer werk hebben dan de andere provincies, de meeste velden liggen immers in Drenthe.

Omgekeerd is de vraag hoeveel werk het feitelijk voor ons als decentrale overheden zal zijn, uiteindelijk is de bedoeling dat we beoordelen waar onze belangen eventueel geraakt worden, daarvoor heb je niet direct al de inhoudelijke kennis en toetsing voor nodig. Je moet alleen wel duidelijk in je advies aangeven waar je wilt dat EZ extra aandacht aan zou moeten besteden. Bovendien zullen niet alle delen van het winningsplan op iedereen van toepassing zijn, omdat het om verschillende velden gaat, met verschillende lokale/regionale invloed.

Mijn advies is de termijn wel te accepteren en gewoon goed te regelen dat we voor en evt. tijdens de vakantie toch zoveel mogelijk afstemmen. Mochten de meeste van jullie toch een andere termijn willen, dan eerst nog maar eens terugchecken met EZ (Mirella) en anders de wettelijke opties laten uitzoeken.

Ik ben volgende week niet aanwezig, dus vandaar de vraag of ■■■■■■■■■■ dit willen coördineren voor nu.

Hoop jullie allemaal op de 8ste te zien in Assen.

Mvg, ■■■■■■■■■■

Van: ■■■■■■■■■■@aaenunze.nl

Verzonden: donderdag 23 juni 2016 17:07

Aan: ■■■■■■■■■■@GemeenteNoordenveld.nl ■■■■■■■■■■

CC: ■■■■■■■■■■

Onderwerp: RE: Aankondiging publicatie TNO rapport m.b.t. seismische risico analyse van de kleine velden

Hoi ■■■■■■■■■■, (allen)

Dank voor je bericht.

Vraag 1: Het gaat inderdaad over het hele gebied van Westerveld waar bij voor Assen Noord ingegaan zal worden op de effecten van de nieuwe voorgenomen winning Assen Noord.

Daarom zijn deze overheden ook uitgenodigd i.v.m. de adviesvraag:

Provincies	Gemeenten	Waterschappen
Groningen	Leek	Noorderzijlvest
Friesland	Ooststellingwerf	Wetterskip Fryslan
Drenthe	Aa en Hunze	Hunze en Aa's
	Noordenveld	Drents Overijsselse Delta
	Assen	
	Tynaarlo	
	Midden-Drenthe	

Het lijkt mij goed dat (vooraf) afstemming met de anderen plaatsvindt. ■■■■■■■■■■

Vraag 2: Dit is inderdaad de start van het officiële traject; Volgende week als we de info per post of mail ontvangen gaat de termijn van 8 weken in. De bijeenkomst vindt dus plaats in de 2^e week van de termijn. Echter vanwege de vakantieperiode wordt de adviestermin verlengd tot 5 september (dat is dus maar 2 weekjes extra!). De bijeenkomst is bedoeld om ons te helpen bij onze adviesrol.

Ik vind dat wij hier direct tegen moeten ageren. In tegenstelling tot het Winningsplan Groningen, heeft EZ niet te maken met een deadline. Dus wat mij betreft start adviestermin vanaf 29 augustus (eerste week na schoolvakanties).

Met vriendelijke groet,

■■■■■■■■■■
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenunze.nl
Telefoon algemeen: 14 0592
Telefoon direct: ■■■■■■■■■■

Van: ■■■■■■■■■■@assen.nl

Verzonden: donderdag 23 juni 2016 16:10

Aan: ■■■■■■■■■■@GemeenteNoordenveld.nl ■■■■■■■■■■

CC: ■■■■■■■■■■

Onderwerp: RE: Aankondiging publicatie TNO rapport m.b.t. seismische risico analyse van de kleine velden

Dag allemaal,

Ter info.

Jullie hebben allen gister de uitnodiging van EZ ontvangen.

Bij mij riep deze uitnodiging 2 vragen op:

1. Gaat dit winningsplan over het gehele gebied Westerveld met daarin alle gasvelden of alleen over de voorgenomen winning uit het gasveld Assen Noord?

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 23-11-2016 11:17:16

16.371

F

T

Subject : FW: Provincie Drenthe: GS-besluitenlijst week 47

Attachment : GS-besluitenlijst week 47 def.pdf;16-151-AH-brief EZ rondom gaswinning Wapse.pdf;

Collega's

Dit draagt dus niet bij in onze adviesprocedure

Met vriendelijke groet,

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieteren
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieteren
www.aaenhunze.nl

Van: Communicatie [<mailto:Communicatie@drenthe.nl>]

Verzonden: dinsdag 22 november 2016 14:55

Aan: Communicatie

Onderwerp: Provincie Drenthe: GS-besluitenlijst week 47 en twee persberichten

Assen, 22 november 2016

hierbij ontvangt u van de provincie Drenthe de GS-besluitenlijst van week 47 en twee persberichten. De onderwerpen zijn:

College van GS Drenthe kiest voor investeren in Groningen Airport Eelde

Communicatie rondom gaswinning wederom onvoldoende

Overheden sturen minister boze brief over gaswinning Wapse

Met vriendelijke groet,

Communicatie
www.provincie.drenthe.nl

E: communicatie@drenthe.nl

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Schriftelijke vragen ex artikel 41 RVO inzake betrokkenheid Rijwielsector bij Drenthe als fietsprovincie

Gedeputeerde Staten hebben de vragen beantwoord die gesteld zijn door de PvdA fractie over de betrokkenheid van de Rijwielsector bij Drenthe als fietsprovincie. U kunt de antwoorden vinden op www.drentsparlement.nl.

Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater

Gedeputeerde Staten hebben ingestemd met de landelijke 'Intentieverklaring Delta-aanpak Zoetwater en Waterkwaliteit'. Zij mandateren gedeputeerde Staghouwer van de provincie Groningen en gedeputeerde Boerman van de provincie Overijssel om namens respectievelijk RBO-Noord en RBO Rijn-Oost de intentieverklaring op 16 november 2016 te tekenen.

Intentieverklaring De Hondsrug UNESCO Global Geopark

Op 15 november heeft Gedeputeerde Bijl namens de Intentieverklaring bij het Masterplan De Hondsrug UNESCO Global Geopark getekend. De provincie geeft hiermee aan dat zij achter het Masterplan staat en het van belang vindt de UNESCO-status voor de Hondsrug te behouden.

Mededeling:

Disclaimer. Deze publicatie geldt niet als een officiële bekendmaking in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Aan deze publicatie kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

Noot voor de redactie (niet voor publicatie, uitsluitend voor de media):

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met: Bestuur, Communicatie en Concernzaken telefoonnummer (0592) 36 5005 (uitsluitend voor de media), e-mail: communicatie@drenthe.nl

erger nog, dat het ministerie het niet nodig acht om na zo'n wezenlijke verandering in de plannen de overheden opnieuw om advies te vragen. Als iemand je advies vraagt, wil je ook serieus genomen worden," aldus Stelpstra.

In de brief doen de overheden een dringend beroep op de Minister om de adviesprocedure rondom winningsplannen te verbeteren, transparanter te zijn en volledige openheid van zaken te geven.

Noot voor de redactie (niet voor publicatie): Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de persdienst van het team Communicatie, Andrea Huisman
telefoonnummer (0592) 365005 (uitsluitend voor de pers),
e-mail: communicatie@drenthe.nl

Date : 23-11-2016 15:04:33

From : [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : FW: Provincie Drenthe: GS-besluitenlijst week 47

Attachment : GS-besluitenlijst week 47 def.pdf;16-151-AH-brief EZ rondom gaswinning Wapse.pdf;

De provincie begint te bewegen in de goede richting.

[REDACTED] snapt dit nog niet helemaal volgens mij.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 23 november 2016 11:17

Aan: [REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@drenthe.nl>; [REDACTED]@tynaarlo.nl>; [REDACTED]@tynaarlo.nl>; [REDACTED]

[REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl>

Onderwerp: FW: Provincie Drenthe: GS-besluitenlijst week 47

Collega's

Dit draagt dus niet bij in onze adviesprocedure

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
[REDACTED]

Van: Communicatie [<mailto:Communicatie@drenthe.nl>]

Verzonden: dinsdag 22 november 2016 14:55

Aan: Communicatie

Onderwerp: Provincie Drenthe: GS-besluitenlijst week 47 en twee persberichten

Assen, 22 november 2016

hierbij ontvangt u van de provincie Drenthe de GS-besluitenlijst van week 47 en twee persberichten. De onderwerpen zijn:

College van GS Drenthe kiest voor investeren in Groningen Airport Eelde

Communicatie rondom gaswinning wederom onvoldoende

Overheden sturen minister boze brief over gaswinning Wapse

Met vriendelijke groet,

Communicatie
www.provincie.drenthe.nl

E: communicatie@drenthe.nl

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Schriftelijke vragen ex artikel 41 RVO inzake betrokkenheid Rijwielsector bij Drenthe als fietsprovincie

Gedeputeerde Staten hebben de vragen beantwoord die gesteld zijn door de PvdA fractie over de betrokkenheid van de Rijwielsector bij Drenthe als fietsprovincie. U kunt de antwoorden vinden op www.drentsparlement.nl.

Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater

Gedeputeerde Staten hebben ingestemd met de landelijke 'Intentieverklaring Delta-aanpak Zoetwater en Waterkwaliteit'. Zij mandateren gedeputeerde Staghouwer van de provincie Groningen en gedeputeerde Boerman van de provincie Overijssel om namens respectievelijk RBO-Noord en RBO Rijn-Oost de intentieverklaring op 16 november 2016 te tekenen.

Intentieverklaring De Hondsrug UNESCO Global Geopark

Op 15 november heeft Gedeputeerde Bijl namens de Intentieverklaring bij het Masterplan De Hondsrug UNESCO Global Geopark getekend. De provincie geeft hiermee aan dat zij achter het Masterplan staat en het van belang vindt de UNESCO-status voor de Hondsrug te behouden.

Mededeling:

Disclaimer. Deze publicatie geldt niet als een officiële bekendmaking in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Aan deze publicatie kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

Noot voor de redactie (niet voor publicatie, uitsluitend voor de media):

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met: Bestuur, Communicatie en Concernzaken telefoonnummer (0592) 36 5005 (uitsluitend voor de media), e-mail: communicatie@drenthe.nl

erger nog, dat het ministerie het niet nodig acht om na zo'n wezenlijke verandering in de plannen de overheden opnieuw om advies te vragen. Als iemand je advies vraagt, wil je ook serieus genomen worden," aldus Stelpstra.

In de brief doen de overheden een dringend beroep op de Minister om de adviesprocedure rondom winningsplannen te verbeteren, transparanter te zijn en volledige openheid van zaken te geven.

Noot voor de redactie (niet voor publicatie): Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de persdienst van het team Communicatie, Andrea Huisman
telefoonnummer (0592) 365005 (uitsluitend voor de pers),
e-mail: communicatie@drenthe.nl

Date : 2-12-2016 15:36:02

16.373

To : "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl"
Subject : FW: Reactie NAM op uw verzoek tav gaswinning Assen-Noord
Attachment : image001.png;image004.jpg;

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: ██████████@shell.com

Verzonden: 2-12-2016 14:58

Aan: Marco Out; ██████████@aaenhunze.nl; bestuur@tynaarlo.nl

CC: ██████████; ██████████@tynaarlo.nl; ██████████@aaenhunze.nl; ██████████

Onderwerp: Reactie NAM op uw verzoek tav gaswinning Assen-Noord

Geachte burgemeester Out, burgemeester Thijssen en wethouder Lambert,

We hebben het zeer op prijs gesteld dat u afgelopen woensdag op zo'n korte termijn gezamenlijk op ons kantoor kon overleggen over put Vries-10 en het Westerveld-winningsplan.

Dit naar aanleiding van een brief van Minister Kamp van Economische Zaken aan de Tweede Kamer. Deze brief is door het Ministerie gepubliceerd: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/11/22/kamerbrief-over-start-gaswinning-uit-put-vries-10>. Uit deze brief blijkt dat het Ministerie bij nader inzien ruimte ziet in het bestaande winningsplan Westerveld om winning uit NAM's nieuwste put in Assen-Noord, die in het najaar van 2015 is geboord en in het voorjaar van 2016 klaar voor gebruik is gemaakt, op te starten. Dit in tegenstelling tot eerdere berichten van het Ministerie waarbij de winning uit deze put samenhang met het aflopen van de nieuwe procedures rondom een update van het bestaande winningsplan. Nadat wij vorige week deze brief hebben ontvangen, hebben wij u per mail geïnformeerd over ons voornemen om de put in gebruik te nemen.

Afgelopen woensdag kwamen wij gezamenlijk tot de conclusie dat er verschillende processen door elkaar lopen, waardoor ook verschillende percepties (zijn) ontstaan en diverse verwachtingen doorkruist worden. U vroeg ons uiteindelijk om te wachten met de start van de gaswinning in dit blok van het al producerende gasveld 'Vries'.

Wij hebben de achtergronden van uw vraag uitgebreid met u allen besproken en u heeft het tijdpad waarin uw gemeenteraad zich op dit moment buigt over de gaswinning in uw gemeenten (door middel van uw adviesrol in het nieuwe winningsplan) geduid. Daarnaast luisterend, willen wij graag meewerken aan de tijd die u nodig heeft om uw raad volledig en juist te informeren over

- uw standpunt,
- de juridische achtergronden en feiten van het huidige winningsplan,
- het proces rondom het nieuwe winningsplan,
- NAM's achtergrond ten aanzien van de gaswinning in uw gemeente.

Dat betekent dat wij u graag de gelegenheid willen geven om ongestoord te reageren op de signalen en gevoelens die u vanuit uw gemeente krijgt, dat wij u graag de mogelijkheid geven om het toekomstige winningsplan met uw gemeenteraad te bespreken en dat wij daarom de productie van deze betreffende put (Vries-10) nog niet opstarten.

Maandag zouden we graag telefonisch even met u persoonlijk willen spreken of de verwachtingen die u heeft en de manier waarop we samen verder kunnen, voldoen aan ieders wensen. ██████████ neemt daarvoor contact op met uw bestuurssecretariaat.

Gezien de hoeveelheid informatie, de complexiteit van de processen rondom bestaande en nieuwe winningsplannen, en de gevoeligheden rondom gaswinning in Noord-Drenthe, geven wij u graag in een nadere mail nog relevante achtergrondinformatie over dit onderwerp mee.

Ik hoop dat wij u hiermee voldoende tegemoet komen voor dit moment. Mocht u dat anders zien, dan horen wij dat graag.

Met vriendelijke groet,

██████████
██████████
██████████

Met vriendelijke groet,

██████████
██████████

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. ██████████

Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen

Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

T + ██████████

██████████

E ██████████@shell.com

I www.nam.nl

<http://www.twitter.com/namby>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

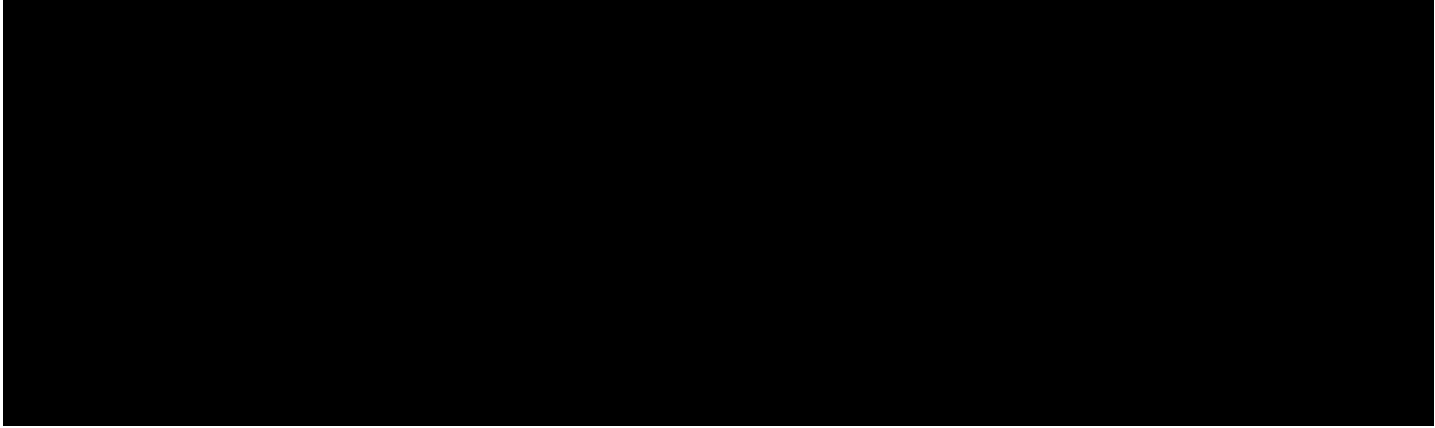

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
DALLAS, TEXAS

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
DALLAS, TEXAS

Date : 2-12-2016 16:09:47

To : "██████████@assen.nl, "██████████@tynaarlo.nl" "██████████@tynaarlo.nl, "██████████@assen.nl
 Subject : FW: Reactie NAM op uw verzoek tav gaswinning Assen-Noord
 Attachment : image001.png;image004.jpg;

Van: ██████████@shell.com [mailto:██████████@shell.com]
Verzonden: vrijdag 2 december 2016 14:58
Aan: m.out@assen.nl; Lambert, ██████████; bestuur@tynaarlo.nl
CC: ██████████ ██████████ ██████████ ██████████
Onderwerp: Reactie NAM op uw verzoek tav gaswinning Assen-Noord

Geachte burgemeester Out, burgemeester Thijssen en wethouder Lambert,

We hebben het zeer op prijs gesteld dat u afgelopen woensdag op zo'n korte termijn gezamenlijk op ons kantoor kon overleggen over put Vries-10 en het Westerveld-winningsplan.

Dit naar aanleiding van een brief van Minister Kamp van Economische Zaken aan de Tweede Kamer. Deze brief is door het Ministerie gepubliceerd: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/11/22/kamerbrief-over-start-gaswinning-uit-put-vries-10>. Uit deze brief blijkt dat het Ministerie bij nader inzien ruimte ziet in het bestaande winningsplan Westerveld om winning uit NAM's nieuwste put in Assen-Noord, die in het najaar van 2015 is geboord en in het voorjaar van 2016 klaar voor gebruik is gemaakt, op te starten. Dit in tegenstelling tot eerdere berichten van het Ministerie waarbij de winning uit deze put samenhang met het aflopen van de nieuwe procedures rondom een update van het bestaande winningsplan. Nadat wij vorige week deze brief hebben ontvangen, hebben wij u per mail geïnformeerd over ons voornemen om de put in gebruik te nemen.

Afgelopen woensdag kwamen wij gezamenlijk tot de conclusie dat er verschillende processen door elkaar lopen, waardoor ook verschillende percepties (zijn) ontstaan en diverse verwachtingen doorkruist worden. U vroeg ons uiteindelijk om te wachten met de start van de gaswinning in dit blok van het al producerende gasveld 'Vries'.

Wij hebben de achtergronden van uw vraag uitgebreid met u allen besproken en u heeft het tijdpad waarin uw gemeenteraad zich op dit moment buigt over de gaswinning in uw gemeenten (door middel van uw adviesrol in het nieuwe winningsplan) geduid. Daarnaast luisterend, **willen wij graag meewerken aan de tijd die u nodig heeft om uw raad volledig en juist te informeren over**

- uw standpunt,
- de juridische achtergronden en feiten van het huidige winningsplan,
- het proces rondom het nieuwe winningsplan,
- NAM's achtergrond ten aanzien van de gaswinning in uw gemeente.

Dat betekent dat wij u graag de gelegenheid willen geven om ongestoord te reageren op de signalen en gevoelens die u vanuit uw gemeente krijgt, dat wij u graag de mogelijkheid geven om het toekomstige winningsplan met uw gemeenteraad te bespreken en dat wij daarom de productie van deze betreffende put (Vries-10) nog niet opstarten.

Maandag zouden we graag telefonisch even met u persoonlijk willen spreken of de verwachtingen die u heeft en de manier waarop we samen verder kunnen, voldoen aan ieders wensen. ██████████ neemt daarvoor contact op met uw bestuurssecretariaat.

Gezien de hoeveelheid informatie, de complexiteit van de processen rondom bestaande en nieuwe winningsplannen, en de gevoeligheden rondom gaswinning in Noord-Drenthe, **geven wij u graag in een nadere mail nog relevante achtergrondinformatie** over dit onderwerp mee.

Ik hoop dat wij u hiermee voldoende tegemoet komen voor dit moment. Mocht u dat anders zien, dan horen wij dat graag.

Met vriendelijke groet,

██████████
 ██████████
 ██████████

Met vriendelijke groet,

██████████
 ██████████

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. ██████████
 Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen
 Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

T ██████████
 E ██████████@shell.com
 I www.nam.nl

 <http://www.twitter.com/nambv>

 <https://www.linkedin.com/company/nam>

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

THE
OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF TEXAS
DALLAS, TEXAS

IN RE: [Name of the party]
[Address]
[City, State, ZIP]

FILE NO. [Number]
[Date]

Met vriendelijke groet,

Beleidsadviseur Wonen en Ruimte
Gemeente Tynaarlo
Postbus 5, 9480 AA Vries | Bzk: Kornelieplein 1 Vries
@tynaarlo.nl | www.tynaarlo.nl | @kornelieplein1
FB Gemeente Tynaarlo

 Tynaarlo gaat voor groen! Denk na voordat u print...

Dit bericht en de eventuele bijlage kan vertrouwelijke of persoonlijke informatie bevatten en is daarom uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u deze boodschap per abuis van ons heeft ontvangen, laat dit dan aan de afzender weten door een korte reactie te sturen. Wij verzoeken u in een dergelijk geval dit bericht en de eventuele bijlagen te vernietigen en geen kopieën op te slaan of door te sturen.

Al onze e-mailberichten worden voor verzending automatisch op virussen gecontroleerd. Er geldt echter geen garantie dat gebruik van e-mail veilig is of dat het gebruik van e-mail geschiedt zonder enige fout. De gemeente Tynaarlo is op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige fout of gebrek in de inhoud van dit e-mailbericht.

Van: @drenthe.nl
Verzonden: woensdag 26 oktober 2016 14:30
Aan: @noorderzijlvest.nl; @assen.nl; @emmen.nl;
Onderwerp: Reminder

Beste collega's,

De geplande bijeenkomst op maandagmiddag 10 oktober jl. in Zwiggelte over kennisnetwerk mijnbouwactiviteiten is helaas niet door gegaan. Na wat wikken en wegen hebben we besloten om de bijeenkomst om een paar redenen te annuleren.

Een aantal van jullie kan niet vertegenwoordigd zijn, dat is natuurlijk jammer. Zeker gezien de opgave waarvoor wij bijna allemaal aan de lat staan. Verder is het van belang dat er voldoende commitment en aandacht is voor dit onderwerp op managementniveau.

We willen daarom eerst een gesprek organiseren tussen de betrokken managers/opdrachtgevers/teamleiders over wat ons te doen staat en wie wat kan bijdragen aan de samenwerking.

Ik verzoek jullie daarom **naam en mailadres** van jullie leidinggevende te mailen om een afspraak te plannen om hierover te spreken.

Graag ontvang ik die gegevens binnen een week.

Met vriendelijke groet,

Secretariaat Team Milieu, Bodem en Energie
@drenthe.nl

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 19-10-2016 12:12:44
From : "[REDACTED]"
To : "[REDACTED]"
Subject : RE: Mijnbouwactiviteiten

Dag allemaal,

Voor ons is de actie zinloos. Binnen onze gemeenten is er voldoende aandacht voor zowel ambtelijk als bestuurlijk. Deze actie is zeker niet afgesproken tijdens het bestuurlijk overleg afgelopen vrijdag. Dit was al eerder in gang gezet. Maar er zijn ook gemeenten binnen het plan Westerveld die niet erg actief zijn. Volgens mij is de actie daarop gericht. Wij voelen ons niet aangesproken toch? Wij laten voldoende van ons zien horen. Het gaat ons ook het meeste aan.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]@aaenhunze.nl]
Verzonden: woensdag 19 oktober 2016 13:56
Aan: [REDACTED]@tynaarlo.nl>
CC: [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: RE: Mijnbouwactiviteiten

Ik vind het op zich prima dat de provincie hierover contact heeft met onze managers. Sterker misschien is deze actie wel afgesproken in het overleg van onze bestuurders afgelopen vrijdag (verslagje Eric [REDACTED]). Zo niet dan dat erbij betrekken:

Kosten advisering winningsplannen

Stelpstra: P [REDACTED] Provincie Drenthe is koploper t.a.v. ondergrond. Provincie heeft als eerste provincie een visie op de ondergrond en heeft geologische kennis en expertise in huis.

Stelpstra wil graag samen optrekken bij adviesrol en dat provincie het voortouw hierin neemt. Thema's in advies: Schade en communicatie zijn voor gemeenten belangrijke thema's
Stelpstra: Ook veiligheid meenemen.

Van: [REDACTED]@tynaarlo.nl]
Verzonden: woensdag 19 oktober 2016 13:04
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Mijnbouwactiviteiten

Dank.
Werken ze daar nu volledig langs elkaar heen op het provinciehuis?
Verder lijkt een overleg met mijn leidinggevende me volstrekt zinloos en tijdverspilling. Aandacht en commitment voor dit thema is bij ons zeker wel aanwezig.

Van: [REDACTED]@aaenhunze.nl]
Verzonden: woensdag 19 oktober 2016 13:00
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Mijnbouwactiviteiten

Beste [REDACTED]

Van Harte Gefeliciteerd
Wat vind jij er zelf van?

Groeten [REDACTED]

Van: Rozema, F.A. [<mailto:F.Rozema@tynaarlo.nl>]
Verzonden: woensdag 19 oktober 2016 12:36
Aan: Thieme, Arne
Onderwerp: FW: Mijnbouwactiviteiten

Wat vindt jij hiervan?

Van: [REDACTED]@drenthe.nl]
Verzonden: woensdag 19 oktober 2016 10:44
Aan: [REDACTED]@wdodelta.nl; [REDACTED]@noorderzijlvest.nl; [REDACTED]@assen.nl; [REDACTED]@borger-odoorn.nl; [REDACTED]@coevorden.nl; [REDACTED]@emmen.nl; [REDACTED]@dewoldenhoogeveen.nl; [REDACTED]@middendrenthe.nl; [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl; [REDACTED]
Onderwerp: Mijnbouwactiviteiten

Beste collega's,

De geplande bijeenkomst op maandagmiddag 10 oktober jl. in Zwiggelte over kennisnetwerk mijnbouwactiviteiten is helaas niet door gegaan. Na wat wikken en wegen hebben we besloten om de bijeenkomst om een paar redenen te annuleren.

Een aantal van jullie kan niet vertegenwoordigd zijn, dat is natuurlijk jammer. Zeker gezien de opgave waarvoor wij bijna allemaal aan de lat staan. Verder is het van belang dat er voldoende commitment en aandacht is voor dit onderwerp op managementniveau.

We willen daarom eerst een gesprek organiseren tussen de betrokken managers/opdrachtgevers/teamleiders over wat ons te doen staat en wie wat kan bijdragen aan de samenwerking.

Ik verzoek jullie daarom **naam en mailadres** van jullie leidinggevende te mailen om een afspraak te plannen om hierover te spreken.

Graag ontvang ik die gegevens binnen een week.

Met vriendelijke groet,

██████████
Secretariaat Team Milieu, Bodem en Energie

██████████@drenthe.nl

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 22-11-2018 08:29:06

16.376

F [REDACTED]
To : "Marco Out" M.Out@assen.nl, "Gea Smith" G.Smith@assen.nl
Cc : "[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@assen.nl
Subject : FW: schaderegeling

Goedemorgen,

[REDACTED]
Ik ga kijken of ik [REDACTED] of iemand anders van de Tcbb te pakken kan krijgen om te zeggen dat wij (Noord-Drenthe) graag het gesprek aangaan.
Ik neem aan dat, dat accoord is.

Groet,
[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 21 november 2018 18:19
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: schaderegeling

Beste [REDACTED]
Zie onderstaand bericht.

[REDACTED]
Heb daaropaangedrongen, zo mogelijk met de gezamenlijke gemeenten in winningsgebied Westerveld.
Heb jouw naam genoemd.
Het kan dus zijn dat hij je belt.

groet
[REDACTED]

Van: [REDACTED]@hetnet.nl
Verzonden: woensdag 21 november 2018 18:17
Aan: [REDACTED]@planet.nl [REDACTED]@gmail.com [REDACTED]@kpnplanet.nl
Onderwerp: schaderegeling

Beste allemaal,

Ben zojuist gebeld door [REDACTED]
Lid TCBB.
Zij zijn bezig op verzoek van EZK met een uniforme schaderegeling.
De eerste concepten zijn klaar.
Hij wil graag met een aantal betrokkenen in gesprek om te klankborden.
Waaronder onze werkgroep.
Ik heb daar positief op gereageerd.
Zal vermoedelijk in de eerste week van december zijn.
Er komt nog een datum.

Groet
[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 9-2-2018 08:16:55

Fr [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : FW: Scrum Jaarstukken 2017 - Programma 1 Wonen in Assen

Attachment :

fv17_1_wonen.docx;fv17_fin_1_wonen_beleidsproductniveau.xlsx;fv17_indeling_scrumteams.doc;fv17_plaats_van_onderwerpen.docx;fv17_schrijf_en_taaltips.docx;fv17_schrijfwijzer.docx;

Goedemorgen,

Willen jullie hier naar kijken en waar nodig input leveren?

[REDACTED] kun jij vooral ook kijken naar RUD? Het onderwerp komt ook terug bij het kopje: Weerstandsvermogen.

Ik schrijf wel twee regels over het Winningsplan Westerveld.

Alvast bedankt.

Groet,

[REDACTED]

Van: [REDACTED]

Verzonden: donderdag 8 februari 2018 17:43

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Scrum Jaarstukken 2017 - Programma 1 Wonen in Assen

Beste collega's,

Conform de planning hierbij alle informatie voor de scrum Jaarstukken 2017. De scrumperiode is gesplitst in twee fasen:

Fase 1: maandag 12 februari t/m donderdag 22 februari 2017

- Wonen in Assen
- Werken in Assen
- Aantrekkelijk Assen
- Vastgoed en grondbedrijf

Fase 2: maandag 5 maart t/m donderdag 15 maart 2017

- Meedoen in Assen
- Samen werken aan Assen
- Bedrijfsvoering
- Algemeen financieel beleid

De samenstelling van de teams vind je in bijlage fv17_indeling_scrumteams. Per programma zijn hiervoor twee afspraken in jullie agenda's gepland.

De te gebruiken scrum-modellen in Word zijn toegevoegd. De vooraf met de portefeuillehouders afgestemde bestuurlijk relevante onderwerpen zijn reeds in deze modellen opgenomen.

De cijfers voor de eerste scrumfase zijn toegevoegd. De cijfers voor de tweede scrumfase worden donderdag 1 maart verstuurd.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Scrummodel Jaarstukken 2017
programma 1

Wonen in Assen

Programmasamenvatting

Tekst samenvatting

Highlights

- ✓ Tekst
- ✓ Tekst
- ✓ Tekst
- ✓

1) Woningbouw en woonplan

Wat willen we bereiken?

We willen de groei van het woningaanbod faciliteren en zetten in op stimuleren van de woonvraag.

We bieden zoveel mogelijk ruimte aan nieuwe initiatieven.

Waar nodig passen we regels aan of schaffen we ze af.

We vinden het van belang dat onze huidige en toekomstige inwoners prettig wonen in Assen. Daarom willen we een evenwichtig programma van bouwplannen op inbreidings- en uitbreidingslocaties en inzet op kwaliteitsverbeteringen in de bestaande woningvoorraad en woonomgeving.

We willen ons woonbeleid en onze afspraken met woningcorporaties actualiseren.

Om onze groeiambitie en regionale afspraken te realiseren, gaan we 300 woningen bouwen, gevarieerd in aanbod en passend bij de vraag.

Regiovisie Groningen – Assen (RGA)

De samenwerking binnen het verband van de Regiovisie Groningen-Assen wordt voortgezet. We onderschrijven de nieuwe koers naar een netwerkorganisatie en een klein programmabureau. Daarbij zetten wij het Economisch Platform met ondernemers en kennisinstellingen voort. Wij stellen samen met de stad Groningen de economische agenda op voor de regio en zoeken aansluiting bij de Noordelijke Innovatie Agenda (NIA).

In de Regio Groningen - Assen wordt het programma Bereikbaarheid onveranderd voortgezet. In het kader van het (rijks)programma Beter Benutten-vervolg wordt intensief gewerkt aan ITS (intelligente transportsystemen).

In het Beter Benutten 2 heeft Assen het project Minder Hinder Assen/Assen Slim Bereikbaar lopen.

Wat hebben we gedaan, en wat is het resultaat?

Woningbouw

Tekst

Kloosterveen, uitbreiding II en III

Tekst

Omgevingswet 2017-2019

Tekst

Veemarktterrein

Tekst

Gaswinning Winningsplan Westerveld

Tekst

Tekst

2) Openbare Ruimte

Wat willen we bereiken?

We streven naar een doelmatig ingerichte en verzorgde openbare ruimte. Dit levert een grote bijdrage aan de aantrekkelijkheid van de stad.

We gaan de budgetten voor het beheer van de openbare ruimte slimmer inzetten met specifieke aandacht voor de technische kwaliteit, de beeldkwaliteit en de binnenstad.

We blijven werken aan natuurontwikkeling.

Nieuwe ontwikkelingen mogen niet ten koste gaan van groene gebieden en water.

De FlorijnAs-projecten worden aangelegd met oog voor het toekomstige beheer en onderhoud. De uitgangspunten daarbij zijn functionaliteit en doelmatigheid.

Wat hebben we gedaan, en wat is het resultaat?

Agenda BOR

Tekst

3) Bereikbaarheid, verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken?

We garanderen de bereikbaarheid van Assen.

Met de uitvoering van het programma FlorijnAs is de grootste (toekomstige) mobiliteitsopgave in de stad opgelost.

Bij het openbaar vervoer richten wij ons op instandhouding van een goede binnenstedelijke Openbaar Vervoer-voorziening, al dan niet in combinatie met een efficiënt doelgroepenvervoer.

Het fietsnetwerk in Assen is voor een groot deel op orde. Onze inzet richt zich op het in stand houden ervan. Daarnaast willen we de fietsbereikbaarheid van Assen verbeteren.

Met de inzet van sensortechnologie kunnen we bestaande infrastructuur beter benutten en hoeven we minder nieuwe infrastructuur aan te leggen.

Groningen Airport Eelde (GAE)

Wij streven ernaar onze positie af als aandeelhouder van Groningen Airport Eelde af te bouwen.

Wat hebben we gedaan, en wat is het resultaat?

Publiek Vervoer (aanbesteding)

Tekst

4) Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

We willen een ambitieuze, groene gemeente zijn, die duurzaam ontwikkelt en bouwt en actief de toepassing van onder andere zonne-energie stimuleert.

Energiebesparing en decentrale opwekking van energie is gericht op kwaliteitsverbetering van woningen en het betaalbaar houden van de totale woonlasten.

Bij afval gaan we niet langer uit van afval, maar van grondstoffen die steeds beter hergebruikt kunnen worden.

Wat hebben we gedaan, en wat is het resultaat?

RUD Drenthe (kort samenvatten)

Tekst

Duurzaamheid (Zonnelingen, Energietransitie, Verduurzamen verlichting)

Tekst

Indicatoren

	Peiljaar	Assen	Drenthe	Nederland
Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met motorvoertuig (%)	2015	8	6	8
Ziekenhuisopname nav vervoersongeval met fietser (%)	2015	11	9	9
Fijn huishoudelijk restafval (kg per inwoner)	2015	207	212	200
Hernieuwbare elektriciteit (%)	2016	0,3	42,6	12,6
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	2014	3,6	2,9	6

Bron: *Waarstaatjegemeente.nl*, peildatum 18 januari 2018

Toelichting indicatoren

Tekst

Wonen in Assen		(bedragen * € 1.000)		
Beleidsthema	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Saldo
lasten				
Woningbouw/woonplan	1.497	1.736	1.548	187
Openbare ruimte	10.229	10.564	11.200	-636
Bereikbaarheid, verkeer en vervoer	295	1.602	450	1.152
Duurzaamheid	4.337	5.108	5.573	-464
Totaal lasten	16.358	19.010	18.770	239
baten				
Woningbouw/woonplan	1.424	1.424	2.938	1.514
Openbare ruimte	8.262	8.262	8.467	205
Bereikbaarheid, verkeer en vervoer	0	755	79	-676
Duurzaamheid	8.571	8.841	8.697	-144
Totaal baten	18.257	19.282	20.181	900
Totaal saldo van baten en lasten	1.899	272	1.411	1.139
mutaties in reserves				
storting reserves	113	3.447	3.474	-27
beschikking reserves	215	2.093	1.115	-978
totaal mutaties in reserves	102	-1.354	-2.359	-1.005
Resultaat	2.001	-1.082	-948	135

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risicobedragen	(bedragen * € 1.000)				
	2018	2019 *)	bedrag	kans	risicobedrag
Claim Omnia officierswoningen	3.400	0	3.400	10%	340
RUD	100	100	200	75%	150

In de tabel zijn de risicocijfers van juni 2017 opgenomen, deze graag actualiseren (bedragen * € 1.000)

*) Kadernota Weerstandsvermogen: risico's met structurele gevolgen tellen mee voor twee jaren, beleid moet in twee jaar bijgestuurd kunnen worden

bron cijfers: Uitkomsten risicosessie college - juni 2015

De bron van de tekst hieronder is de programmabegroting 2018. Deze graag actualiseren en als daar aanleiding toe is aanvullen.

Officierswoningen

Het complex aan de Oranjestraat verkeert volgens de woningbouwcorporatie in een slechte bouwkundige staat en heeft vochtproblemen. Er is gezocht naar mogelijkheden om het complex te slopen en over te gaan tot vervangende nieuwbouw. Door het toekennen van de monumentenstatus aan de officierswoningen aan de Oranjestraat zijn deze plannen niet meer voor de hand liggend. Er wordt gezamenlijk naar een oplossing gezocht.

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)

De vastgestelde bezuinigingstaakstelling van tien procent blijkt niet haalbaar. Het bestuurlijke proces hierover richting deelnemers wordt gestart. De indicatie van de extra bijdrage van Assen is € 100.000 structureel.

Onderhoud Kapitaalgoederen

[Brontekst in dit model komt uit programmabegroting 2017]

Algemeen

Inleiding

De belangrijkste kapitaalgoederen van de gemeente bestaan uit wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Al deze kapitaalgoederen vergen onderhoud en worden geëxploiteerd. Deze paragraaf biedt inzicht in de beleidskaders voor de instandhouding van de kapitaalgoederen.

Algemene beleidskaders

Het beheer van de openbare ruimte is gericht op een minimaal acceptabele verzorging van gemeentelijke eigendommen en risico gestuurd beheer. Groot onderhoud gebeurt als er sprake is van een wettelijke verplichting, er bestuurlijke nalatigheid dreigt, de veiligheid naar algemene maatschappelijke maatstaven niet meer gewaarborgd is, als er exploitatietekorten en/of kapitaalverlies dreigt of wanneer bij de uitvoering samengewerkt kan worden met andere partijen of projecten.

Wij hebben in de notitie IBOR Assen (2010) de beeldkwaliteitsniveaus vastgesteld voor de verzorging van de Openbare Ruimte (IBOR). In 2016 is het niveau verlaagd vanwege de bezuinigingen.

Beeldkwaliteit per gebied							
Beeldkwaliteit 2017	Centrum, Kloppend hart, oude centrum, centra	Wijken	Bedrijven-terreinen	Buitengebied	Recreatief Groot groen	Representatieve ontmoeting plekken, entree	Verbinding- en hoofd routes
Groen	B	B	C	C	C	B	B
Meubilair	B	B	C	C	C	B	B
Reiniging	A	B	B	B	B	B	B
Verharding	B	B	C	C	C	B	B
Civiele Kunstwerken	B	B	C	C	C	B	B

(hierin is A het hoogste en D het laagste onderhoudsniveau)

Financiële Kaders

De kosten van de instandhouding bestaan onder andere uit kosten voor onderhoud, kapitaallasten, beheer en exploitatielasten. De flexibiliteit in de onderhoudsbudgetten is beperkt omdat onderhoud vroeg of laat altijd moet worden uitgevoerd om kapitaalverlies te voorkomen. Bovendien leidt achterstallig onderhoud over het algemeen tot meer kosten dan wanneer het onderhoud tijdig wordt gepleegd.

De hoogte van de budgetten is mede afhankelijk van de gekozen beeldkwaliteit. Hiervoor hebben wij diverse beheer- en visies opgesteld waarin beleidsdoelstellingen voor de diverse kapitaalgoederen zijn vastgesteld. In het vervolg van dit hoofdstuk is per soort kapitaalgoed op hoofdlijnen een relatie met de relevante beleidskaders gelegd.

Rioolbeheer en waterzuivering

Beleid

In het Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan Assen (GWRP 2013-2018) hebben wij de gezamenlijke visie en ambities van de gemeente en de waterschappen vastgelegd op het gebied van water in relatie tot ruimtelijke ordening.

Om een goed inzicht, afstemming met andere belangen en prioritering te krijgen is een voortschrijdende planning nodig. Daarbij kijken wij steeds vier jaar vooruit met een doorkijk naar de werkvoorraad daarna (vijf tot zes jaar). Wij maken een integrale afweging voor de prioritering van de projecten die voortkomen uit einde van de levensduur en slijtage van de inrichting, maatschappelijke vragen en bijvoorbeeld functiewijzigingen. De plannings worden afgestemd op de FlorijnAs en wensprogramma's van Gebiedsgericht Werken (GGW).

Financiën

De uitgaven met betrekking tot de riolering worden gedekt door inkomsten uit rioolrechten. De kosten van vervanging van rioleringen worden geactiveerd. Daarnaast is een onderhoudsvoorziening beschikbaar. De geraamde stand van de voorziening is eind 2017 € 9,3 miljoen en is op een voldoende niveau.

Afwijkingen en risico's

In het rioolbeheer voorzien wij geen afwijkingen in kwaliteitsniveau, financiën en/of risico's door achterstallig onderhoud en dergelijke. De rioolheffing zal zich dan ook volgens het GWRP 2013-2018 ontwikkelen. In het beheer van de waterwegen houden wij rekening met mogelijke afwijkingen wat betreft kwaliteitsniveau, financiën en/of risico's. Riolen zijn op middellange termijn aan vervanging toe. Dit kan tot een verhoging van de rioolheffing leiden.

Groenbeheer

Beleid

De Groenstructuurvisie en Het Groene Frame zijn toetsingskaders voor de ontwikkeling van ruimtelijke plannen en de basis voor het ontwikkelen van groenplannen. Ook is de Groenstructuurvisie onze kapstok voor het opstellen van de Groenbeheervisie. Deze geeft algemene kaders voor het beheer van het openbaar groen en richtlijnen voor het dagelijks onderhoud. Verder staan hierin de uitgangspunten voor het opstellen van gebiedsgerichte beheerplannen. De kwaliteitsniveaus voor het beheer zijn door de raad vastgesteld.

Ons Stedelijk Speelbeleidskader geeft de kaders en ambities weer voor het buitenspelen in Assen voor de lange termijn. Wij hebben in 2015 in het kader van de bezuinigingen het beleid rond de vervanging van speeltoestellen gewijzigd. Bij einde levensduur wordt het speeltoestel weggehaald en niet vervangen.

Samen met burgers en instellingen houden we het onderhoudsniveau van ons buurtgroen op peil. De uitgangspunten voor de verzorging en de verzorgingsniveaus van de openbare ruimte zijn in de nota Integraal Beheer Openbare Ruimte vastgelegd.

Financiën

Het huidige budget is toereikend voor regulier beheer op basis van de afgesproken kwaliteitsniveaus. Binnen de beheerbudgetten is geen ruimte voor het renoveren/vervangen van verouderd groen en uitbreiding van areaal.

Afwijkingen en risico's

De uitwerking van de bezuinigingstaakstellingen heeft tot gevolg dat de verzorgingskwaliteit en technische kwaliteit van de openbare ruimte daalt. Daarnaast zijn riolen, wegen en groen op middellange termijn aan vervanging toe. In de komende jaren zal dan ook vaker een onvoorziene bijdrage uit de algemene middelen beschikbaar moeten worden gesteld.

Begraven

Beleid

Onze doelen zijn het zorgen voor kwalitatief goed begraven op korte en lange termijn, het waarborgen van de begraafcapaciteit, het bieden van kwalitatief goede begraafplaatsen waar kostendekkend wordt begraven en het op peil houden van de bijdrage die de begraafplaatsen leveren aan de groene kwaliteit van Assen. Het begraven moet voldoen aan de Wet op de Lijkbezorging. Het groenbeheer en het padenonderhoud op de begraafplaatsen voldoet aan de afgesproken IBOR-kwaliteitsniveaus. Er is een financiële meerjarenplanning opgesteld voor de toekomstige investeringen voor de begraafplaatsen (onder andere herinrichtings- en ruimingsplan voor De Boskamp, herinrichting en herstel Zuider- en Noorderbegraafplaats).

Afwijkingen en risico's

Het huidig budget is niet toereikend om regulier beheer van de begraafplaatsen, de opstellen, hekwerken, administratie, dienstverlening en planvorming te financieren. In 2013 is een overeenkomst met de Facultatieve Groep gesloten waaruit inkomsten naar de gemeente toe komen. Deze inkomsten zullen worden aangewend om eerder genoemd tekort aan te vullen en waar mogelijk voor de uitvoering van plannen voor de Noorder- en Zuiderbegraafplaats en De Boskamp (ruimings- en inrichtingsplan).

Wegbeheer

Beleid

Uitvoering van het planmatig dagelijks onderhoud vindt plaats op basis van beeldkwaliteitsniveaus en is met name gericht op het behoud van de verkeersveiligheid, duurzaamheid, comfort en aanzien.

Het groot en constructief onderhoud vindt plaats aan de hand van structureel uitgevoerde technische inspecties, metingen, visuele weginspecties en is gebaseerd op risico gestuurd beheer, op het behoud van de verkeersveiligheid en duurzaamheid (voorkomen kapitaalvernietiging).

Bij de planning kijken wij vier jaar vooruit met een doorzicht naar de werkvoorraad daarna. In 2009 hebben wij een integrale planning opgesteld voor 2010-2020. Deze wordt continu afgestemd op het rioolvervangingsprogramma tot 2019.

Wij maken een integrale afweging van de prioritering van de projecten die voortkomen uit einde levensduur en slijtage van de inrichting, maatschappelijke vragen en functiewijzigingen. De plannings worden afgestemd op de FlorijnAs en Gebiedsgericht Werken (GGW).

Financiën

De Nota wegbeheer geeft inzicht in de werkwijze en financiering van het dagelijks en groot onderhoud van de verhardingen. De financiering van herinrichtingsprojecten door einde levensduur worden met ingang van 2017 niet meer direct ten laste gebracht van de reserve. De daarvoor beschikbare middelen zijn met ingang van 2017 opgenomen in de staat van activa (BBV-wijziging), het meerjarenperspectief voor vervanging van rioleringen. Als er nog subsidies te verkrijgen zijn vragen we deze aan.

Afwijkingen en risico's

Een integrale planning, afweging van projecten en het wegvallen van subsidies kan leiden tot een verhoogd veiligheidsrisico voor weggebruikers en beperking van de bereikbaarheid. Om de veiligheid van de weggebruiker en de functie van de weg te kunnen waarborgen zullen maatregelen genomen moeten worden. Hierdoor neemt de druk op de middelen voor het dagelijks beheer toe. Door te werken aan het verbeteren van de efficiency willen we meer realiseren met de beperkte middelen.

Door het beperkte budget als gevolg van de bezuinigingen en de toename van het areaal aan RO-projecten moeten we

grootonderhoudsprojecten heroverwogen en uitstellen. Hiernaast komen riolen en wegen en het groen aan het einde van hun levensduur waardoor vervanging op middellange termijn nodig is. In de komende jaren zal daarom vaker een onvoorziene bijdrage uit de algemene middelen nodig zijn.

Overige Infrastructuur

Beleid

Onderhoud is met name gericht op het behoud van de verkeersveiligheid, duurzaamheid, comfort en aanzien. Het groot en technisch onderhoud vindt plaats aan de hand van technische metingen, visuele wegininspecties en is gebaseerd op risico gestuurd beheer, op het behoud van de verkeersveiligheid en duurzaamheid (voorkomen kapitaalvernieging).

Om een goed inzicht, afstemming met andere belangen en prioritering te krijgen is een voortschrijdende planning nodig. Daarbij kijken wij steeds vier jaar vooruit met een doorkijk naar de werkvoorraad daarna (vijf tot zes jaar). Wij maken een integrale afweging voor de prioritering van de projecten die voortkomen uit einde van de levensduur en slijtage van de inrichting, maatschappelijke vragen en functiewijzigingen. De planningen worden afgestemd op de FlorijnAs en wensprogramma's van Gebiedsgericht Werken (GGW).

Financiën

De beheerplannen geven inzicht in de werkwijze en financiering van het dagelijks onderhoud van de overige infrastructuur. In de productbegroting van overige infrastructuur zijn de vervangingsinvesteringen vanwege einde levensduur opgenomen. De stand van de voorzieningen voor groot onderhoud en vervanging van onder andere kunstwerken en verkeersregelingen is geactualiseerd en daarmee voor de komende jaren op niveau. Wij kiezen voor grootschalige vervanging van openbare verlichting. Hiervoor is budget beschikbaar gesteld.

De geraamde stand van de voorziening voor kunstwerken is eind 2017 € 2,2 miljoen.

Afwijkingen en risico's

Door het beperkte budget als gevolg van de bezuinigingen en de toename van het areaal voor RO-projecten moet groot onderhoud worden heroverwogen en/of uitgesteld. Als beheerder moeten we wel maatregelen nemen om de openbare ruimte veilig te houden. Hierdoor neemt de druk op de middelen voor het dagelijks beheer toe. Dit kan betekenen dat sommige werkzaamheden of vervangingsprojecten pas in een later stadium kunnen worden uitgevoerd. Tegelijkertijd werken we aan het verbeteren van de efficiency zodat we meer realiseren met de beperkte middelen. Riolen en wegen en het groen moeten op middellange termijn vervangen worden. In de komende jaren zal daarom vaker onvoorziene bijdrage uit de algemene middelen beschikbaar moeten worden gesteld.

Budgetten onderhoud kapitaalgoederen

Tabel Budgetten onderhoud kapitaalgoederen		(bedragen * € 1.000)		
categorie	product	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017
Rioolbeheer	Riolering beheer en onderhoud			
	Watergangen			
	Waterwegen			
	Totaal			
Groenbeheer	Plantsoenen			
	Bossen en natuurterreinen			
	Kinderboerderijen			
	Groenonderhoud recreatieterreinen			
	Speelreinen			
	Totaal			
Begraven	Begraven			
Maatschappelijk vastgoed				
Wegen				
Overige infrastructuur	Bermen			
	Schoonhouden open- bare ruimte			
	Verkeersregelingen			
	Kunstwerken			
	Klein Straatmeubilair			
	Openbare verlichting			
	Totaal			

Tabel beleidsdocumenten

documentnaam	vastgesteld	wegen	overige: infra	riolering	groen	begraaven	gebouwen
Uitvoeringsplan verhardingen	2014	?					
Beleidsplan openbare verlichting	2008		?				
Beheersplan kunstwerken	2011		?				
Beleidsplan graffiti en wildplakken	2011		?				
Beleids- en beheersplan verkeersregelinstallaties	2013		?				
Gemeentelijke Rioleringsplan Assen (GWRP 2013 2018)	2013			?			
Beheer van het openbaar vaarwater in Assen 2008 2013	2008			?			
Groenstructuurvisie	2006				?		
Groenbeheervisie	2008				?		
Beleidsnota Natuur- en Milieueducatie	2009				?		
Stedelijk Speelbeleidskader	2009				?		
Het Groene Frame					?		
Beleidsnotitie begraafplaatsen	2006					?	
Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen	2011					?	
Inrichtings- en beheerplan De Boskamp	2011					?	
Beleidsnota historie en toekomst Noorder- en Zuiderbegraaf-	2010					?	
Contourennota vastgoed 2009-2013	2009						?

Paragraaf 06

Verbonden partijen

1 Groningen Airport Eelde nv, Eelde

ontvangst + bijdrage -	eigen vermogen		vreemd vermogen		resultaat 2017
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
Doel	Uitoefening van het luchthavenbedrijf. Voornamelijk de aanleg, het onderhoud, de ontwikkeling, en de exploitatie van het luchtvaartterrein, inclusief het verrichten van daaraan verbonden handelingen van commerciële of financiële aard.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder (10%) en lid raad van toezicht met Provincies Groningen en Drenthe en de gemeenten Tynaarlo en Groningen.				
Financieel belang	Deelneming in kapitaal.				
Ontwikkelingen					
Veranderingen in het belang					

1 Regionaal Uitvoeringsorgaan Drenthe (RUD), GR, Assen

ontvangst + bijdrage -	eigen vermogen		vreemd vermogen		resultaat 2017
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
Doel	Uitvoeren van milieutaken ten aanzien van bedrijven. Specialistisch advies op het gebied van bodem, lucht, geluid, asbest en externe veiligheid, voor 12 Drentse gemeenten en de Provincie Drenthe.				
Bestuurlijk belang	Lid van AB en DB, besluiten worden genomen bij meerderheid van stemmen.				
Financieel belang	Jaarlijkse exploitatiebijdrage.				
Ontwikkelingen					
Veranderingen in het belang					

1 Regio Groningen-Assen 2030, GR zonder meer, Groningen

ontvangst + bijdrage -	eigen vermogen		vreemd vermogen		resultaat 2017
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
Doel	Samenwerking ten behoeve van regio-ontwikkeling.				
Bestuurlijk belang	Deelneming in convenant; lid van stuurgroep en DB.				
Financieel belang	Bijdrage in fonds/investering subsidie(s).				
Ontwikkelingen					
Veranderingen in het belang					

Jaarrekening 2017

Indeling teams en planning scrum

Deelnemers per programma

Jaarrekening 2017			
Programma's	Concern-managers	Deelnemers scrumteam	Advies/ondersteuning BMA-fi 1: eerste adviseur 2: tweede adviseur
Wonen in Assen	Fritz Ligthart		
Werken in Assen	Fred Hummel		
Meedoen in Assen	Fred Hummel		
Aantrekkelijk Assen	Fritz Ligthart		
Samen werken aan Assen	Fritz Ligthart		
Bedrijfsvoering	Judith Jansen		
Vastgoed en Grondbedrijf	Fritz Ligthart		
Algemeen financieel beleid	Judith Jansen		

De namen van de coördinerende beleidsregisseurs, teamleiders e.a. zijn onderstreept.

Programma	Coördinerende beleidsregisseurs, teamleiders e.a.
Wonen in Assen	
Werken in Assen	
Meedoen in Assen	
Aantrekkelijk Assen	
Samen werken aan Assen	
Bedrijfsvoering	
Vastgoed en grondbedrijf	
Algemeen financieel beleid	

Paragraaf	Adviseurs
Lokale heffingen	
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	
Onderhoud kapitaalgoederen	
Financiering	
Bedrijfsvoering	
Verbonden partijen	
Grondbeleid	

Plaats van onderwerpen in p&c-producten

(vaker dan één keer vermelde onderwerpen en cijfers)

Onderwerpen

Hieronder volgt een opsomming van onderwerpen die op meer dan één plaats in een p&c-product (begroting, voorjaarsnota, kaderbrief, najaarsnota, voortgangsnota en jaarrekening) aan de orde worden gesteld. Het is de bedoeling, dat ze voortaan uitsluitend op één plaats staan en dus moeten we duidelijk afspreken waar (in welk programma) ze worden vermeld.

De volgende onderwerpen zijn bekend:

1. *Parkeren*

- komt voor in drie programma's Vastgoed, Aantrekkelijk en Bedrijfsvoering.
- voortaan alleen in Aantrekkelijk (met in Aantrekkelijk ook een totaal financieel overzicht van parkeren).

2. *Psycholance*

- in najaarsnota 2017 vermelding in programma's Aantrekkelijk en Meedoen.
- voortaan uitsluitend in progr. Meedoen (want is inmiddels uitgedokterd beleid), dus ook in Jaarrekening 2017 alleen in Meedoen.

3. *(ambtelijke) organisatie*

- vermeld in Samen werken en Bedrijfsvoering.
- voortaan uitsluitend vermelden in hoofdstuk Bedrijfsvoering.

4. *Samen werken*

- Samenwerkingsverbanden en verbonden partijen staan nu in de programmamodellen bij de relevante budgetten.

5. *Vastgoed, Wonen & Werken*

- sommige onderwerpen vermeld in Vastgoed en ook in Wonen of Werken.
- voortaan benoemen waar het onderwerp beleidsinhoudelijk thuishoort. Vastgoed gaat alleen over het beheer van de panden zelf.

6. *Statushouders*

- vermeld in de hoofdstukken Wonen, Werkgelegenheid en Meedoen (Wmo).
- voortaan eenmalig vermelden in hoofdstuk Meedoen.

7. *Visie, uitvoeringsagenda of kadernota*

- de termen worden soms door elkaar gebruikt, hoewel ze verschillende betekenissen hebben.
- voortaan aansluiten bij de terminologie die in de richting van de raad gebruikt wordt.

8. *Overheidsparticipatie*

- Opgenomen in programma Meedoen in Assen, als onderdeel van Mijn Buurt Assen .

Cijfers

Andere doublures betreffen niet de teksten, maar de cijfers. Soms worden in één p&c-product op verschillende plaatsen bij hetzelfde onderwerp niet dezelfde cijfers gebruikt. Dit is lastig voor de lezers, leidt tot verwarring en is niet acceptabel.

Voortaan zorg voor overeenstemming tussen de actuele cijfers in de teksten en de tabellen.

SCHRIJF- EN TAALTIPS SCRUM JAARREKENING 2017

De totstandkoming van de teksten

De programmamodellen worden, zoals bekend, voorzien van beleidsmatige teksten.

Tip. Let bij het schrijven van de teksten, vooral op het volgende:

- soepel leesbare tekst.
- bondigheid en compactheid.
- heldere formulering.
- uniformiteit (eenvormigheid/gelijkvormigheid).
- integraliteit (geen dublures/herhalingen).
- consistentie (innerlijk samenhangend en niet tegenstrijdig).
- bestuurlijke relevantie (bestuurlijke bruikbaarheid, zoals bestuurlijke argumenten).
- SMART geformuleerd (zie hieronder).

Schrijftips

- schrijf gemakkelijk leesbare teksten.
Voor wie schrijf je? Wat is je doelgroep? De teksten moeten goed toegankelijk zijn voor een breed publiek, dat nog niet is ingevoerd in de materie. Ze zijn dus niet alleen toegankelijk voor specialisten.
- hoofdlijnen, compact en to-the-point.
- per onderwerp maximaal 150 woorden, liever korter.
- de teksten betreffen alleen het afgelopen jaar: 2017.
- voorkom jargon/vaktaal.
- actieve stijl, tegenwoordige tijd. Dus: 'wij doen het volgende' en niet 'het volgende wordt gedaan'. Hierbij wel meenemen, dat het voor het gevoel ook goed moet klinken (dus voorkomen, dat de tekst bijvoorbeeld stroef gaat klinken).
- voorkom ouderwets taalgebruik. In de taalkalender van de gemeente Assen staan goede alternatieven voor uitdrukkingen als: ten aanzien van, met betrekking tot, ten behoeve van, etc. Laat even weten als je over een taalkalender van Assen wilt beschikken!
- het college rapporteert aan de raad in de wij-vorm. De combinatie **Uw raad** gebruiken we niet meer.
- beschrijf alles zo 'SMART' mogelijk: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realiseerbaar, Tijdgebonden.
- concentreer je in de tekst op wat specifiek voor Assen geldt, beperk de algemene informatie (bijvoorbeeld info over geheel Nederland) zoveel mogelijk.
- in het algemeen: vooral aandacht voor het concrete resultaat (in plaats van voor het proces)!
- voeg een samenvatting toe in 150 tot 250 woorden (dus geen samenvatting van 90 woorden en evenmin van 370). Gebruik geen kopjes: doel is een samenvatting zonder kopjes boven de verschillende alinea's.

Spelling

- telwoorden t/m 10: (met letters) voluit schrijven, groter dan tien als getal.
- in principe: geen dubbele spaties. Wordt echter in de teksten ook rechts uitgelijnd, dan ontkomen we niet aan grotere en kleinere spaties.
- data: voluit schrijven. Dus 1 januari 2016 en niet 01/01/2016 of andere variaties.
- afkortingen kun je de eerste keer voluit uitschrijven in de tekst met de afkorting tussen haakjes erachter. Begrippen en afkortingen vind je hier: <http://assenbegroting.nl/afkortingen>. Aanvullingen kun je aan ons doorgeven.
- ter bevordering van de uniformiteit:
 - aanhalingstekens: altijd enkelvoudig, dus '.....' en niet ".....";
 - haakjes in de tekst: (), maar niet [];
- wel/geen hoofdletter?
 - collegeprogramma: altijd klein;
 - college van b en w: altijd klein;
 - titels van nota's e.d.: alleen aan het begin een hoofdletter, geen aanhalingstekens, geen cursivering.
- gebruik je **vorig jaar**, zorg dan dat echt duidelijk is welk jaar bedoeld wordt.
- geen ,-, -- of ,00 achter een bedrag in euro's: € 14 en niet € 14,-- of € 14,- of € 14,00;
- het is € 53.000 en niet 53.000 euro.
- schrijf cijfers onder de één miljoen in duizendtallen (zoals € 785.000), maar niet als een bedrag kleiner dan één miljoen (dus niet € 0,785 miljoen of € 0,023 miljoen). € 1,785 miljoen is prima.
- hoofdletters zoals: **MBO HBO** moet zijn **mbo hbo**, **BTW** moet zijn **btw**, en het **Kabinet** moet zijn het **kabinet**.
- Het **Rijk** (dus met een hoofdletter) is juist, maar samenstellingen zoals rijksbegroting, rijksmaatregel, rijksoverheid worden niet met een hoofdletter geschreven.
- standaardafkortingen in de tekst voluit:
 - dus: Naar aanleiding van en niet N.a.v.
 - geen mln. of mln, maar voluit miljoen

Andere voorbeelden:

- t.o.v.	ten opzichte van
- e.e.a.	een en ander
- o.a.	onder andere
- zgn.	zogenaamd, zogenaamde
- 2e helft	tweede helft
- 4-tal	viertal
- BBL-ers	medewerkers vanuit de Beroeps Begeleide Leerweg (BBL)
- ministerie van BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- bij twijfel over de juiste spelling of het juiste woord: raadpleeg de Dikke van Dale.
 - woordkeuze:

- prognosticeren prognosticeerde, heeft geprognosticeerd (= standaardtaal Nederland). Geen prognotiseren, prognostiseren of prognostikeren;
- gebruik, als je je tekst helemaal af hebt, de ABC spelling- en grammaticacontrole onder Controleren in je tekstverwerker (Word). Hiermee kun je met een kleine moeite heel wat onvolkomenheden uit je eerste versie halen.
- maak desgewenst gebruik van de mogelijkheid van Word om afkortingen voluit te schrijven en fouten te herstellen (zie functies Zoeken en Vervangen).

Schrijfwijzer

Jaarrekening en jaarverslag 2017

Drie belangrijke aandachtspunten

Ons doel is een compacte en goed toegankelijke Jaarrekening 2017

Onze bedoeling is een compacte en gemakkelijk toegankelijke Jaarrekening 2017 op te stellen. Dus alleen doen wat noodzakelijk is: dat is een uitdaging! Tip: ga na het schrijven je tekst screenen op wat weg kan en wat geen of nauwelijks toegevoegde waarde heeft en verwijder dat.

Gelaagdheid/slimme opmaak

De bedoeling is, dat de financiële verantwoording is gerelateerd aan de bijbehorende teksten (de beleidsverantwoording) en daar één op één op aansluit. In de teksten moet je slim kunnen doorklikken (digitaal) naar onderliggende informatie of in het papieren document moet naar de bijlage verwijzen worden.

In de scrum alleen afstemming met de concernmanagers

Maak de jaarrekening zo feitelijk mogelijk en ga niet sturen. Ingeval er nog keuzemogelijkheden zijn, kun je die voorleggen aan de concernmanagers. Die zorgen voor het presenteren van keuzes in het besluitvormingsproces (zowel richting college, als richting GMT). Streef tijdens de scrumperiode dus geen afstemming na van de scrumteams met collegeleden buiten de concernmanagers om!

Toelichting op het invullen van de modellen

Hieronder volgt een toelichting op het invullen van de modellen, die voor de acht programma's worden verspreid. Veel activiteiten in deze scrum zijn in eerdere scrumsessies ook al gedaan en zullen de geoefende scrumdeelnemers bekend voorkomen. Enkele activiteiten zijn nieuw en in deze scrum dus voor het eerst aanwezig. Die vergen de eerste keer extra aandacht.

1. Brondocumenten

Bovenaan in het scrummodel van je programma tref je de link aan waarmee je door kunt klikken naar de landingspagina met bestanden die je programma betreffen: Begroting 2017, Voorjaarsnota en Najaarsnota 2017. Ook vind je er de voor je programma relevante paragrafen.

2. Programmasamenvatting

Schrijf een samenvatting van 150 à 250 woorden van je programma, als je alle onderstaande opdrachten hebt afgerond.

3. Overzicht verdeling lasten en baten

Dit overzicht staat voor het eerst in de jaarrekening en is dus nieuw: de baten en de lasten van je programma in 2017 komen hier te staan. De scrumteams hoeven hier niets in te vullen, de cijfers worden aan het eind van de scrum door financieel adviseurs ingevuld.

4. Programmateksten

In de begroting staan steeds drie vragen centraal:

- a) Wat willen we bereiken?
- b) Wat gaan we daarvoor doen?
- c) Wat gaat het kosten?

Toegepast op de jaarrekening luiden deze vragen:

- a) Wat wilden we bereiken?
- b) Wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat?
- c) Wat heeft het gekost?

In de programmateksten staan twee kolommen (een blad met cijfers volgt hieronder in 3. “Wat heeft het gekost?”). In de linker kolom staat de vraag: ‘wat willen we bereiken?’ en in de rechter kolom staan twee vragen: ‘wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat?’.

De tekst in de linker kolom is ontleend aan de Begroting 2017 en betreft wat we van plan waren te gaan doen. De rechter kolom is leeg: hier kun je als scrumteam verslag doen over de activiteiten en verrichtingen in 2017. De teksten links en rechts horen inhoudelijk bij elkaar.

Wil je weten wat we in de begroting van vorig jaar hebben vermeld over wat we in 2017 van plan waren te gaan doen? Kijk dan in de Begroting 2017 in de rechter kolom (hiervoor kun je de link bij je brondocumenten gebruiken). Daar worden de plannen voor 2017 opgesomd. Die kun je als basis voor je eigen verslag gebruiken.

Behalve ruimte voor je eigen verslag staan in de rechter kolom de bestuurlijk relevante onderwerpen opgesomd. Deze onderwerpen moeten in elk geval in de tekst voor 2017 aandacht krijgen. Er is dus nadrukkelijk ruimte voor jullie eigen inbreng en de bestuurlijk relevante onderwerpen.

Onze bedoeling is, dat deze teksten zoveel mogelijk worden versmart. Zoals bekend: SMART = Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realiseerbaar en Tijdgebonden. Willen jullie daarom de tekst in de rechter kolom VERSMARTEN?

5. ‘Usual suspects’ in p&c-producten

Usual suspects: vaker dan één keer vermelde onderwerpen en cijfers.

Onderwerpen

Hieronder volgt een opsomming van onderwerpen die op meer dan één plaats in een p&c-product (begroting, voorjaarsnota, kaderbrief, najaarsnota, voortgangsnota en jaarrekening) aan de orde worden gesteld. Het is de bedoeling, dat ze voortaan uitsluitend op één plaats staan en dus moeten we duidelijk afspreken waar (in welk programma) ze worden vermeld.

De volgende onderwerpen zijn bekend:

1. Parkeren

- komt voor in drie programma's Vastgoed, Aantrekkelijk en Bedrijfsvoering.
- **voortaan alleen in Aantrekkelijk (met in Aantrekkelijk ook een totaal financieel overzicht van parkeren).**

2. Psycholance

- in najaarsnota 2017 vermelding in programma's Aantrekkelijk en Meedoen.
- **voortaan uitsluitend in progr. Meedoen (want is inmiddels uitgedokterd beleid), dus ook in Jaarrekening 2017 alleen in Meedoen.**

3. (ambtelijke) organisatie

- vermeld in Samen werken en Bedrijfsvoering.
- **voortaan uitsluitend vermelden in hoofdstuk Bedrijfsvoering.**

4. Samen werken

- **voortaan samenwerkingsverbanden onderbrengen bij de relevante budgetten.**

5. Vastgoed, Wonen & Werken

- sommige onderwerpen vermeld in Vastgoed en ook in Wonen of Werken.
- **voortaan benoemen waar het onderwerp beleidsinhoudelijk thuishoort.**
Vastgoed gaat alleen over het beheer van de panden zelf.

6. Statushouders

- vermeld in de hoofdstukken Wonen, Werkgelegenheid en Meedoen (Wmo).
- **voortaan eenmalig vermelden in hoofdstuk Meedoen.**

7. Visie, uitvoeringsagenda of kadernota

- de termen worden soms door elkaar gebruikt, hoewel ze verschillende betekenissen hebben.
- **voortaan aansluiten bij de terminologie die in de richting van de raad gebruikt wordt.**

8. Overheidsparticipatie

- **voortaan niet vermelden bij Bedrijfsvoering, alleen bij Samen werken.**

Cijfers

Andere doublures betreffen niet de teksten, maar de cijfers. Soms worden in één p&c-product op verschillende plaatsen bij hetzelfde onderwerp niet dezelfde cijfers gebruikt. Dit is lastig voor de lezers, leidt tot verwarring en is niet acceptabel.

Voortaan zorg voor overeenstemming tussen de actuele cijfers in de teksten en de tabellen.

6. Wat heeft het gekost?

Deze tabel bevat de definitieve cijfers over 2017. Die zijn de basis voor de financiële verantwoording. De programmateksten eerder in het programma en de bedragen onder hetzelfde beleidsthema in deze tabel horen bij elkaar. Het is dus niet de bedoeling dat je [delen van] de teksten in de kolommen gaat verplaatsen, want dan horen kosten en toelichting niet meer bij elkaar.

7. Financiële analyse van grote afwijkingen (dus op hoofdlijnen)

We hebben hard gewerkt aan de volledigheid en juistheid van de cijfers: 95% is volledig. Ingeval er toch iets ontbreekt, is dat vermeld in de begeleidende mail onder de tabel.

Geef de indruk van je scrumteam weer: zitten alle ingrediënten erin? Analyseer hier de grote financiële afwijkingen (dat wil zeggen: afwijkingen groter dan € 25.000) en analyseer ze op hoofdlijnen. Geef verklaringen die bestuurlijk relevant zijn.

8. Tabel bezuinigingen

In deze tabel staan de geplande bezuinigingen voor de onderwerpen in dit programma vermeld. De doelstellingen zijn reeds ingevuld. Licht in deze tabel de stand van zaken van de bezuinigingen toe.

9. Aanlevering informatie voor de paragrafen

Ook dit keer halen we de inhoud voor vier paragrafen in de scrum op. Het gaat dan om de paragrafen Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Verbonden partijen, Onderhoud kapitaalgoederen en Bedrijfsvoering. Ter toelichting het volgende.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Onder de bedragen en percentages staan teksten, waarin de risico's uit de begroting worden beschreven. Als scrumteam dien je de teksten te gaan actualiseren en aan te vullen bij nieuwe risico's.

Verbonden partijen

De voor dit programma relevante verbonden partijen zijn hier opgenomen. Vul in de overzichten de gegevens in, die van de verbonden partijen moeten worden geregistreerd. Onder 'Ontwikkelingen' kun je desgewenst verslag doen van de ontwikkelingen in 2017. Zorg ervoor dat bij de tussenoplevering alle verbonden partijen er in staan!

Onderhoud kapitaalgoederen

In sommige modellen komt de rubriek Onderhoud kapitaalgoederen voor. De gevraagde getallen moeten hier worden ingevuld en de begrotingstekst moet worden geactualiseerd.

Bedrijfsvoering

Deze paragraaf is gekoppeld aan het programma Bedrijfsvoering.

Contactpersonen van BMA-Fi voor de paragrafen:

Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Abel Bakker
Verbonden partijen	Stefan Hasselman

Onderhoud kapitaalgoederen	Fred Alting
Bedrijfsvoering	Jan Hennipman
Financiering	Eddie Valk en Fred Alting
Lokale heffingen	Eddie Valk en Fred Alting

10. Afbeeldingen, beleidsdocumenten en verwijzingen

Afbeeldingen

Communicatie zal per programma twee afbeeldingen aanleveren, die bij voorkeur betrekking hebben op de in de lijst genoemde bestuurlijk relevante onderwerpen in 2017.

Verzoek

Bij deze het verzoek aan jullie om het programmaonderdeel '*Verdieping en links*' in je eigen programma te controleren.

Willen jullie controleren of alle verwijzingen nog actueel zijn? Wellicht kunnen er verwijzingen voor de Jaarrekening 2017 worden geschrapt, omdat ze niet meer actueel zijn. Of zijn er voor de nieuwe jaarrekening aanvullingen, die kunnen worden vermeld. Geef indien mogelijk ook de url (link) naar de betreffende beleidsdocumenten door.

Ter toelichting

We plaatsen liever niet de documenten zelf op de website, dat kan wel, maar we kunnen beter '*linken*' naar de plek waar het document al online te vinden is en ook '*thuishoort*' (bijvoorbeeld op <https://gemeenteraad.assen.nl> of <http://wetten.overheid.nl>).

Ook links naar andere relevante url's kun je doorgeven. Links naar bijvoorbeeld filmpjes (van high lights), illustraties, presentaties, geluidsfragmenten et cetera kunnen ter verlevendiging en als achtergrondinformatie onder '*Verdieping en links*' worden opgenomen.

De URL's

De url van *Verdieping en links* van de acht programma's vind je hier:

<https://jaarrekening2017.assenfinancieel.nl>

Date : 9-5-2018 10:33:30

16.378

F

T

Subject : FW: SPOED: annotatie tbv bestuurlijk platform gemeenten met kleine gasvelden

Attachement : 20180509 agenda bestuurlijk platform.docx;Evaluatie van adviesrecht Winningsplannen kleine velden (zonder bijlagen) (2).pdf;20180507 aanpak bestuurlijk platform.docx;20180507 Deelnemerslijst.docx;image001.png;

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag 9 mei 2018 10:16

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: SPOED: annotatie tbv bestuurlijk platform gemeenten met kleine gasvelden

Urgentie: Hoog

H [REDACTED]

Marco heeft vanavond om 17.30 uur genoemd overleg en vraagt of jij nog een kleine annotatie aan kunt leveren. Stukken gaan hierbij.

Bedankt alvast.

Hartelijke groet,

[REDACTED] | Bestuurssecretaresse | Gemeente Assen

[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]@assen.nl

Aanwezig op: ma t/m do

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Agenda

Bestuurlijk platform ondergrond, klimaat en energie

9 mei 18.00 – 20.00 uur

(voor broodjes wordt gezorgd)

Locatie

(LET OP: locatie is gewijzigd):

Nieuwe Buitensociëteit

Stationsplein 1, 8011 CW Zwolle

(tegenover Wientjes)

Agenda:

1. Opening en mededelingen
2. Brief aan de Tweede Kamer: presentatie (Ministerie van EZK)
3. Het verhaal van Twente: presentatie (regio Twente; Erik Volmerink)
4. Aanpak bestuurlijk platform ondergrond, energie en klimaat: bijlage
5. Ronde langs de gemeenten
6. Vervolgafspraken en afronding

Evaluatie Adviesrecht Winningsplannen kleine gasvelden

Versie 1.0

Datum 7 november 2017
Status Definitief

Colofon

Projectnummer	111863/02
Versienummer	1.0
Contactpersoon	██████████ projectleider M ██████████ ██████████@rvo.nl Directie Nationale Programma's Team Gebied en Ruimtelijke Ontwikkeling Croeselaan 15 3521 BJ Utrecht Postbus 8242 3503 RE Utrecht
Auteurs	██████████ ██████████

Inhoud

Colofon— 2

1 Inleiding—4

2 Aanpak—5

3 Verwachtingenmanagement—6

4 Omgevingsmanagement—7

4.1 Samenbinden van belanghebbenden— 7

4.2 Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk— 7

4.3 Transparantie en vertrouwen— 8

4.4 Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid— 10

4.5 Maatwerk— 10

5 Kennis en ervaring—11

5.1 Informatie van het ministerie en de initiatiefnemer— 11

5.2 SodM- en Tcbb advies— 12

5.3 Ervaringen van andere organisaties— 12

5.4 Samenwerking met de regionale partners— 12

5.5 Het inzetten van omgevingsdiensten— 13

5.6 Het inhuren van (contra)expertise— 13

6 Planning en proces—14

7 Praktische zaken—15

7.1 Vertrouwelijkheid en openbaarheid— 15

7.2 Kosten— 15

7.3 Overige mijnbouwactiviteiten— 15

8 Overzicht van de aanbevelingen—17

8.1 Voor de initiatiefnemer— 17

8.2 Voor het ministerie— 17

8.3 Voor de decentrale overheden— 19

9 Ten slotte—20

1 Inleiding

Per 1 januari 2017 is de Mijnbouwwet veranderd en worden gemeenten, provincies en waterschappen o.a. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de instemming van de minister met winningsplannen. Voor zowel het ministerie als de betrokken overheden is het nog zoeken naar een zodanige invulling van de adviesrol, dat deze optimaal bijdraagt aan een goed onderbouwde besluitvorming door de minister. De eerste winningsplannen hebben nu de adviesprocedure doorlopen. De ervaringen vanuit deze procedures kunnen leerzaam zijn voor zowel het ministerie als gemeenten, provincies en waterschappen.

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) heeft om die reden aan RVO.nl gevraagd om met een aantal partijen te gaan praten om hun ervaringen tot nu toe te inventariseren. Dit met als doel om EZK te informeren over de bevindingen en waar nodig aanbevelingen te doen aan zowel EZK als de overige betrokken partijen over het proces.

In deze rapportage doen we verslag van onze bevindingen en delen we onze conclusies. In hoofdstuk twee beschrijven we de aanpak, waarbij we verwijzen naar de verslagen van de gevoerde gesprekken, die als bijlagen zijn bijgevoegd.

De gesprekken geven ons aanleiding tot een aantal constatering, die we in de hoofdstukken 3 tot en met 7 hebben weergegeven. Aan onze constatering hebben we zo veel mogelijk aanbevelingen verbonden voor de bij het adviesproces betrokken partijen.

De aanbevelingen hebben we in hoofdstuk 8 gegroepeerd naar acties voor de initiatiefnemers, het ministerie en vervolgens de decentrale overheden.

2 Aanpak

In overleg met EZK is een selectie gemaakt van winningsplannen waar de procedurestap van adviesaanvraag heeft plaatsgevonden.

Dit heeft geleid tot een selectie van de volgende 3 projecten

- Winningsplan Oudendijk
- Winningsplan Slootdorp
- Winningsplan Westerveld

Daarnaast is gesproken met provincie Noord-Brabant omdat ze bezig zijn om een werkwijze te ontwikkelen voor de provincies bij het doorlopen van de procedure bij mijnbouwactiviteiten.

De betrokken provincies, waterschappen en gemeenten zijn benaderd voor een gesprek. De bereidheid om deel te nemen aan het gesprek was groot. Dit heeft per winningsplan geleid tot een evaluatiegesprek met de betrokken partijen en 2 bilaterale gesprekken met betrokkenen die niet aanwezig konden zijn bij het gesprek.

Ter voorbereiding van het gesprek heeft RVO beknopt het dossier bekeken en een gesprek gehad met ██████████, de projectleider winningsplannen bij het ministerie van Economische Zaken.

De uitnodiging aan de deelnemers van het gesprek bevatte onder meer een agenda. Van het gesprek is een verslag gemaakt en deze is definitief gemaakt na accordering door de deelnemers.

Voor provincies, gemeenten en waterschappen is het de eerste keer dat ze een adviesaanvraag voor een winningsplan in behandeling hebben genomen. Door de partijen wordt daarmee verschillend omgegaan:

- 1) Er zijn partijen die geen advies hebben uitgebracht, omdat ze inhoudelijk geen op- en aanmerkingen hebben op het plan, door het vertrouwen dat EZK / SodM het winningsplan goed kan beoordelen en/of omdat ze onvoldoende inhoudelijke expertise hebben om een advies op te stellen.
- 2) Er zijn partijen die reageren, niet omdat ze inhoudelijk aanvullingen hebben, maar om een politiek statement te maken
- 3) Er zijn partijen die gereageerd hebben omdat ze met inhoudelijke vragen / zorgen zitten, dit in een aantal gevallen gevoed door onduidelijkheden / slordigheden in winningsplan.
- 4) Combinatie van punt 2 en 3.

Een overleg tussen EZK en provincies, gemeenten en waterschappen over deze evaluatie en inhoudelijk de adviezen wordt op prijs gesteld. Dit met name om in een vervolprocedure een betere inschatting te kunnen maken welke opmerkingen/adviezen effectief zijn en de wijze van afstemming tussen EZ en de decentrale overheden te verbeteren.

In de volgende hoofdstukken wordt, op basis van de gesprekken, een analyse gegeven van de uitkomsten en aanbevelingen gedaan voor het vervolg.

3 Verwachtingenmanagement

De goedkeuring van een (wijziging van een) winningsplan is één van de laatste stappen in de besluitvorming rond het winnen van delfstoffen in een gebied. Het besluit, dat er winning kan plaatsvinden is dan eigenlijk al genomen, het gaat dan met name om de wijze waarop. Dat beperkt de speelruimte in de advisering aanzienlijk. Dat knelt, met name als de gemeente en provincie bij de besluitvorming over de winningsvergunning niet of al lang geleden betrokken zijn.

In de mijnbouwwet is geen nadere invulling gegeven waar het advies van de decentrale overheden betrekking op kan hebben. Wel zijn er voor de minister kaders, waarbinnen het winningsplan moet worden beoordeeld verbinden: de afwegingsruimte in de Mijnbouwwet bevat redenen van het belang van veiligheid voor omwonenden en schade aan gebouwen, het planmatig beheer van delfstoffen en nadelige gevolgen voor het milieu en voor de natuur. In de EZ-brief met de adviesaanvraag is dit inmiddels scherper geformuleerd. De provincies kijken inhoudelijk met name naar effecten op drinkwater en natuur. De waterschappen kijken naar de effecten op waterveiligheid (waterkeringen), waterkwantiteit en waterkwaliteit. Voor de gemeente is het toetsingskader het meest lastige en wordt grotendeels bepaald door het effect/risico van de gaswinning voor de bewoners.

De minister vraagt advies aan de colleges van B en W, Gedeputeerde Staten en de dagelijkse besturen van de waterschappen. Daarmee is de advisering een bestuurlijk/politieke aangelegenheid geworden: de lokale en regionale besturen moeten zich politiek verantwoorden over het uitgebrachte advies, de minister over de wijze waarop hij met dit advies omgaat. Daarmee heeft de advisering een ander karakter dan de technische adviezen van de SodM en de Tccb. De advisering van de provincies en de gemeenten heeft naast een inhoudelijke component ook veelal een politiek/bestuurlijke component. Dit komt vooral aan de orde in de adviezen in gebieden, waar de maatschappelijke weerstand tegen winning en de ongerustheid over de gevolgen groot is.

Met name gemeenten nemen het maatschappelijk gevoel van onveiligheid mee in haar advies, ook al sluit dit niet direct aan op de gronden die weigeren van of het verbinden van voorwaarden aan de instemming met het winningsplan mogelijk maken. De decentrale overheden vinden dat de minister in zijn besluit aan moet geven hoe en in welke mate hij ook de subjectieve gevoelens van onveiligheid mee laat wegen in de goedkeuring van het winningsplan en de daaraan te verbinden voorwaarden.

Aanbevelingen

Voor de decentrale overheden:

- *Maak in het (gemeentelijk en provinciaal) advies duidelijk onderscheid tussen enerzijds de technisch/inhoudelijke aspecten (aanvulling op de gegevens, de gehanteerde uitgangspunten, de interpretatie van de conclusies, effectiviteit van de voorgestelde beheersmaatregelen) en de bestuurlijke beoordeling van veiligheid en risico's, mede in relatie tot de gevoelens die door het winningsplan worden opgeroepen.*
- *Laat zowel de inhoudelijk/technische reacties als de bestuurlijke beoordeling vergezeld gaan van duidelijke voorstellen met betrekking tot aanpassing van het winningsplan of de daaraan te verbinden voorwaarden.*

Voor het ministerie:

- *De minister motiveert of en in welke mate hij ook subjectieve gevoelens van onveiligheid laat meewegen in zijn besluit.*

4 Omgevingsmanagement

De minister heeft in een brief aan de Tweede Kamer uitgangspunten geformuleerd voor het omgevingsmanagement rond energieprojecten (Kamerstuk 31239, nr. 211). In de gesprekken vragen de decentrale overheden aandacht om dit in zowel het formele als het informele traject beter te ontwikkelen.

De uitgangspunten voor het omgevingsmanagement komen het beste tot hun recht, als deze al vanaf het begin af aan bij een energieproject door zowel de initiatiefnemer als het bevoegd gezag worden gehanteerd. De winningsplannen die nu in procedure zijn, betreffen echter vaak actualisaties van al lang lopende winningen. In ieder geval zijn de winningsvergunningen al verleend. Daarmee is ook de speelruimte voor het bevoegd gezag al sterk ingeperkt. Toch moeten de mogelijkheden om ook in deze situatie recht te doen aan de uitgangspunten van het omgevingsmanagement zoveel mogelijk worden benut.

4.1 Samenbinden van belanghebbenden

Bevoegd gezag en initiatiefnemer zoeken samen met belanghebbenden naar gemeenschappelijke belangen en geven projecten daarmee vorm.

Het is wenselijk dat de initiatiefnemer al bij het voornemen tot het indienen van een (gewijzigd of nieuw) winningsplan contact zoekt met de partijen in de regio en de effecten van de voorgenomen (aanpassing van de) winning bespreekt. Uit de onderzochte procedures blijkt dat dat nog geen gangbare praktijk is.

Aanbeveling

voor het ministerie:

- Vraag de initiatiefnemers bij de indiening van een winningsplan te laten zien welk overleg ze met belanghebbenden en organisaties hebben gevoerd.

4.2 Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk

Niet als initiatiefnemer of overheid zelf direct een plan presenteren, maar het plan samen met de omgeving vormgeven.

Het formele vragen van advies over een winningsplan gebeurt pas in een laat stadium in de procedure. Uit de gesprekken is gebleken, dat in een aantal gevallen zowel de decentrale overheden als bewoners van een gebied zich pas (weer) bewust worden van de aanwezigheid van een gaswinning, als een winningsplan in procedure wordt gebracht. Dan is er nog maar weinig ruimte om het plan mee vorm te geven.

Het betrekken van instanties en belanghebbenden vindt nu nog slechts sporadisch plaats op het moment van voorbereiding van een winningsplan. De technisch nogal complexe relatie tussen winning en effecten op de omgeving maken het betrekken van instanties en belanghebbenden bij het opstellen van een winningsplan niet makkelijk. Dit is echter geen reden om het niet te doen.

Voor een goed omgevingsmanagement is het namelijk wenselijk dat, het ministerie en/of initiatiefnemer de omgeving zo vroeg mogelijk betreft, ook als ze nog niet weten hoe het winningsplan en de procedure worden vormgegeven. Dit bevordert de vroegtijdige betrokkenheid en geeft ook ruimte voor partijen om mee te denken en hun inbreng te leveren. Het bevordert het vertrouwen en de relatie als ook de onzekerheden met de betrokkenen in het gebied worden gedeeld.

In de communicatie is het wel van belang de marges weer te geven waarbinnen aanpassingen mogelijk zijn. Als de winning zelf niet meer ter discussie kan staan beperkt het omgevingsmanagement zich vanzelf tot het zorgvuldig doorlopen van de procedures. Daarbij speelt altijd wel het vroegtijdig informeren van betrokkenen een belangrijke rol.

Aanbevelingen

Voor initiatiefnemer en ministerie:

- Communiceer ook in de fase waarin nog niet alles duidelijk is met de omgeving

Voor de initiatiefnemer:

- Bespreek voor het indienen van een winningsplan bij het ministerie het voorgenomen winningsplan met de betrokken overheden, rapporteer daarover bij de indiening van een winningsplan

Voor het ministerie

- Faciliteer enkele pilots voor het opstellen van winningsplannen in gezamenlijk overleg tussen initiatiefnemer en belanghebbenden, kies daarbij voor een wijziging van een lopende winning en opstarten van een nieuwe winning.

4.3

Transparantie en vertrouwen

Door het delen van informatie wordt een gelijke kennisbasis gecreëerd, zodat partijen elkaar niet verrassen en er onderling vertrouwen ontstaat.

Tot voor de wetswijziging waren de winningsplannen een technische onderbouwing van de wijze waarop gewonnen ging worden en de daaruit voortvloeiende effecten. De wetswijziging maakt de winningsplannen onderdeel van het publieke debat over de gaswinning, de veiligheid en de wenselijkheid daarvan. Dat stelt andere eisen aan het plan, de onderbouwing en de presentatie er van. Een adviesaanvraag (en later in de procedure een ter inzage legging) van een plan waarvan de onderbouwing niet na te volgen is, daardoor de conclusies niet zijn te begrijpen en dat ook nog eens niet duidelijk is in doel en strekking, tast het vertrouwen in de initiatiefnemer, het ministerie en de zin van de advisering aan. Zeker in een omgeving, waarin het vertrouwen in de overheid in zaken rond gaswinning en de gevolgen daarvan al onder druk staat, is begrijpelijke en inhoudelijk consistente informatie van groot belang.

Er is een ontwikkeling in gang gezet naar het meer begrijpelijk maken van het winningsplan voor een breder publiek. We constateren, dat nieuwere winningsplannen bij de partijen die om advies zijn gevraagd al minder onduidelijkheden oproepen dan de oudere. Het toevoegen van een samenvatting zoals bij Oudendijk, waarin overzichtelijk de stand van zaken, de plannen en de effecten zijn toegelicht, helpen de adviseurs bij het uitwerken van het advies en in de communicatie met de bestuurders.

We constateren dat in de adviesprocedure over de winningsplannen het ministerie de beschikbare informatie deelt met de betrokken overheden. Dat leidt echter nog niet tot een gelijke kennisbasis. Gemeenten en waterschappen geven aan niet over de juiste kennis te beschikken om de informatie volledig te kunnen interpreteren. Ze blijven daardoor afhankelijk van de conclusies, zoals die door de initiatiefnemer en

het ministerie worden gepresenteerd. Het toezenden van de adviezen van de SodM en Tcbb bevordert daarbij het vertrouwen in de gedeelde informatie. Onduidelijkheden en inconsequenties in de winningsplannen ondermijnen het vertrouwen. Het ministerie en de initiatiefnemers werken aan verbetering van de leesbaarheid van de winningsplannen. Uit de gesprekken blijkt dat die inspanning ook zijn vruchten afwerpt.

Aanbevelingen

Voor de initiatiefnemer:

- Ga door met het verbeteren van de leesbaarheid, het is nog te veel een (geo-)technisch rapport en daardoor alleen voor inhoudelijk deskundigen te beoordelen
- Bewaak de consistentie in de tekst, figuren en tabellen (ook in aanvullingen op het plan)
- Beschrijf de samenhang met effecten van andere winningsplannen in omgeving.
- Voeg een goede locatiekaart toe met een topografische ondergrond
- Maak expliciet wat de aanleiding is van de herziening en wat wijzigingen / nieuwe inzichten zijn ten opzichte van het vigerende winningsplan

Voor de initiatiefnemer en het ministerie:

- Voorzie het winningsplan van een samenvatting, waarin de relatie tussen het winningsplan met eerdere plannen of andere procedures duidelijk is weergegeven en waarin de gevolgen en de eventuele risico's daarvan helder en bondig worden samengevat. Deze samenvatting moet goed leesbaar zijn voor burgers en bestuurders.
- Besteed in de communicatie veel aandacht aan de begrijpelijkheid van de informatie en de bestaande gevoelens bij betrokkenen.

Voor het ministerie:

- Zorg dat in de brief, waarmee om advies wordt gevraagd, de volgende zaken aan de orde komen:
 - Uitleggen waar het adviesrecht betrekking op heeft
 - Korte samenvatting van het winningsplan
 - Relatie met andere winningsplannen in de omgeving
 - Relatie met vergunningenprocedures (opsporings-, winnings- en omgevingsvergunningen)
 - De gronden waarop de minister het goedkeuring aan het winningsplan kan onthouden of voorwaarden aan de goedkeuring kan verbinden

Het versterkt de kracht en daarmee het vertrouwen van de decentrale overheden als zij bij de beoordeling van de plannen zo nodig kunnen terugvallen op in eigen kring vergaarde kennis en ervaring bij de advisering. Platforms bij VNG, IPO en Waterschappen zouden die kennisuitwisseling kunnen organiseren.

Aanbevelingen

Voor de decentrale overheden:

- organiseer intern de afstemming rond het opstellen van een adviesaanvraagverzoek, zoek de afstemming met collega-decentrale overheden.
- Organiseer de kennisuitwisseling met andere decentrale overheden op landelijk niveau (VNG, IPO, Unie van Waterschappen)

Naast het delen van inhoudelijke informatie is er ook veel behoefte aan informatie over het proces, de planning daarvan en de speelruimte daar in. Voldoende ruimte om te reageren vergroot het vertrouwen, tijdig geïnformeerd zijn over een (komende) adviesaanvraag speelt daarbij een belangrijke rol.

Aanbeveling

Voor het ministerie:

- Informeer de betrokken partijen tijdig over een te verwachten adviesaanvraag en de planning daarvan.

4.4

Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid

Overheden en initiatiefnemers hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor omgevingsmanagement.

De gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het omgevingsmanagement botst in de praktijk met de verschillende belangen, die de diverse overheden bij het goedkeuren van de winningsplannen hebben. Wat de gaswinning betreft zien de decentrale overheden het belang van omgevingsmanagement wel, maar voelen ze zich niet verantwoordelijk om het omgevingsmanagement vorm te geven.

De decentrale overheden zien de communicatie met omwonenden over het winningsplan als de verantwoordelijkheid van EZ. De adviezen die de decentrale overheden uitbrengen zijn openbaar en enkele gemeentes hebben ervoor gekozen om actief haar advies te communiceren met de gemeenteraad en met bewoners.

Een aandachtspunt voor de communicatie met de bewoners is dat rekening wordt gehouden met de belevingswereld van bewoners en dat de voorlichting/informatievoorziening zich niet te inhoudelijk richt op de juridische en technische aspecten. Er wordt (met name nabij gasveld Groningen) door bewoners veelal gereageerd vanuit wantrouwen, emotie en negatieve ervaringen met communicatie en schade-afhandeling. Het zal dan ook veel tijd en energie kosten van het ministerie en de initiatiefnemer om bij burgers het vertrouwen in de overheid ten aanzien van gaswinning weer terug te krijgen.

4.5

Maatwerk

Elk beleidstraject of project is uniek en vergt een eigen oplossing voor het betrekken van de omgeving.

De adviesprocedure over de winningsplannen is wettelijk vastgelegd en volgt daarmee een vast stramien. Toch blijkt er zoveel variatie te zitten in zowel de winningsplannen als de lokale verhoudingen en de lokale visie op gaswinning, dat de wijze waarop de adviezen worden opgesteld een grote variatie laat zien.

Aanbeveling

Voor alle partijen:

- Bespreek tijdig (bijvoorbeeld in de informatieve bijeenkomst) hoe de initiatiefnemer en de verschillende overheden in dit specifieke geval met elkaar en met de bewoners gaan communiceren

5 Kennis en ervaring

Het beoordelen van de effecten van het winningsplan vergt specialistische kennis van de winningstechnieken, de ondergrond en de onderlinge beïnvloeding van die twee. Het zelfde geldt voor de inschatting van de gevolgen en risico's van de effecten op bebouwing en andere zaken op de bovengrond.

De kennis van de ondergrond en de effecten van gaswinning is, met name voor gemeenten, niet als toereikend ervaren om tot een inhoudelijk advies te komen. Waterschappen hebben veelal wel een bodemkundige/geotechnicus in huis die bij het advies betrokken kan worden. Provincie heeft de meeste kennis in huis en kan veelal gebruik maken van expertise van een omgevingsdienst. Hoewel in de loop der jaren ervaring rond de advisering zal ontstaan, is het aantal adviesaanvragen met name voor gemeenten te beperkt om zelf specifieke deskundigheid op dit onderwerp te ontwikkelen of in stand te houden.

Om toch de gevolgen van een winningsplan goed te kunnen beoordelen en daarover te kunnen adviseren, hanteren de verschillende overheden een aantal strategieën:

- Vertrouwen op de informatie van het ministerie en de initiatiefnemer.
- De beoordeling van de technische aspecten aan het SodM en de Tcbb overlaten
- Het navragen van ervaringen van andere organisaties die advies hebben uitgebracht
- Het gezamenlijk met partners beoordelen van het plan en de gevolgen
- Het inzetten van omgevingsdiensten
- Het inhuren van (contra)expertise

In de praktijk blijkt dat alle strategieën worden gevolgd, soms ook een combinatie ervan.

5.1 Informatie van het ministerie en de initiatiefnemer

Heldere, eenduidige informatie maakt het voor de decentrale overheden makkelijker op de informatie uit de winningsplannen te vertrouwen. In de gesprekken kwam aan de orde dat dat bij minder ingrijpende plannen ook tot de conclusie leidt, om geen inhoudelijk advies uit te brengen.

De contacten met het ministerie verlopen over het algemeen plezierig en er wordt accuraat gereageerd op vragen/opmerkingen.

De organisatie van een informatieve bijeenkomst door EZK wordt op prijs gesteld, de datum voor deze bijeenkomst zou echter eerder moeten worden vastgelegd.

Aandachtspunt is dat op de bijeenkomst het advies van SodM beschikbaar is en de initiatiefnemer een toelichting kan geven die te begrijpen is voor ambtenaren en burgers.

Aanbeveling

Aanbeveling voor de initiatiefnemer en het ministerie:

- Blijf veel zorg besteden aan de duidelijkheid en leesbaarheid van het winningsplan en controleer het plan goed op fouten en inconsequenties
- Organiseer de informatieve bijeenkomst tijdig.

5.2 SodM- en Tcbb advies

Het vroegtijdig ontvangen van het SodM- en Tcbb-advies wordt als zeer nuttig ervaren omdat de SodM en de Tcbb vanuit hun onafhankelijke positie en deskundigheid kijken naar het winningsplan.

Aanbeveling

voor het ministerie

- Zend de adviezen SodM en Tcbb tijdig toe, zodat ze in de advisering kunnen worden betrokken.

5.3 Ervaringen van andere organisaties

De provincie hebben een gezamenlijk netwerk (IPO-DOG) waarin gesproken wordt over mijnbouwactiviteiten. De provincie Noord-Brabant werkt, in samenspraak met het IPO-overleg DOG, aan een werkwijze voor het informeren en afstemmen van mijnbouwactiviteiten met de partijen in de regio, en gaat daarin onder meer in op de adviesprocedure.

Gemeenten en waterschappen hebben geen gemeenschappelijk netwerk waarin specifiek gesproken wordt over mijnbouwactiviteiten. Een platform waar ervaringen kunnen worden uitgewisseld kan helpen in een soepele advisering.

Aanbeveling

voor de decentrale overheden

- Bouw gezamenlijk aan een netwerk om kennis en ervaringen over inhoud en proces te bundelen in een platform gebruik ondergrond, te gebruiken als vraagbaak in afzonderlijke procedures

5.4 Samenwerking met de regionale partners

Onderling overleg/afstemming tussen partijen over het uit te brengen advies wordt als zeer wenselijk ervaren. Waar samengewerkt is bij het opstellen van de adviezen heeft de provincie een coördinerende rol in gehad. In praktijk zal blijken of dit wenselijk en werkbaar is en of dit leidt een goede afstemming/kennisuitwisseling tussen partijen en zelfs kan leiden tot een gezamenlijk advies. Gezamenlijk advies wordt lastig als belangen/standpunten verschillen.

Aanbeveling

voor de provincies

- Coördineer in het adviesproces: gezamenlijk vragen verkennen en gevolgen beoordelen

Voor een goede afstemming tussen de partijen onderling is het wenselijk dat er een overzicht komt met organisaties en contactpersonen die betrokken zijn bij de adviesaanvraag, zowel vanuit het ministerie en de initiatiefnemer als in de regio. Het is wenselijk als EZK en initiatiefnemer deze communiceren zodat alle partijen de juiste personen kunnen betrekken. Dat vergt wel dat ook de decentrale overheden duidelijk weten wie in hun organisatie de adviesverzoeken afhandelt. Dat was in een aantal gevallen voor de betrokken organisaties nog zoeken.

5.5 **Het inzetten van omgevingsdiensten**

In Noord- en Zuid-Holland zijn de omgevingsdiensten ingezet in het kader van de advisering. De provincies hebben één van de omgevingsdiensten in hun provincie opdracht gegeven om te adviseren over de (diepe) ondergrond, de omgevingsdienst Haaglanden is ook gemandateerd om namens GS advies uit te brengen. De gemeenten hebben de omgevingsdienst in hun eigen regio geen opdracht over advisering over de ondergrond gegeven. Deze diensten beschikken daardoor niet over specifieke deskundigheid en kunnen daar ook niet (zonder extra kosten) voor worden ingezet. Afstemming tussen de overheden over de inzet van de omgevingsdienst kan bijdragen tot een efficiëntere en effectievere advisering.

Aanbevelingen

voor de decentrale overheden

- bespreek gezamenlijk efficiënte inzet van de omgevingsdiensten

5.6 **Het inhuren van (contra)expertise**

Gemeenten hebben externe expertise ingehuurd om de winningsplannen te bestuderen en te helpen bij de adviesaanvraag. De ervaringen daarmee zijn wisselend, mede door de onduidelijkheid over de reikwijdte van de advisering. Het leidt voor gemeenten tot aanzienlijke kosten. Bij goede en betrouwbare informatievoorziening en toegankelijkheid van kennis voor de gemeenten zou externe expertise niet nodig moeten zijn. In complexere gevallen kan het gewenst zijn, dan helpt duidelijke vraagstelling de kosten te beperken en de adviezen bruikbaar te laten zijn.

6 Planning en proces

Een periode van 4 respectievelijk 10 weken voor het opstellen van een advies en de bestuurlijke afstemming hierover is kort en vergt een efficiënte planning van de betrokken overheden. Bestuurlijke besluitvorming vergt bij veel partijen de nodige tijd. Partijen kunnen alle bijdragen aan het soepel doorlopen van het adviesproces door een goede voorbereiding en stroomlijning van de informatievoorziening en het doorlopen van procedures.

Geconcludeerd is dat de verschillende dossierhouders van de decentrale overheden elkaar in een aantal gevallen nog niet kennen. Daarnaast blijkt intern bij een gemeente, provincie of waterschap niet altijd afgesproken wie de verantwoordelijkheid heeft om het advies op te stellen en hoe de mandatering is. De provincie ziet in een aantal gevallen voor zich zelf een rol om de contacten met de verschillende decentrale overheden te organiseren. Wat daarbij helpt is als EZK aangeeft welke organisaties/contactpersonen worden aangeschreven .

Aanbeveling

Voor de initiatiefnemer:

- Zorg dat de decentrale overheden bekend zijn met de gaswinning, weten dat een nieuw winningsplan in procedure komt en dat de effecten al zijn besproken

Voor het ministerie van EZ:

- Lever de betrokken overheden een overzicht van te verwachten winningsplannen
- Kondig de komst van een adviesaanvraag tijdig aan
- Plan tijdig de informatieve bijeenkomst
- Stuur geen adviesaanvragen tijdens de vakantieperiodes

Voor de decentrale overheden:

- Maak intern al afspraken over de wijze van behandeling van adviesaanvragen, wijs aan wie voor de afhandeling verantwoordelijk is
- Regel, waar mogelijk, ambtelijke mandatering, zodat wanneer mogelijk besluitvorming niet afhankelijk is van het bestuurlijke vergaderschema, bestuurlijke afstemming kan dan informeel plaatsvinden
- Informeer tijdig collega's die bij de advisering betrokken moeten worden
- Maak al afspraken met de andere betrokken overheden over samenwerking bij de advisering.

7 Praktische zaken

7.1 **Vertrouwelijkheid en openbaarheid**

Een deel van de bijlagen van het winningsplan bevat vertrouwelijke informatie. Indien stukken aan het bestuur moeten voorgelegd is het wenselijk dat helder is welke informatie wel/niet vertrouwelijk is. Na besluitvorming zijn ze immers in principe openbaar, tenzij vertrouwelijkheid is aangevraagd. Dan moet ook de termijn van de vertrouwelijkheid worden benoemd.

Aanbeveling

voor het ministerie:

- Toets of de vertrouwelijke informatie noodzakelijk is voor het uitbrengen van een advies. Stuur indien de vertrouwelijk informatie als achtergrondinformatie wenselijk is, de informatie los van de adviesaanvraag aan de decentrale overheden (of alleen onderhands aan de behandelende ambtenaren)
- Zorg dat er in de adviesaanvraag en de meegezonden bijlagen (winningsplan) geen vertrouwelijke informatie (zoals namen en adresgegevens) staan, zodat de aanvraag zonder problemen openbaar gemaakt kan worden
- Geef bij toegezonden vertrouwelijke informatie, die deel uit zou kunnen maken van de besluitvorming door de decentrale overheden, aan hoe lang de vertrouwelijkheid moet worden gehandhaafd

7.2 **Kosten**

Gemeenten geven aan, dat het uitbrengen van advies kosten met zich mee brengt: de eigen ambtelijke kosten en de kosten van de inschakeling van deskundigen (extern en van de omgevingsdiensten). Anders dan bij vergunningaanvragen worden dergelijke kosten niet uit de opbrengsten van leges gedekt. Gemeenten zouden deze kosten graag vergoed zien door de initiatiefnemer of het ministerie.

7.3 **Overige mijnbouwactiviteiten**

De gesprekken hebben zich toegespitst op de procedure rond de winningsplannen van kleine gasvelden. Maar daarbij is, met name vanuit de zijde van de provincies, ook de samenhang met andere mijnbouwactiviteiten aan de orde gesteld. Daarbij zijn de volgende opmerkingen naar voren gekomen:

- De algemene kennis bij decentrale overheden over de impact van mijnbouwactiviteiten vraagt aandacht. Met name kennis over Geothermie, waarvoor nu veel plannen worden ontwikkeld, is onvoldoende en er zal meer kennis moeten worden opgebouwd. Het zou wenselijk als daar landelijk een platform voor komt, waar de decentrale overheden terecht kunnen voor advies en kennisvragen
- De provincies zouden graag door EZK (bevoegd gezag) en/of initiatiefnemer op de hoogte worden gebracht van onvoorziene gebeurtenissen als gevolg van mijnbouwactiviteiten. Nu is de informatiebron veelal het nieuws

- Afstemming en kennisdeling met buurlanden is aanbevelingswaardig: ook daar zijn ontwikkelingen, met name op het gebied van geothermie, die ook de Nederlandse belangen kunnen raken. Daarnaast wordt ook daar kennis opgedaan, zowel inhoudelijk als met het omgevingsmanagement.

8 Overzicht van de aanbevelingen

Hieronder staan de aanbevelingen die in de vorige hoofdstukken zijn gedaan, per organisatie gerubriceerd

8.1 Voor de initiatiefnemer

De initiatiefnemer adviseren we om met name zorg te (blijven) besteden aan de leesbaarheid voor een brede doelgroep, zodat ook niet de technisch onderlegde ambtenaar het rapport kan lezen en op basis daarvan haar advies kan opstellen. Dit kan ondersteund worden door vroegtijdig overleg met de decentrale overheden over de (voorgenomen) winning.

Concreet hebben we hiervoor de volgende aanbevelingen:

- **Bewaak de consistentie in de tekst, figuren en tabellen (ook in aanvullingen op het plan)**
- **Beschrijf de samenhang met effecten van andere winningsplannen in omgeving.**
- **Voeg een goede locatiekaart toe met een topografische ondergrond**
- **Maak expliciet wat de aanleiding is van de herziening en wat wijzigingen / nieuwe inzichten zijn ten opzichte van het vigerende winningsplan**
- **Voorzie het winningsplan van een samenvatting, waarin de verhouding van het winningsplan met eerdere plannen of andere procedures duidelijk is weergegeven en waarin de gevolgen en de eventuele risico's daarvan helder en bondig worden samengevat. Deze samenvatting moet goed leesbaar zijn voor burgers en bestuurders.**
- **Besteed in de communicatie veel aandacht aan de begrijpelijkheid van de informatie en de bestaande gevoelens bij betrokkenen.**
- **Blijf veel zorg besteden aan de duidelijkheid en leesbaarheid van het winningsplan en controleer het plan goed op fouten en inconsequentie**
- **Communiceer ook in de fase waarin nog niet alles duidelijk is met de omgeving**
- **Zorg dat de decentrale overheden bekend zijn met de gaswinning, weten dat een nieuw winningsplan in procedure komt en wat de wijziging is en wat de effecten (kunnen) zijn**
- **Rapporteer bij het indienen van het winningsplan hoe je de omgeving / decentrale overheden hebt betrokken bij het plan. Ga door met het verbeteren van de leesbaarheid, het is nog te veel een (geo-)technisch rapport en daardoor alleen voor inhoudelijk deskundigen te beoordelen**

8.2 Voor het ministerie

Het ministerie adviseren we om met de decentrale overheden deze evaluatie te bespreken en met elkaar na te gaan hoe de adviesaanvraagprocedure effectiever kan worden benut. Wij adviseren met name de spanning te bespreken tussen de politieke gevoeligheid van het advies voor gemeenten en provincies enerzijds en anderzijds de (wettelijke beperkte) ruime voor de minister om het winningsplan niet goed te keuren of er voorwaarden aan te verbinden.

Daarnaast hebben we nog de volgende aanbevelingen:

- Motiveer of en in welke mate ook subjectieve gevoelens van onveiligheid worden meegewogen in besluit.
- Vraag de initiatiefnemers bij de indiening van een winningsplan te laten zien welk overleg ze met belanghebbenden en organisaties hebben gevoerd.
- Communiceer ook in de fase waarin nog niet alles duidelijk is met de omgeving
- Faciliteer enkele pilots voor het opstellen van winningsplannen in gezamenlijk overleg tussen initiatiefnemer en belanghebbenden, kies daarbij voor een wijziging van een lopende winning en opstarten van een nieuwe winning.
- Organiseer de informatieve bijeenkomst tijdig.
- Besteed in de communicatie veel aandacht aan de begrijpelijkheid van de informatie en de bestaande gevoelens bij betrokkenen. (lees: bewoners)
- Zorg dat in de brief, waarmee om advies wordt gevraagd, de volgende zaken aan de orde komen:
 - Uitleggen waar het adviesrecht betrekking op heeft
 - Korte samenvatting van het winningsplan
 - Relatie met andere winningsplannen in de omgeving
 - Relatie met vergunningenprocedures (opsporings-, winnings- en omgevingsvergunningen)
 - De gronden waarop de minister het goedkeuring aan het winningsplan kan onthouden of voorwaarden aan de goedkeuring kan verbinden
- Informeer de betrokken partijen tijdig over een te verwachten adviesaanvraag en de planning daarvan
- Bespreek tijdig (bijvoorbeeld in de informatieve bijeenkomst) hoe de initiatiefnemer en de verschillende overheden in dit specifieke geval met elkaar en met de bewoners wordt gecommuniceerd
- Zend de adviezen SodM en Tcbb tijdig toe, zodat ze in de advisering kunnen worden betrokken.
- Lever de betrokken overheden een overzicht van te verwachten winningsplannen
- Kondig de komst van een adviesaanvraag tijdig aan
- Plan tijdig de informatieve bijeenkomst
- Stuur geen adviesaanvragen tijdens de vakantieperiodes
- Besteed aandacht aan de vertrouwelijkheid van delen van het winningsplan, door :
 - Toets of de vertrouwelijke informatie noodzakelijk is voor het uitbrengen van een advies. Stuur indien de vertrouwelijk informatie als achtergrondinformatie wenselijk is, de informatie los van de adviesaanvraag aan de decentrale overheden (of alleen onderhands aan de behandelende ambtenaren)
 - Zorg dat er in de adviesaanvraag en de meegezonden bijlagen (winningsplan) geen vertrouwelijke informatie (zoals namen en adresgegevens) staan, zodat de aanvraag zonder problemen openbaar gemaakt kan worden
 - Geef bij toegezonden vertrouwelijke informatie, die deel uit zou kunnen maken van de besluitvorming door de decentrale overheden, aan hoe lang de vertrouwelijkheid moet worden gehandhaafd.

8.3 Voor de decentrale overheden

De decentrale overheden adviseren we om de kennis/expertise zowel landelijk (VNG, IPO en Unie van Waterschappen), als specifiek rond een winningsplan te bundelen, zodat optimaal gebruik kan worden van elkaars kennis.

En verder hebben we de volgende adviezen:

- Maak in het (gemeentelijk en provinciaal) advies duidelijk onderscheid tussen enerzijds de technisch/inhoudelijke aspecten (aanvulling op de gegevens, de gehanteerde uitgangspunten, de interpretatie van de conclusies, effectiviteit van de voorgestelde beheersmaatregelen) en de bestuurlijke beoordeling van veiligheid en risico's, mede in relatie tot de gevoelens die door het winningsplan worden opgeroepen.
- Laat de inhoudelijk/technische reacties als de bestuurlijke beoordeling vergezeld gaan van duidelijke voorstellen met betrekking tot aanpassing van het winningsplan of de daaraan te verbinden voorwaarden.
- Organiseer intern de afstemming rond het opstellen van een adviesaanvraagverzoek. Bespreek tijdig (bijvoorbeeld in de informatieve bijeenkomst) hoe de initiatiefnemer en de verschillende overheden in dit specifieke geval met elkaar en met de bewoners communiceren
- Bespreek gezamenlijk efficiënte inzet van de omgevingsdiensten
- Maak intern al afspraken over de wijze van behandeling van adviesaanvragen, wijs aan wie voor de afhandeling verantwoordelijk is
- Regel waar mogelijk ambtelijke mandatering, zodat wanneer mogelijk besluitvorming niet afhankelijk is van het bestuurlijke vergaderschema, bestuurlijke afstemming kan dan informeel plaatsvinden
- Informeer tijdig collega's die bij de advisering betrokken moeten worden

voor de provincies:

- Coördineer in het adviesproces: gezamenlijk vragen verkennen en gevolgen beoordelen.

9 Ten slotte

De rol van de decentrale overheden in de besluitvorming over mijnbouwactiviteiten is met de gewijzigde Mijnbouwwet groter geworden. Dit is mede het gevolg van het verzoek vanuit de regio om de omgeving en de decentrale overheden meer te betrekken.

Voor alle partijen is dit echter een nieuwe situatie en nog wennen.

De geïnterviewden hebben het op prijs gesteld dat EZK investeert in een vroegtijdige evaluatie van de nieuwe werkwijze. Ze werkten daar graag aan mee. Doordat gekozen is voor een gesprek over een specifiek dossier ontstond er interactie tussen de partijen.

In de gesprekken is een openheid ervaren in het gezamenlijk terug kijken naar hoe de adviesaanvraagprocedure is verlopen. Daarnaast zijn suggesties gedaan om het proces te verbeteren.

Hiermee is een basis gelegd om de praktische invulling van de adviesaanvraagprocedure te verbeteren. Dit draagt bij aan de samenwerking/afstemming in de toekomst.

Aan: Bestuurlijk platform ondergrond, energie en klimaat

Betreft: Waar staan we voor?

Datum: 7 mei 2018

Bijlage: Deelnemende gemeenten, provincies en ministerie van EZK

Aanleiding

In het regeerakkoord wordt uitgebreid aandacht besteed aan gaswinning. (Paragraaf 3.3.). De aandachtspunten zijn hier:

- Veilige en verantwoorde gaswinning waarbij het doel is om de vraag naar gas tot en met 2021 3 miljard kubieke meter (BCM) te verminderen t.o.v. 2017. Maar waar wel gas wordt gewonnen zal dit veilig en verantwoord gebeuren door minder winning en vlakkere winning opdat het aardbevingsrisico afneemt.
- Er zullen deze kabinetsperiode geen nieuwe opsporingsvergunningen worden afgegeven voor nieuwe gasvelden op land. Bestaande vergunningen blijven van kracht.
- Het verantwoord omgaan met de ondergrond. De energieagenda voorziet in een overgangsfase van fossiele naar duurzame energie. Bij deze verduurzaming speelt de ondergrond een steeds belangrijkere rol, bijvoorbeeld voor winning van aardwarmte, opslag van stoffen en winning van drinkwater. Ook hier zijn risico's aan verbonden.
- En verder wil het kabinet werken aan preventie, herstel en perspectief boven de grond. De discussie moet niet gaan over verantwoordelijkheidverdelingen, maar over herstel en versterking van woningen, gebouwen, monumenten en infrastructuur door een onafhankelijke partij. Voor de investeringen in de leefbaarheid en economie wordt een fonds ingesteld. Hiervoor zal een tribartiet bestuursakkoord worden opgesteld.

Dit realiseren kan niet van vandaag op morgen. Mede door de ontwikkelingen in Groningen is er verminderd vertrouwen bij burgers en decentrale overheden in mijnbouwactiviteiten. Door de verduurzaming van de samenleving, met een belangrijke rol voor duurzame energie, zal de ondergrond de komende jaren een prominere rol gaan innemen. Voor de hand ligt dat lokale gemeenschappen invloed kunnen uitoefenen op de wijze waarop 'hun' ondergrond hiervoor zal worden ingezet. Vanuit de VNG is het besef aanwezig dat gemeenten een tweezijdige verantwoordelijkheid hierin hebben: enerzijds hebben gemeentelijke bestuurders de taak om er voor te zorgen dat hun inwoners invloed kunnen uitoefenen op hun directe omgeving en anderzijds hebben zij de taak om samen met hun inwoners een bijdrage te leveren aan zaken van lokaal overstijgend belang. Om de energiedoelen te halen is het van belang dat de fragiele relatie tussen de landelijke en lokale overheden wordt hersteld opdat de rijksoverheid en de gemeenten meer als één overheid optrekken met ieder daarin zijn eigen rol.

Om dit mogelijk te maken is in bestuurlijk platform ondergrond, energie en klimaat in oprichting dat valt onder de VNG. Dit platform is erop gericht om, via een programmatische samenwerking met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, zaken op te pakken opdat gemeenten hun bestuurlijke rol kunnen oppakken. Er zal worden gewerkt via een

netwerkstructuur waarbij, indien het aan de orde is, ook het IPO en de Unie kunnen worden benaderd voor het maken van samenwerkingsafspraken.

De verwoording van formele gemeentelijke standpunten loopt via de VNG.

De doelen van dit programma zijn:

- Beter gebruik van opgedane kennis en ervaringen;
- Betere procesafstemming tussen ministerie EZK en deelnemende gemeenten;
- Meer inzicht in bodem en ondergrond in relatie tot de eigen en lokaal overstijgende maatschappelijke opgaven;
- Meer waarborgen voor de burger;
- Betere benutting van gemeentelijke kennis en ervaring op het gebied van bewonersparticipatie;
- Dusdanig gebruik van de ondergrond dat het duurzaam en veilig is en het een bijdrage levert aan de grote verduurzamingsopgaven waar Nederland voor staat.

Voorzitter van dit platform is Tjeerd van der Zwan (Heerenveen). Als secretaris is Bertien Oude Grootte Beverborg namens de VNG betrokken. Deelnemende gemeenten en provincies met contactgegevens staan opgenomen in de bijlage.

Aanpak

De insteek van het platform is erop gericht dat de decentrale overheden hun taak leren oppakken als vertegenwoordigers van bewoners die zich zorgen maken over de risico's in 'hun' ondergrond, nu en in de nabije toekomst.

Onderlinge samenwerking en acceptatie van gebruik ondergrond zijn belangrijke streefbeeldens. Wederzijds begrip voor elkaars problemen en behoeften (1); heldere afspraken en spelregels (2) en kennisopbouw en kennisdeling (3) zijn belangrijke pijlers waarop dit bereikt kan worden.

Het voorstel is om een proces in te richten om deze 3 pijlers gezamenlijk uit te werken en af te stemmen met de omgeving. Hierbij kan gewerkt worden met de inzet van een ambtelijke projectteam bestaande uit de deelnemende gemeenten, provincies en ministerie van EZK. De rol van de secretaris kan daarbij een procesbegeleidende en coördinerende zijn om stukken voor te bereiden voor het bestuurlijke platform.

Concrete acties van deze projectteam waar aan gedacht kan worden, zijn:

- Inventariseren van problemen en behoeften van de afzonderlijke partijen om hun rol te kunnen pakken bij het gebruik van de ondergrond;
- Inventariseren van aanwezige kennis en ervaring en komen met een gezamenlijk voorstel voor kennisdeling onderling, maar ook voor een breder publiek (bijv: kennisplatform en toegankelijke website).
- Komen tot een gezamenlijk plan van aanpak met daarin helder verwoord de gezamenlijke visie, doelen, uitgangspunten en gezamenlijke acties. Eventueel kunnen gemeenten dit naar eigen inzicht aanvullen met gemeentelijke leerdoelen en acties.

Dit plan van aanpak kan worden bekrachtigd in een bestuursakkoord waarin heldere acties/proefprojecten voor de verschillende partijen worden vastgelegd.

Gelet op het verzoek van een netwerkorganisatie zal een deel van werkzaamheden ook bestaan uit logische verbindingen zoeken met andere partijen die 'handig' zijn om bij het netwerk aan te laten sluiten. Dit kan gebaseerd zijn op overeenkomstige, maar ook tegenstrijdige belangen. Dit met als doel om het draagvlak van het bestuurlijke platform ondergrond, energie en klimaat te vergroten.

De planning van de werkzaamheden en de werklocaties wordt in onderling overleg bepaald waarbij Bertien de zorgdraagt voor:

- ondersteuning van het bestuurlijk platform door het aanleveren van notities en andere relevante documentatie; korte verslaglegging van de overleggen.
- begeleiding en coördinatie van het projectteam om de gevraagde stukken tot stand te brengen opdat die aan het bestuurlijk platform kunnen worden voorgelegd;
- waar nodig, afstemming met betrokkenen;
- het aanjagen en uitvoeren van afgesproken acties om uitvoering te geven aan plan van aanpak.

Tijdens de uitvoering worden aanvullende afspraken gemaakt over de te leveren producten en de planning.

VRAGEN AAN HET PLATFORM

- Kunnen jullie je vinden in deze aanpak?
- Zijn er zaken die worden gemist?
- Wie van jullie organisatie zal deelnemen aan het op te richten projectteam?

Deelnemers: bestuurlijk platform ondergrond, klimaat en energie

Naam	organisatie	functie	telefoonnr	mailadres	Tel.nr secr
Bakker, Henk	gemeente Zuidhorn	wethouder		Secr: ██████████ Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl	0594-████████
██████████	VNG	adviseur	██████████	██████████@vng.nl	
██████████	EZK		██████████	██████████@minez.nl	070-████████
██████████	EZK		06-██████████	██████████@minez.nl	
Haring, Hans	gemeente Woerden	wethouder		Secr: ██████████ ██████████@woerden.nl	0348-████████ 06-██████████
██████████	VNG			██████████@vng.nl	
██████████	gemeente Zuidhorn	adviseur	██████████	n██████████@zuidhorn.nl	
██████████	EZK			██████████@minez.nl	
██████████	VNG	Secretaris platform	██████████	██████████@outlook.com	
Out, Marco	gemeente Assen	burgemeester	██████████	Secr: ██████████ ██████████@assen.nl	0592-████████
██████████	Provincie Friesland	gedeputeerde		Secr: ██████████ ██████████	058-2████████
██████████	EZK	DG		██████████@minez.nl	
Vent, Rene de	gemeente Hardenberg	wethouder		Secr: ██████████ ██████████@ommen-hardenberg.nl	0523-████████
Volmerink, Erik	gemeente Tubbergen	Wethouder	██████████	Secr: ██████████ ██████████@noaberkracht.nl	0546-████████
Zwan, Tjeerd van der	gemeente Heerenveen	burgemeester Voorzitter platform	██████████	Secr: ██████████ ██████████@heerenveen.nl	0513-████████ ██████████

██████████ vergezellen en ██████████ vergezellen

Gemeente Assen

Date : 21-12-2018 09:01:50

F [REDACTED]

To : "Marco Out" M.Out@assen.nl

Cc : "H [REDACTED]@assen.nl", "[REDACTED]@assen.nl

Subject : FW: stukje voor op site gemeente

Attachment : Document1.docx;

Beste Marco,

Bijgevoegd het stukje voor op de site. Ik heb het heel Jip en Janneke geschreven en rekening gehouden met meelezers bij de NAM. Is het accoord?

Groet,
[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Beroep tegen gaswinningsbesluit

De gemeente Assen gaat samen met de Noord Drentse gemeenten in beroep tegen het besluit van de minister van Economische Zaken en Klimaat om toestemming te geven voor het blijven winnen van aardgas onder Assen en omgeving. De gemeenteraad van Assen heeft hier 20 december mee ingestemd.

Hoewel het gaat om winningen uit bestaande gasvelden en er geen gevaar is voor veiligheid, kunnen er wel bevingen ontstaan die schade kunnen veroorzaken. De gemeente vindt dat er daarom eerst een goede schaderegeling zoals in Groningen moet zijn, voordat de minister vergunning kan verlenen. Verder vindt de gemeente o.a. dat beoordeling van de risico's niet goed is gebeurd en dat er meer trillingsmeters moeten komen die eventuele bevingen registreren.

Het beroepschrift van de gemeenten is te vinden op: ***Hier linkje naar beroepschrift***

Alles stukken rond het besluit zijn te vinden op: <https://www.nlog.nl/ter-inzage-legging-winningsplan-westerveld>

Date : 20-3-2017 15:18:01

16.380

F [REDACTED]@colliers.com

T [REDACTED]

Subject : FW: stukken gaswinning NAM Marsdijk Assen

Attachment : Winningsplan Westerveld excl vertrouwelijk deel.pdf;advies Sodm.pdf;definitief advies winningsplan Westerveld .pdf;RE: stukken gaswinning NAM Marsdijk Assen ;image003.gif;image004.gif;image005.gif;image006.gif;image007.gif;image009.png;

Beste heer [REDACTED]

Ik ben online aan het zoeken naar het ontwerpbesluit, wat vanaf 16 maart ter inzage zou moeten liggen, echter ik kan het niet vinden. Kunt u mij helpen?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Property Management Retail

Direct + [REDACTED]

Main + [REDACTED]

[View My Profile](#)

Colliers International Asset Services Retail B.V.

Linie 592

7325 DZ Apeldoorn | The Netherlands

The information contained in this message may be confidential and is intended to be exclusively for the addressee. Should you receive this message by mistake, please do not use its contents and notify the sender immediately by return e-mail.

Before printing, think about the environment.

Van: [REDACTED]@assen.nl

Verzonden: donderdag 2 februari 2017 15:58

Aan: [REDACTED]@colliers.com>

Onderwerp: stukken gaswinning NAM Marsdijk Assen

Dag mevrouw [REDACTED],

Zoals gisteren afgesproken zend ik u een aantal stukken er informatie toe.

1. Winningsplan NAM
2. Advies staatstoezicht der Mijnen
3. Advies van de gemeente Assen

Vervolgplanning vergunningprocedure:

- **19 januari** verstrijken adviestermijn lokale overheden;
- Dan 8 weken voor ontwerpbesluit (4 weken advies Mijnraad en 4 weken voor ontwerpbesluit). Dus **16 maart** ontwerp besluit;
- Vanaf **16 maart** termijn van 6 weken voor indienen zienswijzen inwoners/belanghebbenden en overheid;
- Daarna definitief besluit.
- Mogelijkheid beroep bij Raad van State.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]@assen.nl

website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

NAM

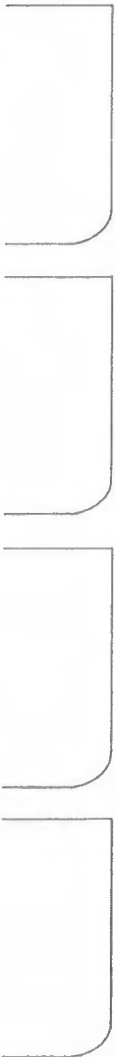
Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

**Aanvraag Instemming Winningsplan
Westerveld**

Bijlage: Overzicht van veranderingen aan het Winningsplan Westerveld – september 2016

Naar aanleiding van de constructieve gesprekken tussen SodM/EZ en NAM in augustus 2016, zijn veranderingen aan het Winningsplan Westerveld doorgevoerd. De belangrijkste wijzigingen zijn:

1. Informatie per voorkomen, in plaats van gecombineerd Westerveld:
 - a. Productieprofielen per voorkomen (low-mid-high)
 - b. Bodemdaling voor een peilmerk in elk voorkomen (figuur C2)
2. Bodemdalingsfiguren
Verduidelijking over bodemdaling veroorzaakt door productie uit voorkomens in dit winningsplan en andere voorkomens
3. Volledige informatie voor de 3 voorkomens zonder verwachte productie (Zevenhuizen-West, Assen-Zuid, Witten): behandel de velden bij productieprofielen, bodemdaling, SRA
4. Belangrijkste kleine veranderingen
 - a. "Hydraulische stimulatie"
 - b. Statische GIIP toegevoegd in winningstabel
 - c. Voorwaarde voor productie toegevoegd in sectie B1
 - d. Verwijderen van subjectieve kwalificaties of stellingen zonder referentie

Inleiding

De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) is houder van de winningsvergunning Drenthe II en Groningen. Conform de Mijnbouwwet (Mw) dient de winning van koolwaterstoffen te gebeuren overeenkomstig een Winningsplan. In het Mijnbouwbesluit (Mb) is in artikel 24 aangegeven welke informatie het Winningsplan moet bevatten.

De gasvelden die (via verschillend locaties) produceren naar de locatie Westerveld zijn samengevoegd in het "Winningsplan Westerveld". Dit Winningsplan bestaat uit vier onderdelen:

- A. Algemene gegevens
- B. De bedrijfs- en productiegegevens. Dit onderdeel beschrijft de winningsstrategie, de ondergrondse geologie van de laag waaruit gewonnen wordt, de aanwezige infrastructuur, de stoffen die worden geproduceerd en een beschrijving van de toekomstige plannen om de winning te optimaliseren.
- C. Informatie over bodemdaling ten gevolge van de winning.
- D. Informatie over bodemtrilling ten gevolge van de winning inclusief mogelijke aardbevingen en maatregelen.

Bijlage 1,2 & 3 geven meer informatie ten ondersteuning van onderdeel C en D.

Bijlage 4 bevat de geologische kaarten.

Onderdeel B1 probeert een algemeen overzicht van de plannen te geven. Technische details worden in verdere onderdelen beschreven.

Een klein onderdeel van het Winningsplan (onderdeel E) wordt apart toegezonden aan het Ministerie van Economische Zaken. Dit vertrouwelijke deel bevat bedrijfsgevoelige informatie en kan NAM's concurrentiepositie in gevaar brengen en is daarom niet openbaar. Het onderdeel E bevat met name informatie over de verwachte productiekosten en investeringskosten.

**Formulier aanvraag instemming winningsplan ex artikel 34 lid 1 Mijnbouwwet (Mw)
juncto artikel 24 Mijnbouwbesluit (Mb)**

Indienen in 6-voud bij:
Ministerie van Economische Zaken
Directie Energieproductie
Postbus 20101
2500 EC DEN HAAG

Artikel 1)	Onderwerp	Beschrijving		
Mw 34 lid 1	Verzoek om instemming voor een wijziging/actualisatie van het winningsplan Westerveld	☐ een winningsplan voor voorkomens in het continentaal plat vanaf de 3 zeemijlszone ☒ een winningsplan voor voorkomens in Nederlands territorium tot 3 zeemijl De wijziging/actualisatie bestaat voornamelijk uit een vernieuwing van de seismische risico analyse en actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen.		
	A) Algemene gegevens			
	A1.1) Naam indiener	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.		
	A1.2) Adres	Postbus 28000 9400 HH Assen		
	A1.3) Contactpersoon	██████████ tel: ██████████		
	A1.4) E-mail	██████████@shell.com		
	A1.5) Fax	██████████		
Mw 22	A1.6) Indiener	☒ is houder van de vergunning ☐ is uitvoerder cf artikel 22 Mw		
	A2) Winningsvergunninggebied(en)	☐ winningsvergunning(en) - Drenthe II (K.B. 4/11/1968, laatstelijk gewijzigd d.d. 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840) - Groningen (K.B. 30/5/1963)		
Mw 34 lid 1 Mb 24 lid 1a	A2.1) Voorkomens koolwaterstoffen	<table border="0"> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> • Assen • Assen-Zuid • Een • Eleveld • Vries-Noord • Vries-Centraal • Vries-Zuid </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> • Witten • Witterdiep • Zevenhuizen • Zevenhuizen-West </td> </tr> </table>	<ul style="list-style-type: none"> • Assen • Assen-Zuid • Een • Eleveld • Vries-Noord • Vries-Centraal • Vries-Zuid 	<ul style="list-style-type: none"> • Witten • Witterdiep • Zevenhuizen • Zevenhuizen-West
<ul style="list-style-type: none"> • Assen • Assen-Zuid • Een • Eleveld • Vries-Noord • Vries-Centraal • Vries-Zuid 	<ul style="list-style-type: none"> • Witten • Witterdiep • Zevenhuizen • Zevenhuizen-West 			
Mb 24 lid 1a	A2.2) Soort koolwaterstof die wordt gewonnen	☐ olie ☒ hoog calorisch gas ☐ Groningen kwaliteit gas ☐ laag calorisch gas ☐ zwavelhoudend gas ☒ aardgascondensaat Uit alle voorkomens wordt hoogcalorisch gas gewonnen.		
Mr 1.2.1 lid 3	A3) Bestaande of nieuwe winning	☒ winningsplan voor reeds bestaande winning (inclusief voorziene uitbreiding) ☐ winningsplan voor nieuwe winning		
Mw 38	A4) Samenloop vergunningen Wet milieubeheer	☒ nee ☐ ja: te weten:		

B) Bedrijfs- en productiegegevens

Mw 36 lid 1

B1) Beknopte beschrijving van het winningsplan

De redenen voor de actualisatie van het winningsplan voor het Westerveld systeem zijn:

1. een vernieuwde seismische risico analyse
2. de stopzetting van productie uit de velden Appelscha, Roden en Norg-Zuid
3. een actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen en
4. voorziene activiteiten om de productie in stand te houden.

Het winningsplan Westerveld omvat 11 gasvelden (voorkomens):

Gasveld	Locatie
Assen	ASN
Assen-Zuid	WIT
Een	NOR-3
Eleveld	ELV en WIT
Vries-Noord	VRS-4
Vries-Centraal	VRS-2
Vries-Zuid	VRS-1
Witten	WIT
Witterdiep	WIT
Zevenhuizen	ZVH
Zevenhuizen-West	ZVH

Sectie B3 geeft een overzicht van de ligging van de locaties. Alle productie wordt per pijpleiding getransporteerd naar de behandelingslocatie VRS-4. Het geproduceerde gas wordt na behandeling (ontwaterd en op hogere druk gebracht) op de VRS-4 locatie per pijpleiding getransporteerd naar de locatie Westerveld (WTV) en daar afgeleverd aan GasTerra B.V.

De voorkomens Appelscha, Roden en Norg-Zuid maakten in het verleden ook deel uit van het winningsplan Westerveld. De productie in deze velden is echter inmiddels gestopt en de putten en productielocaties zijn veiliggesteld ("gesuspendeerd"). Ook zijn er op dit moment geen actieve herontwikkelingsplannen. De productie vanuit deze voorkomens wordt derhalve niet meer genoemd in dit winningsplan. De faciliteiten zijn nog wel onderdeel van het productiesysteem en worden als zodanig wel vermeld in dit winningsplan. Ook zijn de contouren van deze drie voorkomens aangegeven op de overzichtskaart. De historische bodemdaling veroorzaakt door deze velden is vanzelfsprekend meegenomen in sectie C. Bodemdaling.

De nieuwe bodemdalingsprognose geeft minder bodemdaling aan dan de prognose in het vorige winningsplan: de verwachte bodemdaling door toekomstige productie uit de velden beschreven in dit winningsplan is minder dan 2 cm. De seismische risicoanalyse laat zien dat de voorkomens in dit winningsplan in de laagste seismische risicocategorie vallen.

Het winningsplan zal aangepast worden als de bodemdaling of seismische risicoanalyse afwijkt van de prognose zoals in dit winningsplan beschreven. Als voorzien wordt dat de cumulatieve productie uit een voorkomen gaat uitkomen boven de prognose van de uiteindelijke cumulatieve productie zoals in dit winningsplan beschreven, zal dit besproken worden met de regulerende overheden. Eventuele toekomstige activiteiten op de locaties (b.v. compressie) of in het reservoir (b.v. extra putten) zullen de gangbare vergunningsprocedures volgen en behoeven geen aanpassing van het winningsplan.

Mw 35 lid 1c
Mb 24 lid 1c,d

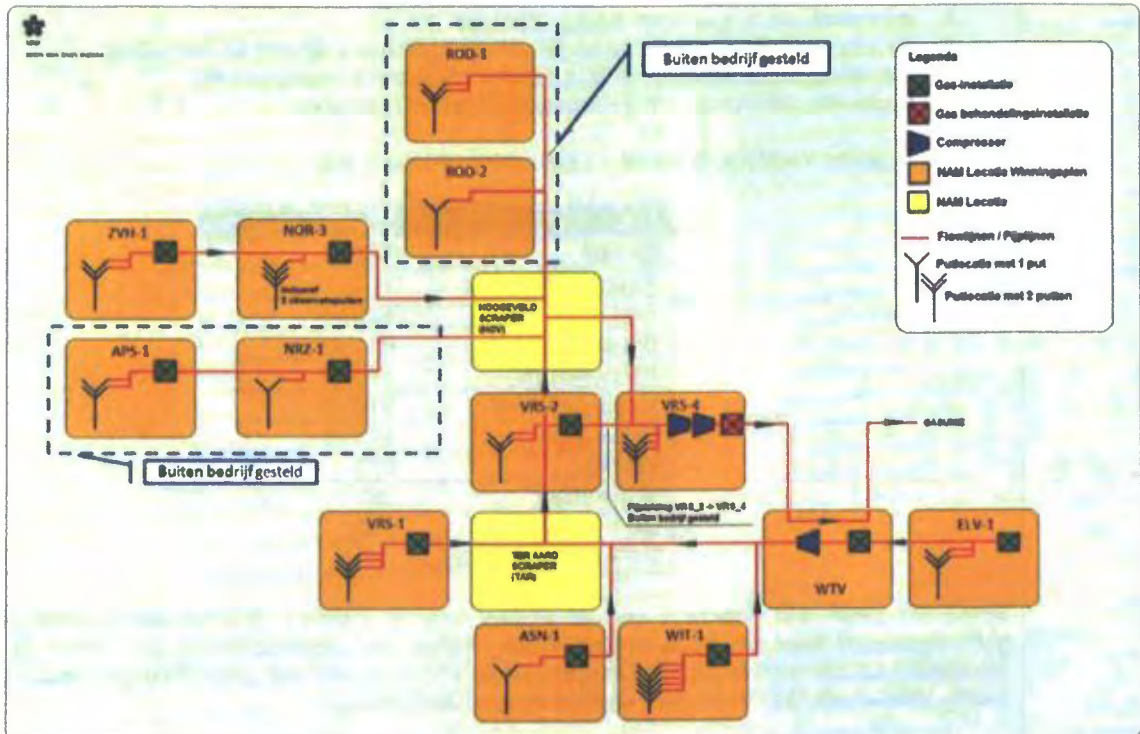
B1.1) Beknopte beschrijving van wijze van winning door middel van (een) mijnbouwwerk(en)

De onbehandelde productie van de verschillende satellietlocaties komt samen op de behandelingslocatie VRS-4, zoals in de figuur hieronder is aangegeven. Productie van locatie ELV wordt onder lage druk gewonnen en op de locatie WTV gecombineerd om de VRS-4 locatie te kunnen bereiken.

Op de behandelingslocatie VRS-4 worden de met het gas meegeproduceerde vloeistoffen (water en aardgascondensaat) van het gas gescheiden. Deze vloeistoffen worden vanaf deze locatie afgevoerd. Het aardgascondensaat wordt uiteindelijk in Delfzijl van het water gescheiden waarna het aardgascondensaat aan raffinaderij wordt geleverd en het water bij Borgsweer in de diepe ondergrond wordt geïnjecteerd.

De resulterende gasroom wordt op VRS-4 via druk- en temperatuurbehandeling op specificatie gebracht en naar WTV getransporteerd voor aflevering aan GasTerra B.V.

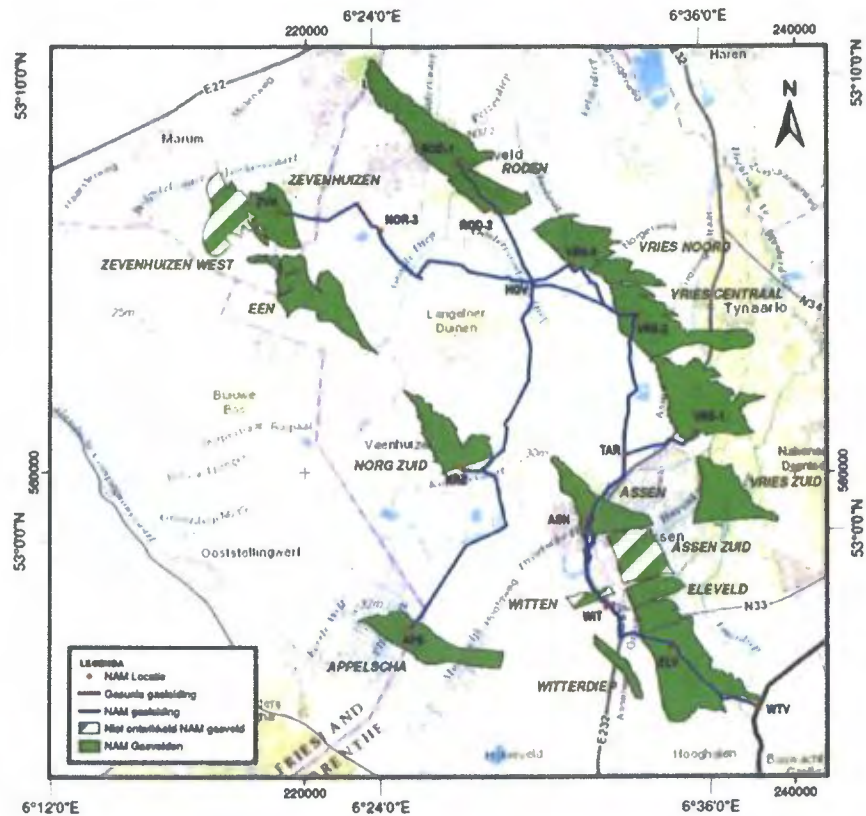
Schematische voorstelling van de gasstromen

Mb 24 lid 1a	<p>B2) Geologische beschrijving van voorkomen(s)</p> <p>Het gas is gevormd in de koollagen van het geologische tijdperk Carboon. Vervolgens is het gas gemigreerd naar bovenliggende zandsteenlagen in het Rotliegend. Dit reservoir wordt afgesloten door een dikke zoutlaag van de Zechstein formatie.</p>
Mb 24 lid 1a Mb 24 lid 1b	<p>B2.1) Geologische doorsnede van voorkomen(s)</p> <p>Bijlage 4 bevat voor elk voorkomen een doorsnede en kaart van de Top Rotliegend. De figuren zijn naar een bijlage verplaatst om de leesbaarheid van het document te verbeteren.</p>

Mw 35 lid
1a
Mb 24 lid
1d,e

B3) Overzicht ligging voorkomens, gasputten

In het navolgend overzicht zijn voorkomens met de bijbehorende putten aangegeven.

Voorkomen	Locatie	Producterende putten	Gesuspendeerde putten	Geabandonneerde putten	Observatie putten
Roden	ROD-1 (Roden-1)	-	2	-	-
Roden	ROD-2 (Roden-2)	-	1	-	-
Zevenhuizen Zevenhuizen-West	ZVH (Zevenhuizen)	1	1	-	-
Een	NOR-3 (Norg-3)	1	-	-	2*
Appelscha	APS (Appelscha)	-	2	-	-
Norg-Zuid	NRZ (Norg-Zuid)	-	1	-	-
Vries-Zuid	VRS-1 (Vries-1)	2	1	1	-
Vries-Centraal	VRS-2 (Vries-2)	2	-	-	-
Vries-Noord	VRS-4 (Vries-4)	3	-	-	-
Assen	ASN (Assen)	1	-	-	-
Witterdiep	WIT (Witten)	1	1	-	-
Eleveld		2			
Witten		1			
Assen-Zuid			1	-	-
Eleveld	ELV (Eleveld)	2	-	-	-

*Deze 2 observatieputten zijn geboord in het Norg veld (maakt geen deel uit van dit winningsplan)

B3.1) Situering mijnbouwwerken situatietekening /eventueel foto

Overzicht mijnbouwlocaties, gesorteerd per gemeente

Locatie	Gesuspendeerd	Gemeente	Provincie
APS	Ja	Ooststellingwerf	Fryslân
ASN	Nee	Assen	Drenthe
ELV	Nee	Aa en Hunze	Drenthe
NRZ	Ja	Noorderveld	Drenthe
NOR3	Nee	Noorderveld	Drenthe
ROD-1	Ja	Noorderveld	Drenthe
ROD-2	Ja	Noorderveld	Drenthe
VRS-1	Nee	Tynaarlo	Drenthe
VRS-2	Nee	Tynaarlo	Drenthe
VRS-4	Nee	Tynaarlo	Drenthe
WTV	Nee	Aa en Hunze	Drenthe
WIT	Nee	Assen	Drenthe
ZVH	Nee	Leek	Groningen

Foto's van mijnbouwlocaties, alfabetisch gesorteerd

Appelscha Satelliet (APS)

Assen Satelliet (ASN)

Eleveld Satelliet (ELV)

Norg-Zuid Satelliet (NRZ)

Norg-3 Satelliet (NOR3)

2101-10-11

Roden-1 satelliet (ROD-1)

Roden-2 satelliet (ROD-2)

Vries-1 satelliet (VRS-1)

14-10-2003 VRIES-1

Vries-2 satelliet (VRS-2)

17-02-2008 VRIES-2

Vries-4 Productie Faciliteit (VRS-4)

Westerveld Productie Faciliteit (WTV)

Witten satelliet (WIT)

Zevenhuizen satelliet (ZVH)

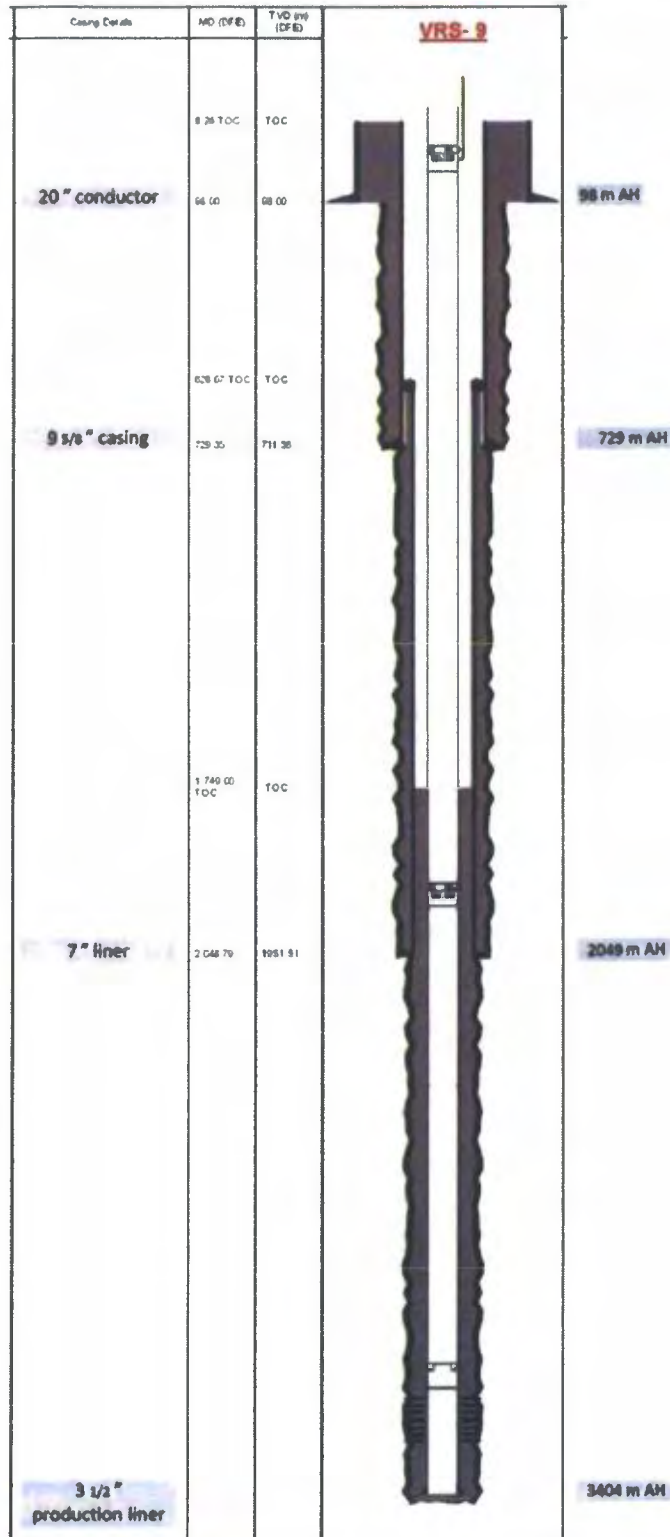
Mb
24 lid
1e,f

B4) Overzicht boringen in voorkomen(s)

Het is mogelijk dat er in de toekomst nog één of meerdere putten in de in dit winningsplan genoemde voorkomens geboord gaan worden. Mogelijke activiteiten worden in sectie B5.2 genoemd. Eventuele toekomstige activiteiten zullen de gangbare vergunningsprocedures volgen.

Mb
24 lid
1g

B4.1) Schematische voorstelling putverbuizing(en)

Mb
24 lid
1h

B4.1) Plaats en wijze waarop koolwaterstoffen in verbuizing treden

De putten zijn tussen 2700 en 3700 meter (verticaal) diep en verbonden met de gashoudende Rotliegend formatie op een diepte tussen 2600 en 3250 meter beneden NAP (Normaal Amsterdams Peil) Zie ook B.2.1.

Mb
24 lid
2

B5) Productieontwikkeling strategie

In navolgend overzicht wordt de verwachte totale gaswinning per voorkomen gegeven. De "statische GIIP" geeft de hoeveelheid gas die oorspronkelijk in het reservoir aanwezig was. De "Mid Case" en "High Case" verwijzen naar de voorspellingen zoals beschreven in sectie B5.3.

Voorkomen	Statische GIIP [miljard Nm ³]	Totale winning tot eind 2015 [miljard Nm ³]	Verwachte totale winning (Mid Case) [miljard Nm ³]	Verwachte totale winning (High Case) [miljard Nm ³]	Verwacht winnings- percentage (Mid Case)	Verwacht winnings- percentage (High Case)
Assen	0,755	0,210	0,246	0,304	33%	40%
Assen-Zuid	0,285	0,000	0,000	0,057	0%	20%
Een	0,654	0,074	0,090	0,125	14%	19%
Eleveld	11,975	8,327	9,044	10,399	76%	87%
Vries-Noord	4,472	2,945	2,991	3,141	67%	70%
Vries-Centraal	3,111	2,264	2,370	2,572	76%	83%
Vries-Zuid	5,498	1,643	2,022	2,206	37%	40%
Witten	0,218	0,000	0,000	0,044	0%	20%
Witterdiep	0,700	0,413	0,413	0,428	59%	61%
Zevenhuizen	0,140	0,100	0,105	0,108	75%	77%
Zevenhuizen-West	0,540	0,000	0,000	0,108	0%	20%

Voor de Assen, Een en Vries-Zuid voorkomens geldt dat het winningspercentage relatief laag uitvalt door waterproductie en een matige kwaliteit van het reservoir. Voor de voorkomens Zevenhuizen-West, Assen-Zuid en Witten geven evaluatieresultaten van de boringen aan dat de winbare hoeveelheden gas waarschijnlijk zeer gering zullen zijn. Er zijn daarom momenteel geen winbare volumes aan deze velden toegekend in de Mid Case. Ook voor het voorkomen Witterdiep wordt geen verdere productie verwacht in de Mid Case.

Mb
24 lid
2

B5.1) Productie filosofie

De voorkomens genoemd in dit winningsplan worden dusdanig geproduceerd dat er optimaal gebruik wordt gemaakt van de productiefaciliteiten. De locaties ASN, ELV, NOR-3, VRS-4, VRS-1, VRS-2, WIT, ZVH en WTV worden voor een belangrijk deel op afstand bestuurd. De installaties kunnen altijd van afstand veilig uitgeschakeld worden. Niet alle faciliteiten kunnen op afstand gestart worden. Er vinden regelmatig bezoeken plaats door operators voor controle en eventuele reparaties.

De productie uit alle voorkomens genoemd in dit winningsplan gebeurt met behulp van compressie op VRS-4 (en tevens op WTV voor het deel van het Eleveld veld dat vanaf de locatie ELV wordt gewonnen). Eventuele verdere installatie van compressiecapaciteit zal de gangbare vergunningsprocedures volgen.

Mb
24 lid
2

B5.2) Reservoir management

Voor alle voorkomens binnen dit winningsplan geldt dat er via regelmatige drukmetingen in de productieputten informatie wordt verkregen over de ontwikkeling van drukken in de gasvoorkomens.

De waterproductie wordt continu gecontroleerd op systeem niveau. Verschillende maatregelen worden getroffen om waterproductie te minimaliseren.

Vries voorkomens (Noord/Centraal/Zuid)

Het reservoir gesteente van de voorkomens Vries-Centraal en Vries-Zuid bestaat grotendeels uit conglomeraten waarvan de productiviteit slecht is in vergelijking met de zandsteen reservoirs. Vries-Noord heeft meer zandsteen in de gaszone en daardoor een betere productiviteit. De huidige Vries putten produceren naast gas ook formatiewater. De gasproductie wordt geoptimaliseerd door toepassing van "continuous foam" installaties (waarbij schuimende zeep onderin de put wordt ingebracht) door

gecontroleerde onderbroken productie om de druk onderin de productieputten te doen toenemen en door waterpreventiemaatregelen. In het Vries-Zuid veld is eind 2015 een extra productieput geboord (VRS-10) ter vervanging van de VRS-3C put die in 1994 is geabandonneerd na overmatige waterproductie. Verder wordt er gestudeerd op de mogelijkheid om op termijn nog putten te boren ten westen en ten oosten van het Vries-Zuid veld.

Een

Door de lage permeabiliteit zal de productie van de huidige put door middel van productiecycli gebeuren. Dit betekent dat de putproductie zal worden onderbroken door steeds langer wordende tijdsintervallen.

Eleveld

Dit veld wordt geproduceerd vanaf 2 locaties, ELV (met putten ELV-101 en ELV-102) en WIT (put WIT-5). De ELV locatie wordt geproduceerd met behulp van bovengrondse compressie van het geproduceerde gas; put ELV-101 produceert momenteel terwijl de productie van ELV-102 gestopt is. Put WIT-5 is begin 2015 in productie genomen. Deze put is geboord naar het noordelijk deel van het Eleveld voorkomen.

Assen

Het voorkomen Assen laat een snelle afname in productie zien, hoogstwaarschijnlijk veroorzaakt door waterproductie en zoutafzetting in de put. Mogelijkheden tot productieoptimalisatie worden bekeken om het niveau van de productie uit dit voorkomen te herstellen.

Witterdiep

De reservoirdruk van dit voorkomen wordt regelmatig gecontroleerd. Metingen suggereren dat er een langzame toestroom van gas naar de put plaatsvindt door slechte communicatie tussen de verschillende ondergrondse compartimenten van het voorkomen. Mochten verdere drukmetingen uitwijzen dat niet alle ondergrondse compartimenten van het voorkomen geproduceerd worden dan is het mogelijk dat er in de toekomst nog een extra put wordt geboord.

Zevenhuizen

Als gevolg van de lage reservoirdruk in de put vindt productie plaats door middel van onderbroken productiecycli. De reservoirdruk wordt regelmatig gecontroleerd. Het is mogelijk dat er in de toekomst een nieuwe put naar het westelijk deel van het Zevenhuizen veld zal worden geboord.

Naast metingen aan de productie van de gasvelden, worden ook metingen gedaan aan de integriteit van de putten. Beide bronnen van informatie kunnen leiden tot activiteiten waarvoor mogelijk een boorinstallatie nodig is. Ook het (mechanisch of chemisch) stimuleren van de productie in een klein gedeelte van de putten behoort tot de mogelijkheden.

Mw 35 lid
1a,d
Mb 24 lid
1a
0

B5.3) Omvang winning (hoeveelheden per voorkomen/per jaar)

De aanvraag om een winningsplan gaat uit van drie productiescenario's (Low, Mid en High Case). Reden hiervoor is dat de productie niet precies op voorhand kan worden ingeschat.

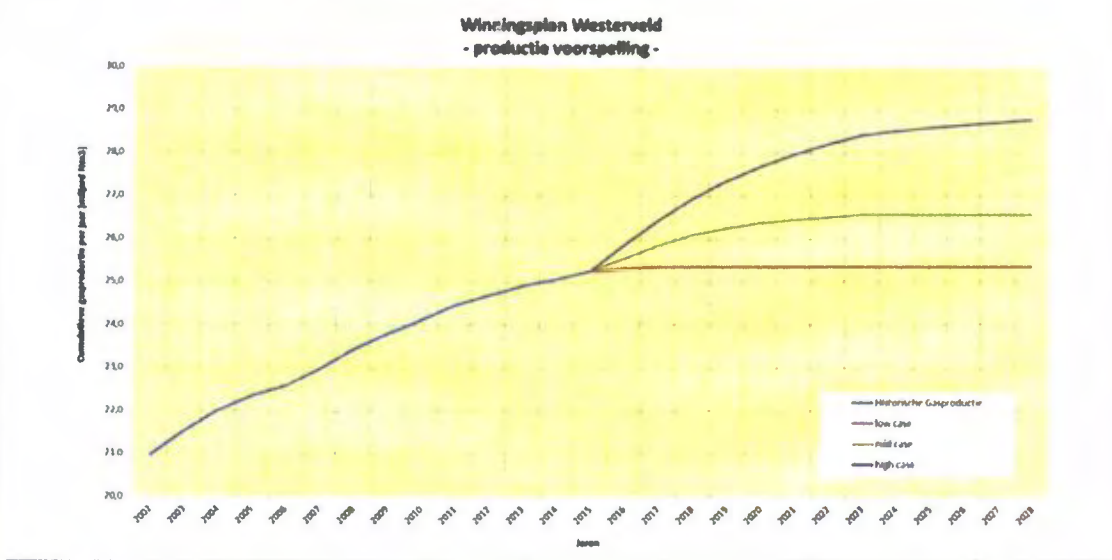
Het lage productiescenario ("Low Case") gaat uit van de resterende hoeveelheden gas die op basis van een conservatieve inschatting met de huidige putten geproduceerd kunnen worden. Hiertoe is met behulp van een "decline curve analysis" (DCA) gekeken naar een trend in de afname van het productieniveau ten opzichte van de cumulatieve productie, waarbij wordt aangenomen dat de productie ophoudt wanneer de minimum stroomsnelheid van een put bereikt wordt.

Het midden productiescenario ("Mid Case") gaat uit van de resterende hoeveelheden gas die op basis van een gemiddelde inschatting met de huidige putten geproduceerd kunnen worden. Hierin zijn tevens de verwachte productieprofielen van de onlangs geboorde WIT-5 put en de eind 2015 geboorde put in het Vries-Zuid veld (VRS-10) meegenomen. Ook is hierin de verwachte bijdrage van verdere "continuous foam" injecties, productie optimalisatie en ontwateringsactiviteiten in putten in het Vries voorkomen meegenomen.

Het hoge productiescenario ("High Case") gaat uit van de resterende hoeveelheden gas die op basis van een optimistische inschatting met de huidige putten geproduceerd kunnen worden. Hierin zijn tevens de "high case" productieprofielen van de WIT-5 put en de VRS-10 put meegenomen, alsook een verlengd gasproductie profiel ten gevolge van optimalisatie en ontwateringsactiviteiten in putten in het Vries voorkomen.

In geen van deze scenario's zijn bijzondere omstandigheden meegenomen waardoor de productie bijvoorbeeld voor langere tijd stil zou kunnen komen te liggen.

In onderstaande grafiek wordt naast de historische productie van 2003-2015 ook de verwachte productie weergegeven (Low-Mid-High scenario's) van de nog te verwachten gasproductie uit de voorkomens zoals omschreven in dit winningsplan.

Onderstaande tabel geeft de historische jaarlijkse productie uit de voorkomens zoals opgenomen in dit winningsplan.

		Historische productie t/m 2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Overstelf Historisch t/m 2015
Winningsplan Westerveld																
Historische productie Totaal	miljard Nm ³	20,874	0,562	0,670	0,346	0,226	0,281	0,462	0,372	0,313	0,341	0,223	0,223	0,156	0,182	28,249
Appelcha	miljard Nm ³	1,508	0,228	0,346	0,049	0,083	0,085	0,022	0,025	0,002	0,012	-	-	-	-	2,041
Assen	miljard Nm ³	-	-	-	-	-	0,031	0,085	0,063	0,064	0,007	0,007	0,004	-	-	0,210
Een	miljard Nm ³	-	-	-	0,080	0,017	0,006	-	-	-	-	-	-	-	-	0,074
Eleveld	miljard Nm ³	7,192	0,081	0,067	0,046	0,084	0,043	0,081	0,308	0,160	0,172	0,128	0,084	0,080	0,128	8,327
Harg-Zuid	miljard Nm ³	0,477	0,082	0,063	0,082	0,029	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,889
Roden	miljard Nm ³	6,543	0,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,544
Vries-Noord	miljard Nm ³	2,377	0,099	0,092	0,112	0,042	0,034	0,081	0,007	0,013	0,085	0,082	0,098	0,082	0,013	2,986
Vries-Genyaal	miljard Nm ³	1,606	0,072	0,083	0,053	0,088	0,064	0,076	0,061	0,040	0,062	0,043	0,032	0,019	0,029	2,284
Vries-Zuid	miljard Nm ³	1,289	0,020	0,010	0,006	0,008	0,087	0,080	0,080	0,008	0,000	0,000	0,070	0,042	0,000	1,843
Witvreesp	miljard Nm ³	-	-	-	-	-	0,081	0,147	0,072	0,049	0,025	0,018	0,000	-	-	0,413
Zevenhuizen	miljard Nm ³	-	-	-	-	-	-	0,083	0,018	0,009	0,027	0,008	0,008	0,008	0,001	0,100

De volgende tabel geeft de verwachte totale productie uit de voorkomens zoals opgenomen in dit winningsplan. De drie eerder genoemde scenario's (Low-Mid-High) geven de onzekerheid aan met betrekking tot de nog te verwachten hoeveelheden geproduceerd gas.

Jaarlijkse verwachte productie per voorkomen [miljard Nm3]		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Assen	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,005	0,020	0,010	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,042	0,030	0,022	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Assen-Zuid	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,000	0,029	0,017	0,010	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Een	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,016	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,021	0,017	0,013	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Eleveld	L.case	0,055	0,028	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,163	0,181	0,139	0,096	0,070	0,022	0,020	0,026	0,060	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,362	0,300	0,254	0,211	0,182	0,159	0,137	0,120	0,091	0,080	0,068	0,058	0,050
Vries-Noord	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,015	0,015	0,004	0,008	0,004	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,032	0,029	0,027	0,025	0,023	0,021	0,020	0,019	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Vries-Centraal	L.case	0,013	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,017	0,032	0,032	0,014	0,011	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,047	0,044	0,041	0,039	0,037	0,035	0,033	0,032	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Vries-Zuid	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,054	0,064	0,057	0,041	0,048	0,042	0,038	0,035	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,094	0,102	0,089	0,066	0,063	0,054	0,050	0,046	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Witten	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,000	0,000	0,000	0,029	0,014	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Witterdiep	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,000	0,007	0,008	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Zevenhuizen	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,005	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,008	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Zevenhuizen-West	L.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,000	0,000	0,055	0,029	0,016	0,008	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Totale verwachte productie per jaar [miljard Nm3]														
Winningsplan Westerveld	L.case	0,068	0,028	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	M.case	0,275	0,312	0,242	0,160	0,133	0,064	0,059	0,061	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	H.case	0,607	0,558	0,526	0,409	0,335	0,277	0,241	0,217	0,091	0,080	0,068	0,058	0,050
Cumulatieve verwachte productie per jaar [miljard Nm3]														
Winningsplan Westerveld	L.case	25,317	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345	25,345
	M.case	25,525	25,836	26,078	26,238	26,371	26,434	26,493	26,554	26,554	26,554	26,554	26,554	26,554
	H.case	25,856	26,414	26,940	27,349	27,683	27,961	28,201	28,418	28,509	28,589	28,657	28,715	28,765
Mw 35 lid 1b	B5.4) Duur van de winning (per voorkomen)													
<p>De verwachte einddatum van de productie in het Westerveld systeem is volgens de huidige voorspellingen gesteld op 2023, maar kan uitlopen tot 2028 volgens het hoge productiescenario. Het gedrag van de bestaande en mogelijke toekomstige putten is moeilijk te voorspellen aangezien het veld bijna leeg is. Hierdoor is de onzekerheidsmarge met betrekking tot de precieze einddatum van productie aanzienlijk. De winning zal worden beëindigd indien de totale kosten van de productie de opbrengsten van de productie zullen overtreffen dan wel zoveel eerder indien door onvoorziene technische of andere oorzaak voortzetting van de winning niet plaats kan vinden.</p>														

Mb 24, lid
1i

B6) Stoffen die jaarlijks worden mee geproduceerd

Met de gasproductie worden water en aardgascondensaat meegeproduceerd. De geproduceerde hoeveelheid water en aardgascondensaat is afhankelijk van de totale gasproductie. De hoeveelheid aardgascondensaat wordt gegeven door de (aardgas-) Condensaat Gas Ratio (CGR) en het water door de Water Gas Ratio (WGR). Navolgend overzicht geeft bij benadering de waarden van de CGR en de WGR per voorkomen:

Voorkomen	CGR (m ³ /min m ³ gas)	WGR (m ³ /min m ³ gas)
Assen	30-35	~30
Assen-Zuid	30	30
Een	~2	~14
Eleveld	~10	~30
Vries-Noord	~70	~500
Vries-Centraal	~40	~300
Vries-Zuid	~37	~50
Witten	30	30
Witterdiep	~9	~40
Zevenhuizen	~10	bijna uitgewaterd
Zevenhuizen-West	10	20

De waarden voor de WGR stijgen naarmate de druk in het reservoir afneemt.

Mb 24 lid
1i

B7) Jaarlijks eigengebruik bij winning

Voor eigen gebruik wordt op de locatie WTV per jaar ca. 0,02 mln Nm³ aangewend.

Op de centrale behandlingslocatie VRS-4 wordt per jaar voor eigen gebruik (incl. fornuis + fakkel spoelgas + fakkel waakvlam) ca. 0,64 mln Nm³ gas aangewend.

Mb 24 lid
1j

B8) Jaarlijks bij winning afgeblazen/afgefakkelde koolwaterstoffen

Het volume koolwaterstoffen dat jaarlijks op de locatie Westerveld (WTV) wordt afgeblazen (ten gevolge van het afgaan van veiligheidskleppen dan wel onderhoud) is ca. 0,001 mln Nm³.

Op de locatie VRS-4 wordt per jaar gemiddeld 0,1 mln Nm³ gas afgefakkeld dan wel afgeblazen. Het volume op VRS-4 is hoger dan op Westerveld aangezien op de VRS-4 locatie de daadwerkelijke gasbehandeling plaatsvindt om gas op specificatie te kunnen afleveren, terwijl op WTV slechts compressie plaatsvindt.

Deze gegevens zijn gebaseerd op de waarden uit de jaren 2011 t/m 2014 en dienen als indicatie gebruikt te worden voor de latere jaren.

Mb 24 lid
1k

B9) Jaarlijks bij winning in de ondergrond terug te brengen delfstoffen en andere stoffen

Het vrijkomende productiewater wordt via een injectieput op de Borgsweer locatie geïnjecteerd in de diepe ondergrond.

C) Gegevens inzake bodemdaling als gevolg van de winning van koolwaterstoffen.

Mw
35 lid
1f

C1) Aard van de bodemdaling

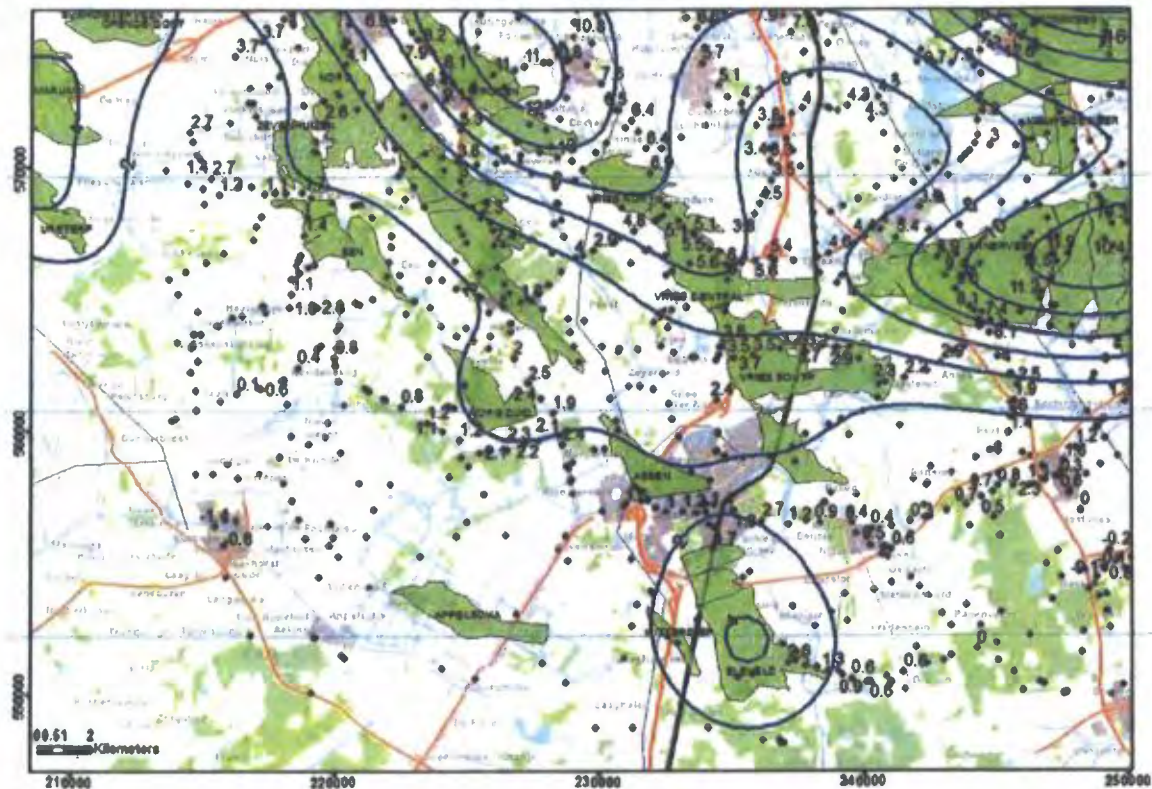
Door de winning van koolwaterstoffen uit olie- en gasvoerende gesteentelagen zal de druk in de poriën van het gesteente verminderen waardoor compactie van de olie- en gasvoerende lagen optreedt. Dit manifesteert zich aan de oppervlakte in de vorm van bodemdaling. Zie voor een uitgebreide beschrijving van het bodemdalingsproces "Bodemdaling door Aardgaswinning –NAM-velden in Groningen, Friesland en het Noorden van Drenthe– Status Rapport 2015 en Prognose tot het jaar 2080" (EP201511213444).

Mb 24
lid 1m
Mb 24
lid 1n
Mb 24
lid 1o

C2) Gekalibreerde bodemdaling en bodemdalingprognoses (uiteindelijk verwachte mate van bodemdaling)

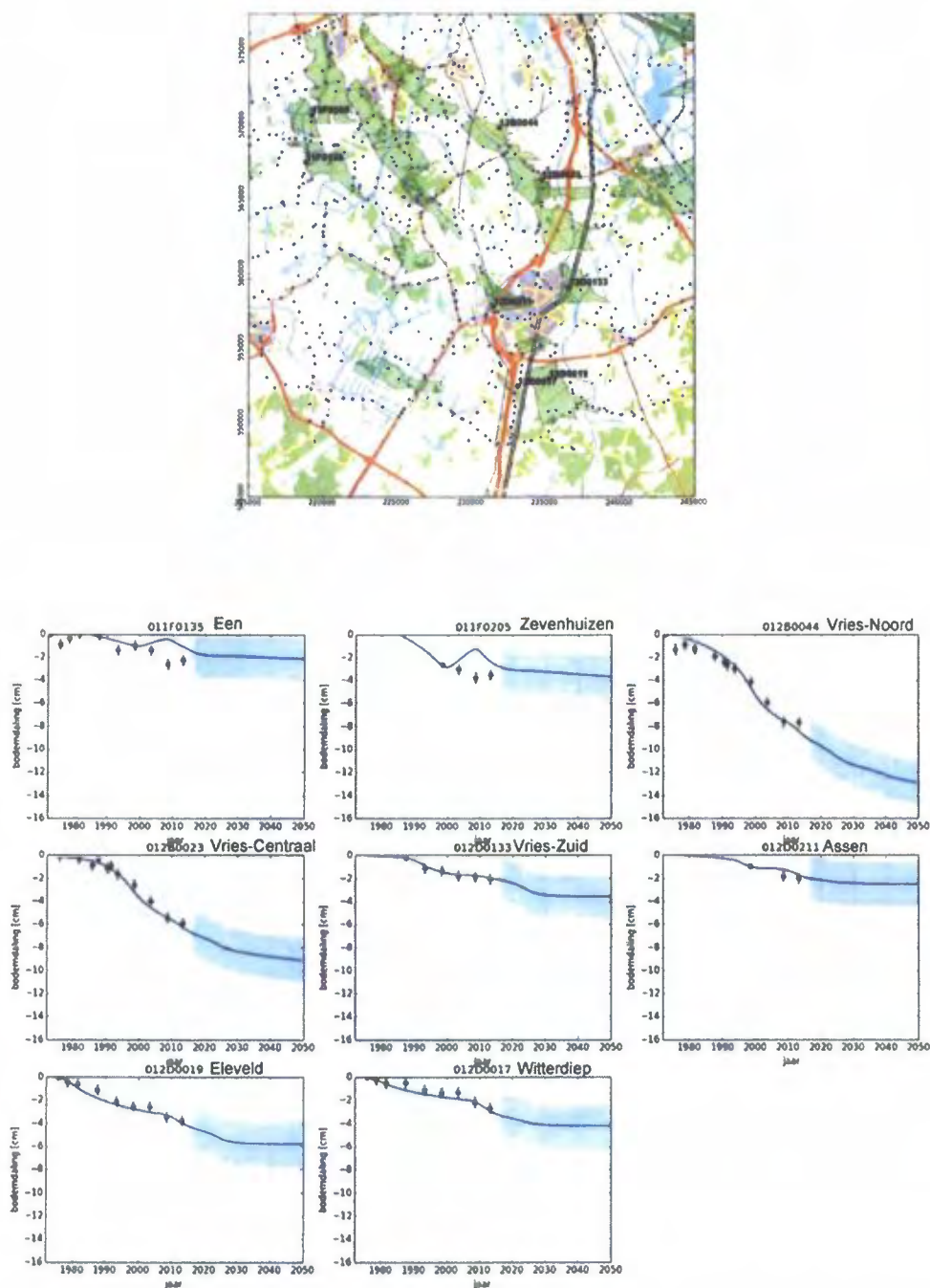
Gekalibreerd bodemdalingsmodel

De meest recente uitgebreide bodemdalingsmeting in dit gebied heeft plaatsgevonden in het jaar 2013 (Meetregister bij de meetplannen Noord Nederland 2014). Deze en alle andere beschikbare metingen uit het verleden zijn gebruikt om een bodemdalingsmodel te kalibreren. In figuur C1 wordt de in 2013 op de peilmerken gemeten daling sinds de nulmeting in 1975 weergegeven door punten. De blauwe lijnen geven de contouren van de gemodelleerde bodemdaling door gaswinning.

Figuur C1: In 2013 gemeten daling in cm op de peilmerken (sinds 1975) en contourlijnen van de gemodelleerde bodemdaling voor het jaar 2013 ten gevolge van gaswinning uit de in dit winningsplan beschreven voorkomens én naburige voorkomens.

Om inzicht te verkrijgen over de kwaliteit van het model ten opzichte van historische metingen is boven de in dit winningsplan genoemde producerende voorkomens een meetpunt geselecteerd waar meerdere keren in de tijd bodemdaling is gemeten. Figuur C2 toont de resultaten voor deze meetpunten. Tevens laat dit figuur de nog te verwachten totale bodemdaling zien. Deze totale bodemdaling wordt veroorzaakt door productie uit het voorkomen zelf en de bodemdaling die wordt veroorzaakt door omliggende producerende voorkomens. De tijdelijke stijging die te zien is in de modelresultaten voor punten boven Een en Zevenhuizen wordt veroorzaakt door de injectie van gas in de Norg gasbuffer.

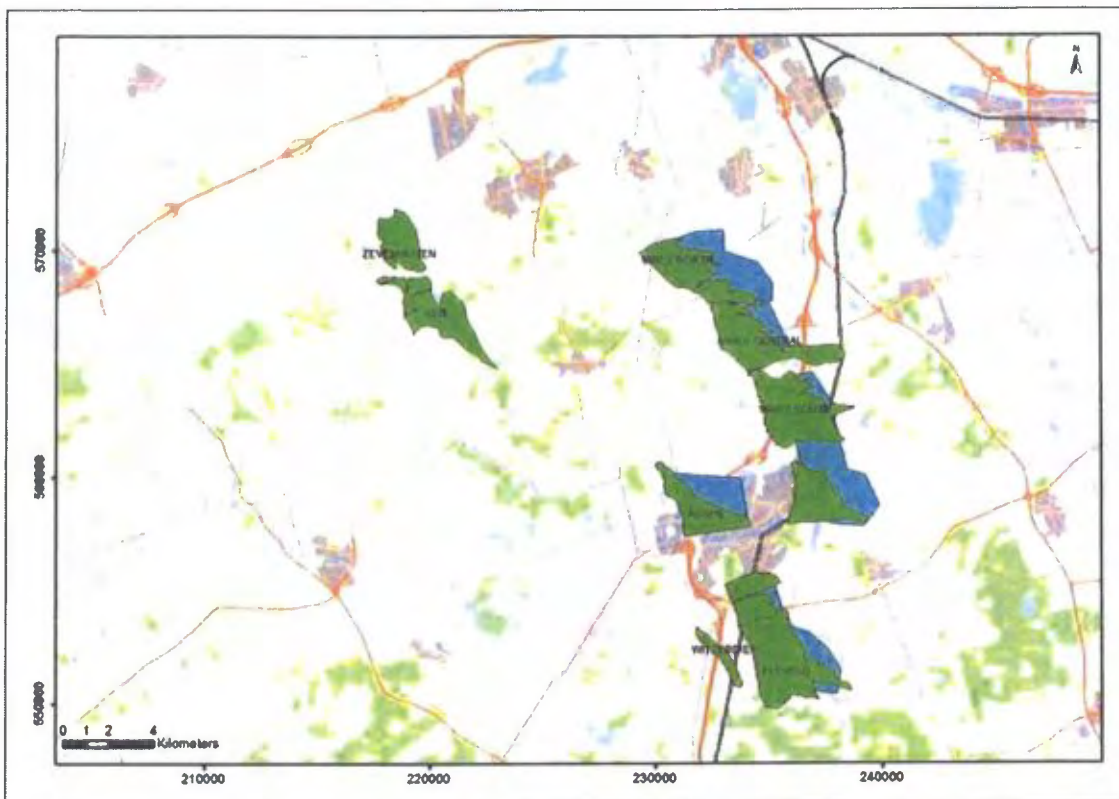
Figuur C2: Vergelijking van gemeten (groene punten) en voorspelde bodemdaling voor een peilmerk boven ieder producerend voorkomen genoemd in dit winningsplan. De meetonzekerheid in de metingen (gekozen als één standaard deviatie) bedraagt 4mm per meetpunt. De blauwe lijn toont de voorspelde bodemdaling op deze locatie, met de onzekerheid (licht blauwe gebied) op de uiteindelijke bodemdaling. De minimale onzekerheid voor de voorspelling is +/- 2cm.

Meer informatie over de bodemdalingsmodellering en prognoses is terug te vinden in het rapport "Bodemdaling door Aardgaswinning –NAM-velden in Groningen, Friesland en het Noorden van Drenthe– Status Rapport 2015 en Prognose tot het jaar 2080" (EP201511213444)¹.

¹ <http://s00.static-shell.com/content/dam/shell-new/local/business/nam-2/Downloads/pdf/rapportages-bodemdaling/status-report-december-2015.pdf>

Toekomstige bodemdaling

De nog te verwachten bodemdaling door gaswinning uit de voorkomens zoals beschreven in dit winningsplan is weergegeven in figuur C3². De nog te verwachten bodemdaling die wordt veroorzaakt door gasproductie uit de voorkomens in dit winningsplan bedraagt **minder dan 2 cm**. Aangezien het niet mogelijk is een dergelijke kleine daling met voldoende precisie te meten, zijn er verder geen figuren getoond die de toekomstige bodemdaling tonen boven de individuele voorkomens. Indien een significante afwijking van de bodemdaling plaatsvindt ten opzichte van de huidige voorspelling, zal deze worden beschreven in een herziening van het winningsplan.

Figuur C3: Nog te verwachten bodemdaling die wordt veroorzaakt door gasproductie uit de voorkomens in dit winningsplan (2016 – 2023). De omvang van het gasvoerend gedeelte van de reservoirs is in groen weergegeven, die van het watervoerend gedeelte in blauw. Aangezien de verwachte bodemdaling minder dan 2cm is, zijn geen contouren getekend.

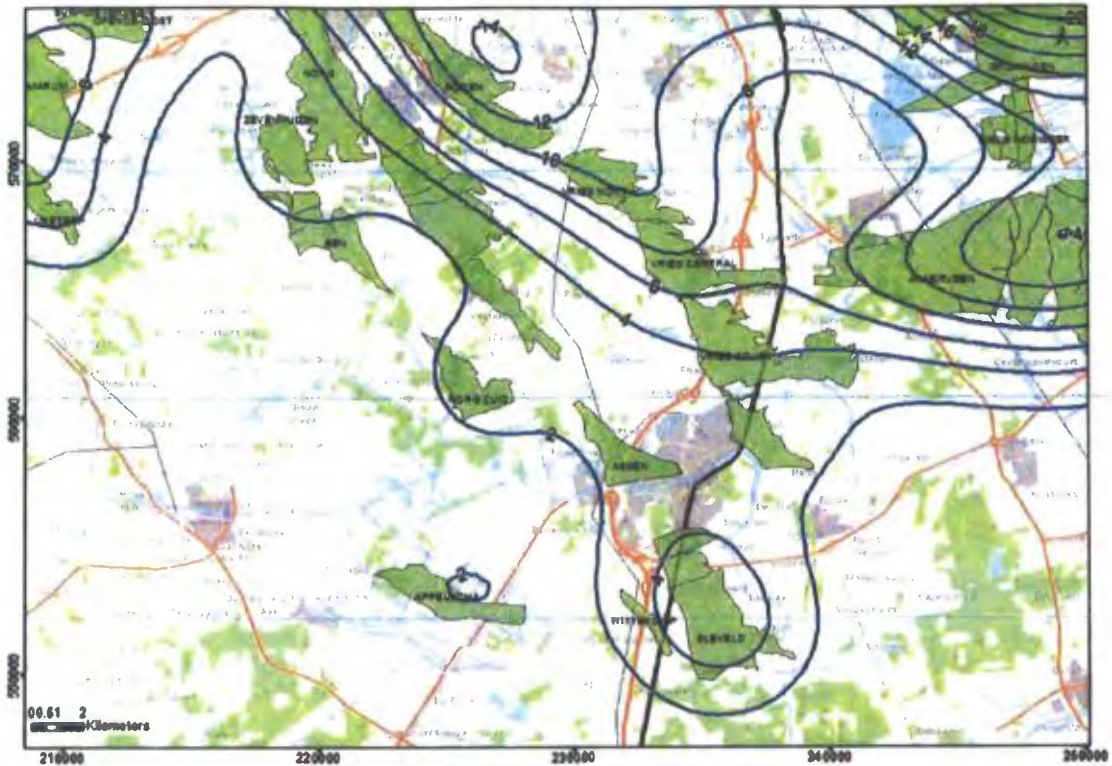
Figuur C4 toont de totale bodemdaling als gevolg van gaswinning voor het jaar 2025. Figuur C5 toont de situatie ruim na afloop van de in dit winningsplan beschreven productieprofielen (het jaar 2080).

Het dient benadrukt te worden dat Figuur C4 en C5 de totale bodemdaling geven als gevolg van gaswinning uit de in dit winningsplan genoemde voorkomens én de omliggende voorkomens (waaronder het Groningen veld in het noordoosten), waar Figuur C3 de (bijna afwezige) bodemdaling laat zien door de productie van voorkomens beschreven in dit winningsplan.

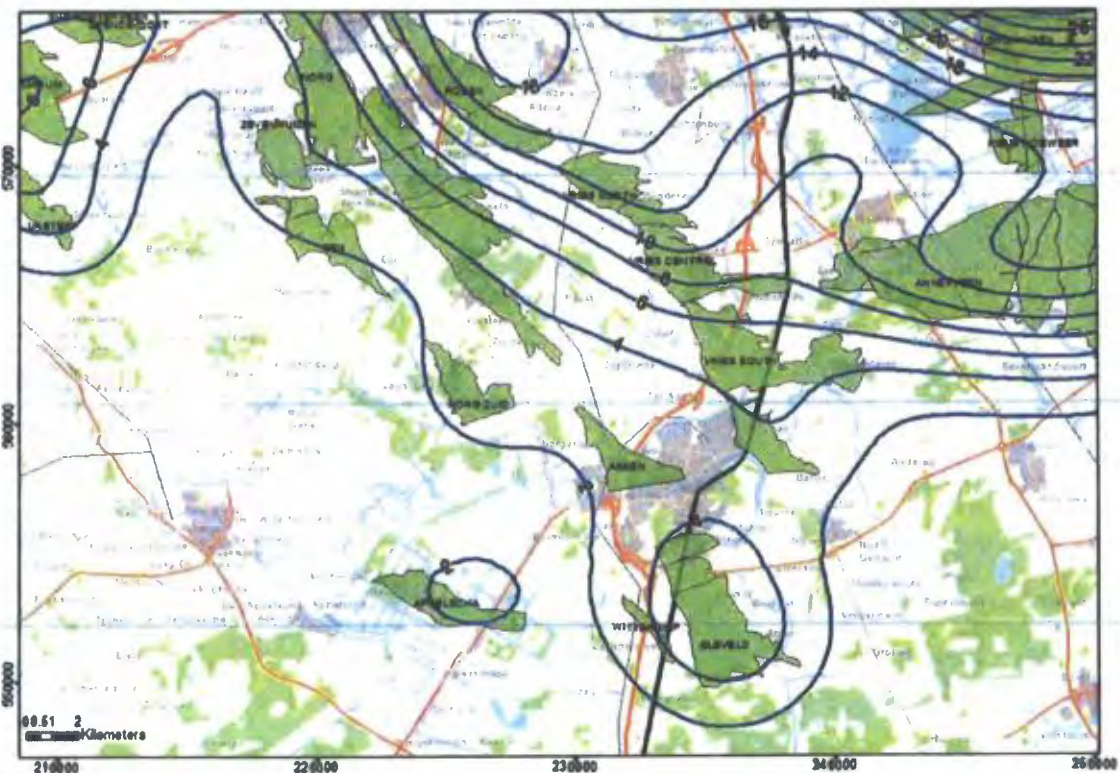
Onzekerheid in verwachte bodemdaling

Bijlage 1 in dit winningsplan geeft een overzicht van de kentallen die gebruikt zijn in de berekening van de bodemdaling. Deze bijlage beschrijft ook de onzekerheidsanalyse voor deze bodemdalingsprognose resulterend in een maximum en minimum bodemdalingsscenario. De analyse laat zien dat ook in het maximale scenario de verdere bodemdaling als gevolg van gaswinning uit de in dit winningsplan genoemde voorkomens in de toekomst onder de 2 cm blijft.

² In het verwachte "Mid Case" productiescenario zullen de voorkomens Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West niet produceren. Mogelijke bodemdaling in het "High case" productiescenario wordt beschreven in de onzekerheidsanalyse beschreven in Bijlage 1.

Figuur C4: Prognose van de totale bodemdaling als gevolg van gaswinning uit de in dit winningsplan genoemde voorkomens en de omliggende voorkomens voor 2025. De contourlijnen geven de bodemdaling in cm aan.

Figuur C5: Verwachte eindsituatie (2080) van de totale bodemdaling als gevolg van gaswinning uit de in dit winningsplan genoemde voorkomens en de omliggende voorkomens. De contourlijnen geven de bodemdaling in cm aan

Mb 24 lid 1q	<p>C3) Omvang en aard van de schade</p> <p>C3.1 Algemeen</p> <p>Bodemdaling door gaswinning manifesteert zich aan de oppervlakte in de vorm van een platte, zeer gelijkmatige schotel. Die schotel veroorzaakt een zeer geringe helling van maximaal een paar centimeter over een kilometer afstand aan het maaiveld. Zoals in figuur C3 is aangegeven, bedraagt de nog te verwachten bodemdaling door gaswinning uit de in dit winningsplan beschreven voorkomens minder dan 2 cm over een periode van meer dan 10 jaar.</p> <p>C3.2 Schade aan openbare infrastructuur door bodemdaling</p> <p>Omdat bodemdaling een geleidelijk en gelijkmatig verloop heeft, wordt geen directe schade aan infrastructuur verwacht. Niet uitgesloten is echter dat de bodemdaling gevolgen kan hebben voor het normale beheer en het onderhoud van waterkeringen en waterlopen. Voor zover dat beheer onvermijdelijk te maken meerkosten met zich meebrengt die, in overeenstemming met het gestelde in onderdeel C5, voor vergoeding in aanmerking komen dan rust op NAM de verplichting die schade overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht te vergoeden. In sommige gevallen loopt dat via een hiertoe ingestelde commissie. In andere gevallen kunnen afspraken worden gemaakt in bilateraal verband met de betreffende waterschappen.</p> <p>C3.3 Schade aan bouwwerken door bodemdaling</p> <p>Omdat bodemdaling door gaswinning een geleidelijk en gelijkmatig verloop heeft en de resulterende vervorming (zoals scheefstand, kromming en horizontale rek) van de bovengrond zeer klein is, wordt geen directe schade aan bebouwing verwacht. Hierbij wordt verwezen naar "Studieresultaten betreffende ongelijkmatige zakkingen in verband met aardgaswinning in de provincie Groningen; een uitgave van de Commissie Bodemdaling door Aardgaswinning; maart 1987". Meer recente rapporten die mogelijke oorzaken van schade in het gebied rondom West-Groningen³ en Loppersum⁴ beschrijven bevestigen dit beeld.</p> <p>C3.4 Schade aan natuur en milieu door bodemdaling</p> <p>Bij een daling van minder dan 2 cm in gebieden met een kunstmatig peilbeheer is de mate van bodemdaling aanzienlijk kleiner dan de jaarlijkse schommelingen in de waterstand (verschil zomer- en winterpeil). De waterhuishouding in het gebied dat wordt beïnvloed door bodemdaling ten gevolge van gaswinning is in de loop van eeuwen tot stand gekomen en wordt tegenwoordig volledig kunstmatig geregeld. Waterpeilen zijn vastgelegd in peilbesluiten. Indien een relatieve stijging van het waterpeil t.o.v. het maaiveld de geldende norm dreigt te overschrijden, zal dit worden tegengegaan door aanpassingen in de waterafvoer (compartimentering, versnelde afvoer waterbezwaar). Het waterschap is verantwoordelijk voor het waterbeheer in het beheersgebied. De totale bodemdaling boven de voorkomens is echter groter dan deze twee centimeter en indien nodig zullen afspraken worden gemaakt met de betreffende waterschappen om zorg te dragen dat de geldende normen niet worden overschreden.</p>
Mb 24 lid 1r	<p>C4) Maatregelen om bodemdaling te voorkomen / te beperken</p> <p>Dit winningsplan beschrijft productie met behulp van al bestaande faciliteiten uit al producerende voorkomens. De effecten door verdere bodemdaling als gevolg van de nog resterende gasproductie zijn gering. Er worden daarom geen extra maatregelen voorzien.</p>
Mb 24 lid 1s	<p>C5) Maatregelen die gevolgen van schade door bodemdaling beperken of voorkomen</p> <p>Zoals beschreven in sectie C3 wordt geen schade aan bouwwerken verwacht. Indien als gevolg van bodemdaling door gaswinning de waterhuishouding of andere waterstaatkundige werken wel in betekende mate worden beïnvloed dan kunnen waterhuishoudkundige maatregelen worden getroffen. Als met het nemen van maatregelen niet alle door gaswinning veroorzaakte schade afdoende kan worden voorkomen dan rust op NAM de verplichting die schade overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht te vergoeden.</p>

³ http://www.namplatform.nl/gaswinning-en-aardbevingen/aardbevingen/onderzoek-aardbevingsschade-buiten-contour/ jcr_content/par/textimage_1820293032.stream/1458749672644/cc9011210377240167e4d080487a1027fb06bca3eaa92200320c265291faad95/addendum-bodem-and-water-groningen-west-4b.pdf

⁴ http://www.commissiebodemdaling.nl/files/1202097-000-BGS-0003-r-Gebouwschade%20Loppersum_def_par_20110421.pdf

D) Gegevens inzake bodemtrilling als gevolg van de winning van koolwaterstoffen.

Mw 35 lid 1f D1) Aard van de bodemtrilling

Compactie van de olie- en gasvoerende lagen kan onderlinge beweging tussen gesteentelagen veroorzaken. Dit kan zich soms aan de oppervlakte manifesteren in de vorm van bodemtrillingen. Deze Sectie D beschrijft de risicoanalyse en mogelijke maatregelen gerelateerd aan gasproductie beschreven in dit winningsplan.

Om de doorlatendheid van het gashoudende gesteente te vergroten kunnen operators gebruikmaken van de hydraulische stimulatie of zuurstimulatie. De kans op schadelijke bodembeweging (trilling en daling) die zou kunnen volgen uit deze operaties wordt als verwaarloosbaar ingeschat. Bijlage 2 geeft hiervoor een onderbouwing.

Mb 24 lid 1p D2) Risicoanalyse bodemtrilling

D2.1 Risico voor bodemtrillingen als gevolg van geïnduceerde bevingen door gasproductie

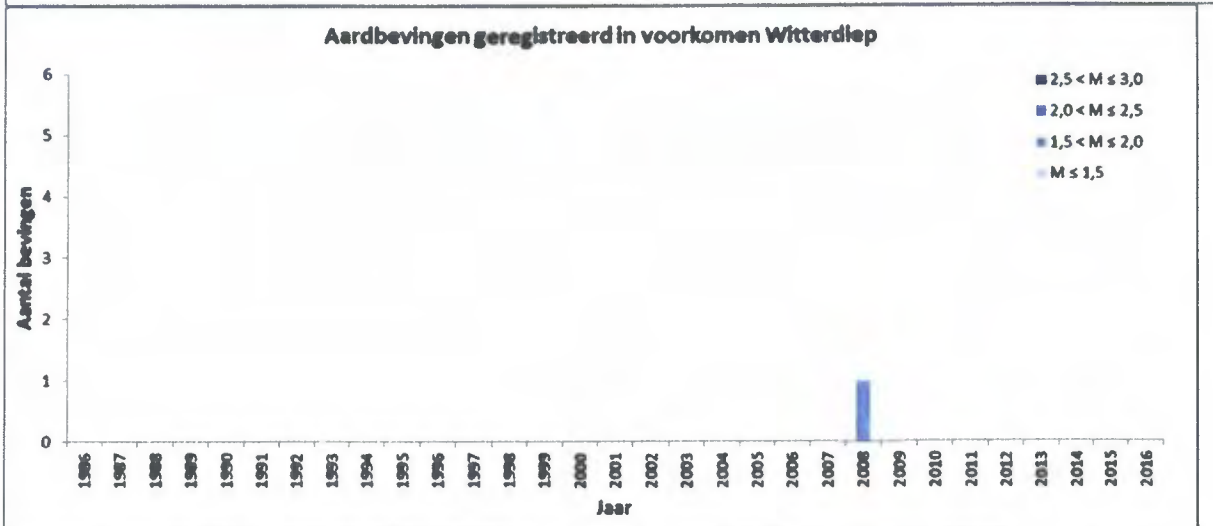
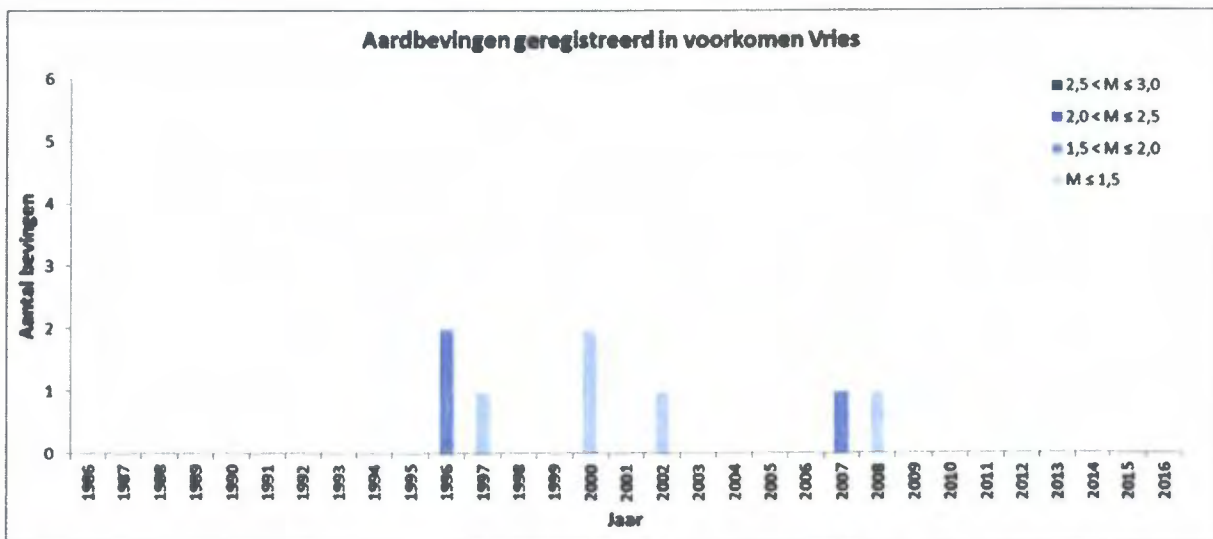
De winning van aardgas gaat gepaard met een daling van de druk in de ondergrond met als gevolg een verandering van de gesteentespanningen. Deze verandering van spanning kan leiden tot plotselinge bewegingen langs bestaande breuken, waardoor mogelijk een lichte aardbeving kan plaatsvinden. In Nederland is/wordt uit ongeveer 140 olie- en gasvelden op het vasteland geproduceerd. Boven ongeveer 20% van de velden zijn bevingen geregistreerd. Boven 11 velden zijn bevingen geregistreerd die ook duidelijk aan het oppervlak voelbaar waren (Magnitude meer dan 2,0 op de schaal van Richter).

In tabel D1 is voor de voorkomens in dit winningsplan weergegeven of deze seismisch actief zijn geweest. Tevens is per voorkomen de beving weergegeven met de grootste magnitude die in dat veld is geregistreerd. Hieruit blijkt dat alleen bij Eleveld aan het oppervlak duidelijk voelbare bevingen zijn geweest (de laatste in 2014).

Tabel D1: Overzicht van historische seismiciteit; boven de producerende voorkomens in het Westerveld winningsplan. Per voorkomen is de beving met de grootste magnitude die ooit boven het betreffende voorkomen is geregistreerd weergegeven.

Voorkomen	Historische bevingen	Maximale gemeten magnitude	Locatie	Jaar
Assen	nee	-	-	-
Een	nee	-	-	-
Eleveld	ja	2,8	Geelbroek (Zuid)	2004
Vries Centraal	ja	1,2	Vries (West)	2008
Vries Noord	ja	1,9	Winde	1996
Vries Zuid	ja	1,5	Vries (Zuid)	2007
Witterdiep	ja	1,7	Geelbroek (West)	2008
Zevenhuizen	nee	-	-	-

Onderstaande grafieken in figuur D1 geven de observaties aan voor het aantal bevingen en de magnitudes van de bevingen per voorkomen. De laatste grafiek laat zien dat de laatste 7 jaar alleen bevingen boven Eleveld zijn geregistreerd.

Figuur D1: Historische bevingen voor voorkomens in dit winningsplan. Vanaf 1996 is het seismische netwerk voldoende accuraat om ook kleine (niet voelbare bevingen) betrouwbaar te kunnen registreren.

Sinds het begin van de jaren negentig houden verschillende instanties, waaronder de overheid, kennisinstututen en mijnbouwmaatschappijen, zich gezamenlijk met deze problematiek bezig.^{5,6,7,8} Sinds 2002 zijn bovengenoemde instanties verenigd in het Technisch Platform Aardbevingen (TPA). Hiermee is de aanwezige kennis op het gebied van aardtrillingen gebundeld en wordt deze kennis optimaal ingezet met gebruikmaking van de meest actuele stand der techniek. In respons op het in het Mijnbouwbesluit is onder begeleiding van het TPA een risicoanalyse omtrent bodemtrillingen als gevolg van winning van olie of gas uitgevoerd^{9,10,11}. Tevens is in dit kader een samenvattend rapport uitgebracht waarin de resultaten van bovengenoemde studies zijn geïntegreerd¹². Deze rapporten zijn gepubliceerd op <http://www.nlog.nl/nl/hazards/subsidence.html>.

Recent heeft SodM een tijdelijke leidraad voor Seismische Risico Analyse (SRA) gepubliceerd¹³. De SRA voorziet in een analyse van het seismisch risico op basis van veld-specifieke kwantitatieve parameters en geeft een richtlijn voor maatregelen die passend zijn bij een bepaalde risicocategorie die uit de analyse volgt. De basis van de analyse en de toepassing van deze leidraad op de Westerveld voorkomens wordt beschreven in bijlage 3.

Seismische Risico Analyse (SRA) voor de voorkomens in dit winningsplan

Bijlage 3 geeft een uitgebreid overzicht van de waarden van de parameters die gebruikt worden in de formules zoals gehanteerd in de SRA¹³ en hoe deze bepaald zijn.

De voorkomens Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zullen volgens het verwachte "mid case" scenario niet produceren waardoor er geen drukkaling zal plaatsvinden. Ook in het "high case" productiescenario voor deze voorkomens zal de drukkaling gering zijn, waarmee de kans op seismiciteit voor dit scenario volgens de DHAS methodiek "verwaarloosbaar" is. Volgens de SRA zijn verdere analyses in stap 2 voor deze voorkomens niet nodig.

Voor de voorkomens Eleveld, Assen, Een, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen binnen het winningsplan Westerveld is het nodig gebleken om de risico matrix te gebruiken ("Stap 2" van de SRA zoals beschreven in bijlage 3). Voor elke factor die bepaald is voor de onder- en bovengrond wordt een score gegeven waarbij de som van de scores een positie geeft in de matrix.

- De som van de scores voor "invloedfactoren ondergrond" (genormeerd voor de maximale score) geeft de positie op de x-as.
- De som van de scores voor "invloedfactoren bovengrond" (genormeerd voor de maximale score) geeft de positie op de y-as weer.

Details voor de score van elke factor is weergegeven in bijlage 3.

Uitkomst van de Seismische Risico Analyse (SRA)

Figuur D2 geeft het resultaat van de SRA analyse voor de voorkomens in dit winningsplan. Uit de SRA analyse volgt dat alle voorkomens in Categorie I vallen (laagste seismische risicocategorie).

⁵ Eindrapport multidisciplinair onderzoek naar de relatie tussen Gaswinning en Aardbevingen in Noord-Nederland; Begeleidingscommissie Onderzoek Aardbevingen, 1993

⁶ De relatie tussen schade aan gebouwen en lichte ondiepe aardbevingen in Nederland; TNO Bouw, 1998

⁷ Seismisch risico in Noord-Nederland; de Crook et al., KNMI, 1998

⁸ Kalibratiestudie schade door aardbevingen" TNO-034-DTM-2009-04435 (2009)

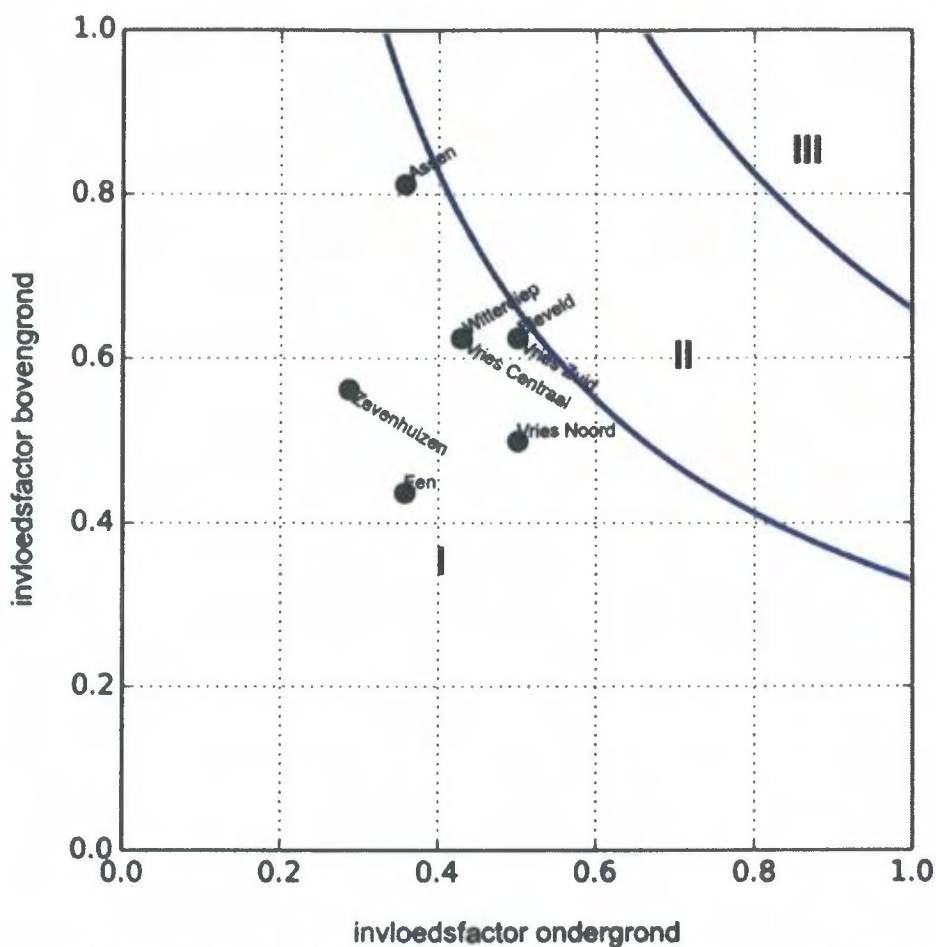
⁹ Seismisch hazard van geïnduceerde aardbevingen; Wassing et al

¹⁰ TNO-NITG rapporten 03-185-C (2003), 03-186-C (2004), 04-233-C (2004)

¹¹ Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit (DHAS); TNO-rapport R10198, 2012

¹² Seismisch hazard van geïnduceerde aardbevingen, integratie van deelstudies; TNO/KNMI, TNO 2012 R11139

¹³ Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb. 24.1.p, versie 1.2, SodM, 1 februari 2016

Figuur D2: Uitkomst van de Seismische Risico Analyse (SRA). Alle voorkomens in dit winningsplan vallen in risico Categorie I.

In sectie D3 en D4 wordt beschreven welke mogelijke risico's en maatregelen gekoppeld zijn aan deze risicocategorie. In onderdeel D5 worden de schade beperkende maatregelen en condities voor eventuele vergoedingen in geval van schade uiteengezet.

Mb
24
lid
1q

D3) Omvang en aard van de schade

D3.1 Schade aan openbare infrastructuur door bodemtrillingen

In het verleden is onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke schade aan buisleidingen door potentiële aardbevingen¹⁴. Hierin wordt onder andere geconcludeerd dat mogelijke schade door geïnduceerde aardbevingen klein zal zijn (zowel in mogelijk aantal als ernst).

D3.2 Schade aan bouwwerken door bodemtrillingen

De praktijkervaring met gasproductie in Nederland over de afgelopen jaren leert dat lichte aardbevingen ten gevolge van gasproductie in de meeste gevallen niet leiden tot schade. Toch kan de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet worden uitgesloten. Hierbij speelt zowel kwetsbaarheid van de bebouwing als de intensiteit van de beving een belangrijke rol. Al in 1998 is voor Noord-Nederland door het KNMI beschreven⁷ dat de maximaal te verwachten intensiteit bij het optreden van een dergelijke geïnduceerde aardbeving ongeveer VI-VII op de Europese Macroseismische Schaal is. Dat betekent (kwalitatief) dat in het ernstigste geval in de nabijheid van het voorkomen lichte, niet constructieve schade kan optreden aan meerdere gebouwen en matige schade (lees, scheuren in muren tot constructieve schade in het uiterste geval) aan enkele gebouwen. Dit laatste wordt bevestigd door de resultaten van de seismische hazard studie van TNO-NITG¹⁵. In deze studie zijn ook voor de Vries en Eleveld voorkomens

¹⁴ Deltares 2010 Schade aan buisleiding door aardbeving

¹⁵ Wassing en Dost, 2012, TNO 2012 R11139

de resultaten getoond voor de berekeningen van de maximale horizontale pieksnelheden boven en rondom deze voorkomens. Deze berekeningen bevestigen dat er een kleine kans op schade bestaat door geïnduceerde bevingen boven of rondom deze voorkomens.

De omvang van het gebied waar mogelijk schade kan optreden wordt bepaald door de magnitude, de diepte en de duur van de beving en de lokale grondsamenstelling en aard en conditie van de bebouwing. Bij een beving die krachtig genoeg is om schade te veroorzaken, is het aantal potentiële schadegevallen binnen dit gebied sterk afhankelijk van de dichtheid van bebouwing, terwijl de mate van schade (geen, lichte, matige) op een bepaalde afstand van het epicentrum in grote mate wordt bepaald door het type bebouwing, de staat van onderhoud en de lokale bodemgesteldheid. Deze afhankelijkheid wordt verder beschreven in het TNO rapport⁸.

De tabel hieronder geeft de historische schademeldingen, gerelateerd aan bevingen in voorkomens genoemd in dit winningsplan. Voor al deze meldingen betreft het "lichte, niet constructieve schade" die vergoed is (of wordt) wanneer duidelijk is dat de schade veroorzaakt is door NAM.

Jaar van schademelding	Datum beving	Bevend veld	Aantal meldingen
2004	21-jun-04	Eleveld	2
2006	10-jan-06	Eleveld	1
2008	26-aug-08	Eleveld	1
2014	5-feb-14	Eleveld	7
2015	5-feb-14	Eleveld	4
2016	5-feb-14	Eleveld	1

Mb
24
lid
1r

D4) Maatregelen om bodemtrillingen te voorkomen / te beperken

Het KNMI kan met behulp van het huidige monitoringsnetwerk aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter lokaliseren. De leidraad¹³, geeft aan dat voor de voorkomens in risicoklasse I geen additionele monitoringmaatregelen hoeven te worden getroffen.

Eventuele verdere monitoring zal evenwel in overweging genomen worden. Hierover zal overleg met de omgeving plaatsvinden. Hierbij kan gedacht worden aan het plaatsen van versnellingsmeters boven de seismisch actieve voorkomens in dit winningsplan.

Mb
24
lid
1s

D5) Maatregelen die gevolgen van schade door bodemtrillingen beperken of voorkomen

Voor mogelijke schade veroorzaakt door aardbevingen die worden veroorzaakt door gaswinning rust op de NAM de verplichting deze te vergoeden overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht. Er is een schaderegeling opgesteld voor schade veroorzaakt door aardbevingen als gevolg van gaswinning en/of opslag. Deze regeling is beschreven op de website www.namplatform.nl en in de folder "Bodemdaling" (www.nam.nl).

Ondertekening

Naam:
Functie: Asset Manager Land

Datum: 9/9/16
Plaats: Assen

Bijlage 1: Kentallen bodemdaling en onzekerheidsanalyse bodemdaling

Enkele algemene kentallen voor de in dit winningsplan beschreven voorkomens zijn samengevat in Tabel 1.1. Deze (gemiddelde) kentallen reflecteren een zeer vereenvoudigd model van de voorkomens. De omvang van de voorkomens worden weergegeven in figuur C3, waarbij in groen het gasvoerend en in blauw het watervoerend gedeelte is aangegeven van het reservoir dat expliciet wordt gemodelleerd in het reservoir model. Dit reservoirmodel ligt ten grondslag aan de bodemdalingsberekeningen zoals gepresenteerd in dit winningsplan.

Tabel 1.1: Enkele kentallen ter indicatie van de in dit winningsplan beschreven voorkomens.

	Assen	Assen-Zuid	Een	Eleveld	Vries-Centraal	Vries-Noord
Diepte veld [m] ¹⁶	2875	3150	2630	3140	3027	2960
Gemiddelde dikte reservoir [m] ³	50	150	45	100	149	138
Initiële druk [bar]	335	377	306	382	356	342
Druk in 2016 [bar]	166	377	213	75 ¹	97	80
Eind druk	146	377 ²	189	33	94	66
C _m [10 ⁻⁵ bar ⁻¹]	0,51	0,4	0,49	0,48	0,58	0,60

	Vries-Zuid	Witten	Witterdiep	Zevenhuizen	Zevenhuizen-West
Diepte veld [m]	3060	3080	2892	2625	2500
Gemiddelde dikte reservoir [m]	140	150	125	75	160
Initiële druk [bar]	356	360	343	306	288
Druk in 2016 [bar]	272	360	81	40	288
Eind druk [bar]	237	360 ²	81 ²	35	288 ²
C _m [10 ⁻⁵ bar ⁻¹]	0,43	0,44	0,52	0,56	0,54

- 1) *Eleveld: De drukken in de tabel geven de gemiddelde reservoirdruk weer over de compartimenten.*
- 2) *Witterdiep, Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West: Geen verwachte (verdere) productie in Mid Case*
- 3) *Dit betreft de totale dikte van de zandsteenlaag (water- plus gasvoerend gedeelte). Voor het Assen voorkomen is de dikte van de gaskolom genomen omdat het watervoerend gedeelte van de zandsteenlaag in drukcommunicatie staat met de Norg UGS die zich op een hogere gemiddelde druk bevindt.*

Onzekerheidsanalyse voor de bodemdalingsprognose

Om een inschatting te maken van de onzekerheid over de toekomstige bodemdaling voor de voorkomens in dit winningsplan is de onzekerheid in de C_m (compressibiliteit) gecombineerd met de verschillende depletiewaarden (DP) die volgen uit de scenario's voor de productievoorspellingen. De C_m onzekerheid bevat meerdere componenten: onzekerheid over het compactiegedrag, onzekerheid over de depletierende dikte en onzekerheid over de compressibiliteit op basis van coreplug metingen. Niet al deze onzekerheden zijn kwantitatief te bepalen en daarom is er voor een inschatting ervaring uit het verleden gebruikt. Voor een nieuw voorkomen op land wordt deze onzekerheid geschat op 75% op basis van ervaring uit het verleden. Na één of meerdere bodemdalingsmetingen is meer kennis beschikbaar gekomen over de combinatie van de depletierende dikte en compressibiliteit waarmee de onzekerheid geschat wordt op 25%. De onzekerheid voor de DP volgt uit de reservoirmodellen voor de "low-mid-high case". De vermenigvuldiging van de C_m met de DP geeft een maat voor de compactie. Wanneer een hoge C_m met een hoge DP wordt vermenigvuldigd geeft dit een maximum scenario voor de onzekerheid. Een combinatie van lage waarden geeft een minimum.

¹⁶ Voor "diepte veld" is hier de minimale diepte van de top structuurkaart gebruikt

De verwachte bodemdaling is doorgerekend met de Geertsma en van Opstal methode¹⁷. Om de impact van de onzekerheid in de gekozen parameters te berekenen is gebruik gemaakt van Geertsma¹⁸. Geertsma geeft een eenvoudige formule om de maximale bodemdaling te berekenen voor een cilindrisch compacterend reservoir:

$$H_{max} = 2 C_m (1 - \nu) \Delta P H \left(1 - \frac{D/R}{\sqrt{1 + (D/R)^2}} \right)$$

De straal van dit model (effectieve reservoir straal in Tabel 1.2) is dusdanig gekozen dat de verwachte bodemdaling in het diepte punt overeenkomt met de waarde die wordt berekend met het Geertsma en van Opstal model. Na deze kalibratiestap wordt de bovenstaande formule gebruikt om de onzekerheid voor de bodemdaling te bepalen.

Waarbij:

D: Diepte veld [m]

H: Depletierende reservoir dikte [m], in deze analyse constant gehouden omdat de onzekerheid over de depletierende dikte verdisconteerd is in de C_m onzekerheid.

ΔP : reservoir depletie (huidige druk – eind druk) [bar]

ν : Poisson's ratio [-]

R: "effectieve" straal van het veld [m], waarbij de straal wordt gekozen op basis van een vergelijking tussen de maximale voorspelde bodemdaling boven de verschillende voorkomens zoals berekend met het bodemdalingsmodel gebaseerd op de werkelijke veldgeometrie.

C_m : Compressibiliteit van het veld [10^{-5} bar^{-1}]

De parameters die gebruikt zijn in deze onzekerheidsanalyse zijn te vinden in Tabel 1.2. Tabel 1.3 toont de onzekerheden zoals bepaald voor de voorkomens in dit winningsplan.

Tabel 1.2: Parameters voor de bepaling van de bodemdalingonzekerheid met de Geertsma formule

Voorkomen	Compressibiliteit (10^{-5} bar^{-1})	Nog te verwachten drukdaling (bar)	Depletierende reservoir dikte (m)	Reservoir diepte (m)	Effectieve reservoir straal (m)	Poisson's ratio
Assen					1700	0,2
Assen-Zuid					1000	0,2
Een					1600	0,2
Eleveld					2350	0,2
Vries-Centraal					200	0,2
Vries-Noord		ZIE TABEL 1.1			1800	0,2
Vries-Zuid					2250	0,2
Witten					200	0,2
Witterdiep					700	0,2
Zevenhuizen					1600	0,2
Zevenhuizen-West					900	0,2

¹⁷ Geertsma J. and Van Opstal G., "A Numerical Technique for Predicting Subsidence Above Compacting Reservoirs Based on the Nucleus of Strain Concept", Verhandelingen Kon. Ned. Geol. Mijnbouwk. Gen., Vol. 28, pp. 63-78, 1973a.

¹⁸ Geertsma, J., A basic theory of subsidence due to reservoir compaction: The homogeneous case, Verh. K. Ned. Geol. Mijnbouwk. Genoot., 28, 43 – 62, 1973a.

Tabel 1.3: Onzekerheid voor de voorspelde bodemdaling per voorkomen door productie uit het betreffende voorkomen (2016 tot einde productie)

Voorkomen	Te verwachten drukdaling (bar)			Compressibiliteit (10 ⁻⁶ bar ⁻¹)	Onzekerheid compressibiliteit	Nog te verwachten bodemdaling in diepste punt (cm)	Ondergrens voor de nog te verwachten bodemdaling in diepste punt (cm)	Bovengrens voor de nog te verwachten bodemdaling in diepste punt (cm)
	Mid Case productie scenario	Low Case productie scenario	High Case productie scenario					
Assen	21	0	50	0,51	25%	<2	<2	<2
Assen-Zuid*	0	0	99	0,40	75%	Geen daling	Geen daling	<2
Een	24	0	107	0,49	25%	<2	<2	<2
Eleveld	42	18	55	0,48	25%	<2	<2	<2
Vries-Centraal	3	0	34	0,58	25%	<2	<2	<2
Vries-Noord	14	0	26	0,6	25%	<2	<2	<2
Vries-Zuid	36	0	49	0,43	25%	<2	<2	<2
Witten*	0	0	92	0,44	75%	Geen daling	Geen daling	<2
Witterdiep	0	0	7	0,52	25%	<2	<2	<2
Zevenhuizen	5	0	20	0,56	25%	<2	<2	<2
Zevenhuizen-West*	0	0	68	0,54	75%	Geen daling	Geen daling	<2

* De velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zullen in het verwachte Mid Case en Low Case scenario nooit produceren waardoor er in deze scenario's voor deze voorkomens geen bodemdaling zal optreden door productie uit deze voorkomens.

Aquifers (watervoerende lagen)

Mogelijke drukdaling in de aquifers zal leiden tot bodemdaling. Voor de aquifers die behoren tot de voorkomens in dit winningsplan wordt aangenomen dat ze tijdens de productieperiode voor 50% meedalen met de gasdruk. Dit betekent dat wanneer de gasdruk met 200 bar is gedaald, de druk in de aangrenzende aquifers met 100 bar is gedaald. Na de productieperiode wordt aangenomen dat de druk in de aangrenzende aquifers gelijk is aan die in het gasveld.

De verwachting is dat met deze aanname de compactie in de aquifers en daarmee de bodemdaling boven deze aquifers overschat wordt in de berekeningen. Deze verwachting wordt bevestigd door de vergelijking tussen het model en de metingen zoals getoond in figuur C1: de gemodelleerde bodemdaling is over het algemeen hoger dan de gemeten bodemdaling boven de aquifers. Aangezien de aanname over de drukdaling in aquifers al conservatief is, is er verder geen onzekerheidsanalyse uitgevoerd voor de drukdaling in de aquifers.

Bijlage 2: Risico voor bodembeweging als gevolg van reservoirstimulatie

Risico voor bodembeweging als gevolg van zuurstimulatie van het reservoir

De kans op eventuele bodembeweging als gevolg van een kortdurende zuurstimulatie is verwaarloosbaar gezien de beperkte volumes die gebruikt worden. Dit is een activiteit die met grote regelmaat en wereldwijd in de olie en gas industrie toegepast wordt en voor zover bekend zijn dergelijke gevolgen nog nooit gerapporteerd.

Risico voor bodembeweging als gevolg van hydraulische stimulatie van het reservoir

Hydraulische stimulatie - Algemeen

Om de gaswinning te bevorderen, of op gang te brengen, zijn werkzaamheden op bestaande locaties mogelijk. Om de doorlatendheid van het gashoudende gesteente te vergroten gebruiken operators de hydraulische stimulatie-techniek. Deze techniek wordt al sinds de jaren 50 regelmatig en succesvol toegepast in Nederland. Dankzij gebruik van deze techniek wordt er meer aardgas uit bestaande en nieuwe gasvelden geproduceerd.

Bij hydraulische stimulatie wordt vloeistof onder hoge druk via de boorput in het gasveld gebracht. Door de hoge druk ontstaan op gecontroleerde wijze plaatselijk kleine scheuren in het gashoudende gesteente dat zich meestal op een diepte van ruim drie kilometer bevindt. De vloeistof bestaat uit water (90%), chemicaliën (2%) en kleine keramiek korrels (8%). De korrels blijven als opvulmiddel in het gesteente achter. Zij houden de gecreëerde scheuren open zodat het gas gemakkelijker naar de boorput kan stromen. Meer dan de helft van de vloeistof wordt weer teruggewonnen, de rest blijft achter in het gashoudende gesteente en kan daaruit niet vrijkomen.

Verdere uitleg over de techniek en werkzaamheden op locaties waar gestimuleerd wordt staan beschreven op de website van NAM (nam.nl). Onder de algemene informatie bevindt zich ook een document "Risico duiding conventioneel fracken in Nederland" waarin meer achtergrond informatie wordt gegeven.

Analyse van een mogelijk seismische dreiging

De seismische dreiging geassocieerd met hydraulische stimulatie in Nederland wordt als zeer laag ingeschat. In de afgelopen 50 jaar zijn in Nederland meer dan 220 stimulaties uitgevoerd. Hierbij zijn geen voelbare bevingen geconstateerd.

Dat de kans op seismiciteit zeer klein is wordt bevestigd in het rapport van Witteveen en Bos (W&B) uit 2013 (Witteveen en Bos, "Aanvullend onderzoek naar mogelijke risico's en gevolgen van de opsporing en winning van schalie- en steenkoolgas in Nederland", Rapport aan Ministerie EZ, 2013). In dit rapport is een mogelijk verband tussen hydraulische stimulatie en aardbevingen onderzocht, aan de hand van alle sinds 1986 uitgevoerde stimulaties in Nederland en de waarnemingen van aardbevingen gedurende die periode. Hierin wordt gesteld dat er geen duidelijk verband is tussen hydraulische stimulatie en aardbevingen. Van de 94 bestudeerde stimulaties kan er bij slechts 1 stimulatie een mogelijk verband met een aan het oppervlak niet voelbare beving niet volledig uitgesloten worden.

Locatie specifieke risico analyse voor hydraulische stimulatie

Zonder een specifiek boorplan (voor nieuwe putten) of, in geval van het stimuleren van een bestaande put, een specifiek stimulatieplan is het niet mogelijk om een locatie specifieke risico analyse of duiding te geven. Deze zal worden vastgelegd in een werkveiligheidsplan dat als onderdeel van een VG aanvraag ingediend zal worden bij elk gericht boorplan of stimulatieplan.

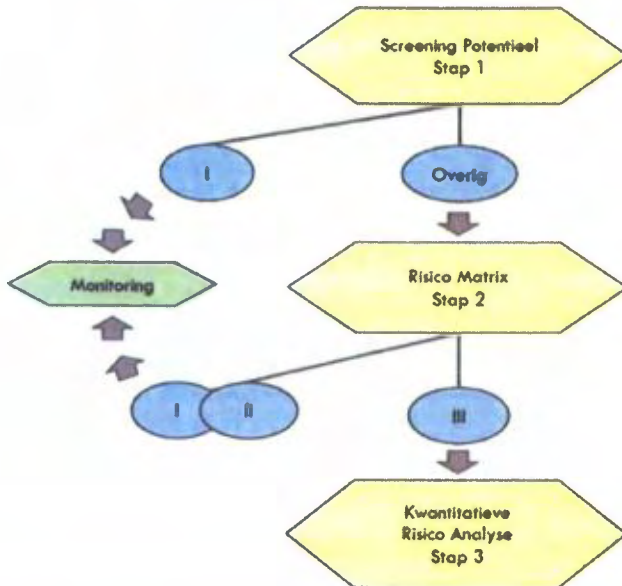
In die locatie specifieke risico analyse zal ingegaan worden op:

- Status en integriteit van de put
- Integriteit van de afdekkende lagen
- Hydraulische stimulatie (gebruikte vloeistof samenstelling en –volumes, afstand van gekarteerde breuken)
- Injectiedrukken en gevolg voor spanningscondities in het reservoir
- Locatie van de put ten opzichte van waterwingebieden en intrekgebieden

Bijlage 3: Samenvatting SRA en gebruikte gegevens m.b.t. de SRA voor de voorkomens in dit winningsplan

Samenvatting SRA

Recent heeft SodM een tijdelijke richtlijn voor Seismische Risico Analyse (SRA) gepubliceerd (methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb. 24.1.p, versie 1.2, SodM, 1 februari 2016). De SRA gaat uit van het schema zoals getoond in Figuur 3.1.

Figuur 3.1: Schematische weergave van de verschillende stappen en risico categorieën (I, II, III) in de seismische risico inventarisatie (conform SodM, 2016)

Stap 1:

In stap 1 worden alle voorkomens bekeken. De voorkomens die direct in risicocategorie I (zeer laag seismisch risico) vallen worden gekarakteriseerd doordat ze:

- Voorkomens zijn die niet seismisch actief zijn geweest.
- Voorkomens zijn waarvoor de kans laag is dat ze in de toekomst seismisch actief kunnen worden (volgens de DHAIS "Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit" methodiek) en/of waarvoor op basis van reservoircompactie of mogelijke breukverplaatsing de waarde voor de mogelijke maximale bevingsmagnitude (M_{max}) laag uitvalt ($M < 2,5$).
- Voorkomens die niet meer produceren.

Voorkomens die niet aan deze criteria voldoen schuiven door naar stap 2.

Stap 2:

In deze stap worden alle voorkomens bekeken die

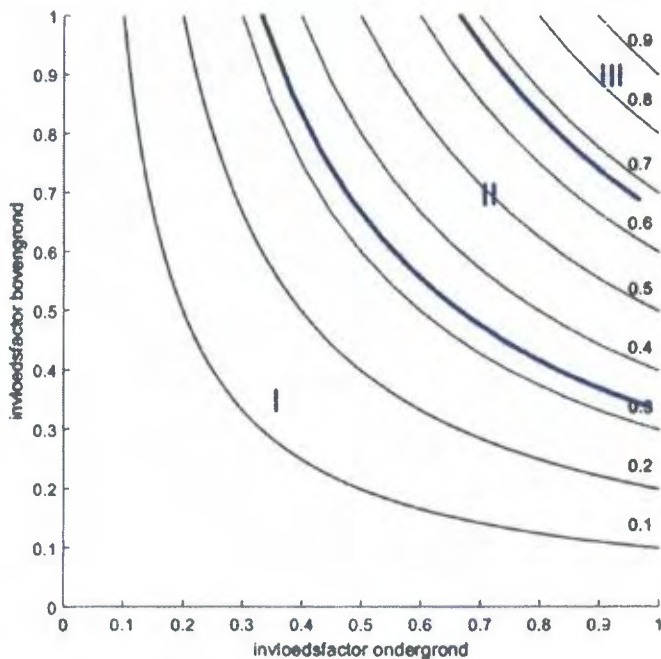
- seismisch actief zijn geweest en
- een hogere toekomstige kans op seismiciteit hebben (volgens de DHAIS methodiek) en waarvoor op basis van reservoircompactie of mogelijke breukverplaatsing de waarde voor M_{max} ("maximale bevingsmagnitude") hoger uitvalt dan $M=2,5$

In stap 2 wordt op basis van een risico matrix benadering het risico van geïnduceerde aardbevingen verder gekwalificeerd. Figuur 3.2 geeft een schematische weergave van de verschillende factoren die bepalen of een geïnduceerde beving kan resulteren in een sterke groundbeweging (de "invloedfactoren ondergrond") en de verschillende factoren die invloed hebben op de grootte van de mogelijke gevolgen (de "invloedfactoren bovengrond").

Figuur 3.2: Schematische weergave van de bedreigingen en gevolgen van geïnduceerde bevingen en de verschillende invloedfactoren die daarbij een rol spelen (SodM, 2016).

In de risico matrix analyse worden de verschillende factoren zoveel mogelijk kwantitatief geanalyseerd en op basis van de uitkomst per factor gerankt. Over de scores van de individuele factoren wordt gesommeerd, zodat een totaalscore voor zowel de invloedfactoren ondergrond als de invloedfactoren bovengrond wordt bepaald. Deze worden genormaliseerd met het maximaal te behalen aantal punten voor ondergrond cq. bovengrond en in de risico matrix tegen elkaar uitgezet waarmee kwalitatief een risicocategorie wordt bepaald (zie figuur 3.3).

Figuur 3.3: De risicomatrix. De zwarte lijnen zijn lijnen van gelijk genormaliseerd risico. De verdeling in categorieën is gedaan op basis van 1/3 en 2/3 van het genormaliseerde risico. (SodM, 2016).

De mogelijke seismische dreiging volgt uit een analyse en score van de volgende invloedfactoren voor de ondergrond:

- Veld indicator DHAIS. Dit is een methode die beschrijft hoe – per voorkomen - de kans op het mogelijk optreden van een beving kan worden berekend aan de hand van ondergrondse kenmerken.
- Realistisch sterkste beving (Mmax). Voor een realistische inschatting van de sterkste beving zijn twee verschillende benaderingen genomen:
 1. een bepaling van de compactie-energie die beschikbaar is in een producerend gasveld en kan leiden tot een beving en
 2. een maat voor de mogelijke bevingsmagnitude als de langste breuk in het producerende veld in zijn geheel in één keer in beweging zou komen.

Methode [1] resulteert doorgaans in lagere waarden voor Mmax dan methode [2]. Dit kan er op duiden dat de totale hoeveelheid beschikbare energie die tot een beving kan leiden waarschijnlijk niet voldoende is om de grootste breuken in een veld in één keer in beweging te brengen.

- Ligging van het voorkomen. In de SRA methodiek (SodM, 2016) wordt er een onderscheid gemaakt tussen velden ten noorden van de lijn Amsterdam-Arnhem en velden ten zuiden van deze lijn. Dit onderscheid is gemaakt op basis van observaties. Er is nog nooit een aardbeving waargenomen ten zuiden van de lijn Amsterdam-Arnhem.
- Opslingering; de ondiepe ondergrond kan een opslinging veroorzaken van de seismische golven en wordt daarom boven het veld gekarakteriseerd. Voor relatief slappe ondergrond (veen, klei) is dit effect groter dan voor relatief stevige ondergrond (zand)

Het mogelijke gevolg van een beving volgt uit een analyse en score van de invloedfactoren bovengrond: bevolkingsdichtheid, industrie, speciale gebouwen, vitale infrastructuur en de aanwezigheid van dijken.

- Voor de bepaling van de bevolkingsdichtheid wordt de CBS Statline data gebruikt; hierbij krijgt de categorie flats/appartementencomplexen extra aandacht in de uiteindelijke score.
- Industriële inrichtingen, speciale gebouwen en vitale infrastructuur en dijken worden in kaart gebracht m.b.v. de risicokaart. (<http://www.risicokaart.nl>)

De laatst genoemde drie factoren (speciale gebouwen, vitale infrastructuur en de aanwezigheid van dijken) zijn van invloed op een mogelijk gevolgrisco voor schade en veiligheid. Het is echter zeer onwaarschijnlijk dat de geïnduceerde bevingen kunnen leiden tot een dergelijk gevolgrisco omdat de bevingen te zwak zullen zijn om een bedreiging te vormen voor deze objecten. Deze gevolgen zijn tot nu toe dan ook nooit waargenomen.

Indien uit het voorgaande blijkt dat voorkomens binnen een Winningsplan in risico categorie III vallen gaan deze door naar Stap 3

Stap 3:

In deze stap worden alleen de voorkomens die in Categorie III vallen verder bestudeerd. Voor deze voorkomens dient een Kwantitatieve Risico Analyse uitgevoerd te worden. Van alle bekende voorkomens in Nederland valt alleen het Groningen gasveld in deze categorie.

Uitwerking SRA voor de voorkomens in dit winningsplan

Stap 1: Inschatten risicopotentieel voor de verschillende voorkomens

De kans op beven van een olie- of gasvoorkomen

In de studie 'Deterministische Hazard Analyse voor Geïnduceerde Seismiciteit (DHAIS)¹⁹ is onderzocht welke eigenschappen (geologische, productietechnische en geomechanische eigenschappen) van de olie- en gasvoorkomens invloed hebben op het wel of niet optreden van aardbevingen. In 2012 is een update van deze studie uitgevoerd, waarin alle nieuwe data zijn meegenomen tot mei 2010²⁰.

Aan de hand van de volgende parameters van een olie- of gasvoorkomen wordt de kans op beven van dat voorkomen bepaald:

- DP/Pini: De ratio van drukval (DP) en initiële druk (Pini) in het reservoir;
- E: de verhouding tussen de Young's moduli (stijfheidsmoduli) van de 'overburden' en het reservoirgesteente;

$$E = \frac{E_{\text{hurden}}}{E_{\text{Reservoir}}}$$

Waarbij :

- B: een maat voor de breukdichtheid van het reservoir.

$$B = \frac{\text{breukoppervlakte}^{3/2}}{\text{brutogesteentevolume}} = \frac{l_b^{3/2} \cdot h^{3/2}}{A \cdot h} = \frac{l_b^{3/2} \cdot \sqrt{h}}{A}$$

Waarbij: l_b = De totale breuklengte van de intra reservoir breuken en de randbreuken van het voorkomen in meters;
 h = De maximale dikte van de gaskolom van het voorkomen in meters;
 A = De oppervlakte van het voorkomen gemeten binnen de GWC dieptecontour (in vierkante meters);

¹⁹ TNO-rapport NITG 04-171-C. Van Eijs, 2004. Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit

²⁰ TNO-rapport 2012 R10198. Van Thienen, 2012. Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit in Nederland.

De combinatie van de parameterwaarden geven een kans op beven voor een bepaald voorkomen gedurende de productietijd.

Reeds bevende voorkomens	
DP/P _{in} ≥ 28%	B > 0,86 en E ≥ 1,34: P _b = 0.42 ± 0.08
	B > 0,86 en 1,01 ≤ E ≤ 1,33: P _b = 0.19 ± 0.05
	B < 0,86 en/of E < 1,01: verwaarloosbare kans
DP/P _{in} < 28%	Verwaarloosbare kans

De waarden die zijn gebruikt in de bepaling van de DHAIS kans zijn gegeven in Tabel 3.1.

Tabel 3.1: Invoergegevens voor de bepaling van de DHAIS en de DHAIS kansen

Voorkomen	Reservoir dikte / gaskolom** (m)	Initiële druk (bar)	Verwachte totale drukdaling (bar)	Totale breuklengte (km)	Reservoir oppervlakte (km ²)	Maximale waargenomen aardbeving	Aantal aardbevingen per jaar	DHAIS E	DHAIS B	DHAIS kans
Assen	50	335	189	7,2	3,5	geen	<5 per jaar	2,55	1,24	42%
Een	45	306	117	12,7	6,2	geen	<5 per jaar	2,63	1,54	42%
Eleveld	100	382	349	23,2	12,9	2,8	<5 per jaar	2,55	2,72	bevend veld
Vries-Centraal	73	356	262	15,8	7,5	1,2	<5 per jaar	2,63	2,27	bevend veld
Vries-Noord	138	342	277	15,0	6,3	1,9	<5 per jaar	2,63	3,44	bevend veld
Vries-Zuid	89	356	119	37,5	16,0	1,5	<5 per jaar	2,63	4,28	bevend veld
Witterdiep	103	343	262	6,6	1,2	1,7	<5 per jaar	2,55	4,60	bevend veld
Zevenhuizen	68	306	271	9,0	3,6	geen	<5 per jaar	1,17	1,97	19%
Assen-Zuid	80	377	99*	3.3	1.0	geen	<5 per jaar	2.55	1.72	verwaarloosbaar
Witten	60	360	92*	4.3	0.8	geen	<5 per jaar	2.55	2.90	verwaarloosbaar
Zevenhuizen-West	75	288	68*	3.5	2.2	geen	<5 per jaar	1.17	0.80	verwaarloosbaar

* De getoonde drukdaling en de DHAIS waarden van de voorkomens Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zijn volgens het High Case productie scenario. Omdat in het verwachte scenario deze voorkomens niet zullen produceren zal er geen drukdaling plaatsvinden en is de DHAIS kans voor deze voorkomens in de Mid Case verwaarloosbaar.

** Voor de DHAIS berekening wordt zowel de hoogte van de gaskolom als de totale reservoir dikte beschouwd. Het minimum van deze twee wordt gekozen voor de berekening van de "B" waarde zoals voorgeschreven door de DHAIS methodiek.

Realistisch sterkste beving

Naast de kans op beven, wordt ook de waarde voor de realistisch sterkste beving (M_{max}) bepaald om tot een oordeel te komen of een niveau 2 analyse noodzakelijk is. Er worden twee methoden gebruikt om de M_{max} waarde te bepalen: op basis van breukgeometrie en op basis van energiebalans. In de Seismisch Risico Analyse leidraad worden beide methoden gebruikt. Voor de berekeningen van de M_{max} is uitgegaan van de standaardwaarden voor de "stress drop" en "partitie coëfficiënt" die gegeven zijn in de leidraad (respectievelijk 5 MPa en 0,01). De veld specifieke waarden die benodigd zijn voor de berekeningen en de uitkomsten voor de M_{max} staan vermeld in Tabel 3.2 (behalve voor de voorkomens met verwaarloosbare DHAIS kans, zoals Assen-Zuid, Witten, Zevenhuizen-West).

Tabel 3.2: Invoergegevens voor de bepaling van de M_{max}, en de M_{max} waarden volgens de twee methoden

Voorkomen	Langste breuklengte (km)	Poisson's ratio	Breukhoogte (m)	M _{max} energiebalans	M _{max} breukslip
Assen	3,6	0,2	55	2,7	3,1
Een	4,2	0,2	50	2,7	3,1
Eleveld	5,2	0,2	110	3,5	3,6
Vries-Centraal	3,5	0,2	81	3,2	3,4
Vries-Noord	3,9	0,2	152	3,3	3,7
Vries-Zuid	4,2	0,2	98	3,2	3,5
Witterdiep	3,4	0,2	114	2,7	3,5
Zevenhuizen	2,8	0,2	75	2,9	3,2

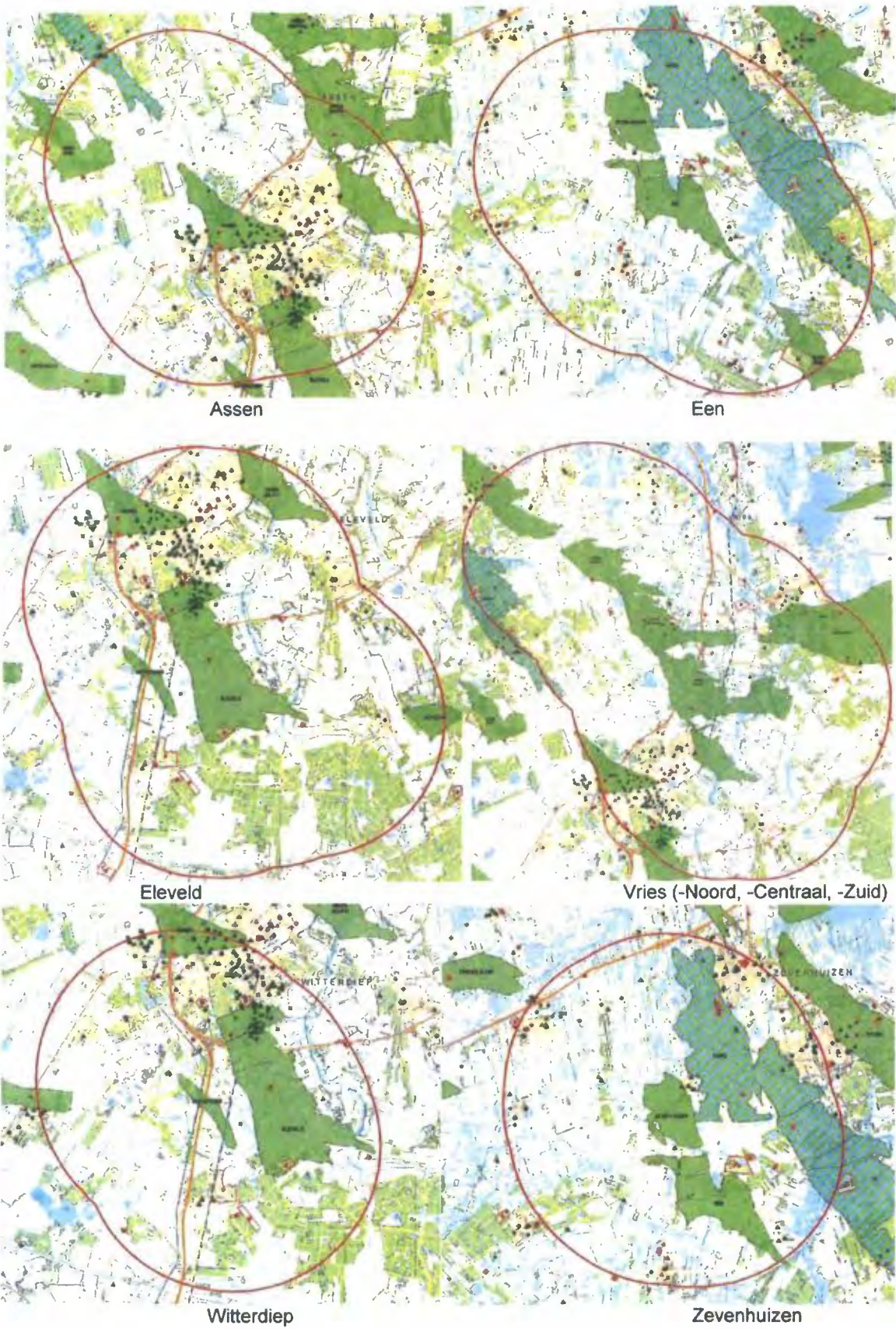
Stap 2: Risico matrix

De voorkomens Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zullen volgens het verwachte "Mid Case" scenario niet produceren waardoor er geen drukdaling zal plaatsvinden. Ook in het high case productie scenario voor deze voorkomens zal de drukdaling gering zijn, waarmee de kans op seismiciteit voor dit scenario volgens de DHAS methodiek "verwaarloosbaar" is. Volgens de SRA zijn verdere analyses in stap 2 voor deze voorkomens niet nodig. Voor de voorkomens Eleveld, Assen, Een, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen binnen het winningsplan Westerveld is het nodig gebleken om de risico matrix te gebruiken ("Stap 2" van de SRA). Voor elke factor die bepaald is voor de onder- en bovengrond wordt een score gegeven waarbij de som van de scores een positie geeft in de risico matrix.

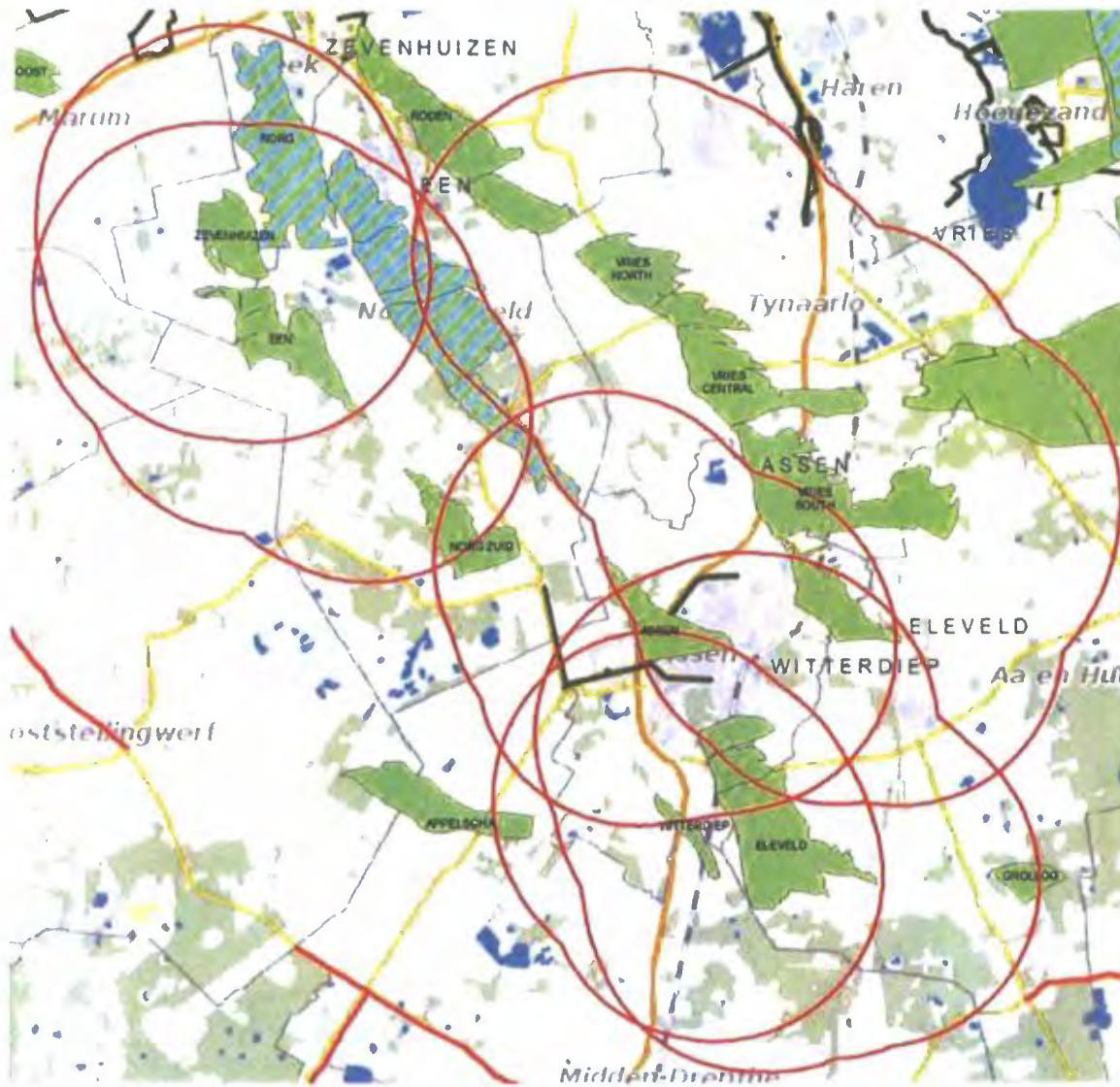
In dit deel van de bijlage worden de figuren en tabellen getoond die gebruikt zijn om tot een risicobeoordeling te komen. Figuur 3.4, 3.5 en 3.6 tonen de situaties voor respectievelijk "Bevolkingsdichtheid", "Industriële inrichtingen", "Speciale gebouwen en vitale infrastructuur" en "Dijken". Figuur 3.7 toont de kaart van de grondsoorten in de ondiepe ondergrond kaart om de mate van opslingering te bepalen. Tabel 3.3 A en B toont de evaluatie en scores voor de invloedfactoren. De risico matrix is afgebeeld in Figuur D2 (sectie D van dit winningsplan).

Figuur 3.4: Overzicht van de bevolkingsdichtheid boven de in dit winningsplan genoemde voorkomens.

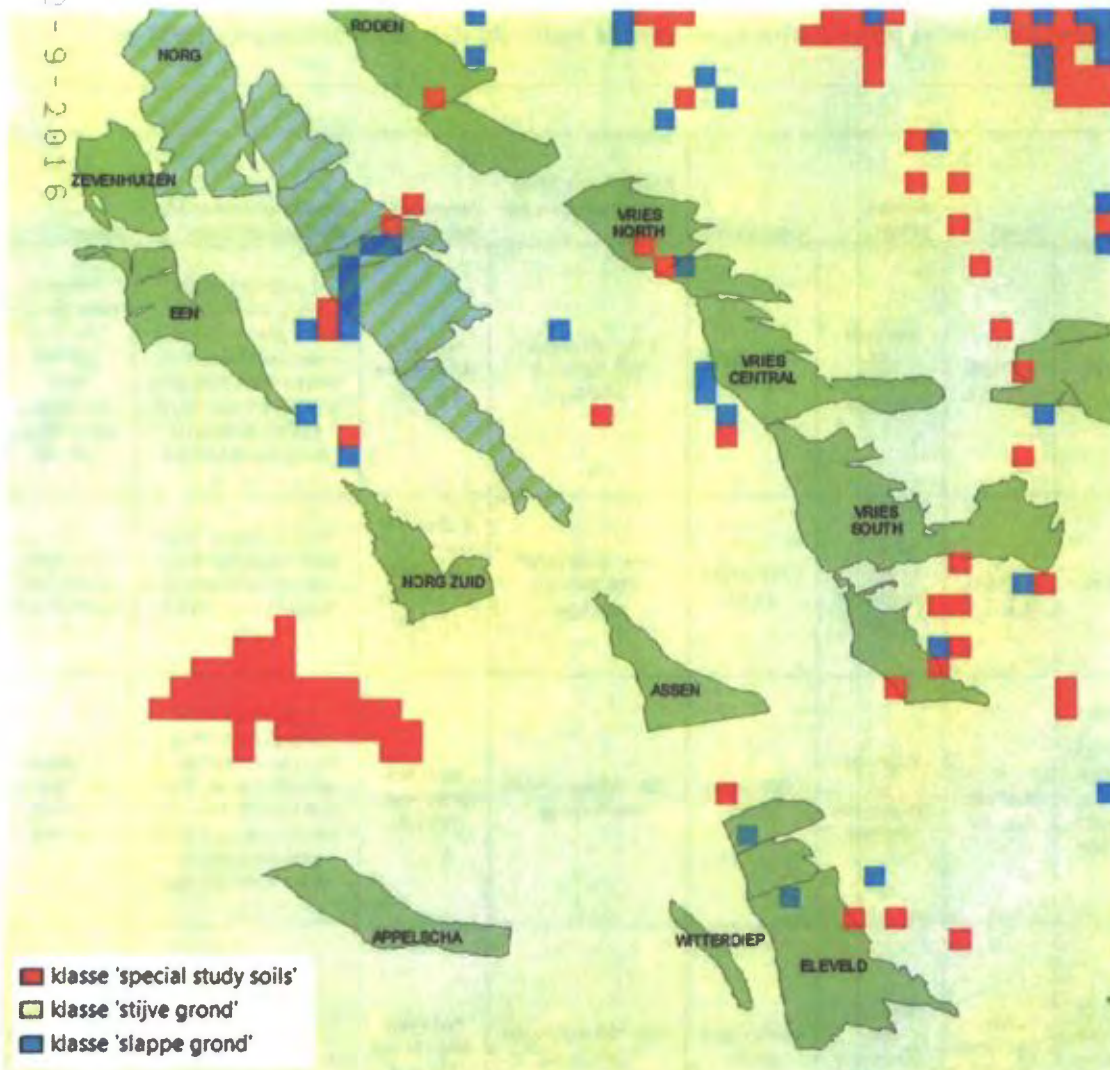

Figuur 3.5: Overzicht van de industriële inrichtingen (rode punt), ziekenhuizen (groene plus) onderwijsinstellingen (groene driehoek), tehuizen (groene x) en publieksgebouwen (groene ruit) boven de in dit winningsplan genoemde voorkomens. De rode cirkels geven de 5 km straal rond voorkomens aan die relevant is voor de SRA.

Figuur 3.6: Overzicht van de dijken. De rode cirkels geven de 5 km straal rond voorkomens aan die relevant is voor de SRA.

12-9-2016

Figuur 3.7: Overzicht van de grondsoorten in de ondiepe ondergrond om de mate van opslingsring te bepalen

Uit de analyse op basis van bovenstaande figuren volgen de scores voor de verschillende factoren. Deze zijn per voorkomen inclusief onderbouwing en uitkomst, weergegeven in Tabel 3.3.

Tabel 3.3: Kwantitatieve evaluaties (A) en daaruit voortkomende scores (B) voor de invloedfactoren onder- en bovengrond

A

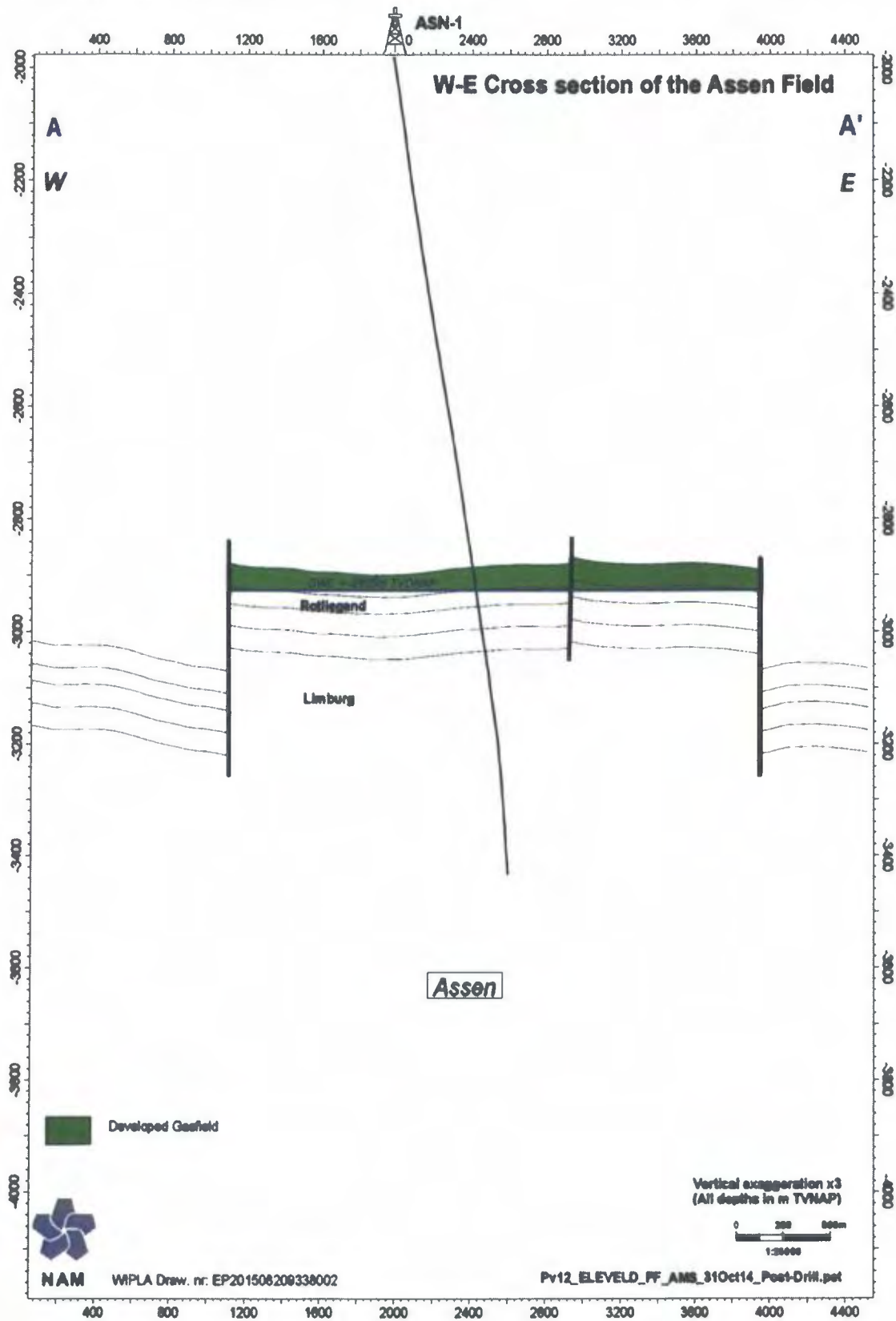
Voorkomen	Dhals	Mmax	Analoge velden	Opslintering	Bevolkingsdichtheid (aantal inwoners per km ²)	Industriële inrichting	Speciale gebouwen en vitale infrastructuur	Dijken
Assen	P=42%	1 methode 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	1000 - 2500 en/of 500-1000 met flats/app.	Meerdere direct boven het veld	1 ziekenhuis en/of energievoorziening direct boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld. Meerdere scholen, tehuizen en/of publieksgebouwen direct boven het veld	Primaire dijken binnen 5 km rond het veld en/of secundaire dijken boven het veld
Een	P=42%	1 methode 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	500 - 1000 en/of 250-500 met flats/app.	1 boven het veld en/of meerdere binnen 5 km rond het veld.	1 school, tehuis en/of publieksgebouw boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld.	Geen dijken binnen 5 km rond het veld
Eleveld	M ≥ 1,5 minder dan 5 bevingen per jaar	1 methode 3,6 - 4,0	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	250 - 500 en/of <250 met flats/app.	Meerdere direct boven het veld	1 ziekenhuis en/of energievoorziening direct boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld. Meerdere scholen, tehuizen en/of publieksgebouwen direct boven het veld	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld
Vries-Centraal	Bevend veld met M kleiner dan 1,5	Alle methodes 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	250 - 500 en/of <250 met flats/app.	Meerdere direct boven het veld	1 ziekenhuis en/of energievoorziening direct boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld. Meerdere scholen, tehuizen en/of publieksgebouwen direct boven het veld	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld
Vries-Noord	M ≥ 1,5 minder dan 5 bevingen per jaar	1 methode 3,6 - 4,0	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	250 - 500 en/of <250 met flats/app.	1 boven het veld en/of meerdere binnen 5 km rond het veld.	1 school, tehuis en/of publieksgebouw boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld.	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld
Vries-Zuid	M ≥ 1,5 minder dan 5 bevingen per jaar	Alle methodes 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	1000 - 2500 en/of 500-1000 met flats/app.	1 boven het veld en/of meerdere binnen 5 km rond het veld.	1 school, tehuis en/of publieksgebouw boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld.	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld
Witterdiep	M ≥ 1,5 minder dan 5 bevingen per jaar	1 methode 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	1000 - 2500 en/of 500-1000 met flats/app.	1 boven het veld en/of meerdere binnen 5 km rond het veld.	1 school, tehuis en/of publieksgebouw boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld.	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld
Zevenhuizen	P=19%	1 methode 3,1 - 3,5	Boven de lijn Amsterdam - Arnhem	< 10% slappe grond	500 - 1000 en/of 250-500 met flats/app.	1 boven het veld en/of meerdere binnen 5 km rond het veld.	1 school, tehuis en/of publieksgebouw boven het veld of meerdere binnen 5 km rond het veld.	Secundaire dijken binnen 5 km rond het veld

B

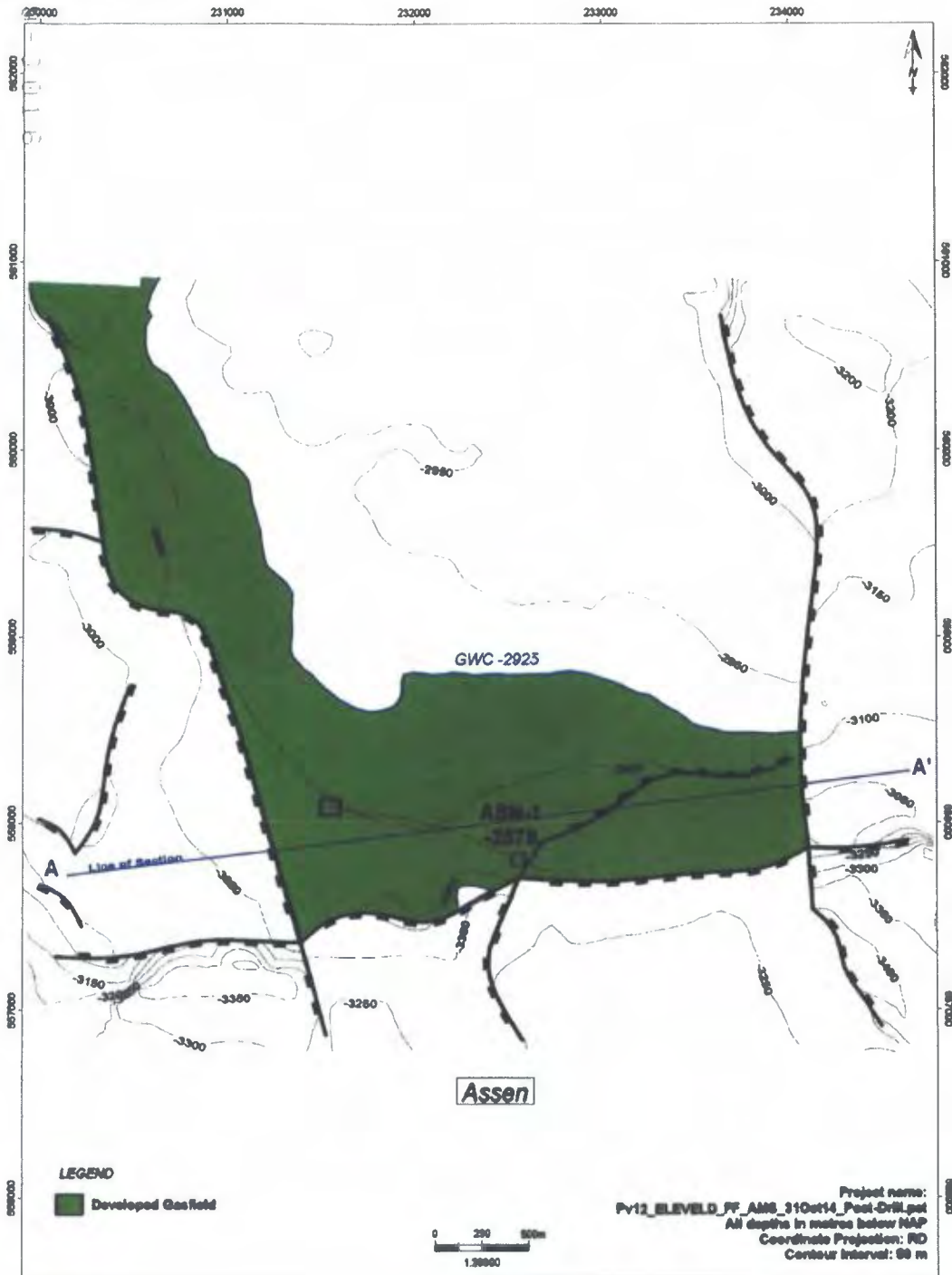
Voorkomen	score invloedfactoren ondergrond					score invloedfactoren bovengrond					Categorie
	Kans op beven of waargenomen bevingen	Magnitude	Ligging voorkomen	Opslingering	Genormaliseerde totaalscore ondergrond	Bevolkings dichtheid	Industriële inrichtingen	Speciale gebouwen en vitale infrastructuur	Dijken	Genormaliseerde totaalscore bovengrond	
Assen	2	1	2	0	0,36	3	4	3	3	0,81	I
Een	2	1	2	0	0,36	2	3	2	0	0,44	I
Eleveld	3	2	2	0	0,50	1	4	3	2	0,63	I
Vries-Centraal	2	2	2	0	0,43	1	4	3	2	0,63	I
Vries-Noord	3	2	2	0	0,50	1	3	2	2	0,50	I
Vries-Zuid	3	2	2	0	0,50	3	3	2	2	0,63	I
Witterdiep	3	1	2	0	0,43	3	3	2	2	0,63	I
Zevenhuizen	1	1	2	0	0,29	2	3	2	2	0,56	I

Bijlage 4: Geologische kaarten voor de voorkomens

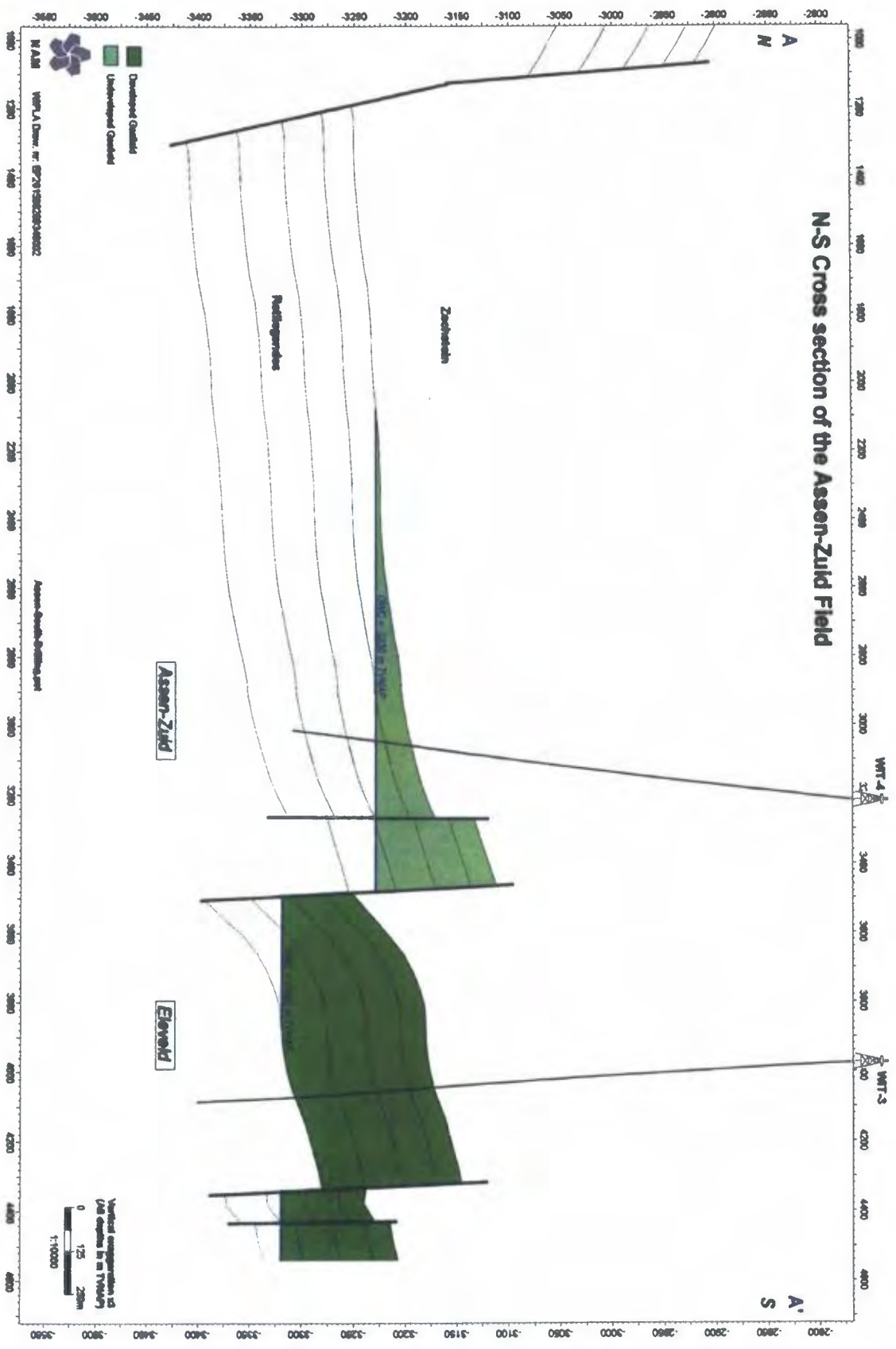
Doorsnede Assen voorkomen

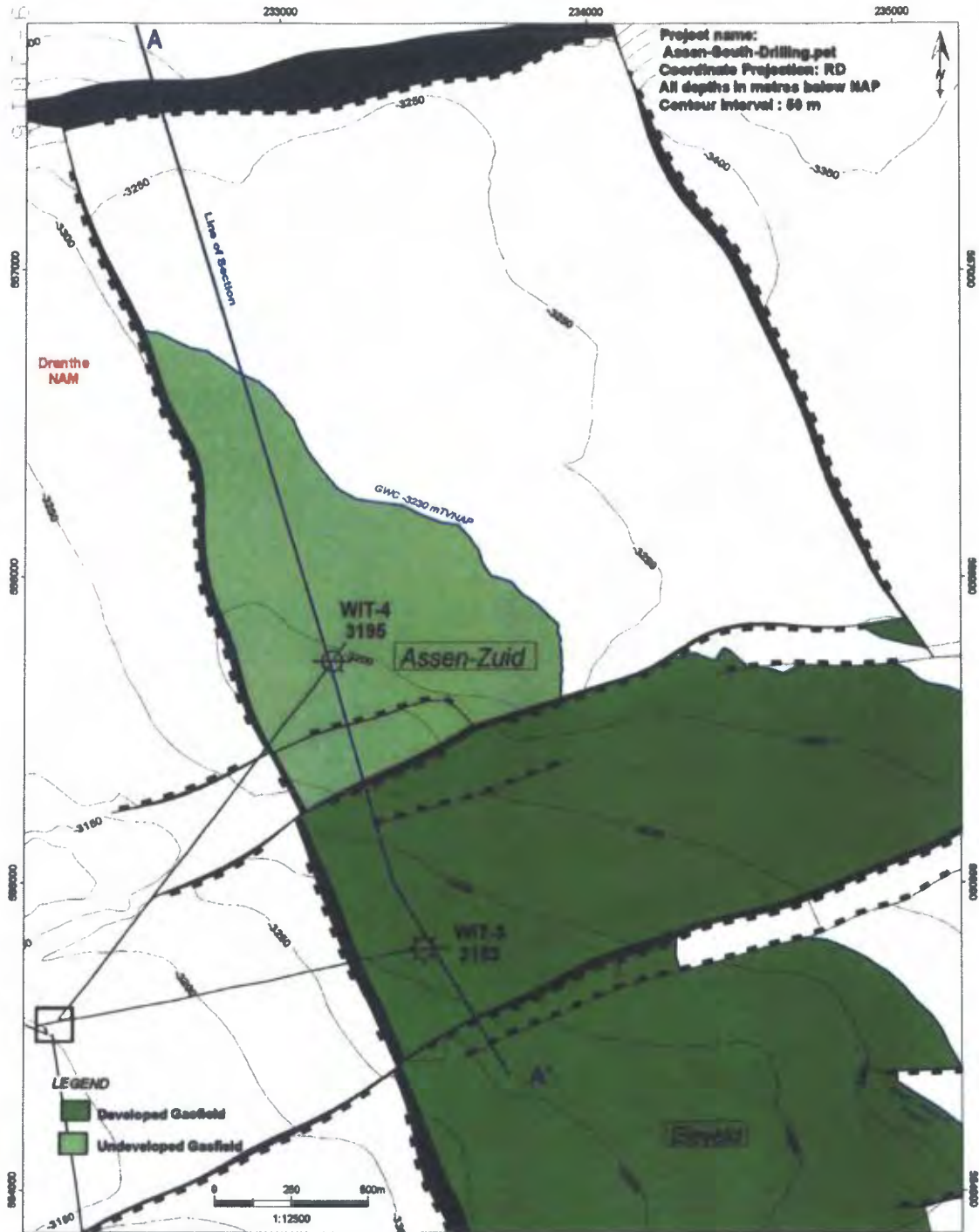
Kaart Assen voorkomen

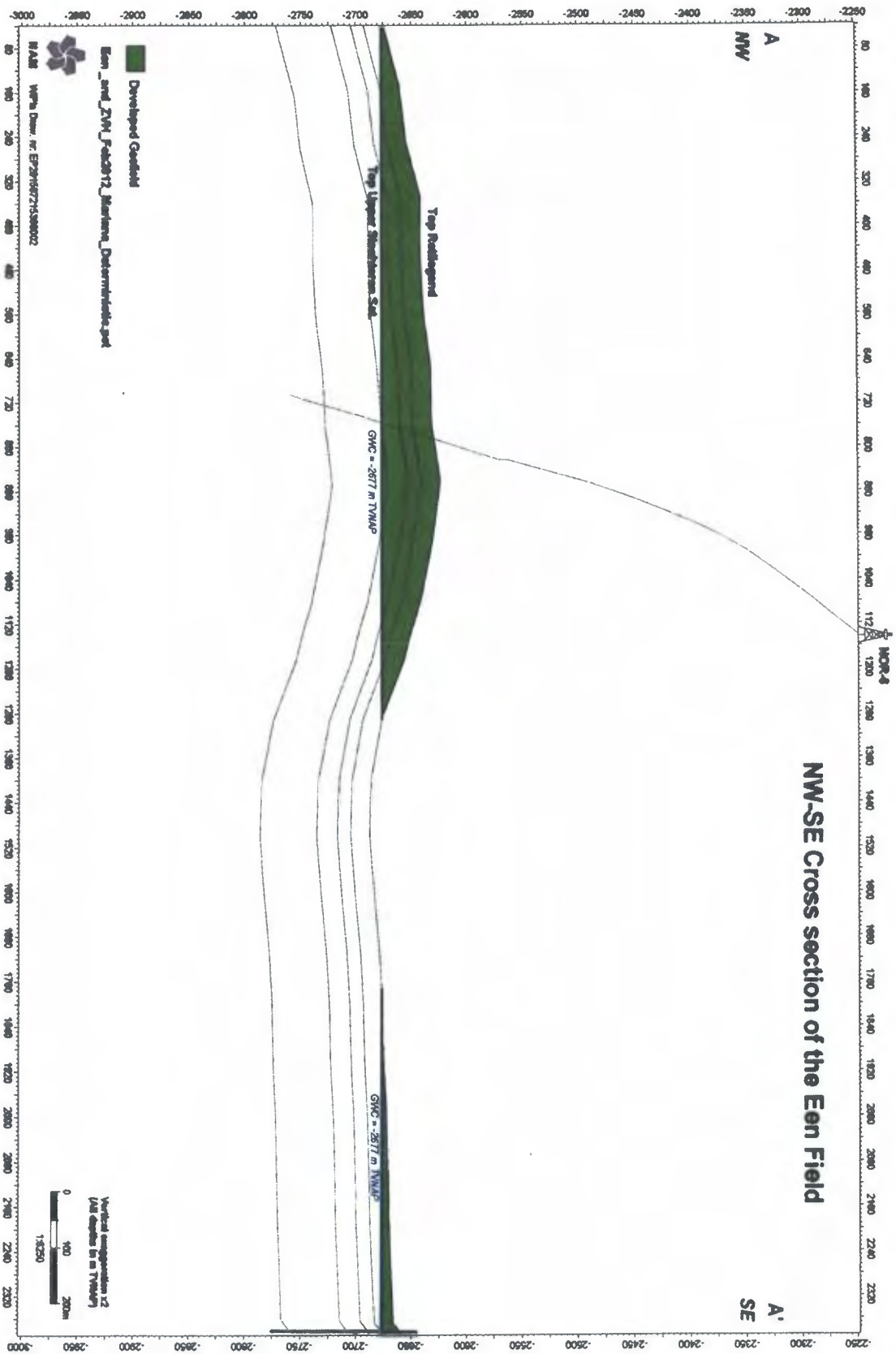
 NAM	Assen Top Rotliegend (RO)				
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: WPLA	Author: Land Assen	Date: Aug 2015	Draw. No.: EP201508208338001

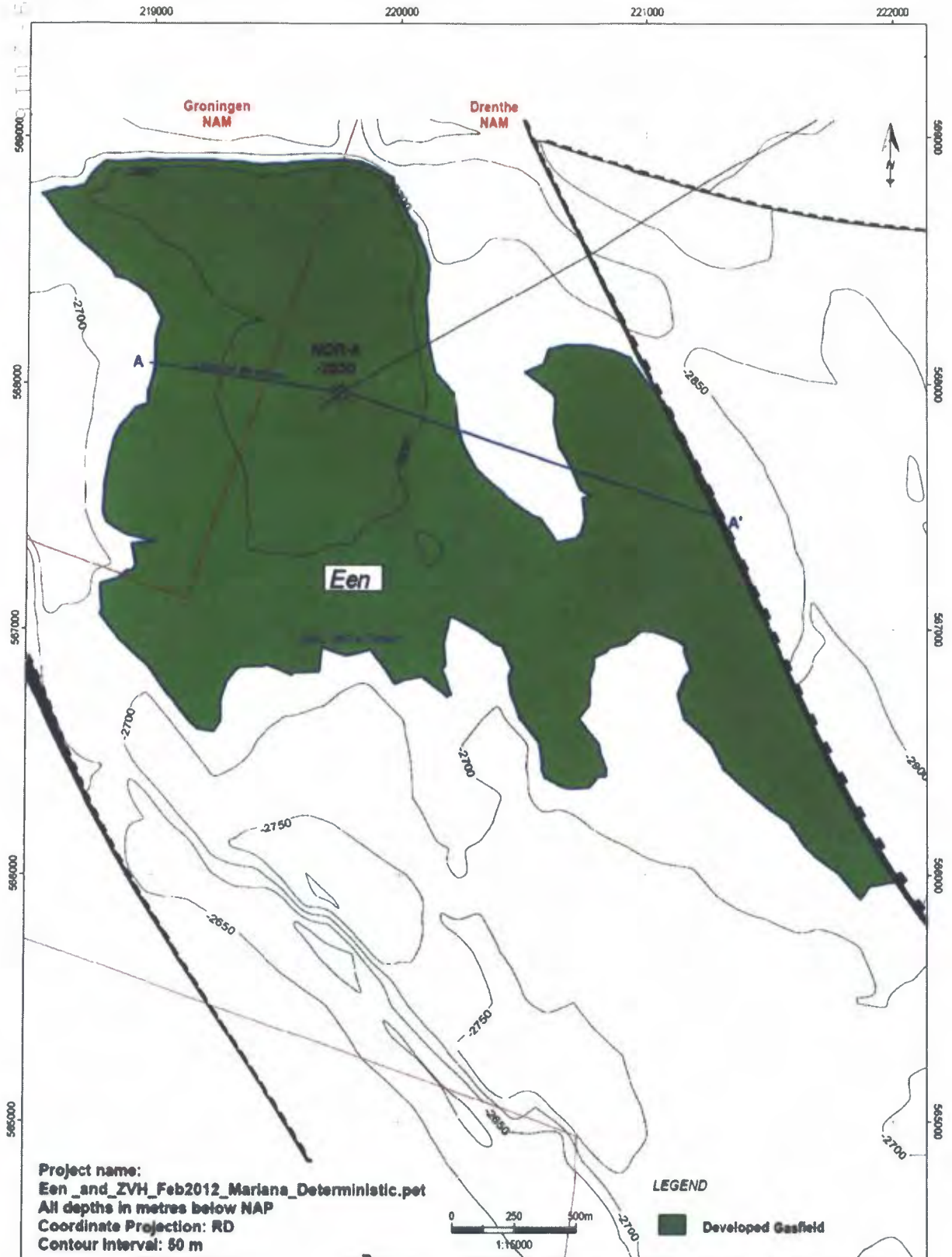
Kaart Assen-Zuid voorkomen

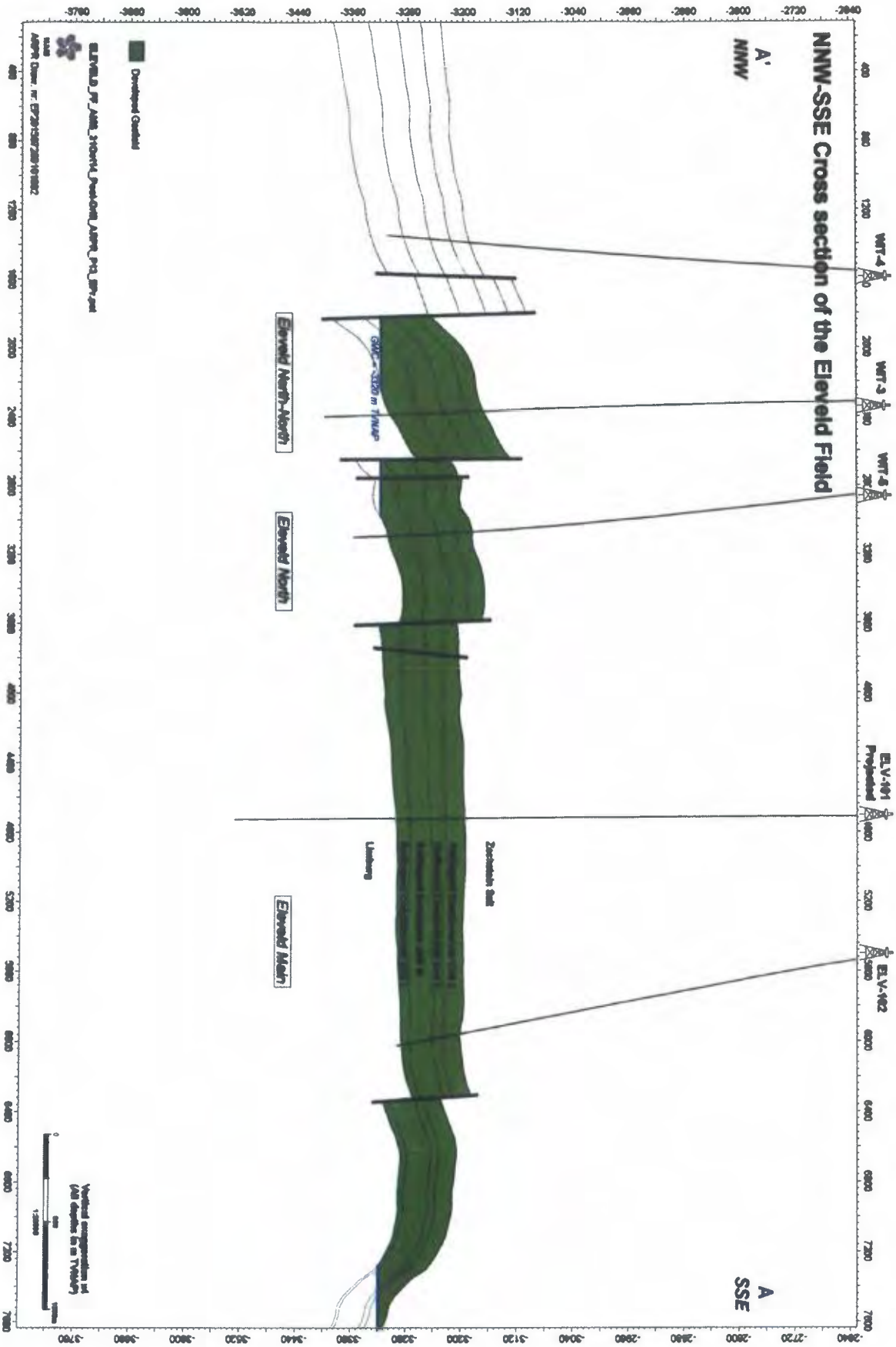
 NAM	Assen-Zuid Top Rotliegend (RO)				
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: WIPLA	Author: Land Asset	Date: August 2015	Draw. No.: EP201508208948001

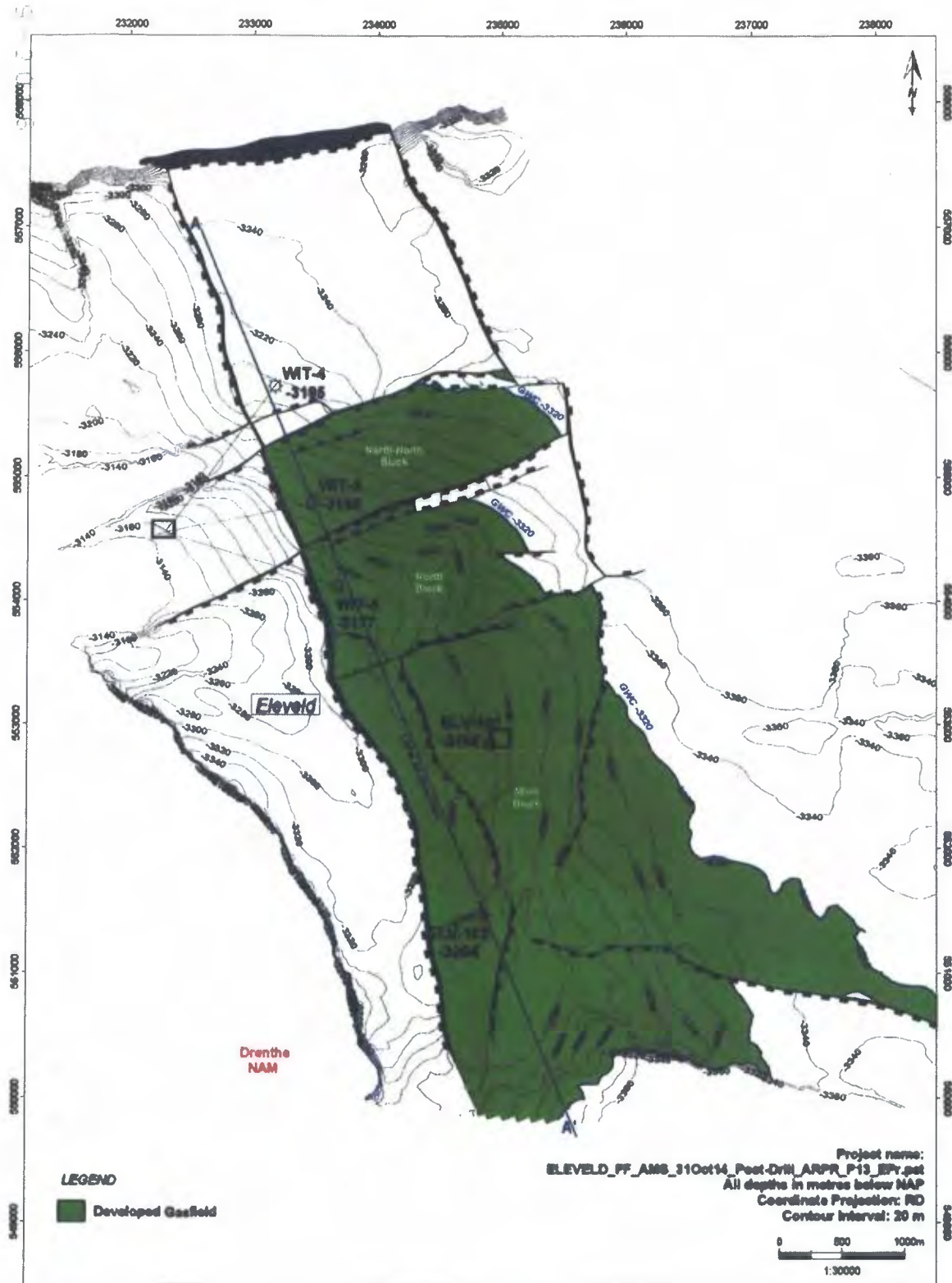
Kaart Een voorkomen

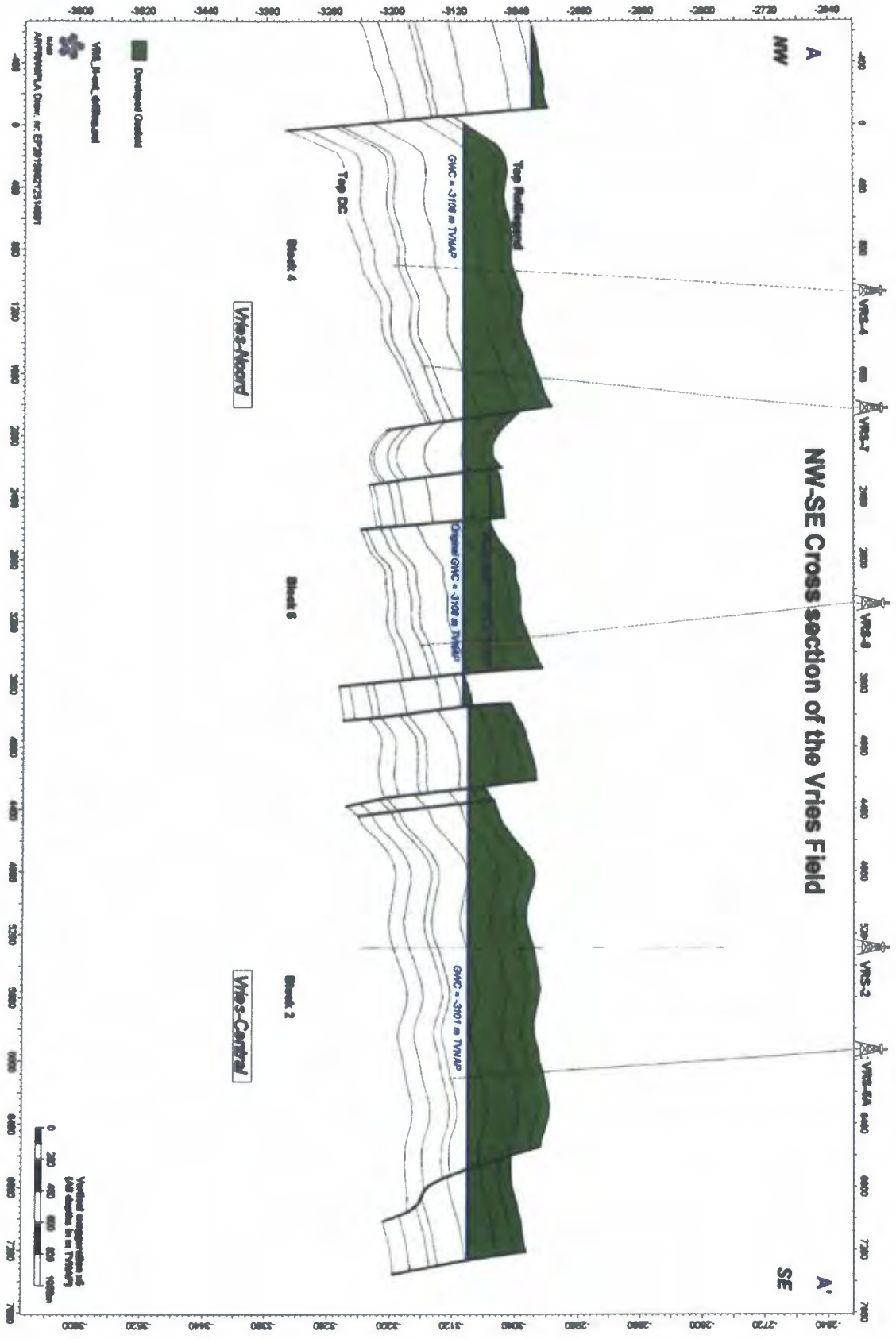
 NAM	Een Top Rotliegend (RO)			
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: WIPLA	Author: Land Asset	Date: Aug 2015

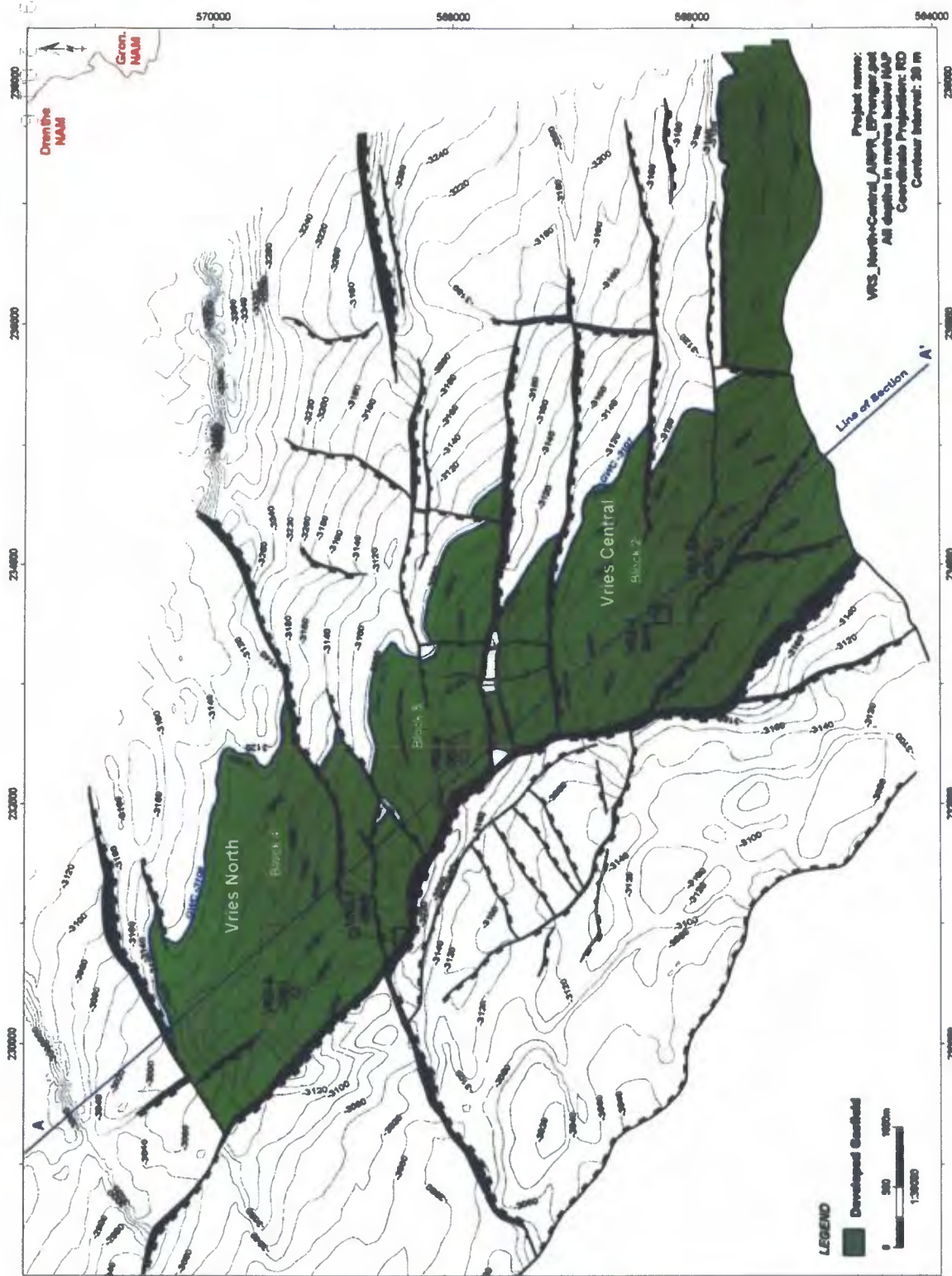
Kaart Eleveld voorkomen

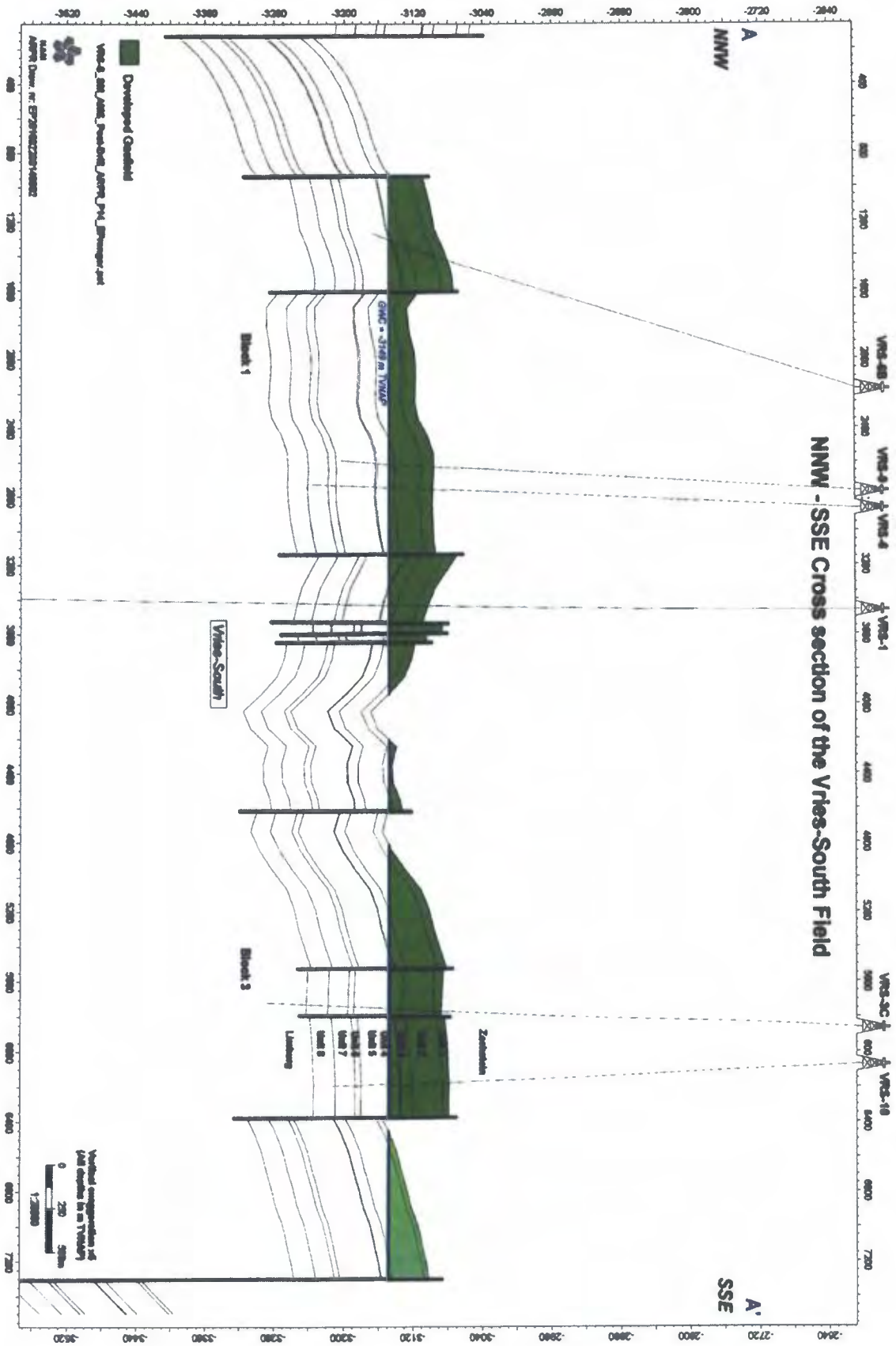
 NAM	Eleveld Top Rotliegend (RO)			
	Nederlandsche Aardolie Mij BV	Project: ARPR	Author: Land Asset	Date: Dec 2014

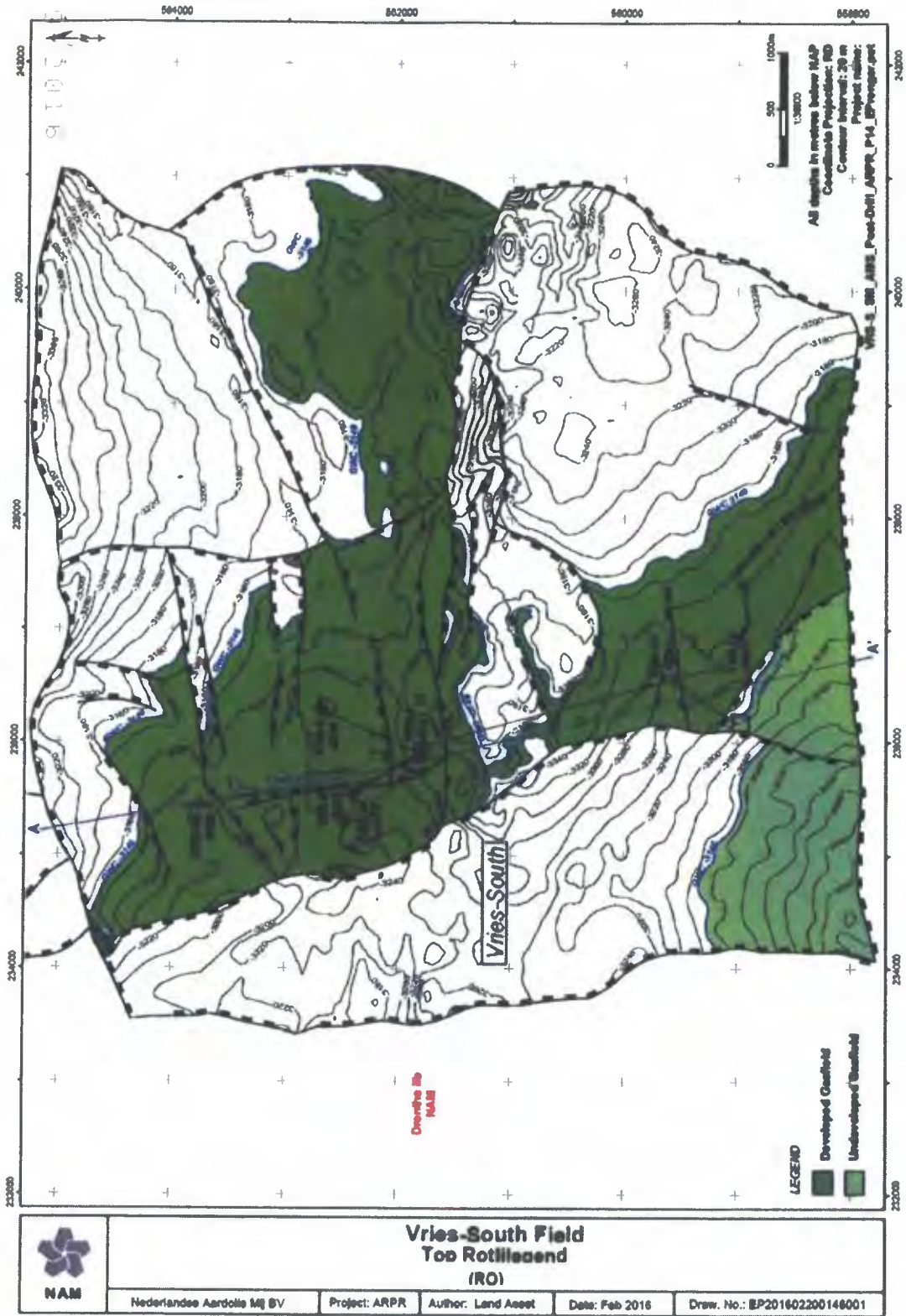
Kaart Vries-Noord en Vries-Centraal voorkomens

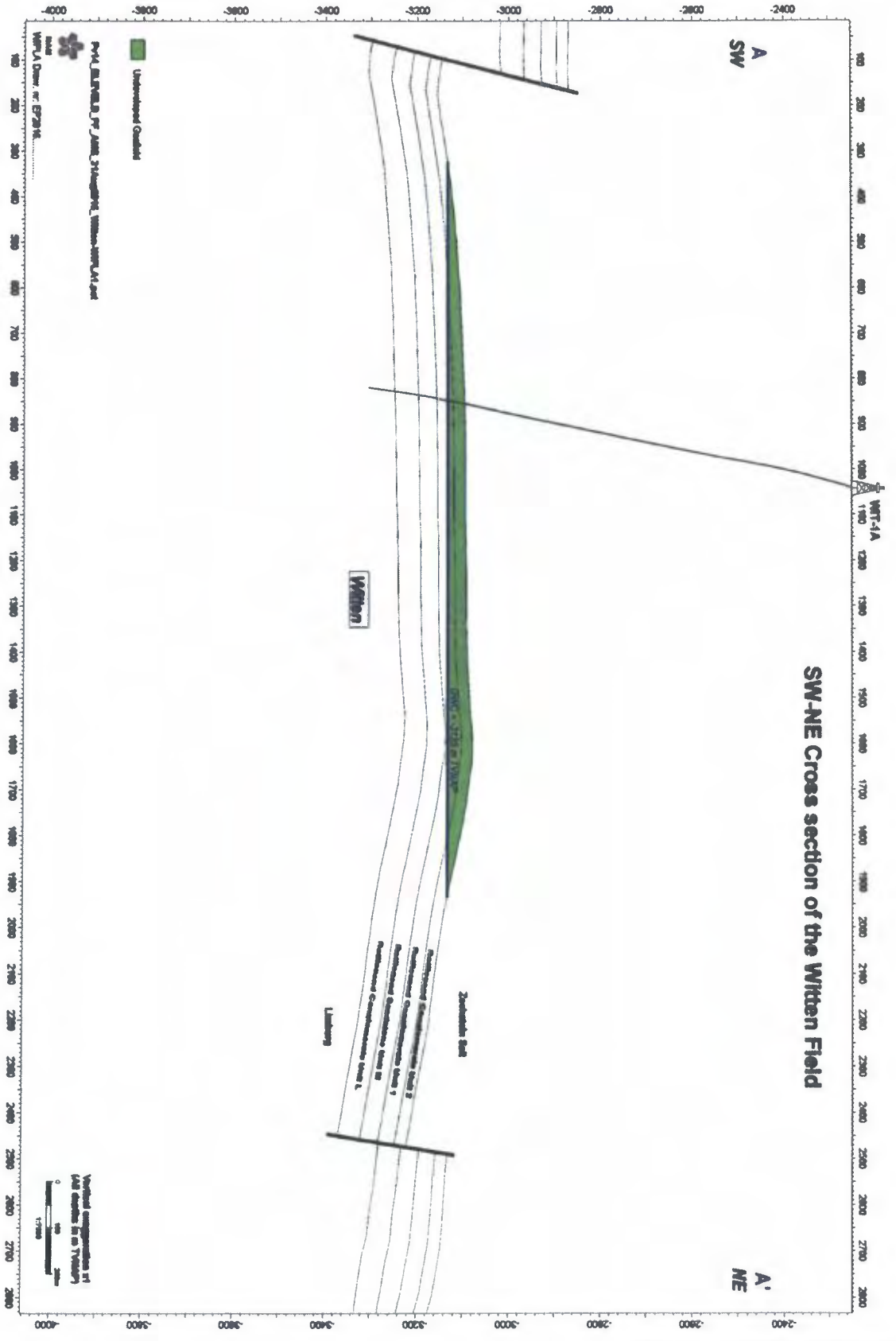

 <p>NAM</p>	<p>Vries (North and Central) Rotliegend (RO)</p>			
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: ARPR	Author: Land Asset	Date: Jul 2016

Kaart Vries-Zuid voorkomen

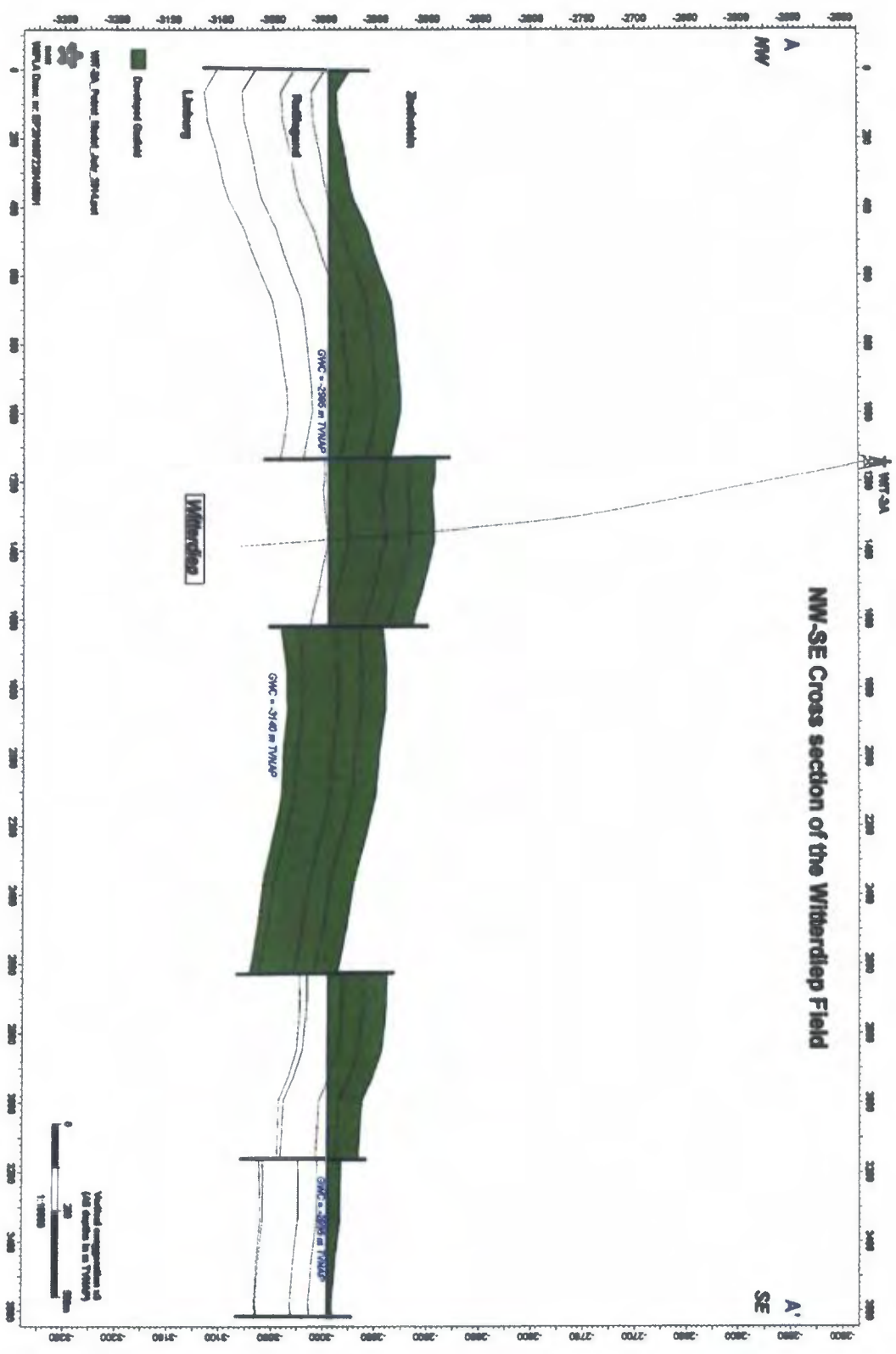

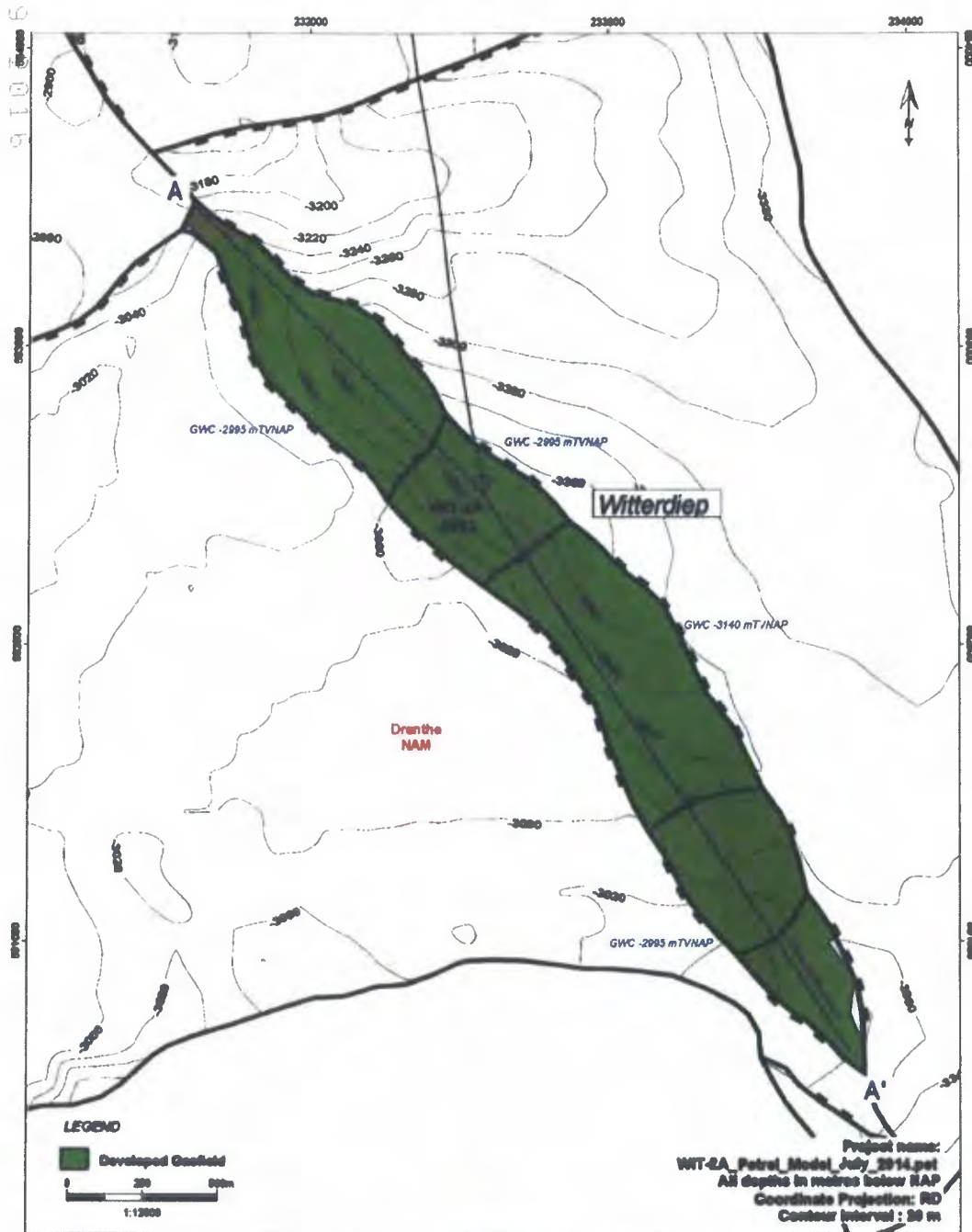
Kaart Witten voorkomen

 NAM	Witten Field Top Rotliegend (RO)			
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: WPLA	Author: Land Asset	Date: Sep 2016

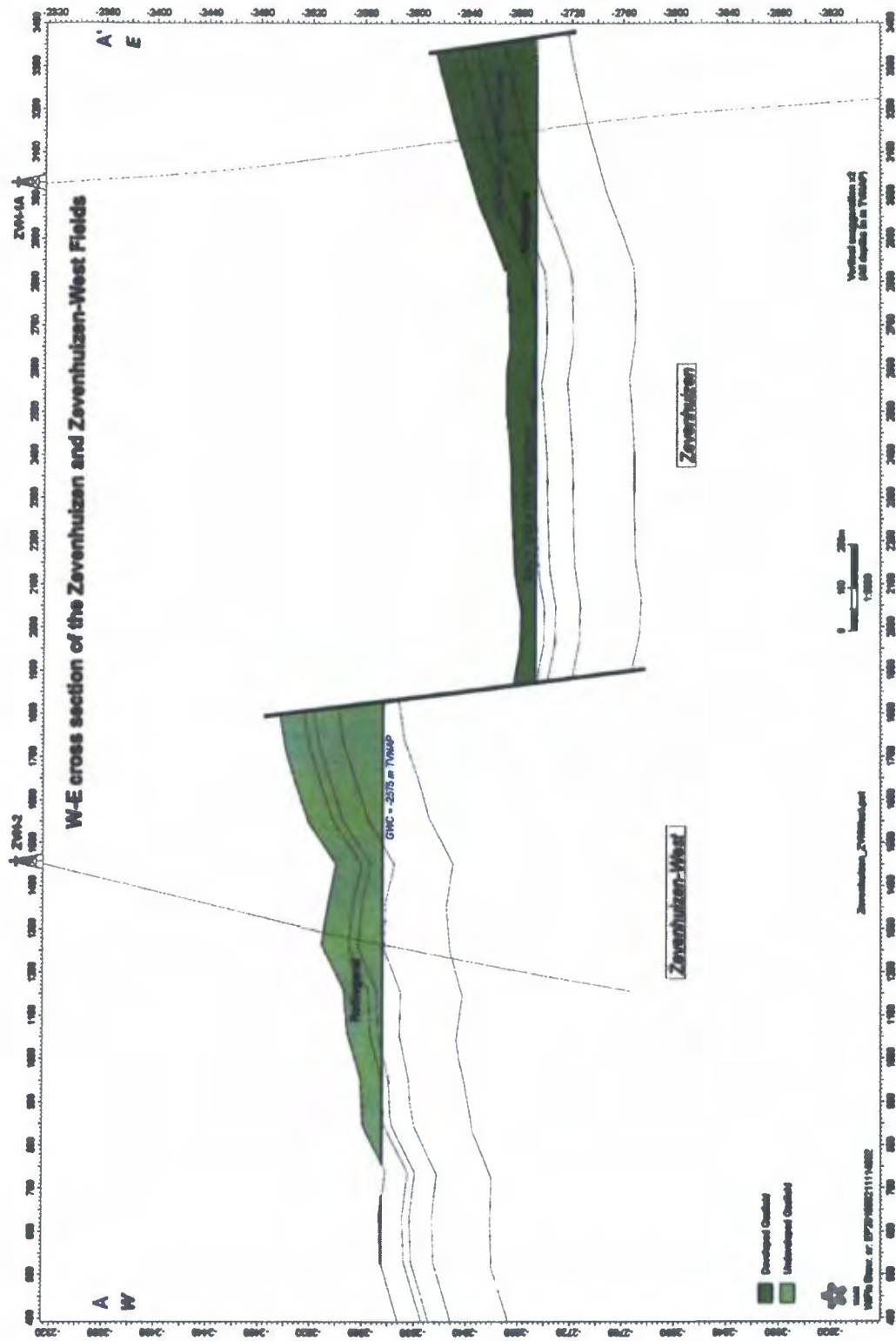

Kaart Witterdiep voorkomen

 NAM	Witterdiep Top Rotliegend (RO)				
	Nederlandse Aardolie Mij BV	Project: WAPLA	Author: Land Asselt	Date: Aug 2015	Draw. No.: EP201507220148002

Doorsnede Zevenhuizen & Zevenhuizen-West voorkcmen

Staatstoezicht op de Mijnen
Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 24037 2490 AA Den Haag

Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie en Omgeving
T.a.v. mevrouw M.A.C. Van der Salm
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Staatstoezicht op de Mijnen

Henri Faasdreef 312
Postbus 24037
2490 AA Den Haag

T 070 379 8400 (algemeen)
F 070 379 8455 (algemeen)

sodm@minez.nl (algemeen)
www.sodm.nl

Behandeld door

ir. [redacted]

T. [redacted]

g. [redacted]@minez.nl

Ons kenmerk

[redacted]

Uw kenmerk

minute

Datum 10 oktober 2016
Betreft advies winningsplan Westerveld

Kopie aan

DIV
LET
MUM
M. Van der Salm (EZ)
M. [redacted] (TNO)

Bijlage(n)

1

Parafenroute

Paraaf

[redacted]

Medeparaaf

Medeparaaf

[redacted]

Hoofdondergrond
[redacted] b

Medeparaaf

Medeparaaf

[redacted]
Coörd./spec. inspecteur

[redacted]

Medeparaaf

Verzendwijze: Per post

Datum verzending

Datum afdoen
Aftaenummer relatie

> Retouradres Postbus 24037 2490 AA Den Haag

Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie en Omgeving
T.a.v. mevrouw M.A.C. Van der Salm
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Staatstoezicht op de Mijnen

Bezoekadres

Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Postadres

Postbus 24037
2490 AA Den Haag

T 070 379 8400 (algemeen)
F 070 379 8455 (algemeen)

sodm@minez.nl
www.sodm.nl

Behandeld door

ir. G. Jharap

T 070 379 8473

Ons kenmerk

16152380

Uw kenmerk

Bijlage(n)

1

Datum 11 oktober 2016
Betreft advies winningsplan Westerveld

Bijlage: TNO advies Westerveld

Geachte mevrouw van der Salm,

Naar aanleiding van uw adviesverzoek betreffende het gewijzigde winningsplan Westerveld, ingediend door Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) op 11 september 2016, berichten wij u het volgende.

Procesverloop

NAM heeft op 20 december 2013 een wijziging van het winningsplan Westerveld ingediend. Dit winningsplan heeft NAM aangevuld op 27 mei 2014, waarna SodM en TNO op 15 september 2014 advies hebben uitgebracht aan het Ministerie van Economische Zaken. Gelet op de toenemende vragen vanuit de samenleving en de voorziene wijziging van de Mijnbouwwet is het instemmingsbesluit over het winningsplan Westerveld aangehouden. Recent is besloten om winningsplannen breder te toetsen en ook risico's voor omwonenden, gebouwen en infrastructuur mee te laten wegen in de beoordeling van het winningsplan. Dit betekent dat de beoordeling van de gevolgen van aardbevingen niet langer wordt beperkt tot de "seismische hazard" (seismische dreiging), maar wordt uitgebreid naar het seismische risico. NAM heeft op 23 februari 2016 een bijgewerkt winningsplan Westerveld ingediend. Het oorspronkelijke winningsplan uit december 2013 en het addendum, dat EZ in oktober 2014 heeft ontvangen, zijn door NAM aangevuld met een nieuwe beoordeling van het seismische risico. Bovendien is de tekst geactualiseerd.

Op 30 mei 2016 heeft het Ministerie van Economische Zaken SodM gevraagd om deze nieuwe beoordeling van het seismische risico te toetsen en om na te gaan of de geactualiseerde tekst van de overige paragrafen invloed heeft op het eerdere advies van 15 september 2014. Het resultaat van deze beoordeling heeft SodM per brief van 12 juli 2016 kenbaar gemaakt aan het Ministerie. In deze brief is geadviseerd om aanvullende gegevens op te vragen bij NAM zodat een aantal stellingen in het winningsplan onderbouwd konden worden.

Naar aanleiding van de brief van SodM en verder overleg met het Ministerie, heeft NAM op 11 september 2016 een gewijzigd winningsplan Westerveld ingediend. Voor de beoordeling van het gewijzigde winningsplan heeft SodM advies gevraagd aan TNO voor de verificatie van de berekeningen op de onderdelen doelmatige winning, bodemdaling en de seismische risico analyse.

Op 4 oktober 2016 heeft SodM hierover het bijgevoegd advies van TNO ontvangen. Middels deze brief ontvangt u mijn advies.

Beschrijving Westerveld winningsplan

Het winningsplan Westerveld omvat 11 gasvelden t.w. Assen, Assen-Zuid, Een, Eleveld, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witten, Witterdiep, Zevenhuizen en Zevenhuizen-West. Het gros van deze velden zijn al geruime tijd in productie. NAM verwacht voor velden Zevenhuizen-West, Assen-Zuid, Witten en Witterdiep enkel productie in het meest optimistische scenario aangezien de winbare hoeveelheden zeer gering zijn. De velden Appelscha, Roden en Norg-Zuid die historisch gezien deel uitmaakten van dit winningsplan, zijn uit geproduceerd. NAM heeft geen plannen om de productie uit deze voorkomens te hervatten.

Reden voor wijziging winningsplan

NAM heeft een wijziging van het winningsplan ingediend omdat zij een vernieuwde risicoanalyse heeft gemaakt van de geïnduceerde seismiciteit die kan optreden als gevolg van de gaswinning uit de diverse velden. Tevens heeft NAM de productievoorspellingen en de te verwachten bodemdaling geactualiseerd voor de velden in het winningsplan.

Planmatig beheer

NAM verwacht dat de productie van de velden in het Westerveld systeem tot het jaar 2023 zal voortduren in het meest waarschijnlijke productie scenario en tot het jaar 2028 in het hoge, meest optimistische productie scenario. De verwachte volumes voor de gasvelden (GIIP) en de winningspercentages per veld zijn weergegeven in onderstaande tabel:

Voorkomen	Statische GIIP [miliard Nm ³]	Totale winning tot eind 2015 [miliard Nm ³]	Verwachte totale winning (Mid Case) [miliard Nm ³]	Verwachte totale winning (High Case) [miliard Nm ³]	Verwacht winnings- percentage (Mid Case)	Verwacht winnings- percentage (High Case)
Assen	0,755	0,210	0,246	0,304	33%	40%
Assen-Zuid	0,285	0,000	0,000	0,057	0%	20%
Een	0,654	0,074	0,090	0,125	14%	19%
Eleveld	11,975	8,327	9,044	10,399	76%	87%
Vries-Noord	4,472	2,945	2,991	3,141	67%	70%
Vries-Centraal	3,111	2,264	2,370	2,572	76%	83%
Vries-Zuid	5,498	1,643	2,022	2,206	37%	40%
Witten	0,218	0,000	0,000	0,044	0%	20%
Witterdiep	0,700	0,413	0,413	0,428	59%	61%
Zevenhuizen	0,140	0,100	0,105	0,108	75%	77%
Zevenhuizen-West	0,540	0,000	0,000	0,108	0%	20%

TNO constateert dat de variërende reservoir kwaliteit en de water productie in de diverse velden een grote invloed hebben op de winningspercentages. De nog te winnen gas volumes komen voornamelijk uit de velden Eleveld (ca. 700 miljoen Nm³) en Vries Zuid (ca 400 miljoen Nm³). NAM bestudeert de mogelijkheden om de productie van een aantal velden te verhogen. Hieronder vallen de drie velden Zevenhuizen-West, Assen-Zuid en Witten. TNO is van mening dat de winning doelmatig is, gezien de reservoirkwaliteit en het productiegedrag van de betrokken velden. Verder vindt zij dat NAM voldoende initiatieven onderneemt om de productie te optimaliseren. SodM onderschrijft de conclusie van TNO en vindt de winning van de diverse velden in overeenstemming met de principes van planmatig beheer.

Verwachte bodemdaling

NAM heeft in 2013 een bodemdalingsmeting uitgevoerd in het winningsgebied van het Westerveld cluster (Meetregister meetplannen Noord Nederland 2014). Het resultaat van de meting uit 2013 heeft zij weergegeven in figuur C1 van het winningsplan. In deze figuur heeft NAM de gemeten waarden van de peilmerken weergegeven tezamen met de contouren van de gemodelleerde bodemdaling als gevolg van de gaswinning. Het bodemdalingsmodel heeft NAM geactualiseerd met de meeste recente reservoir parameters, productie profielen en geijkt aan de bodemdalingsmetingen tussen 1975 en 2013 [Bron: NAM-rapport "*Bodemdaling door Aardgaswinning –NAM-velden in Groningen, Friesland en het Noorden van Drenthe– Status Rapport 2015 en Prognose tot het jaar 2080*" (EP201511213444)]. Met dit geactualiseerde en geverifieerde model heeft NAM een prognose van de te verwachten bodemdaling tot het jaar 2025 (Figuur C4, einde van de winning) en het jaar 2080 (Figuur C5, verwachte eindsituatie) gemaakt.

De nog te verwachten bodemdaling in de periode 2016 tot 2023, veroorzaakt door de resterende productie uit de velden van de Westerveld cluster, wordt door NAM geschat op minder dan 2 cm. Hiervoor heeft NAM de onzekerheden in het gedrag van de aquifers in haar analyse meegenomen.

TNO kan zich vinden in de resultaten voor het mid-case scenario en onderschrijft deze waarden als de onzekerheid in de compactiecoëfficiënt niet wordt meegenomen. TNO heeft voor de bepaling van haar "worst case scenario" de onzekerheid in de compactiecoëfficiënt gecombineerd met het hoge productie scenario. In dit geval bedraagt de maximale nog te verwachten bodemdaling voor alle velden minder dan 2 cm en voor het veld Zevenhuizen nog minder dan 3 cm tot het einde van de winningsperiode. Op basis van de verificatie door TNO onderschrijft SodM de bodemdalingsanalyses in het winningsplan.

Schade door bodemdaling en mitigerende maatregelen

NAM vermeld in het winningsplan dat de nog te verwachten bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit de velden in het cluster Westerveld, minder dan 2 cm zal bedragen. Zij geeft verder aan dat deze bodemdaling een geleidelijk en gelijkmatig verloop heeft en de resulterende vervorming van de bovengrond zeer klein is. Om deze reden verwacht zij dat geen directe schade aan infrastructuur en bebouwing. NAM kan echter niet uitsluiten dat de bodemdaling gevolgen kan hebben voor het normale beheer en het onderhoud van waterkeringen en waterlopen. De totale bodemdaling boven de voorkomens is groter dan twee centimeter en waar nodig zal NAM afspraken maken met de betreffende waterschappen om zorg te dragen dat de geldende normen niet worden overschreden. Indien de waterhuishouding of waterstaatkundige werken worden beïnvloed dan kunnen waterhuishoudkundige maatregelen worden getroffen. Als met het nemen van maatregelen niet alle door gaswinning veroorzaakte schade afdoende kan worden voorkomen dan rust op NAM de verplichting die schade overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht te vergoeden.

SodM onderschrijft de stelling van NAM dat het effect van de resterende bodemdaling gering zal zijn en dat in principe geen extra maatregelen noodzakelijk zijn. In het winningsplan wordt echter niet inzichtelijk gemaakt welke maatregelen er zijn getroffen voor de gevolgen van de reeds opgetreden bodemdaling. SodM adviseert om NAM inzichtelijk te laten maken welke afspraken er met het Waterschap zijn gemaakt. Verder moet NAM aangeven bij welke bodemdaling er additionele maatregelen noodzakelijk zijn om de nadelige gevolgen van de bodemdaling te voorkomen of beperken en welke maatregelen dan zullen worden genomen.

Risico analyse zuur- en hydraulische stimulatie

NAM vermeldt dat zij kort durende zuur- en hydraulische stimulatie kan gaan toepassen om de productiviteit van een slecht producerende put te verbeteren. De kans op bodembeweging als gevolg van deze stimulatie behandelingen wordt als verwaarloosbaar ingeschat. Indien NAM in de toekomst concrete plannen heeft om een put te gaan stimuleren zal zij een locatie specifieke risico analyse uitvoeren en deze opnemen in het werkveiligheidsplan voor putwerkzaamheden.

SodM kan de uitspraak van NAM ten aanzien van het veiligheidsrisico en het risico op schade niet verifiëren omdat er onvoldoende onderbouwing is gegeven. NAM vermeldt dat zij de specifieke risico analyse zal uitvoeren en deze zal opnemen in het werkveiligheidsplan voor putwerkzaamheden. In de nieuwe Mijnbouwwet wordt een gedetailleerde risicoanalyse gevraagd voor reservoirstimulatie als onderdeel van het werkprogramma voor stimulering van putten. De minimale eisen voor het werkprogramma worden beschreven in de bijbehorende nieuwe Mijnbouwregeling. Vooruitlopend op de wijziging van de Mijnbouwwet en Mijnbouwregeling adviseert SodM om een voorwaarde op te nemen in het instemmingsbesluit van het winningsplan. In deze voorwaarde dient NAM uiterlijk vier weken vóór aanvang van de zuur- en/of hydraulische stimulatie een locatie specifieke risico analyse in te dienen, ten genoegen van de Inspecteur-generaal der Mijnen, die in gaat op de volgende onderwerpen:

1. Status en integriteit van de te behandelen put
2. Integriteit van de afdekkende lagen
3. Hydraulische- of zuurvolumes en vloeistof samenstelling van de te gebruiken chemicaliën
4. Injectiedrukken en gevolgen voor spanningscondities in het reservoir
5. Afstanden tot gekarteerde breuken en het seismisch risico van de operatie
6. Locatie van de put ten opzichte van drink- en grondwatergebieden
7. Geochemische interacties tussen de gebruikte vloeistoffen en gesteente/afsluitende lagen (incl. oplossingsverschijnselen)
8. Het afvoerplan van de uitgewerkte chemicaliën (uitgewerkt zuur en/of stimulatie vloeistoffen)

Risico analyse bodemtrilling

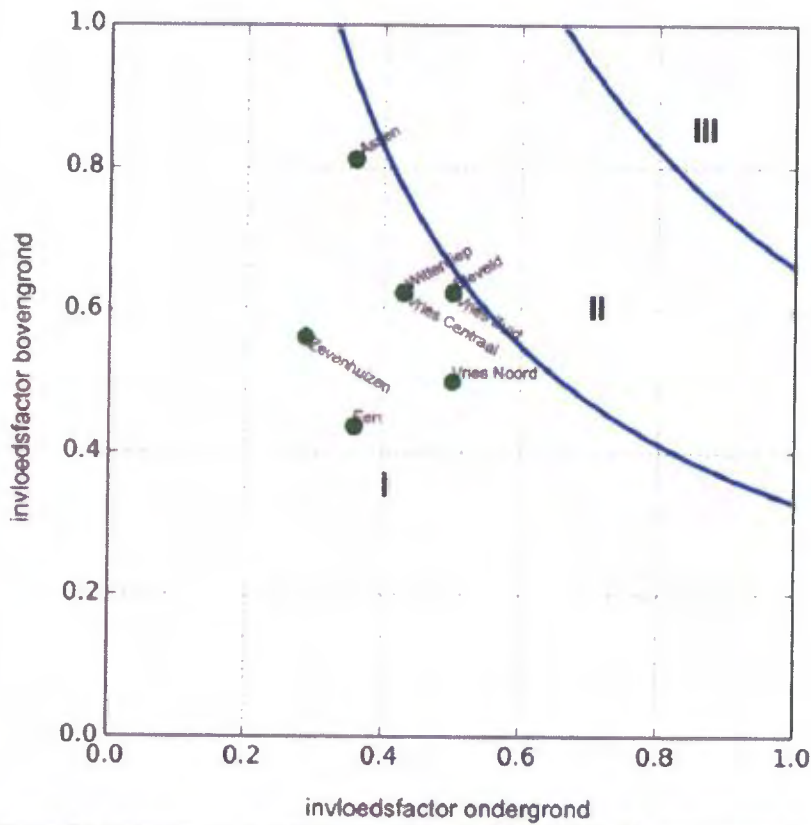
NAM heeft een analyse gemaakt van het seismisch risico (SRA) als gevolg van de gaswinning uit de onderhavige gasvelden (bijlage 3). Hiervoor heeft zij gebruik gemaakt van de methodiek "risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb. 24.1.p, versie 1.2, SodM, 1 februari 2016".

De gasvelden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zullen volgens het verwachte mid-case scenario niet produceren, waardoor er geen drukdaling zal plaatsvinden. NAM verwacht in het high case productie scenario voor deze velden dat de drukdaling gering zal zijn, waarmee de kans op seismiciteit voor dit scenario "verwaarloosbaar" is. Volgens de methodiek is verdere analyse ("Stap 2" van de SRA) voor deze velden niet nodig.

TNO kan zich vinden in deze analyse voor de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West. Mocht de productie uit deze velden in de toekomst de high case scenario's overschrijden, dan adviseert TNO om de seismische risico analyse voor deze velden opnieuw uit te voeren.

SodM onderschrijft de analyse van TNO ten aanzien van deze velden. SodM adviseert om in het geval dat het duidelijk wordt dat de productie uit de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West de voorspellingen in het winningsplan dreigen te gaan overschrijden, NAM een actualisatie van de seismische risico analyse voor deze velden te laten indienen en het winningsplan te actualiseren.

Voor het beoordelen van het seismische risico voor gasvelden Eleveld, Assen, Een, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen is het nodig om de risico matrix te gebruiken ("Stap 2" van de SRA). Voor elke factor die bepaald is voor de onder- en bovengrond wordt een score gegeven waarbij de som van de scores een positie geeft in de risico matrix; de som van de scores voor "invloedfactoren ondergrond" geeft de positie op de x-as en de som van de scores voor "invloedfactoren bovengrond" geeft de positie op de y-as weer.

Figuur D2: Uitkomst van de Seismische Risico Analyse (SRA). Alle voorkomens in dit winningsplan vallen in risico Categorie I.

Het resultaat van de SRA analyse voor de gasvelden in dit winningsplan is grafisch weergegeven in bovenstaande figuur (winningsplan p.28). Uit de analyse van NAM volgt dat alle gasvelden in de laagste seismische risicogroep vallen (categorie I).

TNO constateert dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid dicht bij de grens met categorie II liggen met waarden van 0,315. Voor deze risicogroep geldt dat seismisch monitoren met het bestaande KNMI netwerk volstaat. Het huidige KNMI monitoringsnetwerk kan aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter lokaliseren. NAM geeft aan dat zij bereid is aanvullende metingen te doen.

Jaar van schademelding	Datum beving	Bevend veld	Aantal meldingen
2004	21-jun-04	Eleveld	2
2006	10-jan-06	Eleveld	1
2008	26-aug-08	Eleveld	1
2014	5-feb-14	Eleveld	7
2015	5-feb-14	Eleveld	4
2016	5-feb-14	Eleveld	1

SodM stelt vast dat in het gasveld Eleveld historisch gezien en nog in het recente verleden, veelvuldig bevingen zijn opgetreden (in totaal 46). De zwaarste daarvan ($M > 2,0$) zijn in de omgeving duidelijk gevoeld en hebben tot schademeldingen geleid (zie ook volgende paragraaf). Daarnaast wordt de productie uit het bevende voorkomen Vries-Zuid (maximale gemeten magnitude 1,5) middels de put Vries-10 weer opgestart. Op dit moment worden in deze omgeving de groundbewegingen aan het oppervlak nog niet geregistreerd. Het zijn deze groundbewegingen die de schade aan bouwwerken veroorzaken. SodM adviseert hierom NAM in de omgeving van de Eleveld en Vries-Zuid gasvelden, aanvullende monitoring te laten uitvoeren in de vorm van het plaatsen van enkele versnellingsopnemers. Daarnaast adviseert SodM om NAM een risicobeheerssysteem voor de bevende voorkomens uit dit winningsplan te laten opstellen en implementeren.

Schade door bodembeweging en mitigerende maatregelen

NAM kan de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. NAM zegt dat dit wordt bevestigd door de resultaten van de seismische hazard studie van TNO-NITG. In deze studie geven berekeningen van de maximale horizontale pieksnelheden voor de Vries en Eleveld gasvelden aan dat er een kleine kans op schade bestaat door geïnduceerde bevingen.

De omvang van het gebied waar mogelijk schade kan optreden wordt bepaald door de magnitude, de diepte en de duur van de beving en de lokale grondsamenstelling en aard en conditie van de bebouwing. Bij een beving die krachtig genoeg is om schade te veroorzaken, is het aantal potentiële schadegevallen binnen dit gebied sterk afhankelijk van de dichtheid van bebouwing, terwijl de mate van schade op een bepaalde afstand van het epicentrum in grote mate wordt bepaald door het type bebouwing, de staat van onderhoud en de lokale bodemgesteldheid. Deze afhankelijkheid wordt verder beschreven in het TNO rapport en is ook meegenomen in de gevolgde leidraad voor de bepaling van het seismisch risico. NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op de NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden.

Advies

SodM concludeert dat het winningsplan Westerveld voldoet aan de wettelijke eisen en overeenstemt met de principes van planmatig beheer. SodM adviseert u om onder de volgende voorwaarde in te stemmen met het winningsplan:

1. *NAM dient voor 1 maart 2017 inzichtelijk te maken welke afspraken met het Waterschap zijn gemaakt en bij welke hoeveelheid bodemdaling er maatregelen noodzakelijk worden om nadelige gevolgen te voorkomen of te beperken.*
2. *NAM dient bij overschrijding van de productie in het "high-case productie scenario" van de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West de seismisch risico analyse te actualiseren en een wijziging winningsplan in te dienen.*
3. *NAM dient, in overleg met het Koninklijk Nederland Meteorologisch Instituut, voor 1 juni 2017 enkele versnellingsmeters boven de Eleveld en Vries-Zuid gasvelden te installeren en operationeel te hebben.*
4. *NAM dient voor 1 juni 2017, ten genoegen van de Inspecteur-generaal der Mijnen, voor de bevende velden in dit winningsplan een risicobeheerssysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben.*

Ik vertrouw er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Inspecteur -
De Minister van Economische Zaken,
namens deze:

ir. R.P.H. van Elsen
Hoofd afdeling Engineering

Retouradres: Postbus 80015, 3508 TA Utrecht

Staatstoezicht op de Mijnen
T.a.v. mevrouw G. Jharap
Postbus 24037
2490 AA DEN HAAG

Onderwerp
Advies Westerveld

Geachte mevrouw Jharap,

Naar aanleiding van uw verzoek van 12 september 2016 (per email) om advies in het kader van de beoordeling van het geactualiseerde winningsplan Westerveld, ingediend door de Nederlandse Aardolie Maatschappij N.V. (verder NAM), berichten wij u het volgende.

Het winningsplan betreft de velden Assen, Een Eleveld Vries-Noord Vries-Centraal Vries-Zuid, Zevenhuizen, Witterdiep, Witten, Assen-Zuid en Zevenhuizen-West. De laatste vier velden zijn momenteel niet in productie. NAM geeft aan, dat er voor de mid case van het winningsplan geen winbare volumes in deze velden aanwezig zijn. NAM bestudeert de mogelijkheid deze velden alsnog in productie te nemen.

Doelmatigheid van de winning

Ten opzichte van het vigerende winningsplan is de doelmatigheid van de voorgenomen winning in de velden binnen het winningsplan Westerveld over het algemeen iets toegenomen.

De reservoirkwaliteit varieert van veld tot veld, hetgeen wordt weerspiegeld in de verwachte winningspercentages. Daarnaast beperkt de waterproductie de gasproductie in verschillende putten.

Van de velden binnen het Westerveld cluster komt de resterende productie vooral uit de velden Eleveld (ca 700 miljoen Nm³) en Vries Zuid (ca 400 miljoen Nm³). Vries Centraal produceert naar verwachting de komende 5 jaar nog ca. 100 miljoen Nm³. Productie uit de overige velden zal naar verwachting minder dan 50 miljoen Nm³ bedragen. Het gehele cluster zal naar verwachting per 2023 uitgeproduceerd zijn. In het high case scenario zou dit uit kunnen lopen tot 2028.

Het is in deze laatste fase van productie lastig te voorspellen hoe de velden zullen produceren. NAM bestudeert de mogelijkheid om de productie van een aantal velden te verhogen. Dit betreft onder meer de drie velden, die momenteel niet produceren. Mogelijke projecten betreffen nieuwe boringen en eventueel het

Princetonlaan 6
3584 CB Utrecht
Postbus 80015
3508 TA Utrecht

www.tno.nl

T +31 88 866 42 56

Datum

4 oktober 2016

Onze referentie

16-10.083

Contactpersoon

Dr. G. Remmelts

E-mail

gijs.remmelts@tno.nl

Doorkiesnummer

+31 88 866 45 28

Doorkiesfax

+31 30 256 45 05

Op opdrachten aan TNO zijn de Algemene Voorwaarden voor opdrachten aan TNO, zoals gedeponeerd bij de Griffie van de Rechtbank Den Haag en de Kamer van Koophandel Den Haag van toepassing. Deze algemene voorwaarden kunt u tevens vinden op www.tno.nl.
Op verzoek zenden wij u deze toe.

Handelsregisternummer: 27376655

Datum
4 oktober 2016

Onze referentie
16-10.083

Blad
2/3

stimuleren van putten (fracken). Of deze projecten doorgang zullen vinden is afhankelijk van de economische haalbaarheid.

TNO-AGE is van mening dat, gezien de reservoirkwaliteit en het productiegedrag van de betrokken velden, de winning doelmatig is en dat de NAM voldoende initiatieven neemt om de productie te optimaliseren.

Bodemdaling

NAM heeft de resterende bodemdaling berekend van de gasvelden in winningsplan Westerveld. Parameterwaarden zijn gekalibreerd op basis van de periodieke metingen, die sinds 1975 zijn uitgevoerd (2013 voor het laatst).

NAM geeft aan, dat de nog resterende bodemdaling minder dan 2 cm zal bedragen (figuur C3 uit het winningsplan) voor zowel het mid-case scenario per veld afzonderlijk als de integrale bodemdaling voor alle velden samen. De integrale bodemdaling sinds het begin van de gasproductie, inclusief de bodemdaling door productie uit velden in de omgeving, is gegeven in figuur C5 van het winningsplan.

TNO-AGE kan zich vinden in de resultaten voor het mid-case scenario. De NAM geeft in haar winningsplan een adequate beschrijving van de onzekerheid in de berekeningen van de bodemdaling.

TNO-AGE heeft voor de eigen bodemdalingberekening de onzekerheid in compactiecoëfficiënt gecombineerd met het hoge productie scenario (high-case). De maximale bodemdaling bedraagt dan ~3 cm.

NAM heeft een maximale bodemdaling berekend van onder de 2 cm. TNO-AGE komt op hetzelfde resultaat uit, in het geval de onzekerheid in de compactiecoëfficiënt niet wordt meegenomen.

Risicoschatting op basis van de leidraad seismisch risico

Huidige producerende velden

Voor alle producerende velden in het winningsplan geldt, dat zij op basis van de DHAIS classificatie een niet te verwaarlozen kans op beven hebben, of reeds hebben gebeefd¹. Dit verplicht de NAM voor al deze velden een seismische risicoanalyse uit te voeren². Volgens de NAM vallen alle velden in het winningsplan in risicocategorie I.

TNO-AGE constateert, dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I).

¹ Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit (DHAIS). TNO-rapport R10198, 2012

² Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb. 24.1.p, versie 1.2, SodM, 1 februari 2016

Datum

4 oktober 2016

Onze referentie

16-10.083

Blad

3/3

Voor velden behorende tot risicocategorie I volstaat seismisch monitoren met het bestaande seismisch meetnet van het KNMI³. De NAM geeft in haar winningsplan aan, dat zij eventueel bereid is aanvullende metingen te doen, als de omgeving dat wenst.

Huidige niet-producerende velden

Voor alle momenteel niet-producerende velden in het winningsplan geldt, dat zij op basis van de DHAIS classificatie een te verwaarlozen kans op beven hebben.

TNO-AGE kan zich hierin vinden. Echter, als de productie uit de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West het huidige NAM high case scenario overschrijdt, dan stelt TNO-AGE voor om opnieuw per veld te bekijken, of een seismische risicoanalyse noodzakelijk is.

Het risico voor bodembeweging als gevolg van putstimulatie

TNO-AGE acht het risico op bodembeweging als gevolg van zuurstimulatie van het reservoir vanuit de put verwaarloosbaar op grond van de huidige informatie.

Het risico voor bodembeweging als gevolg van hydraulische stimulatie van het reservoir in zichzelf is klein⁴. Procedureel gezien zal de NAM voorafgaand aan het uitvoeren van een hydraulisch frack-operatie een gedetailleerd plan ten genoegen van de IGM moeten overleggen, waarin het risico voor die specifieke operatie nader wordt geanalyseerd. Daarom is dit effect hier niet verder geëvalueerd door TNO-AGE.

Bevindingen

Samenvattend, TNO-AGE

- is van mening, dat het winningsplan getuigt van doelmatige winning.
- verwacht een maximale bodemdaling van ~3 cm.
- constateert, dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I).

Met vriendelijke groeten,

Hoogachtend,

Dr. I.C. Kroon

Hoofd Adviesgroep Economische Zaken

³ Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb. 24.1.p, versie 1.2, SodM, 1 februari 2016

⁴ zie rapport Witteveen en Bos, "Aanvullend onderzoek naar mogelijke risico's en gevolgen van de opsporing en winning van schalie- en steenkoolgas in Nederland", Rapport aan Ministerie EZ, 2013

21 December 2016

definitief

***Advies Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING	4
3 HOOFDADVIES	7
4 ALGEMEEN	8
5 COMMUNICATIE	9
6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
6.1 Doelmatigheid	11
6.2 Kadere schade	11
6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa	11
6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	12
7 PRODUCTIE	14
7.1 Productie put Vries-10	14
7.2 Productiesnelheid	14
7.3 Productieniveau high case	15
8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
8.1 Onzekerheden	16
8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	16
9 BODEM BEWEGING	17
9.1 Bodemdaling	17
9.2 Bodemtrilling	17
9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	19
10 SCHADE	20
10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
10.2 Afhandeling van schade	20
10.3 Lusten en lasten	22
11 RISICOBEHEERSYSTEEM	23

1 INLEIDING

U heeft ons in de gelegenheid gesteld om een advies uit te brengen over het door NAM ingediende Winningsplan Westerveld. Aangezien dit plan betrekking heeft op de winning uit aardgasvelden binnen onze verschillende gebiedsbegrenzingsen maken wij graag gebruik van deze mogelijkheid. Bij het maken van het advies hebben wij intensief samengewerkt met de verschillende decentrale overheden die een adviesrecht hebben op het Winningsplan Westerveld.

Wij zijn u erkentelijk dat u in een vroegtijdig stadium van uw besluitvorming ons om advies vraagt op het winningsplan Westerveld 2016 van NAM. Wij maken graag gebruik van dit adviesrecht vanwege de zorg die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied. Wij erkennen dat in de afgelopen periode meer aandacht is gekomen voor de aspecten veiligheid en welzijn van burgers in relatie tot gaswinning. Wij menen echter toch blijvend te moeten aandringen om hierin de positie van de inwoners centraal te stellen. Wij hebben daarom ervoor gekozen ons advies breed in te steken.

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), Technische commissie bodembeweging (Tcbb)).

Wij vertrouwen erop dat u het advies behandelt conform de relevante bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht en de overwegingen uit ons advies op een zorgvuldige wijze betreft bij uw besluitvorming en ons transparant informeert over uw overwegingen terzake.

Leeswijzer

Wij hebben onze bevindingen, hoofdconclusies en hoofdadvisie samengevat in het eerste hoofdstuk. In de analyse daarachter treft u een uitgebreidere beoordeling aan van het winningsplan met op onderdelen deelconclusies en -adviezen.

2 SAMENVATTING

Vanuit betrokkenheid en zorg en oprechte belangstelling hebben wij de rapporten intensief bestudeerd. Veiligheid van inwoners en het voorkomen en beperken van schade wegen hierin het zwaarst. Alle andere aspecten moeten daaraan ondergeschikt zijn, waaronder economische aspecten en leveringszekerheid.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) geeft over het erkennen van onzekerheden en communiceren de volgende toelichting: Onzekerheid en het reduceren ervan dienen uitgangspunten te zijn van het handelen van betrokken partijen, ook in de communicatie naar burgers. Onderzoek over onzekerheden en het daaraan verbinden van maatregelen is daarbij van cruciaal belang volgens de Raad. Onderzoek mag geen excuus zijn om geen maatregelen te treffen of besluiten uit te stellen. Zij pleit derhalve ook voor het hanteren van het voorzorgsprincipe in dat geval “Better safe than sorry”. Dat betekent in de communicatie over onzekerheden in samenspraak met deskundigen en risicodragers zoeken naar manieren van beheersing van het risico. Communiceren met burgers moet volgens de OvV meer zijn dan alleen voorlichting geven.

Veiligheid wordt door de OvV breed gedefinieerd in termen van objectieve- en subjectieve veiligheid, respectievelijk het uitblijven van lichamelijk letsel ten gevolge van aardbevingen en gemoedsrust van bewoners. “Het gaat om veiligheid van burgers. Kunnen zij erop rekenen dat incidenten worden voorkomen, schade wordt beperkt, risico’s worden beheerst en onzekerheden worden verkend?”. U hebt hierop gereageerd met: “De Raad heeft met haar rapportage en aanbevelingen vooral willen bereiken dat bij activiteiten in de diepe ondergrond nu en in de toekomst het veiligheidsbelang voldoende aandacht krijgt”. U heeft alle aanbevelingen uit het rapport van de OvV overgenomen. In dit licht bezien dient bij de beoordeling en toetsing van de verschillende aspecten dan ook te worden uitgegaan van een brede benadering van de belangenafweging die aan uw uiteindelijke besluit ten grondslag moet liggen. Het past hierbij niet om u te beperken tot een exacte en enge uitleg van voorgenomen wetgeving.

We hebben ook geconstateerd dat in het winningsplan nog een aantal essentiële onderdelen ontbreekt en het plan gepaard gaat met onzekerheden die betrekking hebben op een veilige gaswinning. Ook constateren wij dat ondanks de ervaringen opgedaan in Groningen, er vooralsnog geen sprake is van een adequate regeling voor de rest van Nederland voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten.

Bij bestudering van het winningsplan en onderliggende stukken hebben wij samengevat de volgende vragen, opmerkingen en adviezen.

Veiligheid

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico’s bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners.

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Tevens hebben wij een aantal ontbrekende zaken geconstateerd. Wij komen hier verderop in ons advies op terug.

Communicatie

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning.

Voorkomen en beperken van schade

In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd. NAM bepaalt daarmee zelf welk niveau van acceptatie daarbij aan de orde is. Er wordt geen aandacht geschonken aan maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken, terwijl dit een voorschrift in de Mijnbouwwet is.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

Bodemdaling

NAM dient inzichtelijk te maken welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling (als resultaat van dit winningsplan Westerveld) kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen en welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden.

Wij zijn van mening dat NAM dient te worden verplicht tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling.

Schadeafhandeling

Wij zijn van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Evenals in het aardbevingsgebied Groningen dient er een volledig onafhankelijk orgaan te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Een dergelijke regeling en onafhankelijk toetsingsorgaan dienen op voorhand een feit te zijn.

Meet- en regelprotocol

De reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid liggen dicht tegen de grens met risicocategorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de Seismische Risico Analyse (SRA) in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem. Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. Wij zijn van mening dat een risicobeheerssysteem een voorwaarde moet zijn van de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning.

Fracken en zuurstimulatie

Vanwege de mogelijke gevolgen zijn wij van mening dat geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken moeten worden toegestaan.

Schadelijke gevolgen van zuurstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden, omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

3 HOOFDADVIES

Onze bevindingen afgewogen hebbende en uitgaande van de geformuleerde uitgangspunten komen wij tot het volgende hoofdadvies:

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Wij adviseren u vanwege de geconstateerde omissies, bestaande onzekerheden, geen aandacht voor maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken en het ontbreken van een adequate schaderegeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten:

Primair: **niet** in te stemmen met het winningsplan Westerveld 2016 zoals het nu voorligt;

Subsidiar: mocht dit niet uw keuze zijn vanwege de grote onzekerheden en ontbrekende onderdelen slechts in te stemmen met het winningsplan door het hanteren van het voorzorgprincipe "Better safe than sorry" en:

1. NAM en Sodm, binnen een door u gestelde termijn, onvolkomenheden te laten aanvullen;
2. te voorzien in onafhankelijke validatie van onderzoeken en bevindingen;
3. een termijn te stellen aan het winningsplan;
4. hierbij zaken als schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersingsstelsel op voorhand goed en volledig te regelen.

In onderstaande hoofdstukken vindt u de onderbouwing van ons hoofdadvies en overige adviezen.

4 ALGEMEEN

Het adviesrecht voor de decentrale overheden, zoals dat dit jaar in de wijzigingen Mijnbouwwet is vertaald, hangt vooral samen met de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning.

In uw adviesverzoek schrijft u: “Een van de belangrijkste aanbevelingen uit het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) richt zich op de veiligheid van de burgers en de infrastructurele werken. Een ander belangrijk punt betreft meer aandacht voor het burgerperspectief”.

In het winningsplan Westerveld wordt volledig voorbijgegaan aan het burgerperspectief ofwel de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning. Het is voorstelbaar dat NAM in het winningsplan redeneert vanuit haar commercieel belang. NAM dient echter ook maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Dit komt in het winningsplan niet tot uitdrukking. Wij verwachten dat u in uw besluit uw maatschappelijke verantwoordelijkheid duidelijk naar voren laat komen.

Het maatschappelijk draagvlak voor (nieuwe) gaswinningen in ons land neemt af. Dit als gevolg van de aardbevingen in de provincie Groningen, de daarmee samenhangende veiligheidsproblematiek en andere negatieve effecten van de gaswinning. Ook de Drentse decentrale overheden constateren die ontwikkeling. Het versneld terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen is een belangrijke opgave voor onze samenleving. Wij pleiten ervoor dat u met spoed uw beleid inzet op duurzame energie.

Bij de besluitvorming in Groningen heeft u veiligheid, het zo veel mogelijk voorkomen en beperken van schade en het belang van leveringszekerheid het zwaarst laten wegen.

De Drentse situatie is op verschillende onderdelen anders dan Groningen.

Wij hechten vooral waarde aan de volgende aspecten:

- Veiligheid
- Communicatie
- Voorkomen en beperken van schade
- Schadeafhandeling a.g.v. bodemdaling/ bodemtrilling
- Meet- en regelprotocol
- Fracken en zuurstimulatie

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners. Dat wil zeggen dat deze organisaties aangeven dat er geen dusdanige bevingen optreden dat er gevaar ontstaat voor personen. Wel zien wij aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en het daar horende meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren. De resultaten van dit risicobeheerssysteem moeten voor iedereen toegankelijk zijn.

5 COMMUNICATIE

Voor een adequate invulling van het burgerperspectief, zoals u in het adviesverzoek aangeeft, is gedegen, transparante en consistente communicatie een absolute voorwaarde.

Advies:

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Wij adviseren u in uw besluit voorwaarden op te nemen waarmee dit wordt geborgd.

Toelichting:

De verantwoordelijkheid van de lokale overheid is oog te hebben voor de belangen van onze inwoners en deze te borgen.

Wij zijn daarom van mening dat de rol van informatievoorziening over de (gevolgen van) gaswinning niet uitsluitend aan NAM moet worden overgelaten. De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Hiermee moet onnodige onrust en zorg bij inwoners worden weggenomen.

Typerend is de gebrekkige communicatie en afstemming tussen NAM en het ministerie van EZ over de start van de gaswinning uit put Vries-10, die onder het winningsplan Westerveld valt (zie ook hfst 7.1).

Communicatie is een essentieel onderdeel van het omgevingsmanagement, zoals is verwoord in uw visie in de brief aan de Tweede Kamer van 1 februari 2016*).

Uw uitgangspunten daarbij zijn duidelijk:

1. Samenbinden van belanghebbenden
2. Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk
3. Transparantie en vertrouwen
4. Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
5. Maatwerk

Het mag duidelijk zijn dat uw ambitie verder moet gaan dan het organiseren van informatiebijeenkomsten en publicaties over de procedure.

Wij willen graag met u meedenken aan de verdere invulling van de communicatie en het omgevingsmanagement. Daarbij nemen wij graag uw visie als vertrekpunt.

Wij geven u als suggestie dat NAM een breed communicatieplan opstelt dat in overleg en instemming met u en lokale overheden tot stand komt. Communicatie die staat in een breder perspectief van omgevingsmanagement, rekening houdend met de 'belevingswereld' van onze inwoners.

Het winningsplan is geschreven voor ingewijden en lastig leesbaar voor inwoners. Zij mogen een zienswijze op het winningsplan indienen maar dan moeten zij de inhoud hiervan wel kunnen doorgronden. Daarom adviseren wij u voorafgaand aan het maken van een ontwerpbesluit een publieksvriendelijke oplegger van het winningsplan op te stellen.

In dit kader vragen wij u tevens de risicoanalyse van de gasvelden Vries Zuid en Eleveld nader te duiden. Uit het winningsplan blijkt dat volgens de SRA de gasvelden Vries Zuid en Eleveld bijna in risicoklasse 2 vallen. In zowel het winningsplan als in de adviezen van Sodm en Tcbb ontbreekt een nadere analyse waarom deze velden hogere risico's met zich meebrengen dan de overige velden. Ligt het aan de inrichting van het gebied of komt het door de bodemopbouw die gevoelig is voor trilling? Toevoeging van deze analyse maakt dat de aangegeven risico's beter zijn te duiden en uit te leggen aan onze inwoners.

6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

In dit hoofdstuk geven we aan welke kaders onduidelijk zijn of ontbreken waaraan het winningsplan is getoetst.

6.1 Doelmatigheid

Advies

Wij verzoeken u inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid.

Toelichting

In het advies van Sodm is een toetsing opgenomen van de winning aan doelmatigheid. Onduidelijk is hoe en waaraan is getoetst. We willen graag inzicht in de afwegingskaders waaraan dit aspect wordt getoetst. De Tweede Kamer heeft aangegeven dat de Minister een afweging moet maken tussen landelijk economische belangen en de lokale veiligheid en schade-effecten. In het verleden zijn de lokale effecten volgens de Tweede Kamer in die afweging onvoldoende meegenomen. In dit kader vragen wij ons af hoe de balans uitvalt tussen economische belangen en de maatschappelijke aanvaardbare gevolgen en risico's die met gaswinning gepaard gaan.

6.2 Kadere schade

Advies

De minister dient zo spoedig mogelijk een kader op te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder 'schade' verstaan wordt.

Toelichting

De (nog niet vastgestelde) wijziging van de Mijnbouwwet noemt als toetsingsgrond voor het eventueel onthouden van de instemming met een winningsplan 'schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan'. Wij constateren dat de adviserende organen Tcbb en Sodm kennelijk ieder een verschillende typering hanteren voor het begrip schade. Dat is niet uit te leggen aan inwoners.

Zolang niet duidelijk is wat onder 'schade' verstaan dient te worden, is toetsing van het winningsplan op dit onderdeel lastig voor velden die gebeeft hebben en in verband waarmee 'schade' is gemeld.

6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa

Advies

Met betrekking tot het Nationale Park Drentse Aa adviseren wij u:

- het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied;
- in uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Zuid (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld het Drentse Aa gebied zoveel mogelijk wordt ontzien.

Toelichting

Wij stellen vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa niet zijn onderzocht althans onvoldoende in beeld zijn gebracht. Er blijkt ook uit niets dat met zekerheid zou kunnen worden gesteld dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Drentse Aa door de exploitatie van de gasvelden in dit winningsplan niet zullen worden aangetast.

Het Drentse Aa gebied is een internationaal uniek gebied, met een zeer hoge beschermingsstatus. Het gebied is een beek- en esdorpenlandschap; het oppervlaktewater van de Drentse Aa dient tevens als bron van drinkwater. Het is een waardevol gebied met een kwetsbaar geohydrologisch systeem waar invloeden vanwege de gaswinning (zoals bodemdaling, zuurstimulatie) niet mogen plaatsvinden.

Voor een correcte beoordeling van de mogelijke gevolgen van de exploitatie van het winningsplan Westerveld voor het Drentse Aa-gebied zou het overigens niet juist zijn om de getroffen en te treffen waterhuishoudkundige maatregelen in het natuurgebied bij het beschouwen van mogelijke effecten van mijnbouwactiviteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van het natuurgebied te betrekken. Compenserende maatregelen maken immers in juridische zin geen onderdeel uit van de beoordeling in het kader van de significantie-toets. Bovendien zijn de watergerelateerde maatregelen in zekere zin met de mijnbouwactiviteiten verbonden, omdat de waterhuishouding noodzakelijkerwijs wel moet worden aangepast als gevolg van de opgetreden bodemdaling die het resultaat is van de gaswinning.

Wij wijzen er op dat de vaststelling en goedkeuring van het winningsplan door de Minister met zich mee brengt dat er een toetsingsmoment ontstaat waarop moet worden beoordeeld of mogelijk significante gevolgen ten gevolge van de mijnbouwactiviteiten in het Westerveld kunnen ontstaan. Dat geldt uiteraard niet alleen voor het Drentse Aa-gebied, maar voor alle Natura 2000-gebieden die door het instemmingsbesluit worden beïnvloed. Deze beoordeling heeft niet of in onvoldoende mate plaatsgevonden ten gevolge waarvan effecten op Natura-2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Bij de actuele stand van zaken voor wat betreft de onbekendheid van de impact van de gaswinning is er naar ons oordeel aanleiding om in het instemmingsbesluit aanvullende restricties op te nemen die waarborgen dat het Nationaal Park Drentse Aa zo veel mogelijk ongemoeid wordt gelaten.

6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

Advies:

Wij verzoeken u aan te geven welke overwegingen ten grondslag liggen aan de keuze om een grote variëteit van kleine gasvelden in het winningsplan Westerveld te vatten? In het kader van de maatschappelijke verantwoording vinden wij het transparanter om per gasveld een winningsplan op te stellen.

Toelichting:

Het winningsplan Westerveld bevat een groot aantal afzonderlijke gasvelden die geen directe relatie met elkaar hebben. Uit het winningsplan Westerveld wordt afgeleid dat een aantal velden nu en naar verwachting in de toekomst niet meer produceren. Waarom zijn die dan toch opgenomen in het winningsplan? Voor de afweging tussen economische belangen en de maatschappelijke effecten is het logischer per producerend gasveld een aparte vergunning en winningsplan op te stellen. De gehanteerde methodiek belemmert nu voor al deze velden afzonderlijk een transparante afweging te kunnen maken.

7 PRODUCTIE

7.1 Productie put Vries-10

Advies:

Wij adviseren u om uw toezegging jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put (put Vries-10) in te trekken en NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavige winningsplan af te wachten.

Toelichting:

“Tijdens het vragenuur van 16 juni 2015 is gesproken over een voorgenomen gaswinning door NAM in Drenthe. Tijdens de mondelinge beantwoording is in algemene zin aangegeven dat er bij winning uit kleine velden een winningsplan moet komen en dat omwonenden, gemeenten en provincies hierop zienswijzen kunnen indienen. Dit is ook bevestigd in de beantwoording van aanvullende schriftelijke vragen van het lid Dik-Faber (CU), waarin is aangegeven dat “in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden” (Kamerstukken 2015-2016, Aanhangsel van de Handelingen, 57).”

In het geval van Vries-10 is er een nieuwe boring geweest op basis waarvan NAM voornemens is om gas te gaan winnen. Daarnaast is er juist door de minister aan de Tweede Kamer toegezegd, dat er een adviesrecht wordt toegepast in deze situaties. In het Winningsplan Westerveld is voor Vries-10 sprake van een te winnen hoeveelheid van 0,6 Miljard M3 (high case). Wij zijn van mening dat deze nieuwe winning onderdeel is van dit winningsplan en dat NAM de procedure moet afwachten voordat er uit put Vries-10 gas gewonnen mag worden.

Los van de vraag of er wel of geen vigerend Winningsplan is, moeten wij constateren dat het oude Winningsplan niet voldoet aan de zaken die door de Onderzoeksraad voor de veiligheid zijn geconstateerd. Zo is bij de afgifte van de instemmingsvergunning op het vigerende winningsplan niet getoetst op de veiligheid van burgers (seismische risico analyse). Wij zijn dan ook van mening dat er niet kan worden teruggevallen op een vergunning waarin geen rekening is gehouden met zo een belangrijk aspect.

7.2 Productiesnelheid

Advies:

Wij verzoeken u in uw besluit aandacht te besteden aan de productiesnelheid uit de verschillende gasvelden. Te meer daar vrijwel alle velden in dit winningsplan zich bevinden in de laatste fase van de feitelijke gaswinning. Er lijkt door NAM bij de bepaling van de productiescenario's geen rekening te zijn gehouden met de relatie snelheid drukdaling-bodemtrilling.

Toelichting

De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Een snelle drukdaling in het gesteente kan eerder tot bevingen leiden dan wanneer deze

drukdaling geleidelijk verloopt. Kan NAM aangeven welke hoeveelheid er per jaar per gasveld kan worden onttrokken zonder dat dit tot extra risico op bodemtrilling leidt?

Uit een toelichting van NAM blijkt dat de productiescenario's in het winningsplan zijn gebaseerd op een technische inschatting wat uit de bodem te halen is. In het plan is de winningssnelheid niet aangegeven.

7.3 Productieniveau high case

Advies:

In uw besluit op te nemen dat als NAM het "high case" scenario overschrijdt zij een nieuw winningsplan dient op te stellen en deze ter besluitvorming aan dient te bieden.

Toelichting:

In het advies van Sodm wordt op blz 5 aangegeven dat als een winning het "high case" scenario overschrijdt NAM een nieuwe SRA moet uitvoeren en tevens het winningsplan dient te actualiseren. Deze opmerking bevreemd ons, aangezien wij in de veronderstelling verkeren dat winning buiten de grenzen van het winningsbesluit niet is toegestaan.

Wij zijn van mening dat indien deze situatie zich voordoet er te allen tijde een nieuw winningsplan dient te worden opgesteld.

8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

8.1 Onzekerheden

Advies:

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Toelichting:

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van gegevens van de ondergrond. De samenstelling van de diepe ondergrond is complex en nooit precies in kaart te brengen. De ligging van breuken, de compactiecoëfficiënt etc. zijn gebaseerd op interpretatie van een beperkt aantal bodemgegevens. Dit houdt in dat de resultaten altijd met grote voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd. De Tcbb geeft aan dat in het ergste geval een beving met een magnitude van 3,9 kan plaatsvinden. De zwaarste beving tot nu toe in Groningen was 3,6 in Huizinge (2012). De velden Eleveld en Vries Zuid scoren op factoren als bebouwingsdichtheid en bevolkingsdichtheid duidelijk minder gunstig dan Huizinge. Wij vermoeden op basis van deze aspecten dat in het stedelijk gebied van Assen meer schade kan ontstaan dan de door NAM geformuleerde licht schade aan meerdere, tot matige schade aan enkele gebouwen.

8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Advies:

Wij verzoek u NAM op te dragen de SRA berekening opnieuw uit te voeren. Hierin rekening te houden met de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de gebieden rond de betreffende gasvelden. Evenals de correcte bevolkingsdichtheid ten aanzien van het stedelijke gebied rond het gasveld Eleveld te hanteren. Deze nieuwe SRA-berekening te beschouwen als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de SRA is geen rekening gehouden met de toekomstige inrichting van Werklandschap Assen Zuid en de toeristisch recreatieve zone. De inrichting leidt tot intensievere bebouwing van bedrijven in het gebied dan nu het geval is. Ook de noordelijke blokken van Eleveld vallen binnen het stedelijk gebied van Assen met o.a. de aanwezigheid van een ziekenhuis in de directe nabijheid.

Waarom wordt voor bepaling risicoklasse uitgegaan van lage bevolkingsdichtheid (250-500 inw/km²)? Een substantieel deel van het gasveld Eleveld ligt namelijk in het stedelijk gebied van Assen met hogere dichtheid (500-1000 inw/km²). Een herberekening zal leiden tot een andere risico inschatting. Dit maakt het noodzakelijk dat alle adviesorganen zich hierover opnieuw een oordeel moeten kunnen vormen.

9 BODEMBEWEGING

9.1 Bodemdaling

Advies

Voor wat betreft de prognose van de bodemdaling die gepaard kan gaan met de gaswinning, adviseren wij u:

- NAM in samenspraak met de betrokken decentrale overheden te laten inventariseren:
 - 1) welke gevolgen de *uiteindelijke totale bodemdaling* die het gevolg is van de gaswinning uit de velden van het winningsplan Westerveld kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen;
 - 2) welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden;
 - 3) NAM te verplichten tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling als voorwaarde te verbinden aan het winningsplan;
- NAM de bodemdalingscomponent die het gevolg is van het leeg produceren van het gasveld Norg na beëindigen van de gasopslag aldaar, weer op te laten nemen in de bodemdalingsprognose voor de jaren 2050 en 2080.

Toelichting

Volgens de prognose zal de verwachte bodemdaling van de resterende gaswinning enkele centimeters bedragen; het merendeel van de daling heeft al plaatsgevonden.

De uiteindelijke *totale* bodemdaling als gevolg van de gaswinning is echter van die omvang dat er wel effecten te verwachten zijn op de waterhuishouding. De kosten voor mitigerende maatregelen zijn uiteraard voor NAM. Daarom is het van belang te inventariseren welke afspraken er bestaan tussen NAM en betrokken waterschap(pen), gemeenten en provincie voor zover er voor hen negatieve effecten zijn. Er mag geen onduidelijkheid bestaan over de vergoeding van dergelijke onkosten.

Het beëindigen en leeg produceren van de gasopslag Norg zal volgens NAM in de toekomst tot een additionele 10 cm bodemdaling leiden. Deze component is verdwenen uit de huidige set prognoses, vanuit de veronderstelling van NAM de gasopslag tot 2080 in werking te zullen hebben. Gezien de grote onzekerheden die er momenteel heersen omtrent de aard van onze toekomstige energievoorziening achten wij deze aanname niet terecht. Wij achten het zinvol op voorhand te weten welke additionele daling in het gebied (op mogelijk kortere termijn dan nu verwacht) nog verdisconteerd moet gaan worden.

9.2 Bodemtrilling

Advies

Omdat NAM in het winningsplan aangeeft dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten, verzoeken wij u:

- het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over te nemen en NAM op te dragen in aanvulling op het KNMI-netwerk seismische apparatuur in en rond de gasvoorkomens Vries-Zuid en Eleveld op te stellen;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden een risicobeheerssysteem te laten ontwikkelen en operationeel te hebben (zie hoofdstuk 9);
- de parameters en randvoorwaarden die NAM hanteert in het door haar op te stellen risicobeheerssysteem goed te laten onderbouwen alvorens dit systeem goed te keuren;
- te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Toelichting

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (SodM, Tcbb).

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Wij zijn daarom blij met de toegenomen belangstelling voor dit belangrijke aspect rond de gaswinning. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Uit de analyse van NAM volgt dat alle gasvelden in de laagste seismische risicogroep vallen (categorie I). TNO constateert in haar advies dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid wel dicht tegen categorie 2 aan liggen.

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM menen wij daarom te kunnen opmaken dat er in het kader van bodemtrilling geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de betreffende gasvelden.

Hoewel de veiligheid niet in het geding lijkt te zijn, geeft NAM in het winningsplan aan dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten. In het ernstigste geval kan sprake zijn van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Daarom zien wij wel aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en implementeren voor 1 juni 2017. Tevens het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren (zie hoofdstuk 9).

Tevens kan het risicobeheerssysteem helpen een eventuele zwaardere beving te voorkomen, mits sprake is van de juiste keuze van signaalparameters en het daarbij behorende actieprotocol. Een goede onderbouwing van de gekozen parameters en acties is dus van belang wil het risicobeheerssysteem zinvol zijn. Ook een adequaat seismisch netwerk is hierbij van belang.

9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Advies

Wij adviseren u vanwege de mogelijke gevolgen:

- geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken toe te staan zoals in het winningsplan is omschreven;
- tevens besluitvorming over de toepassing van deze technieken niet alleen bij de toezichthouder (Sodm) neer te leggen, maar hiervoor aparte besluitvorming aan NAM op te leggen met mogelijkheden tot inspraak, zienswijzen en beroep van lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe;
- mocht dit niet uw keuze zijn, dan verzoeken wij u toch in ieder geval in het goedkeuringsbesluit voorwaarden op te nemen ter beperking van risico's voor grond- en drinkwater en ecologie én het optreden van bodemtrilling.

Toelichting

De velden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid vallen gedeeltelijk samen met de boringsvrije zone van de grondwaterwinning Assen-Oost; het veld Assen valt bovendien samen met het grondwaterbeschermingsgebied Assen-West.

Schadelijke gevolgen van reservoirstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Het advies van Sodm is gebaseerd op de bevoegdheid van de afweging over fracken bij de toezichthouder van de gaswinning. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

10 SCHADE

10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

Advies:

Wij adviseren u vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). NAM heeft als initiatiefnemer de zorgplicht voor het voorkomen van schade. In winningsplan wordt geconcludeerd dat er lichte en lokaal mogelijk matige schade kan optreden aan gebouwen. Nergens is in het winningsplan echter terug te lezen wat wordt gedaan om schade te voorkomen. Wij stellen vast dat ten aanzien van het optreden van schade in het winningsplan geen aandacht is op het voorkomen van schade. In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd.

Het Mijnbouwbesluit schrijft voor dat het winningsplan een beschrijving bevat van de mogelijke omvang en verwachte aard van de schade door bodembeweging. Uit het winningsplan blijkt dat het niet goed mogelijk is de omvang en de verwachte aard adequaat te beschrijven. NAM lijkt niet in staat causaliteit aan te geven tussen aardbevingen en omvang en aard van de schade. Het winningsplan lijkt op dit punt niet te voldoen aan de eisen die de wet stelt aan een plan.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

10.2 Afhandeling van schade

Advies

Wij zijn van mening dat:

- een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde is, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen;
- evenals in het aardbevingsgebied Groningen er een volledig onafhankelijk orgaan dient te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.
- in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade;

Toelichting:

Zoals reeds in voorgaande alinea door ons is aangegeven dient het voorkomen en beperken van alle schade als uitgangspunt te worden genomen. Echter kan NAM de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. Dit wordt ook door SodM in haar advies als zodanig aangegeven. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen.

NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen, die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden. Wij zijn van mening dat voornoemde regeling op basis van het burgerlijk wetboek niet altijd voldoende soelaas biedt voor burgers, bedrijven en lokale overheden om op een vlotte en toegankelijke wijze schade te kunnen claimen.

De gaswinning in Groningen heeft voor veel overlast gezorgd in de regio en het gevoel van veiligheid en vertrouwen van de bewoners aangetast. Er is dan ook sprake van een groot wantrouwen van burgers jegens NAM en rijksoverheid. Dit heeft zowel betrekking op de feitelijke gaswinning, als ook het nemen van adequate en toereikende maatregelen om de gevolgen (waaronder schade en overige hinder) zo veel mogelijk te voorkomen en/of te beperken.

Herstel van vertrouwen van onze burgers is naar onze mening dan ook gebaat bij een transparante en toegankelijke organisatie voor de afwikkeling van schademeldingen. Een regeling waarbij het voor burgers en andere partijen niet nodeloos ingewikkeld is om een schademelding in te dienen en de onafhankelijkheid in voldoende mate gewaarborgd is. Dit zodat iedereen in redelijkheid kan vertrouwen op een eerlijke en adequate schadeafwikkeling. Het past niet om daarbij onderscheid te maken tussen de omvang of de locatie waar de schade is ontstaan. Iedere schademelding dient op zijn eigen merites te worden beoordeeld.

Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Tevens dient hierbij de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd te zijn. Wij dringen er daarom bij u op aan dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – er een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tevens zorgt het instellen van een dergelijk orgaan ervoor dat ook ingeval van gestapelde mijnbouw (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil) gedupeerde partijen weten tot welke partij zij zich hiertoe dienen te wenden.

Hoewel door uw minister in de Tweede Kamer reeds toezeggingen zijn gedaan aangaande het instellen een dergelijke onafhankelijk orgaan voor de afwikkeling van mijnbouwschade, is één en ander vooralsnog geen feit. Wij adviseren u haast te maken met het instellen van een dergelijk onafhankelijk orgaan. Tevens dit te regelen alvorens in te stemmen met het onderhavige winningsplan Westerveld.

10.3 Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij verzoeken u ervoor zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade dient volgens de wet te worden vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

11 RISICOBEBEERSYSTEEM

Advies:

Met betrekking tot het risicobeheerssysteem adviseren wij u:

- NAM te verplichten een onafhankelijke nulmeting uit te voeren aan alle gebouwen boven en nabij de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden Eleveld en Vries-Zuid extra versnellingsopnemers te laten installeren en operationeel te hebben;
- bij dit winningsplan een risicobeheerssysteem te laten opstellen en als onderdeel op te nemen bij de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning;
- het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren.

Toelichting:

Om de schade door gaswinning goed te kunnen vaststellen is het belangrijk dat de uitgangssituatie goed wordt vastgelegd. Het is aan de initiatiefnemer om dit te doen naar goedkeuring van de vergunningverlener. Er wordt al jaren gas gewonnen in het veld maar dit winningsplan is de markering van het moment dat ook het burgerperspectief wordt meegewogen in de besluitvorming. In dat kader is het belangrijk dat schade aan particuliere eigendommen goed wordt geregistreerd.

Zowel NAM als TNO concluderen op basis van de seismische risicoanalyse (SRA) dat alle velden in categorie I vallen. Volgens de leidraad van SodM volstaat voor deze velden monitoring met het huidige gefoon en accelerometer netwerk van het KNMI. Met dit monitoringsnetwerk kunnen aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter worden gelokaliseerd.

Hoewel alle velden in categorie I vallen, liggen de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid echter dicht tegen de grens met categorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de SRA in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem.

Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. De keuze van signaalparameters en bijbehorende (re)acties dient dan ook zodanig onderbouwd te zijn dat hiermee aannemelijk wordt gemaakt dat het systeem zinvol is. Dat wil zeggen, dat aan de hand van de signaalparameters zodanig tijdig kan worden ingegrepen dat het mogelijk optreden van bedoelde schade en risico's voorkomen kan worden.

Date : 2-2-2017 15:11:23
From : [REDACTED]
To : [REDACTED]
Subject : RE: stukken gaswinning NAM Marsdijk Assen
Attachment : kamerbrief-over-start-gaswinning-uit-put-vries-10.pdf;

Ter aanvulling de specifieke toestemming van minister Kamp voor gaswinning binnen de bestaande vergunning.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 2 februari 2017 15:58
Aan: [REDACTED]@colliers.com' <[REDACTED]@colliers.com>
Onderwerp: stukken gaswinning NAM Marsdijk Assen

Dag mevrouw [REDACTED],

Zoals gisteren afgesproken zend ik u een aantal stukken er informatie toe.

1. Winningsplan NAM
2. Advies staatstoezicht der Mijnen
3. Advies van de gemeente Assen

Vervolgplanning vergunningprocedure:

- 19 januari verstrijken adviestermijn lokale overheden;
- Dan 8 weken voor ontwerpbesluit (4 weken advies Mijnraad en 4 weken voor ontwerpbesluit). Dus 16 maart ontwerp besluit;
- Vanaf 16 maart termijn van 6 weken voor indienen zienswijzen inwoners/belanghebbenden en overheid;
- Daarna definitief besluit.
- Mogelijkheid beroep bij Raad van State.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Datum 22 november 2016
Betreft Start gaswinning uit put Vries-10

Geachte Voorzitter,

Tijdens het vragenuur van 16 juni 2015 is gesproken over een voorgenomen gaswinning door NAM in Drenthe. Tijdens de mondelinge beantwoording is in algemene zin aangegeven dat er bij winning uit kleine velden een winningsplan moet komen en dat omwonenden, gemeenten en provincies hierop zienswijzen kunnen indienen. Dit is ook bevestigd in de beantwoording van aanvullende schriftelijke vragen van het lid Dik-Faber (CU), waarin is aangegeven dat "in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden" (Kamerstukken 2015-2016, Aangangsel van de Handelingen, 57). Ofschoon dit in algemene zin juist is, kan de situatie zich voordoen dat er nog productieruimte beschikbaar is onder het geldende winningsplan. Deze situatie doet zich voor bij de put Vries-10 in Drenthe.

Put Vries-10 is geboord ter vervanging van een andere put, waarvan de productie jaren geleden is beëindigd vanwege een te hoge waterproductie. NAM wil nu de productie uit put Vries-10 opstarten en heeft Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) gevraagd om aan te geven of productie uit put Vries-10 is toegestaan. SodM heeft geconstateerd dat de grenzen van het vigerende winningsplan met het in gebruik nemen van put Vries-10 de komende twee jaar naar verwachting niet zullen worden overschreden en dat er op basis van het vigerende winningsplan gestart kan worden met de productie uit deze put. NAM voldoet hiermee dus aan de vereisten en mag op basis daarvan een aanvang maken met de productie.

Overigens heeft NAM wel een wijziging van het winningsplan ingediend. Op basis van dit gewijzigde winningsplan kan na mijn goedkeuring de productie uit Vries-10 ook na deze twee jaar doorgaan. Bij het indienen van het gewijzigde winningsplan heeft NAM op mijn verzoek rekening gehouden met de lopende wijziging van de Mijnbouwwet en de daarin opgenomen aangescherpte eisen voor winningsplannen. Zoals ik aan uw Kamer heb toegezegd, zal ik (wijzigingen van) winningsplannen waar mogelijk beoordelen aan de hand van de nieuwe Mijnbouwwet. Dit betekent onder meer dat ik omwonenden en gemeenten, provincies en waterschappen de gelegenheid zal geven om op het gewijzigde winningsplan te reageren. In dit winningsplan is ook een seismische risicoanalyse opgenomen. Deze seismische risicoanalyse geeft geen aanleiding om de voorgenomen productie uit Vries-10 niet op te starten. Ook de verwachte

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging

Directie Energie en Omgeving

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres

Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Ons kenmerk

DGETM-EO / 16170015

bodemdaling (< 2 cm) blijft met de productie uit de put Vries-10 binnen het nu geldende winningsplan.

SodM zal erop toezien dat de productie uit de put Vries-10 en de effecten daarvan op de bodembeweging binnen hetgeen vastgelegd is in het vigerende winningsplan blijven.

(w.g.) H.G.J. Kamp
Minister van Economische Zaken

Colliers

INTERNATIONAL

Date : 8-5-2017 14:23:20

F

To : "I [redacted]@aaenhunze.nl, " [redacted]@tynaarlo.nl

Subject : FW: stukken rond gaswinning voor college van morgen

Attachment : collegevoorstel bij brief aan raad over schadeafhandeling mei 2017.docx;brief aan raad over schadeafhandeling mei 2017.docx;memo college mei 2017.docx;

[redacted]

Ter kennisname en voor intern gebruik.

Graag eerst vertrouwelijk behandelen.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

T [redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [redacted]

Verzonden: maandag 8 mei 2017 13:05

Aan: SMO-Secretariaat <smo-secretariaat@assen.nl>; [redacted]r@assen.nl>

CC: [redacted] [redacted] [redacted] [redacted]

Onderwerp: stukken rond gaswinning voor college van morgen

Goedemiddag SMO-secretariaat,

Hier nog stukken voor morgen. Marco en Harmke zijn accoord.

Het collegevoorstel met raadsbrief moet op interne besluitenlijst en kan pas naar buiten nadat de NAM met een persbericht is gekomen. Je krijgt een seintje als de brief uit kan.

Alvast bedankt.

Groet,

[redacted]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Beleid

Datum: 08-05-2017
**Eenheidsmanager/
 Progr. Manager:**
Opsteller: ██████████
Telefoon: 6248
Portef. Houder: Out
Registr.nr.:

Instemming verkregen en kopie gezonden aan:

Eenheid/ Programma/ Naam	Datum
Lies de Klerk	

Paraaf :

Openbare besluitenlijst: Ja Nee
Bekendmakingsplicht: Ja Nee
O.R.: Ja Nee

Bij besluit in mandaat:
 Mandaatnummer:

Informeren van de raad:

- Alleen via openbare besluitenlijst
- Via lijst ter inzage liggende stukken
- Via brief en stuk(ken) ter inzage
- Via versturen informatie met aanbiedingsbrief
- Via brief

Vervolgprocedure:

Behandeling in de raad:

- Informatief
- Opiniërend
- Besluitvormend

Afhandelen door :

Kopie besluit :

Deponeren Paraaf :

Voorstel aan B&W

Onderwerp:
 Schadeafhandeling Gaswinning

Voorstel:
 In te stemmen met bijgevoegde brief en deze naar de gemeenteraad te sturen nadat de NAM naar buiten is gekomen met berichtgeving over een onafhankelijke schadeafhandeling

Achtergrond:
 De NAM komt binnenkort met het bericht dat ze, na Groningen, nu ook in de rest van Nederland een onafhankelijke schadeafhandeling willen.

	Akkoord	Bespreken	Signaal
B			
WS			
WH			
WV			
WW			
S			

Besluit B&W

Datum:

Beleid

> Toelichting voorstel aan B&W

Onderwerp:

Schadeafhandeling Gaswinning

Voorstel:

In te stemmen met bijgevoegde brief en deze naar de gemeenteraad te sturen nadat de NAM naar buiten is gekomen met berichtgeving over een onafhankelijke schadeafhandeling

Achtergrond:

De NAM komt binnenkort met het bericht dat ze, na Groningen, nu ook in de rest van Nederland een onafhankelijke schadeafhandeling willen.

Argumenten:

De gemeenteraad zal naar verwachting met vragen komen aan het college. Met deze brief wordt de raad proactief geïnformeerd.

Kanttekeningen/ risico's:

n.v.t.

Financiële toelichting:

n.v.t.

Communicatie:

n.v.t.

Personeel en Organisatie:

n.v.t.

Uitvoering en planning:

n.v.t.

Evaluatie:

n.v.t.

Gemeenteraad Assen

Contactpersoon XXXXXXXXXX
Telefoon 14 0592
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Datum 8 mei 2017
Verzenddatum

Onderwerp Schadeafhandeling Gaswinning

Geachte heer/mevrouw ,

De NAM heeft bekend gemaakt dat ze zich, na Groningen , nu ook wil terugtrekken uit de schadeafhandeling in de rest van Nederland. De NAM geeft aan dat ze graag in samenspraak met bestuurders en belanghebbenden wil kijken hoe lokaal of regionaal de schadeafhandeling ook bij de kleine gasvelden op afstand van NAM ingericht kan worden. De NAM heeft aangegeven dat ze in dit kader ook met ons in overleg wil.

Wij beschouwen het als positief dat de NAM wil overgaan naar een onafhankelijke schadeafhandeling. Wij constateren echter dat zich een complexe vraag aandient: Hoe kan de schadeafhandeling op een wijze gebeuren die zo veel mogelijk in het belang van onze inwoners en bedrijven is?

Hierbij ontstaan verschillende vragen:

- Wat het juiste schaalniveau?
- Hoe zijn de belangen van de inwoners en bedrijven zo goed mogelijk geborgd?
- Wat zijn de zekerheden voor de inwoners en bedrijven?
- Wat is de omvang van de problematiek? Hoe vaak komen er buiten Groningen schades voor?
- Hoe zit het financieel en welke garanties zijn er?

Wij hebben op dit moment geen direct antwoord op bovenstaande vragen. De beantwoording vraagt tijd. Er is onderzoek nodig; overleg met belangenorganisaties, met u als gemeenteraad, met andere overheden en de VNG; er is duidelijkheid nodig over financiën, garanties en rollen en verantwoordelijkheden.

Wij vragen u daarom ons tijd te geven om, samen met anderen te komen tot een goede oplossing. Wij zullen u op de hoogte houden van de voortgang.

Overigens zullen wij in de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit op het Winningsplan Westerveld ingaan op de schadeafhandeling. Deze zienswijzen worden nog met u besproken.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

burgemeester

secretaris

BEGELEIDINGSFORMULIER CONCEPT BRIEF

LET OP: Lever alle bijbehorende stukken incl. ingekomen brief aan bij het secretariaat

NAAM VAN HET DOCUMENT: Schade afhandeling gaswinning

Concept via :
Paraaf voor gezien :
Briefpapier :

Concept d.d. : 7 mei 2017
Eenheid/Programma : Beleid
Steller : ██████████
Toestel : 6248
**Paraaf eenheids-
/programmamanager :**

Origineel : 1
Archiefexemplaren : 1
Afschriften : 3

Brief nr.(docbase) :
Procesnummer :
(Docbase)
Zaaknummer :
(Docbase)

Totaal :

5

Afschriften:

1. ██████████
██████████
██████████

Meezenden:

N.V.T.

Opmerkingen:

Wijze afhandeling na verzending van de brief:

- Proces afhandelen en archiveren door secretariaat (let op: alle relevante stukken toevoegen)

M e m o

Van : ██████████
Aan : College van B&W
Datum : Vrijdag 5 mei 2017
Onderwerp : Gaswinning

Graag informeren wij u over twee zaken rond de gaswinning: De onafhankelijke schadeafhandeling en het ontwerp instemmingsbesluit voor het Winningsplan.

Onafhankelijke schadeafhandeling

De NAM heeft zich teruggetrokken uit de schadeafhandeling bij het Groningerveld. De NAM wil zich nu ook in de rest van Nederland terugtrekken uit de schadeafhandeling en komt een dezer dagen met het volgende bericht:

NAM op afstand in schadeproces

*NAM is een voorstander van een schadeproces op afstand van NAM, ook voor de kleine velden. Daarbij gaat NAM graag in samenspraak met bestuurders en belanghebbenden kijken hoe lokaal of regionaal de schadeafhandeling ook bij **NAM's kleine gasvelden op afstand van NAM ingericht kan worden. Ook aan de vraag om meer monitoring wil NAM invulling geven, bijvoorbeeld door gebouwopnames waar nodig en mogelijk.***

Overleg met gemeenten en provincies

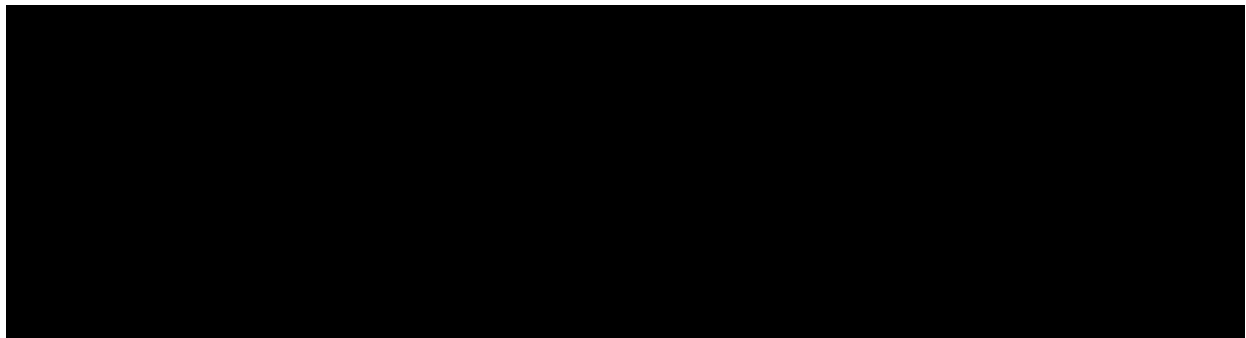
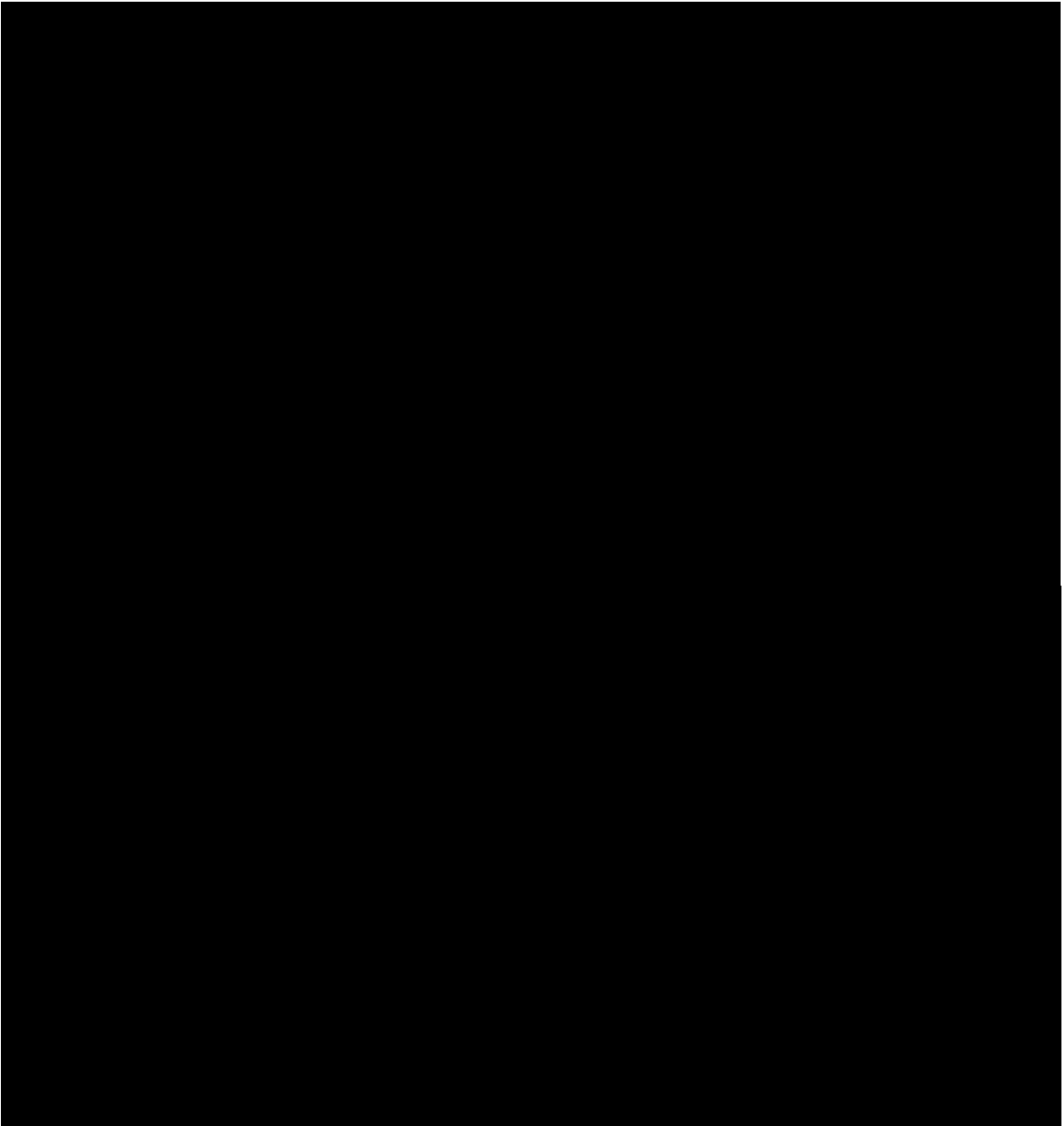
NAM gaat graag in overleg met de gemeenten en provincies over de schadeafhandeling rondom kleine gasvelden. NAM heeft voor circa 175 kleine gasvelden in Nederland een concessie om gas te mogen winnen. De kleine gasvelden liggen bijvoorbeeld in Drenthe, maar ook in verschillende andere provincies. Ook daar waar in de nabije toekomst gaswinning mogelijk is, wil NAM de bestuurlijke relaties benaderen voor overleg. "Dit vereist uiteraard maatwerk", aldus ██████████ asset manager Land bij NAM. "De situaties verschillen per gebied en de lokale wensen dus ook. Daar gaan we graag over in gesprek."

Groningen-veld

In Groningen wordt sinds 31 maart 2017 de schadeafhandeling aangestuurd door de Nationaal Coördinator Groningen (NCG). Op 1 juli 2017 zal een nieuw schadeprotocol en -handboek van de NCG in werking treden.

Monitoring

Daarnaast kijkt NAM naar mogelijkheden voor onafhankelijke monitoring rondom bepaalde kleine velden. Een van de veel gehoorde verzoeken van omwonenden en opwonenden van kleine gasvelden is een beter inzicht in de bestaande situatie, bijvoorbeeld door gebouwopnames. NAM bespreekt graag op korte termijn met gemeenten, provincies en lokale vertegenwoordigers wat precies de verwachtingen en wensen zijn ten aanzien van monitoring rondom de gaswinning in kleine velden. Afhankelijk daarvan kan monitoring lokaal ingericht worden. Ook hier streeft NAM naar duidelijkheid en een onafhankelijke rol in de monitoring.

Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan

Met ingang van maandag 8 mei ligt het Ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage.

Het ontwerp heeft de volgende strekking:

- Er mag worden gewonnen.
- Er wordt wel tegemoet gekomen aan een aantal door ons geadviseerde zaken. Het gaat daarbij om:
 - o een vlotte, transparante en adequate afhandeling van schade,
 - o een 0-meting aan gebouwen in de gasvelden Eleveld en Vries Zuid
 - o het plaatsen van versnellingsmeters aldaar
 - o het opstellen van een risicobeheersysteem voor deze velden.

De planning is krap. Behandeling in de raadsvergadering van 15 juni zou meer ruimte geven. Er is dan echter geen tijd meer om eventuele wijzigingen die uit de raadsbehandeling komen te verwerken (inclusief behandeling in het college) voor het einde van de zienswijzen termijn.

Date : 16-12-2016 10:56:42

F

To : "██████████@tynaarlo.nl" ██████████@tynaarlo.nl

Subject : FW: svp verzendklaar maken

Attachment : brief aan de NAM winning put Vries-10 def concept.docx;

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T ██████████
██████████
██████████@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: ██████████

Verzonden: woensdag 14 december 2016 11:30

Aan: ██████████ ██████████ ██████████

Onderwerp: FW: svp verzendklaar maken

Vandaag gaat de brief uit naar de Nam.

Hier alvast via de mail een afschrift.

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
██████████
██████████
██████████@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: Marco Out

Verzonden: woensdag 14 december 2016 11:21

Aan: ██████████@assen.nl>

CC: ██████████@assen.nl ██████████@assen.nl ██████████@assen.nl>

Onderwerp: svp verzendklaar maken

Vriendelijke groet,

Marco L.J. Out
Burgemeester van Assen

Postbus 30018
9400 RA Assen
telefoon: 14 0592
bestuurssecretariaat: 0592 366572

Bezoekadres:
Noordersingel 33
9401 JW Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Nederlandse Aardolie Maatschappij
t.a.v. [REDACTED]
Postbus 28000
9400 HH ASSEN

Contactpersoon [REDACTED]
Telefoon 14 0592
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Datum [14 december 2016](#)
~~december 2016~~
Verzenddatum

Onderwerp Stoppen opstarten gaswinning put Vries-10

Geachte mevrouw [REDACTED]

Op vrijdag 2 december jl. hebben wij van u twee mails ontvangen over de winning van aardgas uit de put Vries-10. Uw mails zijn een reactie op het bestuurlijk overleg van 30 november.

Wij stellen het zeer op prijs dat u terugkomt op uw eerdere besluit om op dit moment de productie te starten uit put Vries-10. Uw besluit doet recht aan door u gedane toezeggingen over het niet produceren uit de put Vries-10 richting onze inwoners en ons. (De betreffende stukken hebben wij u eerder gemaïld). Wij gaan er vanuit dat conform de wens van de 2e Kamer eerst het proces van advies, zienswijze en eventueel beroep wordt doorlopen.

Met betrekking tot de gedachtenlijn in uw mails berichten wij u het volgende.

In de brief van minister Kamp aan de 2^e Kamer lezen wij het volgende:

“Tijdens het vragenuur van 16 juni 2015 is gesproken over een voorgenomen gaswinning door NAM in Drenthe. Tijdens de mondelinge beantwoording is in algemene zin aangegeven dat er bij winning uit kleine velden een winningsplan moet komen en dat omwonenden, gemeenten en provincies hierop zienswijzen kunnen indienen. Dit is ook bevestigd in de beantwoording van aanvullende schriftelijke vragen van het lid Dik-Faber (CU), waarin is aangegeven dat “in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden” (Kamerstukken 2015-2016, Aanhangsel van de Handelingen, 57).”

In het geval van Vries-10 is er een nieuwe boring geweest op basis waarvan door u besloten is om gas te gaan winnen. U heeft hiervoor een winningsplan ingediend. In dit Winningsplan Westerveld is voor Vries-10 sprake van een te winnen hoeveelheid van 0,6 Miljard M3 (high case). Hiermee onderkent u dat er geen bestaande vergunning is en dat een nieuw winningsplan nodig is. Het Sodem heeft in haar advies op het winningsplan niet aangegeven dat de aangevraagde hoeveelheid deels al vergund is en onderkent hiermee dat een nieuw winningsplan nodig is.

Los van de vraag of er wel of geen vigerend Winningsplan is, moeten wij constateren dat het oude Winningsplan niet voldoet aan de zaken die door de Onderzoeksraad voor de veiligheid zijn geconstateerd. Zo is het oude winningsplan niet getoetst op de veiligheid van burgers en infrastructuur (seismische risico analyse). Wij zijn dan ook van mening dat er niet kan worden teruggevallen op een winningsplan waarin geen rekening is gehouden met zo een belangrijk aspect.

In uw mail lezen wij het volgende:

‘De NAM heeft in 2016 een wijziging van het winningsplan ingediend. Bij het indienen van het gewijzigde winningsplan heeft NAM op verzoek van de Minister rekening gehouden met de lopende

wijziging van de Mijnbouwwet en de daarin opgenomen aangescherpte eisen voor winningsplannen. In dit winningsplan is ook een seismische risicoanalyse opgenomen. Deze seismische risicoanalyse geeft volgens de Minister geen aanleiding om de voorgenomen productie uit Vries-10 niet op te starten.'

Wij kunnen deze gedachtenlijn niet volgen. In het Sodem rapport lezen wij namelijk dat er wel een kans bestaat op bevingen en schades als gevolg van, onder andere, de winning uit put Vries-10. Daarnaast is er juist door de minister aan de Tweede Kamer toegezegd, dat er een adviesrecht wordt toegepast in deze situaties.

Wij vinden nogmaals dat conform de wens van de 2e Kamer eerst het proces van advies, zienswijze en eventueel beroep moet worden doorlopen.

Naar aanleiding van de mails heeft er ook telefonisch contact plaatsgevonden. Hieruit blijkt dat u ondanks toezeggingen en andere genoemde argumenten het genoemde proces niet wilt afwachten. Wij betreuren dit in hoge mate.

Op 21 december staat een bestuurlijk overleg gepland waarin wij dit onderwerp verder met u zullen bespreken.

Mede namens de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo,

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

burgemeester

secretaris

BEGELEIDINGSFORMULIER CONCEPT BRIEF

LET OP: Lever alle bijbehorende stukken incl. ingekomen brief aan bij het secretariaat

NAAM VAN HET DOCUMENT: Winning aardgas uit put Vries-10

Concept via : ██████████
Paraaf voor gezien :
Briefpapier :

Concept d.d. : 5 december 2016
Eenheid/Programma : Beleid
Steller : ██████████
Toestel : 6248
**Paraaf eenheids-
/programmamanager :**

Origineel : 1

Archiefexemplaren : 1

Afschriften : 3

Brief nr.(docbase) :

Procesnummer :

(Docbase)

Zaaknummer :

(Docbase)

Totaal : 5

Afschriften:

1. [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Meezenden:

N.V.T.

Opmerkingen:

Wijze afhandeling na verzending van de brief:

- Proces afhandelen en archiveren door secretariaat (let op: alle relevante stukken toevoegen)

Date : 13-12-2016 11:23:23

From : "██████████"

To : "██████████@aaenhunze.nl" "██████████@aaenhunze.nl"

C

Subject : FW: technische vraag Advies Tcbb Winningsplan Westerveld

Attachment : 161206 advies Tcbb inzake Westerveld (NAM).pdf;

Dag ██████████

In je mail van gisteren gaf je aan dat de Tcbb vanavond ook naar de raadscommissie komt.

Ik stuur je bij deze een afschrift van de vraag die ik gister aan de Tcbb heb gesteld. Ik heb nog geen antwoord gekregen. Wellicht heb je nog tijd om hem vanavond deze vraag te stellen.

Alvast bedankt

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T ██████████
M ██████████
E ██████████@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: ██████████

Verzonden: maandag 12 december 2016 11:26

Aan: ██████████@tcbb.nl' <secretaris@tcbb.nl>

CC: ██████████

Onderwerp: technische vraag Advies Tcbb Winningsplan Westerveld

Dag,

De gemeente Assen heeft van de minister van EZ een adviesrol gekregen over het gaswinningsplan Westerveld. De gemeente moet half januari haar advies indienen bij de Minister.

Onlangs heeft u advies uitgebracht over dit winningsplan Westerveld (zie bijlage). Uw advies riep bij ons een aantal vragen op. Wij hebben hierover vorige week contact gehad met dhr ██████████. Een aantal vragen zijn beantwoord; op 1 ervan moest hij het antwoord schuldig blijven. Dhr ██████████ vroeg ons deze vraag via de mail te stellen.

Graag ontvangen wij uw reactie voor 16 december zodat wij tijdig ons advies kunnen voorleggen aan het college van 20 december.

M ██████████

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T ██████████
M ██████████
E ██████████@assen.nl
website: www.assen.nl

Technische commissie bodembeweging

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie en Omgeving
T.a.v. mw. [REDACTED]
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

**Technische commissie
bodembeweging**

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
T 088 042 5718
www.tcbb.nl
secretaris@tcbb.nl

Ons kenmerk
TCBB / 16189114

Uw kenmerk
161016

Bijlage(n)

06 DEC 2016

Datum
Betreft Tcbb-advies winningsplan Westerveld

Geachte mevrouw [REDACTED]

Op 19 oktober 2016 heeft u het winningsplan Westerveld, d.d. 9 september 2016 van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (hierna NAM) voor advies aan de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) voorgelegd.

Het opgestelde advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) (kenmerk: 16152380, d.d. 13 oktober 2016) heeft u bijgevoegd. Tevens heeft u het advies van TNO-Geologische dienst van Nederland (TNO) (kenmerk: 16-10.083 d.d. 4 oktober 2016) aan Sodm bijgevoegd.

Het gewijzigd winningsplan Westerveld omvat de voorkomens Assen, Assen-Zuid, Een, Eleveld, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witten, Witterdiep, Zevenhuizen en Zevenhuizen-West.

De Tcbb heeft het winningsplan getoetst aan het criterium risico van schade ten gevolg van bodembeweging uit de Mijnbouwwet en het Mijnbouwbesluit. Zij heeft kennis genomen van de adviezen van SodM en TNO.

De Tcbb onderscheidt in haar advies de twee componenten die zich voordoen bij bodembeweging, te weten bodemdaling en bodemtrilling.

De Tcbb merkt op dat deze beide kennisgebieden in ontwikkeling zijn en dat er ontwikkelingen zijn in de acceptatie van bodemdaling en bodemtrilling. De Tcbb heeft ook in dat licht gekeken naar dit onderhavige winningsplan. In een afzonderlijke brief zullen wij u adviseren in de toekomst de adviesaanvragen anders in te richten, waarbij de vraag of een berekend risico acceptabel is expliciet aan de orde komt en de adviezen ook voor technisch niet ingewijden (zoals regionale en lokale overheden) begrijpelijk zijn.

DEC 20 1958

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY
1207 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60637
TEL: 773-707-5000
FAX: 773-707-5000
WWW: WWW.CHICAGO.LIBRARY.EDU

Bodemdaling

In onderdeel C2, pagina 22 van het winningsplan, geeft de NAM de verwachte bodemdaling, veroorzaakt door de gaswinning (tussen 2016 en 2023) uit de in dit winningsplan beschreven voorkomens. De verwachte bodemdaling voor ieder individueel voorkomen wordt geschat op minder dan 2 cm.

Ook geeft de NAM in het winningsplan een prognose van de totale bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit de in het winningsplan genoemde voorkomens en de omliggende voorkomens (waaronder het Groningen veld in het noordoosten) voor 2025. De verwachte totale bodemdaling in 2025 ligt tussen 2 cm (Een) en 10 cm (Vries-Noord).

Daarnaast heeft de NAM in het winningsplan weergegeven de verwachte eindsituatie in 2080 van de totale bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit de in het winningsplan genoemde voorkomens en de omliggende voorkomens. De totale bodemdaling in 2080 ligt tussen 2 cm (Een) en 12 cm (Vries-Noord).

Omdat de te verwachten bodemdaling geleidelijk en gelijkmatig optreedt wordt er geen directe schade aan infrastructuur, bebouwing of natuur en milieu verwacht. Er wordt niet uitgesloten dat de bodemdaling gevolgen kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen. De Tcbb acht het van belang dat er overeenstemming komt met het verantwoordelijke waterschap over de te nemen maatregelen. Het winningsplan geeft niet duidelijk aan of deze overeenstemming bestaat.

De Tcbb concludeert dat het aannemelijk is dat de bodemdaling in het diepste punt van de bodemdalingsschot van de voorkomens Assen, Assen-Zuid, Een, Eleveld, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witten, Witterdiep, Zevenhuizen en Zevenhuizen-West in de periode tussen 2016 en 2023 niet meer dan 2-3 cm bedraagt.

Bodemtrilling

De aanvrager geeft, op basis van de risicoanalyse in onderdeel D van het winningsplan, per voorkomen aan wat de kans is op een geïnduceerde beving met significante schade door de gaswinning.

- Assen 42% met een onzekerheidsmarge van 8%
- Assen-Zuid verwaarloosbaar (mid-case)
- Een 42% met een onzekerheidsmarge van 8%
- Witten verwaarloosbaar (mid-case)
- Zevenhuizen 19% met een onzekerheidsmarge van 5%
- Zevenhuizen-West verwaarloosbaar (mid-case)

De voorkomens Eleveld, Vries- Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid en Wittendiep zijn ingedeeld in de categorie van voorkomens waar

aardbevingen zijn opgetreden. In deze voorkomens zijn tot 2014 jaarlijks aardbevingen waargenomen met een magnitude boven 1,5 op de schaal van Richter.

De NAM heeft volgens de Seismisch Risico Analyse (SRA) voor voorkomens Assen, Eleveld, Een, Eleveld, Vries- Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen de Risico Matrix (stap 2 van de SRA) toegepast. De NAM concludeert uit het resultaat van de SRA dat alle voorkomens in dit winningsplan vallen in EMS schaal VI-VII (Categorie 1).

Verwijzend naar het onderzoek van Deltares over schade aan buisleidingen door aardbeving uit 2010 is de verwachting dat de kans op schade door geïnduceerde aardbevingen aan buisleidingen klein zal zijn.

Er wordt niet uitgesloten dat de bodemtrilling gevolgen kan hebben voor schade aan gebouwen. Dit kan betekenen dat in de nabijheid van een voorkomen mogelijk tot matige schade (scheuren in muren tot constructieve schade) kan optreden aan gebouwen, afhankelijk van de kwetsbaarheid (type en onderhoud) van het gebouw en de intensiteit van de beving. Uit resultaten van de seismische hazard studie van TNO-NITG uit 2012 met ook de voorkomens Eleveld en Vries bevestigen de berekeningen dat er een kleine kans op schade bestaat door geïnduceerde bodemtrillingen boven of rondom de Eleveld en Vries voorkomens.

Uit het historisch overzicht in het winningsplan komt naar voren dat voor het voorkomen Eleveld zestien schademeldingen, gerelateerd aan bodemtrilling van dit voorkomen, zijn geweest.

De Tcbb merkt op dat uit de nog uit te voeren onderzoeken inzake het Groningenveld mogelijk kan blijken dat ook voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter kan worden overschreden. Als er ook voor Westerveld redenen blijken te zijn om de Mmax van 3,9 te herzien, dan zal de NAM het winningsplan alsnog moeten actualiseren.

Slotsom

De Tcbb kan zich vinden in een maximale te verwachten additionele bodemdaling van 2-3 cm. in het winningsgebied, concludeert dat de seismische risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA leidraad, en onderschrijft de indeling in categorie 1 (EMS VI-VII) van de velden die reeds bevingen hebben vertoond. Op grond hiervan heeft de Tcbb geen bezwaar om onder voorwaarden in te stemmen met het winningsplan Westerveld.

**Technische commissie
bodembeweging**

**Ons kenmerk
TCBB / 16189114**

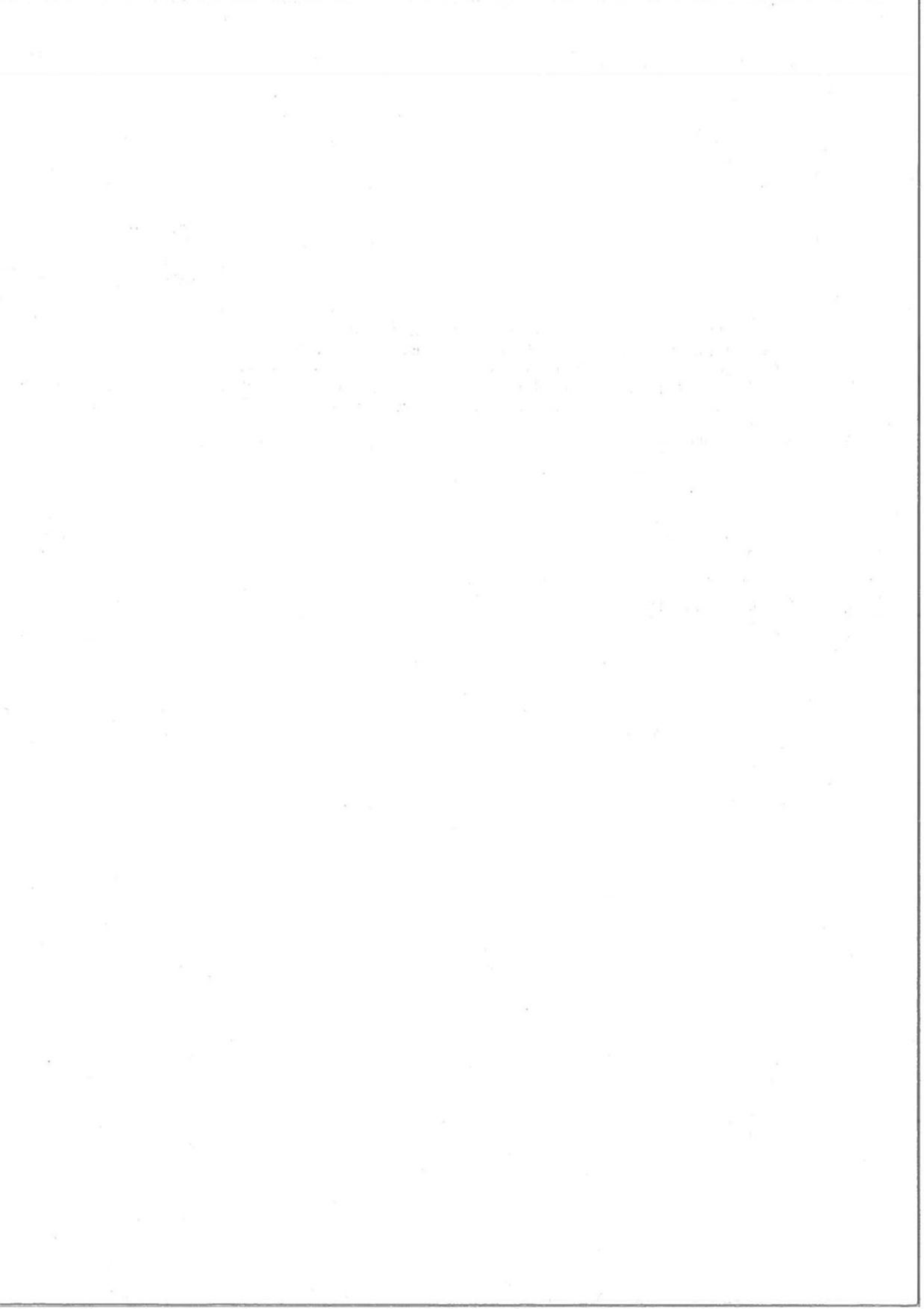
De Tcbb adviseert aan de instemming de voorwaarden te verbinden die door SodM/TNO zijn voorgesteld, inclusief de risicoanalyse zuur-en hydraulische reservoir stimulatie, alsmede de eis dat alvorens reservoir stimulatie toe te passen seismisch meetinstrumentarium boven of nabij het te stimuleren voorkomen te plaatsen en in werking te hebben.

Met vriendelijke groet,

[Redacted name]

Voorzitter

Date : 22-11-2016 11:56:12

F

To : "Griffier" griffier@assen.nl

Cc : " " @assen.nl, " " @assen.nl

Subject : FW: Technische vraag gaswinning Hans Marskamp

Attachment : brief EZ.verzoek tot uitbrengen van advies.pdf;

Bij deze de brief waar Hans Marskamp om heeft gevraagd.

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

T

@assen.nl

website: www.assen.nl

Van:

Verzonden: dinsdag 22 november 2016 10:19

Aan:

Onderwerp: FW: Technische vraag gaswinning Hans Marskamp

Hoi ,

Ben jij in staat om onderstaande brief aan te leveren?

Groet,

Van:

Verzonden: dinsdag 22 november 2016 9:15

Aan: <@assen.nl>

Onderwerp: Fwd: Technische vraag gaswinning Hans Marskamp

H

Heb jij deze brief voor Hans Marskamp.

Mvg

Begin doorgestuurd bericht:

Van: Griffier <griffier@assen.nl>

Datum: 22 november 2016 08:59:38 CET

Aan: <@assen.nl>

Onderwerp: Technische vraag gaswinning Hans Marskamp

Hoi ,

Bijgevoegd een vraag van Hans inzake de vergadering van donderdag.

Hartelijke groet,

Griffie Gemeenteraad Assen

Bezoekadres: Noordersingel 33 | 9401 JW Assen

Postadres: Postbus 30018 | 9400 RA Assen

T: | E: griffier@assen.nl | W: <http://gemeenteraad.assen.nl/>

Geachte griffier,

Graag zouden wij als fractie GL een kopie de brief van 13 oktober 2016 (waarnaar verwezen wordt in het raadsvoorstel) ontvangen waarin het Min. van EZ de gemeente formeel om advies vraagt terzake van het winningsplan .

Met vriendelijke groet,

Fractie GL,

Hans Marskamp.

Disclaimer:

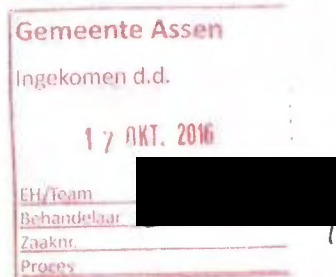
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Reg.nr.
2016/4435

Datum 13 oktober 2016
Betreft verzoek tot het uitbrengen van advies betreffende het winningsplan Westerveld

Geacht college/bestuur,

Het kabinet heeft naar aanleiding van het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) over de aardbevingsrisico's in Groningen besloten om alle aanbevelingen van de OVV over te nemen.

Een van de belangrijkste aanbevelingen uit het OVV rapport richt zich op de veiligheid van de burgers en de infrastructurele werken. Een ander belangrijk punt betreft meer aandacht voor het burgerperspectief.

Deze en andere aanbevelingen, hebben tot gevolg dat de Mijnbouwwet op verschillende onderdelen zal worden gewijzigd. Deze wijzigingen zijn op 26 november 2015 ingediend bij de Tweede Kamer (TK, 2015-2016, 34348) en het wetsvoorstel zal naar verwachting in de eerste helft van 2017 in werking treden. In afwachting van de inwerkingtreding van het wetsvoorstel, heeft de Minister de Kamer toegezegd zoveel als mogelijk in de geest van de nieuwe Mijnbouwwet te handelen.

Nieuwe Mijnbouwwet

Het besluit om zoveel als mogelijk in de geest van het wetsvoorstel te handelen, heeft tot gevolg dat de veiligheid voor omwonenden, gebouwen en infrastructurele werken getoetst moet worden. Dit houdt in dat de beoordeling van de gevolgen van aardbevingen niet langer wordt beperkt tot de "seismische hazard" (seismische dreiging), maar wordt uitgebreid naar het daadwerkelijke seismische risico (effecten voor omwonenden). Het gevolg is dat de reeds ingediende (wijzigingen van) winnings- en opslagplannen door de operator aangevuld moeten worden met een seismische risicoanalyse (SRA). Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) heeft hiervoor een leidraad opgesteld. U kunt de leidraad vinden op: www.nlog.nl/resources/Seismic_Risk/Tijdelijke%20leidraad%20SRA%20v1-2.pdf

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000
T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Behandeld door
M.A.C. van der Salm

T [redacted]
M.vanderSalm@minez.nl

Ons kenmerk
DGETM-EO / 16095939

Uw kenmerk

Bijlage(n)
1

Daarnaast vindt het kabinet het van groot belang dat het burgerperspectief in de besluitvorming wordt meegenomen. Om hieraan tegemoet te komen wordt de uniforme openbare voorbereidingsprocedure in beginsel toegepast bij zowel instemming met nieuwe winnings- en opslagplannen, als bij de wijziging van deze plannen. Dit houdt in dat ontwerpbesluiten ter inzage worden gelegd met de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen. Om verder invulling te geven aan het burgerperspectief krijgen, naast de huidige wettelijke adviseurs (SodM, Tcbb en Mijnraad), ook provincies, gemeenten en waterschappen adviesrecht. Daarnaast vindt er gedurende de periode van terinzagelegging van het ontwerpbesluit ook een informatieavond plaats voor belangstellenden.

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Ons kenmerk
DGEM-EO / 16095939

Verzoek tot advies winningsplan Westerveld

Op 12 september jl. heeft NAM een verzoek tot instemming voor het aangepaste winningsplan Westerveld ingediend. Het winningsplan is aangepast naar aanleiding van het eerder uitgebrachte advies van SodM van eind juni 2016. U vindt het aangepaste winningsplan als bijlage bij deze brief. Onderdeel van dit winningsplan is een confidentieel document dat bedrijfsgevoelige gegevens bevat. Het document is daarom niet openbaar en wij verzoeken hier als zodanig mee om te gaan.

Zoals hier bij procedure is aangegeven ontvangt u –zodra wij dit hebben ontvangen- per e-mail het advies van SodM en de Tcbb.

*Wij verzoeken u om **binnen 14 weken na dagtekening** van deze brief, advies uit te brengen ten aanzien van het winningsplan Westerveld.*

Specifieke informatiesessie

Zoals hierboven al is aangegeven, wordt per winningsplan een specifieke informatiesessie georganiseerd. Voor deze sessie worden de provincie(s), gemeenten en waterschappen uitgenodigd, die binnen het winnings- of opslaggebied vallen van het desbetreffende plan.

8 november a.s. van 10.00 tot 12.00 uur op het provinciehuis Drenthe, Westerbrink 1 in Assen.

Hiervoor is reeds op 7 oktober jl. per mail een uitnodiging verstuurd.

Achtergrond Winnings- en opslagplannen

In een winnings- of opslagplan wordt beschreven hoe er gewonnen of opgeslagen gaat worden en wat de te verwachte seismische risico's zijn. De scope is dus de ondergrond en de veiligheid (van omwonenden en infrastructurele werken).

Procedure

Wanneer de minister van Economische Zaken, in haar hoedanigheid als bevoegd gezag, van een operator een verzoek tot instemming met een winnings- of opslagplan ontvangt, wordt het betreffende winnings- of opslagplan ter advisering voorgelegd aan de betrokken provincie(s), gemeente(n) en waterschap(pen). De betrokken overheden hebben 14 weken de tijd om advies uit te brengen.

Parallel aan het verzoek tot advies aan de betrokken overheden, wordt Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) verzocht om binnen 6 weken advies uit te brengen. Zodra dit advies is ontvangen wordt deze aan de betrokken overheden gestuurd.

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Vervolgens wordt het advies van SodM samen met het winningsplan ter advisering voorgelegd aan de Technische commissie bodembescherming (Tcbb). De Tcbb heeft 4 weken de tijd om advies uit te brengen. Zodra het advies is ontvangen, wordt ook deze aan u gestuurd.

Ons kenmerk
DGETM-EO / 16095939

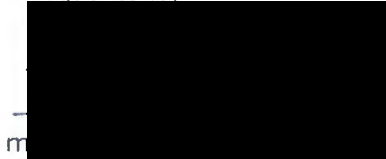
2 weken na ontvangst van het advies van SodM, wordt een overleg georganiseerd, waar de betrokken overheden specifieke vragen kunnen stellen naar aanleiding van het betreffende winnings- of opslagplan. In beginsel zullen hierbij ook SodM en de operator aanwezig zijn.

Na ontvangst van de adviezen van de betrokken overheden wordt in principe binnen 4 weken advies gevraagd aan de Mijnraad. De Mijnraad ontvangt naast het betreffende winnings- of opslagplan, alle uitgebrachte adviezen.

Vervolgens zal een ontwerpbesluit worden opgesteld, waarin de adviezen worden meegewogen. Tijdens de 6 weken durende ter inzage legging van het ontwerpbesluit, kan een ieder zienswijzen indienen. Ook wordt er een bewonersavond georganiseerd, waar men vragen kan stellen over het plan.

Als laatste wordt het definitieve besluit opgesteld. Dit besluit is vatbaar voor beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Hoogachtend,

MT-lid directie Energie en Omgeving

Date : 30-8-2016 15:43:10

F

T

Subject : FW: technische vragen Groenlinks gaswinning Assen Noord

Bijgaand een concept beantwoording van de technische vragen van GroenLinks.

Graag je eventuele opmerkingen aanvullingen.

Bij akkoord stuur ik deze naar Marco en als hij akkoord is gaat het antwoord naar de griffie.

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

@assen.nl

website: www.assen.nl

Antwoord:

We kunnen begrijpen dat de berichtgeving van de NAM bij u tot verwarring heeft geleid. Wij zijn een dag voor de berichtgeving door de NAM pas geïnformeerd over deze werkzaamheden.

De NAM heeft, zoals we u eerder hebben gemeld, eind 2015 een proefboring naar een gasveld in Assen Noord afgerond. Dit is gedaan vanaf de bestaande NAM-locatie van het Kleuvenveld. De werkzaamheden waarover de NAM bericht passen, voor zover ons bekend, binnen de bestaande vergunningen.

De NAM heeft begin dit jaar een winningsplan ter instemming ingediend bij het ministerie van EZ voor het gebied Westerveld met daarin een aantal kleine gasvelden waaronder die van Assen Noord. De betrokken lokale overheden hebben vanuit de aangepaste Mijnbouwwet een adviesrol over een winningsplan gekregen.

Het ministerie van EZ heeft ons bericht dat zij het winningsplan van de NAM begin juli heeft aangehouden. De NAM moet ten behoeve van de beoordeling van dit winningsplan aanvullende informatie aanleveren aan het ministerie en het Staatstoezicht op De Mijnen (SoDM).

Als dit naar behoren is gebeurd mogen de lokale overheden hun advies gaan uitbrengen op dit winningsplan. Het ministerie heeft ons aangegeven dat zij verwachten dat dit komend najaar zal gebeuren.

Wij hebben dus intensief contact met het ministerie over dit winningsplan en werken bovendien samen met de betrokken lokale overheden om te komen tot een advies voor het totale winningsplan.

Wij informeren u zodra er nieuwe ontwikkelingen zijn.

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

@assen.nl

website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: maandag 8 augustus 2016 8:31

Aan: [REDACTED]@assen.nl [REDACTED]@assen.nl

CC: [REDACTED]@assen.nl; Griffier <griffier@assen.nl>

Onderwerp: FW: technische vragen Groenlinks gaswinning Assen Noord

Goedemorgen,

Zie onderstaande mail.

[REDACTED] kun jij er voor zorgen dat de griffie de antwoorden op deze technische vragen krijgt?

Alvast bedankt.

Groetjes

Van: Griffier

Verzonden: vrijdag 5 augustus 2016 18:48

Aan: [REDACTED]@assen.nl [REDACTED]@assen.nl

CC: [REDACTED]@assen.nl

Onderwerp: Fwd: technische vragen Groenlinks gaswinning Assen Noord

Kunnen jullie deze afhandelen?

Groet, [REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [redacted]@kpnmail.nl

Datum: 4 augustus 2016 16:05:28 GMT+4

Aan: Griffie <griffie@assen.nl>

Kopie: [redacted] dvhn.nl [redacted]@rtvdrenthe.nl, RTV Assen <redactie@rtvassen.nl [redacted] <info@assercourant.nl>, PMB Journalistiek <pbjournalistiek@gmail.com [redacted]@kpnplanet.nl>, DvhN <redactie@dvhn.nl>, "Nieuws in Assen" <info@nieuwsinassen.nl>, Drenthe Journaal <bureauredactie@boom.nl [redacted] dvhn.nl>, <[redacted] dvhn.nl>, [redacted]@assen.nl [redacted]@gmail.com [redacted]@home.nl [redacted]@assen.nl [redacted]@home.nl [redacted]@gmail.com [redacted]@kpnplanet.nl [redacted]@leemrijse.eu [redacted]@gmail.com

Onderwerp: technische vragen Groenlinks gaswinning Assen Noord

Geachte griffier,

Wilt onderstaande (technische) vragen ter beantwoording aan het college voorleggen:

Gaswinning NAM Assen Noord

In DvhN van 4 augustus lezen we dat de NAM sinds maandag aan het werk is in de put aan het Kleuvenveld om een verbinding te maken met het gasveld Vries onder het dorp Loon

De werkzaamheden duren twee weken, dan begint de NAM met het affakkelen van het eerste gas. Vervolgens wordt gemeld dat de winning pas begint na toestemming van het Ministerie van EZ

GroenLinks maakt zich zorgen over deze gaswinning en heeft eerder van het college begrepen dat de gemeente gekend c.q. geconsulteerd zou worden in de vergunningprocedure door het Ministerie. De NAM lijkt echter een trein die gewoon doordendert en vergaande voorbereidende maatregelen neemt.

Onze vragen zijn dan ook:

- 1 Hoe staat het met de vergunningprocedure bij EZ ?
- 2 Heeft de gemeente hier al berichten over ontvangen ?
- 3 Zo, nee wordt het geen tijd eens te informeren bij EZ naar de stand van zaken en rol van de gemeente Assen in de procedure ?

CC Pers en fractievoorzitters

Met vriendelijke groet,
Fractie GroenLinks Assen
Hans Marskamp.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 31-8-2016 11:01:53
From : "██████████"
To : "Marco Out" M.Out@assen.nl
Subject : FW: technische vragen Groenlinks gaswinning Assen Noord

16.386

Dag Marco,

Kun je je vinden in onderstaande reactie op de technische vragen van GroenLinks?

Antwoord:

We kunnen ons voorstellen dat de berichtgeving van de NAM bij u tot verwarring heeft geleid. Wij zijn een dag voor de berichtgeving door de NAM pas geïnformeerd over deze werkzaamheden.

De NAM heeft, zoals we u eerder hebben gemeld, eind 2015 een proefboring naar een gasveld in Assen Noord afgerond. Dit is gedaan vanaf de bestaande NAM-locatie van het Kleuvenveld. De werkzaamheden waarover de NAM bericht passen binnen de bestaande vergunningen.

De NAM heeft begin dit jaar een winningsplan ter instemming ingediend bij het ministerie van EZ voor het gebied Westerveld met daarin een aantal kleine gasvelden waaronder die van Assen Noord. De lokale overheden hebben vanuit de aangepaste Mijnbouwwet een adviesrol over een winningsplan gekregen.

Het ministerie van EZ heeft ons bericht dat het winningsplan van de NAM begin juli is aangehouden. De NAM moet ten behoeve van de beoordeling van dit winningsplan Westerveld aanvullende informatie aanleveren aan het ministerie en het Staatstoezicht op De Mijnen (SoDM).

Als dit naar behoren is gebeurd mogen de lokale overheden hun advies gaan uitbrengen op dit winningsplan. Het ministerie heeft ons aangegeven dat dit komend najaar zal gebeuren.

Wij hebben dus intensief contact met het ministerie over dit winningsplan en werken bovendien samen met de betrokken lokale overheden om te komen tot een advies voor het totale winningsplan.

Wij informeren u zodra er nieuwe ontwikkelingen zijn.

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T ██████████
██████████
██████████@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: ██████████
Verzonden: maandag 8 augustus 2016 8:31
Aan: ██████████
CC: ██████████@assen.nl; Griffier <griffier@assen.nl>
Onderwerp: FW: technische vragen Groenlinks gaswinning Assen Noord

Goedemorgen,

Zie onderstaande mail.
██████████ kun jij er voor zorgen dat de griffie de antwoorden op deze technische vragen krijgt?

Alvast bedankt.
Groetjes
██████████

Van: Griffier
Verzonden: vrijdag 5 augustus 2016 18:48
Aan: ██████████@assen.nl; ██████████@assen.nl
CC: ██████████@assen.nl
Onderwerp: Fwd: technische vragen Groenlinks gaswinning Assen Noord

Kunnen jullie deze afhandelen?

Groet, ██████████

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: Hans Marskamp <██████████@kpnmail.nl>
Datum: 4 augustus 2016 16:05:28 GMT+4
Aan: Griffie <griffier@assen.nl>
Kopie: ██████████ dvhn.nl; ██████████@rtvdrenthe.nl; RTV Assen <redactie@rtvassen.nl; ██████████
<info@assercourant.nl>; PMB Journalistiek <pbmjournalistiek@gmail.com; ██████████@kpnplanet.nl>; DvhN <redactie@dvhn.nl>; "Nieuws in
Assen" <info@nieuwsinassen.nl>; Drenthe Journaal <bureau@boom.nl; ██████████ dvhn.nl>; <██████████ dvhn.nl>; ██████████
<██████████@assen.nl; ██████████@home.nl; ██████████@home.nl; ██████████@home.nl; ██████████@home.nl; ██████████@home.nl; ██████████
<██████████@home.nl; ██████████@gmail.com; ██████████@kpnplanet.nl; ██████████>; Janna Booij
<██████████@gmail.com>

Onderwerp: technische vragen Groenlinks gaswinning Assen Noord

Geachte griffier,

Wilt onderstaande (technische) vragen ter beantwoording aan het college voorleggen:

Gaswinning NAM Assen Noord

In DvhN van 4 augustus lezen we dat de NAM sinds maandag aan het werk is in de put aan het Kleuvenveld om een verbinding te maken met het gasveld Vries onder het dorp Loon

De werkzaamheden duren twee weken, dan begint de NAM met het affakkelen van het eerste gas. Vervolgens wordt gemeld dat de winning pas begint na toestemming van het Ministerie van EZ

GroenLinks maakt zich zorgen over deze gaswinning en heeft eerder van het college begrepen dat de gemeente gekend c.q. geconsulteerd zou worden in de vergunningprocedure door het Ministerie. De NAM lijkt echter een trein die gewoon doordert en vergaande voorbereidende maatregelen neemt.

Onze vragen zijn dan ook:

- 1 Hoe staat het met de vergunningprocedure bij EZ ?
- 2 Heeft de gemeente hier al berichten over ontvangen ?
- 3 Zo, nee wordt het geen tijd eens te informeren bij EZ naar de stand van zaken en rol van de gemeente Assen in de procedure ?

CC Pers en fractievoorzitters

Met vriendelijke groet,
Fractie GroenLinks Assen
Hans Marskamp.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 24-11-2016 09:18:26

F

To : " " @assen.nl, " " @assen.nl

Cc : "Marco Out" M.Out@assen.nl

Subject : FW: Technische vragen SP winningsplan Westerveld

Attachment : Technische vragen gaswinning Westerveld.docx;

Hoi,
Bijgaand technische vragen van de SP nav het voorstel adviesrol gaswinning.
Als ik de vragen zo bekijk, is er nog aardig wat uitzoekwerk mee gemoeid. Is beantwoording voor de raadsvergadering vanavond reeel?
Graag even reactie of dat lukt.
Dank
"

Van: Griffier

Verzonden: donderdag 24 november 2016 8:59

Aan: "

Onderwerp: Technische vragen SP winningsplan Westerveld

Bijgaand technische vragen van de SP.

Hartelijke groet,
"

Griffie Gemeenteraad Assen

Bezoekadres: Noordersingel 33 | 9401 JW Assen

Postadres: Postbus 30018 | 9400 RA Assen

T: " | E: griffier@assen.nl | W: <http://gemeenteraad.assen.nl/>

Van: " @hotmail.com]

Verzonden: donderdag 24 november 2016 0:06

Aan: Griffier <griffier@assen.nl>

CC: " @assen.nl " @gmail.com " @home.nl>

Onderwerp: Technische vragen SP winningsplan Westerveld

Beste Griffie,

Bijgaand een aantal technische vragen over het winningsplan Westerveld.

Met vriendelijke groet,
"

Verzonden vanuit [Mail](#) voor Windows 10

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Technische vragen SP gaswinningsplan Westerveld

Algemeen:

Welke technische vragen zijn er gesteld door het college n.a.v de stukken?

Welke antwoorden heeft u daarop gekregen?

Bijlage aanvraag Instemming Winningsplan Westerveld

1. Het aardgascondensaat moet worden afgevoerd naar Delfzijl. Hoe wordt het vervoerd?
2. Indien met tankwagens, welke route(s) gaan deze tankwagens rijden?
3. Is er voor die route en up-to date calamiteitenplan in de gemeentes in de maak?
4. Met hoeveel tankwagens wordt er in de highcase winning per week gereden per route?
5. Er wordt gestudeerd op de mogelijkheid om op termijn nog putten te boren ten westen en ten oosten van het Vries-Zuid Veld. Over welke locaties hebben we het dan precies?
6. Bij 5 bedoelde termijn waar moeten we dan aan denken, hoeveel jaar?
7. Op blz 18 staat Totale verwachte productie per jaar (miljard Nm³) en Cumulatieve verwachte productie per jaar (miljard Nm³) voor het Winningsplan Westerveld. Ik snap niet waar de verschillen in zitten. De een high case 0,607 en de andere 25,856 per jaar in 2016. Graag uitleg.
8. Op blz. 21 geven de blauwe lijn en het licht blauwe gebied de voorspelde bodemdaling en de onzekerheid weer. Alle komen minimaal op 2 cm bodemdaling uit. Vries Noord zelfs op 15 cm. Ik snap niet dat er dan een bodemdaling van minder dan 2 cm wordt aangegeven als verwachte bodemdaling. Graag uitleg.
9. Op blz. 24 lees ik dat schade aan gebouwen door bodemdaling niet wordt verwacht. Alleen voor de waterschappen lijkt er een vergoeding voor bodemdaling te zijn. Is de conclusie juist dat schade door bodemdaling aan gebouwen niet wordt vergoed? Zo nee, wat is dan uw conclusie?
10. Op blz. 25 wordt een historisch overzicht gegeven van seismiciteit in het Westerveld per producerende voorkomens. We hebben een overzicht op blz. 18 van de verwachte productie vanaf 2016. Wat was de productie tussen in de afgelopen 7 jaar in die voorkomens?
11. Op blz. 33 wordt uitleg gegeven over het risico voor bodembeweging als gevolg van reservoirstimulatie (fracking). Wat zijn de risico's voor watervervuiling en bodemvervuiling door de 2% chemicaliën die hiervoor gebruikt worden?
12. Op blz. 37 zijn de kansen weergegeven op bevingen. Bij DHAIS kans staat bij 5 'bevend veld' en bij Assen en Een 42% kans. Bij allen staat minder dan 5 bevingen per jaar. Ik lees op blz. 42 in het overzicht Mmax 3,1 tot 4,0. Is dat de maximale beving van 3,1 tot 4,0 op de schaal van Richter?

Date : 30-6-2017 10:06:24

16.388

From : "[REDACTED]"

T [REDACTED]

C [REDACTED]

Subject : FW: Ter informatie: Beantwoording statenvraag zienswijzen winningsplan Westerveld

Attachment : 26-3.2-2017001600-mb Wimmers Beantwoording statenvraag zienswijzen winningsplan Westerveld.pdf;26-3.2-2017001600-mb Wimmers Bijlage bij antwoordbrief SP vragen.pdf;

Heren,

Bij deze ter informatie de reactie van de provincie op de vragen van de SP-statenfactie.

In de reactie staat dat ze de inspanning van de gemeenten waardeert die heeft geresulteerd in een uitgebreide zienswijze en dat het niet past om commentaar te geven op de gemeentelijke zienswijze.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidspecialist gemeente Assen

T [REDACTED]

Website: www@assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: donderdag 29 juni 2017 18:14

Aan: [REDACTED]@aaenhunze.nl' <[REDACTED]@aaenhunze.nl>; [REDACTED]@aaenhunze.nl' <[REDACTED]@aaenhunze.nl>; [REDACTED]@assen.nl'; [REDACTED]@middendrenthe.nl' <[REDACTED]@middendrenthe.nl>; [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl' <[REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl>; [REDACTED]@tynaarlo.nl'

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Ter informatie: Beantwoording statenvraag zienswijzen winningsplan Westerveld

Aan:

de heer [REDACTED]

(i.a.a. de overige Statenleden)

Assen, 28 juni 2017

Ons kenmerk 26/3.2/2017001600

Behandeld door mevrouw [REDACTED]

Onderwerp: Beantwoording schriftelijke vraag ex artikel 41 Reglement van orde over
zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit gaswinningsplan Westerveld

Geachte heer [REDACTED]

In uw brief van 30 mei 2017 stelde u een vraag over zienswijzen ontwerp-
instemmingsbesluit gaswinningsplan Westerveld. Wij beantwoorden uw vraag als
volgt.

Vraag 1

Bij de adviesaanvraag over het gaswinningsplan Westerveld (11 velden in Noord-
Drenthe) heeft u niet samen met de noordelijke gemeenten opgetrokken. Daarom
leggen wij u de zienswijzen van de gemeenten voor en vragen wij u per onderdeel
gemotiveerd aan te geven waarom u die zienswijze wel of niet ondersteunt.

Antwoord 1

*Wij kennen de gezamenlijke zienswijze van de gemeenten en hebben die, net
als destijds het advies, in bestuurlijk overleg besproken. Uw stellingname dat
wij niet samen hebben opgetrokken, klopt niet. In de adviesfase is zeer nauw
samengewerkt, zijn de adviezen op elkaar afgestemd en is bestuurlijk
afgesproken dat de overheden naar elkaar verwijzen. Diezelfde lijn is
afgesproken met betrekking tot de ingediende zienswijzen.*

*Wij delen de zorgen van de gemeenten en wij vragen aandacht voor een
begrijpelijke en transparante onderbouwing van alle inhoudelijke punten. Het
verschil in zienswijzen tussen provincie en gemeenten zit in het feit dat de
provincie op basis van de Structuurvisie Ondergrond 2.0 geen principiële
bezwaren heeft tegen gaswinning uit kleine velden en de noodzaak
onderschrijft om kleine velden voorlopig te blijven exploiteren.*

Op termijn is afweging gewenst over nut en noodzaak van gaswinning in relatie tot de beschikbaarheid van duurzame energie. Dat moment is echter nog niet bereikt.

De 'nee, tenzij' formulering uit het advies van de gemeenten en het 'ja, mits' van ons college verschillen slechts op subtiële wijze en reflecteren de eigen bestuurlijke posities en belangen. Juist omdat decentrale overheden verschillende belangen behartigen is in de Mijnbouwwet adviesrecht voor zowel provincies, gemeenten als waterschappen opgenomen.

Wij hebben waardering voor de inspanning van de gemeenten die heeft geresulteerd in een uitgebreide zienswijze en verwachten dat wij met de afgesproken werkwijze elkaar zullen versterken. Het past in deze context dus niet om de zienswijze van de gemeenten op punten te becommentariëren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, secretaris

, voorzitter

Bijlage: Zienswijze ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Westerveld van de provincie Drenthe d.d. 13 juni 2017

mb/coll.

Aan:
de minister van Economische Zaken,
de heer H.J.G. Kamp
Directie Energie en Omgeving
t.a.v. Cluster Vergunningen
Postbus 20401
2500 EK 's-GRAVENHAGE

Assen, 13 juni 2017
Ons kenmerk 24/3.4/2017001728
Behandeld door mevrouw [REDACTED]
Uw kenmerk DGTM-EO / 17049933
Onderwerp: Zienswijze ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

Geachte minister,

Op 8 mei 2017 hebben wij uw ontwerp-instemmingsbesluit voor het Winningsplan Westerveld van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) ontvangen. Na ons advies, hebben wij nu de gelegenheid een zienswijze op dit besluit in te dienen. Wij hebben hierover met de overige adviserende decentrale overheden overlegd. In ons advies gaven wij eerder aan, de zorgen die de gemeenten naar voren brengen te delen. Wij delen deze zorgen van de gemeenten nog steeds, met name voor wat betreft (het ontbreken van) voldoende oog voor het burgerperspectief en de rechtszekerheid van mogelijk door toekomstig schade gedupeerde burgers. In de door de gemeenten ingediende zienswijze geven zij uiting aan die zorgen. Wij vragen u daarom dat u bij uw afwegingen hierop ingaat op een voor inwoners begrijpelijke en transparante manier en zo uw besluit onderbouwt.

In deze zienswijze bevestigen wij een aantal zaken waarin u ons advies hebt overgenomen en zullen wij vervolgens ingaan op het feit dat u niet alle punten van ons advies opnam in de voorschriften en beperkingen die u aan uw besluit verbindt.

Ons advies met betrekking tot de gevolgen van bodemdaling en het maken van afspraken daaromtrent met betrokken partijen hebt u overgenomen. Ook ons advies om het huidige KNMI-seismisch meetnetwerk uit te breiden en een representatieve nulmeting uit te laten voeren aan gebouwen boven de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid hebt u overgenomen. Op deze wijze zal de relatie tussen eventuele schade aan gebouwen en een bodemtrilling beter zijn vast te stellen. Dat het schade-afhandelingsproces transparant dient te zijn en binnen een redelijke ter-

mijn dient te worden afgerond hebt u ook als voorwaarde verbonden aan uw ontwerpbesluit. Bovendien heeft u een termijn gesteld waarbinnen de NAM dit proces openbaar dient te maken.

Tenslotte draagt u de NAM ook op binnen een bepaalde termijn een risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben. Om de kwaliteit van het systeem te borgen laat u het beoordelen door de inspecteur-generaal der mijnen. Dit komt tegemoet aan ons verzoek ervoor zorg te dragen dat de juiste parameters en acties in het risicobeheersysteem worden opgenomen.

Schade-afhandeling

De NAM dient door middel van uw instemmingsbesluit een aantal maatregelen te treffen om tegemoet te komen aan de zorgen van burgers met betrekking tot (de gevolgen van) gaswinning. Wij hebben inmiddels geconstateerd dat er bij de NAM bereidheid is de decentrale overheden te raadplegen over de wijze waarop aan die maatregelen invulling gegeven kan worden.

Wij stellen het op prijs dat er overleg plaatsvindt met decentrale overheden over schade-afhandeling. Voor ons blijft overeind staan dat de primaire verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij u en bij de NAM. Op het punt van transparantie en onafhankelijkheid van het schademeldings- en afhandelingsproces dienen primair afspraken gemaakt te worden tussen de NAM en EZ en niet tussen de NAM en de decentrale overheden. Wij zijn het daarom niet met uw ontwerpbesluit eens.

Nulmeting

In uw motivatie geeft u aan, dat de nulmeting aan gebouwen bedoeld is als hulpmiddel om bij een vermoeden van mijnbouwschade het oorzakelijk verband tussen schade en gaswinning te kunnen vaststellen. Wij vinden een representatieve nulmeting een goede zaak. In het kader van de discussie over 'onafhankelijkheid' bij schadeafhandeling vinden wij het van belang dat *onafhankelijk van de NAM* getoetst wordt dat deze meting inderdaad representatief is voor het betreffende gebied en naar behoren uitgevoerd is. Wij verzoeken u:

- *in uw definitieve besluit in artikel 6 op te nemen dat de invulling en de uitvoering van de nulmeting door (een nader door u te benoemen) onafhankelijke partij dienen te worden getoetst.*

Nationaal Park Drentsche Aa

In onderdeel 7.3.2 van uw ontwerpbesluit geeft u aan nog te zullen beoordelen of er nadelige gevolgen voor de natuur zullen optreden in het effectgebied van de gaswinning volgens het winningsplan Westerveld. Het betreft met name de gevolgen voor het Nationaal Park Drentsche Aa. De beoordeling dient vooraf plaats te vinden en de voor dit gebied van toepassing zijnde toetsingskaders zijn daarbij van belang:

- artikel 2.7 van de Wet natuurbescherming, in het bijzonder de instandhoudingsdoelstelling van het gebied;
- de Kaderrichtlijn Water voor wat betreft de waterkwaliteitsdoelstellingen voor het stroomdal van de Drentsche Aa;
- het (ontwerp)-Beheerplan Drentsche Aa-gebied.

Wij verzoeken u het vorenstaande in uw instemmingsbesluit op te nemen.

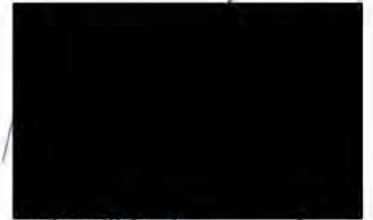
Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, secretaris

wa/coll.

, voorzitter

Afschrift aan Provinciale Staten van Drenthe

Date : 19-1-2017 08:55:27

From : "[REDACTED]"

T

Subject : FW: Ter informatie: winningsplan Westerveld

Attachment : NVELDUNIFLOW_NVeld-PR90_4301_001.pdf;image001.png;

Dag allemaal,

Ook het college van Noordenveld heeft dinsdag, zoals verwacht, positief besloten over het gezamenlijk advies op het winningsplan Westerveld.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
T [REDACTED]

[REDACTED]@assen.nl

website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: donderdag 19 januari 2017 8:48

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: Ter informatie: winningsplan Westerveld

H [REDACTED]

Hierbij de brief die is uitgegaan nav. het besluit van het college over het advies inzake winningsplan Westerveld.
Het besluit is dinsdag genomen. De brief is gisteren de deur uit gegaan.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
medewerker juridische zaken & controlling

Gemeente Noordenveld
Juridische Zaken

Postbus 109 tel. 14 050

9300 AC RODEN

[REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl www.gemeentenordenveld.nl

Van: [REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl

Verzonden: donderdag 19 januari 2017 07:22

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: Uw gescanned document

BEZOEKADRES

Raadhuisstraat 1
9301 AA Roden

POSTADRES

Postbus 109
9300 AC Roden

WEBSITE/E-MAIL

www.gemeentenoordenveld.nl
postbus@gemeentenoordenveld.nl

TELEFOON

T 14 050

Ministerie van Economische Zaken
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

UW BRIEF VAN
13 oktober 2016ONDERWERP
Advies winningsplan WesterveldUW KENMERK
DGETM-
EO/16095939ONS KENMERK
Z16/03588RODEN
18 januari 2017

Geachte heer/mevrouw,

Op 13 oktober 2016 heeft u ons gevraagd advies uit te brengen over het winningsplan Westerveld. Met deze adviesvraag loopt u vooruit op een wijziging van de Mijnbouwwet. Met deze brief maken wij gebruik van het door u gegeven adviesrecht.

Wij hebben het advies opgesteld in gezamenlijkheid met andere overheden die door het winningsplan worden geraakt. Wij vinden het belangrijk om als overheden gezamenlijk op te trekken in dit traject. Dit heeft geleid tot een gezamenlijk advies dat u als bijlage bij deze brief aantreft. Voor de inhoud van ons gezamenlijke advies verwijzen wij u naar de bijlage.

Vragen

Wanneer u nog vragen heeft, kunt u contact opnemen met de heer [REDACTED] van de vakgroep Ruimtelijke Ordening en Stedenbouw via telefoonnummer 14 050.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Noordenveld,

K. Smid, burgemeester

M. van der Wal, directeur secretaris

Date : 28-8-2017 13:50:43

16.390

F

To : "[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@assen.nl

Cc : "[REDACTED]@tynaarlo.nl" "[REDACTED]@tynaarlo.nl

Subject : FW: Ter informatie Handhavingsbesluit voor SodM en verzoek nieuw instemmingsbesluit Minister EZ betreffende gasput Vries 10

Attachment : Verzoek om nieuw instemmingsbesluit inzake productieput Vries 10 aan SodM 14 augustus definitief.pdf; Handhavingsverzoek inzake productieput Vries 10 aan SodM 14 augustus definitief.pdf;

H

Bijgaande correspondentie (Mevrouw [REDACTED] uit Marsdijk) is ook ter informatie gestuurd aan

Genëentebestuur Tynaarlo en Aa en Hunze (binnengekomen via de griffie)

Graag even bericht over jullie eventuele reactie aan deze inwoner van Assen.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aahunze.nl
Telefoon algemeen: 14 0592
Telefoon direct: ([REDACTED])

-----Oorspronkelijk bericht-----

V

Verzonden: woensdag 16 augustus 2017 10:37

Aan: zaaksysteem

Onderwerp: FW: Ter informatie Handhavingsbesluit voor SodM en verzoek nieuw instemmingsbesluit Minister EZ betreffende gasput Vries 10

H

V [REDACTED]@gmail.com]

Verzonden: dinsdag 15 augustus 2017 14:44

Onderwerp: Ter informatie Handhavingsbesluit voor SodM en verzoek nieuw instemmingsbesluit Minister EZ betreffende gasput Vries 10

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij stuur ik aan het college van Burgemeester en Wethouders en de Raad ter informatie het verzoek dat ik verstuurd heb aan de Minister van Economische Zaken om een nieuw instemmingsbesluit te nemen aangaande productieput Vries 10 van de NAM onderdeel van gasveld Vries Zuid en onderdeel van winningsvergunning Westerveld.

Verder stuur ik u ter informatie het verzoek dat ik gedaan heb bij de Generaal-inspecteur van de Mijnen om te handhaven betreffende productieput Vries-10.

Als betrokken partij heb ik besloten om u op de hoogte te brengen van mijn verzoek aan de Minister van EZ. Mocht u nog vragen hebben dan kunt u mij bereiken via deze mail of via mijn postadres [REDACTED]

Met vriendelijke groeten,

M

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Ministerie van Economische Zaken
Minister van Economische zaken
Postbus 24037
2490 AA Den Haag

Assen, maandag 14 augustus 2017.

Betreft: Verzoek nieuw instemmingsbesluit betreffende productieput Vries-10 gaswinning Westerveld

Excellentie, geachte heer Kamp,

Hierbij verzoek ik u om een nieuw instemmingsbesluit te nemen over de gasproductie in productieput Vries-10 door de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM), die niet gebaseerd is op de aanvraag wijziging gaswinning Westerveld van datum 9 september 2016 maar op een nieuwe aanvraag wijziging gaswinning die specifiek Vries-10 betreft.

De reden voor mijn aanvraag is dat er voldoende stellingen aan te voeren zijn op basis van aanwezige informatie en onderbouwt door een groot aantal argumenten en conclusies die bewijzen dat de productie in Vries-10 op onjuiste gronden gestart is door de NAM, die zich daarmee geen zorgzame winningspartij betoont en op onjuiste en mogelijk zelfs onrechtmatige gronden is toegestaan door u als verantwoordelijke Minister van Economische Zaken zodat u zich daardoor niet als een betrokken en zorgzame bestuurder gedraagt.

De redenen dat ik mijn verzoek tot u wend zijn de volgende;

Krachtens uw functie hebt u de bevoegdheid te beslissen over een aanvraag tot wijziging gaswinning Westerveld betreffende Vries-10 als die ingediend wordt door de NAM en tot nemen van een instemmingsbesluit op grond van artikel 34, derde lid van de Mijnbouwwet 2017.

En

Als eigenaar/bewoner van [REDACTED] gelegen in de woonwijk Marsdijk te Assen ben ik woonachtig circa 800 meter vanaf de productieput Vries-10. Ook ben ik een van de bewoners die mogelijk schade aan mijn onroerend goed ondervindt als er een aardbeving door gaswinning plaatsvindt tijdens de gaswinning tot 2018 of in de 30 jaar die daarop volgen. Mijn verzoek om handhaving dient daarom te worden beschouwd als een aanvraag om een beschikking conform artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna; Awb). Artikel 1:3, derde lid van de Awb definieert een aanvraag als een verzoek van een belanghebbende, een besluit te nemen. Onder belanghebbende wordt verstaan: degene wiens belang rechtstreeks bij een besluit is betrokken (artikel 1:2, eerste lid, Awb). Ten aanzien van bestuursorganen worden de hun toevertrouwde belangen als hun belangen beschouwd (artikel 1:2, tweede lid, Awb).

1. IN AANMERKING GENOMEN DAT:

- 1.1. Met de Actualisering winningsvergunning Drenthe; overdracht winningsvergunningen Drenthe III en Drenthe IV van 17 juli 2007/Nr.ET/EM/7075840 vervallen een aantal voorschriften uit de oorspronkelijke vergunning omdat zij onderwerpen bevat die in de Mijnbouwwet van 2003, dan wel andere wetgeving geregeld zijn en verder een aantal begrippen die verouderd zijn. De winningsvergunning Drenthe wordt op 17 juli 2007 integraal vastgesteld.
- 1.2. Na 2007 zijn er een aantal aanvragen wijziging gaswinning door de NAM ingediend die betrekking hebben op Vries Zuid, Vries 1, Vries 8 en Assen, allen onderdelen van het Westerveld Systeem, de winningsvergunning Drenthe II (K.B. 4/11/1968, laatstelijk gewijzigd d.d. 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840)
- 1.3. 2 april 2015 heeft de Minister van EZ de kabinetsreactie op het OVV-rapport aan de Tweede Kamer gestuurd. Hij geeft aan dat hij, vooruitlopend op inwerkingtreding van de voorgestelde wijzigingen in de Mijnbouwwet, ingediende (wijzigingen van) winningsplannen zoveel mogelijk in de geest van de aangekondigde wijziging van de Mijnbouwwet behandelt.
- 1.4. 21 mei 2015 heeft de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. te Assen, een aanvraag ingediend om een vergunning ingevolge de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. De aanvraag heeft betrekking op de inrichting Vries 1, gelegen nabij Kleuvenveld te Taarlo in de gemeente Assen, op de percelen kadastraal ingedeeld, gemeente Assen, sectie Y, nummers 164, 165 en 528.
- 1.5. 14 maart 2016 heeft EZ een brief gestuurd aan de NAM met als kenmerk DGETM-EO/16034301 waarin aangekondigd wordt dat de omgevingsvergunning voor Inrichting Vries 1 waarvan productieput Vries-10 onderdeel uitmaakt wordt verleend en inwerking treedt nadat de termijn van zes weken voor het indienen van een beroepsschrift verstreken is.
- 1.6. 29 augustus 2016 is de meest recente versie van het winningsplan Westerveld nog in detail besproken met medewerkers van Staatstoezicht op de Mijnen en uw ministerie. Op basis van de aangebrachte veranderingen in de aanvraag, vraagt de NAM de Minister EZ de procedure tot instemming met het winningsplan te hervatten.
- 1.7. 11 september 2016 ontvangt het ministerie van Economische Zaken een aanvraag van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (hierna: NAM) tot instemming met het gewijzigde winningsplan Westerveld met als datum 9 september 2016.
- 1.8. Op het moment van de aanvraag wijziging winningsplan Westerveld van de NAM op 9 september 2016 wordt er nog geen gas gewonnen in de productieput Vries-10.
- 1.9. 13 oktober 2016 stuurt de Inspecteur-generaal der Mijnen een advies winningsplan Westerveld naar het ministerie van EZ met als kenmerk 16152380 waarin de productieput Vries-10 genoemd wordt in verband met de productie van Vries Zuid.
- 1.10. 26 januari 2017 Beantwoording vragen over de plannen van NAM om de put Vries-10 in Assen op te starten door Minister Kamp van EZ.
- 1.11. Van maandag 8 mei tot en met maandag 19 juni 2017 ligt het ontwerp-

instemmingsbesluit voor de gewijzigde gaswinning ter inzage. Iedereen heeft de mogelijkheid te reageren met een zienswijze.

- 1.12. De voorbereidingen voor de productie in Vries-10 zijn gestart tussen 25 december en 31 december 2016. Daarna is de productie langzaam op gang gekomen. Op dit moment augustus 2017 wordt er gas gewonnen met toestemming van de Minister Kamp op basis van onder andere de vigerende vergunning. De echte startdatum van de winning wordt nergens genoemd, maar in de mail die ik op 20 juli 2017 ontvangen heb van de [REDACTED] van de NAM wordt aangegeven dat deze tussen 25 december en 31 december 2016 ligt. (deze mail wordt als bijlage toegevoegd bij deze brief)
- 1.13. De aanvraag wijziging gaswinning Westerveld van 9 september 2016 staat los van de nieuwe productieput Vries-10 en van de aanvang van de productie in Vries-10. Voor Vries-10 moet de NAM nog een nieuwe aanvraag wijziging gaswinning Vries1 of Vries Zuid of Westerveld indienen.
- 1.14. Er is voor de productieput Vries-10 door de NAM nog geen aparte aanvraag wijziging gaswinning ingediend na het verkrijgen van de verkrijgen van de omgevingsvergunning voor Inrichting Vries 1.

2. STELLINGEN GASWINNING PRODUCTIEPUT VRIES-10

Productieput Vries-10 is een nieuwe put binnen Vries-1 en gasveld Vries Zuid. Zowel de NAM als de Minister van EZ als SodM als TNO als alle andere de adviespartijen erkennen en geven aan dat Vries-10 een nieuwe productieput betreft en geen oude put die opnieuw in gebruik is genomen. Ook is men het erover eens dat Vries-10 een andere put VRS-3C die al 23 jaar gesloten is vervangt, als het gaat om de productie binnen het gasveld Vries Zuid. Maar dat neemt niet weg dat het wel een nieuwe put betreft waar een omgevingsvergunning voor is aangevraagd en afgegeven, waar een nieuwe installatie is gebouwd en waar toestemming voor productie van de Minister van EZ voor is gegeven.

De vigerende vergunning waarop binnen Westerveld Systeem gasproductie plaatsvindt is de geactualiseerde winningsvergunning Drenthe; overdracht winningsvergunningen Drenthe III en Drenthe IV van 17 juli 2007/Nr.ET/EM/7075840. Daarna is er geen instemmingsbesluit meer genomen over Vries 1 en met name VRS-3C en de vervangende productieput Vries-10.

De omgevingsvergunning inrichting Vries-1 Productieput 10 geeft NAM geen toestemming om te produceren in Vries-10. Die toestemming geeft de Minister EZ op andere gronden zoals de vigerende vergunning. Voor de omgevingsvergunning was geen MER (m.e.r) noodzakelijk.

De aanvraag winningsplan Westerveld van 9 september 2016 heeft betrekking op de bestaande gaswinning en opslag binnen het winningsplan Westerveld. Het heeft geen betrekking op de gaswinning van Vries-10 omdat dit een nieuwe productieput betreft, waarvoor nog een nieuw winningsplan wordt ingediend door de NAM.

Op het moment van indienen van de aanvraag winningsplan Westerveld van 9 september 2016 vindt er nog geen productie plaats in Vries-10.

In de aanvraag winningsplan Westerveld van 9 september 2016 ontbreekt de prognose van het totale Vries-10 productievolume net als de 113,3 miljoen m³ dat Vries-10 nog in het vigerende winningsplan mag produceren. Ook de juiste locatie van deze productieput wordt nergens

aangegeven met een foto of een omschrijving. In alle grafieken wordt Vries-10 niet expliciet genoemd. Ook niet onder de nog niet of niet producerende putten zoals bij voorbeeld Assen Zuid en Witten. Er is geen SAR specifiek gericht op Vries-10 en ook geen risicomatrix gebruikt in dit geval om Vries-10 te beoordelen voorafgaande aan de start van de productie. Ook is er geen MER opgesteld voor de start van de productie.

De gaswinning in Vries-10 wordt door de Minister toegestaan op de volgende punten: het niet overschrijden van de productiegrenzen van de vigerende vergunning door het in productie nemen van Vries-10 en een seismische risicoanalyse van TNO voor alle kleine velden.

De productie in Vries-10 is gestart volgens de NAM tussen Kerst en Oud en Nieuw 2016. Dus tussen 25 december en 1 januari 2017. Op het moment dat de eerste bewonersbijeenkomsten in januari 2017 gehouden werden was de productie nog niet 100%.

De productie van Vries-10 valt wat betreft de productiegrenzen onder de vigerende vergunning en er kan als er geproduceerd wordt tot 2018 productie plaatsvinden, maar wat betreft van de start van de productie valt deze onder de nieuwe Mijnbouwwet van 1 januari 2017 en moet derhalve ook voldoen aan alles wat gesteld wordt in deze Mijnbouwwet 2017.

Door in te stemmen met de productie Vries-10 tot 2018 op deze wijze terwijl de werkelijke productie gestart is rondom het van kracht worden van de nieuwe Mijnbouwwet van 2017, heeft de Minister niet alleen geen recht gedaan aan het adviesrecht van de partijen, die genoemd worden in de Mijnbouwwet van 2017, hij heeft er ook mee ingestemd dat er geen aanvraag wijziging gaswinning Westerveld is opgesteld die specifiek Vries-10 betreft.

Omdat de productie in Vries-10 plaatsvindt op de vigerende winningsvergunning is er nog geen sprake van een gedetailleerde risicoanalyse voor reservoirstimulatie als onderdeel van het werkprogramma voor stimulering van putten zoals die wordt gevraagd in de nieuwe Mijnbouwwet. Dit betekent dat er onduidelijkheid is of deze reservoirstimulatie nu gewoon wordt uitgevoerd zonder dat voldaan wordt aan de adviezen en voorwaarden zoals als de SodM geformuleerd heeft in haar brief van 13 oktober 2016.

Er is geen low-case; mid-case of high case scenario omschreven voor deze put zodat de SodM haar controle functie naar behoren kan uitvoeren en kan handhaven als de productiewaarden toch overschreden worden door de NAM in Vries-10.

Er is voorafgaande aan de start van de productie van Vries-10 geen aanvullende monitoring geregeld door middel van het plaatsen van versnellingsmeters op diverse plekken. En er is ook geen risicobeheerssysteem opgesteld en geïmplementeerd.

De historische vergelijking van gasveld Eleveld en gasveld Vries Zuid gaat voor Vries-10 niet op op diverse punten zodat de mogelijkheid bestaat dat als alle onderdelen van de analyse voor SAR worden ingevoerd voor Vries-10 geldt dat deze niet binnen het Seismische risico II valt.

Het is voor Vries-10 niet duidelijk of er voldoende rekening gehouden wordt met de aanwezigheid van Natura2000 en het waterwingebied in de zeer nabije omgeving.

Voor de inrichting Vries-1, productieput 10 is vanaf 2007 tot heden en voor winning Westerveld is er voor zover bekend nog geen aanvraag wijziging gaswinning ingediend door de Nederlandse Aardoliemaatschappij (NAM) voor de winningsvergunning Drenthe II (K.B. 4/11/1968, laatstelijk gewijzigd d.d. 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840) die expliciet een aanvraag inhoud die de gaswinning betreft na 2018.

De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) heeft voor de winningsvergunning Drenthe II (K.B. 4/11/1968, laatstelijk gewijzigd d.d. 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840) voor september 2016 en daarna nog geen aanvraag gedaan voor de verlenging van de winningstermijn na 2018 die expliciet een aanvraag inhoud die de gaswinning betreft in Vries-10 na 2018.

In artikel 34 van de Mijnbouwwet is bepaald dat het winnen van delfstoffen geschiedt overeenkomstig een winningsplan. In artikel 35, lid 1 sub c, van de Mijnbouwwet alsmede in artikel 24, lid 1 sub c van het Mijnbouwbesluit is aangegeven dat in het winningsplan de wijze van winning alsmede de daarmee verband houdende activiteiten opgenomen moeten worden. Aan deze bepalingen voldoet de productie in Vries-10 niet.

3. ARGUMENTEN:

3.1 Omgevingsvergunning en toestemming gaswinningsvergunning.

21 mei 2015 heeft de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. te Assen ingevolge de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna Wabo) een aanvraag ingediend voor een omgevingsvergunning. De aanvraag heeft betrekking op de inrichting Vries 1, gelegen nabij en bereikbaar via de openbare weg Kleuvenveld te Taarlo in de gemeente Assen, op de percelen kadastraal ingedeeld, gemeente Assen, sectie Y, nummers 164, 165 en 528.

De aanvraag is in het Omgevingsloket Online geregistreerd onder nummer 1674527.

De vergunningaanvraag betrof de ingebruikname van gasproductieput VRS-10. Deze wordt via een te plaatsen gasproductie-eenheid aangesloten op het bestaande leidingwerk. Tenslotte wordt ten behoeve van de nieuwe put een methanolinjectie-eenheid en een anti-corrosievloeistofinjectie-eenheid geplaatst.

De omgevingsvergunning is aangevraagd voor de volgende activiteiten:

A. Het veranderen of veranderen van werking en het in werking hebben van een inrichting.

Volgens artikel 2.1 eerste lid, onder e, sub 2 en sub 3, van de Wabo is een omgevingsvergunning vereist voor het veranderen of veranderen van werking of het in werking hebben van een inrichting of mijnbouwwerk.

B. Bouwen van een bouwwerk

Volens artikel 2.1 eerste lid onder a, van de Wabo is een omgevingsvergunning vereist voor het bouwen van een bouwwerk.

Op de activiteiten is de uitgebreide voorbereidingsprocedure van 6 maanden van toepassing (afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht en art. 3.10 van de Wabo).

In de brief van 14 maart 2016 van Ministerie van Economische zaken met als Kenmerk DGETM-EO/16034301 wordt aangegeven dat de volgende organisaties zijn geraadpleegd.

- Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Assen;
- Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe; Waterkwaliteitsbeheerder;
- Waterschap Hunze en Aa's;

- De Inspecteur-generaal der Mijnen (Staatstoezicht op de Mijnen)

Onder punt 4 in de brief worden de adviezen en zienswijzen van geraadpleegde partijen genoemd.

- het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Assen;
- Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe;
- Waterkwaliteitsbeheerder Waterschap Hunze en Aa's;
- De Inspecteur-generaal der Mijnen (Staatstoezicht op de Mijnen).

Door het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Assen is facultatief advies uitgebracht ten aanzien van het onderdeel 'bouwen van een bouwwerk' van de aanvraag; De Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe hebben verklaard geen wettelijk adviseur te zijn;

Door de Inspecteur-generaal der Mijnen is advies uitgebracht ten aanzien van de aanvraag en het aan het (ontwerp) besluit te verbinden voorschriften.

Onder punt 5 van de brief staan de overwegingen met betrekking tot de ingediende adviezen en zienswijzen

- Het advies van het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Assen en de Veiligheidsregio Drenthe is volledig in dit besluit verwerkt. Zij geven aan dat de aanvraag voldoet aan artikel 2.10 van de Wabo.
- Het advies van de Inspecteur-generaal der Mijnen is volledig in dit besluit verwerkt. Daarbij geadviseerde voorschriften zijn verwerkt in bijlage 1 behorende bij dit besluit.

Ook staat in deze brief onder punt 7 Overwegingen met betrekking tot het besluit.

De aanvraag is beoordeeld aan de voor de activiteiten betreffende artikelen van de Wabo. Vooraf is de aanvraag getoetst aan het Bor en de aan de Regeling omgevingsrecht.

Voor activiteit A. is gekeken naar de Milieueffectrapportage, die voor de oprichting van oppervlakte installaties voor de winning van aardolie of aardgas geldt, op grond van D.17.3 van het Besluit m.e.r. en de m.e.r. beoordelingsplicht. De conclusie is dat de omgevingsvergunning voor deze activiteit kan worden verleend.

Voor activiteit B heeft er een beoordeling plaats gevonden of het bouwplan voldoet aan de gestelde eisen. Verder is de aanvraag met inachtneming van het bepaalde in artikel 2.10, lid 1 onderdeel c, van de Wabo getoetst aan het geldende bestemmingsplan 'Buitengebied, Herziening art. 30 WRO. Voor dit perceel geldt de bestemming 'Jonge-veld-en veenontginningen met de aanduiding 'aardgaswinning Het bouwplan voldoet aan de bestemming.

Ook is de aanvraag getoetst aan de redelijke eisen van welstand, met in inachtneming van het bepaalde in artikel 2.10 lid 1 onderdeel d, van de Wabo. De conclusie is dat het bouwplan voldoet aan de redelijke eisen van welstand. De conclusie is dat de omgevingsvergunning voor deze activiteit moet worden verleend.

Onder punt 8 Besluit wordt vervolgens onder andere het volgende vermeld.

- II De omgevingsvergunning voor de inrichting Vries 1 te verlenen aan de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. voor de volgende activiteiten;
 - A. Het veranderen of veranderen van de werking van een inrichting.
 - B. Bouwen van een bouwwerk;

- III De omgevingsvergunning voor onbepaalde tijd te verlenen, met verwijzing naar artikel 2.33 van de Wabo;
- IV Aan de omgevingsvergunning de voorschriften uit bijlage 1 te verbinden;
- V De aanvraag en bijbehorende bijlagen, deel te laten uitmaken van de omgevingsvergunning. De bij deze omgevingsvergunning behorende documenten worden genoemd in bijlage 2.

3.1.1 Conclusie(s) omgevingsvergunning en toestemming gaswinning.

De aanvraag omgevingsvergunning door de NAM is getoetst op de de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna Wabo) en niet op de Mijnbouwwet van 2003 of de nieuwe Mijnbouwwet van 2017 die op 1 januari 2017 van kracht werd.

De adviserende partijen zoals het college van Burgemeester en Wethouders van Assen; Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe; Waterkwaliteitsbeheerder Waterschap Hunze en Aa's en de Inspecteur-generaal der Mijnen (Staatstoezicht op de Mijnen) hebben niet geadviseerd of geoordeeld over de aanvraag omgevingsvergunning op basis van de Mijnbouwwetten van 2003 of 2017.

Door het geven van adviezen hebben het college van Burgemeester en Wethouders van Assen; Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe; Waterkwaliteitsbeheerder Waterschap Hunze en Aa's en de Inspecteur-generaal der Mijnen (Staatstoezicht op de Mijnen) nimmer expliciet toestemming gegeven voor het winnen van gas uit de productieput Vries-10 onderdeel van Vries1 onderdeel van het Westerveld Systeem.

Opvallend is dat er geen advies van Waterkwaliteitsbeheerder Waterschap Hunze en Aa's is opgenomen terwijl dat wel in de lijn der verwachting ligt gezien deze nieuwe productieput dicht bij of in een Natura 2000-gebied ligt. Natura 2000-gebied zou zeker vanuit de Mijnbouwwet 2003 en 2017 wel beoordeeld moeten worden als het om de uiteindelijk toestemming gaswinning zou gaan.

Opvallend is ook dat er geen m.e.r. wordt uitgevoerd iets wat voor de uiteindelijk gaswinning wel moet gebeuren in het kader van de Mijnbouwwet 2003 en Mijnbouwwet 2017.

Het ministerie van Economische zaken heeft namens de Minister de omgevingsvergunning verleend maar daarmee geen toestemming gegeven voor het winnen van gas uit de gasproductie-eenheid Vries-10. Dit is ook nergens omschreven in de brief aan de NAM met als Kenmerk DGETM-EO/16034301.

In de brief staat omschreven dat er voor onbepaalde tijd een omgevingsvergunning voor deze winningsput Vries-10 is afgegeven maar dit heeft geen betrekking op de gaswinning die in deze put plaats vindt.

3.2 Aanvraag Instemming Winningsplan Westerveld NAM en gaswinning Vries-10

Er zijn na 2007 een aantal aanvragen wijziging gaswinning gedaan door de NAM voordat op 9 september 2016 de aanvraag instemming winningsplan Westerveld bij het ministerie van EZ is ingediend.

Alle aanvragen hebben als basis het vigerende winningsplan winningsvergunning(en) Drenthe II (K.B. 4/11/1968, laatstelijk gewijzigd d.d. 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840) Groningen (K.B. 30/5/1963) De oorspronkelijke vergunning is van 4 november 1968.

De aanvragen **vóór** 9 september 2016 maken geen melding van de productieput Vries 10 of het vervangen van Vries C3. De aanvraag van 9 september 2016 meldt op bladzijde 16 het volgende: Citaat: *In het Vries-Zuid veld is eind 2015 een extra productieput geboord (VRS-10) ter vervanging van de VRS-3C put die in 1994 is geabandonneerd na overmatige waterproductie blad). einde citaat.* Op het moment van deze aanvraag is er geen productie in Vries-10.

De redenen voor de actualisatie van het winningsplan voor het Westerveld systeem zijn:

1. een vernieuwde seismische risico analyse
2. de stopzetting van productie uit de velden Appelscha, Roden en Norg-Zuid
3. een actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen en
4. voorziene activiteiten om de productie in stand te houden.

Deze aanvraag bevat geen expliciete aanvraag voor de verlenging van de termijn van gaswinning na 2018, er worden slechts data genoemd die een verwachting betreffen.

Er wordt geen melding gemaakt van de precieze locatie van de nieuwe productieput Vries-10 zoals deze wel vermeld wordt in de verleende omgevingsvergunning van na 14 maart 2016. Ook wordt er geen melding gedaan over het moment van de start van de gaswinning in deze productie-eenheid.

Er worden diverse data in de aanvraag genoemd tot wanneer de verwachte productie van het geheel Westerveld zal lopen en van diverse productieputten. Maar er wordt geen melding gemaakt van de totale duur van de gaswinning in productieput Vries-10. Er wordt ook niet gesproken over tot 2018 nog te produceren hoeveelheid gas met betrekking tot deze put Vries-10.

De hoeveelheid gas die productieput Vries-10 nog zou mogen produceren volgens het vigerende winningsplan en de prognose van het totale Vries-10 productievolume wordt niet expliciet genoemd in de aanvraag instemming winningsplan Westerveld van 9 september 2016.

In een brief van de NAM aan Burgemeester Out, Burgemeester Thijsen en Wethouder Lambert van 23 december 2016 met als referentienummer EP201612207623 wordt door de NAM gesteld dat het vervelend is dat de boodschap rond de productiestart van Vries-10 onbedoeld verbonden is geraakt met de procedure rond het aangepaste winningsplan Westerveld. (de brief wordt als bijlage toegevoegd)

Verder wordt er in betreffende brief gesproken over het nieuwe winningsplan voor Vries-10.

Het aangepaste winningsplan Westerveld van 9 september 2016 heeft geen betrekking op de gaswinning van Vries-10 omdat dit een nieuwe productieput betreft die een oude vervangt waarvoor een nieuw winningsplan wordt ingediend. Dit plan heeft betrekking op de bestaande gaswinning en opslag binnen het winningsplan Westerveld.

3.2.1 Conclusie(s) Aanvraag Instemming Winningsplan Westerveld en gaswinning Vries-10

De aanvraag Instemming Winningsplan Westerveld door de NAM bevat geen vermelding dat er plannen zijn om op korte termijn in productieput Vries-10 gas te gaan winnen. In de aanvraag instemming winningsplan Westerveld wordt aangegeven dat de al 23 jaar stilliggende productieput VRS-3C wordt vervangen door productieput Vries-10. Er is dus 23 jaar geen gaswinning in dit gedeelte van Vries 1/Vries Zuid. Er worden diverse data in de aanvraag genoemd tot wanneer de verwachte productie van het geheel Westerveld zal lopen en van diverse productieputten. Maar er wordt geen melding gemaakt van de totale duur van de gaswinning in productieput Vries-10. Er wordt ook niet gesproken over tot 2018 nog produceren met betrekking tot deze put Vries-10.

Deze aanvraag bevat geen expliciete aanvraag voor de termijn van de verlenging van gaswinning na 2018 er worden slechts data genoemd die een verwachting betreffen.

De productiestart van Vries-10 staat volgens de NAM los van de procedure rond het aangepaste winningsplan Westerveld.

Er is dus volgens de NAM geen verband tussen de aanvraag 9 september 2017 en het in productie nemen van Vries-10. Deze zaken dienen als losstaand te worden beschouwd, ze zijn 'onbedoeld verbonden geraakt'.

Ook de NAM geeft aan dat er nog sprake is van een nieuw winningsplan waar het leeuwendeel van de productie van Vries-10 onder gaat vallen. Er is dus sprake van een nieuw winningsplan naast de aanvraag winningsplan Westerveld van 9 september 2016.

Het vigerende winningsplan winningsvergunning(en) Drenthe II (K.B. 4/11/1968, laatstelijk gewijzigd d.d. 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840) Groningen (K.B. 30/5/1963) voldoet op een aantal punten niet meer aan de eisen die gesteld worden in de Mijnbouwwet van 2017 en dient daarom te worden bijgesteld. Dit is ook de reden dat de aanvraag wijziging Westerveld wordt ingediend op 9 september 2016.

De gaswinning die plaatsvindt gebeurd dus niet op basis van de aanvraag instemming gaswinning Westerveld gedaan door de NAM op 9 september 2017. En wordt dus ook niet beoordeeld door de minister op basis van de gedane aanvraag. In zijn ontwerp-instemmingsbesluit geeft de Minister heel duidelijk aan op welke basis er gas gewonnen wordt in Vries-10.

In een brief van de NAM aan Burgemeester Out, Burgemeester Thijsen en Wethouder Lambert van 23 december 2016 met als referentienummer EP201612207623 geeft de NAM aan dat er overleg is geweest op 30 november en 21 december 2016 tussen partijen.

In deze brief wordt aangegeven dat in een antwoord op een vraag van de NAM het SodM aangeeft dat het vigerende winningsplan voor (de winningsvergunninggebieden Drenthe II (K.B. 4/11/1968 laatstelijk gewijzigd 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840), Groningen (K.B 30/5/1963)) toestaat dat Vries-10 nog 113,3 miljoen m³ uit het Vries-Zuid gasveld mag produceren.

De prognose van het totale productievolume van het totale Vries-10 is van de NAM en komt niet van de SodM. Wat opvallend is, is dat er hier gesproken wordt over een nieuw winningsplan tot tweemaal toe.

Verder geeft de NAM aan gesprekspartners aan dat;

citaat: *Met betrekking tot de Seismische Risicoanalyse van het Ministerie van Economische Zaken deelt de Minister de conclusies van deze analyse zoals uitgevoerd door TNO/SodM (het kleine velden onderzoek) De Minister concludeert dat” in afwachting van de behandeling van het gewijzigde winningsplan op basis van het vigerende winningsplan de productie doorgang kan vinden”.* Einde citaat.

De NAM stelt dat het vervelend is dat de boodschap rond de productiestart van Vries-10 onbedoeld verbonden is geraakt met de procedure rond het aangepaste winningsplan Westerveld. Heel begrijpelijk als in het voorgaande al gesteld is dat er een nieuw winningsplan zal komen die deze productieput Vries-10 betreft.

Aangezien de NAM aangeeft dat de gaswinning productieput Vries-10 een nieuwe aanvraag winningsplan betreft is het de vraag of er in de vigerende winningsplan voldoende rekening is gehouden met Nationaal Park Drentse Aa en het aanwezige Natura2000 gebied, dat wil zeggen volgens de Mijnbouwwet 2017.

In de aanvraag winningsplan Westerveld van 9 september 2016 wordt een vergelijking gemaakt tussen Vries Zuid en Eleveld. Dit is eigenlijk speculatie en berust alleen op een theoretische veronderstelling niet alleen omdat er te weinig en/of er geen metingen plaats vinden in Vries Zuid maar ook omdat er sinds 23 jaar geen gasproductie plaats vindt. Dus zijn er geen drukverschillen die de bevingen veroorzaken. Dit geldt zeker voor productieput Vries-10, wat deze put betreft gaat de vergelijking met de historie met Eleveld helemaal niet op.

3.3 Adviezen SodM en TNO Aanvraag Instemming Winningsplan Westerveld en gaswinning Vries-10

A. SodM

In het advies van 13 oktober 2016 van de SodM staat onder Procesverloop, citaat: *Recent is besloten om winningsplannen breder te toetsen en ook risico's voor omwonenden, gebouwen en infrastructuur mee te laten wegen in de beoordeling van het winningsplan. Dit betekent dat de beoordeling van de gevolgen van aardbevingen niet langer worden beperkt tot de “seismische hazard” (seismische dreiging, maar wordt uitgebreid naar het seismische risico. einde citaat.*

Onder Risico analyse zuur- en hydraulische stimulatie staat citaat: *In de nieuwe Mijnbouwwet wordt een gedetailleerde risicoanalyse gevraagd voor reservoirstimulatie als onderdeel van het werkprogramma voor stimulering van putten. De minimale eisen voor het werkprogramma worden beschreven in de bijbehorende mijnbouwregeling. Vooruitlopend op de wijziging van de Mijnbouwwet en Mijnbouwregeling adviseert SodM om een voorwaarde op te nemen in het instemmingsbesluit van het winningsplan. In deze voorwaarde dient NAM uiterlijk vier weken vóór aanvang van de zuur- en /of hydraulische stimulatie een lokaal specifieke risico analyse in te dienen.* Einde citaat

Voor de aanvraag van 9 september heeft de NAM een analyse gemaakt van het seismisch risico (SRA) als gevolg van gaswinning uit de onderhavige gasvelden. Citaat: *De gasvelden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zullen volgens het verwachte mid-case scenario niet produceren, waardoor er geen drukdaling zal plaatsvinden. (gedachte= Vries-10 gaat nu wel produceren) NAM verwacht in het high case productie scenario voor de velden dat de drukdaling gering zal zijn, waarmee de kans op seismiciteit voor dit scenario 'verwaarloosbaar' is. Volgens de methodiek is verder analyse ('Stap 2 van de SRA) voor deze velden niet nodig.* Einde citaat

Citaat: *Voor het beoordelen van het seismische risico voor gasvelden Eleveld (...) Vries Zuid (...)*

is het nodig om de risico matrix te gebruiken ('Stap 2 van de SRA). Einde citaat

Citaat: SodM stelt vast dat in het gasveld Eleveld historisch gezien en nog in het recente verleden, veelvuldig bevingen zijn opgetreden (in totaal 46). De zwaarste daarvan ($M > 2,0$) zijn in de omgeving duidelijk gevoeld en hebben tot schademeldingen geleid (zie ook volgende paragraaf) Daarnaast wordt de productie uit het bevende voorkomen Vries-Zuid (maximale gemeten magnitude 1,5) middel put Vries-10 weer opgestart. Op dit moment worden in deze omgeving de grondbewegingen aan de oppervlak nog niet geregistreerd. Het zijn deze grondbewegingen die de schade aan bouwwerken veroorzaken. SodM adviseert hierom NAM in de omgeving van de Eleveld en Vries-Zuid gasvelden, aanvullende monitoring te laten uitvoeren in de vorm van het plaatsen van enkele versnellingsopnemers. Daarnaast adviseert SodM om NAM een risicobeheerssysteem voor de bevende voorkomens uit dit winningsplan te laten opstellen en implementeren. Einde citaat

Onder advies staat vermeld: citaat: SodM adviseert u om onder de volgende voorwaarden in te stemmen met het winningsplan:

1. NAM dient voor 1 maart 2017 inzichtelijk te maken welke afspraken met het Waterschap zijn gemaakt en bij welke hoeveelheid bodemdaling er maatregelen noodzakelijk worden om nadelige gevolgen te voorkomen of te beperken.
2. NAM dient bij overschrijding van de productie in het 'high-case productie scenario van de Velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-west de seismische risico analyse te actualiseren en een wijzigingswinningsplan in te dienen.
3. NAM dient, in overleg met het Koninklijk Nederland Meteorologisch Instituut voor 1 juni 2017 enkele versnellingsmeters boven Eleveld en Vries-Zuid gasvelden te installeren en operationeel te hebben.
4. NAM dient voor 1 juni 2017, ten genoegen van de Inspecteur-generaal der Mijnen, voor de bevende velden in dit winningsplan een risicobeheerssysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben. Einde citaat

B. TNO

In de gasproductie wordt een low-case scenario, mid-case scenario en high-case scenario onderscheiden.

Huidige producerende velden

Voor alle producerende velden in het winningsplan geldt, dat zij op basis van de DHAIS classificatie een niet te verwaarlozen kans op beven hebben, of reeds hebben gebeefd (1). Dit verplicht de NAM voor al deze velden een seismische risico analyse uit te voeren (2).

- 1 (Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit (DHAIS); TNO rapport R10198 2012
- 2 Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb p.versie 1.2 SodM 1 februari 2016

Huidige producerende velden

Citaat: Voor alle momenteel producerende velden in het winningsplan geldt, dat zij op basis van DHAIS classificatie een te verwaarlozen kans op beven hebben. TNO-AGE constateert, dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad (...). Einde citaat

Huidige niet producerende velden

Voor alle momenteel niet-producerende velden in het winningsplan geldt, dat zij op basis van DHAIS classificatie een te verwaarlozen kans op beven hebben.

TNO-AGE kan zich hierin vinden. Echter als de productie uit de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West het huidige NAM high case scenario overschrijdt, dan stelt TNO-AGE voor om opnieuw per veld te bekijken of een seismische risicoanalyse noodzakelijk is.

3.3.1 Conclusie adviezen SodM en TNO over onder andere Vries-10

A. SodM

Een belangrijk verschil met de regelgeving van de 'oude winningsvergunning' van voor 9 september is dat de beoordelingen niet langer worden beperkt tot de 'seismische hazard' maar wordt uit gebreed naar het seismische risico. (SRA)

In de 'nieuwe Mijnbouwwet', zegge die van 1 januari 2017, staat onder Risico analyse zuur- en hydraulische stimulatie, dat er een gedetailleerde risicoanalyse wordt gevraagd voor reservoirstimulatie als onderdeel van het werkprogramma voor stimulering van putten. De minimale eisen voor het werkprogramma worden beschreven in de bijbehorende mijnbouwregeling.

De SRA voor de gaswinning voor de onderhavige gasvelden genoemd in de aanvraag winningsplan Westerveld van 9 september 2016 geldt niet voor productieput Vries-10 omdat die nog niet in productie was op het moment van de SRA. Hiervoor moet een SRA gedaan worden.

Het deel van Vries Zuid waarin Vries-10 ligt kan gelijk gesteld worden aan de gasvelden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West omdat er ten tijde van het indienen van de aanvraag winningsplan Westerveld ook nog geen gaswinning plaatsvond en ook al 23 jaar geen gaswinning plaats had gevonden.

Omdat de NAM nog geen SRA heeft gemaakt die expliciet Vries-10 betreft is het ook nog niet exact te stellen hoe dit gasveld zal gaan produceren en is er nog niks te zeggen over het low-case, mid-case of high case scenario. Wat zeker zal zijn is dat de gaswinning van invloed is op de drukkaling maar of deze gering zal zijn is nog de vraag.

Met zekerheid is al te stellen dat Stap1 van de SRA niet voldoende zal zijn om dit veld te beoordelen. Of, zoals de SodM stelt, is voor het beoordelen van het seismische risico voor Vries Zuid waar deze productieput Vries-10 in ligt het nodig om de risico matrix te gebruiken of te wel Stap 2 van de SRA.

De SodM lijkt op basis van de adviezen van TNO een vergelijking te maken tussen gasveld Eleveld en Vries Zuid c.q. Vries-10. Dit zal wel een bureaustudie betreffen want iedereen kan zien dat de verschillen tussen deze putten zo groot is dat er serieus voor Vries-10 een nieuwe SRA moet worden uitgevoerd. Bijvoorbeeld:

- Gasveld Eleveld is een actieve gaswinning waar in het recente verleden veelvuldig bevingen zijn opgetreden. In Vries-10 wordt al 23 jaar geen gas gewonnen op het moment van de aanvraag en het advies van SodM. Dus die vergelijking voor dit deel van Vries Zuid gaat niet op.
- In Gasveld Eleveld zijn in totaal 46 bevingen geregistreerd, in Vries-10 worden op het moment van het advies de grondbewegingen aan de oppervlakte nog niet geregistreerd. Dit is logisch want er vindt nog geen gaswinning plaats en dus is er geen drukkaling of bodemdaling te verwachten.

- Bij de start van de winningsvergunning november 1968 was de situatie gasveld Eleveld en Vries-10 ongeveer gelijk. Het grootste verschil was dat Eleveld dicht bij de vuilopslag van Assen lag en dicht tegen het oefenterrein van Defensie lag en bij de toen nog eenvoudige TT baan. En Vries-10 lag midden in de weilanden net als VRS-3C . De woonwijk Baggelhuizen waar Eleveld dichtbij ligt en de ijsbaan Drenthe waren in aanbouw maar de woonwijken Peelo, Pittelo en Noorderpark en vooral Marsdijk (inclusief de grote en kleine industrieterreinen) bestonden nog niet. VRS-3C zou als deze put werkzaam zou zijn op dit moment ineens onder een woonwijk liggen met de postcode 9403. (Mijn postcode dus) Vries-10 ligt 800 meter van deze postcode af.
- 23 jaar geleden is VRS-3C gesloten terwijl de gaswinning in gasveld Eleveld gewoon door ging.
- Rondom gasveld Eleveld is er weinig meer gebouwd. Alleen de TT Baan heeft vele uitbreidingen gekregen; de sport accommodaties achter de Bonte Wever, de VMBO opleiding Salland en natuurlijk de huidige Bonte Wever. Boven Vries-10 is veel meer gebeurd. 21 jaar geleden is een groot deel van de Marsdijk de Messen; De Stoepen en delen die daar tegen aanliggen gebouwd, Net als de nieuwe scholen en een kerk en de industrieterreinen naast de woonwijk en het Messenveld I en II. Een groot deel van de Asser bevolking woont boven of heel dicht naast deze productieput. Of in de woonwijken Peelo, Pittelo en Noorderpark.
- Gasveld Eleveld ligt nog steeds tegen het oefenterrein de Haar van Defensie aan en dat is een mooi natuurgebied. Vries-10 daarin tegen ligt heel dicht tegen een deel van Natura2000 aan.
- Gasveld Eleveld ligt niet boven een waterwingebied, Vries-10 dus wel. Dus goede afspraken over zuurstimulatie als deze put niet genoeg produceert is gewoon een must.
- Voor gasveld Eleveld is al gebleken dat hier seismische risico I geldt dat dicht tegen Seismisch risico II aan ligt, net als in het al producerende deel van Vries Zuid. Omdat de verschillen tussen beide gasvelden zo groot is wat betreft bijvoorbeeld het aantal inwoner en de aanwezigheid van industrie en Natura2000 is het de vraag of bij een SRA die Vries-10 betreft het Seismische risico II niet net overtroffen wordt.

B. TNO

De SRA die is uitgevoerd betrof de producerende velden in het winningsplan van dat moment en dus niet expliciet Vries-10.

Er is geconstateerd dat er een SRA is uitgevoerd die blijkbaar noodzakelijk was voor de aanvraag die huidige vigerende vergunning betreft. Dat betekent dat als TNO expliciet een uitspraak zou doen over de huidige gaswinning in Vries-10 zij dezelfde mening zou zijn toegedaan namelijk dat de NAM verplicht gesteld zou moeten worden om een SRA voor dit deel van het veld uit te voeren.

Voor alle momenteel niet-producerende velden in het winningsplan - Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West - geldt, dat zij op basis van DHAIS classificatie een te verwaarlozen kan op beven hebben. Dit was op het moment van de aanvraag winningsplan Westerveld van 9 september 2016 natuurlijk ook zo voor Vries-10 omdat daar nog geen productie plaatsvond.

Vervolgens geldt de volgende uitspraak ook voor Vries-10. Citaat: *Echter als de productie uit de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West het huidige NAM high case scenario overschrijdt, dan stelt TNO-AGE voor om opnieuw per veld te bekijken of een seismische risicoanalyse*

noodzakelijk is. Waarbij het natuurlijk op dit moment niet duidelijk is binnen welke case scenario de winning plaats vindt. Einde citaat.

3.4 Beantwoording vragen van de Tweede Kamer door Minister Kamp over de plannen van de NAM om de put Vries-10 in Assen op te starten

De vragen zijn gesteld door lid van de Tweede Kamer Dik-Faber (ChristenUnie) en gaan over de over de plannen van NAM om de put Vries-10 in Assen op te starten (ingezonden 13 januari 2017 en beantwoording op 26 januari).

Citaat 1:

Ik heb uw Kamer op 22 november 2016 (Kamerstuk 33 529 nr. 316) geïnformeerd over het feit dat er nog ruimte beschikbaar is onder het geldende winningsplan om gas uit de put Vries-10 te produceren. Put Vries-10 is geboord ter vervanging van een andere put, waarvan de productie jaren geleden is beëindigd vanwege een te hoge waterproductie. NAM heeft Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) gevraagd om aan te geven of productie uit put Vries-10 is toegestaan. SodM heeft geconstateerd dat de grenzen van het vigerende winningsplan met het in gebruik nemen van put Vries-10 de komende twee jaar naar verwachting niet zullen worden overschreden en dat er op basis van het vigerende winningsplan gestart kan worden met de productie uit deze put. NAM voldoet hiermee dus aan de vereisten en mag op basis daarvan een aanvang maken met de productie. NAM heeft de productie uit de put Vries-10 inmiddels opgestart.

Einde citaat.

Citaat2:

(..) Daarom vind ik het belangrijk dat er voor alle kleine velden in Nederland een seismische risicoanalyse wordt uitgevoerd. Ik heb daarom in de gewijzigde Mijnbouwwet, die sinds 1 januari 2017 van kracht is, opgenomen dat elk nieuw of gewijzigd winningsplan een seismische risicoanalyse moet bevatten. Daarnaast heb ik TNO gevraagd om onafhankelijk een seismische risicoanalyse uit te voeren voor alle kleine velden op land. Deze analyse van TNO heb ik op 24 juni 2016 (Kamerstuk 33 529, nr. 275) aan uw Kamer toegestuurd. Uit deze analyse blijkt dat het seismische risico voor het Vries-veld in de laagste risicocategorie ligt. Dit betekent echter niet dat er geen bevingen kunnen voorkomen. Voor velden in de laagste risicocategorie volstaat, conform de procedure met betrekking tot de seismische risicoanalyse, monitoring van seismiciteit met behulp van het huidige KNMI geofoon- en versnellingsmeternetwerk.

Einde citaat

Citaat 3:

Ik heb inderdaad in mijn brief van 22 november 2016 aangegeven dat eerder is gezegd dat “in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden”. Ik heb daarbij ook aangegeven dat er zich situaties voor kunnen doen waarbij er nog wel ruimte is binnen het vigerende winningsplan om te winnen uit een nieuwe productieput. Dit is het geval bij het Vries-veld. In het geval van de put Vries-10 is al op basis van een eerdere put aan NAM toestemming gegeven gas te winnen uit dit deel van het Vries-veld en dit is vastgelegd in het vigerend winningsplan.

Einde citaat

Citaat 4:

Het vigerende winningsplan is goedgekeurd op basis van de toen geldende mijnbouwwetgeving. Dat betekende dat het ter advies voorleggen van het besluit aan de regionale overheden nog geen onderdeel van de wettelijke procedure was. Echter het besluit tot instemming met een gewijzigd winningsplan stond wel open voor bezwaar en beroep.

Einde citaat

Citaat 5:

(...) Daarnaast heb ik TNO gevraagd om onafhankelijk seismische risicoanalyses uit te voeren voor alle kleine velden op land. Deze analyse van TNO heb ik op 24 juni 2016 (Kamerstuk 33 529, nr. 275) aan uw Kamer toegestuurd. In deze seismische risicoanalyses worden ook de factoren bevolkingsdichtheid, industriële inrichtingen, speciale gebouwen en vitale infrastructuur meegenomen. Op basis van deze analyses is er geen aanleiding om in te grijpen in het vigerende winningsplan uit 2011.

Einde citaat

3.4.1 Conclusies Beantwoording vragen van de Tweede Kamer door Minister Kamp over de plannen van NAM om de put Vries-10 in Assen op te starten

Het geldende winningsplan dat hier bedoeld wordt is de winningsvergunninggebieden Drenthe II (K.B. 4/11/1968 laatstelijk gewijzigd 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840), Groningen (K.B. 30/5/1963). Dit is ook het vigerende winningsplan waarop de NAM haar aanvraag wijziging Westerveld van 9 september 2016 indient.

Op dit winningsplan is de Mijnbouwwet 2007 en het Mijnbouwbesluit van 2007 van toepassing. Punten in deze vergunning die niet zijn aangepast op 17 juli 2007 is de totale productie die in Westerveld is toegestaan tot 2018 en de verlenging van de duur van de gaswinning na 2018.

De NAM moet de SodM vragen naar ruimte in de vigerende winningsvergunning als zij een nieuwe productie op willen starten binnen het winningsplan Westerveld. Want er is een totale productiecapaciteit tot 2018. Dit antwoord heeft de NAM niet alleen nodig om een productie te starten maar ook om te beoordelen of het nog nuttig is om een nieuwe put te boren zoals Vries-10. Het antwoord van de SodM op de vraag of er nog capaciteit dus nog productie is toegestaan op basis van het vigerende winningsplan is dus positief. En op basis van de nog aanwezig ruimte in de totale productie tot 2018 is dus ruimte.

NAM voldoet dus aan de vereisen als het gaat om de ruimte in het vigerende plan wat betreft de hoeveelheid gas die zij wil gaan winnen tot 2018. Maar SodM geeft niet direct toestemming met dit antwoord om ook daadwerkelijk gas te gaan winnen zonder dat er een nieuwe aanvraag wijziging winningsplan noodzakelijk is.

Op 26 januari 2017 heeft de NAM de productie in Vries-10 reeds opgestart ondanks dat zij voor deze put geen SRA heeft uitgevoerd en de Minister ook richting de kamer nogmaals aangeeft dat elk nieuw of gewijzigd winningsplan een seismische risicoanalyse moet bevatten. De gestarte productie van Vries-10 is niet opgenomen in de aanvraag winningsplan Westerveld van 9 september 2017. Het antwoord van de Minister is wat Vries-10 betreft in tegenspraak met zijn eigen handelen en met het handelen van de NAM als verantwoordelijke winningspartij. Op dit punt wordt er dus gas gewonnen zonder dat er aan de eisen van de nieuwe Mijnbouwwet 2017 voldaan wordt.

De NAM stelt zelf dat ze de productie langzaam opgestart hebben tussen 25 december en 31 december 2016. Mogelijk is de echte productie na 1 januari 2017 begonnen en valt deze dus volledig onder de regelgeving van de nieuwe Mijnbouwwet. Welke volgens zeggen van de Minister geen overgangsrecht heeft

Uit de analyse van TNO blijkt inderdaad dat het Vries Veld in de laagste risicocategorie valt maar ook al bijna in de volgende risicocategorie II. Dit is de Minister bekend omdat hij op 13 oktober 2016 aanvullende adviezen heeft gehad van de SodM en van TNO waar naast de huidige

KNMI gefoon- en versnellingsmeternetwerk ook enkele versnellingsmeters boven dit veld geïnstalleerd moet worden voor in elk geval 1 juni 2017. Maar deze adviezen gelden niet expliciet Vries-10 omdat op deze locatie in Vries Zuid geen productie plaats vond al 23 jaar niet. De geplande productie Vries-10 is niet meegenomen in de analyse van SodM en niet in die van TNO anders hadden ze deze in hun zorgvuldigheid expliciet vermeld als niet werkzaam net als Assen Zuid, Witten en Zevenhuizen-West. De Minister is hier niet volledig en zorgvuldig in zijn antwoord aan de Tweede Kamer omdat hij weet dat de nieuwe productieput Vries-10 niet als zodanig genoemd wordt in de aanvraag wijziging Westerveld van 9 september 2016.

In alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, dient een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend te worden behalve dus bij Vries-10 omdat de NAM al toestemming had om in Vries C3 gas te winnen 23 jaar geleden en dat dit is vastgelegd in het vigerende winningsplan. Hier wordt voorbij gegaan aan het feit dat er op basis van de regelgeving van de 'oude winningsvergunning' al een analyse gemaakt moest worden voor wat betreft de Seismische Hazard op basis van de Mijnbouwwet 2007. En dat er op basis van de eigen regels van de Minister van april 2016 al een SRA moet worden uitgevoerd voordat de winning mag starten op basis van de nieuwe regelgeving van de Mijnbouwwet 2017. Als de start van de echte winning na 1 januari 2017 is geweest dan moet dit met zekerheid volgens de Mijnbouwwet van 2017.

Ook de Minister geeft hier aan dat Vries-10 een nieuwe productieput betreft.

Omdat het een nieuwe productieput betreft die na april 2016 gestart is met produceren geldt volgens de regels van de Minister dat de nieuwe Mijnbouwwet 2017 van toepassing is. Mocht de werkelijke productie na 1 januari 2017 opgang gekomen zijn dan geldt natuurlijk helemaal de Mijnbouwwet 2017. Maar de Minister heeft natuurlijk gelijk dat het volgens de vigerende vergunning nog niet nodig was om advies te vragen aan de decentrale overheden, provincie Drenthe en Waterschappen, het was namelijk helemaal nog niet aan de orde dat er advies uitgebracht moest worden. Volgens de NAM staan de aanvraag winningsplan Westerveld en de productie in Vries-10 los van elkaar. Er kan pas advies worden uitgebracht als de NAM een deugdelijke aanvraag wijziging Westerveld voor Vries-10 heeft ingediend bij het Ministerie van EZ.

In het antwoord van 13 oktober 2016 gaat TNO niet specifiek in op productieput Vries-10. Ze gaan in op al producerende gasvelden binnen het Westerveld Systeem. En daarvan zeggen ze dat in het geval van Vries Zuid een SRA aan de orde is. Dit geldt dus ook voor de nieuwe productieput Vries-10. Het is een zekerheid dat deze SRA niet expliciet voor Vries-10 gedaan is.

Het lijkt er sterk op dat het de Minister er alles aan gelegen is om de productie in Vries-10 door te laten gaan. Als hij hiermee een foute inschatting heeft gemaakt zal hij dat zeker niet toegeven, ook niet als dit niet rechtmatig zou zijn. Door zijn instelling heeft de Minister ruimte geschapen voor een discussie over de toepassing van verschillende wetgevingen en regels. Er lopen dan binnen het winningsplan Westerveld twee soorten regelgevingen naast elkaar, die van bestaande gaswinning van voor 9 september 2016 waarvoor vele partijen een advies hebben uitgebracht op basis van besluiten van de Minister in april 2016 en die van de vigerende vergunning en alle rechten die daaraan verbonden zijn. Maar dit laatste is in elk geval niet het adviesrecht van alle partijen die reageerden op op de aanvraag wijziging Westerveld van 9 september 2016.

Zolang er geen problemen ontstaan door een aardbeving ontstaan door gaswinning of milieuschade in Natura2000 en/of aan dijken of aan woningen en gebouwen of echte risico's voor bewoners is er geen discussie over vergoeden van schade door de NAM. Maar als die problemen en schade wel aan de orde zijn ontstaat er een oeverloze discussie net als in het Groningenveld over binnen of buiten contouren en wel of geen C-schade of anderszins.

Maar niet alleen de Minister is er sterk aan gelegen om deze productie door te zetten op basis van de vigerende vergunning.

De NAM toont zich geen verantwoordelijke partij door onduidelijkheid te laten bestaan over het moment van de start van de werkelijke productie in Vries-10 en door zich niks gelegen te laten liggen aan verzoeken van bijvoorbeeld de gemeente Assen, gemeente Tynaarlo en de Waterschappen om deze productieput voorlopig te sluiten.

3.5 Ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Westerveld en gaswinning Vries-10

Onder punt 3 Voorgeschiedenis wordt duidelijk aangegeven:

3.1 Wijziging Mijnbouwwet; 3.1.1 Wijziging toetsingskader met als apart punt Natuur en milieu; 3.1.2 Wijziging procedure; 3.2 Procedure winningsplan Westerveld.

Onder punt 4 Juridisch kader is opgenomen:

Punt 4.1 Mijnbouwregelgeving

Het winningsplan dient te worden getoetst aan de Mbw en de daarop gebaseerde regelgeving. De artikelen 34, 35 en 36 van de Mbw en de artikelen 24, 30 en 31 van het Mijnbouwbesluit (hierna: Mbb) vormen het juridisch kader waaraan het winningsplan wordt getoetst. Alvorens op basis van de Mbw over te mogen gaan tot winning is, op grond van artikel 34, derde lid, van de Mbw, de instemming vereist van de minister met een winningsplan. Het winningsplan geeft concreet inzicht in de wijze waarop de winning wordt uitgevoerd en de effecten daarvan en dient te voldoen aan de eisen genoemd in artikel 35 van de Mbw. Artikel 24 Mbb bevat een aantal nadere eisen die aan een winningsplan worden gesteld.

Ter beoordeling of met een winningsplan kan worden ingestemd, wordt het winningsplan getoetst aan artikel 36, eerste lid, van de Mbw. De minister kan slechts geheel of gedeeltelijk instemming weigeren of daaraan voorschriften of beperkingen verbinden:

- indien het in het winningsplan aangeduide gebied door de minister niet geschikt wordt geacht voor de in het winningsplan vermelde activiteit om reden van het belang van de veiligheid voor omwonende of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan,
- in het belang van het planmatig beheer van voorkomens van delfstoffen,
- indien nadelige gevolgen voor het milieu ontstaan, of
- indien nadelige gevolgen voor de natuur worden veroorzaakt.

Artikel 36, tweede lid, van de Mbw bepaalt voorts dat de minister de instemming kan verlenen onder beperkingen of daaraan voorschriften kan verbinden, indien deze gerechtvaardigd worden door een grond als genoemd in artikel 36, eerste lid of, voor zover het belang van de veiligheid voor omwonende of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan daardoor niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast, door het belang van leveringszekerheid.

Punt 4.2 Voorbereidingsprocedure

Gelet op artikel 34, vierde lid, van de Mbw is dit besluit tot instemming met het winningsplan voorbereid met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als bedoeld in afdeling 3.4 van de Awb. Tevens is naast SodM en Tcbb op grond van artikel 34, vijfde lid, van de Mbw ook advies gevraagd aan alle betrokken decentrale overheden. en op grond van artikel 105, derde lid, van de Mbw aan de Mijraad.

Punt 5. Adviezen naar aanleiding van de aanvraag

SodM heeft bij brief van 13 oktober 2016 advies uitgebracht (kenmerk:16152380). Voor de beoordeling van het winningsplan Westerveld heeft SodM advies gevraagd aan TNO-AGE voor de verificatie van de berekeningen op de onderdelen doelmatige winning, bodemdaling en de SRA;

de Tcbb heeft bij brief van 6 december 2016 advies uitgebracht (kenmerk: TCBB/16189114);

Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe (hierna: de provincie Drenthe) heeft bij brief van 17 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: 3/3.3/2017000089);

het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Tynaarlo (hierna: de gemeente Tynaarlo) heeft bij brief van 10 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: 2016/35584, 2017/223);

het bestuur van het waterschap Hunze en Aa's (hierna: het waterschap Hunze en Aa's) heeft bij brief van 17 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk:IN16-2078/17-0083);

de Mijraad heeft bij brief van 3 maart 2017 advies uitgebracht (kenmerk:MIJR/17035516)het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Assen (hierna: de gemeente Assen) heeft bij brief van 17 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: 2016-04865);

het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Tynaarlo (hierna: de gemeente Tynaarlo) heeft bij brief van 10 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: 2016/35584, 2017/223);

het bestuur van het waterschap Hunze en Aa's (hierna: het waterschap Hunze en Aa's) heeft bij brief van 17 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk:IN16-2078/17-0083);

de Mijraad heeft bij brief van 3 maart 2017 advies uitgebracht (kenmerk:MIJR/17035516)

Punt 6.1 Algemene adviezen

De decentrale overheden adviseren om de toezegging van de minister jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put Vries-10 in te trekken en NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavig winningsplan af te wachten. Het vigerende winningsplan is namelijk niet getoetst op de veiligheid van burgers (SRA), waardoor er niet op kan worden teruggevallen.

Punt 6.3.3 Bodemtrilling

Advies SodM

(...)SodM stelt vast dat er in het gasveld Eleveld historisch gezien en nog in het recente verleden, veelvuldig bevingen zijn opgetreden. De zwaarste daarvan (magnitude groter dan 2,0) zijn in de omgeving duidelijk gevoeld en hebben tot schademeldingen geleid. Daarnaast wordt de productie uit het bevende voorkomen Vries-Zuid (maximale gemeten magnitude 1,5) door middel van de put Vries-10 weer opgestart. (...)

Advies Tcbb

De Tcbb merkt op dat uit de nog uit te voeren onderzoeken inzake het Groningenveld mogelijk kan blijken dat ook voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter kan worden overschreden. Als er ook voor het winningsplan Westerveld redenen blijken te zijn om de Mmax van 3,9 te herzien, dan zal NAM het winningsplan hiervoor moeten wijzigen.

Gezamenlijk advies decentrale overheden

De decentrale overheden constateren dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid dicht liggen bij de grens met risicocategorie II. (...) De decentrale overheden verzoeken om in het instemmingsbesluit aandacht te besteden aan de productiesnelheid uit de verschillende gasvelden. Er lijkt door NAM bij de bepaling van de productiescenario's geen rekening te zijn gehouden met de relatie snelheid drukdaling versus bodemtrilling. De decentrale overheden stellen dat de uitgevoerde SRA berekening ten onrechte geen

rekening houdt met de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen en ook niet met de correcte bevolkingsdichtheid van het stedelijk gebied rond het gasveld Eleveld. Geadviseerd wordt om dit te herstellen. Advies van de Mijnraad De Mijnraad geeft aan dat in het gasveld Eleveld veelvuldig bevingen zijn opgetreden; soms met een magnitude groter dan twee, met schademeldingen als gevolg.

De productie uit het gasveld Vries-Zuid wordt weer opgestart, terwijl ook hier bevingen zijn opgetreden (maximale gemeten magnitude 1,5). In de SRA blijken beide velden desondanks in de laagste categorie (I) te vallen, zij het dicht bij de grens met categorie II. SodM adviseert om NAM in de omgeving van de Eleveld en Vries-Zuid gasvelden aanvullende monitoring te laten uitvoeren door het plaatsen van enkele versnellingsmeters en om NAM een risicobeheerssysteem voor de bevende voorkomens uit dit winningsplan te laten opstellen en implementeren. De Mijnraad onderschrijft deze SodM-aanbevelingen.

Punt 7.1 Algemeen

(...) EZ-vergunning Vries-10 intrekken; toestemming koppelen aan dit besluit. Zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van de put Vries-10, is er na een nieuwe boring geen wijziging van het winningsplan nodig. In dit geval wordt dat veroorzaakt door het feit dat de put Vries-10 een oudere niet meer werkende put vervangt, waarvan de productie al in het vigerende winningsplan was opgenomen. Binnen het vigerende winningsplan is nog ruimte voor ongeveer twee jaar productie. **SodM kan er, als onafhankelijk toezichthouder, op toezien dat de productie uit de put Vries-10 en de effecten daarvan op de bodembeweging blijven binnen hetgeen is vastgelegd in het vigerende winningsplan. Alhoewel er in de gewijzigde Mbw additionele eisen worden gesteld aan een (gewijzigd) winningsplan, is het niet zo dat het vigerende winningsplan indertijd niet is getoetst op de veiligheid van burgers.** Na vaststelling van het instemmingsbesluit met het thans in procedure zijnde winningsplan Westerveld, kan de productie uit de put Vries-10 ook na deze twee jaar doorgaan. In dit winningsplan is ook een SRA opgenomen. Uit deze risicoanalyse blijkt dat door de voorgenomen productie uit de put Vries-10 het seismisch risico niet verandert ten opzichte van het vigerende winningsplan. Ook de verwachte bodemdaling (<2 cm) blijft binnen het vigerende winningsplan. Er is dan ook geen aanleiding om de reeds eerder verleende instemming met het vigerende winningsplan in te trekken, of om het opstarten van de productie uit de put Vries-10 aan te houden tot na de vaststelling van het thans in procedure zijnde instemmingsbesluit.

3.5.1 Conclusie(s) Ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Westerveld en gaswinning Vries-10

Uit de informatie onder punt 5 blijkt heel duidelijk dat er door diverse partijen gebruik gemaakt is van hun recht om advies uit te brengen in het kader van Mijnbouwwet 2017.

Uit de informatie onder punt 6 blijkt heel duidelijk wat de decentrale overheden adviseren over de toezegging van de minister jegens de NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put Vries-10. Volgens hun is het vigerende winningsplan is namelijk niet getoetst op de veiligheid van burgers (SRA), waardoor er niet op kan worden teruggevallen. Hierin deel ik de mening van de decentrale overheden over het vigerende winningsplan en de SRA want dit is nu juist een van de redenen waarom de aanvraag van 9 september 2016 door de NAM is ingediend.

De SodM geeft aan in haar advies dat citaat – Daarnaast wordt de productie uit het bevende voorkomen Vries-Zuid (maximale gemeten magnitude 1,5) door middel van de put Vries-10 weer

opgestart – Einde citaat. Dit betekent concreet dat de aanvraag winningsplan Westerveld niet Vries-10 betreft omdat deze bestaande gaswinning en gasopslag betreft en geen nieuwe gaswinning.

Ook de decentrale overheden geven in hun advies aan: citaat: *De productie uit het gasveld Vries-Zuid wordt weer opgestart, terwijl ook hier bevingen zijn opgetreden (maximale gemeten magnitude 1,5)*. einde citaat. Dus ook zij erkennen dat er in Vries-10 nog geen sprake is van gaswinning en dat deze productieput dus niet valt onder de aanvraag van 9 september.

Onder punt 7 geeft de Minister aan op welke gronden de gaswinning in productieput Vries-10 gestart is. Zijn eerste mededeling is: EZ-vergunning Vries-10 intrekken; toestemming koppelen aan dit besluit. Dat klinkt voortvarend maar gaat echt over verschillende zaken die niet te rijmen zijn. EZ-vergunning Vries-10 is gegeven op basis van de vigerende vergunning en dit besluit (zijnde dit instemmingsbesluit) gaat over een aanvraag die specifiek toeziet op bestaande gaswinning en gasopslag en dus niet op een nieuwe productieput. De Minister is bezig appels en peren samen te voegen en dat lijkt niet rechtmatig. Het zou juist zijn als de Minister over Vries-10 een nieuw instemmingsbesluit zou nemen op basis van een nieuwe aanvraag wijziging gaswinning Vries-10 Westerveld.

Er kunnen gerust vraagtekens gezet worden bij de mededeling van de Minister dat het vigerende winningsplan voor productieput Vries-10 voldoende getoetst is op de veiligheid van de burgers volgens de huidige normen. Het is namelijk maar de vraag of TNO en vervolgens de SodM de juiste uitgangspunten hebben genomen bij het toetsen. Zie ook de conclusies over dit onderwerp onder **3.3.1 Conclusie adviezen SodM en TNO over onder andere Vries-10**.

De Minister geeft aan dat er binnen het vigerende winningsplan nog ruimte is voor twee jaar productie tot 2018. Dit wordt nergens gestaafd door bewijzen of door informatie vanuit de aanvraag door de NAM. De NAM noemt in haar aanvraag de start van de gaswinning in put Vries-10 niet, noch de hoeveelheid gas die deze put gaat produceren per jaar of de totale productie van deze put.

De NAM heeft in haar aanvragen wijziging gaswinning van 2007, 2011 en 2016 geen expliciete aanvraag van de verlening van de termijn van de gaswinning tot na 2018 gedaan.

In zijn mededeling benadrukt de minister alleen dat op basis van de vigerende winningsvergunning er voldoende ruimte is voor de productie maar hij geeft nergens aan dat als het gaat om Vries-10 er ook al aangegeven is of er zuur en hydraulische stimulatie zal plaats vinden. Terwijl hij in dat geval ook geen toestemming had moeten geven op grond van zijn eigen conclusie. Verder geeft de Minister onvoldoende aan dat de vraag beantwoord is wat betreft de huidige gaswinning in Vries-10 en of dit geen nadelige gevolgen zal veroorzaken op de natuur in het effectgebied.

Tot zo ver de argumenten en conclusies waarmee ik mijn stellingen onder artikel 2 onderbouw.

Te uwer informatie:

Een afschrift van deze brief heb ik verzonden aan de NAM en de gemeenten Assen, Tynaarlo en Aa & Hunze, de gedeputeerde staten van de provincie Drenthe; en de waterschappen.

Tevens heb ik een groot aantal bewoners van Marsdijk en Loon gevraagd en de actiegroep StopgaswinningMarsdijk om mijn aanvraag te ondersteunen na het versturen van mijn verzoek. Hun steunbetuigingen ontvangt u binnen twee weken na mijn verzoek.

Hoogachtend,

Mevrouw [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Staatstoezicht op de Mijnen
Ministerie van Economische Zaken
Inspecteur generaal van Staatstoezicht op de Mijnen
Postbus 24037
2490 AA Den Haag

Assen, maandag 14 augustus 2017.

Betreft: Handhavingsverzoek betreffende productieput Vries-10 gaswinning Westerveld

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij verzoek ik u om handhavend op te treden ten aanzien van de gasproductie in productieput Vries-10 door de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM), tot er een nieuw instemmingsbesluit van de Minister van Economische Zaken betreffende de gaswinning in deze productieput is, die niet gebaseerd is op de aanvraag wijziging gaswinning Westerveld van datum 9 september 2016 maar op een nieuwe aanvraag wijziging gaswinning die specifiek Vries-10 betreft.

Mocht u niet kunnen handhaven omdat er op dit moment terecht gas gewonnen wordt op basis van de vigerende vergunning en zonder bijvoorbeeld een m.e.r en zonder toetsing aan de Mijnbouwwet 2017, dan verzoek ik u in elk geval aan het eind 2018 te handhaven omdat er voor deze winningsput geen aanvraag wijziging gaswinning gedaan is door de NAM, die verlenging van de gaswinning betreft na 2018.

De reden voor mijn aanvraag is dat er voldoende stellingen aan te voeren zijn op basis van aanwezige informatie en onderbouwt door een groot aantal argumenten en conclusies die bewijzen dat de productie in Vries-10 op onjuiste gronden gestart is door de NAM die zich daarmee geen zorgzame winningspartij betoont en op onjuiste en mogelijk zelfs onrechtmatige gronden is toegestaan door de Minister van Economische Zaken, die zich daardoor niet als een betrokken en zorgzame bestuurder gedraagt.

De redenen dat ik mijn verzoek tot u wend zijn de volgende;

Krachtens uw functie hebt u de bevoegdheid tot het opleggen van een bestuurlijke maatregel ter handhaving van de Mijnbouwwet en de bij of krachtens die wet gestelde verplichtingen berust op grond van artikel 132 van die wet bij de Minister van EZ. In het Besluit mandaat, volmacht en machtiging EZ 2015 heeft de Minister van EZ deze bevoegdheid gemandateerd aan de Inspecteur-generaal der Mijnen. Het is mij bekend dat een besluit als dit door u namens de Minister van EZ genomen wordt.

En

Als eigenaar/bewoner van [REDACTED], gelegen in de woonwijk Marsdijk te Assen ben ik woonachtig circa 800 meter vanaf de productieput Vries-10. Ook ben ik een van de bewoners die mogelijk schade aan mijn onroerend goed ondervindt als er een aardbeving door gaswinning plaatsvindt tijdens de gaswinning tot 2018 of in de 30 jaar die daarop volgen. Mijn verzoek om handhaving dient daarom te worden beschouwd als een aanvraag om een beschikking conform artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna; Awb). Artikel 1:3, derde lid van de Awb

definieert een aanvraag als een verzoek van een belanghebbende, een besluit te nemen. Onder belanghebbende wordt verstaan: degene wiens belang rechtstreeks bij een besluit is betrokken (artikel 1:2, eerste lid, Awb). Ten aanzien van bestuursorganen worden de hun toevertrouwde belangen als hun belangen beschouwd (artikel 1:2, tweede lid, Awb).

1. IN AANMERKING GENOMEN DAT:

- 1.1. Met de Actualisering winningsvergunning Drenthe; overdracht winningsvergunningen Drenthe III en Drenthe IV van 17 juli 2007/Nr.ET/EM/7075840 vervallen een aantal voorschriften uit de oorspronkelijke vergunning omdat zij onderwerpen bevat die in de Mijnbouwwet van 2003, dan wel andere wetgeving geregeld zijn en verder een aantal begrippen die verouderd zijn. De winningsvergunning Drenthe wordt op 17 juli 2007 integraal vastgesteld.
- 1.2. Na 2007 zijn er een aantal aanvragen wijziging gaswinning door de NAM ingediend die betrekking hebben op Vries Zuid, Vries 1, Vries 8 en Assen, allen onderdelen van het Westerveld Systeem, de winningsvergunning Drenthe II (K.B. 4/11/1968, laatstelijk gewijzigd d.d. 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840)
- 1.3. 2 april 2015 heeft minister Kamp van EZ de kabinetsreactie op het OVV-rapport aan de Tweede Kamer gestuurd. Hij geeft aan dat hij, vooruitlopend op inwerkingtreding van de voorgestelde wijzigingen in de Mijnbouwwet, ingediende (wijzigingen van) winningsplannen zoveel mogelijk in de geest van de aangekondigde wijziging van de Mijnbouwwet behandelt.
- 1.4. 21 mei 2015 heeft de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. te Assen, een aanvraag ingediend om een vergunning ingevolge de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. De aanvraag heeft betrekking op de inrichting Vries 1, gelegen nabij Kleuvenveld te Taarlo in de gemeente Assen, op de percelen kadastraal ingedeeld, gemeente Assen, sectie Y, nummers 164, 165 en 528.
- 1.5. 14 maart 2016 heeft EZ een brief gestuurd aan de NAM met als kenmerk DGETM-EO/16034301 waarin aangekondigd wordt dat de omgevingsvergunning voor Inrichting Vries 1 waarvan productieput Vries-10 onderdeel uitmaakt wordt verleend en inwerking treedt nadat de termijn van zes weken voor het indienen van een beroepsschrift verstreken is.
- 1.6. 29 augustus 2016 is de meest recente versie van het winningsplan Westerveld nog in detail besproken met medewerkers van Staatstoezicht op de Mijnen en uw ministerie. Op basis van de aangebrachte veranderingen in de aanvraag, vraagt de NAM de Minister EZ de procedure tot instemming met het winningsplan te hervatten.
- 1.7. 11 september 2016 ontvangt het ministerie van Economische Zaken een aanvraag van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (hierna: NAM) tot instemming met het gewijzigde winningsplan Westerveld met als datum 9 september 2016.
- 1.8. Op het moment van de aanvraag wijziging winningsplan Westerveld van de NAM op 9 september 2016 wordt er nog geen gas gewonnen in de productieput Vries-10.
- 1.9. 13 oktober 2016 stuurt de Inspecteur-generaal der Mijnen een advies winningsplan Westerveld naar het ministerie van EZ met als kenmerk 16152380 waarin de

productieput Vries-10 genoemd wordt in verband met de productie van Vries Zuid.

- 1.10. 26 januari 2017 Beantwoording vragen over de plannen van NAM om de put Vries-10 in Assen op te starten door Minister Kamp van EZ.
- 1.11. Van maandag 8 mei tot en met maandag 19 juni 2017 ligt het ontwerp-instemmingsbesluit voor de gewijzigde gaswinning ter inzage. Iedereen heeft de mogelijkheid te reageren met een zienswijze.
- 1.12. De voorbereidingen voor de productie in Vries-10 zijn gestart tussen 25 december en 31 december 2016. Daarna is de productie langzaam op gang gekomen. Op dit moment augustus 2017 wordt er gas gewonnen met toestemming van de Minister Kamp op basis van onder andere de vigerende vergunning. De echte startdatum van de winning wordt nergens genoemd, maar in de mail die ik op 20 juli 2017 ontvangen heb van de [REDACTED] van de NAM wordt aangegeven dat deze tussen 25 december en 31 december 2016 ligt. (deze mail wordt als bijlage toegevoegd bij deze brief)
- 1.13. De aanvraag wijziging gaswinning Westerveld van 9 september 2016 staat los van de nieuwe productieput Vries-10 en van de aanvang van de productie in Vries-10. Voor Vries-10 moet de NAM nog een nieuwe aanvraag wijziging gaswinning Vries1 of Vries Zuid of Westerveld indienen.
- 1.14. Er is voor de productieput Vries-10 door de NAM nog geen aparte aanvraag wijziging gaswinning ingediend na het verkrijgen van de omgevingsvergunning voor Inrichting Vries 1.

2. STELLINGEN GASWINNING PRODUCTIEPUT VRIES-10

Productieput Vries-10 is een nieuwe put binnen Vries-1 en gasveld Vries Zuid. Zowel de NAM als de Minister van EZ als SodM als TNO als alle andere de adviespartijen erkennen en geven aan dat Vries-10 een nieuwe productieput betreft en geen oude put die opnieuw in gebruik is genomen. Ook is men het erover eens dat Vries-10 een andere put VRS-3C die al 23 jaar gesloten is vervangt, als het gaat om de productie binnen het gasveld Vries Zuid. Maar dat neemt niet weg dat het wel een nieuwe put betreft waar een omgevingsvergunning voor is aangevraagd en afgegeven, waar een nieuwe installatie is gebouwd en waar toestemming voor productie van de Minister van EZ voor is gegeven.

De vigerende vergunning waarop binnen Westerveld Systeem gasproductie plaatsvindt is de geactualiseerde winningsvergunning Drenthe; overdracht winningsvergunningen Drenthe III en Drenthe IV van 17 juli 2007/Nr.ET/EM/7075840. Daarna is er geen instemmingsbesluit meer genomen over Vries 1 en met name VRS-3C en de vervangende productieput Vries-10.

De omgevingsvergunning inrichting Vries-1 Productieput 10 geeft NAM geen toestemming om te produceren in Vries-10. Die toestemming geeft de Minister EZ op andere gronden zoals de vigerende vergunning. Voor de omgevingsvergunning was geen MER (m.e.r) noodzakelijk.

De aanvraag winningsplan Westerveld van 9 september 2016 heeft betrekking op de bestaande gaswinning en opslag binnen het winningsplan Westerveld. Het heeft geen betrekking op de gaswinning van Vries-10 omdat dit een nieuwe productieput betreft, waarvoor nog een nieuw winningsplan wordt ingediend door de NAM.

Op het moment van indienen van de aanvraag winningsplan Westerveld van 9 september 2016 vindt er nog geen productie plaats in Vries-10.

In de aanvraag winningsplan Westerveld van 9 september 2016 ontbreekt de prognose van het totale Vries-10 productievolume net als de 113,3 miljoen m³ dat Vries-10 nog in het vigerende winningsplan mag produceren. Ook de juiste locatie van deze productieput wordt nergens aangegeven met een foto of een omschrijving. In alle grafieken wordt Vries-10 niet expliciet genoemd. Ook niet onder de nog niet of niet producerende putten zoals bij voorbeeld Assen Zuid en Witten. Er is geen SAR specifiek gericht op Vries-10 en ook geen risicomatrix gebruikt in dit geval om Vries-10 te beoordelen voorafgaande aan de start van de productie. Ook is er geen MER opgesteld voor de start van de productie.

De gaswinning in Vries-10 wordt door de Minister toegestaan op de volgende punten: het niet overschrijden van de productiegrenzen van de vigerende vergunning door het in productie nemen van Vries-10 en een seismische risicoanalyse van TNO voor alle kleine velden.

De productie in Vries-10 is gestart volgens de NAM tussen Kerst en Oud en Nieuw 2016. Dus tussen 25 december en 1 januari 2017. Op het moment dat de eerste bewonersbijeenkomsten in januari 2017 gehouden werden was de productie nog niet 100%.

De productie van Vries-10 valt wat betreft de productiegrenzen onder de vigerende vergunning en er kan als er geproduceerd wordt tot 2018 productie plaatsvinden, maar wat betreft van de start van de productie valt deze onder de nieuwe Mijnbouwwet van 1 januari 2017 en moet derhalve ook voldoen aan alles wat gesteld wordt in deze Mijnbouwwet 2017.

Door in te stemmen met de productie Vries-10 tot 2018 op deze wijze terwijl de werkelijke productie gestart is rondom het van kracht worden van de nieuwe Mijnbouwwet van 2017, heeft de Minister niet alleen geen recht gedaan aan het adviesrecht van de partijen, die genoemd worden in de Mijnbouwwet van 2017, hij heeft er ook mee ingestemd dat er geen aanvraag wijziging gaswinning Westerveld is opgesteld die specifiek Vries-10 betreft.

Omdat de productie in Vries-10 plaatsvindt op de vigerende winningsvergunning is er nog geen sprake van een gedetailleerde risicoanalyse voor reservoirstimulatie als onderdeel van het werkprogramma voor stimulering van putten zoals die wordt gevraagd in de nieuwe Mijnbouwwet. Dit betekent dat er onduidelijkheid is of deze reservoirstimulatie nu gewoon wordt uitgevoerd zonder dat voldaan wordt aan de adviezen en voorwaarden zoals als de SodM geformuleerd heeft in haar brief van 13 oktober 2016.

Er is geen low-case; mid-case of high case scenario omschreven voor deze put zodat de SodM haar controle functie naar behoren kan uitvoeren en kan handhaven als de productiewaarden toch overschreden worden door de NAM in Vries-10.

Er is voorafgaande aan de start van de productie van Vries-10 geen aanvullende monitoring geregeld door middel van het plaatsen van versnellingsmeters op diverse plekken. En er is ook geen risicobeheerssysteem opgesteld en geïmplementeerd.

De historische vergelijking van gasveld Eleveld en gasveld Vries Zuid gaat voor Vries-10 niet op op diverse punten zodat de mogelijkheid bestaat dat als alle onderdelen van de analyse voor SAR worden ingevoerd voor Vries-10 geldt dat deze niet binnen het Seismische risico II valt.

Het is voor Vries-10 niet duidelijk of er voldoende rekening gehouden wordt met de aanwezigheid van Natura2000 en het waterwingebied in de zeer nabije omgeving.

Voor de inrichting Vries-1, productieput 10 is vanaf 2007 tot heden en voor winning Westerveld is er voor zover bekend nog geen aanvraag wijziging gaswinning ingediend door de Nederlandse Aardoliemaatschappij (NAM) voor de winningsvergunning Drenthe II (K.B. 4/11/1968, laatstelijk gewijzigd d.d. 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840) die expliciet een aanvraag inhoud die de gaswinning betreft na 2018.

De Nederlandse Aardoliemaatschappij (NAM) heeft voor de winningsvergunning Drenthe II (K.B. 4/11/1968, laatstelijk gewijzigd d.d. 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840) voor september 2016 en daarna nog geen aanvraag gedaan voor de verlenging van de winningstermijn na 2018 die expliciet een aanvraag inhoud die de gaswinning betreft in Vries-10 na 2018.

In artikel 34 van de Mijnbouwwet is bepaald dat het winnen van delfstoffen geschiedt overeenkomstig een winningsplan. In artikel 35, lid 1 sub c, van de Mijnbouwwet alsmede in artikel 24, lid 1 sub c van het Mijnbouwbesluit is aangegeven dat in het winningsplan de wijze van winning alsmede de daarmee verband houdende activiteiten opgenomen moeten worden. Aan deze bepalingen voldoet de productie in Vries-10 niet.

3. ARGUMENTEN:

3.1 Omgevingsvergunning en toestemming gaswinningsvergunning.

21 mei 2015 heeft de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. te Assen ingevolge de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna Wabo) een aanvraag ingediend voor een omgevingsvergunning. De aanvraag heeft betrekking op de inrichting Vries 1, gelegen nabij en bereikbaar via de openbare weg Kleuvenveld te Taarlo in de gemeente Assen, op de percelen kadastraal ingedeeld, gemeente Assen, sectie Y, nummers 164, 165 en 528.

De aanvraag is in het Omgevingsloket Online geregistreerd onder nummer 1674527.

De vergunningaanvraag betrof de ingebruikname van gasproductieput VRS-10. Deze wordt via een te plaatsen gasproductie-eenheid aangesloten op het bestaande leidingwerk. Tenslotte wordt ten behoeve van de nieuwe put een methanolinjectie-eenheid en een anti-corrosievloeistofinjectie-eenheid geplaatst.

De omgevingsvergunning is aangevraagd voor de volgende activiteiten:

A. Het veranderen of veranderen van werking en het in werking hebben van een inrichting.

Volgens artikel 2.1 eerste lid, onder e, sub 2 en sub 3, van de Wabo is een omgevingsvergunning vereist voor het veranderen of veranderen van werking of het in werking hebben van een inrichting of mijnbouwwerk.

B. Bouwen van een bouwwerk

Volens artikel 2.1 eerste lid onder a, van de Wabo is een omgevingsvergunning vereist voor het bouwen van een bouwwerk.

Op de activiteiten is de uitgebreide voorbereidingsprocedure van 6 maanden van toepassing (afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht en art. 3.10 van de Wabo).

In de brief van 14 maart 2016 van Ministerie van Economische zaken met als Kenmerk DGETM-

EO/16034301 wordt aangegeven dat de volgende organisaties zijn geraadpleegd.

- Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Assen;
- Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe; Waterkwaliteitsbeheerder;
- Waterschap Hunze en Aa's;
- De Inspecteur-generaal der Mijnen (Staatstoezicht op de Mijnen)

Onder punt 4 in de brief worden de adviezen en zienswijzen van geraadpleegde partijen genoemd.

- het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Assen;
- Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe;
- Waterkwaliteitsbeheerder Waterschap Hunze en Aa's;
- De Inspecteur-generaal der Mijnen (Staatstoezicht op de Mijnen).

Door het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Assen is facultatief advies uitgebracht ten aanzien van het onderdeel 'bouwen van een bouwwerk' van de aanvraag; De Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe hebben verklaard geen wettelijk adviseur te zijn;

Door de Inspecteur-generaal der Mijnen is advies uitgebracht ten aanzien van de aanvraag en het aan het (ontwerp) besluit te verbinden voorschriften.

Onder punt 5 van de brief staan de overwegingen met betrekking tot de ingediende adviezen en zienswijzen

- Het advies van het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Assen en de Veiligheidsregio Drenthe is volledig in dit besluit verwerkt. Zij geven aan dat de aanvraag voldoet aan artikel 2.10 van de Wabo.
- Het advies van de Inspecteur-generaal der Mijnen is volledig in dit besluit verwerkt. Daarbij geadviseerde voorschriften zijn verwerkt in bijlage 1 behorende bij dit besluit.

Ook staat in deze brief onder punt 7 Overwegingen met betrekking tot het besluit.

De aanvraag is beoordeeld aan de voor de activiteiten betreffende artikelen van de Wabo. Vooraf is de aanvraag getoetst aan het Bor en de aan de Regeling omgevingsrecht.

Voor activiteit A. is gekeken naar de Milieueffectrapportage, die voor de oprichting van oppervlakte installaties voor de winning van aardolie of aardgas geldt, op grond van D.17.3 van het Besluit m.e.r. en de m.e.r. beoordelingsplicht. De conclusie is dat de omgevingsvergunning voor deze activiteit kan worden verleend.

Voor activiteit B heeft er een beoordeling plaats gevonden of het bouwplan voldoet aan de gestelde eisen. Verder is de aanvraag met inachtneming van het bepaalde in artikel 2.10, lid 1 onderdeel c, van de Wabo getoetst aan het geldende bestemmingsplan 'Buitengebied, Herziening art. 30 WRO. Voor dit perceel geldt de bestemming 'Jonge-veld-en veenontginningen met de aanduiding 'aardgaswinning Het bouwplan voldoet aan de bestemming.

Ook is de aanvraag getoetst aan de redelijke eisen van welstand, met in inachtneming van het bepaalde in artikel 2.10 lid 1 onderdeel d, van de Wabo. De conclusie is dat het bouwplan voldoet aan de redelijke eisen van welstand. De conclusie is dat de omgevingsvergunning voor deze activiteit moet worden verleend.

Onder punt 8 Besluit wordt vervolgens onder andere het volgende vermeld.

- II De omgevingsvergunning voor de inrichting Vries 1 te verlenen aan de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. voor de volgende activiteiten;
 - A. Het veranderen of veranderen van de werking van een inrichting.
 - B. Bouwen van een bouwwerk;
- III De omgevingsvergunning voor onbepaalde tijd te verlenen, met verwijzing naar artikel 2.33 van de Wabo;
- IV Aan de omgevingsvergunning de voorschriften uit bijlage 1 te verbinden;
- V De aanvraag en bijbehorende bijlagen, deel te laten uitmaken van de omgevingsvergunning. De bij deze omgevingsvergunning behorende documenten worden genoemd in bijlage 2.

3.1.1 Conclusie(s) omgevingsvergunning en toestemming gaswinning.

De aanvraag omgevingsvergunning door de NAM is getoetst op de de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna Wabo) en niet op de Mijnbouwwet van 2003 of de nieuwe Mijnbouwwet van 2017 die op 1 januari 2017 van kracht werd.

De adviserende partijen zoals het college van Burgemeester en Wethouders van Assen; Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe; Waterkwaliteitsbeheerder Waterschap Hunze en Aa's en de Inspecteur-generaal der Mijnen (Staatstoezicht op de Mijnen) hebben niet geadviseerd of geoordeeld over de aanvraag omgevingsvergunning op basis van de Mijnbouwwetten van 2003 of 2017.

Door het geven van adviezen hebben het college van Burgemeester en Wethouders van Assen; Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe; Waterkwaliteitsbeheerder Waterschap Hunze en Aa's en de Inspecteur-generaal der Mijnen (Staatstoezicht op de Mijnen) nimmer expliciet toestemming gegeven voor het winnen van gas uit de productieput Vries-10 onderdeel van Vries1 onderdeel van het Westerveld Systeem.

Opvallend is dat er geen advies van Waterkwaliteitsbeheerder Waterschap Hunze en Aa's is opgenomen terwijl dat wel in de lijn der verwachting ligt gezien deze nieuwe productieput dicht bij of in een Natura 2000-gebied ligt. Natura 2000-gebied zou zeker vanuit de Mijnbouwwet 2003 en 2017 wel beoordeeld moeten worden als het om de uiteindelijk toestemming gaswinning zou gaan.

Opvallend is ook dat er geen m.e.r. wordt uitgevoerd iets wat voor de uiteindelijk gaswinning wel moet gebeuren in het kader van de Mijnbouwwet 2003 en Mijnbouwwet 2017.

Het ministerie van Economische zaken heeft namens de Minister de omgevingsvergunning verleend maar daarmee geen toestemming gegeven voor het winnen van gas uit de gasproductie-eenheid Vries-10. Dit is ook nergens omschreven in de brief aan de NAM met als Kenmerk DGETM-EO/16034301.

In de brief staat omschreven dat er voor onbepaalde tijd een omgevingsvergunning voor deze winningsput Vries-10 is afgegeven maar dit heeft geen betrekking op de gaswinning die in deze put plaats vindt.

3.2 Aanvraag Instemming Winningsplan Westerveld NAM en gaswinning Vries-10

Er zijn na 2007 een aantal aanvragen wijziging gaswinning gedaan door de NAM voordat op 9 september 2016 de aanvraag instemming winningsplan Westerveld bij het ministerie van EZ is ingediend.

Alle aanvragen hebben als basis het vigerende winningsplan winningsvergunning(en) Drenthe II (K.B. 4/11/1968, laatstelijk gewijzigd d.d. 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840) Groningen (K.B. 30/5/1963) De oorspronkelijke vergunning is van 4 november 1968.

De aanvragen **vóór** 9 september 2016 maken geen melding van de productieput Vries 10 of het vervangen van Vries C3. De aanvraag van 9 september 2016 meldt op bladzijde 16 het volgende: Citaat: *In het Vries-Zuid veld is eind 2015 een extra productieput geboord (VRS-10) ter vervanging van de VRS-3C put die in 1994 is geabandonneerd na overmatige waterproductie blad). einde citaat.* Op het moment van deze aanvraag is er geen productie in Vries-10.

De redenen voor de actualisatie van het winningsplan voor het Westerveld systeem zijn:

1. een vernieuwde seismische risico analyse
2. de stopzetting van productie uit de velden Appelscha, Roden en Norg-Zuid
3. een actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen en
4. voorziene activiteiten om de productie in stand te houden.

Deze aanvraag bevat geen expliciete aanvraag voor de verlenging van de termijn van gaswinning na 2018, er worden slechts data genoemd die een verwachting betreffen.

Er wordt geen melding gemaakt van de precieze locatie van de nieuwe productieput Vries-10 zoals deze wel vermeld wordt in de verleende omgevingsvergunning van na 14 maart 2016. Ook wordt er geen melding gedaan over het moment van de start van de gaswinning in deze productie-eenheid.

Er worden diverse data in de aanvraag genoemd tot wanneer de verwachte productie van het geheel Westerveld zal lopen en van diverse productieputten. Maar er wordt geen melding gemaakt van de totale duur van de gaswinning in productieput Vries-10. Er wordt ook niet gesproken over tot 2018 nog te produceren hoeveelheid gas met betrekking tot deze put Vries-10.

De hoeveelheid gas die productieput Vries-10 nog zou mogen produceren volgens het vigerende winningsplan en de prognose van het totale Vries-10 productievolume wordt niet expliciet genoemd in de aanvraag instemming winningsplan Westerveld van 9 september 2016.

In een brief van de NAM aan Burgemeester Out, Burgemeester Thijsen en Wethouder Lambert van 23 december 2016 met als referentienummer EP201612207623 wordt door de NAM gesteld dat het vervelend is dat de boodschap rond de productiestart van Vries-10 onbedoeld verbonden is geraakt met de procedure rond het aangepaste winningsplan Westerveld. (de brief wordt als bijlage toegevoegd)

Verder wordt er in betreffende brief gesproken over het nieuwe winningsplan voor Vries-10.

Het aangepaste winningsplan Westerveld van 9 september 2016 heeft geen betrekking op de gaswinning van Vries-10 omdat dit een nieuwe productieput betreft die een oude vervangt waarvoor een nieuw winningsplan wordt ingediend. Dit plan heeft betrekking op de bestaande gaswinning en opslag binnen het winningsplan Westerveld.

3.2.1 Conclusie(s) Aanvraag Instemming Winningsplan Westerveld en gaswinning Vries-10

De aanvraag Instemming Winningsplan Westerveld door de NAM bevat geen vermelding dat er plannen zijn om op korte termijn in productieput Vries-10 gas te gaan winnen. In de aanvraag instemming winningsplan Westerveld wordt aangegeven dat de al 23 jaar stilliggende productieput VRS-3C wordt vervangen door productieput Vries-10. Er is dus 23 jaar geen gaswinning in dit gedeelte van Vries 1/Vries Zuid. Er worden diverse data in de aanvraag genoemd tot wanneer de verwachte productie van het geheel Westerveld zal lopen en van diverse productieputten. Maar er wordt geen melding gemaakt van de totale duur van de gaswinning in productieput Vries-10. Er wordt ook niet gesproken over tot 2018 nog produceren met betrekking tot deze put Vries-10.

Deze aanvraag bevat geen expliciete aanvraag voor de termijn van de verlenging van gaswinning na 2018 er worden slechts data genoemd die een verwachting betreffen.

De productiestart van Vries-10 staat volgens de NAM los van de procedure rond het aangepaste winningsplan Westerveld.

Er is dus volgens de NAM geen verband tussen de aanvraag 9 september 2017 en het in productie nemen van Vries-10. Deze zaken dienen als losstaand te worden beschouwd, ze zijn 'onbedoeld verbonden geraakt'.

Ook de NAM geeft aan dat er nog sprake is van een nieuw winningsplan waar het leeuwendeel van de productie van Vries-10 onder gaat vallen. Er is dus sprake van een nieuw winningsplan naast de aanvraag winningsplan Westerveld van 9 september 2016.

Het vigerende winningsplan winningsvergunning(en) Drenthe II (K.B. 4/11/1968, laatstelijk gewijzigd d.d. 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840) Groningen (K.B. 30/5/1963) voldoet op een aantal punten niet meer aan de eisen die gesteld worden in de Mijnbouwwet van 2017 en dient daarom te worden bijgesteld. Dit is ook de reden dat de aanvraag wijziging Westerveld wordt ingediend op 9 september 2016.

De gaswinning die plaatsvindt gebeurd dus niet op basis van de aanvraag instemming gaswinning Westerveld gedaan door de NAM op 9 september 2017. En wordt dus ook niet beoordeeld door de minister op basis van de gedane aanvraag. In zijn ontwerp-instemmingsbesluit geeft de Minister heel duidelijk aan op welke basis er gas gewonnen wordt in Vries-10.

In een brief van de NAM aan Burgemeester Out, Burgemeester Thijsen en Wethouder Lambert van 23 december 2016 met als referentienummer EP201612207623 geeft de NAM aan dat er overleg is geweest op 30 november en 21 december 2016 tussen partijen.

In deze brief wordt aangegeven dat in een antwoord op een vraag van de NAM het SodM aangeeft dat het vigerende winningsplan voor (de winningsvergunninggebieden Drenthe II (K.B. 4/11/1968 laatstelijk gewijzigd 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840), Groningen (K.B 30/5/1963)) toestaat dat Vries-10 nog 113,3 miljoen m³ uit het Vries-Zuid gasveld mag produceren.

De prognose van het totale productievolume van het totale Vries-10 is van de NAM en komt niet van de SodM. Wat opvallend is, is dat er hier gesproken wordt over een nieuw winningsplan tot tweemaal toe.

Verder geeft de NAM aan gesprekspartners aan dat;

citaat: *Met betrekking tot de Seismische Risicoanalyse van het Ministerie van Economische Zaken deelt de Minister de conclusies van deze analyse zoals uitgevoerd door TNO/SodM (het kleine velden onderzoek) De Minister concludeert dat" in afwachting van de behandeling van het gewijzigde winningsplan op basis van het vigerende winningsplan de productie doorgang kan vinden".* Einde citaat.

De NAM stelt dat het vervelend is dat de boodschap rond de productiestart van Vries-10 onbedoeld verbonden is geraakt met de procedure rond het aangepaste winningsplan Westerveld. Heel begrijpelijk als in het voorgaande al gesteld is dat er een nieuw winningsplan zal komen die deze productieput Vries-10 betreft.

Aangezien de NAM aangeeft dat de gaswinning productieput Vries-10 een nieuwe aanvraag winningsplan betreft is het de vraag of er in de vigerende winningsplan voldoende rekening is gehouden met Nationaal Park Drentse Aa en het aanwezige Natura2000 gebied, dat wil zeggen volgens de Mijnbouwwet 2017.

In de aanvraag winningsplan Westerveld van 9 september 2016 wordt een vergelijking gemaakt tussen Vries Zuid en Eleveld. Dit is eigenlijk speculatie en berust alleen op een theoretische veronderstelling niet alleen omdat er te weinig en/of er geen metingen plaats vinden in Vries Zuid maar ook omdat er sinds 23 jaar geen gasproductie plaats vindt. Dus zijn er geen drukverschillen die de bevingen veroorzaken. Dit geldt zeker voor productieput Vries-10, wat deze put betreft gaat de vergelijking met de historie met Eleveld helemaal niet op.

3.3 Adviezen SodM en TNO Aanvraag Instemming Winningsplan Westerveld en gaswinning Vries-10

A. SodM

In het advies van 13 oktober 2016 van de SodM staat onder Procesverloop, citaat: *Recent is besloten om winningsplannen breder te toetsen en ook risico's voor omwonenden, gebouwen en infrastructuur mee te laten wegen in de beoordeling van het winningsplan. Dit betekent dat de beoordeling van de gevolgen van aardbevingen niet langer worden beperkt tot de "seismische hazard" (seismische dreiging, maar wordt uitgebreid naar het seismische risico.* einde citaat.

Onder Risico analyse zuur- en hydraulische stimulatie staat citaat: *In de nieuwe Mijnbouwwet wordt een gedetailleerde risicoanalyse gevraagd voor reservoirstimulatie als onderdeel van het werkprogramma voor stimulering van putten. De minimale eisen voor het werkprogramma worden beschreven in de bijbehorende mijnbouwregeling. Vooruitlopend op de wijziging van de Mijnbouwwet en Mijnbouwregeling adviseert SodM om een voorwaarde op te nemen in het instemmingsbesluit van het winningsplan. In deze voorwaarde dient NAM uiterlijk vier weken vóór aanvang van de zuur- en /of hydraulische stimulatie een lokaal specifieke risico analyse in te dienen.* Einde citaat

Voor de aanvraag van 9 september heeft de NAM een analyse gemaakt van het seismisch risico (SRA) als gevolg van gaswinning uit de onderhavige gasvelden. Citaat: *De gasvelden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West zullen volgens het verwachte mid-case scenario niet produceren, waardoor er geen drukdaling zal plaatsvinden. (gedachte= Vries-10 gaat nu wel produceren) NAM verwacht in het high case productie scenario voor de velden dat de drukdaling gering zal zijn, waarmee de kans op seismiciteit voor dit scenario 'verwaarloosbaar' is. Volgens de methodiek is verder analyse ('Stap 2 van de SRA) voor deze velden niet nodig.* Einde citaat

Citaat: *Voor het beoordelen van het seismische risico voor gasvelden Eleveld (...) Vries Zuid (...)*

is het nodig om de risico matrix te gebruiken ('Stap 2 van de SRA). Einde citaat

Citaat: SodM stelt vast dat in het gasveld Eleveld historisch gezien en nog in het recente verleden, veelvuldig bevingen zijn opgetreden (in totaal 46). De zwaarste daarvan ($M > 2,0$) zijn in de omgeving duidelijk gevoeld en hebben tot schademeldingen geleid (zie ook volgende paragraaf) Daarnaast wordt de productie uit het bevende voorkomen Vries-Zuid (maximale gemeten magnitude 1,5) middel put Vries-10 weer opgestart. Op dit moment worden in deze omgeving de grondbewegingen aan de oppervlak nog niet geregistreerd. Het zijn deze grondbewegingen die de schade aan bouwwerken veroorzaken. SodM adviseert hierom NAM in de omgeving van de Eleveld en Vries-Zuid gasvelden, aanvullende monitoring te laten uitvoeren in de vorm van het plaatsen van enkele versnellingsopnemers. Daarnaast adviseert SodM om NAM een risicobeheerssysteem voor de bevende voorkomens uit dit winningsplan te laten opstellen en implementeren. Einde citaat

Onder advies staat vermeld: citaat: SodM adviseert u om onder de volgende voorwaarden in te stemmen met het winningsplan:

1. NAM dient voor 1 maart 2017 inzichtelijk te maken welke afspraken met het Waterschap zijn gemaakt en bij welke hoeveelheid bodemdaling er maatregelen noodzakelijk worden om nadelige gevolgen te voorkomen of te beperken.
2. NAM dient bij overschrijding van de productie in het 'high-case productie scenario van de Velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-west de seismische risico analyse te actualiseren en een wijzigingswinningsplan in te dienen.
3. NAM dient, in overleg met het Koninklijk Nederland Meteorologisch Instituut voor 1 juni 2017 enkele versnellingsmeters boven Eleveld en Vries-Zuid gasvelden te installeren en operationeel te hebben.
4. NAM dient voor 1 juni 2017, ten genoegen van de Inspecteur-generaal der Mijnen, voor de bevende velden in dit winningsplan een risicobeheerssysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben. Einde citaat

B. TNO

In de gasproductie wordt een low-case scenario, mid-case scenario en high-case scenario onderscheiden.

Huidige producerende velden

Voor alle producerende velden in het winningsplan geldt, dat zij op basis van de DHAIS classificatie een niet te verwaarlozen kans op beven hebben, of reeds hebben gebeefd (1). Dit verplicht de NAM voor al deze velden een seismische risico analyse uit te voeren (2).

- 1 (Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit (DHAIS); TNO rapport R10198 2012
- 2 Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning tijdelijke leidraad voor adressering mbb p.versie 1.2 SodM 1 februari 2016

Huidige producerende velden

Citaat: Voor alle momenteel producerende velden in het winningsplan geldt, dat zij op basis van DHAIS classificatie een te verwaarlozen kans op beven hebben. TNO-AGE constateert, dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad (...). Einde citaat

Huidige niet producerende velden

Voor alle momenteel niet-producerende velden in het winningsplan geldt, dat zij op basis van DHAIS classificatie een te verwaarlozen kans op beven hebben.

TNO-AGE kan zich hierin vinden. Echter als de productie uit de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West het huidige NAM high case scenario overschrijdt, dan stelt TNO-AGE voor om opnieuw per veld te bekijken of een seismische risicoanalyse noodzakelijk is.

3.3.1 Conclusie adviezen SodM en TNO over onder andere Vries-10

A. SodM

Een belangrijk verschil met de regelgeving van de 'oude winningsvergunning' van voor 9 september is dat de beoordelingen niet langer worden beperkt tot de 'seismische hazard' maar wordt uit gebreed naar het seismische risico. (SRA)

In de 'nieuwe Mijnbouwwet', zegge die van 1 januari 2017, staat onder Risico analyse zuur- en hydraulische stimulatie, dat er een gedetailleerde risicoanalyse wordt gevraagd voor reservoirstimulatie als onderdeel van het werkprogramma voor stimulering van putten. De minimale eisen voor het werkprogramma worden beschreven in de bijbehorende mijnbouwregeling.

De SRA voor de gaswinning voor de onderhavige gasvelden genoemd in de aanvraag winningsplan Westerveld van 9 september 2016 geldt niet voor productieput Vries-10 omdat die nog niet in productie was op het moment van de SRA. Hiervoor moet een SRA gedaan worden.

Het deel van Vries Zuid waarin Vries-10 ligt kan gelijk gesteld worden aan de gasvelden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West omdat er ten tijde van het indienen van de aanvraag winningsplan Westerveld ook nog geen gaswinning plaatsvond en ook al 23 jaar geen gaswinning plaats had gevonden.

Omdat de NAM nog geen SRA heeft gemaakt die expliciet Vries-10 betreft is het ook nog niet exact te stellen hoe dit gasveld zal gaan produceren en is er nog niks te zeggen over het low-case, mid-case of high case scenario. Wat zeker zal zijn is dat de gaswinning van invloed is op de drukkaling maar of deze gering zal zijn is nog de vraag.

Met zekerheid is al te stellen dat Stap1 van de SRA niet voldoende zal zijn om dit veld te beoordelen. Of, zoals de SodM stelt, is voor het beoordelen van het seismische risico voor Vries Zuid waar deze productieput Vries-10 in ligt het nodig om de risico matrix te gebruiken of te wel Stap 2 van de SRA.

De SodM lijkt op basis van de adviezen van TNO een vergelijking te maken tussen gasveld Eleveld en Vries Zuid c.q. Vries-10. Dit zal wel een bureaustudie betreffen want iedereen kan zien dat de verschillen tussen deze putten zo groot is dat er serieus voor Vries-10 een nieuwe SRA moet worden uitgevoerd. Bijvoorbeeld:

- Gasveld Eleveld is een actieve gaswinning waar in het recente verleden veelvuldig bevingen zijn opgetreden. In Vries-10 wordt al 23 jaar geen gas gewonnen op het moment van de aanvraag en het advies van SodM. Dus die vergelijking voor dit deel van Vries Zuid gaat niet op.
- In Gasveld Eleveld zijn in totaal 46 bevingen geregistreerd, in Vries-10 worden op het moment van het advies de grondbewegingen aan de oppervlakte nog niet geregistreerd. Dit is logisch want er vindt nog geen gaswinning plaats en dus is er geen drukkaling of bodemdaling te verwachten.

- Bij de start van de winningsvergunning november 1968 was de situatie gasveld Eleveld en Vries-10 ongeveer gelijk. Het grootste verschil was dat Eleveld dicht bij de vuilopslag van Assen lag en dicht tegen het oefenterrein van Defensie lag en bij de toen nog eenvoudige TT baan. En Vries-10 lag midden in de weilanden net als VRS-3C . De woonwijk Baggelhuizen waar Eleveld dichtbij ligt en de ijsbaan Drenthe waren in aanbouw maar de woonwijken Peelo, Pittelo en Noorderpark en vooral Marsdijk (inclusief de grote en kleine industrieterreinen) bestonden nog niet. VRS-3C zou als deze put werkzaam zou zijn op dit moment ineens onder een woonwijk liggen met de postcode 9403. (Mijn postcode dus) Vries-10 ligt 800 meter van deze postcode af.
- 23 jaar geleden is VRS-3C gesloten terwijl de gaswinning in gasveld Eleveld gewoon door ging.
- Rondom gasveld Eleveld is er weinig meer gebouwd. Alleen de TT Baan heeft vele uitbreidingen gekregen; de sport accommodaties achter de Bonte Wever, de VMBO opleiding Salland en natuurlijk de huidige Bonte Wever. Boven Vries-10 is veel meer gebeurd. 21 jaar geleden is een groot deel van de Marsdijk de Messen; De Stoepen en delen die daar tegen aanliggen gebouwd, Net als de nieuwe scholen en een kerk en de industrieterreinen naast de woonwijk en het Messenveld I en II. Een groot deel van de Asser bevolking woont boven of heel dicht naast deze productieput. Of in de woonwijken Peelo, Pittelo en Noorderpark.
- Gasveld Eleveld ligt nog steeds tegen het oefenterrein de Haar van Defensie aan en dat is een mooi natuurgebied. Vries-10 daarin tegen ligt heel dicht tegen een deel van Natura2000 aan.
- Gasveld Eleveld ligt niet boven een waterwingebied, Vries-10 dus wel. Dus goede afspraken over zuurstimulatie als deze put niet genoeg produceert is gewoon een must.
- Voor gasveld Eleveld is al gebleken dat hier seismische risico I geldt dat dicht tegen Seismisch risico II aan ligt, net als in het al producerende deel van Vries Zuid. Omdat de verschillen tussen beide gasvelden zo groot is wat betreft bijvoorbeeld het aantal inwoner en de aanwezigheid van industrie en Natura2000 is het de vraag of bij een SRA die Vries-10 betreft het Seismische risico II niet net overtroffen wordt.

B. TNO

De SRA die is uitgevoerd betrof de producerende velden in het winningsplan van dat moment en dus niet expliciet Vries-10.

Er is geconstateerd dat er een SRA is uitgevoerd die blijkbaar noodzakelijk was voor de aanvraag die huidige vigerende vergunning betreft. Dat betekent dat als TNO expliciet een uitspraak zou doen over de huidige gaswinning in Vries-10 zij dezelfde mening zou zijn toegedaan namelijk dat de NAM verplicht gesteld zou moeten worden om een SRA voor dit deel van het veld uit te voeren.

Voor alle momenteel niet-producerende velden in het winningsplan - Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West - geldt, dat zij op basis van DHAIS classificatie een te verwaarlozen kan op beven hebben. Dit was op het moment van de aanvraag winningsplan Westerveld van 9 september 2016 natuurlijk ook zo voor Vries-10 omdat daar nog geen productie plaatsvond.

Vervolgens geldt de volgende uitspraak ook voor Vries-10. Citaat: *Echter als de productie uit de velden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West het huidige NAM high case scenario overschrijdt, dan stelt TNO-AGE voor om opnieuw per veld te bekijken of een seismische risicoanalyse*

noodzakelijk is. Waarbij het natuurlijk op dit moment niet duidelijk is binnen welke case scenario de winning plaats vindt. Einde citaat.

3.4 Beantwoording vragen van de Tweede Kamer door Minister Kamp over de plannen van de NAM om de put Vries-10 in Assen op te starten

De vragen zijn gesteld door lid van de Tweede Kamer Dik-Faber (ChristenUnie) en gaan over de over de plannen van NAM om de put Vries-10 in Assen op te starten (ingezonden 13 januari 2017 en beantwoording op 26 januari).

Citaat 1:

Ik heb uw Kamer op 22 november 2016 (Kamerstuk 33 529 nr. 316) geïnformeerd over het feit dat er nog ruimte beschikbaar is onder het geldende winningsplan om gas uit de put Vries-10 te produceren. Put Vries-10 is geboord ter vervanging van een andere put, waarvan de productie jaren geleden is beëindigd vanwege een te hoge waterproductie. NAM heeft Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) gevraagd om aan te geven of productie uit put Vries-10 is toegestaan. SodM heeft geconstateerd dat de grenzen van het vigerende winningsplan met het in gebruik nemen van put Vries-10 de komende twee jaar naar verwachting niet zullen worden overschreden en dat er op basis van het vigerende winningsplan gestart kan worden met de productie uit deze put. NAM voldoet hiermee dus aan de vereisten en mag op basis daarvan een aanvang maken met de productie. NAM heeft de productie uit de put Vries-10 inmiddels opgestart.

Einde citaat.

Citaat2:

(..) Daarom vind ik het belangrijk dat er voor alle kleine velden in Nederland een seismische risicoanalyse wordt uitgevoerd. Ik heb daarom in de gewijzigde Mijnbouwwet, die sinds 1 januari 2017 van kracht is, opgenomen dat elk nieuw of gewijzigd winningsplan een seismische risicoanalyse moet bevatten. Daarnaast heb ik TNO gevraagd om onafhankelijk een seismische risicoanalyse uit te voeren voor alle kleine velden op land. Deze analyse van TNO heb ik op 24 juni 2016 (Kamerstuk 33 529, nr. 275) aan uw Kamer toegestuurd. Uit deze analyse blijkt dat het seismische risico voor het Vries-veld in de laagste risicocategorie ligt. Dit betekent echter niet dat er geen bevingen kunnen voorkomen. Voor velden in de laagste risicocategorie volstaat, conform de procedure met betrekking tot de seismische risicoanalyse, monitoring van seismiciteit met behulp van het huidige KNMI geofoon- en versnellingsmeternetwerk.

Einde citaat

Citaat 3:

Ik heb inderdaad in mijn brief van 22 november 2016 aangegeven dat eerder is gezegd dat “in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden”. Ik heb daarbij ook aangegeven dat er zich situaties voor kunnen doen waarbij er nog wel ruimte is binnen het vigerende winningsplan om te winnen uit een nieuwe productieput. Dit is het geval bij het Vries-veld. In het geval van de put Vries-10 is al op basis van een eerdere put aan NAM toestemming gegeven gas te winnen uit dit deel van het Vries-veld en dit is vastgelegd in het vigerend winningsplan.

Einde citaat

Citaat 4:

Het vigerende winningsplan is goedgekeurd op basis van de toen geldende mijnbouwwetgeving. Dat betekende dat het ter advies voorleggen van het besluit aan de regionale overheden nog geen onderdeel van de wettelijke procedure was. Echter het besluit tot instemming met een gewijzigd winningsplan stond wel open voor bezwaar en beroep.

Einde citaat

Citaat 5:

(...) Daarnaast heb ik TNO gevraagd om onafhankelijk seismische risicoanalyses uit te voeren voor alle kleine velden op land. Deze analyse van TNO heb ik op 24 juni 2016 (Kamerstuk 33 529, nr. 275) aan uw Kamer toegestuurd. In deze seismische risicoanalyses worden ook de factoren bevolkingsdichtheid, industriële inrichtingen, speciale gebouwen en vitale infrastructuur meegenomen. Op basis van deze analyses is er geen aanleiding om in te grijpen in het vigerende winningsplan uit 2011.

Einde citaat

3.4.1 Conclusies Beantwoording vragen van de Tweede Kamer door Minister Kamp over de plannen van NAM om de put Vries-10 in Assen op te starten

Het geldende winningsplan dat hier bedoeld wordt is de winningsvergunninggebieden Drenthe II (K.B. 4/11/1968 laatstelijk gewijzigd 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840), Groningen (K.B. 30/5/1963). Dit is ook het vigerende winningsplan waarop de NAM haar aanvraag wijziging Westerveld van 9 september 2016 indient.

Op dit winningsplan is de Mijnbouwwet 2007 en het Mijnbouwbesluit van 2007 van toepassing. Punten in deze vergunning die niet zijn aangepast op 17 juli 2007 is de totale productie die in Westerveld is toegestaan tot 2018 en de verlenging van de duur van de gaswinning na 2018.

De NAM moet de SodM vragen naar ruimte in de vigerende winningsvergunning als zij een nieuwe productie op willen starten binnen het winningsplan Westerveld. Want er is een totale productiecapaciteit tot 2018. Dit antwoord heeft de NAM niet alleen nodig om een productie te starten maar ook om te beoordelen of het nog nuttig is om een nieuwe put te boren zoals Vries-10. Het antwoord van de SodM op de vraag of er nog capaciteit dus nog productie is toegestaan op basis van het vigerende winningsplan is dus positief. En op basis van de nog aanwezig ruimte in de totale productie tot 2018 is dus ruimte.

NAM voldoet dus aan de vereisen als het gaat om de ruimte in het vigerende plan wat betreft de hoeveelheid gas die zij wil gaan winnen tot 2018. Maar SodM geeft niet direct toestemming met dit antwoord om ook daadwerkelijk gas te gaan winnen zonder dat er een nieuwe aanvraag wijziging winningsplan noodzakelijk is.

Op 26 januari 2017 heeft de NAM de productie in Vries-10 reeds opgestart ondanks dat zij voor deze put geen SRA heeft uitgevoerd en de Minister ook richting de kamer nogmaals aangeeft dat elk nieuw of gewijzigd winningsplan een seismische risicoanalyse moet bevatten. De gestarte productie van Vries-10 is niet opgenomen in de aanvraag winningsplan Westerveld van 9 september 2017. Het antwoord van de Minister is wat Vries-10 betreft in tegenspraak met zijn eigen handelen en met het handelen van de NAM als verantwoordelijke winningspartij. Op dit punt wordt er dus gas gewonnen zonder dat er aan de eisen van de nieuwe Mijnbouwwet 2017 voldaan wordt.

De NAM stelt zelf dat ze de productie langzaam opgestart hebben tussen 25 december en 31 december 2016. Mogelijk is de echte productie na 1 januari 2017 begonnen en valt deze dus volledig onder de regelgeving van de nieuwe Mijnbouwwet. Welke volgens zeggen van de Minister geen overgangsrecht heeft

Uit de analyse van TNO blijkt inderdaad dat het Vries Veld in de laagste risicocategorie valt maar ook al bijna in de volgende risicocategorie II. Dit is de Minister bekend omdat hij op 13 oktober 2016 aanvullende adviezen heeft gehad van de SodM en van TNO waar naast de huidige

KNMI gefoon- en versnellingsmeternetwerk ook enkele versnellingsmeters boven dit veld geïnstalleerd moet worden voor in elk geval 1 juni 2017. Maar deze adviezen gelden niet expliciet Vries-10 omdat op deze locatie in Vries Zuid geen productie plaats vond al 23 jaar niet. De geplande productie Vries-10 is niet meegenomen in de analyse van SodM en niet in die van TNO anders hadden ze deze in hun zorgvuldigheid expliciet vermeld als niet werkzaam net als Assen Zuid, Witten en Zevenhuizen-West. De Minister is hier niet volledig en zorgvuldig in zijn antwoord aan de Tweede Kamer omdat hij weet dat de nieuwe productieput Vries-10 niet als zodanig genoemd wordt in de aanvraag wijziging Westerveld van 9 september 2016.

In alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, dient een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend te worden behalve dus bij Vries-10 omdat de NAM al toestemming had om in Vries C3 gas te winnen 23 jaar geleden en dat dit is vastgelegd in het vigerende winningsplan. Hier wordt voorbij gegaan aan het feit dat er op basis van de regelgeving van de 'oude winningsvergunning' al een analyse gemaakt moest worden voor wat betreft de Seismische Hazard op basis van de Mijnbouwwet 2007. En dat er op basis van de eigen regels van de Minister van april 2016 al een SRA moet worden uitgevoerd voordat de winning mag starten op basis van de nieuwe regelgeving van de Mijnbouwwet 2017. Als de start van de echte winning na 1 januari 2017 is geweest dan moet dit met zekerheid volgens de Mijnbouwwet van 2017.

Ook de Minister geeft hier aan dat Vries-10 een nieuwe productieput betreft.

Omdat het een nieuwe productieput betreft die na april 2016 gestart is met produceren geldt volgens de regels van de Minister dat de nieuwe Mijnbouwwet 2017 van toepassing is. Mocht de werkelijke productie na 1 januari 2017 opgang gekomen zijn dan geldt natuurlijk helemaal de Mijnbouwwet 2017. Maar de Minister heeft natuurlijk gelijk dat het volgens de vigerende vergunning nog niet nodig was om advies te vragen aan de decentrale overheden, provincie Drenthe en Waterschappen, het was namelijk helemaal nog niet aan de orde dat er advies uitgebracht moest worden. Volgens de NAM staan de aanvraag winningsplan Westerveld en de productie in Vries-10 los van elkaar. Er kan pas advies worden uitgebracht als de NAM een deugdelijke aanvraag wijziging Westerveld voor Vries-10 heeft ingediend bij het Ministerie van EZ.

In het antwoord van 13 oktober 2016 gaat TNO niet specifiek in op productieput Vries-10. Ze gaan in op al producerende gasvelden binnen het Westerveld Systeem. En daarvan zeggen ze dat in het geval van Vries Zuid een SRA aan de orde is. Dit geldt dus ook voor de nieuwe productieput Vries-10. Het is een zekerheid dat deze SRA niet expliciet voor Vries-10 gedaan is.

Het lijkt er sterk op dat het de Minister er alles aan gelegen is om de productie in Vries-10 door te laten gaan. Als hij hiermee een foute inschatting heeft gemaakt zal hij dat zeker niet toegeven, ook niet als dit niet rechtmatig zou zijn. Door zijn instelling heeft de Minister ruimte geschapen voor een discussie over de toepassing van verschillende wetgevingen en regels. Er lopen dan binnen het winningsplan Westerveld twee soorten regelgevingen naast elkaar, die van bestaande gaswinning van voor 9 september 2016 waarvoor vele partijen een advies hebben uitgebracht op basis van besluiten van de Minister in april 2016 en die van de vigerende vergunning en alle rechten die daaraan verbonden zijn. Maar dit laatste is in elk geval niet het adviesrecht van alle partijen die reageerden op op de aanvraag wijziging Westerveld van 9 september 2016.

Zolang er geen problemen ontstaan door een aardbeving ontstaan door gaswinning of milieuschade in Natura2000 en/of aan dijken of aan woningen en gebouwen of echte risico's voor bewoners is er geen discussie over vergoeden van schade door de NAM. Maar als die problemen en schade wel aan de orde zijn ontstaat er een oeverloze discussie net als in het Groningenveld over binnen of buiten contouren en wel of geen C-schade of anderszins.

Maar niet alleen de Minister is er sterk aan gelegen om deze productie door te zetten op basis van de vigerende vergunning.

De NAM toont zich geen verantwoordelijke partij door onduidelijkheid te laten bestaan over het moment van de start van de werkelijke productie in Vries-10 en door zich niets gelegen te laten liggen aan verzoeken van bijvoorbeeld de gemeente Assen, gemeente Tynaarlo en de Waterschappen om deze productieput voorlopig te sluiten.

3.5 Ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Westerveld en gaswinning Vries-10

Onder punt 3 Voorgeschiedenis wordt duidelijk aangegeven:

3.1 Wijziging Mijnbouwwet; 3.1.1 Wijziging toetsingskader met als apart punt Natuur en milieu; 3.1.2 Wijziging procedure; 3.2 Procedure winningsplan Westerveld.

Onder punt 4 Juridisch kader is opgenomen:

Punt 4.1 Mijnbouwregelgeving

Het winningsplan dient te worden getoetst aan de Mbw en de daarop gebaseerde regelgeving. De artikelen 34, 35 en 36 van de Mbw en de artikelen 24, 30 en 31 van het Mijnbouwbesluit (hierna: Mbb) vormen het juridisch kader waaraan het winningsplan wordt getoetst. Alvorens op basis van de Mbw over te mogen gaan tot winning is, op grond van artikel 34, derde lid, van de Mbw, de instemming vereist van de minister met een winningsplan. Het winningsplan geeft concreet inzicht in de wijze waarop de winning wordt uitgevoerd en de effecten daarvan en dient te voldoen aan de eisen genoemd in artikel 35 van de Mbw. Artikel 24 Mbb bevat een aantal nadere eisen die aan een winningsplan worden gesteld.

Ter beoordeling of met een winningsplan kan worden ingestemd, wordt het winningsplan getoetst aan artikel 36, eerste lid, van de Mbw. De minister kan slechts geheel of gedeeltelijk instemming weigeren of daaraan voorschriften of beperkingen verbinden:

- a. indien het in het winningsplan aangeduide gebied door de minister niet geschikt wordt geacht voor de in het winningsplan vermelde activiteit om reden van het belang van de veiligheid voor omwonende of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan,
- b. in het belang van het planmatig beheer van voorkomens van delfstoffen,
- c. indien nadelige gevolgen voor het milieu ontstaan, of
- d. indien nadelige gevolgen voor de natuur worden veroorzaakt.

Artikel 36, tweede lid, van de Mbw bepaalt voorts dat de minister de instemming kan verlenen onder beperkingen of daaraan voorschriften kan verbinden, indien deze gerechtvaardigd worden door een grond als genoemd in artikel 36, eerste lid of, voor zover het belang van de veiligheid voor omwonende of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan daardoor niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast, door het belang van leveringszekerheid.

Punt 4.2 Voorbereidingsprocedure

Gelet op artikel 34, vierde lid, van de Mbw is dit besluit tot instemming met het winningsplan voorbereid met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als bedoeld in afdeling 3.4 van de Awb. Tevens is naast SodM en Tcbb op grond van artikel 34, vijfde lid, van de Mbw ook advies gevraagd aan alle betrokken decentrale overheden. en op grond van artikel 105, derde lid, van de Mbw aan de Mijnraad.

Punt 5. Adviezen naar aanleiding van de aanvraag

SodM heeft bij brief van 13 oktober 2016 advies uitgebracht (kenmerk:16152380). Voor de beoordeling van het winningsplan Westerveld heeft SodM advies gevraagd aan TNO-AGE voor de verificatie van de berekeningen op de onderdelen doelmatige winning, bodemdaling en de SRA;

de Tcbb heeft bij brief van 6 december 2016 advies uitgebracht (kenmerk: TCBB/16189114);

Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe (hierna: de provincie Drenthe) heeft bij brief van 17 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: 3/3.3/2017000089);

het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Tynaarlo (hierna: de gemeente Tynaarlo) heeft bij brief van 10 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: 2016/35584, 2017/223);

het bestuur van het waterschap Hunze en Aa's (hierna: het waterschap Hunze en Aa's) heeft bij brief van 17 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk:IN16-2078/17-0083);

de Mijnsraad heeft bij brief van 3 maart 2017 advies uitgebracht (kenmerk:MIJR/17035516)het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Assen (hierna: de gemeente Assen) heeft bij brief van 17 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: 2016-04865);

het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Tynaarlo (hierna: de gemeente Tynaarlo) heeft bij brief van 10 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk: 2016/35584, 2017/223);

het bestuur van het waterschap Hunze en Aa's (hierna: het waterschap Hunze en Aa's) heeft bij brief van 17 januari 2017 advies uitgebracht (kenmerk:IN16-2078/17-0083);

de Mijnsraad heeft bij brief van 3 maart 2017 advies uitgebracht (kenmerk:MIJR/17035516)

Punt 6.1 Algemene adviezen

De decentrale overheden adviseren om de toezegging van de minister jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put Vries-10 in te trekken en NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavig winningsplan af te wachten. Het vigerende winningsplan is namelijk niet getoetst op de veiligheid van burgers (SRA), waardoor er niet op kan worden teruggevallen.

Punt 6.3.3 Bodemtrilling

Advies SodM

(...)SodM stelt vast dat er in het gasveld Eleveld historisch gezien en nog in het recente verleden, veelvuldig bevingen zijn opgetreden. De zwaarste daarvan (magnitude groter dan 2,0) zijn in de omgeving duidelijk gevoeld en hebben tot schademeldingen geleid. Daarnaast wordt de productie uit het bevende voorkomen Vries-Zuid (maximale gemeten magnitude 1,5) door middel van de put Vries-10 weer opgestart. (...)

Advies Tcbb

De Tcbb merkt op dat uit de nog uit te voeren onderzoeken inzake het Groningenveld mogelijk kan blijken dat ook voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter kan worden overschreden. Als er ook voor het winningsplan Westerveld redenen blijken te zijn om de Mmax van 3,9 te herzien, dan zal NAM het winningsplan hiervoor moeten wijzigen.

Gezamenlijk advies decentrale overheden

De decentrale overheden constateren dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid dicht liggen bij de grens met risicocategorie II. (...) De decentrale overheden verzoeken om in het instemmingsbesluit aandacht te besteden aan de productiesnelheid uit de verschillende gasvelden. Er lijkt door NAM bij de bepaling van de productiescenario's geen rekening te zijn gehouden met de relatie snelheid drukdaling versus bodemtrilling. De decentrale overheden stellen dat de uitgevoerde SRA berekening ten onrechte geen

rekening houdt met de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen en ook niet met de correcte bevolkingsdichtheid van het stedelijk gebied rond het gasveld Eleveld. Geadviseerd wordt om dit te herstellen. Advies van de Mijnraad De Mijnraad geeft aan dat in het gasveld Eleveld veelvuldig bevingen zijn opgetreden; soms met een magnitude groter dan twee, met schademeldingen als gevolg.

De productie uit het gasveld Vries-Zuid wordt weer opgestart, terwijl ook hier bevingen zijn opgetreden (maximale gemeten magnitude 1,5). In de SRA blijken beide velden desondanks in de laagste categorie (I) te vallen, zij het dicht bij de grens met categorie II. SodM adviseert om NAM in de omgeving van de Eleveld en Vries-Zuid gasvelden aanvullende monitoring te laten uitvoeren door het plaatsen van enkele versnellingsmeters en om NAM een risicobeheerssysteem voor de bevende voorkomens uit dit winningsplan te laten opstellen en implementeren. De Mijnraad onderschrijft deze SodM-aanbevelingen.

Punt 7.1 Algemeen

(...) EZ-vergunning Vries-10 intrekken; toestemming koppelen aan dit besluit. Zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van de put Vries-10, is er na een nieuwe boring geen wijziging van het winningsplan nodig. In dit geval wordt dat veroorzaakt door het feit dat de put Vries-10 een oudere niet meer werkende put vervangt, waarvan de productie al in het vigerende winningsplan was opgenomen. Binnen het vigerende winningsplan is nog ruimte voor ongeveer twee jaar productie. **SodM kan er, als onafhankelijk toezichthouder, op toezien dat de productie uit de put Vries-10 en de effecten daarvan op de bodembeweging blijven binnen hetgeen is vastgelegd in het vigerende winningsplan. Alhoewel er in de gewijzigde Mbw additionele eisen worden gesteld aan een (gewijzigd) winningsplan, is het niet zo dat het vigerende winningsplan indertijd niet is getoetst op de veiligheid van burgers.** Na vaststelling van het instemmingsbesluit met het thans in procedure zijnde winningsplan Westerveld, kan de productie uit de put Vries-10 ook na deze twee jaar doorgaan. In dit winningsplan is ook een SRA opgenomen. Uit deze risicoanalyse blijkt dat door de voorgenomen productie uit de put Vries-10 het seismisch risico niet verandert ten opzichte van het vigerende winningsplan. Ook de verwachte bodemdaling (<2 cm) blijft binnen het vigerende winningsplan. Er is dan ook geen aanleiding om de reeds eerder verleende instemming met het vigerende winningsplan in te trekken, of om het opstarten van de productie uit de put Vries-10 aan te houden tot na de vaststelling van het thans in procedure zijnde instemmingsbesluit.

3.5.1 Conclusie(s) Ontwerp instemmingsbesluit winningsplan Westerveld en gaswinning Vries-10

Uit de informatie onder punt 5 blijkt heel duidelijk dat er door diverse partijen gebruik gemaakt is van hun recht om advies uit te brengen in het kader van Mijnbouwwet 2017.

Uit de informatie onder punt 6 blijkt heel duidelijk wat de decentrale overheden adviseren over de toezegging van de minister jegens de NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put Vries-10. Volgens hun is het vigerende winningsplan is namelijk niet getoetst op de veiligheid van burgers (SRA), waardoor er niet op kan worden teruggevallen. Hierin deel ik de mening van de decentrale overheden over het vigerende winningsplan en de SRA want dit is nu juist een van de redenen waarom de aanvraag van 9 september 2016 door de NAM is ingediend.

De SodM geeft aan in haar advies dat citaat – Daarnaast wordt de productie uit het bevende voorkomen Vries-Zuid (maximale gemeten magnitude 1,5) door middel van de put Vries-10 weer

opgestart – Einde citaat. Dit betekent concreet dat de aanvraag winningsplan Westerveld niet Vries-10 betreft omdat deze bestaande gaswinning en gasopslag betreft en geen nieuwe gaswinning.

Ook de decentrale overheden geven in hun advies aan: citaat: *De productie uit het gasveld Vries-Zuid wordt weer opgestart, terwijl ook hier bevingen zijn opgetreden (maximale gemeten magnitude 1,5)*. einde citaat. Dus ook zij erkennen dat er in Vries-10 nog geen sprake is van gaswinning en dat deze productieput dus niet valt onder de aanvraag van 9 september.

Onder punt 7 geeft de Minister aan op welke gronden de gaswinning in productieput Vries-10 gestart is. Zijn eerste mededeling is: EZ-vergunning Vries-10 intrekken; toestemming koppelen aan dit besluit. Dat klinkt voortvarend maar gaat echt over verschillende zaken die niet te rijmen zijn. EZ-vergunning Vries-10 is gegeven op basis van de vigerende vergunning en dit besluit (zijnde dit instemmingsbesluit) gaat over een aanvraag die specifiek toeziet op bestaande gaswinning en gasopslag en dus niet op een nieuwe productieput. De Minister is bezig appels en peren samen te voegen en dat lijkt niet rechtmatig. Het zou juist zijn als de Minister over Vries-10 een nieuw instemmingsbesluit zou nemen op basis van een nieuwe aanvraag wijziging gaswinning Vries-10 Westerveld.

Er kunnen gerust vraagtekens gezet worden bij de mededeling van de Minister dat het vigerende winningsplan voor productieput Vries-10 voldoende getoetst is op de veiligheid van de burgers volgens de huidige normen. Het is namelijk maar de vraag of TNO en vervolgens de SodM de juiste uitgangspunten hebben genomen bij het toetsen. Zie ook de conclusies over dit onderwerp onder **3.3.1 Conclusie adviezen SodM en TNO over onder andere Vries-10**.

De Minister geeft aan dat er binnen het vigerende winningsplan nog ruimte is voor twee jaar productie tot 2018. Dit wordt nergens gestaafd door bewijzen of door informatie vanuit de aanvraag door de NAM. De NAM noemt in haar aanvraag de start van de gaswinning in put Vries-10 niet, noch de hoeveelheid gas die deze put gaat produceren per jaar of de totale productie van deze put.

De NAM heeft in haar aanvragen wijziging gaswinning van 2007, 2011 en 2016 geen expliciete aanvraag van de verlening van de termijn van de gaswinning tot na 2018 gedaan.

In zijn mededeling benadrukt de minister alleen dat op basis van de vigerende winningsvergunning er voldoende ruimte is voor de productie maar hij geeft nergens aan dat als het gaat om Vries-10 er ook al aangegeven is of er zuur en hydraulische stimulatie zal plaats vinden. Terwijl hij in dat geval ook geen toestemming had moeten geven op grond van zijn eigen conclusie. Verder geeft de Minister onvoldoende aan dat de vraag beantwoord is wat betreft de huidige gaswinning in Vries-10 en of dit geen nadelige gevolgen zal veroorzaken op de natuur in het effectgebied.

Tot zo ver de argumenten en conclusies waarmee ik mijn stellingen onder artikel 2 onderbouw.

Te uwer informatie:

Ook heb ik dit betreffende verzoek tot handhaving gestuurd naar de Minister van Economische Zaken als bevoegd gezag ingevolge artikel 132 Mijnbouwwet 2017.

Op 11 augustus 2017 heb ik de Minister van Economische Zaken gevraagd om een nieuw instemmingsbesluit te nemen betreffende de productie van Vries-10.

Een afschrift van deze brief heb ik verzonden aan de NAM en de gemeenten Assen, Tynaarlo en

Aa & Hunze, de gedeputeerde staten van de provincie Drenthe; en de waterschappen.

Tevens heb ik een groot aantal bewoners van Marsdijk en Loon gevraagd en de actiegroep StopgaswinningMarsdijk om mijn aanvraag te ondersteunen na het versturen van mijn verzoek. Hun steunbetuigingen ontvangt u binnen twee weken na mijn verzoek.

Hoogachtend,

Mevrouw [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Date : 15-11-2018 14:45:24

16.391

F [REDACTED]
T [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Subject : FW: Ter kennisname: reactie op besluit minister omtrent gaswinning

Tkn. Hieronder de schriftelijke reactie van gemeente Tynaarlo op het instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld.

Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 15 november 2018 11:13
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Ter kennisname: reactie op besluit minister omtrent gaswinning

Ter kennisname, hieronder de schriftelijke reactie richting RTV Drenthe.

Groeten, [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 15 november 2018 11:11
Aan: [REDACTED]@rtvdrenthe.nl <[REDACTED]@rtvdrenthe.nl>
Onderwerp: Reactie op besluit minister omtrent gaswinning

Dag [REDACTED]

We houden het bij een schriftelijke reactie omtrent het besluit van de minister.

We zijn het besluit van de minister aan het bestuderen. We gaan hierover met onze buurgemeenten in gesprek, we informeren onze gemeenteraad en laten de raad haar gevoelens hierover uitspreken. Uiteindelijk neemt het college van B&W een besluit om al dan niet in beroep te gaan.
Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Communicatieadviseur
Gemeente Tynaarlo
Postbus 5, 9480 AA Vries | Bzk: Komoeljeplein 1 Vries
T [REDACTED]
E [REDACTED]@tynaarlo.nl | www.tynaarlo.nl @Tynaarlo
FB Gemeente Tynaarlo

Werkdagen: maandag t/m donderdag.
Op vrijdag kunt u contact opnemen met mijn collega's via [REDACTED] spoed kunt u mij mobiel bereiken.

Dit bericht en de eventuele bijlage kan vertrouwelijke of persoonlijke informatie bevatten en is daarom uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u deze boodschap per abuis van ons heeft ontvangen, laat dit dan aan de afzender weten door een korte reactie te sturen. Wij verzoeken u in een dergelijk geval dit bericht en de eventuele bijlagen te vernietigen en geen kopieën op te slaan of door te sturen.

Al onze e-mailberichten worden voor verzending automatisch op virussen gecontroleerd. Er geldt echter geen garantie dat gebruik van e-mail veilig is of dat het gebruik van e-mail geschiedt zonder enige fout. De gemeente Tynaarlo is op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige fout of gebrek in de inhoud van dit e-mailbericht.

Date : 15-11-2018 14:53:21

16.392

F [REDACTED]
To : "[REDACTED]@tynaarlo.nl" [REDACTED]@tynaarlo.nl
Cc : "[REDACTED]@tynaarlo.nl, [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl, [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl
Subject : FW: Ter kennisname: reactie op besluit minister omtrent gaswinning

Hoi [REDACTED],

Prima dat Tynaarlo dus al namens ons heeft gereageerd.

Groeten [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 15 november 2018 14:45
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Ter kennisname: reactie op besluit minister omtrent gaswinning

Tkn. Hieronder de schriftelijke reactie van gemeente Tynaarlo op het instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld.

Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 15 november 2018 11:13
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Ter kennisname: reactie op besluit minister omtrent gaswinning

Ter kennisname, hieronder de schriftelijke reactie richting RTV Drenthe.

Groeten, [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 15 november 2018 11:11
Aan: [REDACTED]@rtvdrenthe.nl <[REDACTED]@rtvdrenthe.nl>
Onderwerp: Reactie op besluit minister omtrent gaswinning

D [REDACTED]

We houden het bij een schriftelijke reactie omtrent het besluit van de minister.

We zijn het besluit van de minister aan het bestuderen. We gaan hierover met onze buurgemeenten in gesprek, we informeren onze gemeenteraad en laten de raad haar gevoelens hierover uitspreken. Uiteindelijk neemt het college van B&W een besluit om al dan niet in beroep te gaan.
Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Communicatieadviseur
Gemeente Tynaarlo
Postbus 5, 9480 AA Vries | Bzk Komoeljeplein 1 Vries
[REDACTED]@tynaarlo.nl | www.tynaarlo.nl | @Tynaarlo
FB Gemeente Tynaarlo

Werkdagen: maandag t/m donderdag.
Op vrijdag kunt u contact opnemen met mijn collega's via [REDACTED] Bij spoed kunt u mij mobiel bereiken.

Dit bericht en de eventuele bijlage kan vertrouwelijke of persoonlijke informatie bevatten en is daarom uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u deze boodschap per abuis van ons heeft ontvangen, laat dit dan aan de afzender weten door een korte reactie te sturen. Wij verzoecken u in een dergelijk geval dit bericht en de eventuele bijlagen te vernietigen en geen kopieën op te slaan of door te sturen.

Al onze e-mailberichten worden voor verzending automatisch op virusen gecontroleerd. Er geldt echter geen garantie dat gebruik van e-mail veilig is of dat het gebruik van e-mail geschiedt zonder enige fout. De gemeente Tynaarlo is op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige fout of gebrek in de inhoud van dit e-mailbericht.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 24-2-2016 14:28:41

From : "[REDACTED]"

T [REDACTED]

Subject : FW: Uitnodigng Informatiesessie Drenthe

16.393

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: [REDACTED]

Verzonden: 22-2-2016 11:06

Aan: [REDACTED]@drenthe.nl'; [REDACTED]@aaenhunze.nl'; [REDACTED]@aaenhunze.nl'; [REDACTED]@tynaarlo.nl'; [REDACTED]@hunzeenaas.nl'; [REDACTED]@aaenhunze.nl'; [REDACTED]@aaenhunze.nl'; [REDACTED]@middendrenthe.nl'; [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl'; [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl'; [REDACTED]@tynaarlo.nl'; [REDACTED]@noorderzijvest.nl'; [REDACTED]@noorderzijvest.nl'; [REDACTED]@noorderzijvest.nl'; [REDACTED]@wdodelta.nl'; [REDACTED]@hunzeenaas.nl'; [REDACTED]@tynaarlo.nl'; [REDACTED]@hunzeenaas.nl'; [REDACTED]@dewoldenhoogeveen.nl'; [REDACTED]@coevorden.nl'; [REDACTED]@vechtstromen.nl'; [REDACTED]@coevorden.nl'; [REDACTED]@emmen.nl'; [REDACTED]@vechtstromen.nl'; [REDACTED]@ruddrenthe.nl'; [REDACTED]@dewoldenhoogeveen.nl'; [REDACTED]@gemeentewesterveld.nl'; [REDACTED]@wdodelta.nl'; [REDACTED]@gemeentewesterveld.nl'; [REDACTED]@wdodelta.nl'; [REDACTED]@gemeentewesterveld.nl'; [REDACTED]@wdodelta.nl'

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Uitnodigng Informatiesessie Drenthe

Geachte heer, mevrouw,

Op 26 november 2015 is het wetsvoorstel tot wijziging van de Mijnbouwwet ingediend bij de Tweede Kamer (TK, 2015-2016, 34348, nr. 2 en nr. 3). Naar verwachting zal dit wetsvoorstel medio 2016 in werking treden. Het wetsvoorstel betreft, zoals u wellicht weet, onder andere de implementatie van de maatregelen aangekondigd naar aanleiding van het OVV-rapport over de aardbevingen in Groningen.

In het wetsvoorstel tot wijziging van de Mijnbouwwet wordt, t.a.v. de winningsplannen onder andere geregeld dat:

- o bij een besluit van de Minister omtrent instemming met een winningsplan of een belangrijke wijziging van een reeds bestaand winningsplan, de betrokken provincies, de betrokken gemeenten en de betrokken waterschappen afzonderlijk kunnen adviseren;
- o Voor het besluit omtrent instemming met een winningsplan voortaan, net als voor de instemming met een winningsplan, de uitgebreide voorbereidingsprocedure zal worden gehanteerd;
- o De toetsing- en instemmingsgronden worden uitgebreid.

De Minister heeft toegezegd dat vooruitlopend op de inwerkingtreding van de gewijzigde Mijnbouwwet de winningsplannen al volgens de nieuwe procedure beoordeeld zullen worden.

Vooruitlopend op het formele adviesverzoek aan de betrokken provincies, betrokken gemeenten en betrokken waterschappen, willen wij komende maanden per provincie (voor de betreffende provincie inclusief de betrokken gemeenten en waterschappen) een informatiesessie organiseren. In deze informatiesessie zal een toelichting worden gegeven op de inhoud van winningsplannen, de betrokken adviseurs en de toetsingsgronden. Hiermee hopen wij eventuele onduidelijkheden vooraf weg te nemen.

Graag willen wij u uitnodigen voor de informatiesessie "Drenthe" die plaats zal vinden op 14 maart 2016 van 11.00 tot 13.00 uur op het Provinciehuis, Westerbrink 1 in Assen.

De sessie zal informeren van aard zijn en ziet er globaal als volgt uit:

- Presentatie over winningsplannen (door EZ);
- Presentatie effect analyse gevolgen van aardbevingen (Seismische risico-analyse) (door Sodm/TNO).

Naast deze presentaties zullen tijdens de sessie o.a. ook de volgende vragen aan de orde komen:

- o Wat hebben gemeenten, provincies en waterschappen nodig om advies te kunnen geven?
- o Wat kan worden verwacht van de inhoud van de adviezen?

Naast deze informatiesessie zal vervolgens voor de winningsplannen Westerveld en Diever op een later moment een aparte bijeenkomst worden gepland. De invulling van deze nog te plannen bijeenkomst willen wij ook graag tijdens de informatiesessie van 14 maart 2016 met u bespreken.

Graag verneem ik per ommekeer of u bij de informatiesessie van 14 maart 2016 aanwezig zult zijn. Indien u verhinderd bent, dan hoop ik dat een andere vertegenwoordiger van uw organisatie aanwezig kan zijn.

Mocht u nog vragen hebben naar aanleiding van dit bericht, dan kunt u contact met mij of [REDACTED] opnemen via onderstaande contactgegevens.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Directie Energie & Omgeving
Ministerie van Economische Zaken

Of
[REDACTED]
Directie Energie & Omgeving
Ministerie van Economische Zaken

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Date : 9-3-2016 13:01:21

F [REDACTED]
T [REDACTED]

16.394

Subject : FW: Uitnodigng Informatiesessie Drenthe

[REDACTED]
Ik neem aan dat jij gaat, ik zou er ook wel bij willen zijn. Akkoord? Dan meld ik me aan.

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag 9 maart 2016 13:00

Aan: [REDACTED]@drenthe.nl; [REDACTED]@aaenhunze.nl;
[REDACTED]@aaenhunze.nl; [REDACTED]@aaenhunze.nl; [REDACTED]@aaenhunze.nl;
[REDACTED]@aaenhunze.nl; [REDACTED]@aaenhunze.nl; [REDACTED]@aaenhunze.nl;
[REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl; [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl;
[REDACTED]@asssen.nl; [REDACTED]@asssen.nl; [REDACTED]@asssen.nl; [REDACTED]@asssen.nl;
[REDACTED]@noorderzijvest.nl; [REDACTED]@noorderzijvest.nl; 'advies@noorderzijvest.nl' <advies@noorderzijvest.nl>;
[REDACTED]@tynaarlo.nl;
[REDACTED]@hunzeenaas.nl; [REDACTED]@dewoldenhoogeveen.nl; 'h.[REDACTED]
[REDACTED]@coevorden.nl; [REDACTED]@vechtstromen.nl; [REDACTED]@coevorden.nl; [REDACTED]
[REDACTED]@emmen.nl; [REDACTED]@vechtstromen.nl; [REDACTED]@ruddrenthe.nl;
[REDACTED]@dewoldenhoogeveen.nl; [REDACTED]@gemeentewesterveld.nl; [REDACTED]
[REDACTED]@wdodelta.nl' <[REDACTED]@wdodelta.nl> [REDACTED]@gemeentewesterveld.nl; [REDACTED]
[REDACTED]@wdodelta.nl; [REDACTED]@gemeentewesterveld.nl; [REDACTED]@wdodelta.nl

CC: [REDACTED]
_O=MINLNV_OU=EXCHANGE+20ADMINISTRATIVE+20GROUP+20+28FYDIBOHF23SPDLT+29_CN=RECIPIENTS_CN=G+2ERemmelts@minInv.local; [REDACTED]
[REDACTED]@minez.nl; [REDACTED]

Onderwerp: RE: Uitnodigng Informatiesessie Drenthe

Geachte heer, mevrouw,

Voor zover u nog niet heeft gereageerd verzoek ik u vriendelijk alsnog aan te geven of u aanwezig wilt zijn bij de bijeenkomst maandag 14 maart a.s. zoals hieronder beschreven.

U kunt u aan- of afmelden middels een reactie op deze mail aan mij gericht.

Met vriendelijke groet,

Van: [REDACTED] Namens [REDACTED]

Verzonden: maandag 22 februari 2016 11:06

Aan: [REDACTED]@drenthe.nl; [REDACTED]@aaenhunze.nl; [REDACTED]@aaenhunze.nl; [REDACTED]@tynaarlo.nl; [REDACTED]@hunzeenaas.nl; [REDACTED]@aaenhunze.nl; [REDACTED]@aaenhunze.nl;
[REDACTED]@middendrenthe.nl; [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl; [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl; [REDACTED]@asssen.nl; [REDACTED]@asssen.nl; [REDACTED]@asssen.nl;
[REDACTED]@tynaarlo.nl; [REDACTED]@noorderzijvest.nl; [REDACTED]@noorderzijvest.nl; 'advies@noorderzijvest.nl'; [REDACTED]@wdodelta.nl; [REDACTED]@hunzeenaas.nl; [REDACTED]@tynaarlo.nl;
[REDACTED]@hunzeenaas.nl; [REDACTED]@dewoldenhoogeveen.nl; [REDACTED]@coevorden.nl; [REDACTED]@vechtstromen.nl; [REDACTED]@coevorden.nl; [REDACTED]@emmen.nl;
[REDACTED]@vechtstromen.nl; [REDACTED]@ruddrenthe.nl; [REDACTED]@dewoldenhoogeveen.nl; [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Uitnodigng Informatiesessie Drenthe

Geachte heer, mevrouw,

Op 26 november 2015 is het wetsvoorstel tot wijziging van de Mijnbouwwet ingediend bij de Tweede Kamer (TK, 2015-2016, 34348, nr. 2 en nr. 3). Naar verwachting zal dit wetsvoorstel medio 2016 in werking treden. Het wetsvoorstel betreft, zoals u wellicht weet, onder andere de implementatie van de maatregelen aangekondigd naar aanleiding van het OVV-rapport over de aardbevingen in Groningen.

In het wetsvoorstel tot wijziging van de Mijnbouwwet wordt, t.a.v. de winningsplannen onder andere geregeld dat:

- o bij een besluit van de Minister omtrent instemming met een winningsplan of een belangrijke wijziging van een reeds bestaand winningsplan, de betrokken provincies, de betrokken gemeenten en de betrokken waterschappen afzonderlijk kunnen adviseren;
- o Voor het besluit omtrent instemming met een wijziging van een winningsplan voortaan, net als voor de instemming met een winningsplan, de uitgebreide voorbereidingsprocedure zal worden gehanteerd;
- o De toetsing- en instemmingsgronden worden uitgebreid.

De Minister heeft toegezegd dat vooruitlopend op de inwerkingtreding van de gewijzigde Mijnbouwwet de winningsplannen al volgens de nieuwe procedure beoordeeld zullen worden.

Vooruitlopend op het formele adviesverzoek aan de betrokken provincies, betrokken gemeenten en betrokken waterschappen, willen wij komende maanden per provincie (voor de betreffende provincie inclusief de betrokken gemeenten en waterschappen) een informatiesessie organiseren. In deze informatiesessie zal een toelichting worden gegeven op de inhoud van winningsplannen, de betrokken adviseurs en de toetsingsgronden. Hiermee hopen wij eventuele onduidelijkheden vooraf weg te nemen.

Graag willen wij u uitnodigen voor de informatiesessie "Drenthe" die plaats zal vinden op 14 maart 2016 van 11.00 tot 13.00 uur op het Provinciehuis, Westerbrink 1 in Assen.

De sessie zal informeren van aard zijn en ziet er globaal als volgt uit:

- Presentatie over winningsplannen (door EZ);
- Presentatie effect analyse gevolgen van aardbevingen (Seismische risico-analyse) (door Sodm/TNO).

Naast deze presentaties zullen tijdens de sessie o.a. ook de volgende vragen aan de orde komen:

- o Wat hebben gemeenten, provincies en waterschappen nodig om advies te kunnen geven?
- o Wat kan worden verwacht van de inhoud van de adviezen?

Naast deze informatiesessie zal vervolgens voor de winningsplannen Westerveld en Diever op een later moment een aparte bijeenkomst worden gepland. De invulling van deze nog te plannen bijeenkomst willen wij ook graag tijdens de informatiesessie van 14 maart 2016 met u bespreken.

Graag verneem ik per ommegaande of u bij de informatiesessie van 14 maart 2016 aanwezig zult zijn. Indien u verhinderd bent, dan hoop ik dat een andere vertegenwoordiger van uw organisatie aanwezig kan zijn.

Mocht u nog vragen hebben naar aanleiding van dit bericht, dan kunt u contact met mij of [REDACTED] opnemen via onderstaande contactgegevens.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Directie Energie & Omgeving
Ministerie van Economische Zaken

Of [REDACTED]
Directie Energie & Omgeving

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 11-7-2017 13:27:09

16.395

Subject : FW: Update NAM begin 2017

Attachment : Uitnodiging Marsdijk LR.pdf;Uitnodiging Loon.png;image001.png;image004.jpg;

Naar aanleiding van je vraag over put 10. Je kunt de informatie uit onderstaande mail halen. Niet de mail meesturen.
Groet,

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: [redacted]@shell.com

Verzonden: 6-1-2017 16:33

Aan: [redacted]bestuur@tynaarlo.nl [redacted]@aaenhunze.nl

CC: [redacted]@aaenhunze.nl; [redacted]@tynaarlo.nl; [redacted]aaenhunze.nl; [redacted]drenthe.nl

Onderwerp: Update NAM begin 2017

Geachte heer Out, Thijsen en Lambert,

In navolging van de NAM-brief die u op 23 december 2016 is gestuurd door de heer [redacted] bericht ik u het volgende.

De betreffende put waarover wij eind vorig jaar meerdere keren gesproken hebben, is tussen Kerst en Oud & Nieuw gebruiksklaar gemaakt en kan inmiddels elk moment gasproductie leveren. Deze Vries-10-put ligt met name onder het dorp Loon en voor een deel dichtbij het dorp Balloo en voor een deel onder Marsdijk. Zoals wij u hebben geschreven en zoals wij hebben besproken, hebben wij van het Ministerie van Economische Zaken toestemming om een bepaalde hoeveelheid gas (uit het blok van het Vries-gasveld) via deze put te produceren.

Wij hebben u in datzelfde kader één en ander beloofd.

- Vandaag en morgen worden door Alescon op alle huisadressen van Marsdijk uitnodigingen bezorgd voor een informatiemiddag en -avond in De Dissel op 17 januari 2017. De uitnodiging bevat tevens uitgebreide achtergrondinformatie over het blok waar put Vries-10 naartoe leidt. De brief is daardoor zowel een flyer als een uitnodiging.
- Begin volgende week worden uitnodigingen bezorgd op alle huisadressen in Loon, Balloo en Taarlo. Deze informatiebijeenkomst is op de middag en avond van 24 januari 2017 in de Herberg van Loon.
- Onze informatietruck is eveneens aanwezig op deze dagen.
- Daarnaast zijn wij bezig met een winkelpand in het winkelcentrum van Marsdijk. Het plan is om dit (DA-)pand voor een aantal weken te huren waardoor mensen op bepaalde (nog aan te geven) tijden spontaan binnen kunnen lopen. De verwachting is dat we vanaf 23 januari hier terecht kunnen. De uiteindelijke periode dat wij in Marsdijk blijven, is uiteraard mede afhankelijk van de aanloop in deze 'NAM-Pop-Up-Store'.
- Wij zijn hierover in contact met zowel de wijkraad als de ondernemersvereniging.
- Een en ander zal -wanneer er meer duidelijkheid is- worden bekendgemaakt via de wijkraad, via de ondernemersvereniging, op de informatieavonden en via (social) media.

In het kader van het winningsplan Westerveld, het parallel lopende proces, is wellicht voor u nog het volgende van belang. De Minister van Economische Zaken heeft twee dagen geleden een brief naar de Kamer gestuurd waarin wellicht ook voor u relevante informatie staat. Het gaat met name over de monitoring door het KNMI van bevingen en de afwikkeling van schade door mijnbouwbedrijven. Onder coördinatie van RVO is een schadeloket ontwikkeld, zodat schademelders niet hoeven te zoeken naar de verantwoordelijke mijnbouwbedrijven in het geval er schade ontstaat door mijnbouwactiviteiten. De verwachting is dat dit de duidelijkheid voor de burgers vergroot. De betreffende brief vindt u hier: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/aardbevingen-in-groningen/documenten/kamerstukken/2017/01/04/kamerbrief-over-monitoring-aardbevingen-en-schadeafwikkeling>. Uiteraard blijven op www.nam.nl het NAM-schadeproses en het schadeformulier prominent aanwezig.

Mocht u nog vragen hebben naar aanleiding van deze acties of deze mail, dan hoor ik dat graag.

Met vriendelijke groet,

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869

Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen

Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

T +31 592 [redacted]

M +316 [redacted]

E [redacted]@shell.com

I www.nam.nl

<http://www.twitter.com/namby>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

**Uitnodiging
WELKOM BIJ NAM
OP 17 JANUARI
IN DE DISSEL**

Beste buren uit Marsdijk,

De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) heeft in november 2015 een boring verricht naar een blok in een al producerend gasveld in het noorden van Assen. NAM noemt dat het 'Vries-gasveld'. De 3 kilometer diepe put loopt vanaf onze locatie Vries-1 aan Het Kleuvenveld in de gemeente Assen naar het dorp Loon. Het aardgas kan inmiddels gewonnen worden via een productie-installatie.

Uitnodiging De Dissel

Hoe het gas uiteindelijk naar de installatie toestroomt en waar we aardgas voor gebruiken leggen we graag uit tijdens een inloopsessie. Deze inloopsessie houden we op

dinsdag 17 januari 2017 tussen 15.00 en 20.00 uur in een van de zalen van Wijkcentrum De Dissel aan de Kleuvenstee 2-4 in Assen.

Eveneens staan wij op die dag met een informatietruck op het parkeerterrein bij De Dissel.

Aanmelden informatiesessie

Omdat de ruimte in De Dissel beperkt is, maar wij u wel graag informatie willen geven in uw eigen wijk, helpt het om u vooraf op te geven voor een van de sessies. De sessies vinden plenair plaats en duren een half uur. Na of voorafgaand aan het plenaire gedeelte kunt u terecht met al uw vragen of gewoon voor een praatje in onze informatietruck.

Tijdstippen waarop de plenaire sessies beginnen zijn:

15.00 en 15.30 uur	18.00 en 18.30 uur
16.00 en 16.30 uur	19.00 en 19.30 uur
17.00 en 17.30 uur	20.00 en 20.30 uur

Geeft u bij uw aanmelding voor het bijwonen van de inloopsessie aan op welk tijdstip u wilt langskomen en met hoeveel personen u aanwezig wilt zijn? U kunt zich aanmelden via het e-mailadres: nam-communicatie@shell.com.

Heeft u **geen e-mail dan is een telefoontje naar 0592-368000** voldoende. Als het tijdstip waarop u zich voor een sessie aangemeld heeft vol zit dan komen wij met een ander voorstel bij u terug. U krijgt sowieso een bevestiging van uw aanmelding.

Nederland telt 175 gasvelden in de ondergrond

Een aantal van die gasvelden bevindt zich in en rondom Assen. Er zijn vier gasvelden in de gemeente Assen door NAM in gebruik: het gasveld Vries aan de noord-kant, het veld Assen aan de noordwest-kant, het veld Witten aan de zuidwest-kant en het veld Eleveld-Noord aan de zuidoost-kant. Een vijfde veld, onder het Asserbos, bevat te weinig gas om te kunnen produceren. Het gasveld Vries is veel dunner en veel kleiner dan het grote Groningen gasveld. Qua volume is het gasveld ten Noorden van Assen 400 keer kleiner. De bovengrond is anders, en de ondergrond is anders. De twee velden zijn dus geologisch niet met elkaar te vergelijken. Zelfs het gas is anders van kwaliteit.

Aardbevingsrisico laag in dit gasveld

Wij begrijpen dat u vragen heeft over eventuele nadelige gevolgen voor u. Dat begrijpen we, want er wordt veel over die gevolgen geschreven; over bodemdaling, aardbevingen en schade aan huizen. Vandaar dat wij het belangrijk vinden u goed te informeren. Een boring veroorzaakt geen aardbeving. Een eventuele beving ontstaat tijdens het proces daarna, het winnen van gas. Doordat het gas uit de steenlaag op drie kilometer diepte wordt gehaald, ontstaat er druk op dat gesteente waardoor de bodem wat kan dalen. Wanneer dat in één keer flink beweegt, kan er een beving ontstaan. NAM kijkt bij de winning van gas in nieuwe blokken van al producerende gasvelden naar wat mogelijke gevolgen voor u zouden kunnen zijn. We zijn echter al langer gas aan het winnen vanuit dit veld en tot nu toe verwachtten wij een bodemdaling van maximaal 2 centimeter over een periode van tientallen jaren. Voor dit veld was het risico op aardbevingen laag omdat het een kleine hoeveelheid gas uit een klein blok betreft. Daardoor is het risico op schade aan uw huizen nog kleiner. Echter, een aardbeving is nooit uit te sluiten. In elf van de 175 gasvelden in Nederland zijn er voelbare bevingen geweest. Mocht er ondanks alle verwachtingen van de experts toch schade aan uw huis ontstaan door onze activiteiten, dan vergoedt NAM die schade zondermeer. Heeft u vragen of twijfels, laat het ons alstublieft weten. Er is veel informatie over dit onderwerp beschikbaar; wij helpen u daar graag bij.

Goed om te weten

Voor alle kleine gasvelden van NAM in Nederland heeft NAM een speciale schadeprocedure. Dat betekent dat wanneer er een voelbare aardbeving is geweest en u vermoedt dat daardoor schade is ontstaan, u de schade bij NAM kunt melden. Wanneer NAM verantwoordelijk is voor de schade aan uw huis, wordt de schade zondermeer vergoed.

Waarom wordt er nog steeds aardgas uit de grond gehaald?

Omdat we als inwoners van Nederland aardgas gebruiken voor het verwarmen van huizen, douche- en badwater, voor het koken van eten en voor een groot deel voor het opwekken van elektriciteit.

Nederland is een land van energie. We verbruiken veel energie, maar we winnen ook heel veel in ons eigen land. De belangrijkste energiebron van Nederland is aardgas. Sinds de ontdekking van het grote Groningen gasveld in 1959 zijn er door mijnbouwbedrijven nog honderden kleine velden ontdekt die nog steeds worden aangeboord en waarvan het gas in ons energiesysteem wordt gebruikt.

NAM voert het kleine-veldenbeleid van de Nederlandse regering uit. Dat betekent dat ook het gas uit de kleine gasvelden gewonnen moet worden.

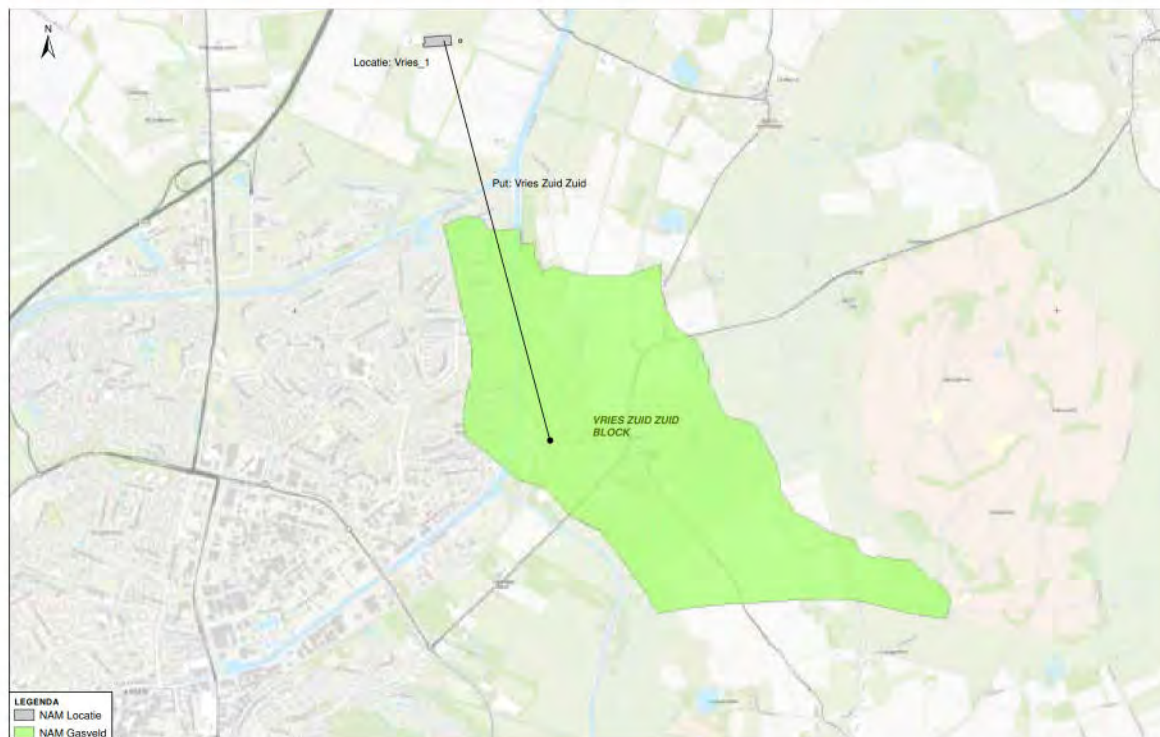
Meer informatie?

- Op www.nam.nl vindt u uitgebreide informatie over de activiteiten in Assen.
- Op Facebook zijn wij te vinden als: NAM in Assen.
- Twitter @NAMbv
- Ook op social media kunt u uiteraard met uw vragen terecht!

Heeft u hier nog vragen over?

Heeft u een vraag over onze NAM-locatie dan kunt u ze tijdens kantooruren stellen aan [REDACTED] van [REDACTED] op telefoonnummer [REDACTED]. Buiten kantooruren kunt u bellen met de Centrale Meldkamer van NAM op telefoonnummer 0592 364000. Deze meldkamer is 24 uur per dag bereikbaar.

NAM Gasveld Vries Zuid-Zuid

Met vriendelijke groet,
Afdeling communicatie
Nederlandse Aardolie Maatschappij BV

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869
Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen
Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

**Uitnodiging
WELKOM BIJ NAM
OP 24 JANUARI
IN DE HERBERG**

Beste buren uit Loon, Balloo en Taarlo,

De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) heeft in november 2015 een boring verricht naar een blok in een al producerend gasveld in het noorden van Assen. NAM noemt dat het 'Vries-gasveld'. De 3 kilometer diepe put loopt vanaf onze locatie Vries-1 aan Het Kleuvenveld in de gemeente Assen naar het dorp Loon. Het aardgas kan inmiddels gewonnen worden via een productie-installatie.

Uitnodiging De Herberg van Loon

Hoe het gas uiteindelijk naar de installatie toestroomt en waar we aardgas voor gebruiken leggen we graag aan de inwoners van Loon, Balloo en Taarlo uit tijdens een inloopsessie. Deze inloopsessie houden we op

**dinsdag 24 januari 2017 tussen 16.00 en 20.00 uur
in de Herberg van Loon aan de Gasterenseweg 1 in Loon.**

Aanmelden voor de inloopsessie is niet nodig, u kunt zelf het tijdstip bepalen waarop u bij ons langkomt.

Nederland telt 175 gasvelden in de ondergrond

Een aantal van die gasvelden bevindt zich in en rondom Assen. Er zijn vier gasvelden in de gemeente Assen door NAM in gebruik: het gasveld Vries aan de noordkant, het veld Assen aan de noordwest-kant, het veld Witten aan de zuidwest-kant en het veld Eleveld-Noord aan de zuidoost-kant. Een vijfde veld, onder het Asserbos, bevat te weinig gas om te kunnen produceren. Het gasveld Vries is veel dunner en veel kleiner dan het grote Groningen gasveld. Qua volume is het gasveld ten Noorden van Assen 400 keer kleiner. De bovengrond is anders, en de ondergrond is anders. De twee velden zijn dus geologisch niet met elkaar te vergelijken. Zelfs het gas is anders van kwaliteit.

NAM

Aardbevingsrisico laag in dit gasveld

Wij begrijpen dat u vragen heeft over eventuele nadelige gevolgen voor u. Dat begrijpen we, want er wordt veel over die gevolgen geschreven; over bodemdaling, aardbevingen en schade aan huizen. Vandaar dat wij het belangrijk vinden u goed te informeren. Een boring veroorzaakt geen aardbeving. Een eventuele beving ontstaat tijdens het proces daarna, het winnen van gas. Doordat het gas uit de steenlaag op drie kilometer diepte wordt gehaald, ontstaat er druk op dat gesteente waardoor de bodem wat kan dalen. Wanneer dat in één keer flink beweegt, kan er een beving ontstaan. NAM kijkt bij de winning van gas in nieuwe blokken van al producerende gasvelden naar wat mogelijke gevolgen voor u zouden kunnen zijn. We zijn echter al langer gas aan het winnen vanuit dit veld en tot nu toe verwachtten wij een bodemdaling van maximaal 2 centimeter over een periode van tientallen jaren. Voor dit veld was het risico op aardbevingen laag omdat het een kleine hoeveelheid gas uit een klein blok betreft. Daardoor is het risico op schade aan uw huizen nog kleiner. Echter, een aardbeving is nooit uit te sluiten. In zeven van de 175 gasvelden in Nederland zijn er voelbare bevingen geweest. Heeft u vragen of twijfels, laat het ons alstublieft weten. Er is veel informatie over dit onderwerp beschikbaar; wij helpen u daar graag bij.

Goed om te weten

Voor alle kleine gasvelden van NAM in Nederland heeft NAM een speciale schadeprocedure. Dat betekent dat wanneer er een voelbare aardbeving is geweest en u vermoedt dat daardoor schade is ontstaan, u de schade bij NAM kunt melden. Wanneer NAM verantwoordelijk is voor de schade aan uw huis, wordt de schade zondermeer vergoed.

Waarom wordt er nog steeds aardgas uit de grond gehaald?

Omdat we als inwoners van Nederland aardgas gebruiken voor het verwarmen van huizen, douche- en badwater, voor het koken van eten en voor een groot deel voor het opwekken van elektriciteit. Nederland is een land van energie. We verbruiken veel energie, maar we winnen ook heel veel in ons eigen land. De belangrijkste energiebron van Nederland is aardgas. Sinds de ontdekking van het grote Groningen gasveld in 1959 zijn er door mijnbouwbedrijven nog honderden kleine velden ontdekt die nog steeds worden aangeboord en waarvan het gas in ons energiesysteem wordt gebruikt. NAM voert bovendien het kleine-veldenbeleid van de Nederlandse regering uit. Dat betekent dat ook het gas uit de kleine gasvelden gewonnen moet worden.

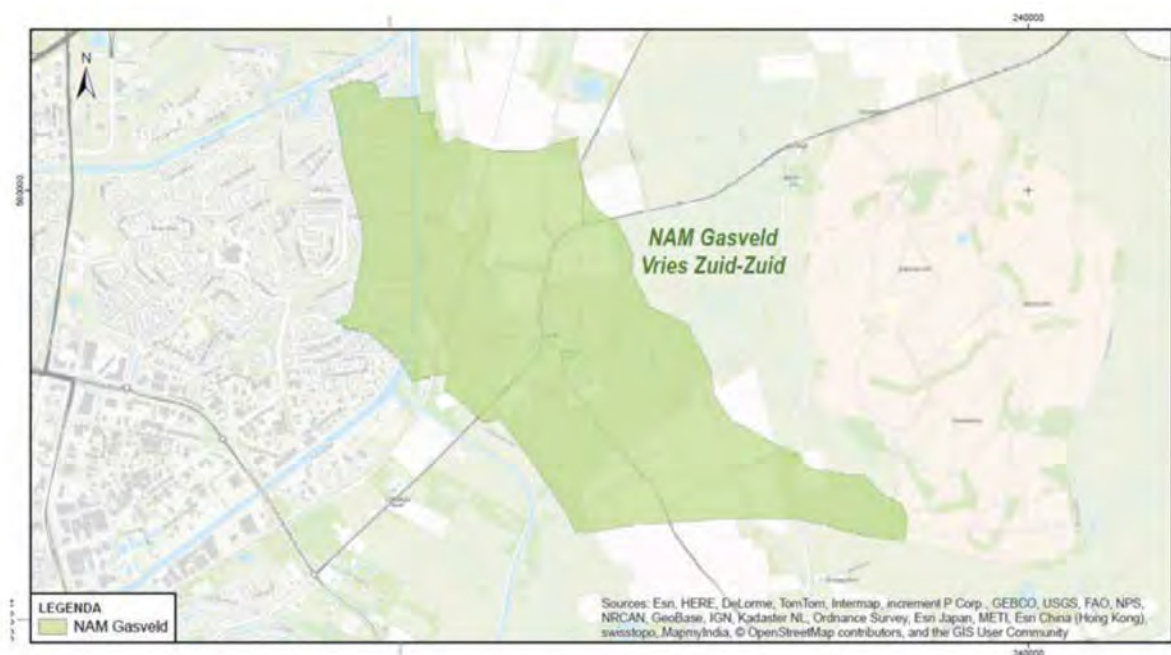

Meer informatie?

- Op www.nam.nl vindt u uitgebreide informatie over de activiteiten in Assen.
- Op Facebook zijn wij te vinden als: NAM in Assen.
- Twitter @NAMbv
- Ook op social media kunt u uiteraard met uw vragen terecht!

Heeft u hier nog vragen over?

Heeft u een vraag over onze NAM-locatie dan kunt u ze tijdens kantooruren stellen aan [REDACTED] van [REDACTED] op telefoonnummer [REDACTED]. Buiten kantooruren kunt u bellen met de Centrale Meldkamer van NAM op telefoonnummer [REDACTED]. Deze meldkamer is 24-uur per dag bereikbaar.

Date : 7-10-2016 20:11:50

F

To : ██████████@assen.nl, "Marco Out" M.Out@assen.nl, ██████████assen.nl, ██████████@assen.nl
 Subject : FW: voorankondiging adviesverzoek winningsplan Westerveld (NAM(aan de decentrale overheden en uitnodiging specifieke sessie
 Attachment : 161007 concept_verzoek_tot_advies_decentrale_overheden_inzake_winningsplan_Westerveld_(NAM).pdf;

Heren,
 ██████████ We hebben vanavond van EZ een voor aankondiging ontvangen voor een adviesverzoek voor het nieuwe winningsplan van de NAM. (zie onderstaande mail) Dit gaat o.a. over de winning bij Assen. We zijn al bezig met de voorbereiding van een advies. Hierbij trekken we als lagere overheden samen op. Zeer binnenkort is er een overleg tussen de portefeuillehouders van Assen, Tynaarlo en Aa en Hunze. En een vervolg overleg met Stelpestra.
 Op dit moment kunnen nog niet inhoudelijk reageren.
 Mijn telefoon staat aan.
 Groet,
 ██████████

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: ██████████
 Verzonden: 7-10-2016 18:12
 Aan: ██████████@provinciegroeninge.nl; ██████████@leek.nl; ██████████@leek.nl; ██████████@noorderzijvest.nl; 'e ██████████noorderzijvest.nl'; ██████████@noorderzijvest.nl; ██████████@noorderzijvest.nl; ██████████@hunzeenaas.nl; ██████████@fryslan.frl; ██████████@ooststellingwerf.nl; ██████████@weterskipfryslan.nl; ██████████@drenthe.nl; ██████████@aenhunze.nl; ██████████@aenhunze.nl; ██████████@gemeentenoordenveld.nl; ██████████@assen.nl; ██████████@assen.nl; ██████████@assen.nl; ██████████@tynaarlo.nl; ██████████@middendrenthe.nl; ██████████@wdodelta.nl; ██████████@drenthe.nl; ██████████@gemeentenoordenveld.nl
 CC: '█████████@shell.com'
 Onderwerp: voorankondiging adviesverzoek winningsplan Westerveld (NAM(aan de decentrale overheden en uitnodiging specifieke sessie

Beste heer, mevrouw,

Op 12 juli jl. heb ik u geïnformeerd over het feit dat het winningsplan Westerveld (NAM) wordt aangehouden op advies van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM). Dit heeft tot gevolg gehad dat de specifieke sessie die stond gepland is geannuleerd. Ook heb ik u op de hoogte gebracht van de globale planning met betrekking tot het winningsplan Westerveld.

Huidige stand van zaken

Naar aanleiding van het advies van eind juni van SodM, heeft NAM half september jl. een aangepast winningsplan Westerveld ingediend. Dit winningsplan is als concept ingediend en vervolgens globaal getoetst door SodM. Het plan is volgens SodM van voldoende kwaliteit om de procedure doorgang te laten vinden. Daartoe heeft SodM TNO verzocht advies uit te brengen.

Adviestermijn

In het vorige bericht heb ik toegezegd dat ik u -parallel aan het adviesverzoek aan SodM- het winningsplan zou doen toekomen. Afhankelijk van het termijn waarbinnen SodM het advies oplevert, zou u vervolgens maximaal 14 weken de tijd hebben voor het opstellen van het advies. Door de snelheid waarmee het proces nu doorgang vindt, is het winningsplan echter nog niet verstuurd. Hoewel de verwachting is dat het advies van TNO deze week gereed is en SodM daarna nog 2 weken nodig heeft om het definitieve advies op te stellen, vinden wij het niet meer dan correct om de afgesproken termijn van 14 weken aan te houden.

Stukken ter informatie

Het door NAM aangepaste winningsplan Westerveld is te groot qua omvang om als bijlage bij deze e-mail te versturen. U ontvangt z.s.m. een link via WeTransfer. Met deze link kunt u het document downloaden. Mogelijk ten overvloede wijs ik u erop dat de bedrijfsgegevens in het winningsplan vertrouwelijk behandeld dienen te worden. Als bijlage bij deze mail, zit het (concept) verzoek tot advies. Uw bestuur mag op korte termijn het schriftelijke verzoek tot advies verwachten.

Wanneer het advies van SodM is ontvangen wordt dit direct aan u doorgestuurd en ook wordt er advies gevraagd aan de Technische commissie bodembescherming (Tcbb), die na ontvangst ook direct aan u zal worden verstuurd.

Specifieke sessie

Om u te ondersteunen in uw rol als adviseur organiseert EZ een specifieke sessie waar u vragen kunt stellen aan EZ, SodM of in dit geval NAM. Deze sessie is in overleg met de provincie Drenthe gepland op:

Dinsdag 8 november van 10 uur tot 12 uur op provinciehuis Drenthe, Westerbrink 1 in Assen

Gezien de beperkte ruimte verzoek ik u om per organisatie één afgevaardigde te laten deelnemen aan de specifieke sessie. Graag hoor ik van wie van uw organisatie dat zal zijn.

Globale (indicatie) planning:

Week 40 versturen winningsplan Westerveld en verzoek tot advies per mail
 Week 41 versturen schriftelijk verzoek tot advies aan bestuur
 Week 42 ontvangst advies SodM
 Week 43 versturen advies SodM aan decentrale overheden
 Week 43 verzoek tot advies Tcbb
 Week 45 specifieke sessie Winningsplan Westerveld
 Week 47 ontvangst advies Tcbb
 Week 48 versturen advies Tcbb aan decentrale overheden
 Week 02 ontvangst advies decentrale overheden

Heeft u nog vragen? U kunt mij bereiken op onderstaand nummer.

Met vriendelijke groeten,
 ██████████
 ██████████

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Energie & Omgeving
 Cluster Mijnbouw
 Bezoekadres Bezuïdenhoutsseweg 73, 2594 AC Den Haag
 Postadres Postbus 20401, 2500 EK Den Haag
 Telefoonnummer 06-██████████

Van: ██████████
 Verzonden: dinsdag 12 juli 2016 11:17
 Aan: ██████████
 ██████████
 ██████████

Onderwerp: planning vervolg winningsplan Westerveld (NAM)
 Urgentie: Hoog

Beste heer, mevrouw,

Naar aanleiding van het advies van Staatstoezicht op de Mijnen om het winningsplan Westerveld (NAM) aan te houden, wordt in deze dagen een brief aan de NAM verzonden, waarin wordt verzocht om binnen 8 weken na dagtekening van de brief het winningsplan aan te vullen met de gevraagde informatie. Zodra de aanvulling is ontvangen, wordt Staatstoezicht opnieuw om advies gevraagd. Hiervoor heeft Staatstoezicht maximaal 6 weken de tijd. Parallel hieraan stuur ik u het aangevulde winningsplan toe, met het verzoek tot het uitbrengen van advies. Het advies van Staatstoezicht wordt na ontvangst aan u toegestuurd, waarna u 8 weken de tijd heeft om advies uit te brengen. Dit houdt in dat u maximaal 14 weken de tijd heeft om het winningsplan te bestuderen en advies uit te brengen.

Indicatie globale planning:

- Week 36 ontvangst aangevuld winningsplan Westerveld door NAM en adviesverzoek aan SodM en decentrale overheden
- Week 42 ontvangst advies Staatstoezicht en doorsturen aan decentrale overheden en adviesverzoek aan Tcbb
- Week 44-45 specifieke sessie overheden
- Week 46 ontvangst advies Tcbb en doorsturen aan decentrale overheden
- Week 50 ontvangst advies overheden

Ter informatie stuur ik u ook het stroomschema toe. Hieruit kunt u afleiden hoe het proces nu is ingericht. In het geval van het winningsplan Westerveld, wordt deze lijn gevolgd.

Echter is, zoals u weet, de adviesrol van de overheden geheel nieuw. Dit betekent dat de inrichting van het proces ook aan verandering onderhevig kan zijn (los van de uitkomsten van het debat in de 2^e Kamer aangaande de voorgestelde wijzigingen in de Mijnbouwwet). Zo is bijvoorbeeld naar aanleiding van de informatiesessies die zijn gehouden, het adviestermijn van de overheden eerder al met 2 weken verlengd naar 8 weken. Mogelijk leiden nieuwe dienstverleningsafspraken met Staatstoezicht ook tot aanpassing van het proces (wanneer Staatstoezicht bijvoorbeeld binnen 4 weken advies kan uitbrengen, dan heeft u -uitgaande van de 8 weken adviestermijn na ontvangst advies Staatstoezicht- in totaal 12 weken).

Heeft u toch nog vragen? U kunt mij bereiken op onderstaand nummer. Ik heb verlof van 15 juli tot en met 20 juli.

Ik wens u -mocht u nog op vakantie gaan- een prettige vakantie toe.

Met vriendelijke roeten,

Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie & Omgeving
Cluster Mijnbouw
Bezoekadres Bezuidenhoutseweg 73, 2594 AC Den Haag
Postadres Postbus 20401, 2500 EK Den Haag
Telefoonnummer 06- [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 1 juli 2016 15:15

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: annulering sessie winningsplan Westerveld (NAM) 8 juli 2016

Urgentie: Hoog

Geachte heer, mevrouw,

Op 22 juni jl. heeft u een email ontvangen over het advies van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over het winningsplan Westerveld van de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM). Dit advies zou samen met het winningsplan aan u worden toegestuurd met daarbij het verzoek om hierop advies uit te brengen. SodM heeft eind juni geadviseerd om het winningsplan met informatie aan te vullen en tot die tijd aan te houden. Om deze reden wil ik daarom de specifieke informatiesessie die gepland stond op 8 juli afzeggen.

Proces

Zoals u weet ligt er een voorstel tot wijziging van de Mijnbouwwet voor aan de 2^e Kamer naar aanleiding van het rapport onderzoeksraad voor de veiligheid (OVV) over Groningen. Dit heeft tot gevolg dat de winningsplannen op een andere manier beoordeeld zullen worden. De afgelopen maanden is overleg met u geweest over de nieuwe aanpak van winningsplannen en uw rol daarin.

In het wetvoorstel wordt een aantal inhoudelijke wijzigingen voorgesteld. Het winningsplan Westerveld is het eerste plan dat naar aanleiding van de aanbevelingen van het OVV rapport en de daarop voorgestelde wijzigingen in de mijnbouwwet, is opgesteld. Ten tijde hiervan was de leidraad seismische risico analyse, die door SodM is opgesteld, nog niet gereed. Eerder is aangegeven dat het winningsplan Westerveld een pilotproject is.

Advies Staatstoezicht op de Mijnen

Eind juni 2016 hebben wij het advies van SodM over het winningsplan Westerveld ontvangen. SodM adviseert om het winningsplan aan te houden totdat NAM het winningsplan heeft aangevuld met de volgende gegevens:

1. Overzicht van de gemeten grondsnelheden en grondversnellingen;
2. Overzicht van de schademeldingen en de aard van de schade;
3. Analyse van de relatie tussen de grondsnelheden/-versnellingen en de aard en omvang van de gerapporteerde schade. Deze analyse zou geplaatst moeten worden in het kader van vergelijkbare analyses voor andere velden en de kalibratiestudie schade door aardbevingen (TNO rapport, TNO-034-DTM-2009-04435, 11. november 2009) en de SBR Richtlijn-A;
4. Analyse van de relatie tussen de bevingen en de productie(snelheid);
5. Rapportage van waargenomen relaties bij andere actieve velden;
6. Overige onderbouwende rapporten en analyses.

Wij hebben besloten, het advies van SodM over te nemen. Dat betekent dat het winningsplan formeel wordt aangehouden totdat NAM de gegevens heeft aangevuld.

Veiligheid gewaarborgd

SodM concludeert dat, op basis van de seismisch risico analyse in het ingediende winningsplan Westerveld, de veiligheid niet in het geding is en dat, in afwachting van de aanvullende gegevens, de gaswinning op basis van het huidige winningsplan kan doorgaan.

Sessie 8 juli 2016

Aangezien het winningsplan formeel wordt aangehouden, gaat de specifieke informatiesessie van 8 juli aanstaande niet door. Zodra de gegevens zijn aangevuld door NAM en na (een aanvullend) advies van SodM, ontvangt u opnieuw een uitnodiging voor een specifieke informatiesessie.

Langere adviesperiode

Zodra NAM het herziene winningsplan Westerveld indient, zullen wij parallel aan het verzoek tot advies aan SodM, u om advies vragen. U heeft hierdoor meer tijd om het winningsplan te bestuderen en advies uit te brengen. Zodra wij het advies van SodM hebben ontvangen, ontvangt u deze van ons. U heeft hierna nog 8 weken de tijd om advies uit te brengen. Parallel hieraan verzoeken wij de Technische commissie bodembescherming ook om advies. Wanneer dit advies binnen is zult u dit ook van ons ontvangen.

Stukken ter informatie

U vindt het advies van SodM als bijlage bij deze mail. Het aangehouden winningsplan is te groot qua omvang, vandaar dat u deze via een link van WeTransfer kunt openen. U kunt het document dan downloaden.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Heeft u toch nog vragen dan kunt u mij bereiken via onderstaand telefoonnummer.

Met vriendelijke groet,

Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie & Omgeving
Cluster Mijnbouw
Bezoekadres Bezuidenhoutseweg 73, 2594 AC Den Haag

Postadres Postbus 20401, 2500 EK Den Haag
Telefoonnummer 06-██████████

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Het college van Burgemeester en Wethouder van de gemeente XXX
Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie XXX
Het bestuur van het waterschap XXX

Datum

Betreft verzoek tot het uitbrengen van advies betreffende het winningsplan
Westerveld

Geacht college of bestuur,

Het kabinet heeft naar aanleiding van het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) over de aardbevingsrisico's in Groningen besloten om alle aanbevelingen van de OVV over te nemen.

Een van de belangrijkste aanbevelingen uit het OVV rapport richt zich op de veiligheid van de burgers en de infrastructurele werken. Een ander belangrijk punt betreft meer aandacht voor het burgerperspectief.

Deze en andere aanbevelingen, hebben tot gevolg dat de Mijnbouwwet op verschillende onderdelen zal worden gewijzigd. Deze wijzigingen zijn op 26 november 2015 ingediend bij de Tweede Kamer (TK, 2015-2016, 34348) en het wetsvoorstel zal naar verwachting in de eerste helft van 2017 in werking treden. In afwachting van de inwerkingtreding van het wetsvoorstel, heeft de Minister de Kamer toegezegd zoveel als mogelijk in de geest van de nieuwe Mijnbouwwet te handelen.

Nieuwe Mijnbouwwet

Het besluit om zoveel als mogelijk in de geest van het wetsvoorstel te handelen, heeft tot gevolg dat de veiligheid voor omwonenden, gebouwen en infrastructurele werken getoetst moet worden. Dit houdt in dat de beoordeling van de gevolgen van aardbevingen niet langer wordt beperkt tot de "seismische hazard" (seismische dreiging), maar wordt uitgebreid naar het daadwerkelijke seismische risico (effecten voor omwonenden). Het gevolg is dat de reeds ingediende (wijzigingen van) winnings- en opslagplannen door de operator aangevuld moeten worden met een seismische risicoanalyse (SRA). Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) heeft hiervoor een leidraad opgesteld. U kunt de leidraad vinden op: www.nlog.nl/resources/Seismic_Risk/Tijdelijke%20leidraad%20SRA%20v1-2.pdf

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging

Directie Energie en Omgeving

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres

Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ez

Behandeld door

[Redacted]

T [Redacted]

M [Redacted]@minez.nl

Ons kenmerk

DGETM-EO / 16095939

Uw kenmerk

Bijlage(n)

2

Daarnaast vindt het kabinet het van groot belang dat het burgerperspectief in de besluitvorming wordt meegenomen. Om hieraan tegemoet te komen wordt de uniforme openbare voorbereidingsprocedure in beginsel toegepast bij zowel instemming met nieuwe winnings- en opslagplannen, als bij de wijziging van deze plannen. Dit houdt in dat ontwerpbesluiten ter inzage worden gelegd met de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen. Om verder invulling te geven aan het burgerperspectief krijgen, naast de huidige wettelijke adviseurs (SodM, Tcbb en Mijnraad), ook provincies, gemeenten en waterschappen advies

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Ons kenmerk
DGETM-EO / 16095939

srecht. Daarnaast vindt er gedurende de periode van terinzagelegging van het ontwerpbesluit ook een informatieavond plaats voor belangstellenden.

Verzoek tot advies winningsplan Westerveld

Op 12 september jl. heeft NAM een verzoek tot instemming voor het aangepaste winningsplan Westerveld ingediend. Het winningsplan is aangepast naar aanleiding van het eerder uitgebrachte advies van SodM van eind juni 2016. U vindt het aangepaste winningsplan als bijlage bij deze brief. Onderdeel van dit winningsplan is een confidentieel document dat bedrijfsgevoelige gegevens bevat. Het document is daarom niet openbaar en wij verzoeken hier als zodanig mee om te gaan.

Zoals hier bij procedure is aangegeven ontvangt u tevens het advies van SodM en de Tcbb, zodra wij dit hebben ontvangen.

*Wij verzoeken u om **binnen 14 weken na dagtekening** van deze brief, advies uit te brengen ten aanzien van het winningsplan Westerveld.*

Specifieke informatiesessie

Zoals hierboven al is aangegeven, wordt per winningsplan een specifieke informatiesessie georganiseerd. Voor deze sessie worden de provincie(s), gemeenten en waterschappen uitgenodigd, die binnen het winnings- of opslaggebied vallen van het desbetreffende plan.

8 november a.s. van 10.00 tot 12.00 uur op het provinciehuis Drenthe, Westerbrink 1 in Assen.

Hiervoor is reeds per mail een uitnodiging verstuurd.

Achtergrond Winnings- en opslagplannen

In een winnings- of opslagplan wordt beschreven hoe er gewonnen of opgeslagen gaat worden en wat de te verwachte seismische risico's zijn. De scope is dus de ondergrond en de veiligheid (van omwonenden en infrastructurele werken).

Procedure

Wanneer de minister van Economische Zaken, in haar hoedanigheid als bevoegd gezag, van een operator een verzoek tot instemming met een winnings- of opslagplan ontvangt, wordt het betreffende winnings- of opslagplan ter advisering voorgelegd aan de betrokken provincie(s),

gemeente(n) en waterschap(pen). De betrokken overheden hebben 14 weken de tijd om advies uit te brengen.

Parallel aan het verzoek tot advies aan de betrokken overheden, wordt Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) verzocht om binnen 6 weken advies uit te brengen. Zodra dit advies is ontvangen wordt deze aan de betrokken overheden gestuurd.

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Ons kenmerk
DGETM-EO / 16095939

Vervolgens wordt het advies van SodM samen met het winningsplan ter advisering voorgelegd aan de Technische commissie bodembescherming (Tcbb). De Tcbb heeft 4 weken de tijd om advies uit te brengen. Zodra het advies is ontvangen, wordt ook deze aan u gestuurd.

2 weken na ontvangst van het advies van SodM, wordt een overleg georganiseerd, waar de betrokken overheden specifieke vragen kunnen stellen naar aanleiding van het betreffende winnings- of opslagplan. In beginsel zullen hierbij ook SodM en de operator aanwezig zijn.

Na ontvangst van de adviezen van de betrokken overheden wordt in principe binnen 4 weken advies gevraagd aan de Mijnraad. De Mijnraad ontvangt naast het betreffende winnings- of opslagplan, alle uitgebrachte adviezen.

Vervolgens zal een ontwerpbesluit worden opgesteld, waarin de adviezen worden meegewogen. Tijdens de 6 weken durende ter inzage legging van het ontwerpbesluit, kan een ieder zienswijzen indienen. Ook wordt er een bewonersavond georganiseerd, waar men vragen kan stellen over het plan.

Als laatste wordt het definitieve besluit opgesteld. Dit besluit is vatbaar voor beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Hoogachtend,

mevr. mr. drs. J.H. Brouwer
MT-lid directie Energie en Omgeving

Date : 3-5-2018 11:28:00

From : ██████████

To : "██████████@tynaarlo.nl, "██████████@aaenhunze.nl

Subject : FW: voortgang zienswijzen Westerveld

Heren,

Ter info de svz afhandeling zienswijzen Westerveld.

Met vriendelijk groet,

██████████
Beleidsadviseur gemeente Assen

██████████
██████████
Website: www@assen.nl

From: ██████████@hetnet.nl>

Sent: Thursday, May 3, 2018 10:24:51 AM

To: ██████████

Subject: FW: voortgang zienswijzen Westerveld

██████████,

ter kennisneming.

gr

██████████

Van: ██████████@minez.nl

Verzonden: maandag 30 april 2018 09:37

Aan: ██████████@hetnet.nl>

Onderwerp: RE: voortgang zienswijzen Westerveld

Geachte heer ██████████, beste ██████████.

Het is inderdaad al geruime tijd bijzonder druk tijd op onze directie. Ondanks de drukte proberen we gestaag door te werken aan alle dossiers. Dat heeft consequenties voor de doorlooptijd van dossiers, waaronder Westerveld.

De beantwoording van het grote aantal zienswijzen en het opstellen van het definitieve besluit kosten de nodige tijd. Het registreren van alle zienswijzen, het verzorgen van de ontvangstbevestigingen en ordenen van alle zienswijzepunten heeft al enige maanden in beslag genomen. Vervolgens is tot aan kerst geschreven aan de (technisch) inhoudelijke antwoorden. Vervolgens start het werk van juristen die de inhoudelijke punten beoordelen op de juridische merites. Momenteel zitten we nog in die fase van de beoordeling. Dat wil dus ook zeggen dat de snelheid van behandeling niet meer in mijn handen ligt maar in handen is van de afdeling wetgeving en juridische zaken. Ook zij hebben het heel druk. Om u een idee te geven, het besluit telt op dit moment 35 pagina's, de nota van antwoord op de zienswijzen 65 pagina's.

De wetgever stelt een redelijke termijn voor het nemen van een besluit op een aanvraag. Binnen die termijn dient uiteraard ook gereageerd te zijn op zienswijzen. De wetgever heeft geen expliciete termijn gesteld voor het reageren op zienswijzen. Het besluit is omstreden en daarmee ingewikkeld, een redelijke termijn kan daardoor langer zijn dan voor een eenvoudiger casus.

Het besluit Westerveld heeft prioriteit om afgerond te worden. U wordt daar over op de hoogte gehouden. We zullen u niet verrassen met een kennisgeving in de krant, maar u bericht geven als wij weten wanneer er een publicatie te verwachten is.

Hartelijke groet,

██████████
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DGETM-Directie Energie en Omgeving
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

██████████@minez.nl
Tel. ██████████

Van: ██████████@hetnet.nl

Verzonden: woensdag 25 april 2018 14:19

Aan: ██████████

Onderwerp: voortgang zienswijzen Westerveld

G

Vanmorgen zijn wij met de werkgroep SGMN bijeen geweest. De vraag rees: wanneer zal er een reactie komen van EZ op de vorig jaar ingediende zienswijzen. Het is immers al weer bijna een jaar geleden dat het ontwerp-besluit ter visie werd gelegd.

Vanmiddag heb ik geprobeerd je telefonisch via het vaste en het mobiele nummer te bereiken. Helaas werd er niet opgenomen.

Ik kan me voorstellen dat het op dit moment bij jullie directie topdrukte is. Toch waag ik het er op je een aantal vragen te stellen.

1. Waarom duurt het zo lang voordat er een besluit wordt genomen op de zienswijzen?
2. Zijn er (wettelijke termijnen waarbinnen een besluit op zienswijzen genomen moet worden?
3. Zo ja, wat is die termijn?
4. En indien er een termijn is, is die inmiddels overschreden en zo ja, is er dan een besluit tot verlenging genomen ?
5. Zo ja, zijn de indieners van de zienswijzen daarvan op de hoogte gesteld.
6. Wanneer verwacht het Ministerie een besluit te nemen over de zienswijzen?
- 7.

Je begrijpt dat wij in het ongewisse verkeren, het duurt al met al erg lang.

Ondertussen maakt de Nam gebruik van het oude winningsplan en gaat al weer bijna anderhalf jaar door met oppompen.

En ondertussen bereiken ons de eerste signalen van wijkbewoners die schade aan hun huis hebben, dit gemeld hebben bij de Nam en al schade experts op bezoek hebben gehad om de schade op te nemen.

In het belang van alle bijna duizend inwoners van zienswijzen en in het bijzonder van de ruim duizend inwoners van onze wijk die destijds te petitie hebben ondertekend verzoek ik vriendelijk om zo spoedig mogelijk helderheid te geven.

Ik zou het zeer op prijs stellen als je op korte termijn bovenstaande vragen kunt beantwoorden.

Met vriendelijke groeten,

■■■■■■■■■■
Voorzitter werkgroep SGMN
(StopGaswinningMarsdijkNu)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Virusvrij www.avg.com

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 11-7-2017 14:03:20

From : "██████████"

To : "info@prscan.nl" info@prscan.nl

Cc : "██████████@assen.nl"

Subject : FW: Vragen over de gaswinningsput Vries 10 bij Loon

Attachment : vries bs1 kennis omgevingsbesluit inrichting Vries 1 14 mrt 2016.pdf;Brief VRS-10 23 december 2016.pdf;kamerbrief-over-start-gaswinning-uit-put-vries-10.pdf;brief EZ.pdf;image001.jpg;image002.jpg;image003.gif;image004.gif;image005.gif;

16.398

Geachte mevrouw ██████████,

Ik heb uw vragen van de griffie ontvangen en kan u de gevraagde informatie wel verstrekken.

In onderstaand overzicht heb ik u vragen en antwoorden opgesomd omtrent gaswinningsput Vries 10 bij Loon.

1. Op welke datum is put Vries 10 in november 2016 precies door de NAM in productie genomen?

Er is door de NAM aan ons geen exacte datum genoemd maar wel hebben ze ons verteld dat zij tussen Kerst en Oud&Nieuw 2016 de put gebruiksklaar zouden maken voor start winning.

2. Is voor deze put ook een bouwvergunning aangevraagd en afgegeven?

Ja er is door de NAM een omgevingsvergunning, waaronder een bouwvergunning, aangevraagd en verleend. Zie bijlage

3. Is het bij de gemeente bekend of er ook een MER is uitgevoerd?

Er is geen MER uitgevoerd. De minister van EZ achtte dit voor deze activiteit niet noodzakelijk. De motivatie is in het besluit omgevingsvergunning verwoord.

4. Is er een aanvraag wijziging gaswinning bij EZ voor deze put is aangevraagd?

Er is in eerste instantie een nieuw winningsplan Westerveld ingediend waarbij de winning van put Vries 10 is opgenomen. In het nieuwe winningsplan is echter niet echt duidelijk aangegeven waar deze put is gesitueerd en op welke diepte en hoeveel gas uit deze put wordt gewonnen. Dit aspect heeft de gemeente Assen ook in haar zienswijze opgenomen.

Tijdens de procedure heeft de NAM in een brief aan de toezichthouder (Sodm) toestemming gevraagd op basis van de ruimte in de bestaande vergunning te mogen starten met de winning uit put Vries 10. De toezichthouder (Sodm) heeft hiermee ingestemd. (Zie brieven NAM aan gemeenten en brief minister Kamp over put vries 10 aan 2^e kamer). In de brief van minister Kamp van 14 april 2017, waarin gemeenten worden geïnformeerd over hun adviesrol, wordt toegelicht hoe de minister omgaat met de procedures van de actualisatie van bestaande winningsplannen voor kleine velden. Daarin geeft de minister aan dat zolang de actualisatieprocedure loopt de mijnbouwmaatschappij conform de oude vigerende vergunning mag blijven winnen.

Ik verwacht u hiermee uw vragen te hebben beantwoord.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidspecialist gemeente Assen

██████████
██████████
Website: www@assen.nl

Van: PR Scan [[mailto:](mailto:info@prscan.nl)]

Verzonden: woensdag 5 juli 2017 16:42

Aan: Griffier <griffier@assen.nl>

Onderwerp: Vragen over de gaswinningsput Vries 10 bij Loon

PR Scan Strategische Communicatie Consultancy

Jadestoep 25
9403 SX Assen
info@prscan.nl

Geachte mevrouw,

Kunt u mij informatie geven over de gaswinningsput Vries-10 of mij iemand noemen die mij bij de gemeente van informatie kan voorzien?

Wat ik graag wil weten is op welke datum deze productieput in november 2016 precies door de NAM in productie is genomen en of er voor deze put ook een bouwvergunning is aangevraagd en afgegeven? Is het bij de gemeente bekend of er ook een MER is uitgevoerd en of er een aanvraag wijziging gaswinning bij EZ voor deze put is aangevraagd.

Met vriendelijke groeten,

██████████

Disclaimer: Dit bericht (inclusief bijlagen) kan vertrouwelijk zijn. Het bekend maken, kopiëren en verspreiden van een bericht dat niet voor u bestemd is, is niet toegestaan. Als u dit bericht per ongeluk heeft ontvangen, verzoeken wij u vriendelijk de afzender te informeren en het bericht direct te vernietigen. De verzender van dit e-mail bericht sluit elke aansprakelijkheid uit wanneer informatie in deze e-mail niet correct of onvolledig is, niet tijdig overkomt of indien schade ontstaat ten gevolge van deze e-mail. Op al onze leveringen en aanbiedingen zijn van toepassing onze algemene leveringsvoorwaarden.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
Postbus 28000
9400 HH ASSEN

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T [REDACTED] (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Behandeld door
[REDACTED]

T [REDACTED]
[REDACTED]@minez.nl

Ons kenmerk
DGETM-EO / 16034301

Uw kenmerk

Bijlage(n)
2

Datum **14 MRT 2016**
Betreft Omgevingsvergunning voor de inrichting Vries 1

1. Onderwerp aanvraag

Op 21 mei 2015 heeft de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. te Assen ingevolge de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna: Wabo) een aanvraag voor een omgevingsvergunning ingediend. De aanvraag betreft de inrichting Vries 1, bereikbaar via de openbare weg Kleuvenveld te Taarlo gelegen in de gemeente Assen, op de percelen kadastraal ingedeeld, gemeente Assen, sectie Y, nummers 164, 165 en 528.

De aanvraag is in het Omgevingsloket Online geregistreerd onder nummer 1674527.

De aanvraag betreft de ingebruikname van gasproductieput VRS-10. Deze wordt via een te plaatsen gasproductie-eenheid aangesloten op het bestaande leidingwerk. Tenslotte wordt ten behoeve van de nieuwe put een methanolinjectie-eenheid en een anticorrosievloeistofinjectie-eenheid geplaatst.

De omgevingsvergunning is aangevraagd voor de volgende activiteiten:

A. Het veranderen of veranderen van de werking en het in werking hebben van een inrichting

Volgens artikel 2.1, eerste lid, onder e, sub 2° en sub 3°, van de Wabo is een omgevingsvergunning vereist voor het veranderen of veranderen van de werking en het in werking hebben van een inrichting of mijnbouwwerk.

B. Bouwen van een bouwwerk

Volgens artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo is een omgevingsvergunning vereist voor het bouwen van een bouwwerk.

Op de activiteiten is de uitgebreide voorbereidingsprocedure van 6 maanden van toepassing (afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht en art. 3.10 van de Wabo).

Ingevolge artikel 3.3, vierde lid, onder a, van het Besluit omgevingsrecht (hierna: Bor), ben ik bevoegd te beslissen op deze aanvraag.

2. Verklaring van geen bedenkingen

Op grond van artikel 2.27, eerste lid, van de Wabo wijst een algemene maatregel van bestuur categorieën van gevallen aan, waarvoor geldt dat een omgevingsvergunning niet wordt verleend dan, nadat een daarbij aangewezen bestuursorgaan heeft verklaard dat het daartegen geen bedenkingen heeft.

Het verlenen van deze omgevingsvergunning valt niet onder de gevallen waarvoor ingevolge § 6.2 van het Bor een verklaring van geen bedenkingen is vereist.

3. Geraadpleegde organisaties

- Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Assen;
- Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe;
- Waterkwaliteitsbeheerder: Waterschap Hunze en Aa's;
- De Inspecteur-generaal der Mijnen (Staatstoezicht op de Mijnen).

4. Adviezen en zienswijzen

- Door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Assen is facultatief advies uitgebracht ten aanzien van het onderdeel 'bouwen van een bouwwerk' van de aanvraag;
- Gedeputeerde staten van de provincie Drenthe hebben verklaard geen wettelijk adviseur te zijn.
- Door de Inspecteur-generaal der Mijnen is advies uitgebracht ten aanzien van de aanvraag en de aan het (ontwerp)besluit te verbinden voorschriften.
- Op 19 november 2015 is een zienswijze ontvangen (geregistreerd als DGETM-EM/15164832).

5. Overwegingen m.b.t. de ingediende adviezen en zienswijzen

- Het advies van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Assen en de Veiligheidsregio Drenthe is volledig in dit besluit verwerkt. Zij geven aan dat de aanvraag voldoet aan artikel 2.10 van de Wabo.
- Het advies van de Inspecteur-generaal der Mijnen is volledig in dit besluit verwerkt. De daarbij geadviseerde voorschriften zijn verwerkt in bijlage 1 behorende bij dit besluit.
- Ten aanzien van de ingediende zienswijze merk ik het volgende op: Het ontwerpbesluit heeft met ingang van 7 oktober 2015 tot en met 17 november 2015 ter inzage gelegen, waarbij een ieder in de gelegenheid is gesteld om gedurende deze termijn zienswijzen kenbaar te maken. De ingekomen zienswijze is ontvangen op 19 november 2015; uit de datum van het poststempel blijkt dat deze op 18 november 2015 is verzonden. Dit houdt in dat de zienswijze buiten de wettelijke termijn van zes weken is ingediend. Telefonisch is de indiener in de gelegenheid gesteld om aan te tonen dat de zienswijze tijdig ter post is aangeboden, op andere wijze is ingediend dan wel een reden voor de termijnoverschrijding aan te geven. Niet is gebleken dat de zienswijze tijdig is ingediend noch van een

verschoonbare reden voor overschrijding van de termijn. Ik ben daarom van oordeel dat de zienswijze niet ontvankelijk is.

6. Procedure (ontwerp)besluit

De kennisgeving met betrekking tot dit ontwerpbesluit is op 6 oktober 2015 gepubliceerd in de Staatscourant en in het lokale blad 't Gezinsblad'. Het ontwerpbesluit heeft van 7 oktober 2015 tot en met 17 november 2015 ter inzage gelegen bij de gemeente Assen.

Naar aanleiding van de terinzagelegging is één zienswijze ontvangen. De ontvangen zienswijze is behandeld bij onderdelen 4. en 5. van dit besluit.

7. Overwegingen m.b.t. het besluit

De aanvraag is beoordeeld aan de voor de activiteiten betreffende artikelen van de Wabo. Voorts is de aanvraag getoetst aan het Bor en aan de Regeling omgevingsrecht.

A. Het veranderen of veranderen van de werking en in werking hebben van een inrichting.

De aanvraag is, met inachtneming van het bepaalde in artikel 2.14 van de Wabo, getoetst aan het belang van de bescherming van het milieu.

Milieuaspecten

In de omgevingsvergunningaanvraag is de bestaande toestand van het milieu, voor zover de inrichting daarvoor gevolgen kan veroorzaken, beschreven. De beoordeling van de gevolgen voor het milieu betreft het aspect: externe veiligheid.

De aanvrager heeft op zorgvuldige wijze de gevolgen voor het milieu die de inrichting kan veroorzaken beschreven. Hierbij is gekeken naar hun onderlinge samenhang, de technische kenmerken en de geografische ligging.

De aanvrager heeft tevens redelijkerwijs te verwachten ontwikkelingen die van belang zijn met het oog op de bescherming van het milieu omschreven. Uit de aanvraag blijkt dat hiermee op verantwoorde wijze wordt omgegaan.

De aanvrager heeft een verantwoord milieubeleid gevormd dat met betrekking tot de inrichting wordt gevoerd. De gevolgen voor het milieu worden door de aanvrager tijdens het in werking hebben van de inrichting geobserveerd, beheerst, en voor zover deze nadelige gevolgen hebben, verminderd.

Uit de aanvraag blijkt dat afdoende maatregelen zijn genomen om de belasting van het milieu te beperken en dat op verantwoorde wijze wordt omgegaan met het verbruik van energie.

Naast de voorschriften, genoemd in Bijlage 1 van dit besluit, zijn voor type-C inrichtingen voorschriften uit het Activiteitenbesluit milieubeheer van toepassing. Hiervoor verwijs ik u naar hoofdstuk 3 van het Activiteitenbesluit milieubeheer.

Milieueffectrapportage

Voor de oprichting van oppervlakte installaties voor de winning van aardolie of aardgas geldt, op grond van D.17.3 van het Besluit m.e.r., de m.e.r.-beoordelingsplicht.

Op 17 april 2015 heeft de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. mededeling gedaan van het voornemen van het oprichten van een oppervlakte installatie. Op 8 juni 2015 heb ik besloten dat een nadere afweging van de milieueffecten door het opstellen van een Milieueffectrapport niet noodzakelijk is, doordat de voorgenomen activiteit geen significant nadelige gevolgen voor het milieu zal hebben.

Bovengenoemde mededeling en het beoordelingsbesluit zullen, tegelijk met dit (ontwerp)besluit, ter inzage worden gelegd.

Beste beschikbare technieken

Voor de inrichting is geen BBT document (BREF) vastgesteld in het kader van de IPPC, omdat de inrichting Vries 1 geen IPPC inrichting is.

De bepaling van de beste beschikbare technieken (BBT) voor de inrichting is uitgevoerd conform artikel 5.4 van het Besluit omgevingsrecht.

De grenswaarden zoals vastgelegd in het Activiteitenbesluit, de Nederlandse emissie Richtlijn (NeR) en het Besluit externe veiligheid inrichtingen, alsmede het voldoen aan de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming bedrijfsmatige activiteiten (NRB), zijn als minimum criterium gehanteerd, bij de bepaling van de Beste Beschikbare Technieken.

Externe veiligheid

Het externe risico is berekend volgens het rekenmodel safeti.nl en heb ik getoetst aan de in het Besluit externe veiligheid inrichtingen voorgeschreven normen.

Ten aanzien van het plaatsgebonden risico valt uit de berekende 10^{-6} contour op te maken dat er zich geen (beperkt) kwetsbare objecten binnen deze veiligheidscontour bevinden.

Gezien het ontbreken van (beperkt) kwetsbare objecten binnen het invloedgebied van de inrichting is het groepsrisico voor deze locatie verwaarloosbaar en daardoor niet berekend.

Energie en milieu

De Minister van Economische Zaken en de Nederlandse Olie en Gas Exploratie en Productie Associatie (NOGEPa) hebben een Meerjarenafspraak (looptijd tot 2020) afgesloten over het effectiever en efficiënter inzetten van energie.

Daarnaast is op 27 oktober 2010 het Overlegplatform Olie en Gas van start gegaan. In dit platform werken overheid en de olie- en gasindustrie samen op het gebied van de bescherming van het milieu.

Ik kom dan ook tot de conclusie dat de omgevingsvergunning voor deze activiteit kan worden verleend.

B. Bouwen van een bouwwerk

De aanvraag is, met inachtneming van het bepaalde in artikel 2.10, lid 1, onderdelen a en b, van de Wabo, getoetst aan het Bouwbesluit 2012 en de bouwverordening van de gemeente Assen.

Het is aannemelijk gemaakt dat het bouwplan voldoet aan de gestelde eisen.

De aanvraag is, met inachtneming van het bepaalde in artikel 2.10, lid 1, onderdeel c, van de Wabo getoetst aan het geldende bestemmingsplan 'Buitengebied, Herziening art. 30 WRO'. Voor het perceel geldt de bestemming 'Jonge- veld- en veenontginningen' met de aanduiding 'aardgaswinning'. Het bouwplan voldoet aan de bestemming.

De aanvraag is, met inachtneming van het bepaalde in artikel 2.10, lid 1, onderdeel d, van de Wabo getoetst aan redelijke eisen van welstand.

Het bouwplan voldoet aan de redelijke eisen van welstand.

Ik kom dan ook tot de conclusie dat de omgevingsvergunning voor deze activiteit moet worden verleend.

8. Besluit

Gelet op het voorafgaande besluit ik:

- I. De ingekomen zienswijze niet ontvankelijk te verklaren;
- II. De omgevingsvergunning voor de inrichting Vries 1 te verlenen aan de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. voor de volgende activiteiten:
 - A. Het veranderen of veranderen van de werking van een inrichting;
 - B. Bouwen van een bouwwerk;
- III. De omgevingsvergunning voor onbepaalde tijd te verlenen, met verwijzing naar artikel 2.33 van de Wabo;
- IV. Aan de omgevingsvergunning de voorschriften uit bijlage 1 te verbinden;
- V. De aanvraag en bijbehorende bijlagen, deel te laten uitmaken van de omgevingsvergunning. De bij deze omgevingsvergunning behorende documenten worden genoemd in bijlage 2;

Op grond van artikel 6.1, tweede en derde lid, van de Wabo treedt dit besluit pas in werking nadat de termijn voor het indienen van een beroepschrift (ofwel zes

weken na de dag van de terinzagelegging) is verstreken of, indien beroep is aangetekend en een verzoek om voorlopige voorziening is ingediend bij de bevoegde rechter, op dat verzoek is beslist.

9. Beroepsprocedure

Tegen dit besluit kan degene wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken binnen zes weken na de dag van de terinzagelegging van dit besluit een gemotiveerd beroepschrift indienen bij de Rechtbank Noord-Nederland, ter attentie van de sector Bestuursrecht, Postbus 150, 9700 AD, Groningen.

Voor meer informatie over de rechtsmiddelen die u kunt aanwenden tegen een besluit van de overheid, verwijs ik u naar de brochure 'rechtsmiddelen (bezwaar en beroep) tegen beslissing overheid'. Dit document kunt u vinden op www.nlog.nl onder procedures - vergunningen.

De Minister van Economische Zaken,

MI-11a Directie Energie en Omgeving

Bijlage 1 Voorschriften en mededelingen

Aan de omgevingsvergunning zijn de volgende voorschriften verbonden:

Ten aanzien van de activiteit het veranderen of veranderen van de werking en het in werking hebben van een inrichting:

Algemeen

1. De voorschriften verbonden aan de op 03-07-2012 door het Ministerie van Economische Zaken verleende vergunning met kenmerk DGETM/EM/12077799 blijven onveranderd van kracht en gelden voor zover relevant, eveneens voor deze verandering, met dien verstande dat de voorschriften E.1 en E.5 worden gewijzigd in de volgende voorschriften.

E. Geluid

1. de etmaalwaarde van het door de werking van de inrichting veroorzaakte langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar, LT}$ bedraagt ter plaatse van de geluidscontour, aangegeven op tekening nr. EP201503227481005 d.d. 15-04-2015 aldaar op een hoogte van 5 meter boven het maaiveld gemeten, c.q. berekend, en beoordeeld volgens de "Handleiding meten en rekenen industrielawaai" (uitgave 1999), niet meer dan 50 dB(A);
5. uiterlijk zes maanden na het in gebruik nemen van de put VRS-10 wordt door of namens de vergunningshoudster door middel van geluidsmetingen en zonodig berekeningen gecontroleerd of aan het eerder gestelde wordt voldaan; de geluidsmetingen en berekeningen worden overgelegd aan de inspecteur-generaal der mijnen.

Toezichthouder:

Daar waar in deze vergunning wordt verwezen naar de toezichthouder, wordt bedoeld: Staatstoezicht op de Mijnen, Postbus 24037, 2490 AA Den Haag, sodmcomgevingsloket@minez.nl of via tel: 070 - 379 8400. Meldingen worden zoveel mogelijk digitaal uitgevoerd, naar het genoemde e-mailadres, bij storing kan dit ook telefonisch worden gedaan.

Het toesturen van stukken kan eveneens elektronisch naar genoemd e-mailadres, en eventueel naar bovenstaand postadres.

Ten aanzien van de activiteit bouwen van een bouwwerk:

Verplichtingen tijdens bouwen en bij voltooiing / ingebruikneming van een bouwwerk

1. Kennisgeving aan het bouwtoezicht van start van (onderdelen van) de bouwwerkzaamheden

De aanvang van de eerste projectwerkzaamheden (start bouw) wordt uiterlijk 3 werkdagen voordien gemeld aan de toezichthouder.

2. Beëindiging bouwwerkzaamheden (melding)

de beëindiging van de werkzaamheden dient uiterlijk op de dag van de beëindiging te worden gemeld aan de toezichthouder.

Mededelingen

1. Indien op het bouwterrein grond vrijkomt dient deze op de locatie te worden verwerkt of te worden afgevoerd overeenkomstig de landelijke regeling voor het transport van afvalstoffen.
2. Voordat met de bouwwerkzaamheden wordt aangevangen dient u te onderzoeken of er geen kabels en leidingen, riolering e.d. in het bouwterrein aanwezig zijn. Hierover kunt u informatie verkrijgen door melding bij het kabels- en leidingen informatie centrum (klic) tel: 0880-0080;
3. De bouwwerkzaamheden worden uitsluitend van maandag tot en met zaterdag uitgevoerd van 07.00 uur tot 19.00 uur.
4. Veranderingen in de uitvoering tijdens de bouw, in afwijking van de verleende omgevingsvergunning, moeten vóór de uitvoering daarvan worden gemeld en/of worden overlegd met de toezichthouder. Van de verandering wordt, door of namens de vergunninghouder, een registratie bijgehouden. Onder bepaalde omstandigheden kan een ondergeschikte wijziging worden aangemerkt als een gelijkwaardige oplossing. Indien dit niet het geval is dient een gewijzigde omgevingsvergunning aangevraagd te worden.
5. Afscheiding van het bouwterrein
 1. Het terrein waarop wordt gebouwd, grond wordt ontgraven of dergelijke werkzaamheden worden verricht, moet door een doeltreffende afscheiding van de weg en van het aangrenzende open erf of terrein zijn afgescheiden als gevaar of hinder te duchten is.
 2. De in het eerste lid bedoelde afscheiding moet zodanig zijn geplaatst en ingericht, dat het verkeer zo min mogelijk hinder ervan ondervindt en de toegang tot brandkranen en andere openbare voorzieningen, zoals leidingen, er niet door wordt belemmerd.
 3. Een terrein, waarop een bouw- of grondwerk wordt uitgevoerd en dat niet van de weg en van het aangrenzende open erf of terrein is afgescheiden, moet, wanneer er niet wordt gewerkt, worden bewaakt, tenzij het bouwtoezicht dit niet nodig acht.
6. Het bouwen en alles wat daarmee in verband staat moet geschieden op veilige wijze. Tijdens de bouw moeten zodanige maatregelen getroffen te worden dat bouwdelen niet kunnen instorten c.q. omwaaien. Hiertoe dienen deze bouwdelen vakkundig te worden geschoord en/of in het onderliggende werk te worden verankerd.

7. Bouwafval

1. Op de bouwplaats is, voor zover nodig, tenminste een container aanwezig voor:
 - a. de gevaarlijke afvalstoffen (conform art. 3 Regeling Europese afvalstoffenlijst);
 - b. steenwol, mits dit meer dan 1 m³ per bouwproject bedraagt;
 - c. glaswol, mits dit meer dan 1 m³ per bouwproject bedraagt;
 - d. overig afval.
2. Overig afval, zoals bedoeld in voorgaand lid onder d, en de fracties, bedoeld in het voorgaande lid onder a, b en c, moeten op de bouwplaats gescheiden worden gehouden.
3. de fractie gevaarlijk afval wordt zoveel mogelijk, doch te allen tijde na werktijd afgesloten bewaard.
4. Als de totale hoeveelheid bouwafval die vrijkomt bij een bouwproject minder bedraagt dan 10 m³, mag degene die bedrijfsmatig bouwwerkzaamheden verricht dit bouwafval meenemen naar zijn bedrijf voor tijdelijke opslag.

8. Bodemgesteldheid

Het opslaan en omgaan met afvalstoffen op de bodem wordt op een zodanige wijze gedaan dat geen verontreinigingen kunnen optreden van de bodem en/of het grondwater. Indien tijdens of ten gevolge van de werkzaamheden bodemverontreiniging optreedt, moet degene die de werkzaamheden uitvoert:

- a. deze verontreiniging terstond melden aan de toezichthouder;
- b. de oorzaak van de verontreiniging zo spoedig mogelijk wegnemen ten einde de directe gevolgen zo veel mogelijk te beperken;
- c. de verontreinigingen en de verontreinigde grond overeenkomstig de aanwijzingen van de toezichthouder verwijderen.

Bijlage 2 Documenten behorende bij deze omgevingsvergunning

- Aanvraagformulier 1674527
- 078326191:02 Memo Bureau BRA Nieuwe Onderdelen Vries 1 d.d. 9-3-2015
- 5168/ NAA/ HW/ FW/ 2 geluidsprognose NAM locatie Vries 1 d.d. 17-4-2015
- 078362897: B QRA Vries-1 d.d. 17-4-2015
- EP20150322171001 – kadastrale- / situatiekaart omgevingsvergunning t.b.v. bouw locatie Vries 1 d.d. 13-4-2015
- EP20150322171002 – plotplan omgevingsvergunning t.b.v. Vries 1 d.d. 13-4-2015
- EP201503227481001 – kadastrale-/situatiekaart vergunningaanvraag Wabo locatie Vries 1, d.d. 13-4-2015
- EP201503227481002 – plattegrondtekening vergunningaanvraag Wabo locatie Vries 1 d.d. 27-3-2015
- EP201503227481003 – schema hoofdprocesleidingen vergunningaanvraag Wabo locatie Vries 1 d.d. 13-4-2015
- EP201503227481004 – schematische weergave proces vergunningaanvraag Wabo locatie Vries- 1, d.d. 13-4-2015
- EP201503227481006 – risicocontour vergunningaanvraag Wabo locatie Vries 1 d.d. 15-4-2015
- EP201503227171003 – aanzichten omgevingsvergunning t.b.v. bouw locatie Vries 1 d.d. 13-4-2015
- EP201503227481005 – geluidscontour vergunningaanvraag Wabo Vries 1 d.d. 15-4-2015
- 201212203696-000-0001 general arrangement kiss next skid type 00 d.d. 23-5-2014
- Bijlage 1 beschrijving van de gaswinningsinstallatie Vries 1 d.d. 21-4-2015
- DGETM-EM/15075213 – MER- beoordelingsbesluit m.b.t. het voornemen van de oprichting van een oppervlakte-installatie op de inrichting Vries-1 d.d. 8 juni 2015

■ Kennisgeving

Besluit omgevingsvergunning inrichting Vries 1

De Minister van Economische Zaken maakt bekend:

Aan de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. te Assen is een omgevingsvergunning verleend voor de activiteiten 'verandering van een inrichting' en 'bouwen' ingevolge de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht voor de inrichting Vries 1, gelegen in de gemeente Assen, op de percelen kadastraal ingedeeld gemeente Assen, sectie Y, nummers 164, 165 en 528.

De omgevingsvergunning betreft de ingebruikname van gasproductieput VRS-10. Deze wordt via een gasproductie-eenheid aangesloten op het bestaande leidingwerk. Daarnaast wordt een productie-eenheid geplaatst en in gebruik genomen ten behoeve van gasproductieput VRS-10. Ten slotte worden ten behoeve van de nieuwe put een methanolinjectie-eenheid en een anticorrosievloeistofinjectie-eenheid geplaatst.

Op het ontwerpbesluit, dat gedurende zes weken ter inzage lag bij de gemeente Assen, is een zienswijze ingediend.

Het besluit en de andere relevante stukken liggen met ingang van 24 maart 2016 gedurende zes weken ter inzage op de secretarie van de gemeente Assen. Wij adviseren u voor de inzage van dit besluit eerst contact op te nemen met de gemeente (tel. 14 05 92).

Voor inlichtingen kunt u zich wenden tot de heer [REDACTED] van het Ministerie van Economische Zaken.

Tegen dit besluit kan degene wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken binnen zes weken na de dag van de terinzagelegging van dit besluit een gemotiveerd beroepschrift indienen bij de Rechtbank Noord-Nederland, ter attentie van de sector Bestuursrecht, Postbus 150, 9700 AD, Groningen.

Wij maken u erop attent dat slechts beroep tegen dit besluit kan worden ingediend als ook een zienswijze is ingebracht tegen het ontwerpbesluit en men belanghebbende is.

NAM Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Aan:
Burgemeester Out, Burgemeester Thijsen,
Wethouder Lambert

Uw ref.: 2016-04538

Brief ref.: EP201612207623

Datum: 23 december 2016

Betref: Westerveld winningsplan en Vries-10 productie

Geachte Burgemeesters Out, Thijsen en Wethouder Lambert,

Op 30 november en 21 december 2016 hebben we gesproken over het winningsplan Westerveld en de productiestart van de put Vries-10, aan Het Kleuvenveld te Assen. We danken u dat u hiervoor tijd hebt genomen en we denken dat deze gesprekken en de brief/email-communicatie bijgedragen hebben aan de wederzijdse begripsvorming.

In ons recente gesprek hebben we de volumes, zoals die vermeld worden door het Staatstoezicht op de Mijnen in haar brief van 30 november 2016, verduidelijkt:

SodM geeft aan dat het vigerende winningsplan toestaat dat Vries-10 nog 113,3 miljoen m³ uit het Vries-Zuid gasveld mag produceren.

De prognose van het totale Vries-10 productievolume, zoals aangegeven in het nieuwe winningsplan, is 379 miljoen m³. Het leeuwendeel van de productie van Vries-10 zal hiermee onder het nieuwe winningsplan vallen.

Met betrekking tot de Seismische Risicoanalyse van het Ministerie van Economische Zaken, deelt de Minister de conclusies van deze analyse zoals uitgevoerd door TNO/SodM (het kleine velden onderzoek). De Minister concludeert dat: "in afwachting van de behandeling van het gewijzigde winningsplan op basis van het vigerende winningsplan, de productie doorgang kan vinden".

We vinden het vervelend dat de boodschap rond de productiestart van Vries-10 onbedoeld verbonden is geraakt met de procedure rond het aangepaste winningsplan Westerveld. Tijdens onze communicatie naar onze burens en andere belanghebbenden zullen we hier ook specifieke aandacht aan schenken.

De gasproductie in de velden rondom Assen voeren we veilig en verantwoord uit, net zoals bij de andere 175 kleine gasvelden in Nederland.

We vertrouwen op een constructieve samenwerking en we blijven de komende tijd in contact met alle betrokkenen om onze activiteiten toe te lichten.

Hoogachtend,

[Redacted]
Asset Manager Land.

Schepersmaat 2
9405 TA Assen

Postbus 28000
9400 HH Assen

T
BTW

[Redacted]
NL-801315670.B01

www.nam.nl

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. is statutair gevestigd te 's-Gravenhage - Handelsregister no. 04008869

Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Datum 22 november 2016
Betreft Start gaswinning uit put Vries-10

Geachte Voorzitter,

Tijdens het vragenuur van 16 juni 2015 is gesproken over een voorgenomen gaswinning door NAM in Drenthe. Tijdens de mondelinge beantwoording is in algemene zin aangegeven dat er bij winning uit kleine velden een winningsplan moet komen en dat omwonenden, gemeenten en provincies hierop zienswijzen kunnen indienen. Dit is ook bevestigd in de beantwoording van aanvullende schriftelijke vragen van het lid [REDACTED], waarin is aangegeven dat "in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden" (Kamerstukken 2015-2016, Aangangsel van de Handelingen, 57). Ofschoon dit in algemene zin juist is, kan de situatie zich voordoen dat er nog productieruimte beschikbaar is onder het geldende winningsplan. Deze situatie doet zich voor bij de put Vries-10 in Drenthe.

Put Vries-10 is geboord ter vervanging van een andere put, waarvan de productie jaren geleden is beëindigd vanwege een te hoge waterproductie. NAM wil nu de productie uit put Vries-10 opstarten en heeft Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) gevraagd om aan te geven of productie uit put Vries-10 is toegestaan. SodM heeft geconstateerd dat de grenzen van het vigerende winningsplan met het in gebruik nemen van put Vries-10 de komende twee jaar naar verwachting niet zullen worden overschreden en dat er op basis van het vigerende winningsplan gestart kan worden met de productie uit deze put. NAM voldoet hiermee dus aan de vereisten en mag op basis daarvan een aanvang maken met de productie.

Overigens heeft NAM wel een wijziging van het winningsplan ingediend. Op basis van dit gewijzigde winningsplan kan na mijn goedkeuring de productie uit Vries-10 ook na deze twee jaar doorgaan. Bij het indienen van het gewijzigde winningsplan heeft NAM op mijn verzoek rekening gehouden met de lopende wijziging van de Mijnbouwwet en de daarin opgenomen aangescherpte eisen voor winningsplannen. Zoals ik aan uw Kamer heb toegezegd, zal ik (wijzigingen van) winningsplannen waar mogelijk beoordelen aan de hand van de nieuwe Mijnbouwwet. Dit betekent onder meer dat ik omwonenden en gemeenten, provincies en waterschappen de gelegenheid zal geven om op het gewijzigde winningsplan te reageren. In dit winningsplan is ook een seismische risicoanalyse opgenomen. Deze seismische risicoanalyse geeft geen aanleiding om de voorgenomen productie uit Vries-10 niet op te starten. Ook de verwachte

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging

Directie Energie en Omgeving

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres

Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Ons kenmerk

DGETM-EO / 16170015

bodemdaling (< 2 cm) blijft met de productie uit de put Vries-10 binnen het nu geldende winningsplan.

SodM zal erop toezien dat de productie uit de put Vries-10 en de effecten daarvan op de bodembeweging binnen hetgeen vastgelegd is in het vigerende winningsplan blijven.

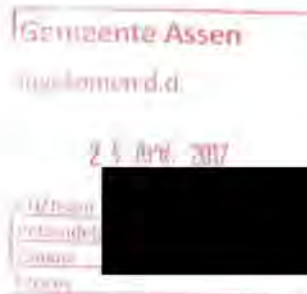
(w.g.) H.G.J. Kamp
Minister van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Reg.nr.
2017/1859

Datum 14 april 2017
Betreft In behandeling zijnde winningsplannen

Geacht College, geacht Bestuur,

In de afgelopen weken zijn diverse berichten in de media gepubliceerd over gaswinning uit kleine velden op land waarvan een (wijziging van het) winningsplan bij mij in behandeling is, zoals de gaswinning bij Heerenveen. Uit deze berichtgeving en de reacties daarop maak ik op dat er geen duidelijk beeld is van de gevolgde procedures. Mijn ambtenaren zullen u in de aankomende periode specifiek ten aanzien van de in uw gebied voorliggende winningsplan(nen) toelichting geven op de te volgen procedure en uw rol als adviseur ten gevolge van de nieuwe Mijnbouwwet, die per 1 januari jl. in werking is getreden. Vooruitlopend op deze gesprekken informeer ik u over de beoordeling van voor de inwerkingtreding van de nieuwe Mijnbouwwet ingediende (wijzigingen van) winningsplannen en mijn handelwijze tot nu toe. Daarmee hoop ik eraan bij te dragen dat eventuele onduidelijkheden of zorgen bij omwonenden vanuit de verschillende betrokken overheidslagen op een gelijklopende manier worden beantwoord.

Het hoe en waarom van een winningsplan

Voor het winnen van gas zijn verschillende vergunningen nodig. Zo is er een winningsvergunning nodig waarbij een mijnbouwmaatschappij het alleenrecht krijgt om binnen een bepaald gebied mijnbouwactiviteiten te ontplooiën. Voordat daadwerkelijk gewonnen mag worden, zijn daarnaast omgevingsvergunningen nodig voor de locatie en de installaties. Bij de besluitvorming op deze vergunningen zijn wettelijke adviseurs zoals Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) en u als decentrale overheden betrokken. Voor de wijze waarop het gas gewonnen wordt, stelt het mijnbouwbedrijf vervolgens een winningsplan op. Gaswinning mag plaatsvinden conform het winningsplan waaraan ik mijn instemming heb gegeven. Het winningsplan gaat onder andere in op de wijze en de duur van de winning, de verwachte of gewonnen hoeveelheden en de verwachtingen ten aanzien van bodembeweging.

Onder de voorschriften in de Mijnbouwwet zoals die tot 1 januari 2017 golden, werd aan de hand van het winningsplan beoordeeld of de winning doelmatig, efficiënt en binnen veilige kaders ten aanzien van de bodembeweging geschiedt. In 2015 heeft de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) in het rapport

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T [redacted] (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Behandeld door

[redacted]
J.L.M.oomes@minez.nl

Ons kenmerk
DGETM-EO / 17049086

'Aardbevingsrisico's in Groningen' aanbevelingen gedaan hoe in de besluitvorming omtrent gaswinning het aspect veiligheid een grotere rol kan spelen. Tevens werd aanbevolen om bij de besluitvorming over mijnbouwactiviteiten de andere overheden meer te betrekken. Deze aanbevelingen zijn geïmplementeerd in de herziening van de Mijnbouwwet die met ingang van 1 januari 2017 van kracht is. Ten aanzien van de winningsplannen is nu in de Mijnbouwwet geregeld dat aanvragen tevens worden getoetst op veiligheid en risico's voor gebouwen en dijken en omwonenden, en dat gemeenten, provincies en waterschappen om advies worden gevraagd. Daarnaast bleedt de Mijnbouwwet sinds 1 januari 2017 meer ruimte om voorwaarden of beperkingen aan het instemmingsbesluit te verbinden, waar het bedrijf aan moet voldoen bij de gaswinning.

Implementatie wijzigingen van de Mijnbouwwet

Op 2 april 2015 heb ik de kabinetsreactie op het OVV-rapport aan de Tweede Kamer gestuurd. Ik heb toen aangegeven dat ik, vooruitlopend op inwerkingtreding van de voorgestelde wijzigingen in de Mijnbouwwet, ingediende (wijzigingen van) winningsplannen zoveel mogelijk in de geest van de aangekondigde wijziging van de Mijnbouwwet zou behandelen. Onder de Mijnbouwwet zoals die destijds gold, kon ik een instemmingsbesluit op winningsplannen slechts weigeren in het belang van een planmatig beheer van voorkomens van delfstoffen of in verband met het risico van schade ten gevolge van beweging van de aardbodem. Het uitgebreidere beoordelingskader van de herziene Mijnbouwwet werd pas van kracht op 1 januari 2017. Mede om die reden is er geen overgangsrecht opgenomen bij de inwerkingtreding van de gewijzigde Mijnbouwwet. In het afgelopen jaar is veel werk verzet, zodat de besluiten met ingang van 1 januari 2017 met de beoogde zorgvuldige voorbereiding genomen kunnen worden, rekening houdend met het ruimere afwegingskader ten aanzien van veiligheid en risico's. Hoe deze wijzigingen precies vorm gegeven zouden worden, was op het moment van het schrijven van de kabinetsreactie nog niet precies duidelijk. Wel stond in ieder geval vast dat decentrale overheden een adviesrol zouden krijgen.

Vorig jaar, toen de contouren van de wijzigingen in de Mijnbouwwet zich begonnen af te tekenen, zijn er algemene informatiesessies gehouden om u te informeren over het adviesrecht dat u in het kader van de winningsplannen zou krijgen. Ook de vorm waarin winningsplannen bij het ministerie werden ingediend, is tegen het licht gehouden. De winningsplannen werden destijds geschreven door experts voor experts. De plannen waren daarom ongeschikt om ter advisering aan de decentrale overheden voor te leggen. Om die reden heb ik samen met de sector gewerkt aan het verbeteren van de begrijpelijkheid van de winningsplannen voor eenieder. Daarnaast is samen met SodM gewerkt aan een methodiek om de veiligheid expliciet in het winningsplan op te nemen op een eenduidige en onderling vergelijkbare wijze, een zogeheten seismische risicoanalyse. Ik heb aangegeven dat ik pas over de winningsplannen of wijzigingen daarvan zou besluiten nadat TNO een analyse had uitgevoerd over het seismische risico van alle kleine velden op land (brief aan de Tweede Kamer van 21 april 2015, Kamerstuk 33 529, nr. 146).

Voor 29 juni 2016 ingediende winningsplannen

Op 29 juni 2016 waren er 28 (wijzigingen van) winningsplannen ingediend, waarover ik nog geen instemmingsbesluit had genomen. Daarbij waren vijf nieuwe winningsplannen waar geen vigerend winningsplan aan ten grondslag lag. Nieuwe winningsplannen beschrijven voorgenomen winningen. Bij het aanboren van een nieuw gasveld wordt vaak een zogeheten well-test uitgevoerd, wat feitelijk geregistreerd wordt als productie. Er wordt dan dus geproduceerd uit het veld om te onderzoeken hoe het veld zich vermoedelijk zal gaan gedragen en de productie zich zal ontwikkelen. Die productie heeft een tijdelijk karakter. De informatie uit de test kan gebruikt worden om het winningsplan te onderbouwen en om de gevolgen van de winning zo goed mogelijk in te kunnen schatten. Omdat de activiteit feitelijk als productie geregistreerd wordt, moet dit wel in nauw overleg met SodM. Op het moment van het versturen van de brief aan de mijnbouwbedrijven werden bij twee velden dergelijke well-tests uitgevoerd.

Bij bestaande winningen (met een instemmingsbesluit op een vigerend winningsplan) krijgt een mijnbouwmaatschappij tijdens de productie van gas meer gegevens en kennis over het veld. Deze kennis kan leiden tot een wijziging van het winningsplan. Mijnbouwmaatschappijen dienen tijdig wijzigingen in te dienen op een winningsplan, zodat men conform het dan nog geldende winningsplan kan blijven winnen terwijl de wijziging in behandeling wordt genomen. Conform deze praktijk zijn mijnbouwmaatschappijen gewijzigde winningsplannen blijven indienen. Zoals aangegeven had ik toegezegd om alle winningsplannen in de geest van de wijziging van de Mijnbouwwet, waar op dat moment aan werd gewerkt, te behandelen. Dit betekende niet dat in afwachting van de inwerkingtreding van de gewijzigde Mijnbouwwet alle winningen op land stilgelegd zouden moeten worden. De betrokken mijnbouwbedrijven hadden immers tijdig (een wijziging van) hun winningsplan ingediend en dienden derhalve helderheid te krijgen over de productie van het gas of de voortzetting ervan. Bij winningen waar zou worden aangetoond dat de veiligheid niet in het geding is, zou de productie niet worden stilgelegd. Voor het geven van deze helderheid was dus van belang om te weten of het voortzetten van de productie tot een andere beoordeling zou leiden van de effecten van de bodembeweging of van de risico's voor omwonenden. In overleg met SodM heb ik TNO gevraagd samen met mijn ambtenaren in kaart te brengen of er aan de ingediende (wijzigingen van de) winningsplannen risico's ten aanzien van de veiligheid zaten. Ook is op basis van door TNO uitgevoerde seismische risicoanalyses (het zogenoemde kleineveldenonderzoek, Kamerstuk 33259, nr. 275) bekeken of de veiligheid in het geding was. Op grond van deze analyses kwam ik tot de conclusie dat er bij gasproductie volgens de ingediende winningsplannen geen directe aanleiding tot zorg was.

Op basis van deze gegevens heb ik de desbetreffende mijnbouwmaatschappijen per brief van 29 juni 2016 laten weten dat zij, in afwachting van de formele behandeling van het gewijzigde winningsplan op basis van de gewijzigde wet, de productie mochten voortzetten. Hiermee kregen de mijnbouwmaatschappijen

- nadat uit analyses van TNO was gebleken dat de veiligheid niet in het geding was - dus de mogelijkheid om de productie voort te zetten. Met de voortzetting van de productie zouden zij voor wat betreft productievolume en productieduur buiten het instemmingsbesluit op het vigerende winningsplan terecht kunnen komen. Het eerdere instemmingsbesluit bood de basis voor het voortzetten van de productie. De overige voorwaarden van het instemmingsbesluit op het vigerende winningsplan bleven van kracht. Bij de voortgezette productie mocht niet getreden worden buiten het ingediende (gewijzigde) winningsplan.

Met deze formulering ben ik niet expliciet ingegaan op winningsplannen waarvoor geen eerder instemmingsbesluit aanwezig was. Deze nieuwe winningsplannen waren wel opgenomen in de bijlagen van de brief. Op basis daarvan konden de mijnbouwbedrijven die op dat moment in het kader van een well-test gas produceerden, de productie in dat kader voortzetten. Voor zover de productie buiten de hiervoor gegeven kaders plaatsvindt, kan SodM overgaan tot het nemen van handhavingsmaatregelen.

De verdere besluitvorming op de ingediende (wijzigingen van) winningsplannen heb ik uitgesteld tot inwerkingtreding van de nieuwe Mijnbouwwet, zodat deze getoetst en behandeld konden worden conform de nieuwe eisen die volgden uit de kabinetsreactie op het OVV-rapport. De gewijzigde Mijnbouwwet biedt meer ruimte om voorwaarden aan het instemmingsbesluit te verbinden, waar het bedrijf aan moet voldoen bij de gaswinning. De brief van 29 juni 2016, de reeds ingediende gewijzigde winningsplannen en de instemmingsbesluiten op de vigerende winningsplannen vormen het kader waarbinnen de bedrijven thans voorlopig gas winnen tot de definitieve besluitvorming op het winningsplan heeft plaatsgevonden.

Winningsplannen ingediend met ingang van 29 juni 2016

Ook op en na 29 juni 2016 zijn er nog nieuwe en gewijzigde winningsplannen ingediend. De brief van 29 juni 2016 geldt niet voor de winningsplannen die op en na die datum zijn ingediend. Voor de beoordeling van de aspecten ten aanzien van bodembeweging en veiligheid moeten alle winningsplannen die sinds die tijd zijn ingediend een seismische risicoanalyse bevatten. Die winningsplannen die reeds compleet waren met de seismische risicoanalyse heb ik in behandeling genomen.

Bij nieuwe winningsplannen wordt de uniforme openbare voorbereidingsprocedure gevolgd. Voor gewijzigde winningsplannen wordt in principe dezelfde voorbereidingsprocedure gevolgd, tenzij het een wijziging van het instemmingsbesluit van ondergeschikte aard is en niet leidt tot een andere beoordeling van de effecten van de bodembeweging of de risico's voor onder andere de omwonenden.

Betrokkenheid en communicatie

Vorig jaar heb ik een start gemaakt met het alsnog in behandeling nemen van de eerder ingediende winningsplannen conform de gewijzigde Mijnbouwwet. In dat kader heb ik diverse decentrale overheden de afgelopen maanden om advies

gevraagd aangaande een specifiek winningsplan in de desbetreffende regio. Ik realiseer mij echter dat er voor diegenen onder u die nu nog om advies gevraagd (gaan) worden, er ruim een half jaar is verstreken tussen het versturen van de brief aan de mijnbouwbedrijven op 29 juni 2016 en het uitzetten van de adviesverzoeken aan de provincies, gemeenten en waterschappen. Achteraf constateer ik dan ook dat het de duidelijkheid ten goede was gekomen als ik destijds direct de brief van 29 juni 2016 ook met u had gedeeld.

Voor de nieuw te volgen procedure is er een aanzienlijk grotere inzet van menskracht nodig, zowel binnen uw organisatie als mijn ministerie. Om de procedure voor elk winningsplan zorgvuldig te kunnen doorlopen, neem ik de winningsplannen niet allemaal tegelijkertijd in behandeling. Ik streef ernaar gedurende dit jaar alle 28 (wijzigingen van) winningsplannen die voor 29 juni 2016 zijn ingediend in behandeling te nemen. Vanwege de onbekendheid met het adviseren op het gebied van winningsplannen geef ik adviseurs thans een ruime adviestijd. De adviesronde en het volgen van de voorgeschreven uniforme openbare voorbereidingsprocedure samen duurt momenteel circa 9 maanden. Daardoor kan ik dit jaar niet alle procedures afronden.

Ik hecht eraan gedurende dit proces op een open en transparante wijze met u te communiceren. Bij de start van de behandeling van een winningsplan wordt u opnieuw geïnformeerd, maar dan specifiek over het desbetreffende winningsplan, de procedure en uw adviesrecht.

In de procedure van behandeling zijn eveneens mogelijkheden ingebouwd om uw burgers te betrekken en te informeren. Zo organiseert mijn ministerie in overleg met u informatiesessies voor bewoners, waarbij ter plekke de mogelijkheid bestaat tot het indienen van zienswijzen. Daarnaast communiceert mijn ministerie via de geëigende middelen, zoals kennisgeving van het ontwerpbesluit via de Staatscourant en lokale bladen van gemeenten waar het gasvoorkomen zich onder bevindt. Verder zal ik gedurende bij de terinzagelegging alle stukken, benodigd voor het tot stand komen van het besluit, online en bij decentrale overheden ontsluiten.

Het komende jaar zal ik een beroep doen op uw organisatie om mij van adviezen te voorzien die ik kan betrekken bij het besluit omtrent instemming met de winningsplannen. Mijn ambtenaren zullen u daarbij zo goed mogelijk van

Minister van Economische Zaken

The logo features the text "PR Scan" in a bold, black, sans-serif font. Below the text is a horizontal line composed of four rectangular segments. A large, thick, blue swirl graphic surrounds the text and the line, starting from the top left and curving around the right side.

PR Scan

Jadestoep 25
9403 SX Assen
info@prscan.nl

Date : 6-12-2016 14:32:33

F [redacted]
T [redacted]

Subject : FW: Werklunch opstellen tekstgedeelten casco advies winningsplan Westerveld: vrijdag 9 december met inloop vanaf 10.30 uur

H [redacted]

I [redacted]
Kan ik jou voor De Zevenhof doorgeven als contactpersoon voor tijdens de vergadering?

Groet, [redacted]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Verzonden: dinsdag 6 december 2016 14:00

Aan: [redacted] GemeenteNoordenveld.nl; [redacted]@ groningen.nl; [redacted]@hunzeenaas.n [redacted]@noorderzijlvest.nl; [redacted]@wdodelta.nl

Onderwerp: Werklunch opstellen tekstgedeelten casco advies winningsplan Westerveld: vrijdag 9 december met inloop vanaf 10.30 uur

Tot nu toe aangemeld:

[redacted] gemeente Assen
[redacted] gemeente Tynaarlo
[redacted]

Tot nu toe afgemeld:

[redacted], waterschap Noorderzijlvest [redacted] gemeente Midden-Drenthe [redacted] gemeente Noordenveld (Fijn dat je probeert je tekst wel te leveren [redacted] provincie Groningen [redacted] waterschap Drents Overijsselse Delta, omdat er gering belang is (Dank voor de GIS-bestanden van locaties en contouren [redacted])

[redacted]

Date : 8-12-2016 13:45:16

From : "[REDACTED]@drenthe.nl

T [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

Subject : FW: Werklunch opstellen tekstgedeelten casco advies winningsplan Westerveld: vrijdag 9 december met inloop vanaf 10.30 uur

Hallo [REDACTED]

Prima, ik heb de Zevenhof inmiddels op de hoogte gebracht en de accommodatie geannuleerd.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Secretaresse [REDACTED] Team Plattelandsontwikkeling
Achtervang [REDACTED]
Telefoon [REDACTED]
Westerbrink 1, Postbus 122, 9400 AC ASSEN
(Aanwezig op Maandag, Dinsdag en Donderdag)
www.provincie.drenthe.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: donderdag 8 december 2016 13:44

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: RE: Werklunch opstellen tekstgedeelten casco advies winningsplan Westerveld: vrijdag 9 december met inloop vanaf 10.30 uur

Klopt,

Ik heb de genodigden hierover al geïnformeerd middels een mailtje.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]@drenthe.nl]

Verzonden: donderdag 8 december 2016 13:42

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

CC: [REDACTED]@drenthe.nl>

Onderwerp: RE: Werklunch opstellen tekstgedeelten casco advies winningsplan Westerveld: vrijdag 9 december met inloop vanaf 10.30 uur

Hallo [REDACTED]

Dank je wel voor je mailtje. Ik stuur hem ook door naar [REDACTED].

Ik zal de Zevenhof annuleren.

De werklunch gaat dus WEL door maar dan in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Secretaresse [REDACTED] Team Plattelandsontwikkeling
Achtervang [REDACTED]
Telefoon: [REDACTED]
Westerbrink 1, Postbus 122, 9400 AC ASSEN
(Aanwezig op Maandag, Dinsdag en Donderdag)
www.provincie.drenthe.nl

Van: [REDACTED]@assen.nl]

Verzonden: donderdag 8 december 2016 13:34

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: FW: Werklunch opstellen tekstgedeelten casco advies winningsplan Westerveld: vrijdag 9 december met inloop vanaf 10.30 uur

Dag Mevrouw [REDACTED]

Hier de opdrachtbevestiging van de Zevenhof.

Vanwege de beperkte belangstelling en de wil ik naar een alternatieve locatie dichterbij de buurt. Die heb ik gevonden in het gemeentehuis Tynaarlo te Vries.

Dus u kunt de Zevenhof afmelden.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]

Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

.....
[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [redacted]@drenthe.nl

Verzonden: dinsdag 6 december 2016 16:20

Aan: [redacted]@assen.nl>

Onderwerp: RE: Werklunch opstellen tekstgedeelten casco advies winningsplan Westerveld: vrijdag 9 december met inloop vanaf 10.30 uur

Ha ha, ja dat is goed hoor.

Hier de gegevens van het arrangement.

Van: [redacted]@assen.nl

Verzonden: dinsdag 6 december 2016 15:46

Aan: [redacted]

Onderwerp: RE: Werklunch opstellen tekstgedeelten casco advies winningsplan Westerveld: vrijdag 9 december met inloop vanaf 10.30 uur

Ja prima als de provincie de rekening maar betaalt!

Groeten [redacted]

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: [redacted]

Verzonden: 6-12-2016 14:32

Aan: [redacted]

Onderwerp: FW: Werklunch opstellen tekstgedeelten casco advies winningsplan Westerveld: vrijdag 9 december met inloop vanaf 10.30 uur

H [redacted]

I [redacted]

Kan ik jou voor De Zevenhof doorgeven als contactpersoon voor tijdens de vergadering?

Groet, [redacted]

-----Oorspronkelijk bericht-----

V [redacted]

Verzonden: dinsdag 6 december 2016 14:00

A [redacted]@GemeenteNoordenveld.nl; [redacted]@ groningen.nl; [redacted]@hunzeenaas.nl; [redacted]@noorderzijlvest.nl;
[redacted]@provincieGroningen.nl; [redacted]@tynaarlo.nl; [redacted]@vechtstromen.nl; [redacted]@wdodelta.nl

Onderwerp: Werklunch opstellen tekstgedeelten casco advies winningsplan Westerveld: vrijdag 9 december met inloop vanaf 10.30 uur

Tot nu toe aangemeld:

[redacted] gemeente Assen
[redacted] gemeente Tynaarlo
[redacted]

Tot nu toe afgemeld:

[redacted], waterschap Noorderzijlvest [redacted], gemeente Midden-Drenthe [redacted], gemeente Noordenveld (Fijn dat je probeert je tekst wel te leveren [redacted]) [redacted] provincie Groningen [redacted], waterschap Drents Overijsselse Delta, omdat er gering belang is (Dank voor de GIS-bestanden van locaties en contouren [redacted]!)

[redacted] [redacted] [redacted] [redacted]
betrokking heeft op hun gemeente.

En [redacted] van waterschap Noorderzijlvest omdat zijn collega [redacted] betrokken is bij dit winningsplan.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 8-12-2016 13:33:57

F

To : "████████████████████@drenthe.nl

C

Subject : FW: Werklunch opstellen tekstgedeelten casco advies winningsplan Westerveld: vrijdag 9 december met inloop vanaf 10.30 uur
Attachment : Provincie Drenthe 1003-157 OB.PDF;

Dag ██████████,

Hier de opdrachtbevestiging van de Zevenhof.

Vanwege de beperkte belangstelling en de wil ik naar een alternatieve locatie dichterbij de buurt. Die heb ik gevonden in het gemeentehuis Tynaarlo te Vries.

Dus u kunt de Zevenhof afmelden.

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
██████████
██████████
██████████@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: ██████████

Verzonden: dinsdag 6 december 2016 16:20

Aan: ██████████

Onderwerp: RE: Werklunch opstellen tekstgedeelten casco advies winningsplan Westerveld: vrijdag 9 december met inloop vanaf 10.30 uur

Ha ha, ja dat is goed hoor.

Hier de gegevens van het arrangement.

Van: ██████████@assen.nl

Verzonden: dinsdag 6 december 2016 15:46

Aan: ██████████

Onderwerp: RE: Werklunch opstellen tekstgedeelten casco advies winningsplan Westerveld: vrijdag 9 december met inloop vanaf 10.30 uur

Ja prima als de provincie de rekening maar betaalt!

Groeten ██████

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: ██████████

Verzonden: 6-12-2016 14:32

Aan: ██████████

Onderwerp: FW: Werklunch opstellen tekstgedeelten casco advies winningsplan Westerveld: vrijdag 9 december met inloop vanaf 10.30 uur

H ██████

I

Kan ik jou voor De Zevenhof doorgeven als contactpersoon voor tijdens de vergadering?

Groet, ██████

-----Oorspronkelijk bericht-----

V ██████████
Verzonden: dinsdag 6 december 2016 14:00

A ██████████@GemeenteNoordenveld.nl; ██████████@ groningen.nl; ██████████@hunzeenaas.nl; ██████████@noorderzijvest.nl;
Ans Bekkering: h.dreise@provincieGroningen.nl; frozema@tynaarlo.nl; a.lassche@vechtstromen.nl; MarthijnManenschijn@wdodelta.nl

Onderwerp: Werklunch opstellen tekstgedeelten casco advies winningsplan Westerveld: vrijdag 9 december met inloop vanaf 10.30 uur

Tot nu toe aangemeld:

██████████ gemeente Assen
██████████ gemeente Tynaarlo
██████████ ██████████

Tot nu toe afgemeld:

██████████, waterschap Noorderzijvest ██████████, gemeente Midden-Drenthe ██████████, gemeente Noordenveld (Fijn dat je probeert je tekst wel te leveren ██████████) ██████████ provincie Groningen ██████████, waterschap Drents Overijsselse Delta, omdat er gering belang is (Dank voor de GIS-bestanden van locaties en contouren ██████████!)

██████████ ██████████ ██████████ ██████████
betrekking heeft op hun gemeente.

En ██████████ van waterschap Noorderzijvest omdat zijn collega ██████████ betrokken is bij dit winningsplan.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

OPDRACHTBEVESTIGING

Relatienummer

Opdrachtnummer

Bij correspondentie bovenstaand kenmerk vermelden a.u.b.

Organisatie
Contactpersoon

Provincie Drenthe

Datum bijeenkomst
Soort bijeenkomst

9 december 2016
Dagdeel-vergadering

Aanvang 10.30 uur
Vertrek 13.00 uur

Let op: standaard is uw gastheer/vrouw
30 min. voor de aanvangstijd aanwezig

Geboekt op
Locatie bijeenkomst

5 december 2016
De Onderslagh

Contactpersoon tijdens bijeenkomst

Overzicht

Dagdeel 1
Lunch
Dagdeel 2

Aantal
5
5
n.v.t.

Prijs

Totaal

Totaal vergaderarrangement

Opmerking:

- *Lunch wordt geserveerd aan de vergadertafel, in overleg geen soep. In plaats van soep een ander warm hapje.
- *Er wordt 1 flipover met voldoende papier en stiften klaargezet in de vergaderruimte.

Het arrangement is inclusief:

- Onbeperkt koffie, cappuccino, espresso, warme chocolademelk en thee uit uw koffiebar in de zaal
- Onbeperkt vers water
- Lekkernij bij aankomst
- Gebruik van extra sub-ruimte
- Gebruik van beamer, scherm, 2 flip-overs, stiften en geluidsinstallatie
- Gratis toegang tot internet (Wifi)

Genoemde prijzen zijn exclusief BTW en overige consumpties.

De factuur wordt na het verblijf per mail toegezonden met een betalingstermijn van 14 dagen.

Date : 8-12-2016 13:48:36

16.402

From : [REDACTED]

To : "[REDACTED]@leek.nl

Subject : FW: Werklunch opstellen tekstgedeelten casco advies winningsplan Westerveld: vrijdag 9 december met inloop vanaf 10.30 uur

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

-----Oorspronkelijk bericht-----

Va [REDACTED]

Verzonden: donderdag 8 december 2016 13:40

Aan: [REDACTED]@drenthe.nl>; [REDACTED]@middendrenthe.nl>; [REDACTED]@aaenhunze.nl>; [REDACTED]@drenthe.nl>; [REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl; [REDACTED]@ groningen.n [REDACTED]@hunzenaas.nl; [REDACTED]@noorderzijvest.nl; [REDACTED]@provincieGroningen.nl>; [REDACTED]@provincieGroningen.nl; [REDACTED]@tynaarlo.nl; [REDACTED]@vechtstromen.nl; [REDACTED]@wdodelta.nl

Onderwerp: RE: Werklunch opstellen tekstgedeelten casco advies winningsplan Westerveld: vrijdag 9 december met inloop vanaf 10.30 uur

Urgentie: Hoog

Dag allemaal,

Opgelet: De locatie is gewijzigd!

In overleg met [REDACTED] besloten om de locatie van de bijeenkomst morgen te wijzigen. Er hebben zich tot nu toe 5 personen opgegeven en die komen allen uit Noord Drenthe; de locatie in Zwiggelte is wat uit de richting.

Dus: [REDACTED] heeft voor ons een vergader ruimte geregeld in het gemeentehuis in Vries.

Tot morgen vanaf 10:30 uur te Vries!

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

-----Oorspronkelijk bericht-----

V [REDACTED]@drenthe.nl]

Verzonden: dinsdag 6 december 2016 14:00

Aan: [REDACTED]@middendrenthe.nl>; [REDACTED]@aaenhunze.nl>; [REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@drenthe.nl>; [REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl; [REDACTED]@ groningen.n; [REDACTED]@hunzenaas.nl; [REDACTED]@noorderzijvest.nl; [REDACTED]@provincieGroningen.nl>; [REDACTED]@provincieGroningen.nl; [REDACTED]@tynaarlo.nl; [REDACTED]@vechtstromen.nl; [REDACTED]@wdodelta.nl

Onderwerp: Werklunch opstellen tekstgedeelten casco advies winningsplan Westerveld: vrijdag 9 december met inloop vanaf 10.30 uur

Tot nu toe aangemeld:

[REDACTED], gemeente Assen
[REDACTED], gemeente Tynaarlo
[REDACTED]

Tot nu toe afgemeld:

[REDACTED], waterschap Noorderzijvest [REDACTED] gemeente Midden-Drenthe [REDACTED] gemeente Noordenveld (Fijn dat je probeert je tekst wel te leveren [REDACTED]) [REDACTED], provincie Groningen [REDACTED], waterschap Drents Overijsselse Delta, omdat er gering belang is (Dank voor de GIS-bestanden van locaties en contouren Marthijn!)

[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
betrekking heeft op hun gemeente.
En [REDACTED] van waterschap Noorderzijvest omdat zijn collega [REDACTED] betrokken is bij dit winningsplan.

Date : 2-1-2017 15:58:43

16.403

F

T

Subject : FW: Westerveld winningsplan en Vries-10 productie

Attachment : Verduidelijking Westerveld winningsplan en Vries- 10 productie 170472.pdf;Stoppen_opstarten_gaswinning_put_Vries_10.pdf;

Hoi

Jullie hebben de laatste brief van NAM vorige week ongetwijfeld ook al gezien. Ik zo-even pas. Geen nieuws.
Enige aandachtspunt is de communicatie en dus dat dit tijdig op onze gemeentepagina's komt, zoals Marco Out aangaf.

<https://www.facebook.com/naminassen/>

Met vriendelijke groet,

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

Van:

Verzonden: maandag 2 januari 2017 15:52

Aan: Lambert, Co

CC:

Onderwerp: Westerveld winningsplan en Vries-10 productie

Dag Co,

Bijgaand de schriftelijke reactie van de NAM na ons laatste overleg op 21 december jl. (tijdens de kerstborrel).

Wel zullen we extra aandacht besteden aan communicatie ter verduidelijking op een tweetal infobijeenkomsten in Marsdijk (17 jan) en Loon (24 jan. en ook voor inwoners Balloo en Taarlo).

De aankondiging daarvan stemt de NAM af via afdeling communicatie gemeente Assen met communicatie Aa en Hunze en Tynaarlo. Dat i.v.m. verschillende gemeentepagina's.

Met vriendelijke groet,

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

NAM Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Gemeente	Assen
Nummer:	170472
Ingek.:	27 DEC 2016
Afdeling:	
Behandelaar:	

Aan:
Burgemeester Out, Burgemeester Thijsen,
Wethouder Lambert

Uw ref.: 2016-04538

Brief ref.: EP201612207623

Datum: 23 december 2016

Betreft: Westerveld winningsplan en Vries-10 productie

Geachte Burgemeesters Out, Thijsen en Wethouder Lambert,

Op 30 november en 21 december 2016 hebben we gesproken over het winningsplan Westerveld en de productiestart van de put Vries-10, aan Het Kleuvenveld te Assen. We danken u dat u hiervoor tijd hebt genomen en we denken dat deze gesprekken en de brief/email-communicatie bijgedragen hebben aan de wederzijdse begripsvorming.

In ons recente gesprek hebben we de volumes, zoals die vermeld worden door het Staatstoezicht op de Mijnen in haar brief van 30 november 2016, verduidelijkt:

SodM geeft aan dat het vigerende winningsplan toestaat dat Vries-10 nog 113,3 miljoen m³ uit het Vries-Zuid gasveld mag produceren.

De prognose van het totale Vries-10 productievolume, zoals aangegeven in het nieuwe winningsplan, is 379 miljoen m³. Het leeuwendeel van de productie van Vries-10 zal hiermee onder het nieuwe winningsplan vallen.

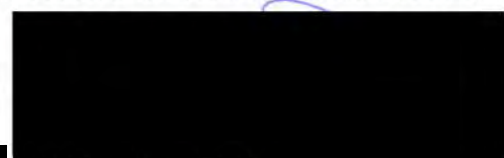
Met betrekking tot de Seismische Risicoanalyse van het Ministerie van Economische Zaken, deelt de Minister de conclusies van deze analyse zoals uitgevoerd door TNO/SodM (het kleine velden onderzoek). De Minister concludeert dat: "in afwachting van de behandeling van het gewijzigde winningsplan op basis van het vigerende winningsplan, de productie doorgang kan vinden".

We vinden het vervelend dat de boodschap rond de productiestart van Vries-10 onbedoeld verbonden is geraakt met de procedure rond het aangepaste winningsplan Westerveld. Tijdens onze communicatie naar onze burens en andere belanghebbenden zullen we hier ook specifieke aandacht aan schenken.

De gasproductie in de velden rondom Assen voeren we veilig en verantwoord uit, net zoals bij de andere 175 kleine gasvelden in Nederland.

We vertrouwen op een constructieve samenwerking en we blijven de komende tijd in contact met alle betrokkenen om onze activiteiten toe te lichten.

Hoogachtend,

Asset Manager Land.

Schepersmaat 2
9405 TA Assen

Postbus 28000
9400 HH Assen

T +31 (0)592 369111
BTW NL-801315670.B01

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. is statutair gevestigd te 's-Gravenhage - Handelsregister no. 04008869

www.nam.nl

KOPIE

Gemeente Assen Hunze

Gemeente Assen

Instituut

Ingek. 15 DEC 2016

Nederlandse Aardolie Maatschappij

Mevr. [REDACTED]
Postbus 28000
9400 HH ASSEN

Behandelaar:

Contactpersoon [REDACTED]

Telefoon 14 0592

Bezoekadres Noordersingel 33

Uw brief van

Uw kenmerk

Ons kenmerk 2016-04538

Datum 14 december 2016

Verzenddatum 14/12

Onderwerp Stoppen opstarten gaswinning put Vries-10

Geachte [REDACTED]

Op vrijdag 2 december jl. hebben wij van u twee mails ontvangen over de winning van aardgas uit de put Vries-10. Uw mails zijn een reactie op het bestuurlijk overleg van 30 november.

Wij stellen het zeer op prijs dat u terugkomt op uw eerdere besluit om op dit moment de productie te starten uit put Vries-10. Uw besluit doet recht aan door u gedane toezeggingen over het niet produceren uit de put Vries-10 richting onze inwoners en ons. (De betreffende stukken hebben wij u eerder gemaald). Wij gaan er vanuit dat conform de wens van de 2e Kamer eerst het proces van advies, zienswijze en eventueel beroep wordt doorlopen.

Met betrekking tot de gedachtenlijn in uw mails berichten wij u het volgende.

In de brief van minister Kamp aan de 2^e Kamer lezen wij het volgende:

“Tijdens het vragenuur van 16 juni 2015 is gesproken over een voorgenomen gaswinning door NAM in Drenthe. Tijdens de mondelinge beantwoording is in algemene zin aangegeven dat er bij winning uit kleine velden een winningsplan moet komen en dat omwonenden, gemeenten en provincies hierop zienswijzen kunnen indienen. Dit is ook bevestigd in de beantwoording van aanvullende schriftelijke vragen van het lid Dik-Faber (CU), waarin is aangegeven dat “in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden” (Kamerstukken 2015-2016, Aanhangsel van de Handelingen, 57).”

In het geval van Vries-10 is er een nieuwe boring geweest op basis waarvan door u besloten is om gas te gaan winnen. U heeft hiervoor een winningsplan ingediend. In dit Winningsplan Westerveld is voor Vries-10 sprake van een te winnen hoeveelheid van 0,6 Miljard M3 (high case). Hiermee onderkent u dat er geen bestaande vergunning is en dat een nieuw winningsplan nodig is. Het Sodem heeft in haar advies op het winningsplan niet aangegeven dat de aangevraagde hoeveelheid deels al vergund is en onderkent hiermee dat een nieuw winningsplan nodig is.

Los van de vraag of er wel of geen vigerend Winningsplan is, moeten wij constateren dat het oude Winningsplan niet voldoet aan de zaken die door de Onderzoeksraad voor de veiligheid zijn geconstateerd. Zo is het oude winningsplan niet getoetst op de veiligheid van burgers en infrastructuur (seismische risico analyse). Wij zijn dan ook van mening dat er niet kan worden teruggevallen op een winningsplan waarin geen rekening is gehouden met zo een belangrijk aspect.

In uw mail lezen wij het volgende:

‘De NAM heeft in 2016 een wijziging van het winningsplan ingediend. Bij het indienen van het gewijzigde winningsplan heeft NAM op verzoek van de Minister rekening gehouden met de lopende

Postadres
Postbus 30018, 9400 RA Assen
Stadhuis
Noordersingel 33, 9401 JW Assen

Telefoon
14 0592
Fax
(0592) 366 595

E-mail
info@assen.nl
Internet
www.assen.nl

Bank
NL28BNGH0285000497
t.n.v. Gemeente Assen

Wilt u bij een reactie op
deze brief het kenmerk en de
datum vermelden?

wijziging van de Mijnbouwwet en de daarin opgenomen aangescherpte eisen voor winningsplannen. In dit winningsplan is ook een seismische risicoanalyse opgenomen. Deze seismische risicoanalyse geeft volgens de Minister geen aanleiding om de voorgenomen productie uit Vries-10 niet op te starten.'

Wij kunnen deze gedachtenlijn niet volgen. In het Sodem rapport lezen wij namelijk dat er wel een kans bestaat op bevingen en schades als gevolg van, onder andere, de winning uit put Vries-10. Daarnaast is er juist door de minister aan de Tweede Kamer toegezegd, dat er een adviesrecht wordt toegepast in deze situaties.

Wij vinden nogmaals dat conform de wens van de 2e Kamer eerst het proces van advies, zienswijze en eventueel beroep moet worden doorlopen.

Naar aanleiding van de mails heeft er ook telefonisch contact plaatsgevonden. Hieruit blijkt dat u ondanks toezeggingen en andere genoemde argumenten het genoemde proces niet wilt afwachten. Wij betreuren dit in hoge mate.

Op 21 december staat een bestuurlijk overleg gepland waarin wij dit onderwerp verder met u zullen bespreken.

Mede namens de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo,

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

M.L.J. Out

gemeentesecretaris

T. Dijkstra

Gemeente Assen
Postbus 30018, 9400 RA Assen

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

Het college van Burgemeester en Wethouders
Aa en Hunze
Postbus 93
9460 AB Gieteren

Gemeente Aa en Hunze
Nummer:
Ingek.: 15 DEC 2016
Afdeling:
Behandelaar:

21200 9460AB 93

Date : 4-7-2016 15:36:07

From : [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : FW: winningsplan gaswinning Assen Noord

Zie reactie Marco,

Hoe gaan we hierop reageren? Ik wilde eigenlijk toch door om de man meer tijd te geven.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

T 0592 - 366 [REDACTED]

M 06- [REDACTED]

E [REDACTED]@assen.nl

website: www.assen.nl

Van: Marco Out

Verzonden: maandag 4 juli 2016 14:50

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: RE: winningsplan gaswinning Assen Noord

Hallo [REDACTED]

Met het naar achter schuiven van het winningsplan, ga ik er vanuit dat ook de contra expertise eerst van tafel is. Ik denk dat het goed is om "over het principe van" overeenstemming te hebben voordat eea weer actueel wordt.

Heb jij nog een reactie vanuit Tynaarlo en de provincie gehad?

Vriendelijke groet,

Marco L.J. Out

Burgemeester van Assen

Postbus 30018

9400 RA Assen

telefoon: 14 0592

bestuurssecretariaat: 0592 366572

Bezoekadres:

Noordersingel 33

9401 JW Assen

Van: [REDACTED]

Verzonden: donderdag 30 juni 2016 11:05

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: winningsplan gaswinning Assen Noord

Dag Marco,

Vorige week woensdag ontvingen we via de mail een vooraankondiging van EZ voor het adviesverzoek t.b.v. het winningsplan Westerveld (waar Assen Noord in valt). In deze vooraankondiging zijn we uitgenodigd voor een specifieke sessie voor het Winningsplan Westerveld op 8 juli in het provinciehuis. EZ belooft dat we deze week middels een brief het winningsplan ontvangen (heb nog niks gezien).

Termijn advies is erg krap

Uit navraag bij EZ blijkt dat dan ook de termijn ingaat voor het indienen van het advies. Deze is gesteld op 8 weken. Vanwege de vakantieperiode is de adviestermijndoor EZ opgerekt tot 5 september. Volgens EZ is deze adviestermijn vooraf afgestemd met de provincie en rekening is gehouden met GS-vergaderingen. EZ was vooralsnog niet van plan de termijn op te rekken.

Onze buurgemeenten Aa en Hunze, Noordenveld, Tynaarlo vinden deze termijn van 5 september niet acceptabel. Ook voor gemeente Assen wordt het ook lastig omdat ons college ook 6 september pas weer bijeenkomt na het zomerreces. De NAM heeft het plan al in februari naar EZ opgestuurd. Nu pas worden de lokale overheden gevraagd in de zomerperiode een advies op te stellen. Onderlinge afstemming en raadplegen van college en raad wordt hiermee erg lastig.

Ga je akkoord om als lokale overheden gezamenlijk bij EZ aan te dringen op verlenging van de adviestermijn i.v.m. de zomervakantie? Dit kan op ambtelijk niveau tijdens de bijeenkomst op 8 juli. Mocht dit niet tot het gewenste resultaat leiden (2 weken extra ivm collegebesluit) kunnen we opschalen naar bestuurlijk niveau middels een brief.

Contra-expertise

Zoals eerder afgesproken willen we het winningsplan inhoudelijk laten toetsen door een onafhankelijk adviseur. Deze heeft aangegeven binnen deze termijn het plan te kunnen toetsen mits er voldoende informatie beschikbaar wordt gesteld. Hij heeft aangegeven welke informatie hij hiervoor nodig heeft. Als het winningsplan beschikbaar is zal hij het plan hierop toetsen. Onze motivatie voor de contra-expertise is dat we onze inwoners laten zien dat we het maximale doen om invulling te geven aan onze adviesrol. We hebben op ambtelijk niveau onze buurgemeenten en de provincie gevraagd of zij mee willen betalen aan de contra-expertise. Aa en Hunze wil niet meedoen omdat zij vinden dat dit niet een rol is van de gemeente. Van Tynaarlo en de provincie krijg ik pas volgende week bestuurlijke duidelijkheid. De kosten voor de contra-expertise van dit winningsplan bedragen ongeveer €15.000,-

Wil je je collega bestuurders (Marcel Tijssen, Co Lambert, Tjisse Stelpstra) benaderen mee te doen met de contra-expertise? Het is wat raar wanneer niet alle bestuursorganen meebetalen aan de contra-expertise. Dit geeft een verkeerd signaal aan haar inwoners.

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

T 0592 - 366

M 06

E @assen.nl

website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 7-1-2019 15:10:14

F

To : ██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl

Subject : FW: Winningsplan Westerveld

Attachment : image001.jpg;

tkn

Van: Bestuurssecretariaat Gemeente Noordenveld [mailto:Bestuurssecretariaat@GemeenteNoordenveld.nl]

Verzonden: woensdag 2 januari 2019 16:09

Aan: ██████████

CC: ██████████ ██████████

Onderwerp: RE: Winningsplan Westerveld

Geachte heer Out,

In reactie op onderstaande e-mail laat ik u namens burgemeester Klaas Smid weten dat hij zich in uw voorstel kan vinden. Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

 ██████████
bestuurssecretaresse

Gemeente Noordenveld
Bedrijfsvoering

 Postbus 109 t ██████████
9300 AC RODEN
bestuurssecretariaat@gemeentenoordenveld.nl www.gemeentenoordenveld.nl

Van: ██████████@assen.nl>

Verzonden: donderdag 27 december 2018 11:26

Aan: Bestuurssecretariaat Gemeente Noordenveld <Bestuurssecretariaat@GemeenteNoordenveld.nl>; 'Gemeente Midden-Drenthe' <bestuurssecretariaat@middendrenthe.nl>;

██████████@leek.nl ██████████@noorderijvest.nl; ██████████@noorderijvest.nl ██████████

██████████@drenthe.nl ██████████@aaenhunze.nl; 'bestuur@tynaarlo.nl' <bestuur@tynaarlo.nl>

CC: ██████████@leek.nl ██████████@assen.nl ██████████@assen.nl ██████████@assen.nl ██████████@assen.nl

Onderwerp: Winningsplan Westerveld MS

Aan de bestuurders die betrokken waren bij het Winningsplan Westerveld,

Op 29 november jl. is er een bestuurlijk overleg geweest over het instemmingsbesluit op het Winningsplan Westerveld. Een van de afspraken die is gemaakt, is dat er een gespreksagenda zou worden gemaakt voor het voeren van het gesprek met de NAM en EZK. Dit gesprek zou vooral moeten gaan over een goede schaderegeling en het plaatsen van meer trillingsmeters. Inmiddels is er duidelijk dat de Tcbb aan de Minister van EZK gaat adviseren om een schadeprotocol te maken dat wat betreft resultaat en bewijsvoering overeenkomt met het protocol voor Groningen. Over dit advies is al uitvoerig overlegd met betrokken partijen en het lijkt er op dat er bij alle partijen draagvlak is. Dit protocol wordt bij wet vastgesteld. Vooruitlopend hierop, is het de bedoeling dat er een interim regeling komt die vrij snel operationeel is. Over het schadeprotocol is al een paar keer gesproken met een aantal (Noord) Drentse bestuurders en ambtenaren. Overigens is de strekking van het advies nog niet door de Tcbb of minister gecommuniceerd met de Tweede Kamer of de media.

De NAM is verder bezig om te kijken wat de mogelijkheden zijn om bij kleine velden meer trillingsmeters te plaatsen. Ze pakken dat nu op bij De Wijk. Op basis hiervan kan er ook worden gekeken naar het plaatsen van meer meters binnen het gebied van het Winningsplan Westerveld. Dit is informatie die vertrouwelijk is gedeeld door de NAM en kan nog niet verder worden gecommuniceerd.

Gelet op deze positieve ontwikkelingen, stellen wij voor om geen gespreksagenda meer op te stellen. Wel lijkt het verstandig om begin volgend jaar een bestuurlijk gesprek te voeren met de NAM en EZK. Doel van het gesprek zal dan vooral zijn, om de processen die ingang zijn gezet te bespreken. Is het een voorstel dat de heren Stelpstra, Thijsen en ik gezamenlijk dat gesprek voeren, om vervolgens de uitkomsten van dat gesprek met jullie te delen? Graag hoor ik jullie reactie.

Vriendelijke groet,

 Marco L.J. Out
Burgemeester van Assen

 Postbus 30018
9400 RA Assen
telefoon: 14 0592
bestuurssecretariaat: 0592 366572

 Bezoekadres:
Noordersingel 33
9401 JW Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 7-1-2019 15:08:30

F

To : ██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl"

Subject : FW: Winningsplan Westerveld

Attachment : image001.png;

tkn

Van: ██████████
 Verzonden: vrijdag 4 januari 2019 9:21
 Aan: ██████████
 Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld

Van: ██████████@noorderzijvest.nl
 Verzonden: woensdag 2 januari 2019 10:18
 Aan: ██████████@assen.nl
 CC: ██████████@noorderzijvest.nl ██████████@noorderzijvest.nl ██████████@noorderzijvest.nl ██████████@noorderzijvest.nl
 ██████████@noorderzijvest.nl
 Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld

Geachte heer Out,

Met dank voor uw bericht meld ik namens onze betrokken bestuurders dat dit akkoord is.

Met vriendelijke groet,

Directie- en bestuurssecretariaat
 Stedumermaar 1, 9735 AC Groningen
 Postbus 18, 9700 AA Groningen

Van: ██████████
 Verzonden: donderdag 27 december 2018 11:26
 Aan: 'Gemeente Noordenveld' <bestuurssecretariaat@gemeentenordenveld.nl>; 'Gemeente Midden-Drenthe' <bestuurssecretariaat@middendrenthe.nl>; ██████████@leek.nl ██████████@noorderzijvest.nl ██████████@noorderzijvest.nl; 's ██████████@drenthe.nl ██████████aaenhunze.nl'; 'bestuur@tynaarlo.nl' <bestuur@tynaarlo.nl>
 CC: ██████████@leek.nl ██████████@assen.nl ██████████@assen.nl ██████████@assen.nl ██████████@assen.nl
 Onderwerp: Winningsplan Westerveld

Aan de bestuurders die betrokken waren bij het Winningsplan Westerveld,
 Op 29 november jl. is er een bestuurlijk overleg geweest over het instemmingsbesluit op het Winningsplan Westerveld. Een van de afspraken die is gemaakt, is dat er een gespreksagenda zou worden gemaakt voor het voeren van het gesprek met de NAM en EZK. Dit gesprek zou vooral moeten gaan over een goede schaderegeling en het plaatsen van meer trillingsmeters. Inmiddels is er duidelijk dat de Tcbb aan de Minister van EZK gaat adviseren om een schadeprotocol te maken dat wat betreft resultaat en bewijsvoering overeenkomt met het protocol voor Groningen. Over dit advies is al uitvoerig overlegd met betrokken partijen en het lijkt er op dat er bij alle partijen draagvlak is. Dit protocol wordt bij wet vastgesteld. Vooruitlopend hierop, is het de bedoeling dat er een interim regeling komt die vrij snel operationeel is. Over het schadeprotocol is al een paar keer gesproken met een aantal (Noord) Drentse bestuurders en ambtenaren. Overigens is de strekking van het advies nog niet door de Tcbb of minister gecommuniceerd met de Tweede Kamer of de media.

Gelet op deze positieve ontwikkelingen, stellen wij voor om geen gespreksagenda meer op te stellen. Wel lijkt het verstandig om begin volgend jaar een bestuurlijk gesprek te voeren met de NAM en EZK. Doel van het gesprek zal dan vooral zijn, om de processen die ingang zijn gezet te bespreken. Is het een voorstel dat de heren Stelpstra, Thijsen en ik gezamenlijk dat gesprek voeren, om vervolgens de uitkomsten van dat gesprek met jullie te delen? Graag hoor ik jullie reactie.

Vriendelijke groet,

Marco L.J. Out
 Burgemeester van Assen

Postbus 30018
 9400 RA Assen
 telefoon: 14 0592
 bestuurssecretariaat: 0592 366572

Bezoekadres:
 Noordersingel 33
 9401 JW Assen

Disclaimer:
 Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Waterschap Noorderzijlvest

Date : 11-2-2017 17:12:10

F [REDACTED]
T [REDACTED]
C [REDACTED]@ [REDACTED]

Subject : FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Attachment : definitief advies winningsplan Westerveld .pdf;

Geachte heer [REDACTED],

Nog geen reactie ontvangen.

Mogelijk is het beter dat u een paar data voorstelt.

Vriendelijke groet

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 1 februari 2017 09:32
Aan: [REDACTED]@assen.nl
CC: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer [REDACTED],

Op 9 of 16 februari zou mogelijk zijn.
Deze dagen staan volledig open voor ons.

Vriendelijke groet

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 19 januari 2017 08:45
Aan: [REDACTED]@hotmail.com
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer [REDACTED],

Graag gaan wij, samen met onze collega's van de gemeente Tynaarlo en Aa en Hunze, met u in gesprek.

Zoals u weet hebben we deze week advies uitgebracht aan de minister van EZ op het winningsplan Westerveld. Dit advies is gezamenlijk tot stand gekomen. Het advies is bij deze mail gevoegd.

In het rapport adviseren we in hfst 11 de minister de NAM te verplichten een risicobeheersysteem op te stellen inclusief een meet en regelprotocol.

Het stuk over de betrouwbaarheid van verschillende meetmethoden dat u ons heeft gestuurd lijkt ons de moeite waard om nader te beschouwen.

We stellen daarom voor op ambtelijk niveau een gesprek aan te gaan met als doel aan te horen wat uw platform de gemeente en/of haar inwoners op dit vlak te bieden heeft.

Kunt u mij een aantal data doorgeven waarop u kunt? Dan leg ik deze aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo voor en kunnen we een datum prikken.

Wilt u naar Assen komen of komen we bij u op bezoek?

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED] <mailto:>]
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: [REDACTED]@hetnet.nl [REDACTED]@gmail.com
Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

21 December 2016

definitief

***Advies Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING	4
3 HOOFDADVIES	7
4 ALGEMEEN	8
5 COMMUNICATIE	9
6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
6.1 Doelmatigheid	11
6.2 Kadere schade	11
6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa	11
6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	12
7 PRODUCTIE	14
7.1 Productie put Vries-10	14
7.2 Productiesnelheid	14
7.3 Productieniveau high case	15
8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
8.1 Onzekerheden	16
8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	16
9 BODEM BEWEGING	17
9.1 Bodemdaling	17
9.2 Bodemtrilling	17
9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	19
10 SCHADE	20
10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
10.2 Afhandeling van schade	20
10.3 Lusten en lasten	22
11 RISICOBEHEERSYSTEEM	23

1 INLEIDING

U heeft ons in de gelegenheid gesteld om een advies uit te brengen over het door NAM ingediende Winningsplan Westerveld. Aangezien dit plan betrekking heeft op de winning uit aardgasvelden binnen onze verschillende gebiedsbegrenzingsen maken wij graag gebruik van deze mogelijkheid. Bij het maken van het advies hebben wij intensief samengewerkt met de verschillende decentrale overheden die een adviesrecht hebben op het Winningsplan Westerveld.

Wij zijn u erkentelijk dat u in een vroegtijdig stadium van uw besluitvorming ons om advies vraagt op het winningsplan Westerveld 2016 van NAM. Wij maken graag gebruik van dit adviesrecht vanwege de zorg die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied. Wij erkennen dat in de afgelopen periode meer aandacht is gekomen voor de aspecten veiligheid en welzijn van burgers in relatie tot gaswinning. Wij menen echter toch blijvend te moeten aandringen om hierin de positie van de inwoners centraal te stellen. Wij hebben daarom ervoor gekozen ons advies breed in te steken.

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), Technische commissie bodembeweging (Tcbb)).

Wij vertrouwen erop dat u het advies behandelt conform de relevante bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht en de overwegingen uit ons advies op een zorgvuldige wijze betreft bij uw besluitvorming en ons transparant informeert over uw overwegingen terzake.

Leeswijzer

Wij hebben onze bevindingen, hoofdconclusies en hoofdadvisie samengevat in het eerste hoofdstuk. In de analyse daarachter treft u een uitgebreidere beoordeling aan van het winningsplan met op onderdelen deelconclusies en -adviezen.

2 SAMENVATTING

Vanuit betrokkenheid en zorg en oprechte belangstelling hebben wij de rapporten intensief bestudeerd. Veiligheid van inwoners en het voorkomen en beperken van schade wegen hierin het zwaarst. Alle andere aspecten moeten daaraan ondergeschikt zijn, waaronder economische aspecten en leveringszekerheid.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) geeft over het erkennen van onzekerheden en communiceren de volgende toelichting: Onzekerheid en het reduceren ervan dienen uitgangspunten te zijn van het handelen van betrokken partijen, ook in de communicatie naar burgers. Onderzoek over onzekerheden en het daaraan verbinden van maatregelen is daarbij van cruciaal belang volgens de Raad. Onderzoek mag geen excuus zijn om geen maatregelen te treffen of besluiten uit te stellen. Zij pleit derhalve ook voor het hanteren van het voorzorgsprincipe in dat geval “Better safe than sorry”. Dat betekent in de communicatie over onzekerheden in samenspraak met deskundigen en risicodragers zoeken naar manieren van beheersing van het risico. Communiceren met burgers moet volgens de OvV meer zijn dan alleen voorlichting geven.

Veiligheid wordt door de OvV breed gedefinieerd in termen van objectieve- en subjectieve veiligheid, respectievelijk het uitblijven van lichamelijk letsel ten gevolge van aardbevingen en gemoedsrust van bewoners. “Het gaat om veiligheid van burgers. Kunnen zij erop rekenen dat incidenten worden voorkomen, schade wordt beperkt, risico’s worden beheerst en onzekerheden worden verkend?”. U hebt hierop gereageerd met: “De Raad heeft met haar rapportage en aanbevelingen vooral willen bereiken dat bij activiteiten in de diepe ondergrond nu en in de toekomst het veiligheidsbelang voldoende aandacht krijgt”. U heeft alle aanbevelingen uit het rapport van de OvV overgenomen. In dit licht bezien dient bij de beoordeling en toetsing van de verschillende aspecten dan ook te worden uitgegaan van een brede benadering van de belangenafweging die aan uw uiteindelijke besluit ten grondslag moet liggen. Het past hierbij niet om u te beperken tot een exacte en enge uitleg van voorgenomen wetgeving.

We hebben ook geconstateerd dat in het winningsplan nog een aantal essentiële onderdelen ontbreekt en het plan gepaard gaat met onzekerheden die betrekking hebben op een veilige gaswinning. Ook constateren wij dat ondanks de ervaringen opgedaan in Groningen, er vooralsnog geen sprake is van een adequate regeling voor de rest van Nederland voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten.

Bij bestudering van het winningsplan en onderliggende stukken hebben wij samengevat de volgende vragen, opmerkingen en adviezen.

Veiligheid

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico’s bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners.

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Tevens hebben wij een aantal ontbrekende zaken geconstateerd. Wij komen hier verderop in ons advies op terug.

Communicatie

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning.

Voorkomen en beperken van schade

In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd. NAM bepaalt daarmee zelf welk niveau van acceptatie daarbij aan de orde is. Er wordt geen aandacht geschonken aan maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken, terwijl dit een voorschrift in de Mijnbouwwet is.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

Bodemdaling

NAM dient inzichtelijk te maken welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling (als resultaat van dit winningsplan Westerveld) kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen en welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden.

Wij zijn van mening dat NAM dient te worden verplicht tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling.

Schadeafhandeling

Wij zijn van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Evenals in het aardbevingsgebied Groningen dient er een volledig onafhankelijk orgaan te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Een dergelijke regeling en onafhankelijk toetsingsorgaan dienen op voorhand een feit te zijn.

Meet- en regelprotocol

De reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid liggen dicht tegen de grens met risicocategorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de Seismische Risico Analyse (SRA) in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem. Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. Wij zijn van mening dat een risicobeheerssysteem een voorwaarde moet zijn van de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning.

Fracken en zuurstimulatie

Vanwege de mogelijke gevolgen zijn wij van mening dat geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken moeten worden toegestaan.

Schadelijke gevolgen van zuurstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden, omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

3 HOOFDADVIES

Onze bevindingen afgewogen hebbende en uitgaande van de geformuleerde uitgangspunten komen wij tot het volgende hoofdadvies:

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Wij adviseren u vanwege de geconstateerde omissies, bestaande onzekerheden, geen aandacht voor maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken en het ontbreken van een adequate schaderegeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten:

Primair: **niet** in te stemmen met het winningsplan Westerveld 2016 zoals het nu voorligt;

Subsidiar: mocht dit niet uw keuze zijn vanwege de grote onzekerheden en ontbrekende onderdelen slechts in te stemmen met het winningsplan door het hanteren van het voorzorgprincipe "Better safe than sorry" en:

1. NAM en Sodm, binnen een door u gestelde termijn, onvolkomenheden te laten aanvullen;
2. te voorzien in onafhankelijke validatie van onderzoeken en bevindingen;
3. een termijn te stellen aan het winningsplan;
4. hierbij zaken als schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersingsstelsel op voorhand goed en volledig te regelen.

In onderstaande hoofdstukken vindt u de onderbouwing van ons hoofdadvies en overige adviezen.

4 ALGEMEEN

Het adviesrecht voor de decentrale overheden, zoals dat dit jaar in de wijzigingen Mijnbouwwet is vertaald, hangt vooral samen met de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning.

In uw adviesverzoek schrijft u: “Een van de belangrijkste aanbevelingen uit het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) richt zich op de veiligheid van de burgers en de infrastructurele werken. Een ander belangrijk punt betreft meer aandacht voor het burgerperspectief”.

In het winningsplan Westerveld wordt volledig voorbijgegaan aan het burgerperspectief ofwel de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning. Het is voorstelbaar dat NAM in het winningsplan redeneert vanuit haar commercieel belang. NAM dient echter ook maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Dit komt in het winningsplan niet tot uitdrukking. Wij verwachten dat u in uw besluit uw maatschappelijke verantwoordelijkheid duidelijk naar voren laat komen.

Het maatschappelijk draagvlak voor (nieuwe) gaswinningen in ons land neemt af. Dit als gevolg van de aardbevingen in de provincie Groningen, de daarmee samenhangende veiligheidsproblematiek en andere negatieve effecten van de gaswinning. Ook de Drentse decentrale overheden constateren die ontwikkeling. Het versneld terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen is een belangrijke opgave voor onze samenleving. Wij pleiten ervoor dat u met spoed uw beleid inzet op duurzame energie.

Bij de besluitvorming in Groningen heeft u veiligheid, het zo veel mogelijk voorkomen en beperken van schade en het belang van leveringszekerheid het zwaarst laten wegen.

De Drentse situatie is op verschillende onderdelen anders dan Groningen.

Wij hechten vooral waarde aan de volgende aspecten:

- Veiligheid
- Communicatie
- Voorkomen en beperken van schade
- Schadeafhandeling a.g.v. bodemdaling/ bodemtrilling
- Meet- en regelprotocol
- Fracken en zuurstimulatie

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners. Dat wil zeggen dat deze organisaties aangeven dat er geen dusdanige bevingen optreden dat er gevaar ontstaat voor personen. Wel zien wij aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en het daar horende meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren. De resultaten van dit risicobeheerssysteem moeten voor iedereen toegankelijk zijn.

5 COMMUNICATIE

Voor een adequate invulling van het burgerperspectief, zoals u in het adviesverzoek aangeeft, is gedegen, transparante en consistente communicatie een absolute voorwaarde.

Advies:

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Wij adviseren u in uw besluit voorwaarden op te nemen waarmee dit wordt geborgd.

Toelichting:

De verantwoordelijkheid van de lokale overheid is oog te hebben voor de belangen van onze inwoners en deze te borgen.

Wij zijn daarom van mening dat de rol van informatievoorziening over de (gevolgen van) gaswinning niet uitsluitend aan NAM moet worden overgelaten. De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Hiermee moet onnodige onrust en zorg bij inwoners worden weggenomen.

Typerend is de gebrekkige communicatie en afstemming tussen NAM en het ministerie van EZ over de start van de gaswinning uit put Vries-10, die onder het winningsplan Westerveld valt (zie ook hfst 7.1).

Communicatie is een essentieel onderdeel van het omgevingsmanagement, zoals is verwoord in uw visie in de brief aan de Tweede Kamer van 1 februari 2016*).

Uw uitgangspunten daarbij zijn duidelijk:

1. Samenbinden van belanghebbenden
2. Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk
3. Transparantie en vertrouwen
4. Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
5. Maatwerk

Het mag duidelijk zijn dat uw ambitie verder moet gaan dan het organiseren van informatiebijeenkomsten en publicaties over de procedure.

Wij willen graag met u meedenken aan de verdere invulling van de communicatie en het omgevingsmanagement. Daarbij nemen wij graag uw visie als vertrekpunt.

Wij geven u als suggestie dat NAM een breed communicatieplan opstelt dat in overleg en instemming met u en lokale overheden tot stand komt. Communicatie die staat in een breder perspectief van omgevingsmanagement, rekening houdend met de 'belevingswereld' van onze inwoners.

Het winningsplan is geschreven voor ingewijden en lastig leesbaar voor inwoners. Zij mogen een zienswijze op het winningsplan indienen maar dan moeten zij de inhoud hiervan wel kunnen doorgronden. Daarom adviseren wij u voorafgaand aan het maken van een ontwerpbesluit een publieksvriendelijke oplegger van het winningsplan op te stellen.

In dit kader vragen wij u tevens de risicoanalyse van de gasvelden Vries Zuid en Eleveld nader te duiden. Uit het winningsplan blijkt dat volgens de SRA de gasvelden Vries Zuid en Eleveld bijna in risicoklasse 2 vallen. In zowel het winningsplan als in de adviezen van Sodm en Tcbb ontbreekt een nadere analyse waarom deze velden hogere risico's met zich meebrengen dan de overige velden. Ligt het aan de inrichting van het gebied of komt het door de bodemopbouw die gevoelig is voor trilling? Toevoeging van deze analyse maakt dat de aangegeven risico's beter zijn te duiden en uit te leggen aan onze inwoners.

6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

In dit hoofdstuk geven we aan welke kaders onduidelijk zijn of ontbreken waaraan het winningsplan is getoetst.

6.1 Doelmatigheid

Advies

Wij verzoeken u inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid.

Toelichting

In het advies van Sodm is een toetsing opgenomen van de winning aan doelmatigheid. Onduidelijk is hoe en waaraan is getoetst. We willen graag inzicht in de afwegingskaders waaraan dit aspect wordt getoetst. De Tweede Kamer heeft aangegeven dat de Minister een afweging moet maken tussen landelijk economische belangen en de lokale veiligheid en schade-effecten. In het verleden zijn de lokale effecten volgens de Tweede Kamer in die afweging onvoldoende meegenomen. In dit kader vragen wij ons af hoe de balans uitvalt tussen economische belangen en de maatschappelijke aanvaardbare gevolgen en risico's die met gaswinning gepaard gaan.

6.2 Kadere schade

Advies

De minister dient zo spoedig mogelijk een kader op te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder 'schade' verstaan wordt.

Toelichting

De (nog niet vastgestelde) wijziging van de Mijnbouwwet noemt als toetsingsgrond voor het eventueel onthouden van de instemming met een winningsplan 'schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan'. Wij constateren dat de adviserende organen Tcbb en Sodm kennelijk ieder een verschillende typering hanteren voor het begrip schade. Dat is niet uit te leggen aan inwoners.

Zolang niet duidelijk is wat onder 'schade' verstaan dient te worden, is toetsing van het winningsplan op dit onderdeel lastig voor velden die gebeeft hebben en in verband waarmee 'schade' is gemeld.

6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa

Advies

Met betrekking tot het Nationale Park Drentse Aa adviseren wij u:

- het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied;
- in uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Zuid (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld het Drentse Aa gebied zoveel mogelijk wordt ontzien.

Toelichting

Wij stellen vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa niet zijn onderzocht althans onvoldoende in beeld zijn gebracht. Er blijkt ook uit niets dat met zekerheid zou kunnen worden gesteld dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Drentse Aa door de exploitatie van de gasvelden in dit winningsplan niet zullen worden aangetast.

Het Drentse Aa gebied is een internationaal uniek gebied, met een zeer hoge beschermingsstatus. Het gebied is een beek- en esdorpenlandschap; het oppervlaktewater van de Drentse Aa dient tevens als bron van drinkwater. Het is een waardevol gebied met een kwetsbaar geohydrologisch systeem waar invloeden vanwege de gaswinning (zoals bodemdaling, zuurstimulatie) niet mogen plaatsvinden.

Voor een correcte beoordeling van de mogelijke gevolgen van de exploitatie van het winningsplan Westerveld voor het Drentse Aa-gebied zou het overigens niet juist zijn om de getroffen en te treffen waterhuishoudkundige maatregelen in het natuurgebied bij het beschouwen van mogelijke effecten van mijnbouwactiviteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van het natuurgebied te betrekken. Compenserende maatregelen maken immers in juridische zin geen onderdeel uit van de beoordeling in het kader van de significantie-toets. Bovendien zijn de watergerelateerde maatregelen in zekere zin met de mijnbouwactiviteiten verbonden, omdat de waterhuishouding noodzakelijkerwijs wel moet worden aangepast als gevolg van de opgetreden bodemdaling die het resultaat is van de gaswinning.

Wij wijzen er op dat de vaststelling en goedkeuring van het winningsplan door de Minister met zich mee brengt dat er een toetsingsmoment ontstaat waarop moet worden beoordeeld of mogelijk significante gevolgen ten gevolge van de mijnbouwactiviteiten in het Westerveld kunnen ontstaan. Dat geldt uiteraard niet alleen voor het Drentse Aa-gebied, maar voor alle Natura 2000-gebieden die door het instemmingsbesluit worden beïnvloed. Deze beoordeling heeft niet of in onvoldoende mate plaatsgevonden ten gevolge waarvan effecten op Natura-2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Bij de actuele stand van zaken voor wat betreft de onbekendheid van de impact van de gaswinning is er naar ons oordeel aanleiding om in het instemmingsbesluit aanvullende restricties op te nemen die waarborgen dat het Nationaal Park Drentse Aa zo veel mogelijk ongemoeid wordt gelaten.

6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

Advies:

Wij verzoeken u aan te geven welke overwegingen ten grondslag liggen aan de keuze om een grote variëteit van kleine gasvelden in het winningsplan Westerveld te vatten? In het kader van de maatschappelijke verantwoording vinden wij het transparanter om per gasveld een winningsplan op te stellen.

Toelichting:

Het winningsplan Westerveld bevat een groot aantal afzonderlijke gasvelden die geen directe relatie met elkaar hebben. Uit het winningsplan Westerveld wordt afgeleid dat een aantal velden nu en naar verwachting in de toekomst niet meer produceren. Waarom zijn die dan toch opgenomen in het winningsplan? Voor de afweging tussen economische belangen en de maatschappelijke effecten is het logischer per producerend gasveld een aparte vergunning en winningsplan op te stellen. De gehanteerde methodiek belemmert nu voor al deze velden afzonderlijk een transparante afweging te kunnen maken.

7 PRODUCTIE

7.1 Productie put Vries-10

Advies:

Wij adviseren u om uw toezegging jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put (put Vries-10) in te trekken en NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavige winningsplan af te wachten.

Toelichting:

“Tijdens het vragenuur van 16 juni 2015 is gesproken over een voorgenomen gaswinning door NAM in Drenthe. Tijdens de mondelinge beantwoording is in algemene zin aangegeven dat er bij winning uit kleine velden een winningsplan moet komen en dat omwonenden, gemeenten en provincies hierop zienswijzen kunnen indienen. Dit is ook bevestigd in de beantwoording van aanvullende schriftelijke vragen van het lid Dik-Faber (CU), waarin is aangegeven dat “in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden” (Kamerstukken 2015-2016, Aanhangsel van de Handelingen, 57).”

In het geval van Vries-10 is er een nieuwe boring geweest op basis waarvan NAM voornemens is om gas te gaan winnen. Daarnaast is er juist door de minister aan de Tweede Kamer toegezegd, dat er een adviesrecht wordt toegepast in deze situaties. In het Winningsplan Westerveld is voor Vries-10 sprake van een te winnen hoeveelheid van 0,6 Miljard M3 (high case). Wij zijn van mening dat deze nieuwe winning onderdeel is van dit winningsplan en dat NAM de procedure moet afwachten voordat er uit put Vries-10 gas gewonnen mag worden.

Los van de vraag of er wel of geen vigerend Winningsplan is, moeten wij constateren dat het oude Winningsplan niet voldoet aan de zaken die door de Onderzoeksraad voor de veiligheid zijn geconstateerd. Zo is bij de afgifte van de instemmingsvergunning op het vigerende winningsplan niet getoetst op de veiligheid van burgers (seismische risico analyse). Wij zijn dan ook van mening dat er niet kan worden teruggevallen op een vergunning waarin geen rekening is gehouden met zo een belangrijk aspect.

7.2 Productiesnelheid

Advies:

Wij verzoeken u in uw besluit aandacht te besteden aan de productiesnelheid uit de verschillende gasvelden. Te meer daar vrijwel alle velden in dit winningsplan zich bevinden in de laatste fase van de feitelijke gaswinning. Er lijkt door NAM bij de bepaling van de productiescenario's geen rekening te zijn gehouden met de relatie snelheid drukdaling-bodemtrilling.

Toelichting

De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Een snelle drukdaling in het gesteente kan eerder tot bevingen leiden dan wanneer deze

drukdaling geleidelijk verloopt. Kan NAM aangeven welke hoeveelheid er per jaar per gasveld kan worden onttrokken zonder dat dit tot extra risico op bodemtrilling leidt?

Uit een toelichting van NAM blijkt dat de productiescenario's in het winningsplan zijn gebaseerd op een technische inschatting wat uit de bodem te halen is. In het plan is de winningssnelheid niet aangegeven.

7.3 Productieniveau high case

Advies:

In uw besluit op te nemen dat als NAM het "high case" scenario overschrijdt zij een nieuw winningsplan dient op te stellen en deze ter besluitvorming aan dient te bieden.

Toelichting:

In het advies van Sodm wordt op blz 5 aangegeven dat als een winning het "high case" scenario overschrijdt NAM een nieuwe SRA moet uitvoeren en tevens het winningsplan dient te actualiseren. Deze opmerking bevreemd ons, aangezien wij in de veronderstelling verkeren dat winning buiten de grenzen van het winningsbesluit niet is toegestaan.

Wij zijn van mening dat indien deze situatie zich voordoet er te allen tijde een nieuw winningsplan dient te worden opgesteld.

8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

8.1 Onzekerheden

Advies:

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Toelichting:

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van gegevens van de ondergrond. De samenstelling van de diepe ondergrond is complex en nooit precies in kaart te brengen. De ligging van breuken, de compactiecoëfficiënt etc. zijn gebaseerd op interpretatie van een beperkt aantal bodemgegevens. Dit houdt in dat de resultaten altijd met grote voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd. De Tcbb geeft aan dat in het ergste geval een beving met een magnitude van 3,9 kan plaatsvinden. De zwaarste beving tot nu toe in Groningen was 3,6 in Huizinge (2012). De velden Eleveld en Vries Zuid scoren op factoren als bebouwingsdichtheid en bevolkingsdichtheid duidelijk minder gunstig dan Huizinge. Wij vermoeden op basis van deze aspecten dat in het stedelijk gebied van Assen meer schade kan ontstaan dan de door NAM geformuleerde licht schade aan meerdere, tot matige schade aan enkele gebouwen.

8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Advies:

Wij verzoek u NAM op te dragen de SRA berekening opnieuw uit te voeren. Hierin rekening te houden met de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de gebieden rond de betreffende gasvelden. Evenals de correcte bevolkingsdichtheid ten aanzien van het stedelijke gebied rond het gasveld Eleveld te hanteren. Deze nieuwe SRA-berekening te beschouwen als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de SRA is geen rekening gehouden met de toekomstige inrichting van Werklandschap Assen Zuid en de toeristisch recreatieve zone. De inrichting leidt tot intensievere bebouwing van bedrijven in het gebied dan nu het geval is. Ook de noordelijke blokken van Eleveld vallen binnen het stedelijk gebied van Assen met o.a. de aanwezigheid van een ziekenhuis in de directe nabijheid.

Waarom wordt voor bepaling risicoklasse uitgegaan van lage bevolkingsdichtheid (250-500 inw/km²)? Een substantieel deel van het gasveld Eleveld ligt namelijk in het stedelijk gebied van Assen met hogere dichtheid (500-1000 inw/km²). Een herberekening zal leiden tot een andere risico inschatting. Dit maakt het noodzakelijk dat alle adviesorganen zich hierover opnieuw een oordeel moeten kunnen vormen.

9 BODEMBEWEGING

9.1 Bodemdaling

Advies

Voor wat betreft de prognose van de bodemdaling die gepaard kan gaan met de gaswinning, adviseren wij u:

- NAM in samenspraak met de betrokken decentrale overheden te laten inventariseren:
 - 1) welke gevolgen de *uiteindelijke totale bodemdaling* die het gevolg is van de gaswinning uit de velden van het winningsplan Westerveld kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen;
 - 2) welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden;
 - 3) NAM te verplichten tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling als voorwaarde te verbinden aan het winningsplan;
- NAM de bodemdalingscomponent die het gevolg is van het leeg produceren van het gasveld Norg na beëindigen van de gasopslag aldaar, weer op te laten nemen in de bodemdalingsprognose voor de jaren 2050 en 2080.

Toelichting

Volgens de prognose zal de verwachte bodemdaling van de resterende gaswinning enkele centimeters bedragen; het merendeel van de daling heeft al plaatsgevonden.

De uiteindelijke *totale* bodemdaling als gevolg van de gaswinning is echter van die omvang dat er wel effecten te verwachten zijn op de waterhuishouding. De kosten voor mitigerende maatregelen zijn uiteraard voor NAM. Daarom is het van belang te inventariseren welke afspraken er bestaan tussen NAM en betrokken waterschap(pen), gemeenten en provincie voor zover er voor hen negatieve effecten zijn. Er mag geen onduidelijkheid bestaan over de vergoeding van dergelijke onkosten.

Het beëindigen en leeg produceren van de gasopslag Norg zal volgens NAM in de toekomst tot een additionele 10 cm bodemdaling leiden. Deze component is verdwenen uit de huidige set prognoses, vanuit de veronderstelling van NAM de gasopslag tot 2080 in werking te zullen hebben. Gezien de grote onzekerheden die er momenteel heersen omtrent de aard van onze toekomstige energievoorziening achten wij deze aanname niet terecht. Wij achten het zinvol op voorhand te weten welke additionele daling in het gebied (op mogelijk kortere termijn dan nu verwacht) nog verdisconteerd moet gaan worden.

9.2 Bodemtrilling

Advies

Omdat NAM in het winningsplan aangeeft dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten, verzoeken wij u:

- het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over te nemen en NAM op te dragen in aanvulling op het KNMI-netwerk seismische apparatuur in en rond de gasvoorkomens Vries-Zuid en Eleveld op te stellen;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden een risicobeheerssysteem te laten ontwikkelen en operationeel te hebben (zie hoofdstuk 9);
- de parameters en randvoorwaarden die NAM hanteert in het door haar op te stellen risicobeheerssysteem goed te laten onderbouwen alvorens dit systeem goed te keuren;
- te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Toelichting

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (SodM, Tcbb).

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Wij zijn daarom blij met de toegenomen belangstelling voor dit belangrijke aspect rond de gaswinning. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Uit de analyse van NAM volgt dat alle gasvelden in de laagste seismische risicogroep vallen (categorie I). TNO constateert in haar advies dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid wel dicht tegen categorie 2 aan liggen.

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM menen wij daarom te kunnen opmaken dat er in het kader van bodemtrilling geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de betreffende gasvelden.

Hoewel de veiligheid niet in het geding lijkt te zijn, geeft NAM in het winningsplan aan dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten. In het ernstigste geval kan sprake zijn van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Daarom zien wij wel aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en implementeren voor 1 juni 2017. Tevens het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren (zie hoofdstuk 9).

Tevens kan het risicobeheerssysteem helpen een eventuele zwaardere beving te voorkomen, mits sprake is van de juiste keuze van signaalparameters en het daarbij behorende actieprotocol. Een goede onderbouwing van de gekozen parameters en acties is dus van belang wil het risicobeheerssysteem zinvol zijn. Ook een adequaat seismisch netwerk is hierbij van belang.

9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Advies

Wij adviseren u vanwege de mogelijke gevolgen:

- geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken toe te staan zoals in het winningsplan is omschreven;
- tevens besluitvorming over de toepassing van deze technieken niet alleen bij de toezichthouder (Sodm) neer te leggen, maar hiervoor aparte besluitvorming aan NAM op te leggen met mogelijkheden tot inspraak, zienswijzen en beroep van lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe;
- mocht dit niet uw keuze zijn, dan verzoeken wij u toch in ieder geval in het goedkeuringsbesluit voorwaarden op te nemen ter beperking van risico's voor grond- en drinkwater en ecologie én het optreden van bodemtrilling.

Toelichting

De velden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid vallen gedeeltelijk samen met de boringsvrije zone van de grondwaterwinning Assen-Oost; het veld Assen valt bovendien samen met het grondwaterbeschermingsgebied Assen-West.

Schadelijke gevolgen van reservoirstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Het advies van Sodm is gebaseerd op de bevoegdheid van de afweging over fracken bij de toezichthouder van de gaswinning. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

10 SCHADE

10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

Advies:

Wij adviseren u vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). NAM heeft als initiatiefnemer de zorgplicht voor het voorkomen van schade. In winningsplan wordt geconcludeerd dat er lichte en lokaal mogelijk matige schade kan optreden aan gebouwen. Nergens is in het winningsplan echter terug te lezen wat wordt gedaan om schade te voorkomen. Wij stellen vast dat ten aanzien van het optreden van schade in het winningsplan geen aandacht is op het voorkomen van schade. In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd.

Het Mijnbouwbesluit schrijft voor dat het winningsplan een beschrijving bevat van de mogelijke omvang en verwachte aard van de schade door bodembeweging. Uit het winningsplan blijkt dat het niet goed mogelijk is de omvang en de verwachte aard adequaat te beschrijven. NAM lijkt niet in staat causaliteit aan te geven tussen aardbevingen en omvang en aard van de schade. Het winningsplan lijkt op dit punt niet te voldoen aan de eisen die de wet stelt aan een plan.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

10.2 Afhandeling van schade

Advies

Wij zijn van mening dat:

- een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde is, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen;
- evenals in het aardbevingsgebied Groningen er een volledig onafhankelijk orgaan dient te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.
- in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade;

Toelichting:

Zoals reeds in voorgaande alinea door ons is aangegeven dient het voorkomen en beperken van alle schade als uitgangspunt te worden genomen. Echter kan NAM de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. Dit wordt ook door SodM in haar advies als zodanig aangegeven. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen.

NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen, die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden. Wij zijn van mening dat voornoemde regeling op basis van het burgerlijk wetboek niet altijd voldoende soelaas biedt voor burgers, bedrijven en lokale overheden om op een vlotte en toegankelijke wijze schade te kunnen claimen.

De gaswinning in Groningen heeft voor veel overlast gezorgd in de regio en het gevoel van veiligheid en vertrouwen van de bewoners aangetast. Er is dan ook sprake van een groot wantrouwen van burgers jegens NAM en rijksoverheid. Dit heeft zowel betrekking op de feitelijke gaswinning, als ook het nemen van adequate en toereikende maatregelen om de gevolgen (waaronder schade en overige hinder) zo veel mogelijk te voorkomen en/of te beperken.

Herstel van vertrouwen van onze burgers is naar onze mening dan ook gebaat bij een transparante en toegankelijke organisatie voor de afwikkeling van schademeldingen. Een regeling waarbij het voor burgers en andere partijen niet nodeloos ingewikkeld is om een schademelding in te dienen en de onafhankelijkheid in voldoende mate gewaarborgd is. Dit zodat iedereen in redelijkheid kan vertrouwen op een eerlijke en adequate schadeafwikkeling. Het past niet om daarbij onderscheid te maken tussen de omvang of de locatie waar de schade is ontstaan. Iedere schademelding dient op zijn eigen merites te worden beoordeeld.

Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Tevens dient hierbij de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd te zijn. Wij dringen er daarom bij u op aan dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – er een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tevens zorgt het instellen van een dergelijk orgaan ervoor dat ook ingeval van gestapelde mijnbouw (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil) gedupeerde partijen weten tot welke partij zij zich hiertoe dienen te wenden.

Hoewel door uw minister in de Tweede Kamer reeds toezeggingen zijn gedaan aangaande het instellen een dergelijke onafhankelijk orgaan voor de afwikkeling van mijnbouwschade, is één en ander vooralsnog geen feit. Wij adviseren u haast te maken met het instellen van een dergelijk onafhankelijk orgaan. Tevens dit te regelen alvorens in te stemmen met het onderhavige winningsplan Westerveld.

10.3 Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij verzoeken u ervoor zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade dient volgens de wet te worden vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

11 RISICOBEBEERSYSTEEM

Advies:

Met betrekking tot het risicobeherssysteem adviseren wij u:

- NAM te verplichten een onafhankelijke nulmeting uit te voeren aan alle gebouwen boven en nabij de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden Eleveld en Vries-Zuid extra versnellingsopnemers te laten installeren en operationeel te hebben;
- bij dit winningsplan een risicobeherssysteem te laten opstellen en als onderdeel op te nemen bij de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning;
- het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren.

Toelichting:

Om de schade door gaswinning goed te kunnen vaststellen is het belangrijk dat de uitgangssituatie goed wordt vastgelegd. Het is aan de initiatiefnemer om dit te doen naar goedkeuring van de vergunningverlener. Er wordt al jaren gas gewonnen in het veld maar dit winningsplan is de markering van het moment dat ook het burgerperspectief wordt meegewogen in de besluitvorming. In dat kader is het belangrijk dat schade aan particuliere eigendommen goed wordt geregistreerd.

Zowel NAM als TNO concluderen op basis van de seismische risicoanalyse (SRA) dat alle velden in categorie I vallen. Volgens de leidraad van SodM volstaat voor deze velden monitoring met het huidige gefoon en accelerometer netwerk van het KNMI. Met dit monitoringsnetwerk kunnen aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter worden gelokaliseerd.

Hoewel alle velden in categorie I vallen, liggen de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid echter dicht tegen de grens met categorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de SRA in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeherssysteem.

Het risicobeherssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. De keuze van signaalparameters en bijbehorende (re)acties dient dan ook zodanig onderbouwd te zijn dat hiermee aannemelijk wordt gemaakt dat het systeem zinvol is. Dat wil zeggen, dat aan de hand van de signaalparameters zodanig tijdig kan worden ingegrepen dat het mogelijk optreden van bedoelde schade en risico's voorkomen kan worden.

Date : 1-3-2018 15:54:09

F [REDACTED]
To : "[REDACTED]@tynaarlo.nl, "[REDACTED]@aaenhunze.nl"
C [REDACTED]
Subject : FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Dag [REDACTED]

Zie onderstaande vraag van platform OMEM.
Hebben jullie een soortgelijke vraag van hun gehad?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidspecialist gemeente Assen

[REDACTED]
Website: www@assen.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 1 maart 2018 14:11
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Het College van B&W gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer M. Out,
per e-mail.

Geachte heer Out,

Naar aanleiding van de onderstaande mail van ruim een jaar geleden hebben de gemeenten Assen, Tynaarlo en Aa-en-Hunze, met adviezen vanuit het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw, gezamenlijk een stevig onderbouwde zienswijze ingediend bij Economische Zaken inzake de gaswinning binnen deze gemeenten.

Wij zijn nu ruim een jaar verder en de ontwikkelingen m.b.t. de gaswinning volgen elkaar snel op.
Ook in Drenthe neemt het bewustzijn toe, maar ontbreekt het nog aan nuttige kennis.

Bij deze wil ik u vragen of de gemeente bereid is een locatie te faciliteren waar OMEM een voorlichtend en inzicht gevend symposium zou kunnen houden inzake een aantal aspecten van de gaswinning: bouwkundige aspecten en risico's, procedurele aspecten, de ondergrond, meten van effecten.

Er zijn geen kosten voor sprekers aan de orde, en wordt voor gewaakt dat de sprekers vanuit hun onafhankelijke deskundigheid hun voordrachten houden.

Graag vernemen wij of de gemeente bereid is een dergelijke locatie te faciliteren.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend,

d [REDACTED]
OMEM

Van: [REDACTED]@hotmail.com>
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 13:33
Aan: bestuurssecretariaat@assen.nl
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.
Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

d [REDACTED]

Date : 1-3-2018 15:52:02

16.409

F [REDACTED]

T [REDACTED]

C [REDACTED]

Subject : FW: Winningsplan Westerveld/Assen

[REDACTED], [REDACTED],

Zie onderstaand verzoek van OMEM. Is ook gericht aan bestuurssecretariaat dus komt ook bij Marco terecht.

[REDACTED]

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Beleidspecialist gemeente Assen

[REDACTED]

[REDACTED]

Website: www@assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: donderdag 1 maart 2018 14:11

Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Het College van B&W gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer M. Out,
per e-mail.

Geachte heer Out,

Naar aanleiding van de onderstaande mail van ruim een jaar geleden hebben de gemeenten Assen, Tynaarlo en Aa-en-Hunze, met adviezen vanuit het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw, gezamenlijk een stevig onderbouwde zienswijze ingediend bij Economische Zaken inzake de gaswinning binnen deze gemeenten.

Wij zijn nu ruim een jaar verder en de ontwikkelingen m.b.t. de gaswinning volgen elkaar snel op. Ook in Drenthe neemt het bewustzijn toe, maar ontbreekt het nog aan nuttige kennis.

Bij deze wil ik u vragen of de gemeente bereid is een locatie te faciliteren waar OMEM een voorlichtend en inzicht gevend symposium zou kunnen houden inzake een aantal aspecten van de gaswinning: bouwkundige aspecten en risico's, procedurele aspecten, de ondergrond, meten van effecten.

Er zijn geen kosten voor sprekers aan de orde, en wordt voor gewaakt dat de sprekers vanuit hun onafhankelijke deskundigheid hun voordrachten houden.

Graag vernemen wij of de gemeente bereid is een dergelijke locatie te faciliteren.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend,

d [REDACTED]

OMEM

Van: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@hotmail.com](mailto:[REDACTED]@hotmail.com)>

Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 13:33

Aan: bestuurssecretariaat@assen.nl

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

d [REDACTED]

Date : 1-2-2017 10:32:27

F

T

C

Subject : FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Attachment : definitief advies winningsplan Westerveld .pdf;

Geachte heer

Op 9 of 16 februari zou mogelijk zijn.
Deze dagen staan volledig open voor ons.

Vriendelijke groet

Van:
Verzonden: donderdag 19 januari 2017 08:45
Aan: '@hotmail.com'
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer

Graag gaan wij, samen met onze collega's van de gemeente Tynaarlo en Aa en Hunze, met u in gesprek.

Zoals u weet hebben we deze week advies uitgebracht aan de minister van EZ op het winningsplan Westerveld. Dit advies is gezamenlijk tot stand gekomen. Het advies is bij deze mail gevoegd.

We stellen daarom voor op ambtelijk niveau een gesprek aan te gaan met als doel aan te horen wat uw platform de gemeente en/of haar inwoners op dit vlak te bieden heeft.

Kunt u mij een aantal data doorgeven waarop u kunt? Dan leg ik deze aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo voor en kunnen we een datum prikken.

Wilt u naar Assen komen of komen we bij u op bezoek?

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: <mailto:>]
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: @hetnet.nl <> @gmail.com>
Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

d

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

21 December 2016

definitief

***Advies Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING	4
3 HOOFDADVIES	7
4 ALGEMEEN	8
5 COMMUNICATIE	9
6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
6.1 Doelmatigheid	11
6.2 Kadere schade	11
6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa	11
6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	12
7 PRODUCTIE	14
7.1 Productie put Vries-10	14
7.2 Productiesnelheid	14
7.3 Productieniveau high case	15
8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
8.1 Onzekerheden	16
8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	16
9 BODEM BEWEGING	17
9.1 Bodemdaling	17
9.2 Bodemtrilling	17
9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	19
10 SCHADE	20
10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
10.2 Afhandeling van schade	20
10.3 Lusten en lasten	22
11 RISICOBEHEERSYSTEEM	23

1 INLEIDING

U heeft ons in de gelegenheid gesteld om een advies uit te brengen over het door NAM ingediende Winningsplan Westerveld. Aangezien dit plan betrekking heeft op de winning uit aardgasvelden binnen onze verschillende gebiedsbegrenzingsen maken wij graag gebruik van deze mogelijkheid. Bij het maken van het advies hebben wij intensief samengewerkt met de verschillende decentrale overheden die een adviesrecht hebben op het Winningsplan Westerveld.

Wij zijn u erkentelijk dat u in een vroegtijdig stadium van uw besluitvorming ons om advies vraagt op het winningsplan Westerveld 2016 van NAM. Wij maken graag gebruik van dit adviesrecht vanwege de zorg die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied. Wij erkennen dat in de afgelopen periode meer aandacht is gekomen voor de aspecten veiligheid en welzijn van burgers in relatie tot gaswinning. Wij menen echter toch blijvend te moeten aandringen om hierin de positie van de inwoners centraal te stellen. Wij hebben daarom ervoor gekozen ons advies breed in te steken.

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), Technische commissie bodembeweging (Tcbb)).

Wij vertrouwen erop dat u het advies behandelt conform de relevante bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht en de overwegingen uit ons advies op een zorgvuldige wijze betreft bij uw besluitvorming en ons transparant informeert over uw overwegingen terzake.

Leeswijzer

Wij hebben onze bevindingen, hoofdconclusies en hoofdadvisie samengevat in het eerste hoofdstuk. In de analyse daarachter treft u een uitgebreidere beoordeling aan van het winningsplan met op onderdelen deelconclusies en -adviezen.

2 SAMENVATTING

Vanuit betrokkenheid en zorg en oprechte belangstelling hebben wij de rapporten intensief bestudeerd. Veiligheid van inwoners en het voorkomen en beperken van schade wegen hierin het zwaarst. Alle andere aspecten moeten daaraan ondergeschikt zijn, waaronder economische aspecten en leveringszekerheid.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) geeft over het erkennen van onzekerheden en communiceren de volgende toelichting: Onzekerheid en het reduceren ervan dienen uitgangspunten te zijn van het handelen van betrokken partijen, ook in de communicatie naar burgers. Onderzoek over onzekerheden en het daaraan verbinden van maatregelen is daarbij van cruciaal belang volgens de Raad. Onderzoek mag geen excuus zijn om geen maatregelen te treffen of besluiten uit te stellen. Zij pleit derhalve ook voor het hanteren van het voorzorgsprincipe in dat geval “Better safe than sorry”. Dat betekent in de communicatie over onzekerheden in samenspraak met deskundigen en risicodragers zoeken naar manieren van beheersing van het risico. Communiceren met burgers moet volgens de OvV meer zijn dan alleen voorlichting geven.

Veiligheid wordt door de OvV breed gedefinieerd in termen van objectieve- en subjectieve veiligheid, respectievelijk het uitblijven van lichamelijk letsel ten gevolge van aardbevingen en gemoedsrust van bewoners. “Het gaat om veiligheid van burgers. Kunnen zij erop rekenen dat incidenten worden voorkomen, schade wordt beperkt, risico’s worden beheerst en onzekerheden worden verkend?”. U hebt hierop gereageerd met: “De Raad heeft met haar rapportage en aanbevelingen vooral willen bereiken dat bij activiteiten in de diepe ondergrond nu en in de toekomst het veiligheidsbelang voldoende aandacht krijgt”. U heeft alle aanbevelingen uit het rapport van de OvV overgenomen. In dit licht bezien dient bij de beoordeling en toetsing van de verschillende aspecten dan ook te worden uitgegaan van een brede benadering van de belangenafweging die aan uw uiteindelijke besluit ten grondslag moet liggen. Het past hierbij niet om u te beperken tot een exacte en enge uitleg van voorgenomen wetgeving.

We hebben ook geconstateerd dat in het winningsplan nog een aantal essentiële onderdelen ontbreekt en het plan gepaard gaat met onzekerheden die betrekking hebben op een veilige gaswinning. Ook constateren wij dat ondanks de ervaringen opgedaan in Groningen, er vooralsnog geen sprake is van een adequate regeling voor de rest van Nederland voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten.

Bij bestudering van het winningsplan en onderliggende stukken hebben wij samengevat de volgende vragen, opmerkingen en adviezen.

Veiligheid

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico’s bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners.

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Tevens hebben wij een aantal ontbrekende zaken geconstateerd. Wij komen hier verderop in ons advies op terug.

Communicatie

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning.

Voorkomen en beperken van schade

In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd. NAM bepaalt daarmee zelf welk niveau van acceptatie daarbij aan de orde is. Er wordt geen aandacht geschonken aan maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken, terwijl dit een voorschrift in de Mijnbouwwet is.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

Bodemdaling

NAM dient inzichtelijk te maken welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling (als resultaat van dit winningsplan Westerveld) kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen en welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden.

Wij zijn van mening dat NAM dient te worden verplicht tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling.

Schadeafhandeling

Wij zijn van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Evenals in het aardbevingsgebied Groningen dient er een volledig onafhankelijk orgaan te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Een dergelijke regeling en onafhankelijk toetsingsorgaan dienen op voorhand een feit te zijn.

Meet- en regelprotocol

De reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid liggen dicht tegen de grens met risicocategorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de Seismische Risico Analyse (SRA) in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem. Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. Wij zijn van mening dat een risicobeheerssysteem een voorwaarde moet zijn van de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning.

Fracken en zuurstimulatie

Vanwege de mogelijke gevolgen zijn wij van mening dat geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken moeten worden toegestaan.

Schadelijke gevolgen van zuurstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden, omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

3 HOOFDADVIES

Onze bevindingen afgewogen hebbende en uitgaande van de geformuleerde uitgangspunten komen wij tot het volgende hoofdadvies:

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Wij adviseren u vanwege de geconstateerde omissies, bestaande onzekerheden, geen aandacht voor maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken en het ontbreken van een adequate schaderegeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten:

Primair: **niet** in te stemmen met het winningsplan Westerveld 2016 zoals het nu voorligt;

Subsidiar: mocht dit niet uw keuze zijn vanwege de grote onzekerheden en ontbrekende onderdelen slechts in te stemmen met het winningsplan door het hanteren van het voorzorgprincipe "Better safe than sorry" en:

1. NAM en Sodm, binnen een door u gestelde termijn, onvolkomenheden te laten aanvullen;
2. te voorzien in onafhankelijke validatie van onderzoeken en bevindingen;
3. een termijn te stellen aan het winningsplan;
4. hierbij zaken als schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersingsstelsel op voorhand goed en volledig te regelen.

In onderstaande hoofdstukken vindt u de onderbouwing van ons hoofdadvies en overige adviezen.

4 ALGEMEEN

Het adviesrecht voor de decentrale overheden, zoals dat dit jaar in de wijzigingen Mijnbouwwet is vertaald, hangt vooral samen met de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning.

In uw adviesverzoek schrijft u: “Een van de belangrijkste aanbevelingen uit het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) richt zich op de veiligheid van de burgers en de infrastructurele werken. Een ander belangrijk punt betreft meer aandacht voor het burgerperspectief”.

In het winningsplan Westerveld wordt volledig voorbijgegaan aan het burgerperspectief ofwel de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning. Het is voorstelbaar dat NAM in het winningsplan redeneert vanuit haar commercieel belang. NAM dient echter ook maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Dit komt in het winningsplan niet tot uitdrukking. Wij verwachten dat u in uw besluit uw maatschappelijke verantwoordelijkheid duidelijk naar voren laat komen.

Het maatschappelijk draagvlak voor (nieuwe) gaswinningen in ons land neemt af. Dit als gevolg van de aardbevingen in de provincie Groningen, de daarmee samenhangende veiligheidsproblematiek en andere negatieve effecten van de gaswinning. Ook de Drentse decentrale overheden constateren die ontwikkeling. Het versneld terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen is een belangrijke opgave voor onze samenleving. Wij pleiten ervoor dat u met spoed uw beleid inzet op duurzame energie.

Bij de besluitvorming in Groningen heeft u veiligheid, het zo veel mogelijk voorkomen en beperken van schade en het belang van leveringszekerheid het zwaarst laten wegen.

De Drentse situatie is op verschillende onderdelen anders dan Groningen.

Wij hechten vooral waarde aan de volgende aspecten:

- Veiligheid
- Communicatie
- Voorkomen en beperken van schade
- Schadeafhandeling a.g.v. bodemdaling/ bodemtrilling
- Meet- en regelprotocol
- Fracken en zuurstimulatie

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners. Dat wil zeggen dat deze organisaties aangeven dat er geen dusdanige bevingen optreden dat er gevaar ontstaat voor personen. Wel zien wij aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en het daar horende meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren. De resultaten van dit risicobeheerssysteem moeten voor iedereen toegankelijk zijn.

5 COMMUNICATIE

Voor een adequate invulling van het burgerperspectief, zoals u in het adviesverzoek aangeeft, is gedegen, transparante en consistente communicatie een absolute voorwaarde.

Advies:

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Wij adviseren u in uw besluit voorwaarden op te nemen waarmee dit wordt geborgd.

Toelichting:

De verantwoordelijkheid van de lokale overheid is oog te hebben voor de belangen van onze inwoners en deze te borgen.

Wij zijn daarom van mening dat de rol van informatievoorziening over de (gevolgen van) gaswinning niet uitsluitend aan NAM moet worden overgelaten. De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Hiermee moet onnodige onrust en zorg bij inwoners worden weggenomen.

Typerend is de gebrekkige communicatie en afstemming tussen NAM en het ministerie van EZ over de start van de gaswinning uit put Vries-10, die onder het winningsplan Westerveld valt (zie ook hfst 7.1).

Communicatie is een essentieel onderdeel van het omgevingsmanagement, zoals is verwoord in uw visie in de brief aan de Tweede Kamer van 1 februari 2016*).

Uw uitgangspunten daarbij zijn duidelijk:

1. Samenbinden van belanghebbenden
2. Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk
3. Transparantie en vertrouwen
4. Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
5. Maatwerk

Het mag duidelijk zijn dat uw ambitie verder moet gaan dan het organiseren van informatiebijeenkomsten en publicaties over de procedure.

Wij willen graag met u meedenken aan de verdere invulling van de communicatie en het omgevingsmanagement. Daarbij nemen wij graag uw visie als vertrekpunt.

Wij geven u als suggestie dat NAM een breed communicatieplan opstelt dat in overleg en instemming met u en lokale overheden tot stand komt. Communicatie die staat in een breder perspectief van omgevingsmanagement, rekening houdend met de 'belevingswereld' van onze inwoners.

Het winningsplan is geschreven voor ingewijden en lastig leesbaar voor inwoners. Zij mogen een zienswijze op het winningsplan indienen maar dan moeten zij de inhoud hiervan wel kunnen doorgronden. Daarom adviseren wij u voorafgaand aan het maken van een ontwerpbesluit een publieksvriendelijke oplegger van het winningsplan op te stellen.

In dit kader vragen wij u tevens de risicoanalyse van de gasvelden Vries Zuid en Eleveld nader te duiden. Uit het winningsplan blijkt dat volgens de SRA de gasvelden Vries Zuid en Eleveld bijna in risicoklasse 2 vallen. In zowel het winningsplan als in de adviezen van Sodm en Tcbb ontbreekt een nadere analyse waarom deze velden hogere risico's met zich meebrengen dan de overige velden. Ligt het aan de inrichting van het gebied of komt het door de bodemopbouw die gevoelig is voor trilling? Toevoeging van deze analyse maakt dat de aangegeven risico's beter zijn te duiden en uit te leggen aan onze inwoners.

6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

In dit hoofdstuk geven we aan welke kaders onduidelijk zijn of ontbreken waaraan het winningsplan is getoetst.

6.1 Doelmatigheid

Advies

Wij verzoeken u inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid.

Toelichting

In het advies van Sodm is een toetsing opgenomen van de winning aan doelmatigheid. Onduidelijk is hoe en waaraan is getoetst. We willen graag inzicht in de afwegingskaders waaraan dit aspect wordt getoetst. De Tweede Kamer heeft aangegeven dat de Minister een afweging moet maken tussen landelijk economische belangen en de lokale veiligheid en schade-effecten. In het verleden zijn de lokale effecten volgens de Tweede Kamer in die afweging onvoldoende meegenomen. In dit kader vragen wij ons af hoe de balans uitvalt tussen economische belangen en de maatschappelijke aanvaardbare gevolgen en risico's die met gaswinning gepaard gaan.

6.2 Kadere schade

Advies

De minister dient zo spoedig mogelijk een kader op te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder 'schade' verstaan wordt.

Toelichting

De (nog niet vastgestelde) wijziging van de Mijnbouwwet noemt als toetsingsgrond voor het eventueel onthouden van de instemming met een winningsplan 'schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan'. Wij constateren dat de adviserende organen Tcbb en Sodm kennelijk ieder een verschillende typering hanteren voor het begrip schade. Dat is niet uit te leggen aan inwoners.

Zolang niet duidelijk is wat onder 'schade' verstaan dient te worden, is toetsing van het winningsplan op dit onderdeel lastig voor velden die gebeeft hebben en in verband waarmee 'schade' is gemeld.

6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa

Advies

Met betrekking tot het Nationale Park Drentse Aa adviseren wij u:

- het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied;
- in uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Zuid (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld het Drentse Aa gebied zoveel mogelijk wordt ontzien.

Toelichting

Wij stellen vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa niet zijn onderzocht althans onvoldoende in beeld zijn gebracht. Er blijkt ook uit niets dat met zekerheid zou kunnen worden gesteld dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Drentse Aa door de exploitatie van de gasvelden in dit winningsplan niet zullen worden aangetast.

Het Drentse Aa gebied is een internationaal uniek gebied, met een zeer hoge beschermingsstatus. Het gebied is een beek- en esdorpenlandschap; het oppervlaktewater van de Drentse Aa dient tevens als bron van drinkwater. Het is een waardevol gebied met een kwetsbaar geohydrologisch systeem waar invloeden vanwege de gaswinning (zoals bodemdaling, zuurstimulatie) niet mogen plaatsvinden.

Voor een correcte beoordeling van de mogelijke gevolgen van de exploitatie van het winningsplan Westerveld voor het Drentse Aa-gebied zou het overigens niet juist zijn om de getroffen en te treffen waterhuishoudkundige maatregelen in het natuurgebied bij het beschouwen van mogelijke effecten van mijnbouwactiviteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van het natuurgebied te betrekken. Compenserende maatregelen maken immers in juridische zin geen onderdeel uit van de beoordeling in het kader van de significantie-toets. Bovendien zijn de watergerelateerde maatregelen in zekere zin met de mijnbouwactiviteiten verbonden, omdat de waterhuishouding noodzakelijkerwijs wel moet worden aangepast als gevolg van de opgetreden bodemdaling die het resultaat is van de gaswinning.

Wij wijzen er op dat de vaststelling en goedkeuring van het winningsplan door de Minister met zich mee brengt dat er een toetsingsmoment ontstaat waarop moet worden beoordeeld of mogelijk significante gevolgen ten gevolge van de mijnbouwactiviteiten in het Westerveld kunnen ontstaan. Dat geldt uiteraard niet alleen voor het Drentse Aa-gebied, maar voor alle Natura 2000-gebieden die door het instemmingsbesluit worden beïnvloed. Deze beoordeling heeft niet of in onvoldoende mate plaatsgevonden ten gevolge waarvan effecten op Natura-2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Bij de actuele stand van zaken voor wat betreft de onbekendheid van de impact van de gaswinning is er naar ons oordeel aanleiding om in het instemmingsbesluit aanvullende restricties op te nemen die waarborgen dat het Nationaal Park Drentse Aa zo veel mogelijk ongemoeid wordt gelaten.

6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

Advies:

Wij verzoeken u aan te geven welke overwegingen ten grondslag liggen aan de keuze om een grote variëteit van kleine gasvelden in het winningsplan Westerveld te vatten? In het kader van de maatschappelijke verantwoording vinden wij het transparanter om per gasveld een winningsplan op te stellen.

Toelichting:

Het winningsplan Westerveld bevat een groot aantal afzonderlijke gasvelden die geen directe relatie met elkaar hebben. Uit het winningsplan Westerveld wordt afgeleid dat een aantal velden nu en naar verwachting in de toekomst niet meer produceren. Waarom zijn die dan toch opgenomen in het winningsplan? Voor de afweging tussen economische belangen en de maatschappelijke effecten is het logischer per producerend gasveld een aparte vergunning en winningsplan op te stellen. De gehanteerde methodiek belemmerd nu voor al deze velden afzonderlijk een transparante afweging te kunnen maken.

7 PRODUCTIE

7.1 Productie put Vries-10

Advies:

Wij adviseren u om uw toezegging jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put (put Vries-10) in te trekken en NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavige winningsplan af te wachten.

Toelichting:

“Tijdens het vragenuur van 16 juni 2015 is gesproken over een voorgenomen gaswinning door NAM in Drenthe. Tijdens de mondelinge beantwoording is in algemene zin aangegeven dat er bij winning uit kleine velden een winningsplan moet komen en dat omwonenden, gemeenten en provincies hierop zienswijzen kunnen indienen. Dit is ook bevestigd in de beantwoording van aanvullende schriftelijke vragen van het lid Dik-Faber (CU), waarin is aangegeven dat “in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden” (Kamerstukken 2015-2016, Aanhangsel van de Handelingen, 57).”

In het geval van Vries-10 is er een nieuwe boring geweest op basis waarvan NAM voornemens is om gas te gaan winnen. Daarnaast is er juist door de minister aan de Tweede Kamer toegezegd, dat er een adviesrecht wordt toegepast in deze situaties. In het Winningsplan Westerveld is voor Vries-10 sprake van een te winnen hoeveelheid van 0,6 Miljard M3 (high case). Wij zijn van mening dat deze nieuwe winning onderdeel is van dit winningsplan en dat NAM de procedure moet afwachten voordat er uit put Vries-10 gas gewonnen mag worden.

Los van de vraag of er wel of geen vigerend Winningsplan is, moeten wij constateren dat het oude Winningsplan niet voldoet aan de zaken die door de Onderzoeksraad voor de veiligheid zijn geconstateerd. Zo is bij de afgifte van de instemmingsvergunning op het vigerende winningsplan niet getoetst op de veiligheid van burgers (seismische risico analyse). Wij zijn dan ook van mening dat er niet kan worden teruggevallen op een vergunning waarin geen rekening is gehouden met zo een belangrijk aspect.

7.2 Productiesnelheid

Advies:

Wij verzoeken u in uw besluit aandacht te besteden aan de productiesnelheid uit de verschillende gasvelden. Te meer daar vrijwel alle velden in dit winningsplan zich bevinden in de laatste fase van de feitelijke gaswinning. Er lijkt door NAM bij de bepaling van de productiescenario's geen rekening te zijn gehouden met de relatie snelheid drukdaling-bodemtrilling.

Toelichting

De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Een snelle drukdaling in het gesteente kan eerder tot bevingen leiden dan wanneer deze

drukdaling geleidelijk verloopt. Kan NAM aangeven welke hoeveelheid er per jaar per gasveld kan worden onttrokken zonder dat dit tot extra risico op bodemtrilling leidt?

Uit een toelichting van NAM blijkt dat de productiescenario's in het winningsplan zijn gebaseerd op een technische inschatting wat uit de bodem te halen is. In het plan is de winningssnelheid niet aangegeven.

7.3 Productieniveau high case

Advies:

In uw besluit op te nemen dat als NAM het "high case" scenario overschrijdt zij een nieuw winningsplan dient op te stellen en deze ter besluitvorming aan dient te bieden.

Toelichting:

In het advies van Sodm wordt op blz 5 aangegeven dat als een winning het "high case" scenario overschrijdt NAM een nieuwe SRA moet uitvoeren en tevens het winningsplan dient te actualiseren. Deze opmerking bevreemd ons, aangezien wij in de veronderstelling verkeren dat winning buiten de grenzen van het winningsbesluit niet is toegestaan.

Wij zijn van mening dat indien deze situatie zich voordoet er te allen tijde een nieuw winningsplan dient te worden opgesteld.

8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

8.1 Onzekerheden

Advies:

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Toelichting:

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van gegevens van de ondergrond. De samenstelling van de diepe ondergrond is complex en nooit precies in kaart te brengen. De ligging van breuken, de compactiecoëfficiënt etc. zijn gebaseerd op interpretatie van een beperkt aantal bodemgegevens. Dit houdt in dat de resultaten altijd met grote voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd. De Tcbb geeft aan dat in het ergste geval een beving met een magnitude van 3,9 kan plaatsvinden. De zwaarste beving tot nu toe in Groningen was 3,6 in Huizinge (2012). De velden Eleveld en Vries Zuid scoren op factoren als bebouwingsdichtheid en bevolkingsdichtheid duidelijk minder gunstig dan Huizinge. Wij vermoeden op basis van deze aspecten dat in het stedelijk gebied van Assen meer schade kan ontstaan dan de door NAM geformuleerde licht schade aan meerdere, tot matige schade aan enkele gebouwen.

8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Advies:

Wij verzoek u NAM op te dragen de SRA berekening opnieuw uit te voeren. Hierin rekening te houden met de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de gebieden rond de betreffende gasvelden. Evenals de correcte bevolkingsdichtheid ten aanzien van het stedelijke gebied rond het gasveld Eleveld te hanteren. Deze nieuwe SRA-berekening te beschouwen als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de SRA is geen rekening gehouden met de toekomstige inrichting van Werklandschap Assen Zuid en de toeristisch recreatieve zone. De inrichting leidt tot intensievere bebouwing van bedrijven in het gebied dan nu het geval is. Ook de noordelijke blokken van Eleveld vallen binnen het stedelijk gebied van Assen met o.a. de aanwezigheid van een ziekenhuis in de directe nabijheid.

Waarom wordt voor bepaling risicoklasse uitgegaan van lage bevolkingsdichtheid (250-500 inw/km²)? Een substantieel deel van het gasveld Eleveld ligt namelijk in het stedelijk gebied van Assen met hogere dichtheid (500-1000 inw/km²). Een herberekening zal leiden tot een andere risico inschatting. Dit maakt het noodzakelijk dat alle adviesorganen zich hierover opnieuw een oordeel moeten kunnen vormen.

9 BODEMBEWEGING

9.1 Bodemdaling

Advies

Voor wat betreft de prognose van de bodemdaling die gepaard kan gaan met de gaswinning, adviseren wij u:

- NAM in samenspraak met de betrokken decentrale overheden te laten inventariseren:
 - 1) welke gevolgen de *uiteindelijke totale bodemdaling* die het gevolg is van de gaswinning uit de velden van het winningsplan Westerveld kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen;
 - 2) welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden;
 - 3) NAM te verplichten tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling als voorwaarde te verbinden aan het winningsplan;
- NAM de bodemdalingscomponent die het gevolg is van het leeg produceren van het gasveld Norg na beëindigen van de gasopslag aldaar, weer op te laten nemen in de bodemdalingsprognose voor de jaren 2050 en 2080.

Toelichting

Volgens de prognose zal de verwachte bodemdaling van de resterende gaswinning enkele centimeters bedragen; het merendeel van de daling heeft al plaatsgevonden.

De uiteindelijke *totale* bodemdaling als gevolg van de gaswinning is echter van die omvang dat er wel effecten te verwachten zijn op de waterhuishouding. De kosten voor mitigerende maatregelen zijn uiteraard voor NAM. Daarom is het van belang te inventariseren welke afspraken er bestaan tussen NAM en betrokken waterschap(pen), gemeenten en provincie voor zover er voor hen negatieve effecten zijn. Er mag geen onduidelijkheid bestaan over de vergoeding van dergelijke onkosten.

Het beëindigen en leeg produceren van de gasopslag Norg zal volgens NAM in de toekomst tot een additionele 10 cm bodemdaling leiden. Deze component is verdwenen uit de huidige set prognoses, vanuit de veronderstelling van NAM de gasopslag tot 2080 in werking te zullen hebben. Gezien de grote onzekerheden die er momenteel heersen omtrent de aard van onze toekomstige energievoorziening achten wij deze aanname niet terecht. Wij achten het zinvol op voorhand te weten welke additionele daling in het gebied (op mogelijk kortere termijn dan nu verwacht) nog verdisconteerd moet gaan worden.

9.2 Bodemtrilling

Advies

Omdat NAM in het winningsplan aangeeft dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten, verzoeken wij u:

- het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over te nemen en NAM op te dragen in aanvulling op het KNMI-netwerk seismische apparatuur in en rond de gasvoorkomens Vries-Zuid en Eleveld op te stellen;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden een risicobeheerssysteem te laten ontwikkelen en operationeel te hebben (zie hoofdstuk 9);
- de parameters en randvoorwaarden die NAM hanteert in het door haar op te stellen risicobeheerssysteem goed te laten onderbouwen alvorens dit systeem goed te keuren;
- te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Toelichting

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen ncalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (SodM, Tcbb).

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Wij zijn daarom blij met de toegenomen belangstelling voor dit belangrijke aspect rond de gaswinning. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Uit de analyse van NAM volgt dat alle gasvelden in de laagste seismische risicogroep vallen (categorie I). TNO constateert in haar advies dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid wel dicht tegen categorie 2 aan liggen.

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM menen wij daarom te kunnen opmaken dat er in het kader van bodemtrilling geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de betreffende gasvelden.

Hoewel de veiligheid niet in het geding lijkt te zijn, geeft NAM in het winningsplan aan dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten. In het ernstigste geval kan sprake zijn van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Daarom zien wij wel aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en implementeren voor 1 juni 2017. Tevens het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren (zie hoofdstuk 9).

Tevens kan het risicobeheerssysteem helpen een eventuele zwaardere beving te voorkomen, mits sprake is van de juiste keuze van signaalparameters en het daarbij behorende actieprotocol. Een goede onderbouwing van de gekozen parameters en acties is dus van belang wil het risicobeheerssysteem zinvol zijn. Ook een adequaat seismisch netwerk is hierbij van belang.

9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Advies

Wij adviseren u vanwege de mogelijke gevolgen:

- geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken toe te staan zoals in het winningsplan is omschreven;
- tevens besluitvorming over de toepassing van deze technieken niet alleen bij de toezichthouder (Sodm) neer te leggen, maar hiervoor aparte besluitvorming aan NAM op te leggen met mogelijkheden tot inspraak, zienswijzen en beroep van lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe;
- mocht dit niet uw keuze zijn, dan verzoeken wij u toch in ieder geval in het goedkeuringsbesluit voorwaarden op te nemen ter beperking van risico's voor grond- en drinkwater en ecologie én het optreden van bodemtrilling.

Toelichting

De velden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid vallen gedeeltelijk samen met de boringsvrije zone van de grondwaterwinning Assen-Oost; het veld Assen valt bovendien samen met het grondwaterbeschermingsgebied Assen-West.

Schadelijke gevolgen van reservoirstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Het advies van Sodm is gebaseerd op de bevoegdheid van de afweging over fracken bij de toezichthouder van de gaswinning. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

10 SCHADE

10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

Advies:

Wij adviseren u vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). NAM heeft als initiatiefnemer de zorgplicht voor het voorkomen van schade. In winningsplan wordt geconcludeerd dat er lichte en lokaal mogelijk matige schade kan optreden aan gebouwen. Nergens is in het winningsplan echter terug te lezen wat wordt gedaan om schade te voorkomen. Wij stellen vast dat ten aanzien van het optreden van schade in het winningsplan geen aandacht is op het voorkomen van schade. In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd.

Het Mijnbouwbesluit schrijft voor dat het winningsplan een beschrijving bevat van de mogelijke omvang en verwachte aard van de schade door bodembeweging. Uit het winningsplan blijkt dat het niet goed mogelijk is de omvang en de verwachte aard adequaat te beschrijven. NAM lijkt niet in staat causaliteit aan te geven tussen aardbevingen en omvang en aard van de schade. Het winningsplan lijkt op dit punt niet te voldoen aan de eisen die de wet stelt aan een plan.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

10.2 Afhandeling van schade

Advies

Wij zijn van mening dat:

- een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde is, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen;
- evenals in het aardbevingsgebied Groningen er een volledig onafhankelijk orgaan dient te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.
- in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade;

Toelichting:

Zoals reeds in voorgaande alinea door ons is aangegeven dient het voorkomen en beperken van alle schade als uitgangspunt te worden genomen. Echter kan NAM de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. Dit wordt ook door SodM in haar advies als zodanig aangegeven. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen.

NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen, die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden. Wij zijn van mening dat voornoemde regeling op basis van het burgerlijk wetboek niet altijd voldoende soelaas biedt voor burgers, bedrijven en lokale overheden om op een vlotte en toegankelijke wijze schade te kunnen claimen.

De gaswinning in Groningen heeft voor veel overlast gezorgd in de regio en het gevoel van veiligheid en vertrouwen van de bewoners aangetast. Er is dan ook sprake van een groot wantrouwen van burgers jegens NAM en rijksoverheid. Dit heeft zowel betrekking op de feitelijke gaswinning, als ook het nemen van adequate en toereikende maatregelen om de gevolgen (waaronder schade en overige hinder) zo veel mogelijk te voorkomen en/of te beperken.

Herstel van vertrouwen van onze burgers is naar onze mening dan ook gebaat bij een transparante en toegankelijke organisatie voor de afwikkeling van schademeldingen. Een regeling waarbij het voor burgers en andere partijen niet nodeloos ingewikkeld is om een schademelding in te dienen en de onafhankelijkheid in voldoende mate gewaarborgd is. Dit zodat iedereen in redelijkheid kan vertrouwen op een eerlijke en adequate schadeafwikkeling. Het past niet om daarbij onderscheid te maken tussen de omvang of de locatie waar de schade is ontstaan. Iedere schademelding dient op zijn eigen merites te worden beoordeeld.

Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Tevens dient hierbij de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd te zijn. Wij dringen er daarom bij u op aan dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – er een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tevens zorgt het instellen van een dergelijk orgaan ervoor dat ook ingeval van gestapelde mijnbouw (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil) gedupeerde partijen weten tot welke partij zij zich hiertoe dienen te wenden.

Hoewel door uw minister in de Tweede Kamer reeds toezeggingen zijn gedaan aangaande het instellen een dergelijke onafhankelijk orgaan voor de afwikkeling van mijnbouwschade, is één en ander vooralsnog geen feit. Wij adviseren u haast te maken met het instellen van een dergelijk onafhankelijk orgaan. Tevens dit te regelen alvorens in te stemmen met het onderhavige winningsplan Westerveld.

10.3 Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij verzoeken u ervoor zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade dient volgens de wet te worden vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

11 RISICOBEBEERSYSTEEM

Advies:

Met betrekking tot het risicobeheerssysteem adviseren wij u:

- NAM te verplichten een onafhankelijke nulmeting uit te voeren aan alle gebouwen boven en nabij de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden Eleveld en Vries-Zuid extra versnellingsopnemers te laten installeren en operationeel te hebben;
- bij dit winningsplan een risicobeheerssysteem te laten opstellen en als onderdeel op te nemen bij de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning;
- het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren.

Toelichting:

Om de schade door gaswinning goed te kunnen vaststellen is het belangrijk dat de uitgangssituatie goed wordt vastgelegd. Het is aan de initiatiefnemer om dit te doen naar goedkeuring van de vergunningverlener. Er wordt al jaren gas gewonnen in het veld maar dit winningsplan is de markering van het moment dat ook het burgerperspectief wordt meegewogen in de besluitvorming. In dat kader is het belangrijk dat schade aan particuliere eigendommen goed wordt geregistreerd.

Zowel NAM als TNO concluderen op basis van de seismische risicoanalyse (SRA) dat alle velden in categorie I vallen. Volgens de leidraad van SodM volstaat voor deze velden monitoring met het huidige gefoon en accelerometer netwerk van het KNMI. Met dit monitoringsnetwerk kunnen aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter worden gelokaliseerd.

Hoewel alle velden in categorie I vallen, liggen de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid echter dicht tegen de grens met categorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de SRA in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem.

Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. De keuze van signaalparameters en bijbehorende (re)acties dient dan ook zodanig onderbouwd te zijn dat hiermee aannemelijk wordt gemaakt dat het systeem zinvol is. Dat wil zeggen, dat aan de hand van de signaalparameters zodanig tijdig kan worden ingegrepen dat het mogelijk optreden van bedoelde schade en risico's voorkomen kan worden.

Date : 1-2-2017 10:32:27

F

T

C

Subject : FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Attachment : definitief advies winningsplan Westerveld .pdf;

Geachte heer [REDACTED],

Op 9 of 16 februari zou mogelijk zijn.
Deze dagen staan volledig open voor ons.

Vriendelijke groet

Van: [REDACTED]

Verzonden: donderdag 19 januari 2017 08:45

Aan: [REDACTED]@hotmail.com'

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer [REDACTED],

Graag gaan wij, samen met onze collega's van de gemeente Tynaarlo en Aa en Hunze, met u in gesprek.

Zoals u weet hebben we deze week advies uitgebracht aan de minister van EZ op het winningsplan Westerveld. Dit advies is gezamenlijk tot stand gekomen. Het advies is bij deze mail gevoegd.

In het rapport adviseren we in hfst 11 de minister de NAM te verplichten een risicobeheersysteem op te stellen inclusief een meet en regelprotocol.

Kunt u mij een aantal data doorgeven waarop u kunt? Dan leg ik deze aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo voor en kunnen we een datum prikken.

Wilt u naar Assen komen of komen we bij u op bezoek?

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

website: www.assen.nl

Van: [REDACTED] <mailto:>]

Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34

Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>

CC: [REDACTED]@hetnet.nl [REDACTED]@gmail.com>

Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

d [REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

21 December 2016

definitief

***Advies Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING	4
3 HOOFDADVIES	7
4 ALGEMEEN	8
5 COMMUNICATIE	9
6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
6.1 Doelmatigheid	11
6.2 Kadere schade	11
6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa	11
6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	12
7 PRODUCTIE	14
7.1 Productie put Vries-10	14
7.2 Productiesnelheid	14
7.3 Productieniveau high case	15
8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
8.1 Onzekerheden	16
8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	16
9 BODEM BEWEGING	17
9.1 Bodemdaling	17
9.2 Bodemtrilling	17
9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	19
10 SCHADE	20
10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
10.2 Afhandeling van schade	20
10.3 Lusten en lasten	22
11 RISICOBEHEERSYSTEEM	23

1 INLEIDING

U heeft ons in de gelegenheid gesteld om een advies uit te brengen over het door NAM ingediende Winningsplan Westerveld. Aangezien dit plan betrekking heeft op de winning uit aardgasvelden binnen onze verschillende gebiedsbegrenzingsen maken wij graag gebruik van deze mogelijkheid. Bij het maken van het advies hebben wij intensief samengewerkt met de verschillende decentrale overheden die een adviesrecht hebben op het Winningsplan Westerveld.

Wij zijn u erkentelijk dat u in een vroegtijdig stadium van uw besluitvorming ons om advies vraagt op het winningsplan Westerveld 2016 van NAM. Wij maken graag gebruik van dit adviesrecht vanwege de zorg die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied. Wij erkennen dat in de afgelopen periode meer aandacht is gekomen voor de aspecten veiligheid en welzijn van burgers in relatie tot gaswinning. Wij menen echter toch blijvend te moeten aandringen om hierin de positie van de inwoners centraal te stellen. Wij hebben daarom ervoor gekozen ons advies breed in te steken.

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), Technische commissie bodembeweging (Tcbb)).

Wij vertrouwen erop dat u het advies behandelt conform de relevante bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht en de overwegingen uit ons advies op een zorgvuldige wijze betreft bij uw besluitvorming en ons transparant informeert over uw overwegingen terzake.

Leeswijzer

Wij hebben onze bevindingen, hoofdconclusies en hoofdadvisie samengevat in het eerste hoofdstuk. In de analyse daarachter treft u een uitgebreidere beoordeling aan van het winningsplan met op onderdelen deelconclusies en -adviezen.

2 SAMENVATTING

Vanuit betrokkenheid en zorg en oprechte belangstelling hebben wij de rapporten intensief bestudeerd. Veiligheid van inwoners en het voorkomen en beperken van schade wegen hierin het zwaarst. Alle andere aspecten moeten daaraan ondergeschikt zijn, waaronder economische aspecten en leveringszekerheid.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) geeft over het erkennen van onzekerheden en communiceren de volgende toelichting: Onzekerheid en het reduceren ervan dienen uitgangspunten te zijn van het handelen van betrokken partijen, ook in de communicatie naar burgers. Onderzoek over onzekerheden en het daaraan verbinden van maatregelen is daarbij van cruciaal belang volgens de Raad. Onderzoek mag geen excuus zijn om geen maatregelen te treffen of besluiten uit te stellen. Zij pleit derhalve ook voor het hanteren van het voorzorgsprincipe in dat geval "Better safe than sorry". Dat betekent in de communicatie over onzekerheden in samenspraak met deskundigen en risicodragers zoeken naar manieren van beheersing van het risico. Communiceren met burgers moet volgens de OvV meer zijn dan alleen voorlichting geven.

Veiligheid wordt door de OvV breed gedefinieerd in termen van objectieve- en subjectieve veiligheid, respectievelijk het uitblijven van lichamelijk letsel ten gevolge van aardbevingen en gemoedsrust van bewoners. "Het gaat om veiligheid van burgers. Kunnen zij erop rekenen dat incidenten worden voorkomen, schade wordt beperkt, risico's worden beheerst en onzekerheden worden verkend?". U hebt hierop gereageerd met: "De Raad heeft met haar rapportage en aanbevelingen vooral willen bereiken dat bij activiteiten in de diepe ondergrond nu en in de toekomst het veiligheidsbelang voldoende aandacht krijgt". U heeft alle aanbevelingen uit het rapport van de OvV overgenomen. In dit licht bezien dient bij de beoordeling en toetsing van de verschillende aspecten dan ook te worden uitgegaan van een brede benadering van de belangenafweging die aan uw uiteindelijke besluit ten grondslag moet liggen. Het past hierbij niet om u te beperken tot een exacte en enge uitleg van voorgenomen wetgeving.

We hebben ook geconstateerd dat in het winningsplan nog een aantal essentiële onderdelen ontbreekt en het plan gepaard gaat met onzekerheden die betrekking hebben op een veilige gaswinning. Ook constateren wij dat ondanks de ervaringen opgedaan in Groningen, er vooralsnog geen sprake is van een adequate regeling voor de rest van Nederland voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten.

Bij bestudering van het winningsplan en onderliggende stukken hebben wij samengevat de volgende vragen, opmerkingen en adviezen.

Veiligheid

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners.

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Tevens hebben wij een aantal ontbrekende zaken geconstateerd. Wij komen hier verderop in ons advies op terug.

Communicatie

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning.

Voorkomen en beperken van schade

In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd. NAM bepaalt daarmee zelf welk niveau van acceptatie daarbij aan de orde is. Er wordt geen aandacht geschonken aan maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken, terwijl dit een voorschrift in de Mijnbouwwet is.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

Bodemdaling

NAM dient inzichtelijk te maken welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling (als resultaat van dit winningsplan Westerveld) kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen en welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden.

Wij zijn van mening dat NAM dient te worden verplicht tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling.

Schadeafhandeling

Wij zijn van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Evenals in het aardbevingsgebied Groningen dient er een volledig onafhankelijk orgaan te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Een dergelijke regeling en onafhankelijk toetsingsorgaan dienen op voorhand een feit te zijn.

Meet- en regelprotocol

De reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid liggen dicht tegen de grens met risicocategorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de Seismische Risico Analyse (SRA) in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem. Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. Wij zijn van mening dat een risicobeheerssysteem een voorwaarde moet zijn van de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning.

Fracken en zuurstimulatie

Vanwege de mogelijke gevolgen zijn wij van mening dat geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken moeten worden toegestaan.

Schadelijke gevolgen van zuurstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden, omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

3 HOOFDADVIES

Onze bevindingen afgewogen hebbende en uitgaande van de geformuleerde uitgangspunten komen wij tot het volgende hoofdadvies:

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Wij adviseren u vanwege de geconstateerde omissies, bestaande onzekerheden, geen aandacht voor maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken en het ontbreken van een adequate schaderegeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten:

Primair: **niet** in te stemmen met het winningsplan Westerveld 2016 zoals het nu voorligt;

Subsidiar: mocht dit niet uw keuze zijn vanwege de grote onzekerheden en ontbrekende onderdelen slechts in te stemmen met het winningsplan door het hanteren van het voorzorgprincipe "Better safe than sorry" en:

1. NAM en Sodm, binnen een door u gestelde termijn, onvolkomenheden te laten aanvullen;
2. te voorzien in onafhankelijke validatie van onderzoeken en bevindingen;
3. een termijn te stellen aan het winningsplan;
4. hierbij zaken als schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersingsstelsel op voorhand goed en volledig te regelen.

In onderstaande hoofdstukken vindt u de onderbouwing van ons hoofdadvies en overige adviezen.

4 ALGEMEEN

Het adviesrecht voor de decentrale overheden, zoals dat dit jaar in de wijzigingen Mijnbouwwet is vertaald, hangt vooral samen met de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning.

In uw adviesverzoek schrijft u: “Een van de belangrijkste aanbevelingen uit het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) richt zich op de veiligheid van de burgers en de infrastructurele werken. Een ander belangrijk punt betreft meer aandacht voor het burgerperspectief”.

In het winningsplan Westerveld wordt volledig voorbijgegaan aan het burgerperspectief ofwel de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning. Het is voorstelbaar dat NAM in het winningsplan redeneert vanuit haar commercieel belang. NAM dient echter ook maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Dit komt in het winningsplan niet tot uitdrukking. Wij verwachten dat u in uw besluit uw maatschappelijke verantwoordelijkheid duidelijk naar voren laat komen.

Het maatschappelijk draagvlak voor (nieuwe) gaswinningen in ons land neemt af. Dit als gevolg van de aardbevingen in de provincie Groningen, de daarmee samenhangende veiligheidsproblematiek en andere negatieve effecten van de gaswinning. Ook de Drentse decentrale overheden constateren die ontwikkeling. Het versneld terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen is een belangrijke opgave voor onze samenleving. Wij pleiten ervoor dat u met spoed uw beleid inzet op duurzame energie.

Bij de besluitvorming in Groningen heeft u veiligheid, het zo veel mogelijk voorkomen en beperken van schade en het belang van leveringszekerheid het zwaarst laten wegen.

De Drentse situatie is op verschillende onderdelen anders dan Groningen.

Wij hechten vooral waarde aan de volgende aspecten:

- Veiligheid
- Communicatie
- Voorkomen en beperken van schade
- Schadeafhandeling a.g.v. bodemdaling/ bodemtrilling
- Meet- en regelprotocol
- Fracken en zuurstimulatie

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners. Dat wil zeggen dat deze organisaties aangeven dat er geen dusdanige bevingen optreden dat er gevaar ontstaat voor personen. Wel zien wij aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en het daar horende meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren. De resultaten van dit risicobeheerssysteem moeten voor iedereen toegankelijk zijn.

5 COMMUNICATIE

Voor een adequate invulling van het burgerperspectief, zoals u in het adviesverzoek aangeeft, is gedegen, transparante en consistente communicatie een absolute voorwaarde.

Advies:

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Wij adviseren u in uw besluit voorwaarden op te nemen waarmee dit wordt geborgd.

Toelichting:

De verantwoordelijkheid van de lokale overheid is oog te hebben voor de belangen van onze inwoners en deze te borgen.

Wij zijn daarom van mening dat de rol van informatievoorziening over de (gevolgen van) gaswinning niet uitsluitend aan NAM moet worden overgelaten. De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Hiermee moet onnodige onrust en zorg bij inwoners worden weggenomen.

Typerend is de gebrekkige communicatie en afstemming tussen NAM en het ministerie van EZ over de start van de gaswinning uit put Vries-10, die onder het winningsplan Westerveld valt (zie ook hfst 7.1).

Communicatie is een essentieel onderdeel van het omgevingsmanagement, zoals is verwoord in uw visie in de brief aan de Tweede Kamer van 1 februari 2016*).

Uw uitgangspunten daarbij zijn duidelijk:

1. Samenbinden van belanghebbenden
2. Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk
3. Transparantie en vertrouwen
4. Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
5. Maatwerk

Het mag duidelijk zijn dat uw ambitie verder moet gaan dan het organiseren van informatiebijeenkomsten en publicaties over de procedure.

Wij willen graag met u meedenken aan de verdere invulling van de communicatie en het omgevingsmanagement. Daarbij nemen wij graag uw visie als vertrekpunt.

Wij geven u als suggestie dat NAM een breed communicatieplan opstelt dat in overleg en instemming met u en lokale overheden tot stand komt. Communicatie die staat in een breder perspectief van omgevingsmanagement, rekening houdend met de 'belevingswereld' van onze inwoners.

Het winningsplan is geschreven voor ingewijden en lastig leesbaar voor inwoners. Zij mogen een zienswijze op het winningsplan indienen maar dan moeten zij de inhoud hiervan wel kunnen doorgronden. Daarom adviseren wij u voorafgaand aan het maken van een ontwerpbesluit een publieksvriendelijke oplegger van het winningsplan op te stellen.

In dit kader vragen wij u tevens de risicoanalyse van de gasvelden Vries Zuid en Eleveld nader te duiden. Uit het winningsplan blijkt dat volgens de SRA de gasvelden Vries Zuid en Eleveld bijna in risicoklasse 2 vallen. In zowel het winningsplan als in de adviezen van Sodm en Tcbb ontbreekt een nadere analyse waarom deze velden hogere risico's met zich meebrengen dan de overige velden. Ligt het aan de inrichting van het gebied of komt het door de bodemopbouw die gevoelig is voor trilling? Toevoeging van deze analyse maakt dat de aangegeven risico's beter zijn te duiden en uit te leggen aan onze inwoners.

6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

In dit hoofdstuk geven we aan welke kaders onduidelijk zijn of ontbreken waaraan het winningsplan is getoetst.

6.1 Doelmatigheid

Advies

Wij verzoeken u inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid.

Toelichting

In het advies van Sodm is een toetsing opgenomen van de winning aan doelmatigheid. Onduidelijk is hoe en waaraan is getoetst. We willen graag inzicht in de afwegingskaders waaraan dit aspect wordt getoetst. De Tweede Kamer heeft aangegeven dat de Minister een afweging moet maken tussen landelijk economische belangen en de lokale veiligheid en schade-effecten. In het verleden zijn de lokale effecten volgens de Tweede Kamer in die afweging onvoldoende meegenomen. In dit kader vragen wij ons af hoe de balans uitvalt tussen economische belangen en de maatschappelijke aanvaardbare gevolgen en risico's die met gaswinning gepaard gaan.

6.2 Kadere schade

Advies

De minister dient zo spoedig mogelijk een kader op te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder 'schade' verstaan wordt.

Toelichting

De (nog niet vastgestelde) wijziging van de Mijnbouwwet noemt als toetsingsgrond voor het eventueel onthouden van de instemming met een winningsplan 'schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan'. Wij constateren dat de adviserende organen Tcbb en Sodm kennelijk ieder een verschillende typering hanteren voor het begrip schade. Dat is niet uit te leggen aan inwoners.

Zolang niet duidelijk is wat onder 'schade' verstaan dient te worden, is toetsing van het winningsplan op dit onderdeel lastig voor velden die gebeeft hebben en in verband waarmee 'schade' is gemeld.

6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa

Advies

Met betrekking tot het Nationale Park Drentse Aa adviseren wij u:

- het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied;
- in uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Zuid (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld het Drentse Aa gebied zoveel mogelijk wordt ontzien.

Toelichting

Wij stellen vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa niet zijn onderzocht althans onvoldoende in beeld zijn gebracht. Er blijkt ook uit niets dat met zekerheid zou kunnen worden gesteld dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Drentse Aa door de exploitatie van de gasvelden in dit winningsplan niet zullen worden aangetast.

Het Drentse Aa gebied is een internationaal uniek gebied, met een zeer hoge beschermingsstatus. Het gebied is een beek- en esdorpenlandschap; het oppervlaktewater van de Drentse Aa dient tevens als bron van drinkwater. Het is een waardevol gebied met een kwetsbaar geohydrologisch systeem waar invloeden vanwege de gaswinning (zoals bodemdaling, zuurstimulatie) niet mogen plaatsvinden.

Voor een correcte beoordeling van de mogelijke gevolgen van de exploitatie van het winningsplan Westerveld voor het Drentse Aa-gebied zou het overigens niet juist zijn om de getroffen en te treffen waterhuishoudkundige maatregelen in het natuurgebied bij het beschouwen van mogelijke effecten van mijnbouwactiviteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van het natuurgebied te betrekken. Compenserende maatregelen maken immers in juridische zin geen onderdeel uit van de beoordeling in het kader van de significantie-toets. Bovendien zijn de watergerelateerde maatregelen in zekere zin met de mijnbouwactiviteiten verbonden, omdat de waterhuishouding noodzakelijkerwijs wel moet worden aangepast als gevolg van de opgetreden bodemdaling die het resultaat is van de gaswinning.

Wij wijzen er op dat de vaststelling en goedkeuring van het winningsplan door de Minister met zich mee brengt dat er een toetsingsmoment ontstaat waarop moet worden beoordeeld of mogelijk significante gevolgen ten gevolge van de mijnbouwactiviteiten in het Westerveld kunnen ontstaan. Dat geldt uiteraard niet alleen voor het Drentse Aa-gebied, maar voor alle Natura 2000-gebieden die door het instemmingsbesluit worden beïnvloed. Deze beoordeling heeft niet of in onvoldoende mate plaatsgevonden ten gevolge waarvan effecten op Natura-2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Bij de actuele stand van zaken voor wat betreft de onbekendheid van de impact van de gaswinning is er naar ons oordeel aanleiding om in het instemmingsbesluit aanvullende restricties op te nemen die waarborgen dat het Nationaal Park Drentse Aa zo veel mogelijk ongemoeid wordt gelaten.

6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

Advies:

Wij verzoeken u aan te geven welke overwegingen ten grondslag liggen aan de keuze om een grote variëteit van kleine gasvelden in het winningsplan Westerveld te vatten? In het kader van de maatschappelijke verantwoording vinden wij het transparanter om per gasveld een winningsplan op te stellen.

Toelichting:

Het winningsplan Westerveld bevat een groot aantal afzonderlijke gasvelden die geen directe relatie met elkaar hebben. Uit het winningsplan Westerveld wordt afgeleid dat een aantal velden nu en naar verwachting in de toekomst niet meer produceren. Waarom zijn die dan toch opgenomen in het winningsplan? Voor de afweging tussen economische belangen en de maatschappelijke effecten is het logischer per producerend gasveld een aparte vergunning en winningsplan op te stellen. De gehanteerde methodiek belemmert nu voor al deze velden afzonderlijk een transparante afweging te kunnen maken.

7 PRODUCTIE

7.1 Productie put Vries-10

Advies:

Wij adviseren u om uw toezegging jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put (put Vries-10) in te trekken en NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavige winningsplan af te wachten.

Toelichting:

“Tijdens het vragenuur van 16 juni 2015 is gesproken over een voorgenomen gaswinning door NAM in Drenthe. Tijdens de mondelinge beantwoording is in algemene zin aangegeven dat er bij winning uit kleine velden een winningsplan moet komen en dat omwonenden, gemeenten en provincies hierop zienswijzen kunnen indienen. Dit is ook bevestigd in de beantwoording van aanvullende schriftelijke vragen van het lid Dik-Faber (CU), waarin is aangegeven dat “in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden” (Kamerstukken 2015-2016, Aanhangsel van de Handelingen, 57).”

In het geval van Vries-10 is er een nieuwe boring geweest op basis waarvan NAM voornemens is om gas te gaan winnen. Daarnaast is er juist door de minister aan de Tweede Kamer toegezegd, dat er een adviesrecht wordt toegepast in deze situaties. In het Winningsplan Westerveld is voor Vries-10 sprake van een te winnen hoeveelheid van 0,6 Miljard M3 (high case). Wij zijn van mening dat deze nieuwe winning onderdeel is van dit winningsplan en dat NAM de procedure moet afwachten voordat er uit put Vries-10 gas gewonnen mag worden.

Los van de vraag of er wel of geen vigerend Winningsplan is, moeten wij constateren dat het oude Winningsplan niet voldoet aan de zaken die door de Onderzoeksraad voor de veiligheid zijn geconstateerd. Zo is bij de afgifte van de instemmingsvergunning op het vigerende winningsplan niet getoetst op de veiligheid van burgers (seismische risico analyse). Wij zijn dan ook van mening dat er niet kan worden teruggevallen op een vergunning waarin geen rekening is gehouden met zo een belangrijk aspect.

7.2 Productiesnelheid

Advies:

Wij verzoeken u in uw besluit aandacht te besteden aan de productiesnelheid uit de verschillende gasvelden. Te meer daar vrijwel alle velden in dit winningsplan zich bevinden in de laatste fase van de feitelijke gaswinning. Er lijkt door NAM bij de bepaling van de productiescenario's geen rekening te zijn gehouden met de relatie snelheid drukdaling-bodemtrilling.

Toelichting

De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Een snelle drukdaling in het gesteente kan eerder tot bevingen leiden dan wanneer deze

drukdaling geleidelijk verloopt. Kan NAM aangeven welke hoeveelheid er per jaar per gasveld kan worden onttrokken zonder dat dit tot extra risico op bodemtrilling leidt?

Uit een toelichting van NAM blijkt dat de productiescenario's in het winningsplan zijn gebaseerd op een technische inschatting wat uit de bodem te halen is. In het plan is de winningssnelheid niet aangegeven.

7.3 Productieniveau high case

Advies:

In uw besluit op te nemen dat als NAM het "high case" scenario overschrijdt zij een nieuw winningsplan dient op te stellen en deze ter besluitvorming aan dient te bieden.

Toelichting:

In het advies van Sodm wordt op blz 5 aangegeven dat als een winning het "high case" scenario overschrijdt NAM een nieuwe SRA moet uitvoeren en tevens het winningsplan dient te actualiseren. Deze opmerking bevreemd ons, aangezien wij in de veronderstelling verkeren dat winning buiten de grenzen van het winningsbesluit niet is toegestaan.

Wij zijn van mening dat indien deze situatie zich voordoet er te allen tijde een nieuw winningsplan dient te worden opgesteld.

8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

8.1 Onzekerheden

Advies:

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Toelichting:

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van gegevens van de ondergrond. De samenstelling van de diepe ondergrond is complex en nooit precies in kaart te brengen. De ligging van breuken, de compactiecoëfficiënt etc. zijn gebaseerd op interpretatie van een beperkt aantal bodemgegevens. Dit houdt in dat de resultaten altijd met grote voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd. De Tcbb geeft aan dat in het ergste geval een beving met een magnitude van 3,9 kan plaatsvinden. De zwaarste beving tot nu toe in Groningen was 3,6 in Huizinge (2012). De velden Eleveld en Vries Zuid scoren op factoren als bebouwingsdichtheid en bevolkingsdichtheid duidelijk minder gunstig dan Huizinge. Wij vermoeden op basis van deze aspecten dat in het stedelijk gebied van Assen meer schade kan ontstaan dan de door NAM geformuleerde licht schade aan meerdere, tot matige schade aan enkele gebouwen.

8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Advies:

Wij verzoek u NAM op te dragen de SRA berekening opnieuw uit te voeren. Hierin rekening te houden met de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de gebieden rond de betreffende gasvelden. Evenals de correcte bevolkingsdichtheid ten aanzien van het stedelijke gebied rond het gasveld Eleveld te hanteren. Deze nieuwe SRA-berekening te beschouwen als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de SRA is geen rekening gehouden met de toekomstige inrichting van Werklandschap Assen Zuid en de toeristisch recreatieve zone. De inrichting leidt tot intensievere bebouwing van bedrijven in het gebied dan nu het geval is. Ook de noordelijke blokken van Eleveld vallen binnen het stedelijk gebied van Assen met o.a. de aanwezigheid van een ziekenhuis in de directe nabijheid.

Waarom wordt voor bepaling risicoklasse uitgegaan van lage bevolkingsdichtheid (250-500 inw/km²)? Een substantieel deel van het gasveld Eleveld ligt namelijk in het stedelijk gebied van Assen met hogere dichtheid (500-1000 inw/km²). Een herberekening zal leiden tot een andere risico inschatting. Dit maakt het noodzakelijk dat alle adviesorganen zich hierover opnieuw een oordeel moeten kunnen vormen.

9 BODEMBEWEGING

9.1 Bodemdaling

Advies

Voor wat betreft de prognose van de bodemdaling die gepaard kan gaan met de gaswinning, adviseren wij u:

- NAM in samenspraak met de betrokken decentrale overheden te laten inventariseren:
 - 1) welke gevolgen de *uiteindelijke totale bodemdaling* die het gevolg is van de gaswinning uit de velden van het winningsplan Westerveld kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen;
 - 2) welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden;
 - 3) NAM te verplichten tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling als voorwaarde te verbinden aan het winningsplan;
- NAM de bodemdalingscomponent die het gevolg is van het leeg produceren van het gasveld Norg na beëindigen van de gasopslag aldaar, weer op te laten nemen in de bodemdalingsprognose voor de jaren 2050 en 2080.

Toelichting

Volgens de prognose zal de verwachte bodemdaling van de resterende gaswinning enkele centimeters bedragen; het merendeel van de daling heeft al plaatsgevonden.

De uiteindelijke *totale* bodemdaling als gevolg van de gaswinning is echter van die omvang dat er wel effecten te verwachten zijn op de waterhuishouding. De kosten voor mitigerende maatregelen zijn uiteraard voor NAM. Daarom is het van belang te inventariseren welke afspraken er bestaan tussen NAM en betrokken waterschap(pen), gemeenten en provincie voor zover er voor hen negatieve effecten zijn. Er mag geen onduidelijkheid bestaan over de vergoeding van dergelijke onkosten.

Het beëindigen en leeg produceren van de gasopslag Norg zal volgens NAM in de toekomst tot een additionele 10 cm bodemdaling leiden. Deze component is verdwenen uit de huidige set prognoses, vanuit de veronderstelling van NAM de gasopslag tot 2080 in werking te zullen hebben. Gezien de grote onzekerheden die er momenteel heersen omtrent de aard van onze toekomstige energievoorziening achten wij deze aanname niet terecht. Wij achten het zinvol op voorhand te weten welke additionele daling in het gebied (op mogelijk kortere termijn dan nu verwacht) nog verdisconteerd moet gaan worden.

9.2 Bodemtrilling

Advies

Omdat NAM in het winningsplan aangeeft dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten, verzoeken wij u:

- het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over te nemen en NAM op te dragen in aanvulling op het KNMI-netwerk seismische apparatuur in en rond de gasvoorkomens Vries-Zuid en Eleveld op te stellen;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden een risicobeheerssysteem te laten ontwikkelen en operationeel te hebben (zie hoofdstuk 9);
- de parameters en randvoorwaarden die NAM hanteert in het door haar op te stellen risicobeheerssysteem goed te laten onderbouwen alvorens dit systeem goed te keuren;
- te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Toelichting

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (SodM, Tcbb).

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Wij zijn daarom blij met de toegenomen belangstelling voor dit belangrijke aspect rond de gaswinning. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Uit de analyse van NAM volgt dat alle gasvelden in de laagste seismische risicogroep vallen (categorie I). TNO constateert in haar advies dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid wel dicht tegen categorie 2 aan liggen.

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM menen wij daarom te kunnen opmaken dat er in het kader van bodemtrilling geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de betreffende gasvelden.

Hoewel de veiligheid niet in het geding lijkt te zijn, geeft NAM in het winningsplan aan dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten. In het ernstigste geval kan sprake zijn van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Daarom zien wij wel aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en implementeren voor 1 juni 2017. Tevens het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren (zie hoofdstuk 9).

Tevens kan het risicobeheerssysteem helpen een eventuele zwaardere beving te voorkomen, mits sprake is van de juiste keuze van signaalparameters en het daarbij behorende actieprotocol. Een goede onderbouwing van de gekozen parameters en acties is dus van belang wil het risicobeheerssysteem zinvol zijn. Ook een adequaat seismisch netwerk is hierbij van belang.

9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Advies

Wij adviseren u vanwege de mogelijke gevolgen:

- geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken toe te staan zoals in het winningsplan is omschreven;
- tevens besluitvorming over de toepassing van deze technieken niet alleen bij de toezichthouder (Sodm) neer te leggen, maar hiervoor aparte besluitvorming aan NAM op te leggen met mogelijkheden tot inspraak, zienswijzen en beroep van lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe;
- mocht dit niet uw keuze zijn, dan verzoeken wij u toch in ieder geval in het goedkeuringsbesluit voorwaarden op te nemen ter beperking van risico's voor grond- en drinkwater en ecologie én het optreden van bodemtrilling.

Toelichting

De velden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid vallen gedeeltelijk samen met de boringsvrije zone van de grondwaterwinning Assen-Oost; het veld Assen valt bovendien samen met het grondwaterbeschermingsgebied Assen-West.

Schadelijke gevolgen van reservoirstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Het advies van Sodm is gebaseerd op de bevoegdheid van de afweging over fracken bij de toezichthouder van de gaswinning. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

10 SCHADE

10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

Advies:

Wij adviseren u vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). NAM heeft als initiatiefnemer de zorgplicht voor het voorkomen van schade. In winningsplan wordt geconcludeerd dat er lichte en lokaal mogelijk matige schade kan optreden aan gebouwen. Nergens is in het winningsplan echter terug te lezen wat wordt gedaan om schade te voorkomen. Wij stellen vast dat ten aanzien van het optreden van schade in het winningsplan geen aandacht is op het voorkomen van schade. In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd.

Het Mijnbouwbesluit schrijft voor dat het winningsplan een beschrijving bevat van de mogelijke omvang en verwachte aard van de schade door bodembeweging. Uit het winningsplan blijkt dat het niet goed mogelijk is de omvang en de verwachte aard adequaat te beschrijven. NAM lijkt niet in staat causaliteit aan te geven tussen aardbevingen en omvang en aard van de schade. Het winningsplan lijkt op dit punt niet te voldoen aan de eisen die de wet stelt aan een plan.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

10.2 Afhandeling van schade

Advies

Wij zijn van mening dat:

- een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde is, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen;
- evenals in het aardbevingsgebied Groningen er een volledig onafhankelijk orgaan dient te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.
- in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade;

Toelichting:

Zoals reeds in voorgaande alinea door ons is aangegeven dient het voorkomen en beperken van alle schade als uitgangspunt te worden genomen. Echter kan NAM de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. Dit wordt ook door SodM in haar advies als zodanig aangegeven. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen.

NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen, die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden. Wij zijn van mening dat voornoemde regeling op basis van het burgerlijk wetboek niet altijd voldoende soelaas biedt voor burgers, bedrijven en lokale overheden om op een vlotte en toegankelijke wijze schade te kunnen claimen.

De gaswinning in Groningen heeft voor veel overlast gezorgd in de regio en het gevoel van veiligheid en vertrouwen van de bewoners aangetast. Er is dan ook sprake van een groot wantrouwen van burgers jegens NAM en rijksoverheid. Dit heeft zowel betrekking op de feitelijke gaswinning, als ook het nemen van adequate en toereikende maatregelen om de gevolgen (waaronder schade en overige hinder) zo veel mogelijk te voorkomen en/of te beperken.

Herstel van vertrouwen van onze burgers is naar onze mening dan ook gebaat bij een transparante en toegankelijke organisatie voor de afwikkeling van schademeldingen. Een regeling waarbij het voor burgers en andere partijen niet nodeloos ingewikkeld is om een schademelding in te dienen en de onafhankelijkheid in voldoende mate gewaarborgd is. Dit zodat iedereen in redelijkheid kan vertrouwen op een eerlijke en adequate schadeafwikkeling. Het past niet om daarbij onderscheid te maken tussen de omvang of de locatie waar de schade is ontstaan. Iedere schademelding dient op zijn eigen merites te worden beoordeeld.

Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Tevens dient hierbij de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd te zijn. Wij dringen er daarom bij u op aan dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – er een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tevens zorgt het instellen van een dergelijk orgaan ervoor dat ook ingeval van gestapelde mijnbouw (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil) gedupeerde partijen weten tot welke partij zij zich hiertoe dienen te wenden.

Hoewel door uw minister in de Tweede Kamer reeds toezeggingen zijn gedaan aangaande het instellen een dergelijke onafhankelijk orgaan voor de afwikkeling van mijnbouwschade, is één en ander vooralsnog geen feit. Wij adviseren u haast te maken met het instellen van een dergelijk onafhankelijk orgaan. Tevens dit te regelen alvorens in te stemmen met het onderhavige winningsplan Westerveld.

10.3 Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij verzoeken u ervoor zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade dient volgens de wet te worden vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

11 RISICOBEBEERSYSTEEM

Advies:

Met betrekking tot het risicobeheerssysteem adviseren wij u:

- NAM te verplichten een onafhankelijke nulmeting uit te voeren aan alle gebouwen boven en nabij de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden Eleveld en Vries-Zuid extra versnellingsopnemers te laten installeren en operationeel te hebben;
- bij dit winningsplan een risicobeheerssysteem te laten opstellen en als onderdeel op te nemen bij de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning;
- het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren.

Toelichting:

Om de schade door gaswinning goed te kunnen vaststellen is het belangrijk dat de uitgangssituatie goed wordt vastgelegd. Het is aan de initiatiefnemer om dit te doen naar goedkeuring van de vergunningverlener. Er wordt al jaren gas gewonnen in het veld maar dit winningsplan is de markering van het moment dat ook het burgerperspectief wordt meegewogen in de besluitvorming. In dat kader is het belangrijk dat schade aan particuliere eigendommen goed wordt geregistreerd.

Zowel NAM als TNO concluderen op basis van de seismische risicoanalyse (SRA) dat alle velden in categorie I vallen. Volgens de leidraad van SodM volstaat voor deze velden monitoring met het huidige gefoon en accelerometer netwerk van het KNMI. Met dit monitoringsnetwerk kunnen aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter worden gelokaliseerd.

Hoewel alle velden in categorie I vallen, liggen de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid echter dicht tegen de grens met categorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de SRA in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem.

Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. De keuze van signaalparameters en bijbehorende (re)acties dient dan ook zodanig onderbouwd te zijn dat hiermee aannemelijk wordt gemaakt dat het systeem zinvol is. Dat wil zeggen, dat aan de hand van de signaalparameters zodanig tijdig kan worden ingegrepen dat het mogelijk optreden van bedoelde schade en risico's voorkomen kan worden.

Date : 26-1-2017 10:26:38

F

T

Subject : FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Attachment : definitief advies winningsplan Westerveld .pdf;

Geachte heer [REDACTED]

Ik hoop binnen zeer afzienbare tijd met een voorstel voor een aantal data te komen.

Onze deskundige vanuit de winning-technische kant moet nog reageren.

Zou het zinnig zijn als de gemeente Westerveld ook mee aanschuift? Dit mede vanwege Wapse en Vermillion. Ik ken deze oliemaatschappij vanuit Zuid-Holland, Alblasserwaard.

Vriendelijke groet,

Van: [REDACTED]

Verzonden: donderdag 19 januari 2017 08:45

Aan: [REDACTED]@hotmail.com'

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer [REDACTED]

Graag gaan wij, samen met onze collega's van de gemeente Tynaarlo en Aa en Hunze, met u in gesprek.

Zoals u weet hebben we deze week advies uitgebracht aan de minister van EZ op het winningsplan Westerveld. Dit advies is gezamenlijk tot stand gekomen. Het advies is bij deze mail gevoegd.

In het rapport adviseren we in hfst 11 de minister de NAM te verplichten een risicobeheersysteem op te stellen inclusief een meet en regelprotocol.

Kunt u mij een aantal data doorgeven waarop u kunt? Dan leg ik deze aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo voor en kunnen we een datum prikken.

Wilt u naar Assen komen of komen we bij u op bezoek?

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

website: www.assen.nl

Van [REDACTED] <mailto:>]

Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34

Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>

CC: [REDACTED]@hetnet.nl [REDACTED]@gmail.com>

Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,

t.a.v. de Burgemeester,

de weled. heer Marco Out

per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,

hoogachtend namens OMEM

d [REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

21 December 2016

definitief

***Advies Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING	4
3 HOOFDADVIES	7
4 ALGEMEEN	8
5 COMMUNICATIE	9
6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
6.1 Doelmatigheid	11
6.2 Kadere schade	11
6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa	11
6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	12
7 PRODUCTIE	14
7.1 Productie put Vries-10	14
7.2 Productiesnelheid	14
7.3 Productieniveau high case	15
8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
8.1 Onzekerheden	16
8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	16
9 BODEM BEWEGING	17
9.1 Bodemdaling	17
9.2 Bodemtrilling	17
9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	19
10 SCHADE	20
10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
10.2 Afhandeling van schade	20
10.3 Lusten en lasten	22
11 RISICOBEHEERSYSTEEM	23

1 INLEIDING

U heeft ons in de gelegenheid gesteld om een advies uit te brengen over het door NAM ingediende Winningsplan Westerveld. Aangezien dit plan betrekking heeft op de winning uit aardgasvelden binnen onze verschillende gebiedsbegrenzingsen maken wij graag gebruik van deze mogelijkheid. Bij het maken van het advies hebben wij intensief samengewerkt met de verschillende decentrale overheden die een adviesrecht hebben op het Winningsplan Westerveld.

Wij zijn u erkentelijk dat u in een vroegtijdig stadium van uw besluitvorming ons om advies vraagt op het winningsplan Westerveld 2016 van NAM. Wij maken graag gebruik van dit adviesrecht vanwege de zorg die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied. Wij erkennen dat in de afgelopen periode meer aandacht is gekomen voor de aspecten veiligheid en welzijn van burgers in relatie tot gaswinning. Wij menen echter toch blijvend te moeten aandringen om hierin de positie van de inwoners centraal te stellen. Wij hebben daarom ervoor gekozen ons advies breed in te steken.

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), Technische commissie bodembeweging (Tcbb)).

Wij vertrouwen erop dat u het advies behandelt conform de relevante bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht en de overwegingen uit ons advies op een zorgvuldige wijze betreft bij uw besluitvorming en ons transparant informeert over uw overwegingen terzake.

Leeswijzer

Wij hebben onze bevindingen, hoofdconclusies en hoofdadvisie samengevat in het eerste hoofdstuk. In de analyse daarachter treft u een uitgebreidere beoordeling aan van het winningsplan met op onderdelen deelconclusies en -adviezen.

2 SAMENVATTING

Vanuit betrokkenheid en zorg en oprechte belangstelling hebben wij de rapporten intensief bestudeerd. Veiligheid van inwoners en het voorkomen en beperken van schade wegen hierin het zwaarst. Alle andere aspecten moeten daaraan ondergeschikt zijn, waaronder economische aspecten en leveringszekerheid.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) geeft over het erkennen van onzekerheden en communiceren de volgende toelichting: Onzekerheid en het reduceren ervan dienen uitgangspunten te zijn van het handelen van betrokken partijen, ook in de communicatie naar burgers. Onderzoek over onzekerheden en het daaraan verbinden van maatregelen is daarbij van cruciaal belang volgens de Raad. Onderzoek mag geen excuus zijn om geen maatregelen te treffen of besluiten uit te stellen. Zij pleit derhalve ook voor het hanteren van het voorzorgsprincipe in dat geval "Better safe than sorry". Dat betekent in de communicatie over onzekerheden in samenspraak met deskundigen en risicodragers zoeken naar manieren van beheersing van het risico. Communiceren met burgers moet volgens de OvV meer zijn dan alleen voorlichting geven.

Veiligheid wordt door de OvV breed gedefinieerd in termen van objectieve- en subjectieve veiligheid, respectievelijk het uitblijven van lichamelijk letsel ten gevolge van aardbevingen en gemoedsrust van bewoners. "Het gaat om veiligheid van burgers. Kunnen zij erop rekenen dat incidenten worden voorkomen, schade wordt beperkt, risico's worden beheerst en onzekerheden worden verkend?". U hebt hierop gereageerd met: "De Raad heeft met haar rapportage en aanbevelingen vooral willen bereiken dat bij activiteiten in de diepe ondergrond nu en in de toekomst het veiligheidsbelang voldoende aandacht krijgt". U heeft alle aanbevelingen uit het rapport van de OvV overgenomen. In dit licht bezien dient bij de beoordeling en toetsing van de verschillende aspecten dan ook te worden uitgegaan van een brede benadering van de belangenafweging die aan uw uiteindelijke besluit ten grondslag moet liggen. Het past hierbij niet om u te beperken tot een exacte en enge uitleg van voorgenomen wetgeving.

We hebben ook geconstateerd dat in het winningsplan nog een aantal essentiële onderdelen ontbreekt en het plan gepaard gaat met onzekerheden die betrekking hebben op een veilige gaswinning. Ook constateren wij dat ondanks de ervaringen opgedaan in Groningen, er vooralsnog geen sprake is van een adequate regeling voor de rest van Nederland voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten.

Bij bestudering van het winningsplan en onderliggende stukken hebben wij samengevat de volgende vragen, opmerkingen en adviezen.

Veiligheid

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners.

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Tevens hebben wij een aantal ontbrekende zaken geconstateerd. Wij komen hier verderop in ons advies op terug.

Communicatie

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning.

Voorkomen en beperken van schade

In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd. NAM bepaalt daarmee zelf welk niveau van acceptatie daarbij aan de orde is. Er wordt geen aandacht geschonken aan maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken, terwijl dit een voorschrift in de Mijnbouwwet is.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

Bodemdaling

NAM dient inzichtelijk te maken welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling (als resultaat van dit winningsplan Westerveld) kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen en welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden.

Wij zijn van mening dat NAM dient te worden verplicht tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling.

Schadeafhandeling

Wij zijn van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Evenals in het aardbevingsgebied Groningen dient er een volledig onafhankelijk orgaan te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Een dergelijke regeling en onafhankelijk toetsingsorgaan dienen op voorhand een feit te zijn.

Meet- en regelprotocol

De reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid liggen dicht tegen de grens met risicocategorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de Seismische Risico Analyse (SRA) in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem. Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. Wij zijn van mening dat een risicobeheerssysteem een voorwaarde moet zijn van de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning.

Fracken en zuurstimulatie

Vanwege de mogelijke gevolgen zijn wij van mening dat geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken moeten worden toegestaan.

Schadelijke gevolgen van zuurstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden, omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

3 HOOFDADVIES

Onze bevindingen afgewogen hebbende en uitgaande van de geformuleerde uitgangspunten komen wij tot het volgende hoofdadvies:

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Wij adviseren u vanwege de geconstateerde omissies, bestaande onzekerheden, geen aandacht voor maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken en het ontbreken van een adequate schaderegeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten:

Primair: **niet** in te stemmen met het winningsplan Westerveld 2016 zoals het nu voorligt;

Subsidiar: mocht dit niet uw keuze zijn vanwege de grote onzekerheden en ontbrekende onderdelen slechts in te stemmen met het winningsplan door het hanteren van het voorzorgprincipe "Better safe than sorry" en:

1. NAM en Sodm, binnen een door u gestelde termijn, onvolkomenheden te laten aanvullen;
2. te voorzien in onafhankelijke validatie van onderzoeken en bevindingen;
3. een termijn te stellen aan het winningsplan;
4. hierbij zaken als schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersingsstelsel op voorhand goed en volledig te regelen.

In onderstaande hoofdstukken vindt u de onderbouwing van ons hoofdadvies en overige adviezen.

4 ALGEMEEN

Het adviesrecht voor de decentrale overheden, zoals dat dit jaar in de wijzigingen Mijnbouwwet is vertaald, hangt vooral samen met de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning.

In uw adviesverzoek schrijft u: “Een van de belangrijkste aanbevelingen uit het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) richt zich op de veiligheid van de burgers en de infrastructurele werken. Een ander belangrijk punt betreft meer aandacht voor het burgerperspectief”.

In het winningsplan Westerveld wordt volledig voorbijgegaan aan het burgerperspectief ofwel de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning. Het is voorstelbaar dat NAM in het winningsplan redeneert vanuit haar commercieel belang. NAM dient echter ook maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Dit komt in het winningsplan niet tot uitdrukking. Wij verwachten dat u in uw besluit uw maatschappelijke verantwoordelijkheid duidelijk naar voren laat komen.

Het maatschappelijk draagvlak voor (nieuwe) gaswinningen in ons land neemt af. Dit als gevolg van de aardbevingen in de provincie Groningen, de daarmee samenhangende veiligheidsproblematiek en andere negatieve effecten van de gaswinning. Ook de Drentse decentrale overheden constateren die ontwikkeling. Het versneld terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen is een belangrijke opgave voor onze samenleving. Wij pleiten ervoor dat u met spoed uw beleid inzet op duurzame energie.

Bij de besluitvorming in Groningen heeft u veiligheid, het zo veel mogelijk voorkomen en beperken van schade en het belang van leveringszekerheid het zwaarst laten wegen.

De Drentse situatie is op verschillende onderdelen anders dan Groningen.

Wij hechten vooral waarde aan de volgende aspecten:

- Veiligheid
- Communicatie
- Voorkomen en beperken van schade
- Schadeafhandeling a.g.v. bodemdaling/ bodemtrilling
- Meet- en regelprotocol
- Fracken en zuurstimulatie

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners. Dat wil zeggen dat deze organisaties aangeven dat er geen dusdanige bevingen optreden dat er gevaar ontstaat voor personen. Wel zien wij aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en het daar horende meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren. De resultaten van dit risicobeheerssysteem moeten voor iedereen toegankelijk zijn.

5 COMMUNICATIE

Voor een adequate invulling van het burgerperspectief, zoals u in het adviesverzoek aangeeft, is gedegen, transparante en consistente communicatie een absolute voorwaarde.

Advies:

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Wij adviseren u in uw besluit voorwaarden op te nemen waarmee dit wordt geborgd.

Toelichting:

De verantwoordelijkheid van de lokale overheid is oog te hebben voor de belangen van onze inwoners en deze te borgen.

Wij zijn daarom van mening dat de rol van informatievoorziening over de (gevolgen van) gaswinning niet uitsluitend aan NAM moet worden overgelaten. De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Hiermee moet onnodige onrust en zorg bij inwoners worden weggenomen.

Typerend is de gebrekkige communicatie en afstemming tussen NAM en het ministerie van EZ over de start van de gaswinning uit put Vries-10, die onder het winningsplan Westerveld valt (zie ook hfst 7.1).

Communicatie is een essentieel onderdeel van het omgevingsmanagement, zoals is verwoord in uw visie in de brief aan de Tweede Kamer van 1 februari 2016*).

Uw uitgangspunten daarbij zijn duidelijk:

1. Samenbinden van belanghebbenden
2. Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk
3. Transparantie en vertrouwen
4. Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
5. Maatwerk

Het mag duidelijk zijn dat uw ambitie verder moet gaan dan het organiseren van informatiebijeenkomsten en publicaties over de procedure.

Wij willen graag met u meedenken aan de verdere invulling van de communicatie en het omgevingsmanagement. Daarbij nemen wij graag uw visie als vertrekpunt.

Wij geven u als suggestie dat NAM een breed communicatieplan opstelt dat in overleg en instemming met u en lokale overheden tot stand komt. Communicatie die staat in een breder perspectief van omgevingsmanagement, rekening houdend met de 'belevingswereld' van onze inwoners.

Het winningsplan is geschreven voor ingewijden en lastig leesbaar voor inwoners. Zij mogen een zienswijze op het winningsplan indienen maar dan moeten zij de inhoud hiervan wel kunnen doorgronden. Daarom adviseren wij u voorafgaand aan het maken van een ontwerpbesluit een publieksvriendelijke oplegger van het winningsplan op te stellen.

In dit kader vragen wij u tevens de risicoanalyse van de gasvelden Vries Zuid en Eleveld nader te duiden. Uit het winningsplan blijkt dat volgens de SRA de gasvelden Vries Zuid en Eleveld bijna in risicoklasse 2 vallen. In zowel het winningsplan als in de adviezen van Sodm en Tcbb ontbreekt een nadere analyse waarom deze velden hogere risico's met zich meebrengen dan de overige velden. Ligt het aan de inrichting van het gebied of komt het door de bodemopbouw die gevoelig is voor trilling? Toevoeging van deze analyse maakt dat de aangegeven risico's beter zijn te duiden en uit te leggen aan onze inwoners.

6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

In dit hoofdstuk geven we aan welke kaders onduidelijk zijn of ontbreken waaraan het winningsplan is getoetst.

6.1 Doelmatigheid

Advies

Wij verzoeken u inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid.

Toelichting

In het advies van Sodm is een toetsing opgenomen van de winning aan doelmatigheid. Onduidelijk is hoe en waaraan is getoetst. We willen graag inzicht in de afwegingskaders waaraan dit aspect wordt getoetst. De Tweede Kamer heeft aangegeven dat de Minister een afweging moet maken tussen landelijk economische belangen en de lokale veiligheid en schade-effecten. In het verleden zijn de lokale effecten volgens de Tweede Kamer in die afweging onvoldoende meegenomen. In dit kader vragen wij ons af hoe de balans uitvalt tussen economische belangen en de maatschappelijke aanvaardbare gevolgen en risico's die met gaswinning gepaard gaan.

6.2 Kadere schade

Advies

De minister dient zo spoedig mogelijk een kader op te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder 'schade' verstaan wordt.

Toelichting

De (nog niet vastgestelde) wijziging van de Mijnbouwwet noemt als toetsingsgrond voor het eventueel onthouden van de instemming met een winningsplan 'schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan'. Wij constateren dat de adviserende organen Tcbb en Sodm kennelijk ieder een verschillende typering hanteren voor het begrip schade. Dat is niet uit te leggen aan inwoners.

Zolang niet duidelijk is wat onder 'schade' verstaan dient te worden, is toetsing van het winningsplan op dit onderdeel lastig voor velden die gebeeft hebben en in verband waarmee 'schade' is gemeld.

6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa

Advies

Met betrekking tot het Nationale Park Drentse Aa adviseren wij u:

- het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied;
- in uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Zuid (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld het Drentse Aa gebied zoveel mogelijk wordt ontzien.

Toelichting

Wij stellen vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa niet zijn onderzocht althans onvoldoende in beeld zijn gebracht. Er blijkt ook uit niets dat met zekerheid zou kunnen worden gesteld dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Drentse Aa door de exploitatie van de gasvelden in dit winningsplan niet zullen worden aangetast.

Het Drentse Aa gebied is een internationaal uniek gebied, met een zeer hoge beschermingsstatus. Het gebied is een beek- en esdorpenlandschap; het oppervlaktewater van de Drentse Aa dient tevens als bron van drinkwater. Het is een waardevol gebied met een kwetsbaar geohydrologisch systeem waar invloeden vanwege de gaswinning (zoals bodemdaling, zuurstimulatie) niet mogen plaatsvinden.

Voor een correcte beoordeling van de mogelijke gevolgen van de exploitatie van het winningsplan Westerveld voor het Drentse Aa-gebied zou het overigens niet juist zijn om de getroffen en te treffen waterhuishoudkundige maatregelen in het natuurgebied bij het beschouwen van mogelijke effecten van mijnbouwactiviteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van het natuurgebied te betrekken. Compenserende maatregelen maken immers in juridische zin geen onderdeel uit van de beoordeling in het kader van de significantie-toets. Bovendien zijn de watergerelateerde maatregelen in zekere zin met de mijnbouwactiviteiten verbonden, omdat de waterhuishouding noodzakelijkerwijs wel moet worden aangepast als gevolg van de opgetreden bodemdaling die het resultaat is van de gaswinning.

Wij wijzen er op dat de vaststelling en goedkeuring van het winningsplan door de Minister met zich mee brengt dat er een toetsingsmoment ontstaat waarop moet worden beoordeeld of mogelijk significante gevolgen ten gevolge van de mijnbouwactiviteiten in het Westerveld kunnen ontstaan. Dat geldt uiteraard niet alleen voor het Drentse Aa-gebied, maar voor alle Natura 2000-gebieden die door het instemmingsbesluit worden beïnvloed. Deze beoordeling heeft niet of in onvoldoende mate plaatsgevonden ten gevolge waarvan effecten op Natura-2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Bij de actuele stand van zaken voor wat betreft de onbekendheid van de impact van de gaswinning is er naar ons oordeel aanleiding om in het instemmingsbesluit aanvullende restricties op te nemen die waarborgen dat het Nationaal Park Drentse Aa zo veel mogelijk ongemoeid wordt gelaten.

6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

Advies:

Wij verzoeken u aan te geven welke overwegingen ten grondslag liggen aan de keuze om een grote variëteit van kleine gasvelden in het winningsplan Westerveld te vatten? In het kader van de maatschappelijke verantwoording vinden wij het transparanter om per gasveld een winningsplan op te stellen.

Toelichting:

Het winningsplan Westerveld bevat een groot aantal afzonderlijke gasvelden die geen directe relatie met elkaar hebben. Uit het winningsplan Westerveld wordt afgeleid dat een aantal velden nu en naar verwachting in de toekomst niet meer produceren. Waarom zijn die dan toch opgenomen in het winningsplan? Voor de afweging tussen economische belangen en de maatschappelijke effecten is het logischer per producerend gasveld een aparte vergunning en winningsplan op te stellen. De gehanteerde methodiek belemmerd nu voor al deze velden afzonderlijk een transparante afweging te kunnen maken.

7 PRODUCTIE

7.1 Productie put Vries-10

Advies:

Wij adviseren u om uw toezegging jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put (put Vries-10) in te trekken en NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavige winningsplan af te wachten.

Toelichting:

“Tijdens het vragenuur van 16 juni 2015 is gesproken over een voorgenomen gaswinning door NAM in Drenthe. Tijdens de mondelinge beantwoording is in algemene zin aangegeven dat er bij winning uit kleine velden een winningsplan moet komen en dat omwonenden, gemeenten en provincies hierop zienswijzen kunnen indienen. Dit is ook bevestigd in de beantwoording van aanvullende schriftelijke vragen van het lid Dik-Faber (CU), waarin is aangegeven dat “in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden” (Kamerstukken 2015-2016, Aanhangsel van de Handelingen, 57).”

In het geval van Vries-10 is er een nieuwe boring geweest op basis waarvan NAM voornemens is om gas te gaan winnen. Daarnaast is er juist door de minister aan de Tweede Kamer toegezegd, dat er een adviesrecht wordt toegepast in deze situaties. In het Winningsplan Westerveld is voor Vries-10 sprake van een te winnen hoeveelheid van 0,6 Miljard M3 (high case). Wij zijn van mening dat deze nieuwe winning onderdeel is van dit winningsplan en dat NAM de procedure moet afwachten voordat er uit put Vries-10 gas gewonnen mag worden.

Los van de vraag of er wel of geen vigerend Winningsplan is, moeten wij constateren dat het oude Winningsplan niet voldoet aan de zaken die door de Onderzoeksraad voor de veiligheid zijn geconstateerd. Zo is bij de afgifte van de instemmingsvergunning op het vigerende winningsplan niet getoetst op de veiligheid van burgers (seismische risico analyse). Wij zijn dan ook van mening dat er niet kan worden teruggevallen op een vergunning waarin geen rekening is gehouden met zo een belangrijk aspect.

7.2 Productiesnelheid

Advies:

Wij verzoeken u in uw besluit aandacht te besteden aan de productiesnelheid uit de verschillende gasvelden. Te meer daar vrijwel alle velden in dit winningsplan zich bevinden in de laatste fase van de feitelijke gaswinning. Er lijkt door NAM bij de bepaling van de productiescenario's geen rekening te zijn gehouden met de relatie snelheid drukdaling-bodemtrilling.

Toelichting

De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Een snelle drukdaling in het gesteente kan eerder tot bevingen leiden dan wanneer deze

drukdaling geleidelijk verloopt. Kan NAM aangeven welke hoeveelheid er per jaar per gasveld kan worden onttrokken zonder dat dit tot extra risico op bodemtrilling leidt?

Uit een toelichting van NAM blijkt dat de productiescenario's in het winningsplan zijn gebaseerd op een technische inschatting wat uit de bodem te halen is. In het plan is de winningssnelheid niet aangegeven.

7.3 Productieniveau high case

Advies:

In uw besluit op te nemen dat als NAM het "high case" scenario overschrijdt zij een nieuw winningsplan dient op te stellen en deze ter besluitvorming aan dient te bieden.

Toelichting:

In het advies van Sodm wordt op blz 5 aangegeven dat als een winning het "high case" scenario overschrijdt NAM een nieuwe SRA moet uitvoeren en tevens het winningsplan dient te actualiseren. Deze opmerking bevreemd ons, aangezien wij in de veronderstelling verkeren dat winning buiten de grenzen van het winningsbesluit niet is toegestaan.

Wij zijn van mening dat indien deze situatie zich voordoet er te allen tijde een nieuw winningsplan dient te worden opgesteld.

8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

8.1 Onzekerheden

Advies:

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Toelichting:

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van gegevens van de ondergrond. De samenstelling van de diepe ondergrond is complex en nooit precies in kaart te brengen. De ligging van breuken, de compactiecoëfficiënt etc. zijn gebaseerd op interpretatie van een beperkt aantal bodemgegevens. Dit houdt in dat de resultaten altijd met grote voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd. De Tcbb geeft aan dat in het ergste geval een beving met een magnitude van 3,9 kan plaatsvinden. De zwaarste beving tot nu toe in Groningen was 3,6 in Huizinge (2012). De velden Eleveld en Vries Zuid scoren op factoren als bebouwingsdichtheid en bevolkingsdichtheid duidelijk minder gunstig dan Huizinge. Wij vermoeden op basis van deze aspecten dat in het stedelijk gebied van Assen meer schade kan ontstaan dan de door NAM geformuleerde licht schade aan meerdere, tot matige schade aan enkele gebouwen.

8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Advies:

Wij verzoek u NAM op te dragen de SRA berekening opnieuw uit te voeren. Hierin rekening te houden met de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de gebieden rond de betreffende gasvelden. Evenals de correcte bevolkingsdichtheid ten aanzien van het stedelijke gebied rond het gasveld Eleveld te hanteren. Deze nieuwe SRA-berekening te beschouwen als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de SRA is geen rekening gehouden met de toekomstige inrichting van Werklandschap Assen Zuid en de toeristisch recreatieve zone. De inrichting leidt tot intensievere bebouwing van bedrijven in het gebied dan nu het geval is. Ook de noordelijke blokken van Eleveld vallen binnen het stedelijk gebied van Assen met o.a. de aanwezigheid van een ziekenhuis in de directe nabijheid.

Waarom wordt voor bepaling risicoklasse uitgegaan van lage bevolkingsdichtheid (250-500 inw/km²)? Een substantieel deel van het gasveld Eleveld ligt namelijk in het stedelijk gebied van Assen met hogere dichtheid (500-1000 inw/km²). Een herberekening zal leiden tot een andere risico inschatting. Dit maakt het noodzakelijk dat alle adviesorganen zich hierover opnieuw een oordeel moeten kunnen vormen.

9 BODEMBEWEGING

9.1 Bodemdaling

Advies

Voor wat betreft de prognose van de bodemdaling die gepaard kan gaan met de gaswinning, adviseren wij u:

- NAM in samenspraak met de betrokken decentrale overheden te laten inventariseren:
 - 1) welke gevolgen de *uiteindelijke totale bodemdaling* die het gevolg is van de gaswinning uit de velden van het winningsplan Westerveld kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen;
 - 2) welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden;
 - 3) NAM te verplichten tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling als voorwaarde te verbinden aan het winningsplan;
- NAM de bodemdalingscomponent die het gevolg is van het leeg produceren van het gasveld Norg na beëindigen van de gasopslag aldaar, weer op te laten nemen in de bodemdalingsprognose voor de jaren 2050 en 2080.

Toelichting

Volgens de prognose zal de verwachte bodemdaling van de resterende gaswinning enkele centimeters bedragen; het merendeel van de daling heeft al plaatsgevonden.

De uiteindelijke *totale* bodemdaling als gevolg van de gaswinning is echter van die omvang dat er wel effecten te verwachten zijn op de waterhuishouding. De kosten voor mitigerende maatregelen zijn uiteraard voor NAM. Daarom is het van belang te inventariseren welke afspraken er bestaan tussen NAM en betrokken waterschap(pen), gemeenten en provincie voor zover er voor hen negatieve effecten zijn. Er mag geen onduidelijkheid bestaan over de vergoeding van dergelijke onkosten.

Het beëindigen en leeg produceren van de gasopslag Norg zal volgens NAM in de toekomst tot een additionele 10 cm bodemdaling leiden. Deze component is verdwenen uit de huidige set prognoses, vanuit de veronderstelling van NAM de gasopslag tot 2080 in werking te zullen hebben. Gezien de grote onzekerheden die er momenteel heersen omtrent de aard van onze toekomstige energievoorziening achten wij deze aanname niet terecht. Wij achten het zinvol op voorhand te weten welke additionele daling in het gebied (op mogelijk kortere termijn dan nu verwacht) nog verdisconteerd moet gaan worden.

9.2 Bodemtrilling

Advies

Omdat NAM in het winningsplan aangeeft dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten, verzoeken wij u:

- het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over te nemen en NAM op te dragen in aanvulling op het KNMI-netwerk seismische apparatuur in en rond de gasvoorkomens Vries-Zuid en Eleveld op te stellen;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden een risicobeheerssysteem te laten ontwikkelen en operationeel te hebben (zie hoofdstuk 9);
- de parameters en randvoorwaarden die NAM hanteert in het door haar op te stellen risicobeheerssysteem goed te laten onderbouwen alvorens dit systeem goed te keuren;
- te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Toelichting

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen ncalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (SodM, Tcbb).

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Wij zijn daarom blij met de toegenomen belangstelling voor dit belangrijke aspect rond de gaswinning. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Uit de analyse van NAM volgt dat alle gasvelden in de laagste seismische risicogroep vallen (categorie I). TNO constateert in haar advies dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid wel dicht tegen categorie 2 aan liggen.

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM menen wij daarom te kunnen opmaken dat er in het kader van bodemtrilling geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de betreffende gasvelden.

Hoewel de veiligheid niet in het geding lijkt te zijn, geeft NAM in het winningsplan aan dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten. In het ernstigste geval kan sprake zijn van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Daarom zien wij wel aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en implementeren voor 1 juni 2017. Tevens het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren (zie hoofdstuk 9).

Tevens kan het risicobeheerssysteem helpen een eventuele zwaardere beving te voorkomen, mits sprake is van de juiste keuze van signaalparameters en het daarbij behorende actieprotocol. Een goede onderbouwing van de gekozen parameters en acties is dus van belang wil het risicobeheerssysteem zinvol zijn. Ook een adequaat seismisch netwerk is hierbij van belang.

9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Advies

Wij adviseren u vanwege de mogelijke gevolgen:

- geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken toe te staan zoals in het winningsplan is omschreven;
- tevens besluitvorming over de toepassing van deze technieken niet alleen bij de toezichthouder (Sodm) neer te leggen, maar hiervoor aparte besluitvorming aan NAM op te leggen met mogelijkheden tot inspraak, zienswijzen en beroep van lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe;
- mocht dit niet uw keuze zijn, dan verzoeken wij u toch in ieder geval in het goedkeuringsbesluit voorwaarden op te nemen ter beperking van risico's voor grond- en drinkwater en ecologie én het optreden van bodemtrilling.

Toelichting

De velden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid vallen gedeeltelijk samen met de boringsvrije zone van de grondwaterwinning Assen-Oost; het veld Assen valt bovendien samen met het grondwaterbeschermingsgebied Assen-West.

Schadelijke gevolgen van reservoirstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Het advies van Sodm is gebaseerd op de bevoegdheid van de afweging over fracken bij de toezichthouder van de gaswinning. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

10 SCHADE

10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

Advies:

Wij adviseren u vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). NAM heeft als initiatiefnemer de zorgplicht voor het voorkomen van schade. In winningsplan wordt geconcludeerd dat er lichte en lokaal mogelijk matige schade kan optreden aan gebouwen. Nergens is in het winningsplan echter terug te lezen wat wordt gedaan om schade te voorkomen. Wij stellen vast dat ten aanzien van het optreden van schade in het winningsplan geen aandacht is op het voorkomen van schade. In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd.

Het Mijnbouwbesluit schrijft voor dat het winningsplan een beschrijving bevat van de mogelijke omvang en verwachte aard van de schade door bodembeweging. Uit het winningsplan blijkt dat het niet goed mogelijk is de omvang en de verwachte aard adequaat te beschrijven. NAM lijkt niet in staat causaliteit aan te geven tussen aardbevingen en omvang en aard van de schade. Het winningsplan lijkt op dit punt niet te voldoen aan de eisen die de wet stelt aan een plan.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

10.2 Afhandeling van schade

Advies

Wij zijn van mening dat:

- een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde is, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen;
- evenals in het aardbevingsgebied Groningen er een volledig onafhankelijk orgaan dient te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.
- in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade;

Toelichting:

Zoals reeds in voorgaande alinea door ons is aangegeven dient het voorkomen en beperken van alle schade als uitgangspunt te worden genomen. Echter kan NAM de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. Dit wordt ook door SodM in haar advies als zodanig aangegeven. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen.

NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen, die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden. Wij zijn van mening dat voornoemde regeling op basis van het burgerlijk wetboek niet altijd voldoende soelaas biedt voor burgers, bedrijven en lokale overheden om op een vlotte en toegankelijke wijze schade te kunnen claimen.

De gaswinning in Groningen heeft voor veel overlast gezorgd in de regio en het gevoel van veiligheid en vertrouwen van de bewoners aangetast. Er is dan ook sprake van een groot wantrouwen van burgers jegens NAM en rijksoverheid. Dit heeft zowel betrekking op de feitelijke gaswinning, als ook het nemen van adequate en toereikende maatregelen om de gevolgen (waaronder schade en overige hinder) zo veel mogelijk te voorkomen en/of te beperken.

Herstel van vertrouwen van onze burgers is naar onze mening dan ook gebaat bij een transparante en toegankelijke organisatie voor de afwikkeling van schademeldingen. Een regeling waarbij het voor burgers en andere partijen niet nodeloos ingewikkeld is om een schademelding in te dienen en de onafhankelijkheid in voldoende mate gewaarborgd is. Dit zodat iedereen in redelijkheid kan vertrouwen op een eerlijke en adequate schadeafwikkeling. Het past niet om daarbij onderscheid te maken tussen de omvang of de locatie waar de schade is ontstaan. Iedere schademelding dient op zijn eigen merites te worden beoordeeld.

Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Tevens dient hierbij de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd te zijn. Wij dringen er daarom bij u op aan dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – er een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tevens zorgt het instellen van een dergelijk orgaan ervoor dat ook ingeval van gestapelde mijnbouw (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil) gedupeerde partijen weten tot welke partij zij zich hiertoe dienen te wenden.

Hoewel door uw minister in de Tweede Kamer reeds toezeggingen zijn gedaan aangaande het instellen een dergelijke onafhankelijk orgaan voor de afwikkeling van mijnbouwschade, is één en ander vooralsnog geen feit. Wij adviseren u haast te maken met het instellen van een dergelijk onafhankelijk orgaan. Tevens dit te regelen alvorens in te stemmen met het onderhavige winningsplan Westerveld.

10.3 Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij verzoeken u ervoor zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade dient volgens de wet te worden vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

11 RISICOBEBEERSYSTEEM

Advies:

Met betrekking tot het risicobeheerssysteem adviseren wij u:

- NAM te verplichten een onafhankelijke nulmeting uit te voeren aan alle gebouwen boven en nabij de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden Eleveld en Vries-Zuid extra versnellingsopnemers te laten installeren en operationeel te hebben;
- bij dit winningsplan een risicobeheerssysteem te laten opstellen en als onderdeel op te nemen bij de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning;
- het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren.

Toelichting:

Om de schade door gaswinning goed te kunnen vaststellen is het belangrijk dat de uitgangssituatie goed wordt vastgelegd. Het is aan de initiatiefnemer om dit te doen naar goedkeuring van de vergunningverlener. Er wordt al jaren gas gewonnen in het veld maar dit winningsplan is de markering van het moment dat ook het burgerperspectief wordt meegewogen in de besluitvorming. In dat kader is het belangrijk dat schade aan particuliere eigendommen goed wordt geregistreerd.

Zowel NAM als TNO concluderen op basis van de seismische risicoanalyse (SRA) dat alle velden in categorie I vallen. Volgens de leidraad van SodM volstaat voor deze velden monitoring met het huidige gefoon en accelerometer netwerk van het KNMI. Met dit monitoringsnetwerk kunnen aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter worden gelokaliseerd.

Hoewel alle velden in categorie I vallen, liggen de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid echter dicht tegen de grens met categorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de SRA in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem.

Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. De keuze van signaalparameters en bijbehorende (re)acties dient dan ook zodanig onderbouwd te zijn dat hiermee aannemelijk wordt gemaakt dat het systeem zinvol is. Dat wil zeggen, dat aan de hand van de signaalparameters zodanig tijdig kan worden ingegrepen dat het mogelijk optreden van bedoelde schade en risico's voorkomen kan worden.

Date : 26-1-2017 10:26:38

16.413

F [REDACTED]
T [REDACTED]
Subject : FW: Winningsplan Westerveld/Assen
Attachment : definitief advies winningsplan Westerveld .pdf;

Geachte heer [REDACTED],

Ik hoop binnen zeer afzienbare tijd met een voorstel voor een aantal data te komen.
Onze deskundige vanuit de winning-technische kant moet nog reageren.
Zou het zinnig zijn als de gemeente Westerveld ook mee aanschuift? Dit mede vanwege Wapse en Vermillion. Ik ken deze oliemaatschappij vanuit Zuid-Holland, Alblasserwaard.

Vriendelijke groet,

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 19 januari 2017 08:45
Aan: [REDACTED]@hotmail.com
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Geachte heer [REDACTED],

Graag gaan wij, samen met onze collega's van de gemeente Tynaarlo en Aa en Hunze, met u in gesprek.

Zoals u weet hebben we deze week advies uitgebracht aan de minister van EZ op het winningsplan Westerveld. Dit advies is gezamenlijk tot stand gekomen. Het advies is bij deze mail gevoegd.

In het rapport adviseren we in hfst 11 de minister de NAM te verplichten een risicobeheersysteem op te stellen inclusief een meet en regelprotocol.

[REDACTED]

Kunt u mij een aantal data doorgeven waarop u kunt? Dan leg ik deze aan mijn collega's van Aa en Hunze en Tynaarlo voor en kunnen we een datum prikken.

Wilt u naar Assen komen of komen we bij u op bezoek?

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED] <mailto:>]
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: [REDACTED]@hetnet.nl [REDACTED]@gmail.com
Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.
Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

d [REDACTED]

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

21 December 2016

definitief

***Advies Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING	4
3 HOOFDADVIES	7
4 ALGEMEEN	8
5 COMMUNICATIE	9
6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
6.1 Doelmatigheid	11
6.2 Kadere schade	11
6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa	11
6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	12
7 PRODUCTIE	14
7.1 Productie put Vries-10	14
7.2 Productiesnelheid	14
7.3 Productieniveau high case	15
8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
8.1 Onzekerheden	16
8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	16
9 BODEM BEWEGING	17
9.1 Bodemdaling	17
9.2 Bodemtrilling	17
9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	19
10 SCHADE	20
10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
10.2 Afhandeling van schade	20
10.3 Lusten en lasten	22
11 RISICOBEHEERSYSTEEM	23

1 INLEIDING

U heeft ons in de gelegenheid gesteld om een advies uit te brengen over het door NAM ingediende Winningsplan Westerveld. Aangezien dit plan betrekking heeft op de winning uit aardgasvelden binnen onze verschillende gebiedsbegrenzingsen maken wij graag gebruik van deze mogelijkheid. Bij het maken van het advies hebben wij intensief samengewerkt met de verschillende decentrale overheden die een adviesrecht hebben op het Winningsplan Westerveld.

Wij zijn u erkentelijk dat u in een vroegtijdig stadium van uw besluitvorming ons om advies vraagt op het winningsplan Westerveld 2016 van NAM. Wij maken graag gebruik van dit adviesrecht vanwege de zorg die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied. Wij erkennen dat in de afgelopen periode meer aandacht is gekomen voor de aspecten veiligheid en welzijn van burgers in relatie tot gaswinning. Wij menen echter toch blijvend te moeten aandringen om hierin de positie van de inwoners centraal te stellen. Wij hebben daarom ervoor gekozen ons advies breed in te steken.

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), Technische commissie bodembeweging (Tcbb)).

Wij vertrouwen erop dat u het advies behandelt conform de relevante bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht en de overwegingen uit ons advies op een zorgvuldige wijze betreft bij uw besluitvorming en ons transparant informeert over uw overwegingen terzake.

Leeswijzer

Wij hebben onze bevindingen, hoofdconclusies en hoofdadvisie samengevat in het eerste hoofdstuk. In de analyse daarachter treft u een uitgebreidere beoordeling aan van het winningsplan met op onderdelen deelconclusies en -adviezen.

2 SAMENVATTING

Vanuit betrokkenheid en zorg en oprechte belangstelling hebben wij de rapporten intensief bestudeerd. Veiligheid van inwoners en het voorkomen en beperken van schade wegen hierin het zwaarst. Alle andere aspecten moeten daaraan ondergeschikt zijn, waaronder economische aspecten en leveringszekerheid.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) geeft over het erkennen van onzekerheden en communiceren de volgende toelichting: Onzekerheid en het reduceren ervan dienen uitgangspunten te zijn van het handelen van betrokken partijen, ook in de communicatie naar burgers. Onderzoek over onzekerheden en het daaraan verbinden van maatregelen is daarbij van cruciaal belang volgens de Raad. Onderzoek mag geen excuus zijn om geen maatregelen te treffen of besluiten uit te stellen. Zij pleit derhalve ook voor het hanteren van het voorzorgsprincipe in dat geval “Better safe than sorry”. Dat betekent in de communicatie over onzekerheden in samenspraak met deskundigen en risicodragers zoeken naar manieren van beheersing van het risico. Communiceren met burgers moet volgens de OvV meer zijn dan alleen voorlichting geven.

Veiligheid wordt door de OvV breed gedefinieerd in termen van objectieve- en subjectieve veiligheid, respectievelijk het uitblijven van lichamelijk letsel ten gevolge van aardbevingen en gemoedsrust van bewoners. “Het gaat om veiligheid van burgers. Kunnen zij erop rekenen dat incidenten worden voorkomen, schade wordt beperkt, risico’s worden beheerst en onzekerheden worden verkend?”. U hebt hierop gereageerd met: “De Raad heeft met haar rapportage en aanbevelingen vooral willen bereiken dat bij activiteiten in de diepe ondergrond nu en in de toekomst het veiligheidsbelang voldoende aandacht krijgt”. U heeft alle aanbevelingen uit het rapport van de OvV overgenomen. In dit licht bezien dient bij de beoordeling en toetsing van de verschillende aspecten dan ook te worden uitgegaan van een brede benadering van de belangenafweging die aan uw uiteindelijke besluit ten grondslag moet liggen. Het past hierbij niet om u te beperken tot een exacte en enge uitleg van voorgenomen wetgeving.

We hebben ook geconstateerd dat in het winningsplan nog een aantal essentiële onderdelen ontbreekt en het plan gepaard gaat met onzekerheden die betrekking hebben op een veilige gaswinning. Ook constateren wij dat ondanks de ervaringen opgedaan in Groningen, er vooralsnog geen sprake is van een adequate regeling voor de rest van Nederland voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten.

Bij bestudering van het winningsplan en onderliggende stukken hebben wij samengevat de volgende vragen, opmerkingen en adviezen.

Veiligheid

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico’s bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners.

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Tevens hebben wij een aantal ontbrekende zaken geconstateerd. Wij komen hier verderop in ons advies op terug.

Communicatie

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning.

Voorkomen en beperken van schade

In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd. NAM bepaalt daarmee zelf welk niveau van acceptatie daarbij aan de orde is. Er wordt geen aandacht geschonken aan maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken, terwijl dit een voorschrift in de Mijnbouwwet is.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

Bodemdaling

NAM dient inzichtelijk te maken welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling (als resultaat van dit winningsplan Westerveld) kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen en welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden.

Wij zijn van mening dat NAM dient te worden verplicht tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling.

Schadeafhandeling

Wij zijn van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Evenals in het aardbevingsgebied Groningen dient er een volledig onafhankelijk orgaan te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Een dergelijke regeling en onafhankelijk toetsingsorgaan dienen op voorhand een feit te zijn.

Meet- en regelprotocol

De reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid liggen dicht tegen de grens met risicocategorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de Seismische Risico Analyse (SRA) in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem. Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. Wij zijn van mening dat een risicobeheerssysteem een voorwaarde moet zijn van de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning.

Fracken en zuurstimulatie

Vanwege de mogelijke gevolgen zijn wij van mening dat geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken moeten worden toegestaan.

Schadelijke gevolgen van zuurstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden, omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

3 HOOFDADVIES

Onze bevindingen afgewogen hebbende en uitgaande van de geformuleerde uitgangspunten komen wij tot het volgende hoofdadvies:

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Wij adviseren u vanwege de geconstateerde omissies, bestaande onzekerheden, geen aandacht voor maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken en het ontbreken van een adequate schaderegeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten:

Primair: **niet** in te stemmen met het winningsplan Westerveld 2016 zoals het nu voorligt;

Subsidiar: mocht dit niet uw keuze zijn vanwege de grote onzekerheden en ontbrekende onderdelen slechts in te stemmen met het winningsplan door het hanteren van het voorzorgprincipe "Better safe than sorry" en:

1. NAM en Sodm, binnen een door u gestelde termijn, onvolkomenheden te laten aanvullen;
2. te voorzien in onafhankelijke validatie van onderzoeken en bevindingen;
3. een termijn te stellen aan het winningsplan;
4. hierbij zaken als schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersingsstelsel op voorhand goed en volledig te regelen.

In onderstaande hoofdstukken vindt u de onderbouwing van ons hoofdadvies en overige adviezen.

4 ALGEMEEN

Het adviesrecht voor de decentrale overheden, zoals dat dit jaar in de wijzigingen Mijnbouwwet is vertaald, hangt vooral samen met de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning.

In uw adviesverzoek schrijft u: “Een van de belangrijkste aanbevelingen uit het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) richt zich op de veiligheid van de burgers en de infrastructurele werken. Een ander belangrijk punt betreft meer aandacht voor het burgerperspectief”.

In het winningsplan Westerveld wordt volledig voorbijgegaan aan het burgerperspectief ofwel de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning. Het is voorstelbaar dat NAM in het winningsplan redeneert vanuit haar commercieel belang. NAM dient echter ook maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Dit komt in het winningsplan niet tot uitdrukking. Wij verwachten dat u in uw besluit uw maatschappelijke verantwoordelijkheid duidelijk naar voren laat komen.

Het maatschappelijk draagvlak voor (nieuwe) gaswinningen in ons land neemt af. Dit als gevolg van de aardbevingen in de provincie Groningen, de daarmee samenhangende veiligheidsproblematiek en andere negatieve effecten van de gaswinning. Ook de Drentse decentrale overheden constateren die ontwikkeling. Het versneld terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen is een belangrijke opgave voor onze samenleving. Wij pleiten ervoor dat u met spoed uw beleid inzet op duurzame energie.

Bij de besluitvorming in Groningen heeft u veiligheid, het zo veel mogelijk voorkomen en beperken van schade en het belang van leveringszekerheid het zwaarst laten wegen.

De Drentse situatie is op verschillende onderdelen anders dan Groningen.

Wij hechten vooral waarde aan de volgende aspecten:

- Veiligheid
- Communicatie
- Voorkomen en beperken van schade
- Schadeafhandeling a.g.v. bodemdaling/ bodemtrilling
- Meet- en regelprotocol
- Fracken en zuurstimulatie

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners. Dat wil zeggen dat deze organisaties aangeven dat er geen dusdanige bevingen optreden dat er gevaar ontstaat voor personen. Wel zien wij aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en het daar horende meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren. De resultaten van dit risicobeheerssysteem moeten voor iedereen toegankelijk zijn.

5 COMMUNICATIE

Voor een adequate invulling van het burgerperspectief, zoals u in het adviesverzoek aangeeft, is gedegen, transparante en consistente communicatie een absolute voorwaarde.

Advies:

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Wij adviseren u in uw besluit voorwaarden op te nemen waarmee dit wordt geborgd.

Toelichting:

De verantwoordelijkheid van de lokale overheid is oog te hebben voor de belangen van onze inwoners en deze te borgen.

Wij zijn daarom van mening dat de rol van informatievoorziening over de (gevolgen van) gaswinning niet uitsluitend aan NAM moet worden overgelaten. De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Hiermee moet onnodige onrust en zorg bij inwoners worden weggenomen.

Typerend is de gebrekkige communicatie en afstemming tussen NAM en het ministerie van EZ over de start van de gaswinning uit put Vries-10, die onder het winningsplan Westerveld valt (zie ook hfst 7.1).

Communicatie is een essentieel onderdeel van het omgevingsmanagement, zoals is verwoord in uw visie in de brief aan de Tweede Kamer van 1 februari 2016*).

Uw uitgangspunten daarbij zijn duidelijk:

1. Samenbinden van belanghebbenden
2. Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk
3. Transparantie en vertrouwen
4. Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
5. Maatwerk

Het mag duidelijk zijn dat uw ambitie verder moet gaan dan het organiseren van informatiebijeenkomsten en publicaties over de procedure.

Wij willen graag met u meedenken aan de verdere invulling van de communicatie en het omgevingsmanagement. Daarbij nemen wij graag uw visie als vertrekpunt.

Wij geven u als suggestie dat NAM een breed communicatieplan opstelt dat in overleg en instemming met u en lokale overheden tot stand komt. Communicatie die staat in een breder perspectief van omgevingsmanagement, rekening houdend met de 'belevingswereld' van onze inwoners.

Het winningsplan is geschreven voor ingewijden en lastig leesbaar voor inwoners. Zij mogen een zienswijze op het winningsplan indienen maar dan moeten zij de inhoud hiervan wel kunnen doorgronden. Daarom adviseren wij u voorafgaand aan het maken van een ontwerpbesluit een publieksvriendelijke oplegger van het winningsplan op te stellen.

In dit kader vragen wij u tevens de risicoanalyse van de gasvelden Vries Zuid en Eleveld nader te duiden. Uit het winningsplan blijkt dat volgens de SRA de gasvelden Vries Zuid en Eleveld bijna in risicoklasse 2 vallen. In zowel het winningsplan als in de adviezen van Sodm en Tcbb ontbreekt een nadere analyse waarom deze velden hogere risico's met zich meebrengen dan de overige velden. Ligt het aan de inrichting van het gebied of komt het door de bodemopbouw die gevoelig is voor trilling? Toevoeging van deze analyse maakt dat de aangegeven risico's beter zijn te duiden en uit te leggen aan onze inwoners.

6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

In dit hoofdstuk geven we aan welke kaders onduidelijk zijn of ontbreken waaraan het winningsplan is getoetst.

6.1 Doelmatigheid

Advies

Wij verzoeken u inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid.

Toelichting

In het advies van Sodm is een toetsing opgenomen van de winning aan doelmatigheid. Onduidelijk is hoe en waaraan is getoetst. We willen graag inzicht in de afwegingskaders waaraan dit aspect wordt getoetst. De Tweede Kamer heeft aangegeven dat de Minister een afweging moet maken tussen landelijk economische belangen en de lokale veiligheid en schade-effecten. In het verleden zijn de lokale effecten volgens de Tweede Kamer in die afweging onvoldoende meegenomen. In dit kader vragen wij ons af hoe de balans uitvalt tussen economische belangen en de maatschappelijke aanvaardbare gevolgen en risico's die met gaswinning gepaard gaan.

6.2 Kadere schade

Advies

De minister dient zo spoedig mogelijk een kader op te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder 'schade' verstaan wordt.

Toelichting

De (nog niet vastgestelde) wijziging van de Mijnbouwwet noemt als toetsingsgrond voor het eventueel onthouden van de instemming met een winningsplan 'schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan'. Wij constateren dat de adviserende organen Tcbb en Sodm kennelijk ieder een verschillende typering hanteren voor het begrip schade. Dat is niet uit te leggen aan inwoners.

Zolang niet duidelijk is wat onder 'schade' verstaan dient te worden, is toetsing van het winningsplan op dit onderdeel lastig voor velden die gebeeft hebben en in verband waarmee 'schade' is gemeld.

6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa

Advies

Met betrekking tot het Nationale Park Drentse Aa adviseren wij u:

- het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied;
- in uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Zuid (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld het Drentse Aa gebied zoveel mogelijk wordt ontzien.

Toelichting

Wij stellen vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa niet zijn onderzocht althans onvoldoende in beeld zijn gebracht. Er blijkt ook uit niets dat met zekerheid zou kunnen worden gesteld dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Drentse Aa door de exploitatie van de gasvelden in dit winningsplan niet zullen worden aangetast.

Het Drentse Aa gebied is een internationaal uniek gebied, met een zeer hoge beschermingsstatus. Het gebied is een beek- en esdorpenlandschap; het oppervlaktewater van de Drentse Aa dient tevens als bron van drinkwater. Het is een waardevol gebied met een kwetsbaar geohydrologisch systeem waar invloeden vanwege de gaswinning (zoals bodemdaling, zuurstimulatie) niet mogen plaatsvinden.

Voor een correcte beoordeling van de mogelijke gevolgen van de exploitatie van het winningsplan Westerveld voor het Drentse Aa-gebied zou het overigens niet juist zijn om de getroffen en te treffen waterhuishoudkundige maatregelen in het natuurgebied bij het beschouwen van mogelijke effecten van mijnbouwactiviteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van het natuurgebied te betrekken. Compenserende maatregelen maken immers in juridische zin geen onderdeel uit van de beoordeling in het kader van de significantie-toets. Bovendien zijn de watergerelateerde maatregelen in zekere zin met de mijnbouwactiviteiten verbonden, omdat de waterhuishouding noodzakelijkerwijs wel moet worden aangepast als gevolg van de opgetreden bodemdaling die het resultaat is van de gaswinning.

Wij wijzen er op dat de vaststelling en goedkeuring van het winningsplan door de Minister met zich mee brengt dat er een toetsingsmoment ontstaat waarop moet worden beoordeeld of mogelijk significante gevolgen ten gevolge van de mijnbouwactiviteiten in het Westerveld kunnen ontstaan. Dat geldt uiteraard niet alleen voor het Drentse Aa-gebied, maar voor alle Natura 2000-gebieden die door het instemmingsbesluit worden beïnvloed. Deze beoordeling heeft niet of in onvoldoende mate plaatsgevonden ten gevolge waarvan effecten op Natura-2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Bij de actuele stand van zaken voor wat betreft de onbekendheid van de impact van de gaswinning is er naar ons oordeel aanleiding om in het instemmingsbesluit aanvullende restricties op te nemen die waarborgen dat het Nationaal Park Drentse Aa zo veel mogelijk ongemoeid wordt gelaten.

6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

Advies:

Wij verzoeken u aan te geven welke overwegingen ten grondslag liggen aan de keuze om een grote variëteit van kleine gasvelden in het winningsplan Westerveld te vatten? In het kader van de maatschappelijke verantwoording vinden wij het transparanter om per gasveld een winningsplan op te stellen.

Toelichting:

Het winningsplan Westerveld bevat een groot aantal afzonderlijke gasvelden die geen directe relatie met elkaar hebben. Uit het winningsplan Westerveld wordt afgeleid dat een aantal velden nu en naar verwachting in de toekomst niet meer produceren. Waarom zijn die dan toch opgenomen in het winningsplan? Voor de afweging tussen economische belangen en de maatschappelijke effecten is het logischer per producerend gasveld een aparte vergunning en winningsplan op te stellen. De gehanteerde methodiek belemmert nu voor al deze velden afzonderlijk een transparante afweging te kunnen maken.

7 PRODUCTIE

7.1 Productie put Vries-10

Advies:

Wij adviseren u om uw toezegging jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put (put Vries-10) in te trekken en NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavige winningsplan af te wachten.

Toelichting:

“Tijdens het vragenuur van 16 juni 2015 is gesproken over een voorgenomen gaswinning door NAM in Drenthe. Tijdens de mondelinge beantwoording is in algemene zin aangegeven dat er bij winning uit kleine velden een winningsplan moet komen en dat omwonenden, gemeenten en provincies hierop zienswijzen kunnen indienen. Dit is ook bevestigd in de beantwoording van aanvullende schriftelijke vragen van het lid Dik-Faber (CU), waarin is aangegeven dat “in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden” (Kamerstukken 2015-2016, Aanhangsel van de Handelingen, 57).”

In het geval van Vries-10 is er een nieuwe boring geweest op basis waarvan NAM voornemens is om gas te gaan winnen. Daarnaast is er juist door de minister aan de Tweede Kamer toegezegd, dat er een adviesrecht wordt toegepast in deze situaties. In het Winningsplan Westerveld is voor Vries-10 sprake van een te winnen hoeveelheid van 0,6 Miljard M3 (high case). Wij zijn van mening dat deze nieuwe winning onderdeel is van dit winningsplan en dat NAM de procedure moet afwachten voordat er uit put Vries-10 gas gewonnen mag worden.

Los van de vraag of er wel of geen vigerend Winningsplan is, moeten wij constateren dat het oude Winningsplan niet voldoet aan de zaken die door de Onderzoeksraad voor de veiligheid zijn geconstateerd. Zo is bij de afgifte van de instemmingsvergunning op het vigerende winningsplan niet getoetst op de veiligheid van burgers (seismische risico analyse). Wij zijn dan ook van mening dat er niet kan worden teruggevallen op een vergunning waarin geen rekening is gehouden met zo een belangrijk aspect.

7.2 Productiesnelheid

Advies:

Wij verzoeken u in uw besluit aandacht te besteden aan de productiesnelheid uit de verschillende gasvelden. Te meer daar vrijwel alle velden in dit winningsplan zich bevinden in de laatste fase van de feitelijke gaswinning. Er lijkt door NAM bij de bepaling van de productiescenario's geen rekening te zijn gehouden met de relatie snelheid drukdaling-bodemtrilling.

Toelichting

De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Een snelle drukdaling in het gesteente kan eerder tot bevingen leiden dan wanneer deze

drukdaling geleidelijk verloopt. Kan NAM aangeven welke hoeveelheid er per jaar per gasveld kan worden onttrokken zonder dat dit tot extra risico op bodemtrilling leidt?

Uit een toelichting van NAM blijkt dat de productiescenario's in het winningsplan zijn gebaseerd op een technische inschatting wat uit de bodem te halen is. In het plan is de winningssnelheid niet aangegeven.

7.3 Productieniveau high case

Advies:

In uw besluit op te nemen dat als NAM het "high case" scenario overschrijdt zij een nieuw winningsplan dient op te stellen en deze ter besluitvorming aan dient te bieden.

Toelichting:

In het advies van Sodm wordt op blz 5 aangegeven dat als een winning het "high case" scenario overschrijdt NAM een nieuwe SRA moet uitvoeren en tevens het winningsplan dient te actualiseren. Deze opmerking bevreemd ons, aangezien wij in de veronderstelling verkeren dat winning buiten de grenzen van het winningsbesluit niet is toegestaan.

Wij zijn van mening dat indien deze situatie zich voordoet er te allen tijde een nieuw winningsplan dient te worden opgesteld.

8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

8.1 Onzekerheden

Advies:

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Toelichting:

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van gegevens van de ondergrond. De samenstelling van de diepe ondergrond is complex en nooit precies in kaart te brengen. De ligging van breuken, de compactiecoëfficiënt etc. zijn gebaseerd op interpretatie van een beperkt aantal bodemgegevens. Dit houdt in dat de resultaten altijd met grote voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd. De Tcbb geeft aan dat in het ergste geval een beving met een magnitude van 3,9 kan plaatsvinden. De zwaarste beving tot nu toe in Groningen was 3,6 in Huizinge (2012). De velden Eleveld en Vries Zuid scoren op factoren als bebouwingsdichtheid en bevolkingsdichtheid duidelijk minder gunstig dan Huizinge. Wij vermoeden op basis van deze aspecten dat in het stedelijk gebied van Assen meer schade kan ontstaan dan de door NAM geformuleerde licht schade aan meerdere, tot matige schade aan enkele gebouwen.

8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Advies:

Wij verzoek u NAM op te dragen de SRA berekening opnieuw uit te voeren. Hierin rekening te houden met de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de gebieden rond de betreffende gasvelden. Evenals de correcte bevolkingsdichtheid ten aanzien van het stedelijke gebied rond het gasveld Eleveld te hanteren. Deze nieuwe SRA-berekening te beschouwen als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de SRA is geen rekening gehouden met de toekomstige inrichting van Werklandschap Assen Zuid en de toeristisch recreatieve zone. De inrichting leidt tot intensievere bebouwing van bedrijven in het gebied dan nu het geval is. Ook de noordelijke blokken van Eleveld vallen binnen het stedelijk gebied van Assen met o.a. de aanwezigheid van een ziekenhuis in de directe nabijheid.

Waarom wordt voor bepaling risicoklasse uitgegaan van lage bevolkingsdichtheid (250-500 inw/km²)? Een substantieel deel van het gasveld Eleveld ligt namelijk in het stedelijk gebied van Assen met hogere dichtheid (500-1000 inw/km²). Een herberekening zal leiden tot een andere risico inschatting. Dit maakt het noodzakelijk dat alle adviesorganen zich hierover opnieuw een oordeel moeten kunnen vormen.

9 BODEMBEWEGING

9.1 Bodemdaling

Advies

Voor wat betreft de prognose van de bodemdaling die gepaard kan gaan met de gaswinning, adviseren wij u:

- NAM in samenspraak met de betrokken decentrale overheden te laten inventariseren:
 - 1) welke gevolgen de *uiteindelijke totale bodemdaling* die het gevolg is van de gaswinning uit de velden van het winningsplan Westerveld kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen;
 - 2) welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden;
 - 3) NAM te verplichten tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling als voorwaarde te verbinden aan het winningsplan;
- NAM de bodemdalingscomponent die het gevolg is van het leeg produceren van het gasveld Norg na beëindigen van de gasopslag aldaar, weer op te laten nemen in de bodemdalingsprognose voor de jaren 2050 en 2080.

Toelichting

Volgens de prognose zal de verwachte bodemdaling van de resterende gaswinning enkele centimeters bedragen; het merendeel van de daling heeft al plaatsgevonden.

De uiteindelijke *totale* bodemdaling als gevolg van de gaswinning is echter van die omvang dat er wel effecten te verwachten zijn op de waterhuishouding. De kosten voor mitigerende maatregelen zijn uiteraard voor NAM. Daarom is het van belang te inventariseren welke afspraken er bestaan tussen NAM en betrokken waterschap(pen), gemeenten en provincie voor zover er voor hen negatieve effecten zijn. Er mag geen onduidelijkheid bestaan over de vergoeding van dergelijke onkosten.

Het beëindigen en leeg produceren van de gasopslag Norg zal volgens NAM in de toekomst tot een additionele 10 cm bodemdaling leiden. Deze component is verdwenen uit de huidige set prognoses, vanuit de veronderstelling van NAM de gasopslag tot 2080 in werking te zullen hebben. Gezien de grote onzekerheden die er momenteel heersen omtrent de aard van onze toekomstige energievoorziening achten wij deze aanname niet terecht. Wij achten het zinvol op voorhand te weten welke additionele daling in het gebied (op mogelijk kortere termijn dan nu verwacht) nog verdisconteerd moet gaan worden.

9.2 Bodemtrilling

Advies

Omdat NAM in het winningsplan aangeeft dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten, verzoeken wij u:

- het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over te nemen en NAM op te dragen in aanvulling op het KNMI-netwerk seismische apparatuur in en rond de gasvoorkomens Vries-Zuid en Eleveld op te stellen;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden een risicobeheerssysteem te laten ontwikkelen en operationeel te hebben (zie hoofdstuk 9);
- de parameters en randvoorwaarden die NAM hanteert in het door haar op te stellen risicobeheerssysteem goed te laten onderbouwen alvorens dit systeem goed te keuren;
- te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Toelichting

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (SodM, Tcbb).

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Wij zijn daarom blij met de toegenomen belangstelling voor dit belangrijke aspect rond de gaswinning. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Uit de analyse van NAM volgt dat alle gasvelden in de laagste seismische risicogroep vallen (categorie I). TNO constateert in haar advies dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid wel dicht tegen categorie 2 aan liggen.

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM menen wij daarom te kunnen opmaken dat er in het kader van bodemtrilling geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de betreffende gasvelden.

Hoewel de veiligheid niet in het geding lijkt te zijn, geeft NAM in het winningsplan aan dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten. In het ernstigste geval kan sprake zijn van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Daarom zien wij wel aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en implementeren voor 1 juni 2017. Tevens het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren (zie hoofdstuk 9).

Tevens kan het risicobeheerssysteem helpen een eventuele zwaardere beving te voorkomen, mits sprake is van de juiste keuze van signaalparameters en het daarbij behorende actieprotocol. Een goede onderbouwing van de gekozen parameters en acties is dus van belang wil het risicobeheerssysteem zinvol zijn. Ook een adequaat seismisch netwerk is hierbij van belang.

9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Advies

Wij adviseren u vanwege de mogelijke gevolgen:

- geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken toe te staan zoals in het winningsplan is omschreven;
- tevens besluitvorming over de toepassing van deze technieken niet alleen bij de toezichthouder (Sodm) neer te leggen, maar hiervoor aparte besluitvorming aan NAM op te leggen met mogelijkheden tot inspraak, zienswijzen en beroep van lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe;
- mocht dit niet uw keuze zijn, dan verzoeken wij u toch in ieder geval in het goedkeuringsbesluit voorwaarden op te nemen ter beperking van risico's voor grond- en drinkwater en ecologie én het optreden van bodemtrilling.

Toelichting

De velden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid vallen gedeeltelijk samen met de boringsvrije zone van de grondwaterwinning Assen-Oost; het veld Assen valt bovendien samen met het grondwaterbeschermingsgebied Assen-West.

Schadelijke gevolgen van reservoirstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Het advies van Sodm is gebaseerd op de bevoegdheid van de afweging over fracken bij de toezichthouder van de gaswinning. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

10 SCHADE

10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

Advies:

Wij adviseren u vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). NAM heeft als initiatiefnemer de zorgplicht voor het voorkomen van schade. In winningsplan wordt geconcludeerd dat er lichte en lokaal mogelijk matige schade kan optreden aan gebouwen. Nergens is in het winningsplan echter terug te lezen wat wordt gedaan om schade te voorkomen. Wij stellen vast dat ten aanzien van het optreden van schade in het winningsplan geen aandacht is op het voorkomen van schade. In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd.

Het Mijnbouwbesluit schrijft voor dat het winningsplan een beschrijving bevat van de mogelijke omvang en verwachte aard van de schade door bodembeweging. Uit het winningsplan blijkt dat het niet goed mogelijk is de omvang en de verwachte aard adequaat te beschrijven. NAM lijkt niet in staat causaliteit aan te geven tussen aardbevingen en omvang en aard van de schade. Het winningsplan lijkt op dit punt niet te voldoen aan de eisen die de wet stelt aan een plan.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

10.2 Afhandeling van schade

Advies

Wij zijn van mening dat:

- een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde is, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen;
- evenals in het aardbevingsgebied Groningen er een volledig onafhankelijk orgaan dient te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.
- in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade;

Toelichting:

Zoals reeds in voorgaande alinea door ons is aangegeven dient het voorkomen en beperken van alle schade als uitgangspunt te worden genomen. Echter kan NAM de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. Dit wordt ook door SodM in haar advies als zodanig aangegeven. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen.

NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen, die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden. Wij zijn van mening dat voornoemde regeling op basis van het burgerlijk wetboek niet altijd voldoende soelaas biedt voor burgers, bedrijven en lokale overheden om op een vlotte en toegankelijke wijze schade te kunnen claimen.

De gaswinning in Groningen heeft voor veel overlast gezorgd in de regio en het gevoel van veiligheid en vertrouwen van de bewoners aangetast. Er is dan ook sprake van een groot wantrouwen van burgers jegens NAM en rijksoverheid. Dit heeft zowel betrekking op de feitelijke gaswinning, als ook het nemen van adequate en toereikende maatregelen om de gevolgen (waaronder schade en overige hinder) zo veel mogelijk te voorkomen en/of te beperken.

Herstel van vertrouwen van onze burgers is naar onze mening dan ook gebaat bij een transparante en toegankelijke organisatie voor de afwikkeling van schademeldingen. Een regeling waarbij het voor burgers en andere partijen niet nodeloos ingewikkeld is om een schademelding in te dienen en de onafhankelijkheid in voldoende mate gewaarborgd is. Dit zodat iedereen in redelijkheid kan vertrouwen op een eerlijke en adequate schadeafwikkeling. Het past niet om daarbij onderscheid te maken tussen de omvang of de locatie waar de schade is ontstaan. Iedere schademelding dient op zijn eigen merites te worden beoordeeld.

Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Tevens dient hierbij de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd te zijn. Wij dringen er daarom bij u op aan dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – er een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tevens zorgt het instellen van een dergelijk orgaan ervoor dat ook ingeval van gestapelde mijnbouw (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil) gedupeerde partijen weten tot welke partij zij zich hiertoe dienen te wenden.

Hoewel door uw minister in de Tweede Kamer reeds toezeggingen zijn gedaan aangaande het instellen een dergelijke onafhankelijk orgaan voor de afwikkeling van mijnbouwschade, is één en ander vooralsnog geen feit. Wij adviseren u haast te maken met het instellen van een dergelijk onafhankelijk orgaan. Tevens dit te regelen alvorens in te stemmen met het onderhavige winningsplan Westerveld.

10.3 Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij verzoeken u ervoor zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade dient volgens de wet te worden vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

11 RISICOBEBEERSYSTEEM

Advies:

Met betrekking tot het risicobeheerssysteem adviseren wij u:

- NAM te verplichten een onafhankelijke nulmeting uit te voeren aan alle gebouwen boven en nabij de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden Eleveld en Vries-Zuid extra versnellingsopnemers te laten installeren en operationeel te hebben;
- bij dit winningsplan een risicobeheerssysteem te laten opstellen en als onderdeel op te nemen bij de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning;
- het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren.

Toelichting:

Om de schade door gaswinning goed te kunnen vaststellen is het belangrijk dat de uitgangssituatie goed wordt vastgelegd. Het is aan de initiatiefnemer om dit te doen naar goedkeuring van de vergunningverlener. Er wordt al jaren gas gewonnen in het veld maar dit winningsplan is de markering van het moment dat ook het burgerperspectief wordt meegewogen in de besluitvorming. In dat kader is het belangrijk dat schade aan particuliere eigendommen goed wordt geregistreerd.

Zowel NAM als TNO concluderen op basis van de seismische risicoanalyse (SRA) dat alle velden in categorie I vallen. Volgens de leidraad van SodM volstaat voor deze velden monitoring met het huidige gefoon en accelerometer netwerk van het KNMI. Met dit monitoringsnetwerk kunnen aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter worden gelokaliseerd.

Hoewel alle velden in categorie I vallen, liggen de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid echter dicht tegen de grens met categorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de SRA in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem.

Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. De keuze van signaalparameters en bijbehorende (re)acties dient dan ook zodanig onderbouwd te zijn dat hiermee aannemelijk wordt gemaakt dat het systeem zinvol is. Dat wil zeggen, dat aan de hand van de signaalparameters zodanig tijdig kan worden ingegrepen dat het mogelijk optreden van bedoelde schade en risico's voorkomen kan worden.

Date : 16-1-2017 19:18:45

F

T

Subject : FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Attachment : Winningsplan Westerveld TE, HG.docx;

H

Ken jij dit? Morgen maar even overleg.

Groet,

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: [REDACTED]

Verzonden: 16-1-2017 15:04

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Beste [REDACTED]

Graag jullie aandacht voor dit aanbod. Wat het aanbod precies is, is mij niet helder.
Hoor graag jullie mening en een afdoeningsvoorstel.

Vriendelijke groet,

Marco L.J. Out

Burgemeester van Assen

Postbus 30018

9400 RA Assen

telefoon: 14 0592

bestuurssecretariaat: 0592 366572

Bezoekadres:

Noordersingel 33

9401 JW Assen

Van: Bestuurssecretariaat

Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 16:17

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Van: [REDACTED]@hotmail.com]

Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34

Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>

CC: [REDACTED]@hetnet.nl [REDACTED]@gmail.com>

Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

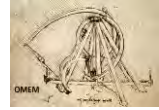
Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

d [REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Het College van B&W gemeente Assen,
t.a.v. de burgemeester, de weled. heer M. Out,
per e-mail.

Kloosterburen/Middelstum, 13 januari 2017.

Geachte heer Out,

Gelet op het in het oorspronkelijke Winningsplan-Assen (met inbegrip van Westerveld) vermelde risico van een sterkte van “trillingen” van M 3,9 Richter, en gelet op de twijfels inzake de metingsmethodiek van het KNMI zou een gesprek met het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw, mogelijk zeer van nut kunnen zijn.

Tevens kunnen dan ook mogelijke opties aangedragen worden om alsnog het gewijzigde Winningsplan Westerveld aan te vechten.

Voor de goede orde: de beving van Huizinge, 16 augustus 2012, had een sterkte van M 3,6 Richter, en kan derhalve geen trilling meer genoemd worden.

De krachten, gemeten met trillingsmeters en uitgedrukt in PGA, zijn bovendien ook bij kleinere bevingen groter dan wordt meegenomen en zijn niet congruent met de sterkte, uitgedrukt in Magnitudes. Een voorbeeld hiervan is:

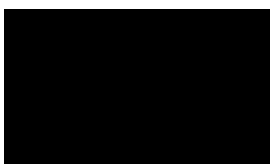
Bij de beving van Hellum d.d. 30 september 2015 (**M = 3.1**) was sprake van een PGA van **0,11142**.

Bij de beving van Froombosch d.d. 25 febr. 2016 (**M = 2.4**) was sprake van een PGA van **0,06207**

Bij de beving van Huizinge d.d. 16 augustus 2012 (**M = 3.6**) was sprake van een PGA van **0,085**

Dat kleinere velden ook zwaardere bevingen kunnen produceren mag blijken uit de recente beving nabij Annen, officieel M 2,4 Richter, maar mogelijk zwaarder. Aldaar wordt met specifieke technieken extra gas gewonnen. Deze beving werd tot in Veendam geregistreerd met een tiltmeter, een nauwkeurige meettechniek waarvan KNMI en NAM geen gebruik maken. Roswinkel produceerde bevingen tot en met M 3,4 Richter, en dit veld werkt 10 jaar na het stopzetten van de productie in 2005 nog steeds na.

Met vriendelijke groet,
Hoogachtend,

Date : 16-1-2017 15:12:14

From : [REDACTED]

To : "[REDACTED]@aaenhunze.nl, "[REDACTED]@tynaarlo.nl

Subject : FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Attachment : Winningsplan Westerveld TE, HG.docx;

Zijn jullie ook benaderd door dit platform? (Kennisplatform OMEM)

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: maandag 16 januari 2017 15:04

Aan: [REDACTED] [REDACTED]

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Beste [REDACTED],

Graag jullie aandacht voor dit aanbod. Wat het aanbod precies is, is mij niet helder.
Hoor graag jullie mening en een afdoeningsvoorstel.

Vriendelijke groet,

Marco L.J. Out
Burgemeester van Assen

Postbus 30018
9400 RA Assen

Bezoekadres:
Noordersingel 33
9401 JW Assen

Van: Bestuurssecretariaat

Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 16:17

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Van: [REDACTED]@hotmail.com]

Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34

Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>

CC: [REDACTED]@hetnet.nl [REDACTED]@gmail.com>

Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

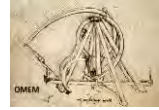
Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.
Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

[REDACTED]
Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Het College van B&W gemeente Assen,
t.a.v. de burgemeester, de weled. heer M. Out,
per e-mail.

Kloosterburen/Middelstum, 13 januari 2017.

Geachte heer Out,

Gelet op het in het oorspronkelijke Winningsplan-Assen (met inbegrip van Westerveld) vermelde risico van een sterkte van “trillingen” van M 3,9 Richter, en gelet op de twijfels inzake de metingsmethodiek van het KNMI zou een gesprek met het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw, mogelijk zeer van nut kunnen zijn.

Tevens kunnen dan ook mogelijke opties aangedragen worden om alsnog het gewijzigde Winningsplan Westerveld aan te vechten.

Voor de goede orde: de beving van Huizinge, 16 augustus 2012, had een sterkte van M 3,6 Richter, en kan derhalve geen trilling meer genoemd worden.

De krachten, gemeten met trillingsmeters en uitgedrukt in PGA, zijn bovendien ook bij kleinere bevingen groter dan wordt meegenomen en zijn niet congruent met de sterkte, uitgedrukt in Magnitudes. Een voorbeeld hiervan is:

Bij de beving van Hellum d.d. 30 september 2015 (**M = 3.1**) was sprake van een PGA van **0,11142**.

Bij de beving van Froombosch d.d. 25 febr. 2016 (**M = 2.4**) was sprake van een PGA van **0,06207**

Bij de beving van Huizinge d.d. 16 augustus 2012 (**M = 3.6**) was sprake van een PGA van **0,085**

Dat kleinere velden ook zwaardere bevingen kunnen produceren mag blijken uit de recente beving nabij Annen, officieel M 2,4 Richter, maar mogelijk zwaarder. Aldaar wordt met specifieke technieken extra gas gewonnen. Deze beving werd tot in Veendam geregistreerd met een tiltmeter, een nauwkeurige meettechniek waarvan KNMI en NAM geen gebruik maken. Roswinkel produceerde bevingen tot en met M 3,4 Richter, en dit veld werkt 10 jaar na het stopzetten van de productie in 2005 nog steeds na.

Met vriendelijke groet,
Hoogachtend,

██████████

██████████

Date : 16-1-2017 15:04:17

To : "[REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@assen.nl"
Subject : FW: Winningsplan Westerveld/Assen
Attachment : Winningsplan Westerveld TE, HG.docx;

Beste [REDACTED]

Graag jullie aandacht voor dit aanbod. Wat het aanbod precies is, is mij niet helder.
Hoor graag jullie mening en een afdoeningsvoorstel.

Vriendelijke groet,

Marco L.J. Out
Burgemeester van Assen

Postbus 30018
9400 RA Assen
telefoon: 14 0592
bestuurssecretariaat: 0592 366572

Bezoekadres:
Noordersingel 33
9401 JW Assen

Van: Bestuurssecretariaat
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 16:17
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Van: [REDACTED]@hotmail.com]
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 14:34
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: [REDACTED]@hetnet.nl [REDACTED]@gmail.com>
Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

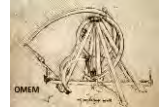
Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.
Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

[REDACTED]
Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Het College van B&W gemeente Assen,
t.a.v. de burgemeester, de weled. heer M. Out,
per e-mail.

Kloosterburen/Middelstum, 13 januari 2017.

Geachte heer Out,

Gelet op het in het oorspronkelijke Winningsplan-Assen (met inbegrip van Westerveld) vermelde risico van een sterkte van “trillingen” van M 3,9 Richter, en gelet op de twijfels inzake de metingsmethodiek van het KNMI zou een gesprek met het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw, mogelijk zeer van nut kunnen zijn.

Tevens kunnen dan ook mogelijke opties aangedragen worden om alsnog het gewijzigde Winningsplan Westerveld aan te vechten.

Voor de goede orde: de beving van Huizinge, 16 augustus 2012, had een sterkte van M 3,6 Richter, en kan derhalve geen trilling meer genoemd worden.

De krachten, gemeten met trillingsmeters en uitgedrukt in PGA, zijn bovendien ook bij kleinere bevingen groter dan wordt meegenomen en zijn niet congruent met de sterkte, uitgedrukt in Magnitudes. Een voorbeeld hiervan is:

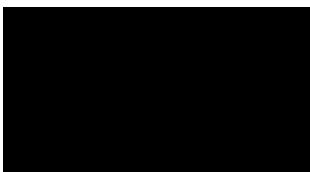
Bij de beving van Hellum d.d. 30 september 2015 (**M = 3.1**) was sprake van een PGA van **0,11142**.

Bij de beving van Froombosch d.d. 25 febr. 2016 (**M = 2.4**) was sprake van een PGA van **0,06207**

Bij de beving van Huizinge d.d. 16 augustus 2012 (**M = 3.6**) was sprake van een PGA van **0,085**

Dat kleinere velden ook zwaardere bevingen kunnen produceren mag blijken uit de recente beving nabij Annen, officieel M 2,4 Richter, maar mogelijk zwaarder. Aldaar wordt met specifieke technieken extra gas gewonnen. Deze beving werd tot in Veendam geregistreerd met een tiltmeter, een nauwkeurige meettechniek waarvan KNMI en NAM geen gebruik maken. Roswinkel produceerde bevingen tot en met M 3,4 Richter, en dit veld werkt 10 jaar na het stopzetten van de productie in 2005 nog steeds na.

Met vriendelijke groet,
Hoogachtend,

Date : 19-3-2018 14:57:17

F [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : FW: Winningsplan Westerveld/Assen

tkn

Van: [REDACTED]

Verzonden: maandag 19 maart 2018 14:32

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Hallo [REDACTED],

Zou jij van de bestuurssecretariaat-box richting de heer [REDACTED] willen reageren met als strekking het volgende bericht?

Hartelijk bedankt voor uw aanbod. Ik heb binnenkort een overleg met de collega bestuurders in Noord-Drenthe. In dit overleg zullen wij uw aanbod bespreken. Na dit overleg zoeken wij contact met u.

Vriendelijke groet,

Marco L.J. Out
Burgemeester van Assen

Postbus 30018
9400 RA Assen
telefoon: 14 0592
bestuurssecretariaat: 0592 366572

Bezoekadres:
Noordersingel 33
9401 JW Assen

Van: Bestuurssecretariaat

Verzonden: donderdag 1 maart 2018 16:10

Aan: [REDACTED]<[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>

CC: [REDACTED]<[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>

Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Van: [REDACTED]<[\[REDACTED\]@hotmail.com](mailto:[REDACTED]@hotmail.com)>

Verzonden: donderdag 1 maart 2018 14:11

Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>

CC: [REDACTED]<[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>

Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Het College van B&W gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer M. Out,
per e-mail.

Geachte heer Out,

Naar aanleiding van de onderstaande mail van ruim een jaar geleden hebben de gemeenten Assen, Tynaarlo en Aa-en-Hunze, met adviezen vanuit het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw, gezamenlijk een stevig onderbouwde zienswijze ingediend bij Economische Zaken inzake de gaswinning binnen deze gemeenten.

Wij zijn nu ruim een jaar verder en de ontwikkelingen m.b.t. de gaswinning volgen elkaar snel op. Ook in Drenthe neemt het bewustzijn toe, maar ontbreekt het nog aan nuttige kennis.

Bij deze wil ik u vragen of de gemeente bereid is een locatie te faciliteren waar OMEM een voorlichtend en inzicht gevend symposium zou kunnen houden inzake een aantal aspecten van de gaswinning: bouwkundige aspecten en risico's, procedurele aspecten, de ondergrond, meten van effecten.

Er zijn geen kosten voor sprekers aan de orde, en wordt voor gewaakt dat de sprekers vanuit hun onafhankelijke deskundigheid hun voordrachten houden.

Graag vernemen wij of de gemeente bereid is een dergelijke locatie te faciliteren.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend,

d [REDACTED]
OMEM

Van: [REDACTED]<[\[REDACTED\]@hotmail.com](mailto:[REDACTED]@hotmail.com)>

Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 13:33

Aan: bestuurssecretariaat@assen.nl

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw.

Mede gelet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

d [REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 14-11-2018 15:48:19

F [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : FW: Winningsplan Westerveld

Attachment : image002.jpg;

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: dinsdag 13 november 2018 15:03

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Winningsplan Westerveld

Hallo collega's,

De komende tijd zullen wij het traject ingaan voor het al dan niet instellen van beroep tegen het instemmingsbesluit. Ik zal dit inhoudelijk niet meer doen vanuit Noordenveld. Mijn collega [REDACTED] gaat dit doen. Ik heb hem cc bij deze mail opgenomen.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
medewerker ruimtelijke ordening

Gemeente Noordenveld
Beleid en Realisatie

Postbus 109 tel. [REDACTED]
9300 AC RODEN
[REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl www.gemeentenoordenveld.nl

This email was scanned by Bitdefender

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 15-6-2015 13:31:17

16.419

Subject : FW: Winningsvergunning
Attachment : NLOG_FieldAsset_8543_Winningsplan_Westerveld_-_actualisering_december_2013.pdf;image003.jpg;image002.png;

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: [redacted] [shell.com](mailto:[redacted]@shell.com)

Verzonden: 4-6-2015 16:03

Aan: [redacted]

Onderwerp: RE: Winningsvergunning

Dag [redacted]

Dit is het betreffende, meest recente, winningsplan uit december 2013. Je moet er even doorheen om te kijken wat relevant is. Ik hoor het graag wanneer je meer informatie nodig hebt.

Het veld Vries wordt in ieder geval vanaf 1968 door ons geproduceerd.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869
Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen
Bezoekadres: Scheepersmaat 2, 9405 TA Assen

T +31 592 [redacted]

E [redacted]@shell.com

[redacted].nam.nl

<http://www.twitter.com/nambv>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

From: [redacted]
Sent: Thursday, June 04, 2015 2:36 PM
To: [redacted]
Subject: Winningsvergunning

[redacted]
Gisteren hadden we contact met elkaar.

Op dit moment ben ik bezig met het maken van een memo voor het college van B&W.

Is het mogelijk om mij de beloofde winningsvergunning met actualisaties te mailen.

Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Eenheid Beleid
Postbus 30018, 9400 RA Assen

e-mail: [redacted]@assen.nl site: www.assen.nl

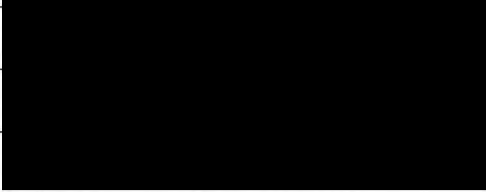
Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Formulier aanvraag instemming winningsplan ex artikel 34 lid 1 Mijnbouwwet (Mw)
juncto artikel 24 Mijnbouwbesluit (Mb)

Dit formulier dient ervoor om te zorgen dat de aanvraag om instemming voldoet aan de eisen die de Mijnbouwwet en Mijnbouwbesluit aan het opstellen van een winningsplan stelt. Indien de ruimte op het formulier te beperkt is dan kan worden verwezen naar een bijlage.

Indienen in zesvoud bij:
Ministerie van Economische Zaken
Directie Energieproductie
Postbus 20101
2500 EC DEN HAAG

Artikel 1)	Onderwerp	Beschrijving
Mw 34 lid 1	Verzoek om instemming voor een wijziging/actualisatie van het winningsplan Westerveld	☐ een winningsplan voor voorkomens in het continentaal plat vanaf de 3 zeemijlszone ☒ een winningsplan voor voorkomens in Nederlands territorium tot 3 zeemijl De wijziging/actualisatie bestaat voornamelijk uit een verlenging van de winningduur van enkele voorkomens.
	A) Algemene gegevens	
	A1.1) Naam indiener	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
	A1.2) Adres	Postbus 28000 9400 HH Assen
	A1.3) Contactpersoon	
	A1.4) E-mail	
	A1.5) Fax	
Mw 22	A1.6) Indiener	
	A2) Winningsvergunninggebied(en)	☐ winningsvergunning(en) - Drenthe II (K.B. 4/11/1968, laatstelijk gewijzigd d.d. 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840) - Groningen (K.B. 30/5/1963)
Mw 34 lid 1 Mb 24 lid 1a	A2.1) Voorkomens koolwaterstoffen	<ul style="list-style-type: none"> • Appelscha • Assen • Een • Eleveld • Norg-Zuid • Roden • Vries-Noord • Vries-Centraal • Vries-Zuid • Witterdiep • Zevenhuizen
Mb 24 lid 1a	A2.2) Soort koolwaterstof die wordt gewonnen	☐ olie ☒ hoog calorisch gas ☐ Groningen kwaliteit gas ☐ laag calorisch gas ☐ zwavelhoudend gas ☒ aardgascondensaat Uit alle voorkomens wordt hoogcalorisch gas gewonnen.
Mr 1.2.1 lid 3	A3) Bestaande of nieuwe winning	☒ winningsplan voor reeds bestaande winning (inclusief voorziene uitbreiding) ☐ winningsplan voor nieuwe winning
Mw 38	A4) Samenloop vergunningen Wet milieubeheer	☒ nee ☐ ja: te weten:

B) Bedrijfs- en productiegegevens

Mw 35 lid 1

B1) Beknopte beschrijving van het winningsplan

De ondergrondse gasvelden (voorkomens) van Appelscha, Norg Zuid, Zevenhuizen, Een, Eleveld, Witterdiep, Assen, Vries-Zuid en Vries-Centraal worden geproduceerd via respectievelijk de volgende satellietlocaties APS, NRZ, ZVH, NOR-3, ELV, WIT, VRS-1 en VRS-2, naar de behandelingslocatie VRS-4. Het voorkomen Vries-Noord wordt geproduceerd vanaf de behandelingslocatie VRS-4.

Het gas wordt bij locatie Westerveld (WTV) afgeleverd aan GasTerra b.v.

Het Roden gasveld dat ook aangesloten was op het Westerveld systeem produceert niet meer sinds 2003. Een redevelopment feasibility voor Roden zal in in 2015 worden afgesloten. De productie uit de voorkomens Norg Zuid en Een is gestopt in respectievelijk 2006 en 2007; er zijn plannen om de productie uit het voorkomen Norg Zuid middels een nieuw te boren put weer op gang te brengen (2017). Het plan is om het Een voorkomen voor eind 2015 weer onstream te brengen.

Van de gasvelden Vries-Zuid, Zevenhuizen en Witterdiep wordt verwacht dat de productie in respectievelijk 2014, 2015 en 2017 zal stoppen. De overige voorkomens zullen naar verwachting langer produceren, met Eleveld als hekkesluis (laatste productie in 2025).

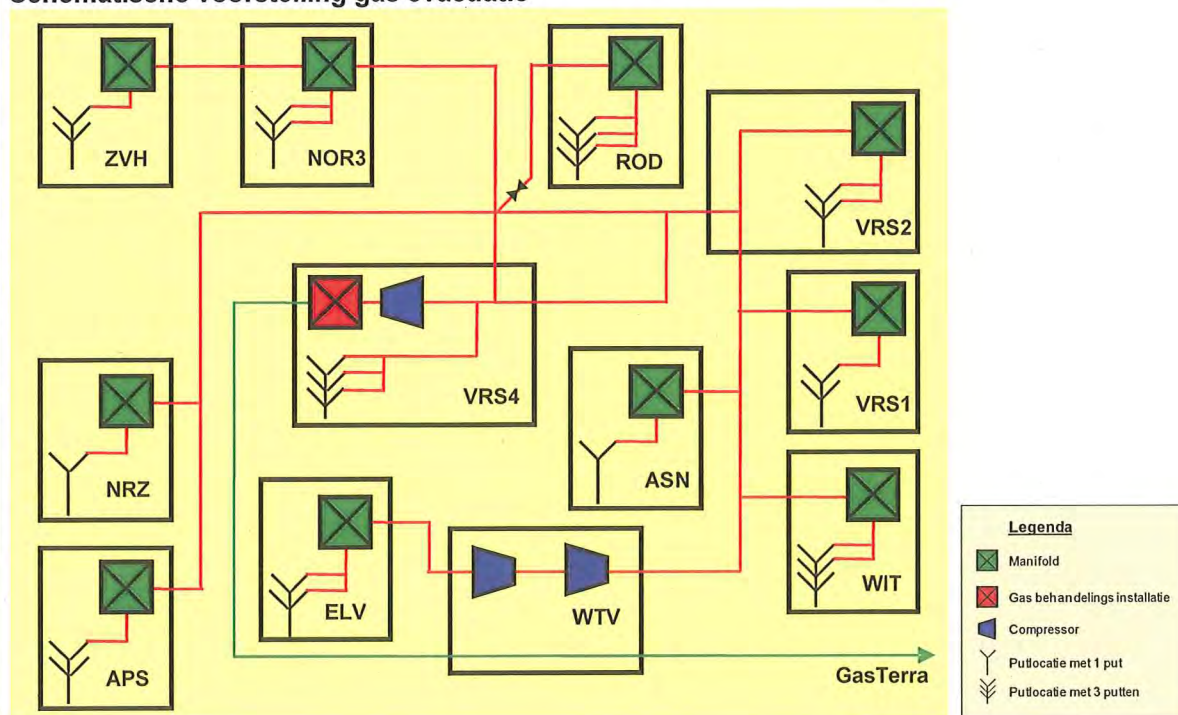
De reden voor deze actualisatie van het winningsplan voor het Westerveld systeem is het langer dan voorheen voorzien doorproduceren van het voorkomen Zevenhuizen.

Mw 35 lid 1c
Mb 24 lid 1c,d

B1.1) Beknopte beschrijving van wijze van winning door middel van (een) mijnbouwwerk(en)

Het onder lage druk geproduceerde aardgas en aardgascondensaat op Eleveld, dat op de locatie WTV gecompriemd wordt, stroomt tezamen met het onbehandelde gas van de locaties WIT en ASN en VRS-1 via de satelliet locatie VRS-2, naar de VRS-4 behandelingsinstallatie. Op VRS-4 wordt deze gasstroom van ELV, WIT, ASN, VRS-1 en VRS-2 samengevoegd met het gas van VRS-4 en het onbehandelde gas van de satellietlocaties APS, NRZ, NOR-3 en ZVH. Alleen op de behandelingslocaties WTV and VRS-1 worden de vrije vloeistoffen van het gas gescheiden ter voorkoming van slokvorming en blokkades en de reductie van de hoeveelheid te injecteren chemicaliën (corrosie and hydraat inhibitie). Op de behandelingslocatie VRS-4 worden deze gecombineerde gasstromen gecompriemd en middels een Joule/Thompson proces op specificatie gebracht en naar WTV getransporteerd voor aflevering aan GasTerra b.v.

Schematische voorstelling gas evacuatie

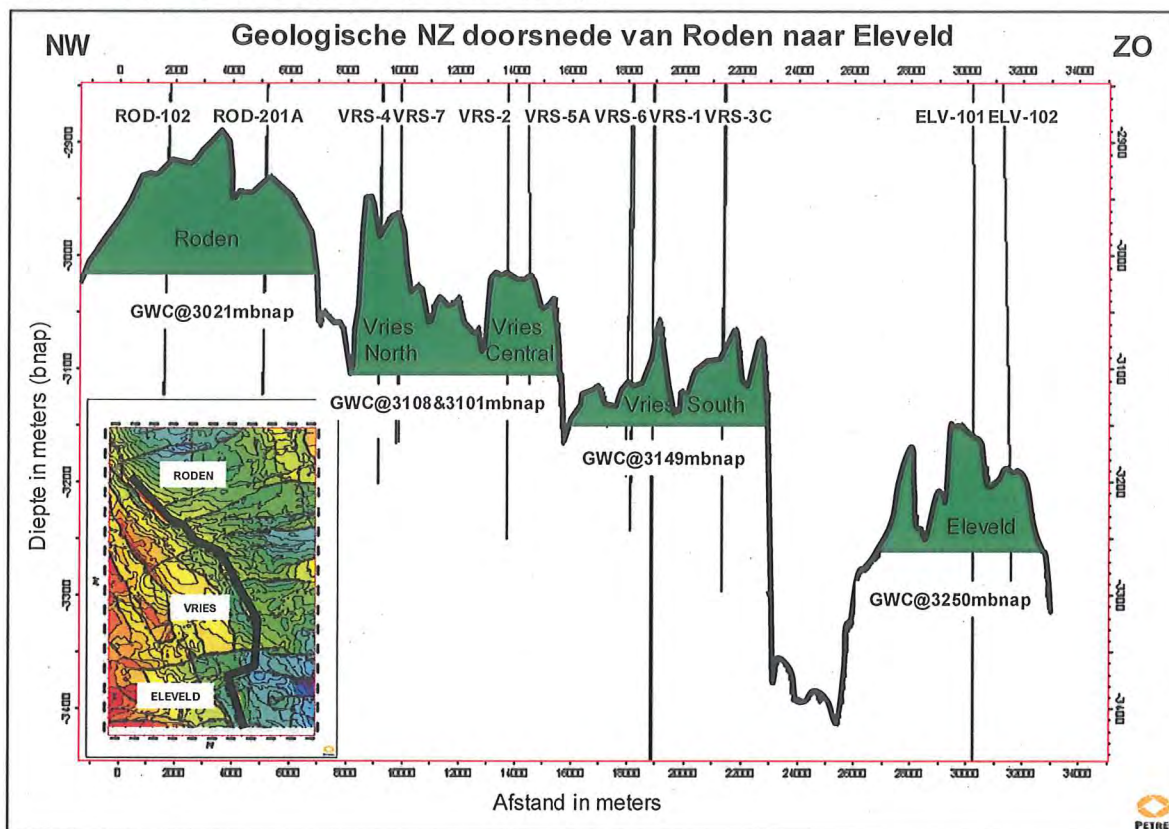
Mb 24 lid 1a

B2) Geologische beschrijving van voorkomen(s)

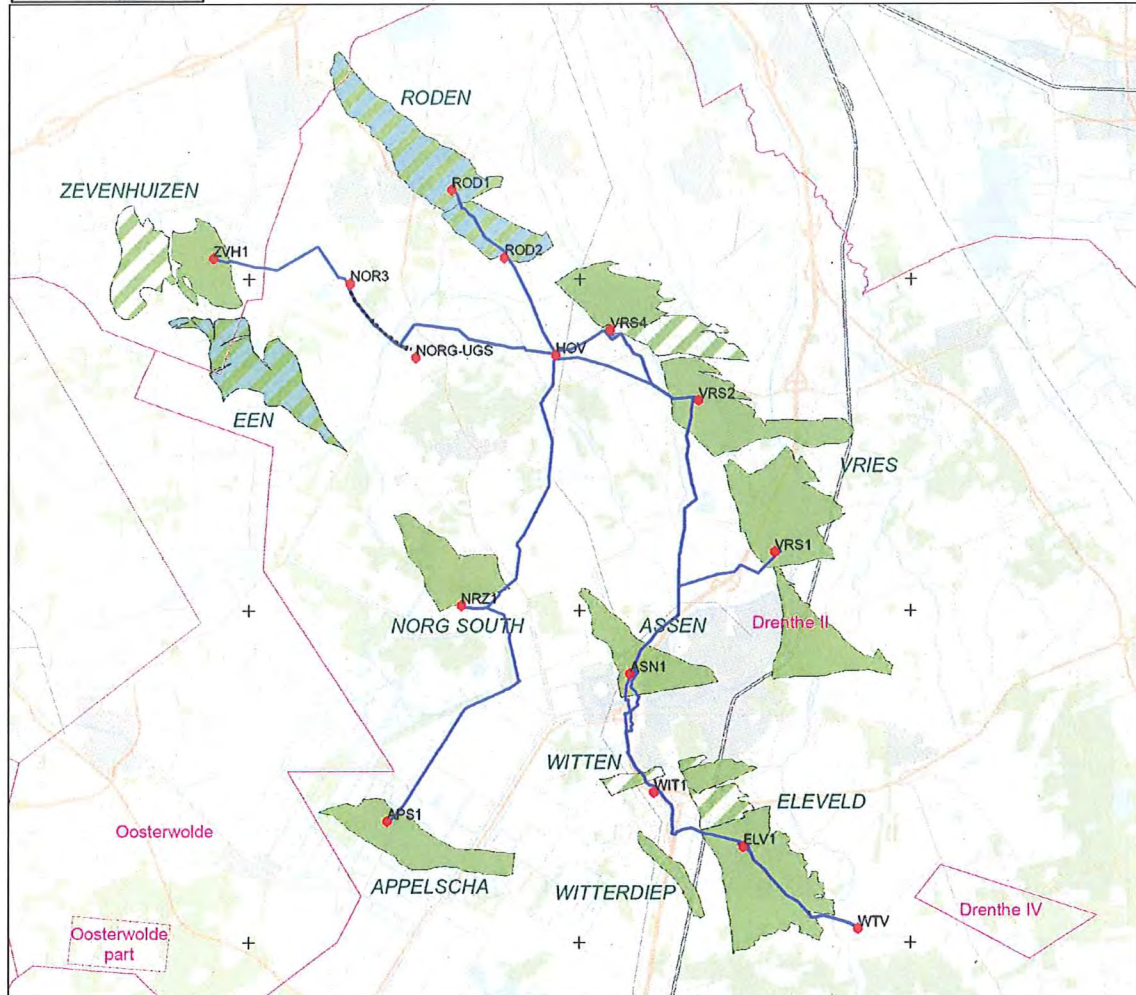
Het gas is gevormd in de koollagen van het geologische tijdperk Carboon. Vervolgens is het gas gemigreerd naar bovenliggende zandsteenlagen in het Rotliegend. Dit reservoir wordt afgesloten door het zout van de Zechstein formatie, beide uit het geologische tijdperk Perm.

Mb 24 lid 1a
Mb 24 lid 1b

B2.1) Geologische doorsnede van voorkomen(s)

B3) Overzicht ligging voorkomens, gasputten

In het navolgend overzicht zijn de bestaande locaties met de bijbehorende putten aangegeven.

Per 2013-12-01

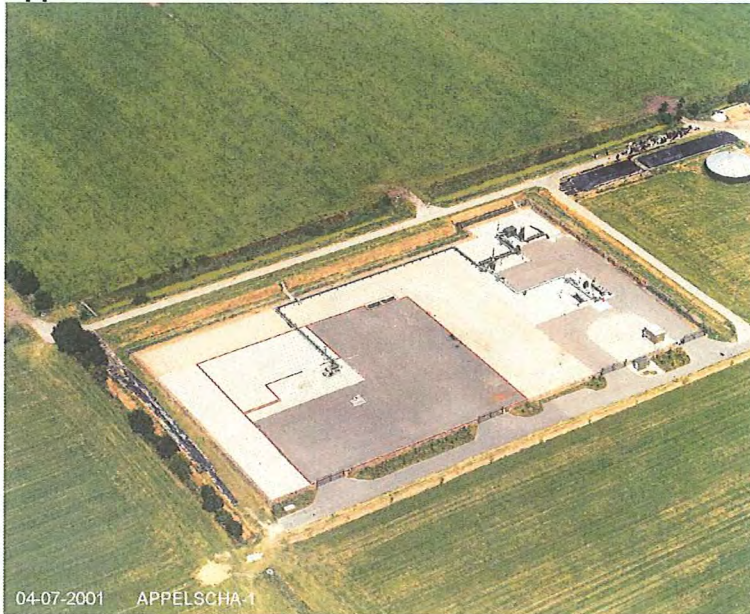
Locatie	Voorkomen	Producterende putten	Gesuspenderde putten	Geabondeneerde putten
APS	Appelscha	1	1	
ASS	Assen	1		
ELV	Eleveld	2		
NOR-3	Een	1		
NGZ	Norg-Zuid	1		
ROD-1	Roden		2	
ROD-2	Roden		1	
VRS-1	Vries-Zuid	2	1	
VRS-2	Vries-Central	2		
VRS-3	Vries-Zuid			1
VRS-4	Vries-Noord	3		
WIT	Witterdiep	1		
	Eleveld	1		
ZVH	Zevenhuizen	1	1	

B3.1) Situering mijnbouwwerken situatietekening /eventueel foto's)

De productielocatie APS is gelegen in de gemeente Oostellingwerf (provincie Friesland), de productielocaties ASN en WIT zijn gelegen in de gemeente Assen, de productielocaties NRZ en NOR-3 zijn gelegen in de gemeente Noordenveld (provincie Drenthe), de productielocaties ELV en WTV zijn gelegen in de gemeente Aa en Hunze (provincie Drenthe) en de productielocaties VRS-1, VRS-2 en VRS-4 zijn gelegen in de gemeente Tynaarlo (provincie Drenthe).

Appelscha Satelliet

Assen Satelliet

Eleveld Satelliet

Norg-Zuid Satelliet

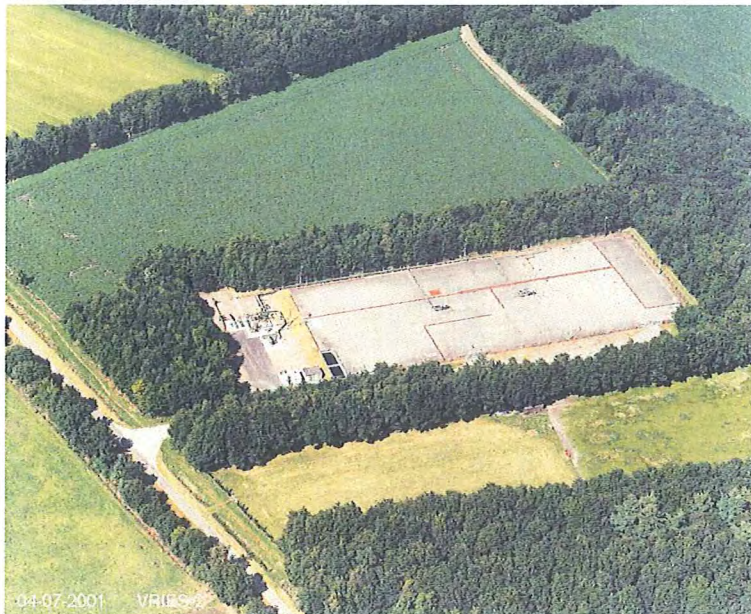
Norg-3 Satelliet

Vries-1 satelliet

Vries-2 satelliet

Vries-4 Productie Faciliteit

Witten satelliet

17-02-2008 WITTEN-1

Westerveld Productie Faciliteit

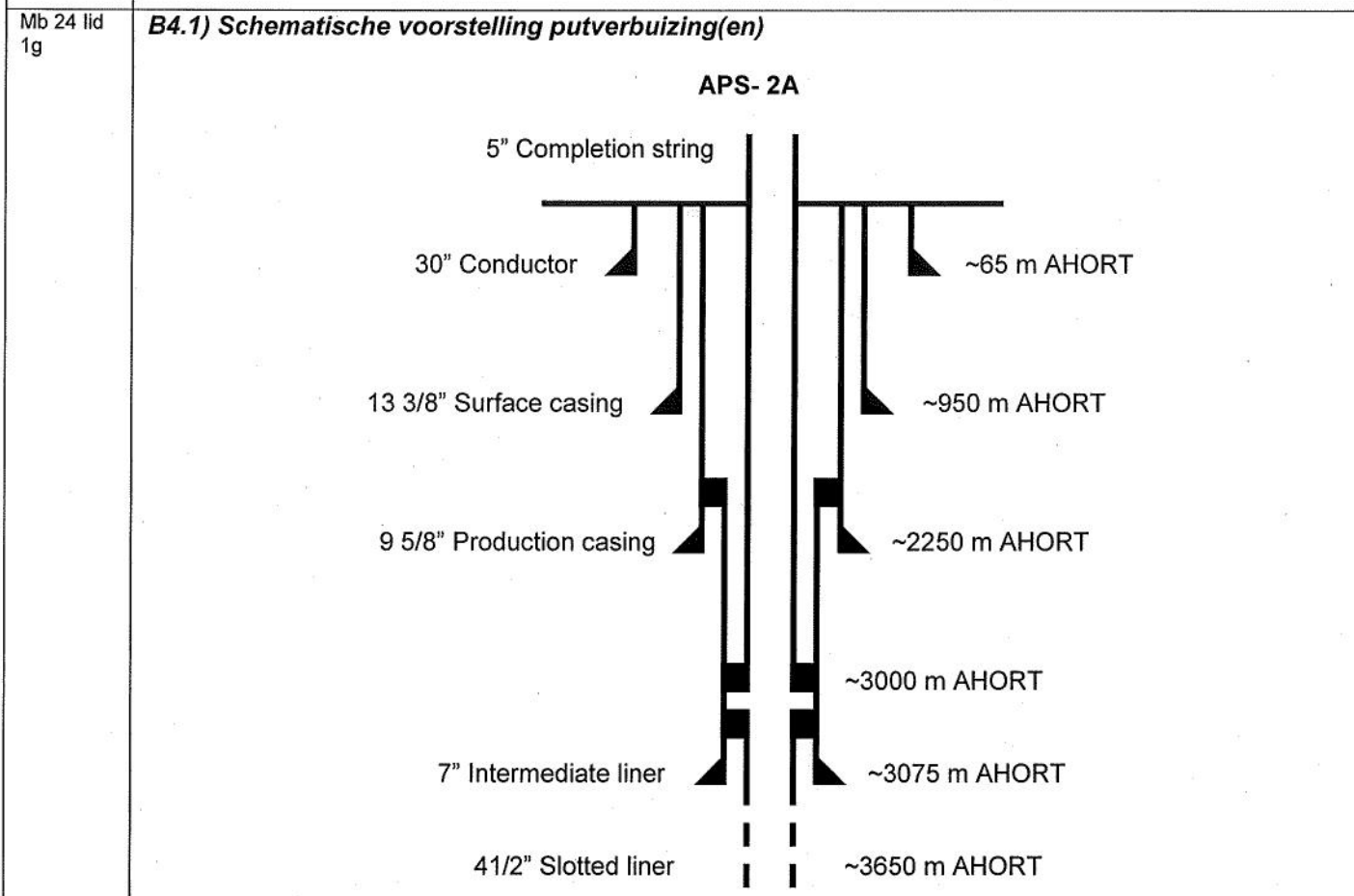
14-10-2003 WESTERVELD

Zevenhuizen satelliet

04-07-2001 ZEVENHUIZEN-1

Mb 24 lid 1e,f **B4) Overzicht boringen in voorkomen(s)**
 Het is mogelijk dat er nog één of meerdere putten in de in dit winningsplan genoemde voorkomens geboord zullen gaan worden.

Mb 24 lid 1h **B4.1) Plaats en wijze waarop koolwaterstoffen in verbuizing treden**
 De putten zijn tussen 2700 en 3700 meter (verticaal) diep en verbonden met de gashoudende Rotliegend formatie op een diepte van tussen de 2600 en 3250 meter beneden NAP.

Mb 24 lid 2 **B5) Productieontwikkelings strategie**

In navolgend overzicht wordt het verwachte winningspercentage per voorkomen gegeven:

	Stat GIIP mrd Nm3	Dyn. GIIP mrd Nm3	Ultimate Recovery mrd Nm3	RF
Appelscha	2.617	2.930	2.140	81.7%
Assen	0.755	0.470	0.227	29.9%
Een	0.654	0.230	0.129	19.9%
Eleveld	11.975	8.730	9.102	76.0%
Norg-Zuid	0.995	0.990	1.061	35.4%
Roden	9.348	9.200	6.543	70.0%
Vries-North	4.472	3.780	3.129	70.0%
Vries-Central	3.111	3.200	2.440	78.4%
Vries-South	5.498	4.400	1.634	29.7%
Witterdiep	0.700	0.500	0.432	61.8%
Zevenhuizen	0.140	0.130	0.110	78.8%

Voor Norg Zuid en de extensie naar het oosten als ook een mogelijke extensie naar het zuiden worden in 2024 onderzocht. De statische GIIP is een eerste resultaat van deze redevelopment studie.

	<p>Voor de voorkomens Norg Zuid, Vries-Zuid, Assen en Een geldt dat het winningspercentage laag uitvalt in verband met waterproductie en de slechte kwaliteit van het reservoir.</p>
Mb 24 lid 2	<p>B5.1) Productie filosofie</p> <p>De voorkomens Appelscha, Assen, Eleveld, Vries-Noord, -Centraal en -Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen worden dusdanig geproduceerd dat er maximaal gebruik wordt gemaakt van de productiefaciliteiten. De locaties APS, ASN, ELV, NRZ, VRS-4, VRS-1, VRS-2, WIT, ZVH en de locatie WTV worden voor een belangrijk deel op afstand bestuurd. De installaties kunnen altijd van afstand veilig uitgeschakeld worden. Niet alle faciliteiten kunnen op afstand gestart worden. Er vinden regelmatig bezoeken plaats door operators voor controle en eventuele reparaties.</p> <p>De productie uit alle voorkomens genoemd in dit winningsplan, gebeurt door middel van de aanwezige compressiefaciliteiten op VRS-4 en op WTV.</p>
Mb 24 lid 2	<p>B5.2) Reservoir management</p> <p>Voor alle voorkomens binnen dit winningsplan geldt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Via regelmatige drukmetingen wordt de mate van de drukopbouw veroorzaakt door water instroom, en druk daling als gevolg van de productie, bepaald. • De waterproductie wordt constant gecontroleerd op systeem niveau. • Maatregelen zullen genomen worden om waterproductie tegen te gaan. • Ontwateringsplannen zijn gereed om toenemende waterproductie aan te pakken. <p>Vries voorkomens (Noord/Centraal/Zuid)</p> <p>De gashoudende voorkomens Vries-Centraal en Vries-Zuid bestaan grotendeels uit conglomeraten waarvan de productiviteit slecht is. Vries-Noord heeft meer zand in de gaszone en daardoor een betere productiviteit. De bestaande Vries putten hebben allemaal problemen en produceren ook formatiewater. De productie van Vries-Zuid is snel gedaald door overmatig waterproductie. Reservoir management zal bestaan uit continuous foam installatie, gecontroleerde onderbroken productie en waterpreventiemaatregelen. Voor zowel Vries Zuid en Vries Central wordt er gewerkt aan een redevelopment studie. Als de uitkomsten van deze studie leiden tot extra productie en of een verandering in de bodemdaling dan zal dat leiden tot een addendum op dit Winningsplan.</p> <p>Appelscha</p> <p>De put is gestopt te produceren. Verschillende opties worden onderzocht om de productie uit dit voorkomen te hervatten, waaronder een sidetrack in de bestaande put of nieuwe putten.</p> <p>Een</p> <p>De drukopbouw in de put NOR-6 wordt continu gecontroleerd. Door de lage permeabiliteit zal de productie van de put doormiddel van onderbroken cycli gebeuren. De productie wordt in 2014 hervat na overeenstemming bereikt te hebben omtrent de toepasbaarheid van de meer opbrengst regeling op het gas uit dit voorkomen.</p> <p>Eleveld</p> <p>ELV-101 produceert met behulp van compressie, terwijl de productie van ELV-102 gestopt is. De WIT-3 put produceert uit het Eleveld-NN blok. Een verdere ontwikkeling met extra putten wordt onderzocht mocht dit leiden tot een hogere produktie of een mogelijke verhoogde prognose in bodembeweging dan zal dat leiden tot een addendum op dit winningsplan.</p> <p>Assen</p> <p>Het voorkomen Assen laat een snelle afname in productie zien, hoogstwaarschijnlijk veroorzaakt door waterproductie en zoutafzetting. Mogelijkheden tot productieoptimalisatie worden bekeken om het niveau van de productie uit dit voorkomen te herstellen.</p> <p>Witterdiep</p> <p>De reservoirdruk van dit voorkomen wordt regelmatig gecontroleerd. Metingen laten een slow gas effect zien door de slechte communicatie tussen de verschillende compartimenten. Controle van de druk wordt gecontinueerd om te onderzoeken of alle compartimenten geproduceerd worden. Mochten niet alle compartimenten geproduceerd worden dan zullen infill opties bekeken worden.</p> <p>Zevenhuizen</p> <p>Als gevolg van de lage reservoirdruk in de put vindt productie plaats doormiddel van onderbroken cycli. De reservoirdruk zal regelmatig gecontroleerd worden.</p>

B5.3) Omvang winning (hoeveelheden per voorkomen/per jaar)

Het 'low' scenario gaat uit van de resterende gas hoeveelheden die worden ingeschat op basis van de bestaande putten (Low-case NFA), waarbij er naar een trend in de exponentiële afname van de productie stroomsnelheid vs cumulatieve productie plot (DCA- Decline curve analyse) wordt gekeken tot een minimum stroomsnelheid van de put bereikt wordt.

Het 'mid' scenario gaat uit van de resterende gas hoeveelheden die worden ingeschat op basis van de bestaande putten (Mid-case NFA), tevens zijn de Mid-case productie profielen van een tweetal geplande putten meegenomen, die geboord gaan worden in de voorkomens Eleveld en Norg-Zuid, als ook een kort profiel van de deliëficatie activiteiten in het Vries voorkomen.

Het 'high' scenario gaat uit van de resterende gas hoeveelheden die worden ingeschat op basis van de bestaande putten (High-case NFA), tevens zijn de High-case productie profielen van een tweetal geplande putten meegenomen, die geboord gaan worden in de voorkomens Eleveld en Norg-Zuid, als ook een verlengd profiel van de deliëficatie activiteiten in het Vries voorkomen.

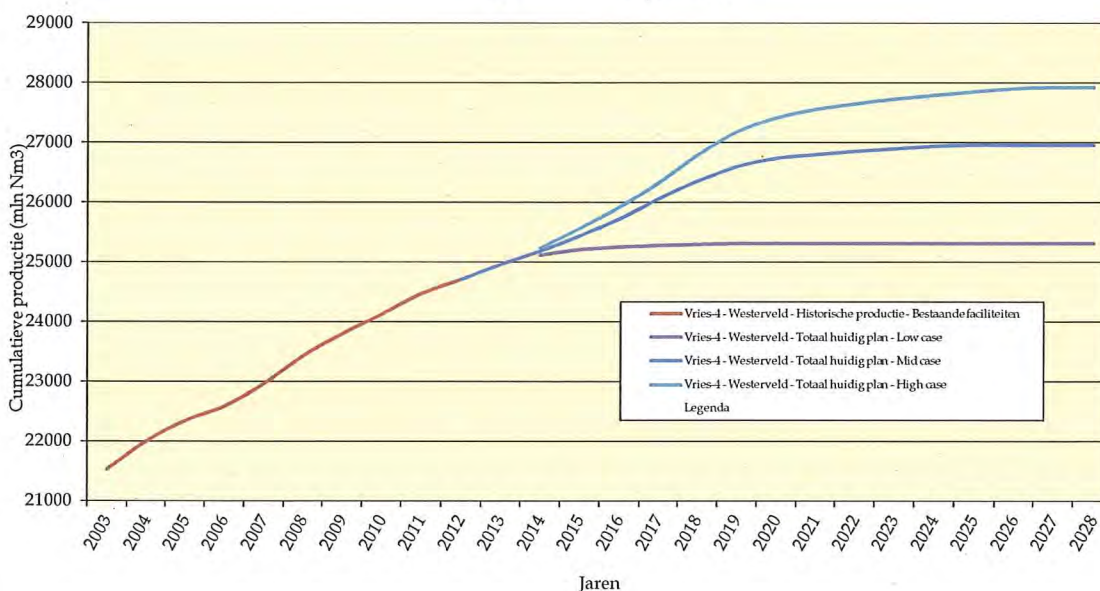
In de scenario's zijn geen extreme omstandigheden meegenomen waardoor de productie bijvoorbeeld voor langere tijd stil zou kunnen komen te liggen.

De werkelijke toekomstige productie zal zeer waarschijnlijk binnen de aangegeven range van low-mid-high blijven; echter, afwijkingen van de voorspelling door onvoorziene omstandigheden van reservoir technische en/of economische aard zijn mogelijk zowel wat betreft fasering als verwachte hoeveelheid productie.

Alle voorkomens in het winningsplan Westerveld, worden middels 3-traps compressiefaciliteiten geproduceerd.

In onderstaande grafiek wordt naast de historische productie van 2003-2012, ook de verwachte productie weergegeven (low-mid-high scenario's) van de nog te verwachten gasproductie uit de voorkomens zoals omschreven in dit winningsplan:

Vries-4 - Westerveld winningsplan
- productie voorspelling -

Historische jaarlijkse productie uit de voorkomens uit de in dit winningsplan omschreven voorkomens:

		Historic	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Winningsplan Vries-4 - Westerveld													
Historische productie - Totaal		mrd Nm3	20.974	0.562	0.470	0.345	0.235	0.381	0.463	0.372	0.323	0.341	0.234
Appelscha		mrd Nm3	1.508	0.228	0.148	0.046	0.053	0.036	0.000	0.006	0.002	0.013	
Assen		mrd Nm3						0.031	0.065	0.063	0.034	0.007	0.006
Een		mrd Nm3				0.030	0.017	0.006					
Eleveld		mrd Nm3	7.192	0.081	0.067	0.045	0.034	0.043	0.031	0.105	0.158	0.173	0.130
Norg-Zuid		mrd Nm3	0.477	0.062	0.068	0.052	0.029						
Roden		mrd Nm3	6.543	0.000									
Vries-North		mrd Nm3	2.377	0.099	0.092	0.112	0.042	0.024	0.031	0.007	0.013	0.035	0.032
Vries-Central		mrd Nm3	1.606	0.072	0.083	0.053	0.058	0.064	0.076	0.051	0.053	0.052	0.043
Vries-South		mrd Nm3	1.269	0.020	0.010	0.006	0.003	0.087	0.080	0.050	0.006		
Witterdiep		mrd Nm3						0.091	0.147	0.072	0.049	0.035	0.018
Zevenhuizen		mrd Nm3							0.033	0.018	0.009	0.027	0.005

Verwachte totale productie uit de in dit winningsplan omschreven voorkomens. De drie scenario's (low-mid-high) geven de onzekerheid aan met betrekking tot de nog te verwachten hoeveelheden geproduceerd gas:

Winningsplan Vries-4 - Westerveld			2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Huidig plan - Jaar productie	Low case	mrd Nm3		0.169	0.090	0.043	0.027	0.018	0.016							
Huidig plan - Jaar productie	Mid case	mrd Nm3	0.257	0.225	0.259	0.282	0.340	0.295	0.243	0.139	0.062	0.054	0.046	0.039	0.019	
Huidig plan - Jaar productie	High case	mrd Nm3		0.285	0.330	0.354	0.408	0.462	0.392	0.229	0.144	0.093	0.081	0.060	0.051	
Huidig plan - Cumulatief	Low case	mrd Nm3		24.868	24.959	25.002	25.029	25.047	25.063	25.063	25.063	25.063	25.063	25.063	25.063	25.063
Huidig plan - Cumulatief	Mid case	mrd Nm3	24.956	25.181	25.440	25.722	26.062	26.358	26.600	26.739	26.801	26.855	26.901	26.940	26.959	26.959
Huidig plan - Cumulatief	High case	mrd Nm3		25.242	25.571	25.926	26.333	26.795	27.188	27.417	27.561	27.653	27.734	27.795	27.855	27.907

Verwachte productie per voorkomen (mid-case) uit de in dit winningsplan omschreven voorkomens:

Jaarlijkse verwachte productie per voorkomen			2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Appelscha	mrd Nm3			0.026	0.025	0.020	0.016	0.013								
Assen	mrd Nm3		0.004	0.010	0.008											
Een	mrd Nm3			0.022	0.021	0.019	0.014									
Eleveld	mrd Nm3		0.098	0.062	0.127	0.172	0.139	0.112	0.094	0.063	0.052	0.042	0.034	0.028	0.019	
Norg-Zuid	mrd Nm3					0.117	0.106	0.097	0.053							
Vries-North	mrd Nm3		0.039	0.028	0.027	0.025	0.013	0.028	0.030	0.012	0.010	0.012	0.012			
Vries-Central	mrd Nm3		0.023	0.037	0.042	0.043	0.040	0.036	0.020							
Vries-South	mrd Nm3		0.077	0.026												
Witterdiep	mrd Nm3		0.008	0.006	0.003	0.002	0.001									
Zevenhuizen	mrd Nm3		0.007	0.006	0.005											

Mw 35 lid 1b

B5.4) Duur van de winning (per voorkomen)

De verwachte einddatum van de productie in het Westerveld systeem is volgens de huidige voorspellingen gesteld op 2025. Het gedrag van de bestaande en mogelijke toekomstige putten bij hoge waterproductie en de lage drukken die optreden wanneer het veld bijna leeg is, moeilijk te voorspellen. Om deze reden is de onzekerheidsmarge met betrekking tot de precieze einddatum van productie aanzienlijk.

De winning zal worden beëindigd indien de totale kosten van de winning de opbrengsten van de winning zullen overtreffen dan wel zoveel eerder indien door onvoorziene technische, geologische, geofysische of andere oorzaak voortzetting van de winning niet plaats kan vinden.

Mb 24 lid 1i

B6) Stoffen die jaarlijks worden mee geproduceerd

Met de gasproductie worden water en aardgascondensaat meegeproduceerd. De geproduceerde hoeveelheid water en aardgascondensaat is afhankelijk van de totale gasproductie. De hoeveelheid aardgascondensaat wordt gegeven door de (aardgas-) Condensaat Gas Ratio (CGR) en het water door de Water Gas Ratio (WGR). Navolgend overzicht geeft de bijbehorende waarden van de CGR en de WGR per voorkomen:

voorkomen	CGR (m ³ /mln m ³ gas)	WGR (m ³ /mln m ³ gas)
Appelscha	14	44
Assen	35	23
Eleveld	8	14
Norg-Zuid	11	58
Vries-Noord	64	25
Vries-Centraal	38	79
Vries-Zuid	37	43
Witterdiep	9	22
Zevenhuizen	10	8

De waarden voor de WGR stijgen naarmate de druk van het reservoir afneemt.

Mb 24 lid 1i

B7) Jaarlijks eigengebruik bij winning

OP de locatie VRS-1 staat een E-gen installatie, die gas gebruikt voor het opwekken van elektriciteit. Op de locatie WTV wordt d.m.v. een gas-motor een compressor aangedreven voor het op de juiste druk brengen van het gas om op de locatie VRS-4 te kunnen worden behandeld. Op de locatie VRS-4 wordt alleen gas gebruikt voor het stoken van het fornuis.

De hieronder vermelde gegevens zijn gebaseerd op de werkelijke waarden uit het jaar 2002 t/m 2011 en dienen als indicatie gebruikt te worden voor de komende jaren. Het wordt verwacht dat de productie van VRS-N geen merkbare invloed op dit gebruik zal hebben.

- VRS-1 - 0.05 mln Nm³
- VRS-4 - 0.33 mln Nm³

Mb 24 lid 1j	<ul style="list-style-type: none"> • WTV - 0.09 mln Nm³ <p>B8) Jaarlijks bij winning afgeblazen/afgefakkelde koolwaterstoffen</p> <p>Per jaar wordt op de verschillende locaties een volume aan gas afgeblazen dan wel afgefakkeld.</p> <p>De hieronder vermelde gegevens zijn gebaseerd op de werkelijke waarden uit het jaar 2002 t/m 2011 en dienen als indicatie gebruikt te worden voor de komende jaren. Het wordt verwacht dat de productie van VRS-N geen merkbare invloed op dit gebruik zal hebben.</p> <ul style="list-style-type: none"> • VRS-1 - 0.02 mln Nm³ • VRS-4 - 0.32 mln Nm³ • WTV - 0.03 mln Nm³
Mb 24 lid 1k	<p>B9) Jaarlijks bij winning in de ondergrond terug te brengen delfstoffen en andere stoffen</p> <p>Het vrijkomende productiewater wordt uiteindelijk via de injectieput Borgsweer geïnjecteerd in de diepe ondergrond.</p>

C) Gegevens inzake bodembeweging als gevolg van de winning van koolwaterstoffen.
(Alleen in te vullen voor winningsplannen voor voorkomens gelegen aan de landzijde van de 3 zeemijlszone).

Mw 35 lid 1f

C1) Aard van de bodembeweging

bodemdaling

Door de winning van koolwaterstoffen uit olie- en gasvoerende gesteentelagen zal de druk in de poriën van het gesteente verminderen waardoor compactie van de olie- en gasvoerende lagen optreedt. Dit manifesteert zich aan de oppervlakte in de vorm van bodemdaling. Zie voor een uitgebreide beschrijving van het bodemdalingsproces "Bodemdaling door Aardgaswinning –NAM-velden in Groningen, Friesland en het Noorden van Drenthe– Status Rapport 2010 en Prognose tot het jaar 2070" (EP201006302236).

bodemtrilling

Compactie van de olie- en gasvoerende lagen kan onderlinge beweging tussen gesteentelagen veroorzaken. Dit kan zich soms aan de oppervlakte manifesteren in de vorm van bodemtrillingen.

Mb 24 lid 1m

C2.) Bodemdalingscontour (uiteindelijk verwachte mate van bodemdaling)

Gebaseerd op beschikbare gegevens over de ondergrond en het productiescenario zoals beschreven in sectie B5.3 van dit winningsplan is een prognose voor de bodemdaling ten gevolge van gaswinning voor de in dit winningsplan beschreven voorkomens opgesteld.

De nog te verwachten bodemdaling door gaswinning uit de in dit winningsplan beschreven voorkomens, die zal worden bereikt in het jaar 2025, is weergegeven in figuur C1.

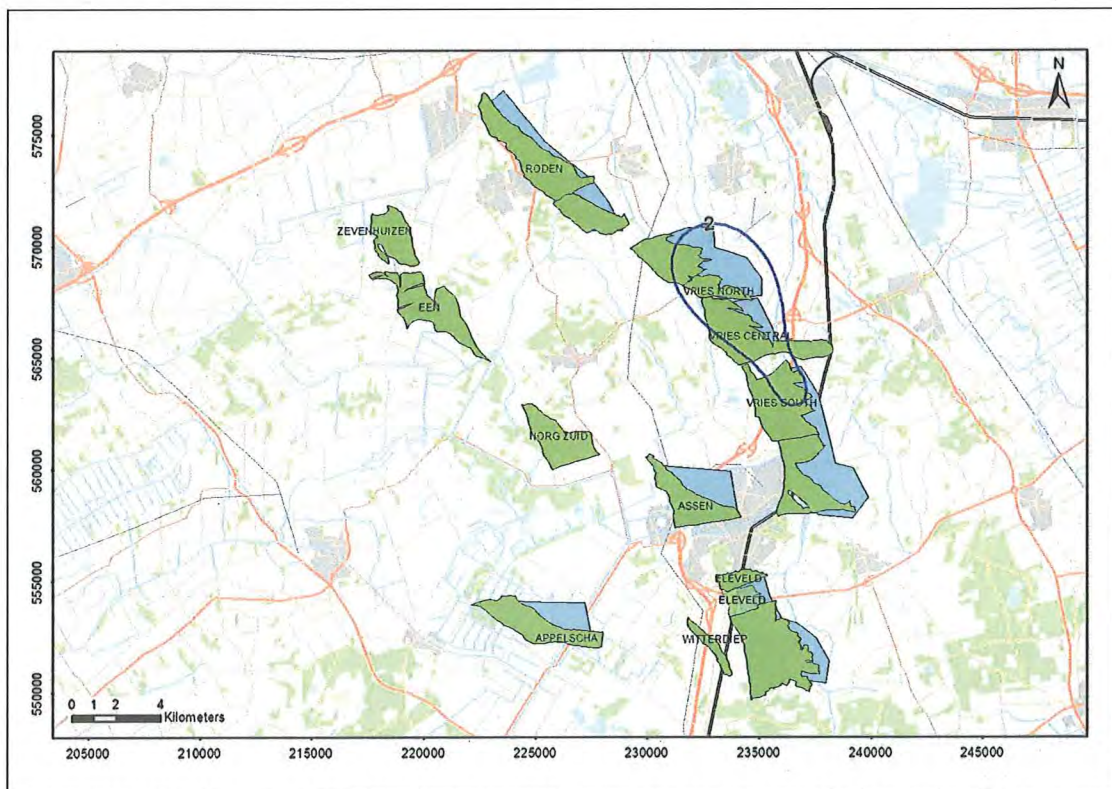

Fig. C1 Nog te verwachten bodemdaling (2013 – 2025) veroorzaakt door de gasproductie uit de voorkomens Appelscha, Assen, Een, Eleveld, Norg-Zuid, Roden, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen (cm). De omvang van het gasvoerend gedeelte van het reservoir is in groen aangegeven, die van het watervoerend gedeelte in blauw.

De nog te verwachten bodemdaling die wordt veroorzaakt door de gasproductie uit de individuele voorkomens Appelscha, Assen, Een, Eleveld, Norg-Zuid, Roden, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen bedraagt minder dan 2 cm. Aangezien een dergelijke daling kleiner is dan de onzekerheid van de berekening en het ook niet mogelijk is een dergelijke kleine daling met voldoende precisie te meten, zijn er geen figuren getoond van de toekomstige bodemdaling van deze individuele

voorkomens.

De individuele toekomstige bodemdalingscontouren die worden veroorzaakt door de gasproductie uit het voorkomen Vries-Noord wordt weergegeven in figuur C2.

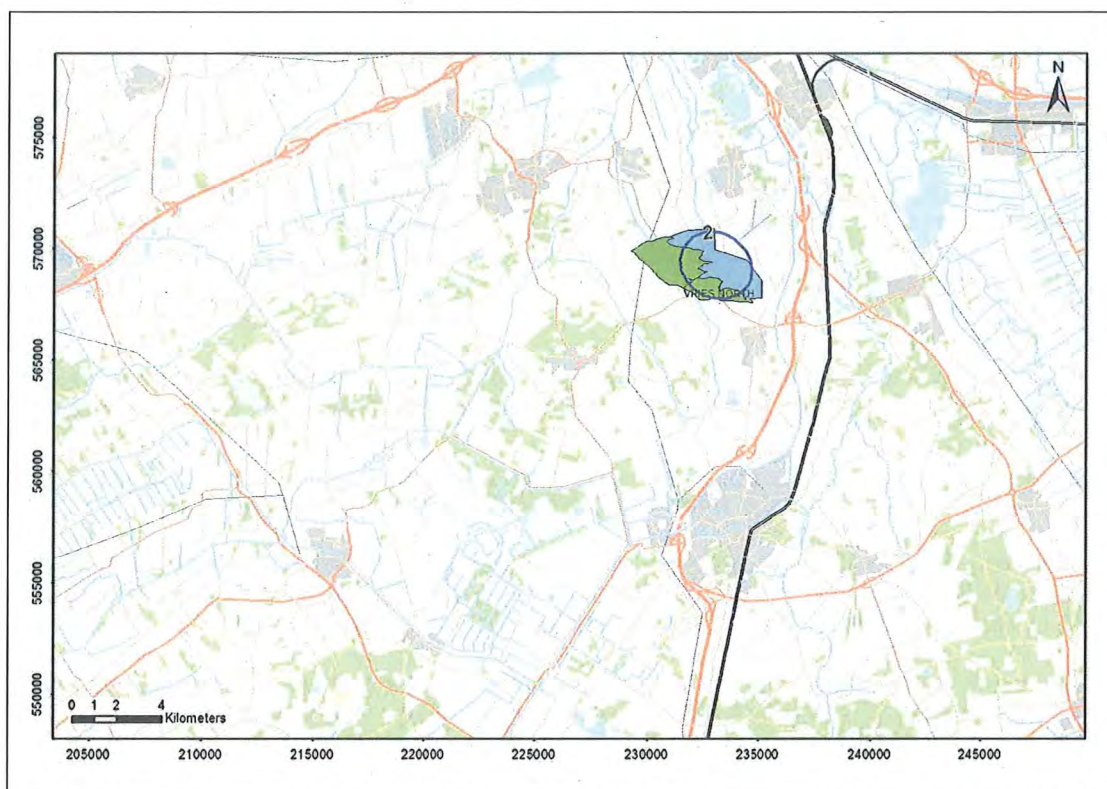

Fig. C2 Nog te verwachten bodemdaling (2013 – 2025) veroorzaakt door de gasproductie uit het voorkomen Vries-Noord (cm). De omvang van het gasvoerend gedeelte van het reservoir is in groen aangegeven, die van het watervoerend gedeelte in blauw.

Eventuele toekomstige incrementale productie door nieuwe putten en/of compressie (op dit moment nog niet voorzien) zou kunnen leiden tot een ander beeld, dat dan zondig zal worden beschreven in een volgende wijziging van dit winningsplan.

Enkele algemene kentallen van de in dit winningsplan beschreven voorkomen zijn samengevat in tabel C1. Deze (gemiddelde) kentallen reflecteren een zeer vereenvoudigd model van de voorkomens. De omvang van de voorkomens worden weergegeven in figuur C1, waarbij in groen het gasvoerend en in blauw het watervoerend gedeelte is aangegeven van het reservoir dat expliciet wordt gemodelleerd in het reservoir model. Dit reservoirmodel ligt ten grondslag aan de bodemdalingsberekeningen zoals gepresenteerd in dit winningsplan.

Tabel C1. Enkele kentallen ter indicatie van de in dit winningsplan beschreven voorkomens.

	Appelscha	Eleveld	Norg-Zuid	Roden	Vries Noord	Vries Zuid
Diepte veld [m]	2640	3170	2700	2950	3100	3090
Dikte reservoir [m]	93	100	142	165	145	138
Initiële Druk [bar]	303	377	317	343	362	356
Druk in 2013 [bar]	87	100 ¹	90	89	131	240
Eind Druk	77	20	90	89	58	203
C _m [10 ⁻⁵ bar ⁻¹]	0,51	0,48	0,54	0,53	0,60	0,47

	Vries Centraal	Zevenhuizen	Witterdiep	Assen	Een
Diepte veld [m]	3027	2675	2900	2886	2650
Dikte reservoir [m]	149	75	125	13 ²	45
Initiële Druk [bar]	356	306	343	335	299
Druk in 2013 [bar]	196	51	91	159	306
Eind druk [bar]	143	51	43	156 ³	37
C _m [10 ⁻⁵ bar ⁻¹]	0,58	0,56	0,52	0,50	0,57

- 1) De drukken in de tabel geven de gemiddelde druk weer over de compartimenten.
- 2) Voor de bodemdalingprognose is aangenomen dat alleen het gasvoerende gedeelte van de Rotliegende formatie (gemiddelde dikte 13 m) ten gevolge van de gasproductie in druk zal dalen. De totale Rotliegende zandsteen formatie is ongeveer 155 m dik. De overige 142 m is watervoerend en aangezien deze in communicatie is met de het Norg veld is hiervoor geen verdere drukkaling aangenomen aangezien i.v.m UGS operaties de gemiddelde druk van Norg gelijk zal blijven.
- 3) De einddruk van 156 bar geldt alleen voor het gasvoerende gedeelte. Voor het watervoerende gedeelte is aangenomen dat de druk op 308 bar (de gasdruk tijdens de start van de gaswinning van het voorkomen Assen) blijft gehandhaafd.

Mb 24 lid 1n
Mb 24 lid 1o

C2.1) Verloop bodemdaling in tijd

In deze sectie wordt aandacht besteed aan de huidige status en het verwachte verloop in tijd van de bodemdaling ten gevolge van winning uit de in dit winningsplan beschreven voorkomens gecombineerd met de effecten van winning uit naburige gasvelden.

De meest recente uitgebreide bodemdalingmeting in dit gebied heeft plaatsgevonden in het jaar 2008 (Meetregister bij de meetplannen Noord Nederland, Groningen, Rapportage van de nauwkeurigheidswaterpassing Noord Nederland 2008, EP200903235982). In figuur C3 wordt de in 2008 gemeten daling (sinds de nulmeting in 1975) weergegeven op de peilmerken met de contouren van de gemodelleerde bodemdaling door gaswinning.

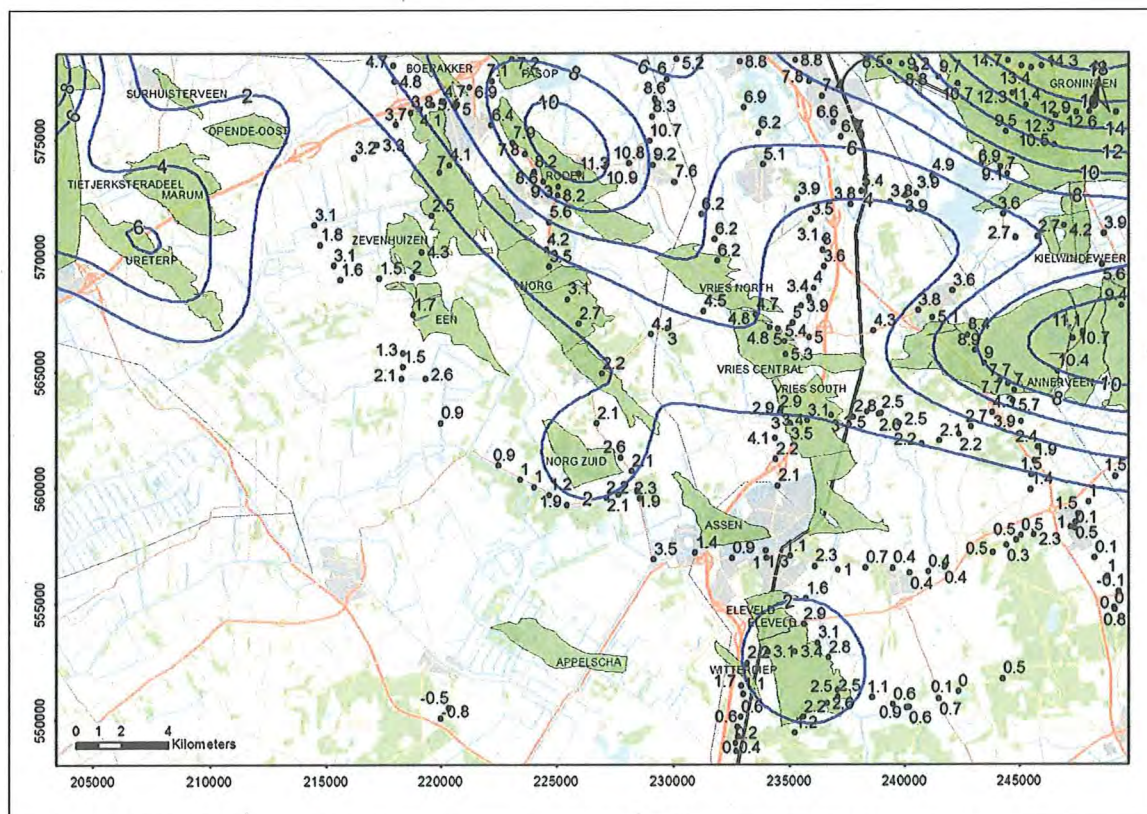
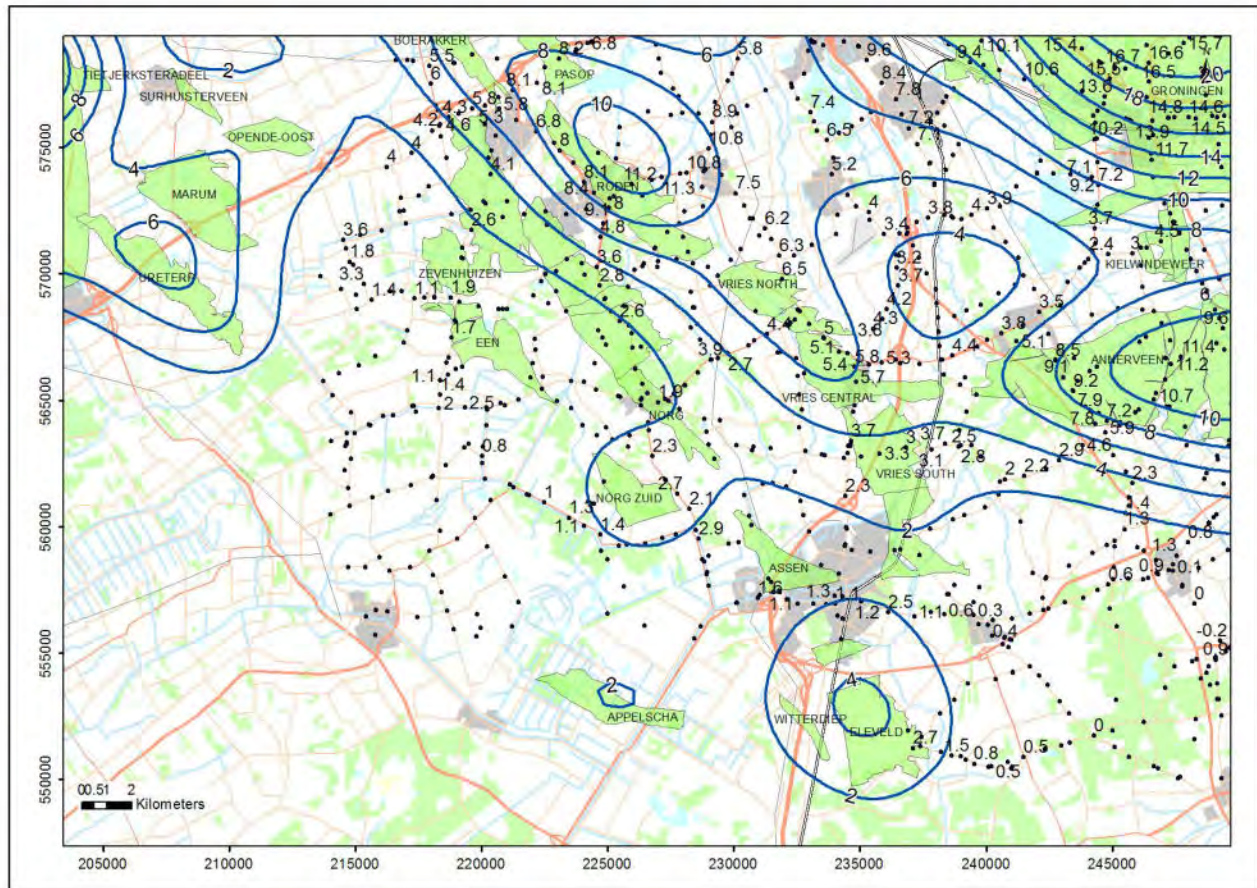

Fig. C3 :In 2008 gemeten daling in cm op de peilmerken (sinds 1975) en contourlijnen van de gemodelleerde bodemdaling ten gevolge van gaswinning uit de in dit winningsplan beschreven voorkomens en naburige voorkomens.

Bij het opstellen van de prognose voor bodemdaling door gaswinning in dit gebied is uitgegaan van hetgeen beschreven is in rapport "Bodemdaling door Aardgaswinning –NAM-velden in Groningen, Friesland en het Noorden van Drenthe– Status Rapport 2010 en Prognose tot het jaar 2070" (EP201006302236). Dit model van de ondergrond is geactualiseerd met de laatste geologische en

De meest recente uitgebreide bodemdalingsmeting in dit gebied heeft plaatsgevonden in het jaar 2013, "Bodemdaling Noord Nederland satelliet radar interferometrie", rapportage behorende bij het meetplan Noord Nederland 2013, NAM EP201312202348".

In 2013 gemeten bodemdaling sinds de nulmeting in 1975 als gevolg van gaswinning van alle voorkomens in dit gebied weergegeven op de peilmerken (zwarte cijfers) met de contouren van de gemodelleerde bodemdaling in cm.

reservoir technische inzichten van de voorkomens zoals beschreven in dit winningsplan. Met dit vernieuwde model is de prognose voor de uiteindelijk te verwachten bodemdaling in dit gebied uitgevoerd.

De onzekerheid in de uiteindelijk verwachte bodemdaling wordt bepaald door de onzekerheden in de bij de berekening gebruikte invoergegevens en de betrouwbaarheid van het gebruikte gesteentemechanische model. Het resultaat hiervan is dat de onzekerheid (1 maal de standaardafwijking) wordt geschat op gemiddeld 25% (bereik: - 25 % tot + 25% van de berekende daling), met een minimum van 2 cm. Deze onzekerheidsschatting geldt in het algemeen voor velden die al langer produceren.

Figuren C4 en C5 tonen respectievelijk de totale bodemdaling als gevolg van gaswinning van de in dit winningsplan beschreven en naburige voorkomens voor respectievelijk het jaar 2025 en voor de situatie na afloop van de in de winningsplannen beschreven productieprofielen (2080). Eventuele ontwikkeling van nieuwe velden in de buurt van de Westerveld voorkomens en / of incrementele productie door nieuwe putten en / of toepassen van compressie op bestaande velden die behoren tot de Westerveld voorkomens is niet meegenomen in de huidige prognose en kan leiden tot een ander beeld.

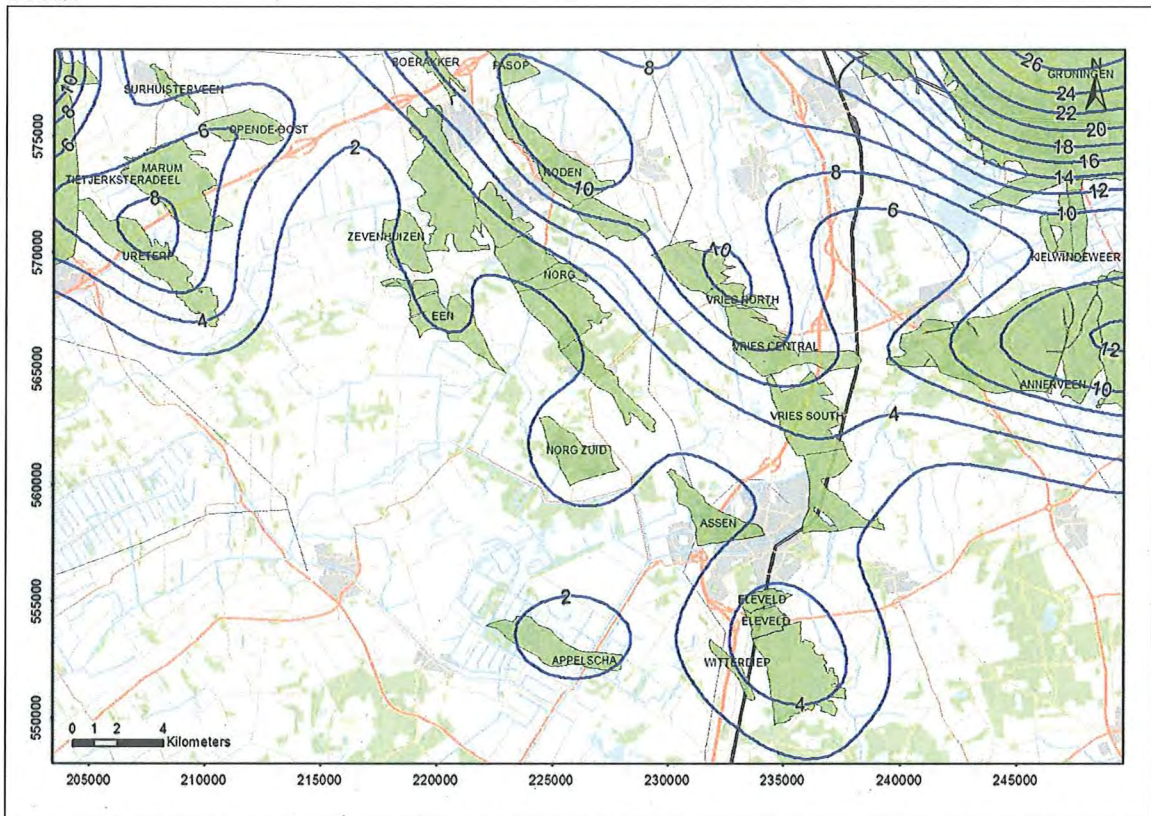

Fig. C4 Bodemdalingprognose voor 2025 van de totale bodemdaling door gaswinning voor de in dit winningsplan beschreven voorkomens (op basis van de mid case verwachte gasproductie) in combinatie met naburige voorkomens. De contourlijnen geven de bodemdaling in cm aan

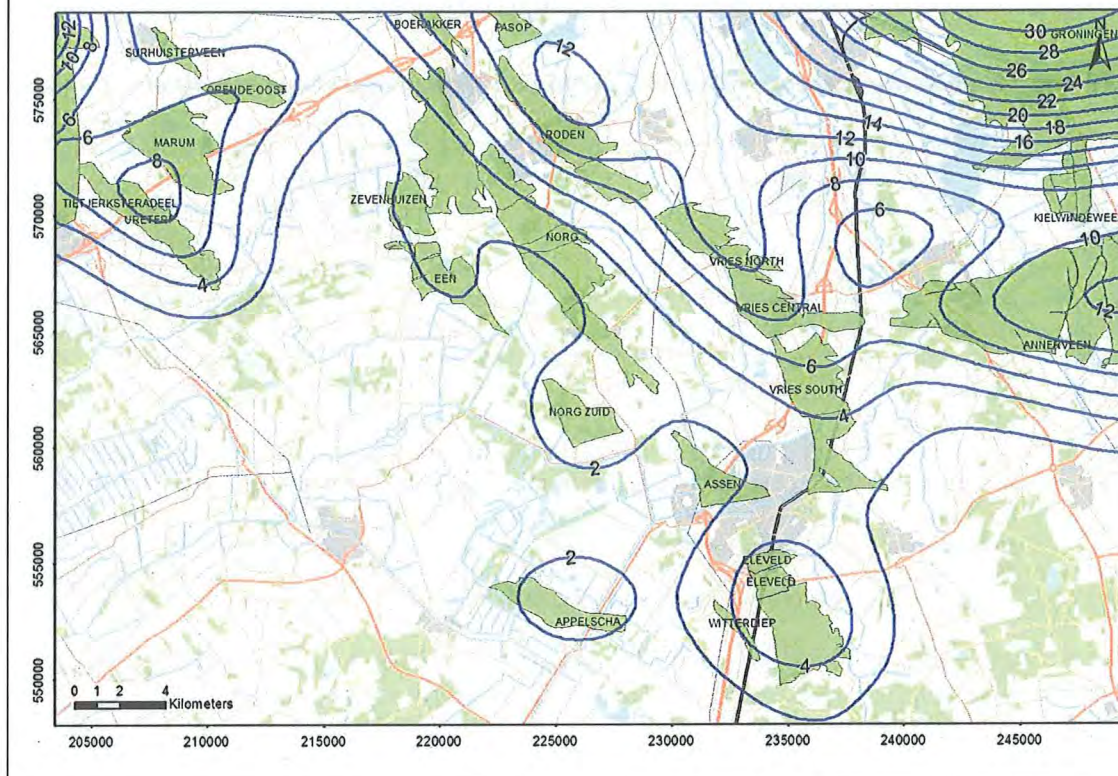

Fig. C5 Verwachte eindsituatie (2080) van de totale bodemdaling voor de in dit winningsplan beschreven voorkomens (op basis van de mid case verwachte gasproductie) in combinatie met naburige voorkomens. De contourlijnen geven de bodemdaling in cm aan

Mb 24 lid 1p

C3) Risicoanalyse bodemtrilling

De winning van aardolie en/of aardgas gaat in het algemeen gepaard met een daling van de druk in de ondergrond. Dit soort spanningsverandering kan leiden tot plotselinge bewegingen langs bestaande breuken, waardoor een lichte aardbeving plaatsvindt.

Sinds het begin van de jaren negentig hebben verschillende instanties, waaronder de overheid, kennisinstellingen en mijnbouwmaatschappijen, zich gezamenlijk met deze problematiek bezig gehouden. Bevindingen zijn o.a. gedocumenteerd in een aantal rapportages zoals "Eindrapport multidisciplinair onderzoek naar de relatie tussen Gaswinning en Aardbevingen in Noord-Nederland; Begeleidingscommissie Onderzoek Aardbevingen, 1993", "De relatie tussen schade aan gebouwen en lichte ondiepe aardbevingen in Nederland; TNO Bouw, 1998" en "Seismisch risico in Noord-Nederland; de Crook et al., KNMI, 1998" en "Kalibratiestudie schade door aardbevingen" TNO-034-DTM-2009-04435 (2009).

Momenteel zijn bovengenoemde instanties verenigd in het Technisch Platform Aardbevingen (TPA). Hiermee is alle aanwezige kennis op het gebied van aardtrillingen gebundeld en kan deze optimaal worden ingezet met gebruikmaking van de meest actuele stand der techniek.

In respons op het in het Mijnbouwbesluit gestelde met betrekking tot het uitvoeren van een risicoanalyse omtrent bodemtrillingen als gevolg van winning van olie of gas zijn onder begeleiding van het TPA een aantal studies uitgevoerd, waarvan de bevindingen zijn gedocumenteerd in de volgende rapporten: "Seismisch hazard van geïnduceerde aardbevingen; Wassing et al., TNO-NITG rapporten 03-185-C (2003), 03-186-C (2004), 04-233-C (2004)", "Seismic hazard due to small shallow induced earthquakes; van Eck et al., KNMI 2004" en "Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismischeiteit; van Thienen-Visser et al., TNO-rapport 2012". Tevens is in dit kader een samenvattend rapport uitgebracht waarin de resultaten van bovengenoemde studies zijn geïntegreerd (Seismisch hazard van geïnduceerde aardbevingen. Integratie van deelstudies; NITG 04-244-B / KNMI-publicatie 208, 2004).

In Nederland is/wordt uit ruim 100 olie- en gasvelden op het vasteland geproduceerd. Boven een beperkt aantal velden (ca. 20%) zijn bevingen geregistreerd. In het kader van de Seismisch Risico Analyse zijn de velden opgedeeld in drie categorieën:

A. Groningen, Bergermeer en Roswinkel, waar magnitudes 3,0 en hoger zijn opgetreden.

- B. Andere velden waar lichte aardbevingen met magnitudes kleiner dan 3,0 zijn opgetreden.
- C. Velden waar geen bevingen zijn geregistreerd.

Appelscha, Eleveld, Roden, Vries-Noord, Vries-Centraal en Vries Zuid

Door KNMI en TNO-NITG onderzoek uitgevoerd ter bepaling van het risico op aardbevingen ten gevolge van gasproductie. De resultaten van dit onderzoek geven aan dat er boven de velden van categorie B, waarin ook de in dit winningsplan beschreven voorkomens Appelscha, Eleveld, Roden, Vries-Noord en Vries-Centraal en Vries Zuid vallen, gemiddeld jaarlijks 2 bevingen met magnitude boven 1,5 op de schaal van Richter (d.w.z. voor mensen voelbaar) kunnen optreden. Ook heeft het KNMI geconcludeerd [Van Eck et al. 2004] dat eventuele door gaswinning geïnduceerde lichte aardbevingen niet zwaarder zullen zijn dan magnitude 3,9 op de schaal van Richter. In 1998 is voor Noord-Nederland door het KNMI beschreven (de Crook et al., 1998) dat de maximaal te verwachten intensiteit bij het optreden van een geïnduceerde aardbeving ongeveer VI-VII op de Europese Macroseismische Schaal is. Dat betekent (kwalitatief) dat in het ernstigste geval in de nabijheid van het voorkomen lichte, niet constructieve schade kan optreden aan veel gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Dit is in overeenstemming met de praktijkervaring met lichte aardbevingen boven de voorkomens Groningen en Roswinkel sinds het begin van de productie in 1963, en met de resultaten van de eerder genoemde seismische hazard studie van TNO-NITG (Wassing et al., 2004). Verder is de relatie tussen lichte aardbeving en schade uitgewerkt in "Kalibratiestudie schade door aardbevingen" TNO-034-DTM-2009-04435 (2009).

Ook de praktijkervaring van de afgelopen 27 jaren waarin er in totaal circa 50 lichte aardbevingen door het KNMI boven de voorkomens Assen, Appelscha, Eleveld, Roden, Vries-Noord, Vries-Centraal en Vries-Zuid zijn geregistreerd en waarvan de zwaarste een magnitude van 2,8 op de schaal van Richter had passen in dit hierboven geschetste beeld. Meer over de aard en omvang van mogelijk te verwachten schade is beschreven in sectie C4.

Assen, Witterdiep, Zevenhuizen, Norg-Zuid en Een

Boven de in dit winningsplan beschreven voorkomens Assen, Witterdiep, Zevenhuizen, Norg-Zuid en Een is tijdens de gasproductie, waarbij reeds meer dan 90% van de winbare hoeveelheid gas is geproduceerd, geen enkele beving geregistreerd. Deze voorkomens vallen dus in categorie C.

Door het KNMI is aangegeven dat voor dergelijke velden met de huidige wetenschappelijke kennis nog geen algemeen seismisch 'hazard' model opgesteld kan worden, dat een betrouwbare seismisch risico analyse mogelijk zou maken. Om het op basis van velden in de categorieën A en B opgestelde algemene hazard model te verfijnen en een gekwantificeerde schatting te kunnen geven van de kans op een geïnduceerde beving voor velden in categorie C, is op initiatief en onder begeleiding van het TPA door TNO een studie uitgevoerd naar de fysische en geologische parameters die de gevoeligheid van olie/gasvelden voor het optreden van aardbevingen bepalen. Hierbij zijn veel gegevens gebruikt die via de winningsplannen beschikbaar zijn gekomen. Een van de conclusies van deze studie is, dat er twee meetbare parameters aan te wijzen zijn die aantoonbaar gerelateerd kunnen worden aan de kans op het optreden van geïnduceerde bevingen. De eerste parameter (E) is de verhouding tussen de Young's moduli van de overburden en het reservoir. De tweede parameter (B) is de breukdichtheid. Uitgaande van deze parameters is in de onderstaande tabel een overzicht gegeven van de kans (met onzekerheid) dat er in de toekomst tijdens gaswinning uit het in dit winningsplan beschreven voorkomen lichte aardbevingen geïnduceerd zullen worden (zie ook Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit; van Thienen-Visser et al., TNO-rapport 2012).

Voorkomen	E	B	Kans op geïnduceerde bevingen
Witterdiep	2,55	7,6	42% (± 8%)
Assen	2,55	0,56	verwaarloosbaar
Zevenhuizen	1,17	0,81	19% (± 5%)
Norg-Zuid	2,63	2,63	42% (± 8%)
Een	2,63	1,40	42% (± 8%)

Op basis van bevindingen van het KNMI (Van Eck et al 2004) wordt aangenomen dat door gaswinning geïnduceerde lichte bevingen niet zwaarder zullen zijn dan magnitude 3,9 op de schaal van Richter. Ook in het KNMI rapport van januari 2013 (The August 16, 2012 earthquake near Huizinge, Groningen

pp 21) wordt vastgesteld dat voor andere gasvelden dan Groningen er geen reden is om aan te nemen dat deze veronderstelde maximale magnitude moet worden aangepast. Al in 1998 is voor Noord-Nederland ook door het KNMI beschreven (de Crook et al., 1998) dat de maximaal te verwachten intensiteit bij het optreden van een dergelijke geïnduceerde aardbeving ongeveer VI-VII op de Europese Macroseismische Schaal is. Dat betekent (kwalitatief) dat in het ernstigste geval in de nabijheid van het voorkomen lichte, niet constructieve schade kan optreden aan veel gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Dit is in overeenstemming met de praktijkervaring bij voorkomens in de categorieën A en B en met de resultaten van de eerder genoemde seismische hazard studie van TNO-NITG (Wassing et al., 2004). Meer over de aard en omvang van mogelijk te verwachten schade is beschreven in sectie C4.

In onderdeel C6 worden de schadebeperkende maatregelen en condities voor eventuele vergoedingen in geval van schade uiteengezet.

Met de voortzetting van de gaswinning en mogelijk verder onderzoek dat in het kader van het TPA zal worden verricht, zullen steeds meer gegevens over de eigenschappen van het voorkomen en de mate van seismiteit worden verkregen. Deze informatie zal aanleiding kunnen geven de risicoanalyse op onderdelen te herzien dan wel op enig onderdeel nader onderzoek uit te voeren.

Zoals beschreven in het meetplan Noord Nederland, vindt in het gebied boven de in dit winningsplan beschreven voorkomens continu monitoring van eventuele aardbevingen plaats. Deze monitoring wordt uitgevoerd door het KNMI met behulp van een daartoe aangelegd netwerk van seismische registratie-apparatuur.

Mb 24 lid 1q

C4) Omvang en aard van de schade

C 4.1 Algemeen

Bodemdaling door gaswinning manifesteert zich aan de oppervlakte in de vorm van een platte, zeer gelijkmatige schotel. Die veroorzaakt een hellend vlak in het maaiveld, waarvan de gradiënt zeer gering is. Zoals in figuur C1 is aangegeven, bedraagt de nog te verwachten bodemdaling door gaswinning uit de in dit winningsplan beschreven voorkomens maximaal ongeveer 4 centimeter.

Voor de verwachting van aard en omvang van mogelijke schade door geïnduceerde lichte aardbevingen wordt gebruik gemaakt van de verschillende rapporten genoemd in onderdeel C3.

C4.2 Schade aan openbare infrastructuur door bodembeweging

Omdat bodemdaling een geleidelijk en gelijkmatig verloop heeft, wordt geen directe schade aan infrastructuur verwacht. Niet uitgesloten is echter dat de bodemdaling gevolgen kan hebben voor het normale beheer en het onderhoud van waterkeringen en waterlopen. Voor zover dat beheer onvermijdelijk te maken meerkosten met zich meebrengt die, in overeenstemming met het gestelde in onderdeel C6, voor vergoeding in aanmerking komen dan rust op NAM de verplichting die schade overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht te vergoeden. In sommige gevallen loopt dat via een hiertoe ingestelde commissie. In andere gevallen kunnen afspraken worden gemaakt in bilateraal verband. Verder onderzoek is uitgevoerd naar de mogelijke schade door aardbevingen aan buisleidingen (Deltares 2010) Schade aan buisleiding door aardbeving). Hierin wordt onder andere geconcludeerd dat het aantal verwachte schades door geïnduceerde aardbevingen klein zal zijn.

C4.3 Schade aan bouwwerken door bodembeweging

Omdat bodemdaling door gaswinning een geleidelijk en gelijkmatig verloop heeft en de resulterende vervorming (zoals scheefstand, kromming en horizontale rek) van de bovengrond zeer klein is, wordt geen directe schade aan bebouwing verwacht. Hierbij wordt verwezen naar "Studieresultaten betreffende ongelijkmatige zakkings in verband met aardgaswinning in de provincie Groningen; een uitgave van de Commissie Bodemdaling door Aardgaswinning; maart 1987".

De praktijkervaring met gasproductie in Nederland over de afgelopen jaren leert dat de lichte aardbevingen ten gevolge van gasproductie in de meeste gevallen niet leiden tot schade. Toch kan, zoals in de praktijk is gebleken en in de seismisch risico analyse (sectie C3) is beschreven, de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet volledig worden uitgesloten. Het KNMI heeft berekend dat dergelijke lichte aardbevingen niet zwaarder zullen zijn dan magnitude 3,9 op de schaal van Richter (van Eck, 2004) en dat in het ernstigste geval matige schade aan enkele gebouwen kan optreden (de Crook, 1998).

Dit laatste wordt bevestigd door de resultaten van de seismische hazard studie van TNO-NITG (Wassing et al., 2004), waaruit tevens blijkt dat de omvang van het gebied waar mogelijk schade kan optreden, ruwweg beperkt blijft tot een cirkel met een straal van 7 km rond het epicentrum van de

beving. Bij een beving die krachtig genoeg is om schade te veroorzaken, is het aantal potentiële schadegevallen binnen dit gebied uiteraard sterk afhankelijk van de dichtheid van bebouwing, terwijl de mate van schade (geen, lichte, matige) op een bepaalde afstand van het epicentrum in grote mate wordt bepaald door het type bebouwing en de staat van onderhoud. Deze afhankelijkheid wordt verder onderzocht en beschreven in het TNO rapport TNO-034-DTM-2009-04435. Ook de samenstelling van de ondiepe ondergrond kan daarbij een rol spelen, zoals in kaart gebracht door TNO-NITG

C4.4 Schade aan natuur en milieu door bodemdaling

Bij een daling van minder dan 4 cm in gebieden met een kunstmatig peilbeheer is de mate van bodemdaling aanzienlijk kleiner dan de jaarlijkse schommelingen in de waterstand (verschil zomer- en winterpeil). De waterhuishouding in het gebied dat wordt beïnvloed door bodemdaling ten gevolge van gaswinning, is in de loop van eeuwen tot stand gekomen en tegenwoordig volledig kunstmatig geregeld. Waterpeilen zijn vastgelegd in peilbesluiten. Indien een relatieve stijging van het waterpeil t.o.v. het maaiveld de geldende norm dreigt te overschrijden, moet dit worden tegengaan door aanpassingen in de waterafvoer (compartimentering, versnelde afvoer waterbezwaar). Het waterschap is verantwoordelijk voor het waterbeheer in het beheersgebied.

In dit relatief kleine dalingsgebied wordt, gelet op het beperkte volume van de schotel en gezien het feit dat de daling aanzienlijk minder is dan de jaarlijkse schommelingen in de waterstand, geen effect van betekenis op de waterhuishouding, natuur en milieu verwacht.

Mb 24 lid 1r

C5) Maatregelen om bodembeweging te voorkomen / te beperken

Gezien de nog te verwachten geringe effecten door bodembeweging als gevolg van de nog resterende gasproductie en omdat het hierbij gaat om productie met behulp van al bestaande faciliteiten uit al producerende voorkomens worden in verband hiermee in het bestaande productieproces zelf geen extra maatregelen voorzien. Dergelijke maatregelen zullen bij voorkeur bij het ontwerp van nieuwe plannen voor nieuwe winning in overweging worden genomen zodat daarover al in de ontwerpfase kan worden beslist.

Mb 24 lid 1s

C6) Maatregelen die gevolgen van schade door bodembeweging beperken of voorkomen

Teneinde schade door bodembeweging te beperken of te voorkomen wordt de winning uitgevoerd overeenkomstig de in het winningsplan aangegeven productieprofielen, vindt meting van de bodembeweging plaats volgens een goedgekeurd meetplan en zijn er diverse regelingen opgesteld zoals hieronder beschreven.

Omdat gaswinning een geleidelijke en gelijkmatige bodemdaling zal veroorzaken, wordt geen schade aan bouwwerken verwacht. Indien als gevolg van bodemdaling door gaswinning de waterhuishouding of andere waterstaatkundige werken in betekende mate worden beïnvloed dan zullen, in overleg met de beheerders of onderhoudsplichtigen van die werken, de maatregelen of voorzieningen kunnen worden getroffen ter beperking of voorkoming van hieruit voortvloeiende schade of gevaar. Als met het nemen van maatregelen niet alle door gaswinning veroorzaakte schade afdoende kan worden voorkomen dan rust op NAM de verplichting die schade overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht te vergoeden.

Om een regeling te treffen voor de vergoeding van kosten en kosten van te treffen maatregelen die teruggevoerd kunnen worden op bodemdaling/stijging ten gevolge van gaswinning en/of opslag in de provincie Groningen, werd op 31 augustus 1983 de overeenkomst Groningen -NAM inzake de regeling vergoeding kosten bodemdaling aardgaswinning aangegaan. Deze overeenkomst gaf aanleiding tot de installatie op 9 maart 1984 van de Commissie Bodemdaling door Aardgaswinning (www.commissiebodemdaling.nl). De Commissie heeft tot taak vast te stellen welke maatregelen aan te merken zijn als redelijkerwijs noodzakelijk te treffen maatregelen om nadelige effecten van bodemdaling/stijging door aardgaswinning en/of opslag te voorkomen, te beperken of anderszins tegen te gaan. Tevens beoordeelt de Commissie welke kosten NAM, onverminderd het bepaalde in de overeenkomst, dient te vergoeden. Ook particulieren kunnen van deze regeling gebruikmaken. Uitgangspunt bij de besluitvorming over vergoeding van kosten voor te nemen maatregelen is onder meer de ter zake opgestelde bodemdalingprognose.

Voor mogelijke schade veroorzaakt door aardbevingen die worden veroorzaakt door gaswinning rust op de NAM de verplichting deze te vergoeden overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht. De praktijkervaring met gasproductie in Nederland over de afgelopen jaren leert dat de lichte aardbevingen ten gevolge van gasproductie in de meeste gevallen niet leiden tot schade. Toch kan, zoals in de praktijk is gebleken en in sectie C3 is beschreven, de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet volledig worden uitgesloten. Er is

	<p>een schaderegeling opgesteld voor schade veroorzaakt door aardbevingen als gevolg van gaswinning en/of opslag. Deze regeling is beschreven in de folders "Bodemdaling", "Lichte Aardbevingen" en "Gaswinning en Lichte Aardbevingen"(www.nam.nl)</p> <p>Ter additionele bescherming en ter verzekering van het belang van gelaedeerden is een hoofdstuk "waarborgfonds mijnbouwschade" in de Mijnbouwwet opgenomen en rust daarenboven op de exploitant van een mijnbouwwerk een risico aansprakelijkheid voor schade die ontstaat door beweging van de bodem als gevolg van de exploitatie van dat werk.</p>
--	--

<p>Ondertekening </p> <p>Naam: </p> <p>Functie: Asset Manager LAND</p>	<p>Datum: 23 december 2013</p> <p>Plaats: Assen</p>
---	---

<p>Bijlagen Omschrijving</p>	<p>niet van toepassing</p>
---	----------------------------

Date : 20-5-2017 17:41:50

F [redacted]

To : "Theo Dijkstra" T.Dijkstra@assen.nl

C [redacted]

Subject : FW: zienswijze gaswinning

Attachment : Aanbiedingsbrief EZ zienswijzen.docx;Collegevoorstel zienswijzen.docx;raadsvoorstel zienswijzen.docx;zienswijze winningsplan Westerveld 20mei def eindconcept.docx;memo college aanbidding zienswijzen.docx;

Dag Theo,

Hierbij de mail met bijlagen die we net naar Marco hebben gestuurd. [redacted]

Marco, [redacted]n de advocaat hebben beloofd de zienswijze te gaan lezen. Ik hoop dat dit de 95-98% versie is.

Groet,
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: zaterdag 20 mei 2017 16:52
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: zienswijze gaswinning

Dag Marco [redacted]

Bij deze dan het eindconcept zienswijze gaswinning. Een hele klus! maar we zijn tevreden over wat er nu ligt. Het stuk moet nog een eindoordeel krijgen van de advocaat. Dat krijgen we maandag van hem. Daarna maken we het stuk definitief. Lukt het jullie om hier zsm op te reageren? Is het goed om na jullie oordeel en verwerking van jullie eventuele correcties het stuk die weekeind ook alvast onder de overige collegeleden te verspreiden?

- Bij de zienswijze ook:
- de aanbiedingsbrief aan EZ
 - een college- en raadsvoorstel
 - een memo voor het college

Succes met het doornemen van de stukken!

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidsspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
T 0592 - 366 [redacted]
M 06- [redacted]
E [redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Ministerie van Economische Zaken
De heer H. Kamp
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Contactpersoon Dhr. ██████████
Telefoon 14 0592
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Bijlagen 1
Datum 17 januari 2017
Verzenddatum

Onderwerp Zienswijzen Ontwerp-instemmingsbesluit
Winningsplan Westerveld

Geachte heer Kamp,

Hierbij ontvangt u onze zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld. Deze zienswijzen liggen in de lijn met het eerder door ons ingediende advies. Bij het opstellen van de zienswijzen hebben wij, net als bij het maken van het advies, intensief samengewerkt met de andere decentrale overheden in het gebied.

Wij lezen in uw ontwerp-instemmingsbesluit dat u een aantal van onze adviezen deels heeft overgenomen. Tegelijkertijd lezen wij dat u voornemens bent om in te stemmen met het winningsplan.

Wanneer u daadwerkelijk besluit om in te stemmen betekent dit, dat u accepteert dat er een kans bestaat op bevingen in intensief bebouwd stedelijk gebied en dorpskernen. Bevingen die kunnen leiden tot schade. De Tcbb geeft zelfs aan dat mogelijk voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter wordt overschreden.

U heeft gehoord dat er bij onze inwoners, eigenaren van gebouwen en bij de gemeenteraad serieuze onrust bestaat. U heeft een groot aantal handtekeningen ontvangen en de gemeenteraad heeft besloten om een motie van afkeuring vast te stellen.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de Sodm over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in onze gemeente hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen onder het stedelijk gebied en de kernen van Assen. Gelet hierop en de onrust, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het winningsplan. Hier geldt het principe: *Better safe, than sorry.*

Indien u na een belangenafweging instemt met het winningsplan, kiest u bewust voor risico's en schade voor onze inwoners en een aantasting van hun recht op een ongestoord woongenot.

Overigens zien wij nog dusdanige onvolkomenheden en onzekerheden in het winningsplan en uw ontwerp-instemmingsbesluit dat u nu geen goede belangenafweging kunt maken die voldoet aan de wettelijke vereisten.

Uitzonderlijk belangrijk is een goede onafhankelijke schade afhandeling. Als gemeente vinden wij dat de omgekeerde bewijslast zoals die van toepassing is voor het Groninger Veld (Wet

bewijsvermoeden gaswinning Groningen) ook voor het gebied Westerveld moet gelden. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u aan dat u het principe niet wilt toepassen in het gebied Westerveld, omdat het alleen in Groningen gaat om grote aantallen schadegevallen. Wij kunnen deze conclusie niet rijmen met het door de Tcbb benoemde mogelijkheid dat zich bevingen kunnen voordoen die de grens van een magnitude 3,9 op de schaal van Richter overschrijden. Doet zich een dergelijke beving voor onder Assen, dan zal er sprake zijn van een groot aantal schadegevallen. Wij verzoeken u dan ook om de omgekeerde bewijslast wel toe te passen zodat er geen rechtsongelijkheid is.

Alles overziend zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

burgemeester

gemeentesecretaris

BEGELEIDINGSFORMULIER CONCEPT BRIEF

LET OP: Lever alle bijbehorende stukken incl. ingekomen brief aan bij het secretariaat

NAAM VAN HET DOCUMENT: Advies Winningsplan Westeveld

Concept via : Johan Dijkstra

Paraaf voor gezien :
Briefpapier :

Concept d.d. : 16 januari 2017
Eenheid/Programma : Beleid
Steller : ██████████
Toestel : ██████
Paraaf eenheids- :
/programmamanager

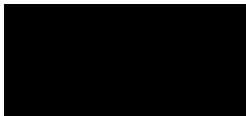
Origineel : 1
Archiefexemplaren : 1
Afschriften : 3

Brief nr.(docbase) :
Procesnummer :
(Docbase)
Zaaknummer :
(Docbase)

Totaal :

 5

Afschriften:

Meezenden:

Advies Winningsplan Westerveld

Opmerkingen:

Wijze afhandeling na verzending van de brief:

- Proces afhandelen en archiveren door secretariaat (let op: alle relevante stukken toevoegen)

Beleid

Datum:
Eenheidsmanager/ Lies de Klerk
Progr. Manager:
Opsteller: [REDACTED]
Telefoon: [REDACTED]
Portef. Houder: Out
Registr.nr.:

Instemming verkregen en kopie gezonden aan:

Eenheid/ Programma/ Naam	Datum

Paraaf Lies de Klerk:

Openbare besluitenlijst: Ja Nee
Bekendmakingsplicht: Ja Nee
O.R.: Ja Nee

Bij besluit in mandaat:
Mandaatnummer:

Informeren van de raad:

- Alleen via openbare besluitenlijst
 Via lijst ter inzage liggende stukken
 Via brief en stuk(ken) ter inzage
 Via versturen informatie met aanbiedingsbrief
 Via brief

Vervolprocedure:

Behandeling in de raad:

- Informatief
 Opiniërend
 Besluitvormend

Afhandelen door :

Kopie besluit :

Deponeren Paraaf :

Voorstel aan B&W

Onderwerp:
Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit
Winningsplan Westerveld

Voorstel:
Bijgevoegde zienswijzen en aanbiedingsbrief
vaststellen

Achtergrond:

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinningen in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft echter aanleiding om een zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen is nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en is gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen belangstelling te hebben voor een gesprek.

De zienwijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeentebesturen worden vastgesteld.

	Akkoord	Bespreken	Signaal
B			
WS			
WH			
WV			
WW			
S			

Besluit B&W

Datum:

Gemeente Assen

Beleid

> Toelichting voorstel aan B&W

Onderwerp:

Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

Voorstel:

Instemmen met bijgevoegde zienswijzen en aanbiedingsbrief

Achtergrond:

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinningen in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft echter aanleiding om een zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen is nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en is gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen belangstelling te hebben voor een gesprek.

De zienswijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeentebesturen worden vastgesteld.

Argumenten:

In het belang van inwoners en bedrijven in Assen is het nodig om zienswijzen in te dienen.

Kanttekeningen/ risico's:

n.v.t.

Financiële toelichting:

n.v.t.

Communicatie:

Na behandeling in de gemeenteraad worden de zienswijzen 'downloadbaar' op www.assen.nl gezet zodat inwoners deze kunnen gebruiken om eigen zienswijzen in te dienen.

Personeel en Organisatie:

n.v.t.

Uitvoering en planning:

n.v.t.

Evaluatie:

n.v.t.

Gemeente Assen

> Raadsvoorstel

Opiniërende bespreking: 17 mei 2017

Besluitvormende raad: 17 mei 2017

Datum verzending: 17 mei 2017

Onderwerp:

Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

Voorstel:

Kennisnemen van de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld en de aanbiedingsbrief aan de minister van Economische Zaken

Achtergrond

Op 8 mei jl. heeft de minister van Economische Zaken het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage gelegd. Wij hebben over het winningsplan een advies uitgebracht. Dit advies is besproken in uw vergadering van 12 januari jl.

De strekking van het ontwerp is dat de minister voornemens is om toestemming te geven voor aardgaswinnings in onze gemeenten en in omliggende gemeenten. Op een aantal punten is de minister meegegaan in ons advies. De inhoud van het ontwerp geeft ons echter aanleiding om een zienswijzen in te dienen.

Bij het voorbereiden van de zienswijzen hebben wij nauw samengewerkt met de andere decentrale overheden en hebben wij gesproken met Dorpsbelangen Loon en de werkgroep Stop gaswinning Marsdijk NU. De Wijkvereniging Marsdijk heeft aangegeven geen belangstelling te hebben voor een gesprek.

De zienswijzen zoals die voorliggen zullen naar verwachting ook door een aantal andere gemeentebesturen worden vastgesteld.

Na uw vergadering zullen wij de zienswijzen 'downloadbaar' op www.assen.nl zetten zodat inwoners deze kunnen gebruiken om eigen zienswijzen

Het college van burgemeester en wethouders van Assen,

de burgemeester,
dhr. M.L.J. Out

de secretaris,
dhr. T. Dijkstra

Besluitvorming raad:

De raad van de gemeente Assen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van mei 2017;

b e s l u i t :

Kennisnemen van de zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld en de aanbiedingsbrief aan de minister van Economische Zaken

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 1 juni 2017

> Raadsvoorstel

De raad voornoemd,

, voorzitter

, griffier

20 Mei 2017

eindconcept

Zienswijze Winningsplan Westerveld

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE	4
2.1 Samenvatting	4
2.2 Conclusie	5
3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT	7
4 COMMUNICATIE	9
5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
5.1 Doelmatigheid	11
5.2 Kadern schade	11
5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa	11
5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	12
6 PRODUCTIE	14
6.1 Productie put Vries-10	14
6.2 Productiesnelheid	15
6.3 Totale productie en fluctuaties	15
7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
7.1 Onzekerheden	16
7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	17
8 BODEMBEWEGING	18
8.1 Bodemdaling	18
8.2 Bodemtrilling	18
8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	18
9 SCHADE	19
9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	19
9.2 Afhandeling van schade	20
9.3 Lusten en lasten	21
10 RISICOBEHEERSYSTEEM	22
11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT	24

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u tevens uw reactie op het advies dat wij in januari 2017 op het winningsplan hebben uitgebracht.

Wij hebben u geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan. Subsidiair hebben we onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd.

We zien dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit op een aantal punten tegemoet komt aan ons advies. In ons advies hebben we niet alleen naar de technisch juridische aspecten gekeken maar het winningsplan ook beoordeeld op de maatschappelijke consequenties. De aanleiding voor de gewijzigde Mijnbouwwet (Mbw) was immers vooral bedoeld om het burgerperspectief goed mee te nemen in de beoordeling van de winningsplannen.

In de afgelopen periode is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid en het welzijn van inwoners op en nabij gasvelden. Onder andere vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de decentrale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Leeswijzer

In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als het advies dat wij in januari aan de minister hebben geleverd. Dit advies is als bijlage bij deze zienswijze opgenomen en onderdeel uit van de zienswijze.

2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

2.1 Samenvatting

Vanuit betrokkenheid, zorg en oprechte belangstelling hebben wij het winningsplan en uw concept instemmingsbesluit bestudeerd. Vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied en de invloed op natuur en milieu, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de lokale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Wij hebben u eerder geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan Westerveld. Subsidiar hebben wij onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd. Na bestudering van het winningsplan en het ontwerp instemmingsbesluit komen we tot de volgende opmerkingen.

Veiligheid

Uit het winningsplan en de bijbehorende adviezen van TNO en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden in en rond de gasvelden en haar inwoners. In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Communicatie

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en deze dus ongeschikt zijn ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

Voorkomen en beperken van schade

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).

Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Wij zijn tevreden dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden.

Meet- en regelprotocol

In hoofdstuk 7 zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 op de schaal van Richter en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden daarom als u toch gaat winnen het van groot belang dat er serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. Tevens vinden wij dat het risicobeheersysteem voor alle velden moet worden aangelegd.

Fracken en zuurstimulatie

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u onze advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter welke paragraaf van het winningsplan nu niet van toepassing is verklaard. U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

2.2 Conclusie

Wij vinden dat in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt u deels tegemoet aan het door u omarmde advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OvV) dat aangeeft dat het

burgerperspectief structureel en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw afweging zijn echter de effecten van de gaswinning in het gebied naar onze mening onvoldoende meegenomen. Onder deze effecten verstaan wij de directe en indirecte gevolgen zoals schade, natuur en milieu, onveiligheidsgevoel, leefbaarheid en economie.

Uw besluit baseert u zich nu voornamelijk op het advies van SodM omtrent het planmatig beheer van de winning aangevuld met de resultaten van de Seismische RisicoAnalyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen dienen te worden.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de SodM over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen.

Tal van zaken zijn in het winningsplan nog niet uitgewerkt en gespecificeerd zoals de natuurtoets/ Milieu Effect Rapportage voor de Drentse Aa en een gespecificeerd meet- en monitoringplan. Ook de uitgevoerde SRA is gebaseerd op onjuiste gegevens waarbij onder andere het vastgestelde bestemmingsplan Werklandschap Assen Zuid niet is meegenomen. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put zoals het Mijnbouwbesluit vereist. Tenslotte gaat het winningsplan niet in op de vraag op welke wijze schade wordt voorkomen. Dit zijn belangrijke zaken die in het winningsplan ontbreken. Wanneer zonder deze informatie besluitvorming plaatsvindt wordt de rechtszekerheid van onze inwoners naar onze mening ernstig geschaad.

Dit alles overziend, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen het optreden van schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. Schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gaan gepaard met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid. Wij willen niet in een situatie belanden waar zich dit voordoet.

In een gebied met schade door gaswinning zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij het ervaren van onveiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts.

Op 1 maart jongstleden heeft de rechtbank Noord Nederland geoordeeld dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aan een deel van de inwoners van het Groningenveld de immateriële schade moet vergoeden. De NAM is aansprakelijk voor de door inwoners van het Groningenveld geleden en/of nog te lijden immateriële schade, als gevolg van aardbevingen. Belangrijke reden voor de uitspraak is dat de NAM volgens de rechtbank ernstige inbreuk maakt op een fundamenteel persoonlijkheidsrecht, namelijk het recht op een ongestoord woongenot.

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is het vertrouwen bij de bevolking weggevoerd in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. Het is belangrijk dat dit vertrouwen weer wordt hersteld. Bij de beoordeling van het winningsplan moet daarom, conform het advies van OvV, niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau worden gekeken, maar ook naar de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit heeft u naar onze mening onvoldoende aandacht voor de maatschappelijke gevolgen.

Wij vinden dat u:

1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant dient te betrekken in uw afweging.

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft terecht aan dat Nederland aardgas nodig heeft. De reden hiervan is onder andere een tot nu toe achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen. En Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijzen wij u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Wat betreft de gasimport, geeft Noorwegen aan dat ze graag aardgas aan Nederland levert. Wij kunnen geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet ons concluderen dat u een belangenafweging heeft gemaakt tussen economie c.q. inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven

door de inwoners van onze regio. U bent bevoegd om deze afweging te maken. Wij vragen u echter om dit in de definitieve beschikking transparant te formuleren.

Voorts kunnen wij nergens in de tekst uw motivatie lezen over de noodzaak om de in het Winningsplan genoemde hoeveelheden ook in relatie tot het tijdsverloop te winnen. Anders gezegd: Zijn de genoemde hoeveelheden wel nodig ook in relatie tot de versnelling van de verduurzaming? En zo ja, kunnen deze hoeveelheden niet op een andere plek veiliger gewonnen worden? Bijvoorbeeld onder andere op plekken zonder stedelijke bebouwing c.q. bebouwingsconcentraties?

Wij vinden dat u:

2. Een duidelijker motivering moet geven over de afweging die u maakt.
3. Moet aantonen dat de genoemde hoeveelheden nodig zijn voor de leveringszekerheid.

4 COMMUNICATIE

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. Inwoners van de Asser woonwijk Marsdijk zijn tegen gaswinning en hebben daarom meer dan 2.000 handtekeningen verzameld en aan u overhandigd. Duidelijk is daarmee dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning in Drenthe, zwaar onder druk staat.

In 2015 heeft de Onderzoeksraad voor de veiligheid een 5-tal aanbevelingen gedaan over aardbevingsrisico's in Groningen. De raad wilde meer aandacht voor veiligheid in de besluitvorming en er door NAM en EZ meer gecommuniceerd wordt over de onzekerheden in de voorspellingen en hoe zij hiermee om wil aan. Dit heeft geresulteerd in vijf aanbevelingen.

Eén van de vijf aanbevelingen was het burgerperspectief meenemen in de besluitvorming van winningen. Dit heeft u gedaan door in de nieuwe Mijnbouwwet lokale overheden en inwoners een rol te geven in de besluitvorming door middel van inspraak.

In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en deze dus ongeschikt zijn ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

In het ontwerp instemmingsbesluit geeft u aan dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. U geeft aan dat uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Tegelijkertijd constateren we deze vooralsnog niet concreet toegepast zijn en dat u verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners.

Daarmee komen we tot de conclusie dat uw voornemen om te komen tot transparante en consistente communicatie nog onvoldoende tot zijn recht komt in dit ontwerp instemmingsbesluit. Omdat wij als lokale overheden de belangen dienen van onze inwoners, moeten wij u er alsnog op wijzen dat NAM en het ministerie van EZ zorgvuldiger en publieksvriendelijker moeten communiceren met de burgers dan tot nu toe gebeurt. Het verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden op dit gebied en hier op een transparante wijze uitvoering aan geven, is wat vooralsnog ontbreekt.

Wij stellen vast dat u met ons constateert dat het winningsplan lastig is te lezen voor niet-ingewijden. De door u voorgestelde reparatie door tijdens de inloopavonden het winningsplan nader toe te lichten is naar onze mening niet voldoende. Hierdoor krijgen niet alle inwoners de gelegenheid het winningsplan te doorgronden.

Door het niet begrijpelijk zijn van zowel het winningsplan als het ontwerp-instemmingsbesluit wordt geen goede invulling gegeven aan het inwonerperspectief en is het hierdoor voor de inwoners niet mogelijk om op een goede manier zienswijzen kenbaar te maken.

Wij vinden dat:

1. het winningsplan en ontwerpbesluit op het aspect van leesbaarheid en daarmee het burgerperspectief niet voldoen aan ministeriele toezeggingen.

5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

5.1 Doelmatigheid

U geeft een reactie op onze vraag om inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid van de gaswinning. Deze toetsing draait volgens u vooral om planmatig beheer. Hierbij gaat het om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan Westerveld op basis van deze toetsing voldoet aan wettelijke eisen die gesteld worden aan planmatig beheer en daarom geen reden ziet het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden.

Wij kunnen uw redenering hierin volgen. Wel zijn wij van mening dat een bredere beoordeling op het aspect doelmatigheid wenselijk is. Voorts zijn wij van mening dat als doelmatigheid van onderhavig winningsplan wordt beoordeeld in relatie tot de maatschappelijke gevolgen dit tot een ander besluit behoort te leiden. Wij zullen dit standpunt in de paragrafen 5.3 (Natuur en milieu) en 9.1 (Voorkomen van schade) nader toelichten.

5.2 Kadere schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zo spoedig mogelijk een kader te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder schade wordt verstaan.

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Wij zijn ons bewust dat het begrip 'schade' zich niet eenvoudig generiek laat definiëren. Ook Recente Rechterlijke uitspraken getuigen ervan dat de het begrip 'schade' en het aansprakelijkheidsvraagstuk in het mijnbouwdossier nog volop in ontwikkeling zijn.

Bij begrijpen uw motivatie en kunnen hiermee instemmen.

5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa

Wij hebben u in ons advies gevraagd het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied. Ook hebben we voor het Drentsche Aa-gebied u in algemene zin reeds gewezen op het feit dat er aan de uitvoering van het Winningsplan mogelijk nadelige gevolgen kunnen zijn verbonden voor wat betreft de effectiviteit van de investeringen in de maatregelen ter bescherming en instandhouding van het gebied. U geeft in uw ontwerp besluit aan de NAM te zullen vragen om de voor deze beoordeling benodigde informatie op korte termijn aan te leveren, zodat deze voorafgaand aan het definitieve besluit meegewogen kan worden. Wij

stellen daarmee vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentsche Aa nog niet zijn onderzocht. Een beoordeling van effecten op het Natura 2000-gebied zijn derhalve onvoldoende in uw ontwerp instemmingsbesluit meegewogen. Onlangs is er een beheerplan voor het Natura-2000 Drentse Aa door uw ministerie opgesteld. Ook daaraan zal u het winningsplan moeten toetsen.

Het Drentsche Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentse Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincie Groningen en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets bedoeld op pag. 22 van het winningsplan dient zich daarom niet te beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentsche Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park. De natuurtoets zal ook uitsluitel moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

Voorts menen wij dat voor dit Winningsplan een MER-rapportage verplicht is. Dit vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden.

Te meer omdat de uitvoering van dit winningsplan zeer waarschijnlijk aanmerkelijke negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drentsche Aa.

Wij vinden dat:

1. Uit het oogpunt van een integrale belangenafweging, het ontbreken van een volledige natuurtoets een belangrijke omissie is in uw ontwerpbesluit, conform artikel 36 van de Mijnbouwwet. Wij zijn van mening dat dit gebrek feitelijk zou moeten leiden tot niet-ontvankelijk verklaring van de aanvraag zijnde het winningsplan Westerveld.
2. Het toevoegen van natuuronderzoek en uw beoordeling daarvan aan uw definitieve besluit is te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht. Tevens komt met het later toevoegen van de natuurtoets aan de aanvraag cq. vergunning de rechtszekerheid in het gedrang.
3. Voor het onderhavige winningsplan een MER-rapportage verplicht is, conform art 7.2a van de Wet Milieubeheer in samenhang met art. 2.8 van de Wet natuurbescherming.

5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

U motiveert het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen. Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingssommen, zoals die historisch werden

betrokken. Gegeven eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet u geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Wij vinden dat:

Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.

6 PRODUCTIE

6.1 Productie put Vries-10

In ons advies hebben we u gevraagd de voorlopige vergunning voor productie uit put Vries-10 in te trekken en de procedure van onderhavig winningsplan af te wachten. Het is naar de inwoners toe vanuit het gewenste burgerperspectief niet juist om tijdens een vergunningprocedure voor een nieuw winningsplan uit een nieuw geboorde put in het veld Vries Zuid gas te gaan winnen.

In uw antwoord schrijft u “zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van put Vries-10, is er na een nieuw boring geen wijziging van het winningsplan nodig”.

Artikel 24, lid 1 van het Mijnbouwbesluit bepaalt dat een winningsplan onder meer een opgaaf moet bevatten van het aantal boorgaten dat bij de winning wordt gebruikt; een opgaaf van de volgorde en het tijdsbestek van de boorgaten; een opgaaf van de ligging, lengte en diameter van de verbuizing van de boorgaten. Voor zover wij hebben kunnen nagaan is in het vigerende winningsplan geen boorput benoemd die zich verhoudt tot de specifieke kenmerken van put Vries-10. Wij zijn daarom van mening dat uw antwoord in strijd is met de strekking van artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.

Pas in het onderhavige winningsplan wordt aangegeven dat in Vries Zuid een nieuwe put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Wij concluderen op grond van bovenstaande dus dat er al 23 jaar geen gas meer uit dit veld is gewonnen. Is het dan uit oogpunt van zorgvuldigheid naar de inwoners toe gewenst om de NAM toe te staan op basis van een bestaande vergunning voor het gasveld Vries gas uit een nieuw geboorde put te winnen?

Overigens willen wij erop wijzen dat ook in het onderhavige winningsplan de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb).

Wij vinden dat:

1. Door het in gebruik nemen van put Vries-10 gehandeld wordt in strijd met het vigerende winningsplan en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.
2. Zowel NAM, als uw ministerie van EZ in deze zaak uiterst onzorgvuldig met inwoners en andere overheden hebben gecommuniceerd en geacteerd.
3. Vanuit het oogpunt van burgerperspectief het onbegrijpelijk is, dat na ruim 20 jaar geen gas te hebben gewonnen uit het veld Vries Zuid, deze winning uit een nieuwe put als een bestaande winning onder het vigerende winningsplan wordt beschouwd.
4. de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen in het onderhavige winningsplan niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb).

6.2 Productiesnelheid

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de productiesnelheid. De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het SodM om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Dit fenomeen kan mogelijk ook voor de gasvelden in het Winningsplan Westerveld van toepassing zijn.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: "Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveld systeem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingsnelheid." Deze stelling wordt door u niet met feiten onderbouwd.

Wij vinden dat u:

1. Wél aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en SodM en NAM op te dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.

6.3 Totale productie en fluctuaties

In uw ontwerp-instemmingsbesluit stemt u in met de door NAM aangegeven verwachte totale winning per gasveld. Waarbij is aangegeven dat de winning uit het Westerveld systeem naar verwachting tot 2023 zal plaatsvinden, met uitloop tot uiterlijk 2028.

Wij constateren dat behalve een beknopte toelichting op het gaswinningsbeleid in Nederland de noodzaak van onderhavige gaswinnings door u niet worden onderbouwd. Tevens geeft u in uw besluit niet aan in welk tempo dit gas mag worden gewonnen en in hoeverre fluctuaties in winningsniveau's vermeden moeten worden. Enkel het feit dat het hier gaat om gasvelden waarvan de productie zich in de "eindfase" bevindt is naar onze mening onvoldoende reden om niet op deze aspecten in te hoeven gaan.

Wij vinden dat u:

2. De noodzaak van de gaswinnings uit het Westerveld systeem moet onderbouwen en tevens aandacht moet schenken aan (het voorkomen van) fluctuaties in het winningsniveau.

6.4 Productieniveau high case

Wij hebben in ons advies gevraagd in uw besluit op te nemen dat als de NAM het high case scenario overschrijdt de NAM een nieuw winningsplan in procedure moet brengen. Wij constateren dat u ons advies op dit punt heeft overgenomen.

7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

7.1 Onzekerheden

De aanbevelingen van de Onderzoeksraad uit 2015 die u heeft omarmd gaan specifiek over het communiceren over deze onzekerheden. De raad adviseerde u om in de communicatie met inwoners transparant te zijn over onzekerheden en uit te leggen welke plaats deze onzekerheid krijgt in de besluitvorming.

In ons advies hebben we ook aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Ook heeft de Onderzoeksraad in 2015 aanbevolen nader onderzoek te doen naar kennisontwikkeling van de diepe ondergrond. Uit voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden. Dit beeld is onlangs (advies aan u van 13 april jl.) bevestigd door de inspecteur generaal van SodM. Hij gaf daarbij aan dat er momenteel geen rekenmodel beschikbaar is die de seismiciteit betrouwbaar kan voorspellen.

Op 31 januari 2017 heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt. In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en 4 jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkent.

Wij vinden dat u:

1. In de besluitvorming niet transparant bent hoe de genoemde onzekerheden zijn afgewogen in de besluitvorming.
2. Gelet op de onzekerheden nu niet tot een afgewogen besluit kunt komen.

7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Wij wijzen u op ons advies om een nieuwe Seismische Risico Analyse (SRA) uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijzen wij u op de aard en omvang van de bebouwing. Het kan naar onze mening niet zo zijn, dat er in een beoordeling van risico's geen rekening wordt gehouden met een grote ruimtelijke ontwikkeling, die reeds in een bestemmingsplan is vastgelegd (Bestemmingsplan Werklandschap Assen-Zuid vastgesteld op 27-10-2011 en gedeeltelijk voor wat betreft infrastructuur ook is gerealiseerd. Nu u een instemming geeft voor een groot aantal jaren, moeten nieuwe ontwikkelingen worden meegenomen in uw afweging.

Wij kunnen niet beoordelen of in de SRA rekening wel is gehouden met andere recente bestemmingsplannen die nog geheel of gedeeltelijk moeten worden gerealiseerd. Ook de gehanteerde bevolkingsdichtheden in de risicomatrix voor Eleveld zijn niet correct. Het gasveld Eleveld ligt voor een groot deel in Assen met een bevolkingsdichtheid van 500-1000 inw/km² in plaats van de 250-500 inw/km² die nu in tabel 3.3 in de bijlage van het winningsplan is opgenomen.

Wij vinden dat u:

3. Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren waarin de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid (en andere recente bestemmingsplannen) en andere voorkomende bebouwing en functies worden meegenomen en dat u deze SRA opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs. Ook moet de SRA berekening opnieuw gedaan worden met de juiste bevolkingsdichtheid voor het gasveld Eleveld.

In het algemeen vinden wij het winningsplan multi-interpretabel. In het winningsplan en het ontwerpbesluit is sprake van steeds verschillende benamingen van velden en putten. O.a. over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put. Wij wijzen u hierbij op hetgeen er onder 6.1 staat over de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen. Hierdoor is het voor ons en inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Wij vinden dat u:

4. Het ontwerpbesluit en het winningsplan op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.
5. Niet kunt instemmen met een winningsplan waarin niet nauwkeurig is omschreven waarvoor instemming wordt gevraagd en dat niet voldoet aan de bepalingen uit de Mijnbouwwet.

8 BODEMBEWEGING

8.1 Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Wij vinden dat u:

1. Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.

8.2 Bodemtrilling

In ons advies hebben we gevraagd in verband met de kans op een door een beving geïnduceerde schade gehoor te geven aan het plaatsen van seismische meetapparatuur en het risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben. Wij vinden dat uitwerking ervan onvoldoende en volgordelijke niet correct. Door de uitwerking pas na het besluit aan de NAM te vragen hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. In hoofdstuk 10 komen we hierop terug.

Ten aan zien van vallende objecten vinden we het jammer dat u niet bent ingegaan op onze vraag om te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Wij vinden dat u:

2. Ons alsnog inzicht geeft op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.

8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u ons advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter welke paragraaf van het winningsplan nu niet van toepassing is verklaard.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

Wij vinden dat u:

3. De bagatelprocedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, niet toe moet passen.
4. Precies moet aangeven welk paragraaf uit het winningsplan niet van toepassing is verklaard.

9 SCHADE

9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

In ons advies hebben we u geadviseerd om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat onze conclusie onjuist is en dat u van mening bent dat de op grond van de Mbw vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uit geproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Tenslotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

In de betreffende paragrafen uit het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. NAM geeft voorts aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mbw minder van belang zijn. Overigens benoemt u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden. De Mbw maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet verlenen van een winningsvergunning geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie cq. grootte van de gasvelden. De Mbw stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f).

Wij vinden dat:

1. Omdat er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, de vereisten uit de Mbw onverminderd van toepassing zijn. Het winningsplan dus een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door gaswinning.
2. De toezegging van NAM uit het winningsplan ten aanzien van de plaatsing van enkele versnellingsmeters te verblijvend is en weinig concreet is geformuleerd. U stelt dan ook ten onrechte dat door NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.

9.2 Afhandeling van schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zorg te dragen voor een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet naar onze mening een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Tevens hebben wij u geadviseerd evenals in het aardbevingsgebied Groningen een volledig onafhankelijk orgaan in te stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tenslotte hebben wij u gevraagd in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Wij zijn verheugd dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden. NAM als gasproducent en vergunninghouder én u als vergunningverlenende en toezichthoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Als decentrale overheden hebben wij in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van onze inwoners. Vanuit die verantwoordelijkheid zijn wij overigens graag bereid hierin mee te denken.

Wij vinden dat u:

1. als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.
2. uw instemmingsbesluit van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.
3. zorg moet dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.
4. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).

9.3 Lusten en lasten

U geeft aan dat de minister toezeggingen heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor o.a. mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPA aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Wij constateren dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. De inwoners moeten het doen met “verkenningen” en “werken aan” met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Wij vinden dat u:

1. In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio en dat dit integraal onderdeel moet zijn van uw afweging.

10 RISICOBEBEERSYSTEEM

In hoofdstuk 7 (Onzekerheden/ Ontbrekende zaken) zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Huidige modellen zijn niet goed in staat de seismiciteit betrouwbaar te voorspellen volgens het SodM. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden daarom als u toch gaat winnen het van groot belang dat er serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Een risicobeheersysteem moet ingezet worden voor:

- Bijsturen winning in geval van bevingen;
- Inzicht in aard en omvang bevingen;
- Vaststellen en begeleiden mogelijke schadegevallen.

Wij zien in het ontwerpbesluit dat u ons advies heeft overgenomen en de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling.

Wij constateren dat u ons advies om de aanbevelingen van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad over te nemen heeft ingewilligd en de NAM verplicht aanvullend enkele versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen groundbeweging en gebouwschade.

Wij vinden het bijplaatsen van enkele meters echter niet voldoende om een goede relatie te kunnen leggen tussen trilling en schade. De versnellingsmeters moeten ook nauwkeuriger meten dat in het huidige winningsplan is aangegeven (0,5 Mg ipv 1,5 Mg) vergelijkbaar met die worden toegepast in het Groningenveld.

Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum van een beving. Het huidig aantal meetpunten is hiervoor volstrekt onvoldoende (2 in Assen en 3 in omgeving Zevenhuizen). Hiervoor is een meetnetwerk nodig in de vorm van een stramien over de gasvelden die doorlopen tot ruim buiten het gasveld aangezien bevingen zich over grote afstanden kunnen verplaatsen. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningenveld. Naast versnellingsmeters zijn tiltmeters en glasvezelmeters noodzakelijk om verdraaiing, doorbuiging, verplaatsing en zetting van gebouwen te kunnen registreren; niet alleen in en boven de gasvelden maar ook daarbuiten.

Dit meetsysteem moet geheel worden ingericht en beheert door een onafhankelijke organisatie op kosten van de NAM.

Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven

aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. De inwoner moet kunnen zien of de NAM aan zijn verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het SodM te leggen is dat niet het geval.

Wij vinden dat:

1. vanwege het ontbreken van een goed inzicht in de relatie tussen gaswinning en de kans op bevingen het dan ook gerechtvaardigd dat van elk gebouw in en rond een gasveld een opname gemaakt wordt. Wij vinden dat dit in de voorschriften van de vergunning expliciet moet worden opgenomen.
2. vanwege het grote risico op bevingen in Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsmeters, tilt en glasvezelmeters moet komen. Het huidige aantal meetpunten is volstrekt onvoldoende om een causaal verband te kunnen leggen tussen beving en schade.
3. in de vergunning een door SodM goedgekeurd risicobeheersysteem incl een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners en andere belanghebbenden inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.
4. Uw instemmingsbesluit van kracht te laten worden, nadat het meetsysteem operationeel is en de nulmetingen zijn uitgevoerd.

11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT

Artikel 1:

Gelet op de onvolkomenheden en omissies van het winningsplan en de naar onze mening onvoldoende transparante gemaakte afweging in het ontwerp-besluit over winning en maatschappelijke risico's, zoals in voorgaande hoofdstukken van deze zienswijze is toegelicht zijn wij van mening dat er geen instemmingsbesluit kan worden verleend aan het winningsplan Westerveld.

Artikel 2:

Wij kunnen instemmen met dit artikel.

Artikel 3:

Wij zijn van mening dat in dit ontwerpbesluit de plaatsing en aantallen versnellingsmeters onvoldoende is gespecificeerd. Dit geeft onvoldoende rechtszekerheid voor de inwoners. Het meetplan van versnellingsmeters moet onderdeel zijn van een transparant risicobeheersysteem voor de gasvelden in de besluitvormingsfase van onderhavig winningsplan.

Artikel 4:

Wij zijn van mening dat een risicobeheersysteem onderdeel moet zijn van de besluitvormingsfase van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners.

Artikel 5:

Wij constateren dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden. Wij zijn van mening dat u ervoor moet zorgen dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.

Artikel 6:

Een representatieve nulmeting is in het besluit niet concreet uitgewerkt en gespecificeerd. Dit moet onderdeel zijn in de fase van besluitvorming van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners.

Artikel 7:

Wij kunnen met inachtneming van de inhoud van onze zienswijze instemmen met dit artikel.

M e m o

Van : [REDACTED]
Aan : B&W
Datum : zaterdag 20 mei 2017
Onderwerp : Zienswijzen ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld

Hierbij ontvangt u de volgende stukken:

- Een concept zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld.
- Een raadsvoorstel.
- Een collegevoorstel
- Een aanbiedingsbrief aan de minister van EZ

Aangezien er nog dit weekend aan gewerkt moest worden, ontvangt u de stukken nu pas.

De zienswijzen zijn tot stand gekomen met bijdragen van de gemeenten Assen, Aa en Hunze, Tynaarlo en het waterschap Noorderzijlvest. Ook de provincie heeft input gegeven. De eindredactie (en het leeuwendeel van het schrijfwerk) berustte bij ons. Over de zienswijzen is in een eerdere conceptfase overleg geweest met de advocaat Plas Bossinade die ook de decentrale overheden in Groningen vertegenwoordigt.

De zienswijzen worden nog een keer beoordeeld door de advocaat. Dit lukt echter niet voor toezending aan u. Het kan zijn dat er nog juridische toevoegingen worden gedaan. Wij streven er naar om deze dinsdagochtend aan te leveren (maar kunnen u dit niet garanderen).

U kunt overwegen om de burgemeester mandaat te geven om na uw vergadering wijzigingen aan te brengen in de stukken.

Het streven is, om de zienswijzen door zoveel mogelijkheden decentrale overheden te laten vaststellen. Hierover vindt maandag aan het einde van de middag nog overleg plaats. Ook dit kan nog leiden tot wijzigingen in het stuk.

Onze verwachting is dat de provincie met eigen zienswijzen komt.

Een deel van de decentrale overheden wil een vriendelijke toon naar de minister. Daarom wordt op sommige plekken gezegd dat wij kunnen instemmen met het ontwerp-instemmingsbesluit. Voor de rest is de tekst zo zakelijk mogelijk geschreven.

De toon van de aanbiedingsbrief is vooral bestemd om tegemoet te komen aan de gevoelens binnen de raad en de inwoners.

Het raadsvoorstel en de zienswijzen worden besproken in de raadsvergadering van 1 juni. Het presidium heeft gevraagd om een informerende raadsbijeenkomst. Deze wordt door ons [REDACTED] verzorgd op 30 mei.

Aan de raad wordt gevraagd om: 'kennis te nemen van'. Er is wellicht echter ruimte om zaken die uit de raadsbehandeling naar voren komen mee te nemen in de aanbiedingsbrief. Het is,

gelet op het streven naar een gezamenlijke zienswijze, niet aan te bevelen om in de zienswijzen aanpassingen in te doen.

De andere overheden gaan de zienswijzen niet voorleggen aan hun raad/algemeen bestuur en hebben daardoor meer tijd voor besluitvorming (de zienswijzen kunnen tot 19 juni worden ingediend). Uw college zal dus als eerste een besluit nemen dat vervolgens z.s.m. op het openbare deel van de raadsstukken wordt geplaatst. In de communicatie met de media kan er dus alleen worden gezegd dat we als overheden intensief hebben samengewerkt en dat we niet weten wat de andere besturen gaan besluiten.

Vraag:

Het kan zijn dat de gemeenteraad vraagt of het college voornemens is om in beroep te gaan. Misschien een punt om het in uw vergadering over te hebben.

Hierbij is het van belang om te melden dat de minister misschien zelf besluit om de NAM niet ontvankelijk te verklaren of de procedure over te doen. De inschatting is, dat er fouten zijn gemaakt die hersteld moeten worden.

Date : 24-5-2017 17:11:22

16.421

Subject : FW: zienswijze Winningsplan Westerveld
Attachment : image001.jpg;

Beste [REDACTED]

Hartelijk dank voor het op de hoogte houden van ons in de zienswijzeprocedure.
Wij zijn zelf bezig met het maken van een zienswijze.
Hierbij maken we ook dankbaar gebruik van jullie zienswijze, waarin dingen helder staan weergegeven!

Mocht je nog interesse hebben in ons concept, dan kan ik 'm je volgende week sturen.

Groeten,
[REDACTED]

Provincie Groningen
Afdeling Omgeving & Milieu
050 [REDACTED]
[REDACTED]@provinciegroningen.nl
werkdagen: ma, wo en do

Sint Jansstraat 4, 9712 JN Groningen
Postbus 610, 9700 AP Groningen

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [REDACTED]@assen.nl>
Datum: 24 mei 2017 12:52:26 CEST
Aan: [REDACTED]@tynaarlo.nl, [REDACTED]@middendrenthe.nl, [REDACTED]@aaenhunze.nl>, [REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl, [REDACTED]@drenthe.nl>, [REDACTED]@drenthe.nl, [REDACTED]@leek.nl, [REDACTED]@noorderzijvest.nl, [REDACTED]@hunzeenaas.nl, [REDACTED]@aaenhunze.nl>, [REDACTED]@provinciegroningen.nl>
Kopie: [REDACTED]@assen.nl>
Onderwerp: zienswijze Winningsplan Westerveld

Dag allemaal,

Hierbij zend de zienswijze zoals die vanmiddag naar de Asser gemeenteraad wordt gestuurd. De zienswijzen worden dinsdag 30 mei van 19.30 tot 20.30 uur informeel behandeld door de gemeenteraad van Assen.
Donderdag 1 juni worden de stukken opiniërend en besluitvormend behandeld door de gemeenteraad

Ten opzichte van de versie die ik jullie zondag heb gestuurd zijn een aantal tekstuele aanpassingen doorgevoerd en één inhoudelijke.

De inhoudelijke aanpassing betreft het onderdeel van de nulmeting zoals beschreven in hoofdstuk 10. We vragen geen metingen meer op elk gebouw maar een uitwerking van een representatieve nulmeting zoals die door EZ aan de NAM wordt opgedragen.
Deze inhoudelijke wijziging is doorgevoerd n.a.v. het bestuurlijk overleg in kleine comité van afgelopen maandag (Assen, Tynaarlo, Aa en Hunze, Midden-Drenthe, Noordenveld, provincie).

Bij de zienswijze zit ook het advies van januari dat daarmee ook onderdeel uitmaakt van de zienswijze.

Veel succes met jullie besluitvormingsprocedure en dank voor jullie bijdrage in de samenwerking!

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....
T 0592 - [REDACTED]
M 06- [REDACTED]
E [REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

PROVINCIE
groningen

Date : 26-6-2017 22:22:30

16.422

Subject : FW: Zienswijze zoals verstuurd naar EZ

Attachment : logo-in-mail-sq.jpg;ATT00001.htm;contact-info.jpg;ATT00002.htm;tl_curve_white.gif;ATT00003.htm;tr_curve_white.gif;ATT00004.htm;purple-vragen.pdf;ATT00007.htm;

Verzonden met mijn Windows Phone

Van [REDACTED]

Verzonden: 26-6-2017 21:54

Aan [REDACTED]

Onderwerp: Fwd: Zienswijze zoals verstuurd naar EZ

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: PR Scan <info@prscan.nl>

Datum: 23 juni 2017 15:20:44 CEST

Aan: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>

Onderwerp: Zienswijze zoals verstuurd naar EZ

Antwoord aan: <info@prscan.nl>

PR Scan Strategische Communicatie Consultancy

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

The logo features a large, stylized blue swirl that loops around the text. The text "PR Scan" is centered within the swirl. The letters "P" and "R" are in a bold, sans-serif font, while "Scan" is in a slightly lighter weight of the same font. Below the text is a horizontal bar composed of four rectangular segments of varying lengths, colored in a gradient from dark blue to light blue.

PR Scan

Jadestoep 25
9403 SX Assen
info@prscan.nl

Ministerie van Economische Zaken
Directie Energie en Omgeving
Cluster vergunningen
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Assen, vrijdag 16 juni 2017

Betreft: Indienen zienswijze op ontwerp-instemmingsbesluit wijziging gaswinning Westerveld

Geachte minister,

Als inwoners van Assen maken we gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op uw ontwerp-instemmingsbesluit wijziging gaswinning Westerveld. Onze motivatie en voorstellen hebben we in het onderstaande document weergegeven.

Samenvatting:

Wij zijn tot de conclusie gekomen na het lezen van het ontwerp-instemmingsbesluit wijziging gaswinning Westerveld en de aanvraag wijziging gaswinning van de NAM en de zienswijze van de gemeente Assen dat er onduidelijkheden en onjuistheden staan in de aanvraag wijziging gaswinning van de NAM van 9 september 2016.

Verder hebben we geconstateerd dat er in de aanvraag van de NAM geen melding wordt gemaakt van het in gebruik nemen van de nieuwe en vervangende productieput Vries-10. En ook niet van het feit dat de gestarte productie van Vries-10 nog een productieduur heeft van twee jaar onder de vigerende winningsvergunning. Ook hebben we geconstateerd dat er in de aanvraag van de NAM geen artikel staat waarin de verlenging van de winningstermijn voor in elk geval Vries-10 of Vries-Zuid is opgenomen.

Dat er door de uitleg van de minister over Vries-10 binnen het winningsveld Vries-Zuid ruimte lijkt te zijn voor het openen van nog meer productieputten op dezelfde grond door de NAM zonder dat daar een aanvraag wijziging gaswinning en de toestemming van de minister voor nodig is.

Dat er door het moment van de aanvraag en het moment van in productie nemen van productieput Vries-10 in het geval van veiligheidsrisico's en schade door een aardbeving veroorzaakt door gaswinning discussies kunnen ontstaan over afhandeling van bijvoorbeeld schade. Dit omdat er ruimte is voor meerdere manieren van het interpreteren van de toepassing van regels uit de vigerende winningsvergunning of de Mijnbouwwet van 2003 of toch de Mijnbouwwet van 1 januari van 2017. Van dit alles is uiteindelijk de burger de dupe, wat juist niet de bedoeling was van de nieuwe Mijnbouwwet.

Dat de weg die gevolgd wordt om te komen tot meer inspraak en burgerparticipatie geen logische blijkt te zijn. De burger heeft nog even veel invloed en inspraak als voorheen met het insturen van de zienswijze en dat geldt ook voor alle andere betrokken partijen. Adviezen over de inhoudelijke kant van de aanvraag en wat er allemaal ontbreekt of op onjuiste wijze in staat worden niet verwerkt in een nieuwe aanvraag. Zodat de minister tweemaal hetzelfde traject met deze adviseurs doorloopt. Eigenlijk een eerste en tweede zienswijze.

Dat de nulmeting toegestaan in de gaswinning Westerveld ook voor een klein deel van de Groningers gaat gelden, dit weer een rechtsongelijkheid oplevert ten opzichte van het Groningenveld en de bewoners in dat gebied.

Leeswijzer:

Voor de duidelijkheid zijn de punten gevolgd die in het ontwerp-instemmingsbesluit gevolgd worden.

1. De aanvraag.**Wijziging op de tekst eerste alinea:**

Voor de volledigheid zou hier de winningsvergunninggebieden Drenthe II (K.B. 4/11/1968 laatstelijk gewijzigd 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840), Groningen (K.B 30/5/1963) genoemd moeten worden, omdat dat de vergunning is waar de wijzigingsvergunning van 9 september 2016 op aangevraagd wordt door de NAM.

Wij vinden dat:

- De voorgestelde wijziging in de tekst opgenomen moet worden in het uiteindelijke instemmingsbesluit.

Wijziging op de tekst alinea 4:

Citaat: Het winningsplan Westerveld betreft een actualisering van het vigerende winningsplan voor de bestaande gaswinning. De redenen voor de actualisatie zijn: een (vernieuwde) seismische risicoanalyse, de stopzetting van de gasproductie uit de gasvelden Appelscha, Roden en Norg-Zuid, een actualisatie van productie- en bodemdalingsvoorspellingen, en voorziene activiteiten om de productie in stand te houden. **Einde citaat**

Argumentatie:

Wat in deze tekst ontbreekt is de vermelding dat VRS-3C put wordt vervangen door Vries-10. Of zoals de NAM in haar aanvraag vermeldt op bladzijde 16.

Citaat aanvraag NAM:In het Vries-Zuid veld is eind 2015 een extra productieput geboord (VRS-10) ter vervanging van de VRS-3C put die in 1994 is geabandonneerd na overmatige waterproductie (blad) **einde citaat.**

Verder ontbreekt de start van de productie in Vries-10 in november 2016.

Ook ontbreekt de verlenging van de duur van de gaswinning en de aanvraag voor de verlenging tot 2023 of tot 2028. De activiteiten om de productie instant te houden worden wel genoemd maar de aanvraag om de periode waarover deze plaats gaan vinden te verlengen van 2018 naar 2023 of uiterlijk 2028 niet.

Stopzetting van de gasproductie uit drie gasvelden wordt wel gemeld maar vervanging en het in productie nemen niet. Dat is niet erg consequent en geeft een vertekend beeld als men richting burgers/bewoners van dit gebied helderheid en duidelijkheid wil uitstralen. Voor de volledigheid wil ik u verzoeken ook het vervangen en in productie nemen van Vries-10 (VRS10 op te nemen)

Wij vinden dat:

- In de uiteindelijke tekst van het instemmingsbesluit van de minister de vervanging van VRS-3C put door Vries-10 wordt opgenomen.
- De datum van in het in productie nemen van Vries-10 in de tekst van het instemmingsbesluit van de minister op dit punt wordt opgenomen.
- In de tekst van de minister wordt opgenomen dat de aanvraag van verlenging van de duur van de gaswinning na 2018 ontbreekt in de oorspronkelijke aanvraag van 9 september van de NAM.

Opmerkingen betreffende vervolgtekst vierde alinea:

Citaat:

NAM verwacht dat de gaswinning op basis van het winningsplan Westerveld in 2023 beëindigd zal worden, met een uitloop tot 2028 in geval van het hoge productiescenario. Gaswinning uit het Westerveld systeem vindt al ruim dertig jaar plaats en bevindt zich thans in de eindfase. **Einde citaat**

Argumentatie:

De verwachting van de NAM die genoemd wordt op bladzijde 18 van haar aanvraag onder het kopje B5.4 Duur van de winning en haar voorkomen is een mededeling maar niet te beschouwen als een aanvraag. Het noemen van deze jaartallen 2023 en 2028 op zich kunnen niet als een aanvraag van verlenging van de winningsvergunning gezien worden.

In de aanvraag van de NAM wordt verlenging van de vergunning tot 2023 of tot uiterlijk 2028 betreffende gaswinning uit het Westerveld systeem niet expliciet genoemd als reden tot aanvraag van de wijziging gaswinning. Iets wat niet wordt aangevraagd, kan de minister niet beoordelen.

Wij vinden dat:

- De minister, omdat de aanvraag van de verlenging van de gaswinning tot 2023 of eventueel tot 2028 expliciet niet gedaan wordt door de NAM, hier een aantekening in zijn tekst op moet nemen dat hij het noemen van jaartallen niet als een aanvraag beschouwd en dit ook niet op die manier meeneemt in zijn beoordeling van de aanvraag voordat hij een instemmingsbesluit neemt.

In het vervolg van de tekst dat gaswinning uit het Westerveld systeem al ruim dertig jaar plaatsvindt, wordt voorbij gegaan aan het feit dat winningsput VRS-3C al sinds 1994 niet meer in gebruik was.

Wij vinden dat:

- In de uiteindelijke tekst van het instemmingsbesluit moet worden opgenomen, dat dit met uitzondering was van winningsput VRS-3C die als sinds 1994 niet meer in gebruik was.

2. Beleid gaswinning in Nederland

Argumentatie:

Op dit punt wordt alleen de gaswinning voor de Nederlandse energievoorziening besproken. Wat niet naar voren komt en ook een belangrijke reden is voor gaswinning in het algemeen, is gas als exportproduct en de contracten en afspraken die het noodzakelijk maken om ook voor de buitenlandse markt gas te winnen. Deze contracten zijn nog een belangrijker reden om de gaswinning ook in de 'Kleine velden' nog steeds op te starten en toe te staan. Het is tegenover de burgers wel zo eerlijk om dit ook hier te vermelden voor alle volledigheid.

Verder wordt de samenhang van de gaswinning en de vermindering van de gaswinning in het Groninger gasveld en de winning in de 'Kleine Velden' hier niet besproken terwijl die juist heel belangrijk zijn voor het begrip waarom ook de productie in de kleine gasvelden op peil moet blijven.

Wij vinden dat:

- De minister in zijn uiteindelijke besluit wel meer informatie moet opnemen die meer uitleg geeft over de export van gas en de contracten met afnemende landen. En het belang van de voortgang van de export van gas in de komende jaren tot 2028.
- De minister ook meer informatie moet opnemen over de noodzaak van gaswinning in de 'Kleine Velden' in samenhang met de productie van het 'Groninger veld'.

6.1 Algemene adviezen

Alinea 2

Citaat: De decentrale overheden vinden dat het winningsplan Westerveld grote onzekerheden en ontbrekende onderdelen bevat en adviseren om die reden om niet hiermee in te stemmen. De decentrale overheden geven aan dat als de minister toch zou willen instemmen met het winningsplan, hij dan het voorzorgsbeginsel dient te hanteren en het genoemde gezamenlijke advies van de decentrale overheden dient mee te nemen. **Einde citaat.**

Argumentatie:

Het heeft ons als burgers verbaast dat een groot bedrijf als de NAM een aanvraag winningsplan Westerveld indient waarop zo veel en zo gedetailleerd commentaar komt van de decentrale overheden, de waterschappen, de Mijnraad e.a. uit de lijst onder punt 5 genoemde adviseurs. (zie ook onder alinea 7 het advies van de Mijnraad.) Om vervolgens verbaast te zijn over adviezen over alle ontbrekende onderdelen en de wijze waarop dit moet worden opgelost via het ministeriële instemmingsbesluit. Terwijl zo duidelijk omschreven staat in de Mijnbouwwet van 2003 en de hier geldende Mijnbouwwet van 1 januari 2017 waar een aanvraag winningsplan tenminste aan zou moeten voldoen.

Ondanks onder Punt 3 'Voorgeschiedenis' genoemde en bij de NAM bekende hoofdstukken en de gevolgde procedure, ziet de NAM geen kans om een aanvraag in te dienen zonder dat er zoveel gefundeerd commentaar komt van de partijen die recht hebben om adviezen te geven. Waarom zijn deze adviezen niet eerder ingewonnen en verwerkt in de aanvraag vraag je je dan als burger af, waarom moeten de adviseurs eigenlijk indirect meeschrijven aan de inhoudelijke kant van dit plan. Net als EZ en de minister zelf, die uiteindelijk ook nog extra informatie geeft die nog door de NAM of door de andere adviseurs gegeven wordt als het gaat om de gasput Vries-10 en de duur van de huidige gaswinning. Waarom moet er daarna via het uiteindelijke instemmingsbesluit zoveel gerepareerd worden aan de oorspronkelijke aanvraag?

Het beeld dat hierdoor ontstaat is dat er een verkeerde route genomen wordt, die veel partijen erg veel tijd kost die zij wellicht anders hadden kunnen besteden. De NAM schrijft een onvolledig plan dat amper lijkt te voldoen aan de gestelde en bekende eisen. Vervolgens komen er gerichte adviezen die de minister afwijst of aanneemt. De adviezen die de minister aanneemt hadden al in het plan moeten staan. De minister beoordeelt namelijk het plan en keurt dit volgens de richtlijnen af of goed. Nu beoordeelt de minister adviezen van partijen die na het indienen van de aanvraag nog het recht hebben om betrokken te zijn bij de besluitvorming. Een deel van deze adviezen zijn een terechte reactie op de inhoud van de aanvraag en betreffen een onvolkomenheid of onzorgvuldigheid die door de minister ook wordt toegekend. Deze punten hadden er onverkort in kunnen staan als de NAM zorgvuldiger en op voorhand ook overleg had gehad met de adviserende partijen. Dat deze mogelijkheid wel bestond vooraf blijkt uit de tekst in begeleidende brief van de NAM bij het indienen van de aanvraag en uit 3.1.2 Wijziging procedure.

Het beeld dat ontstaat is dat de minister de aanvraag van de NAM niet beoordeelt op juistheid van de inhoud en de gevolgde procedures maar dat de minister via adviezen van de aangewezen partijen eerst repareert wat ontbreekt aan de aanvraag vervolgens zelf ook nog extra informatie toevoegt zoals de tijd van de winningsduur van Vries-10. Om de uiteindelijke aanvraag volledig en zorgvuldig te maken door zijn instemming te geven met een half plan, diverse adviezen en zijn eigen informatie. Vervolgens mogen wij als burgers naast de adviseurs onze zienswijze ook nog gaan geven als kers op de taart. En kan de minister opnieuw afhankelijk van de in de zienswijze gegeven informatie verder gaan met het 'repareren' van de aanvraag van de NAM. Dit kan niet de bedoeling zijn geweest van de Mijnbouwwet van 2017 en alle aanpassingen.

Wij vinden dat:

- De minister op grond van alle onvolledige en ontbrekende gegevens geen instemmingsbesluit moet nemen over deze aanvraag.

- De minister de aanvraag moet beoordelen op inhoud en zorgvuldigheid zoals wordt voorgeschreven in de Mijnbouwwet 2017 om vervolgens op alle punten waar de adviseurs aangeven dat er onderdelen ontbreken en waar zij gelijk hebben de minister geen instemmingsbesluit moet geven op deze aanvraag.
- De NAM een nieuwe zorgvuldige en volledige aanvraag moet indienen als wijziging op de winningsvergunningengebieden Drenthe II (K.B. 4/11/1968 laatstelijk gewijzigd 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840), Groningen (K.B 30/5/1963) zodat het de ook de betrokken burgers, bedrijven en alle adviseurs genoemd onder punt 5 'Adviezen' naar aanleiding van de aanvraag, duidelijker is dat de NAM haar aanvraag heel serieus neemt en zorgvuldig en zeer precies opstelt.
- Dat als de minister toch zou willen instemmen met het winningsplan, hij het advies van de decentrale overheden dat hij dan het voorzorgsbeginsel dient te hanteren en het genoemde gezamenlijke advies van de decentrale overheden dient mee te nemen, overneemt in zijn instemmingsbesluit.

Alinea 3:

Citaat: De decentrale overheden wijzen erop dat de communicatie van zowel NAM als het ministerie van EZ, naar burgers zorgvuldiger en publieksvriendelijker moet dan tot nu toe is gebeurd. Burgers moeten gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning; hen moet ook duidelijk zijn dat gaswinning alleen plaatsvindt onder voorwaarden waarbij nadelige gevolgen worden bewaakt en zoveel mogelijk worden voorkomen. Advies is om dit te borgen in het instemmingsbesluit. **Einde citaat**

Wij vinden dat:

- De minister het advies van de decentrale overheden wat betreft de communicatie moet overnemen zoals verwoord in het bovenstaande citaat.

Alinea 4:

Citaat: De decentrale overheden geven aan dat het winningsplan lastig leesbaar is voor inwoners. Het indienen van een zienswijze hierop is pas zinvol als inwoners de inhoud ervan kunnen doorgronden. Daarom wordt geadviseerd om voorafgaand aan het maken van het ontwerpbesluit een publieksvriendelijke oplegger van het winningsplan op te stellen. Daarbij moet worden aangegeven op basis van welke kenmerken (zoals inrichting gebied of bodemopbouw) de gasvelden Vries-Zuid en Eleveld bijna in risicoklasse 2 vallen. **Einde citaat**

Wij vinden dat:

- De minister het advies van de decentrale overheden verwoord in alinea 4 moet overnemen.

Alinea 6

Citaat: De decentrale overheden adviseren om de toezegging van de minister jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put Vries-10 in te trekken en NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavig winningsplan af te wachten. Het vigerende winningsplan is namelijk niet getoetst op de veiligheid van burgers (SRA), waardoor er niet op kan worden teruggevallen. **Einde citaat**

Wij vinden dat:

- Het advies van de decentrale overheden een juiste is en dat de minister de toezegging om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen moet intrekken en de NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor het onderhavig winningsplan af te wachten.

Alinea 7

Citaat: De Mijnraad wijst erop dat NAM in het winningsplan verwijst naar rapporten van TNO, waarbij het kan gaan om verschillende onderdelen van TNO, die overigens volledig onafhankelijk van elkaar opereren. Waar het gaat om rapporten die betrekking hebben op de relatie gaswinning-aardbevingsschade, betreft dit TNO-NITG. Waar het gaat om advisering door TNO ten behoeve van SodM of EZ, betreft dit TNO-AGE (Advies Groep EZ), een apart TNO-organisatieonderdeel dat zich uitsluitend richt op advisering aan de Rijksoverheid en onafhankelijk opereert van de rest van de TNO-organisatie. Geadviseerd wordt om telkens te expliciteren welk TNO-onderdeel het betreft. **Einde citaat**

Wij vinden dat:

- Dit soort onduidelijkheden horen niet voor te komen in een aanvraag wijziging gaswinning, het geeft een beeld van onzorgvuldig opstellen van de aanvraag waardoor je als burger afvraagt of de NAM wel serieus omgaat met dit soort zaken. Dat de minister de NAM op moet dragen om een nieuwe aanvraag winningsplan Westerveld moet indienen.

6.2 Planmatig beheer.

Winningsplan NAM

Argumentatie:

Hier worden de jaartallen 2023 en 2028 genoemd. Deze jaartallen komen als het ware uit de lucht vallen. Er wordt in de aanvraag instemming Winningsplan Westerveld van 9 september 2016 geen punt genoemd dat verlenging van de winningsvergunning tot 2023 of tot 2028 inhoud. Zoals al eerder genoemd kan de minister niet instemmen met onderdelen die niet worden aangevraagd. Mocht de NAM deze aanvraag wel als zodanig bedoeld hebben dan wordt dat niet op die manier verwoord.

Wij vinden dat:

- De minister geen instemmingsbesluit kan nemen op grond van het noemen van jaartallen als het gaat om verlenging van de winningsvergunning van de winningsvergunningengebieden Drenthe II (K.B. 4/11/1968 laatstelijk gewijzigd 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840), Groningen (K.B 30/5/1963).
- De minister geen instemmingsbesluit kan nemen over iets dat niet gevraagd wordt door de NAM zoals het verlengen van de winningstermijn voor de winningsvergunning van de winningsvergunningengebieden Drenthe II (K.B. 4/11/1968 laatstelijk gewijzigd 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840), Groningen (K.B 30/5/1963).
- als het de bedoeling van de NAM was om met de aanvraag instemming Winningsplan Westerveld verlenging te krijgen van de termijn voor gaswinning na 2018 zij dit expliciet hadden moeten vermelden.
- Dat de NAM een nieuwe aanvraag moet opstellen en indienen.

6.3.2 Bodemdaling

Advies SdoM

Citaat: (...) In het winningsplan wordt echter niet inzichtelijk gemaakt welke maatregelen zijn getroffen voor de gevolgen van de reeds opgetreden bodemdaling voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen. SodM adviseert om NAM inzichtelijk te laten maken welke afspraken hiertoe met het waterschap zijn gemaakt. (...) **Einde Citaat**

Argumentatie:

Het gaat in dit citaat opnieuw om een advies dat vooraf ingewonnen had kunnen worden tijdens een van de overleggen tussen de NAM en SdoM en dat opgenomen had moeten zijn in een zorgvuldig opgestelde aanvraag.

Wij vinden dat:

- De minister dit advies van de SdoM zwaar moeten laten meewegen in zijn overwegingen en te besluiten om op dit punt geen instemmingsbesluit te kunnen geven op de aanvraag.

6.3.3 Bodemtrilling

Advies SdoM

Citaat laatste alinea:

SodM adviseert om NAM in de omgeving van de Eleveld en Vries-Zuid gasvelden, aanvullende monitoring te laten uitvoeren in de vorm van het plaatsen van enkele versnellingsopnemers. Daarnaast adviseert SodM om NAM een risicobeheerssysteem voor de bevende voorkomens uit dit winningsplan te laten opstellen en implementeren. **Einde citaat**

Wij vinden dat:

- De minister voordat hij een besluit neemt veel meer duidelijkheid moet verkrijgen van zowel de SodM als de NAM als TNO over het juiste aantal versnellingsmeters omdat 'enkele' veel te vaag is. Dan blijft de onzekerheid of het er voldoende zijn om de kracht van de eventuele bevingen te meten.

6.3.4 Schade door bodembeweging.

Winningsplan NAM

Citaat eerste alinea:

NAM kan de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. **Einde citaat**

Advies gemeente Assen

Citaat: Onderdeel van de hiervoor genoemde vlotte en soepel schaderegeling is de omgekeerde bewijslast zoals die van toepassing is voor het Groningenveld; deze zou – op basis van het gelijkheidsbeginsel - ook voor het effectgebied van het winningsplan Westerveld moeten gelden. **Einde citaat.**

Argumentatie:

De NAM wint gas in Vries-Zuid. Een locatie die tegen seismische risicoanalyse II aan ligt. Het is bekend dat zich hier al eerder bevingen hebben voorgedaan en met het in gebruik nemen van Vries-10 na 23 jaar geen winning in dat deel van Vries-Zuid is het eerder wachten op een beving dan je afvragen óf er een beving zal plaatsvinden.

Toen in 1968 de winningsvergunning van de winningsvergunninggebieden Drenthe en Groningen, nu Drenthe II (K.B. 4/11/1968 laatstelijk gewijzigd 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840), Groningen (K.B 30/5/1963) werd afgegeven was het grootste deel van Assen dat boven het Westerveld Systeem ligt heideveld, bos en landbouwgrond. Er woonden geen mensen en er stonden nog maar heel weinig gebouwen. Risicobeheersing of schade door gaswinning was nog niet aan de orde. Toen in 1994 put VR-C3 onderdeel van Vries-Zuid gesloten werd was het al bekend dat er zich aardbevingen hadden voorgedaan in dit deel van het Westerveld Systeem. Maar opnieuw was risicobeheersing of schade door gaswinning geen echt punt. Er was al wel een deel van de woonwijk Marsdijk in Assen gebouwd maar niet alles.

In 1992 begon de verkoop van de grond het deel van de wijk Marsijk dat nu de Stoepen wordt genoemd en in 1993 werden de eerste huizen aan onder andere de Jadestoep opgeleverd. Het werd de bewoners niet als een risico verteld dat ze boven een toekomstige gaswinning gingen bouwen. De gaswinning was er niet, die lag stil. Geen drukverlaging en geen noemenswaardige bodemdaling. Dus spreken over schade

aan woningen door aardbevingen was niet aan de orde. 23 jaar later vertelt de NAM de bewoners van dit deel van Assen dat er een vervangende put Vries-10 is gekomen van waaruit onder hun huizen gas wordt gewonnen en dat zij de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. En als er toch schade ontstaat door een geïnduceerde beving de afhandeling van deze schade valt onder het BW. Want de gaswinning is toegestaan op basis van de oude vergunning en daar gelden de regelingen van de MbW van 2017 niet voor. Schade ontstaan tussen de start van de gaswinning in november 2016 en november 2018 als de vergunning afloopt kunnen de bewoners melden op de website van de NAM. En dan komt er een bureau zoals Witteveen & Bos kijken of het überhaupt mogelijk zou kunnen zijn dat er schade is door aardgaswinning.

De aanvraag wijziging Westerveld is door de NAM op 9 september 2016 ingediend bij EZ en in november 2016 start de gaswinning in Vries-10. Op de oude vergunning zegt de minister. Valt de schade dan echt onder de oude vergunning en MbW van 2003 of valt deze toch onder de MbW van 2017 omdat de winning na de aanvraag is gestart. Hierover kunnen partijen als er werkelijk schade ontstaat lang discussiëren dat ziet iedereen aankomen. Met als eindresultaat dat de bewoner die de schade meldt de dupe is van alles. Want waar men aan voorbij gaat is dat het collectief nu de kans krijgt om een advies en vervolgens een zienswijze in te dienen, maar dat het straks de individuele burger is die de slag om de schade vergoeding met de NAM aan mag gaan.

Voor het Groningenveld gelden duidelijke schadeprotocolen en geldt omgekeerde bewijslast. Er is een Centrum veilig Wonen (CvW) en als aanvulling op de Mijnbouwwet 2003 gelden de definities van de NAM/ het CvW over A-schade; B-schade; en C-Schade.

In de woonwijk Marsdijk van de gemeente Assen wonen de meeste Assenaren en staan sinds 1994 een heleboel nieuwe bedrijven op het Messchenveld.

Het Groningenveld en een deel van het Westerveld liggen beiden in de provincie Groningen. Toegegeven in dit deel van Westerveld wordt op dit moment geen gas gewonnen, maar het zou voor een deel van de bewoners die boven het Westerveld Systeem wonen niet meer dan redelijk zijn als er gesteld wordt dat zij als Groningers in elk geval gelijk gesteld worden aan alle andere bewoners die met aardbevingsschade te maken krijgen in Groningen. Als de minister onze mening deelt gaat hij ons vervolgens toch niet wijs maken dat wij als Drenten die boven hetzelfde Westerveld wonen anders gaat behandelen als het gaat om schade door gaswinning. Wij willen dezelfde afhandeling als de Groningers en ook dezelfde wetten en regelgeving. Nu en in de toekomst.

Wij vinden dat:

- de minister het advies van de gemeente Assen over moet nemen als het gaat om de afhandeling van de schade en de omgekeerde bewijslast.
- de minister alle bewoners van Groningen die schade ondervinden van gaswinning in Groningen gelijk moet behandelen als het gaat om schade afhandeling.
- de minister alle bewoners die schade ondervinden van gaswinning in het Westerveld op gelijke wijze moet behandelen als het gaat om schade afhandeling. Zowel Groningers, Drenten als Friezen.
- Het schadeprotocol dat in het Groningenveld geldt en mogelijk opnieuw wordt vastgesteld óók moet gelden voor schade ontstaan door gaswinning in het Westerveld en zeker voor schade in het gebied van Vries-Zuid en Vries-10 omdat daar nog op de 'oude' vergunning gewonnen wordt.
- de minister bovenal de winning in Vries-10 stop moet zetten omdat er te veel onduidelijkheden zijn als het gaat om de schade afhandeling nu de aanvraag wijziging Westerveld op 9 september 2016 is ingediend en de start van de gaswinning in Vries-10 in november van 2016 was.
- de minister zich realiseert dat het de individuele burger is die schade moet melden en afhandelen als er schade door gaswinning ontstaat aan zijn bezit. Dat de minister deze afweging goed moet meenemen als hij een instemmingsbesluit neemt op basis van deze aanvraag die veel onduidelijkheden laat bestaan als het gaat om risicobeperking en afhandeling van schade door gaswinning.

7. Algemeen

EZ-vergunning Vries-10 intrekken; toestemming koppelen aan dit besluit

Citaat: Zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van de put Vries-10, is er na een nieuwe boring geen wijziging van het winningsplan nodig. In dit geval wordt dat veroorzaakt door het feit dat de put Vries-10 een oudere niet meer werkende put vervangt, waarvan de productie al in het vigerende winningsplan was opgenomen. Binnen het vigerende winningsplan is nog ruimte voor ongeveer twee jaar productie. SodM kan er, als onafhankelijk toezichthouder, op toezien dat de productie uit de put Vries-10 en de effecten daarvan op de bodembeweging blijven binnen hetgeen is vastgelegd in het vigerende winningsplan. Alhoewel er in de gewijzigde Mbw additionele eisen worden gesteld aan een (gewijzigd) winningsplan, is het niet zo dat het vigerende winningsplan indertijd niet is getoetst op de veiligheid van burgers.

Na vaststelling van het instemmingsbesluit met het thans in procedure zijnde winningsplan Westerveld, kan de productie uit de put Vries-10 ook na deze twee jaar doorgaan. In dit winningsplan is ook een SRA opgenomen. Uit deze risicoanalyse blijkt dat door de voorgenomen productie uit de put Vries-10 het seismisch risico niet verandert ten opzichte van het vigerende winningsplan. Ook de verwachte bodemdaling (<2 cm) blijft binnen het vigerende winningsplan. Er is dan ook geen aanleiding om de reeds eerder verleende instemming met het vigerende winningsplan in te trekken, of om het opstarten van de productie uit de put Vries-10 aan te houden tot na de vaststelling van het thans in procedure zijnde instemmingsbesluit. **Einde citaat**

Argumentatie:

De aanvraag wijziging Westerveld is door de NAM op 9 september 2016 ingediend bij EZ en in november 2016 start de gaswinning in Vries-10. In de aanvraag wijziging Westerveld wordt door de NAM melding gedaan onder punt B5.2 Reservoir management bladzijde 15 en vervolg 16 dat er een extra productieput is geboord (VRS-10) ter vervanging van de VRS-3C put die in 1994 is geabandonneerd na overmatige waterproductie. Er wordt geen melding gedaan van het in gebruik nemen van deze put en er is ook geen sprake van een aanvraag om deze put in gebruik te mogen nemen.

De letterlijke tekst is: **citaat:** In het Vries-Zuid veld is eind 2015 een extra productieput geboord (VRS-10) ter vervanging van de VRS-3C put die in 1994 is geabandonneerd na overmatige waterproductie. Verder wordt er gestudeerd op de mogelijkheid om op termijn nog putten te boren ten westen en ten oosten van het Vries-Zuid veld. **Einde citaat**

Opmerkelijk is dat er melding wordt gemaakt dat er al een productieput geboord is en dat er mogelijk nog meer putten geboord worden. Maar er staat niet dat deze productieput ook in gebruik wordt genomen en er wordt zeker geen datum genoemd van in gebruik name.

De informatie die de minister in zijn tekst geeft over de productieput Vries-10 dat deze een oudere niet meer werkende put vervangt is juist maar dan zou hij voor de volledigheid ook moeten vermelden dat deze nieuw productieput bij de aanvraag van de NAM op 9 september 2016 nog niet in gebruik is. Beide genoemde putten hebben dezelfde status, er is nog geen productie sinds 1994 en ook niet op het moment van de aanvraag.

Zonder dat er in de aanvraag wijziging Westerveld melding van gemaakt wordt of uitleg over gegeven wordt komt de minister met de informatie dat de gaswinning vanuit deze put toegestaan is omdat er ruimte is vanuit het vigerende winningsplan. Waarbij hij ook nog toevoegt dat binnen het vigerende winningsplan nog ruimte is voor ongeveer twee jaar productie. De NAM laat deze informatie achterwege in haar aanvraag.

Dus dat zou betekenen dat binnen de winningsvergunning van de winningsvergunningsgebieden Drenthe II (K.B. 4/11/1968 laatstelijk gewijzigd 17 juli 2007 bij beschikking ET-EM-7075840), Groningen (K.B 30/5/1963) geen toestemming gegeven hoeft te worden voor boren van een nieuwe productieput en het in gebruik nemen van deze nieuwe productieput, als er nog ruimte is vanuit het vigerende winningsplan. Dat zou dus ook gelden voor de in het citaat nog genoemde putten ten westen en ten oosten van het

Vries-Zuid veld die nog onder studie zijn, tenminste zo lang als het instemmingsbesluit van de minister nog niet definitief is. De veiligheid wordt door de SodM als onafhankelijk toezichthouder in de gaten gehouden. Ook de toetsing van veiligheid van burgers is in dit plan, waarvan de datum door de minister trouwens niet benoemd wordt, geregeld.

Maar waarom lezen we hier dan niks over in de aanvraag wijziging Westerveld van de NAM. Waarom is deze informatie niet belangrijk genoeg om op te nemen in de aanvraag, want het gaat hier om gaswinning op basis van de 'oude' vergunning terwijl de nieuwe wordt aangevraagd.

De minister is hier bezig om informatie aan te vullen die niet is opgenomen in de aanvraag en dat valt niet onder zijn bevoegdheden volgens ons. Hij moet de aanvraag toetsen of dit soort informatie wel is opgenomen.

Door de keuze van de minister om de gaswinning toe te staan terwijl deze na het indienen van de aanvraag is begonnen, heeft hij in onze ogen onnodig ruimte geschapen voor een discussie over risico's en schade afhandeling als die in de nabije toekomst aan de orde zouden zijn. De periode tussen de start van de gaswinning en het ingaan van het instemmingsbesluit is gewoon heel erg kort om dan ook nog uit te gaan van verschillende regelingen zoals die er zijn vanuit de vigerende vergunning en de nieuwe Mijnbouwwet van 2017.

Wat betreft de ruimte van nog twee jaar gaswinning, dat zou praktisch gezien dus tot november 2018 zijn, daarvoor heeft de NAM in haar aanvraag dus niks geregeld. Want zij vraagt geen verlenging van de gaswinning aan tot 2023 in deze aanvraag. Terwijl dat heel belangrijk lijkt te zijn. Want het betekent niet alleen voor productieput Vries-10 dat er nog twee jaar gaswinning is maar ook voor de oude put Vries-3C en met zekerheid ook voor Vries-Zuid. Of mogelijk zelfs voor heel Westerveld want nergens blijkt uit de aanvraag dat de voortgang van de winning al in een ander instemmingsbesluit is opgenomen in het verleden. In onze ogen zou dat toch echt reden zijn om de aanvraag opnieuw in te dienen want in de huidige aanvraag worden wel jaartallen genoemd maar niet gesproken over verlenging van de termijnen. Er wordt ook zeker geen uitleg gegeven waarom er verlenging nodig is. Die informatie krijgen we pas van de minister in het ontwerp-instemmingsbesluit wijziging gaswinning Westerveld.

Of gaat de minister nu als antwoord op onze visie verklaren dat de vergunning al loopt tot 2023 of ten minste tot 2028? Hoe moeten wij zijn verklaring over die twee jaar nog ruimte in het vigerende winningsplan dan uitleggen? Is dit dan een leugentje om bestwil van de minister om de vergunning van gaswinning in Vries-10 toe te staan? De minister stelt dat deze productieput Vries-10 ook na vaststelling van het instemmingsbesluit met het thans in procedure zijnde winningsplan Westerveld, kan doorgaan met de productie uit de put Vries-10 na deze twee jaar. Waar deze aanname op gebaseerd is wordt niet duidelijk. In elk geval niet vanuit de aanvraag wijziging Westerveld.

Het feit dat uit de genoemde risicoanalyse blijkt dat door de voorgenomen productie uit de put Vries-10 het seismisch risico niet verandert ten opzichte van het vigerende winningsplan, wat gewoon betekent dat bij aanvang van de winning al bekend is dat het seismisch risico tegen II aan zit, betekent in onze ogen dat dit een grotere kans op schade van gebouwen betekent in een van de grootste wijken van Assen. Het had voor de minister reden moeten zijn om de reeds verleende instemming met het vigerende winningsplan in te trekken of het opstarten van de productie aan te houden. Zeker omdat er een grote kans is, zoals al door ons gemeld is, dat bij schade er een enorme discussie ontstaat over het vergoeden van de schade.

Of komt de minister met een economische reden? Schade voor de NAM als hij voor Vries-10 de winning niet toestaat? Economische schade door het nog niet toestaan van productie uit een put die als vervanging dient van een productieput die al sinds 1994 niet produceert? In haar tekst over deze productieput Vries-10 is de NAM nog niet zo positief als het gaat om de hoogte van de productie. In onze ogen leidt de NAM door het alsnog weer sluiten van deze put nauwelijks economische schade.

Wij vinden dat:

- **De minister per direct, maar in elk geval zo spoedig mogelijk, de gaswinning in productieput Vries-10 moet stoppen omdat deze winning gestart is na het indienen van**

de aanvraag van de NAM en dus praktisch gezien niet onder het vigerende winningsplan valt maar onder de nieuwe aanvraag.

- De NAM een aanvraag wijziging winningsplan moet indienen om de gaswinning in deze put Vries-10 te mogen starten voor de duur van twee jaar of direct de aanvraag voor een langere termijn van gaswinning meeneemt tot 2023 en uiterlijk tot 2028.

Nulmeting aan gebouwen

Citaat:

De decentrale overheden adviseren om nulmetingen voor te schrijven aan alle gebouwen boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries-Zuid. De minister heeft tijdens de behandeling van het wetsvoorstel tot wijziging van de Mbw (Kamerstukken I 2015/2016, 34 348, nr. A) in juni/juli 2016 in de Tweede Kamer aangegeven dat hij, wanneer de effecten van de mijnbouwactiviteit, de locatie of de omgeving daartoe aanleiding geven, genegen is tot het opnemen van de verplichting tot het uitvoeren van een representatieve nulmeting aan gebouwen (bouwkundige vooropname) als voorschrift in het instemmingsbesluit. Dit is op basis van het winningsplan Westerveld het geval boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries-Zuid. Dit voorschrift is opgenomen in dit instemmingsbesluit (artikel 6).

Deze nulmeting aan gebouwen is bedoeld als hulpmiddel om gedurende de (verdere) gaswinning, bij een vermoeden van mijnbouwschade aan een gebouw, het oorzakelijk verband tussen de gaswinning en de eventueel toekomstige gebouwschade te kunnen vaststellen. Ondanks dat het hier gaat om het vervolg van een bestaande gaswinning en het dus gaat om een tussentijdse meting, wordt toch de term nulmeting gebruikt. **Einde citaat.**

Argumentatie:

Wij zijn heel tevreden dat de minister een voorschrift over nulmetingen heeft opgenomen in het instemmingsbesluit, maar vinden dat de minister nog voorbij gaat aan de waardedaling die ook plaats vindt als er sprake is van schade door gaswinning. Het is daarom van belang dat in het rapport waarin de nulmeting wordt vastgelegd ook een waardebeoordeling wordt opgenomen die de waarde van het onroerend goed weergeeft per opnamedatum.

Omdat bouwkundigen niet gecertificeerd zijn om een waardebeoordeling af te geven zijn wij van mening dat deze nulmeting gedaan moet worden door een gecertificeerd taxateur onroerende zaken.

Verder moet al het onroerend goed in het Westerveld Systeem in aanmerking komen voor deze nulmeting als de eigenaar daar op staat en daarvoor een vraag indient. Er kan niet steekproefsgewijs gewerkt worden omdat een aardbeving ook niet selectief te werk gaat.

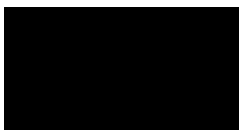
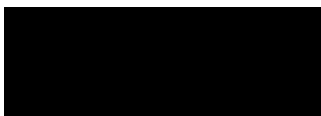
Net als bij andere bouwwerken is de bouwer/ontwikkelaar verantwoordelijk voor het laten opstellen van een nulmeting om risico's op het gebied van veiligheid en schade te beperken. Wij zijn het met de minister eens dat de NAM deze verantwoordelijkheid ook op zich neemt. De uitvoerende taxateur is namelijk als beroepsoefenaar persoonlijk verantwoordelijk voor wijze waarop de taxatie wordt uitgevoerd en moet zich houden aan de regels die voor een taxateur in dit geval gelden.

Wij vinden dat:

- De minister niet voorbij moet gaan aan de waardedaling van onroerend goed op het moment dat er schade ontstaat na een geïnduceerde aardbeving veroorzaakt door gaswinning. Daarom vinden wij dat de nulmeting geen bouwkundige vooropname moet zijn maar een taxatie moet betreffen.
- De taxateur in elk geval gecertificeerd OZ taxateur moet zijn.

Dit alles overziend, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met wijziging Winningsplan Westerveld en dat u de gaswinning in productieput Vries-10 moet stoppen tot er wel een instemmingsbesluit is over wijziging Winningsplan Westerveld.

Was getekend:

Onderwerp: Naar aanleiding van uw antwoorden op mijn vragen stuur ik u mijn zienswijze

Van: [REDACTED]@progresco.nl>

Datum: 22-06-17 16:24

Aan: "[REDACTED]@minez.nl>

Moerbeistraat 92
9408 BC Assen
tel: [REDACTED]
info@progresco.nl
www.progresco.nl

Geachte mevrouw [REDACTED],

Helaas kon ik uw antwoord niet meer gebruiken bij het opstellen van mijn zienswijze omdat ik die voor 19 juni 2017 moest op sturen naar het ministerie van EZ in Den Haag. Wat ik afgelopen vrijdag per aangetekende brief heb gedaan. Ter kennisgeving stuur ik u deze zienswijze toe.

Wel heb ik naar aanleiding van het opstellen van deze zienswijze nog een vraag aan u. Ik ben voornemens om op basis van de informatie die ik gevonden heb (en omschreven heb in mijn zienswijze) een verzoek in te dienen bij de SdoM om de gaswinning in de productieput Vries-10 op korte termijn stil te leggen. Dit verzoek zal onder andere ondersteund worden door betrokken bewoners.

Bij wie kan ik dit verzoek indienen en welke regels gelden hiervoor?

Met vriendelijke groeten,
[REDACTED]

© progresco

Dit bericht (inclusief bijlagen) kan vertrouwelijk zijn. Het bekend maken, kopiëren en verspreiden van een bericht dat niet voor u bestemd is, is niet toegestaan. Als u dit bericht per ongeluk heeft ontvangen, verzoeken wij u vriendelijk de afzender te informeren en het bericht direct te vernietigen. De verzender van dit e-mail bericht sluit elke aansprakelijkheid uit wanneer informatie in deze e-mail niet correct of onvolledig is, niet tijdig overkomt of indien schade ontstaat ten gevolge van deze e-mail. Op al onze leveringen en aanbiedingen zijn onze algemene leveringsvoorwaarden van toepassing. E-mail communications are not secure and therefore neither the sender nor Progresco accept any legal responsibility for the content of their e-mail messages. The message is intended for the addressee only and its contents are confidential. If you have received message(s) in error notify the sender. Thank you

Bijlagen:

Zienswijze winningsplan Westerveld [REDACTED].pdf

64,2 KB

Date : 8-3-2018 16:09:55

16.423

F

T

Subject : Fwd: 20180307_reactiebrief verkenning Tcbb uniforme schadeafhandeling

Attachment : 20180307_reactiebrief verkenning Tcbb uniforme schadeafhandeling.docx;def_verslag_EZK-verkenning.pdf;

[Outlook voor iOS](#) downloaden

From: [REDACTED]
Sent: Wednesday, March 7, 2018 1:58:06 PM
To: [REDACTED]
Subject: FW: 20180307_reactiebrief verkenning Tcbb uniforme schadeafhandeling

In aanvulling:

Graag inhoudelijk even doornemen en evt. bespreken met je portefeuillehouder. Wij zouden dan graag uiterlijk volgende week dinsdag reactie krijgen.
@[REDACTED]. Is er al een bestuurlijk overleg ingepland?

Nogmaals groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 7 maart 2018 13:55
Aan: [REDACTED]
[REDACTED]<[REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl>
Onderwerp: 20180307_reactiebrief verkenning Tcbb uniforme schadeafhandeling

Dag mensen,

Zoals vorige week in ons ambtelijke overleg afgesproken hebben [REDACTED] en ondergetekende gewerkt aan een brief aan Wiebes.
Hierbij ons voorstel voor de inhoudelijke reactie op de Tcbb-verkenning.

Groet, [REDACTED]

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Behandeld door

Doorkiesnummer

Vries

07 maart 2018

Aan: De minister van Economische Zaken en Klimaat
De heer ir. E.D. Wiebes
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Onderwerp: Reactie verkenning Tcbb naar uniforme afhandeling mijnbouwschade

Geachte heer Wiebes,

Als Drentse overheden hebben wij u bij brief van 19 juli 2017 verzocht te zorgen voor gelijke behandeling en onafhankelijke afhandeling van (aardbevings)schade als gevolg van gaswinning. Mede naar aanleiding van dit verzoek heeft u op 21 september 2017 (DGTEM-EO/1743792) aan de Tcbb gevraagd een verkenning uit te voeren naar de mogelijkheden voor een regeling omtrent uniforme afhandeling van mijnbouwschade. In het kader van haar verkenning heeft de Tcbb een gesprek gevoerd met de provincie Drenthe en een aantal Drentse gemeenten.

De Tcbb heeft 28 februari jl. u de resultaten van haar verkenning 'Help, een scheur in mijn huis!' aangeboden. Hierin worden door de Tcbb de contouren geschetst voor een uniforme wijze van afhandeling van mijnbouwschade in Nederland. Wij hebben kennis genomen van dit rapport.

Belangrijke aanknopingspunten

Wij zijn blij te kunnen constateren dat met deze verkenning een goede start is gemaakt met het uniform regelen van de afwikkeling van mijnbouwschade. Evenals de Tcbb zijn wij van mening dat een uniforme landelijke aanpak voor de beoordeling van risico's op mijnbouwschade én de afhandeling van mijnbouwschades wenselijk en noodzakelijk is. Dit om gevoelens van vrees en ongelijke behandeling bij burgers weg te nemen. Het voorliggende rapport biedt naar onze mening belangrijke aanknopingspunten voor een adequate en ruimhartige schadeafhandeling. Echter zijn een aantal zaken nog niet geheel uitgewerkt. Dit leidt bij ons tot enkele vragen en opmerkingen, die wij graag met u willen delen.

Gebiedsarrangement/ rol lokale overheid

De Tcbb adviseert u om in het kader van een integrale aanpak van schaderisico's bij mijnbouwactiviteiten te gaan werken met gebiedsarrangementen. In deze zogenoemde gebiedsarrangementen moeten dan afspraken worden gemaakt tussen de mijnbouwbedrijven en lokale overheden. Wij kunnen ons voorstellen dat verschillende gasvelden en winningen, met ieder hun specifieke kenmerken, vragen om onderscheid in de integrale benadering en monitoring van de risico's voor, tijdens en na de winning. Echter vragen wij ons wel af hoe bij verschillende gebiedsarrangementen de rechtsgelijkheid wordt geborgd. Onze zorg heeft hierbij met name betrekking op de schadeafwikkeling.

Vanuit onze rol als lokale overheden hebben eerder aangegeven graag mee te denken over oplossingen, maar geen formele bevoegdheden te willen overnemen. Het is niet duidelijk hoe het gebiedsarrangement

Postadres

Postbus 5, 9480 AA Vries

Bezoekadres

Kornoeljeplein 1, Vries

Website

www.tynaarlo.nl

Bankrelaties

BIC: BNGHNL2G

Telefoonnummer

[0592] [REDACTED]

Faxnummer

[085] [REDACTED]

E-mail

info@tynaarlo.nl

zich hiermee verhoudt. Uitgangspunt dient wat ons betreft te zijn dat de rijksoverheid aanspreekbaar en verantwoordelijk is.

Rechtsgelijkheid

Voor alle Nederlanders geldt bij wet hetzelfde recht dat door de mijnbouw veroorzaakte schade wordt vergoed door de veroorzaker. De Tcbb geeft in haar rapport aan dat een burger een betere bewijspositie krijgt door het 'wettelijke bewijsvermoeden', zoals dat voor Groningen van toepassing is. In het advies wordt hier echter niet op teruggekomen.

Wij vinden dat, naast het protocol voor het Groningenveld, gelijke afspraken en rechten moeten gelden voor alle schade als gevolg van alle andere mijnbouwactiviteiten overal in Nederland. De gevolgen van de gaswinning in het Groningenveld hebben een specifieke dynamiek. Wij erkennen dat, maar dat rechtvaardigt niet dat er ongelijkheid is bij de afhandeling en beoordeling van schademeldingen. Dit geldt te meer daar in sommige gebieden sprake is van overlap van effectgebieden tussen het Groningen gasveld en zogenoemde kleine gasvelden.

Landelijk instituut mijnbouwschade

Wij kunnen ons vinden in het advies van de Tcbb aangaande de instelling van een landelijk instituut mijnbouwschade. Hiermee wordt invulling gegeven aan ons uitgangspunt voor een rechtvaardige en onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschade in Nederland. Tevens wordt hiermee invulling gegeven aan waarborging van alle mijnbouwschade door de rijksoverheid. Ook wordt zo voorkomen dat ingeval van stapeling van mijnbouwactiviteiten er onduidelijkheid ontstaat over welke partij hiervoor aansprakelijk kan worden gesteld. Voor een burger met mijnbouwschade resteert dan daadwerkelijk één loket, waar een efficiënte, onafhankelijke afhandeling van schade gewaarborgd is.

Pilot Zuidlaren

Na de beving bij Zuidlaren op 23 december 2016 zijn 358 schademeldingen ontvangen bij de Nederlandsche Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) of het Centrum Veilig Wonen. Vervolgens gaf de NAM opdracht voor onderzoek naar de oorzaak van voornoemde schades. Dit onderzoek is verricht door Witteveen+Bos. Volgens de rapportages kan bij circa een derde van de meldingen de beving van invloed zijn geweest op het ontstaan van de schade. Provincie Drenthe en de gemeente Tynaarlo hebben u op schriftelijk hun advies uitgebracht over de afwikkeling van deze schades (zie bijlage).

Aangezien in de situatie Zuidlaren de stadia van ontvankelijkheid, het onderzoek en daarmee een eerste beoordeling van de causaliteit in opdracht van de NAM reeds zijn gepasseerd, kan hier dus geen sprake zijn van een volledige pilot. Wij kunnen ons wel voorstellen dat de afwikkeling van deze schades voor het resterende deel van de procedure als pilot gaan gelden. Voor de volledige inhoud van ons advies verwijzen wij naar voornoemde brief (zie bijlage).

Gedupeerde burgers wachten inmiddels meer dan één jaar op afwikkeling van hun schademeldingen. Wij verzoeken u daarom op de korte termijn duidelijkheid te bieden aan gedupeerden, zowel inhoudelijk als procedureel.

Voorkomen van schade

Wij beseffen dat de onderhavige verkenning van de Tcbb zich primair richt op een uniforme en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade in Nederland. Zoals aangegeven onderschrijven wij deze stap naar een noodzakelijke verbetering van de schadeafhandeling.

Wij vragen u daarnaast werk te maken van het onderdeel voorkomen van mijnbouwschade (preventief handelen). Wij kunnen ons voorstellen dat u hiervoor een soortgelijke verkenning laat uitvoeren.

Tot slot

Al met al zijn wij van mening dat met deze verkenning een goede aanzet is gegeven voor het regelen van een uniforme en onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschade in Nederland. Wel geven een aantal onderdelen uit het advies aanleiding tot onze bovengenoemde opmerkingen. Wij verzoeken u deze aandachtspunten mee te nemen in de verdere uitwerking.

Wij zijn benieuwd naar uw vervolgstappen in dit proces. Evenals eerder zijn wij ook in de toekomst gaarne bereid hierin te blijven meedenken.

Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Deze brief is tot stand gekomen in overleg tussen de provincie Drenthe en de gemeenten Tynaarlo, Aa en Hunze, Assen en Noordenveld.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

Mr. J. Th. Van Nieukerken
Gemeentesecretaris

Drs. M.J.F.J. Thijsen
Burgemeester

'Help, een scheur in mijn huis!'

Een verkenning naar een uniforme en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade in Nederland

(februari 2018)

Technische commissie bodembeweging

Postbus 20401
2500 EK Den Haag
T 088 042 5718
www.tcbb.nl
secretaris@tcbb.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting

- 1. Inleiding; verzoek tot verkenning**
- 2. Mijnbouwschade in Nederland**
- 3. Lessen uit de huidige wijze van schadeafhandeling**
- 4. Naar een uniforme, onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschades in Nederland**
- 5. Nadere uitwerking**
- 6. En verder?**

Bijlagen

- 1. Lijst van geraadpleegde personen en instanties**
- 2. Notitie Tcbb 'Mijnbouw, bodembeweging en schade'**
- 3. Achtergrondstudies**

Samenvatting

Mijnbouwactiviteiten roepen bij bewoners en bestuurders emoties op rond mogelijke risico's en afhandeling van schade, niet alleen in Groningen, maar ook daar buiten, zoals in Drenthe, Friesland, Noord- en Zuid-Holland en Limburg.

De vraag naar rechtsgelijkheid rond de afhandeling van mijnbouwschade in heel Nederland wordt luider. Daarbij zijn (bestuurlijke) keuzes nodig.

De Tcbb pleit voor een integrale aanpak van schaderisico's bij mijnbouwactiviteiten. Deze integrale aanpak zou moeten bestaan uit:

- een integrale en transparante beoordeling van schaderisico's voorafgaand aan de mijnbouwactiviteiten;
- een transparante monitoring van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten;
- een heldere communicatie over mogelijke schaderisico's bij mijnbouwactiviteiten;
- een adequate, efficiënte afhandeling van eventuele schades die tijdens of na beëindiging van de mijnbouwactiviteiten optreden.

Deze onderdelen zouden per mijnbouwactiviteit vooraf in een gebiedsarrangement moeten worden vastgelegd tussen mijnbouwer en bestuur van het betrokken gebied.

Voor de afhandeling van mijnbouwschades adviseert de Tcbb om te komen tot een uniforme **landelijke aanpak** voor de afhandeling van mijnbouwschades. Daarbij zou per mijnbouwactiviteit in een gebiedsarrangement voorzien moeten worden in een **basisvoorziening** voor een snelle, efficiënte afhandeling van kleine schades.

Mijnbouwschades moeten kunnen worden aangemeld bij een nieuw landelijk **Instituut Mijnbouwschade (IM)**. Dit Instituut draagt zorg voor een onafhankelijke beoordeling en afhandeling van de schades binnen een publiekrechtelijk kader. Om de kennis en ervaring met specifieke mijnbouwschades te bundelen beveelt de Tcbb aan om dit instituut in te richten in een aantal kamers:

- Gaswinning Groningenveld;
- Gaswinning Kleine Velden;
- Zoutwinning;
- Limburg;
- Geothermie.

1. Inleiding; verzoek tot verkenning

1.1 Inleiding

In Nederland vindt mijnbouw in vele vormen plaats: gaswinning uit het grote Groningenveld en uit verschillende kleinere gasvelden in Friesland, Drenthe, Overijssel en Noord- en Zuid-Holland; opslag voor gas en andere stoffen in de diepe ondergrond in Drenthe en Noord-Holland; olie- en gaswinning in de diepe zeebodem; oliewinning uit diverse putten in Groningen en Drenthe; zoutwinning in Friesland en Twente; geothermie in tot nu toe Zuid-Holland en voorheen (tot plm. 1970) kolenwinning in Limburg.

Als gevolg van mijnbouw in de diepe ondergrond kunnen bodembewegingen optreden, zowel bodemdaling of -stijging als bodemtrilling. Deze bodembewegingen kunnen tot schade aan gebouwen en installaties leiden.

Maar schade aan gebouwen en installaties kan ook andere oorzaken hebben: een 'slappe' ondergrond, grondwaterfluctuaties, bouwkundige gebreken, trillingen als gevolg van langrijdend verkeer etc. In de praktijk is het vaak moeilijk om met zekerheid te bepalen of een schade aan een gebouw (bijvoorbeeld een scheur in een muur) veroorzaakt is door een mijnbouwactiviteit of (mede) door een andere omstandigheid.

Onder invloed van de grote publieke belangstelling voor de afhandeling van schades aan gebouwen en installaties na de aardbevingen in Groningen bestaat bij burgers en bestuurders steeds meer behoefte aan duidelijkheid en transparantie over de aanpak die gevolgd moet worden om vast te stellen welke schades wel, en welke schades niet het gevolg zijn van gaswinning of andere mijnbouwactiviteiten. Ook moet helder zijn hoe wordt omgegaan met schades waarvan niet met zekerheid kan worden vastgesteld of deze al dan niet zijn veroorzaakt door de mijnbouwactiviteit.

Verschillende aspecten vragen hierbij aandacht:

- de grote (economische) ongelijkheid tussen de schadelijdende burger en de mijnbouwer;
- de blijvende technische onzekerheden bij het vaststellen van het causaal verband tussen schade en mijnbouwactiviteit;
- de vraag voor wiens risico deze onzekerheden moeten komen bij de afhandeling van mijnbouw-schades;
- de groeiende nadruk op de publieke zorgplicht van de Staat bij mijnbouwactiviteiten naast de aansprakelijkheid van de mijnbouwer;
- de grote maatschappelijke onrust bij het optreden van schades die mogelijk verband houden met mijnbouwactiviteiten, en in het verlengde daarvan;
- de groeiende weerstand bij burgers tegen nieuwe mijnbouwactiviteiten in hun omgeving.

1.2 Verzoek tot verkenning

Tegen deze achtergrond heeft het ministerie van EZK bij brief van 21 september 2017 (DGTEM-EO/1743792) aan de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) verzocht om - samen met de door haar relevant geachte partijen - een verkenning uit te voeren naar de mogelijkheden om te komen tot een verbeterde - en zo mogelijk uniforme - wijze van afhandeling van schade veroorzaakt door mijnbouw in Nederland.

Als onderdeel van deze verkenning heeft de Tcbb in de aanloop van het nieuwe schadeprotocol voor Groningen op 6 oktober 2017 een workshop met een aantal direct-betrokkenen gehouden. In de daarop volgende weken heeft de Tcbb met nog vele andere groepen en instanties gesproken (zie bij-

lage 1). Uiteraard heeft de Tcbb ook gebruik gemaakt van haar eigen langjarige ervaringen bij de afhandeling van mijnbouwschade.

Het ministerie heeft nadrukkelijk verzocht om bij deze verkenning ook de inhoud van het nieuwe schadeprotocol voor Groningen te betrekken. Van vele kanten wordt bepleit om burgers met mijnbouwschade in 'de rest van Nederland' niet anders te behandelen dan burgers in 'Groningen'. Alle redenen dus om te verkennen of de afhandeling van mijnbouwschade volgens het nieuwe Groninger schadeprotocol vertaald kan worden in een uniforme aanpak voor afhandeling van mijnbouwschade in heel Nederland.

2. Mijnbouwschade in Nederland

2.1 Vormen van mijnbouwschade

Mijnbouw is niet zonder risico's. Mijnbouw leidt tot bodembeweging en bodembeweging kan tot fysieke schade leiden aan gebouwen (huizen, bedrijfsgebouwen), installaties, werken (dijken, bruggen, wegen) en bijvoorbeeld agrarische gronden.

Bodembeweging door mijnbouwactiviteiten kan zich manifesteren in de vorm van bodemdaling, bodemstijging en/of bodemtrilling. In bijlage 2 bij deze verkenning is een nadere uiteenzetting opgenomen over de verschillende mijnbouwactiviteiten in Nederland en welke bodembewegingen en schade deze mijnbouwactiviteiten met zich mee (kunnen) brengen.

Gaswinning (en ook ondergrondse opslag) kan leiden tot aardbevingen. Deze aardbevingen veroorzaken bodemtrilling. Afhankelijk van de sterkte van de bodemtrilling aan het aardoppervlak en de samenstelling van de ondergrond kan dit tot fysieke schade aan gebouwen leiden. We zien dit natuurlijk in Groningen, maar ook bij een aantal kleinere gasvelden in Drenthe en Noord-Holland.

Gaswinning - maar bijvoorbeeld ook zoutwinning - leidt daarnaast tot bodemdaling. Zolang deze bodemdaling gelijkmatig plaatsvindt, 'zakken' gebouwen gelijkmatig mee, en bestaat er in beginsel geen risico op schade. Bij significante bodemdaling is het soms nodig dat waterschappen corrigerende maatregelen nemen ten aanzien van de waterstanden. Door deze maatregelen kan er - indirect - schade aan gebouwen ontstaan, zoals wateroverlast.

NB: bodemdaling kan ook tot schade leiden aan werken en/of agrarische gronden. Voor dergelijke schades bestaat tussen agrariërs, overheden en mijnbouwers een systeem voor schadeafhandeling via de Commissies bodemdaling Friesland en Groningen en de schadecommissies van waterschappen. Deze schades blijven in deze verkenning buiten beschouwing.

Bodemrijzing speelt met name in Limburg. Daar zijn rondom 1970 de kolenmijnen gesloten en is de kolenwinning gestaakt. In de jaren negentig zijn ook de pompen stilgezet, die zorgden voor het weghouden van het water uit de mijnen, stijgt de mijnwaterspiegel in Limburg. Dit leidt op verschillende plaatsen tot ongelijkmatige bodembewegingen, met schades tot gevolg aan daarop aanwezige gebouwen.

2.2 Aansprakelijkheid voor mijnbouwschade

In Nederland is op grond van artikel 6:177 BW de mijnbouwer aansprakelijk voor de schade die hij met zijn mijnbouwactiviteiten veroorzaakt aan gebouwen en installaties.

Dit betekent dat degene die schade aan zijn gebouw of installatie ondervindt in beginsel moet bewijzen dat deze schade veroorzaakt is door (het gevolg is van) de activiteit van de mijnbouwer.

Om de eigenaar bij deze bewijspositie tegemoet te komen is in de Mijnbouwwet erin voorzien dat:

- a. de mijnbouwer op eerste verzoek alle relevante informatie over zijn mijnbouwactiviteiten aan de eigenaar ter beschikking moet stellen (artikel 6:177 BW);
- b. de eigenaar zich kan wenden tot de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) om een advies te krijgen over het verband tussen die schade en de mijnbouwactiviteiten, en over de hoogte van het schadebedrag.

De Tcbb is een onafhankelijke commissie, die bij wet is ingesteld. De samenstelling, taak en werkwijze van deze commissie is nader geregeld in de artikelen 113 tot en met 122 van de Mijnbouwwet.

Bij de schades die zijn opgetreden na de aardbevingen in Groningen heeft de wetgever de (vele) eigenaren van gebouwen in Groningen nog verder tegemoet willen komen en is (per 1 januari 2017) voorzien in:

- c. een wettelijk bewijsvermoeden (ex artikel 6:177a BW). Op grond van dit bewijsvermoeden wordt een fysieke schade aan een gebouw of installatie, die naar zijn aard redelijkerwijs een schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningerveld zou kunnen zijn, vermoed veroorzaakt te zijn door die gaswinning. Als sprake is van zo'n schade zal de mijnbouwer (in Groningen: de NAM) aannemelijk moeten maken dat de betreffende schade niet veroorzaakt is door de gaswinning, maar een andere oorzaak heeft.

Op papier is hiermee de aansprakelijkheid voor mijnbouwschade goed geregeld. In de praktijk is het voor een burger toch vaak lastig om zijn schade bevredigend afgehandeld te krijgen. Hiervoor zijn verschillende oorzaken aan te wijzen.

2.3 Huidige loketten voor de afhandeling van mijnbouwschades

Waar kan een burger nu terecht met schade aan zijn huis, die mogelijk verband houdt met mijnbouwactiviteiten?

In Groningen konden burgers voor de afhandeling van hun schades aanvankelijk naar de NAM, en later naar het CVW, met eventueel een beroep op onafhankelijke arbiters. Daarmee was feitelijk sprake van een procedure tussen de burger en de NAM, waarbij de burger 'hulp' kreeg van het wettelijk bewijsvermoeden. Daarnaast kunnen zij een beoordeling vragen aan de Tcbb, en uiteindelijk aan de civiele rechter. Met ingang van 19 maart 2018 zal de schadeafhandeling plaatsvinden door de nieuwe onafhankelijke Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG). Er zal dan geen sprake meer zijn van procedures tussen burgers en de NAM; de TCMG zal de schades onafhankelijk technisch en juridisch beoordelen, met de mogelijkheid van (bezwaar en uiteindelijk) beroep bij de bestuursrechter. In Groningen wachten op dit moment nog duizenden schademeldingen op afhandeling.

Burgers in de rest van Nederland zijn voor de afhandeling van hun schades aangewezen op de mijnbouwer, en uiteindelijk op de civiele rechter. Zij kunnen daarbij de schade laten onderzoeken door de Tcbb. Maar voor hen geldt daarbij geen wettelijk bewijsvermoeden, zodat zij uiteindelijk moeten aantonen dat hun schade het gevolg is van een specifieke mijnbouwactiviteit. De Tcbb geeft jaarlijks zo'n 50 adviezen over het causaal verband tussen schade aan een woning en een mijnbouwactiviteit. In afwachting van de ontwikkelingen rond het nieuwe schadeprotocol voor Groningen wachten met name in Drenthe (Emmen, Zuidlaren) nog vele honderden schademeldingen op afhandeling.

Voor burgers in Limburg komt daar nog bij dat op grond van de huidige wetgeving aanspraken op schadevergoeding in verband met de kolenwinning inmiddels zijn verjaard. Voor burgers die schade lijden als gevolg van de huidige bodembewegingen is door een aantal overheden een Stichting Calamiteitenfonds Mijnwaterschade opgericht, van waaruit schadevergoedingen kunnen worden uitgekeerd. De Tcbb onderzoekt - op verzoek van burgers - wel het causaal verband tussen schade aan een

woning en de bodembewegingen (plm. tien keer per jaar), maar burgers hebben nog altijd geen zicht op vergoeding van vastgestelde schades.

3. Lessen uit de huidige wijze van schadeafhandeling

Uit de huidige wijze van afhandeling van mijnbouwschade kan een aantal 'lessen' worden geleerd:

- schade aan gebouwen heeft vaak meerdere oorzaken;
- het is technisch lang niet altijd mogelijk om met een grote mate van zekerheid te bepalen dat een bepaalde schade aan een gebouw het gevolg is van een concrete mijnbouwactiviteit; 'technisch' deskundigen zijn het ook lang niet altijd met elkaar eens over het causaal verband tussen een bepaalde schade en een mijnbouwactiviteit;
- goede technische onderzoeken naar het causaal verband tussen schades en mijnbouwactiviteiten zijn door hun complexiteit (beoordeling van onder- en bovengrond en bouwkundige staat en bouwhistorie) duur en kosten veel tijd, terwijl de onzekerheid over het causaal verband daardoor vaak nauwelijks wordt verkleind;
- de (technische) kennis over de effecten van mijnbouwactiviteiten op gebouwen is voortdurend in ontwikkeling; bundeling en toegankelijkheid van die kennis is van groot belang;
- de technische en juridische onzekerheden bij mijnbouwschades vergen een onafhankelijke, en zo veel mogelijk uniforme technische en juridische beoordeling van deze schades;
- het 'wettelijk bewijsvermoeden', zoals dat voor Groningen van toepassing is helpt een burger vooral aan een betere bewijspositie ten opzichte van de mijnbouwer; bij een onafhankelijke schadebeoordeling zal de burger niet meer tegenover de mijnbouwer staan en komt het aan op een onafhankelijke weging van de mogelijke oorzaken van de schade;
- transparantie en zekerheid vooraf over een snelle en onafhankelijke beoordeling van mijnbouwschades dragen sterk bij aan de acceptatie van mogelijke risico's op schades bij nieuwe mijnbouwactiviteiten;
- daarnaast hechten burgers (en hun lokale bestuurders) aan transparantie bij de afweging van risico's op schades bij de beoordeling van (plannen voor) nieuwe mijnbouwactiviteiten en bij het monitoren van deze risico's, zowel tijdens als gedurende een zekere periode na beëindiging van de winningsactiviteiten;
- mijnbouwschade (zoals een scheur in een muur etc.) leidt 'naar zijn aard' vaak tot grote onzekerheid bij burgers, en is in zoverre niet vergelijkbaar met gewone vermogensschade. De afhandeling van dergelijke schades vergt oog voor deze bijzondere aard.

4. Naar een uniforme, onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschades in Nederland

4.1 Inleiding

Uit de vele gesprekken die de Tcbb gevoerd heeft blijkt dat er een breed begrip bestaat voor alle energie die gestoken is en wordt om tot een goede afwikkeling van de aardbevingsschades in Groningen te komen. Tegelijkertijd zijn burgers en bestuurders in andere mijnbouwgebieden in toenemende mate bevreesd voor schades à la Groningen, en ervaren zij een gevoel van rechtsongelijkheid ten opzichte van Groningen bij het voorkomen en afhandelen van hun schades.

Een uniforme landelijke aanpak voor de beoordeling van risico's op mijnbouwschade en de afhandeling van mijnbouwschades is wenselijk om deze gevoelens van vrees en ongelijke behandeling weg te nemen. Zij biedt bovendien kansen om mijnbouwactiviteiten niet slechts als een 'winning' voor de mijnbouwmaatschappij te organiseren, maar veeleer als een gezamenlijke bijdrage van gebied en mijnbouwer aan de energievoorziening voor ons land.

4.2 De manier van denken

Uitgangspunt is dat de Staat niet alleen in Groningen, maar ook in de rest van Nederland de verantwoordelijkheid draagt voor een rechtvaardige en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschades bij burgers, met oog voor de menselijke maat en doelmatigheid.

De afhandeling van mijnbouwschades hoort daarbij niet enkel en alleen een technische en juridische beoordeling te omvatten, maar dient onderdeel te zijn van een integrale aanpak van schaderisico's bij mijnbouwactiviteiten. Deze integrale aanpak zou bij iedere nieuwe mijnbouwactiviteit moeten bestaan uit:

- een integrale en transparante beoordeling van schaderisico's voorafgaand aan de mijnbouwactiviteiten, en
- een transparante monitoring van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten,
- een heldere communicatie over de schaderisico's bij mijnbouwactiviteiten, en
- een adequate, efficiënte afhandeling van eventuele schades, die tijdens of na beëindiging van een mijnbouwactiviteit optreden.

De verschillende onderdelen van deze integrale aanpak zouden per mijnbouwactiviteit vooraf in een gebiedsarrangement moeten worden vastgelegd tussen mijnbouwer en bestuur van het betrokken gebied. Het tot stand komen van zo'n gebiedsarrangement zou voorwaarde voor instemming met de mijnbouwactiviteit moeten zijn.

NB De leden van de NOGEPa, branchevereniging voor de olie en gasindustrie, hebben in september 2017 een gedragscode gepubliceerd. In deze code wordt aanbevolen om bij nieuwe mijnbouwactiviteiten zo vroeg mogelijk samen met de omgeving een specifiek projectafstemmingsprogramma te maken. Zo'n programma zou onderdeel kunnen zijn van een 'integraal' gebiedsarrangement.

Voor de afhandeling van met name kleine schades zou in een gebiedsarrangement moeten worden voorzien in een zoveel mogelijk uniforme basisvoorziening. Binnen deze voorziening zouden kleine schades binnen een vooraf bepaald effectgebied eenvoudig moeten kunnen worden hersteld of vergoed (zonder dure en tijdrovende onderzoeken en procedures, bijvoorbeeld zoals bij schadeverzekeringen).

5. Nadere uitwerking

5.1 Risicoanalyse en preventie van mijnbouwschade

Mijnbouwers moeten nu reeds bij plannen voor nieuwe mijnbouwactiviteiten uitvoerig onderzoek doen naar de risico's op schade aan de omgeving van die activiteiten. De minister van EZK beoordeelt - mede op basis van adviezen van de Tcbb - deze risicoanalyses bij zijn beslissing over instemming met de betreffende activiteiten en betreft deze risico's bij de afweging van alle betrokken belangen. Deze risicoanalyses zijn nu veelal nog zeer technisch van aard en voor burgers nauwelijks te doorgronden. Voor een goed begrip én acceptatie van deze risico's zouden deze analyses, en de wijze waarop de risico's in de besluitvorming door de minister worden betrokken, aanmerkelijk transparanter moeten worden.

Vaste onderdelen van deze risicoanalyses zouden voorts moeten zijn een concrete beschrijving van de mogelijke maatregelen om eventuele schades te voorkomen en hoe het risico op schades tijdens de mijnbouwactiviteiten zal worden gemonitord.

Voor een adequate beoordeling van mijnbouwschades achteraf is het van belang om vooraf de relevante kenmerken van het betreffende gebied en de daarin aanwezige bebouwing in kaart te brengen. Het verdient aanbeveling om hiervoor een uniforme aanpak te ontwikkelen.

5.2 Monitoring van bodembeweging

Voor burgers is bodembeweging een ongrijpbaar, en daarom veelal beangstigend fenomeen. Transparantie over de feitelijke bodembeweging in een bepaald gebied kan onrustgevoelens wegnemen. Bovendien zijn goede monitorgegevens over de bodembeweging in een bepaald gebied essentieel om bij eventuele schades tot een goede beoordeling van een mogelijk causaal verband met een concrete mijnbouwactiviteit te kunnen komen.

Onderdeel van een gebiedsarrangement voor een nieuwe mijnbouwactiviteit zou dan ook moeten zijn de inrichting van een adequaat monitoringssysteem, met heldere afspraken over het beheer en de toegankelijkheid van de betreffende gegevens. Uitgangspunt daarbij zal moeten zijn dat een geïnteresseerde burger eenvoudig in staat moet zijn om het verloop van de bodembeweging in zijn omgeving te kunnen volgen.

5.3 Afhandeling van kleine schades

Schade aan een gebouw kan verschillende oorzaken hebben. Naast bodembeweging door mijnbouw zijn mogelijke oorzaken zettingen door een 'slappe' ondergrond, grondwaterfluctuaties, bouwkundige gebreken, temperatuurspanningen, trillingen als gevolg van langsrijdend verkeer etc. Vaak is er ook sprake van een combinatie van oorzaken.

De mate van schade kan ook sterk verschillen. Zeer lichte schade, zoals de zichtbare aanwezigheid van haarscheuren in muren, kan op esthetische bezwaren stuiten maar heeft meestal geen constructieve consequenties. Het herstel van dergelijke schades is over het algemeen relatief eenvoudig. Aan de andere kant van het spectrum is sprake van ernstige constructieve schade, waarbij er gevaar voor instorting kan zijn. De veiligheid is dan in het geding. Het herstel van deze schades is in het algemeen zeer ingrijpend.

De ervaringen met het beoordelen van schades in Groningen laten zien dat het met name bij de lichtere schades in de praktijk vaak niet goed mogelijk is om met voldoende zekerheid te bepalen of een schade in een gebouw (bijvoorbeeld een scheur in een muur) veroorzaakt is door mijnbouw of door een andere omstandigheid en ook dat vaak sprake is van een combinatie van oorzaken. De conclusie is dan op z'n best dat de betreffende schade (mede) veroorzaakt kan zijn door mijnbouw.

Schademeldingen betreffen (ook in Groningen) vaak relatief kleine schades. Diepgaand onderzoek naar de oorzaak van die schades lijkt dan niet proportioneel. In veel gevallen is het onder voorwaarden direct herstellen van die schades aanzienlijk efficiënter dan het uitvoeren van uitgebreid onderzoek, aangevuld met contra-expertises en beoordelingen door juristen.

Bij grote aantallen schades ligt een eerste marginale toetsing en afhandeling van de kleine schades meer voor de hand, zoals dat ook bij de afhandeling van kleine schades door verzekeringsmaatschappijen gebeurt. Dat bevordert ook een snelle afhandeling van alle schades. Bij de marginale toetsing wordt nagegaan of aan bepaalde, gebiedsafhankelijke voorwaarden wordt voldaan. De eerste drie voorwaarden kunnen zijn dat de schadelocatie in een (vooraf bepaald) effectgebied ligt, dat de schade naar aard, omvang en ontstaanstijdstip kan zijn veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van de mijnbouwactiviteit en dat de schade niet evident het gevolg is van een andere oorzaak. Als niet aan deze voorwaarden wordt voldaan volgt afwijzing van de claim. Wordt wel aan deze voorwaarden voldaan dan wordt vervolgens nagegaan of het schadebedrag redelijk is in relatie tot de ge-

claimde schade en of het schadebedrag onder een vastgesteld drempelbedrag voor uitgebreide toetsing ligt. Wordt ook aan deze voorwaarden voldaan dan volgt direct vergoeding van de schade (in geld of in de vorm van herstel).

5.4 Afhandeling van grote(re) schades

Grote(re) schades rechtvaardigen nader onderzoek naar de oorzaak van deze schades, en naar een mogelijk causaal verband met een mijnbouwactiviteit.

Ook nader onderzoek naar de schade dient proportioneel te zijn. Als het bijvoorbeeld alleen gaat om de vraag welk schadebedrag behoort bij de geclaimde schade dan kan het onderzoek daartoe beperkt blijven. Een onafhankelijke kostendeskundige kan dan het schadebedrag vaststellen waarna tot schadevergoeding kan worden overgegaan.

Nader onderzoek naar de oorzaak van een schade en het causaal verband met een mijnbouwactiviteit moet door een onafhankelijke technische deskundige worden uitgevoerd en dient inzicht te verschaffen in de mate van (on)zekerheden. De resultaten van dit onderzoek moeten uiteindelijk de basis zijn voor een onafhankelijke beoordeling van een aanvraag tot schadevergoeding.

5.5 Een landelijk instituut mijnbouwschade

Reeds uit een oogpunt van bundeling van kennis en ervaring ligt het voor de hand om de afhandeling van mijnbouwschades onder te brengen bij een landelijk onafhankelijk Instituut Mijnbouwschade, zoals dit feitelijk nu reeds voor Groningen wordt ingericht in de vorm van de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG). Om recht te doen aan eventuele specifieke kenmerken van schades bij de verschillende mijnbouwactiviteiten, zou overwogen kunnen worden om het Instituut Mijnbouwschade hiervoor in te richten met een aantal grotere en kleinere 'kamers', bijvoorbeeld:

- Gaswinning Groningenveld;
- Gaswinning Kleine Velden;
- Zoutwinning;
- Limburg;
- Geothermie.

Het Instituut Mijnbouwschade zou een vergelijkbaar discretionaire beoordelingsruimte moeten krijgen als de TCMG. Deze TCMG kan dan op termijn opgaan in de kamer Gaswinning Groningenveld van het Instituut Mijnbouwschade.

Voor de financiering van de schadevergoedingen en de kosten van schadeafhandeling zouden tussen de Staat en de mijnbouwers vergelijkbare afspraken gemaakt kunnen worden, als onlangs zijn gemaakt tussen de Staat en de NAM bij de instelling van de TCMG.

Verwacht mag worden dat de TCMG op korte termijn voor Groningen richtlijnen en procedures zal ontwikkelen voor het uitvoeren van technisch onderzoek naar de oorza(a)k(en) van geclaimde schades en de juridische beoordeling daarvan. Deze richtlijnen en procedures zullen dan ook als leidraad kunnen gelden bij de ontwikkeling van richtlijnen voor de afhandeling van mijnbouwschades door de andere kamers.

5.6 Positie overige 'loketten'

Wanneer mijnbouwschades ook in de rest van Nederland zullen worden afgehandeld door een onafhankelijk Instituut Mijnbouwschade bestaat daarnaast geen behoefte meer aan een afzonderlijke adviesraad van de Tcbb in individuele schadegevallen. De Tcbb zou zich dan kunnen toeleggen op bijvoorbeeld meer algemene adviezen over richtlijnen, werkwijzers en normeringen bij de afhandeling

van mijnbouwschades (naast haar wettelijke adviestaak over schaderisico's bij nieuwe mijnbouwactiviteiten).

Ook het aparte schadefonds van de Stichting Calamiteitenfonds Mijwaterschade Limburg zou in het Instituut Mijbouwschade kunnen opgaan, terwijl de bestaande Commissies Bodemdaling zich zouden kunnen beperken tot de afhandeling van schades aan overheidswerken en agrarische gronden.

Het huidige algemene - landelijke - informatiepunt over mijnbouwschade (Het Landelijk Loket Mijbouwschade) zou onderdeel kunnen worden van het Instituut Mijbouwschade.

Voor een burger met mijnbouwschade zou aldus daadwerkelijk één loket resteren, waar een efficiënte, onafhankelijke en deskundige afhandeling van zijn schade gewaarborgd is.

6. En verder?

In deze verkenning zijn slechts de contouren geschetst van een mogelijke meer integrale, uniforme en onafhankelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades in Nederland.

Veel aspecten verdienen nadere studie en uitwerking, waar onder:

- instructies voor de inhoud en toegankelijkheid van risicoanalyses bij nieuwe mijnbouwactiviteiten;
- instructies voor de inventarisatie en beoordeling van gebiedskenmerken en de aanwezige bebouwing (nulmetingen);
- instructies voor de scope en beoordeling van mogelijke preventiemaatregelen bij nieuwe mijnbouwactiviteiten;
- instructies voor de wijze van monitoring en verzamelen, archiveren en beschikbaar stellen van monitorgegevens tijdens mijnbouwactiviteiten;
- richtlijnen/instructies voor het opnemen, technisch beoordelen en rapporteren van mijnbouwschades;
- richtlijnen voor de afhandeling van kleine schades in gebieden met mijnbouwactiviteiten;
- de invloed van waterpeil aanpassingen op bodembeweging en schades, en de wijze waarop dit bij de afhandeling van mijnbouwschades kan/moet worden betrokken;
- de invloed van meerdere mijnbouwactiviteiten en/of herhaalde bevingen in eenzelfde gebied op het schadebeeld bij gebouwen;
- de normstelling bij de afhandeling van mijnbouwschades (omvang effectgebieden, trillingsnelheden, mate van bodemdaling etc.);
- aspecten van privacy bij een meer uniforme afhandeling van schades.

Over een aantal van deze aspecten worden op dit moment nog nadere studies verricht door onder meer de TU Delft en TNO. Ook de Tijdelijke Commissie Mijbouwschade Groningen zal zich op korte termijn over een aantal van deze aspecten moeten buigen om te komen tot een eenduidige normering en afhandeling van de schadeclaims in Groningen.

De Tcbb kan zich voorstellen dat zij in de komende tijd één of meer workshops organiseert om met direct betrokkenen deze aspecten gezamenlijk nader uit te werken.

Tevens zou bezien kunnen worden of de schadegevallen in bijvoorbeeld Emmen of Zuidlaren zich lenen voor een pilot om de afhandeling van kleine en grote(re) schades daar effectief af te handelen.

Bij al het technische en juridische 'geweld' over de afhandeling van de mijnbouwschades moet de burger die schade lijdt of vreest voor schade, centraal blijven. Toegankelijke, betrouwbare informatie over de risico's op mijnbouwschade én de wijze van afhandeling van eventuele schades is daarvoor van groot belang. Ook op dit punt kan 'de mijnbouwwereld' nog veel winnen!

Bijlage 1. Lijst van geraadpleegde personen en instanties

Najaar 2017 Diverse overleggen NCG, Groningen

29-09-2017 EZ, Den Haag

06-10-2017 Workshop RAS, Amersfoort

26-10-2017 Mr. P. v.d. Vorst, Amersfoort

23-11-2017 Ir. P. van Staalduinen, Amersfoort

28-11-2017 CVW, Appingedam

30-11-2017 Nogepa, Den Haag

11-12-2017 Arbiters, Groningen

21-12-2017 Gedeputeerde Provincie Drenthe, Assen

03-01-2018 Groninger BodemBeweging, Loppersum

08-01-2018 Burgemeester Heerenveen en VNG, Heerenveen

22-01-2018 Burgemeesters Aa en Hunze, Assen, Noordenveld, Tynaarlo, te Assen

31-01-2018 Commissie Bodemdaling Friesland, Rozendaal

01-02-2018 Onafhankelijk Raadsman, Loppersum

Mijnbouw, bodembeweging en schade

1. Mijnbouw en bodembeweging

1.1 Inleiding

Mijnbouw veroorzaakt in beginsel bodembeweging en bodembeweging kan leiden tot fysieke schade aan gebouwen. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de mijnbouwactiviteiten in Nederland die in het kader van deze verkenning van belang zijn en de bodembewegingen die daardoor kunnen worden veroorzaakt.

1.2 Mijnbouwactiviteiten

Voor deze verkenning maakt de Tcbb onderscheid tussen verschillende mijnbouwactiviteiten in Nederland waarbij sprake kan zijn van daaraan gerelateerde schades aan gebouwen en van knelpunten bij de afhandeling van deze schades. Deze mijnbouwactiviteiten zijn:

- gaswinning uit het Groningenveld;
- gaswinning uit de zogenaamde Kleine Velden;
- zoutwinning;
- steenkolenwinning in Limburg;
- geothermie.

Opgemerkt wordt dat de Tcbb bij de gaswinning ook de ondergrondse gasopslag, zoals bij Norg en Grijpskerk, betreft.

Gaswinning uit het Groningenveld

Dat de aardbevingen die worden veroorzaakt door de gaswinning uit het Groningenveld leiden tot schades aan gebouwen is genoegzaam bekend en ook onbetwist. Evenzo is bekend dat al geruime tijd sprake is van knelpunten bij de afhandeling van die schades. Op 31 januari 2018 heeft dat geleid tot de vaststelling bij ministerieel besluit van een nieuw schadeprotocol voor Groningen. Daarmee is een publiekrechtelijk kader gegeven voor een onafhankelijke afhandeling van schades. Op grond van het besluit worden Tijdelijke commissies en bijbehorende deelcommissies ingesteld die zorg zullen dragen voor de afhandeling van de schades met gebruikmaking van in te schakelen deskundigen. De wijze waarop de schade precies zal worden gaan afgehandeld is vooralsnog niet bekend.

Gaswinning uit de zogenaamde Kleine Velden

In Nederland wordt gas gewonnen uit een groot aantal zogenaamde Kleine Velden. Deze velden variëren sterk in omvang maar zijn elk aanzienlijk kleiner dan het Groningenveld. Bij het overgrote deel van deze velden is in het algemeen geen sprake van schade aan gebouwen. In een beperkt aantal gevallen is dat echter anders. Zo is bekend dat de aardbeving in Emmen op 30-09-2015 en de aardbeving in Zuidlaren op 23-12-2016 tot een beperkt aantal schades hebben geleid. Onduidelijk is hoe de afhandeling van die schades verloopt. Het gaat daarbij - in vergelijking met de situatie in Groningen - weliswaar om een relatief klein aantal schades van op zichzelf beperkte omvang, maar ook dat zijn schades die op een adequate manier afgehandeld zullen moeten worden.

Zoutwinning

In Twente, Groningen en Friesland wordt in Nederland zout gewonnen uit de ondergrond. In het algemeen veroorzaakt de zoutwinning geen schade aan gebouwen maar er kunnen uitzonderingen zijn die ook op een adequate manier zullen moeten worden afgehandeld.

Steenkolenwinning in Limburg

In Limburg is sprake van een bijzondere situatie. De steenkolenwinning begon in de Middeleeuwen in de open lucht (dagbouw) gevolgd door industriële mijnbouw vanaf het einde van de 19^e eeuw waarbij de diepte van de winning toenam tot circa 1 km. Om de steenkolen onder droge omstandigheden te kunnen winnen werd tot op grote diepte mijnwater afgepompt. Hoewel de steenkolenwinning omstreeks 1965 is gestopt is het afpompen van mijnwater gecontinueerd totdat in de jaren 1994/1995 ook in Duitsland de steenkolenwinning in de nabij gelegen mijnen is gestopt. Sindsdien stijgt het mijnwater langzaam en deze stijging gaat nog steeds door. Als gevolg hiervan zijn schades ontstaan en de verwachting is dat dit ook in de toekomst nog het geval zal zijn. Naar de mening van de Tcbb is hier sprake van mijnbouwschade omdat het stoppen van afpompen van mijnwater door haar gezien wordt als onlosmakelijk onderdeel van de mijnbouw. Er is dus sprake van naijlende gevolgen van de steenkolenwinning. Voor gedupeerden is vaak niet duidelijk hoe de veroorzaakte schades vergoed worden en in verschillende gevallen zijn deze schades niet vergoed.

Geothermie

Geothermie is in ontwikkeling. In de toekomst zal sprake zijn van geothermieprojecten waarbij geboord wordt tot op steeds grotere diepte (ultradiepe geothermie op meer dan 4.000 m diepte). Geothermie is onlosmakelijk verbonden met risico's voor veiligheid en milieu en die risico's zijn groter naarmate dieper geboord wordt. Het is van belang dat deze risico's worden onderkend en dat ter beperking van de risico's adequate kaders voor vergunningverlening en handhaving worden gegeven¹. Hoewel er op dit moment nog geen sprake is van schades aan gebouwen als gevolg van geothermie brengt de Tcbb deze in ontwikkeling zijnde mijnbouwactiviteit expliciet onder de aandacht, juist om toekomstige problemen zo goed mogelijk voor te zijn. In feite is de situatie nu enigszins vergelijkbaar met die bij het begin van de gaswinning in Groningen. Bij de gaswinning werden de risico's pas te laat onderkend. Bij geothermie zou dat beter moeten kunnen.

1.2 Mijnbouw en bodembeweging

Bodembeweging door mijnbouw is een algemene term waarbij voor een goed begrip van de relatie met mogelijke schade onderscheid moet worden gemaakt tussen bodemdaling, bodemrijzing en bodemtrilling. Op deze drie vormen van bodembeweging wordt hierna ingegaan.

Bodemdaling

Bodemdaling treedt op bij alle mijnbouwactiviteiten waarbij delfstoffen aan de bodem worden onttrokken. Door de onttrekking van de delfstof op grotere diepte wordt de betreffende laag samendrukt door het gewicht van de bovengelegen aardlagen. Deze samendrukking manifesteert zich als een schotelvormige bodemdaling aan het aardoppervlak. Bij de gaswinning wordt de samendrukking (compactie) veroorzaakt doordat de gasdruk in het gashoudende reservoir door de winning afneemt (in Groningen van 300 bar aan het begin van de winning tot inmiddels minder dan 100 bar) waardoor de steendruk in de gashoudende laag toeneemt. Bij de zoutwinning worden zogenaamde cavernes (holtes) in de zoutlaag gevormd, waardoor de druk in het resterende deel van de zoutlaag toeneemt.

Meestal is sprake van een zeer langzaam verlopend proces. Zo is in Groningen door de gaswinning op 3 km diepte de bodem in het centrum van het Groningenveld bij Loppersum in 50 jaar tijd zeer geleidelijk ruim 0,3 m gedaald, d.w.z. gemiddeld 6 mm/jaar. Bij kleine gasvelden is de maximale bodemdaling aanzienlijk kleiner en vaak niet meer dan enkele centimeters. De zoutwinning in Friesland, tussen Franeker en Harlingen, vindt plaats op een diepte van 2,5 tot 3 km. Dit heeft in de periode 1995-2005 geleid tot een bodemdaling van ca. 0,35 m in het hart van het zoutwinningsgebied, d.w.z. gemiddeld 35 mm/jaar, dus vijf keer zo veel als in Groningen.

¹ Staat van de Sector Geothermie, Staatstoezicht op de Mijnen, 12 juli 2017.

Omdat er in het algemeen sprake is van een groot gebied waarover de schotelvormige bodemdaling optreedt leidt deze bodemdaling niet tot significante hoogteverschillen over kleine afstanden. De bodemdaling is dus meestal gelijkmatig. Bij zoutwinning is in het verleden wel sprake geweest van ongelijkmatige bodemdaling als gevolg van instabiele cavernes. Door de huidige monitoring van de bodembeweging en het op tijd treffen van maatregelen wordt dat voorkomen.

Bodemdaling treedt ook op bij het winnen van gas uit opslagreservoirs, omdat door de winning de gasdruk in het reservoir afneemt. In het algemeen is deze bodemdaling echter zeer gering en bovendien gelijkmatig.

Limburg betreft een bijzondere situatie omdat sprake kan zijn van lokale effecten met als gevolg ongelijkmatige bodemdaling. In de omgeving van voormalige mijnschachten en zogenaamde opwaartse boringen die destijds vanuit de mijngangen zijn gemaakt kan bodemmateriaal naar de nog aanwezige ruimtes in de ondergrond stromen. Dit kan uiteindelijk aan het aardoppervlak merkbaar zijn in de vorm van 'sinkholes'. Een voorbeeld daarvan is de sinkhole die in 2011 ontstond onder winkelcentrum 't Loon in Heerlen. Ook ter plaatse van drempels in het aardoppervlak en bij de aanwezige natuurlijke breuken in de ondergrond kan sprake zijn van lokale effecten. Door monitoring van de bodembeweging en het op tijd treffen van maatregelen kunnen de risico's als gevolg van deze lokale effecten worden beperkt.

Bodemrijzing

Bodemrijzing speelt met name in Limburg. Als gevolg van het stijgende mijnwater is sprake van langzame bodemrijzing met een huidige snelheid van ongeveer 2 mm/jaar. Deze bodemrijzing is in beginsel gelijkmatig en leidt niet tot significante hoogteverschillen over kleine afstanden. Ter plaatse van discontinuïteiten in het aardoppervlak, zoals bij natuurlijke breuken in de ondergrond, kunnen echter wel significante hoogteverschillen over kleine afstand ontstaan. Door monitoring van de bodembeweging en het op tijd treffen van maatregelen kunnen de risico's als gevolg van deze hoogteverschillen worden beperkt.

Bodemrijzing treedt ook op bij opslaan van gas in opslagreservoirs, omdat door de opslag de gasdruk in het reservoir toeneemt. Net als bij de bodemdaling die optreedt bij de winning van gas uit opslagreservoirs is de bodemrijzing bij het opslaan van gas in het algemeen zeer gering en gelijkmatig.

Bodemtrilling

Bodemtrillingen worden veroorzaakt door aardbevingen. Dit is het geval bij de gaswinning uit het Groningenveld en bij enkele van de kleinere gasvelden. Bij sommige gasopslagactiviteiten kan ook sprake zijn van het ontstaan van bodemtrillingen.

De aardbevingen worden veroorzaakt door plotseling optredende verschuivingen in natuurlijke breuken die zich in de gashoudende laag bevinden. Deze verschuivingen zijn het gevolg van de eerder besproken samendrukking van de gashoudende laag die door de gaswinning ontstaat. Of bij een bepaald gasveld aardbevingen zijn te verwachten hangt af van veel factoren, zoals de dikte en de geo-mechanische eigenschappen van de gashoudende laag en het al dan niet aanwezig zijn van natuurlijke breuken in die laag. Zoals eerder aangegeven is het risico op aardbevingen bij veel kleine gasvelden gering of zelfs niet aanwezig.

De sterkte van de bodemtrilling aan het aardoppervlak is bepalend voor de effecten aan het oppervlak, zoals het ontstaan van schade. De sterkte van de bodemtrilling aan het aardoppervlak hangt af van de magnitude van de aardbeving, de diepte waarop deze plaatsvindt en de voortplantingswijze van de trillingen door de bodem vanaf de bron (het hypocentrum) naar het aardoppervlak. Aan het aardoppervlak is de bodemtrilling het sterkst recht boven het hypocentrum (het epicentrum). Op grotere afstand van het epicentrum neemt de sterkte van de bodemtrilling sterk af.

Bij de wat zwaardere aardbevingen in Groningen is de maximale trillingsnelheid in de buurt van het epicentrum zo'n 5 à 10 mm/s. Bij de tot nu voorgekomen zwaarste aardbevingen in Groningen (magnitude 3,6 bij Huizinge op 16 augustus 2012 en magnitude 3,4 bij Zeerijp op 8 januari 2018) zijn de maximale trillingsnelheden bij het epicentrum nog aanzienlijk groter. Bij deze twee zwaarste aardbevingen waren de effecten dan ook tot op grotere afstand van het epicentrum merkbaar dan bij de kleinere aardbevingen.

De bodemtrillingen als gevolg van een aardbeving treden kortstondig op. Als gevolg van meer aardbevingen achter elkaar is er echter ook sprake van herhaalde trillingen. Dat is van belang voor de beoordeling van de kans op schade.

Overigens blijkt uit praktijkmetingen in Groningen (meetnetwerken van KNMI en van TNO) dat bij een bepaalde beving op verschillende locaties met dezelfde afstand tot het epicentrum aanzienlijke verschillen zijn waargenomen in de gemeten snelheden. De oorzaak daarvan is voor een belangrijk gedeelte dat de eigenschappen van de ondergrond niet overal hetzelfde zijn. Dat maakt het ook lastig zo niet onmogelijk om na een aardbeving vast te stellen welke trillingsnelheid op een bepaalde locatie precies is opgetreden als voor die locatie geen meetgegevens beschikbaar zijn. Met de hiervoor beschikbare berekeningsmodellen kunnen wel schattingen worden gemaakt van de bandbreedte waarbinnen de opgetreden trillingsnelheid zich waarschijnlijk heeft bevonden.

Bij geothermie zijn de te verwachten bodembewegingen nog niet goed bekend. Met name in gebieden met natuurlijke seismiciteit (zoals in Limburg) en in gebieden met seismiciteit door gaswinning is het ontstaan van bodemtrilling door geothermie niet denkbeeldig.

1.3 Samenvattend

In de volgende tabel is voor elke beschouwde mijnbouwactiviteit samenvattend aangegeven welke bodembeweging het gevolg kan zijn.

Mijnbouwactiviteit	Bodembeweging
Gaswinning uit Groningenveld	Gelijkmatige bodemdaling Bodemtrilling door aardbevingen Bij gasopslag: - Geringe gelijkmatige bodemdaling en -rijzing - Bij sommige opslagfaciliteiten bodemtrilling
Gaswinning Kleine Velden	Geringe gelijkmatige bodemdaling Bij enkele velden bodemtrilling door aardbevingen Bij gasopslag: - Geringe gelijkmatige bodemdaling en -rijzing - Bij sommige opslagfaciliteiten bodemtrilling
Zoutwinning	Gelijkmatige bodemdaling
Naijlende gevolgen steenkolenwinning	Gelijkmatige bodemrijzing Lokale bodemdaling (bijvoorbeeld sinkholes) Lokale bodemrijzing (bijvoorbeeld bij natuurlijke breuken)
Geothermie	In gebieden met seismiciteit is bodemtrilling niet denkbeeldig Opmerking: De risico's van geothermie zijn nog onvoldoende onderkend. Ook ontbreekt nog een adequaat kader voor vergunningen en handhaving.

2. Bodembeweging en schade

2.1 Inleiding

Door mijnbouw veroorzaakte bodembewegingen kunnen leiden tot fysieke schade aan gebouwen. Dat kan nieuwe schade zijn maar ook verergering van bestaande schade die al aanwezig was door andere oorzaken. In dit hoofdstuk wordt voor de verschillende typen bodembeweging ingegaan op de schade die daardoor veroorzaakt kan worden.

2.2 Schade door bodemdaling en -rijzing

Door gelijkmatige bodemdaling en -rijzing ontstaat in het algemeen geen schade aan gebouwen omdat over kleinere afstanden geen significante verschillen in hoogte ontstaan. De gebouwen zakken of rijzen als het ware in hun geheel mee met de gelijkmatig dalende of rijzende bodem.

Gelijkmatige bodemdaling kan wel leiden tot de noodzaak van aanpassingen in het beheer van het oppervlaktewater. Te denken valt daarbij aan het aanpassen van waterpeilen, dijkhoogtes en gemalen. Indien deze aanpassingen niet of te laat worden doorgevoerd dan kan dat leiden tot schade aan gebouwen zoals wateroverlast in kelders omdat door de bodemdaling de afstand tussen de gelijkblijvende grondwaterstand en het dalende maaiveld kleiner wordt.

Deze indirecte schade door gelijkmatige bodemdaling speelt overigens alleen in situaties waarin de bodemdaling substantieel is. Bij een geringe mate van bodemdaling, zoals bij de meeste kleine gasvelden en bij gasopslagactiviteiten, is deze indirecte schade niet te verwachten. Vaak is de bodemdaling door de mijnbouwactiviteit ondergeschikt aan de natuurlijke bodemdaling.

In uitzonderingssituaties is het mogelijk dat gelijkmatige bodemdaling wel leidt tot schade aan bouwconstructies. Een voorbeeld is een zeer diep gelegen kelderconstructie die in contact staat met een diep gelegen watervoerende laag in de ondergrond waarbij aanpassing van de peilen van het oppervlaktewater geen invloed hebben op de waterdruk in de diep gelegen watervoerende laag.

Als sprake is van ongelijkmatige bodemdaling of -rijzing, waarbij over kleinere afstanden significante hoogteverschillen ontstaan, dan kan dat effect hebben op gebouwen. Dat uit zich in de vorm van zettingsschade, namelijk zakking, scheefstand en/of scheurvorming. Deze schadevorm ontstaat alleen indien de door de bodembeweging veroorzaakte hoogteverschillen voldoende groot zijn in vergelijking met de afmetingen van het betreffende gebouw. Uiteraard spelen de sterkte en de funderingswijze van het gebouw daarbij ook een rol.

Buiten het gebied waar de bodemdaling of-rijzing optreedt is geen schade te verwachten. Daarmee is het effectgebied gedefinieerd. Binnen dat gebied kan schade optreden maar buiten dat gebied niet. Bij de verschillende mijnbouwactiviteiten zijn de effectgebieden bekend. Dat zijn namelijk de buitenste contouren van de dalingskommen die zijn vastgelegd in de betreffende winningsplannen. Bij de gas- en zoutwinningactiviteiten wordt de bodemdaling als onderdeel van de winning gemonitord. Eventuele afwijkingen van de verwachtingen komen daarbij in beeld zodat waar nodig maatregelen kunnen worden getroffen.

Voor Limburg zijn de effectgebieden eveneens bekend. Deze komen overeen met de risicozones die zijn gedefinieerd op basis van een in opdracht van het ministerie van EZ uitgevoerde studie². Ter beperking van toekomstige schade is van belang dat adequaat uitvoering wordt gegeven aan de in de studie aanbevolen monitoring van de bodembewegingen.

² Najlende gevolgen van de steenkolenwinning in Zuid-Limburg, consortium IHS e.a., 2016

2.3 Schade door bodemtrilling

Door bodemtrilling kan schade ontstaan. Dat blijkt uit de ervaringen in Groningen en sommige van de kleinere gasvelden in Drenthe. Of bodemtrilling schade veroorzaakt aan een gebouw is in hoofdzaak afhankelijk van twee factoren. Enerzijds is de mate van de bodemtrilling aan het aardoppervlak op de betreffende locatie van belang, anderzijds is dat de sterkte of de gevoeligheid voor trillingen van het betreffende gebouw.

Eerder is toegelicht dat de mate van bodemtrilling, uitgedrukt in trillingssnelheden of -versnellingen, afhangt van de zwaarte van de aardbeving, de diepte van het hypocentrum, de bodemeigenschappen en de afstand tot het epicentrum. Op basis van metingen of modellen kan worden aangegeven binnen welke bandbreedte de opgetreden snelheden of versnellingen op een bepaalde locatie zich waarschijnlijk hebben bevonden.

De sterkte of gevoeligheid voor trillingen van een gebouw is niet voor alle gebouwen hetzelfde. Bij voor trillingen gevoelige gebouwen zal bij lagere trillingssnelheden trillingsschade ontstaan dan bij gebouwen die minder gevoelig zijn voor trillingen. De meest gevoelige gebouwen zijn de oudere gebouwen van metselwerk. Dat is des te meer het geval als bij die gebouwen al schade aanwezig is door andere oorzaken en/of door eerdere aardbevingen. Informatie over de trillingssnelheid waarbij schade aan gebouwen te verwachten is, is beschikbaar in SBR Trillingsrichtlijn A³. In deze richtlijn zijn grenswaarden voor trillingen gegeven waarbij schade is te verwachten en waarbij onderscheid wordt gemaakt naar de gevoeligheid van een gebouw voor trillingen.

Ook voor bodemtrillingen door een aardbeving kan een effectgebied worden gedefinieerd. De omvang van dat effectgebied hoeft echter niet overeen te komen met het effectgebied van de bodemdaling. Hoe zwaarder de aardbeving hoe groter het effectgebied en omgekeerd. Een zware aardbeving in Groningen kan bijvoorbeeld relatief hoge trillingssnelheden veroorzaken buiten het effectgebied van de bodemdaling. Een lichte aardbeving daarentegen hoeft niet merkbaar te zijn binnen het gehele effectgebied voor de bodemdaling. Een praktische begrenzing van het effectgebied kan worden gebaseerd op de trillingssnelheden die in elk gebouw door andere oorzaken dan aardbevingen optreden. Deze trillingssnelheid ligt in de orde van 2 mm/s. Het effectgebied voor bodemtrillingen is dan begrensd tot het gebied waarin een aardbeving trillingssnelheden heeft veroorzaakt die groter zijn dan 2 mm/s. De omvang van het effectgebied is daarmee onder meer afhankelijk van de zwaarte van de aardbeving. De grenswaarde van 2 mm/s komt overigens overeen met de laagste trillingssnelheid waarbij volgens de SBR Trillingsrichtlijn A schade kan ontstaan aan gebouwen.

Vanwege de onzekerheden in enerzijds de feitelijk opgetreden trillingssnelheid op een bepaalde locatie en anderzijds de gevoeligheid voor trillingen van het gebouw op die locatie is de begrenzing van het effectgebied altijd enigszins arbitrair. Het is dus niet volledig uit te sluiten dat net buiten dat gebied toch trillingsschade is ontstaan. Naarmate het effectgebied ruimer wordt vastgesteld is de kans op trillingsschade daarbuiten uiteraard kleiner.

Voor het zo veel mogelijk verkleinen van onzekerheden in opgetreden trillingssnelheden in Groningen is het van belang dat informatie uit de meetnetwerken van KNMI en TNO zo goed mogelijk wordt geanalyseerd en beschikbaar wordt gemaakt ten behoeve van het beoordelen van schade.

In de discussies omtrent het schadeprotocol voor Groningen wordt ook wel gesproken over schadegebied. Dat is gedefinieerd als het gebied waarin schade kan optreden als gevolg van een aardbeving. In feite is dat dus het effectgebied gerelateerd aan de aardbeving.

³ SBR Trillingsrichtlijn A, Schade aan bouwwerken, december 2017

2.4 Samenvattend

In de volgende tabel is voor elk van de beschouwde types bodembeweging samenvattend aangegeven of schade aan gebouwen het gevolg kan zijn. Bij elk type bodembeweging is aangegeven bij welke mijnbouwactiviteit dat type bodembeweging ontstaat of kan ontstaan. Daarmee is de relatie tussen een specifieke mijnbouwactiviteit en het al dan niet kunnen ontstaan van schade daardoor eveneens inzichtelijk.

Type bodembeweging	Schade aan gebouwen
Gelijkmatige bodemdaling en -rijzing (door gaswinning, zoutwinning en door naijlende gevolgen steenkolenwinning Limburg)	Over het algemeen veroorzaakt dit geen schade. In bijzondere situaties kan schade ontstaan (incidenteel). Bij significante bodemdaling kan indirect schade ontstaan als gevolg van het niet (op tijd) aanpassen van waterpeilen. Schade kan alleen in het effectgebied optreden en niet daarbuiten.
Ongelijkmatige bodemdaling en -rijzing (door naijlende gevolgen steenkolenwinning Limburg)	Schade ontstaat alleen bij voldoende grote hoogteverschillen in vergelijking met de afmetingen van het gebouw. Schade kan alleen in het effectgebied optreden en niet daarbuiten.
Bodemtrilling (door gaswinning uit het Groningenveld, gaswinning uit enkele kleine gasvelden, en in mindere mate door gasopslag)	Schade ontstaat alleen als de trillingssnelheid ten gevolge van de aardbeving voldoende groot is in vergelijking met de gevoeligheid voor het ontstaan van trillingsschade aan het betreffende gebouw. Schade is in beginsel gelimiteerd tot het effectgebied.

Bijlage 3. Achtergrondstudies

- a. Observaties Workshop Robuuste Aanpak Schadeafhandeling, 6 oktober 2017 te Amersfoort (Secretariaat Tcbb).
- b. Rapport rechtsvergelijkend onderzoek UCALL naar de vergoeding van schade als gevolg van mijnbouwactiviteiten in Nederland, België en Duitsland (Tweede Kamer 23 juni 2016).
- c. Beoordelingsmethodiek mijnbouwschades, NCG/ TU Delft (verschillende versies).
- d. Alternatieve vergoedingssystemen in personenschadezaken en slachtofferbehoeften (R. Rijnhout, Nederlands Tijdschrift voor bestuursrecht, 2017/39).
- e. Aansprakelijkheid voor aardbevingsschade vanuit rechtseconomisch perspectief (F. Oldenhuis, Nederlands Juristenblad 2015/1251).
- f. De governance van de afhandeling van mijnbouwschade (RU Groningen, december 2016).
- g. Schadevoorkomingsplicht (A.L.M. Keirse, uitgeverij Boom, 2017).

Date : 8-11-2016 10:29:26

16.424

Subject : Fwd: Aa en Hunze wil ook trillingsmeters (motie)

Attachment : image001.png;image002.jpg;image001.png;image002.jpg;image001.png;image002.jpg;image003.png;

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [redacted]@aaenhunze.nl>
Datum: 23 november 2015 17:20:48 CET
Aan: [redacted]@aaenhunze.nl>
Kopie: [redacted]@aaenhunze.nl>
Onderwerp: FW: Aa en Hunze wil ook trillingsmeters (motie)

Dag [redacted],

Ter info nog een laatste update.

Groeten [redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 23 november 2015 17:18
Aan: [redacted]@shell.com
CC: [redacted]@assen.nl; [redacted]@drenthe.nl; [redacted]@tynaarlo.nl
Onderwerp: RE: Aa en Hunze wil ook trillingsmeters (motie)

Dag [redacted],

Dank voor je snelle reactie. Ik zal deze info ook delen met wethouder Co Lambert.

Wat betreft jouw laatste opmerking m.b.t. Eleveld kan ik me voorstellen dat hier minder vragen komen van inwoners. Dat alleen al vanwege het feit dat het een dunbevolkt gebied is
Met vriendelijke groet,

[redacted]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spielersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

Van: [redacted]@shell.com
Verzonden: maandag 23 november 2015 11:50
Aan: [redacted]
CC: [redacted]@assen.nl; [redacted]@drenthe.nl; [redacted]@tynaarlo.nl
Onderwerp: RE: Aa en Hunze wil ook trillingsmeters (motie)

Dag [redacted],

Het winningsplan Westerveld omvat onder andere de velden Vries én Eleveld. Omdat het een winningsplan 'nieuwe stijl' is, wordt er in eerste instantie gekeken naar de nieuwe winning in het Vries-veld. De focus ligt nu eerst daarop, vanuit het communicatieproces. Maar, parallel daaraan worden alle velden onder de loep genomen. Eleveld dus ook.

Ik kan echter niet zeggen wanneer dat vorm krijgt, omdat uit het eerstvolgende nieuwe winningsplan (met betrekking tot gasveld Vries dus) pas volgt wat er met de andere gasvelden cq winningsplannen dient te gebeuren. KNMI, TNO én NAM zijn echter bezig met het in kaart brengen van alle kleine velden in heel Nederland. Annerven valt daar bijvoorbeeld onder. En daarbij hoort een risicoanalyse en daarbij hoort een pakket aan maatregelen zoals het uitleggen van een eventueel verbeterd monitoringsnetwerk.

Oftewel: voor Vries weten we vrijwel zeker wat er gaat gebeuren, indien (!) we daar tot het produceren van gas uit het Vries-Zuid-Zuid-blok overgaan. De acties voor de overige velden volgen daarna.

[redacted]
[redacted]
Met vriendelijke groet,

[redacted]
Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869
Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen
Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

[redacted]
[redacted]
[redacted]@shell.com

www.nam.nl

<http://www.twitter.com/nambv>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

From: [redacted]@aaenhunze.nl]
Sent: Monday, November 23, 2015 11:17 AM
To: [redacted]
Cc: [redacted]@assen.nl; [redacted]@drenthe.nl; [redacted]@tynaarlo.nl
Subject: RE: Aa en Hunze wil ook trillingsmeters (motie)

Dag [redacted],

(nogmaals) dank voor de info.

Resumé:

Ik begrijp: dat jullie in overleg met TNO proactief meters plaatsen i.v.m. de proefboring vanaf Assen-Noord (Vries-South).
Dat in het conceptwinningsplan voor dat veld wordt voorzien (als proefboring succesvol blijkt eind dit jaar).
Dat hierover al is gecommuniceerd met de dorpsbelangenverenigingen van o.a. Balloo

Met vriendelijke groet,
[redacted]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spielersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
[redacted]

Van: [redacted]@shell.com]
Verzonden: maandag 23 november 2015 10:14
Aan: [redacted]@assen.nl; [redacted]@drenthe.nl; [redacted]@tynaarlo.nl
CC: [redacted]
Onderwerp: FW: Aa en Hunze wil ook trillingsmeters (motie)

Dag [redacted],
En nogmaals [redacted],

Ik houd graag de traditie in ere om jullie allemaal tegelijkertijd te informeren over de activiteiten die NAM in Assen, Tynaarlo en Aa & Hunze verricht.

Voor vragen ben ik uiteraard te allen tijde beschikbaar!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869
Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen
Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

[redacted]@shell.com

I www.nam.nl

<http://www.twitter.com/nambv>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

From: [redacted]
Sent: Monday, November 23, 2015 9:59 AM
To: [redacted]
Subject: RE: Aa en Hunze wil ook trillingsmeters (motie)

Het kan niet helemaal nieuw zijn, want heel eerlijk gezegd is het jullie idee... ©

Uiteindelijk is daartoe besloten naar aanleiding van eerdere opmerkingen van jou en Co Lambert over ons niet-assertieve beleid hierop, een gesprek met de dorpsbelangens Balloo en Loon, en de terugkerende vragen van buurtbewoners over metingen.

We hebben dit wel aldoor in de 'pijplijn' gehad, maar wetenschappelijk gezien was het handiger om te wachten op een compleet monitoringsplan. Vanwege bovenstaande gesprekken heb ik echter dit 'mini-netwerk' uitgerold. Uiteindelijk gaat dat passen binnen het grotere KNMI-netwerk, dus eigenlijk komt het nu heel goed uit.

Communicatie hierover vindt eerst plaats met de betreffende bewoners. Ik moet zelf ook even uitvinden hoe men reageert, en welke informatie gedeeld kan gaan worden. Maar uiteindelijk wil ik wel graag communiceren dat er wel degelijk wat gebeurt. Maar, ik houd je op de hoogte.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869
Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen
Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

██████████
██████████
██████████@shell.com
I www.nam.nl

██████████
<http://www.twitter.com/nambv>

██████████
<https://www.linkedin.com/company/nam>

From: ██████████@aaenhunze.nl]
Sent: Monday, November 23, 2015 9:24 AM
To: ██████████
Subject: RE: Aa en Hunze wil ook trillingsmeters (motie)

Dag ██████████,

Dank voor je info over de proefboring Vries-south vanaf Assen-Noord

De 2^e opmerking is voor mij nieuw of had ik dat al moeten weten?
Gaan jullie daarover nog communiceren?

Met vriendelijke groet,

██████████
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
██████████

Van: ██████████@shell.com [mailto:██████████@shell.com]
Verzonden: vrijdag 20 november 2015 16:57
Aan: ██████████@knmi.nl; ██████████@rug.nl; ██████████drenthe.nl; ██████████minez.nl; ██████████@pl.hanze.nl
Onderwerp: RE: Aa en Hunze wil ook trillingsmeters (motie)

Dag ██████████,

Als *een dezer dagen* betekent 'einde van het jaar', dan klopt dat. Dat hangt samen met het indienen van een nieuw winningsplan en dat hangt samen met het slagen van de actuele boring vanaf Assen-Noord. Wij zijn op dit moment halverwege het boren van de put die ons naar het beoogde blok van het gasveld leidt.

Daarnaast is het voor jullie van belang om te weten dat wij, los van dit winningsplan (en trouwens ook los van de motie), nu al bezig zijn met het plaatsen van TNO-gebouwsensoren op een zestal adressen in Loon, Balloo en Marsdijk. Die van Balloo ligt in de gemeente Aa en Hunze. Ik verwacht dat deze meters binnen twee weken operationeel zijn.

Heb je voldoende aan deze informatie?

Met vriendelijke groet,

██████████
██████████

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869
Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen
Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

██████████
██████████
██████████@shell.com
I www.nam.nl

██████████
<http://www.twitter.com/nambv>

██████████
<https://www.linkedin.com/company/nam>

From: ██████████@aaenhunze.nl]
Sent: Friday, November 20, 2015 11:12 AM
To: ██████████@knmi.nl; ██████████@rug.nl ██████████@minez.nl; ██████████@pl.hanze.nl
Subject: Aa en Hunze wil ook trillingsmeters (motie)

Beste allen,

In de raadsvergadering van 12 november jl. is onderstaande motie aangenomen over aardschokmetingen.
Daaronder ook een bericht dat hierover deze week in het huis aan-huis-blad "De Schakel" stond.

Mijn informatie is dat de NAM 1 dezer dagen met een voorstel (inclusief advies van SODM) aan de minister van Economische Zaken komt over het plaatsen van trillingsmeters.

Graag ontvang ik mogelijke opmerkingen van jullie hierover.

Alvast dank.

Met vriendelijke groet,

██████████
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze

Motie D66 inzake aardschokmetingen

De gemeenteraad van de gemeente Aa en Hunze, in vergadering bijeen op 12 november 2015,

De raad overwegende;

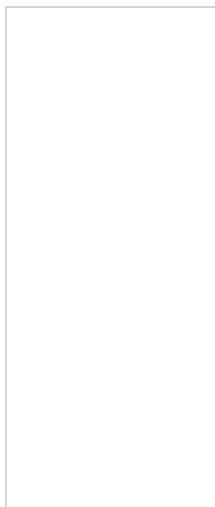
- TNO te kennen heeft gegeven om 10.000 trillingmeters te gaan plaatsen in de provincie Groningen inclusief het gebied aansluitend aan onze gemeente,
- Dat in onze gemeente meer dan 10% van de trillingen plaatsvindt,
- Het een mogelijkheid is om meer inzicht en feiten te verkrijgen m.b.t. de trillingen en mogelijke dreiging van aardbevingen.

verzoekt het college om:

- Contact met TNO op te nemen om aan te sluiten bij deze plannen en te bewerkstelligen dat er ook in onze gemeente trillingsmetingen gedaan gaan worden.

en gaan over tot de orde van de dag.

Besluit: de motie is aangenomen met 11 stemmen voor (PvdA, VVD, D66, CDA) en 10 stemmen tegen (CGB en GL)

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

A&H wil ook trillingsmeters

AA EN HUNZE - De gemeente Aa en Hunze gaat contact opnemen met TNO om te vragen of er ook trillingsmeters in verband met aardbevingen in onze gemeente geplaatst kunnen worden. Hiervoor heeft de gemeenteraad donderdag een motie van de fractie van D66 aangenomen. De fractie vindt dat Aa en Hunze mee kan participeren met de plannen die TNO heeft om 10.000 trillingsmeters te plaatsen in de provincie Groningen. „In onze gemeente vindt meer dan 10 procent van de trillingen plaats. Het is een mogelijkheid om meer inzicht en feiten te verkrijgen met betrekking tot de trillingen en mogelijke dreiging van aardbevingen. Het hoeft heus niet zoveel te kosten om ook meters bij bijvoorbeeld in Nieuw-Annerveen en Eleveld te plaatsen, gebieden waar in onze gemeente gas wordt gewonnen”, aldus fractievoorzitter Arie Fonk. De motie werd ondersteund door PvdA, VVD en CDA.

Date : 10-11-2016 19:23:39

16.425

F [redacted]@wdodelta.nl

To : [redacted]

Cc : "[redacted]@noorderzijvest.nl

Subject : Fwd: Aangepaste analyse winningsplan Westerveld

D [redacted]

[redacted]

Van: [redacted]@noorderzijvest.nl

Datum: 10 november 2016 18:44:31 CET

Aan: [redacted]@wdodelta.nl [redacted]@noorderzijvest.nl [redacted]@noorderzijvest.nl [redacted]@noorderzijvest.nl [redacted]@wetterskipfryslan.nl

Onderwerp: Aangepaste analyse winningsplan Westerveld

[redacted]

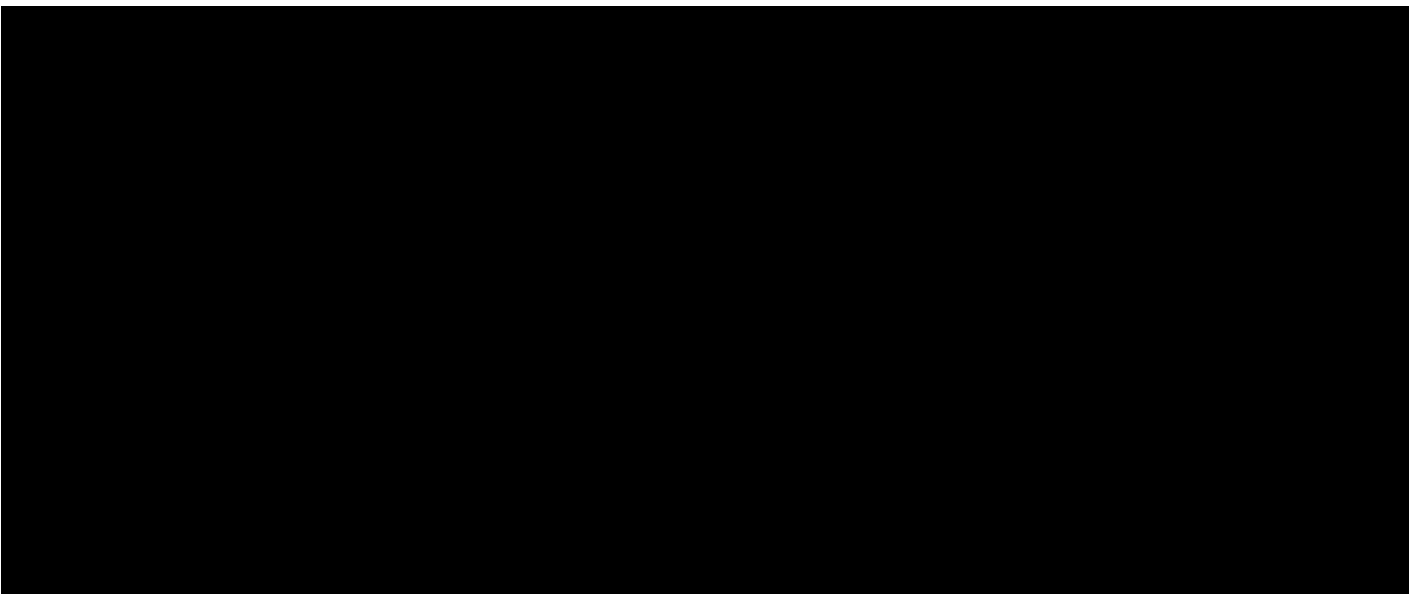
[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[Redacted line of text]

[Redacted line of text]

[Redacted line of text]

[Redacted line of text]

[Redacted line of text]

[Redacted line of text]

[Redacted line of text]

[Redacted line of text]

[Redacted line of text]

[Redacted line of text]

Date : 11-1-2017 09:41:09

F

T

Subject : Fwd: aanvullend document bij collegevoorstel Advies Winningsplan Westerveld (college 10-1-2017)

Attachment : 20170103_FR_CON_begeleidende brief advies winningsplan Westerveld 2016.doc;ATT00001.htm;

Hierbij de begeleidende brief van Tynaarlo aan minister Kamp bij het casco-advies.

Uw brief van
13 oktober 2016

Uw kenmerk
DGETM-EO/16095939

Ons kenmerk
Zaaknummer: 2016/35584
Referentie: 2017/223

Bijlage[n]
1

Behandeld door

Doorkiesnummer
0592 – [REDACTED]

Vries
3 januari 2017

***20170002**
23*

Ministerie van Economische Zaken
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Onderwerp: Reactie adviesverzoek met betrekking tot winningsplan Westerveld

Geachte minister,

Bij brief van 13 oktober 2016 heeft u ons college gevraagd een advies te geven op het Winningsplan Westerveld, zoals NAM dat heeft opgesteld en u dat ons heeft doen toekomen. Wij hebben waardering voor uw besluit om in het kader van de gaswinning en andere mijnbouwactiviteiten de decentrale overheden nadrukkelijker te betrekken en meer aandacht te geven voor het inwonersperspectief. Met deze brief maken wij graag gebruik van het adviesrecht over dit winningsplan.

Algemeen

Als college van burgemeester en wethouders van Tynaarlo zijn wij rond het thema gaswinning met name kritisch op eventuele gevolgen voor de gemeente Tynaarlo en haar inwoners. Wij hebben ons in ons advies dan ook vooral hierop geconcentreerd. Wel zijn wij nadrukkelijk uit gegaan van het lokale belang (voorkomen van schade en hinder, evenals de schadeafwikkeling) en hebben dit in het voorliggende advies opgenomen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, nemen wij hierin een terughoudende rol aan. Bij het invullen van onze adviesrol hebben wij intensief samengewerkt met de buurgemeenten, waterschappen en provincies.

Resume Advies Winningsplan Westerveld

Voor de exacte inhoud van ons advies verwijzen wij u naar de bijlage bij deze brief.

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners.

Dat wil zeggen dat deze organisaties aangeven dat er geen dusdanige bevingen optreden dat er gevaar ontstaat voor personen. Wel zien wij aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheersysteem te laten opstellen en het daar horende meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren. De resultaten van dit risicobeheersysteem moeten voor iedereen toegankelijk zijn.

In de gemeente Tynaarlo beperken de maximaal verwachte gevolgen van de gaswinning uit het veld Vries-Zuid zich hoofdzakelijk tot niet-constructieve schade aan gebouwen.

Postadres

Postbus 5, 9480 AA Vries

Bezoekadres

Kornoeljeplein 1, Vries

Website

www.tynaarlo.nl

Bankrelaties

BIC: BNGHNL2G

Telefoonnummer

[0592] [REDACTED]

Faxnummer

[085] [REDACTED]

E-mail

info@tynaarlo.nl

Wij willen daarom dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's. Tevens zijn wij van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Evenals in het aardbevingsgebied Groningen dient er een volledig onafhankelijk orgaan te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Een dergelijke regeling en onafhankelijk toetsingsorgaan dienen op voorhand een feit te zijn.

Conclusie

Bij het opstellen van het gezamenlijk advies is met de andere gemeenten met wie wij hierin hebben samengewerkt gaandeweg geconcludeerd dat aan essentiële aandachtspunten, door NAM geen of nog onvoldoende aandacht en zorg is besteed. Daarom kunnen we in ons advies niet instemmen met het winningsplan.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

mr. J. Th. van Nieukerken
gemeentesecretaris

drs. M.J.F.J. Thijsen
burgemeester

Date : 16-11-2018 10:27:09

From : ██████████ assen.nl

To : ██████████@assen.nl, "██████████"@assen.nl

Subject : Fwd: Aanvulling op sms inzake gaswinning

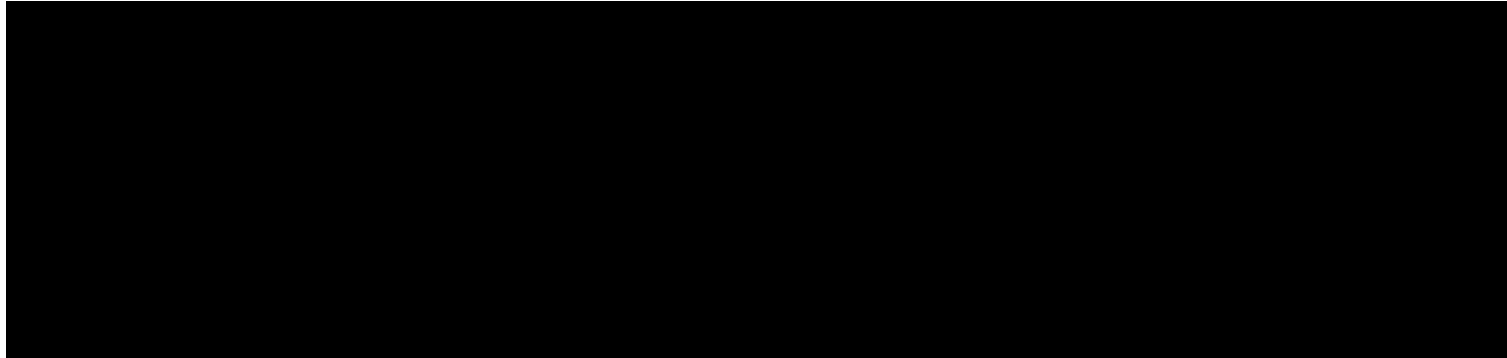
[Outlook voor iOS](#) downloaden

Van: ██████████

Verzonden: vrijdag, november 16, 2018 10:25 AM

Aan: ██████████

Onderwerp: Re: Aanvulling op sms inzake gaswinning

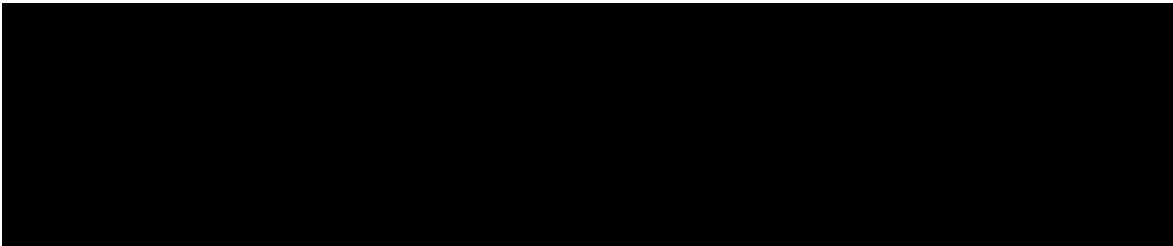
[Outlook voor iOS](#) downloaden

Van: ██████████

Verzonden: vrijdag, november 16, 2018 8:55 AM

Aan: ██████████

Onderwerp: Fwd: Aanvulling op sms inzake gaswinning

Begin doorgestuurd bericht:

Van: ██████████@tymaarlo.nl>

Datum: 15 november 2018 om 20:05:58 CET

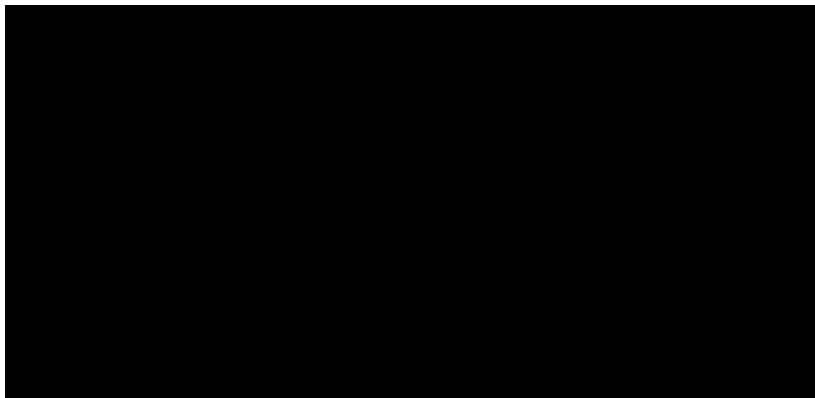
Aan: ██████████@assen.nl>

Onderwerp: Antw.^[E31] Aanvulling op sms inzake gaswinning^[PDI]

Met vriendelijke groet Marcel Thijsen

Op 15 nov. 2018 om 14:18 heeft Marco Out <M.Out@assen.nl> het volgende geschreven:

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 13-11-2018 20:52:05

16.428

From : "[REDACTED]@assen.nl

To : [REDACTED]@assen.nl

Subject : Fwd: Besluit EZK winningsplan

[REDACTED]

Van: [REDACTED]

Verzonden: dinsdag, november 13, 2018 4:26 PM

Aan: [REDACTED] [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: RE: Besluit EZK winningsplan

[REDACTED]

[REDACTED]

Van: [REDACTED]@assen.nl]

Verzonden: vrijdag 9 november 2018 14:47

Aan: [REDACTED]@hetnet.nl>; [REDACTED]@gmail.com>; [REDACTED]@kpnplanet.nl>; [REDACTED]

[REDACTED]@home.nl>

Onderwerp: Besluit EZK winningsplan

[REDACTED]

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Virusvrij.www.avg.com

16.429

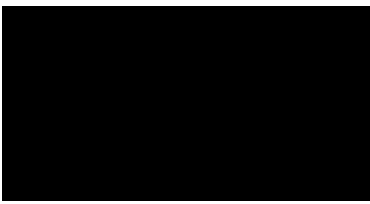
Date : 15-11-2018 12:58:45

From : ██████████ assen.nl

To : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl"

Cc : ██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl"

Subject : Fwd: Besluit EZK winningsplan

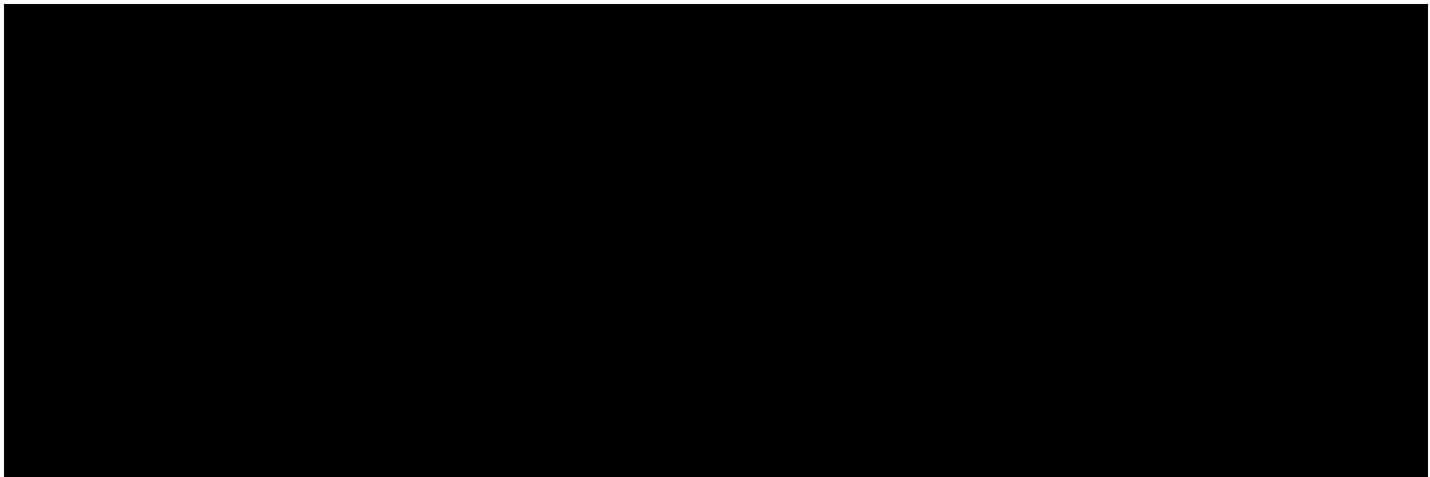
Van: ██████████

Verzonden: donderdag, november 15, 2018 12:31 PM

Aan: ██████████

Onderwerp: RE: Besluit EZK winningsplan

Beste ████████,

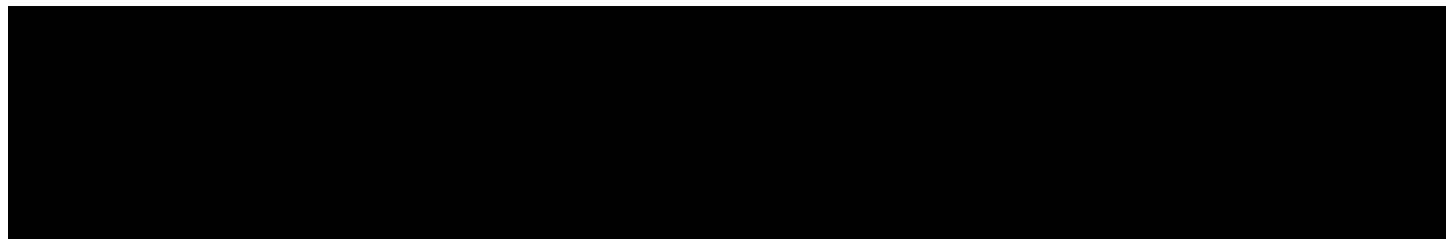

Van: ██████████@assen.nl]

Verzonden: vrijdag 9 november 2018 14:47

Aan: "██████████@hetnet.nl"; ██████████@gmail.com>; ██████████@kpnplanet.nl>; ██████████@home.nl>

Onderwerp: Besluit EZK winningsplan

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid
Postbus 30018, 9400 RA Assen
tel: ██████████

e-mail: ██████████@assen.nl site:www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Virusvrij.www.avg.com

Date : 13-2-2019 18:13:51

From : " [REDACTED] assen.nl

To : " [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@assen.nl

Subject : Fwd: Breed onderhoud Westerveld-gasvelden: geen gasproductie NAM

Attachment : image001.png;image002.jpg;

Ter informatie

[Outlook voor iOS](#) downloaden

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag, februari 13, 2019 5:35 PM

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Breed onderhoud Westerveld-gasvelden: geen gasproductie NAM

Geachte burgemeester Out,

Onlangs heb ik u en uw ambtenaren geïnformeerd over werkzaamheden op diverse locaties op het gasveld Vries. Wij hebben deze week deze onderhoudswerkzaamheden uitgebreid naar het gehele Westerveld-systeem. Gezien de veelvuldige contacten tussen u en NAM over het Westerveld-winningsplan, wil ik deze informatie graag met u delen, zodat u precies weet waar wij op dit moment mee bezig zijn.

Zoals u waarschijnlijk inmiddels weet, omvat het Westerveld-winningsplan meerdere gasvelden. Deze gasvelden zijn aangesloten op een netwerk van leidingen dat uiteindelijk leidt tot de locatie Vries-4 in Donderen. Daar wordt al het gas dat gewonnen wordt uit de 'Westerveld-gasvelden' behandeld en aan Gasunie geleverd.

Wij zijn op dit moment bezig met het monitoren van dat ondergrondse leidingennetwerk van 'Westerveld'. Om dat in één keer te kunnen doen, halen we het gas uit alle leidingen en zetten we alle productie van alle velden stil. Dat betekent dat er op dit moment geen productie plaatsvindt van Witten tot aan Norg en van Eleveld tot aan Vries. Wat tegelijkertijd wél plaatsvindt, is onderhoud op diverse plekken en het testen van de leidingen door middel van een zogenaamde 'intelligent pig'; een stuk technisch gereedschap om de binnenkant van de leidingen te bekijken. Deze techniek wordt ook vaak in bijvoorbeeld waterleidingen en riolsystemen toegepast. Deze 'pig' wordt voortgeduwd met behulp van water. Hierdoor zullen de leidingen gevuld worden met water. Dat is bovengronds niet te zien. Op bepaalde plekken hebben we echter meer materieel, meer mensen en meer (water-) transporten dan normaal. Bovendien moeten we in de loop van de werkzaamheden op meerdere plekken kort affakkelen (om zeker te zijn dat de leiding geen gas meer bevat).

Deze activiteiten duren in ieder geval enkele weken. Ik houd u uiteraard op de hoogte van bijzondere werkzaamheden en acties van onze kant. Mocht u vragen hebben, dan hoor ik dat graag.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Statutaire vestiging Den Haag - Handelsregister no. 04008869

Correspondentieadres: Postbus 28000, 9400 HH Assen

Bezoekadres: Schepersmaat 2, 9405 TA Assen

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@shell.com

www.nam.nl

<http://www.twitter.com/namby>

<https://www.linkedin.com/company/nam>

Graag informeren wij u dat alle persoonsgegevens die verstrekt en gebruikt worden als onderdeel van de zakelijke relatie van de Shell business met haar klanten, leveranciers en partners, verwerkt worden in overeenstemming met het Shell Global Privacy beleid – Zakelijke Klanten, Leveranciers en Business Partners beschikbaar via de relevante webpagina onder de link www.shell.com, zoals aangevuld met enige verdere specifieke en/of lokale privacy statements. Voor vragen of zorgen omtrent de verwerking van de persoonsgegevens, verwijzen wij u graag naar het Shell Global Privacy beleid – Zakelijke Klanten, Leveranciers en Business Partners of kunt u contact opnemen met de voor uw relevante Klantenservicecentrum

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 16-12-2016 14:36:56

From : "[REDACTED]"

T [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

Subject : Fwd: concept casco-advies winningsplan Westerveld, d.d. 16-12-2016

Attachment : dummy rapportage versie2 16dec.docx;ATT00001.htm;

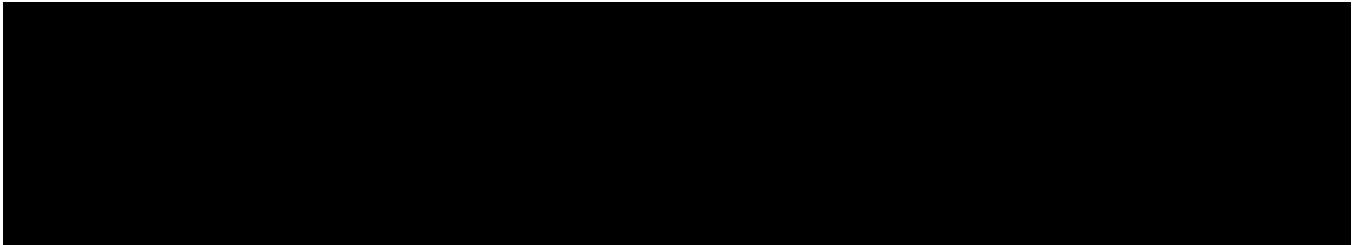
Begin doorgestuurd bericht:

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@tynaarlo.nl>

Datum: 16 december 2016 14:22:02 CET

Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@drenthe.nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@assen.nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@aaenhunze.nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@drenthe.nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@wdodelta.nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@provinciegroningen.nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@leek.nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@fyslan.fr>, [REDACTED] <[REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@GemeenteNoordenveld.nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@noorderzijvest.nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@noorderzijvest.nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@advies@noorderzijvest.nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@middendrenthe.nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@provinciegroningen.nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@ooststellingwerf.nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@weterskipfyslan.nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@hunzeenaas.nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@aaenhunze.nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@groningen.nl>

Onderwerp: concept casco-advies winningsplan Westerveld, d.d. 16-12-2016

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsadviseur Wonen en Ruimte
Gemeente Tynaarlo
Postbus 5, 9480 AA Vries | Bzk: Kornoeljeplein 1 Vries
[REDACTED] <[REDACTED]@tynaarlo.nl> | www.tynaarlo.nl | [@kornoeljeplein1](https://www.facebook.com/kornoeljeplein1)
FB Gemeente Tynaarlo

 Tynaarlo gaat voor groen! Denk na voordat u print...

Dit bericht en de eventuele bijlage kan vertrouwelijke of persoonlijke informatie bevatten en is daarom uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u deze boodschap per abuis van ons heeft ontvangen, laat dit dan aan de afzender weten door een korte reactie te sturen. Wij verzoeken u in een dergelijk geval dit bericht en de eventuele bijlagen te vernietigen en geen kopieën op te slaan of door te sturen.

Al onze e-mailberichten worden voor verzending automatisch op virussen gecontroleerd. Er geldt echter geen garantie dat gebruik van e-mail veilig is of dat het gebruik van e-mail geschiedt zonder enige fout. De gemeente Tynaarlo is op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige fout of gebrek in de inhoud van dit e-mailbericht.

Date : 11-1-2017 09:34:18

16.432

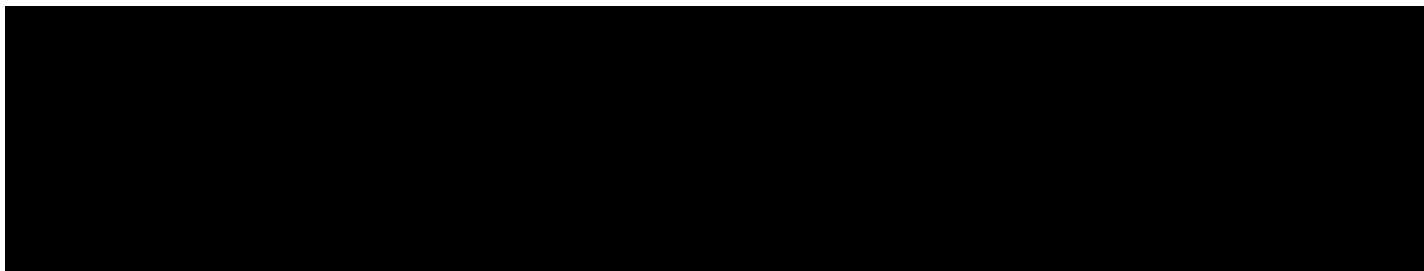
F

T

Subject : Fwd: Eerste concept communicatieparagraaf/persbericht

Attachment : Document1.docx;ATT00001.htm;

Dag mensen,

Van: [redacted]@tynaarlo.nl>

Datum: 10 januari 2017 15:35:10 CET

Aan: [redacted]@tynaarlo.nl>

Kopie: [redacted]@tynaarlo.nl>

Onderwerp: Eerste concept communicatieparagraaf/persbericht

Hierbij het eerste concept. Graag even zsm je reactie zodat eea naar buiten kan in de loop van de week.

Date : 13-2-2018 23:25:02

16.433

F

T

Cc: " " @assen.nl, " " @assen.nl

Subject : Fwd: Gesprek aardgaswinning kleine velden, Zwolle

Attachment : Gespreksnotitie procesafstemming gemeenten EZK op basis van Casus Zuidhorn opm. .docx; maatschappelijk draagvlak en effecten winning op

Van:
Verzonden: dinsdag 13 februari 2018 20:22
Aan: @ziggo.nl
Onderwerp: Fwd: 2018-02-14, 19.00 uur: agenda en stukken platform gemeenten met kleine gasvelden

[Outlook voor iOS](#) downloaden

From:
Sent: Tuesday, February 13, 2018 8:21:24 PM
To:
Subject: Fwd: 2018-02-14, 19.00 uur: agenda en stukken platform gemeenten met kleine gasvelden

[Outlook voor iOS](#) downloaden

From:
Sent: Tuesday, February 13, 2018 4:34:05 PM
To:
Subject: FW: 2018-02-14, 19.00 uur: agenda en stukken platform gemeenten met kleine gasvelden

Hallo

Bijgaande stukken/mail ontvangen voor het overleg van morgenavond.
Voor Marco in lbabs gezet.

Groet,

Van: @heerenveen.nl]
Verzonden: dinsdag 13 februari 2018 16:28
Aan: @hotmail.nl @minez.nl @vng.nl>;
@woerden.nl @heerenveen.nl @zuidhorn.nl>;
@minienm.nl @minez.nl @minez.nl @assen.nl
@zuidhorn.nl @minez.nl>; @ommen-hardenberg.nl>
CC: @noaberkracht.nl @fryslan.nl>
Onderwerp: 2018-02-14, 19.00 uur: agenda en stukken platform gemeenten met kleine gasvelden

Beste mensen,

voor de bijeenkomst woensdag 14 februari om 19.00 uur van het bestuurlijk platform mijnbouwgemeenten en EZK zijn twee hoofdonderwerpen geagendeerd.

Het eerste onderwerp betreft de procesgang en communicatie tussen EZK, gemeenten, operator en inwoners. [REDACTED]

Twee onderwerp betreft het kleine gasvelden beleid. Specifiek gaan we in op het afkalvend draagvlak voor gaswinning en de effecten van stoppen met gaswinning op land. [REDACTED]

De vergadering begint om 19.00 uur bij Bilderberg Grand Hotel Wientjes, Stationsweg 7, Zwolle (incl. eten)

Met vriendelijke groet,

Proclaimer e-mail:

U vindt onze proclaimer op onze website: <http://www.heerenveen.nl/Proclaimer>

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 12-1-2017 10:42:26

F

T

Subject : Fwd: Kamervragen over de put Vries-10 in Assen

Van: [redacted]@tweedekamer.nl>

Datum: 12 januari 2017 10:13:41 CET

Aan: [redacted]@assen.nl" [redacted]@assen.nl>

Onderwerp: Doorst.:^[rfs] Kamervragen over de put Vries-10 in Assen^[pdf]

Van: [redacted]@tweedekamer.nl>

Datum: 12 januari 2017 10:11:58 CET

Aan: [redacted]@tweedekamer.nl>

Onderwerp: Kamervragen over de put Vries-10 in Assen

Vragen van het lid [redacted] aan de minister van Economische Zaken over de plannen van de NAM om de put Vries-10 in Assen op te starten.

1. Is de minister ervan op de hoogte dat de NAM voornemens is om op korte termijn de winning van aardgas uit een nieuw geboorde put Vries-10 in Assen op te starten?
2. Is de minister bekend dat er op dit moment – mede naar aanleiding van het geactualiseerde Winningsplan Westerveld - bij een deel van de inwoners van Assen en omgeving onrust bestaat over de voorgenomen gaswinning onder het dorp Loon en de Asser wijk Marsdijk en dat er vrees bestaat voor bevingen die kunnen leiden tot schades aan woningen?
3. Herinnert de minister zich zijn antwoord op mijn eerdere schriftelijke vragen, zoals die zijn herhaald in zijn brief aan de Tweede Kamer d.d. 22 november 2016, waarin hij schrijft dat “in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden” (Kamerstukken 2015-2016, Aanhangsel van de Handelingen, 57)? Is de minister met mij eens dat de formulering “alle gevallen” uitsluit dat er gewonnen mag worden zonder een goedgekeurd winningsplan, dat tot stand is gekomen met toepassing van de nieuwe procedure inclusief het adviesrecht van lokale overheden en het meenemen van het burger perspectief?
4. Is de minister bekend dat het SodM in haar advies op het Winningsplan Westerveld aangeeft dat er kans bestaat op bevingen en lichte tot matige schades aan gebouwen als gevolg van de winning uit de nieuwe put Vries-10? Zo ja, hoe beoordeelt de minister dit?
5. Is de minister bekend dat de NAM zowel per mail als tijdens een bewonersbijeenkomst eerder in 2016 heeft aangegeven dat er geen gas zal worden gewonnen uit de put Vries-10 zolang er geen besluit door u is genomen op het nieuwe Winningsplan Westerveld? Is de minister met mij eens dat deze belofte moet worden nagekomen?
6. Bent u met mij eens dat voor het winnen van aardgas maatschappelijk draagvlak belangrijk is? Hoe beoordeelt de minister het winnen van gas uit kleine velden in het licht van de uitspraak in de Urgenda-klimaatzaak, het klimaatkkoord van Parijs en de noodzaak tot omschakeling naar een duurzame energievoorziening? Deelt de minister mijn standpunt dat het blijven boren naar gas ecologisch en maatschappelijk niet uit te leggen is?
7. Vindt de minister het - los van het antwoord op vraag 3 en gelet op vraag 4, 5 en 6 – verstandig om op basis van een winningsplan uit 2011, waarbij het burgerperspectief niet is meegenomen, onder stedelijk gebied dat intensief bebouwd is een relatief kleine hoeveelheid aardgas te gaan winnen uit put Vries-10? Zo ja, welke consequenties verbindt de minister hieraan? Zo nee, waarom niet?
8. Is de minister bekend dat de colleges van burgemeester en wethouders van Assen, Tynaarlo en Aa en Hunze de NAM hebben verzocht om geen aardgas te winnen uit de put Vries-10 zolang er geen goedgekeurd winningsplan ligt? Wil de minister zijn antwoord op dit verzoek met de Tweede Kamer delen?
9. Is de minister bereid om de NAM opdracht te geven om de winning uit te stellen tot het Winningsplan Westerveld is goedgekeurd? Zo nee, waarom niet?

Date : 18-9-2018 23:59:24

From : " [redacted] assen.nl

T [redacted]
" [redacted]@gmail.com" [redacted]@gmail.com, "[redacted]@assen.nl, "[redacted]@assen.nl, [redacted]@assen.nl

Subject : Fwd: Laatste versie motie gaswinning SP en Stadspartij PLOP

[redacted]

----- Forwarded message -----

From: [redacted]@gmail.com>

Date: di 18 sep. 2018 om 23:48

Subject: Re: Laatste versie motie gaswinning SP en Stadspartij PLOP

T [redacted]@hotmail.com>

Cc [redacted]@hotmail.com [redacted]@gmail.com [redacted]@home.nl [redacted]@planet.nl>, [redacted]@gmail.com [redacted]@home.nl>

[redacted]

[redacted]

[redacted]

Groets,

|

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 19-9-2018 06:55:19

From : "[REDACTED] assen.nl

To : [REDACTED]@assen.nl

Subject : Fwd: Laatste versie motie gaswinning SP en Stadspartij PLOP

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsregisseur

Team Strategie en Advies
Postbus 30018, 9400 RA Assen
Tel: [REDACTED]

E-mail: [REDACTED]@assen.nl site: www.assen.nl

From: [REDACTED]
Sent: Tuesday, September 18, 2018 11:59:21 PM
To: H [REDACTED]@gmail.com'; [REDACTED]
Subject: Fwd: Laatste versie motie gaswinning SP en Stadspartij PLOP

[REDACTED]

[Outlook voor iOS](#) downloaden

----- Forwarded message -----

From: [REDACTED]@gmail.com>
Date: di 18 sep. 2018 om 23:48
Subject: Re: Laatste versie motie gaswinning SP en Stadspartij PLOP
To: [REDACTED]@hotmail.com>
Cc: [REDACTED]@hotmail.com> [REDACTED]@gmail.com>, [REDACTED]@home.nl>, [REDACTED]@planet.nl>, [REDACTED]@gmail.com> [REDACTED]@home.nl>

[REDACTED]

Groets,

█

|

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 8-5-2017 07:26:01

16.437

F

T

C

Subject : Fwd: memo college mei 2017

Attachment : memo college mei 2017.docx;ATT00001.htm;

B

Memo is wat mij betreft akkoord.

De krappe voorbereidingstijd kan wat mij betreft niet leiden tot een latere raadsbehandeling.

Ik vind het een goed voorstel om niet "overhaast" te reageren om de NAM-voornemens.

Donderdag zal het gesprek met de Drentse collega's doen.

Het lijkt me goed om voor die tijd de koppen even bij elkaar te steken.

Groet,

Marco

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: <>@assen.nl>

Datum: 5 mei 2017 16:00:51 CEST

Aan: <>@assen.nl>

Kopie: <>@assen.nl <>.assen.nl>

Onderwerp: memo college mei 2017

Dag Marco,

Bijgevoegd vind je een concept memo over de gaswinning voor het college van a.s. dinsdag. Ben je het er mee eens dat ik het memo in het college breng? Ben je het eens met de inhoud van het memo?

Dat het memo zo laat is, heeft er mee te maken dat ik vandaag pas de vraagstelling van de NAM heb gekregen. Aangezien donderdag het overleg met Tynaarlo en Aa en Hunze is, leek het mij handig om het college voor donderdag al mee te nemen.

vult het maandag nog aan met een eerste indruk van het ontwerp instemmingsbesluit voor het Winningsplan.

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Fijn weekend.

Groet,

[Redacted signature]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Eenheid Beleid - Beleidsregisseurs

M e m o

Van : ██████████
Aan : College van B&W
Datum : Vrijdag 5 mei 2017
Onderwerp : Gaswinning

Graag informeren wij u over twee zaken rond de gaswinning: De onafhankelijke schadeafhandeling en het ontwerp instemmingsbesluit voor het Winningsplan.

Onafhankelijke schadeafhandeling

De NAM heeft zich teruggetrokken uit de schadeafhandeling bij het Groningerveld. De NAM wil zich nu ook in de rest van Nederland terugtrekken uit de schadeafhandeling en komt een dezer dagen met het volgende bericht:

NAM op afstand in schadeproces

*NAM is een voorstander van een schadeproces op afstand van NAM, ook voor de kleine velden. Daarbij gaat NAM graag in samenspraak met bestuurders en belanghebbenden kijken hoe lokaal of regionaal de schadeafhandeling ook bij **NAM's kleine gasvelden op afstand van NAM ingericht kan worden. Ook aan de vraag om meer monitoring wil NAM invulling geven, bijvoorbeeld door gebouwopnames waar nodig en mogelijk.***

Overleg met gemeenten en provincies

NAM gaat graag in overleg met de gemeenten en provincies over de schadeafhandeling rondom kleine gasvelden. NAM heeft voor circa 175 kleine gasvelden in Nederland een concessie om gas te mogen winnen. De kleine gasvelden liggen bijvoorbeeld in Drenthe, maar ook in verschillende andere provincies. Ook daar waar in de nabije toekomst gaswinning mogelijk is, wil NAM de bestuurlijke relaties benaderen voor overleg. "Dit vereist uiteraard maatwerk", aldus ██████████, asset manager Land bij NAM. "De situaties verschillen per gebied en de lokale wensen dus ook. Daar gaan we graag over in gesprek."

Groningen-veld

In Groningen wordt sinds 31 maart 2017 de schadeafhandeling aangestuurd door de Nationaal Coördinator Groningen (NCG). Op 1 juli 2017 zal een nieuw schadeprotocol en -handboek van de NCG in werking treden.

Monitoring

Daarnaast kijkt NAM naar mogelijkheden voor onafhankelijke monitoring rondom bepaalde kleine velden. Een van de veel gehoorde verzoeken van omwonenden en opwonenden van kleine gasvelden is een beter inzicht in de bestaande situatie, bijvoorbeeld door gebouwopnames. NAM bespreekt graag op korte termijn met gemeenten, provincies en lokale vertegenwoordigers wat precies de verwachtingen en wensen zijn ten aanzien van monitoring rondom de gaswinning in kleine velden. Afhankelijk daarvan kan monitoring lokaal ingericht worden. Ook hier streeft NAM naar duidelijkheid en een onafhankelijke rol in de monitoring.

Voor 22 mei staat er een bestuurlijk overleg gepland tussen de NAM en de decentrale overheden waarbij de NAM – blijkt nu - ook over dit onderwerp wil praten. 11 mei is er een vooroverleg tussen de bestuurders van Assen, Tynaarlo en Aa en Hunze.

De NAM heeft op ons verzoek hun vraagstelling voor het overleg van 22 mei op papier gezet:

- 1. Wat zijn de wensen en verwachtingen van de besturen ten aanzien van een onafhankelijke schadeafhandeling?*
- 2. Wat zijn de wensen en verwachtingen van besturen ten aanzien van onafhankelijke gebouwopnames (nulmetingen)?*

De NAM bedoelt met de wensen en verwachtingen van de besturen het volgende:

- 1. Het is helder dat zowel overheid, als burgers als NAM een snel, transparant en duidelijk proces willen. Wat zijn daarbij de praktische ideeën vanuit de gemeente?*
- 2. Heeft de gemeente een voorkeur voor de vorm om tot een onafhankelijke schadeafhandeling te komen?*
- 3. Heeft u een inventarisatie van de wensen en de verwachtingen van de burgers zelf ten aanzien van een onafhankelijke schadeafhandeling?*
- 4. Welke rol ziet de gemeente voor zichzelf om invulling te geven aan onafhankelijke schadeafhandeling?*
- 5. Welke rol ziet de gemeente voor zichzelf om invulling te geven aan onafhankelijke gebouwopnames?*
- 6. Is er een partij die in uw gemeente onafhankelijke gebouwopnames zou kunnen doen?*

[Redacted text block]

Het zal gaan om zaken als: borging van de belangen inwoners en bedrijven; zekerheid en betrouwbaarheid; verwachtingen van inwoners en bedrijven; draagvlak; kansen en risico's; rollen en verantwoordelijkheden; omvang van de problematiek; schaalniveau; financiën en garanties; techniek.

[Redacted text block]

Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan

Met ingang van maandag 8 mei ligt het Ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage.

Het ontwerp heeft de volgende strekking:

- Er mag worden gewonnen.
- Er wordt tegemoet gekomen aan een aantal door ons geadviseerde zaken. Het totaal beeld blijft echter teleurstellend.
 - o
 - o

Wij gaan met ingang van dinsdag 9 mei ambtelijk samen met de andere overheden werken aan de zienswijzen.

De planning voor het proces ziet er als volgt uit:

- 11 mei bestuurlijk afstemmingsoverleg Tynaarlo en Aa en Hunze
- 15 en 17 mei gesprekken Dorpsbelangen Loon en actiegroep Stop gaswinning Marsdijk Nu.
- 22, 23 en 24 inspraakavonden door het ministerie van EZ
- 23 mei behandeling zienswijzen in college
- 1 juni behandeling zienswijzen in gemeenteraad
- 19 juni einde zienswijzen termijn

Date : 27-11-2018 10:20:19

16.438

From : "[REDACTED]"

To : [REDACTED]@assen.nl

Subject : Fwd: memo planning proces winningsplan Westerveld

[Outlook voor iOS](#) downloaden

From: [REDACTED]

Sent: Wednesday, November 14, 2018 7:05:00 PM

To: [REDACTED]

Cc: [REDACTED]

Subject: Re: memo planning proces winningsplan Westerveld

Dank [REDACTED].

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Wethouder Gemeente Assen

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag, november 14, 2018 7:00 PM

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Re: memo planning proces winningsplan Westerveld

Beste [REDACTED],

Voor natuurlijke personen is dat [REDACTED] Niet natuurlijke personen (bijv. gemeente of een stichting) betalen [REDACTED].

Groet,

[REDACTED]

[Outlook voor iOS](#) downloaden

Van: [REDACTED]@assen.nl>

Verzonden: woensdag, november 14, 2018 6:20 PM

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Re: memo planning proces winningsplan Westerveld

Akkoord.

Enig idee wat het kost voor inwoners om in beroep te gaan? Ik kon het niet vinden op rechtspraak.nl

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Wethouder Gemeente Assen

Van: [REDACTED]@assen.nl>

Verzonden: woensdag, november 14, 2018 6:05 PM

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: memo planning proces winningsplan Westerveld

Dag Marco, [REDACTED],

Hierbij het concept memo met de planning voor de beoordeling van het besluit van de minister van EZK op het winningsplan Westerveld.

Tevens de opzet voor een mail waarin alle betrokken lokale overheden uitgenodigd worden gezamenlijk op te trekken. Als jullie akkoord zijn verstuur ik deze morgen zodat we de ambtelijke en bestuurlijke overleggen kunnen gaan plannen.

Met vriendelijk groet,

[REDACTED]

Beleidsadviseur gemeente Assen

Team Strategie en Advies

Website: www@assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 23-11-2018 15:02:24

16.439

F

T

Subject : Fwd: Nog wat opmerkingen over de analyse

Attachment : image001.png;image002.png;

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [redacted] <[\[redacted\]@plasbossinade.nl](mailto:[redacted]@plasbossinade.nl)>

Datum: 23 november 2018 om 12:39:34 CET

Aan: [redacted] <[\[redacted\]@tynaarlo.nl](mailto:[redacted]@tynaarlo.nl)>

Onderwerp: Antw.: [redacted] Nog wat opmerkingen over de analyse [redacted]

D [redacted]

N.a.v. je mail en de vragen uit assen het volgende.

[redacted]

Het lijkt mij inderdaad praktisch om die insteek en de inhoud van de zienswijzen en eventuele beroepsgronden mondeling door te nemen. Daarop vooruitlopend alvast hieronder mijn antwoorden in rood op de vragen uit Assen:

Voor het maken van een afspraak kun je mijn secretaresse bellen op nummer [redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Advocaat

PlasBossinade Advocaten N.V.
Postbus 1100
9701 BC Groningen
Paterswoldseweg 804

[redacted]

www.plasbossinade.nl

Van: [redacted] <[\[redacted\]@tynaarlo.nl](mailto:[redacted]@tynaarlo.nl)>

Verzonden: donderdag 22 november 2018 14:35

Aan: [redacted] <[\[redacted\]@plasbossinade.nl](mailto:[redacted]@plasbossinade.nl)>

Onderwerp: FW: Nog wat opmerkingen over de analyse

Dag [redacted],

Onderstaande de vragen vanuit Assen.

We stellen het op prijs als jij hier in het kader van de analyse nog een korte reactie op wilt geven.

Uiteraard kunnen we e.e.a. in een uiteindelijk beroep nader uitwerken. Of niet.

Ik kom separaat nog met een overlegverzoek. Heb je een telefoonnr. van een secretaresse voor mij om een aantal datum en tijdstipopties mee af te stemmen?

Groet, [redacted] Tynaarlo

Van: [redacted] <[\[redacted\]@assen.nl](mailto:[redacted]@assen.nl)>

Verzonden: woensdag 21 november 2018 13:36

Aan: [redacted] <[\[redacted\]@tynaarlo.nl](mailto:[redacted]@tynaarlo.nl)>

CC: [redacted] <[\[redacted\]@assen.nl](mailto:[redacted]@assen.nl)>

Onderwerp: Nog wat opmerkingen over de analyse

[redacted]

We hebben net de analyse van [redacted] gelezen. We hebben er een paar opmerkingen over:

- In onze zienswijze zijn veel meer zaken benoemd. Bijvoorbeeld de noodzaak van een MER.

De mer-plicht is uitgebreid aan de orde geweest in de Afdelingsuitspraak van 15 november 2017 over de Groningse gaswinning (ECLI:NL:RvS:2017:3156, r.o. 10 e.v.). De Afdeling vindt instemmingsbesluiten ex artikel 34 Mw niet mer-plichtig

- Ik zie niets eventuele formele punten/onjuiste procedure bijvoorbeeld rond het niet uitvoeren van de MER en de (in onze ogen) onvolledige SRA.

- In het algemene deel wordt een analyse gegeven van andere uitspraken. De vraag is of de casus hier niet anders is. In het Winningsplan Westerveld is het risico hoger (bovenkant 1) en gaat het om een winning onder een woonwijk.

Ik weet niet exact of de SRA-scores in de andere winningsplannen hetzelfde zijn. Wel weet ik dat het winningsplan Langezwaag ook voorziet in gaswinning onder een woonwijk.

Wat betreft de al dan niet onvolledige SRA: ik ben niet in staat om te beoordelen of een SRA juist of volledig is. Daarom heb ik daar geen inhoudelijke opmerkingen over gemaakt. Slechts in algemene zin kan daarover worden opgemerkt dat nu SodM en TNO kennelijk hebben ingestemd met die SRA, de "bewijslast" van het aantonen van de onjuistheid/onvolledigheid daarvan bij de gemeente(n) ligt. Uiteraard is het goed mogelijk om daarbij kritische opmerkingen en vragen te plaatsen, maar houdt er rekening mee dat voor het succesvol aanvechten van de SRA waarschijnlijk input van deskundigen nodig is.

- Er wordt niks gezegd over de reactie van de minister op 0-metingen

[REDACTED]

- Is er aandacht besteedt aan het feit dat de formulering van artikel 6 uit het ontwerp-besluit ingrijpend is aangepast in het definitieve besluit.

[REDACTED]

- Het is wel fijn als [REDACTED] een apart stukje schrijft over artikel 8 EVRM dat we kunnen "toestoppen" aan inwoners die in beroep willen. Ze kunnen dit dan opnemen in hun beroepsschrift. We kunnen ook de redenatie volgen dat wij ons verantwoordelijk voelen voor onze inwoners en namens hun een beroep doen op dit artikel.

[REDACTED]

[REDACTED] heeft kennelijk niet of onvoldoende gekeken naar onze punten in de zienswijze. Denk dat het goed is dat hij daar nog een goed naar kijkt en per punt een analyse geeft.

Is het handig om even met [REDACTED] om tafel te gaan om dit soort zaken nog even met hem door te spreken? Dit zou dan een overleg in klein comité kunnen zijn met j [REDACTED]

Groet,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Dit is een e-mailbericht afkomstig van PlasBossinade Advocaten N.V., ingeschreven in het Handelsregister onder nummer 01144514. Dit e-mailbericht, waaronder begrepen eventuele ingesloten bestanden, is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde en de inhoud ervan is strikt vertrouwelijk. PlasBossinade noch de afzender aanvaardt enige aansprakelijkheid voor de gevolgen van een verminkte weergave c.q. vertraagde of gebrekkige overbrenging c.q. ongeautoriseerd gebruik van het e-mailbericht. PlasBossinade neemt redelijke maatregelen om te voorkomen dat door dit e-mailbericht virussen worden overgebracht, maar is niet aansprakelijk in het geval dit toch voorvalt. Alle werkzaamheden worden verricht uit hoofde van een overeenkomst van opdracht met PlasBossinade Advocaten N.V., waarop van toepassing zijn onze algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de Rechtbank Noord-Nederland, locatie Groningen, waarin onder meer een aansprakelijkheidsbeperking is opgenomen.

This e-mail message is sent by PlasBossinade Advocaten N.V., registered in the Trade Registry under number 01144514. This e-mail message is intended for the addressee only and its contents are confidential. PlasBossinade nor the sender shall be liable for the consequences of mutilations and/or delayed or faulty transmission and/or unauthorised use of this e-mail message. PlasBossinade takes reasonable precautions to prevent that together with this e-mail message any viruses are transmitted, but shall not be liable in case this might happen anyway. All activities shall be carried out under an assignment agreement with PlasBossinade Advocaten N.V., to which our general terms and conditions - including a liability limitation - as filed at the District Court North-Netherlands, location Groningen, shall apply.

Plas | Bossinade

advocaten notarissen

Date : 28-6-2017 18:21:11

F

To : "██████████@assen.nl," "██████████@assen.nl"

Subject : Fwd: Opzet en Vragen sprekers

Attachment : Sprekersvragen.docx;ATT00001.htm;

Heren,

Zie bijgevoegd

Groet

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: ██████████@nmdrenthe.nl>

Datum: 28 juni 2017 18:02:38 CEST

Aan: "██████████@assen.nl" ██████████@assen.nl>

Onderwerp: Opzet en Vragen sprekers

Hallo ██████████

Hierbij de uitgebreid interne versie.

Niet alle vragen worden zo gesteld

Inbreng Out is voorzien in blik 2

Lagerhuis vorm

Kort en bondige betogen . Ik kom niet aan de beurt dus☺

Tot morgen.

██████████

Van: ██████████

Verzonden: dinsdag 27 juni 2017 16:49

Aan: ██████████@noordtij.nl>

CC: ██████████@nmdrenthe.nl>

Onderwerp: Vragen sprekers

Dag ██████████

Hierbij stuur ik je een serie vragen die we aan de sprekers kunnen stellen, en waarop zij zich – niet in detail, maar op hoofdlijn – kunnen voorbereiden.

We stellen voor om een bondige versie hiervan met hen individueel te delen.

Graag je reactie.

Een lijst met deelnemers stuur ik je morgen!

Met groet,

██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Sprekersvragen - voorbereiding

BLOK 1

Even kort door de bocht: Is gaswinning WINST voor Drenthe, of VERLIES? Mag het meer zijn, of moet het minder? Ja mits / Nee tenzij...

In verduurzaming van de energiehuishouding, de energietransitie, hoe kijkt u aan tegen de rol van Drents gas?

Wat verwacht u dat het belang is van de kleine gasvelden, in het licht van het dichtdraaien van de Groningse gaskraan?

Hoe ziet u van de rol van de provincie, zoals in de nieuwe mijnbouwwet beschreven, en wat verwacht u hiervan?

Welke rol zou u als provincie *graag willen spelen* in de vergunningsprocedures?

Hoe kijkt de provincie aan tegen de onrust bij bewoners?

Hoe staat u als provincie in het krachtenveld; bewoners & gemeenten aan de ene zijde en aan de andere kant Economische Zaken en de gasproducenten?

Beeld schetsen: Op hoeveel locaties / in hoeveel gemeenten in Drenthe winnen jullie momenteel gas? En hoeveel nieuwe locaties verwacht de NAM de komende 5 jaar in gebruik te gaan nemen?

Hoe schatten jullie het effect in van het dichtdraaien van de Groningse gaskraan, op de winning/productie in Drenthe? Wordt het meer of minder het komende decennium?

Wat is het belang van Drentse winningen in het geheel van jullie winningsactiviteiten, en hoe verwacht je dat dit zich ontwikkelt?

Hoe lang zijn jullie nu nog voornemens gas te winnen in Drenthe? Welke horizon?

Waar staat de NAM over 10 jaar? Wat is veranderd? Wat gaat de NAM doen, wanneer we ooit van het gas af zouden raken – behalve naams-veranderen?

Het vertrouwen in de grote overheid is weg, én het vertrouwen in de NAM en andere grote instituten is weg. Hoe werkt de NAM hieraan?

Is verminderde opbrengst / productie een denkbaar scenario voor jullie, om vertrouwen terug te winnen?

■■■■■■■■■■

Op hoeveel locaties / in hoeveel gemeenten wint Vermilion momenteel gas? En wat zijn jullie plannen voor het komende decennium?

Hoe kijkt jullie Canadese leiding naar de discussies die in ons land gevoerd worden? Hoe gaat dat eigenlijk in andere landen?

Wat is een oplossing voor discussies waarin wetenschappers en experts het met elkaar oneens zijn over de 'zogenaamde feiten' (over onder- en bovengrondse effecten van winning)?

Wat verwachten/hopen jullie dat het dichtdraaien van de Groningse gaskraan betekent? Verwachten jullie meer of minder in Drenthe te kunnen gaan winnen?

Kun je Drenthe typeren qua stakeholders, en in hoeverre is deze provincie anders dan andere provincies? (bewonersgroepen anders? Kwetsbare natuurgebieden, anders? etc) En zo ja, werken jullie hier dan ook anders?

Bevraag bijvoorbeeld ■■■■■■■■■■, over:

Waar is bepaald hoeveel er gewonnen mag/moet worden in Nederland?

Zou een verhoogde winning uit kleine gasvelden (technisch) zondermeer mogelijk zijn?

Kunnen we versnellen in de energietransitie en het gas achter ons laten? Waarvan is dat afhankelijk?

Debat starten:

Willen we gaswinning in Drenthe, en in welke mate?

Hoe gaan we om met huidige en nieuwe winningen in de regio?

■■■■■■■■■■

xx

BLOK 2

■■■■■■■■■■

Kun je de gebeurtenissen, bedoeld en onbedoeld, in de Noord-Nederlandse ondergrond vergelijken met die in andere gebieden?

Is de situatie bij ons anders dan in andere landen/gebieden? Zo ja, waarom is het anders?

Wetenschappers/specialisten lijken soms lijnrecht tegenover elkaar te staan in dit vakgebied – hoe verklaar je dit?

Veel van uw Nederlandse vakgenoten hebben 'te' goede banden met het Ministerie en de gasproducenten, wat hun onafhankelijk aanzien niet ten goede komt. Waar ligt de oplossing?

Meten is weten? Ligt de oplossing in de data (of de verhoudingen)?

Is met aandacht en financiering de juiste kennis over onder/bovengrondse effecten op korte termijn op te halen? Of zijn hiervoor bijvoorbeeld nog niet de juiste/ voldoende technieken/methodieken ontwikkeld?

Wat is je aanbeveling aan Drenthe?

Wat is je overkomen? Enerzijds als bewoner, anderzijds als oud-bestuurder?

Typering: Klein duimpje en de reus? Hoe voelt dat? En hebt u het idee dat u de Zevenmijlslaarzen te pakken kan krijgen?

Hoe kijk je aan tegen de dynamiek tussen de verschillende lagen: EZ & instituten, Provincie/ gemeente /politiek, en bewoners?

Heb je contact met andere bewonersgroepen in Drenthe? Hoe zou je deze groepen omschrijven?

Wat zijn je aanbevelingen?

Je bent heel actief in Groningen en kent daar vele bewoners/betrokkenen. Is Drenthe anders dan Groningen? Willen Drentse bewoners iets anders dan Groningers?

Zij wij te afwachtend en braaf?

Wat is de rol van milieuorganisaties in deze: milieu of maatschappij? Je staat hier nu voor bewoners, maar er zijn situaties denkbaar waar de belangen tegenover elkaar komen te staan. Bijvoorbeeld: gaskraan versneld dichtdraaien: goed voor milieu maar wellicht een risico op meer bevingen?

Hoe lang hebben we gas nog nodig, verwacht je? En voorzie je op de weg naar een klimaat neutrale samenleving meer of minder gebruik van de ondergrond (voor andere toepassingen)?

Wat, volgens jouw inschatting, hebben bewoners nu nodig?

Debat starten:

Hoe het vertrouwen van bewoners terug te winnen?

Wat gaat er momenteel goed / wat gaat er momenteel mis (andere bewoners aan het woord laten)?

Wat moet er vanaf morgen anders?

Burgemeester Marco Out, van Assen, zit ook in de zaal. Verder bewoners zoals: [REDACTED] uit Koekange, [REDACTED] uit Emmen, [REDACTED] uit Westerveld.

Kan [REDACTED] Windebat / Democratische vernieuwing vragen stellen;

Past de huidige gang van zaken in een democratie als de Nederlandse? Kan het anders?

[REDACTED]
Xx

BLOK 3.

xx

Afsluiten:

- noem nog even de 'stand' van Milieudefensie, waar men zich kan melden met vragen en waar men contactgegevens achter kan laten.
- Verwijzen naar onze website voor een vervolg hierop.

Date : 17-11-2016 14:47:45

16.441

F [REDACTED]
T [REDACTED]
C [REDACTED] GemeenteNoordenveld.nl, [REDACTED]
[REDACTED]@ [REDACTED]

Subject : Fwd: Raadsvragen n.a.v. Bericht in DvhN van 16 nov.
Attachment : Vragen Zorgen om bevingen 17-11-2016.docx;ATT00001.htm;

H [REDACTED]

Zie bijgaande vragen, die ik al heb doorgezeten naar [REDACTED].
De aanleiding is dus het bericht van gisteren. :-(

Er heeft vast afstemming plaatsgevonden over het Deurzerdiep ;-)

Wil jij er ook even naar kijken.

[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [REDACTED]<[\[REDACTED\]@aaenhunze.nl](mailto:[REDACTED]@aaenhunze.nl)>
Datum: 17 november 2016 14:20:58 CET
Aan: [REDACTED]<[\[REDACTED\]@drenthe.nl](mailto:[REDACTED]@drenthe.nl)>
Onderwerp: Raadsvragen n.a.v. Bericht in DvhN van 16 nov.

Hoi [REDACTED]

Zie bijgaande vragen. Zou jij vanuit jouw kennis en perspectief op de daarbij relevante vragen een reactie willen geven.

Ik ga ze volgende week met de wethouder Co Lambert doorspreken.

Groeten [REDACTED]

Ps ben morgen weer telefonisch bereikbaar.

Alvast dank.

[REDACTED]

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Schriftelijke vragen van D66 aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Aa en Hunze

Betreft: Zorgen om bevingen
Datum: 17 november 2016

Inleiding

'Zorgen om bevingen' stond er boven het artikel (DvhN 16 november 2016) waarin het college van Assen haar zorgen uit over de uitkomsten een onderzoek naar de gevolgen van gaswinning in o.a. het gaswinningsplan Westerveld, waaronder ook Eleveld valt. Voor dit laatste veld geeft het artikel aan dat de NAM van plan is nog meer gas op te pompen terwijl het veld nu al continu produceert. In het gebied hebben al 46 bevingen plaats gevonden maar deze geven u tot op heden geen aanleiding tot onrustgevoelens. Dit is opmerkelijk te noemen omdat u op ons verzoek wel trillingsmeters in het gebied heeft geplaatst. We hebben onze verdere overwegingen al veelvuldig met u gedeeld en het lijkt ons dan ook overbodig deze te herhalen. Gemakshalve hebben we onderstaand een overzicht bijgevoegd van de momenten dat we deze voor ons wel zorgelijke situatie bij u hebben aangekaart.

Overwegingen:

- Vanaf december 2013 vraagt de D66 fractie om aandacht voor de problematiek rond de aardbevingen. We hebben dit gedaan in de vorm van vragen en moties. Telkens weer bleek dat het college die aandacht zeer ongewenst vond. Een korte opsomming:
 - o 11 december 2013, begrotingsraad
 - o 10 oktober 2014, schriftelijke vragen compensatiegelden
 - o 23 maart 2015, schriftelijke vragen trillingsmeters
 - o 2 juli 2015, algemene beschouwingen
 - o September 2015, 2 x schriftelijke vragen compensatiegelden
 - o 12 november 2015, motie trillingsmeters (begrotingsraad)
 - o 3 juni 2016, schriftelijke vragen trillingsmeters
 - o 26 augustus 2016, schriftelijke vragen schade door gaswinning
- De trillingsmeters zijn zoals gezegd inmiddels geplaatst.

D66 komt tot de volgende vragen:

1. Maakt het college van Aa en Hunze zich inmiddels ook zorgen over mogelijke schade door gaswinning in onze gemeente? Zo ja, vanwaar deze ommezwaai in denken. Zo nee, kunt u onderbouwen waarom niet?
2. Wat waren uw overwegingen om wel trillingsmeters te plaatsen?
3. Zijn de door de gemeente Assen gevraagde versnellingsmeters dezelfde als de trillingsmeters die door u in het gebied zijn geplaatst. Zo ja hebt u de gemeente Assen dit medegedeeld. Zo nee, waarom niet.
4. Wat houdt de verhoogde productie in Eleveld in, loopt het gebied hierdoor verhoogd risico op aardbevingen?
5. Vallen de velden in Amen en Grolloo (niet dezelfde winningsmaatschappij naar onze informatie) ook onder de verhoogde productievoornemens en kunnen we hier dan ook een verhoogd risico op aardbevingen verwachten?

6. Bent u over dit metier wel eens in contact geweest met de gemeente Assen? Zo ja hoe komt het dan dat er kennelijk verschillend wordt gedacht over de risico's en hoe komt het dat er niet gezamenlijk wordt opgetreden? Zo neen waarom niet?
7. Wordt u door de NAM of Het Staatstoezicht op de Mijnen wel voldoende geïnformeerd over de ontwikkelingen in de gemeentelijke en aanpalende gasvelden dus ook de overige op ons grondgebied? Zo ja, hebt u deze informatie dan wel ooit door een onafhankelijk bureau laten toetsen op deugdelijkheid? Zo neen, waarom hebt u daar geen actie in ondernomen?
8. Kunt u ons mededelen wanneer de winningsactiviteiten op ons grondgebied worden afgerond en hoelang de risico's op aardbevingen na het stopzetten van de gaswinning nog zullen aanhouden. Zo neen wilt u deze gegevens dan verzamelen en delen met de raad?
9. Hoe staat het met de plannen om in het gasveld Eleveld CO2 te injecteren? In een symposium in ons gemeentehuis heeft een geoloog verbonden aan de universiteit van Groningen gewaarschuwd voor de gevaren van een injectie in een put in een onstabiele ondergrond als Eleveld.
10. Baart deze nieuwe ontwikkeling u ook al geen zorgen? Zo ja, waarom niet? Zo neen, wat bent u van plan daar aan te gaan doen?
11. Hoe is de herstelregeling met de NAM bij schade aan gebouwen geregeld?
12. In de nieuwe mijnbouwwet die volgend jaar van kracht wordt krijgen we als gemeente formeel adviesrecht. Hoe gaat u daar gebruik van maken?
13. Dit onderwerp raakt vele beleidsvelden zoals de verhouding tussen Rijks, Provinciale en Gemeentelijke belangen en intergemeentelijk overleg. Ook aandachtsgebieden als gevaarbeleving en risico van de bevolking, toerisme, vestigingsklimaat, de door u oh zo belangrijk gevonden imagoschade etc. spelen hier een rol. Omdat u aangaande de gaswinning en alles daarom heen niet proactief communiceert zijn we al 3 jaar actief om relevante informatie voor onze bevolking boven tafel te krijgen. Uw weerstand is inmiddels spreekwoordelijk met de bevolking als slachtoffer. De kloof tussen het gemeentebestuur en de bevolking groeit hierdoor alleen maar meer. Bent u voornemens deze houding te continueren met alle gevolgen van dien? Zo ja waarom, zo neen, waarom dan deze plotselinge omslag.
14. In de optiek van de D66 fractie wordt onze gemeente door het Rijk gezien als een wingebed of wel de backyard van de Randstad (windturbines) waar in tegenstelling tot gebieden in de provincie Groningen geen compensatiegelden aardgaswinning worden uitgekeerd. U heeft aangegeven om redenen van imagoschade hier geen actie op te ondernemen. Hiermee onthoudt u de gemeentekas bewust mogelijk vele miljoenen. Denkt u hier nog ongewijzigd over of heeft de zorg in de gemeente Assen u aan het twijfelen gebracht. Zo ja, waarom dan nu wel en zo neen waarom niet?

Date : 23-12-2016 13:15:11

From : [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : Fwd: Re ontvangst definitieve casco advies winningsplan Westerveld

[REDACTED], ontvang net onderstaand bericht. Leek haakt dus net als Drents overijsselse Delta en prov Groningen af.

Jammer maar geen halsszaak want zij hebben nauwelijks last van dit winningsplan.

Groeten [REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@leek.nl](mailto:[REDACTED]@leek.nl)>

Datum: 23 december 2016 12:41:09 CET

Aan: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@tynaarlo.nl](mailto:[REDACTED]@tynaarlo.nl)> [REDACTED] <[\[REDACTED\]@drenthe.nl](mailto:[REDACTED]@drenthe.nl)> [REDACTED] <[\[REDACTED\]@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)>, [REDACTED] <[\[REDACTED\]@aaenhunze.nl](mailto:[REDACTED]@aaenhunze.nl)>" <[\[REDACTED\]@aaenhunze.nl](mailto:[REDACTED]@aaenhunze.nl)> [REDACTED] <[\[REDACTED\]@drenthe.nl](mailto:[REDACTED]@drenthe.nl)> [REDACTED] <[\[REDACTED\]@provinciegroningen.nl](mailto:[REDACTED]@provinciegroningen.nl)>, [REDACTED] <[\[REDACTED\]@provinciegroningen.nl](mailto:[REDACTED]@provinciegroningen.nl)> [REDACTED] <[\[REDACTED\]@fryslan.frl](mailto:[REDACTED]@fryslan.frl)> [REDACTED] <[\[REDACTED\]@noorderzijvest.nl](mailto:[REDACTED]@noorderzijvest.nl)>, [REDACTED] <[\[REDACTED\]@noorderzijvest.nl](mailto:[REDACTED]@noorderzijvest.nl)>" <[advies@noorderzijvest.nl](mailto:[REDACTED]@advies@noorderzijvest.nl)>, [REDACTED] <[\[REDACTED\]@middendrenthe.nl](mailto:[REDACTED]@middendrenthe.nl)>" <[\[REDACTED\]@middendrenthe.nl](mailto:[REDACTED]@middendrenthe.nl)>, [REDACTED] <[\[REDACTED\]@provinciegroningen.nl](mailto:[REDACTED]@provinciegroningen.nl)>" <[\[REDACTED\]@provinciegroningen.nl](mailto:[REDACTED]@provinciegroningen.nl)>, [REDACTED] <[\[REDACTED\]@ooststellingwerf.nl](mailto:[REDACTED]@ooststellingwerf.nl)>" <[\[REDACTED\]@ooststellingwerf.nl](mailto:[REDACTED]@ooststellingwerf.nl)>, [REDACTED] <[\[REDACTED\]@weterskipfryslan.nl](mailto:[REDACTED]@weterskipfryslan.nl)>" <[\[REDACTED\]@weterskipfryslan.nl](mailto:[REDACTED]@weterskipfryslan.nl)>, [REDACTED] <[\[REDACTED\]@hunzeemaas.nl](mailto:[REDACTED]@hunzeemaas.nl)>" <[\[REDACTED\]@hunzeemaas.nl](mailto:[REDACTED]@hunzeemaas.nl)>, [REDACTED] <[\[REDACTED\]@aaenhunze.nl](mailto:[REDACTED]@aaenhunze.nl)>" <[\[REDACTED\]@aaenhunze.nl](mailto:[REDACTED]@aaenhunze.nl)>, [REDACTED] <[\[REDACTED\]@ groningen.nl](mailto:[REDACTED]@ groningen.nl)>" <[\[REDACTED\]@ groningen.nl](mailto:[REDACTED]@ groningen.nl)>

Kopie: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@leek.nl](mailto:[REDACTED]@leek.nl)>

Onderwerp: Re ontvangst definitieve casco advies winningsplan Westerveld

Beste allen,

N.a.v. het gesprek met onze bestuurder afgelopen woensdag over het concept casco advies winningsplan Westerveld, is mij duidelijk geworden dat wij t.a.v. bestaande winningslocaties winningsplan Westerveld, mee gaan met het standpunt van de Provincie Groningen. En deze is dat we niet tegen de bestaande gaswinning zijn uit de kleine velden, maar wel tegen de ontwikkeling zijn van de nieuwe kleine gasvelden binnen de gemeente Leek. Dit betekent dat we niet kunnen instemmen met het hoofdadvis in het definitieve casco advies winningsplan Westerveld. Inhoudelijk met name met betrekking tot de genoemde zaken zoals veiligheidsaspecten (bodemdalingen en bodemtrillingen), onzekerheden, communicatie, lusten en lasten en schade in het cascoadvies zijn het we wel eens... deze zullen we dan ook benoemen in ons advies richting het Ministerie.

We zullen dus een eigen advies bij het Ministerie gaan indienen.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsmedewerker Ruimtelijke Ordening
Gemeente Leek
Postbus 100
9350 AC LEEK

[REDACTED]

www.leek.nl

Date : 24-7-2018 09:18:45

F

To : " ██████████@assen.nl, " ██████████@assen.nl

Subject : Fwd: Resultaten metingen in Drenthe, Overijssel en Friesland m.b.t. bodemdaling

Attachment : image001.png;

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: ██████████@vermilionenergy.com>

Datum: 23 juli 2018 15:51:00 CEST

Aan: ██████████@aaenhunze.nl>

Onderwerp: Antw.:[PDF] Resultaten metingen in Drenthe, Overijssel en Friesland m.b.t. bodemdaling [PDF]

Beste ██████████

Ik heb deze mail verstuurd aan relevante gemeentes, provincies en waterschappen. We hebben Westerveld, Steenwijkerland, de drie provincies en waterschappen persoonlijk bijgepraat. Tevens met een aantal actiegroepen zijn we in gesprek gegaan.

met beste groeten,
██████████

Van: ██████████@aaenhunze.nl]

Verzonden: maandag 23 juli 2018 10:27

Aan: ██████████@vermilionenergy.com>

Onderwerp: RE: Resultaten metingen in Drenthe, Overijssel en Friesland m.b.t. bodemdaling

Geachte ██████████

Kun u mij aangeven met welke instanties/overheden deze informatie door u actief is gedeeld.
Alvast dank voor de informatie.

Met vriendelijke groet,

██████████
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieteren
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieteren
www.aaenhunze.nl
██████████
██████████

Van: ██████████@vermilionenergy.com]

Verzonden: vrijdag 20 juli 2018 12:26

Aan: ██████████

Onderwerp: Resultaten metingen in Drenthe, Overijssel en Friesland m.b.t. bodemdaling

Beste,

Hierbij stuur ik u graag een link naar het rapport betreffende Bodemdalingsmetingen in Drenthe, Overijssel en Friesland:
https://www.vermilionenergy.nl/files/pdf/Bodemdaling_Vermilion_Drenthe_Friesland.pdf

Hieronder treft u tevens een kort persbericht aan dat is uitgegaan.

Mochten er vragen zijn, dan kunt u mij altijd bereiken via dit mailadres en onderstaande gegevens.

Met hartelijke groeten,
██████████

PERSBERICHT
19 juli 2018

Resultaten metingen in Drenthe, Overijssel en Friesland gepubliceerd

Bodemdalingsmetingen in lijn met voorspellingen

De resultaten van bodemdalingsmetingen die Vermilion vorig jaar boven 14 aardgasvoorkomens in Drenthe, Overijssel en Friesland uitvoerde, komen goed overeen met de voorspellingen. De gemeten bodemdalingen op het diepste punt vallen binnen de bandbreedte van normale onzekerheid. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) publiceert de resultaten van bodemdalingsmetingen (meetregisters) die in het kader van mijnbouwwet werden uitgevoerd, op de website NLOG. De resultaten van de metingen staan ook op de website van Vermilion.

Uit de resultaten van de metingen is naar voren gekomen dat boven het aardgasvoorkomen Diever, conform verwachting, geen significante bodemdaling heeft plaatsgehad. De prognose voor Vinkega

en Diever is iets bijgesteld naar aanleiding van de observaties rondom Vinkega betreffende de vorm van de dalingskom. Dit gebeurde in overleg met de verantwoordelijke instanties en volgens de vereiste procedure. Vermilion neemt de metingen zeer serieus en meet continue om bodemdalingen zorgvuldig te kunnen monitoren. De analyse van de metingen bespreekt Vermilion met SodM en kan leiden tot bijstelling van de voorspellingen.

Communicatie

Vorige maand besprak Vermilion de resultaten van de metingen met SodM. Gisteren (18 juli) werden de drie provincies, Omgevingsdienst IJsselland, de waterschappen Wetterskip Fryslân en Drents Overijsselse Delta en onder meer de gemeenten Westerveld en Steenwijkerland over de resultaten geïnformeerd. Vandaag (19 juli) vond een informatiebijeenkomst met overige belanghebbenden plaats. In overleg met de gemeenten wordt nagegaan of nog een tweede informatiebijeenkomst gewenst is.

Gaswinning

Vermilion wint in Nederland aardgas uit de diepe ondergrond. De winning van aardgas uit een aardgasreservoir zorgt voor een drukvermindering in de poriën van het gesteente, waardoor het reservoir enigszins wordt samengedrukt. Dit wordt *compactie* genoemd en is aan het aardoppervlak terug te zien in een bodemdaling. Mijnbouwbedrijven zijn verplicht om in winningsplannen te laten zien hoeveel bodemdaling ze verwachten. Deze bodemdaling moet ook worden gemonitord. Dat gebeurt door middel van bodemdalingmetingen.

Zorgvuldige procedure

Eerst wordt in overleg met het Staattoezicht op de Mijnen (SodM) en de Technische Commissie Bodembeweging een meetplan opgesteld. Hierin wordt de frequentie van de metingen, de dichtheid en reikwijdte van het meetnet vastgelegd. Dit meetplan vereist de goedkeuring van SodM. Vervolgens worden deze metingen door Rijkswaterstaat en SodM gecontroleerd. Daarnaast overlegt Vermilion ook regelmatig met de waterschappen, omdat bodemdaling gevolgen kan hebben voor het waterpeil en de waterafvoer.

Waarom gaswinning in Nederland

Vermilion steunt de transitie naar een CO₂ neutrale energievoorziening. Nederland is nu voor meer dan 90% afhankelijk van fossiele brandstoffen. De overgang naar een geheel duurzame energievoorziening is dan ook niet van de een op de andere dag gerealiseerd. De Minister van Economische Zaken en Klimaat heeft aangegeven dat tijdens deze transitie, aardgas uit kleine velden noodzakelijk blijft voor de komende decennia en de voorkeur heeft boven gasimport, dat een aanzienlijke hogere CO₂ voetafdruk heeft. Voorwaarde is dat Nederlands aardgas veilig en verantwoord gewonnen kan worden.

Over Vermilion

Vermilion Energy Netherlands B.V. is onderdeel van Vermilion Energy, een groep van bedrijven met activiteiten in Noord-Amerika, Europa en Australië. We exploreren, ontwikkelen en produceren koolwaterstoffen, en doen dit op een maatschappelijk verantwoorde manier.

In Nederland is Vermilion sinds 2004 actief in de opsporing en winning van aardgas. Deze activiteiten vinden plaats in de provincies Fryslân, Noord-Holland, Drenthe, Zuid-Holland en Brabant.

Het hoofdkantoor van Vermilion bevindt zich in Harlingen. Bij Vermilion in Nederland werken circa 200 mensen aan het veilig en verantwoord leveren van aardgas voor onze nationale energiebehoefte.

NOOT VOOR DE REDACTIE

Nadere informatie over Vermilion Energy Netherlands B.V. is te vinden op vermilionenergy.nl.

Perscontact: [redacted] [\[redacted\]@vermilionenergy.com](mailto:[redacted]@vermilionenergy.com).

[redacted]
Public and Governmental Relations

[redacted] [@vermilionenergy.com](mailto:[redacted]@vermilionenergy.com)

Vermilion Energy Netherlands BV
Zuidwalweg 2
8861 NV Harlingen
The Netherlands

www.vermilionenergy.com

Amsterdam Office
3rd floor, Symphony Office Building
Gustav Mahlerplein 11-13
1082 MS Amsterdam

cid:image001.png@01D3CB42.71CAEA00

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

VERMILTON
ENERGY

Great
Place
To
Work.

Best Workplaces™

NEDERLAND

2018

Date : 26-2-2016 13:21:17

16.444

From : ██████████
To : ██████████@pau.nl
Subject : Fwd: Uitnodigng Informatiesessie Drenthe

Dag ██████

Hier de mail van EZ met de uitnodiging voor de sessie in Drenthe.

Groeten ██████████

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: ██████████@minez.nl

Datum: 22 februari 2016 11:06:16 CET

Aan: "██████████@drenthe.nl" <██████████@drenthe.nl>, ██████████@aaenhunze.nl "██████████@aaenhunze.nl", "██████████ aaenhunze.nl" ██████████@aaenhunze.nl, "██████████@tynaarlo.nl" <██████████@tynaarlo.nl>, ██████████@hunzeenaas.nl "██████████@hunzeenaas.nl", ██████████@aaenhunze.nl "██████████@aaenhunze.nl", "██████████@aaenhunze.nl" ██████████@aaenhunze.nl, "██████████@middendrenthe.nl" ██████████@middendrenthe.nl, "██████████@gemeentenoordenveld.nl" <██████████@gemeentenoordenveld.nl>, "██████████@gemeentenoordenveld.nl" <██████████@gemeentenoordenveld.nl>, "██████████@assen.nl" ██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl" <██████████@assen.nl>, "██████████@assen.nl" ██████████@assen.nl, "██████████@tynaarlo.nl" ██████████@tynaarlo.nl, "██████████@noorderzijvest.nl" <██████████@noorderzijvest.nl>, "██████████ noorderzijvest.nl" ██████████@noorderzijvest.nl, "██████████@noorderzijvest.nl" ██████████@noorderzijvest.nl, "██████████@wdodelta.nl" ██████████@wdodelta.nl, "██████████@wdodelta.nl" ██████████@wdodelta.nl, "██████████@hunzeenaas.nl" ██████████@hunzeenaas.nl, "██████████@tynaarlo.nl" ██████████@tynaarlo.nl, "██████████ hunzeenaas.nl" ██████████@hunzeenaas.nl, "██████████@dewoldenhoogeveen.nl" ██████████@dewoldenhoogeveen.nl, "██████████@coevorden.nl" ██████████@coevorden.nl, "██████████@vechtstromen.nl" ██████████@vechtstromen.nl, "██████████ coevorden.nl" ██████████@coevorden.nl, "██████████ emmen.nl" <██████████@emmen.nl>, "██████████@vechtstromen.nl" <██████████@vechtstromen.nl>, "██████████@ruddrenthe.nl" ██████████@ruddrenthe.nl, "██████████@dewoldenhoogeveen.nl" ██████████@dewoldenhoogeveen.nl, "██████████@gemeentewesterveld.nl" ██████████@gemeentewesterveld.nl, "██████████@wdodelta.nl" ██████████@wdodelta.nl, "██████████@wdodelta.nl" ██████████@wdodelta.nl, "██████████@gemeentewesterveld.nl" ██████████@gemeentewesterveld.nl, "██████████@wdodelta.nl" <██████████@wdodelta.nl>, "██████████@gemeentewesterveld.nl" ██████████@gemeentewesterveld.nl, "██████████@wdodelta.nl" ██████████@wdodelta.nl

Kopie: "██████████@minez.nl" ██████████@leeg.agro.nl ██████████@minez.nl ██████████@minez.nl ██████████@minez.nl ██████████@minez.nl ██████████@minez.nl ██████████@minez.nl

Onderwerp: Uitnodigng Informatiesessie Drenthe

Geachte heer, mevrouw,

Op 26 november 2015 is het wetsvoorstel tot wijziging van de Mijnbouwwet ingediend bij de Tweede Kamer (TK, 2015-2016, 34348, nr. 2 en nr. 3). Naar verwachting zal dit wetsvoorstel medio 2016 in werking treden. Het wetsvoorstel betreft, zoals u wellicht weet, onder andere de implementatie van de maatregelen aangekondigd naar aanleiding van het OVV-rapport over de aardbevingen in Groningen.

In het wetsvoorstel tot wijziging van de Mijnbouwwet wordt, t.a.v. de winningsplannen onder andere geregeld dat:

- o bij een besluit van de Minister omtrent instemming met een winningsplan of een belangrijke wijziging van een reeds bestaand winningsplan, de betrokken provincies, de betrokken gemeenten en de betrokken waterschappen afzonderlijk kunnen adviseren;
- o Voor het besluit omtrent instemming met een wijziging van een winningsplan voortaan, net als voor de instemming met een winningsplan, de uitgebreide voorbereidingsprocedure zal worden gehanteerd;
- o De toetsing- en instemmingsgronden worden uitgebreid.

De Minister heeft toegezegd dat vooruitlopend op de inwerkingtreding van de gewijzigde Mijnbouwwet de winningsplannen al volgens de nieuwe procedure beoordeeld zullen worden.

Vooruitlopend op het formele adviesverzoek aan de betrokken provincies, betrokken gemeenten en betrokken waterschappen, willen wij komende maanden per provincie (voor de betreffende provincie inclusief de betrokken gemeenten en waterschappen) een informatiesessie organiseren. In deze informatiesessie zal een toelichting worden gegeven op de inhoud van winningsplannen, de betrokken adviseurs en de toetsingsgronden. Hiermee hopen wij eventuele onduidelijkheden vooraf weg te nemen.

Graag willen wij u uitnodigen voor de informatiesessie "Drenthe" die plaats zal vinden op 14 maart 2016 van 11.00 tot 13.00 uur op het Provinciehuis, Westerbrink 1 in Assen.

De sessie zal informeren van aard zijn en ziet er globaal als volgt uit:

- Presentatie over winningsplannen (door EZ);
- Presentatie effect analyse gevolgen van aardbevingen (Seismische risico-analyse) (door Sodm/TNO).

Naast deze presentaties zullen tijdens de sessie o.a. ook de volgende vragen aan de orde komen:

- o Wat hebben gemeenten, provincies en waterschappen nodig om advies te kunnen geven?
- o Wat kan worden verwacht van de inhoud van de adviezen?

Naast deze informatiesessie zal vervolgens voor de winningsplannen Westerveld en Diever op een later moment een aparte bijeenkomst worden gepland. De invulling van deze nog te plannen bijeenkomst willen wij ook graag tijdens de informatiesessie van 14 maart 2016 met u bespreken.

Graag verneem ik per ommekeer of u bij de informatiesessie van 14 maart 2016 aanwezig zult zijn. Indien u verhinderd bent, dan hoop ik dat een andere vertegenwoordiger van uw organisatie aanwezig kan zijn.

Mocht u nog vragen hebben naar aanleiding van dit bericht, dan kunt u contact met mij of ██████████ opnemen via onderstaande contactgegevens.

Met vriendelijke groet,

██████████
Directie Energie & Omgeving
Ministerie van Economische Zaken

Of ██████████
Directie Energie & Omgeving
Ministerie van Economische Zaken

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Date : 13-12-2016 20:38:14

F

To : "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl, "██████████@tynaarlo.nl" ██████████@tynaarlo.nl, "██████████@drenthe.nl

Subject : Fwd: UPDATE : Commissiebijeenkomst 13 december - advies winningsplan Westerveld

Attachment : presentatie winningsplan Westerveld.ppt;

Bijgaand stuur ik jullie de presentatie van SodM

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: ██████████@minez.nl>

Aan: ██████████@aaenhuizen.nl>

Onderwerp: Antw.: UPDATE : Commissiebijeenkomst 13 december - advies winningsplan Westerveld

B ██████████

Bijgevoegd mijn presentatie voor vanavond. Mijn excuses voor de late aanlevering.

Met vriendelijke groet, / Best Regards,

██████████
Senior Inspecteur

Staattoezicht op de Mijnen / State Supervision of Mines
Ministerie van Economische Zaken / Ministry of Economic Affairs

Henri Faasdreef 312 | 2492 JP Den Haag | The Netherlands
Postbus/P.O.Box 24037 | 2490 AA Den Haag

██████████@minez.nl<██████████@minez.nl>
www.sodm.nl

██████████@aaenhuizen.nl]

Verzonden: maandag 12 december 2016 16:20

Aan: 'Klasen'; ██████████

Onderwerp: UPDATE : Commissiebijeenkomst 13 december - advies winningsplan Westerveld

Beste allen,

Nog even een korte update in verband met de commissievergadering van morgenavond, waarover ik eerder met jullie contact heb gehad.

Fijn dat jullie allemaal ook met wethouder Co Lambert en ondergetekende aanwezig kunnen zijn bij het vooroverleg/avondmaaltijd.

We verzamelen rond 17.30 uur in de hal/raadszaal van het gemeentehuis (Spiekersteeg 1 Gieten), vanwaar we een korte wandeling naar restaurant Jimm's (Stationsstraat 2, Gieten). Na de maaltijd zorgen we dat we rond 19.30 weer terug kunnen naar het gemeentehuis. (De commissiebijeenkomst vindt plaats om 20.00uur)

Agenda:

In navolging van wethouder Co Lambert zullen korte presentaties worden gegeven:

- adviesrecht en procedure (presentatie/toelichting wethouder Co Lambert en mijzelf)
- SodM advies. (presentatie/toelichting door ██████████ (SodM))
- Analyse winningsplan (toelichting door ██████████ (Provincie Drenthe))

Technische vragen en gedachteswisseling commissie.

Allen en De heer ██████████ namens Technische commissie bodembeweging (Tcbb)

Verdere Informatie

Aan de commissieleden is vooraf nog per e-mail aangegeven:

“Deze commissie gaat over gaswinning (n.a.v. het gewijzigde gaswinningsplan Westerveld). Het college heeft de raad over dit onderwerp een brief met bijlagen gestuurd. Deze stukken zijn toegevoegd aan de agenda voor 13 december in Ibabs. In de brief aan de raad (zie bijlage) geeft het college aan dat er een (gezamenlijk) advies wordt voorbereid voor het Ministerie van EZ. En dat in het advies in ieder geval zal worden ingegaan op een aantal onderwerpen en vraagpunten.

Het college wil a.s. dinsdag graag van de commissie horen of deze onderwerpen en vraagpunten de juiste zijn en of er wellicht nog punten aan toegevoegd zouden moeten worden. Het karakter van de commissie is dus niet alleen informierend maar ook opiniërend.

Zie verder:

http://www.aaenhuizen.nl/bis/Gemeenteraad/Commissievergaderingen/Commissievergaderingen_2016/Commissievergadering_13_december_2016

Tot morgen!

Met vriendelijke groet,

██████████
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl<<http://www.aaenhunze.nl>>

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

□

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Staatstoezicht op de Mijnen
Ministerie van Economische Zaken

Winningsplan Westerveld Toelichting op advies SodM

13 december 2016

Inhoud

SodM – Wie zijn wij en wat doen we?

Algemeen

- Wat is Planmatig beheer
- Bodemdaling & maatregelen
- Risico's t.g.v. stimulatie
- Seismisch risico & maatregelen

Beoordeling SodM winningsplan Westerveld

Advies SodM

SodM – wie zijn wij en wat doen we?

SodM houdt toezicht op de delfstoffenwinning in Nederland.

Wij staan voor de veiligheid en gezondheid van burgers en werknemers, bescherming van het milieu en zorg voor onze natuurlijke hulpbronnen (doelmatige winning).

Bij winningsplannen adviseren wij de Minister van Economische Zaken vanuit onze specialistische kennis van mijnbouwactiviteiten.

Onze adviezen hebben betrekking op de 2 redenen om instemming met een winningsplan te weigeren:

- › belang van planmatig beheer
- › risico op schade t.g.v. bodembeweging

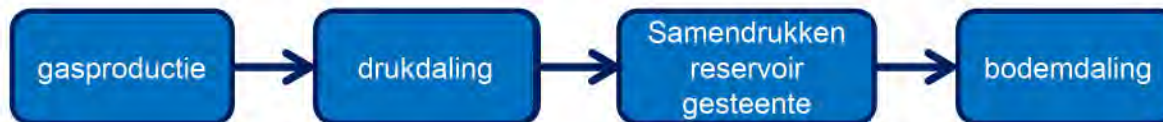

Algemeen

Planmatig Beheer:

De mijnbouwonderneming spant zich in voor het zo goed mogelijk benutten van aardgas als onze nationale bodemschat en voorkomt dat onnodig gas in de ondergrond achterblijft.

Bodemdaling & maatregelen:

Bodemdaling door gaswinning gemiddeld 0-30 cm

- Hoeveel bodemdaling?
- Hoeveel de druk daalt
 - Stijfheid reservoir gesteente
 - Stijfheid overliggende gesteentelagen
 - Diepte

Gevolgen (vernatting, verzilting, etc) kunnen goed worden voorkomen door aanpassingen in de waterhuishouding.

Mijnbouwonderneming vergoed kosten hiervan.

Algemeen – risico's t.g.v. stimulatie

Geen onderdeel winningsplan in oude mijnbouwwet

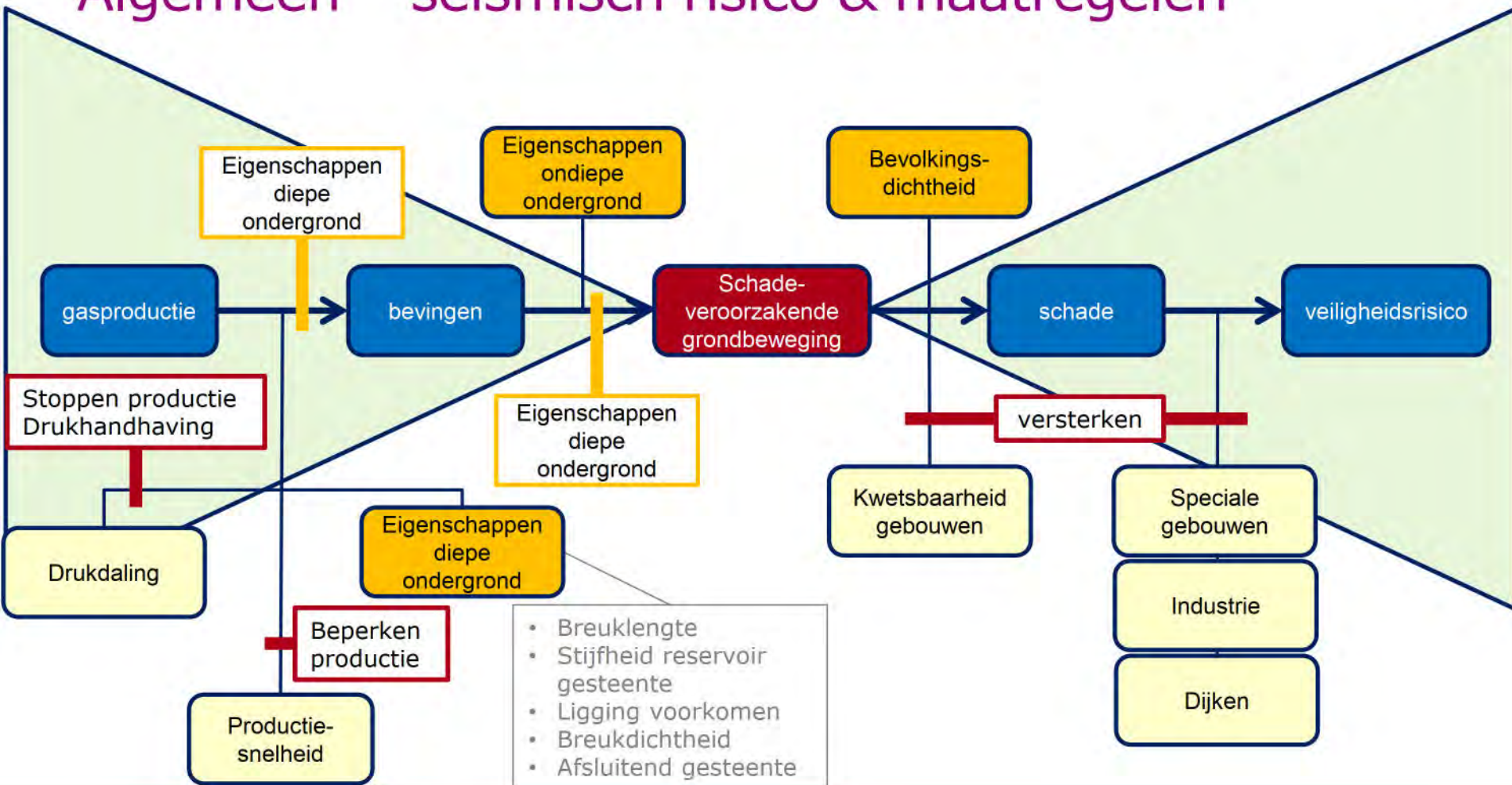
Nieuwe mijnbouwwet

- generieke beschrijving van de ondergrondse risico's en maatregelen in het winningsplan
- gedetailleerde beschrijving (op basis van specifieke informatie van de put en het veld) in werkplan voor stimulatie

Risico	Doel	Beheersmaatregel
Verlies integriteit van de put	Voorkomen	Beperken drukken en vloeistofhoeveelheden
Verlies afsluitende capaciteit van de deklaag	Voorkomen	Beperken drukken en vloeistofhoeveelheden
Bevingen	Voorkomen	Voldoende afstand tot bekende breuken; beperken drukken en vloeistofhoeveelheden
Interacties tussen vloeistof en reservoir	Voorkomen	Op basis van laboratoriumproeven aantonen dat deze er niet zijn.

Algemeen – seismisch risico & maatregelen

Beoordeling SodM winningsplan

Winningsplan is in overeenstemming met planmatig beheer

Bodemdaling door resterende productie minimaal.

Het is onduidelijk of NAM maatregelen heeft afgesproken met het waterschap ten aanzien van de bodemdaling door de totale productie. Hier moet NAM inzicht in verschaffen.

Op dit moment is er geen sprake van plannen voor stimulatie in het winningsplan. Wel zijn de algemene risico's van stimulatie opgenomen.

Seismisch risico gasvelden Assen-Zuid, Witten en Zevenhuizen-West verwaarloosbaar (geen productie en geen historische bevingen)

Beoordeling SodM winningsplan Westerveld

Seismisch risico Assen, Een, Eleveld, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep & Zevenhuizen in laagste risicocategorie

Er is een klein risico op schade en overlast, maar geen veiligheidsrisico

- Alle velden meer drukdaling dan grenswaarde
- Eigenschappen diepe ondergrond voorkomen bevingen niet
- Bij de velden Eleveld en Vries zijn historisch meerdere bevingen opgetreden
- Eigenschappen ondiepe ondergrond versterken grondbewegingen niet
- Alle velden in de laatste fase van productie -> lage productiesnelheden
- Berekeningen maximale magnitudes allemaal kleiner dan 3,7.

Advies SodM

Instemmen met laatste productie uit deze velden

Vanwege het risico op schade t.g.v. een beving adviseert SodM om de beweging van de grond te monitoren. Hiermee is voor bewoners schade makkelijker te relateren aan de beving.

SodM wil dat bewoners weten waar ze aan toe zijn na een beving. Daarom heeft SodM geadviseerd om NAM een risicobeheerssysteem te laten inrichten. Hierin zou wat SodM betreft ook het schadeprotocol vastgelegd moeten worden.

Vragen?

Date : 3-5-2018 11:14:28

16.446

Subject : Fwd: voortgang zienswijzen Westerveld

Ha [REDACTED]
Ter informatie
Groet,
[REDACTED]

[Outlook voor iOS](#) downloaden

Sent: donderdag, mei 3, 2018 11:13 AM
Subject: Re: voortgang zienswijzen Westerveld
[REDACTED]

Beste [REDACTED],
Dankjewel.
Met vriendelijke groet,
[REDACTED]

[Outlook voor iOS](#) downloaden

From: [REDACTED]
Sent: Thursday, May 3, 2018 10:24:51 AM
To: [REDACTED]
Subject: FW: voortgang zienswijzen Westerveld

[REDACTED],
ter kennisneming.

gr
[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 30 april 2018 09:37
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: voortgang zienswijzen Westerveld

Geachte heer [REDACTED].

Het is inderdaad al geruime tijd bijzonder druk tijd op onze directie. Ondanks de drukte proberen we gestaag door te werken aan alle dossiers. Dat heeft consequenties voor de doorlooptijd van dossiers, waaronder Westerveld.

De beantwoording van het grote aantal zienswijzen en het opstellen van het definitieve besluit kosten de nodige tijd. Het registreren van alle zienswijzen, het verzorgen van de ontvangstbevestigingen en ordenen van alle zienswijzepunten heeft al enige maanden in beslag genomen. Vervolgens is tot aan kerst geschreven aan de (technisch) inhoudelijke antwoorden. Vervolgens start het werk van juristen die de inhoudelijke punten beoordelen op de juridische merites.

Momenteel zitten we nog in die fase van de beoordeling. Dat wil dus ook zeggen dat de snelheid van behandeling niet meer in mijn handen ligt maar in handen is van de afdeling wetgeving en juridische zaken. Ook zij hebben het heel druk. Om u een idee te geven, het besluit telt op dit moment 35 pagina's, de nota van antwoord op de zienswijzen 65 pagina's.

De wetgever stelt een redelijke termijn voor het nemen van een besluit op een aanvraag. Binnen die termijn dient uiteraard ook gereageerd te zijn op zienswijzen. De wetgever heeft geen expliciete termijn gesteld voor het reageren op zienswijzen. Het besluit is omstreden en daarmee ingewikkeld, een redelijke termijn kan daardoor langer zijn dan voor een eenvoudiger casus.

Het besluit Westerveld heeft prioriteit om afgerond te worden.

U wordt daar over op de hoogte gehouden. We zullen u niet verrassen met een kennisgeving in de krant, maar u bericht geven als wij weten wanneer er een publicatie te verwachten is.

Hartelijke groet,

[REDACTED]
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
DGETM-Directie Energie en Omgeving
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

[REDACTED]@minez.nl
Tel. 06-[REDACTED]

Van: [REDACTED]@hetnet.nl
Verzonden: woensdag 25 april 2018 14:19
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: voortgang zienswijzen Westerveld

Geachte mevrouw [REDACTED]

Vanmorgen zijn wij met de werkgroep SGMN bijeen geweest. De vraag rees: wanneer zal er een reactie komen van EZ op de vorig jaar ingediende zienswijzen. Het is immers al weer bijna een jaar geleden dat het ontwerp-besluit ter visie werd gelegd.

Vanmiddag heb ik geprobeerd je telefonisch via het vaste en het mobiele nummer te bereiken. Helaas werd er niet opgenomen. Ik kan me voorstellen dat het op dit moment bij jullie directie topdrukte is. Toch waag ik het er op je een aantal vragen te stellen.

1. Waarom duurt het zo lang voordat er een besluit wordt genomen op de zienswijzen?
2. Zijn er (wettelijke termijnen waarbinnen een besluit op zienswijzen genomen moet worden?
3. Zo ja, wat is die termijn?
4. En indien er een termijn is, is die inmiddels overschreden en zo ja, is er dan een besluit tot verlenging genomen ?
5. Zo ja, zijn de indieners van de zienswijzen daarvan op de hoogte gesteld.
6. Wanneer verwacht het Ministerie een besluit te nemen over de zienswijzen?
- 7.

Je begrijpt dat wij in het ongewisse verkeren, het duurt al met al erg lang.

Ondertussen maakt de Nam gebruik van het oude winningsplan en gaat al weer bijna anderhalf jaar door met oppompen.

En ondertussen bereiken ons de eerste signalen van wijkbewoners die schade aan hun huis hebben, dit gemeld hebben bij de Nam en al schade experts op bezoek hebben gehad om de schade op te nemen.

In het belang van alle bijna duizend indieners van zienswijzen en in het bijzonder van de ruim duizend inwoners van onze wijk die destijds te petitie hebben ondertekend verzoek ik vriendelijk om zo spoedig mogelijk helderheid te geven.

Ik zou het zeer op prijs stellen als je op korte termijn bovenstaande vragen kunt beantwoorden.

Met vriendelijke groeten,

Voorzitter werkgroep SGMN
(StopGaswinningMarsdijkNu)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

 Virusvrij www.avg.com

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 2-3-2018 12:08:13

From : "Marco Out" [REDACTED]@assen.nl

To : "[REDACTED]@assen.nl", [REDACTED]@assen.nl

Subject : Fwd: Winningsplan Westerveld/Assen

Heren,
Wat vinden jullie van dit aanbod?

Gr,M.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
Datum: 1 maart 2018 16:09:57 CET
Aan: Marco Out <[REDACTED]@assen.nl>
Kopie: [REDACTED]@assen.nl
Onderwerp: FW: Winningsplan Westerveld/Assen

Van: [REDACTED]@hotmail.com
Verzonden: donderdag 1 maart 2018 14:11
Aan: Bestuurssecretariaat <Bestuurssecretariaat@assen.nl>
CC: [REDACTED]@assen.nl
Onderwerp: Re: Winningsplan Westerveld/Assen

Het College van B&W gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer M. Out,
per e-mail.

Geachte heer Out,

Naar aanleiding van de onderstaande mail van ruim een jaar geleden hebben de gemeenten Assen, Tynaarlo en Aa-en-Hunze, met adviezen vanuit het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw, gezamenlijk een stevig onderbouwde zienswijze ingediend bij Economische Zaken inzake de gaswinning binnen deze gemeenten.

Wij zijn nu ruim een jaar verder en de ontwikkelingen m.b.t. de gaswinning volgen elkaar snel op. Ook in Drenthe neemt het bewustzijn toe, maar ontbreekt het nog aan nuttige kennis.

Bij deze wil ik u vragen of de gemeente bereid is een locatie te faciliteren waar OMEM een voorlichtend en inzicht gevend symposium zou kunnen houden inzake een aantal aspecten van de gaswinning: bouwkundige aspecten en risico's, procedurele aspecten, de ondergrond, meten van effecten.

Er zijn geen kosten voor sprekers aan de orde, en wordt voor gewaakt dat de sprekers vanuit hun onafhankelijke deskundigheid hun voordrachten houden.

Graag vernemen wij of de gemeente bereid is een dergelijke locatie te faciliteren.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend,

[REDACTED],
OMEM

Van: [REDACTED]@hotmail.com
Verzonden: vrijdag 13 januari 2017 13:33
Aan: bestuurssecretariaat@assen.nl
CC: Hilda Groeneveld; Joop Kruize
Onderwerp: Winningsplan Westerveld/Assen

Gemeente Assen,
t.a.v. de Burgemeester,
de weled. heer Marco Out
per e-mail.

Geachte heer Out,

Bij deze een mail-brief van het Kennisplatform OMEM, Onafhankelijk Meten Effecten Mijnbouw. Mede geleet op de recente beving nabij Annen en de aldaar toegepaste winningstechnieken zou een gesprek -eventueel samen met uw collega's van Tynaarlo en Aa en Hunze, van nut kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,
hoogachtend namens OMEM

[REDACTED]
Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

16.448

Date : 29-6-2017 12:24:30

From : ██████████

To : "Marco Out" ██████████@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl

Subject : gasdebat MFD vanavond

Attachment : samenvatting zienswijze tbv gasdebat.docx;

Dag Marco,

Voor het gasdebat vanavond heb ik de belangrijkste punten van onze zienswijze op een A4-tje samengevat.
Op het laatste blad heb ik het programma van de avond nog gekopieerd.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidspecialist gemeente Assen

██████████
██████████
Website: www@assen.nl

Samenvatting zienswijze gemeente Assen

Veiligheid

Geen veiligheidsrisico's voor de gebieden in en rond de gasvelden en haar inwoners, maar dat er wel schade – waaronder constructieve – kan ontstaan aan gebouwen. In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Onderbouwing nut en noodzaak productieniveau, - snelheid en duur

Wij lezen nergens in de tekst uw motivatie over de noodzaak om de in het Winningsplan genoemde hoeveelheden ook in relatie tot het tijdsverloop te winnen. Anders gezegd: Zijn de genoemde hoeveelheden wel nodig ook in relatie tot de versnelling van de verduurzaming? En zo ja, kunnen deze hoeveelheden niet op een andere plek veiliger gewonnen worden? Bijvoorbeeld onder andere op plekken zonder stedelijke bebouwing c.q. bebouwingsconcentraties?

Communicatie

De oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en zijn ongeschikt voor advisering en inspraak door burgers en lokale overheden.

Voorkomen en beperken van schade

Wij zijn van mening dat de NAM primair de nadruk moet leggen op het voorkomen van schade door. Wat we weten, is dat de velden in onze gemeente hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen onder het stedelijk gebied en de kernen van Assen. Gelet hierop en de onrust, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het winningsplan. Hier geldt het principe: Better safe, than sorry. U kiest bewust voor risico's en schade voor onze inwoners en een aantasting van hun recht op een ongestoord woongenot.

Schadeafhandeling

Wij zijn van mening dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Wij vinden dat EZ de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden. Belangrijk is een goede onafhankelijke schadeafhandeling. Wij vinden dat de omgekeerde bewijslast zoals die van toepassing is voor het Groninger Veld (Wet bewijsvermoeden gaswinning Groningen) ook voor het gebied Westerveld moet gelden.

Meet- en regelprotocol

Tcbb noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 op de schaal van Richter en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden het daarom, als u toch gaat winnen, van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens (dit zijn velden die eerder hebben gebeefd) op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus al bij het winningsplan ter instemming gevoegd moeten zijn. Tevens vinden wij dat het risicobeheersysteem voor alle velden moet worden aangelegd.

Fracken en zuurstimulatie

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u ons advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit.

Programma Gasdebat & sprekers

19:45 uur Inloop met koffie & thee

20:00 uur Start met debatleider [REDACTED]

Eerste ronde: Gaswinning in de provincie Drenthe - de context

- [REDACTED] - gedeputeerde Provincie Drenthe
- [REDACTED] – Nederlandse Aardolie Maatschappij
- [REDACTED] – Vermilion Energy Netherlands BV
- Debat en inbreng vanuit het publiek
- [REDACTED] De Gemeent, reflecteert op het eerste deel van de avond

Tweede ronde: Gaswinning in eigen buurt - de onrust

- [REDACTED] - Hoogleraar Geologie KU Leuven
- [REDACTED] – Voorzitter actiegroep 'Stop Gaswinning Marsdijk Nu'
- [REDACTED] – Milieudefensie Energie Campagne
- Debat en inbreng vanuit het publiek
- Reflectie [REDACTED]

Derde ronde: En hoe nu verder?

- **Do's en don'ts** - Aanbevelingen voor het vervolg
- Debat en inbreng vanuit het publiek

22:00 uur Afronden: drankje en napraten

Bezoek tentoonstelling

Als deelnemer bieden wij u ook de mogelijkheid tot een bezoek aan de tentoonstelling '[REDACTED]' van het Drents Museum van 17.00 tot 18.00 uur.

Adresgegevens:

We gebruiken de (historische) groepsentree.
Statenzaal, Drents Museum, Brink 1 te Assen

Date : 29-11-2018 16:10:06

Fr: [redacted]@zuidhorn.nl
 To: "[redacted]@assen.nl, "[redacted]@tynaarlo.nl
 C: [redacted]

Subject : Gasveld Zevenhuizen West

D [redacted]

Gemeente Leek heeft in haar zienswijze de minister verzocht om geen toestemming te geven voor het in productie nemen van gasveld Zevenhuizen West. De minister gaat in zijn besluit niet in op het wél of niet in productie nemen van 'nieuwe' (reeds aangeboorde) velden, maar geeft uitdrukkelijk geen toestemming voor zowel voor zuur als hydraulische stimulatie (fracken), zie pagina 37 artikel 1 van het instemmingsbesluit.

Uit gasveld Zevenhuizen-West kan door NAM zonder fracking 0% gewonnen worden (p.15 van winningsplan). Daarmee is het in productie brengen van Zevenhuizen-West uitgesloten binnen dit winningsplan.

Indien de NAM in één van de velden fracking wil toepassen, dan kan dat niet op basis van dit winningsplan, maar zal een gewijzigd winningsplan ingediend moeten worden met op dat moment nieuwe advies-, zienswijze en beroepsmogelijkheden.

Mijn ambtelijk advies luidde: Nu fracking in dit winningsplan is uitgesloten, is het niet nodig om beroep in te stellen tegen het ontwikkelen van het nieuwe winningsveld Zevenhuizen-West. Wethouder Dekker wil toch graag een passage in het beroep op laten nemen over het verzoeken van verbod op in productie brengen van velden die momenteel niet in productie zijn.

Ik vraag me af of dit mogelijk is omdat de inspraakprocedure gaat over het voorliggende winningsplan en de rechter het zal afdoen met iets in de trant van: "Het in productie nemen van een nieuw veld is niet aan de orde binnen dit instemmingsbesluit".

Aan jullie de vraag of je met [redacted] wil bespreken in hoeverre hij bovenstaand punt in het beroep kan verwerken.

Alvast bedankt,
 Noortje

Noortje van den Nieuwenhuizen

Adviseur

Gemeente Zuidhorn

Hooiweg 9

Postbus 3

9800 AA Zuidhorn

[redacted]@zuidhorn.nl

www.zuidhorn.nl

Van: [redacted]

Verzonden: woensdag 28 november 2018 14:29

Aan: [redacted]@ [redacted]

[redacted]

< [redacted] >

CC: [redacted]

Onderwerp: agenda + stukken bestuurlijk overleg besluit EZK gaswinning Westerveld

Dag allemaal,

Hierbij de agenda en stukken voor het bestuurlijk overleg morgenochtend in Assen. Jullie zijn daarbij ook welkom.

De bestuurders krijgen deze stukken toegezonden via het bestuurssecretariaat.

Met vriendelijk groet,

[redacted]
 Beleidsadviseur gemeente Assen

Team Strategie en Advies

[redacted]

Website: www@assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 22-11-2018 14:36:08

16.450

F

To : "[REDACTED]@hunzeenaas.nl" [REDACTED] hunzeenaas.nl

Cc : "[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@drenthe.nl]" [REDACTED]@drenthe.nl, "[REDACTED]@assen.nl

Subject : gaswinning

Attachment : 170926 Nadere informatie natuur- en milieuaspecten WP West....pdf;Figuur C5 incl. Natura2000, EHS en grondwaterwin- en beschermingsgebieden.png;

D

Ik heb morgen overleg met [REDACTED] over ons eventuele beroep tegen het instemmingsbesluit. Eerder heeft het waterschap zich aangesloten bij ons advies en zienswijze.

Paar vragen aan jouw adres:

- Wat doen jullie?
 - Graag specifiek aandacht relatie met ontwikkelingen N2000 Geelbroek
- Zie daarbij het document inclusief bodemdalingskaartje. Daarin valt bijvoorbeeld te lezen dat alle vergunningen zijn verleend ver voor de tijd van het inrichtingsplan. Ook i.v.m. de bewonersavond op 12 december is het gewenst dat hier naar gekeken wordt.

Voor zover je het nog niet in beeld had, het hele pakket staat hier:

<https://www.nlog.nl/ter-inzage-legging-winningsplan-westerveld>

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spijkersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Omgevings- en milieuaspecten Westerveld Winningsplan 2017

1.1 Algemeen

De opsporing, winning en opslag van aardgas kan mogelijke gevolgen met zich brengen voor de omgeving (anders dan bodemdaling en trillingen). Deze mogelijke gevolgen worden beoordeeld door het bevoegd gezag in het kader van andere vergunningen dan het winningsplan.

Een overzicht van de algemene mogelijke gevolgen en in welke vergunningprocedure(s) deze worden behandeld, staat in de volgende tabel:

Gevolgen m.b.t.	Besluit
Bodem-/grondwaterverontreiniging	omgevingsvergunning milieu
Luchtverontreiniging (emissies)	omgevingsvergunning milieu
Oppervlaktewaterverontreiniging	omgevingsvergunning milieu evt. watervergunning
Externe veiligheid	omgevingsvergunning milieu
Natuur	Wet natuurbescherming

De Minister van Economische Zaken bevordert op grond van artikel 34 lid 7 Mijnbouwwet een doelmatige en samenhangende besluitvorming ten aanzien van het besluit omtrent instemming met het winningsplan en een aantal overige besluiten, waaronder de besluiten zoals genoemd in bovenstaande tabel (coördinatiegeling).

Vergunningen

De volgende vergunningen zijn verleend ten behoeve van de uitvoering van het vigerende en het nieuwe winningsplan Westerveld. (reeds gesuspendeerde locaties zijn niet genoemd)

Locatie	Vries-1	Vries-2	Vries-4	Witten	Eleveld
Vergunning	Wabo 'milieu deel'	Wabo 'milieu deel'	Wm-vergunning	Wabo 'milieu deel'	Wabo 'milieu deel'
Verleend	d.d. 2 juli 2012 (revisie) en 14 maart 2016 (wijziging)	d.d. 10 november 2014 (actualisering)	d.d. 8 maart 2011 (revisie) en 10 december 2013 (aanvraag milieuneutrale wijziging, van rechtswege verleend)	d.d. 14 januari 2015 (revisie)	d.d. 6 mei 2014 (revisie)
Bodem/grondwater	✓	✓	✓	✓	✓
Emissies	✓	✓	✓	✓	✓
Oppervlaktewater	✓	✓	✓	✓	✓
Externe Veiligheid	✓	✓	✓	✓	✓
Natuur					

Locatie	Assen	Norg-3	Westerveld	Zevenhuizen
Vergunning	Wabo 'milieu deel'	Wabo 'milieu deel'	Wabo 'milieu deel'	Wabo 'milieu deel'
Verleend	d.d. 2 maart 2007 (oprichtingsvergunning)	d.d. 9 juni 2006 (revisie), kaatstelijk gewijzigd d.d. 28 juli 2014 (milieuneutrale wijziging)	d.d. 2 juli 1999, nadien enkele art. 8.19 Wm meldingen (milieuneutrale wijziging)	d.d. 14 april 2008 (oprichtingsvergunning)
Bodem/grondwater	✓	✓	✓	✓
Emissies	✓	✓	✓	✓
Oppervlaktewater	✓	✓	✓	✓
Externe Veiligheid	✓	✓	✓	✓
Natuur				

In het geval van Westerveld zijn de benodigde vergunningen al verleend, zodat coördinatie niet meer aan de orde is. De bovengenoemde mogelijke gevolgen zijn derhalve al betrokken in de respectievelijke vergunningsprocedures.

Met betrekking tot bovenstaande tabel zal hieronder worden aangegeven wat door NAM wordt gedaan om genoemde gevolgen te voorkomen, dan wel de effecten hiervan te beperken.

Natuur

Voor natuur geldt een rechtstreekse zorgplicht vanuit de Wet natuurbescherming. Aangewezen flora en fauna mag niet worden vernietigd, verstoord en verontrust worden. Indien mijnbouwactiviteiten negatieve effecten zouden kunnen hebben op de aanwezige flora en fauna, dient er een ecologisch onderzoek uitgevoerd te worden. Indien negatieve effecten niet uitgesloten kunnen worden, wordt een ontheffing in het kader van de flora en fauna aangevraagd bij de Minister van Economische Zaken.

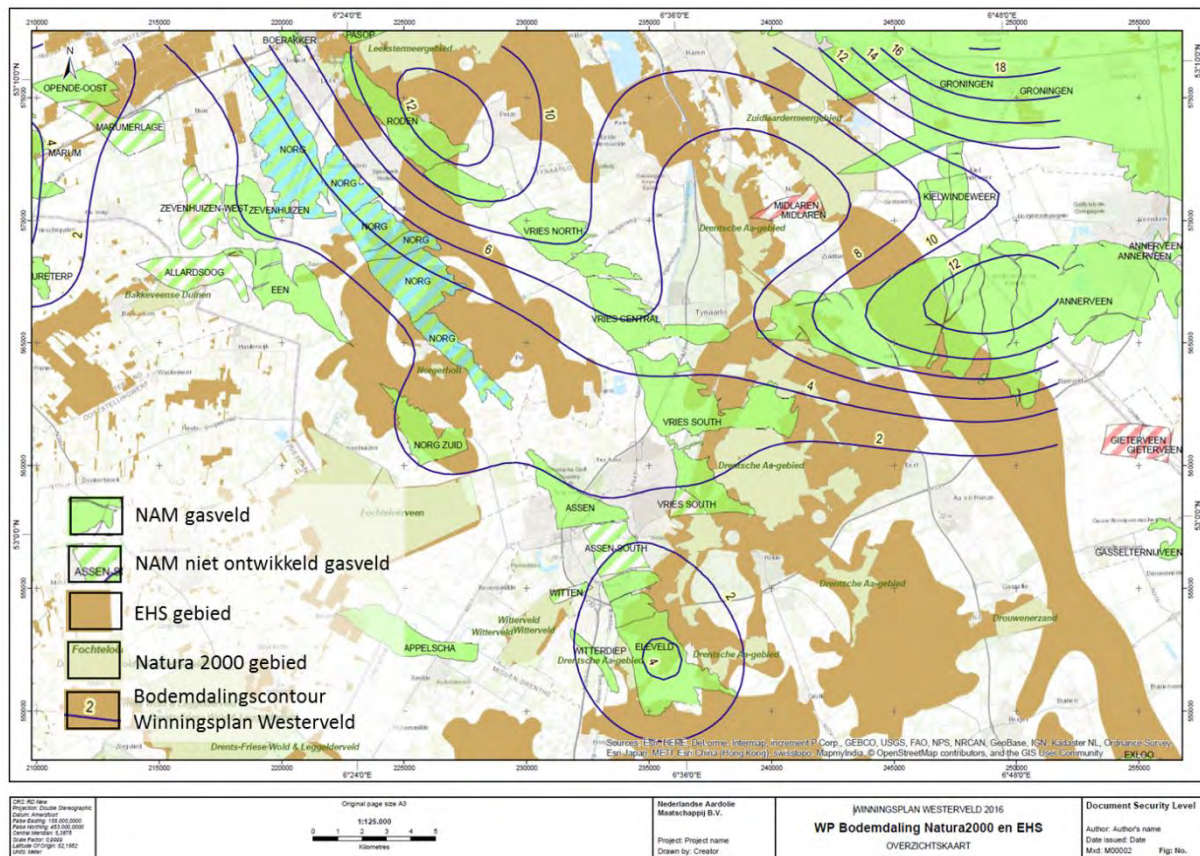
Indien mijnbouwactiviteiten of de gevolgen hiervan invloed kunnen hebben op de instandhoudingdoelstellingen van aangewezen Natura 2000-gebieden, dienen de effecten en gevolgen onderzocht worden en eventueel een passende beoordeling opgesteld te worden. Indien hieruit blijkt dat er negatieve effecten kunnen optreden, wordt een vergunning ingevolge de Wet natuurbescherming aangevraagd bij de Minister van Economische Zaken.

1.2 Natuur & Milieu

In dit deel wordt beschreven welke mogelijke gevolgen de uitvoering van het Westerveld-winningsplan kan brengen voor bovengenoemde aspecten. In het Westerveld winningsplan gaat het voornamelijk om het continueren van een bestaande productie via bestaande faciliteiten allen met hun reeds verleende specifieke vergunningen.

Bodemdaling i.r.t. Natuur en Milieueffecten

Het doel van deze paragraaf is om inzichtelijk te maken wat de mogelijke effecten zijn van bodemdaling door de gaswinning Westerveld op beschermde natuurwaarden in het gebied. De winning kan indirect invloed hebben op milieu en natuur doordat eventuele bodemdaling de waterhuishouding kan beïnvloeden. Het waterpeil kan door de bodemdaling (relatief, ten opzichte van het maaiveld) hoger worden door daling van het maaiveldniveau. Dit kan leiden tot vernatting en daarmee tot nadelige gevolgen voor natuur en milieu.

Figuur 1: Gasvelden, bodemdalingcontouren en natuurgebieden in het gebied rond Assen, Roden en Midlaren in 2013.

Figuur 1 toont dat de door gaswinning opgetreden bodemdaling in het Westerveldregio voornamelijk cumuleert met die door de gaswinning Annerveen, Roden en Groningen. De Bijdrage door de Westerveld gasvelden bedraagt tot 2013 niet meer dan enkele centimeters. Ook in de toekomst zal de relatieve bijdrage aan de bodemdaling in de regio ongeveer gelijk blijven (figuur 3).

In de Westerveldregio liggen meerdere natuurgebieden. Naast EHS-gebieden betreft dit het Natura 2000-gebied de Drentsche Aa. Figuur 1 toont ook het Leekstermeergebied, Bakkeveense Duinen, Zuidlaardermeer, Witterveld, Drents-Friese Wold & Leggelderveld en het Fochteloërveen. Deze gebieden vallen echter buiten de invloed van de bodemdaling als gevolg van de Westerveldwinningen en worden in dit Winningsplan dan ook buiten beschouwing gelaten.

Het Drentsche Aa-gebied is aangewezen als Habitatrichtlijngebied. Het gebied is geen Staatsnatuurmonument of Vogelrichtlijngebied. Het stroomgebied van de Drentsche Aa strekt zich uit van Amen en Papenvoort in het zuiden tot Glimmen in het noorden. Het Drentsche Aa-gebied bestaat uit een stelsel van beken en beekjes, waaronder de Drentsche Aa zelf, Oude Aa, Schipborgsche Diep, Zeegserloopje, Anloër Diepje, Gasterensche Diep, Rolderdiep, Taarlosche Diep, Looner Diep, Deurzerdiep, Amerdiep, Anderensche Diep, Anreepdiep, Smalbroekerloopje en Scheebroeker Loop. Een deel van de beken is vergraven of gekanaliseerd, vooral in de bovenlopen en in de benedenloop. Het Natura 2000-gebied bestaat, naast de madelanden van de Drentsche Aa, uit de onderdelen Balloërveld, Oudemolen, Gasterse Duinen, Gasterse Holt, Kampsheide, Eexterveld, De Strubben, De Vijftig Bunder en de omgeving van Zeegse. Ten zuiden van dit gebied liggen nog de afzonderlijke bijbehorende terreinen Geelbroek, omgeving van Amen en Andersche Diep. Het Natura 2000-gebied beslaat een oppervlakte van ongeveer 3.900 hectare.

Het Drentsche Aa-gebied omvat een redelijk compleet laaglandbekensysteem met oorspronggebieden, bovenlopen, middenlopen en benedenlopen. Door wisselende reliëfs en bodemtypen zijn vele voor beekdalen karakteristieke natuurlijke gradiënten tussen landschaps- en vegetatietypen aanwezig. Het bestaat uit oud Drents cultuurlandschap met madelanden (graslanden), bosjes, houtwallen, essen (akkers), heide, jeneverbesstruwelen, esdorpen, hunebedden en landgoederen.

De beekdalen zijn rijk aan gradiënten in waterstanden, bodems, zuurgraad en beschikbaarheid van voedingsstoffen. De gradiënten worden vooral in stand gehouden door verschillende waterstromen. De beekdalen worden gevoed door regenwater en grondwater, waarbij het grondwater een heel verschillende herkomst kan hebben. Zo treedt lokale kwel op van matig zuur tot zuur grondwater, dat toestroomt vanuit hoogstens enkele meters dikke zandpakketten boven de slecht doorlatende keileem- of potkleilagen (freatisch grondwater). Dit water is rijk aan meststoffen wanneer het afkomstig is uit gebieden die in landbouwkundig gebruik zijn. Daarnaast kan sprake zijn van middeldiepe kwel van (matig) basenrijk en ijzerrijk grondwater uit grondwatersystemen uit het pakket onder het keileem. Vooral in de middenloop treedt sterke kwel op van basen- en ijzerrijk grondwater uit het tweede watervoerende pakket onder de potklei of slibhoudende zanden (diepe kwel), zoals rond Oudemolen, Gasteren, Loon en Anderen en langs het Zeegserloopje. Deze grondwaterstroom is zo sterk, dat hier veenvorming via grondwater optreedt, in ons land een zeldzaam verschijnsel.

Behalve rijk aan basen en ijzer is dit water ook relatief schoon, omdat het in aanzienlijke mate afkomstig is van regenwater dat is ingezakt in niet-bemeste boswachterijen en heidevelden.

Behalve kwel is overstroming met beekwater een belangrijke factor, vooral in de overgang van de midden- naar de benedenloop en in de benedenloop. Dit water is vaak rijk aan slib, maar betrekkelijk arm aan basen en ijzer. In de midden- en bovenlopen kan lokaal overstroming optreden door stagnatie van mengsels van grond- en regenwater. Dit water is rijker aan basen en ijzer.

Vanaf de jaren '60 van de 20e eeuw is het hele plangebied (beekdal en dalflanken) sterk verdroogd door intensivering van ontwatering en verlaging van het beekpeil. Dit leidde tot een achteruitgang van natte hooilanden en moerasvegetaties. In het afgelopen decennium is juist weer vernatting opgetreden door

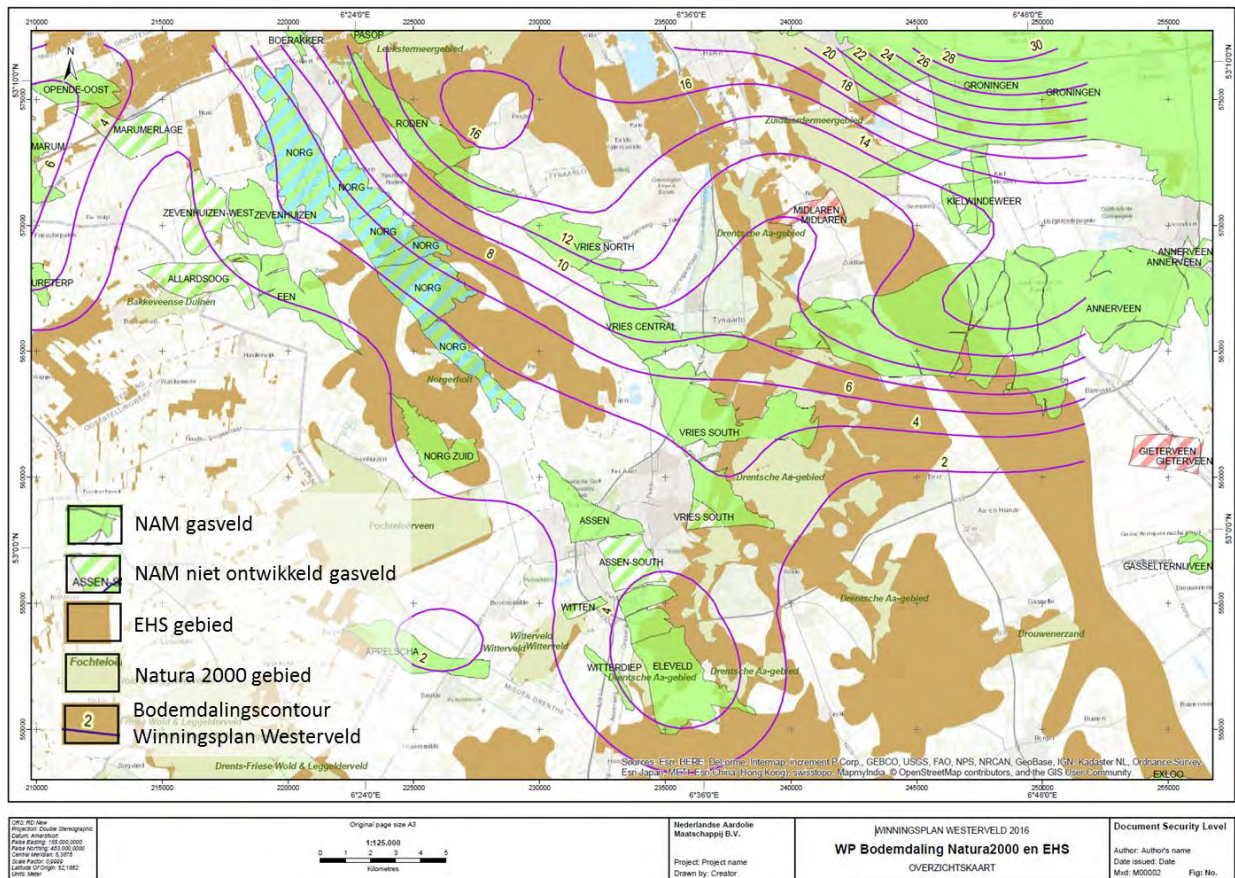
uitvoering van interne vernattingsmaatregelen in het beekdal en vermindering van waterwinningen. Lokaal heeft het aantakken van het bovenstroomse deel van het Loonediep ook geleid tot vernatting.

Het Drentsche Aa-gebied bestaat uit verschillende beektypen: een benedenloop, middenlopen en bovenlopen. De stroming en het lokale peil rond de beken wordt in de bovenlopen en middenlopen gestuurd door het verhang: het hoogteverschil is bepalend voor het afstromen van het water (de rechterzijde van de schematische dwarsdoorsnede in figuur 2).

Figuur 2: Schematische weergave bodemdaling en peilaanpassing in het Drentsche Aa gebied.

Bodemdaling als gevolg van de gasproductie uit Groningen resulteert in een relatief kleine toename op van het verhang in de Drentsche Aa en zijn toevoeren. De reeds opgetreden bodemdaling als gevolg van de gaswinning Westerveld compenseert bovendien een deel van deze toename. Deze effecten zijn relatief klein, omdat het verhang van de beken enkele meters omvat (het hoogteverschil tussen de bovenlopen en de benedenloop) en de bodemdaling slechts enkele centimeters bedraagt. Vanwege dit zeer beperkte effect zijn gevolgen op beschermde natuurwaarden uit te sluiten.

Figuur 3: Gasvelden, bodemdalingcontouren en natuurgebieden in het gebied rond Assen, Roden en Midlaren in 2080.

Figuur 3 toont de verwachte bodemdaling nadat de productie en bodemdaling zijn gestopt. De in het onderhavige Winningsplan voorgestelde wijziging in gasproductie leidt niet tot een significante toename in de bodemdaling of bodemdalingsnelheid. De toename van de bodemdaling veroorzaakt door de productie uit de velden binnen het winningsplan Westerveld is minder dan 2 centimeter. Voorgaande figuren laten zien dat deze bodemdaling verwaarloosbaar is voor dit gebied. Effecten op natuur als gevolg van de voorgenomen gasproductie wordt dan ook niet verwacht.

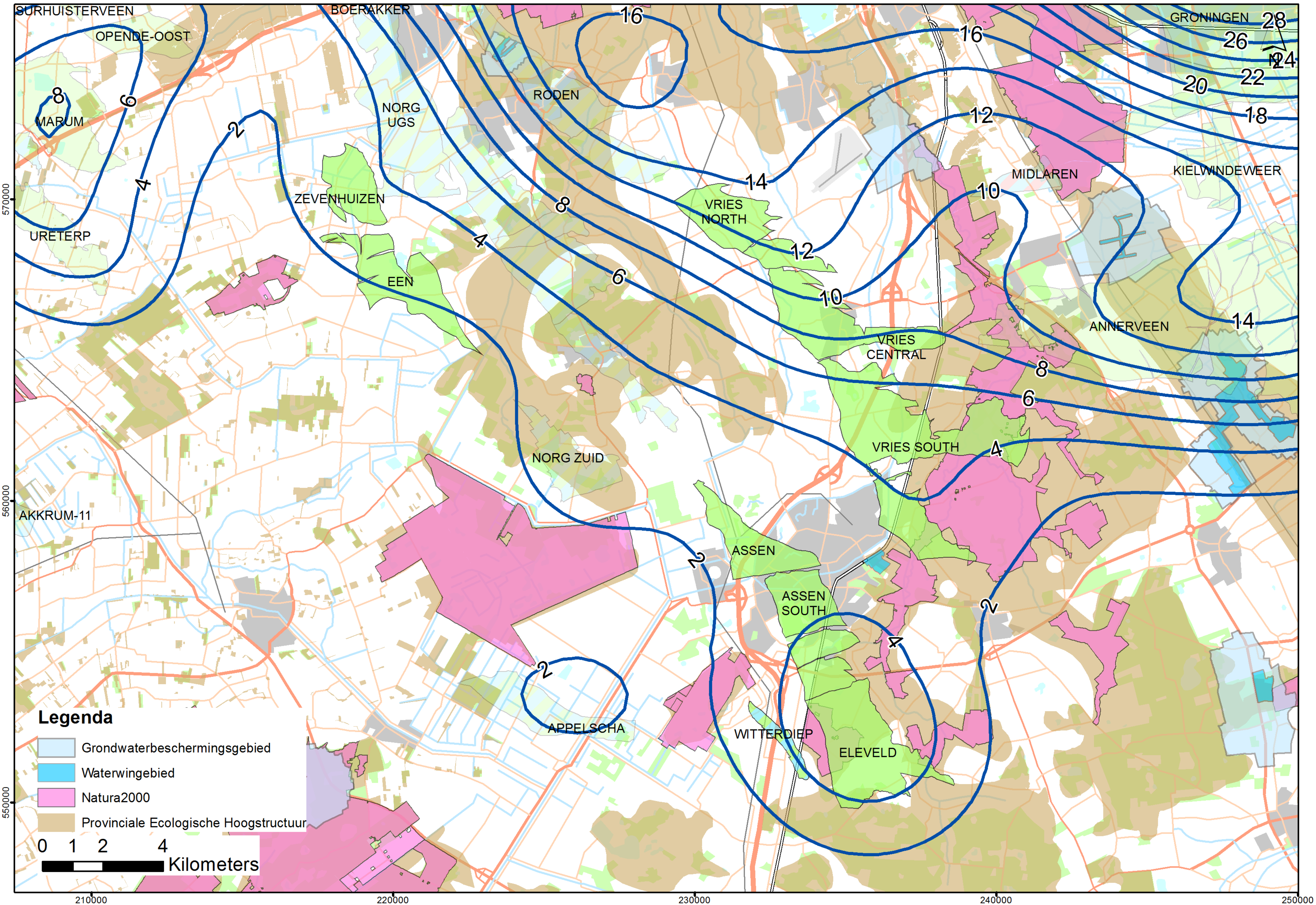
Bodemtrilling i.r.t. Natuur en Milieueffecten

Uit de Seismische Risico Analyse die is uitgevoerd voor de velden in het Winningsplan Westerveld, volgt dat de velden in Categorie I vallen (laagste risicocategorie). Op basis van dezelfde analyse wordt de kans op schade door bevingen aan bouwwerken als verwaarloosbaar ingeschat. Hierom wordt de kans op schade door bevingen op milieu- en natuurwaarden eveneens als verwaarloosbaar ingeschat.

Effecten van bodemtrilling op natuur worden derhalve niet nader beschouwd. Nadelige meetbare effecten van bodemtrilling op de betrokken EHS- en N2000-gebieden worden, gezien de aard van de trillingen, uitgesloten.

Bodem- / grondwaterverontreiniging

NAM bouwt, onderhoudt en beheert installaties zo dat het risico op bodem-/grondwaterverontreiniging verwaarloosbaar klein is. Het Activiteitenbesluit en de omgevingsvergunning bevatten regels hieromtrent die door NAM worden nageleefd, en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) ziet bovendien toe op deze naleving. Indien toch door een incident bodem-/grondwaterverontreiniging ontstaat, zal NAM deze verontreiniging saneren in het kader van de Wet bodembescherming. Gedeputeerde staten van de desbetreffende provincie zijn hiervoor bevoegd gezag. NAM en de toezichthouders hanteren een strikt controlebeleid waardoor de kans op bodemverontreiniging zeer gering is. Gevaar voor de volksgezondheid door het optreden van incidenten is niet te verwachten.

Legenda

- Grondwaterbeschermingsgebied
- Waterwingebied
- Natura2000
- Provinciale Ecologische Hoogstructuur

Date : 28-6-2018 17:47:41

F [REDACTED]

T [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

C [REDACTED]

Subject : Gaswinning en de raad

Goedemiddag,

Ik heb het met de griffier even gehad over gaswinningen en de raad.

Er is in het presidium besproken dat er een informatieve raad zou komen over de gaswinningen met inwoners en NAM. Er was toen echter niet bekend dat EZK van plan is om begin september haar besluit over het Winningsplan Westerveld te publiceren. Dit verandert het perspectief.

D [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Ik heb aangegeven dat we kunnen zorgen dat er voor de vakantie een informatief stuk met bijlagen ligt voor de raadsleden waarin het afgelopen traject feitelijk wordt weergegeven. Hiermee kan deels tegemoet worden gekomen aan de wensen van het presidium.

De griffie wil aansturen op een raad op 13 september met inwoners, NAM en eventueel Sodm en Tcbb. Er zou dan nog in de eerste helft van oktober een voorstel van het college besproken kunnen worden over hoe het college wil omgaan met het besluit van EZK.

Inge wil bovenstaande bespreken maandag met Marco bespreken en dinsdag in het college.

Groet,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 26-2-2018 17:03:51

F [REDACTED]

To : "Marco Out" M.Out@assen.nl

C [REDACTED]

Subject : Gaswinning memo + afstemming

Attachment : memo verkenning Tcbb aanpak onafhankelijke schadeafhandeling 23-2-2018.docx;notitie_EZK_verkenning.pdf;

Beste Marco,

We hebben net ambtelijk bij elkaar gezeten met provincie, Aa en Hunze en Tynaarlo over o.a. het Tcbb advies. Dit heeft het volgende opgeleverd:

- Bijgevoegd memo wordt naar alle betrokken bestuurders gestuurd met het advies om te reageren zoals wordt voorgesteld. De provincie blijft bij het standpunt dat ze geen omgekeerde bewijslast willen. Ook al zegt de Tcbb dat het de inwoners helpt. Tjisse Stelpstra blijft bij zijn standpunt.
- Allen vinden het nuttig als de bestuurders van provincie, Tynaarlo, Aa en Hunze en Assen op korte termijn (binnen 2 tot 3 weken) bij elkaar komen. De agenda van dit overleg kan er als volgt uitzien:
 - o Gezamenlijke reactie op het advies van de Tcbb. (Dit zou een reactie zijn in lijn met het memo. Er wordt door Assen en Tynaarlo een concept reactie gemaakt.)
 - o Wenselijkheid bespreken om het overleg over gaswinning (en andere mijnbouwactiviteiten) te verbreden naar heel Drenthe.
 - o Toelichting door Tynaarlo op het voornemen om een rechtszaak tegen de Staat te beginnen om de omgekeerde bewijslast af te dwingen buiten het Groningerveld.
 - o Overige zaken/ actualiteit
- Wij hebben aangegeven dat wij waarschijnlijk het Tcbb advies naar de raad sturen zodra het in de pers komt. Als wij dit doen, informeren wij de anderen daarover.

Vind je het goed als ik een overleg, zoals hierboven omschreven, laat inplannen?

Kijk jij of je het college nog wilt informeren? Het advies van de Tcbb heb ik nogmaals bijgevoegd.

Groet,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

M e m o

Van : [REDACTED]
Aan : Marco Out
Datum : 26 februari 2018
Onderwerp : Reactie op verkenning Tcbb schadeafhandeling mijnbouwschade Nederland

Dit memo is ambtelijk afgestemd tussen de provincie Drenthe en de gemeenten Tynaarlo, Aa en Hunze en Assen.

Aanleiding

Onlangs is een door de minister een schadeprotocol voor het Groninger veld vastgesteld waarbij de NAM uit het proces van schadeafhandeling is gestapt. Deze geldt echter alleen voor schades veroorzaakt door gaswinning uit het Groninger veld. De rest van Nederland wil ook een goede onafhankelijke schadeafhandeling.

De Tcbb heeft op verzoek van de minister van EZK een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheid om te komen tot een uniforme wijze van afhandeling van schade veroorzaakt door mijnbouw voor de rest van Nederland. De Tcbb heeft hiervoor een aantal instanties geïnterviewd, waaronder de provincie en gemeenten in Noord Drenthe. Woensdag 21 februari hebben wij ambtelijk een eindconcept van deze verkenning vertrouwelijk ontvangen van de Tcbb. Het rapport wordt 28 februari door de Tcbb aangeboden aan de minister.

Strekking van de Tcbb verkenning.

In de verkenning zijn de contouren geschetst van een mogelijk meer integrale, onafhankelijke aanpak van mijnbouwschades.

De Tcbb pleit voor een integrale aanpak van schaderisico's die moet bestaan uit:

- een integrale en transparante beoordeling van schaderisico's voorafgaand aan de gaswinning.
- transparante monitoring van schades tijdens de gaswinning.
- een adequate afhandeling van schades tijdens of na de gaswinning.

Er wordt in het rapport aangegeven dat het technisch erg lastig is om de relatie te leggen tussen schade en bodembeweging of bodemdaling. Daarom vindt de Tcbb het belangrijk dat er vooraf en tijdens de mijnbouwactiviteit lees: gaswinning goed gemonitord wordt.

Men pleit voor een gebiedsarrangement vastgelegd door de mijnbouwer en het lokaal bestuur voor afhandeling van met name kleine schades. Deze moet zorgen voor een basisvoorziening waarmee kleine schades snel en efficiënt worden afgehandeld.

Voor grote schades wil men een landelijk onafhankelijk instituut zoals die voor Groningen nu wordt ingericht.

Men erkent in de verkenning dat de omgekeerde bewijslast een betere uitgangspositie voor de inwoner verschaft maar er wordt in het advies niet voor gepleit.

Eerste indruk van het advies

De verkenning biedt goede aanknopingspunten voor een adequate en ruimhartige schadeafhandeling.

Er wordt door Tcbb gesteld dat in de verkenning de contouren zijn geschetst voor een uniforme wijze van afhandeling van schade veroorzaakt door mijnbouw voor de rest van Nederland. Er zijn nog veel zaken niet uitgewerkt en dat leidt nog tot vragen en onduidelijkheid. Het advies komt niet geheel overeen met het advies en zienswijze van de gemeenten op het Winningsplan Westerveld ten aanzien van schadeafhandeling.

Positief:

Men wil naar een onafhankelijke beoordeling van mijnbouwschade en de mijnbouwer uit het schadeafhandelingstraject. Er wordt aangegeven dat er veel meer aandacht moet zijn voor monitoring vooraf, tijdens en na beëindiging van de mijnbouwactiviteiten.

Kanttekeningen:

Er wordt niks gezegd over het voorkomen van schade; omgekeerde bewijslast zit niet in het advies en onduidelijk is wat bedoeld wordt met gebiedsarrangement en regionale aanpak. Wie vult de basisvoorziening voor kleine schades en wat is de gedachte van de Tcbb achter een rol voor het lokale bestuur in het schadetraject? Tot nu toe hebben we aangegeven wel te willen meedenken maar geen verantwoordelijkheid willen hebben. Dit hoort thuis bij het Rijk.

Reactie

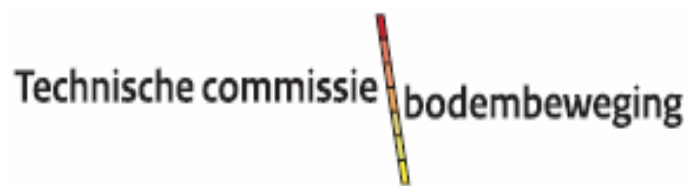
Mocht de pers vragen stellen, dan zou de reactie als volgt kunnen luiden:

- Wij hebben het kennis genomen van het advies en moeten het nog grondig lezen. Daar waar het gaat om onze eerste indruk:
- Wij zijn positief over het advies aangezien het tegemoet komt aan veel punten die wij in ons advies en zienswijzen naar voren hebben gebracht. Het advies is om te komen tot een onafhankelijke beoordeling van mijnbouwschade en de mijnbouwer weg te houden uit het schadeafhandelingstraject. Er worden ook duidelijke uitspraken gedaan over aandacht voor monitoring vooraf, tijdens en na beëindiging van de mijnbouw activiteit. Ook is er het voorstel om met kleine schades soepel om te gaan.
- Minder positief zijn wij over het aspect omgekeerde bewijslast/ wettelijk bewijsvermoeden. De Tcbb geeft aan dat de omgekeerde bewijslast de burger helpt, maar in het advies wordt hier niet voor gepleit. In het kader van de rechtsgelijkheid is het wenselijk dat deze voor alle inwoners met mijnbouwschade gaat gelden en niet alleen in Groningen.
De Tcbb adviseert verder om te gaan werken met gebiedsarrangementen waarin mijnbouwbedrijven en lokaal bestuurders afspraken maken. Uit het advies wordt niet duidelijk hoe dit arrangement er uitgaat zien. Wij hebben vragen over hoe bij verschillende gebiedsarrangement de rechtsgelijkheid wordt geborgd. Verder hebben de lokalen bestuurders in de zienswijzen op het Winningsplan Westerveld aangegeven graag mee te denken over oplossingen, maar geen formele bevoegdheden te willen overnemen. Het is niet duidelijk hoe het gebiedsarrangement zich hiermee verhoudt.
- Wij zijn benieuwd hoe het advies zijn doorwerking gaat krijgen in het besluit van de minister op het Winningsplan Westerveld.
- Wij worden graag betrokken bij het vervolgproces (optioneel: en zullen nog reageren op het advies)

'Help, een scheur in mijn huis!'

Een verkenning naar een uniforme en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade in Nederland

(concept februari 2018)

Postbus 20401
2500 EK Den Haag
T 088 042 5718
www.tcbb.nl
secretaris@tcbb.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting

- 1. Inleiding; verzoek tot verkenning**
- 2. Mijnbouwschade in Nederland**
- 3. Lessen uit de huidige wijze van schadeafhandeling**
- 4. Naar een uniforme, onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschades in Nederland**
- 5. Nadere uitwerking**
- 6. En verder?**

Bijlagen

- 1. Lijst van geraadpleegde personen en instanties**
- 2. Notitie Tcbb 'Mijnbouw, bodembeweging en schade'**
- 3. Achtergrondstudies**

Samenvatting

Mijnbouwactiviteiten roepen bij bewoners en bestuurders emoties op rond mogelijke risico's en afhandeling van schade, niet alleen in Groningen, maar ook daar buiten, zoals in Drenthe, Friesland, Noord- en Zuid-Holland en Limburg.

De vraag naar rechtsgelijkheid rond de afhandeling van mijnbouwschade in heel Nederland wordt luider. Daarbij zijn (bestuurlijke) keuzes nodig.

De Tcbb pleit voor een integrale aanpak van schaderisico's bij mijnbouwactiviteiten. Deze integrale aanpak zou moeten bestaan uit:

- een integrale en transparante beoordeling van schaderisico's voorafgaand aan de mijnbouwactiviteiten;
- een transparante monitoring van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten;
- een adequate, efficiënte afhandeling van eventuele schades die tijdens of na beëindiging van de mijnbouwactiviteiten optreden.

Deze onderdelen zouden per mijnbouwactiviteit vooraf in een gebiedsarrangement moeten worden vastgelegd tussen mijnbouwer en bestuur van het betrokken gebied.

Voor de afhandeling van mijnbouwschades adviseert de Tcbb om te komen tot een uniforme **landelijke aanpak** voor de afhandeling van mijnbouwschades. Daarbij zou per mijnbouwactiviteit in een gebiedsarrangement voorzien moeten worden in een **basisvoorziening** voor een snelle, efficiënte afhandeling van kleine schades.

Mijnbouwschades moeten kunnen worden aangemeld bij een nieuw landelijk **Instituut Mijnbouwschade** (IM). Dit Instituut draagt zorg voor een onafhankelijke beoordeling en afhandeling van de schades binnen een publiekrechtelijk kader. Om de kennis en ervaring met specifieke mijnbouwschades te bundelen beveelt de Tcbb aan om dit instituut in te richten in een aantal kamers:

- Gaswinning Groningenveld;
- Gaswinning Kleine Velden;
- Zoutwinning;
- Limburg;
- Geothermie.

1. Inleiding; verzoek tot verkenning

1.1 Inleiding

In Nederland vindt mijnbouw in vele vormen plaats: gaswinning uit het grote Groningenveld en uit verschillende kleinere gasvelden in Friesland, Drenthe, Noord- en Zuid-Holland; opslag voor gas en andere stoffen in de diepe ondergrond in Drenthe en Noord-Holland; olie- en gaswinning in de diepe zeebodem; oliewinning uit diverse putten in Groningen en Drenthe; zoutwinning in Friesland en Twente; geothermie in tot nu toe Zuid-Holland en voorheen (tot plm. 1970) kolenwinning in Limburg.

Als gevolg van mijnbouw in de diepe ondergrond kunnen bodembewegingen optreden, zowel bodemdaling of -stijging als bodemtrilling. Deze bodembewegingen kunnen tot schade aan gebouwen en installaties leiden.

Maar schade aan gebouwen en installaties kan ook andere oorzaken hebben: een 'slappe' ondergrond, grondwaterfluctuaties, bouwkundige gebreken, trillingen als gevolg van langrijdend verkeer etc. In de praktijk is het vaak moeilijk om met zekerheid te bepalen of een schade aan een gebouw (bijvoorbeeld een scheur in een muur) veroorzaakt is door een mijnbouwactiviteit of (mede) door een andere omstandigheid.

Onder invloed van de grote publieke belangstelling voor de afhandeling van schades aan gebouwen en installaties na de aardbevingen in Groningen bestaat bij burgers en bestuurders steeds meer behoefte aan duidelijkheid en transparantie over de aanpak die gevolgd moet worden om vast te stellen welke schades wel, en welke schades niet het gevolg zijn van gaswinning of andere mijnbouwactiviteiten. Ook moet helder zijn hoe wordt omgegaan met schades waarvan niet met zekerheid kan worden vastgesteld of deze al dan niet zijn veroorzaakt door de mijnbouwactiviteit.

Verschillende aspecten vragen hierbij aandacht:

- de grote (economische) ongelijkheid tussen de schadelijdende burger en de mijnbouwer;
- de blijvende technische onzekerheden bij het vaststellen van het causaal verband tussen schade en mijnbouwactiviteit;
- de vraag voor wiens risico deze onzekerheden moeten komen bij de afhandeling van mijnbouwschades;
- de groeiende nadruk op de publieke zorgplicht van de Staat bij mijnbouwactiviteiten naast de aansprakelijkheid van de mijnbouwer;
- de grote maatschappelijke onrust bij het optreden van schades die mogelijk verband houden met mijnbouwactiviteiten, en in het verlengde daarvan;
- de groeiende weerstand bij burgers tegen nieuwe mijnbouwactiviteiten in hun omgeving.

1.2 Verzoek tot verkenning

Tegen deze achtergrond heeft het ministerie van EZK bij brief van 21 september 2017 (DGTEM-EO/1743792) aan de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) verzocht om - samen met de door haar relevant geachte partijen - een verkenning uit te voeren naar de mogelijkheden om te komen tot een verbeterde - en zo mogelijk uniforme - wijze van afhandeling van schade veroorzaakt door mijnbouw in Nederland.

Als onderdeel van deze verkenning heeft de Tcbb in de aanloop van het nieuwe schadeprotocol voor Groningen op 6 oktober 2017 een workshop met een aantal direct-betrokkenen gehouden. In de daarop volgende weken heeft de Tcbb met nog vele andere groepen en instanties gesproken (zie bijlage 1). Uiteraard heeft de Tcbb ook gebruik gemaakt van haar eigen langjarige ervaringen bij de afhandeling van mijnbouwschade.

Het ministerie heeft nadrukkelijk verzocht om bij deze verkenning ook de inhoud van het nieuwe schadeprotocol voor Groningen te betrekken. Van vele kanten wordt bepleit om burgers met mijnbouwschade in 'de rest van Nederland' niet anders te behandelen dan burgers in 'Groningen'. Alle redenen dus om te verkennen of de afhandeling van mijnbouwschade volgens het nieuwe Groninger schadeprotocol vertaald kan worden in een uniforme aanpak voor afhandeling van mijnbouwschade in heel Nederland.

2. Mijnbouwschade in Nederland

2.1 Vormen van mijnbouwschade

Mijnbouw is niet zonder risico's. Mijnbouw leidt tot bodembeweging en bodembeweging kan tot fysieke schade leiden aan gebouwen (huizen, bedrijfsgebouwen), installaties, werken (dijken, bruggen, wegen) en bijvoorbeeld agrarische gronden.

Bodembeweging door mijnbouwactiviteiten kan zich manifesteren in de vorm van bodemdaling, bodemstijging en/of bodemtrilling. In bijlage 2 bij deze verkenning is een nadere uiteenzetting opgenomen over de verschillende mijnbouwactiviteiten in Nederland en welke bodembewegingen en schade deze mijnbouwactiviteiten met zich mee (kunnen) brengen.

Gaswinning (en ook ondergrondse opslag) kan leiden tot aardbevingen. Deze aardbevingen veroorzaken bodemtrilling. Afhankelijk van de sterkte van de bodemtrilling aan het aardoppervlak en de samenstelling van de ondergrond kan dit tot fysieke schade aan gebouwen leiden. We zien dit natuurlijk in Groningen, maar ook bij een aantal kleinere gasvelden in Drenthe en Noord-Holland.

Gaswinning - maar bijvoorbeeld ook zoutwinning - leidt daarnaast tot bodemdaling. Zolang deze bodemdaling gelijkmatig plaatsvindt, 'zakken' gebouwen gelijkmatig mee, en bestaat er in beginsel geen risico op schade. Bij significante bodemdaling is het soms nodig dat waterschappen corrigerende maatregelen nemen ten aanzien van de waterstanden. Door deze maatregelen kan er - indirect - schade aan gebouwen ontstaan, zoals wateroverlast.

NB: bodemdaling kan ook tot schade leiden aan werken en/of agrarische gronden. Voor dergelijke schades bestaat tussen agrariërs, overheden en mijnbouwers een systeem voor schadeafhandeling via de Commissies bodemdaling Friesland en Groningen en de schadecommissies van waterschappen. Deze schades blijven in deze verkenning buiten beschouwing.

Bodemrijzing speelt met name in Limburg. Daar zijn rondom 1970 de kolenmijnen gesloten en is de kolenwinning gestaakt. In de jaren negentig zijn ook de pompen stilgezet, die zorgden voor het weghouden van het water uit de mijnen, stijgt de mijnwaterspiegel in Limburg. Dit leidt op verschillende plaatsen tot ongelijkmatige bodembewegingen, met schades tot gevolg aan daarop aanwezige gebouwen.

2.2 Aansprakelijkheid voor mijnbouwschade

In Nederland is op grond van artikel 6:177 BW de mijnbouwer aansprakelijk voor de schade die hij met zijn mijnbouwactiviteiten veroorzaakt aan gebouwen en installaties.

Dit betekent dat degene die schade aan zijn gebouw of installatie ondervindt in beginsel moet bewijzen dat deze schade veroorzaakt is door (het gevolg is van) de activiteit van de mijnbouwer. Om de eigenaar bij deze bewijspositie tegemoet te komen is in de Mijnbouwwet erin voorzien dat:

- a. de mijnbouwer op eerste verzoek alle relevante informatie over zijn mijnbouwactiviteiten aan de eigenaar ter beschikking moet stellen (artikel 6:177 BW);
- b. de eigenaar zich kan wenden tot de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) om een advies te krijgen over het verband tussen die schade en de mijnbouwactiviteiten, en over de hoogte van het schadebedrag.

De Tcbb is een onafhankelijke commissie, die bij wet is ingesteld. De samenstelling, taak en werkwijze van deze commissie is nader geregeld in de artikelen 113 tot en met 122 van de Mijnbouwwet.

Bij de schades die zijn opgetreden na de aardbevingen in Groningen heeft de wetgever de (vele) eigenaren van gebouwen in Groningen nog verder tegemoet willen komen en is (per 1 januari 2017) voorzien in:

- c. een wettelijk bewijsvermoeden (ex artikel 6:177a BW). Op grond van dit bewijsvermoeden wordt een fysieke schade aan een gebouw of installatie, die naar zijn aard redelijkerwijs een schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningerveld zou kunnen zijn, vermoed veroorzaakt te zijn door die gaswinning. Als sprake is van zo'n schade zal de mijnbouwer (in Groningen: de NAM) aannemelijk moeten maken dat de betreffende schade niet veroorzaakt is door de gaswinning, maar een andere oorzaak heeft.

Op papier is hiermee de aansprakelijkheid voor mijnbouwschade goed geregeld. In de praktijk is het voor een burger toch vaak lastig om zijn schade bevredigend afgehandeld te krijgen. Hiervoor zijn verschillende oorzaken aan te wijzen.

2.3 Huidige loketten voor de afhandeling van mijnbouwschades

Waar kan een burger nu terecht met schade aan zijn huis, die mogelijk verband houdt met mijnbouwactiviteiten?

In Groningen konden burgers voor de afhandeling van hun schades aanvankelijk naar de NAM, en later naar het CVW, met eventueel een beroep op onafhankelijke arbiters. Daarmee was feitelijk sprake van een procedure tussen de burger en de NAM, waarbij de burger 'hulp' kreeg van het wettelijk bewijsvermoeden. Daarnaast kunnen zij een beoordeling vragen aan de Tcbb, en uiteindelijk aan de civiele rechter. Met ingang van 19 maart 2018 zal de schadeafhandeling plaatsvinden door de nieuwe onafhankelijke Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG). Er zal dan geen sprake meer zijn van procedures tussen burgers en de NAM; de TCMG zal de schades onafhankelijk technisch en juridisch beoordelen, met de mogelijkheid van (bezwaar en uiteindelijk) beroep bij de bestuursrechter. In Groningen wachten op dit moment nog duizenden schademeldingen op afhandeling.

Burgers in de rest van Nederland zijn voor de afhandeling van hun schades aangewezen op de mijnbouwer, en uiteindelijk op de civiele rechter. Zij kunnen daarbij de schade laten onderzoeken door de Tcbb. Maar voor hen geldt daarbij geen wettelijk bewijsvermoeden, zodat zij uiteindelijk moeten aantonen dat hun schade het gevolg is van een specifieke mijnbouwactiviteit. De Tcbb geeft jaarlijks zo'n 50 adviezen over het causaal verband tussen schade aan een woning en een mijnbouwactiviteit. In afwachting van de ontwikkelingen rond het nieuwe schadeprotocol voor Groningen wachten met name in Drenthe (Emmen, Zuidlaren) nog vele honderden schademeldingen op afhandeling.

Voor burgers in Limburg komt daar nog bij dat op grond van de huidige wetgeving aanspraken op schadevergoeding in verband met de kolenwinning inmiddels zijn verjaard. Voor burgers die schade lijden als gevolg van de huidige bodembewegingen is door een aantal overheden een Stichting Calamiteitenfonds Mijnwaterschade opgericht, van waaruit schadevergoedingen kunnen worden uitgekeerd. De Tcbb onderzoekt - op verzoek van burgers - wel het causaal verband tussen schade aan een

woning en de bodembewegingen (plm. tien keer per jaar), maar burgers hebben nog altijd geen zicht op vergoeding van vastgestelde schades.

3. Lessen uit de huidige wijze van schadeafhandeling

Uit de huidige wijze van afhandeling van mijnbouwschade kan een aantal 'lessen' worden geleerd:

- schade aan gebouwen heeft vaak meerdere oorzaken;
- het is technisch lang niet altijd mogelijk om met een grote mate van zekerheid te bepalen dat een bepaalde schade aan een gebouw het gevolg is van een concrete mijnbouwactiviteit; 'technisch' deskundigen zijn het ook lang niet altijd met elkaar eens over het causaal verband tussen een bepaalde schade en een mijnbouwactiviteit;
- goede technische onderzoeken naar het causaal verband tussen schades en mijnbouwactiviteiten zijn door hun complexiteit (beoordeling van onder- en bovengrond en bouwkundige staat en bouwgeschiedenis) duur en kosten veel tijd, terwijl de onzekerheid over het causaal verband daardoor vaak nauwelijks wordt verkleind;
- de (technische) kennis over de effecten van mijnbouwactiviteiten op gebouwen is voortdurend in ontwikkeling; bundeling en toegankelijkheid van die kennis is van groot belang;
- de technische en juridische onzekerheden bij mijnbouwschades vergen een onafhankelijke, en zo veel mogelijk uniforme technische en juridische beoordeling van deze schades;
- het 'wettelijk bewijsvermoeden', zoals dat voor Groningen van toepassing is helpt een burger vooral aan een betere bewijspositie ten opzichte van de mijnbouwer; bij een onafhankelijke schadebeoordeling zal de burger niet meer tegenover de mijnbouwer staan en komt het aan op een onafhankelijke weging van de mogelijke oorzaken van de schade;
- transparantie en zekerheid vooraf over een snelle en onafhankelijke beoordeling van mijnbouwschades dragen sterk bij aan de acceptatie van mogelijke risico's op schades bij nieuwe mijnbouwactiviteiten;
- daarnaast hechten burgers (en hun lokale bestuurders) aan transparantie bij de afweging van risico's op schades bij de beoordeling van (plannen voor) nieuwe mijnbouwactiviteiten en bij het monitoren van deze risico's, zowel tijdens als gedurende een zekere periode na beëindiging van de winningsactiviteiten;
- mijnbouwschade (zoals een scheur in een muur etc.) leidt 'naar zijn aard' vaak tot grote onzekerheid bij burgers, en is in zoverre niet vergelijkbaar met gewone vermogensschade. De afhandeling van dergelijke schades vergt oog voor deze bijzondere aard.

4. Naar een uniforme, onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschades in Nederland

4.1 Inleiding

Uit de vele gesprekken die de Tcbb gevoerd heeft blijkt dat er een breed begrip bestaat voor alle energie die gestoken is en wordt om tot een goede afwikkeling van de aardbevingsschades in Groningen te komen. Tegelijkertijd zijn burgers en bestuurders in andere mijnbouwgebieden in toenemende mate bevreesd voor schades à la Groningen, en ervaren zij een gevoel van rechtsongelijkheid ten opzichte van Groningen bij het voorkomen en afhandelen van hun schades.

Een uniforme landelijke aanpak voor de beoordeling van risico's op mijnbouwschade en de afhandeling van mijnbouwschades is wenselijk om deze gevoelens van vrees en ongelijke behandeling weg te nemen. Zij biedt bovendien kansen om mijnbouwactiviteiten niet slechts als een 'winning' voor de mijnbouwmaatschappij te organiseren, maar veeleer als een gezamenlijke bijdrage van gebied en mijnbouwer aan de energievoorziening voor ons land.

4.2 De manier van denken

Uitgangspunt is dat de Staat niet alleen in Groningen, maar ook in de rest van Nederland de verantwoordelijkheid draagt voor een rechtvaardige en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschades bij burgers, met oog voor de menselijke maat en doelmatigheid.

De afhandeling van mijnbouwschades hoort daarbij niet enkel en alleen een technische en juridische beoordeling te omvatten, maar dient onderdeel te zijn van een integrale aanpak van schaderisico's bij mijnbouwactiviteiten. Deze integrale aanpak zou bij iedere nieuwe mijnbouwactiviteit moeten bestaan uit:

- een integrale en transparante beoordeling van schaderisico's voorafgaand aan de mijnbouwactiviteiten, en
- een transparante monitoring van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten en een adequate, efficiënte afhandeling van eventuele schades, die tijdens of na beëindiging van de mijnbouwactiviteit optreden.

De verschillende onderdelen van deze integrale aanpak zouden per mijnbouwactiviteit vooraf in een gebiedsarrangement moeten worden vastgelegd tussen mijnbouwer en bestuur van het betrokken gebied. Het tot stand komen van zo'n gebiedsarrangement zou voorwaarde voor instemming met de mijnbouwactiviteit moeten zijn.

NB De leden van de NOGEPa, branchevereniging voor de olie en gasindustrie, hebben in september 2017 een gedragscode gepubliceerd. In deze code wordt aanbevolen om bij nieuwe mijnbouwactiviteiten zo vroeg mogelijk samen met de omgeving een specifiek projectafstemmingsprogramma te maken. Zo'n programma zou onderdeel kunnen zijn van een 'integraal' gebiedsarrangement.

Voor de afhandeling van met name kleine schades zou in een gebiedsarrangement moeten worden voorzien in een zoveel mogelijk uniforme basisvoorziening. Binnen deze voorziening zouden kleine schades binnen een vooraf bepaald effectgebied eenvoudig moeten kunnen worden hersteld of vergoed (zonder dure en tijdrovende onderzoeken en procedures, bijvoorbeeld zoals bij schadeverzekeringen).

5. Nadere uitwerking

5.1 Risicoanalyse en preventie van mijnbouwschade

Mijnbouwers moeten nu reeds bij plannen voor nieuwe mijnbouwactiviteiten uitvoerig onderzoek doen naar de risico's op schade aan de omgeving van die activiteiten. De minister van EZK beoordeelt - mede op basis van adviezen van de Tcbb - deze risicoanalyses bij zijn beslissing over instemming met de betreffende activiteiten en betreft deze risico's bij de afweging van alle betrokken belangen. Deze risicoanalyses zijn nu veelal nog zeer technisch van aard en voor burgers nauwelijks te doorgronden. Voor een goed begrip én acceptatie van deze risico's zouden deze analyses, en de wijze waarop de risico's in de besluitvorming door de minister worden betrokken, aanmerkelijk transparanter moeten worden.

Vaste onderdelen van deze risicoanalyses zouden voorts moeten zijn een concrete beschrijving van de mogelijke maatregelen om eventuele schades te voorkomen en hoe het risico op schades tijdens de mijnbouwactiviteiten zal worden gemonitord.

Voor een adequate beoordeling van mijnbouwschades achteraf is het van belang om vooraf de relevante kenmerken van het betreffende gebied en de daarin aanwezige bebouwing in kaart te brengen. Het verdient aanbeveling om hiervoor een uniforme aanpak te ontwikkelen.

5.2 Monitoring van bodembeweging

Voor burgers is bodembeweging een ongrijpbaar, en daarom veelal beangstigend fenomeen. Transparantie over de feitelijke bodembeweging in een bepaald gebied kan onrustgevoelens wegnemen. Bovendien zijn goede monitorgegevens over de bodembeweging in een bepaald gebied essentieel om bij eventuele schades tot een goede beoordeling van een mogelijk causaal verband met een concrete mijnbouwactiviteit te kunnen komen.

Onderdeel van een gebiedsarrangement voor een nieuwe mijnbouwactiviteit zou dan ook moeten zijn de inrichting van een adequaat monitoringssysteem, met heldere afspraken over het beheer en de toegankelijkheid van de betreffende gegevens. Uitgangspunt daarbij zal moeten zijn dat een geïnteresseerde burger eenvoudig in staat moet zijn om het verloop van de bodembeweging in zijn omgeving te kunnen volgen.

5.3 Afhandeling van kleine schades

Schade aan een gebouw kan verschillende oorzaken hebben. Naast bodembeweging door mijnbouw zijn mogelijke oorzaken zettingen door een 'slappe' ondergrond, grondwaterfluctuaties, bouwkundige gebreken, temperatuurspanningen, trillingen als gevolg van langsrijdend verkeer etc. Vaak is er ook sprake van een combinatie van oorzaken.

De mate van schade kan ook sterk verschillen. Zeer lichte schade, zoals de zichtbare aanwezigheid van haarscheuren in muren, kan op esthetische bezwaren stuiten maar heeft meestal geen constructieve consequenties. Het herstel van dergelijke schades is over het algemeen relatief eenvoudig. Aan de andere kant van het spectrum is sprake van ernstige constructieve schade, waarbij er gevaar voor instorting kan zijn. De veiligheid is dan in het geding. Het herstel van deze schades is in het algemeen zeer ingrijpend.

De ervaringen met het beoordelen van schades in Groningen laten zien dat het met name bij de lichtere schades in de praktijk vaak niet goed mogelijk is om met voldoende zekerheid te bepalen of een schade in een gebouw (bijvoorbeeld een scheur in een muur) veroorzaakt is door mijnbouw of door een andere omstandigheid en ook dat vaak sprake is van een combinatie van oorzaken. De conclusie is dan op z'n best dat de betreffende schade (mede) veroorzaakt kan zijn door mijnbouw.

Schademeldingen betreffen (ook in Groningen) vaak relatief kleine schades. Diepgaand onderzoek naar de oorzaak van die schades lijkt dan niet proportioneel. In veel gevallen is het onder voorwaarden direct herstellen van die schades aanzienlijk efficiënter dan het uitvoeren van uitgebreid onderzoek, aangevuld met contra-expertises en beoordelingen door juristen.

Bij grote aantallen schades ligt een eerste marginale toetsing en afhandeling van de kleine schades meer voor de hand, zoals dat ook bij de afhandeling van kleine schades door verzekeringsmaatschappijen gebeurt. Dat bevordert ook een snelle afhandeling van alle schades. Bij de marginale toetsing wordt nagegaan of aan bepaalde, gebiedsafhankelijke voorwaarden wordt voldaan. De eerste drie voorwaarden kunnen zijn dat de schadelocatie in een (vooraf bepaald) effectgebied ligt, dat de schade naar aard, omvang en ontstaanstijdstip kan zijn veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van de mijnbouwactiviteit en dat de schade niet evident het gevolg is van een andere oorzaak. Als niet aan deze voorwaarden wordt voldaan volgt afwijzing van de claim. Wordt wel aan deze voorwaarden voldaan dan wordt vervolgens nagegaan of het schadebedrag redelijk is in relatie tot de ge-

claimde schade en of het schadebedrag onder een vastgesteld drempelbedrag voor uitgebreide toetsing ligt. Wordt ook aan deze voorwaarden voldaan dan volgt direct vergoeding van de schade (in geld of in de vorm van herstel).

5.4 Afhandeling van grote(re) schades

Grote(re) schades rechtvaardigen nader onderzoek naar de oorzaak van deze schades, en naar een mogelijk causaal verband met een mijnbouwactiviteit.

Ook nader onderzoek naar de schade dient proportioneel te zijn. Als het bijvoorbeeld alleen gaat om de vraag welk schadebedrag behoort bij de geclaimde schade dan kan het onderzoek daartoe beperkt blijven. Een onafhankelijke kostendeskundige kan dan het schadebedrag vaststellen waarna tot schadevergoeding kan worden overgegaan.

Nader onderzoek naar de oorzaak van een schade en het causaal verband met een mijnbouwactiviteit moet door een onafhankelijke technische deskundige worden uitgevoerd en dient inzicht te verschaffen in de mate van (on)zekerheden. De resultaten van dit onderzoek moeten uiteindelijk de basis zijn voor een onafhankelijke beoordeling van een aanvraag tot schadevergoeding.

5.5 Een landelijk instituut mijnbouwschade

Reeds uit een oogpunt van bundeling van kennis en ervaring ligt het voor de hand om de afhandeling van mijnbouwschades onder te brengen bij een landelijk onafhankelijk Instituut Mijnbouwschade, zoals dit feitelijk nu reeds voor Groningen wordt ingericht in de vorm van de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG). Om recht te doen aan eventuele specifieke kenmerken van schades bij de verschillende mijnbouwactiviteiten, zou overwogen kunnen worden om het Instituut Mijnbouwschade hiervoor in te richten met een aantal grotere en kleinere 'kamers', bijvoorbeeld:

- Gaswinning Groningenveld;
- Gaswinning Kleine Velden;
- Zoutwinning;
- Limburg;
- Geothermie.

Het Instituut Mijnbouwschade zou een vergelijkbaar discretionaire beoordelingsruimte moeten krijgen als de TCMG. Deze TCMG kan dan op termijn opgaan in de kamer Gaswinning Groningenveld van het Instituut Mijnbouwschade.

Voor de financiering van de schadevergoedingen en de kosten van schadeafhandeling zouden tussen de Staat en de mijnbouwers vergelijkbare afspraken gemaakt kunnen worden, als onlangs zijn gemaakt tussen de Staat en de NAM bij de instelling van de TCMG.

Verwacht mag worden dat de TCMG op korte termijn voor Groningen richtlijnen en procedures zal ontwikkelen voor het uitvoeren van technisch onderzoek naar de oorza(a)k(en) van geclaimde schades en de juridische beoordeling daarvan. Deze richtlijnen en procedures zullen dan ook als leidraad kunnen gelden bij de ontwikkeling van richtlijnen voor de afhandeling van mijnbouwschades door de andere kamers.

5.6 Positie overige 'loketten'

Wanneer mijnbouwschades ook in de rest van Nederland zullen worden afgehandeld door een onafhankelijk Instituut Mijnbouwschade bestaat daarnaast geen behoefte meer aan een afzonderlijke adviesraad van de Tcbb in individuele schadegevallen. De Tcbb zou zich dan kunnen toeleggen op bijvoorbeeld meer algemene adviezen over richtlijnen, werkwijzers en normeringen bij de afhandeling

van mijnbouwschades (naast haar wettelijke adviestaak over schaderisico's bij nieuwe mijnbouwactiviteiten).

Ook het aparte schadefonds van de Stichting Calamiteitenfonds Mijwaterschade Limburg zou in het Instituut Mijbouwschade kunnen opgaan, terwijl de bestaande Commissies Bodemdaling zich zouden kunnen beperken tot de afhandeling van schades aan overheidswerken en agrarische gronden.

Het huidige algemene - landelijke - informatiepunt over mijnbouwschade (Het Landelijk Loket Mijbouwschade) zou onderdeel kunnen worden van het Instituut Mijbouwschade.

Voor een burger met mijnbouwschade zou aldus daadwerkelijk één loket resteren, waar een efficiënte, onafhankelijke en deskundige afhandeling van zijn schade gewaarborgd is.

6. En verder?

In deze verkenning zijn slechts de contouren geschetst van een mogelijke meer integrale, uniforme en onafhankelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades in Nederland.

Veel aspecten verdienen nadere studie en uitwerking, waar onder:

- instructies voor de inhoud en toegankelijkheid van risicoanalyses bij nieuwe mijnbouwactiviteiten;
- instructies voor de inventarisatie en beoordeling van gebiedskenmerken en de aanwezige bebouwing (nulmetingen);
- instructies voor de scope en beoordeling van mogelijke preventiemaatregelen bij nieuwe mijnbouwactiviteiten;
- instructies voor de wijze van monitoring en verzamelen, archiveren en beschikbaar stellen van monitorgegevens tijdens mijnbouwactiviteiten;
- richtlijnen/instructies voor het opnemen, technisch beoordelen en rapporteren van mijnbouwschades;
- richtlijnen voor de afhandeling van kleine schades in gebieden met mijnbouwactiviteiten;
- de invloed van waterpeil aanpassingen op bodembeweging en schades, en de wijze waarop dit bij de afhandeling van mijnbouwschades kan/moet worden betrokken;
- de invloed van meerdere mijnbouwactiviteiten en/of herhaalde bevingen in eenzelfde gebied op het schadebeeld bij gebouwen;
- de normstelling bij de afhandeling van mijnbouwschades (omvang effectgebieden, trillingsnelheden, mate van bodemdaling etc.);
- aspecten van privacy bij een meer uniforme afhandeling van schades.

Over een aantal van deze aspecten worden op dit moment nog nadere studies verricht door onder meer de TU Delft en TNO. Ook de Tijdelijke Commissie Mijbouwschade Groningen zal zich op korte termijn over een aantal van deze aspecten moeten buigen om te komen tot een eenduidige normering en afhandeling van de schadeclaims in Groningen.

De Tcbb kan zich voorstellen dat zij in de komende tijd één of meer workshops organiseert om met direct betrokkenen deze aspecten gezamenlijk nader uit te werken.

Tevens zou bezien kunnen worden of de schadegevallen in bijvoorbeeld Emmen of Zuidlaren zich lenen voor een pilot om de afhandeling van kleine en grote(re) schades daar effectief af te handelen.

Bij al het technische en juridische 'geweld' over de afhandeling van de mijnbouwschades moet de burger die schade lijdt of vreest voor schade, centraal blijven. Toegankelijke, betrouwbare informatie over de risico's op mijnbouwschade én de wijze van afhandeling van eventuele schades is daarvoor van groot belang. Ook op dit punt kan 'de mijnbouwwereld' nog veel winnen!

Bijlage 1. Lijst van geraadpleegde personen en instanties

Najaar 2017 Diverse overleggen NCG, Groningen

29-09-2017 EZ, Den Haag

06-10-2017 Workshop RAS, Amersfoort

26-10-2017 Mr. P. v.d. Vorst, Amersfoort

23-11-2017 Ir. P. van Staalduinen, Amersfoort

28-11-2017 CVW, Appingedam

30-11-2017 Nogepa, Den Haag

11-12-2017 Arbiters, Groningen

21-12-2017 Gedeputeerde Provincie Drenthe, Assen

03-01-2018 Groninger BodemBeweging, Loppersum

08-01-2018 Burgemeester Heerenveen en VNG, Heerenveen

22-01-2018 Burgemeesters Aa en Hunze, Assen, Noordenveld, Tynaarlo, te Assen

31-01-2018 Commissie Bodemdaling Friesland, Rozendaal

01-02-2018 Onafhankelijk Raadsman, Loppersum

Mijnbouw, bodembeweging en schade

1. Mijnbouw en bodembeweging

1.1 Inleiding

Mijnbouw veroorzaakt in beginsel bodembeweging en bodembeweging kan leiden tot fysieke schade aan gebouwen. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de mijnbouwactiviteiten in Nederland die in het kader van deze verkenning van belang zijn en de bodembewegingen die daardoor kunnen worden veroorzaakt.

1.2 Mijnbouwactiviteiten

Voor deze verkenning maakt de Tcbb onderscheid tussen verschillende mijnbouwactiviteiten in Nederland waarbij sprake kan zijn van daaraan gerelateerde schades aan gebouwen en van knelpunten bij de afhandeling van deze schades. Deze mijnbouwactiviteiten zijn:

- gaswinning uit het Groningenveld;
- gaswinning uit de zogenaamde Kleine Velden;
- zoutwinning;
- steenkolenwinning in Limburg;
- geothermie.

Opgemerkt wordt dat de Tcbb bij de gaswinning ook de ondergrondse gasopslag, zoals bij Norg en Grijpskerk, betreft.

Gaswinning uit het Groningenveld

Dat de aardbevingen die worden veroorzaakt door de gaswinning uit het Groningenveld leiden tot schades aan gebouwen is genoegzaam bekend en ook onbetwist. Evenzo is bekend dat al geruime tijd sprake is van knelpunten bij de afhandeling van die schades. Op 31 januari 2018 heeft dat geleid tot de vaststelling bij ministerieel besluit van een nieuw schadeprotocol voor Groningen. Daarmee is een publiekrechtelijk kader gegeven voor een onafhankelijke afhandeling van schades. Op grond van het besluit worden Tijdelijke commissies en bijbehorende deelcommissies ingesteld die zorg zullen dragen voor de afhandeling van de schades met gebruikmaking van in te schakelen deskundigen. De wijze waarop de schade precies zal worden gaan afgehandeld is vooralsnog niet bekend.

Gaswinning uit de zogenaamde Kleine Velden

In Nederland wordt gas gewonnen uit een groot aantal zogenaamde Kleine Velden. Deze velden variëren sterk in omvang maar zijn elk aanzienlijk kleiner dan het Groningenveld. Bij het overgrote deel van deze velden is in het algemeen geen sprake van schade aan gebouwen. In een beperkt aantal gevallen is dat echter anders. Zo is bekend dat de aardbeving in Emmen op 30-09-2015 en de aardbeving in Zuidlaren op 23-12-2016 tot een beperkt aantal schades hebben geleid. Onduidelijk is hoe de afhandeling van die schades verloopt. Het gaat daarbij - in vergelijking met de situatie in Groningen - weliswaar om een relatief klein aantal schades van op zichzelf beperkte omvang, maar ook dat zijn schades die op een adequate manier afgehandeld zullen moeten worden.

Zoutwinning

In Twente, Groningen en Friesland wordt in Nederland zout gewonnen uit de ondergrond. In het algemeen veroorzaakt de zoutwinning geen schade aan gebouwen maar er kunnen uitzonderingen zijn die ook op een adequate manier zullen moeten worden afgehandeld.

Steenkolenwinning in Limburg

In Limburg is sprake van een bijzondere situatie. De steenkolenwinning begon in de Middeleeuwen in de open lucht (dagbouw) gevolgd door industriële mijnbouw vanaf het einde van de 19^e eeuw waarbij de diepte van de winning toenam tot circa 1 km. Om de steenkolen onder droge omstandigheden te kunnen winnen werd tot op grote diepte mijnwater afgepompt. Hoewel de steenkolenwinning omstreeks 1965 is gestopt is het afpompen van mijnwater gecontinueerd totdat in de jaren 1994/1995 ook in Duitsland de steenkolenwinning in de nabij gelegen mijnen is gestopt. Sindsdien stijgt het mijnwater langzaam en deze stijging gaat nog steeds door. Als gevolg hiervan zijn schades ontstaan en de verwachting is dat dit ook in de toekomst nog het geval zal zijn. Naar de mening van de Tcbb is hier sprake van mijnbouwschade omdat het stoppen van afpompen van mijnwater door haar gezien wordt als onlosmakelijk onderdeel van de mijnbouw. Er is dus sprake van naijlende gevolgen van de steenkolenwinning. Voor gedupeerden is vaak niet duidelijk hoe de veroorzaakte schades vergoed worden en in verschillende gevallen zijn deze schades niet vergoed.

Geothermie

Geothermie is in ontwikkeling. In de toekomst zal sprake zijn van geothermieprojecten waarbij geboord wordt tot op steeds grotere diepte (ultradiepe geothermie op meer dan 4.000 m diepte). Geothermie is onlosmakelijk verbonden met risico's voor veiligheid en milieu en die risico's zijn groter naarmate dieper geboord wordt. Het is van belang dat deze risico's worden onderkend en dat ter beperking van de risico's adequate kaders voor vergunningverlening en handhaving worden gegeven¹. Hoewel er op dit moment nog geen sprake is van schades aan gebouwen als gevolg van geothermie brengt de Tcbb deze in ontwikkeling zijnde mijnbouwactiviteit expliciet onder de aandacht, juist om toekomstige problemen zo goed mogelijk voor te zijn. In feite is de situatie nu enigszins vergelijkbaar met die bij het begin van de gaswinning in Groningen. Bij de gaswinning werden de risico's pas te laat onderkend. Bij geothermie zou dat beter moeten kunnen.

1.2 Mijnbouw en bodembeweging

Bodembeweging door mijnbouw is een algemene term waarbij voor een goed begrip van de relatie met mogelijke schade onderscheid moet worden gemaakt tussen bodemdaling, bodemrijzing en bodemtrilling. Op deze drie vormen van bodembeweging wordt hierna ingegaan.

Bodemdaling

Bodemdaling treedt op bij alle mijnbouwactiviteiten waarbij delfstoffen aan de bodem worden onttrokken. Door de onttrekking van de delfstof op grotere diepte wordt de betreffende laag samendrukt door het gewicht van de bovengelegen aardlagen. Deze samendrukking manifesteert zich als een schotelvormige bodemdaling aan het aardoppervlak. Bij de gaswinning wordt de samendrukking (compactie) veroorzaakt doordat de gasdruk in het gashoudende reservoir door de winning afneemt (in Groningen van 300 bar aan het begin van de winning tot inmiddels minder dan 100 bar) waardoor de steendruk in de gashoudende laag toeneemt. Bij de zoutwinning worden zogenaamde cavernes (holtes) in de zoutlaag gevormd, waardoor de druk in het resterende deel van de zoutlaag toeneemt.

Meestal is sprake van een zeer langzaam verlopend proces. Zo is in Groningen door de gaswinning op 3 km diepte de bodem in het centrum van het Groningenveld bij Loppersum in 50 jaar tijd zeer geleidelijk ruim 0,3 m gedaald, d.w.z. gemiddeld 6 mm/jaar. Bij kleine gasvelden is de maximale bodemdaling aanzienlijk kleiner en vaak niet meer dan enkele centimeters. De zoutwinning in Friesland, tussen Franeker en Harlingen, vindt plaats op een diepte van 2,5 tot 3 km. Dit heeft in de periode 1995-2005 geleid tot een bodemdaling van ca. 0,35 m in het hart van het zoutwinningsgebied, d.w.z. gemiddeld 35 mm/jaar, dus vijf keer zo veel als in Groningen.

¹ Staat van de Sector Geothermie, Staatstoezicht op de Mijnen, 12 juli 2017.

Omdat er in het algemeen sprake is van een groot gebied waarover de schotelvormige bodemdaling optreedt leidt deze bodemdaling niet tot significante hoogteverschillen over kleine afstanden. De bodemdaling is dus meestal gelijkmatig. Bij zoutwinning is in het verleden wel sprake geweest van ongelijkmatige bodemdaling als gevolg van instabiele cavernes. Door de huidige monitoring van de bodembeweging en het op tijd treffen van maatregelen wordt dat voorkomen.

Bodemdaling treedt ook op bij het winnen van gas uit opslagreservoirs, omdat door de winning de gasdruk in het reservoir afneemt. In het algemeen is deze bodemdaling echter zeer gering en bovendien gelijkmatig.

Limburg betreft een bijzondere situatie omdat sprake kan zijn van lokale effecten met als gevolg ongelijkmatige bodemdaling. In de omgeving van voormalige mijnschachten en zogenaamde opwaartse boringen die destijds vanuit de mijngangen zijn gemaakt kan bodemmateriaal naar de nog aanwezige ruimtes in de ondergrond stromen. Dit kan uiteindelijk aan het aardoppervlak merkbaar zijn in de vorm van 'sinkholes'. Een voorbeeld daarvan is de sinkhole die in 2011 ontstond onder winkelcentrum 't Loon in Heerlen. Ook ter plaatse van drempels in het aardoppervlak en bij de aanwezige natuurlijke breuken in de ondergrond kan sprake zijn van lokale effecten. Door monitoring van de bodembeweging en het op tijd treffen van maatregelen kunnen de risico's als gevolg van deze lokale effecten worden beperkt.

Bodemrijzing

Bodemrijzing speelt met name in Limburg. Als gevolg van het stijgende mijnwater is sprake van langzame bodemrijzing met een huidige snelheid van ongeveer 2 mm/jaar. Deze bodemrijzing is in beginsel gelijkmatig en leidt niet tot significante hoogteverschillen over kleine afstanden. Ter plaatse van discontinuïteiten in het aardoppervlak, zoals bij natuurlijke breuken in de ondergrond, kunnen echter wel significante hoogteverschillen over kleine afstand ontstaan. Door monitoring van de bodembeweging en het op tijd treffen van maatregelen kunnen de risico's als gevolg van deze hoogteverschillen worden beperkt.

Bodemrijzing treedt ook op bij opslaan van gas in opslagreservoirs, omdat door de opslag de gasdruk in het reservoir toeneemt. Net als bij de bodemdaling die optreedt bij de winning van gas uit opslagreservoirs is de bodemrijzing bij het opslaan van gas in het algemeen zeer gering en gelijkmatig.

Bodemtrilling

Bodemtrillingen worden veroorzaakt door aardbevingen. Dit is het geval bij de gaswinning uit het Groningenveld en bij enkele van de kleinere gasvelden. Bij sommige gasopslagactiviteiten kan ook sprake zijn van het ontstaan van bodemtrillingen.

De aardbevingen worden veroorzaakt door plotseling optredende verschuivingen in natuurlijke breuken die zich in de gashoudende laag bevinden. Deze verschuivingen zijn het gevolg van de eerder besproken samendrukking van de gashoudende laag die door de gaswinning ontstaat. Of bij een bepaald gasveld aardbevingen zijn te verwachten hangt af van veel factoren, zoals de dikte en de geo-mechanische eigenschappen van de gashoudende laag en het al dan niet aanwezig zijn van natuurlijke breuken in die laag. Zoals eerder aangegeven is het risico op aardbevingen bij veel kleine gasvelden gering of zelfs niet aanwezig.

De sterkte van de bodemtrilling aan het aardoppervlak is bepalend voor de effecten aan het oppervlak, zoals het ontstaan van schade. De sterkte van de bodemtrilling aan het aardoppervlak hangt af van de magnitude van de aardbeving, de diepte waarop deze plaatsvindt en de voortplantingswijze van de trillingen door de bodem vanaf de bron (het hypocentrum) naar het aardoppervlak. Aan het aardoppervlak is de bodemtrilling het sterkst recht boven het hypocentrum (het epicentrum). Op grotere afstand van het epicentrum neemt de sterkte van de bodemtrilling sterk af.

Bij de wat zwaardere aardbevingen in Groningen is de maximale trillingsnelheid in de buurt van het epicentrum zo'n 5 à 10 mm/s. Bij de tot nu voorgekomen zwaarste aardbevingen in Groningen (magnitude 3,6 bij Huizinge op 16 augustus 2012 en magnitude 3,4 bij Zeerijp op 8 januari 2018) zijn de maximale trillingsnelheden bij het epicentrum nog aanzienlijk groter. Bij deze twee zwaarste aardbevingen waren de effecten dan ook tot op grotere afstand van het epicentrum merkbaar dan bij de kleinere aardbevingen.

De bodemtrillingen als gevolg van een aardbeving treden kortstondig op. Als gevolg van meer aardbevingen achter elkaar is er echter ook sprake van herhaalde trillingen. Dat is van belang voor de beoordeling van de kans op schade.

Overigens blijkt uit praktijkmetingen in Groningen (meetnetwerken van KNMI en van TNO) dat bij een bepaalde beving op verschillende locaties met dezelfde afstand tot het epicentrum aanzienlijke verschillen zijn waargenomen in de gemeten snelheden. De oorzaak daarvan is voor een belangrijk gedeelte dat de eigenschappen van de ondergrond niet overal hetzelfde zijn. Dat maakt het ook lastig zo niet onmogelijk om na een aardbeving vast te stellen welke trillingsnelheid op een bepaalde locatie precies is opgetreden als voor die locatie geen meetgegevens beschikbaar zijn. Met de hiervoor beschikbare berekeningsmodellen kunnen wel schattingen worden gemaakt van de bandbreedte waarbinnen de opgetreden trillingsnelheid zich waarschijnlijk heeft bevonden.

Bij geothermie zijn de te verwachten bodembewegingen nog niet goed bekend. Met name in gebieden met natuurlijke seismiciteit (zoals in Limburg) en in gebieden met seismiciteit door gaswinning is het ontstaan van bodemtrilling door geothermie niet denkbeeldig.

1.3 Samenvattend

In de volgende tabel is voor elke beschouwde mijnbouwactiviteit samenvattend aangegeven welke bodembeweging het gevolg kan zijn.

Mijnbouwactiviteit	Bodembeweging
Gaswinning uit Groningenveld	Gelijkmatige bodemdaling Bodemtrilling door aardbevingen Bij gasopslag: - Geringe gelijkmatige bodemdaling en -rijzing - Bij sommige opslagfaciliteiten bodemtrilling
Gaswinning Kleine Velden	Geringe gelijkmatige bodemdaling Bij enkele velden bodemtrilling door aardbevingen Bij gasopslag: - Geringe gelijkmatige bodemdaling en -rijzing - Bij sommige opslagfaciliteiten bodemtrilling
Zoutwinning	Gelijkmatige bodemdaling
Naijlende gevolgen steenkolenwinning	Gelijkmatige bodemrijzing Lokale bodemdaling (bijvoorbeeld sinkholes) Lokale bodemrijzing (bijvoorbeeld bij natuurlijke breuken)
Geothermie	In gebieden met seismiciteit is bodemtrilling niet denkbeeldig Opmerking: De risico's van geothermie zijn nog onvoldoende onderkend. Ook ontbreekt nog een adequaat kader voor vergunningen en handhaving.

2. Bodembeweging en schade

2.1 Inleiding

Door mijnbouw veroorzaakte bodembewegingen kunnen leiden tot fysieke schade aan gebouwen. Dat kan nieuwe schade zijn maar ook verergering van bestaande schade die al aanwezig was door andere oorzaken. In dit hoofdstuk wordt voor de verschillende typen bodembeweging ingegaan op de schade die daardoor veroorzaakt kan worden.

2.2 Schade door bodemdaling en -rijzing

Door gelijkmatige bodemdaling en -rijzing ontstaat in het algemeen geen schade aan gebouwen omdat over kleinere afstanden geen significante verschillen in hoogte ontstaan. De gebouwen zakken of rijzen als het ware in hun geheel mee met de gelijkmatig dalende of rijzende bodem.

Gelijkmatige bodemdaling kan wel leiden tot de noodzaak van aanpassingen in het beheer van het oppervlaktewater. Te denken valt daarbij aan het aanpassen van waterpeilen, dijkhoogtes en gemalen. Indien deze aanpassingen niet of te laat worden doorgevoerd dan kan dat leiden tot schade aan gebouwen zoals wateroverlast in kelders omdat door de bodemdaling de afstand tussen de gelijkblijvende grondwaterstand en het dalende maaiveld kleiner wordt.

Deze indirecte schade door gelijkmatige bodemdaling speelt overigens alleen in situaties waarin de bodemdaling substantieel is. Bij een geringe mate van bodemdaling, zoals bij de meeste kleine gasvelden en bij gasopslagactiviteiten, is deze indirecte schade niet te verwachten. Vaak is de bodemdaling door de mijnbouwactiviteit ondergeschikt aan de natuurlijke bodemdaling.

In uitzonderingssituaties is het mogelijk dat gelijkmatige bodemdaling wel leidt tot schade aan bouwconstructies. Een voorbeeld is een zeer diep gelegen kelderconstructie die in contact staat met een diep gelegen watervoerende laag in de ondergrond waarbij aanpassing van de peilen van het oppervlaktewater geen invloed hebben op de waterdruk in de diep gelegen watervoerende laag.

Als sprake is van ongelijkmatige bodemdaling of -rijzing, waarbij over kleinere afstanden significante hoogteverschillen ontstaan, dan kan dat effect hebben op gebouwen. Dat uit zich in de vorm van zettingsschade, namelijk zakking, scheefstand en/of scheurvorming. Deze schadevorm ontstaat alleen indien de door de bodembeweging veroorzaakte hoogteverschillen voldoende groot zijn in vergelijking met de afmetingen van het betreffende gebouw. Uiteraard spelen de sterkte en de funderingswijze van het gebouw daarbij ook een rol.

Buiten het gebied waar de bodemdaling of-rijzing optreedt is geen schade te verwachten. Daarmee is het effectgebied gedefinieerd. Binnen dat gebied kan schade optreden maar buiten dat gebied niet. Bij de verschillende mijnbouwactiviteiten zijn de effectgebieden bekend. Dat zijn namelijk de buitenste contouren van de dalingskommen die zijn vastgelegd in de betreffende winningsplannen. Bij de gas- en zoutwinningactiviteiten wordt de bodemdaling als onderdeel van de winning gemonitord. Eventuele afwijkingen van de verwachtingen komen daarbij in beeld zodat waar nodig maatregelen kunnen worden getroffen.

Voor Limburg zijn de effectgebieden eveneens bekend. Deze komen overeen met de risicozones die zijn gedefinieerd op basis van een in opdracht van het ministerie van EZ uitgevoerde studie². Ter beperking van toekomstige schade is van belang dat adequaat uitvoering wordt gegeven aan de in de studie aanbevolen monitoring van de bodembewegingen.

2.3 Schade door bodemtrilling

Door bodemtrilling kan schade ontstaan. Dat blijkt uit de ervaringen in Groningen en sommige van de kleinere gasvelden in Drenthe. Of bodemtrilling schade veroorzaakt aan een gebouw is in hoofdzaak

² Najlende gevolgen van de steenkolenwinning in Zuid-Limburg, consortium IHS e.a., 2016

afhankelijk van twee factoren. Enerzijds is de mate van de bodemtrilling aan het aardoppervlak op de betreffende locatie van belang, anderzijds is dat de sterkte of de gevoeligheid voor trillingen van het betreffende gebouw.

Eerder is toegelicht dat de mate van bodemtrilling, uitgedrukt in trillingssnelheden of -versnellingen, afhangt van de zwaarte van de aardbeving, de diepte van het hypocentrum, de bodemeigenschappen en de afstand tot het epicentrum. Op basis van metingen of modellen kan worden aangegeven binnen welke bandbreedte de opgetreden snelheden of versnellingen op een bepaalde locatie zich waarschijnlijk hebben bevonden.

De sterkte of gevoeligheid voor trillingen van een gebouw is niet voor alle gebouwen hetzelfde. Bij voor trillingen gevoelige gebouwen zal bij lagere trillingssnelheden trillingsschade ontstaan dan bij gebouwen die minder gevoelig zijn voor trillingen. De meest gevoelige gebouwen zijn de oudere gebouwen van metselwerk. Dat is des te meer het geval als bij die gebouwen al schade aanwezig is door andere oorzaken en/of door eerdere aardbevingen. Informatie over de trillingssnelheid waarbij schade aan gebouwen te verwachten is, is beschikbaar in SBR Trillingsrichtlijn A³. In deze richtlijn zijn grenswaarden voor trillingen gegeven waarbij schade is te verwachten en waarbij onderscheid wordt gemaakt naar de gevoeligheid van een gebouw voor trillingen.

Ook voor bodemtrillingen door een aardbeving kan een effectgebied worden gedefinieerd. De omvang van dat effectgebied hoeft echter niet overeen te komen met het effectgebied van de bodemdaling. Hoe zwaarder de aardbeving hoe groter het effectgebied en omgekeerd. Een zware aardbeving in Groningen kan bijvoorbeeld relatief hoge trillingssnelheden veroorzaken buiten het effectgebied van de bodemdaling. Een lichte aardbeving daarentegen hoeft niet merkbaar te zijn binnen het gehele effectgebied voor de bodemdaling. Een praktische begrenzing van het effectgebied kan worden gebaseerd op de trillingssnelheden die in elk gebouw door andere oorzaken dan aardbevingen optreden. Deze trillingssnelheid ligt in de orde van 2 mm/s. Het effectgebied voor bodemtrillingen is dan begrensd tot het gebied waarin een aardbeving trillingssnelheden heeft veroorzaakt die groter zijn dan 2 mm/s. De omvang van het effectgebied is daarmee onder meer afhankelijk van de zwaarte van de aardbeving. De grenswaarde van 2 mm/s komt overigens overeen met de laagste trillingssnelheid waarbij volgens de SBR Trillingsrichtlijn A schade kan ontstaan aan gebouwen.

Vanwege de onzekerheden in enerzijds de feitelijk opgetreden trillingssnelheid op een bepaalde locatie en anderzijds de gevoeligheid voor trillingen van het gebouw op die locatie is de begrenzing van het effectgebied altijd enigszins arbitrair. Het is dus niet volledig uit te sluiten dat net buiten dat gebied toch trillingsschade is ontstaan. Naarmate het effectgebied ruimer wordt vastgesteld is de kans op trillingsschade daarbuiten uiteraard kleiner.

Voor het zo veel mogelijk verkleinen van onzekerheden in opgetreden trillingssnelheden in Groningen is het van belang dat informatie uit de meetnetwerken van KNMI en TNO zo goed mogelijk wordt geanalyseerd en beschikbaar wordt gemaakt ten behoeve van het beoordelen van schade.

In de discussies omtrent het schadeprotocol voor Groningen wordt ook wel gesproken over schadegebied. Dat is gedefinieerd als het gebied waarin schade kan optreden als gevolg van een aardbeving. In feite is dat dus het effectgebied gerelateerd aan de aardbeving.

³ SBR Trillingsrichtlijn A, Schade aan bouwwerken, december 2017

2.4 Samenvattend

In de volgende tabel is voor elk van de beschouwde types bodembeweging samenvattend aangegeven of schade aan gebouwen het gevolg kan zijn. Bij elk type bodembeweging is aangegeven bij welke mijnbouwactiviteit dat type bodembeweging ontstaat of kan ontstaan. Daarmee is de relatie tussen een specifieke mijnbouwactiviteit en het al dan niet kunnen ontstaan van schade daardoor eveneens inzichtelijk.

Type bodembeweging	Schade aan gebouwen
Gelijkmatige bodemdaling en -rijzing (door gaswinning, zoutwinning en door naijlende gevolgen steenkolenwinning Limburg)	Over het algemeen veroorzaakt dit geen schade. In bijzondere situaties kan schade ontstaan (incidenteel). Bij significante bodemdaling kan indirect schade ontstaan als gevolg van het niet (op tijd) aanpassen van waterpeilen. Schade kan alleen in het effectgebied optreden en niet daarbuiten.
Ongelijkmatige bodemdaling en -rijzing (door naijlende gevolgen steenkolenwinning Limburg)	Schade ontstaat alleen bij voldoende grote hoogteverschillen in vergelijking met de afmetingen van het gebouw. Schade kan alleen in het effectgebied optreden en niet daarbuiten.
Bodemtrilling (door gaswinning uit het Groningenveld, gaswinning uit enkele kleine gasvelden, en in mindere mate door gasopslag)	Schade ontstaat alleen als de trillingssnelheid ten gevolge van de aardbeving voldoende groot is in vergelijking met de gevoeligheid voor het ontstaan van trillingsschade aan het betreffende gebouw. Schade is in beginsel gelimiteerd tot het effectgebied.

Bijlage 3. Achtergrondstudies

- a. Observaties Workshop Robuuste Aanpak Schadeafhandeling, 6 oktober 2017 te Amersfoort (Secretariaat Tcbb).
- b. Rapport rechtsvergelijkend onderzoek UCALL naar de vergoeding van schade als gevolg van mijnbouwactiviteiten in Nederland, België en Duitsland (Tweede Kamer 23 juni 2016).
- c. Beoordelingsmethodiek mijnbouwschades, NCG/ TU Delft (verschillende versies).
- d. Alternatieve vergoedingssystemen in personenschadezaken en slachtofferbehoeften (R. Rijnhout, Nederlands Tijdschrift voor bestuursrecht, 2017/39).
- e. Aansprakelijkheid voor aardbevingsschade vanuit rechtseconomisch perspectief (F. Oldenhuis, Nederlands Juristenblad 2015/1251).
- f. De governance van de afhandeling van mijnbouwschade (RU Groningen, december 2016).
- g. Schadevoorkomingsplicht (A.L.M. Keirse, uitgeverij Boom, 2017).

Date : 26-6-2017 16:28:38

16.453

To : [REDACTED] woerden.nl" [REDACTED]@woerden.nl

Subject : gaswinning

Attachment : zienswijze 23-5-17.pdf;

Naar aanleiding van je vraag; ik en mijn collega [REDACTED] houden ons in Assen bezig met het onderwerp gaswinning.

Ik ben deze week grotendeels afwezig. Zullen we volgende week bellen? Het lijkt mij nuttig en leuk om onze ervaringen te delen.

Wij hebben recent zienswijze ingediend op het Winningsplan Westerveld. Ik heb de zienswijze bijgevoegd.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsregisseur

T 06 [REDACTED]
M0592 [REDACTED]
@ [REDACTED]@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

23 Mei 2017

***Zienswijze Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE	4
2.1 Samenvatting	4
2.2 Conclusie	6
3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT	7
4 COMMUNICATIE	9
5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
5.1 Doelmatigheid	11
5.2 Kadern schade	11
5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa	12
5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	13
6 PRODUCTIE	14
6.1 Productie put Vries-10	14
6.2 Productiesnelheid	15
6.3 Totale productie en fluctuaties en duur van het besluit	15
7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	17
7.1 Onzekerheden	17
7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	18
8 BODEM BEWEGING	19
8.1 Bodemdaling	19
8.2 Bodemtrilling	19
8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	19
9 SCHADE	21
9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	21
9.2 Afhandeling van schade	22
9.3 Lusten en lasten	23
10 RISICOBEHEERSYSTEEM	24
11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT	26

BIJLAGE 1: ADVIES WINNINGSPLAN WESTERVELD

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u tevens uw reactie op het advies dat wij in januari 2017 op het winningsplan hebben uitgebracht.

Wij hebben u in januari geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan. Subsidiair hebben we onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd.

We zien dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit op een aantal punten tegemoet komt aan ons advies. In ons advies hebben we niet alleen naar de technisch juridische aspecten gekeken, maar het winningsplan ook beoordeeld op de maatschappelijke consequenties. De aanleiding voor de gewijzigde Mijnbouwwet (Mbw) was immers vooral om het burgerperspectief goed mee te nemen in de beoordeling van de winningsplannen.

In de afgelopen periode is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid en het welzijn van inwoners die op en nabij gasvelden wonen. Onder andere vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de decentrale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Leeswijzer

In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als in het advies dat wij in januari aan de minister hebben geleverd. Dit advies maakt onderdeel uit van de zienswijze (Bijlage I).

2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

2.1 Samenvatting

Vanuit betrokkenheid, zorg en oprechte belangstelling hebben wij het winningsplan en uw ontwerp-instemmingsbesluit bestudeerd. Vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied en de invloed op natuur en milieu, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de lokale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Wij hebben u eerder geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan Westerveld. Subsidiar hebben wij onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd. Na bestudering van het winningsplan en het ontwerp-instemmingsbesluit komen we tot de volgende opmerkingen.

Veiligheid

Uit het winningsplan en de bijbehorende adviezen van TNO en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) maken wij op dat er weliswaar geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden in en rond de gasvelden en haar inwoners, maar dat er wel schade – waaronder constructieve – kan ontstaan aan gebouwen. In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Productieniveau, -snelheid en duur van het instemmingsbesluit

In het ontwerpbesluit is niet onderbouwd of en waarom de winning uit deze velden gedurende 10 jaren noodzakelijk is. Het lijkt er op dat winning uit deze velden als een gegeven wordt beschouwd. Dat zal echter nader onderzocht en gemotiveerd moeten worden. Wij vinden het onwenselijk dat het instemmingsbesluit een looptijd heeft van 10 jaren. Voorts dient het instemmingsbesluit beperkingen ten aanzien van productietempo (voorkomen van fluctuaties) te bevatten.

Communicatie

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en dat deze dus ongeschikt zijn voor advisering en inspraak door burgers en lokale overheden. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

Voorkomen en beperken van schade

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen, zie bijvoorbeeld artikel 33 Mbw, en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).

Wij vinden dat u het begrip schade ten onrechte beperkt tot enkel schade in de zin van het Burgerlijk wetboek (BW). Het schadebegrip in de Mijnbouwwet is veel breder. Dat heeft dus gevolgen voor uw toetsingskader.

Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Wij zijn tevreden dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft en dat u in uw ontwerpinstemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden.

Meet- en regelprotocol

In hoofdstuk 7 zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Tcbb noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 op de schaal van Richter en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden het daarom, als u toch gaat winnen, van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens (dit zijn velden die eerder hebben gebeefd) op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus al bij het winningsplan ter instemming gevoegd moeten zijn. Tevens vinden wij dat het risicobeheerssysteem voor alle velden moet worden aangelegd.

Fracken en zuurstimulatie

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u ons advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter aan welke paragrafen en passages van het winningsplan nu exact instemming is onthouden. U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door de NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking laten treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief in die situatie dan niet voldoende ingevuld.

2.2 Conclusie

Wij vinden dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt, u deels tegemoet komt aan het door u omarmde advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OvV). Dat geeft aan dat het burgerperspectief structureel en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw afweging zijn echter de effecten van de gaswinning in het gebied -en met name ook het voorkomen van die effecten- naar onze mening onvoldoende meegenomen. Onder deze effecten verstaan wij de directe en indirecte gevolgen zoals het ontstaan van schade en nadelige effecten op natuur en milieu, het gevoel van veiligheid, leefbaarheid en economie.

In uw besluit baseert u zich nu voornamelijk op het advies van SodM omtrent het planmatig beheer van de winning aangevuld met de resultaten van de Seismische Risico Analyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen dienen te worden.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de SodM over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen.

Tal van zaken zijn in het winningsplan nog niet uitgewerkt en gespecificeerd zoals de natuurtoets/ Milieu Effect Rapportage voor de Drentsche Aa en een gespecificeerd meet- en monitoringplan. Ook de uitgevoerde SRA is gebaseerd op onjuiste gegevens waarbij onder andere het vastgestelde bestemmingsplan Werklandschap Assen Zuid niet is meegenomen. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put zoals het Mijnbouwbesluit vereist. Tenslotte gaat het winningsplan niet in op de vraag op welke wijze schade wordt voorkomen. Dit zijn belangrijke zaken die in het winningsplan ontbreken en die niet reparabel zijn in de lopende procedure. Wanneer zonder deze informatie besluitvorming plaatsvindt wordt de rechtszekerheid van onze inwoners naar onze mening ernstig geschaad.

Dit alles overziend, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen het optreden van schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. Schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gaan gepaard met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid. Wij willen niet in een situatie belanden waar zich dit voordoet.

In een gebied met schade door gaswinning zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij het ervaren van onveiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts.

Op 1 maart jongstleden heeft de rechtbank Noord Nederland geoordeeld dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aan een deel van de inwoners van het Groningenveld de immateriële schade moet vergoeden. De NAM is aansprakelijk voor de door inwoners van het Groningenveld geleden en/of nog te lijden immateriële schade, als gevolg van aardbevingen. Belangrijke reden voor de uitspraak is dat de NAM volgens de rechtbank ernstige inbreuk maakt op een fundamenteel persoonlijkheidsrecht, namelijk het recht op een ongestoord woongenot.

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is het vertrouwen bij de bevolking weggevoerd in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. Het is belangrijk dat dit vertrouwen weer wordt hersteld. Bij de beoordeling van het winningsplan moet daarom, conform het advies van OvV, niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau worden gekeken, maar ook naar de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit heeft u naar onze mening onvoldoende aandacht voor de maatschappelijke gevolgen.

Wij vinden dat u:

- 1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant dient te benoemen en te betrekken in uw afweging.**

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft terecht aan dat Nederland aardgas nodig heeft. De reden hiervan is onder andere een tot nu toe achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen. En Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijzen wij u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Wat betreft de gasimport, geeft Noorwegen aan dat ze graag aardgas aan Nederland levert. Wij kunnen geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet ons concluderen dat u een belangenafweging heeft gemaakt tussen economie c.q. inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven

door de inwoners van onze regio. U bent bevoegd om deze afweging te maken. Wij vragen u echter om dit in de definitieve beschikking transparant te formuleren.

Het valt ons op dat u in de instemmingsbesluiten inzake gaswinning uit het Groningenveld uitgebreid tracht te motiveren waarom de door u vergunde winningsniveaus nodig zijn in verband met de leveringszekerheid. In het onderhavige ontwerpbesluit lijkt u voetstoots aan te nemen dat de in het winningsplan Westerveld aangevraagde niveaus noodzakelijk zijn.

Wij lezen nergens in de tekst uw motivatie over de noodzaak om de in het Winningsplan genoemde hoeveelheden ook in relatie tot het tijdsverloop te winnen. Anders gezegd: Zijn de genoemde hoeveelheden wel nodig ook in relatie tot de versnelling van de verduurzaming? En zo ja, kunnen deze hoeveelheden niet op een andere plek veiliger gewonnen worden? Bijvoorbeeld onder andere op plekken zonder stedelijke bebouwing c.q. bebouwingsconcentraties?

Wij vinden dat u:

- 1. Een duidelijker motivering moet geven over de afweging die u maakt.**
- 2. Moet aantonen dat de genoemde hoeveelheden nodig zijn voor de leveringszekerheid.**

4 COMMUNICATIE

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. Inwoners van de Asser woonwijk Marsdijk hebben aangegeven tegen gaswinning te zijn en hebben daarom meer dan 2.000 handtekeningen verzameld en aan u overhandigd. Duidelijk is daarmee dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning in Drenthe, zwaar onder druk staat.

In 2015 heeft de OvV een 5-tal aanbevelingen gedaan over aardbevingsrisico's in Groningen. De OvV wilde meer aandacht voor veiligheid in de besluitvorming en wilde dat er door NAM en EZ meer gecommuniceerd wordt over de onzekerheden in de voorspellingen en hoe zij hiermee om wil gaan. Dit heeft geresulteerd in vijf aanbevelingen.

Eén van de vijf aanbevelingen was het burgerperspectief meenemen in de besluitvorming van winningen. Dit heeft u gedaan door in de nieuwe Mijnbouwwet lokale overheden en inwoners een rol te geven in de besluitvorming door middel van inspraak.

In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en dat deze dus ongeschikt zijn om ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

In het ontwerpbesluit geeft u aan dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. U geeft aan dat uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Tegelijkertijd constateren we deze vooralsnog niet concreet toegepast zijn en dat u verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeekkomsten voor inwoners.

Daarmee komen we tot de conclusie dat uw voornemen om te komen tot transparante en consistente communicatie nog onvoldoende tot zijn recht komt in dit ontwerpbesluit. Omdat wij als lokale overheden de belangen dienen van onze inwoners, moeten wij u er alsnog op wijzen dat NAM en het ministerie van EZ zorgvuldiger en publieksvriendelijker moeten communiceren met de burgers dan tot nu toe gebeurt. Het verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden op dit gebied en hier op een transparante wijze uitvoering aan geven, is wat vooralsnog ontbreekt.

Wij stellen vast dat u met ons constateert dat het winningsplan lastig is te lezen voor niet-ingewijden. De door u voorgestelde reparatie door tijdens de inloopavonden het winningsplan nader toe te lichten is naar onze mening niet voldoende. Hierdoor krijgen niet alle inwoners de gelegenheid het winningsplan te doorgronden.

Door het niet begrijpelijk zijn van zowel het winningsplan als het ontwerp-instemmingsbesluit wordt geen goede invulling gegeven aan het inwonerperspectief en is het hierdoor voor de inwoners niet mogelijk om op een goede manier zienswijzen kenbaar te maken.

Wij vinden dat:

- 1. Het winningsplan en ontwerpbesluit op het aspect van leesbaarheid en daarmee het burgerperspectief niet voldoen aan ministeriële toezeggingen en er daarom een nieuw winningsplan en ontwerpbesluit moeten komen.**

5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

5.1 Doelmatigheid

In ons advies hebben we gevraagd om inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid van de gaswinning. Deze toetsing draait volgens u vooral om planmatig beheer. Hierbij gaat het om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan Westerveld op basis van deze toetsing voldoet aan wettelijke eisen die gesteld worden aan planmatig beheer en daarom geen reden ziet instemming met het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden.

Wij kunnen uw redenering hierin volgen. Wel zijn wij van mening dat een bredere beoordeling op het aspect doelmatigheid wenselijk is. Voorts zijn wij van mening dat als de doelmatigheid van onderhavig winningsplan wordt beoordeeld in relatie tot de maatschappelijke gevolgen dit tot een ander besluit behoort te leiden. Wij zullen dit standpunt in de paragrafen 5.3 (Natuur en milieu) en 9.1 (Voorkomen van schade) nader toelichten.

5.2 Kadern schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zo spoedig mogelijk een kader te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder schade wordt verstaan.

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Uw opvatting over het begrip schade is naar onze mening te beperkt. Het begrip schade is in art. 1 sub b Mbb ruim gedefinieerd: iedere aantasting van één van de in art. 49 lid 2 en 3 Mbw genoemde belangen, waaronder veiligheid van omwonenden en de bescherming van het milieu. Het winningsplan moet daarover informatie bevatten (zie art. 35 lid 1 sub f Mbw en art. 24 lid 1 sub q en s en art. 24 lid 2 Mbb) en u dient het winningsplan daarop te beoordelen. Dat is een aanmerkelijk ruimere toets dan alleen de aanwezigheid of het voorkomen van schade in de zin van het Burgerlijk Wetboek.

Wij zijn ons bewust dat het begrip 'schade' zich niet eenvoudig generiek laat definiëren. Ook recente rechterlijke uitspraken getuigen ervan dat de het begrip 'schade' en het aansprakelijkheidsvraagstuk in het mijnbouwdossier nog volop in ontwikkeling zijn.

5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa

Wij hebben u in ons advies gevraagd het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied. Ook hebben we voor het Drentsche Aa-gebied u in algemene zin reeds gewezen op het feit dat er aan de uitvoering van het Winningsplan mogelijk nadelige gevolgen kunnen zijn verbonden voor wat betreft de effectiviteit van de investeringen in de maatregelen ter bescherming en instandhouding van het gebied. U geeft in uw ontwerp besluit aan de NAM te zullen vragen om de voor deze beoordeling benodigde informatie op korte termijn aan te leveren, zodat deze voorafgaand aan het definitieve besluit meegewogen kan worden.

Wij stellen daarmee vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentsche Aa in strijd met art. 24 lid 1 sub q, r en s Mbb, nog niet zijn onderzocht. Een beoordeling van effecten op het Natura 2000-gebied is derhalve onvoldoende in uw ontwerp instemmingsbesluit meegewogen. Onlangs is er een beheerplan voor het Natura-2000 Drentsche Aa door uw ministerie opgesteld. Ook daaraan zal u het winningsplan moeten toetsen.

Het Drentsche Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentsche Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincies Groningen, Drenthe en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets zoals bedoeld op pag. 22 van het winningsplan dient zich daarom niet te beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentsche Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park. De natuurtoets zal ook uitsluitend moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

Voorts menen wij dat voor dit winningsplan Westerveld een MER-rapportage verplicht is. Dit vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden.

Te meer omdat de uitvoering van dit winningsplan zeer waarschijnlijk negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drentsche Aa.

Al met al zal uit hoofde van art. 24 Mbb en het Besluit MER nog veel onderzoek gedaan moeten worden naar de gevolgen van het winningsplan voor natuur en milieu. Wij begrijpen niet hoe u – bij gebreke van die informatie – reeds nu een oordeel kunt hebben over de gevolgen van het winningsplan voor natuur en milieu (art. 36 lid 1 sub c en d Mbw). Wij maken er bezwaar tegen dat die informatie niet reeds op dit moment bekend is en dus geen onderwerp kan zijn van zienswijzen/inspraak. U zult het ontwerpbesluit – aangepast aan en mét de nieuwe

milieuinformatie – daarom nogmaals in ontwerp ter inzage moeten leggen, zodat wij, burgers en belangenorganisaties in de gelegenheid zijn daarop overeenkomstig art. 34 lid 4 Mbw een zienswijze in te dienen.

Wij vinden dat:

1. **Uit het oogpunt van een integrale belangenafweging, het ontbreken van een volledige natuurtoets een belangrijke omissie is in uw ontwerpbesluit, conform artikel 36 van de Mijnbouwwet. Wij zijn van mening dat dit gebrek feitelijk zou moeten leiden tot het onthouden van instemming aan het winningsplan Westerveld.**
2. **Het toevoegen van natuuronderzoek en uw beoordeling daarvan aan uw definitieve besluit is te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht. Tevens komt met het later toevoegen van de natuurtoets aan de aanvraag cq. vergunning de rechtszekerheid in het gedrang.**
3. **Voor het onderhavige winningsplan een MER-rapportage verplicht is, conform art 7.2a van de Wet Milieubeheer in samenhang met art. 2.8 van de Wet natuurbescherming en u derhalve het ontwerpbesluit incl. de MER-rapportage opnieuw ter inzage moet leggen.**

5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

U motiveert het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen. Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingskommen, zoals die historisch werden betrokken. Gegeven eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet u geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Wij vinden dat u:

1. **Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.**

6 PRODUCTIE

6.1 Productie put Vries-10

In ons advies hebben we u gevraagd de voorlopige vergunning voor productie uit put Vries-10 in te trekken en de procedure van onderhavig winningsplan af te wachten. Het is naar de inwoners toe vanuit het gewenste burgerperspectief niet juist om tijdens een vergunningprocedure voor een nieuw winningsplan uit een nieuw geboorde put in het veld Vries Zuid gas te gaan winnen.

In uw antwoord schrijft u “zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van put Vries-10, is er na een nieuw boring geen wijziging van het winningsplan nodig”.

Artikel 24, lid 1 van het Mijnbouwbesluit bepaalt dat een winningsplan onder meer een opgaaf moet bevatten van het aantal boorgaten dat bij de winning wordt gebruikt; een opgaaf van de volgorde en het tijdsbestek van de boorgaten; een opgaaf van de ligging, lengte en diameter van de verbuizing van de boorgaten.

Voor zover wij hebben kunnen nagaan is in het vigerende winningsplan geen boorput benoemd die zich verhoudt tot de specifieke kenmerken van put Vries-10. Put Vries -10 zit dus niet in het vigerende winningsplan. Wij zijn daarom van mening dat uw antwoord in strijd is met de strekking van artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.

Pas in het onderhavige winningsplan wordt aangegeven dat in Vries Zuid een nieuwe put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Wij concluderen op grond van bovenstaande dus dat er al 23 jaar geen gas meer uit dit veld is gewonnen. Is het dan uit oogpunt van zorgvuldigheid naar de inwoners toe correct om de NAM toe te staan op basis van het vigerende winningsplan voor het gasveld Vries-Zuid gas uit een nieuw geboorde put te winnen?

Overigens willen wij erop wijzen dat ook in het onderhavige winningsplan de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen niet voldoen aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb). Zie bijvoorbeeld paragraaf B4.1 (plaats en wijze waarop koolwaterstoffen in verbuizing treden). Die zeer globale omschrijving voldoet geenszins aan de vereisten van art. 24 lid 1 sub e, f, g en h Mbb). Ook is, in strijd met art. 24 lid 1 sub e Mbb, niet vermeld hoeveel boorgaten bij de winning worden gebruikt. Integendeel, in B4 wordt dat juist uitdrukkelijk in het midden gelaten. Wij verzoeken u in het instemmingsbesluit heel concreet aan te geven welke boorgaten nu wel en welke niet in dit winningsplan zijn opgenomen.

Wij vinden dat:

- 1. Door het in gebruik nemen van put Vries-10 gehandeld wordt in strijd met het vigerende winningsplan en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.**
- 2. Zowel NAM, als uw ministerie van EZ in deze zaak niet zorgvuldig met inwoners en andere overheden hebben gecommuniceerd en geacteerd.**

3. **Vanuit het oogpunt van burgerperspectief het niet begrijpelijk is, dat na ruim 20 jaar geen gas te hebben gewonnen uit het veld Vries Zuid, deze winning uit een nieuwe put als een bestaande winning onder het vigerende winningsplan wordt beschouwd. Wij vinden dat u gelet op bovenstaande deze winning moet laten beëindigen.**
4. **De beschrijving van de boorgaten en verbuizingen in het onderhavige winningsplan niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb) en hiermee het plan niet ontvankelijk is, althans daaraan instemming moet worden onthouden.**

6.2 Productiesnelheid

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de productiesnelheid. De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het SodM om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Dit fenomeen kan mogelijk ook voor de gasvelden in het Winningsplan Westerveld van toepassing zijn. Ook voor die velden geldt dan logischerwijs dat fluctuaties zoveel mogelijk voorkomen moeten worden.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: “Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveldsysteem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingsnelheid.” Deze stelling wordt door u niet met feiten onderbouwd.

Wij vinden dat u:

1. **Wél aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en SodM en NAM op moet dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en fluctuaties en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.**

6.3 Totale productie en fluctuaties en duur van het besluit

In uw ontwerp-instemmingsbesluit stemt u in met de door NAM aangegeven verwachte totale winning per gasveld. Waarbij is aangegeven dat de winning uit het Westerveld systeem naar verwachting tot 2023 zal plaatsvinden, met uitloop tot uiterlijk 2028.

Wij constateren dat behalve een beknopte toelichting op het gaswinningsbeleid in Nederland de noodzaak van onderhavige gaswinnings door u niet wordt onderbouwd. Gezien de negatieve effecten van gaswinning is zo'n motivering en onderbouwing van de noodzaak van gaswinning uit deze velden wel noodzakelijk. Gaswinning uit deze kleine velden is géén gegeven. U moet aantonen dat voortzetting van de winning uit deze velden onvermijdelijk is met het oog op de leveringszekerheid. Ook het winningsplan zelf zou daarover – vervolgens door u te toetsen – informatie moeten bevatten (art. 24 lid 1 sub a en lid 2 Mbb).

Bij de huidige onzekerheden over seismische risico's en energietransitie, is het 'vergunnen' van een winning gedurende tien jaren te lang. Wij menen dat het winningsplan zou moeten gelden voor een periode van maximaal vijf jaren, waarna opnieuw nut en noodzaak van gaswinning uit deze velden moet worden bezien. Immers, het enkele feit dat gaswinning uit deze velden volgens de NAM tot 2028 technisch en economisch mogelijk is, wil niet zeggen dat dat maatschappelijk en tegen het licht van de doelstellingen van de Mbw (voorkomen van schade) en uw regering (zo spoedig mogelijk stoppen met fossiele brandstoffen) ook wenselijk is. Wij bepleiten daarom een ijkmoment over vijf jaren, in de vorm van een nieuw winningsplan per 2023, waarin de op dat moment meest recente inzichten over seismische risico's, schade, leveringszekerheid en energietransitie zijn meegenomen.

Tevens geeft u in uw besluit niet aan in welk tempo dit gas mag worden gewonnen en in hoeverre fluctuaties in winningsniveau's vermeden moeten worden. Enkel het feit dat het hier gaat om gasvelden waarvan de productie zich in de "eindfase" bevindt is naar onze mening onvoldoende reden om niet op deze aspecten in te hoeven gaan.

Wij vinden dat u:

- 1. De noodzaak van de gaswinningen uit het Westerveld systeem moet onderbouwen en tevens aandacht moet schenken aan (het voorkomen van) fluctuaties in het winningsniveau.**
- 2. De geldigheidsduur van een winningsvergunning terug moet brengen tot vijf jaren.**

6.4 Productieniveau high case

Wij hebben in ons advies gevraagd in uw besluit op te nemen dat als de NAM het high case scenario overschrijdt de NAM een nieuw winningsplan in procedure moet brengen. Wij constateren dat u ons advies op dit punt heeft overgenomen.

7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

7.1 Onzekerheden

De aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid (OvV) uit 2015 die u heeft omarmd gaan specifiek over het communiceren over deze onzekerheden. De OvV adviseerde u om in de communicatie met inwoners transparant te zijn over onzekerheden en uit te leggen welke plaats deze onzekerheid krijgt in de besluitvorming.

In ons advies hebben we ook aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Ook heeft de OvV in 2015 u aanbevolen nader onderzoek te doen naar kennisontwikkeling van de diepe ondergrond. Uit voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden. Dit beeld is onlangs (advies aan u van 13 april jl.) bevestigd door de inspecteur generaal van SodM. Hij gaf daarbij aan dat er momenteel geen rekenmodel beschikbaar is dat de seismiciteit betrouwbaar kan voorspellen.

Op 31 januari 2017 heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt. In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en 4 jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkent.

Wij vinden dat u:

- 1. In de besluitvorming niet transparant bent hoe de genoemde onzekerheden zijn afgewogen in de besluitvorming.**
- 2. Gelet op de onzekerheden nu niet tot een afgewogen besluit kunt komen.**

7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Wij wijzen u op ons advies om een nieuwe Seismische Risico Analyse (SRA) uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijzen wij u op de aard en omvang van de bebouwing. Het kan naar onze mening niet zo zijn, dat er in een beoordeling van risico's geen rekening wordt gehouden met een grote ruimtelijke ontwikkeling, die reeds in een bestemmingsplan is vastgelegd (Bestemmingsplan Werklandschap Assen-Zuid vastgesteld op 27-10-2011) en gedeeltelijk voor wat betreft infrastructuur ook is gerealiseerd. Nu u een instemming geeft voor een groot aantal jaren, die deels samenvallen met de planperiode van voormeld bestemmingsplan, moeten nieuwe ontwikkelingen worden meegenomen in uw afweging.

Wij kunnen niet beoordelen of in de SRA wel rekening is gehouden met andere recente bestemmingsplannen die nog geheel of gedeeltelijk moeten worden gerealiseerd. Ook de gehanteerde bevolkingsdichtheden in de risicomatrix voor Eleveld zijn niet correct. Het gasveld Eleveld ligt voor een groot deel in Assen met een bevolkingsdichtheid van 500-1000 inw/km² in plaats van de 250-500 inw/km² die nu in tabel 3.3 in de bijlage van het winningsplan is opgenomen.

Wij vinden dat u:

1. **Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren waarin de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid (en andere recente bestemmingsplannen) en andere voorkomende bebouwing en functies worden meegenomen en dat u deze SRA opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs. Ook moet de SRA berekening opnieuw gedaan worden met de juiste bevolkingsdichtheid voor het gasveld Eleveld.**

In het algemeen vinden wij het winningsplan multi-interpretabel. In het winningsplan en het ontwerpbesluit is sprake van steeds verschillende benamingen van velden en putten. O.a. over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put. Wij wijzen u hierbij op hetgeen er onder 6.1 staat over de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen. Hierdoor is het voor ons en inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Wij vinden dat u:

1. **Het ontwerpbesluit en het winningsplan op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.**
2. **Niet kunt instemmen met een winningsplan waarin niet nauwkeurig is omschreven waarvoor instemming wordt gevraagd en dat niet voldoet aan de bepalingen uit de Mijnbouwwet.**

8 BODEMBEWEGING

8.1 Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Wij vinden dat u:

- 1. Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.**

8.2 Bodemtrilling

In ons advies hebben we gevraagd, in verband met de kans op een door een beving geïnduceerde schade, gehoor te geven aan het plaatsen van seismische meetapparatuur en het risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben. Wij vinden dat de uitwerking ervan onvoldoende en volgorde niet correct is. Door de uitwerking pas na het besluit aan de NAM te vragen hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. Bovendien heeft u een aantal maatregelen ten onrechte slechts voorgeschreven voor de velden Eleveld en Vries-Zuid. In hoofdstuk 10 komen we hierop terug.

Ten aanzien van vallende objecten vinden we het jammer dat u niet bent ingegaan op onze vraag om te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Wij vinden dat u:

- 1. alsnog inzicht moet geven op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.**

8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u ons advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter welke paragraaf van het winningsplan nu precies niet van toepassing is verklaard.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

Wij vinden dat u:

- 1. De bagatelprocedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, niet toe moet passen.**
- 2. Precies moet aangeven welk paragraaf uit het winningsplan niet van toepassing is verklaard.**

9 SCHADE

9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

In ons advies hebben we u geadviseerd om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan de NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan (ex art. 35 lid 1 sub f en art. 24 lid 1 sub r, s en q Mbb) alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving moet er als nog komen en worden gezien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan. Deze dient voor advies voorgelegd te worden aan Sodm, Tcbb, decentrale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat onze conclusie onjuist is en dat u van mening bent dat de op grond van de Mijnbouwwet vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uit geproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Tenslotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

In de betreffende paragrafen van het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. De NAM geeft voorts aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mijnbouwwet minder van belang zijn. Overigens benoemt u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden. De Mijnbouwwet maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet instemmen met een winningsplan geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie cq. grootte van de gasvelden. De Mijnbouwwet stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f).

Wij vinden dat:

1. **Omdat er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, de vereisten uit de Mijnbouwwet onverminderd van toepassing zijn. Het winningsplan dus een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door gaswinning. U het winningsplan niet ontvankelijk moet verklaren, althans daaraan uw instemming moet onthouden.**

2. **De toezegging van de NAM in het winningsplan ten aanzien van de plaatsing van enkele versnellingsmeters te verblijvend is en weinig concreet is geformuleerd. U stelt dan ook ten onrechte dat door de NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.**

9.2 Afhandeling van schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zorg te dragen voor een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet naar onze mening een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Tevens hebben wij u geadviseerd, evenals in het aardbevingsgebied Groningen, een volledig onafhankelijk orgaan in te stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tenslotte hebben wij u gevraagd in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en de NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit de NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie – overigens is onduidelijk welke informatie u bedoelt – moet de NAM binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Wij zijn verheugd dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft en dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden. De NAM als gasproducent en vergunninghouder én u als vergunningverlenende en toezichthoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Als decentrale overheden hebben wij in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van onze inwoners. Vanuit die verantwoordelijkheid zijn wij overigens graag bereid hierin mee te denken.

Wij vinden dat u:

1. **Als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.**
2. **Uw instemmingsbesluit pas van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.**

3. **Zorg moet dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.**
4. **In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).**

9.3 Lusten en lasten

U geeft aan dat u de toezegging heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor o.a. mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPA aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Wij constateren dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. De inwoners moeten het doen met “verkenningen” en “werken aan” met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Wij vinden dat u:

1. **In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio en dat dit integraal onderdeel moet zijn van uw afweging.**

10 RISICOBEBEERSYSTEEM

In hoofdstuk 7 (Onzekerheden/ Ontbrekende zaken) zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Huidige modellen zijn niet goed in staat de seismiciteit betrouwbaar te voorspellen volgens het SodM. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden het daarom, als u toch gaat winnen, van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Een risicobeheersysteem moet ingezet worden voor:

- Bijsturen winning in geval van bevingen;
- Inzicht in aard en omvang bevingen;
- Vaststellen en begeleiden mogelijke schadegevallen.

Wij zien in het ontwerpbesluit dat u onze advies deels heeft overgenomen en de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen en werken uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling.

Wij constateren dat u ons advies om de aanbevelingen van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad over te nemen heeft ingewilligd en de NAM verplicht aanvullend enkele versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen grondbeweging en schade aan gebouw en werken.

Wij vinden het bijplaatsen van enkele meters echter niet voldoende om een goede relatie te kunnen leggen tussen trilling en schade. De versnellingsmeters moeten ook nauwkeuriger meten dat in het huidige winningsplan is aangegeven (0,5 Mg ipv 1,5 Mg) vergelijkbaar met die worden toegepast in het Groningenveld.

Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum van een beving. Het huidig aantal meetpunten is hiervoor volstrekt onvoldoende (2 in Assen en 3 in omgeving Zevenhuizen). Hiervoor is een meetnetwerk nodig in de vorm van een stramien over de gasvelden die doorlopen tot ruim buiten het gasveld aangezien bevingen zich over grote afstanden kunnen verplaatsen. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningenveld. Naast versnellingsmeters zijn tiltmeters en glasvezelmeters noodzakelijk om verdraaiing, doorbuiging, verplaatsing en zetting van gebouwen te kunnen registreren; niet alleen in en boven de gasvelden maar ook daarbuiten.

Dit meetsysteem moet geheel worden ingericht en beheert door een onafhankelijke organisatie op kosten van de NAM.

Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven

aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. De inwoner moet kunnen zien of de NAM aan zijn verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het SodM te leggen is dat niet het geval.

Tot slot zijn wij van mening dat door u voorgeschreven maatregelen (waaronder versnellingsmeters en een nul-meting) niet beperkt moeten blijven tot de velden Vries-Zuid en Eleveld, maar moeten gelden voor alle velden uit het winningsplan waaruit geproduceerd wordt.

Wij vinden dat:

- 1. u in het kader van rechtszekerheid vooraf nauwkeurig aan moet geven hoe de representatieve nulmeting aan gebouwen en werken moet worden uitgevoerd en in welk gebied de nulmetingen moeten worden uitgevoerd. Bij dit laatste vinden wij dat er nulmetingen moeten worden uitgevoerd in het gehele gebied waar zich bevingen en effecten kunnen voordoen.**
- 2. vanwege de risico categorie van de velden Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsmeters, tilt en glasvezelmeters moet komen, zodanig dat bij registratie van een beving een causaal verband tussen beving en gemelde schade kan worden gelegd. Dit meetplan moet betrekking hebben op het gehele gebied waar zich bevingen en effecten kunnen voordoen.**
- 3. in het kader van de rechtszekerheid in de vergunning een door SodM goedgekeurd risicobeheersysteem inclusief een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners en andere belanghebbenden inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.**
- 4. Uw instemmingsbesluit pas van kracht te laten worden, nadat het meetsysteem operationeel is en de nulmetingen zijn uitgevoerd.**
- 5. De voorgeschreven maatregelen niet beperkt moet blijven tot de velden Eleveld en Vries Zuid maar moet gelden voor alle producerende velden uit het winningsplan.**

11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT

Artikel 1:

Gelet op de onvolkomenheden en omissies van het winningsplan en de naar onze mening onvoldoende transparante gemaakte afweging in het ontwerp-instemmingsbesluit over winning en maatschappelijke risico's, zoals in voorgaande hoofdstukken van deze zienswijze is toegelicht zijn wij van mening dat er geen instemmingsbesluit kan worden verleend aan het winningsplan Westerveld. Wij vinden dat u duidelijk en concreet moet aangeven met welke delen (paragrafen) van het winningsplan u niet instemt.

Artikel 2:

Wij kunnen instemmen met dit artikel.

Artikel 3:

Wij zijn van mening dat in dit ontwerp-instemmingsbesluit de plaatsing en aantallen versnellingsmeters onvoldoende is gespecificeerd. Dit geeft onvoldoende rechtszekerheid voor de inwoners. Het meetplan van versnellingsmeters moet onderdeel zijn van een transparant risicobeheersysteem voor alle producerende gasvelden in de besluitvormingsfase van onderhavig winningsplan.

Artikel 4:

Wij zijn van mening dat een risicobeheersysteem onderdeel moet zijn van de besluitvormingsfase van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners. Het risicobeheersysteem moet gelden voor alle velden uit het winningsplan waaruit geproduceerd wordt.

Artikel 5:

Wij constateren dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM in overleg met de decentrale overheden. Wij zijn van mening dat u ervoor moet zorgen dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.

Artikel 6:

Een representatieve nulmeting is in het besluit niet concreet uitgewerkt en gespecificeerd. Dit moet onderdeel zijn in de fase van besluitvorming van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners. en gaan gelden voor alle velden waaruit geproduceerd wordt.

Artikel 7:

Bij de huidige onzekerheden over seismische risico's en energietransitie, is het 'vergunnen' van een winning gedurende tien jaren te lang. Wij menen dat het winningsplan zou moeten gelden voor een periode van maximaal vijf jaren, waarna opnieuw nut en noodzaak van gaswinning uit deze velden moet worden bezien.

Date : 17-3-2017 13:31:36

16.454

F

To : "Griffier" griffier@assen.nl

Cc : " " @assen.nl, " " @assen.nl

Subject : gaswinningsplan Westerveld

Attachement : Processchema Zienswijze gaswinningsplan Westerveld.docx;

Dag

Bijgevoegd het processchema zienswijze gaswinningsplan Westerveld.

Marco Out vraagt of je nog ideeën/wensen hebt over het tijdpad en wijze waarop de raad wordt betrokken.

Op 2 juni moet de zienswijze bij het ministerie binnen zijn. Op 16 mei komt de zienswijze uit het college.

Met vriendelijke groeten,

Beleidspecialist

Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

@assen.nl

website: www.assen.nl

Processchema Zienswijze gaswinningsplan Westerveld

Door: ██████ gemeente Assen

Gebaseerd op voorlopige planning Ministerie van EZ ontvangen op 14 februari 2017. Deze nog definitief checken op bijeenkomst van EZ op 6 maart.

Voorlopige globale planning

Week 06 vergadering mijnraad

Week 08 advies Mijnraad binnen

Week 09 besluit schrijven

Week 15 besluit gereed

Week 16 start termijn zienswijze; ter inzage legging ontwerp beschikking (publicatie)

Week 18 infoavonden (week 17 is landelijk de mei vakantie)

Week 22 einde ter inzage legging ontwerp beschikking (en daarmee mogelijkheid om zienswijzen in te dienen)

Week 27 verwerken ingediende zienswijzen

Week 28 beschikking gereed (publicatie)

Inleiding

Doel is om gezamenlijk te komen tot een zienswijze. We hebben maar 6 weken dus dit vergt een strakke procesplanning en organisatie. We moeten daarom de inzet van alle benodigde partijen nu al gaan organiseren en vastleggen. In de periode van zienswijze valt de meivakantie, Koningsdag, Bevrijdingsdag en Hemelvaart. Dus dat maakt een strakke planning nog meer noodzakelijk!

Oorspronkelijke planning van EZ was op 16 maart start ter inzagelegging ontwerp-besluit en dus start zienswijze. In de mail van 14 februari geeft EZ een gewijzigde planning aan. Daarin wordt uitgegaan van week 16 (17-21 april). Bij het opstellen van de zienswijze willen we weer gebruik maken van de ervaringen van het winningsplan Groningen. Inzet van advocaat is van belang omdat we mogelijk later nog een beroepsprocedure gaan starten.

Stappenplan

Onderstaand de stappen die gezet moeten worden voor de start van de periode zienswijze.

Week 10-15	Vorbereidende werkzaamheden: Inventarisatie traject zienswijze winningsplan Groningen. 20 maart bestuurlijk overleg bij provincie.
Week 16	Kennisnemen en beoordelen ontwerp-besluit, daarbij focussen op de voor ons belangrijke thema's. Ambtelijk overleg (startbijeenkomst) op 20 april s'middags met alle samenwerkingspartners waarin aan de orde komt: opstellen format, afspraken taakverdeling.
Week 17	Meivakantie Uitzetten Concept-zienswijze naar alle samenwerkingspartners.

Week 18

(week van 5 mei)

Concept-zienswijze naar advocaat. Ambtelijk overleg samenwerkingspartners (blokken agenda's op **9 en 10 mei!**). Doel: bespreken concept zienswijze overheden. Verwerken opmerkingen tot definitief concept zienswijze.

Week 19/20

Raadplegen bewoners/ wijkverenigingen. Eventueel bestuurlijke afstemming zienswijze. Behandeling zienswijze in colleges, raadsvoorstel.

Week 21

Beschikbaar stellen zienswijzen aan inwoners, Informatieavonden van EZ (22, 23, 24 mei) ; **vlak voor Hemelvaart!**

Week 22

Evt raadsvergadering t.b.v. kennisname zienswijze. **2 juni** einddatum termijn zienswijze.

Date : 17-5-2017 10:09:58

From : [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : Geaccepteerd: overleg PlasBossinade - zienswijze winningsplan Westerveld

Date : 17-5-2017 11:48:03

16.456

From : [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : Geaccepteerd: overleg PlasBossinade - zienswijze winningsplan Westerveld

[REDACTED]

Ga jij na dit overleg weer terug naar het gemeentehuis te Vries? Dit ivm meerijden.

Groeten [REDACTED]

16.457

Date : 17-5-2017 10:07:48

From : [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : Geaccepteerd: Redactie zienswijze winningsplan Westerveld

16.458

Date : 18-7-2018 16:30:55

From : [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : Geaccepteerd: Winningsplan Westerveld - afstemming planning

Date : 4-12-2018 09:32:31

From : "[REDACTED]@assen.nl

T

[REDACTED] assen.nl

Subject : Geannuleerd: RES. Vervolgafspraak bestuurders; bespreken concept beroepsschrift Winningsplan Westerveld

Uitnodiging gemaïld aan de volgende mensen: Burgemeester [REDACTED] (Aa en Hunze), burgemeester [REDACTED] (Noordenveld), burgemeester Marcel Thijssen (Tynaarlo),

b

Kijken wie er komen en dan koffie regelen.

3/12 Esther

Bespreken concept beroepsschrift Winningsplan Westerveld.

Afgelopen donderdag 29 november hebben bestuurders om tafel gezeten om te praten over het instemmingsbesluit van de minister van EZK op het Winningsplan Westerveld. Afgesproken is, dat er nog een vervolg bijeenkomst wordt gepland om het concept beroepsschrift te bespreken. Graag nodigen wij u uit voor een overleg op maandag 10 december om 14.30 uur. Een aantal bestuurders heeft aangegeven geen behoefte te hebben aan dit overleg en schriftelijk te willen reageren.

Het streven is om het concept beroepsschrift vrijdag 7 december aan het einde van de dag te versturen. Wij realiseren ons dat dit een krappe planning is, maar aangezien het definitieve beroepsschrift 11 december in een aantal colleges moet worden besproken, is er geen speelruimte.

Ondersteunende ambtenaren zijn welkom bij dit overleg. Kunt u aangeven of u aanwezig bent en met hoeveel personen?

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 16-11-2018 14:13:25

From : [REDACTED]

To : [REDACTED] minez.nl [REDACTED] minez.nl

C [REDACTED]

Subject : gegevens gaswinning winningsplan Westerveld

Geachte heer, mevrouw,

Gisteren is het besluit van het winningsplan Westerveld gepubliceerd door EZK.

N.a.v. dit besluit hebben we nog een aantal vragen over de huidige vergunning van winningsplan Westerveld:

1. Hoeveel M3 er per individueel veld nog gewonnen mag worden op basis van de vigerende vergunning?
2. We willen graag de jaarproductie per producerend veld in het gebied Westerveld van de afgelopen 5 jaar ontvangen.
3. Wordt er uit put Vries 10 nog gas gewonnen of ligt deze stil? Van de NAM begrepen we dat deze slecht liep.

We ontvangen de gevraagde informatie graag z.s.m. i.v.m. de korte beroepstermijn.

Met vriendelijk groet,

[REDACTED]
Beleidsadviseur gemeente Assen
Team Strategie en Advies

Website: www@assen.nl

Date : 22-1-2019 10:03:57

16.461

F

T

██████████@gemeentenoordenveld.nl "██████████@gemeentenoordenveld.nl, "██████████@zuidhorn.nl, "██████████@asssen.nl, "██████████@tynaarlo.nl, "██████████@plasbossinade.nl

C

Subject : Gemeente Tynaarlo/advies winningsplan Westerveld

Attachment : image001.png;image002.png;

Dag ██████ en anderen,

Ik denk dat de omgevingsvergunning betrekking heeft op de "Westerveld Productiefaciliteit (WTV)" die valt onder het winningsplan Westerveld (zie de kolom op bladzijde 9 en de foto op bladzijde 13).

Daarvan uitgaande "hoort" de omgevingsvergunning dus bij het winningsplan.

Het is de bedoeling dat dergelijke besluiten (winningplannen en omgevingsvergunningen die daarbij horen) gecoördineerd (gezamenlijk) worden behandeld (artikel 34 lid 7 Mijnbouwwet), maar dat is in dit geval kennelijk niet gebeurd. Mogelijk is daarvan afgezien omdat er veel tijd zat tussen de aanvraag instemming winningsplan (11 september 2016) en de aanvraag omgevingsvergunning (10 juli 2017), of omdat het ging om een actualisatie (dus niet om een nieuwe omgevingsvergunning die nodig is om het winningsplan te effectueren).

Wel heeft de Inspecteur-generaal der Mijnen advies uitgebracht, welk advies blijkens de considerans van de omgevingsvergunning geheel is overgenomen.

Het kan mogelijk interessant zijn om na te gaan wat er nu precies op deze productiefaciliteit is vergund en is veranderd, alsmede wat het advies van de Inspecteur-generaal der Mijnen inhoudt. De stukken hebben bij de gemeente Aa en Hunze ter inzage gelegen, dus waarschijnlijk beschikt u daar nog over. Zou u een en ander willen nazien en/of mij de aanvraag en het advies van de Inspecteur-generaal kunnen mailen? Mogelijk heeft het geen enkele betekenis voor het winningsplan, maar omdat het in de tijd gelijk loopt is het mijns inziens wel relevant om even kort na te gaan wat er nu exact met deze productielocatie is gebeurd.

Hoogachtend en met vriendelijke groet,

Mr. ██████████
Advocaat

Plas Bossinade
advocaten notarissen

PlasBossinade Advocaten N.V.
Postbus 1100
9701 BC Groningen
Paterswoldseweg 804

www.plasbossinade.nl

Van: ██████████

Verzonden: maandag 21 januari 2019 14:05

Aan: ██████████@assen.nl>; ██████████@middendrenthe.nl>; ██████████@gemeentenoordenveld.nl' ██████████@gemeentenoordenveld.nl>; ██████████@zuidhorn.nl>; ██████████@assen.nl>; ██████████@tynaarlo.nl>; ██████████@plasbossinade.nl>

CC: ██████████@aaenhunze.nl>

Onderwerp: FW: Verzoek ter inzage legging besluit Wabo voor inrichting Westerveld (kenmerk: 3068195) van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Dag allen,

Zie bijgaande kennisgeving en omgevingsvergunning die nu wordt gepubliceerd.

Dit betreft dus een NAM-inrichting tussen Amen en Grolloo en staat voor zover mij bekend niet in verband met het instemmingsbesluit, waartegen ons beroep is ingesteld.

Met vriendelijke groet,

Projectcoördinator – beleidsadviseur ruimte
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

Van: ██████████

Verzonden: maandag 21 januari 2019 9:13

Aan: ██████████

Onderwerp: FW: Verzoek ter inzage legging besluit Wabo voor inrichting Westerveld (kenmerk: 3068195) van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Hoi ██████

Dit even ter kennisname. Ik leg het ter inzage van 23-01-2019 t/m 06-03-2019.

G ██████

Van: ██████████@minez.nl]

Verzonden: woensdag 16 januari 2019 10:41

Aan: kccfo

Onderwerp: Verzoek ter inzage legging besluit Wabo voor inrichting Westerveld (kenmerk: 3068195) van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Geachte heer / mevrouw,

Op 2 augustus 2017 heb ik u de aanvraag om een omgevingsvergunning (kenmerk: 3068195) van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. voor de inrichting Westerveld doen

toekomen via het Omgevingsloket online. Ik doe u hierbij een exemplaar van het besluit en de bijbehorende kennisgeving toekomen.

Besluit

Op het ontwerpbesluit dat van 3 oktober 2018 t/m 14 november 2018 ter inzage lag bij uw gemeente Aa en Hunze is geen zienswijze of aanvullend advies ingediend. Hiermee is de bestelstermijn van de aanvraag ingekort tot vier weken na de ter inzage legging van het besluit.

Publicatie en ter inzage legging

De kennisgeving betreffende het besluit zal op 23 januari 2019 worden gepubliceerd in de Staatscourant en in het lokale blad "De Schakel".

Ik verzoek u om het besluit, de aanvraag en de daarbij gevoegde stukken uit het Omgevingsloket online met ingang van 23 januari 2019 gedurende zes weken op de secretarie van uw gemeente ter inzage te leggen.

Contact

Mocht u nog vragen hebben dan kunt u contact met mij opnemen via onderstaande gegevens.

Met vriendelijke groet,

.....
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Directie Warmte en Ondergrond
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag |
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag
.....

.....
.....@minez.nl
W: <http://www.rijksoverheid.nl/ez>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Dit is een e-mailbericht afkomstig van PlasBossinade Advocaten N.V., ingeschreven in het Handelsregister onder nummer 01144514. Dit e-mailbericht, waaronder begrepen eventuele ingesloten bestanden, is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde en de inhoud ervan is strikt vertrouwelijk. PlasBossinade noch de afzender aanvaardt enige aansprakelijkheid voor de gevolgen van een vermist weergave c.q. vertraagde of gebrekkige overbrenging c.q. ongeautoriseerd gebruik van het e-mailbericht. PlasBossinade neemt redelijke maatregelen om te voorkomen dat door dit e-mailbericht virussen worden overgebracht, maar is niet aansprakelijk in het geval dit toch voorvalt. Alle werkzaamheden worden verricht uit hoofde van een overeenkomst van opdracht met PlasBossinade Advocaten N.V., waarop van toepassing zijn onze algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de Rechtbank Noord-Nederland, locatie Groningen, waarin onder meer een aansprakelijkheidsbeperking is opgenomen.

This e-mail message is sent by PlasBossinade Advocaten N.V., registered in the Trade Registry under number 01144514. This e-mail message is intended for the addressee only and its contents are confidential. PlasBossinade nor the sender shall be liable for the consequences of mutilations and/or delayed or faulty transmission and/or unauthorised use of this e-mail message. PlasBossinade takes reasonable precautions to prevent that together with this e-mail message any viruses are transmitted, but shall not be liable in case this might happen anyway. All activities shall be carried out under an assignment agreement with PlasBossinade Advocaten N.V., to which our general terms and conditions - including a liability limitation - as filed at the District Court North-Netherlands, location Groningen, shall apply.

Plas | Bossinade

advocaten notarissen

Date : 3-1-2019 12:11:22

16.462

F

To : "[REDACTED]@tynaarlo.nl" [REDACTED]@tynaarlo.nl, "[REDACTED]@middendrenthe.nl" [REDACTED]@middendrenthe.nl, [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl"
[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@zuidhorn.nl" [REDACTED]@zuidhorn.nl

Subject : Gemeente Tynaarlo/advies winningsplan Westerveld

Attachment : Brief RvS bevestiging gestarte procedure + griffierecht.pdf;brief RvS bevestiging gestarte procedure.pdf;RvS - uitbreiding
indieners.pdf;image001.png;image002.png;

Dame en heren,

Allereerst mijn beste wensen voor het nieuwe jaar. Maak er een prachtig en veelbelovend 2019 van!

Bijgaand zend ik jullie de correspondentie die ik in bovengenoemde zaak ontving. Het betreft de ontvangstbevestiging van ons beroepschrift, alsmede twee brieven van de Raad van State met daarin vermeld alle partijen die beroep hebben ingesteld.

Ik zal zorgdragen voor tijdige betaling van het griffierecht en houd jullie op de hoogte van het verloop van de procedure.

Hoogachtend en met vriendelijke groet,

Robert van der Velde

Mr. [REDACTED]
Advocaat

Plas Bossinade
advocaten notarissen

PlasBossinade Advocaten N.V.
Postbus 1100
9701 BC Groningen
Paterswoldseweg 804

[REDACTED]
[REDACTED]
www.plasbossinade.nl

Dit is een e-mailbericht afkomstig van PlasBossinade Advocaten N.V., ingeschreven in het Handelsregister onder nummer 01144514. Dit e-mailbericht, waaronder begrepen eventuele ingesloten bestanden, is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde en de inhoud ervan is strikt vertrouwelijk. PlasBossinade noch de afzender aanvaardt enige aansprakelijkheid voor de gevolgen van een verminkte weergave c.q. vertraagde of gebrekkige overbrenging c.q. ongeautoriseerd gebruik van het e-mailbericht. PlasBossinade neemt redelijke maatregelen om te voorkomen dat door dit e-mailbericht virussen worden overgebracht, maar is niet aansprakelijk in het geval dit toch voorvalt. Alle werkzaamheden worden verricht uit hoofde van een overeenkomst van opdracht met PlasBossinade Advocaten N.V., waarop van toepassing zijn onze algemene voorwaarden, gedeponereerd bij de Rechtbank Noord-Nederland, locatie Groningen, waarin onder meer een aansprakelijkheidsbeperking is opgenomen.

This e-mail message is sent by PlasBossinade Advocaten N.V., registered in the Trade Registry under number 01144514. This e-mail message is intended for the addressee only and its contents are confidential. PlasBossinade nor the sender shall be liable for the consequences of mutilations and/or delayed or faulty transmission and/or unauthorised use of this e-mail message. PlasBossinade takes reasonable precautions to prevent that together with this e-mail message any viruses are transmitted, but shall not be liable in case this might happen anyway. All activities shall be carried out under an assignment agreement with PlasBossinade Advocaten N.V., to which our general terms and conditions - including a liability limitation - as filed at the District Court North-Netherlands, location Groningen, shall apply.

Betreft : College van burgemeester en wethouders Aa en Hunze en anderen

[REDACTED]
Postbus 1100
9701 BC GRONINGEN

Ontvangen op:

28 DEC. 2018

Plas | Bossinade

Datum	Ons nummer	Uw kenmerk
27 december 2018	201810138/1/A1	20170405-14/wrv/ah/18-01169975

Inlichtingen

Onderwerp
Winningsplan Westerveld
Instemmingsbesluit

Procedure
Beroep

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij bevestig ik dat u bovenvermelde procedure bent gestart.

Vervolgcorrespondentie

Aan deze procedure zijn een zaaknaam en een zaaknummer toegekend. Deze vindt u hierboven onder de kopjes "Onderwerp" en "Ons nummer". In alle correspondentie over deze zaak worden deze naam en dit nummer vermeld.

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het toegewezen zaaknummer te vermelden.

Werkwijze

Wilt u (meer) informatie over de werkwijze van de Afdeling, bezoek dan de website van de Raad van State (www.raadvanstate.nl).

Persoonsgegevens

Uw persoonsgegevens worden vastgelegd in de geautomatiseerde systemen bij de Raad van State. Deze verwerking van uw persoonsgegevens is nodig voor een goed verloop van de procedure. U wordt verzocht om een adreswijziging of andere van belang zijnde veranderingen zo snel mogelijk schriftelijk door te geven aan de behandelend ambtenaar.

Hierna wordt u gewezen op één of meer aangelegenheden van formele aard, die van belang kunnen zijn voor de ontvankelijkheid. U dient voor een goed begrip het gehele bericht te lezen.

Griffierecht

Voor de behandeling van bovenvermelde procedure bent u griffierecht verschuldigd. Het griffierecht bedraagt [REDACTED].

Dit bedrag moet uiterlijk op **24 januari 2019** zijn bijgeschreven op de rekening van de Raad van State of contant zijn betaald op het adres van de Raad van State. Maakt u het

griffierecht over, let er dan op dat uw bank enkele dagen nodig kan hebben voor het bijschrijven van het griffierecht.

U kunt het bedrag overmaken op [REDACTED] t.g.v. de Raad van State te Den Haag. U kunt het echter ook contant betalen op het adres van de Raad van State (Oranjestraat 15, Den Haag). Dit laatste is alleen mogelijk op werkdagen (maandag tot en met vrijdag) van 9.00 uur tot 16.00 uur. Bij het voldoen van het griffierecht dient u alle in de bijgevoegde factuur gevraagde gegevens te vermelden.

Als u meent het griffierecht niet te kunnen betalen, kunt u een beroep doen op 'betalingsonmacht'. Hiervoor gelden strenge criteria: het netto-inkomen van u en uw eventuele fiscale partner gezamenlijk is lager dan 90% van een bijstandsuitkering van een alleenstaande én u hebt beiden geen vermogen waaruit u het griffierecht kunt betalen. Als u aan deze criteria voldoet, dan meldt u dit zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen de gestelde termijn, schriftelijk. U vermeldt daarbij van zowel u als uw eventuele fiscale partner:

- de volledige naam en voornaam,
- de geboortedatum,
- de adresgegevens,
- het burgerservicenummer, dan wel de mededeling dat dit u niet is toegekend, en
- de samenstelling van uw huishouding.

Uw burgerservicenummer zal de Afdeling gebruiken om informatie op te vragen bij de raad voor rechtsbijstand. Houdt u ermee rekening dat als u al deze gegevens niet direct verstrekt, het beroep op betalingsonmacht wordt afgewezen.

Aangezien dit bericht geautomatiseerd is aangemaakt, is dit niet ondertekend.

Hoogachtend,
de griffier

De griffie is op 31 december gesloten.

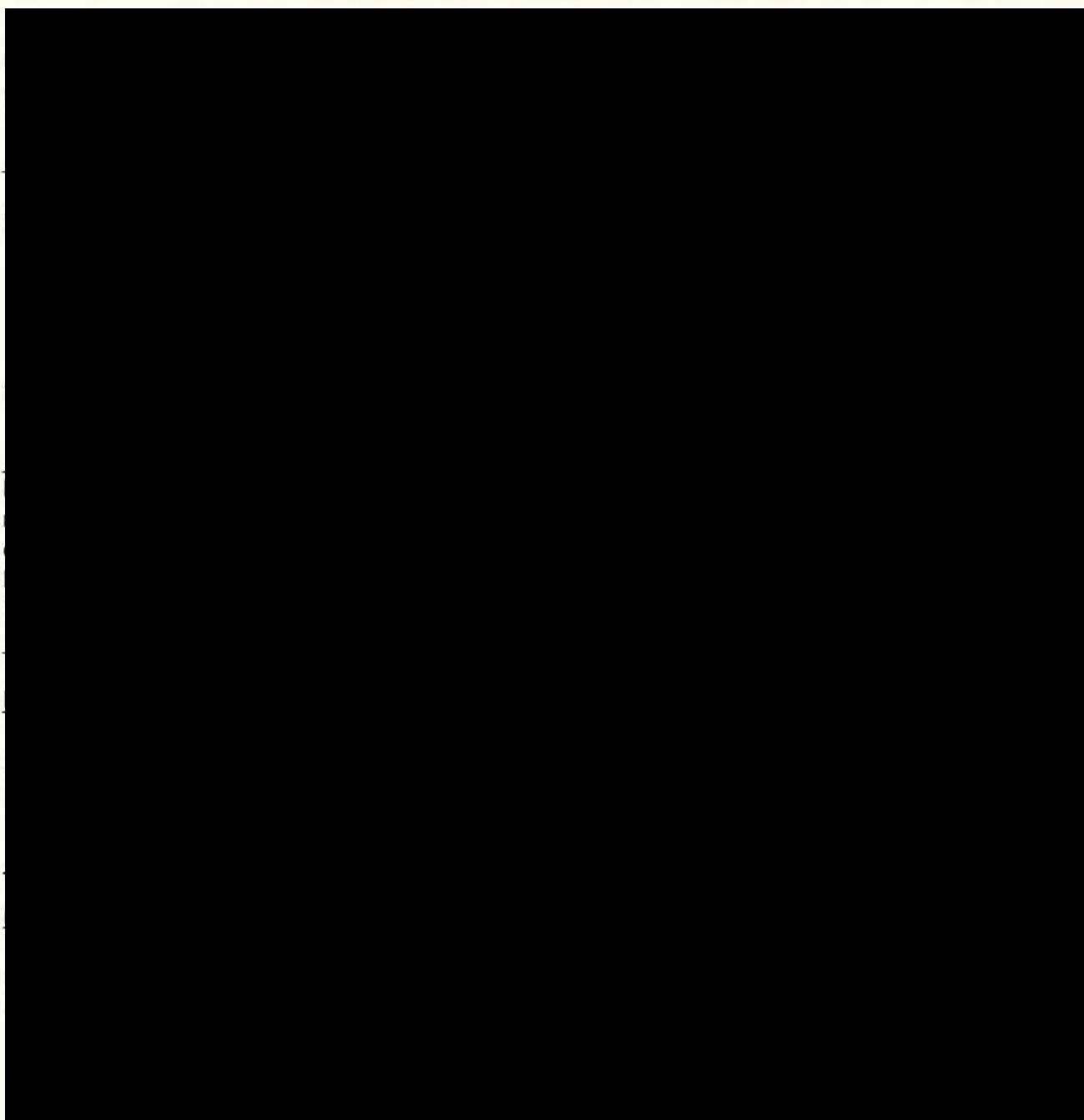
Aan:

[REDACTED]

Postbus 1100
9701 BC GRONINGEN

Betreft : College van burgemeester en wethouders Aa en Hunze en anderen

FACTUUR

Betreft : College van burgemeester en wethouders Aa en Hunze en anderen

Ontvangen op:

28 DEC. 2018

Plas | Bossinade

mr. [REDACTED]
Postbus 1100
9701 BC GRONINGEN

Datum	Ons nummer	Uw kenmerk
27 december 2018	201810138/1/A1	20170405-14/wrv/ah/18-01169975

Inlichtingen
[REDACTED]
070-4264709

Onderwerp
Winningsplan Westerveld
Instemmingsbesluit

Procedure
Beroep

Geachte heer/mevrouw,

Bij de Afdeling is bovenvermelde procedure gestart door:

College van burgemeester en wethouders Aa en Hunze en anderen, [REDACTED],
[REDACTED], Natuur- en Milieufederatie Drenthe en anderen, Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa, R.E. den Held en [REDACTED] en Werkgroep Stop Gaswinning Marsdijk Nu.

Deze procedure heeft betrekking op de beschikking van Minister van Economische Zaken en Klimaat van 14 november 2018, DGETM-EO/18284795.

Vervolgcorrespondentie

Aan deze procedure zijn een zaaknaam en een zaaknummer toegekend. Deze vindt u hierboven onder de kopjes "Onderwerp" en "Ons nummer". In alle correspondentie over deze zaak worden deze naam en dit nummer vermeld.

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het toegewezen zaaknummer te vermelden.

Werkwijze

Wilt u (meer) informatie over de werkwijze van de Afdeling, bezoek dan de website van de Raad van State (www.raadvanstate.nl).

Over de verdere behandeling van deze zaak ontvangt u nader bericht.

Aangezien dit bericht geautomatiseerd is aangemaakt, is dit niet ondertekend.

Hoogachtend,
de griffier

De griffie is op 31 december gesloten.

Betreft : College van burgemeester en wethouders Aa en Hunze en anderen
Ontvangen op:

31 DEC. 2018

Plas i Bossinade

mr. [REDACTED]
Postbus 1100
9701 BC GRONINGEN

Datum	Ons nummer	Uw kenmerk
28 december 2018	201810138/1/A1	20170405-14/wrv/ah/18-01169975

Inlichtingen	Onderwerp
Mw. [REDACTED] 070-4264709	Winningsplan Westerveld Instemmingsbesluit

Procedure
Beroep

Geachte heer/mevrouw,

U hebt eerder bericht gekregen van de Afdeling dat bovenvermelde procedure is gestart. In deze procedure is het aantal indieners inmiddels uitgebreid.

Op dit moment zijn dat de volgende indieners:

College van burgemeester en wethouders Aa en Hunze en anderen, [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] Natuur- en Milieufederatie Drenthe en
anderen, Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa, R.E. den Held en [REDACTED]
en Werkgroep Stop Gaswinning Marsdijk Nu.

Mochten zich wijzigingen voordoen in deze lijst, dan ontvangt u daarover bericht.

Aangezien dit bericht geautomatiseerd is aangemaakt, is dit niet ondertekend.

Hoogachtend,
de griffier

De griffie is op 31 december gesloten.

Plas | Bossinade

advocaten notarissen

Date : 5-3-2019 14:23:12

From : ██████████@plasbossinade.nl

To : ██████████@assen.nl

Subject : Gemeente Tynaarlo/advies winningsplan Westerveld

Attachment : image001.png;

Plas Bossinade
advocaten notarissen

Tracking-ID: 20190305-142257-uroPYaM0

Naam Verzender ██████████

Telefoon ██████████

E-Mail ██████████@plasbossinade.nl

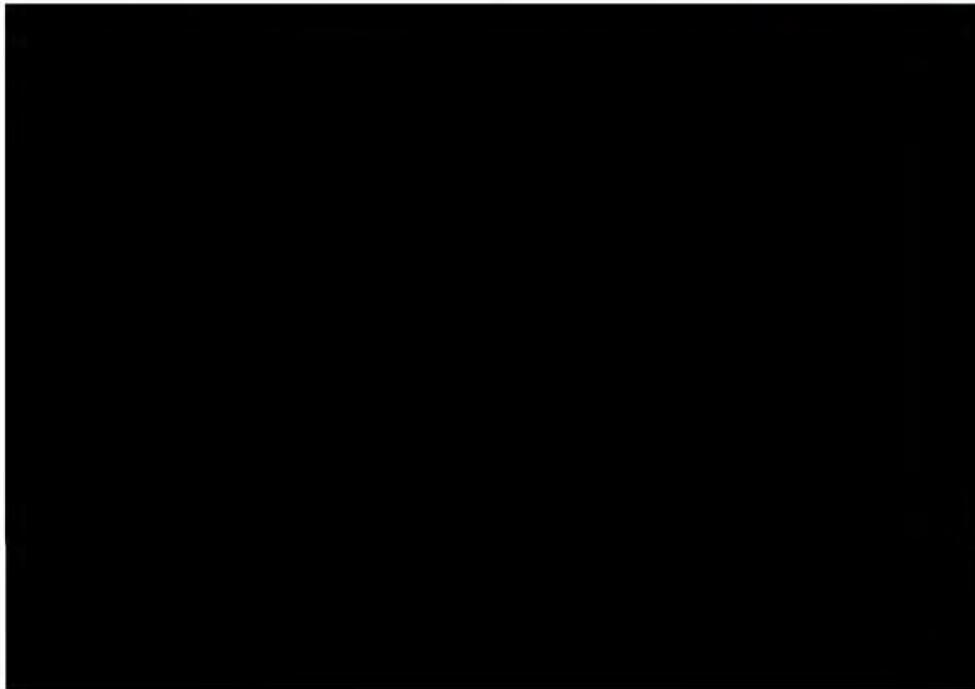
Download bestanden

Beschikbaar tot 3-4-2019

Antwoord

met Cryptshare

Wachtwoord: Geen wachtwoord vereist.

██████████
Secretaresse

Plas Bossinade
advocaten notarissen

PlasBossinade Advocaten N.V.
Postbus 1100
9701 BC Groningen
Paterswoldseweg 804

██████████
www.plasbossinade.nl

Overdracht Details

To: ██████████@assen.nl
██████████@middendrenthe.nl
██████████@gemeentenoordenveld.nl
██████████@zuidhom.nl
██████████@assen.nl
██████████@tynaarlo.nl

CC: ██████████@aaenhunze.nl

Download Link <https://pbcryptshare.plasbossinade.nl/download1.php?id=0qgcJubCwX&password=c.171cf2>

Voor meer informatie volgt u deze link: [Cryptshare Documentatie](#)

Deze boodschap is automatisch gegenereerd.

aansprakelijkheidsbeperking is opgenomen.

This e-mail message is sent by PlasBossinade Advocaten N.V., registered in the Trade Registry under number 01144514. This e-mail message is intended for the addressee only and its contents are confidential. PlasBossinade nor the sender shall be liable for the consequences of mutilations and/or delayed or faulty transmission and/or unauthorised use of this e-mail message. PlasBossinade takes reasonable precautions to prevent that together with this e-mail message any viruses are transmitted, but shall not be liable in case this might happen anyway. All activities shall be carried out under an assignment agreement with PlasBossinade Advocaten N.V., to which our general terms and conditions - including a liability limitation - as filed at the District Court North-Netherlands, location Groningen, shall apply.

Plas | Bossinade

advocaten notarissen

16.463

Date : 8-3-2019 10:51:06

F

To : [REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED] middendrenthe.nl" [REDACTED] middendrenthe.nl, "[REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl"
[REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl, "[REDACTED]@zuidhorn.nl" [REDACTED] [REDACTED]

Cc : "[REDACTED]@aaenhunze.nl" [REDACTED]@aaenhunze.nl

Subject : Gemeente Tynaarlo/advies winningsplan Westerveld

Attachment : brief RvS + uitspraak .pdf;brief RvS.pdf;image001.png;image002.png;

Geachte dames en heren,

Bijgaand zend ik u een kopie van de "geheimhoudingsuitspraak" van Raad van State in de zaak over het winningsplan Westerveld.

In die uitspraak heeft de geheimhoudingskamer van de Raad van State besloten dat de financiële stukken bij het winningsplan geheim blijven. Dat betekent dat de Raad van State daarvan wel kennis neemt, maar de andere partijen niet. Dit is het standaard oordeel van de (geheimhoudingskamer van) de Raad van State in zaken over winningsplannen. In alle andere zaken die ik ken worden eveneens de financiële stukken geheim gehouden.

(Hoger) Beroep daartegen is niet mogelijk.

Voor ons beroep is dat niet bezwaarlijk. Wij hebben geen gronden gericht tegen de financiële onderbouwing van het winningsplan (dat zou waarschijnlijk ook lastig zijn), en voor de beoordeling van onze beroepsgronden is die financiële onderbouwing ook niet echt relevant.

Voorts zend ik u kopie van een brief van 7 maart 2019 van de Raad van State. Daarin verzoekt de Raad van State ons om in te stemmen met de "beperkte kennisneming" van de geheime te houden stukken. Op grond van de Awb mag de Raad van State die stukken namelijk alleen maar bij haar oordeel betrekken, als alle partijen daarmee hebben ingestemd.

Het is goed gebruik om die instemming wel te verlenen. In deze zaak zie ik geen aanleiding om daarover anders te oordelen.

Graag verneem ik daarom of u akkoord bent met beperkte kennisneming van de financiële stukken (wel door de Raad van State, niet door ons).

Hoogachtend en met vriendelijke groet,

Mr. [REDACTED]
Advocaat

Plas Bossinade
advocaten notarissen

PlasBossinade Advocaten N.V.
Postbus 1100
9701 BC Groningen
Paterswoldseweg 804

[REDACTED]
[REDACTED]
www.plasbossinade.nl

Dit is een e-mailbericht afkomstig van PlasBossinade Advocaten N.V., ingeschreven in het Handelsregister onder nummer 01144514. Dit e-mailbericht, waaronder begrepen eventuele ingesloten bestanden, is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde en de inhoud ervan is strikt vertrouwelijk. PlasBossinade noch de afzender aanvaardt enige aansprakelijkheid voor de gevolgen van een verminkte weergave c.q. vertraagde of gebrekkige overbrenging c.q. ongeautoriseerd gebruik van het e-mailbericht. PlasBossinade neemt redelijke maatregelen om te voorkomen dat door dit e-mailbericht virussen worden overgebracht, maar is niet aansprakelijk in het geval dit toch voorvalt. Alle werkzaamheden worden verricht uit hoofde van een overeenkomst van opdracht met PlasBossinade Advocaten N.V., waarop van toepassing zijn onze algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de Rechtbank Noord-Nederland, locatie Groningen, waarin onder meer een aansprakelijkheidsbeperking is opgenomen.

This e-mail message is sent by PlasBossinade Advocaten N.V., registered in the Trade Registry under number 01144514. This e-mail message is intended for the addressee only and its contents are confidential. PlasBossinade nor the sender shall be liable for the consequences of mutilations and/or delayed or faulty transmission and/or unauthorised use of this e-mail message. PlasBossinade takes reasonable precautions to prevent that together with this e-mail message any viruses are transmitted, but shall not be liable in case this might happen anyway. All activities shall be carried out under an assignment agreement with PlasBossinade Advocaten N.V., to which our general terms and conditions - including a liability limitation - as filed at the District Court North-Netherlands, location Groningen, shall apply.

Betreft : College van burgemeester en wethouders Aa en Hunze en anderen

mr. [REDACTED]
Postbus 1100
9701 BC GRONINGEN

Ontvangen op:

07 MAART 2019

Plas | Bossinade

Datum
6 maart 2019

Ons nummer
201810138/2/A1

Uw kenmerk
20170405-14/wrv/ah/18-01169975

Inlichtingen
[REDACTED]
070-4264709

Onderwerp
Winningsplan Westerveld
Instemmingsbesluit

Procedure
Beroep

Geachte heer/mevrouw,

In de bovenvermelde procedure is uitspraak gedaan. De procedure is daarmee beëindigd. Een afschrift van deze uitspraak treft u hierbij aan.

Aangezien dit bericht geautomatiseerd is aangemaakt, is dit niet ondertekend.

Hoogachtend,
de griffier

AFDELING
BESTUURSRECHTSPRAAK

Beslissing op grond van artikel 8:29, derde lid, van de Algemene wet
bestuursrecht (hierna: de Awb) in het geding tussen:

1. Werkgroep Stop Gaswinning Marsdijk Nu, gevestigd te Assen,
2. [REDACTED] wonend te Assen,
3. [REDACTED], wonend te Assen,
4. Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa, gevestigd te Assen,
5. het college van burgemeester en wethouders van Aa en Hunze en
anderen,
6. Natuur- en Milieufederatie Drenthe, gevestigd te Assen, en anderen,
7. [REDACTED], wonend te Roderwolde,
gemeente Noordenveld, en anderen,
8. [REDACTED] gemeente Assen,
9. [REDACTED] wonend te Assen,
appellanten,

en

de minister van Economische Zaken en Klimaat,
verweerder.

Procesverloop

Appellanten hebben beroep ingesteld tegen het besluit van de minister van 14 november 2018 tot instemming met het winningsplan Westerveld.

De minister heeft bij brief van 19 februari 2019 een aantal stukken overgelegd en met verwijzing naar artikel 8:29 van de Awb meegedeeld dat uitsluitend de Afdeling kennis zal mogen nemen van deze stukken.

Het betreft onderdeel E van het winningsplan Westerveld van 9 september 2016. Dit onderdeel bevat door de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (hierna: de NAM) vertrouwelijk aan de minister meegedeelde bedrijfs- en fabricagegegevens.

Overwegingen

1. De minister heeft de Afdeling wegens het bestaan van gewichtige redenen verzocht te bepalen dat alleen de Afdeling van de stukken kennis zal nemen.
2. Gelet op artikel 8:29, derde lid, van de Awb beslist de Afdeling of de weigering dan wel beperking van de kennisneming van een stuk gerechtvaardigd is. Deze beslissing vergt een afweging van belangen. Enerzijds speelt hierbij het belang dat partijen gelijkelijk beschikken over de voor het beroep relevante informatie en het belang dat de bestuursrechter beschikt over alle informatie die nodig is om de zaak op een juiste en zorgvuldige wijze af te doen. Daartegenover staat dat de kennisneming door partijen van bepaalde gegevens het algemeen belang, het belang van één of meer partijen en/of het belang van derden onevenredig kan schaden.
3. De minister heeft ter motivering van het verzoek, onder verwijzing naar de uitspraak van de Afdeling van 19 april 2010, ECLI:NL:RVS:2010:BM2590, aangevoerd dat onderdeel E van het winningsplan vertrouwelijk meegedeelde bedrijfs- en fabricagegegevens bevat.
4. Naar het oordeel van de Afdeling weegt het belang om de vertrouwelijk door de NAM aan de minister meegedeelde bedrijfs- en fabricagegegevens niet openbaar te maken zwaarder dan het belang van de andere partijen om kennis te nemen van deze gegevens. Deze stukken bevatten een specificatie van de samenstelling van koolwaterstoffen. Ook zijn daarin gegevens over de te verwachte investeringskosten en bedrijfsvoeringskosten opgenomen. Aldus bevatten deze stukken wetenswaardigheden over de bedrijfsvoering van de NAM.
5. De Afdeling acht daarom het verzoek tot beperkte kennisneming gerechtvaardigd.

Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State:

wijst het verzoek toe;

Aldus vastgesteld door [REDACTED], lid van de enkelvoudige geheimhoudingskamer, in tegenwoordigheid van mr. [REDACTED], griffier.

[REDACTED]
lid van de enkelvoudige
geheimhoudingskamer

[REDACTED]
griffier

Uitgesproken in het openbaar op 6 maart 2019

Verzonden: 6 maart 2019

Betreft : College van burgemeester en wethouders Aa en Hunze en anderen

████████████████████
Postbus 1100
9701 BC GRONINGEN

Ontvangen op:
08 MAART 2019
Plas | Bossin

Datum	Ons nummer	Uw kenmerk
7 maart 2019	201810138/1/A1	20170405-14/wrv/ah/18-01169975

Inlichtingen	Onderwerp
████████████████████ 070-4264709	Winningsplan Westerveld Instemmingsbesluit

Procedure
Beroep

Geachte heer/mevrouw,

Bij beslissing van 6 maart 2019, zaak nr. 201810138/2/A1, is een door de minister van Economische Zaken en Klimaat ingediend verzoek om beperking van de kennisneming van door hem overgelegde stukken ingewilligd. Deze beslissing is eerder aan u verzonden.

De Afdeling verzoekt u haar binnen twee weken na verzending van deze brief mee te delen of u haar toestemming verleent mede op grondslag van de stukken ten aanzien waarvan het verzoek is ingewilligd, uitspraak te doen. Geeft u geen toestemming, dan heeft de Afdeling, in de samenstelling waarin zij uw hoger beroep behandelt, hierin geen inzage en kan zij niet mede op grondslag hiervan uitspraak doen. Aan een weigering van toestemming kan de Afdeling de gevolgtrekkingen verbinden die haar geraden voorkomen.

Hoogachtend,

de geheimhoudingskamer,
voor deze,

████████████████████
griffier

Plas | Bossinade

advocaten notarissen

16.465

Date : 26-9-2016 12:58:23

From : "datumprikker.nl" service@datumprikker.nl

To : "██████████@assen.nl"

Subject : Geprikt: Uitnodiging gemeenschappelijke sessie winningsplan Westerveld

datumprikker.nl

Datum en locatie geprikt

Beste ██████████

██████████ heeft een datum en locatie geprikt voor de afspraak Uitnodiging gemeenschappelijke sessie winningsplan Westerveld.

Datum

maandag 3 okt 2016 13:00 - 15:00

Locatie

Provincie Drenthe, Westerbrink 1 Assen

[afspraak bekijken](#)

Plan jij de volgende afspraak?

Plan snel, eenvoudig en gratis de volgende afspraak met datumprikker.

[afspraak aanmaken](#)

Werkt de link niet? Kopieer dan het onderstaande adres naar je browser.

<https://datumprikker.nl/mr29bfd7isu23ivwm>

Date : 22-1-2018 10:39:26

F

To : @assen.nl, @assen.nl

Subject : gesprek Tcbb

H

Wat denk je van onderstaande? Ik kan niet bij onze zienswijze om dingen te knippen. Problemen met het systeem.-(

Groet,

Dag Marco,

Voor het gesprek met de Tcbb stellen wij, na contact met de gemeenten Tynaarlo, Aa en Hunze en Noordenveld de volgende agenda voor:

-Voorstellen

-Toelichting op de opdracht die de Tcbb heeft gekregen

- Uitleg over situatie in Noord Drenthe:

- Meerdere gasvelden in het gebied. Winningsplan Westerveld is in procedure binnenkort definitieve instemmingsbesluit verwacht. Met winning recht onder een woonwijk. Gemeenten en waterschappen hebben gezamenlijk gereageerd (advies en zienswijzen). Strekking niet instemmen Bevingen tot magnitude 3,6. Grote maatschappelijke onrust. Schadeafhandeling in het ontwerp instemmingsbesluit is traditioneel. Detail: Assen heeft de eerste beving gehad door aardgaswinning magnitude 2.8 in 1986.
- Daarnaast hebben we in het gebied te maken met zoutwinning en gaswinning in hetzelfde gebied. Invloed van het Groningerveld. Gasopslag
- Misschien dat alle bestuurders kort kunnen toelichten wat er in hun gemeente speelt.

-Input voor nieuwe schaderegeling

- De schadeafwikkeling van mijnbouwschade moet worden losgekoppeld van de NAM en onafhankelijk worden. E.e.a. onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Economische Zaken. Het Rijk stelt zich garant.
- Rechtsgelijkheid in de schadeafwikkeling ten opzichte van de gedupeerden in Groningen. Schade is schade, zo luidt het motto. Dit geldt procedureel en inhoudelijk. Dit geldt te meer daar de inwoners van Aa en Hunze en Tynaarlo last kunnen hebben van zowel de kleinere gasvelden (bv. Annerveensche veld) als het Groninger gasveld. Hetgeen in de toekomst wellicht ook nog eens gecumuleerd wordt met zoutwinning! Protocol Groningen ook voor de rest van Nederland.
- toepassing van het bewijsvermoeden zoals dat ook in Groningen geldt, moet het uitgangspunt zijn. *
- Gedupeerden moeten ten allen tijden in beroep kunnen gaan. Zowel tegen het schadeonderzoek, als tegen de uitkomsten van de onafhankelijke commissie.
- De schadeafwikkeling dient ruimhartig te zijn. Niet in de zin dat er (hogere) vergoeding moet plaatsvinden dan waar gedupeerden op basis van de schade recht op hebben. Maar er moet ook zeker niet eindeloos gesteggeld en gestreden hoeven worden door gedupeerden voor een reële en toereikende schadevergoeding. Tevens kan gedacht worden aan regeling a la Groningen waarbij schades onder een drempelvoet gewoon worden toegekend en vergoed.
- In principe moet er een landelijke regeling/procedure komen voor een vlotte en adequate schadeafwikkeling

*Er is nu discussie over deze "omgekeerde bewijslast". Het zou ook gelden voor de invloed van het Groningerveld buiten Groningen. Dus voor Aa en Hunze en Tynaarlo.

Hieronder de wetstekst.

artikel 6:177a BW bestaat uit twee artikelliden en luidt als volgt:

1. *Bij fysieke schade aan gebouwen en werken, die naar haar aard redelijkerwijs schade door beweging van de bodem als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van het winnen van gas uit het Groningenveld zou kunnen zijn, wordt vermoed dat die schade veroorzaakt is door de aanleg of exploitatie van dat mijnbouwwerk.*
2. *De benadeelde kan zich slechts beroepen op het vermoeden, bedoeld in het eerste lid, indien hij de exploitant, bedoeld in artikel 177, op diens verzoek de relevante bescheiden betreffende het gebouw of werk ter inzage geeft indien hij daarover beschikt, en de exploitant genoegzaam gelegenheid geeft de schade te onderzoeken.*

-Afspraken

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 21-12-2016 15:09:53

16.467

From : "██████████"

To : "SMO-Secretariaat" SMO-secretariaat@assen.nl

Cc : "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl", "██████████@assen.nl" assen.nl

Subject : gewijzigde stukken advies gaswinning

Attachment : brief aanbieding advies aan minister EZ 21-12.docx;dummy rapportage versie4 21dec.docx;

Nav de bestuurlijke afstemming met de provincie zijn een paar kleine wijzigen aangebracht:

In het advies:

1. Hoofdadvisie achter secundair : toegevoegd "mocht dit niet uw keuze zijn"
2. Paragraaf 10.2 punt toegevoegd: "in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade"
3. Par 10.3 lusten en lasten de vraag toegevoegd hoe de baten terugvloeien naar het gebied

In de begeleidende brief is aangegeven dat het advies in samenwerking met de lokale overheden tot stand is gekomen.

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
██████████

██████████@assen.nl

website: www.assen.nl

Ministerie van Economische Zaken
T.a.v. de heer H. Kamp
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Contactpersoon ██████████
Telefoon ██████████
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Bijlagen 1
Datum 21 december 2016
Verzenddatum

Onderwerp Advies Winningsplan Westerveld

Excellentie,

U heeft ons in de gelegenheid gesteld om een advies uit te brengen over het door de NAM ingediende Winningsplan Westerveld. Aangezien dit plan betrekking heeft op de winning uit meerdere aardgasvelden binnen onze gemeente maken wij graag gebruik van deze mogelijkheid. Wij waarderen de geboden mogelijkheid om andere overheden en de inwoners die door hun vertegenwoordigt worden, meer positie te geven. Bij het invullen van de adviesrol is samengewerkt met de buurgemeenten, waterschappen en provincies.

Zorgen en onrust

Het winningsplan geeft ons zorg. In het plan en de bijbehorende adviezen van Sodm en Tcbb lezen wij dat er, als gevolg van de voorgenomen winningen, kans is op bevingen die kunnen leiden tot schade. In het Tcbb advies valt zelf te lezen dat er mogelijk kan blijken dat voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter kan worden overschreden.

Deze zorg horen wij ook bij onze inwoners en bij de gemeenteraad. Met name in de wijk Marsdijk en het dorp Loon zijn er zorgen en is er deels sprake van serieuze onrust. Groningen ligt dichtbij en vrijwel iedereen heeft vrienden of familie in het gebied waar aardbevingen aan de orde zijn. De vertaalslag van de situatie naar die in Assen is snel gemaakt. De gebrekkige communicatie door de NAM en de beperkte communicatie door uw ministerie naar de inwoners helpen niet bij het wegnemen van zorgen en onrust.

Proces

Hoewel wij als college bevoegd zijn om een advies uit te brengen, hebben wij vanwege de maatschappelijke impact en op uitdrukkelijk verzoek de gemeenteraad betrokken bij het advies. Dit door met de gemeenteraad te bespreken op welke wijze invulling wordt gegeven aan de adviesrol. De gemeenteraad heeft zelf besloten dat ze ook nog wilde spreken over het definitieve advies.

Parallel aan de gesprekken met de gemeenteraad hebben wij ook gesproken met Wijkvereniging Marsdijk en Dorpsbelangen Loon om goed zicht te krijgen wat de behoeften zijn van de inwoners. Daarnaast spreken onze ambtenaren op allerlei manieren met de bewoners van de gebieden die het betreft.

Bij het maken van het advies hebben wij intensief samengewerkt met de andere overheden die een adviesrecht hebben op het Winningsplan Westerveld.

Nut en noodzaak

Als gemeente Assen zetten wij in op het verduurzamen van onze gemeente. Het versneld terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen is een belangrijke opgave voor onze samenleving. Wij begrijpen dat er in de overgangsfase voorlopig nog aardgas nodig blijft. Wij begrijpen ook de economische belangen en het belang van de inkomsten voor de staat. Wij kijken echter naar de belangen van onze inwoners. In dit verband zouden wij in een afweging van belangen niet kiezen voor een winning onder stedelijk gebied met een risico op bevingen.

Mocht u desondanks het winningsplan accorderen, dan moet er gezorgd worden voor een goede, vlotte en soepele schaderegeling. Constatierend dat in Groningeninwoners hun gelijk soms via de rechter moeten halen, zien wij dat vooralsnog niet met vertrouwen tegemoet.

Advies

Gelet op bovenstaande en de onzekerheden en risico's adviseren wij u dan ook om 'nee' te zeggen tegen het Winningsplan Westerveld.

Mocht u toch besluiten om de winning toe te staan, dan vind u bijgevoegd ons advies met het zeer uitdrukkelijke verzoek om dit over te nemen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

burgemeester

secretaris

BEGELEIDINGSFORMULIER CONCEPT BRIEF

LET OP: Lever alle bijbehorende stukken incl. ingekomen brief aan bij het secretariaat

NAAM VAN HET DOCUMENT: Advies Winningsplan Westeveld

Concept via : ██████████
Paraaf voor gezien :
Briefpapier :

Concept d.d. : 21 december 2016
Eenheid/Programma : Beleid
Steller : ██████████
Toestel : ██████
Paraaf eenheids-
/programmamanager

Origineel : 1	Brief nr.(docbase) :
Archiefexemplaren : 1	Procesnummer :
	(Docbase)
Afschriften : 3	Zaaknummer :
	(Docbase)
Totaal : 5	

Afschriften:

1. ██████████
2. ██████████
3. ██████████

Meezenden:

Advies Winningsplan Westerveld

Opmerkingen:

Verzenden na definitieve besluitvorming door college waarschijnlijk 17 januari. Pas verzenden na accoord ██████████. Let op verzenden uiterlijk 18 januari ook per mail.

Wijze afhandeling na verzending van de brief:

- Proces afhandelen en archiveren door secretariaat (let op: alle relevante stukken toevoegen)

19 December 2016

concept

***Advies Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING	4
3 HOOFDADVIES	7
4 ALGEMEEN	8
5 COMMUNICATIE	9
6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
6.1 Doelmatigheid	11
6.2 Kadere schade	11
6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa	11
6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	12
7 PRODUCTIE	14
7.1 Productie put Vries-10	14
7.2 Productiesnelheid	14
7.3 Productieniveau high case	15
8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
8.1 Onzekerheden	16
8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	16
9 BODEMBEWEGING	17
9.1 Bodemdaling	17
9.2 Bodemtrilling	17
9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	19
10 SCHADE	20
10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
10.2 Afhandeling van schade	20
10.3 Lusten en lasten	23
11 RISICOBEHEERSYSTEEM	24

1 INLEIDING

U heeft ons in de gelegenheid gesteld om een advies uit te brengen over het door NAM ingediende Winningsplan Westerveld. Aangezien dit plan betrekking heeft op de winning uit aardgasvelden binnen onze verschillende gebiedsbegrenzingsen maken wij graag gebruik van deze mogelijkheid. Bij het maken van het advies hebben wij intensief samengewerkt met de verschillende decentrale overheden die een adviesrecht hebben op het Winningsplan Westerveld.

Wij zijn u erkentelijk dat u in een vroegtijdig stadium van uw besluitvorming ons om advies vraagt op het winningsplan Westerveld 2016 van NAM. Wij maken graag gebruik van dit adviesrecht vanwege de zorg die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied. Wij erkennen dat in de afgelopen periode meer aandacht is gekomen voor de aspecten veiligheid en welzijn van burgers in relatie tot gaswinning. Wij menen echter toch blijvend te moeten aandringen om hierin de positie van de inwoners centraal te stellen. Wij hebben daarom ervoor gekozen ons advies breed in te steken.

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (Staatstoezicht op de Mijnen (SodM, Technische commissie bodembeweging (Tcbb).

Wij vertrouwen erop dat u het advies behandelt conform de relevante bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht en de overwegingen uit ons advies op een zorgvuldige wijze betreft bij uw besluitvorming en ons transparant informeert over uw overwegingen terzake.

Leeswijzer

Wij hebben onze bevindingen, hoofdconclusies en hoofdadvisie samengevat in het eerste hoofdstuk. In de analyse daarachter treft u een uitgebreidere beoordeling aan van het winningsplan met op onderdelen deelconclusies en -adviezen.

2 SAMENVATTING

Vanuit betrokkenheid en zorg en oprechte belangstelling hebben wij de rapporten intensief bestudeerd. Veiligheid van inwoners en het voorkomen en beperken van schade wegen hierin het zwaarst. Alle andere aspecten moeten daaraan ondergeschikt zijn, waaronder economische aspecten en leveringszekerheid.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) geeft over het erkennen van onzekerheden en communiceren de volgende toelichting: Onzekerheid en het reduceren ervan dienen uitgangspunten te zijn van het handelen van betrokken partijen, ook in de communicatie naar burgers. Onderzoek over onzekerheden en het daaraan verbinden van maatregelen is daarbij van cruciaal belang volgens de Raad. Onderzoek mag geen excuus zijn om geen maatregelen te treffen of besluiten uit te stellen. Zij pleit derhalve ook voor het hanteren van het voorzorgsprincipe in dat geval “Better safe than sorry”. Dat betekent in de communicatie over onzekerheden in samenspraak met deskundigen en risicodragers zoeken naar manieren van beheersing van het risico. Communiceren met burgers moet volgens de OvV meer zijn dan alleen voorlichting geven.

Veiligheid wordt door de OvV breed gedefinieerd in termen van objectieve- en subjectieve veiligheid, respectievelijk het uitblijven van lichamelijk letsel ten gevolge van aardbevingen en gemoedsrust van bewoners. “Het gaat om veiligheid van burgers. Kunnen zij erop rekenen dat incidenten worden voorkomen, schade wordt beperkt, risico’s worden beheerst en onzekerheden worden verkend?”. U hebt hierop gereageerd met: “De Raad heeft met haar rapportage en aanbevelingen vooral willen bereiken dat bij activiteiten in de diepe ondergrond nu en in de toekomst het veiligheidsbelang voldoende aandacht krijgt”. U heeft alle aanbevelingen uit het rapport van de OvV overgenomen. In dit licht bezien dient bij de beoordeling en toetsing van de verschillende aspecten dan ook te worden uitgegaan van een brede benadering van de belangenafweging die aan uw uiteindelijke besluit ten grondslag moet liggen. Het past hierbij niet om u te beperken tot een exacte en enge uitleg van voorgenomen wetgeving.

We hebben ook geconstateerd dat in het winningsplan nog een aantal essentiële onderdelen ontbreekt en het plan gepaard gaat met onzekerheden die betrekking hebben op een veilige gaswinning. Ook constateren wij dat ondanks de ervaringen opgedaan in Groningen, er vooralsnog geen sprake is van een adequate regeling voor de rest van Nederland voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten.

Bij bestudering van het winningsplan en onderliggende stukken hebben wij samengevat de volgende vragen, opmerkingen en adviezen.

Veiligheid

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico’s bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners.

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Tevens hebben wij een aantal ontbrekende zaken geconstateerd. Wij komen hier verderop in ons advies op terug.

Communicatie

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning.

Voorkomen en beperken van schade

In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd. NAM bepaalt daarmee zelf welk niveau van acceptatie daarbij aan de orde is. Er wordt geen aandacht geschonken aan maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken, terwijl dit een voorschrift in de Mijnbouwwet is.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

Bodemdaling

NAM dient inzichtelijk te maken welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling (als resultaat van dit winningsplan Westerveld) kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen en welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden.

Wij zijn van mening dat NAM dient te worden verplicht tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling.

Schadeafhandeling

Wij zijn van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Evenals in het aardbevingsgebied Groningen dient er een volledig onafhankelijk orgaan te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Een dergelijke regeling en onafhankelijk toetsingsorgaan dienen op voorhand een feit te zijn.

Meet- en regelprotocol

De reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid liggen dicht tegen de grens met risicocategorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de Seismische Risico Analyse (SRA) in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem. Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. Wij zijn van mening dat een risicobeheerssysteem een voorwaarde moet zijn van de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning.

Fracken en zuurstimulatie

Vanwege de mogelijke gevolgen zijn wij van mening dat geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken moeten worden toegestaan.

Schadelijke gevolgen van zuurstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden, omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

3 HOOFDADVIES

Onze bevindingen afgewogen hebbende en uitgaande van de geformuleerde uitgangspunten komen wij tot het volgende hoofdadvis:

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Wij adviseren u vanwege de geconstateerde omissies, bestaande onzekerheden, geen aandacht voor maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken en het ontbreken van een adequate schaderegeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten:

Primair: **niet** in te stemmen met het winningsplan Westerveld 2016 zoals het nu voorligt;

Subsidiar: mocht dit niet uw keuze zijn vanwege de grote onzekerheden en ontbrekende onderdelen slechts in te stemmen met het winningsplan door het hanteren van het voorzorgprincipe "Better safe than sorry" en:

1. NAM en Sodm, binnen een door u gestelde termijn, onvolkomenheden te laten aanvullen;
2. te voorzien in onafhankelijke validatie van onderzoeken en bevindingen;
3. een termijn te stellen aan het winningsplan;
4. hierbij zaken als schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersingsysteem op voorhand goed en volledig te regelen.

In onderstaande hoofdstukken vindt u de onderbouwing van ons hoofdadvis en overige adviezen.

4 ALGEMEEN

Het adviesrecht voor de decentrale overheden, zoals dat dit jaar in de wijzigingen Mijnbouwwet is vertaald, hangt vooral samen met de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning.

In uw adviesverzoek schrijft u: “Een van de belangrijkste aanbevelingen uit het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) richt zich op de veiligheid van de burgers en de infrastructurele werken. Een ander belangrijk punt betreft meer aandacht voor het burgerperspectief”.

In het winningsplan Westerveld wordt volledig voorbijgegaan aan het burgerperspectief ofwel de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning. Het is voorstelbaar dat NAM in het winningsplan redeneert vanuit haar commercieel belang. NAM dient echter ook maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Dit komt in het winningsplan niet tot uitdrukking. Wij verwachten dat u in uw besluit uw maatschappelijke verantwoordelijkheid duidelijk naar voren laat komen.

Het maatschappelijk draagvlak voor (nieuwe) gaswinningen in ons land neemt af. Dit als gevolg van de aardbevingen in de provincie Groningen, de daarmee samenhangende veiligheidsproblematiek en andere negatieve effecten van de gaswinning. Ook de Drentse decentrale overheden constateren die ontwikkeling. Het versneld terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen is een belangrijke opgave voor onze samenleving. Wij pleiten ervoor dat u met spoed uw beleid inzet op duurzame energie.

Bij de besluitvorming in Groningen heeft u veiligheid, het zo veel mogelijk voorkomen en beperken van schade en het belang van leveringszekerheid het zwaarst laten wegen.

De Drentse situatie is op verschillende onderdelen anders dan Groningen.

Wij hechten vooral waarde aan de volgende aspecten:

- Veiligheid
- Communicatie
- Voorkomen en beperken van schade
- Schadeafhandeling a.g.v. bodemdaling/ bodemtrilling
- Meet- en regelprotocol
- Fracken en zuurstimulatie

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners. Dat wil zeggen dat deze organisaties aangeven dat er geen dusdanige bevingen optreden dat er gevaar ontstaat voor personen. Wel zien wij aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en het daar horende meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren. De resultaten van dit risicobeheerssysteem moeten voor iedereen toegankelijk zijn.

5 COMMUNICATIE

Voor een adequate invulling van het burgerperspectief, zoals u in het adviesverzoek aangeeft, is gedegen, transparante en consistente communicatie een absolute voorwaarde.

Advies:

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Wij adviseren u in uw besluit voorwaarden op te nemen waarmee dit wordt geborgd.

Toelichting:

De verantwoordelijkheid van de lokale overheid is oog te hebben voor de belangen van onze inwoners en deze te borgen.

Wij zijn daarom van mening dat de rol van informatievoorziening over de (gevolgen van) gaswinning niet uitsluitend aan NAM moet worden overgelaten. De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Hiermee moet onnodige onrust en zorg bij inwoners worden weggenomen.

Typerend is de gebrekkige communicatie en afstemming tussen NAM en het ministerie van EZ over de start van de gaswinning uit put Vries-10, die onder het winningsplan Westerveld valt (zie ook hfst 7.1).

Communicatie is een essentieel onderdeel van het omgevingsmanagement, zoals is verwoord in uw visie in de brief aan de Tweede Kamer van 1 februari 2016*).

Uw uitgangspunten daarbij zijn duidelijk:

1. Samenbinden van belanghebbenden
2. Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk
3. Transparantie en vertrouwen
4. Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
5. Maatwerk

Het mag duidelijk zijn dat uw ambitie verder moet gaan dan het organiseren van informatiebijeenkomsten en publicaties over de procedure.

Wij willen graag met u meedenken aan de verdere invulling van de communicatie en het omgevingsmanagement. Daarbij nemen wij graag uw visie als vertrekpunt.

Wij geven u als suggestie dat NAM een breed communicatieplan opstelt dat in overleg en instemming met u en lokale overheden tot stand komt. Communicatie die staat in een breder perspectief van omgevingsmanagement, rekening houdend met de 'belevingswereld' van onze inwoners.

Het winningsplan is geschreven voor ingewijden en lastig leesbaar voor inwoners. Zij mogen een zienswijze op het winningsplan indienen maar dan moeten zij de inhoud hiervan wel kunnen doorgronden. Daarom adviseren wij u voorafgaand aan het maken van een ontwerpbesluit een publieksvriendelijke oplegger van het winningsplan op te stellen.

In dit kader vragen wij u tevens de risicoanalyse van de gasvelden Vries Zuid en Eleveld nader te duiden. Uit het winningsplan blijkt dat volgens de SRA de gasvelden Vries Zuid en Eleveld bijna in risicoklasse 2 vallen. In zowel het winningsplan als in de adviezen van Sodm en Tcbb ontbreekt een nadere analyse waarom deze velden hogere risico's met zich meebrengen dan de overige velden. Ligt het aan de inrichting van het gebied of komt het door de bodemopbouw die gevoelig is voor trilling? Toevoeging van deze analyse maakt dat de aangegeven risico's beter zijn te duiden en uit te leggen aan onze inwoners.

6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

In dit hoofdstuk geven we aan welke kaders onduidelijk zijn of ontbreken waaraan het winningsplan is getoetst.

6.1 Doelmatigheid

Advies

Wij verzoeken u inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid.

Toelichting

In het advies van Sodm is een toetsing opgenomen van de winning aan doelmatigheid. Onduidelijk is hoe en waaraan is getoetst. We willen graag inzicht in de afwegingskaders waaraan dit aspect wordt getoetst. De Tweede Kamer heeft aangegeven dat de Minister een afweging moet maken tussen landelijk economische belangen en de lokale veiligheid en schade-effecten. In het verleden zijn de lokale effecten volgens de Tweede Kamer in die afweging onvoldoende meegenomen. In dit kader vragen wij ons af hoe de balans uitvalt tussen economische belangen en de maatschappelijke aanvaardbare gevolgen en risico's die met gaswinning gepaard gaan.

6.2 Kadere schade

Advies

De minister dient zo spoedig mogelijk een kader op te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder 'schade' verstaan wordt.

Toelichting

De (nog niet vastgestelde) wijziging van de Mijnbouwwet noemt als toetsingsgrond voor het eventueel onthouden van de instemming met een winningsplan 'schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan'. Wij constateren dat de adviserende organen Tcbb en Sodm kennelijk ieder een verschillende typering hanteren voor het begrip schade. Dat is niet uit te leggen aan inwoners.

Zolang niet duidelijk is wat onder 'schade' verstaan dient te worden, is toetsing van het winningsplan op dit onderdeel lastig voor velden die gebeeft hebben en in verband waarmee 'schade' is gemeld.

6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa

Advies

Met betrekking tot het Nationale Park Drentse Aa adviseren wij u:

- het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied;
- in uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Zuid (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld het Drentse Aa gebied zoveel mogelijk wordt ontzien.

Toelichting

Wij stellen vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa niet zijn onderzocht althans onvoldoende in beeld zijn gebracht. Er blijkt ook uit niets dat met zekerheid zou kunnen worden gesteld dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Drentse Aa door de exploitatie van de gasvelden in dit winningsplan niet zullen worden aangetast.

Het Drentse Aa gebied is een internationaal uniek gebied, met een zeer hoge beschermingsstatus. Het gebied is een beek- en esdorpenlandschap; het oppervlaktewater van de Drentse Aa dient tevens als bron van drinkwater. Het is een waardevol gebied met een kwetsbaar geohydrologisch systeem waar invloeden vanwege de gaswinning (zoals bodemdaling, zuurstimulatie) niet mogen plaatsvinden.

Voor een correcte beoordeling van de mogelijke gevolgen van de exploitatie van het winningsplan Westerveld voor het Drentse Aa-gebied zou het overigens niet juist zijn om de getroffen en te treffen waterhuishoudkundige maatregelen in het natuurgebied bij het beschouwen van mogelijke effecten van mijnbouwactiviteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van het natuurgebied te betrekken. Compenserende maatregelen maken immers in juridische zin geen onderdeel uit van de beoordeling in het kader van de significantie-toets. Bovendien zijn de watergerelateerde maatregelen in zekere zin met de mijnbouwactiviteiten verbonden, omdat de waterhuishouding noodzakelijkerwijs wel moet worden aangepast als gevolg van de opgetreden bodemdaling die het resultaat is van de gaswinning.

Wij wijzen er op dat de vaststelling en goedkeuring van het winningsplan door de Minister met zich mee brengt dat er een toetsingsmoment ontstaat waarop moet worden beoordeeld of mogelijk significante gevolgen ten gevolge van de mijnbouwactiviteiten in het Westerveld kunnen ontstaan. Dat geldt uiteraard niet alleen voor het Drentse Aa-gebied, maar voor alle Natura 2000-gebieden die door het instemmingsbesluit worden beïnvloed. Deze beoordeling heeft niet of in onvoldoende mate plaatsgevonden ten gevolge waarvan effecten op Natura-2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Bij de actuele stand van zaken voor wat betreft de onbekendheid van de impact van de gaswinning is er naar ons oordeel aanleiding om in het instemmingsbesluit aanvullende restricties op te nemen die waarborgen dat het Nationaal Park Drentse Aa zo veel mogelijk ongemoeid wordt gelaten.

6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

Advies:

Wij verzoeken u aan te geven welke overwegingen ten grondslag liggen aan de keuze om een grote variëteit van kleine gasvelden in het winningsplan Westerveld te vatten? In het kader van de maatschappelijke verantwoording vinden wij het transparanter om per gasveld een winningsplan op te stellen.

Toelichting:

Het winningsplan Westerveld bevat een groot aantal afzonderlijke gasvelden die geen directe relatie met elkaar hebben. Uit het winningsplan Westerveld wordt afgeleid dat een aantal velden nu en naar verwachting in de toekomst niet meer produceren. Waarom zijn die dan toch opgenomen in het winningsplan? Voor de afweging tussen economische belangen en de maatschappelijke effecten is het logischer per producerend gasveld een aparte vergunning en winningsplan op te stellen. De gehanteerde methodiek belemmerd nu voor al deze velden afzonderlijk een transparante afweging te kunnen maken.

7 PRODUCTIE

7.1 Productie put Vries-10

Advies:

Wij adviseren u om uw toezegging jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put (put Vries-10) in te trekken en NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavige winningsplan af te wachten.

Toelichting:

“Tijdens het vragenuur van 16 juni 2015 is gesproken over een voorgenomen gaswinning door NAM in Drenthe. Tijdens de mondelinge beantwoording is in algemene zin aangegeven dat er bij winning uit kleine velden een winningsplan moet komen en dat omwonenden, gemeenten en provincies hierop zienswijzen kunnen indienen. Dit is ook bevestigd in de beantwoording van aanvullende schriftelijke vragen van het lid Dik-Faber (CU), waarin is aangegeven dat “in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden” (Kamerstukken 2015-2016, Aanghangsel van de Handelingen, 57).”

In het geval van Vries-10 is er een nieuwe boring geweest op basis waarvan NAM voornemens is om gas te gaan winnen. Daarnaast is er juist door de minister aan de Tweede Kamer toegezegd, dat er een adviesrecht wordt toegepast in deze situaties. In het Winningsplan Westerveld is voor Vries-10 sprake van een te winnen hoeveelheid van 0,6 Miljard M3 (high case). Wij zijn van mening dat deze nieuwe winning onderdeel is van dit winningsplan en dat NAM de procedure moet afwachten voordat er uit put Vries-10 gas gewonnen mag worden.

Los van de vraag of er wel of geen vigerend Winningsplan is, moeten wij constateren dat het oude Winningsplan niet voldoet aan de zaken die door de Onderzoeksraad voor de veiligheid zijn geconstateerd. Zo is bij de afgifte van de instemmingsvergunning op het vigerende winningsplan niet getoetst op de veiligheid van burgers (seismische risico analyse). Wij zijn dan ook van mening dat er niet kan worden teruggevallen op een vergunning waarin geen rekening is gehouden met zo een belangrijk aspect.

7.2 Productiesnelheid

Advies:

Wij verzoeken u in uw besluit aandacht te besteden aan de productiesnelheid uit de verschillende gasvelden. Te meer daar vrijwel alle velden in dit winningsplan zich bevinden in de laatste fase van de feitelijke gaswinning. Er lijkt door NAM bij de bepaling van de productiescenario's geen rekening te zijn gehouden met de relatie snelheid drukdaling-bodemtrilling.

Toelichting

De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Een snelle drukdaling in het gesteente kan eerder tot bevingen leiden dan wanneer deze

drukdaling geleidelijk verloopt. Kan NAM aangeven welke hoeveelheid er per jaar per gasveld kan worden onttrokken zonder dat dit tot extra risico op bodemtrilling leidt?

Uit een toelichting van NAM blijkt dat de productiescenario's in het winningsplan zijn gebaseerd op een technische inschatting wat uit de bodem te halen is. In het plan is de winningssnelheid niet aangegeven.

7.3 Productieniveau high case

Advies:

In uw besluit op te nemen dat als NAM het "high case" scenario overschrijdt zij een nieuw winningsplan dient op te stellen en deze ter besluitvorming aan dient te bieden.

Toelichting:

In het advies van Sodm wordt op blz 5 aangegeven dat als een winning het "high case" scenario overschrijdt NAM een nieuwe SRA moet uitvoeren en tevens het winningsplan dient te actualiseren. Deze opmerking bevreemd ons, aangezien wij in de veronderstelling verkeren dat winning buiten de grenzen van het winningsbesluit niet is toegestaan.

Wij zijn van mening dat indien deze situatie zich voordoet er te allen tijde een nieuw winningsplan dient te worden opgesteld.

8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

8.1 Onzekerheden

Advies:

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Toelichting:

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van gegevens van de ondergrond. De samenstelling van de diepe ondergrond is complex en nooit precies in kaart te brengen. De ligging van breuken, de compactiecoëfficiënt etc. zijn gebaseerd op interpretatie van een beperkt aantal bodemgegevens. Dit houdt in dat de resultaten altijd met grote voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd. De Tcbb geeft aan dat in het ergste geval een beving met een magnitude van 3,9 kan plaatsvinden. De zwaarste beving tot nu toe in Groningen was 3,6 in Huizinge (2012). De velden Eleveld en Vries Zuid scoren op factoren als bebouwingsdichtheid en bevolkingsdichtheid duidelijk minder gunstig dan Huizinge. Wij vermoeden op basis van deze aspecten dat in het stedelijk gebied van Assen meer schade kan ontstaan dan de door NAM geformuleerde licht schade aan meerdere, tot matige schade aan enkele gebouwen.

8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Advies:

Wij verzoek u NAM op te dragen de SRA berekening opnieuw uit te voeren. Hierin rekening te houden met de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de gebieden rond de betreffende gasvelden. Evenals de correcte bevolkingsdichtheid ten aanzien van het stedelijke gebied rond het gasveld Eleveld te hanteren. Deze nieuwe SRA-berekening te beschouwen als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de SRA is geen rekening gehouden met de toekomstige inrichting van Werklandschap Assen Zuid en de toeristisch recreatieve zone. De inrichting leidt tot intensievere bebouwing van bedrijven in het gebied dan nu het geval is. Ook de noordelijke blokken van Eleveld vallen binnen het stedelijk gebied van Assen met o.a. de aanwezigheid van een ziekenhuis in de directe nabijheid.

Waarom wordt voor bepaling risicoklasse uitgegaan van lage bevolkingsdichtheid (250-500 inw/km²)? Een substantieel deel van het gasveld Eleveld ligt namelijk in het stedelijk gebied van Assen met hogere dichtheid (500-1000 inw/km²). Een herberekening zal leiden tot een andere risico inschatting. Dit maakt het noodzakelijk dat alle adviesorganen zich hierover opnieuw een oordeel moeten kunnen vormen.

9 BODEMBEWEGING

9.1 Bodemdaling

Advies

Voor wat betreft de prognose van de bodemdaling die gepaard kan gaan met de gaswinning, adviseren wij u:

- NAM in samenspraak met de betrokken decentrale overheden te laten inventariseren:
 - 1) welke gevolgen de *uiteindelijke totale bodemdaling* die het gevolg is van de gaswinning uit de velden van het winningsplan Westerveld kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen;
 - 2) welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden;
 - 3) NAM te verplichten tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling als voorwaarde te verbinden aan het winningsplan;
- NAM de bodemdalingscomponent die het gevolg is van het leeg produceren van het gasveld Norg na beëindigen van de gasopslag aldaar, weer op te laten nemen in de bodemdalingsprognose voor de jaren 2050 en 2080.

Toelichting

Volgens de prognose zal de verwachte bodemdaling van de resterende gaswinning enkele centimeters bedragen; het merendeel van de daling heeft al plaatsgevonden.

De uiteindelijke *totale* bodemdaling als gevolg van de gaswinning is echter van die omvang dat er wel effecten te verwachten zijn op de waterhuishouding. De kosten voor mitigerende maatregelen zijn uiteraard voor NAM. Daarom is het van belang te inventariseren welke afspraken er bestaan tussen NAM en betrokken waterschap(pen), gemeenten en provincie voor zover er voor hen negatieve effecten zijn. Er mag geen onduidelijkheid bestaan over de vergoeding van dergelijke onkosten.

Het beëindigen en leeg produceren van de gasopslag Norg zal volgens NAM in de toekomst tot een additionele 10 cm bodemdaling leiden. Deze component is verdwenen uit de huidige set prognoses, vanuit de veronderstelling van NAM de gasopslag tot 2080 in werking te zullen hebben. Gezien de grote onzekerheden die er momenteel heersen omtrent de aard van onze toekomstige energievoorziening achten wij deze aanname niet terecht. Wij achten het zinvol op voorhand te weten welke additionele daling in het gebied (op mogelijk kortere termijn dan nu verwacht) nog verdisconteerd moet gaan worden.

9.2 Bodemtrilling

Advies

Omdat NAM in het winningsplan aangeeft dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten, verzoeken wij u:

- het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over te nemen en NAM op te dragen in aanvulling op het KNMI-netwerk seismische apparatuur in en rond de gasvoorkomens Vries-Zuid en Eleveld op te stellen;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden een risicobeheerssysteem te laten ontwikkelen en operationeel te hebben (zie hoofdstuk 9);
- de parameters en randvoorwaarden die NAM hanteert in het door haar op te stellen risicobeheerssysteem goed te laten onderbouwen alvorens dit systeem goed te keuren;
- te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Toelichting

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (SodM, Tcbb).

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Wij zijn daarom blij met de toegenomen belangstelling voor dit belangrijke aspect rond de gaswinning. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Uit de analyse van NAM volgt dat alle gasvelden in de laagste seismische risicogroep vallen (categorie I). TNO constateert in haar advies dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid wel dicht tegen categorie 2 aan liggen.

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM menen wij daarom te kunnen opmaken dat er in het kader van bodemtrilling geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de betreffende gasvelden.

Hoewel de veiligheid niet in het geding lijkt te zijn, geeft NAM in het winningsplan aan dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten. In het ernstigste geval kan sprake zijn van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Daarom zien wij wel aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en implementeren voor 1 juni 2017. Tevens het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren (zie hoofdstuk 9).

Tevens kan het risicobeheerssysteem helpen een eventuele zwaardere beving te voorkomen, mits sprake is van de juiste keuze van signaalparameters en het daarbij behorende actieprotocol. Een goede onderbouwing van de gekozen parameters en acties is dus van belang wil het risicobeheerssysteem zinvol zijn. Ook een adequaat seismisch netwerk is hierbij van belang.

9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Advies

Wij adviseren u vanwege de mogelijke gevolgen:

- geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken toe te staan zoals in het winningsplan is omschreven;
- tevens besluitvorming over de toepassing van deze technieken niet alleen bij de toezichthouder (Sodm) neer te leggen, maar hiervoor aparte besluitvorming aan NAM op te leggen met mogelijkheden tot inspraak, zienswijzen en beroep van lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe;
- mocht dit niet uw keuze zijn, dan verzoeken wij u toch in ieder geval in het goedkeuringsbesluit voorwaarden op te nemen ter beperking van risico's voor grond- en drinkwater en ecologie én het optreden van bodemtrilling.

Toelichting

De velden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid vallen gedeeltelijk samen met de boringsvrije zone van de grondwaterwinning Assen-Oost; het veld Assen valt bovendien samen met het grondwaterbeschermingsgebied Assen-West.

Schadelijke gevolgen van reservoirstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Het advies van Sodm is gebaseerd op de bevoegdheid van de afweging over fracken bij de toezichthouder van de gaswinning. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

10 SCHADE

10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

Advies:

Wij adviseren u vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). NAM heeft als initiatiefnemer de zorgplicht voor het voorkomen van schade. In winningsplan wordt geconcludeerd dat er lichte en lokaal mogelijk matige schade kan optreden aan gebouwen. Nergens is in het winningsplan echter terug te lezen wat wordt gedaan om schade te voorkomen. Wij stellen vast dat ten aanzien van het optreden van schade in het winningsplan geen aandacht is op het voorkomen van schade. In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd.

Het Mijnbouwbesluit schrijft voor dat het winningsplan een beschrijving bevat van de mogelijke omvang en verwachte aard van de schade door bodembeweging. Uit het winningsplan blijkt dat het niet goed mogelijk is de omvang en de verwachte aard adequaat te beschrijven. NAM lijkt niet in staat causaliteit aan te geven tussen aardbevingen en omvang en aard van de schade. Het winningsplan lijkt op dit punt niet te voldoen aan de eisen die de wet stelt aan een plan.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

10.2 Afhandeling van schade

Advies

Wij zijn van mening dat:

- een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde is, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen;
- evenals in het aardbevingsgebied Groningen er een volledig onafhankelijk orgaan dient te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.
- in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade;

Toelichting:

Zoals reeds in voorgaande alinea door ons is aangegeven dient het voorkomen en beperken van alle schade als uitgangspunt te worden genomen. Echter kan NAM de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. Dit wordt ook door SodM in haar advies als zodanig aangegeven. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen.

NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen, die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden. Wij zijn van mening dat voornoemde regeling op basis van het burgerlijk wetboek niet altijd voldoende soelaas biedt voor burgers, bedrijven en lokale overheden om op een vlotte en toegankelijke wijze schade te kunnen claimen.

De gaswinning in Groningen heeft voor veel overlast gezorgd in de regio en het gevoel van veiligheid en vertrouwen van de bewoners aangetast. Er is dan ook sprake van een groot wantrouwen van burgers jegens NAM en rijksoverheid. Dit heeft zowel betrekking op de feitelijke gaswinning, als ook het nemen van adequate en toereikende maatregelen om de gevolgen (waaronder schade en overige hinder) zo veel mogelijk te voorkomen en/of te beperken.

Herstel van vertrouwen van onze burgers is naar onze mening dan ook gebaat bij een transparante en toegankelijke organisatie voor de afwikkeling van schademeldingen. Een regeling waarbij het voor burgers en andere partijen niet nodeloos ingewikkeld is om een schademelding in te dienen en de onafhankelijkheid in voldoende mate gewaarborgd is. Dit zodat iedereen in redelijkheid kan vertrouwen op een eerlijke en adequate schadeafwikkeling. Het past niet om daarbij onderscheid te maken tussen de omvang of de locatie waar de schade is ontstaan. Iedere schademelding dient op zijn eigen merites te worden beoordeeld.

Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Tevens dient hierbij de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd te zijn. Wij dringen er daarom bij u op aan dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – er een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tevens zorgt het instellen van een dergelijk orgaan ervoor dat ook ingeval van gestapelde mijnbouw (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil) gedupeerde partijen weten tot welke partij zij zich hiertoe dienen te wenden.

Hoewel door uw minister in de Tweede Kamer reeds toezeggingen zijn gedaan aangaande het instellen een dergelijke onafhankelijk orgaan voor de afwikkeling van mijnbouwschade, is één en ander vooralsnog geen feit. Wij adviseren u haast te maken met het instellen van een dergelijk onafhankelijk orgaan. Tevens dit te regelen alvorens in te stemmen met het onderhavige winningsplan Westerveld.

10.3 Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij verzoeken u ervoor zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade dient volgens de wet te worden vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

11 RISICOBEBEERSYSTEEM

Advies:

Met betrekking tot het risicobeheerssysteem adviseren wij u:

- NAM te verplichten een onafhankelijke nulmeting uit te voeren aan alle gebouwen boven en nabij de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden Eleveld en Vries-Zuid extra versnellingsopnemers te laten installeren en operationeel te hebben;
- bij dit winningsplan een risicobeheerssysteem te laten opstellen en als onderdeel op te nemen bij de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning;
- het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren.

Toelichting:

Om de schade door gaswinning goed te kunnen vaststellen is het belangrijk dat de uitgangssituatie goed wordt vastgelegd. Het is aan de initiatiefnemer om dit te doen naar goedkeuring van de vergunningverlener. Er wordt al jaren gas gewonnen in het veld maar dit winningsplan is de markering van het moment dat ook het burgerperspectief wordt meegewogen in de besluitvorming. In dat kader is het belangrijk dat schade aan particuliere eigendommen goed wordt geregistreerd.

Zowel NAM als TNO concluderen op basis van de seismische risicoanalyse (SRA) dat alle velden in categorie I vallen. Volgens de leidraad van SodM volstaat voor deze velden monitoring met het huidige gefoon en accelerometer netwerk van het KNMI. Met dit monitoringsnetwerk kunnen aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter worden gelokaliseerd.

Hoewel alle velden in categorie I vallen, liggen de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid echter dicht tegen de grens met categorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de SRA in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem.

Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. De keuze van signaalparameters en bijbehorende (re)acties dient dan ook zodanig onderbouwd te zijn dat hiermee aannemelijk wordt gemaakt dat het systeem zinvol is. Dat wil zeggen, dat aan de hand van de signaalparameters zodanig tijdig kan worden ingegrepen dat het mogelijk optreden van bedoelde schade en risico's voorkomen kan worden.

Date : 12-9-2016 14:25:28

F

To : " [redacted]@hunzeenaas.nl, " [redacted]@noorderzijvest.nl,
" [redacted]@noorderzijvest.nl

Cc : " [redacted] [redacted]

Subject : gezamenlijke reactie waterschappen winningsplan Westerveld

Attachment : image001.jpg;image002.png;image003.png;

Collega waterschappers,

(deze mail verzond ik eerder op 14 juli, maar ik ontvang geen enkele respons, mijn vraag: willen jullie alsnog kort respons geven? Een negatief antwoord geeft ook duidelijkheid!)

Afgelopen vrijdag was ik in Assen op het provinciehuis, bij een overleg van Provincie, Waterschappen en Gemeenten over winningsplan Westerveld.

Afspraken: daar spraken wij af dat:

- we als overheden voor het advies winningsplan Westerveld gezamenlijk als provincies, gemeenten en waterschappen zullen optrekken
- we gaan voor een advies bestaand uit een gezamenlijk deel en een gemeente-/waterschap-specifiek deel
- we als waterschappen zullen proberen voor het gezamenlijke deel een waterschaps-specifieke bouwsteen te leveren
- we vooruitlopend op de officiële procedure al wat verkenningen zullen doen.

Zie deze mail maar als zo'n verkenning.

Procedure:

De officiële procedure moet nog starten, maar houdt rekening met de volgende data: publicatie winningsplan wk 42, einde adviestermijn wk 50.

Mijn verzoek:

Willen jullie reageren op de volgende vragen:

1. Voelen jullie voor een gezamenlijke inbreng?
2. Hebben jullie ook goede voorbeelden als basis van het waterschapsadvies?
3. Kan je wat met de onderstaande bouwstenen: waar wordt je warm van en waarvan niet?

Inbreng Wetterskip Fryslân:

De rol van Wetterskip Fryslân is bij dit winningsplan marginaal. Maar omdat ik vanaf morgen met vakantie ben wil ik jullie toch wat tekst aanleveren zoals wij die bij winningsplan Oppenhuizen hebben gehanteerd.

Ik heb ze niet toegesneden op winningsplan Westerveld, wellicht passen deze opmerkingen hier ook niet, zie ze dan maar als "ter lering en vermaeck".

Een afschrift heb ik gestuurd naar [redacted] van Assen, die de teksten van de gemeenten zal bundelen.

Teksten overheden gezamenlijk, voorafgaand aan indiening van het winningsplan Oppenhuizen, als pilot voor de mijnbouwwet: inhoudelijk:

- Gebiedsgerichte beoordeling: de locatie van delfstoffenwinning wordt in de eerste plaats bepaald door het al dan niet aanwezig zijn van delfstoffen in de ondergrond. Voor de delfstoffenwinners wordt volgorde van winning bepaald door kosten efficiëntie. Als regionale en lokale overheden baseren wij onze visie op regionale en lokale risico's, zoals de toename van zoute kwel nabij de kust, schade aan waterhuishoudkundige systemen in poldergebieden, schade aan infrastructuur en woning in dichtbebouwd gebied. Wij zullen in onze visievorming deze lokale aspecten meewegen, waarbij ook afwijzing van de winningslocatie tot de mogelijkheden behoort. Wij informeren u over deze overwegingen en adviseren u om bij de vormgeving van de wetgeving hiermee rekening te houden.
- Kwaliteit van informatieverstrekking: hoewel veel bodemdalinginformatie openbaar gemaakt wordt, schort het aan de wijze waarop deze informatie openbaar wordt gemaakt. Dat veroorzaakt gebrek aan vertrouwen en draagvlak. Wij adviseren u om de delfstoffenwinners te verplichten om jaarlijks laagdrempelig (bijvoorbeeld in de lokale bladen) de burgers te informeren over de verwachte bodemdaling, de werkelijk ontstane bodemdaling en over de maatregelen die de winner neemt om schade te voorkomen. Ook over het al dan niet voorkomen van bodemtrilling dient informatie te worden verstrekt.
- Second opinion: wij hebben de indruk dat in de winningsplannen geschetste bodemdaling regelmatig wordt overschreden. Dat leidt tot een gebrek aan vertrouwen in de regio en aan een krimpend draagvlak voor delfstoffenwinning: ook in onze overheidsorganisaties. Op dit punt achten wij een koerswijziging noodzakelijk. In zijn notitie "gesjoemel met bodembewegingen" doet [redacted] een aantal aanbevelingen aan overheden, toezichthouders en vakdeskundigen. Zijn aanbeveling aan organisaties "afhankelijk van betrouwbare bodembewegingsvoorspellingen" nemen wij over: de eis om een second opinion van een onafhankelijke instantie. Wij adviseren u om voortaan in de procedure een second opinion op te nemen. Indien dit niet gebeurt overwegen wij om de second opinion zelf uit te laten voeren. (tekst is wellicht gedateerd, maar interessant)
- Best technical and practical means: als lokale en regionale overheden hebben wij geen deskundigheid op het gebied van bodembewegingen. Dat betekent dat wij geen technische voorwaarden kunnen en willen stellen aan het winningsplan. Wel verlangen wij dat voor de winning de best beschikbare technieken worden ingezet om bodemdaling te beperken en trillingen te voorkomen. Bijvoorbeeld door drukverlaging in de reservoirs te beperken. Wij adviseren u om in de voorschriften voor de winning passages op te nemen over deze plicht tot onderzoek en inzet van best technical means, ook wanneer die worden ontwikkeld na goedkeuring van het winningsplan.

Tekst waterschap: inhoudelijk, als reactie op het winningsplan:

Onder B5.1, Productie filosofie, is opgenomen dat, indien het reservoir verder uitgeput is, eventueel compressie toegepast zou kunnen worden. Dit betekent in onze optiek dat er verder geen technische ingrepen, zoals fraccen, worden toegepast om de gaswinning te stimuleren. Wij leggen de tekst onder B9 (Jaarlijks bij de winning in de ondergrond terug te brengen delfstoffen en andere stoffen) als zodanig uit. Wij verzoeken u de mogelijkheid van fraccen bij de gasproductie uit het voorkomen Oppenhuizen uitdrukkelijk uit te sluiten.

Onder B6, Stoffen die jaarlijks mee worden geproduceerd, is aangegeven dat 20 m3 water per 1.000.000 Nm3 wordt geproduceerd. Dit water wordt, zoals aangegeven onder B1.1 (Beknopte beschrijving van wijze van winning door middel van een mijnbouwwet) per vrachtwagen getransporteerd naar een erkend verwerkingsstation. Wij vragen u, er van uitgaande dat de minister instemt met het winningsplan, te borgen dat Vermilion Oil & Gas Netherlands dit afvalwater niet terugvoert in de diepe ondergrond.

In ons coalitieakkoord 2015 – 2019 bestuur is opgenomen dat de effecten van delfstoffenwinning op de waterhuishouding, op oevers en kaden en op kunstwerken volledig moeten worden gecompenseerd. De kosten daarvan dienen door de veroorzakers te worden vergoed. Dit betekent dat eventuele schade aan waterhuishoudkundige systemen, gemalen of kunstwerken als gevolg van gaswinning volledig voor rekening van Vermilion Oil & Gas Netherlands is en blijft.

Ik zie jullie reactie tegemoet,
met vriendelijke groet,

Senior Planvormer Bodemdaling, cluster Plannen
Werkdagen: ma | di | wo | do | vr

TIJDELIJK ADRES: Crystalic Business Centre, François HaverSchmidtwei 2, 8914 BC Leeuwarden.

Wetterskip Fryslân
@wetterskipfryslan.nl | www.wetterskipfryslan.nl

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print

De informatie opgenomen in dit bericht kan vertrouwelijk zijn en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Wetterskip Fryslân staat niet in voor een correcte, tijdige overbrenging van dit bericht. E-mail wordt door Wetterskip Fryslân niet gebruikt voor het aangaan van verplichtingen, tenzij dit expliciet schriftelijk is overeengekomen. Aan persoonlijke opvattingen van medewerkers kunnen geen rechten worden ontleend.

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print.

De informatie opgenomen in dit bericht kan vertrouwelijk zijn en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Wetterskip Fryslân staat niet in voor een correcte, tijdige overbrenging van dit bericht. E-mail wordt door Wetterskip Fryslân niet gebruikt voor het aangaan van verplichtingen, tenzij dit expliciet schriftelijk is overeengekomen. Aan persoonlijke opvattingen van medewerkers kunnen geen rechten worden ontleend.

W E T T E R S K I P
F N Y S L A N

Onder B5.1, Productie filosofie, is opgenomen dat, indien het reservoir verder uitgeput is, eventueel compressie toegepast zou kunnen worden. Dit betekent in onze optiek dat er verder geen technische ingrepen, zoals fraccen, worden toegepast om de gaswinning te stimuleren. Wij leggen de tekst onder B9 (Jaarlijks bij de winning in de ondergrond terug te brengen delfstoffen en andere stoffen) als zodanig uit. Wij verzoeken u de mogelijkheid van fraccen bij de gasproductie uit het voorkomen Oppenhuizen uitdrukkelijk uit te sluiten.

Onder B6, Stoffen die jaarlijks mee worden geproduceerd, is aangegeven dat 20 m³ water per 1.000.000 Nm³ wordt geproduceerd. Dit water wordt, zoals aangegeven onder B1.1 (Beknopte beschrijving van wijze van winning door middel van een mijnbouwwet) per vrachtwagen getransporteerd naar een erkend verwerkingsstation. Wij vragen u, er van uitgaande dat de minister instemt met het winningsplan, te borgen dat Vermilion Oil & Gas Netherlands dit afvalwater niet terugvoert in de diepe ondergrond.

In ons coalitieakkoord 2015 – 2019 bestuur is opgenomen dat de effecten van delfstoffenwinning op de waterhuishouding, op oevers en kaden en op kunstwerken volledig moeten worden gecompenseerd. De kosten daarvan dienen door de veroorzakers te worden vergoed. Dit betekent dat eventuele schade aan waterhuishoudkundige systemen, gemalen of kunstwerken als gevolg van gaswinning volledig voor rekening van Vermilion Oil & Gas Netherlands is en blijft.

Date : 2-10-2018 17:39:43

16.469

F [REDACTED]
To : "[REDACTED]@drenthe.nl, "[REDACTED]@drenthe.nl
C [REDACTED]@borger-odoorn.nl, "[REDACTED]@coevorden.nl,
"[REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl, "[REDACTED]@aanehunze.nl,
"[REDACTED]@tynaarlo.nl, "[REDACTED]@emmen.nl
Subject : GS besluit

Hallo [REDACTED] ik zag onderstaand bericht uit de GS besluitenlijst. Kunnen jullie die zienswijze rondsturen ?
groet
[REDACTED]

Zienswijze Groningengasveld

Gedeputeerde Staten sturen de minister van Economische Zaken en Klimaat hun zienswijze op het ontwerp-instemmingsbesluit van de minister voor het winningsplan 2018-2019 van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. voor het Groningengasveld. De zienswijze beoogt negatieve effecten voor Drenthe als gevolg van de gaswinning in Groningen zoveel mogelijk te voorkomen dan wel te beperken.

Disclaimer:

De informatie verzonden met dit e-mail bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van de informatie kennis te nemen, is verboden. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, (a) is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden, niet toegestaan, en (b) wordt u verzocht de afzender daarvan op de hoogte te brengen en het bericht te vernietigen.

De Gemeente Westerveld staat niet in voor de juiste en volledige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mail, noch voor tijdige ontvangst daarvan.

Dit onderschrift is tevens het bewijs dat de email is gescand op virussen.

Date : 19-3-2019 13:26:30

To : " [redacted]@westerkwartier.nl
 " [redacted]@aaenhunze.nl, " [redacted]@tynaarlo.nl, [redacted]@assen.nl, " [redacted]@assen.nl,
 " [redacted]@assen.nl "

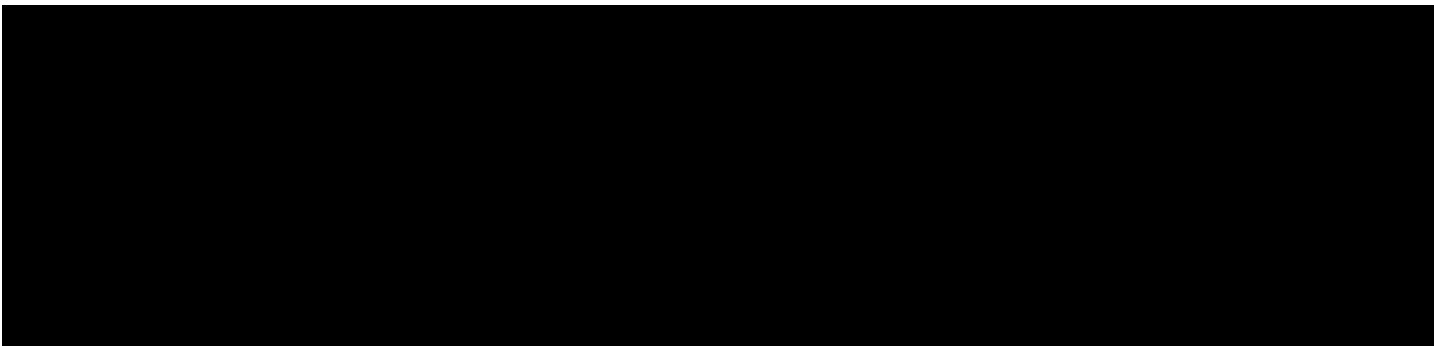
Subject : Helaas verhinderd: overleg beroep winningsplan Westerveld

Attachment : image001.jpg;image002.jpg;image003.jpg;image004.jpg;image005.jpg;image006.jpg;

Dag heren,

Helaas kan ik vanmiddag niet aanwezig zijn bij het overleg. Zoals jullie wellicht hebben gezien is gasopslag Grijskerk veel in het nieuws op het moment. De raadvragen daarover moeten met spoed beantwoord worden (door mij).

Naar aanleiding van het verweerschrift hebben we vanuit de gemeente Westerkwartier (waar de voormalige gemeente Leek in op is gegaan) de volgende opmerkingen:

Laat me even weten of jullie hiermee uit de voeten kunnen. Ik kan uiteraard op een ander moment (per telefoon of mail) uitgebreider input leveren voor het pleidooi.

Vriendelijke groeten,

[redacted]

Noortje van den Nieuwenhuizen
 Beleidsmedewerker Aardgaswinning

Postadres:
 Postbus 100
 9350 AC Leek

www.westerkwartier.nl

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print!

Van: [redacted]
 Verzonden: vrijdag 15 maart 2019 12:32
 Aan: [redacted]

Onderwerp: RE: overleg beroep winningsplan Westerveld

Collega's,

Wel of geen extra- of versnelde winning uit kleine velden?

<http://nam.newsweaver.com/Newsletter/1lfncp6sekq1frfpx2nfm9?email=true&a=5&p=54658642&t=23541715>

https://frieschdagblad.nl/2019/3/15/minister-schuift-negatief-advies-toezichthouder-over-gaswinning-terzijde?harvest_referrer=https:%2F%2Fdrimble.nl%2Fregio%2Ffriesland%2F58633827%2Fminister-schuift-negatief-advies-toezichthouder-over-gaswinning-terzijde.html

<https://www.rtdrenthe.nl/nieuws/145051/Statenboodschap-aan-Wiebes-geen-extra-gaswinning-in-Drenthe>

<https://www.rtdrenthe.nl/nieuws/144839/Protestbijeenkomst-tegen-opvoeren-gaswinning-kleine-velden>

<https://www.rtdrenthe.nl/nieuws/144739/Gemeente-Westerveld-wil-geen-verhoogde-gaswinning-in-Wapse>

Met vriendelijke groet,

[redacted]
 Projectoördinator – beleidsadviseur ruimte
 Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 • 9460 AB Gieten
 Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

[redacted]
 [redacted]

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: [redacted]@tynaarlo.nl]

Verzonden: woensdag 6 maart 2019 14:55

Aan: [redacted]@assen.nl; [redacted]@gemeentenoordenveld.nl; [redacted]@zuidhorn.nl [redacted]

Tijd: dinsdag 19 maart 2019 15:00-16:30 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie: gemeentehuis Assen

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Gemeente
Westerkwartier

Date : 26-7-2018 14:57:46

16.471

F

T

C

Subject : informatie dossier gaswinning

Attachment : Informatiedocument besluitvorming winningsplan Westerveld.docx;Memo proces besluit EZK 4-7-18.docx;

D

Hierbij zoals beloofd een overzicht van het gaswinningsdossier voor Assen. Dit stuk gaat via de griffier naar de raad tbv de informatie avond van 13 september. Teven de planning van het proces om te reageren op het instemmingsbesluit van EZK.

Met vriendelijk groet,

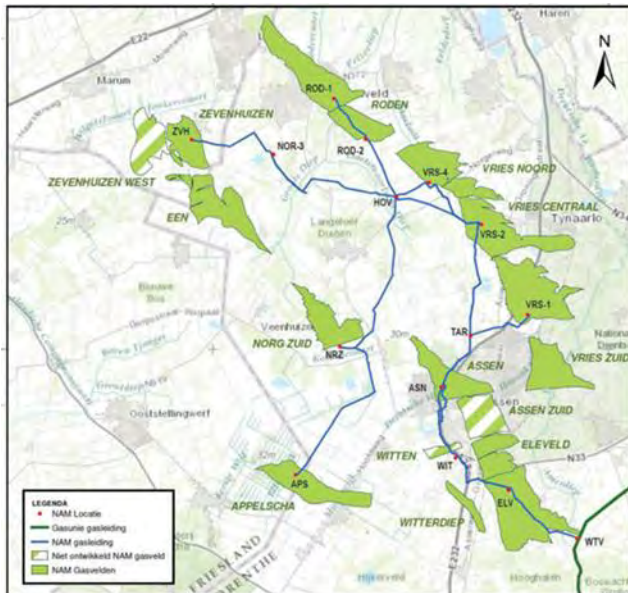
Beleidsadviseur gemeente Assen
Team Strategie en Advies

Website: www@assen.nl

Achtergrondinformatie dossier gaswinning in en rond Assen tbv raadsavond 13 sept 2018

1. Inleiding

In Noord Drenthe wordt al ruim 40 jaar op verschillende locaties gas gewonnen door de NAM (Nederlandse Aardolie Maatschappij). De gasvelden liggen in het gebied Westerveld waarvoor de NAM een concessie heeft. Het gaat om een andere situatie dan in Groningen waar één groot veld ligt. Het gaat hier om meerdere zogenoemde kleine velden.

Overzichtkaart uit het winningsplan

Ook de gasvelden onder het grondgebied van Assen vallen onder de concessie Westerveld. Westerveld is de naam die de NAM heeft gekozen voor deze cluster van kleine gasvelden. Hoewel de NAM een concessie heeft moet ze voor de winningen zelf een vergunning hebben van de minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK). Op dit moment mag de NAM nog winnen op basis van een bestaande vergunning, maar de op basis van de vergunning te winnen maximale hoeveelheden zijn bijna bereikt. Daarom heeft de NAM in 2016 een nieuw winningsplan ingediend bij de minister en moet de minister een besluit nemen over een nieuwe vergunning.

2. Situatie in Assen

De meeste gasvelden in en rond Assen zijn inmiddels nagenoeg leeg. De belangrijkste nog werkende locaties zijn gelegen in Assen Noord (Gasveld Vries-Zuid) en in de omgeving van Eleveld. Het winningsplan van de NAM beoogt, conform de vereisten van planmatig beheer van de minister, de gasvelden geheel leeg te halen.

In Assen hebben zich meerdere lichte bevingen voorgedaan. De eerste beving als gevolg van gaswinning in Nederland vond zelfs plaats in Assen op 26 december 1986 (2,8 op de schaal van Richter).

3. Besluitvormingsprocedure gaswinning

Nadat er een winningsplan is ingediend kent het besluitvormingsproces over een gaswinning meerdere stappen:

- Advies

De minister vraagt advies over het winningsplan aan de Technische commissie bodembeweging (Tcbb), het Staatstoezicht op de mijnen (Sodm), de Mijnraad en de decentrale overheden.

Naar aanleiding van de winning en bevingen in het Groningeveld is de wetgeving rond winningen veranderd. De risico's en het burgerperspectief moeten veel beter worden meegenomen in de besluitvorming over gaswinningsplannen.

Voor de invulling van het burgerperspectief hebben de decentrale overheden formeel adviesrecht gekregen over een winningsplan. Met deze rol van de gemeenten, waterschappen en provincies wil de wetgever bereiken dat de belangen van de omgeving, woningeigenaren en de infrastructuur in het gaswinningsdossier goed geborgd worden.

- Ontwerp instemmingsbesluit/zienswijzen

Na de adviesperiode neemt de minister van EZK een ontwerpbesluit op het winningsplan dat ter inzage wordt gelegd en waar burgers en overheden een zienswijze op kunnen indienen.

De minister van EZK heeft een Ontwerp instemmingsbesluit genomen op het Winningsplan Westerveld en er zijn zienswijzen ingediend o.a. door de gemeente Assen. De Minister moet een afweging maken tussen de nationale economische belangen en de lokale belangen veiligheid en schade-effecten.

- Instemmingsbesluit/beroep

De minister van EZK neemt een definitief besluit waartegen beroep mogelijk is (Raad van State)

Het instemmingsbesluit wordt op korte termijn verwacht.

Hierna wordt nader ingegaan op de verschillende stappen rond het Winningsplan Westerveld. Voor alle duidelijkheid: De NAM is initiatiefnemer, de Minister van EZK is bevoegd gezag. De rol van de lokale overheden is de minister te wijzen op de belangen van haar inwoners bij de besluitvorming over gaswinning. Zij hebben uitsluitend adviesrecht en de mogelijkheid voor het indienen van een zienswijze en beroep.

4. Procedure winningsplan Westerveld

4.1 Advies

Op 13 oktober 2016 is bij de gemeente een adviesverzoek voor het gaswinningsplan Westerveld binnengekomen van het Ministerie van EZK.

Op 17 januari 2017 heeft het college haar advies over het winningsplan Westerveld uitgebracht aan het ministerie van EZK. Vanwege de maatschappelijke impact en op uitdrukkelijk verzoek is de gemeenteraad destijds betrokken bij het advies. Met de gemeenteraad is besproken op welke wijze invulling wordt gegeven aan de adviesrol. Daarna heeft het college een advies vastgesteld. De gemeenteraad heeft in haar vergadering van 12 januari 2017 kennis genomen van het collegebesluit en advies.

Het college heeft bij de voorbereiding van het advies gesproken met Wijkvereniging Marsdijk, de actiegroep Stop gaswinning Marsdijk Nu en Dorpsbelangen Loon om goed zicht te krijgen wat de behoeften zijn van de inwoners. Bij het maken van het advies heeft het college intensief samengewerkt met de andere overheden die een adviesrecht hebben op het Winningsplan Westerveld. Hierbij is ook de Kopgroep Groningen betrokken waar veel expertise is. De Noord-Drentse gemeenten en waterschappen hebben een gezamenlijk advies naar de minister gestuurd.

Inhoud advies

In het winningsplan en de bijbehorende adviezen van Staatstoezicht op de Mijnen (Sodm) en de Technische commissie Bodembeweging (Tcbb) staat dat er, als gevolg van de voorgenomen winningen, er kans is op bevingen die kunnen leiden tot constructieve schade aan gebouwen. In het Tcbb advies valt zelfs te lezen dat mogelijk voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter wordt overschreden.

Gelet op bovenstaande en de onzekerheden en risico's is geadviseerd om 'nee' te zeggen tegen het Winningsplan Westerveld. Mocht de minister toch besluiten om de winning toe te staan, dan zijn op de volgende thema's adviezen gegeven met het uitdrukkelijke verzoek dit over te nemen:

1. Veiligheid
2. voorkomen en beperken van schade
3. Schadeafhandeling
4. Fracken
5. Communicatie
6. Meet/regelprotocol

De provincie heeft een ander advies gemaakt, waarvan de strekking is: Ja, mits.

Gasveld Vries-Zuid

Een van de velden waar het Winningsplan Westerveld betrekking op heeft, is het veld Vries-Zuid onder Marsdijk, Loon en Balloo. De NAM heeft eind 2015 een (proef)boring (Put Vries-10) in het gasveld Vries Zuid uitgevoerd. De NAM schat dat er dan nog een winbare hoeveelheid van 0,4-0,6 miljard m³ gas aanwezig is.

Aanvankelijk communiceerde de NAM met de lokale overheden en de inwoners van Marsdijk dat er pas gas uit de proefboring Vries -10 zou worden onttrokken als er een vergunning was voor het nieuwe winningsplan. Vervolgens werden de lokale overheden verrast door een brief van de NAM waarin werd aangekondigd dat men toch vanaf de kerst 2016 zou starten met gaswinning uit deze put onder Marsdijk. De NAM had hiervoor schriftelijk toestemming gekregen van SodM, de toezichthouder van het ministerie van EZK. De winning (tot een maximum van 241 miljoen m³) uit deze put zou onder de bestaande vergunning vallen. De colleges van Assen en haar buurgemeenten hebben er bij de NAM op aangedrongen dit niet te doen in verband met de onrusten een verkeerd signaal naar de inwoners toe. De gemeenteraad heeft besloten om een motie van afkeuring vast te stellen rond de winning uit put Vries-10.

De actiegroep Stop gaswinning Marsdijk Nu heeft begin 2017 ongeveer 2.000 handtekeningen verzameld en aangeboden aan de hoogste ambtenaar van het ministerie van EZK op het gaswinningsdossier.

Een inwoner van Marsdijk heeft bij Sodm een verzoek tot handhaving neergelegd om de gaswinning uit put Vries -10 te staken i.v.m. het ontbreken van een vergunning hiertoe. Sodm heeft dit verzoek afgewezen.

Op 1 januari mocht er ongeveer de helft van de hoeveelheid worden gewonnen onder de oude vergunning. Voor het winnen van meer aardgas is de nieuwe vergunning nodig.

4.2 Ontwerp besluit Winningsplan Westerveld ministerie van EZK

Op 8 mei 2017 heeft de minister een ontwerpbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. Hierin heeft de minister aangegeven in te willen stemmen met de voorgenomen gaswinningen genoemd in het winningsplan met uitzondering van het fracken en zuurstimulatie.

Op 23 en 24 mei 2017 zijn door het ministerie 2 inloopavonden georganiseerd in De Nieuwe Kolk waar inwoners van Assen door het ministerie, Staatstoezicht op de mijnen (SodM) en TNO zijn geïnformeerd over de plannen voor gaswinning, de verwachte gevolgen van de winningen en de procedure van besluitvorming. Minister Kamp was bij een van deze avonden ook aanwezig.

4.3 Zienswijze winningsplan Westerveld

De lokale overheden en inwoners konden tot 19 juni 2017 zienswijzen op het ontwerpbesluit indienen. De inhoud van het ontwerp besluit heeft het college doen besluiten een zienswijze in te dienen. Dit gold ook voor de overige lokale overheden inclusief de provincie. De gemeenteraad heeft op 1 juni 2017 unaniem besloten om kennis te nemen van dit besluit en de zienswijzen.

Voor het opstellen van de zienswijze is weer samengewerkt met de lokale overheden. Opnieuw zijn gesprekken gevoerd met de actiegroep Stop gaswinning Marsdijk Nu en Dorpsbelangen Loon om goed zicht te krijgen wat de behoeften zijn van de inwoners. Er is door de gemeenten en waterschappen één zienswijze ingediend. De Provincie heeft een eigen zienswijze ingediend.

De advocaat van Plas Bossinade (die ook de decentrale overheden in Groningen in gaszaken vertegenwoordigt) is bij de voorbereiding betrokken en heeft het eindconcept beoordeeld.

De raad heeft het college opgedragen een korte en een uitgebreide versie van de zienswijze beschikbaar te stellen voor de inwoners van Assen zodat zij deze gemakkelijk bij het ministerie konden indienen. Uit informatie van het ministerie is gebleken dat ruim 900 zienswijzen zijn ingediend op het ontwerp besluit winningsplan Westerveld.

Inhoud Zienswijze

Het college vindt dat de minister in zijn afweging de effecten van de gaswinning in het gebied -en voornamelijk ook het voorkomen van die effecten- onvoldoende zijn meegenomen. De strekking van de zienswijze was in lijn met het advies: Niet winnen.

Het besluit gaat inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen dienen te worden.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april 2017 schrijft de Inspecteur-generaal van de SodM over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. Minister heeft geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen. De minister heeft geen gehoor geven aan het hoofdadvis van de gemeenten en waterschappen om geen goedkeuring te geven aan het winningsplan. Wel zijn op een aantal thema's uit het advies van lokale overheden voorschriften opgenomen in het ontwerp besluit maar deze zijn naar de mening van het college niet afdoende. Er is door de minister voorbijgegaan aan de onzekerheden in het winningsplan, het principe van de omgekeerde bewijslast zoals die voor Groningen geldt. Er is geen garantie te geven dat zich een zware beving niet voor zal doen onder het stedelijk gebied en de kernen van Assen. Het college is van mening dat hier het principe "Better safe, than sorry" dan van toepassing is.

Tal van zaken zijn in het winningsplan nog niet uitgewerkt en gespecificeerd zoals de natuurtoets/ Milieu Effect Rapportage voor de Drentse Aa en een gespecificeerd meet- en monitoringplan. Ook de uitgevoerde Safety Risk Analyse (SRA) is gebaseerd op onjuiste gegevens waarbij onder andere het vastgestelde bestemmingsplan Werklandschap Assen Zuid niet is meegenomen. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put zoals het Mijnbouwbesluit vereist. Tenslotte gaat het winningsplan niet in op de vraag op welke wijze schade wordt voorkomen. Dit zijn belangrijke zaken die in het winningsplan ontbreken en die naar de mening van het college niet reparabel zijn in de lopende procedure. Wanneer zonder deze informatie besluitvorming plaatsvindt, wordt de rechtszekerheid van de inwoners geschaad.

4.4 Definitief besluit

Er is nog geen definitief besluit genomen door de minister op het Winningsplan Westerveld. Het definitief besluit zou na de zomer van 2017 worden gepubliceerd. De laatste berichten zijn dat er in de 2e week van september 2018 een definitief besluit wordt gepubliceerd. Dan hebben inwoners en overheden die een zienswijze hebben ingediend, de mogelijkheid om binnen zes weken hiertegen in beroep te gaan bij de Raad van State.

Bijlage : Schadeprotocol en omgekeerde bewijslast

Voor het Groningerveld is door het kabinet in januari 2018 een schadeprotocol vastgesteld voor het Groningerveld. Belangrijke basis voor het protocol is dat de NAM uit het schadetraject is gehaald. De beoordeling en uitkering van de schade wordt door een onafhankelijke commissie gedaan. Dit voor alle schades vanaf 31 maart 2017. De schades van voor 2017 worden passend beoordeeld en behandeld.

De omgekeerde bewijslast geldt alleen voor het Groningenveld. Voor de rest van Nederland geldt dit protocol niet. De Drentse bestuurders hebben bij de minister aangedrongen op een gelijke behandeling en onafhankelijke afhandeling van (aardbevings)schade als gevolg van gaswinning.

Mede naar aanleiding van dit verzoek heeft de minister aan de Tcbb gevraagd een verkenning uit te voeren naar de mogelijkheden voor een regeling omtrent uniforme afhandeling van mijnbouwschade. De Tcbb heeft hiertoe op 28 februari jl. de resultaten van haar verkenning 'Help, een scheur in mijn huis!' uitgebracht. Hierin worden door de Tcbb de contouren geschetst voor een uniforme wijze van afhandeling van mijnbouwschade in Nederland.

Met die verkenning biedt de Tcbb handvatten aan de minister voor het uniform regelen van de afwikkeling van mijnbouwschade. De Noord Drentse gemeenten hebben hierop gereageerd en de minister middels een brief een aantal aanbevelingen gedaan. Het rapport biedt belangrijke aanknopingspunten voor een adequate en ruimhartige schadeafhandeling. Het is nog niet duidelijk wat de minister met het Tcbb-advies gaat doen.

Inhoud reactie Noord Drentse gemeenten op Tcbb advies "Help een scheur in mijn huis"

De Tcbb heeft 28 februari jl. u de resultaten van haar verkenning 'Help, een scheur in mijn huis!' aangeboden. Hierin worden door de Tcbb de contouren geschetst voor een uniforme wijze van afhandeling van mijnbouwschade in Nederland.

De Noord Drentse gemeenten Assen, Tynaarlo, Aa en Hunze en Noordenveld hebben hierop middels een brief gezamenlijk gereageerd naar de Minister. Hieronder een inhoudelijke samenvatting van de reactie.

De Tcbb adviseert de minister om in het kader van een integrale aanpak van schaderisico's bij mijnbouwactiviteiten te gaan werken met gebiedsarrangementen. In deze zogenoemde gebiedsarrangementen moeten dan afspraken worden gemaakt tussen de mijnbouwbedrijven en lokale overheden. Wij kunnen ons voorstellen dat verschillende gasvelden en winningen, met ieder hun specifieke kenmerken, vragen om onderscheid in de integrale benadering en monitoring van de risico's voor, tijdens en na de winning. Ech ter vragen wij ons wel af hoe bij verschillende gebiedsarrangementen de rechtsgelijkheid wordt geborgd. Onze zorg heeft hierbij met name betrekking op de schadeafwikkeling.

De Noord Drentse gemeenten willen graag meedenken over oplossingen, maar willen geen formele bevoegdheden overnemen. Het is niet duidelijk hoe het gebiedsarrangement zich hiermee verhoudt.

De Tcbb geeft in haar rapport aan dat een inwoner een betere bewijspositie krijgt door het 'wettelijke bewijsvermoeden', zoals dat voor Groningen van toepassing is. In het advies wordt hier echter niet op teruggekomen.

De Noord Drentse gemeenten vinden dat, naast het protocol voor het Groningenveld, gelijke afspraken en rechten moeten gelden voor alle schade als gevolg van alle andere mijnbouwactiviteiten overal in Nederland dus ook in Drenthe.

De Noord Drentse gemeenten kunnen zich vinden in het advies van de Tcbb aangaande de instelling van een landelijk instituut mijnbouwschade. Hiermee wordt invulling gegeven aan ons uitgangspunt voor een rechtvaardige en onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschade in Nederland. Tevens wordt hiermee invulling gegeven aan waarborging van alle mijnbouwschade door de rijksoverheid. Ook wordt zo voorkomen dat in geval van stapeling van mijnbouwactiviteiten er onduidelijkheid ontstaat over welke partij hiervoor aansprakelijk kan worden gesteld. Voor een inwoner met mijnbouwschade resteert dan daadwerkelijk één loket, waar een efficiënte, onafhankelijke afhandeling van schade gewaarborgd is.

De Noord Drentse gemeenten vragen de minister ook werk te maken van het onderdeel voorkomen van mijnbouwschade (preventief handelen).

Documenten:

- Aanvraag Minister van EZK verzoek tot advies
- Winningsplan Westerveld
- Adviezen SodM en Tcbb
- Advies gemeente Assen op winningsplan Westerveld
- Ontwerp-besluit winningsplan Westerveld
- Zienswijze gemeente Assen op winningsplan Westerveld
- Rapport Tcbb "Help er zit een scheur in mijn huis"
- Reactie Noord Drentse gemeente op rapport Tcbb

M e m o

Naam team : beleid
Steller : XXXXXXXXXX
Aan : College van B&W
Datum : woensdag 4 juli 2018
Onderwerp : Proces rond besluit EZK Winningsplan Westerveld

In dit memo is een lijn geschetst voor het proces van het instemmingsbesluit van de minister van EZK op het Winningsplan Westerveld. (Er is uitgegaan van de door EZK verwachte publicatiedatum. Bij een latere publicatie schuift de planning door).

- Deze planning is nog niet afgestemd met andere betrokken decentrale overheden.
- De planning is krap

Vraag: kunt u zich vinden in deze aanpak?

Week	Activiteit
29 (16/7)	De griffie stuurt een overzicht van wat er tot nu toe is gebeurd rond het Winningsplan naar de raad. Het overzicht wordt samen met beleid gemaakt. (Aangezien het via de griffie gaat, hoeft het niet meer in het college)
36 (3/9)	Verwachte publicatie van instemmingsbesluit (waarschijnlijk donderdag 6 september)
36	Juridische analyse door advocatenkantoor van Tynaarlo PlasBossinade (gespecialiseerd in aardgaswinning tevens kantoor van de Groningse overheden) in opdracht van Tynaarlo, Aa en Hunze en Assen.
36	Technische en maatschappelijke analyse door ambtenaren van o.a. Assen, Tynaarlo, provincie en Aa en Hunze.
37 (10-9)	Analyse gereed.
37	Analyse met memo naar het college
37	13 september raadsinformatieavond georganiseerd door griffie. Hierbij sturing dat het niet gaat over het nieuwe besluit. Er kan nog bezien worden of er collegeleden aanwezig zijn bij deze avond.
38 (17/9)	Bespreking analyse en memo in college
38	Overleg bestuurders decentrale overheden binnen gebied Winningsplan Westerveld
38	Overleg met Stop Gaswinning Marsdijk Nu en Dorpsbelangen Loon
38	Opstellen beroepsschrift door Advocatenkantoor (afhankelijk van bespreking in college en overleg bestuurders)
38	Opstellen college- en raadsvoorstel (dictum van het raadsvoorstel kan zijn: Kennisnemen van het voornemen/besluit van het college om wel/niet in beroep te gaan)
39 (24/9)	College- en raadsvoorstel naar B&W
40 (10/1)	Bespreking in college
40	Verzending raadsvoorstel (Dit betekent een nazending die met griffie en presidium moet worden afgestemd)
41 (8/10)	Bespreking in raad bijv. 11 oktober (Dit moet met griffie en presidium moet worden afgestemd)

42 (15/10)	Eventueel nog bespreken in college 16 oktober
42	Uiterlijke verzending van een eventueel (pro forma) beroepsschrift 17 oktober (uitgaande van publicatie op 6 september)

Date : 26-5-2016 13:49:43

F [REDACTED]
T [REDACTED] @aaenhunze.nl, "[REDACTED]@coevorden.nl,
[REDACTED]@dewoldenhooegeven.nl, "[REDACTED] emmen.nl,
"[REDACTED] middendrenthe.nl, "[REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl,
"[REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl, "[REDACTED] ruddrenthe.nl, "[REDACTED]
[REDACTED]@tynaarlo.nl, [REDACTED]@gemeentewesterveld.nl, "[REDACTED]@wdodelta.nl,
"[REDACTED]@hunzeenaas.nl, "[REDACTED]@noorderzijvest.nl, "[REDACTED]
[REDACTED]@vechtstromen.nl, "[REDACTED]@hunzeenaas.nl

Subject : informatie gaswinningsplannen en overleg Tynaarlo

Attachment : Kopie van overzicht winningsplannen Drenthe voor EZ1.xlsx;

Dames en heren,

Bijgaand voor jullie informatie een lijstje met winningsplannen in Drenthe waar jullie als gemeente of waterschap over mogen adviseren omdat ze ge-update gaan worden of nieuw zijn.

Ik heb deze lijst van EZ gekregen en aangevuld met contactpersonen weer geretourneerd. *Er staat geen planning bij, want die is er nl. niet.*

Naar verwachting zullen de winningsplannen Diever en Westerveld als eerste aan de beurt zijn, maar of dit nog voor de zomer gebeurt is ook niet duidelijk. (EZ heeft het erg druk op het ogenblik).

Dit is dus puur ter informatie.

Een eigenstandige adviesrol voor decentrale voor gaswinningsplannen is nieuw, en we zullen met onze beperkte expertise en kennis hier ervaring in op moeten doen. Het lijkt dan ook handig kennis te poolen en ervaring uit te wisselen.

Naar aanleiding van de bijeenkomst over gaswinningsplannen vanochtend in Tynaarlo waar jullie voor uitgenodigd waren, is het voorstel een soort 'kennisplatform' te organiseren. Dat zou in kunnen houden een centrale 'kennisbank' bij de provincie (die moet immers voor alle winningsplannen een advies uit brengen) met ondergetekende als aanspreekpunt. Verder is dan de optie/bedoeling dat gemeenten die al eens eerder een advies hebben gegeven bereid zijn hun expertise met 'nieuwkomelingen' te delen. Op die manier hoeft niet iedereen vanaf 0 te starten of elke keer het wiel opnieuw uit te vinden. Voorwaarde is wel dat halen en brengen een beetje in balans is, uiteindelijk hebben we allemaal een beperkt budget/tijd. We hoeven dan niet met zijn allen aan te zitten bij ieder nieuw winningsplan, maar afhankelijk van b.v. vergelijkbaarheid van gasveld, beschikbare tijd, specifieke expertise e.d.

Hoe we dit in de praktijk gaan invullen is denk ik een beetje een leerproces. Aa en Hunze, Tynaarlo, Noordenveld, Noorderzijvest en de provincie hebben al een eerste ervaring opgedaan met het gaswinningsplan Groningen. De Drentse kleine velden zijn echter van een geheel andere orde van grootte en zo ook naar verwachting de omvang van onze adviezen. We hebben veel nuttige informatie vanuit de kopgroep voor het Groningse winningsplan gekregen, maar moeten onze eigen Drentse maat gaan vinden. Misschien kunnen jullie je gedachten eens laten gaan over wat voor jullie specifieke gemeente van belang zou kunnen zijn naast de meer generieke adviezen die altijd te geven zijn.

We gaan ermee aan de slag zodra het eerste concrete Drentse geval zich voordoet!

Zodra ik meer hoor vanuit EZ zal ik jullie op de hoogte brengen. Omgekeerd ook het verzoek als jullie benaderd worden door EZ over een winningsplan dit mij te willen laten weten.

Met vriendelijke groet,

Provincie Drenthe afd. Milieu Bodem Energie

Winningsplan	Veld	Provincie Gemeenten	Waterschappen	contactpersone telefoonnumme email
Annerveen	Annerveen	Drenthe	Aa en Hunze Tynaarlo Hunze en Aa's	
Westerveld	Vries (Noord, Zuid en Centraal)	Aa en Hunze		
	Norg Zuid Roden	Midden-Drenthe Noordenveld		
	Een	Assen		
	Eleveld Witterdiep	Tynaarlo	Noorderzijlvest	
	Assen		Reest en Wieden Hunze en Aa's	
Kiel-Windeweer	Kiel- Windeweer	Tynaarlo	Hunze en Aa's	
Coevorden	Coevorden	Hoogeveen Coevorden	Velt en Vecht	
Schoonebeek Olieveld	Schoonebeek Olieveld	Coevorden Emmen	Velt en Vecht	
Wanneperveen	Wanneperveen	Meppel De Wolden		

		Westerveld	Reest en Wieden Groot-Salland	
Diever	Diever	Westerveld	Reest en Wieden	
Vinkega	Vinkega	Westerveld	Reest en Wieden	

Reest en Wieden en Groot-Salland zijn nu Drents Overijsselse Delta
Velt en Vecht is nu Vechtstromen

Voor Noorderzijlvest Groningen: @noorderzijlvest.nl
& graag ook reactie naar Infoloket

|

Date : 29-3-2016 10:29:41

16.473

From : "██████████"

T ██████████@ groningen.nl

Cc : "██████████@aaenhunze.nl, ██████████@tynaarlo.nl, "██████████@drenthe.nl

Subject : informatiesessie EZ 14 maart adviesrol lokale overheden

Dag ██████████,

Even een terugkoppeling van de informatiesessie van EZ in Drenthe over de voorgestelde aanpassingen van de mijnbouwwet en de systematiek van de risico-analyse. Volgens EZ zijn er in dit stadium van de wijziging van de Mbw nog aanpassingen mogelijk.

De nieuwe procedure voor de winningsplannen is door EZ toegelicht en wat er in een winningsplan staat. Staatstoezicht op de mijnen (SodM) heeft een toelichting gegeven op de seismische risico-analyse behorend bij een winningsplan.

Mijn conclusie n.a.v. die bijeenkomst:

Winningsplan:

- EZ ziet adviesrol gemeente vooral t.a.v. inzicht in effecten op lokaal niveau (RO, infrastructuur).
- EZ wil in een vervolgoverleg met lokale overheden over het winningsplan Westerveld (relevant voor Assen) de adviesrol nader uitwerken. EZ staat er open voor dat lokale overheden over meer aspecten willen adviseren.
- EZ plant een afspraak als de NAM haar complete winningsplan bij EZ heeft aangeleverd. Dat kan nog een paar weken duren.
- De adviestermijn wordt 8 weken.
- EZ is bereid om het initiatief te nemen voor een informatieavond waar het winningsplan wordt toegelicht. EZ vraagt gemeenten of zij mee willen doen.
- EZ gaat ons inzicht geven in haar planning over de verschillende winningsplannen.
- EZ neemt de vraag mee of de adviesrol van de lokale overheid eerder in stadium mogelijk is (bij de aanvraag voor een proefboring); De VNG heeft hier eerder ook voor gepleit. De minister heeft dit aan de RvS voorgelegd maar die heeft dit ontraden.

Risico-analyse:

- Sodm heeft aan TNO opdracht gegeven voor een risico-analyse van de kleine gasvelden.
- De resultaten van dit onderzoek wordt eind maart beschikbaar gesteld door EZ aan de lokale overheden.
- Er worden 3 categorieën onderscheiden (Cat 1 klein risico en Cat 3 is groot risico).
- Risicoanalyse is gericht op onveiligheid maar niet op schade voor inwoners. Het is de verantwoordelijkheid van de Tcbb dat er voldoende aandacht is voor schade in het winningsplan.
- Sodm toetst en beoordeelt de winningsplannen en de risicoanalyses en de voorgeschreven metingen. De metingen worden uitgevoerd door TNO in opdracht van de NAM.

In Drenthe willen we ingaan op de uitnodiging van EZ om nader te spreken over de adviesrol op basis van het winningsplan Westerveld. Insteek is dat we naast de onderwerpen RO en infrastructuur ook de onderwerpen communicatie naar inwoners, collectieve schaderegeling, omkering bewijslast, metingen etc. mee kunnen nemen. Dit zijn ook lokale effecten. EZ zal het initiatief nemen voor het maken van een afspraak.

In Groningen wordt een soortgelijke bijeenkomst door EZ georganiseerd voor de kleine gasvelden in Groningen. Hebben jullie die inmiddels al gehad? Lijkt me goed om de ervaringen hiervan met elkaar te bespreken.

Gemeente Assen ziet ook graag een kopgroep in de Drentse gemeenten. Uit de Drentse bijeenkomst bleek naast Aa en Hunze, Assen, Tynaarlo ook Emmen en Westerveld al relevante ervaringen te hebben met de problematiek van de gaswinning.

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist

.....
[Gemeente Assen](#)

Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
██████████
██████████
██████████@assen.nl

website: www.assen.nl

Date : 21-2-2017 14:16:05

From : "[REDACTED]"

T [REDACTED]

Subject : informerende brief aan de raad gaswinning vervolgtraject

Attachment : brief gemeenteraad vervolgprocedure.docx;

Dag Marco, [REDACTED],

Onlangs is een memo in het college geweest over het vervolg rondom het adviestraject gaswinning. Daarin heeft het college ingestemd dat de raad middels een brief wordt geïnformeerd over het vervolgtraject en de geplande communicatieacties.

Bijgevoegd de opzet van de informerende brief aan de raad.

Graag jullie reactie.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Leden van de raad

Contactpersoon [REDACTED]
Telefoon [REDACTED]
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk

Datum [21 februari 2017](#)
~~februari 2017~~

Verzenddatum

Onderwerp Vervolg procedure gaswinningsplan Westerveld

Geachte dames en heren,

Onlangs hebben wij ~~u~~ het advies op het Winningsplan Westerveld vastgesteld. Dit advies is verzonden naar de minister van EZ. Het inwinnen van adviezen door EZ, is de eerste stap in de procedure om te komen tot een besluit op het winningsplan van de NAM. Het vervolg van de procedure ziet er als volgt uit:

- De minister legt alle adviezen voor aan de Mijnraad. Op basis van de verzamelde adviezen, komt de Mijnraad met een advies aan de minister.
- Op basis van o.a. dit advies neemt de minister een ontwerp-besluit over het winningsplan.
- Het winningsplan wordt vervolgens gedurende 6 weken ter inzage gelegd. De betrokken decentrale overheden, maar ook de inwoners van het gebied, kunnen zienswijzen inbrengen. Het ministerie van EZ zalmoet in de periode van 6 weken een informatie/inspraak bijeenkomst organiseren.
- De minister neemt een definitief besluit op het winningsplan, waarin hij de zienswijzen meeneemt.
- Tegen het besluit kan, door degenen die zienswijzen hebben ingebracht, beroep bij de Raad van State worden ingesteld.

Omdat u eerder gevraagd heeft om een actieve betrokkenheid en de korte termijn van de zienswijzen, informeren wij u ~~nu niet~~ via deze brief over onze voorgenomen aanpak van een zienswijze ~~en eventueel beroep~~ op het ontwerp-besluit.

Volgens de planning van het ministerie van EZ wordt het ontwerp-besluit rond 16 maart ter inzage gelegd. Gelet hierop en het feit dat er vervolgens slechts 6 weken "reactietijd" is, ~~gebruiken we deze periode om ons voor te bereiden~~ wij ons nu al voor op een vervolgtraject.

~~Wij houden er ernstig rekening mee dat~~ Ambtelijk is de verwachting dat de minister van EZ de gevraagde winningen zal toestaan. ~~Deze is gebaseerd op het besluit zoals dat is genomen over het Winningsplan voor het Groningerveld.~~

Gelet hierop

~~Daarom zullen we gaan~~ wij in samenwerking met de andere decentrale overheden werken aan ons gaan voorbereiden op een zienswijze ~~en daarna mogelijk een beroepsprocedure op het ontwerp-besluit van de minister~~. We streven daarbij, net als voor het advies, daarbij naar het opstellen van een gezamenlijke zienswijze.

Betrekken van de raad

In de adviesfase heeft de raad gevraagd om een actieve betrokkenheid. Wij kunnen ons voorstellen dat u ook betrokken wilt worden bij de zienswijze. Wij kunnen dit doen door, net als in de advies

Met opmaak: Lettertype: Vet

fase, ons besluit over de zienswijze te kennisname aan u voor te leggen. Als het presidium aan geeft hier belangstelling voor te hebben, kunnen wij in overleg met het presidium een moment hiervoor in plannen.

Communicatie met de inwoners

Het onderwerp leeft sterk bij de inwoners van met name Marsdijk. Daarom gaan we weer in overleg met Dorpsbelangen Loon_Wijkvereniging Marsdijk en de Werkgroep Stop Gaswinning Marsdijk. Ook worden de inwoners in ieder geval via de Berichten van de Brink en de website actief geïnformeerd over de procedure en willen we ze faciliteren door onze zienswijze (downloadbaar) op de website te plaatsen.

Wij verwacht u hiemee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

burgemeester

secretaris

BEGELEIDINGSFORMULIER CONCEPT BRIEF

LET OP: Lever alle bijbehorende stukken incl. ingekomen brief aan bij het secretariaat

NAAM VAN HET DOCUMENT: vervolprocedure gaswinningsplan Assen-Noord

Concept via :
Paraafvoor gezien :
Briefpapier :

Concept d.d. : 20 februari 2017
Eenheid/Programma : Beleid
Steller :
Toestel :
Paraaf eenheids-
/programmamanager

Origineel : 1	Brief nr.(docbase) :
Archiefexemplaren : 1	Procesnummer :
	(Docbase)
Afschriften : 2	Zaaknummer :
	(Docbase)
Totaal : 4	

Afschriften:

1.
2.

Meezenden:

N.V.T.

Opmerkingen:

Na ondertekening z.s.m. naar de Griffie zodat het op het RIS (openbaar) kan worden geplaatst.

Wijze afhandeling na verzending van de brief:

- Proces afhandelen en archiveren door secretariaat (let op: alle relevante stukken toevoegen)

Date : 12-10-2016 15:28:47

From : "██████████"

16.475

To : "SMO-secretariaat" SMO-secretariaat@assen.nl

C ██████████

Subject : informerende brief aan raad adviesrol gaswinning

Attachment : brief gemeenteraad adviesrol 12 okt 2016.docx;

Willen jullie bijgevoegde brief laten ondertekenen en naar de griffie sturen zodat zij het rapport op de RIS/BIS kunnen plaatsen.

Het concept ligt ter goedkeuring bij ██████████.

Leden van de raad

Contactpersoon [REDACTED]
Telefoon [REDACTED]
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Datum 11 oktober 2016
Verzenddatum

Onderwerp Adviesrol gaswinning winningsplan Westerveld

Geachte dames en heren,

Wij hebben vrijdagmiddag 7 oktober een vooraankondiging ontvangen van het ministerie van Economische zaken omtrent een adviesverzoek voor het winningsplan Westerveld. In dit gebied bevinden zich ook een aantal gaslocaties binnen de gemeentegrens van Assen waaronder de geplande winning in Assen Noord.

In een winningsplan wordt beschreven hoe er gewonnen of opgeslagen gaat worden en wat de te verwachte seismische risico's zijn. De scope van het plan betreft de veiligheid van omwonenden en het voorkomen van schade aan gebouwen en infrastructurele werken.

Wij krijgen, gerekend vanaf de datum van het formele verzoek, van het ministerie 14 weken de tijd om advies uit te brengen. Het ministerie gaat op basis van een indicatieve planning nu uit van week 2 in 2017.

Na de adviesperiode neemt het ministerie een ontwerpbesluit op het winningsplan die ter inzage wordt gelegd en waar burgers en overheden een zienswijze op kunnen indienen. Gedurende de periode van terinzagelegging van het ontwerpbesluit organiseert het ministerie een informatieavond voor belangstellenden.

Voor het opstellen van het advies trekken we als lokale overheden samen op maken we gebruik van de ervaringen van het winningsplan Groningen.

Wij verwachten u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Zodra wij meer informatie hebben zullen wij u nader berichten en informeren hoe u wordt betrokken bij het advies.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

burgemeester

secretaris

BEGELEIDINGSFORMULIER CONCEPT BRIEF

LET OP: Lever alle bijbehorende stukken incl. ingekomen brief aan bij het secretariaat

NAAM VAN HET DOCUMENT: informatie adviesrol gaswinning Assen-Noord

Concept via : ██████████
Paraaf voor gezien : Tekst gezien en akkoord bevonden door Marco
Briefpapier :

Concept d.d. : 12 oktober 2016
Eenheid/Programma : Beleid
Steller : ██████████
Toestel : ██████
**Paraaf eenheids-
/programmamanager** :

Origineel : 1	Brief nr.(docbase) :
Archiefexemplaren : 1	Procesnummer :
	(Docbase)
Afschriften : 2	Zaaknummer :
	(Docbase)
Totaal : 4	

Afschriften:

1. ██████████
2. ██████████

Meezenden:

N.V.T.

Opmerkingen:

Na ondertekening z.s.m. naar de Griffie zodat het op het RIS (openbaar) kan worden geplaatst.

Wijze afhandeling na verzending van de brief:

- Proces afhandelen en archiveren door secretariaat (let op: alle relevante stukken toevoegen)

Date : 22-2-2017 10:44:55

F [redacted]

To : "SMO-Beleid" smo-beleid@assen.nl, "SMO-Secretariaat" SMO-secretariaat@assen.nl

C [redacted]

Subject : informerende brief raad gaswinning

Attachment : brief gemeenteraad vervolprocedure.docx;

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidsspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

Leden van de raad

Contactpersoon [REDACTED]
Telefoon [REDACTED]
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Datum 22 februari 2017
Verzenddatum

Onderwerp Vervolg procedure gaswinningsplan Westerveld

Geachte dames en heren,

Onlangs hebben wij het advies op het Winningsplan Westerveld vastgesteld. Dit advies is verzonden naar de minister van EZ. Het inwinnen van adviezen door EZ, is de eerste stap in de procedure om te komen tot een besluit op het winningsplan van de NAM. Het vervolg van de procedure ziet er als volgt uit:

- De minister legt alle adviezen voor aan de Mijnraad. Op basis van de verzamelde adviezen, komt de Mijnraad met een advies aan de minister.
- Op basis van o.a. dit advies neemt de minister een ontwerp-besluit over het winningsplan.
- Het winningsplan wordt vervolgens gedurende 6 weken ter inzage gelegd. De betrokken decentrale overheden, maar ook de inwoners van het gebied, kunnen zienswijzen inbrengen. Het ministerie van EZ zal in de periode van 6 weken een informatie/inspraak bijeenkomst organiseren.
- De minister neemt een definitief besluit op het winningsplan, waarin hij de zienswijzen meeneemt.
- Tegen het besluit kan, door degenen die zienswijzen hebben ingebracht, beroep bij de Raad van State worden ingesteld.

Omdat u eerder gevraagd heeft om een actieve betrokkenheid én de korte termijn van de zienswijzen, informeren wij u met deze brief over onze voorgenomen aanpak van een zienswijze op het ontwerp-besluit.

Volgens de planning van het ministerie van EZ wordt het ontwerp-besluit rond 16 maart ter inzage gelegd. Gelet hierop en het feit dat er vervolgens slechts 6 weken "reactietijd" is, bereiden wij ons nu al voor op een vervolgtraject.

Wij houden er ernstig rekening mee dat de minister van EZ de gevraagde winningen zal toestaan. Gelet hierop gaan wij in samenwerking met de andere decentrale overheden werken aan een zienswijze. We streven daarbij, net als voor het advies, daarbij naar het opstellen van een gezamenlijke zienswijze.

Betrekken van de raad

In de adviesfase heeft de raad gevraagd om een actieve betrokkenheid. Wij kunnen ons voorstellen dat u ook betrokken wilt worden bij de zienswijze. Wij kunnen dit doen door, net als in de adviesfase, ons besluit over de zienswijze te kennisname aan u voor te leggen. Als het presidium aan geeft hier belangstelling voor te hebben, kunnen wij in overleg met het presidium een moment hiervoor in plannen.

Communicatie met de inwoners

Het onderwerp leeft sterk bij de inwoners van met name Marsdijk. Daarom gaan we weer in overleg met Dorpsbelangen Loon, Wijkvereniging Marsdijk en de Werkgroep Stop Gaswinning Marsdijk. Ook worden de inwoners in ieder geval via de Berichten van de Brink en de website actief geïnformeerd over de procedure en willen we ze faciliteren door onze zienswijze (downloadbaar) op de website te plaatsen.

Wij verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

burgemeester

secretaris

BEGELEIDINGSFORMULIER CONCEPT BRIEF

LET OP: Lever alle bijbehorende stukken incl. ingekomen brief aan bij het secretariaat

NAAM VAN HET DOCUMENT: vervolprocedure gaswinningsplan Assen-Noord

Concept via : ██████████
Paraaf voor gezien : Marco heeft brief gezien en is akkoord
Briefpapier :

Concept d.d. : 20 februari 2017
Eenheid/Programma : Beleid
Steller : ██████████
Toestel : ██████
**Paraaf eenheids-
/programmamanager :**

Origineel : 1	Brief nr.(docbase) :
Archiefexemplaren : 1	Procesnummer :
	(Docbase)
Afschriften : 2	Zaaknummer :
	(Docbase)
Totaal : 4	

Afschriften:

1. ██████████
2. ██████████

Meezenden:

N.V.T.

Opmerkingen:

Na ondertekening z.s.m. naar de Griffie zodat het op het RIS (openbaar) kan worden geplaatst.

Wijze afhandeling na verzending van de brief:

- Proces afhandelen en archiveren door secretariaat (let op: alle relevante stukken toevoegen)

Date : 9-11-2016 07:43:42

F

T

Subject : Infosessie ez

Infosessie ez

Westerveld

van de nam

ez

Groningen

Groningen

wetterskip Fryslan

ws dod

aa en hunze

Nam

Vragen stellen:

Vries zuid is dat nu een nieuwe winning of een bestaande winning?

Eleveld

Productiescenario's low midden high case

High case wordt bevingen bepaald

Medium gebruikt voor bodemdaling.

Sodm houdt vtzicht op winningsplan

Waarom winningsplan

1 pmdat vries zuid nieuw wordt gewonnen

Tevens bestaande winningen toesten op seismische risico's

Als winningsplan wordt geweigerd vernietigd ook bestaande vergunning.

Vries 10 vilt ruimte in van bestaande vergunning voor max 2 jaar.

Boodschap ga niet uit vries 10 winnen voordat miscommunicatie over vries 10 helder is.

Bodemdalingscontouren in gis bestand aanleveren.

Contouren bodemdaling van alle velden.

Bodemdaling compactiecoefficient. Geijkt met werkelijk gemeten waarden. Sodm geeft aan dat ze met verschillende waarden moeten rekenen. Bodemdaling westerveld is erg klein. Verwaarloosbaar.

Bodemtrilling rapport tno kleine velden.

Tabel 3.3 eleveld blz 38 en 42 winningsplan.

Prov Groningen en Drenthe hebben vooroverleg gehad.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 9-11-2016 07:43:41

16.478

F [redacted]
T [redacted]
Subject : Infosessie ez

Infosessie ez
Westerveld
[redacted] van de nam
[redacted] ez
[redacted] Groningen
[redacted] Groningen
[redacted]
[redacted] wetterskip Fryslan
[redacted] ws dod
[redacted] aa en hunze
[redacted] Nam
[redacted]

Vragen stellen:
Vries zuid is dat nu een nieuwe winning of een bestaande winning?
Eleveld

Productiescenario's low midden high case
High case wordt bevingen bepaald
Medium gebruikt voor bodemdaling.
Sodm houdt tvzicht op winningsplan

Waarom winningsplan
I pmdat vries zuid nieuw wordt gewonnen
Tevens bestaande winningen toestaan op seismische risico's
Als winningsplan wordt geweigerd vernietigd ook bestaande vergunning.
Vries 10 vilt ruimte in van bestaande vergunning voor max 2 jaar.
Boodschap [redacted] ga niet uit vries 10 winnen voordat miscommunicatie over vries 10 helder is.
Bodemdalingscontouren in gis bestand aanleveren.
Contouren bodemdaling van alle velden.

Bodemdaling compactiecoefficient. Geijkt met werkelijk gemeten waarden. Sodm geeft aan dat ze met verschillende waarden moeten rekenen. Bodemdaling westerveld is erg klein. Verwaarloosbaar.

Bodemtrilling rapport tno kleine velden.
Tabel 3.3 eleveld blz 38 en 42 winningsplan.

Prov Groningen en Drenthe hebben vooroverleg gehad.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Date : 24-11-2016 11:59:31

16.479

F

T

Subject : Input Brief

■
Wat denk je hiervan:

Wij hebben kennis genomen van uw brief aan de Tweede Kamer over de gaswinning uit de put Vries-10 in de gemeente Assen. In deze brief staat: "Het SodM heeft geconstateerd dat de grenzen van het vigerende winningsplan met het in gebruik nemen van put Vries-10 de komende twee jaar naar verwachting niet zullen worden overschreden en dat er op basis van het vigerende winningsplan gestart kan worden met de productie uit deze put. De NAM voldoet hiermee dus aan de vereisten en mag op basis daarvan een aanvang maken met de productie."

Bovenstaande betreft een technisch advies van een adviserend orgaan. Wij lezen in de brief niet expliciet wat uw standpunt of besluit in deze is. Vandaar ook onze vraag of u ook van mening bent dat er vooruitlopend op het besluit over het Winningsplan Westerveld gas mag worden gewonnen? Ten aanzien hiervan geven wij u het volgende mee.

Groet,
■

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 8-12-2016 13:47:32

F

To : " [redacted]@drenthe.nl, " [redacted]@assen.nl, " [redacted]@aaenhunze.nl, " [redacted]@tynaarlo.nl, " [redacted]@wdodelta.nl, " [redacted]@provinciegroningen.nl, " [redacted]@leek.nl
 C [redacted]@GemeenteNoordenveld.nl, " [redacted]@noorderzijvest.nl, "advies@noorderzijvest.nl" advies@noorderzijvest.nl, " [redacted]middendrenthe.nl, " [redacted]@provinciegroningen.nl, " [redacted]@ooststellingwerf.nl, " [redacted]@weterskipfryslan.nl, " [redacted]@hunzeenaas.nl, [redacted]@aaenhunze.nl, " [redacted]@groningen.nl

Subject : input casco advies

Attachment : dummy rapportage versie 1DW.docx;image001.jpg;

Dames, heren,

Bij deze de bijdrage van de provincie Drenthe. Ik heb eea al in het frame ingebouwd.

Aangezien ik er morgen niet kan zijn, heb ik de vrijheid genomen een paar opmerkingen/suggesties te maken bij de stukjes die al in het casco stonden.

Maar het is uiteraard aan jullie hier al dan niet iets mee te doen.

Goede sessie morgen.

Mvg, [redacted]

Van: [redacted]

Verzonden: woensdag 7 december 2016 14:11

Aan: [redacted]@aaenhunze.nl; [redacted]@tynaarlo.nl; [redacted]@provinciegroningen.nl; [redacted]@leek.nl

CC: [redacted]@GemeenteNoordenveld.nl; [redacted]; 'advies@noorderzijvest.nl'; [redacted]@middendrenthe.nl; [redacted]@provinciegroningen.nl;

[redacted]@ooststellingwerf.nl; [redacted]@weterskipfryslan.nl; [redacted]@hunzeenaas.nl; [redacted]

Onderwerp: overleg gezamenlijk advies winningsplan Westerveld: 15 december 9.00 uur Gemeenhuis Tynaarlo te Vries, kamer 142

Goedemiddag,

Op 3 oktober overlegden we over gezamenlijke advisering Winningsplan Westerveld en op 1 december was er een vervolgbespreking, zie verslag.

Schrijvers van onderdelen overleggen vrijdag 9 december om 10.30 uur in De Zevenhof, Zevenhoeksweg 6, Zwiggelte.

[redacted] maakte alvast bijgevoegd raamwerk en de schrijvers mailen concepttekst vóór 15 december aan iedereen.

We bespreken de inhoud op 15 december 2016's morgens in het gemeentehuis van Tynaarlo te Vries in kamer 142.

De ontvangst is vanaf 9.00 uur en ik stel voor dat we vergaderen van 9.30 tot 12.00 uur.

Ik stuur deze mail ook aan wie aangaf aanwezig te willen zijn en CC aan de mij bekende overige contactpersonen en aan wie zich hebben afgemeld.

Uiteraard is een ieder van harte welkom. Op dit moment zijn de onderstaande deelnemers bij mij bekend:

[redacted] provincie Drenthe
 [redacted] gemeente Assen
 [redacted] gemeente Tynaarlo
 [redacted] provincie Groningen
 [redacted] waterschap Drents Overijsselse Delta
 [redacted] gemeente Aa en Hunze
 [redacted] gemeente Leek

De rol van voorzitter wil ik wel weer op mij nemen.

Bijgevoegd is een voorstel voor de agenda.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
 Beleidsmedewerker

Team Milieu, Bodem en Energie

Aanwezig: maandag, dinsdag, woensdag en donderdag

t [redacted]@drenthe.nl

Provincie Drenthe
 Westerbrink 1
 Postbus 122
 9400 AC Assen
 [redacted]
www.drenthe.nl

Van: [redacted]

Verzonden: dinsdag 29 november 2016 15:55

Aan: [redacted]@GemeenteNoordenveld.nl; [redacted]@tynaarlo.nl; [redacted]@hunzeenaas.nl;

[redacted]
 CC: [redacted]@dewoldenhoogeveen.nl; [redacted]@gemeentewesterveld.nl; [redacted]@noorderzijvest.nl; [redacted]@coevorden.nl; 'advies@noorderzijvest.nl'; [redacted]@middendrenthe.nl'

Onderwerp: casco advies winningsplan Westerveld: bespreking 1 december 9.00 uur Gemeenhuis Assen projectkamer 3.15

Dag collega's,

We vergaderen donderdagmorgen in het gemeentehuis van Assen.

Dus niet in het provinciehuis want de vergaderkamers zijn bezet, maar gelukkig biedt gemeente Assen ons onderdak!

En we vergaderen tot uiterlijk 11 uur en niet tot 12 uur, want er is een vervolgbespreking op 15 december van 9 tot 12 uur.

In overleg met [redacted] en [redacted] stel ik voor dat ik de rol van technisch voorzitter op mij neem.

Vandaar dat ik deze mail aan jullie stuur, met dank voor de voorbereiding door [redacted], die datum, agenda, stukken en locatie regelde.

Ik stuur dit aan de mij bekende deelnemers op het lijstje dat ik heb bijgevoegd en CC aan de overige door [redacted] genodigden via de datumprikker.

Het lijkt mij handig dat duidelijk is wie er per organisatie contactpersoon voor mijnbouwactiviteiten is en daarom maak ik een overzicht daarvan.

Het voorbeeld van het advies winningsplan Groningen mail ik afzonderlijk aan de deelnemers i.v.m. de omvang.
Tot donderdag!

Groet,

[Redacted signature]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Rapport

December 2016

1e concept

Casco Advies Winningsplan Westerveld

Provincie Drenthe, Gemeente Aa en Hunze
Gemeente Assen, Gemeente Tynaarlo, Gemeente
Noordenveld, Gemeente Midden Drenthe
Gemeente Leek, Waterschap Noorderzijlvest
Waterschap Hunze en Aa's, Waterschap Drents
Overijsselse Delta, Provincie Groningen

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING	4
3 HOOFDADVIES	5
4 ALGEMEEN	6
5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	7
6 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	9
7 BODEMBEWEGING	10
7.1 Bodemdaling	10
7.2 Bodemtrilling	11
7.3 Kritische infrastructuur	12
7.4 Fracken	12
8 SCHADE	13
9 RISICOBEHEERSYSTEEM	14

1 INLEIDING

Beschrijf eerst wat over je onderwerp nou precies in het winningsplan staat, beschrijf vervolgens wat SodM hierover zegt. Maak een conclusie en beschrijf dan de argumenten van je advies.

2 SAMENVATTING

3 HOOFDADVIES

4 ALGEMEEN

- **Energietransitie (afbouw fossiel) kleine velden beleid** [REDACTED]

Aardgas is naast olie en kool één van de drie fossiele brandstoffen die bij verbranding CO₂ uitstoot en die dus bijdraagt aan de opwarming van de aarde. Hoewel aardgas van deze drie brandstoffen de minste CO₂ uitstoot per kilowattuur, zou een lange termijn gebruik van aardgas nog steeds onze planeet in een gevaarlijke situatie brengen. Naast CO₂ zorgt gaswinning ook voor de uitstoot van methaan, een ander broeikasgas dat bijdraagt aan de opwarming van de aarde.

Nederland heeft een 'kleineveldenbeleid'. Dat houdt onder meer in dat gasproducenten 25 procent van hun investeringen in kleine en onrendabele gasvelden op zee mogen aftrekken.

- **Communicatie** [REDACTED]

De communicatie van NAM en EZ naar burgers moet beter. NAM is initiatiefnemer, EZ is bevoegd gezag. Er ligt hier géén primaire rol voor de gemeente of provincie. Gemeenteraad Assen

Met opmerkingen [Deb1]: [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

- Toetsing winningsplan m.b.t. ontbreken kaders

Advies

De minister dient zo spoedig mogelijk een kader op te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder 'schade' verstaan wordt.

Toelichting

De (nog niet vastgestelde) wijziging van de Mijnbouwwet noemt als toetsingsgrond voor het eventueel onthouden van de instemming met een winningsplan 'schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan'. Zolang niet duidelijk is wat onder 'schade' verstaan dient te worden, is toetsing van het winningsplan op dit onderdeel lastig voor velden die gebeefd hebben en in verband waarmee 'schade' is gemeld.

Eventueel:

Advies

Grondwaterbescherming

Met betrekking tot grondwaterbescherming adviseren wij u:

- In uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rond de velden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid rekening gehouden wordt met de grondwaterbeschermingsgebieden en boringsvrije zones waar deze velden deels mee samenvallen.
- Te borgen dat de risico's voor grond- en drinkwater als gevolg van reservoirstimulatie minimaal zullen zijn.

Toelichting

De velden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid vallen gedeeltelijk samen met de boringsvrije zone van de grondwaterwinning Assen-Oost; het veld Assen valt bovendien samen met het grondwaterbeschermingsgebied Assen-West.

Schadelijke gevolgen van reservoirstimulatie kunnen bovengronds optreden door lekkage van fractuurvloestoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen. De kans op deze gebeurtenissen dient zo klein mogelijk te zijn en er moet duidelijkheid zijn over mitigerende maatregelen.

Advies

Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa

Met betrekking tot het Nationale Park Drentsche Aa adviseren wij u:

- In uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Z (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld het Drentsche Aa gebied zoveel mogelijk wordt ontzien.

Met opmerkingen [Deb2]: In het winningsplan wordt niets gezegd over grondwater en natuur en milieu, maar volgens mij zijn dat geen toetsingsgronden voor instemming. Maar daarom kun je nog wel een advies daarover geven.

Toelichting

Het Drentsche Aa gebied is een internationaal uniek gebied, met een zeer hoge beschermingsstatus. Het gebied is een beek- en esdorpenlandschap; het oppervlaktewater van de Drentsche Aa dient tevens als bron van drinkwater. Hoewel wij geen negatieve effecten verwachten op het natuurelement van dit Nationale Park ten gevolge van de geprognoseerde bodemdaling, is het een waardevol gebied met een kwetsbaar geohydrologisch systeem waar invloeden vanwege de gaswinning zo veel mogelijk dienen te worden vermeden.

- Reikwijdte winningsplan m.b.t. grote hoeveelheid verschillende velden █████
- Productieniveaus high case/ low case ???

Volgens de NAM is het gasveld in Groningen inmiddels voor 75% leeg. Om de capaciteit op peil te houden wordt er naast het Groningenveld ook uit verschillende kleine gasvelden gas gehaald. Er zijn 420 van deze kleine velden ontdekt waarvan er 230 in productie zijn genomen.

6 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

- Toetsing winningsplan mb.t. onzekerheden en ontbrekende zaken

~~Er is veel minder bekend over de relatie tussen de gaswinning in kleine velden en het ontstaan van aardbevingen.~~

Heb op dit onderdeel geen opmerkingen. Bovenstaande opmerkingen zijn volgens mij niet van toepassing, graag verwijderen, anders onderbouwen.

7 BODEMBEWEGING

7.1 Bodemdaling

Trilling en daling (relatie veiligheid leggen zodat benoemd is) [REDACTED]
Hoe groot is de kans op schade?

Bodemdaling

Advies

Voor wat betreft de prognose van de bodemdaling die gepaard kan gaan met de gaswinning, adviseren wij u:

- de NAM in samenspraak met de betrokken decentrale overheden te laten inventariseren 1) welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling die het gevolg is van de gaswinning uit de velden van het winningsplan Westerveld kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen; 2) welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden;
- de verplichting tot vergoeding deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling als voorwaarde te verbinden aan het winningsplan;
- de NAM inzicht te laten geven in de in dit kader reeds gemaakte afspraken;
- de NAM de bodemdalingscomponent die het gevolg is van het leegproduceren van het gasveld Norg na beëindigen van de gasopslag aldaar, weer op te laten nemen in de bodemdalingsprognose voor de jaren 2050 en 2080.

Toelichting

Volgens de prognose zal de verwachte bodemdaling van de resterende gaswinning enkele centimeters bedragen; het merendeel van de daling heeft al plaatsgevonden.

De uiteindelijke totale bodemdaling als gevolg van de gaswinning is echter van die omvang dat er wel effecten te verwachten zijn op de waterhuishouding. De kosten voor mitigerende maatregelen zijn uiteraard voor de NAM. Daarom is het van belang te inventariseren welke afspraken er bestaan tussen de NAM en betrokken waterschap(pen) dan wel gemeenten of provincie voor zover er voor hen negatieve effecten zijn. Er mag geen onduidelijkheid bestaan over de vergoeding van dergelijke onkosten.

Het beëindigen en leegproduceren van de gasopslag Norg zal volgens de NAM in de toekomst tot een additionele 10 cm bodemdaling leiden. Deze component is verdwenen uit de huidige set prognoses, vanuit de veronderstelling van de NAM de gasopslag tot 2080 in werking te zullen hebben. Gezien de grote onzekerheden die er momenteel heersen omtrent de aard van onze toekomstige energievoorziening achten wij deze aanname niet terecht. Wij achten het zinvol op voorhand te weten welke additionele daling in het gebied (op mogelijk kortere termijn dan nu verwacht) nog verdisconteerd moet gaan worden.

7.2 Bodemtrilling

Trilling en daling (relatie veiligheid leggen zodat benoemd is)
Seismische risicoanalyse
Hoe groot is de kans op schade?

Bodemtrillingen

Advies

In het kader van mogelijke schade ten gevolge van eventuele bodemtrillingen adviseren wij u:

- het advies van het Staattoezicht op de Mijnen (SodM) over te nemen dat de NAM in aanvulling op het KNMI netwerk seismische apparatuur in en rond de gasvoorkomens Vries-Zuid en Eleveld opstelt;
- het advies van SodM over te nemen en de NAM voor de bevende velden een risicobeheerssysteem te laten ontwikkelen en operationeel te hebben voor 1 juni 2017;
- de parameters en randvoorwaarden die NAM hanteert in het door haar op te stellen risicobeheerssysteem goed te laten onderbouwen alvorens dit systeem goed te keuren;
- aan het winningsplan de voorwaarde te verbinden dat eventuele schadeclaims vlot en adequaat afgehandeld zullen worden door de NAM;
- in dat kader de NAM op te dragen het proces van schademelding, onderzoek en afhandeling publiek toegankelijk vast te leggen en
- de NAM een nulmeting aan een selectie van gebouwen boven de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid te laten uitvoeren.

Toelichting

De seismische risicoanalyse (SRA) die is uitgevoerd komt voor alle velden in het winningsplan Westerveld in categorie I, de laagste risicogroep, terecht. De reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid vallen echter dicht tegen de grens met categorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen door te voeren die van toepassing zijn voor velden waarvan de SRA in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak.

NAM geeft aan in het winningsplan de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet uit te kunnen sluiten. Hierbij is de veiligheid niet in het geding. In het ernstigste geval kan sprake zijn van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Het risicobeheerssysteem kan helpen een dergelijke (of zwaardere) beving te voorkomen, mits sprake is van de juiste keuze van signaalparameters en het daarbij behorende actieprotocol. Een goede onderbouwing van de gekozen parameters en acties is dus van belang wil het risicobeheerssysteem zinvol zijn. Ook een adequaat seismisch netwerk is hierbij van belang.

Juist omdat de kans op schade niet uit te sluiten is, achten wij het van belang dat eventuele schadeclaims van inwoners door het mijnbouwbedrijf goed en vlot afgehandeld worden. Een vastgelegde procedure bevordert de transparantie, eenduidigheid en snelheid. Een aantal nulmetingen zal hier ook aan bijdragen.

7.3 Kritische infrastructuur

7.4 Fracken

- Wat zijn de risico's, wat zijn de onzekerheden?

Kleine gasvelden raken sneller leeg dan verwacht, waardoor Energiebeheer Nederland, het staatsbedrijf dat verantwoordelijk is voor de aardgasbaten van de staat, tot de conclusie is gekomen dat fracken noodzakelijk is om de productie op peil te houden. Dit is een zeer omstreden technologie met grote risico's voor mens en milieu.

Met opmerkingen [Deb3]:

Zie hiervoor de Kamerbrief van 1 maart 2016 met het bijbehorende rapport van SodM.

Prima als je hier op in gaat, maar ik raad je aan in het licht van bovenstaande je verhaal goed te onderbouwen (verwijzingen).

Uit de brief van Sodm aan Kamp (29/2/16):

'SodM komt tot de slotsom dat, voorzover bekend, er geen nadelige gevolgen zijn geweest voor mens en milieu en dat de toepassing van fracking ten behoeve van conventionele gaswinning op een verantwoorde manier kan plaatsvinden. Het wettelijke regime, het toezicht daarop en de gehanteerde beheersmaatregelen zijn volgens de huidige inzichten solide en voldoende.'

NAM gaat uitgebreid in op een protocol als er gefrackt wordt.

Met opmerkingen [Deb4]: Je kan aansluiten bij advies Tcbb.

Met opmerkingen [Deb5]: Zou eventueel toevoegen dat NAM de decentrale overheden tijdig dient te informeren als ze voornemens zijn te fracken.

8 SCHADE

- Voorkomen van schade (wettelijke verplichting) [REDACTED]
Wat wordt gedaan om schade te voorkomen?

- Afhandeling van schade [REDACTED]
Schade aan eigendommen van burgers a.g.v. trillingen of verzakkingen wordt fatsoenlijk afgehandeld. De bestaande aanpak voldoet daar niet aan. De schadeafhandeling in Drenthe moet worden zoals de vernieuwde aanpak in Groningen (CWW).

- Lusten en lasten [REDACTED]

Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij adviseren u:

- zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij er ook baten terugvloeien naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade wordt in principe vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

- Effecten natuur en KRW [REDACTED]
- Omkering bewijslast** [REDACTED]

[REDACTED]

Met opmerkingen [Deb6]: Emotie?

Met opmerkingen [Deb7]: Dit is m.i. niet de insteek van de provincie.

Met opmerkingen [Deb8]: Hierbij een voorzet, zie maar wat je er mee doet.

9 **RISICOBEBEERSYSTEEM**

- Meetnet
- Meet en regelprotocol

Vaststelling schade, 0-meting, monitoren/bijstelling productieniveau

Met opmerkingen [Deb9]: Ik heb dit meegenomen onder het deel over trillingen omdat het direct hiermee samenhangt. Er is geen sprake is van een veiligheidsrisico maar wel van mogelijke schade door trillingen. Dan heb je een geheel. Up to you, dan even dit deel uit mijn stukje verwijderen.

Bijlagen

Date : 21-6-2018 15:41:22

F [redacted]
 To : "[redacted]@assen.nl, "[redacted]@assen.nl"
 Subject : internetconsultatie op het wetsvoorstel mijnbouwschade

Hoi [redacted]

Zie hieronder
 Hebben jullie daar nog nadere info over ?

Met vriendelijke groet,
 [redacted]
 Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
 Gemeente Aa en Hunze
 Postbus 93 • 9460 AB Gieten
 Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
 [redacted]

Van: [redacted]@drenthe.nl]
Verzonden: donderdag 21 juni 2018 14:57
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: FW: advies aanvullend winningsplan

Ter info.
 Groet, [redacted]

Van: [redacted]@ groningen.nl>
Verzonden: donderdag 21 juni 2018 14:53
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: advies aanvullend winningsplan

Als we 24 juli moeten opsturen dan willen we de week ervoor (di 17 juli) in colleges en staten hebben en zal het de week daarvoor rond 12 juli gereed moeten zijn. Het een en ander is afhankelijk of we alle rapporten op tijd binnen krijgen.

As maandag verwachten we ook de uitvraag voor de internetconsultatie op het wetsvoorstel mijnbouwschade. Lijkt me voor jullie ook relevant. We zijn hier nog aan het kijken wie dit gaan oppakken hier (want het buitelt nu aan stukken en benodigde reacties).

Met vriendelijke groeten

Van: [redacted]@drenthe.nl]
Verzonden: donderdag 21 juni 2018 11:35
Aan: [redacted]@ groningen.nl>
Onderwerp: RE: advies aanvullend winningsplan

Dag [redacted],
 Dank voor de info. Intussen lijken wij ook te worden betrokken.
 Vraagje: wanneer ongeveer verwachten jullie die blauwdruk klaar te hebben?
 Mvg, [redacted]

Van: [redacted]@ groningen.nl>
Verzonden: maandag 18 juni 2018 10:13
Aan: [redacted]@aaenhunze.nl>
CC: [redacted]@ provincieg groningen.nl <[redacted]@ provincieg groningen.nl > [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@tynaarlo.nl' [redacted]@tynaarlo.nl>; [redacted]@gemeentenoordenveld.nl>; [redacted]@gemeentenoordenveld.nl>
Onderwerp: RE: advies aanvullend winningsplan

Planning heeft te maken met uitspraak RvS. We hebben daarnaast aangedrongen om zienswijze niet geheel in zomervakantie Noord te laten vallen. Dit is resultaat.

Van: [redacted]@aaenhunze.nl]
Verzonden: maandag 18 juni 2018 10:11
Aan: [redacted]@ groningen.nl>
CC: [redacted]@ provincieg groningen.nl>; [redacted]@drenthe.nl>; [redacted]@tynaarlo.nl' [redacted]@tynaarlo.nl>; [redacted]@gemeentenoordenveld.nl>; [redacted]@gemeentenoordenveld.nl>
Onderwerp: RE: advies aanvullend winningsplan

Beste [redacted],

Dank voor je bericht. Attent dat je EZK er op hebt gewezen dat ze de 'buitengebied-overheden' ook weer meenemen. Zouden ze toch vanzelfsprekend moeten doen?! Overigens is het wederom geen geweldige timing. Ons college heeft 19 juli de laatste vergadering voor de zomervakantie. Bovendien wil EZK ook het instemmingsbesluit voor het Winningsplan Westerveld (Assen e.o.) nog voor de zomer publiceren

Met vriendelijke groet,
 [redacted]
 Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
 Gemeente Aa en Hunze
 Postbus 93 • 9460 AB Gieten
 Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
 [redacted]

Van: [redacted]@ groningen.nl]
Verzonden: vrijdag 15 juni 2018 16:10
Aan: [redacted]@tynaarlo.nl [redacted]
CC: [redacted]@ provincieg groningen.nl)
Onderwerp: advies aanvullend winningsplan

Dame en heren,

Zojuist heb ik jullie namen doorgegeven aan EZK. Zij zullen jullie het aanvullend winningsplan sturen dat zojuist is vrijgegeven. Dit met de bedoeling dat er op 24 juli weer een advies van de regionale overheden kan worden gestuurd conform de Mijnbouwwet voor het overgangsbesluit 2018/2019.

Het kan zijn dat jullie hierover nog geen brief hebben ontvangen. **We hebben aan EZK doorgegeven dat jullie onderdeel van het beïnvloedingsgebied van het Groningenveld vallen dus waarschijnlijk komt de adviesvraag** een dezer dagen bij jullie op de mat.

Wij zullen als kopgroep Groningen regio weer een blauwdruk maken waar jullie gebruik van kunnen maken.

Met vriendelijke groeten

Van: [REDACTED]

Verzonden: maandag 9 april 2018 14:05

Aan: [REDACTED]@drenthe.nl [REDACTED]@tynaarlo.nl [REDACTED]@aaenhunze.nl;
[REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl

CC: [REDACTED]@provinciegroningen.nl <[REDACTED]@provinciegroningen.nl>

Onderwerp: internetconsultatie wijziging mijnbouwwet mbt Groningenveld

Goedemiddag collega's,

Donderdag 29 maart jl. hebben jullie een mail ontvangen van het ministerie van EZK over een internetconsultatie ivm wijzigingen van de Mijnbouwwet en de Gaswet (alleen tbv Groningenveld). Dit alles naar aanleiding van het besluit van minister Wiebes om de winning uit het Groningenveld terug te brengen naar nul. Uiterlijk vrijdag 13 april moet een eventuele reactie op deze wetswijzigingen via internet zijn ingediend. Een ieder kan op deze internetconsultatie reageren, maar het is niet verplicht.

Ter informatie hebben wij de reactie van de kopgroep Groningen toegevoegd.

Namens de ambtelijke Kopgroep Gaswinning

Met vriendelijke groet,

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 20-3-2017 14:13:51

F

To : ""@plasbossinade.nl

Cc : ""@assen.nl, ""@aaenhunze.nl

Subject : juridische ondersteuning kopgroep Drenthe voor winningsplan Westerveld

Attachment : begeleidende brief bij advies winningsplan Westerveld.pdf;casco advies winningsplan Westerveld 21dec DEF.pdf;adviesverzoek MinEZ winningsplan Westerveld1.pdf;

D

Zoals vorige week vrijdag al telefonisch afgesproken stuur ik jou hierbij de relevante stukken m.b.t. de door ons (naar verwachting) in te dienen zienswijze tegen het winningsplan Westerveld. Het eigenlijke winningsplan en het bijbehorende SodMadvisie zend ik je even via www.wetransfer.com.

Wij (kopgroep Drenthe) zullen bij onze zienswijze waarschijnlijk grotendeels voortborduren op ons eerdere advies. Wij willen bij het opstellen van de zienswijze graag gebruik maken van jouw juridische deskundigheid op het terrein van gaswinnings/winningsbesluiten.

Zoals wij besproken hebben kan dit wellicht door een vorm van meelesen met en advisering op onze concept-zienswijze. Indien nodig op onderdelen met tekstvoorstellen komen voor een juridische formulering van onze inhoudelijke punten.

Wij verwachten dat eind maart de minister van EZ zijn ontwerp-instemmingsbesluit bekend zal maken. Dit betekent dat jouw inzet ongeveer in de periode van week 14 – 19 gewenst zal zijn.

Graag zouden wij van jou een indicatie krijgen van de verwachte inzet/uren in het traject tot indiening van onze zienswijze op basis van de werkrelatie zoals hiervoor omschreven. (E.e.a. vergelijkbaar met hoe wij dit samen in het opstellen van het beroepschrift van de gemeente Tynaarlo tegen het winningsplan Groningenveld hebben opgepakt). Tevens graag een opgave van je uurtarief. Wij gaan uit van declaratie op basis van werkelijk aantal bestede uren.

Wij zijn in afwachting van jouw reactie.
Alvast bedankt!

Met vriendelijke groet,

Beleidsadviseur Wonen en Ruimte

Gemeente Tynaarlo

Postbus 5, 9480 AA Vries | Bzk: Kornoeljeplein 1 Vries

[@tynaarlo.nl](mailto:) | www.tynaarlo.nl | [@kornoeljeplein1](https://www.facebook.com/kornoeljeplein1)

FB Gemeente Tynaarlo

 Tynaarlo gaat voor groen! Denk na voordat u print...

Dit bericht en de eventuele bijlage kan vertrouwelijke of persoonlijke informatie bevatten en is daarom uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u deze boodschap per abuis van ons heeft ontvangen, laat dit dan aan de afzender weten door een korte reactie te sturen. Wij verzoeken u in een dergelijk geval dit bericht en de eventuele bijlagen te vernietigen en geen kopieën op te slaan of door te sturen.

Al onze e-mailberichten worden voor verzending automatisch op virussen gecontroleerd. Er geldt echter geen garantie dat gebruik van e-mail veilig is of dat het gebruik van e-mail geschiedt zonder enige fout. De gemeente Tynaarlo is op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige fout of gebrek in de inhoud van dit e-mailbericht.

Uw brief van
13 oktober 2016

Uw kenmerk
DGETM-EO/16095939

Ons kenmerk
Zaaknummer: 2016/35584
Referentie: 2017/223

Bijlage[n]
1

Behandeld door

Doorkiesnummer
0592 – 266 662

Vries
10 januari 2017

Ministerie van Economische Zaken
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

gemeente Tynaarlo

Onderwerp: Reactie adviesverzoek met betrekking tot winningsplan Westerveld

Geachte minister,

Bij brief van 13 oktober 2016 heeft u ons college gevraagd een advies te geven op het Winningsplan Westerveld, zoals NAM dat heeft opgesteld en u dat ons heeft doen toekomen. Wij hebben waardering voor uw besluit om in het kader van de gaswinning en andere mijnbouwactiviteiten de decentrale overheden nadrukkelijker te betrekken en meer aandacht te geven voor het inwonersperspectief. Met deze brief maken wij graag gebruik van het adviesrecht over dit winningsplan.

Algemeen

Als college van burgemeester en wethouders van Tynaarlo zijn wij rond het thema gaswinning met name kritisch op eventuele gevolgen voor de gemeente Tynaarlo en haar inwoners. Wij hebben ons in ons advies dan ook vooral hierop geconcentreerd. Wel zijn wij nadrukkelijk uit gegaan van het lokale belang (voorkomen van schade en hinder, evenals de schadeafwikkeling) en hebben dit in het voorliggende advies opgenomen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, nemen wij hierin een terughoudende rol aan. Bij het invullen van onze adviesrol hebben wij intensief samengewerkt met de buurgemeenten, waterschappen en provincies.

Resume Advies Winningsplan Westerveld

Voor de exacte inhoud van ons advies verwijzen wij u naar de bijlage bij deze brief.

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners.

Dat wil zeggen dat deze organisaties aangeven dat er geen dusdanige bevingen optreden dat er gevaar ontstaat voor personen. Wel zien wij aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en het daar horende meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren. De resultaten van dit risicobeheerssysteem moeten voor iedereen toegankelijk zijn.

In de gemeente Tynaarlo beperken de maximaal verwachte gevolgen van de gaswinning uit het veld Vries-Zuid zich hoofdzakelijk tot niet-constructieve schade aan gebouwen.

Wij willen daarom dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's. Tevens zijn wij van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Evenals in het aardbevingsgebied Groningen dient er een volledig onafhankelijk orgaan te worden

Postadres

Postbus 5, 9480 AA Vries

Bezoekadres

Kornoeljeplein 1, Vries

Website

www.tynaarlo.nl

Bankrelaties

Telefoonnummer

Faxnummer

E-mail

info@tynaarlo.nl

ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Een dergelijke regeling en onafhankelijk toetsingsorgaan dienen op voorhand een feit te zijn.

Conclusie

Bij het opstellen van het gezamenlijk advies is met de andere gemeenten met wie wij hierin hebben samengewerkt gaandeweg geconcludeerd dat aan essentiële aandachtspunten, door NAM geen of nog onvoldoende aandacht en zorg is besteed. Daarom kunnen we in ons advies niet instemmen met het winningsplan.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

21 December 2016

definitief

***Advies Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING	4
3 HOOFDADVIES	7
4 ALGEMEEN	8
5 COMMUNICATIE	9
6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
6.1 Doelmatigheid	11
6.2 Kadere schade	11
6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa	11
6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	12
7 PRODUCTIE	14
7.1 Productie put Vries-10	14
7.2 Productiesnelheid	14
7.3 Productieniveau high case	15
8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
8.1 Onzekerheden	16
8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	16
9 BODEM BEWEGING	17
9.1 Bodemdaling	17
9.2 Bodemtrilling	17
9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	19
10 SCHADE	20
10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
10.2 Afhandeling van schade	20
10.3 Lusten en lasten	23
11 RISICOBEHEERSYSTEEM	24

1 INLEIDING

U heeft ons in de gelegenheid gesteld om een advies uit te brengen over het door NAM ingediende Winningsplan Westerveld. Aangezien dit plan betrekking heeft op de winning uit aardgasvelden binnen onze verschillende gebiedsbegrenzingsen maken wij graag gebruik van deze mogelijkheid. Bij het maken van het advies hebben wij intensief samengewerkt met de verschillende decentrale overheden die een adviesrecht hebben op het Winningsplan Westerveld.

Wij zijn u erkentelijk dat u in een vroegtijdig stadium van uw besluitvorming ons om advies vraagt op het winningsplan Westerveld 2016 van NAM. Wij maken graag gebruik van dit adviesrecht vanwege de zorg die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied. Wij erkennen dat in de afgelopen periode meer aandacht is gekomen voor de aspecten veiligheid en welzijn van burgers in relatie tot gaswinning. Wij menen echter toch blijvend te moeten aandringen om hierin de positie van de inwoners centraal te stellen. Wij hebben daarom ervoor gekozen ons advies breed in te steken.

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (Staatstoezicht op de Mijnen (SodM, Technische commissie bodembeweging (Tcbb).

Wij vertrouwen erop dat u het advies behandelt conform de relevante bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht en de overwegingen uit ons advies op een zorgvuldige wijze betreft bij uw besluitvorming en ons transparant informeert over uw overwegingen terzake.

Leeswijzer

Wij hebben onze bevindingen, hoofdconclusies en hoofdadvisie samengevat in het eerste hoofdstuk. In de analyse daarachter treft u een uitgebreidere beoordeling aan van het winningsplan met op onderdelen deelconclusies en -adviezen.

2 SAMENVATTING

Vanuit betrokkenheid en zorg en oprechte belangstelling hebben wij de rapporten intensief bestudeerd. Veiligheid van inwoners en het voorkomen en beperken van schade wegen hierin het zwaarst. Alle andere aspecten moeten daaraan ondergeschikt zijn, waaronder economische aspecten en leveringszekerheid.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) geeft over het erkennen van onzekerheden en communiceren de volgende toelichting: Onzekerheid en het reduceren ervan dienen uitgangspunten te zijn van het handelen van betrokken partijen, ook in de communicatie naar burgers. Onderzoek over onzekerheden en het daaraan verbinden van maatregelen is daarbij van cruciaal belang volgens de Raad. Onderzoek mag geen excuus zijn om geen maatregelen te treffen of besluiten uit te stellen. Zij pleit derhalve ook voor het hanteren van het voorzorgsprincipe in dat geval “Better safe than sorry”. Dat betekent in de communicatie over onzekerheden in samenspraak met deskundigen en risicodragers zoeken naar manieren van beheersing van het risico. Communiceren met burgers moet volgens de OvV meer zijn dan alleen voorlichting geven.

Veiligheid wordt door de OvV breed gedefinieerd in termen van objectieve- en subjectieve veiligheid, respectievelijk het uitblijven van lichamelijk letsel ten gevolge van aardbevingen en gemoedsrust van bewoners. “Het gaat om veiligheid van burgers. Kunnen zij erop rekenen dat incidenten worden voorkomen, schade wordt beperkt, risico’s worden beheerst en onzekerheden worden verkend?”. U hebt hierop gereageerd met: “De Raad heeft met haar rapportage en aanbevelingen vooral willen bereiken dat bij activiteiten in de diepe ondergrond nu en in de toekomst het veiligheidsbelang voldoende aandacht krijgt”. U heeft alle aanbevelingen uit het rapport van de OvV overgenomen. In dit licht bezien dient bij de beoordeling en toetsing van de verschillende aspecten dan ook te worden uitgegaan van een brede benadering van de belangenafweging die aan uw uiteindelijke besluit ten grondslag moet liggen. Het past hierbij niet om u te beperken tot een exacte en enge uitleg van voorgenomen wetgeving.

We hebben ook geconstateerd dat in het winningsplan nog een aantal essentiële onderdelen ontbreekt en het plan gepaard gaat met onzekerheden die betrekking hebben op een veilige gaswinning. Ook constateren wij dat ondanks de ervaringen opgedaan in Groningen, er vooralsnog geen sprake is van een adequate regeling voor de rest van Nederland voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten.

Bij bestudering van het winningsplan en onderliggende stukken hebben wij samengevat de volgende vragen, opmerkingen en adviezen.

Veiligheid

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico’s bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners.

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Tevens hebben wij een aantal ontbrekende zaken geconstateerd. Wij komen hier verderop in ons advies op terug.

Communicatie

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning.

Voorkomen en beperken van schade

In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd. NAM bepaalt daarmee zelf welk niveau van acceptatie daarbij aan de orde is. Er wordt geen aandacht geschonken aan maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken, terwijl dit een voorschrift in de Mijnbouwwet is.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

Bodemdaling

NAM dient inzichtelijk te maken welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling (als resultaat van dit winningsplan Westerveld) kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen en welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden.

Wij zijn van mening dat NAM dient te worden verplicht tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling.

Schadeafhandeling

Wij zijn van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Evenals in het aardbevingsgebied Groningen dient er een volledig onafhankelijk orgaan te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Een dergelijke regeling en onafhankelijk toetsingsorgaan dienen op voorhand een feit te zijn.

Meet- en regelprotocol

De reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid liggen dicht tegen de grens met risicocategorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de Seismische Risico Analyse (SRA) in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem.

Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. Wij zijn van mening dat een risicobeheerssysteem een voorwaarde moet zijn van de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning.

Fracken en zuurstimulatie

Vanwege de mogelijke gevolgen zijn wij van mening dat geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken moeten worden toegestaan.

Schadelijke gevolgen van zuurstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden, omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

3 HOOFDADVIES

Onze bevindingen afgewogen hebbende en uitgaande van de geformuleerde uitgangspunten komen wij tot het volgende hoofdadvies:

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Wij adviseren u vanwege de geconstateerde omissies, bestaande onzekerheden, geen aandacht voor maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken en het ontbreken van een adequate schaderegeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten:

Primair: **niet** in te stemmen met het winningsplan Westerveld 2016 zoals het nu voorligt;

Subsidiar: mocht dit niet uw keuze zijn vanwege de grote onzekerheden en ontbrekende onderdelen slechts in te stemmen met het winningsplan door het hanteren van het voorzorgprincipe "Better safe than sorry" en:

1. NAM en Sodm, binnen een door u gestelde termijn, onvolkomenheden te laten aanvullen;
2. te voorzien in onafhankelijke validatie van onderzoeken en bevindingen;
3. een termijn te stellen aan het winningsplan;
4. hierbij zaken als schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersingsstelsel op voorhand goed en volledig te regelen.

In onderstaande hoofdstukken vindt u de onderbouwing van ons hoofdadvies en overige adviezen.

4 ALGEMEEN

Het adviesrecht voor de decentrale overheden, zoals dat dit jaar in de wijzigingen Mijnbouwwet is vertaald, hangt vooral samen met de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning.

In uw adviesverzoek schrijft u: “Een van de belangrijkste aanbevelingen uit het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) richt zich op de veiligheid van de burgers en de infrastructurele werken. Een ander belangrijk punt betreft meer aandacht voor het burgerperspectief”.

In het winningsplan Westerveld wordt volledig voorbijgegaan aan het burgerperspectief ofwel de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning. Het is voorstelbaar dat NAM in het winningsplan redeneert vanuit haar commercieel belang. NAM dient echter ook maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Dit komt in het winningsplan niet tot uitdrukking. Wij verwachten dat u in uw besluit uw maatschappelijke verantwoordelijkheid duidelijk naar voren laat komen.

Het maatschappelijk draagvlak voor (nieuwe) gaswinningen in ons land neemt af. Dit als gevolg van de aardbevingen in de provincie Groningen, de daarmee samenhangende veiligheidsproblematiek en andere negatieve effecten van de gaswinning. Ook de Drentse decentrale overheden constateren die ontwikkeling. Het versneld terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen is een belangrijke opgave voor onze samenleving. Wij pleiten ervoor dat u met spoed uw beleid inzet op duurzame energie.

Bij de besluitvorming in Groningen heeft u veiligheid, het zo veel mogelijk voorkomen en beperken van schade en het belang van leveringszekerheid het zwaarst laten wegen.

De Drentse situatie is op verschillende onderdelen anders dan Groningen.

Wij hechten vooral waarde aan de volgende aspecten:

- Veiligheid
- Communicatie
- Voorkomen en beperken van schade
- Schadeafhandeling a.g.v. bodemdaling/ bodemtrilling
- Meet- en regelprotocol
- Fracken en zuurstimulatie

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners. Dat wil zeggen dat deze organisaties aangeven dat er geen dusdanige bevingen optreden dat er gevaar ontstaat voor personen. Wel zien wij aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en het daar horende meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren. De resultaten van dit risicobeheerssysteem moeten voor iedereen toegankelijk zijn.

5 COMMUNICATIE

Voor een adequate invulling van het burgerperspectief, zoals u in het adviesverzoek aangeeft, is gedegen, transparante en consistente communicatie een absolute voorwaarde.

Advies:

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Wij adviseren u in uw besluit voorwaarden op te nemen waarmee dit wordt geborgd.

Toelichting:

De verantwoordelijkheid van de lokale overheid is oog te hebben voor de belangen van onze inwoners en deze te borgen.

Wij zijn daarom van mening dat de rol van informatievoorziening over de (gevolgen van) gaswinning niet uitsluitend aan NAM moet worden overgelaten. De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Hiermee moet onnodige onrust en zorg bij inwoners worden weggenomen.

Typerend is de gebrekkige communicatie en afstemming tussen NAM en het ministerie van EZ over de start van de gaswinning uit put Vries-10, die onder het winningsplan Westerveld valt (zie ook hfst 7.1).

Communicatie is een essentieel onderdeel van het omgevingsmanagement, zoals is verwoord in uw visie in de brief aan de Tweede Kamer van 1 februari 2016*).

Uw uitgangspunten daarbij zijn duidelijk:

1. Samenbinden van belanghebbenden
2. Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk
3. Transparantie en vertrouwen
4. Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
5. Maatwerk

Het mag duidelijk zijn dat uw ambitie verder moet gaan dan het organiseren van informatiebijeenkomsten en publicaties over de procedure.

Wij willen graag met u meedenken aan de verdere invulling van de communicatie en het omgevingsmanagement. Daarbij nemen wij graag uw visie als vertrekpunt.

Wij geven u als suggestie dat NAM een breed communicatieplan opstelt dat in overleg en instemming met u en lokale overheden tot stand komt. Communicatie die staat in een breder perspectief van omgevingsmanagement, rekening houdend met de 'belevingswereld' van onze inwoners.

Het winningsplan is geschreven voor ingewijden en lastig leesbaar voor inwoners. Zij mogen een zienswijze op het winningsplan indienen maar dan moeten zij de inhoud hiervan wel kunnen doorgronden. Daarom adviseren wij u voorafgaand aan het maken van een ontwerpbesluit een publieksvriendelijke oplegger van het winningsplan op te stellen.

In dit kader vragen wij u tevens de risicoanalyse van de gasvelden Vries Zuid en Eleveld nader te duiden. Uit het winningsplan blijkt dat volgens de SRA de gasvelden Vries Zuid en Eleveld bijna in risicoklasse 2 vallen. In zowel het winningsplan als in de adviezen van Sodm en Tcbb ontbreekt een nadere analyse waarom deze velden hogere risico's met zich meebrengen dan de overige velden. Ligt het aan de inrichting van het gebied of komt het door de bodemopbouw die gevoelig is voor trilling? Toevoeging van deze analyse maakt dat de aangegeven risico's beter zijn te duiden en uit te leggen aan onze inwoners.

6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

In dit hoofdstuk geven we aan welke kaders onduidelijk zijn of ontbreken waaraan het winningsplan is getoetst.

6.1 Doelmatigheid

Advies

Wij verzoeken u inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid.

Toelichting

In het advies van Sodm is een toetsing opgenomen van de winning aan doelmatigheid. Onduidelijk is hoe en waaraan is getoetst. We willen graag inzicht in de afwegingskaders waaraan dit aspect wordt getoetst. De Tweede Kamer heeft aangegeven dat de Minister een afweging moet maken tussen landelijk economische belangen en de lokale veiligheid en schade-effecten. In het verleden zijn de lokale effecten volgens de Tweede Kamer in die afweging onvoldoende meegenomen. In dit kader vragen wij ons af hoe de balans uitvalt tussen economische belangen en de maatschappelijke aanvaardbare gevolgen en risico's die met gaswinning gepaard gaan.

6.2 Kadere schade

Advies

De minister dient zo spoedig mogelijk een kader op te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder 'schade' verstaan wordt.

Toelichting

De (nog niet vastgestelde) wijziging van de Mijnbouwwet noemt als toetsingsgrond voor het eventueel onthouden van de instemming met een winningsplan 'schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan'. Wij constateren dat de adviserende organen Tcbb en Sodm kennelijk ieder een verschillende typering hanteren voor het begrip schade. Dat is niet uit te leggen aan inwoners.

Zolang niet duidelijk is wat onder 'schade' verstaan dient te worden, is toetsing van het winningsplan op dit onderdeel lastig voor velden die gebeeft hebben en in verband waarmee 'schade' is gemeld.

6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa

Advies

Met betrekking tot het Nationale Park Drentse Aa adviseren wij u:

- het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied;
- in uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Zuid (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld het Drentse Aa gebied zoveel mogelijk wordt ontzien.

Toelichting

Wij stellen vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa niet zijn onderzocht althans onvoldoende in beeld zijn gebracht. Er blijkt ook uit niets dat met zekerheid zou kunnen worden gesteld dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Drentse Aa door de exploitatie van de gasvelden in dit winningsplan niet zullen worden aangetast.

Het Drentse Aa gebied is een internationaal uniek gebied, met een zeer hoge beschermingsstatus. Het gebied is een beek- en esdorpenlandschap; het oppervlaktewater van de Drentse Aa dient tevens als bron van drinkwater. Het is een waardevol gebied met een kwetsbaar geohydrologisch systeem waar invloeden vanwege de gaswinning (zoals bodemdaling, zuurstimulatie) niet mogen plaatsvinden.

Voor een correcte beoordeling van de mogelijke gevolgen van de exploitatie van het winningsplan Westerveld voor het Drentse Aa-gebied zou het overigens niet juist zijn om de getroffen en te treffen waterhuishoudkundige maatregelen in het natuurgebied bij het beschouwen van mogelijke effecten van mijnbouwactiviteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van het natuurgebied te betrekken. Compenserende maatregelen maken immers in juridische zin geen onderdeel uit van de beoordeling in het kader van de significantie-toets. Bovendien zijn de watergerelateerde maatregelen in zekere zin met de mijnbouwactiviteiten verbonden, omdat de waterhuishouding noodzakelijkerwijs wel moet worden aangepast als gevolg van de opgetreden bodemdaling die het resultaat is van de gaswinning.

Wij wijzen er op dat de vaststelling en goedkeuring van het winningsplan door de Minister met zich mee brengt dat er een toetsingsmoment ontstaat waarop moet worden beoordeeld of mogelijk significante gevolgen ten gevolge van de mijnbouwactiviteiten in het Westerveld kunnen ontstaan. Dat geldt uiteraard niet alleen voor het Drentse Aa-gebied, maar voor alle Natura 2000-gebieden die door het instemmingsbesluit worden beïnvloed. Deze beoordeling heeft niet of in onvoldoende mate plaatsgevonden ten gevolge waarvan effecten op Natura-2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Bij de actuele stand van zaken voor wat betreft de onbekendheid van de impact van de gaswinning is er naar ons oordeel aanleiding om in het instemmingsbesluit aanvullende restricties op te nemen die waarborgen dat het Nationaal Park Drentse Aa zo veel mogelijk ongemoeid wordt gelaten.

6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

Advies:

Wij verzoeken u aan te geven welke overwegingen ten grondslag liggen aan de keuze om een grote variëteit van kleine gasvelden in het winningsplan Westerveld te vatten? In het kader van de maatschappelijke verantwoording vinden wij het transparanter om per gasveld een winningsplan op te stellen.

Toelichting:

Het winningsplan Westerveld bevat een groot aantal afzonderlijke gasvelden die geen directe relatie met elkaar hebben. Uit het winningsplan Westerveld wordt afgeleid dat een aantal velden nu en naar verwachting in de toekomst niet meer produceren. Waarom zijn die dan toch opgenomen in het winningsplan? Voor de afweging tussen economische belangen en de maatschappelijke effecten is het logischer per producerend gasveld een aparte vergunning en winningsplan op te stellen. De gehanteerde methodiek belemmert nu voor al deze velden afzonderlijk een transparante afweging te kunnen maken.

7 PRODUCTIE

7.1 Productie put Vries-10

Advies:

Wij adviseren u om uw toezegging jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put (put Vries-10) in te trekken en NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavige winningsplan af te wachten.

Toelichting:

“Tijdens het vragenuur van 16 juni 2015 is gesproken over een voorgenomen gaswinning door NAM in Drenthe. Tijdens de mondelinge beantwoording is in algemene zin aangegeven dat er bij winning uit kleine velden een winningsplan moet komen en dat omwonenden, gemeenten en provincies hierop zienswijzen kunnen indienen. Dit is ook bevestigd in de beantwoording van aanvullende schriftelijke vragen van het lid Dik-Faber (CU), waarin is aangegeven dat “in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden” (Kamerstukken 2015-2016, Aangangsel van de Handelingen, 57).”

In het geval van Vries-10 is er een nieuwe boring geweest op basis waarvan NAM voornemens is om gas te gaan winnen. Daarnaast is er juist door de minister aan de Tweede Kamer toegezegd, dat er een adviesrecht wordt toegepast in deze situaties. In het Winningsplan Westerveld is voor Vries-10 sprake van een te winnen hoeveelheid van 0,6 Miljard M3 (high case). Wij zijn van mening dat deze nieuwe winning onderdeel is van dit winningsplan en dat NAM de procedure moet afwachten voordat er uit put Vries-10 gas gewonnen mag worden.

Los van de vraag of er wel of geen vigerend Winningsplan is, moeten wij constateren dat het oude Winningsplan niet voldoet aan de zaken die door de Onderzoeksraad voor de veiligheid zijn geconstateerd. Zo is bij de afgifte van de instemmingsvergunning op het vigerende winningsplan niet getoetst op de veiligheid van burgers (seismische risico analyse). Wij zijn dan ook van mening dat er niet kan worden teruggevallen op een vergunning waarin geen rekening is gehouden met zo een belangrijk aspect.

7.2 Productiesnelheid

Advies:

Wij verzoeken u in uw besluit aandacht te besteden aan de productiesnelheid uit de verschillende gasvelden. Te meer daar vrijwel alle velden in dit winningsplan zich bevinden in de laatste fase van de feitelijke gaswinning. Er lijkt door NAM bij de bepaling van de productiescenario's geen rekening te zijn gehouden met de relatie snelheid drukdaling-bodemtrilling.

Toelichting

De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Een snelle drukdaling in het gesteente kan eerder tot bevingen leiden dan wanneer deze

drukdaling geleidelijk verloopt. Kan NAM aangeven welke hoeveelheid er per jaar per gasveld kan worden onttrokken zonder dat dit tot extra risico op bodemtrilling leidt?

Uit een toelichting van NAM blijkt dat de productiescenario's in het winningsplan zijn gebaseerd op een technische inschatting wat uit de bodem te halen is. In het plan is de winningssnelheid niet aangegeven.

7.3 Productieniveau high case

Advies:

In uw besluit op te nemen dat als NAM het "high case" scenario overschrijdt zij een nieuw winningsplan dient op te stellen en deze ter besluitvorming aan dient te bieden.

Toelichting:

In het advies van Sodem wordt op blz 5 aangegeven dat als een winning het "high case" scenario overschrijdt NAM een nieuwe SRA moet uitvoeren en tevens het winningsplan dient te actualiseren. Deze opmerking bevreemd ons, aangezien wij in de veronderstelling verkeren dat winning buiten de grenzen van het winningsbesluit niet is toegestaan.

Wij zijn van mening dat indien deze situatie zich voordoet er te allen tijde een nieuw winningsplan dient te worden opgesteld.

8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

8.1 Onzekerheden

Advies:

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Toelichting:

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van gegevens van de ondergrond. De samenstelling van de diepe ondergrond is complex en nooit precies in kaart te brengen. De ligging van breuken, de compactiecoëfficiënt etc. zijn gebaseerd op interpretatie van een beperkt aantal bodemgegevens. Dit houdt in dat de resultaten altijd met grote voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd. De Tcbb geeft aan dat in het ergste geval een beving met een magnitude van 3,9 kan plaatsvinden. De zwaarste beving tot nu toe in Groningen was 3,6 in Huizinge (2012). De velden Eleveld en Vries Zuid scoren op factoren als bebouwingsdichtheid en bevolkingsdichtheid duidelijk minder gunstig dan Huizinge. Wij vermoeden op basis van deze aspecten dat in het stedelijk gebied van Assen meer schade kan ontstaan dan de door NAM geformuleerde licht schade aan meerdere, tot matige schade aan enkele gebouwen.

8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Advies:

Wij verzoek u NAM op te dragen de SRA berekening opnieuw uit te voeren. Hierin rekening te houden met de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de gebieden rond de betreffende gasvelden. Evenals de correcte bevolkingsdichtheid ten aanzien van het stedelijke gebied rond het gasveld Eleveld te hanteren. Deze nieuwe SRA-berekening te beschouwen als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de SRA is geen rekening gehouden met de toekomstige inrichting van Werklandschap Assen Zuid en de toeristisch recreatieve zone. De inrichting leidt tot intensievere bebouwing van bedrijven in het gebied dan nu het geval is. Ook de noordelijke blokken van Eleveld vallen binnen het stedelijk gebied van Assen met o.a. de aanwezigheid van een ziekenhuis in de directe nabijheid.

Waarom wordt voor bepaling risicoklasse uitgegaan van lage bevolkingsdichtheid (250-500 inw/km²)? Een substantieel deel van het gasveld Eleveld ligt namelijk in het stedelijk gebied van Assen met hogere dichtheid (500-1000 inw/km²). Een herberekening zal leiden tot een andere risico inschatting. Dit maakt het noodzakelijk dat alle adviesorganen zich hierover opnieuw een oordeel moeten kunnen vormen.

9 BODEMBEWEGING

9.1 Bodemdaling

Advies

Voor wat betreft de prognose van de bodemdaling die gepaard kan gaan met de gaswinning, adviseren wij u:

- NAM in samenspraak met de betrokken decentrale overheden te laten inventariseren:
 - 1) welke gevolgen de *uiteindelijke totale bodemdaling* die het gevolg is van de gaswinning uit de velden van het winningsplan Westerveld kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen;
 - 2) welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden;
 - 3) NAM te verplichten tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling als voorwaarde te verbinden aan het winningsplan;
- NAM de bodemdalingscomponent die het gevolg is van het leeg produceren van het gasveld Norg na beëindigen van de gasopslag aldaar, weer op te laten nemen in de bodemdalingsprognose voor de jaren 2050 en 2080.

Toelichting

Volgens de prognose zal de verwachte bodemdaling van de resterende gaswinning enkele centimeters bedragen; het merendeel van de daling heeft al plaatsgevonden.

De uiteindelijke *totale* bodemdaling als gevolg van de gaswinning is echter van die omvang dat er wel effecten te verwachten zijn op de waterhuishouding. De kosten voor mitigerende maatregelen zijn uiteraard voor NAM. Daarom is het van belang te inventariseren welke afspraken er bestaan tussen NAM en betrokken waterschap(pen), gemeenten en provincie voor zover er voor hen negatieve effecten zijn. Er mag geen onduidelijkheid bestaan over de vergoeding van dergelijke onkosten.

Het beëindigen en leeg produceren van de gasopslag Norg zal volgens NAM in de toekomst tot een additionele 10 cm bodemdaling leiden. Deze component is verdwenen uit de huidige set prognoses, vanuit de veronderstelling van NAM de gasopslag tot 2080 in werking te zullen hebben. Gezien de grote onzekerheden die er momenteel heersen omtrent de aard van onze toekomstige energievoorziening achten wij deze aanname niet terecht. Wij achten het zinvol op voorhand te weten welke additionele daling in het gebied (op mogelijk kortere termijn dan nu verwacht) nog verdisconteerd moet gaan worden.

9.2 Bodemtrilling

Advies

Omdat NAM in het winningsplan aangeeft dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten, verzoeken wij u:

- het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over te nemen en NAM op te dragen in aanvulling op het KNMI-netwerk seismische apparatuur in en rond de gasvoorkomens Vries-Zuid en Eleveld op te stellen;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden een risicobeheerssysteem te laten ontwikkelen en operationeel te hebben (zie hoofdstuk 9);
- de parameters en randvoorwaarden die NAM hanteert in het door haar op te stellen risicobeheerssysteem goed te laten onderbouwen alvorens dit systeem goed te keuren;
- te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Toelichting

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen ncalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (SodM, Tcbb).

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Wij zijn daarom blij met de toegenomen belangstelling voor dit belangrijke aspect rond de gaswinning. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Uit de analyse van NAM volgt dat alle gasvelden in de laagste seismische risicogroep vallen (categorie I). TNO constateert in haar advies dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid wel dicht tegen categorie 2 aan liggen.

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM menen wij daarom te kunnen opmaken dat er in het kader van bodemtrilling geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de betreffende gasvelden.

Hoewel de veiligheid niet in het geding lijkt te zijn, geeft NAM in het winningsplan aan dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten. In het ernstigste geval kan sprake zijn van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Daarom zien wij wel aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en implementeren voor 1 juni 2017. Tevens het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren (zie hoofdstuk 9).

Tevens kan het risicobeheerssysteem helpen een eventuele zwaardere beving te voorkomen, mits sprake is van de juiste keuze van signaalparameters en het daarbij behorende actieprotocol. Een goede onderbouwing van de gekozen parameters en acties is dus van belang wil het risicobeheerssysteem zinvol zijn. Ook een adequaat seismisch netwerk is hierbij van belang.

9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Advies

Wij adviseren u vanwege de mogelijke gevolgen:

- geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken toe te staan zoals in het winningsplan is omschreven;
- tevens besluitvorming over de toepassing van deze technieken niet alleen bij de toezichthouder (Sodm) neer te leggen, maar hiervoor aparte besluitvorming aan NAM op te leggen met mogelijkheden tot inspraak, zienswijzen en beroep van lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe;
- mocht dit niet uw keuze zijn, dan verzoeken wij u toch in ieder geval in het goedkeuringsbesluit voorwaarden op te nemen ter beperking van risico's voor grond- en drinkwater en ecologie én het optreden van bodemtrilling.

Toelichting

De velden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid vallen gedeeltelijk samen met de boringsvrije zone van de grondwaterwinning Assen-Oost; het veld Assen valt bovendien samen met het grondwaterbeschermingsgebied Assen-West.

Schadelijke gevolgen van reservoirstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Het advies van Sodm is gebaseerd op de bevoegdheid van de afweging over fracken bij de toezichthouder van de gaswinning. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

10 SCHADE

10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

Advies:

Wij adviseren u vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). NAM heeft als initiatiefnemer de zorgplicht voor het voorkomen van schade. In winningsplan wordt geconcludeerd dat er lichte en lokaal mogelijk matige schade kan optreden aan gebouwen. Nergens is in het winningsplan echter terug te lezen wat wordt gedaan om schade te voorkomen. Wij stellen vast dat ten aanzien van het optreden van schade in het winningsplan geen aandacht is op het voorkomen van schade. In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd.

Het Mijnbouwbesluit schrijft voor dat het winningsplan een beschrijving bevat van de mogelijke omvang en verwachte aard van de schade door bodembeweging. Uit het winningsplan blijkt dat het niet goed mogelijk is de omvang en de verwachte aard adequaat te beschrijven. NAM lijkt niet in staat causaliteit aan te geven tussen aardbevingen en omvang en aard van de schade. Het winningsplan lijkt op dit punt niet te voldoen aan de eisen die de wet stelt aan een plan.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

10.2 Afhandeling van schade

Advies

Wij zijn van mening dat:

- een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde is, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen;
- evenals in het aardbevingsgebied Groningen er een volledig onafhankelijk orgaan dient te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.

- in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade;

Toelichting:

Zoals reeds in voorgaande alinea door ons is aangegeven dient het voorkomen en beperken van alle schade als uitgangspunt te worden genomen. Echter kan NAM de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. Dit wordt ook door SodM in haar advies als zodanig aangegeven. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen.

NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen, die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden. Wij zijn van mening dat voornoemde regeling op basis van het burgerlijk wetboek niet altijd voldoende soelaas biedt voor burgers, bedrijven en lokale overheden om op een vlotte en toegankelijke wijze schade te kunnen claimen.

De gaswinning in Groningen heeft voor veel overlast gezorgd in de regio en het gevoel van veiligheid en vertrouwen van de bewoners aangetast. Er is dan ook sprake van een groot wantrouwen van burgers jegens NAM en rijksoverheid. Dit heeft zowel betrekking op de feitelijke gaswinning, als ook het nemen van adequate en toereikende maatregelen om de gevolgen (waaronder schade en overige hinder) zo veel mogelijk te voorkomen en/of te beperken.

Herstel van vertrouwen van onze burgers is naar onze mening dan ook gebaat bij een transparante en toegankelijke organisatie voor de afwikkeling van schademeldingen. Een regeling waarbij het voor burgers en andere partijen niet nodeloos ingewikkeld is om een schademelding in te dienen en de onafhankelijkheid in voldoende mate gewaarborgd is. Dit zodat iedereen in redelijkheid kan vertrouwen op een eerlijke en adequate schadeafwikkeling. Het past niet om daarbij onderscheid te maken tussen de omvang of de locatie waar de schade is ontstaan. Iedere schademelding dient op zijn eigen merites te worden beoordeeld.

Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Tevens dient hierbij de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd te zijn. Wij dringen er daarom bij u op aan dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – er een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tevens zorgt het instellen van een dergelijk orgaan ervoor dat ook ingeval van gestapelde mijnbouw (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil) gedupeerde partijen weten tot welke partij zij zich hiertoe dienen te wenden.

Hoewel door uw minister in de Tweede Kamer reeds toezeggingen zijn gedaan aangaande het instellen een dergelijke onafhankelijk orgaan voor de afwikkeling van mijnbouwschade, is één en ander vooralsnog geen feit. Wij adviseren u haast te maken met het instellen van een dergelijk onafhankelijk orgaan. Tevens dit te regelen alvorens in te stemmen met het onderhavige winningsplan Westerveld.

10.3 Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij verzoeken u ervoor zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade dient volgens de wet te worden vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

11 RISICOBEBEERSYSTEEM

Advies:

Met betrekking tot het risicobeherssysteem adviseren wij u:

- NAM te verplichten een onafhankelijke nulmeting uit te voeren aan alle gebouwen boven en nabij de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden Eleveld en Vries-Zuid extra versnellingsopnemers te laten installeren en operationeel te hebben;
- bij dit winningsplan een risicobeherssysteem te laten opstellen en als onderdeel op te nemen bij de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning;
- het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren.

Toelichting:

Om de schade door gaswinning goed te kunnen vaststellen is het belangrijk dat de uitgangssituatie goed wordt vastgelegd. Het is aan de initiatiefnemer om dit te doen naar goedkeuring van de vergunningverlener. Er wordt al jaren gas gewonnen in het veld maar dit winningsplan is de markering van het moment dat ook het burgerperspectief wordt meegewogen in de besluitvorming. In dat kader is het belangrijk dat schade aan particuliere eigendommen goed wordt geregistreerd.

Zowel NAM als TNO concluderen op basis van de seismische risicoanalyse (SRA) dat alle velden in categorie I vallen. Volgens de leidraad van SodM volstaat voor deze velden monitoring met het huidige gefoon en accelerometer netwerk van het KNMI. Met dit monitoringsnetwerk kunnen aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter worden gelokaliseerd.

Hoewel alle velden in categorie I vallen, liggen de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid echter dicht tegen de grens met categorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de SRA in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeherssysteem.

Het risicobeherssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. De keuze van signaalparameters en bijbehorende (re)acties dient dan ook zodanig onderbouwd te zijn dat hiermee aannemelijk wordt gemaakt dat het systeem zinvol is. Dat wil zeggen, dat aan de hand van de signaalparameters zodanig tijdig kan worden ingegrepen dat het mogelijk optreden van bedoelde schade en risico's voorkomen kan worden.

Ministerie van Economische Zaken

Zaaknr.

te gekomen gem. Tynaarlo

18 OKT 2016

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Tynaarlo
Postbus 5
9480 AA Vries

Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging
Directie Energie en Omgeving

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T [redacted] (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Behandeld door
[redacted]
[redacted]@minez.nl

Ons kenmerk
DGETM-EO / 16095939

Uw kenmerk

Bijlage(n)
1

Datum 13 oktober 2016
Betreft verzoek tot het uitbrengen van advies betreffende het winningsplan Westerveld

Geacht college/bestuur,

Het kabinet heeft naar aanleiding van het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) over de aardbevingsrisico's in Groningen besloten om alle aanbevelingen van de OVV over te nemen.

Een van de belangrijkste aanbevelingen uit het OVV rapport richt zich op de veiligheid van de burgers en de infrastructurele werken. Een ander belangrijk punt betreft meer aandacht voor het burgerperspectief.

Deze en andere aanbevelingen, hebben tot gevolg dat de Mijnbouwwet op verschillende onderdelen zal worden gewijzigd. Deze wijzigingen zijn op 26 november 2015 ingediend bij de Tweede Kamer (TK, 2015-2016, 34348) en het wetsvoorstel zal naar verwachting in de eerste helft van 2017 in werking treden. In afwachting van de inwerkingtreding van het wetsvoorstel, heeft de Minister de Kamer toegezegd zoveel als mogelijk in de geest van de nieuwe Mijnbouwwet te handelen.

Nieuwe Mijnbouwwet

Het besluit om zoveel als mogelijk in de geest van het wetsvoorstel te handelen, heeft tot gevolg dat de veiligheid voor omwonenden, gebouwen en infrastructurele werken getoetst moet worden. Dit houdt in dat de beoordeling van de gevolgen van aardbevingen niet langer wordt beperkt tot de "seismische hazard" (seismische dreiging), maar wordt uitgebreid naar het daadwerkelijke seismische risico (effecten voor omwonenden). Het gevolg is dat de reeds ingediende (wijzigingen van) winnings- en opslagplannen door de operator aangevuld moeten worden met een seismische risicoanalyse (SRA). Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) heeft hiervoor een leidraad opgesteld. U kunt de leidraad vinden op: www.nlog.nl/resources/Seismic_Risk/Tijdelijke%20leidraad%20SRA%20v1-2.pdf

Daarnaast vindt het kabinet het van groot belang dat het burgerperspectief in de besluitvorming wordt meegenomen. Om hieraan tegemoet te komen wordt de uniforme openbare voorbereidingsprocedure in beginsel toegepast bij zowel instemming met nieuwe winnings- en opslagplannen, als bij de wijziging van deze plannen. Dit houdt in dat ontwerpbesluiten ter inzage worden gelegd met de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen. Om verder invulling te geven aan het burgerperspectief krijgen, naast de huidige wettelijke adviseurs (SodM, Tcbb en Mijnraad), ook provincies, gemeenten en waterschappen adviesrecht. Daarnaast vindt er gedurende de periode van terinzagelegging van het ontwerpbesluit ook een informatieavond plaats voor belangstellenden.

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Ons kenmerk
DGETM-EO / 16095939

Verzoek tot advies winningsplan Westerveld

Op 12 september jl. heeft NAM een verzoek tot instemming voor het aangepaste winningsplan Westerveld ingediend. Het winningsplan is aangepast naar aanleiding van het eerder uitgebrachte advies van SodM van eind juni 2016. U vindt het aangepaste winningsplan als bijlage bij deze brief. Onderdeel van dit winningsplan is een confidentieel document dat bedrijfsgevoelige gegevens bevat. Het document is daarom niet openbaar en wij verzoeken hier als zodanig mee om te gaan.

Zoals hier bij [procedure](#) is aangegeven ontvangt u –zodra wij dit hebben ontvangen- per e-mail het advies van SodM en de Tcbb.

*Wij verzoeken u om **binnen 14 weken na dagtekening** van deze brief, advies uit te brengen ten aanzien van het winningsplan Westerveld.*

Specifieke informatiesessie

Zoals hierboven al is aangegeven, wordt per winningsplan een specifieke informatiesessie georganiseerd. Voor deze sessie worden de provincie(s), gemeenten en waterschappen uitgenodigd, die binnen het winnings- of opslaggebied vallen van het desbetreffende plan.

8 november a.s. van 10.00 tot 12.00 uur op het provinciehuis Drenthe, Westerbrink 1 in Assen.

Hiervoor is reeds op 7 oktober jl. per mail een uitnodiging verstuurd.

Achtergrond Winnings- en opslagplannen

In een winnings- of opslagplan wordt beschreven hoe er gewonnen of opgeslagen gaat worden en wat de te verwachte seismische risico's zijn. De scope is dus de ondergrond en de veiligheid (van omwonenden en infrastructurele werken).

Procedure

Wanneer de minister van Economische Zaken, in haar hoedanigheid als bevoegd gezag, van een operator een verzoek tot instemming met een winnings- of opslagplan ontvangt, wordt het betreffende winnings- of opslagplan ter advisering voorgelegd aan de betrokken provincie(s), gemeente(n) en waterschap(pen). De betrokken overheden hebben 14 weken de tijd om advies uit te brengen.

Parallel aan het verzoek tot advies aan de betrokken overheden, wordt Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) verzocht om binnen 6 weken advies uit te brengen. Zodra dit advies is ontvangen wordt deze aan de betrokken overheden gestuurd.

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Vervolgens wordt het advies van SodM samen met het winningsplan ter advisering voorgelegd aan de Technische commissie bodembescherming (Tcbb). De Tcbb heeft 4 weken de tijd om advies uit te brengen. Zodra het advies is ontvangen, wordt ook deze aan u gestuurd.

Ons kenmerk
DGETM-EO / 16095939

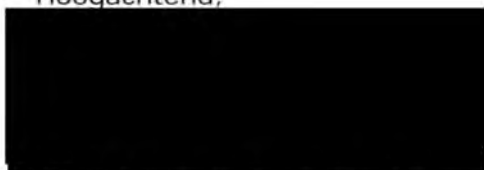
2 weken na ontvangst van het advies van SodM, wordt een overleg georganiseerd, waar de betrokken overheden specifieke vragen kunnen stellen naar aanleiding van het betreffende winnings- of opslagplan. In beginsel zullen hierbij ook SodM en de operator aanwezig zijn.

Na ontvangst van de adviezen van de betrokken overheden wordt in principe binnen 4 weken advies gevraagd aan de Mijnraad. De Mijnraad ontvangt naast het betreffende winnings- of opslagplan, alle uitgebrachte adviezen.

Vervolgens zal een ontwerpbesluit worden opgesteld, waarin de adviezen worden meegewogen. Tijdens de 6 weken durende ter inzage legging van het ontwerpbesluit, kan een ieder zienswijzen indienen. Ook wordt er een bewonersavond georganiseerd, waar men vragen kan stellen over het plan.

Als laatste wordt het definitieve besluit opgesteld. Dit besluit is vatbaar voor beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Hooachtend,

MT-lid directie Energie en Omgeving

Date : 8-4-2016 12:45:55

F

T

Subject : kaartje uit winningsplan Westerveld

Attachment : image002.png;

Hoi

Dit plaatje komt uit het winningsplan Westerveld

NLOG_FieldAsset_8543_Winningsplan_Westerveld_-_actualisering_december_2013

Groeten

	<p>C) Gegevens inzake bodembeweging als gevolg van de winning van koolwaterstoffen. (Alleen in te vullen voor winningsplannen voor voorkomens gelegen aan de landzijde van de 3 zeemijfzone).</p>
Mw 35 lid 1f	<p>C1) Aard van de bodembeweging</p> <p>☒ bodemdaling Door de winning van koolwaterstoffen uit olie- en gasvoerende gesteentelagen zal de druk in de poriën van het gesteente verminderen waardoor compactie van de olie- en gasvoerende lagen optreedt. Dit manifesteert zich aan de oppervlakte in de vorm van bodemdaling. Zie voor een uitgebreide beschrijving van het bodemdalingsproces "Bodemdaling door aardgaswinning - NAM-velden in Groningen, Friesland en het Noorden van Drenthe - Status Rapport 2010 en Prognose tot het jaar 2070" (EP201006302236).</p> <p>☒ bodemtrilling Compactie van de olie- en gasvoerende lagen kan onderlinge beweging tussen gesteentelagen veroorzaken. Dit kan zich soms aan de oppervlakte manifesteren in de vorm van bodemtrillingen.</p>
Mb 24 lid 1m	<p>C2.) Bodemdalingscontour (uiteindelijk verwachte mate van bodemdaling)</p> <p>Gebaseerd op beschikbare gegevens over de ondergrond en het productiescenario zoals beschreven in sectie B5.3 van dit winningsplan is een prognose voor de bodemdaling ten gevolge van gaswinning voor de in dit winningsplan beschreven voorkomens opgesteld.</p> <p>De nog te verwachten bodemdaling door gaswinning uit de in dit winningsplan beschreven voorkomens, die zal worden bereikt in het jaar 2025, is weergegeven in figuur C1.</p> <div data-bbox="183 952 766 1355" data-label="Figure"> </div> <p>Fig. C1 Nog te verwachten bodemdaling (2013 – 2025) veroorzaakt door de gasproductie uit de voorkomens Appelscha, Assen, Een, Eieveld, Norg-Zuid, Roden, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen (cm). De omvang van het gasvoerd gedeelte van het reservoir is in groen aangegeven, die van het watervoerd gedeelte in blauw.</p> <p>De nog te verwachten bodemdaling die wordt veroorzaakt door de gasproductie uit de individuele voorkomens Appelscha, Assen, Een, Eieveld, Norg-Zuid, Roden, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen bedraagt minder dan 2 cm. Aangezien een dergelijke daling kleiner is dan de onzekerheid van de berekening en het ook niet mogelijk is een dergelijke kleine daling met voldoende precisie te meten, zijn er geen figuren getoond van de toekomstige bodemdaling van deze individuele</p>

- 15 -

Winningsplan Westerveld

Met vriendelijke groet,

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gielen
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gielen
www.aaenhunze.nl
Telefoon algemeen:
Telefoon direct:

Van

Verzonden: vrijdag 8 april 2016 12:14

Aan:

Onderwerp: RE: aantekeningen voorlichting EZ Winningsplan Groningen 6/4/2016

Dag allemaal,

Dank voor je terugkoppeling. Er wordt door EZ dus eenzelfde beeld geschetst over de adviesrol als in de bijeenkomst op 14 maart in Drenthe. Wat mij opvalt is dat de rol van de Tcbb niet aan de orde is gekomen. Zij hebben een rol in de toetsing en advisering in het winningsplan op risico op schade door bodembewegingen. Maar goed dat gaan we straks in een vervolgbijeenkomst in Drenthe EZ maar eens over doorzagen.

Denk dat het handig is dat jullie voor het winningsplan Groningen gebruik kunnen maken van de diensten van de kopgroep in Groningen.

Misschien niet fysiek zitting nemen in de kopgroep maar wel gebruik maken van hun raamadvies etc. Dat is ook wat in de bijeenkomst in Tynaarlo jullie heeft toegezegd volgens mij.

V.w.b. de vraag van [REDACTED]:

Ik kan jullie aangeven dat ik het college en raad heb geadviseerd samen te gaan werken met de lokale overheden in Drenthe over de adviesrol voor het aanstaande winningsplan Westerveld in de vorm van een soort van "kopgroep Drenthe".

Zou mooi zijn als Emmen en Westerveld en de waterschappen bij ons reguliere overleg kunnen aansluiten.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

website: www.assen.nl

Van: [REDACTED]@aaenhunze.nl]

Verzonden: donderdag 7 april 2016 14:16

Aan: [REDACTED]@tynaarlo.nl [REDACTED]@drenthe.nl [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: RE: aantekeningen voorlichting EZ Winningsplan Groningen 6/4/2016

H [REDACTED]

Dank voor de snelle- en uitgebreide terugkoppeling. Begrijp ik het goed dat gemeente Noordenveld er niet was? Of hebben zij nog met [REDACTED] contact gehad?

Wat betreft de kernvraag aan het slot:

- Vraag. Wat is positie van kop van Drenthe t.o.v. de kopgroep? Aangegeven dat wij vanuit Tynaarlo geen ambitie hebben om hier zitting in te nemen. We zijn slechts randgebied en missen tevens inhoudelijke kennis en kunde hiervoor. Afspraak met [REDACTED] (gem. Groningen) dat wij eventueel kunnen aanhaken bij de kopgroep en gebruik kunnen maken van hun voorwerk.

Mijn eerste reactie:

Persoonlijk heb ik ook geen ambitie om namens onze gemeente(n) zitting te nemen in de kopgroep.

Hoe ga jij hiermee om naar jouw B/College?

Hoe staat [REDACTED]/provincie hierin?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO

Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93 • 9460 AB Gieten

Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten

www.aaenhunze.nl

-----Oorspronkelijk bericht-----

V [REDACTED]@tynaarlo.nl]

Verzonden: donderdag 7 april 2016 12:18

A [REDACTED]

Onderwerp: aantekeningen voorlichting EZ Winningsplan Groningen 6/4/2016

Aantekeningen voorlichting EZ op Winningsplan Groningen

Datum: 6 april 2016, 15.00 uur

Ondermeer aanwezig:

[REDACTED] projectmanager prov. Groningen [REDACTED], directeur Energie & Omgeving bij ministerie van EZ (o.a. Mijnbouw) [REDACTED], projectleider winningsplan Groningen EZ.

Uit Drenthe: [REDACTED] provincie Drenthe en [REDACTED] (Tynaarlo)

Adviesrecht gemeenten betreffende winningsplannen:

Sinds eind november ligt het wetsvoorstel wijziging van de Mijnbouwwet (versterking veiligheidsbelang mijnbouw en regie opsporings-, winnings- en opslagvergunningen) voor aan de Tweede Kamer.

Onderdeel van deze wijziging is de uitbreiding van de weigeringsgronden en toetsingsgronden voor de beoordeling van een winningsplan. Het is de bedoeling dat hierdoor veiligheid een expliciete plaats krijgt in het afwegingskader. Dit betekent dat de risico's voor omwonenden, gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan met een risicobeoordeling door de mijnbouwmaatschappij in kaart moeten worden gebracht.

Een ander onderdeel van de wijziging van de Mijnbouwwet is het voorgenomen adviesrecht van decentrale overheden bij een besluit over instemming met een (gewijzigd) winningsplan. Deze advisering vindt voorafgaand aan het ontwerp-instemmingsbesluit van de minister plaats. Alle adviezen zullen vervolgens aan de Mijnsraad worden voorgelegd en deze zal de minister een advies geven waarbij de andere adviezen worden betrokken. De Minister heeft aangegeven om vooruitlopend op de wijziging van de Mijnbouwwet, zoveel mogelijk te handelen in lijn met de kabinetsreactie op het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid.

Advisering lokale overheden vooral op de gebieden infrastructuur, bouwwerken etc. Klopt wat in het rapport staat? En alles wat je verder maar wil inbrengen. Overigens maakt schadeafhandeling geen onderdeel uit van het wettelijke toetsingskader.

Tijdlijn:

- half april tot eind mei advisering partijen, w.o. Gemeenten. (we krijgen de stukken ook pas half april)

- 1 juni advisering Mijnsraad

- Juli tot half augustus ter inzage legging ontwerpbesluit

- 1 oktober 2016 moet er een nieuw goedgekeurd winningsplan.

Overleggen:

20 april volgend ambtelijk overleg - voorbereiding winningsplan Groningen + presentatie NAM

26 april bestuurlijk overleg - idem

18 mei ambtelijk overleg

15 juni ambtelijk overleg - (adviesSodM, ontwerpbesluit, ter inzage legging)

20 juni bestuurlijk overleg - ontwerpbesluit.

Begin/medio juli ambtelijk overleg (update planning/proces) Medio september overleggen mbt def. winningsbesluit

Toelichting op wetswijzigingen Mijnbouwwet:

- Winningsplan gaat vooral over HOE je mag winnen. De scope is vooral ondergronds. Bodembeweging etc.
- omgevingsvergunning gaat over het WAAR en de bovengrondse bouwwerken etc.
- opsporingsvergunning, winningsvergunning gaat over WIE, is feitelijk een concessie.

Inhoud winningsplan:

- Formele winningsplan
- Technisch addendum
- meet- en regelprotocol
- Studie en data acquisitie plan. waar werken we aan, hoe gaan we meten en met welke middelen
- inventarisatie/analyse Maatschappelijk risico. Belangrijke vraag uit overleg. hoe gaat EZ dit onderdeel beoordelen? Wat is acceptabel, bv sterkte van dijken en overige kunstwerken? Moet je hier op voorhand niet een norm voor hebben? Op welke termijnen moeten allerlei kunstwerken bv voldoen aan de normen.

Toelichting meet- en regelprotocol. Bedoeld voor bijsturing tijdens de duur van het winningsplan, als de verwachte gevolgen erger blijken dan in winningsplan was aangenomen. Welke aanvullende maatregelen of acties worden dan genomen vanuit EZ en NAM?

Communicatie rond winningsplan en zienswijzeprocedure:

EZ is primair verantwoordelijk voor communicatie ook richting burgers.

vragen tips? Ik heb vanuit Tynaarlo aandacht gevraagd voor de communicatie naar de kop van Drenthe. (gemeenten Aa en Hunze, Tynaarlo en Noordenveld).

Wij zijn geen primair aardbevingsgebied. Veiligheid is wellicht bij ons minder een issue, echter kunnen onze burgers (met name aan de noordelijke rand) wel te maken krijgen met de gevolgen van gaswinning (aardbevingschade). Verzoek aan EZ om zorgvuldig aandacht te besteden aan communicatie naar de inwoners van deze gemeenten.

Overig:

- Vanuit de provincie Groningen aangegeven het prima te vinden dat ook de randgemeenten aanschuiven, ze willen echter dat de 12 gemeenten van het primaire aardbevingsgebied wel hun exclusieve positie/behandeling behouden.
- In Groningen is sprake van een zogenaamde kopgroep (enkele gemeenten, waterschap etc.). Inhoudelijk en procedurele betrokkenheid bij het winningsplan en -besluit. Tevens verzorgen zij de voorbereiding van de ambtelijke advisering/ zienswijzen door alle lokale overheden. Zij maken een soort raamadvisie, waar iedere gemeente naar geloven uit kan putten, dan wel hier zaken aan toevoegen.
- Vraag. Wat is positie van kop van Drenthe t.o.v. de kopgroep? Aangegeven dat wij vanuit Tynaarlo geen ambitie hebben om hier zitting in te nemen. We zijn slechts randgebied en missen tevens inhoudelijke kennis en kunde hiervoor. Afspraak met [REDACTED] (gem. Groningen) dat wij eventueel kunnen aanhaken bij de kopgroep en gebruik kunnen maken van hun voorwerk.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

C) Gegevens inzake bodembeweging als gevolg van de winning van koolwaterstoffen.

(Alleen in te vullen voor winningsplannen voor voorkomens gelegen aan de landzijde van de 3 zeemijlszone).

C1) Aard van de bodembeweging

bodemdaling

Door de winning van koolwaterstoffen uit olie- en gasvoerende gesteentelagen zal de druk in de poriën van het gesteente verminderen waardoor compactie van de olie- en gasvoerende lagen optreedt. Dit manifesteert zich aan de oppervlakte in de vorm van bodemdaling. Zie voor een uitgebreide beschrijving van het bodemdalingsproces "Bodemdaling door Aardgaswinning –NAM-velden in Groningen, Friesland en het Noorden van Drenthe– Status Rapport 2010 en Prognose tot het jaar 2070" (EP201006302236).

bodemtrilling

Compactie van de olie- en gasvoerende lagen kan onderlinge beweging tussen gesteentelagen veroorzaken. Dit kan zich soms aan de oppervlakte manifesteren in de vorm van bodemtrillingen.

C2.) Bodemdalingscontour (uiteindelijk verwachte mate van bodemdaling)

Gebaseerd op beschikbare gegevens over de ondergrond en het productiescenario zoals beschreven in sectie B5.3 van dit winningsplan is een prognose voor de bodemdaling ten gevolge van gaswinning voor de in dit winningsplan beschreven voorkomens opgesteld.

De nog te verwachten bodemdaling door gaswinning uit de in dit winningsplan beschreven voorkomens, die zal worden bereikt in het jaar 2025, is weergegeven in figuur C1.

Fig. C1 Nog te verwachten bodemdaling (2013 – 2025) veroorzaakt door de gasproductie uit de voorkomens Appelscha, Assen, Een, Eleveld, Norg-Zuid, Roden, Vries-Noord, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen (cm). De omvang van het gasvoerend gedeelte van het reservoir is in groen aangegeven, die van het watervoerend gedeelte in blauw.

De nog te verwachten bodemdaling die wordt veroorzaakt door de gasproductie uit de individuele voorkomens Appelscha, Assen, Een, Eleveld, Norg-Zuid, Roden, Vries-Centraal, Vries-Zuid, Witterdiep en Zevenhuizen bedraagt minder dan 2 cm. Aangezien een dergelijke daling kleiner is dan de onzekerheid van de berekening en het ook niet mogelijk is een dergelijke kleine daling met voldoende precisie te meten, zijn er geen figuren getoond van de toekomstige bodemdaling van deze individuele

Date : 7-12-2016 12:31:06

F [REDACTED]
T [REDACTED]

16.484

Subject : Kaartjes bodemdaling gegevens NAM winningsplan Westerveld deel 1

Attachment : Contour_WTV_C1_subs_2013.pdf;

Hoi [REDACTED]

Ik heb geen luchtfoto maar via een truc de topokaart er ondergelegd.

De luchtfoto geeft alleen een beeld van onze gemeente.

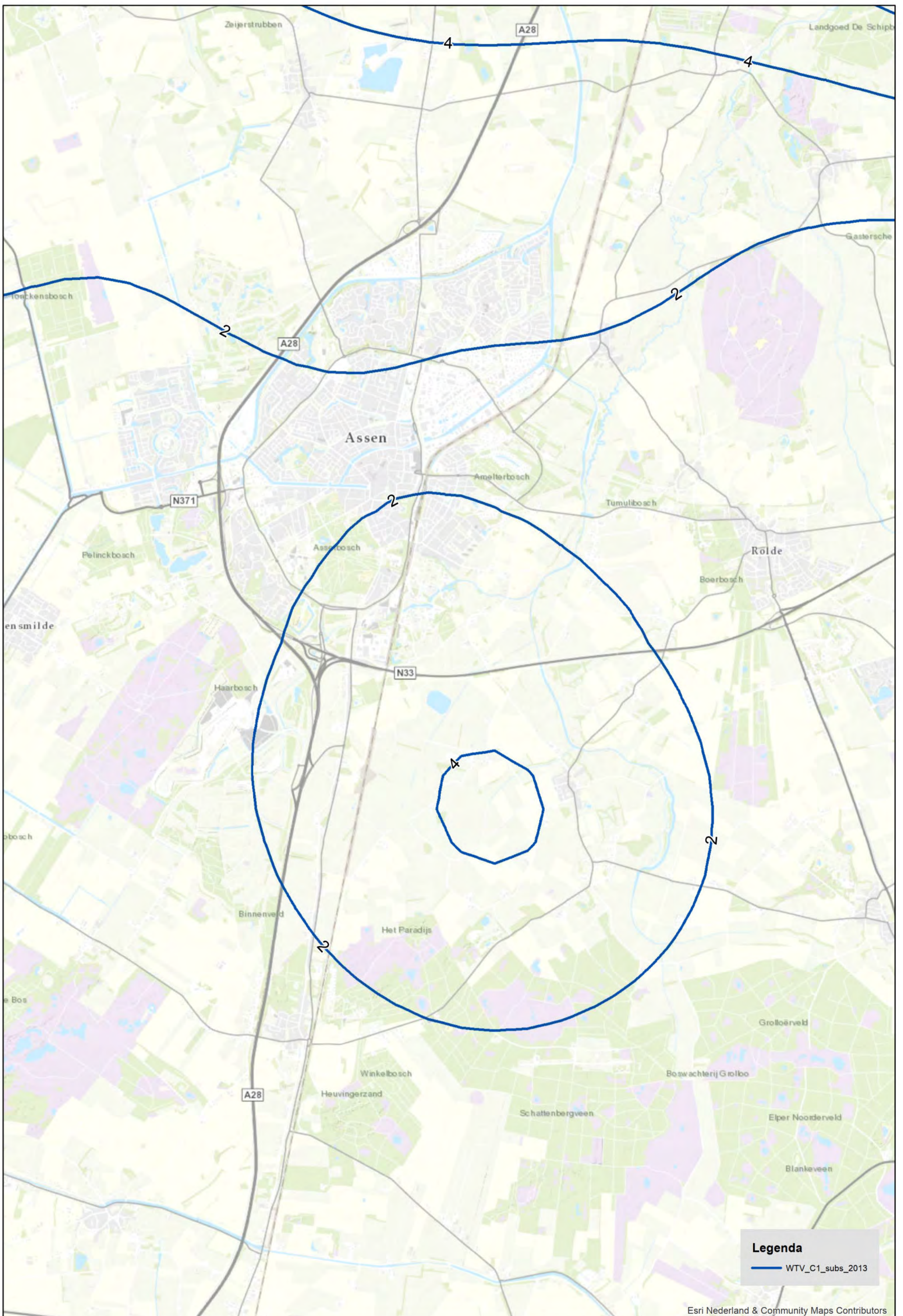
De kaartjes (PDF) zijn in A3 formaat.

Bij vragen weet je mij te vinden.

Groet [REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Legenda

— WTV_C1_subs_2013

Date : 7-12-2016 12:32:47

16.485

F

T

Subject : Kaartjes bodemdaling gegevens NAM winningsplan Westerveld deel 2

Attachment : Contour_WTV_C1_subs_2025.pdf;

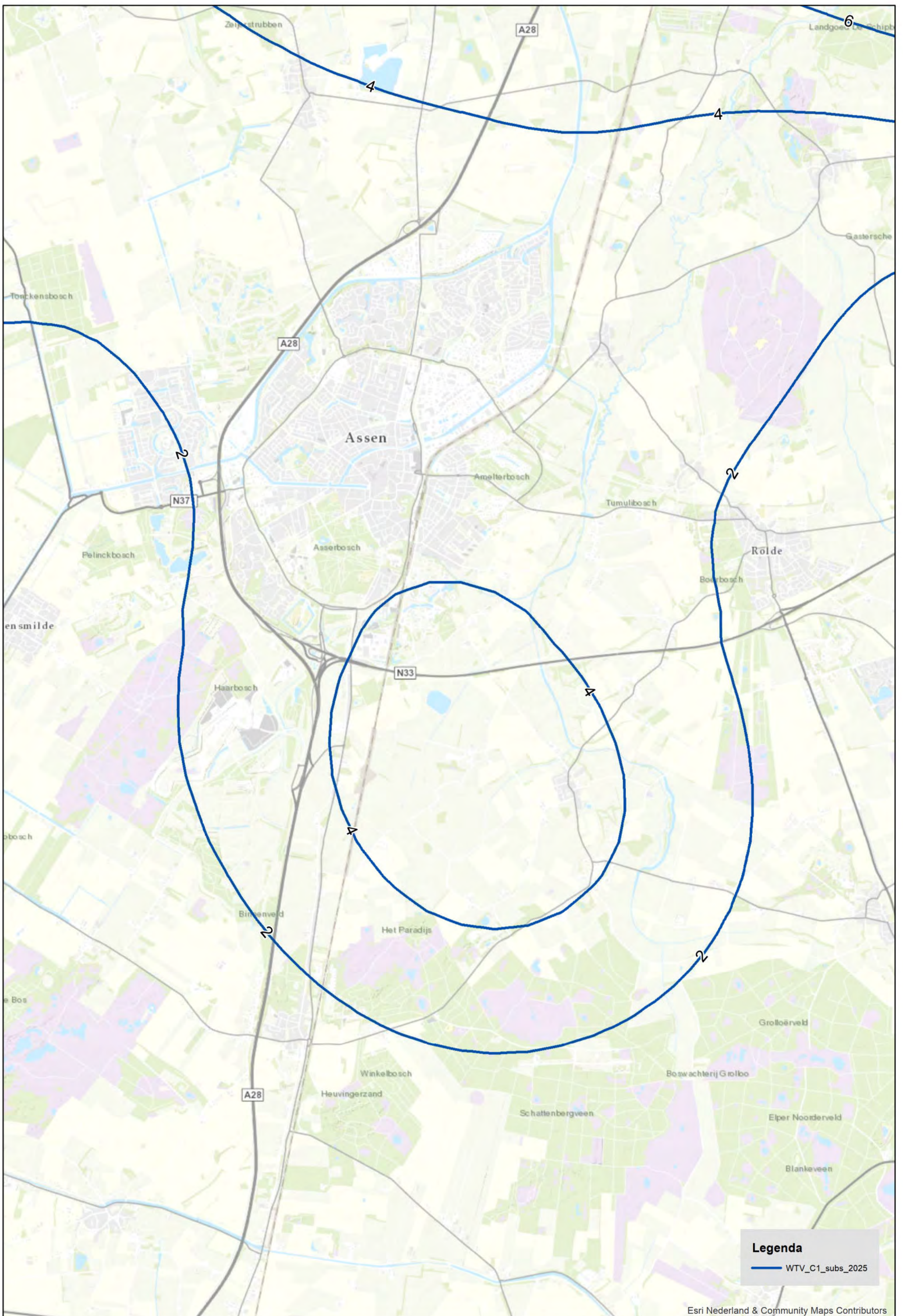
Hoi

Zie bijlage

Groet

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Legenda

— WTV_C1_subs_2025

Date : 7-12-2016 12:34:06

16.486

F

T

Subject : Kaartjes bodemdaling gegevens NAM winningsplan Westerveld deel 3

Attachment : Contour_WTV_C1_subs_2080.pdf;

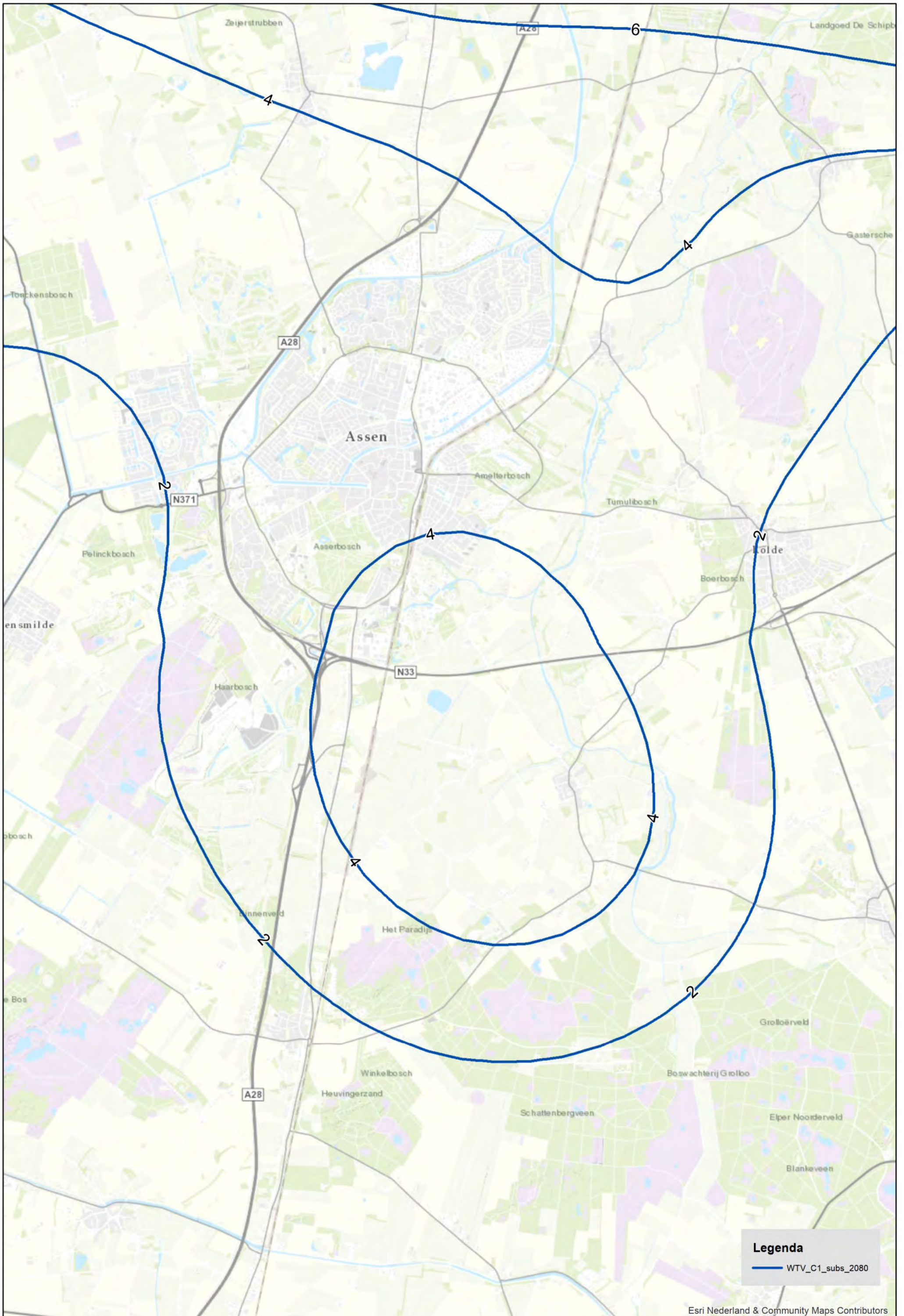
Hoi

Zie bijlage

Groet

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Legenda

— WTV_C1_subs_2080

Date : 12-1-2017 16:38:00

F [REDACTED]
To : "[REDACTED]@tynaarlo.nl, "[REDACTED]@aaenhunze.nl"
C [REDACTED]
Subject : Kamervragen over de put Vries-10 in Assen

Beste [REDACTED],

Recent ontvingen we het bericht van de NAM over hun voornemens met Vries-10.

Over dit onderwerp zijn door [REDACTED] kamervragen gesteld. Het leek me goed om jullie hier even op te attenderen.

Graag bespreek ik binnenkort met jullie hoe we verder richting de NAM zullen reageren.

Vriendelijke groet,

Marco L.J. Out
Burgemeester van Assen

Postbus 30018
9400 RA Assen
telefoon [REDACTED]
bestuurssecretariaat: [REDACTED]

Bezoekadres:
Noordersingel 33
9401 JW Assen

Vragen van het lid [REDACTED] aan de minister van Economische Zaken over de plannen van de NAM om de put Vries-10 in Assen op te starten.

1. Is de minister ervan op de hoogte dat de NAM voornemens is om op korte termijn de winning van aardgas uit een nieuw geboorde put Vries-10 in Assen op te starten?
2. Is de minister bekend dat er op dit moment – mede naar aanleiding van het geactualiseerde Winningsplan Westerveld - bij een deel van de inwoners van Assen en omgeving onrust bestaat over de voorgenomen gaswinning onder het dorp Loon en de Asser wijk Marsdijk en dat er vrees bestaat voor bevingen die kunnen leiden tot schades aan woningen?
3. Herinnert de minister zich zijn antwoord op mijn eerdere schriftelijke vragen, zoals die zijn herhaald in zijn brief aan de Tweede Kamer d.d. 22 november 2016, waarin hij schrijft dat “in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden” (Kamerstukken 2015-2016, Aanhangel van de Handelingen, 57)? Is de minister met mij eens dat de formulering “alle gevallen” uitsluit dat er gewonnen mag worden zonder een goedgekeurd winningsplan, dat tot stand is gekomen met toepassing van de nieuwe procedure inclusief het adviesrecht van lokale overheden en het meenemen van het burger perspectief?
4. Is de minister bekend dat het SodM in haar advies op het Winningsplan Westerveld aangeeft dat er kans bestaat op bevingen en lichte tot matige schades aan gebouwen als gevolg van de winning uit de nieuwe put Vries-10? Zo ja, hoe beoordeelt de minister dit?
5. Is de minister bekend dat de NAM zowel per mail als tijdens een bewonersbijeenkomst eerder in 2016 heeft aangegeven dat er geen gas zal worden gewonnen uit de put Vries-10 zolang er geen besluit door u is genomen op het nieuwe Winningsplan Westerveld? Is de minister met mij eens dat deze belofte moet worden nagekomen?
6. Bent u met mij eens dat voor het winnen van aardgas maatschappelijk draagvlak belangrijk is? Hoe beoordeelt de minister het winnen van gas uit kleine velden in het licht van de uitspraak in de Urgenda-klimaatzaak, het klimaatakkoord van Parijs en de noodzaak tot omschakeling naar een duurzame energievoorziening? Deelt de minister mijn standpunt dat het blijven boren naar gas ecologisch en maatschappelijk niet uit te leggen is?
7. Vindt de minister het - los van het antwoord op vraag 3 en gelet op vraag 4, 5 en 6 – verstandig om op basis van een winningsplan uit 2011, waarbij het burgerperspectief niet is meegenomen, onder stedelijk gebied dat intensief bebouwd is een relatief kleine hoeveelheid aardgas te gaan winnen uit put Vries-10? Zo ja, welke consequenties verbindt de minister hieraan? Zo nee, waarom niet?
8. Is de minister bekend dat de colleges van burgemeester en wethouders van Assen, Tynaarlo en Aa en Hunze de NAM hebben verzocht om geen aardgas te winnen uit de put Vries-10 zolang er geen goedgekeurd winningsplan ligt? Wil de minister zijn antwoord op dit verzoek met de Tweede Kamer delen?
9. Is de minister bereid om de NAM opdracht te geven om de winning uit te stellen tot het Winningsplan Westerveld is goedgekeurd? Zo nee, waarom niet?

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

16.488

Date : 29-12-2016 12:44:30

F [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : Kamervragen

Attachment : kamervragen winning put Vries-10.docx;

H [REDACTED]

Wat denk jij van bijgevoegde stuk? Zie ik nog iets over het hoofd?

W [REDACTED]

Groet,
[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Concept Kamervragen over winning van aardgas uit put Vries-10

Achtergrond informatie voor kamerlid

De minister van EZ heeft aan de gemeenten Assen, Tynaarlo en Aa en Hunze gevraagd advies te geven over het door de NAM ingediende Winningsplan Westerveld; dit conform de aanbevelingen van de Onderzoeksraad Voor de Veiligheid. Dit winningsplan gaat over meerdere kleine gasvelden waaronder het veld Vries-Zuid dat deels onder bebouwd gebied in Assen ligt.

Dit winningsplan heeft geleid tot onrust onder inwoners in het gebied boven het veld Vries-zuid. In het openbare advies van Sodm en de Tcbb valt namelijk te lezen dat er een kleine kans bestaat op bevingen met schades aan gebouwen als gevolg van de gaswinning.

Terwijl de adviestermijn voor het nieuwe winningsplan nog loopt, heeft de NAM aangegeven te willen gaan winnen uit de nieuwe put Vries-10, op basis van het oude winningsplan uit 2011. Dit hebben de gemeentebesturen helaas via de media moeten vernemen. Put Vries-10 is de winningsput die gas moet onttrekken uit het veld Vries-Zuid. Deze put is in 2015 geboord. De NAM wil hier weer gaan winnen na hernieuwde toestemming van Sodm, die een nieuwe risico analyse heeft gemaakt van het oude winningsplan. De Tweede Kamer is door de minister van EZ op 22 november 2016 hierover per brief geïnformeerd. De redenatie is samenvattend: "Het gaat om een winning uit een bestaand veld waarvoor in 2011 een winningsplan is goedgekeurd. Er is alleen maar een nieuwe put geboord om dit veld te bereiken".

Voor de volledigheid melden wij dat het gaat om een relatief kleine hoeveelheid die mag worden gewonnen op basis van het oude winningsplan; iets meer dan 0,1 miljard m³. In het nieuwe Winningsplan Westerveld, wordt toestemming gevraagd om hierboven op, nog maximaal ca. 0,5 miljard m³ te winnen.

In de mondelinge communicatie naar bewoners tijdens een informatie bijeenkomst en in een mail aan de gemeente, heeft de NAM aangegeven geen gas te gaan winnen uit de put Vries-10 zolang het Winningsplan Westerveld niet is goedgekeurd.

In een brief en in twee bestuurlijke gesprekken, hebben de gemeenten Assen, Tynaarlo en Aa en Hunze de NAM gevraagd om niet te winnen zolang er geen goedgekeurd winningsplan is. De NAM wil voornamelijk niet verder gaan dan uitstel tot het einde van de adviestermijn (19 januari a.s.). De argumentatie van de NAM is: "Het mag van Sodm en we hebben flink geïnvesteerd in de boring; uitstel kost ons geld."

Verder is er bestuurlijk contact geweest met de politiek adviseur van minister Kamp. Deze geeft aan dat de minister niet verder zal willen gaan dan een vriendelijk verzoek aan de NAM om nog even te wachten.

Gelet op het bovenstaande, zouden wij u willen vragen om kamervragen te stellen.

Mocht u behoefte hebben aan meer informatie over de situatie in Assen, dan vindt u bijgevoegd de volgende stukken:

- Het door B&W van Assen vastgestelde advies op het Winningsplan Westerveld. (Na behandeling in een ingelaste raadgeving op 12 januari wordt het advies naar de minister van EZ gestuurd).
- De aanbiedingsbrief aan de minister van EZ.
- De brief aan de NAM met het verzoek om de winning uit de put Vries-10 uit te stellen.
- De brief van de minister van EZ aan de Tweede Kamer over de put Vries-10.

Vragen van lid aan de minister van Economische Zaken.

Vraag 1

Is u bekend dat de NAM voornemens is om op korte termijn de winning van aardgas uit de put Vries-10 in Assen op te starten?

Vraag 2

Is u bekend dat er op dit moment – mede naar aanleiding van het Winningsplan Westerveld - bij een deel van de inwoners van Assen en omgeving onrust bestaat over de voorgenomen gaswinning onder het dorp Loon en de Asser wijk Marsdijk en dat er vrees bestaat voor bevingen die kunnen leiden tot schades aan woningen?

Vraag 3

In uw brief van 22 november aan de Tweede Kamer schrijft u het volgende:

“Tijdens het vragenuur van 16 juni 2015 is gesproken over een voorgenomen gaswinning door NAM in Drenthe. Tijdens de mondelinge beantwoording is in algemene zin aangegeven dat er bij winning uit kleine velden een winningsplan moet komen en dat omwonenden, gemeenten en provincies hierop zienswijzen kunnen indienen. Dit is ook bevestigd in de beantwoording van aanvullende schriftelijke vragen van het lid ██████████, waarin is aangegeven dat “in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden” (Kamerstukken 2015-2016, Aanhangsel van de Handelingen, 57). Ofschoon dit in algemene zin juist is, kan zich de situatie voordoen dat er nog productieruimte beschikbaar is onder het geldende winningsplan. Deze situatie doet zich voor bij de put Vries-10 in Drenthe”

In het geval van de put Vries-10 is er geboord om te beoordelen of er gewonnen kan worden. Op basis van de resultaten van de boring heeft de NAM besloten dat er gewonnen kan worden.

Bent u het met mij eens dat de formulering “alle gevallen”, uitsluit dat er gewonnen mag worden zonder een goedgekeurd winningsplan dat tot stand is gekomen met toepassing van de nieuwe procedure inclusief het adviesrecht van lokale overheden en het meenemen van het burger perspectief?

Vraag 4

Is u bekend dat Sodm in haar advies op het Winningsplan Westerveld aangeeft dat er een kleine kans bestaat op bevingen en schades als gevolg van de winning uit put Vries-10?

Vraag 5

Is u bekend dat de NAM zowel per mail als tijdens een bewoners bijeenkomst heeft aangegeven dat er geen gas zal worden gewonnen uit de put Vries-10 zolang er geen besluit door u is genomen op het nieuwe Winningsplan Westerveld?

Vraag 6

Bent u het met mij eens dat voor het winnen van aardgas als transitie brandstof naar een volledig duurzame energieopwekking, maatschappelijk draagvlak belangrijk is?

Vraag 7

Vindt u het - los van het antwoord op vraag 3 en gelet op vraag 4, 5 en 6 – verstandig om zonder goedgekeurd winningsplan onder stedelijk gebied een relatief kleine hoeveelheid aardgas te gaan winnen uit put Vries-10?

Vraag 8

Is u bekend dat de colleges van burgemeester en wethouders van Assen, Tynaarlo en Aa en Hunze de NAM hebben verzocht om geen aardgas te winnen uit de put Vries-10 zolang er geen goedgekeurd winningsplan ligt?

Vraag 9

Bent u bereid om de NAM opdracht te geven om de winning uit te stellen tot het Winningsplan Westerveld is goedgekeurd?

Date : 8-12-2017 13:21:03

16.489

F

To : " [redacted]@drenthe.nl, " [redacted]@wdodelta.nl, [redacted]@wdodelta.nl, [redacted]@tynaarlo.n [redacted] gemeentewesterveld.nl, " [redacted]@wdodelta.nl, " [redacted]@aaenhunze.nl, " [redacted]@dewoldenhoogeveen.nl, [redacted]@vechtstromen.nl, [redacted]@ruddrenthe.nl, " [redacted]hunzeenaas.nl, " [redacted]@coevorden.nl, " [redacted]@ruddrenthe.nl, [redacted]@noorderzijvest.n [redacted]@gemeentenoordenveld.nl" [redacted]@gemeentenoordenveld.nl, [redacted]@meppel.nl, " [redacted]@hunzeenaas.nl, " [redacted]@dewoldenhoogeveen.nl, " [redacted]assen.nl, " [redacted]@overijssel.n [redacted]@overijssel.nl

Subject : Kort verslag overleg extern netwerk mijnbouwwet d.d. 6 december 2017

Attachment : 17-12-06 Afsprakenlijstje.doc;17-11-21 Lijst met nuttige adressen.xlsx;17-11-20 lijst met contactpersonen en vervangers en telefoonnummers.xlsx;image001.png;

Dag allemaal,

Bijgaand het verslag van woensdag jl. en het aangepaste lijstje met contactpersonen en nuttige adressen. Graag ontvang ik nog eventuele aanvullingen. Fijn weekend,

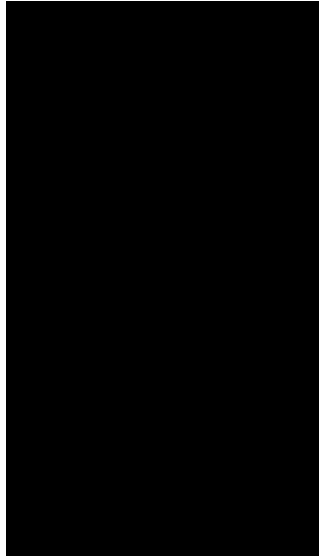
Met vriendelijke groet,

Team Milieu, Bodem en Energie
Telefoon [redacted]
www.provincie.drenthe.nl
provincie Drenthe

Overleg extern kennisnetwerk mijnbouwwet d.d. 6 december 2017

Aanwezig:

gemeente Aa en Hunze
Gemeente de Wolden en Hoogeveen
Gemeente de Wolden en Hoogeveen
Gemeente Borger-Odoorn
Gemeente Meppel
Gemeente Assen
Waterschap Vechtstromen
Waterschap Drents Overijsselse Delta
Gemeente Emmen
Gemeente Noordenveld
Gemeente Midden-Drenthe
RUD
RUD
Provincie Drenthe
Provincie Drenthe

1. Kennismakingsrondje

■■■■ heet iedereen welkom in het Duurzaamheidscentrum. Vanwege een extra info bijeenkomst in Eesveen heeft ■■■■ zich helaas afgemeld. ■■■■ stelt voor om dit bij het volgende overleg weer op de agenda te zetten. De aanwezigen zijn teleurgesteld dat ■■■■ er niet bij kan zijn en willen dat het volgende overleg zo snel mogelijk plaatsvindt. Afsproken wordt, dat er een datumprikker rondgaat voor 2^e, 3^e week januari. Tevens wordt geconstateerd dat er nog geen antwoorden zijn op de vragen aan ■■■■ tijdens het overleg van 11 november. ■■■■ zal hem vragen om de antwoorden. I.p.v. punt 6 ■■■■ de velden te doen.

2. Aanpassing lijst contactpersonen en vervangers en lijst met nuttige adressen

■■■■ licht toe dat het externe netwerk is opgericht om elkaar te helpen, te informeren en om casussen te bespreken. Het is handig om een vast aanspreekpunt per thematiek te hebben. **Het lijstje wordt nog hier en daar aangevuld.** Wat betreft de nuttige adressen; ■■■■ geeft aan behoefte aan informatie van de RUD te krijgen. ■■■■ antwoordt hier mee bezig te zijn, maar hij dit alleen te doen, als hij tijd over heeft. **Hij belooft aan de 1^e contactpersonen uitspraken, kamerstukken etc. te sturen.** ■■■■ stelt voor om af te spreken, dat iedereen informatie kan delen. ■■■■ zou dan liever op een website stukken verzamelen. ■■■■ antwoordt, dat i.k.v. de Omgevingswet er al een groep gedeeld wordt. ■■■■ informeert hoe anderen hier bij kunnen. **Iedereen die nuttige adressen heeft stuurt deze via ■■■■**

3. Afspraken 6 juli 2017

■■■■ vraagt naar de brief m.b.t. het schadeprotocol. ■■■■ antwoordt, dat deze is verstuurd. Er is een gesprek geweest met de bestuursadviseur van EZ. Men heeft stappen ondernomen richting Tcbb. De Tcbb heeft opdracht gekregen om een advies te schrijven en relevante partijen te betrekken. Er volgt nog een gesprek. ■■■■ vraagt ■■■■ **om na te gaan hoe gemeenten en waterschappen betrokken worden.**

N.a.v. de actiepunten vraagt ██████ naar gewenste thema's voor de overleggen, 1 thema per overleg.

- winningsplannen – ██████ (januari)
- structuurvisie ondergrond; ██████ voegt toe dat er nu een concept reactienota op de zienswijze rond gaat. Begin volgend jaar moet er iets gedeeld worden. ██████ vraagt ██████ om aan ██████ te vragen om niet alleen met de provinciale bril te lezen maar ook namens gemeente. ██████ antwoordt dat de VDG een eigen leescommissie heeft
- schadeafhandeling/bodemdaling/bodembeweging – EZ (██████) en indien mogelijk ██████ (advocaat) (februari). ██████ neem hiermee contact op.
- 0-meting – **afgesproken wordt, dat ██████ het initiatief neemt om die gemeentes die hier mee te maken hebben samen te brengen buiten de vergadering om.**

4. Afspraken 18 oktober 2017

Pag. 3, 3 regels boven de 2^e alinea: ██████ merkt op dat er behalve een technische en juridische laag ook een coulance laag is. Verder geen op-en/of aanmerkingen

5. Mededelingen

a. terugkoppeling gesprek 17 oktober EZ over rijksbeleid – ██████

- brief en procedure die uitloopt. In februari contact met ██████
- beleid ondergrond is exclusief opslag kernafval. Men gaat nadenken over nieuw beleid voor de ondergrond (opslag van waterstof etc.), maar niet voor kernafval. Dit ligt bij OPERA. Men wil voorkomen dat er een beleidstekort komt. EZ is bezig met opslag voor de toekomst.
- de balans tussen fossiel en duurzaam is bij het ministerie ook onbekend. Misschien ziet men af van exploitatie van de duurdere gasvelden
- de brief loopt. ██████ merkt op dat in het regeerakkoord staat dat de doelstelling grotendeels moet ██████ kkoord hiervoor Rotterdam en de Noordzee genoemd worden.

b. metingen

Dit komt in februari aan de orde. **Er zal van te voren aan ██████ om antwoord op de vragen in het vorige overleg gevraagd worden.**

6. Rondje langs de velden

- ██████ vertelt dat bij Akzo zoutwinning een nieuwe vergunningstraject rond Hardenberg speelt. Er is verwarring over opslag CO2 en adviesrecht. Hij heeft dit nagevraagd bij SodM. ██████ heeft wel bevestigd dat er adviesrecht is bij opslagplannen.
- ██████: de Wijk II is actueel. De ontwerp zienswijze op het winningsplan is rondgestuurd. Gisteren in het DB. Het advies is gezamenlijk en het waterschap heeft eigen zienswijze, voorsortierend op een mogelijk beroep. ██████ voegt toe dat de gemeente een zienswijze heeft en de punten onderschrijft. Hij merkt dat in het noorden dingen totaal anders beleefd worden dan in de Wijk. Daar komen op een informatieavond nog geen 10 burgers. Hij leert een hoop in dit overleg en kijkt met verbazing naar elders.
- ██████ hoopt niet verrast te worden voor de kerst met een definitief besluit Westerveld. De NAM heeft laatst aangegeven te saneren in Emmen. Een paar velden zijn omgeleid. Bij het vooroverleg heeft hij via ██████ een suggestie gedaan voor de leidingen die blijven liggen. De NAM beheert deze met stikstof, 180 meter diep, met een mantel omgeven. Aardwarmte, duurzame energie zouden ook opties kunnen zijn. Bestuurlijk standpunt is: geen uitbreiding van activiteiten.
- ██████: erkent dat er veel haken en ogen aan het GZI verhaal zitten.

7. Rondvraag

Geen punten meer voor de rondvraag.

Afspraken

Wie	Wat	Wanneer	Uitkomst
	Stuurt datumprikker voor januari overleg met [REDACTED]	z.s.m.	
	Polst [REDACTED] over overleg februari	z.s.m.	
	Vraagt [REDACTED] om antwoord op de gestelde vragen	z.s.m.	
	Onderneemt actie richting gemeenten die met de 0-meting te maken hebben	z.s.m.	
	Uitzoeken inlog groep omgevingswet	z.s.m.	
	Uitzoeken richting Tcbb hoe gemeente en waterschappen betrokken worden		
Allen	Nuttige adressen aan [REDACTED]	z.s.m.	
Allen	Contactpersonenlijstje aanvullen	z.s.m.	
[REDACTED]	Stukken aan 1 ^e contactpersonen	pm	

Lijst met nuttige adressen

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, Directoraat-Generaal Energie, Telecom en Mededinging - Direc
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Mijnbouwbeleid:

██████████@minez.nl (beleidsmedewerker)
██████████@minez.nl (hoofd)
██████████@minez.nl (MT-lid)
██████████@minez.nl ██████████

Mijnbouwvergunningen:

██████████ (projectleider winningsplannen) ██████████@minez.nl ██████████
██████████ (projectsecretaris winningsplannen) ██████████@minez.nl ██████████

De bodemdalingscommissie Fryslan:

Secretaris: ██████████
Voorzitter: ██████████
secretariaat@bodemdalingfryslan.nl

tie Energie en Omgeving. (DGETM-EO)

Contactpersonen advisering mijnbouwactiviteiten ('kennisnetwerk')

Versie 20 november 2017

Waterschap	1^e contactpersoon	mailadres	telefoon	2^e contactpersoon	mailadres		telefoon
Drents Overijsselse Delta							
Hunze en Aa's							
Noorderzijlvest							
Vechtstromen							
Gemeente							
Aa en Hunze							
Assen							
Borger-Odoorn							
Coevorden							
Emmen							
Hoogeveen							
Meppel							
Midden-Drenthe							
Noordenveld							
Tynaarlo							
Westerveld							
De Wolden							
Provincie							
Drenthe							
Drenthe							
Juridisch							
Ondersteuning							
RUD							
Externe veiligheid							

16.490

Date : 17-5-2017 11:45:24

From : [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : laatste conceptversie

Attachment : zienswijze winningsplan Westerveld 16mei.docx;

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

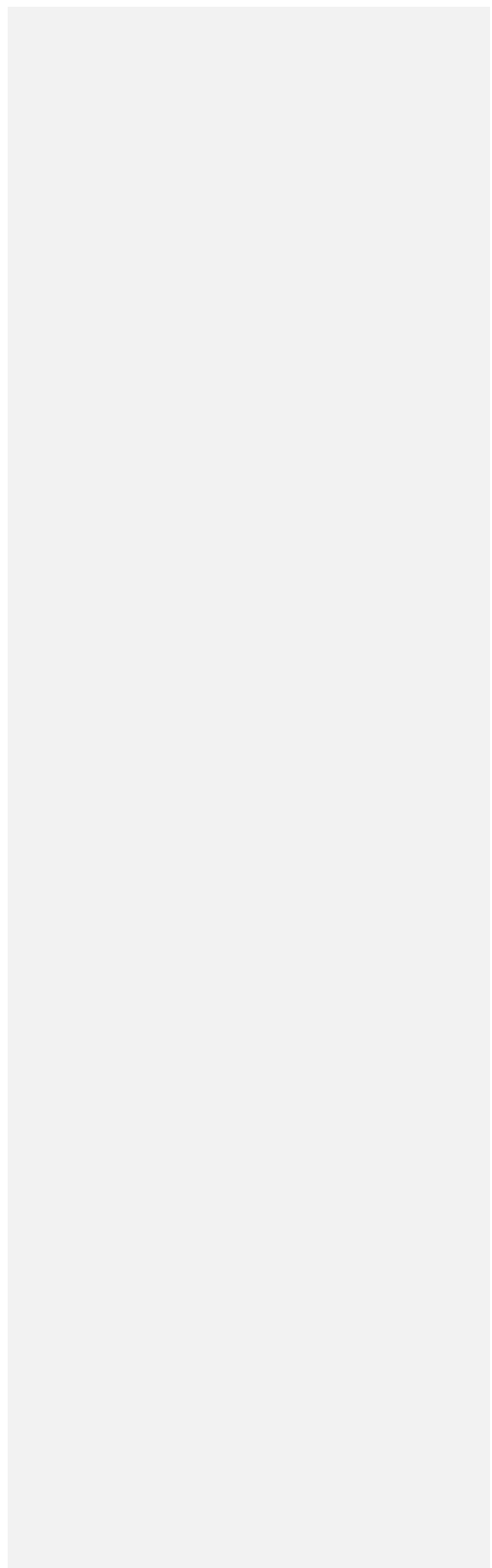
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

11 Mei 2017

concept

**Zienswijze Winningsplan
Westerveld**

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING	5
3 HOOFDADVIES	8
4 ALGEMEEN	9
5 COMMUNICATIE	10
6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	12
6.1 Doelmatigheid	12
6.2 Kadern schade	12
6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa	12
6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	15
7 PRODUCTIE	17
7.1 Productie put Vries-10	17
7.2 Productiesnelheid	17
7.3 Productieniveau high case	18
8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	19
8.1 Onzekerheden	20
8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	21
9 BODEMBEWEGING	22
9.1 Bodemdaling	22
9.2 Bodemtrilling	22
9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	24
10 SCHADE	26
10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	26
10.2 Afhandeling van schade	28
10.3 Lusten en lasten	31
11 RISICOBEHEERSYSTEEM	32

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd.

Hoewel in de afgelopen periode meer aandacht is gekomen voor de veiligheid en het welzijn van onze inwoners, dringen wij er op aan om de positie van de inwoners centraal te stellen. Vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de lokale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Wij vinden dat in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt nog onvoldoende sprake is van een verantwoorde gaswinning. In uw afweging zijn de effecten van de gaswinning in het gebied naar onze mening onvoldoende meegenomen. Onder deze effecten verstaan wij de directe en indirecte gevolgen zoals schade, onveiligheidsgevoel, leefbaarheid en economie.

Met dit instemmingsbesluit komt u slechts ten dele tegemoet aan het door u omarmde advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OvV) dat aangeeft dat het burgerperspectief structureel en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u aan de verschillende adviezen zoveel mogelijk te hebben meegenomen.

Uw besluit baseert u zich voornamelijk op het advies van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) omtrent de doelmatigheid van de winning aangevuld met de resultaten van de seismische risicoanalyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet wel nadrukkelijk meegewogen dienen te worden. Onze adviezen op het winningsplan zien wij onvoldoende terug in uw ontwerp-instemmingsbesluit.

Wij hebben u geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan en subsidiair zaken als onafhankelijke validatie, schadebeperking schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed te regelen. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd. We constateren dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit afwijkt van dit advies. Waar u wel ons adviezen overneemt constateren wij dat dit te algemeen is uitgewerkt en hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de uitwerking ervan. Hoewel de bevoegdheid om af te wijken niet wordt betwist, bevat het besluit onvoldoende motivering voor deze afwijking.

In het algemeen vinden wij het ontwerp-instemmingsbesluit dun gemotiveerd. Er wordt geen duidelijkheid gegeven over tal van onzekerheden en onvolkomenheden waarop wij u in ons advies hebben geattendeerd. Daarnaast moeten tal van zaken nog worden uitgewerkt na het nemen van een besluit. Dit levert voor de inwoners rechtsonzekerheid op.

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft aan dat Nederland aardgas nodig heeft. Dit is correct. De reden hiervan is een tot nu toe achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen. En Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijzen wij u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Wat betreft de gasimport, geeft Noorwegen aan dat ze graag aardgas aan Nederland levert. Wij kunnen geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet ons concluderen dat u een belangenafweging heeft gemaakt tussen economie c.q. inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio.

U bent bevoegd om deze afweging te maken. Wij vragen u echter om dit in de definitieve beschikking transparant te formuleren.

Leeswijzer

Bla die bla

2 SAMENVATTING

Oude tekst

Vanuit betrokkenheid en zorg en oprechte belangstelling hebben wij de rapporten intensief bestudeerd. Veiligheid van inwoners en het voorkomen en beperken van schade wegen hierin het zwaarst. Alle andere aspecten moeten daaraan ondergeschikt zijn, waaronder economische aspecten en leveringszekerheid.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) geeft over het erkennen van onzekerheden en communiceren de volgende toelichting: Onzekerheid en het reduceren ervan dienen uitgangspunten te zijn van het handelen van betrokken partijen, ook in de communicatie naar burgers. Onderzoek over onzekerheden en het daaraan verbinden van maatregelen is daarbij van cruciaal belang volgens de Raad. Onderzoek mag geen excuus zijn om geen maatregelen te treffen of besluiten uit te stellen. Zij pleit derhalve ook voor het hanteren van het voorzorgsprincipe in dat geval "Better safe than sorry". Dat betekent in de communicatie over onzekerheden in samenspraak met deskundigen en risicodragers zoeken naar manieren van beheersing van het risico. Communiceren met burgers moet volgens de OvV meer zijn dan alleen voorlichting geven.

Veiligheid wordt door de OvV breed gedefinieerd in termen van objectieve- en subjectieve veiligheid, respectievelijk het uitblijven van lichamelijke letsels ten gevolge van aardbevingen en gemoedsrust van bewoners. "Het gaat om veiligheid van burgers. Kunnen zij erop rekenen dat incidenten worden voorkomen, schade wordt beperkt, risico's worden beheerst en onzekerheden worden verkend?". U hebt hierop gereageerd met: "De Raad heeft met haar rapportage en aanbevelingen vooral willen bereiken dat bij activiteiten in de diepe ondergrond nu en in de toekomst het veiligheidsbelang voldoende aandacht krijgt". U heeft alle aanbevelingen uit het rapport van de OvV overgenomen. In dit licht bezien dient bij de beoordeling en toetsing van de verschillende aspecten dan ook te worden uitgegaan van een brede benadering van de belangenafweging die aan uw uiteindelijke besluit ten grondslag moet liggen. Het past hierbij niet om u te beperken tot een exacte en enge uitleg van voorgenomen wetgeving.

We hebben ook geconstateerd dat in het winningsplan nog een aantal essentiële onderdelen ontbreekt en het plan gepaard gaat met onzekerheden die betrekking hebben op een veilige gaswinning. Ook constateren wij dat ondanks de ervaringen opgedaan in Groningen, er vooralsnog geen sprake is van een adequate regeling voor de rest van Nederland voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten.

Bij bestudering van het winningsplan en onderliggende stukken hebben wij samengevat de volgende vragen, opmerkingen en adviezen.

Veiligheid

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners.

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Tevens hebben wij een aantal ontbrekende zaken geconstateerd. Wij komen hier verderop in ons advies op terug.

Communicatie

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning.

Voorkomen en beperken van schade

In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd. NAM bepaalt daarmee zelf welk niveau van acceptatie daarbij aan de orde is. Er wordt geen aandacht geschonken aan maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken, terwijl dit een voorschrift in de Mijnbouwwet is.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

Bodemdaling

NAM dient inzichtelijk te maken welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling (als resultaat van dit winningsplan Westerveld) kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen en welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden.

Wij zijn van mening dat NAM dient te worden verplicht tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling.

Schadeafhandeling

Wij zijn van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Evenals in het aardbevingsgebied Groningen dient er een volledig onafhankelijk orgaan te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Een dergelijke regeling en onafhankelijk toetsingsorgaan dienen op voorhand een feit te zijn.

Meet- en regelprotocol

De reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid liggen dicht tegen de grens met risicocategorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de Seismische Risico Analyse (SRA) in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem. Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. Wij zijn van mening dat een risicobeheerssysteem een voorwaarde moet zijn van de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning.

Fracken en zuurstimulatie

Vanwege de mogelijke gevolgen zijn wij van mening dat geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken moeten worden toegestaan.

Schadelijke gevolgen van zuurstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden, omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

3 HOOFDADVIES

Moeten we dit nog zo apart opnemen? In aangepaste vorm herhalen van ons advies.

Onze bevindingen afgewogen hebbende en uitgaande van de geformuleerde uitgangspunten komen wij tot het volgende hoofdadvis:

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Wij adviseren u vanwege de geconstateerde omissies, bestaande onzekerheden, geen aandacht voor maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken en het ontbreken van een adequate schaderegeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten:

Primair: **niet** in te stemmen met het winningsplan Westerveld 2016 zoals het nu voorligt;

Subsidiar: mocht dit niet uw keuze zijn vanwege de grote onzekerheden en ontbrekende onderdelen slechts in te stemmen met het winningsplan door het hanteren van het voorzorgprincipe "Better safe than sorry" en;

1. NAM en Sodm, binnen een door u gestelde termijn, onvolkomenheden te laten aanvullen;
2. te voorzien in onafhankelijke validatie van onderzoeken en bevindingen;
3. een termijn te stellen aan het winningsplan;
4. hierbij zaken als schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersingsysteem op voorhand goed en volledig te regelen.

In onderstaande hoofdstukken vindt u de onderbouwing van ons hoofdadvis en overige adviezen.

4 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit het onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen van 29 april en 15 juli 2016 onder de naam Gronings Perspectief blijkt een duidelijk verband tussen het optreden van schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. De resultaten van het onderzoek laten zien dat schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gepaard gaan met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid.

'In het gebied met schade zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij ervaren veiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts. Met name mensen met meervoudige schade hebben hier last van: bij deze groep is ook de ervaren algehele gezondheid slechter.'

Dit onderzoek bevestigt de eerder gepubliceerde tussenresultaten, dat de veiligheidsbeleving van inwoners negatief wordt beïnvloed en het welzijn en de gezondheid van inwoners lijdt onder de huidige situatie waarin schade en onveiligheid worden ervaren. Dit beeld komt ook naar voren in het woningmarkt- en leefbaarheidsonderzoek

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek in Groningen is er een groot wantrouwen ontstaan bij de bevolking in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. De inwoners van de gebieden waar gas wordt gewonnen moeten meer dan nu het geval is het gevoel krijgen dat er naar hun mening wordt geluisterd en dat daar bij de winning ook rekening mee wordt gehouden. Daarin wordt de regio gesteund door het advies van OvV waarin deze instantie adviseert om bij winningsplannen niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau te kijken, maar ook de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie mee te nemen.

Eigenaren van woningen worden direct in hun portemonnee geraakt doordat woningen in een door gaswinning aangemerkt aardbevingsgebied minder waard blijken.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit besteedt u geen aandacht aan de maatschappelijke gevolgen.

Wij vinden dat u:

1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant dient te betrekken in uw afweging.

5 COMMUNICATIE

Input

Reactie in de trant van "In de nieuwe Mijnbouwwet is aangegeven dat t.b.v. burgerperspectief nieuwe winningsplannen beter leesbaar moeten zijn voor burgers en lokale overheden. Daar voldoet dit winningsplan niet aan. Reparatie wordt niet geborgd in [instemmingsbesluit]

Met opmerkingen [c1]: Ook het ontwerp-instemmingsbesluit is onleesbaar.

Voor een adequate invulling van het burgerperspectief, zoals u in het adviesverzoek aangeeft, is gedegen, transparante en consistente communicatie een absolute voorwaarde.

Advies:

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Wij adviseren u in uw besluit voorwaarden op te nemen waarmee dit wordt geborgd.

Toelichting:

De verantwoordelijkheid van de lokale overheid is oog te hebben voor de belangen van onze inwoners en deze te borgen.

Wij zijn daarom van mening dat de rol van informatievoorziening over de (gevolgen van) gaswinning niet uitsluitend aan NAM moet worden overgelaten. De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Hiermee moet onnodige onrust en zorg bij inwoners worden weggenomen.

Typend is de gebrekkige communicatie en afstemming tussen NAM en het ministerie van EZ over de start van de gaswinning uit put Vries-10, die onder het winningsplan Westerveld valt (zie ook hfst 7.1).

Communicatie is een essentieel onderdeel van het omgevingsmanagement, zoals is verwoord in uw visie in de brief aan de Tweede Kamer van 1 februari 2016*).

Uw uitgangspunten daarbij zijn duidelijk:

1. Samenbinden van belanghebbenden
2. Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk
3. Transparantie en vertrouwen
4. Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
5. Maatwerk

Het mag duidelijk zijn dat uw ambitie verder moet gaan dan het organiseren van informatiebijeenkomsten en publicaties over de procedure.

Wij willen graag met u meedenken aan de verdere invulling van de communicatie en het omgevingsmanagement. Daarbij nemen wij graag uw visie als vertrekpunt.

Wij geven u als suggestie dat NAM een breed communicatieplan opstelt dat in overleg en instemming met u en lokale overheden tot stand komt. Communicatie die staat in een breder perspectief van omgevingsmanagement, rekening houdend met de 'belevingswereld' van onze inwoners.

Het winningsplan is geschreven voor ingewijden en lastig leesbaar voor inwoners. Zij mogen een zienswijze op het winningsplan indienen maar dan moeten zij de inhoud hiervan wel kunnen doorgronden. Daarom adviseren wij u voorafgaand aan het maken van een ontwerpbesluit een publiek-vriendelijke oplegger van het winningsplan op te stellen.

In dit kader vragen wij u tevens de risicoanalyse van de gasvelden Vries Zuid en Eleveld nader te duiden. Uit het winningsplan blijkt dat volgens de SRA de gasvelden Vries Zuid en Eleveld bijna in risicoklasse 2 vallen. In zowel het winningsplan als in de adviezen van Sodm en Tcbb ontbreekt een nadere analyse waarom deze velden hogere risico's met zich meebrengen dan de overige velden. Ligt het aan de inrichting van het gebied of komt het door de bodemopbouw die gevoelig is voor trilling? Toevoeging van deze analyse maakt dat de aangegeven risico's beter zijn te duiden en uit te leggen aan onze inwoners.

6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

6.1 Doelmatigheid

U geeft aan dat de beoordeling van de doelmatigheid van de gaswinning vooral draait om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan voldoet aan wettelijke eisen planmatig beheer en daarom geen reden ziet het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden. Dat laatste getuigt nog van een toetsing van het winningsplan conform de oude Mijnbouwwet.

Uw conclusie lijkt hier te voorbarig. De gewijzigde Mijnbouwwet vraagt ook om een toetsing aan de gevolgen voor veiligheid, voorkomen en beperken schade voor omwonenden natuur en milieu. U geeft in het ontwerpbesluit daarover geen inzicht.

Wij vinden dat u:

1. Bij de beoordeling op doelmatigheid van de winning onderscheidt moet maken in een beoordeling op basis van winbaarheid en een beoordeling op basis van veiligheid, schade en milieu. Dit is voor niet ingewijden nu niet uit het ontwerp-besluit te halen.

6.2 Kadern schade

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Wij zijn ons bewust dat het begrip 'schade' zich niet eenvoudig generiek laat definiëren. Ook Recente Rechterlijke uitspraken getuigen ervan dat de het begrip 'schade' en het aansprakelijkheidsvraagstuk in het mijnbouwdossier nog volop in ontwikkeling zijn. Uw verwijzing naar het per 1 januari 2017 geopende landelijk loket mijnbouwschade en een onafhankelijke beoordeling van schademeldingen stemt ons op dit punt positief. Graag denken wij met u mee over verdere verbetering van een onafhankelijk, adequate en vlotte afhandeling van schademeldingen (zie ook).

Wat vinden we hier nu van ??? Ook advies advocaat

Wij vinden dat u:

6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa

Wij hebben u gevraagd het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied.

U vraagt NAM om de voor deze beoordeling benodigde informatie op korte termijn aan te leveren, zodat deze voorafgaand aan het definitieve besluit meegewogen kan worden.

Wij stellen vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa niet zijn onderzocht.

Een beoordeling van de mogelijke nadelige effecten op het Natura 2000-gebied ontbreekt daarmee in het winningsplan en uw ontwerp- instemmingsbesluit. Met het ontbreken van onderzoek en afweging zijn wij niet in de gelegenheid gesteld om de lokale adviesrol en inwonersperspectief in de zienswijze te kunnen betrekken. Het toevoegen van onderzoek en beoordeling aan uw definitieve besluit achten wij dan ook te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding van dat besluit.

NAM heeft de natuurtoets niet gedaan en dus ook niet in winningsplan opgenomen. EZ stelt dat zij de NAM op korte termijn verzoekt de info alsnog te leveren zodat EZ dat kan meewegen in haar definitieve besluit. Mag dat? Er lijkt in het ontwerp besluit intussen wel een goedkeuring. Aanvullen met tekst Johan Feunekes en advocaat.

Tekst [REDACTED]

Het Drentse Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentse Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincie Groningen en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets bedoeld op pag. 22 van het winningsplan dient zich daarom niet te beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentse Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park.

Het accent van het waterbeheer in het Drentse Aa-gebied ligt op het zo veel mogelijk vasthouden van water in de bovenlopen van het waterhuishoudkundig hoofdsysteem, ter ondersteuning van kwetsbare natuur. Het gebied kent een zeer extensief slotenstelsel dat niet ingericht is op afvoer, maar juist op berging van water. Een groot deel van het gebied is voor haar watervoorziening kwelafhankelijk, hetgeen betekent dat de rol van grondwater voor het gebied minstens zo groot is als de betekenis van oppervlaktewater.

De natuurtoets zal dus ook uitsluitel moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

In het bijgevoegde document "Besluit Europese Kaderrichtlijn Water provincie Drenthe (2016 – 2021)", vastgesteld door Provinciale Staten van de provincie Drenthe op 23 september 2015, is in Tabel 3 (op pag. 12) bijvoorbeeld aangegeven dat voor het Drentse Aa-gebied gewerkt wordt aan het oplossen van bestaande knelpunten wegens een te lage grondwaterstand voor het

Natura-2000-gebied, kwaliteitsrisico's voor de voeding van oppervlaktewater door een te lage grondwaterstand en kwaliteitsrisico's voor drinkwaterwinning.

Een groot deel van het KRW-maatregelenpakket is bij mijn weten weliswaar inmiddels al uitgevoerd, maar ik kan echt niet overzien welke consequenties de gaswinning heeft voor de waterambities die de provincie Drenthe heeft vastgesteld.

In ons eerdere advies hebben we voor het Drentse Aa-gebied in algemene zin ook reeds gewezen op het feit dat er aan de uitvoering van het Winningsplan mogelijk nadelige gevolgen kunnen zijn verbonden voor wat betreft de effectiviteit van de investeringen in de maatregelen ter bescherming en instandhouding van het gebied. In onze zienswijze kan het bovenstaande daar mooi op aanhaken.

2. MER-verplichtingen.

Is voor dit Winningsplan het maken van een MER-rapport niet verplicht vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden?

Juist ook omdat de uitvoering van het plan zeer waarschijnlijk aanmerkelijke negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drentse Aa!

Of wellicht via de Bijlage van het Besluit milieu-effectrapportage 1994?

Leg dit ook voor aan de advocaat, want als het antwoord op deze vraag bevestigend luidt, kunnen we echt 'gaten' schieten in het plan voor wat betreft het ontbreken van de natuurtoets!

Advies

Met betrekking tot het Nationale Park Drentse Aa adviseren wij u:

- het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied;
- in uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Zuid (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld het Drentse Aa gebied zoveel mogelijk wordt ontzien.

Toelichting

Wij stellen vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa niet zijn onderzocht althans onvoldoende in beeld zijn gebracht. Er blijkt ook uit niets dat met zekerheid zou kunnen worden gesteld dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Drentse Aa door de exploitatie van de gasvelden in dit winningsplan niet zullen worden aangetast.

Het Drentse Aa gebied is een internationaal uniek gebied, met een zeer hoge beschermingsstatus. Het gebied is een beek- en esdorpenlandschap; het oppervlaktewater van de Drentse Aa dient tevens als bron van drinkwater. Het is een waardevol gebied met een kwetsbaar geohydrologisch systeem waar invloeden vanwege de gaswinning (zoals bodemdaling, zuurstimulatie) niet mogen plaatsvinden.

Voor een correcte beoordeling van de mogelijke gevolgen van de exploitatie van het winningsplan Westerveld voor het Drentse Aa-gebied zou het overigens niet juist zijn om de getroffen en te treffen waterhuishoudkundige maatregelen in het natuurgebied bij het beschouwen van mogelijke effecten van mijnbouwactiviteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van het natuurgebied te betrekken. Compenserende maatregelen maken immers in juridische zin geen onderdeel uit van de beoordeling in het kader van de significantie-toets. Bovendien zijn de watergerelateerde maatregelen in zekere zin met de mijnbouwactiviteiten verbonden, omdat de waterhuishouding noodzakelijkerwijs wel moet worden aangepast als gevolg van de opgetreden bodemdaling die het resultaat is van de gaswinning.

Wij wijzen er op dat de vaststelling en goedkeuring van het winningsplan door de Minister met zich mee brengt dat er een toetsingsmoment ontstaat waarop moet worden beoordeeld of mogelijk significante gevolgen ten gevolge van de mijnbouwactiviteiten in het Westerveld kunnen ontstaan. Dat geldt uiteraard niet alleen voor het Drentse Aa-gebied, maar voor alle Natura 2000-gebieden die door het instemmingsbesluit worden beïnvloed. Deze beoordeling heeft niet of in onvoldoende mate plaatsgevonden ten gevolge waarvan effecten op Natura-2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Bij de actuele stand van zaken voor wat betreft de onbekendheid van de impact van de gaswinning is er naar ons oordeel aanleiding om in het instemmingsbesluit aanvullende restricties op te nemen die waarborgen dat het Nationaal Park Drentse Aa zo veel mogelijk ongemoeid wordt gelaten.

6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

U motiveert de het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen. Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingskommen, zoals die historisch werden betrokken. Gegeven eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet uw Minister geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Een zelfstandige beoordeling van de verschillende velden/voorkomens sluit op zich beter aan bij een omgevingsgerichte benadering, zoals die met de gewijzigde MbW en de adviesrol van lokale overheden en het inwonersperspectief is beoogd. Gelet op het feit dat de productie uit het Westerveld in de eindfase verkeert daarom aanvaardbaar dit nu niet te wijzigen. Wel vragen wij u daarbij de nadrukkelijk een zo transparant mogelijke afweging te maken in het definitieve besluit.

Wij vinden dat u:
Wat vinden wij??

Advies:

Wij verzoeken u aan te geven welke overwegingen ten grondslag liggen aan de keuze om een grote variëteit van kleine gasvelden in het winningsplan Westerveld te vatten? In het kader van de maatschappelijke verantwoording vinden wij het transparanter om per gasveld een winningsplan op te stellen.

Toelichting:

Het winningsplan Westerveld bevat een groot aantal afzonderlijke gasvelden die geen directe relatie met elkaar hebben. Uit het winningsplan Westerveld wordt afgeleid dat een aantal velden nu en naar verwachting in de toekomst niet meer produceren. Waarom zijn die dan toch opgenomen in het winningsplan? Voor de afweging tussen economische belangen en de maatschappelijke effecten is het logischer per producerend gasveld een aparte vergunning en winningsplan op te stellen. De gehanteerde methodiek belemmert nu voor al deze velden afzonderlijk een transparante afweging te kunnen maken.

7 PRODUCTIE

7.1 Productie put Vries-10

In ons advies hebben we u gevraagd de voorlopige vergunning voor productie uit put Vries 10 in te trekken en de procedure van onderhavig winningsplan af te wachten.

U bent van mening dat deze put een oude niet werkende put in een bestaand gasveld vervangt en dus mag produceren op basis van de bestaande vergunning. Wij delen deze mening niet. Wij beschouwen put Vries 10 wél als een nieuwe winning. Na bestudering van het oude winningsplan van 2013 die als basis fungeert van de bestaande vergunning blijkt:

- dat in dit winningsplan is gesteld dat de productie uit veld Vries Zuid naar verwachting in 2014 zal stoppen en
- dat de productie in het gasveld Vries Zuid sterk is gedaald door overmatige waterproductie. Er wordt gewerkt aan een redevelopmentsstudie (wat dit dan ook mag zijn). Er is hier niet specifiek een put Vries-10 genoemd of op kaart aangegeven.

Pas in het nieuwe winningsplan wordt aangegeven dat in Vries Zuid een nieuw put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Wij zijn van mening dat put Vries-10 niet in hetzelfde gasveld is geboord maar aan de andere kant van een breuk die de gasvelden Vries Zuid en het nieuw aangeboorde gasveld onder de woonwijk Marsdijk (Vries Zuid-Zuid??) scheidt. Dit is ook logisch omdat de putten in het gasveld Vries Zuid zoals in het winningsplan uit 2013 is aangegeven teveel water produceren. Een nieuwe put in een bestaand veld zou hetzelfde probleem opleveren.

Gelet op bovenstaande concluderen wij dat u handelt in strijd met de inhoud van uw brief van 22 november 2016 aan de 2^e kamer (kenmerk DGETM-EO / 16170015) waarin uit uw besluit over de start van winning uit Vries-10 motiveert.

Wij vinden dat u:

1. de toezegging jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put (put Vries-10) in moet trekken en de NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavige winningsplan af te wachten.

7.2 Productiesnelheid

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de productiesnelheid. De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. SodM stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Wij hebben geen reden aan te nemen dat dit fenomeen niet ook voor de gasvelden in Westerveld zou gelden.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: "Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveld systeem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingsnelheid." Deze stelling wordt niet met feiten onderbouwd.

Wij vinden dat u:

2. Wel aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en Sodm en NAM op te dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.

7.3 Productieniveau high case

Wij zijn blij dat u het advies van Sodm onderschrijft dat de NAM het winningsplan moet actualiseren en opnieuw in procedure moet brengen als zij het high case scenario overschrijdt.

8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U bent daar in het ontwerp-besluit niet op ingegaan.

Echter uit de voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden.

Onlangs (31 januari 2017) heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de voorspellingen van de werkelijke bodembeweging door gaswinning werden onderschat. De resultaten daarvan zijn allesbehalve geruststellend. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt.

In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en 4 jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkent.

Onderstaande tekst komt uit publicatie *Evenwichtig omgaan met aardbevingsrisico's van gaswinning in Groningen*: C.A.J. (Charles) Vlek, R. (Robert) Geerts 2

De onzekerheden in de ernst en de beheersbaarheid van het aardbevingsrisico nopen tot flexibel, adaptief risicobeleid. "Adaptief beleid wil zeggen dat de mogelijkheid tot ingrijpen op het risico open wordt gehouden afhankelijk van de ontwikkeling van het risico" (H&M, 2013, p. 17).

Deze conclusie klinkt plausibel (adaptief omgaan met risico's is voor veel mensen dagelijkse praktijk), maar zij is weinig verstrekkend omdat eventuele reductie van de gaswinning vertraagde en onzekere effecten zou hebben. De flexibiliteit in H&M (2013) blijft dan ook beperkt tot zorgvuldige risico-monitoring: hoe reageert de ondergrond op de voortgezette gaswinning, hoe talrijk en hoe zwaar zijn de bevingen, welke schaden en verliezen worden daardoor veroorzaakt?

Daarnaast wijzen H&M op het belang van vrijwilligheid in het accepteren van externe risico's,

maar op dit punt zou de overheid slechts – op de langere termijn – de ‘strategische’ vestiging c.q. verhuizing van bewoners en/of bedrijven kunnen beïnvloeden, d.w.z. een verandering van blootstelling aan risico. Op het tactische en operationele niveau van vrijwillig keuzegedrag (b.v. woninginrichting resp. gedragspatronen) zijn de mogelijkheden beperkt.

Risicovermindering aan de bron (de gaswinning) kan eveneens nodig blijken, maar dit wordt door H&M niet beklemtoond omdat de veiligheidseffecten daarvan immers pas “na een aantal jaren” manifest zouden worden. Op de korte termijn biedt de gaswinning zelf dus weinig flexibiliteit ter beheersing van aardbevingsrisico's.²⁴ Dwingt dit dan niet (ook H&M) welhaast tot risicoacceptatie op de korte termijn? En vraagt het niet dringend om weldoordacht strategisch beleid voor de langere termijn?

Wij vinden dat:

3. uw conclusie dat de genoemde onzekerheden voor u geen aanleiding zijn om de instemming van het winningsplan geheel of gedeeltelijk te weigeren daarom niet voldoende onderbouwd.

In dit verband wijzen wij u op ons verzoek om een nieuwe SRA uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijzen wij u ook op de aard van de bebouwing. Hier zijn ook milieucategorie 4 bedrijven toegestaan. Het kan naar onze mening niet zo zijn, dat hier in een beoordeling van risico's geen rekening mee wordt gehouden.

Wij vinden dat u:

Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren en deze opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs.

8.1 Onzekerheden

Advies:

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Toelichting:

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van gegevens van de ondergrond. De samenstelling van de diepe ondergrond is complex en nooit precies in kaart te brengen. De ligging van breuken, de compactiecoëfficiënt etc. zijn gebaseerd op interpretatie van een beperkt aantal bodemgegevens. Dit houdt in dat de resultaten altijd met grote voorzichtigheid moet worden

geïnterpreteerd. De Tcbb geeft aan dat in het ergste geval een beving met een magnitude van 3,9 kan plaatsvinden. De zwaarste beving tot nu toe in Groningen was 3,6 in Huizinge (2012). De velden Eleveld en Vries Zuid scoren op factoren als bebouwingsdichtheid en bevolkingsdichtheid duidelijk minder gunstig dan Huizinge. Wij vermoeden op basis van deze aspecten dat in het stedelijk gebied van Assen meer schade kan ontstaan dan de door NAM geformuleerde licht schade aan meerdere, tot matige schade aan enkele gebouwen.

8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

In het ontwerp-instemmingsbesluit is sprake van onjuiste en steeds verschillende benamingen van velden en putten. O.a. over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Hierdoor is het voor ons en inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Wij vinden dat u:

- Het ontwerp-besluit op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.

Advies:

Wij verzoek u NAM op te dragen de SRA berekening opnieuw uit te voeren. Hierin rekening te houden met de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de gebieden rond de betreffende gasvelden. Evenals de correcte bevolkingsdichtheid ten aanzien van het stedelijke gebied rond het gasveld Eleveld te hanteren. Deze nieuwe SRA-berekening te beschouwen als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijraad.

Toelichting:

In de SRA is geen rekening gehouden met de toekomstige inrichting van Werklandschap Assen Zuid en de toeristisch recreatieve zone. De inrichting leidt tot intensievere bebouwing van bedrijven in het gebied dan nu het geval is. Ook de noordelijke blokken van Eleveld vallen binnen het stedelijk gebied van Assen met o.a. de aanwezigheid van een ziekenhuis in de directe nabijheid.

Waarom wordt voor bepaling risicoklasse uitgegaan van lage bevolkingsdichtheid (250-500 inw/km²)? Een substantieel deel van het gasveld Eleveld ligt namelijk in het stedelijk gebied van Assen met hogere dichtheid (500-1000 inw/km²). Een herberekening zal leiden tot een andere risico inschatting. Dit maakt het noodzakelijk dat alle adviesorganen zich hierover opnieuw een oordeel moeten kunnen vormen.

9 BODEMBEWEGING

9.1 Invulling van Noordenveld Bodemdaling

Advies

Voor wat betreft de prognose van de bodemdaling die gepaard kan gaan met de gaswinning, adviseren wij u:

- NAM in samenspraak met de betrokken decentrale overheden te laten inventariseren:
 - 1) welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling die het gevolg is van de gaswinning uit de velden van het winningsplan Westerveld kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen;
 - 2) welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden;
 - 3) NAM te verplichten tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling als voorwaarde te verbinden aan het winningsplan;
- NAM de bodemdalingscomponent die het gevolg is van het leeg produceren van het gasveld Norg na beëindigen van de gasopslag aldaar, weer op te laten nemen in de bodemdalingsprognose voor de jaren 2050 en 2080.

Toelichting

Volgens de prognose zal de verwachte bodemdaling van de resterende gaswinning enkele centimeters bedragen; het merendeel van de daling heeft al plaatsgevonden.

De uiteindelijke totale bodemdaling als gevolg van de gaswinning is echter van die omvang dat er wel effecten te verwachten zijn op de waterhuishouding. De kosten voor mitigerende maatregelen zijn uiteraard voor NAM. Daarom is het van belang te inventariseren welke afspraken er bestaan tussen NAM en betrokken waterschap(pen), gemeenten en provincie voor zover er voor hen negatieve effecten zijn. Er mag geen onduidelijkheid bestaan over de vergoeding van dergelijke onkosten.

Het beëindigen en leeg produceren van de gasopslag Norg zal volgens NAM in de toekomst tot een additionele 10 cm bodemdaling leiden. Deze component is verdwenen uit de huidige set prognoses, vanuit de veronderstelling van NAM de gasopslag tot 2080 in werking te zullen hebben. Gezien de grote onzekerheden die er momenteel heersen omtrent de aard van onze toekomstige energievoorziening achten wij deze aanname niet terecht. Wij achten het zinnig op voorhand te weten welke additionele daling in het gebied (op mogelijk kortere termijn dan nu verwacht) nog verdisconteerd moet gaan worden.

9.2 Bodemtrilling

Plaatsing aanvullende seismische apparatuur (zie ook hfst 11)

De minister geeft gehoor aan het punt om extra versnellingsmeters boven de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid te installeren en operationeel te hebben. Wij zijn blij dat u het advies van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad overneemt en de NAM verplicht aanvullende versnellingsopnemers te

plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen grondbeweging en gebouwschade. Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum. Het huidig aantal meetpunten is hiervoor onvoldoende. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningerveld. In dit meetplan mogen TILT-meters daarom niet ontbreken.

Bla bla aanvulling platform OMEM Meetsysteem moet volledige onafhankelijk zijn. Combi 0-meting, Tilt en bewegingsmeters

Wij vinden dat:

6. vanwege het grote risico op bevingen in Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsopnemers en TILT meters moet komen. Het huidig aantal meetpunten is volstrekt onvoldoende om een causaal verband te kunnen leggen.

Vallende objecten

We vinden het jammer dat u niet bent ingegaan op onze vraag om te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Wij vinden dat:

4. Ons alsnog inzicht geeft over op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.

Advies

Omdat NAM in het winningsplan aangeeft dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten, verzoeken wij u:

- het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over te nemen en NAM op te dragen in aanvulling op het KNMI-netwerk seismische apparatuur in en rond de gasvoorkomens Vries-Zuid en Eleveld op te stellen;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden een risicobeheerssysteem te laten ontwikkelen en operationeel te hebben (zie hoofdstuk 9);
- de parameters en randvoorwaarden die NAM hanteert in het door haar op te stellen risicobeheerssysteem goed te laten onderbouwen alvorens dit systeem goed te keuren;
- te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Toelichting

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de

berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (SodM, Tcbb).

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Wij zijn daarom blij met de toegenomen belangstelling voor dit belangrijke aspect rond de gaswinning. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Uit de analyse van NAM volgt dat alle gasvelden in de laagste seismische risicogroep vallen (categorie I). TNO constateert in haar advies dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid wel dicht tegen categorie 2 aan liggen.

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM menen wij daarom te kunnen opmaken dat er in het kader van bodemtrilling geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de betreffende gasvelden.

Hoewel de veiligheid niet in het geding lijkt te zijn, geeft NAM in het winningsplan aan dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten. In het ernstigste geval kan sprake zijn van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Daarom zien wij wel aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en implementeren voor 1 juni 2017. Tevens het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren (zie hoofdstuk 9).

Tevens kan het risicobeheerssysteem helpen een eventuele zwaardere beving te voorkomen, mits sprake is van de juiste keuze van signaalparameters en het daarbij behorende actieprotocol. Een goede onderbouwing van de gekozen parameters en acties is dus van belang wil het risicobeheerssysteem zinvol zijn. Ook een adequaat seismisch netwerk is hierbij van belang.

9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Wij zijn blij met het uitzonderen van de toepassing van zuur- of hydraulische stimulatie op de instemming met het winningsplan.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

Wij vinden dat:

5. Belangrijk dat er bij een eventuele procedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, er sprake moet zijn van voldoende rechtsbescherming, met in ieder geval de mogelijkheid van inspraak, zienswijzen en beroep.

Advies

Wij adviseren u vanwege de mogelijke gevolgen:

- geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken toe te staan zoals in het winningsplan is omschreven;
- tevens besluitvorming over de toepassing van deze technieken niet alleen bij de toezichthouder (Sodm) neer te leggen, maar hiervoor aparte besluitvorming aan NAM op te leggen met mogelijkheden tot inspraak, zienswijzen en beroep van lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe;
- mocht dit niet uw keuze zijn, dan verzoeken wij u toch in ieder geval in het goedkeuringsbesluit voorwaarden op te nemen ter beperking van risico's voor grond- en drinkwater en ecologie én het optreden van bodemtrilling.

Toelichting

De velden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid vallen gedeeltelijk samen met de boringsvrije zone van de grondwaterwinning Assen-Oost; het veld Assen valt bovendien samen met het grondwaterbeschermingsgebied Assen-West.

Schadelijke gevolgen van reservoirstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Het advies van Sodm is gebaseerd op de bevoegdheid van de afweging over fracken bij de toezichthouder van de gaswinning. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

10 SCHADE

Infilling door [REDACTED]

Proces schadeafhandeling

Met opmerkingen [c2]: Hier ook aandacht voor schadeafhandeling bij beëindiging van de NAM. Staat verantwoordelijk.

10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

In ons advies hebben we u geadviseerd om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat onze conclusie onjuist is en dat u van mening bent dat de op grond van de Mbw vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uit geproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Tenslotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

Wij delen uw mening niet. In de betreffende paragrafen uit het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. NAM geeft voorts aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Wat vinden wij:

1. In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).
2. Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mbw minder van belang zijn. De Mbw maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet verlenen van een winningsvergunning geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie cq. grootte van de gasvelden. De Mbw stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f). Aangezien er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, gelden daar de vereisten uit de Mbw onverminderd. Overigens benoemt u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden.
3. Het feit dat voornoemde velden weliswaar in risicoklasse I vallen, zich echter zodanig dichtbij de daarvoor gestelde grenswaarden bevinden, is voor NAM aanleiding

geweest om op diverse terreinen uit te gaan van de vereisten horende bij risicoklasse II.

4. Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat de toezegging van NAM uit het winningsplan te verblijvend en weinig concreet is geformuleerd. Op geen enkele wijze kan de nakoming van deze toezegging worden gecontroleerd en afgedwongen. U stelt dan ook ten onrechte dat door NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.

Tekst

Voorzorgsbeginsel

Volgens de Mijnbouwwet moet het Winningsplan voldoende maatregelen bevatten ter voorkoming (preventie) van schade en nadelige gevolgen. De NAM heeft hieraan in andere Winningsplannen tot nu toe af en toe niet de nodige aandacht besteed.

De nadruk ligt soms te veel bij compensatie / mitigatie en het achteraf vergoeden. Dit is niet in overeenstemming met het voorzorgsprincipe ('better safe than sorry').

Vraag hierover ook uitdrukkelijk een uitspraak van de advocaat! Vindt hij dat er al dan niet in het Winningsplan voldoende rekening wordt gehouden met het wettelijke preventie-uitgangspunt?

Advies:

Wij adviseren u vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). NAM heeft als initiatiefnemer de zorgplicht voor het voorkomen van schade. In winningsplan wordt geconcludeerd dat er lichte en lokaal mogelijk matige schade kan optreden aan gebouwen. Nergens is in het winningsplan echter terug te lezen wat wordt gedaan om schade te voorkomen. Wij stellen vast dat ten aanzien van het optreden van schade in het winningsplan geen aandacht is op het voorkomen van schade. In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd.

Het Mijnbouwbesluit schrijft voor dat het winningsplan een beschrijving bevat van de mogelijke omvang en verwachte aard van de schade door bodembeweging. Uit het winningsplan blijkt dat het niet goed mogelijk is de omvang en de verwachte aard adequaat te beschrijven. NAM lijkt niet in staat causaliteit aan te geven tussen aardbevingen en omvang en aard van de schade. Het winningsplan lijkt op dit punt niet te voldoen aan de eisen die de wet stelt aan een plan.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

10.2 Afhandeling van schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zorg te dragen voor een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet naar onze mening een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Tevens hebben wij u geadviseerd evenals in het aardbevingsgebied Groningen een volledig onafhankelijk orgaan in te stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tenslotte hebben wij u gevraagd in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en NAM; NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Wat vinden wij:

1. Wij zijn verheugd dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens in uw ontwerpwinningbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen.
2. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden. NAM als gasproducent en vergunninghouder en u als vergunningverlenende en toezichthoudende instantie dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Als decentrale overheden hebben wij in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van onze inwoners. Vanuit die verantwoordelijkheid zijn wij overigens graag bereid hierin mee te denken.
3. Volledigheidshalve geven wij hierbij nogmaals aan. Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn. Wij dringen er daarom bij u als verantwoordelijk minister op aan erop toe te zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig

onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). WILLEN WE DIT/EEN DERGELIJK PASSAGE???

4. Tenslotte het volgende. Wij verzoeken u zorg te dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie jegens burgers en andere individuele rechtspersonen ten allen tijde is gegarandeerd.

Advies

Wij zijn van mening dat:

- een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van allebijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde is, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen;
- evenals in het aardbevingsgebied Groningen er een volledig onafhankelijk orgaan dient te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.
- in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade;

Toelichting:

Zoals reeds in voorgaande alinea door ons is aangegeven dient het voorkomen en beperken van alle schade als uitgangspunt te worden genomen. Echter kan NAM de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. Dit wordt ook door SodM in haar advies als zodanig aangegeven. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen.

NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen, die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden. Wij zijn van mening dat voornoemde regeling op basis van het burgerlijk wetboek niet altijd voldoende soelaas biedt voor burgers, bedrijven en lokale overheden om op een vlotte en toegankelijke wijze schade te kunnen claimen.

De gaswinning in Groningen heeft voor veel overlast gezorgd in de regio en het gevoel van veiligheid en vertrouwen van de bewoners aangetast. Er is dan ook sprake van een groot wantrouwen van burgers jegens NAM en rijksoverheid. Dit heeft zowel betrekking op de feitelijke gaswinning, als ook het nemen van adequate en toereikende maatregelen om de gevolgen (waaronder schade en overige hinder) zo veel mogelijk te voorkomen en/of te beperken.

Herstel van vertrouwen van onze burgers is naar onze mening dan ook gebaat bij een transparante en toegankelijke organisatie voor de afwikkeling van schademeldingen. Een regeling waarbij het voor burgers en andere partijen niet nodeloos ingewikkeld is om een schademelding in te dienen en de onafhankelijkheid in voldoende mate gewaarborgd is. Dit zodat iedereen in redelijkheid kan vertrouwen op een eerlijke en adequate schadeafwikkeling. Het past niet om daarbij onderscheid te maken tussen de omvang of de locatie waar de schade is ontstaan. Iedere schademelding dient op zijn eigen merites te worden beoordeeld.

Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Tevens dient hierbij de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd te zijn. Wij dringen er daarom bij u op aan dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – er een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tevens zorgt het instellen van een dergelijk orgaan ervoor dat ook ingeval van gestapelde mijnbouw (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil) gedupeerde partijen weten tot welke partij zij zich hiertoe dienen te wenden.

Hoewel door uw minister in de Tweede Kamer reeds toezeggingen zijn gedaan aangaande het instellen een dergelijke onafhankelijk orgaan voor de afwikkeling van mijnbouwschade, is één en ander vooralsnog geen feit. Wij adviseren u haast te maken met het instellen van een dergelijk onafhankelijk orgaan. Tevens dit te regelen alvorens in te stemmen met het onderhavige winningsplan Westerveld.

10.3 Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij verzoeken u ervoor zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade dient volgens de wet te worden vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

Lusten en lasten

U geeft aan dat de minister toezeggingen heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor o.a. mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPA aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Wij constateren dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. De inwoners moeten het doen met "verkenningen" en "werken aan" met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Wij vinden dat u:

5. In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio.

11 RISICOBEBEERSYSTEEM

Wij zijn blij dat u de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. Helaas geeft u in het voorschrift niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen.

In hoofdstuk xxx benoemden we al de onzekerheden omtrent voorspellingen van bodemtrillingen en gaswinning. Wij vinden dat onze inwoners niet de dupe moeten worden van dit risico.

Wij vinden dat:

6. vanwege het ontbreken van een goed inzicht in de relatie tussen gaswinning en de kans op bevingen het dan ook gerechtvaardigd dat van elk gebouw in en rond het gasveld een opname gemaakt wordt. Wij vinden dat dit in de voorschriften van de vergunning expliciet moet worden opgenomen.

Wij zijn blij dat u het advies van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad overneemt en de NAM verplicht aanvullende versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen groundbeweging en gebouwschade. Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum. Het huidige aantal meetpunten is hiervoor onvoldoende. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningerveld. In dit meetplan mogen TILT-meters daarom niet ontbreken. **Bla bla aanvulling platformOMEM Meetsysteem moet volledige onafhankelijk zijn. Combi 0-meting Tilt en bewegingsmeters**

Wij vinden dat:

7. vanwege het grote risico op bevingen in Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsopnemers en TILT meters moet komen. Het huidige aantal meetpunten is volstrekt onvoldoende om een causaal verband te kunnen leggen.

Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan Sodm. Echter om invulling te geven aan het burgerperspectief zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de vergunning geregeld moeten zijn. De inwoner moet kunnen zien of de NAM aan zijn verplichtingen voldoet in geval van schade. Door de goedkeuring bij het Sodm te leggen is dat niet het geval.

Wij vinden dat:

8. in de vergunning een door Sodm goedgekeurd risicobeheersysteem incl een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.

Advies:

Met betrekking tot het risicobeheerssysteem adviseren wij u:

- NAM te verplichten een onafhankelijke nulmeting uit te voeren aan alle gebouwen boven en nabij de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden Eleveld en Vries-Zuid extra versnellingsopnemers te laten installeren en operationeel te hebben;
- bij dit winningsplan een risicobeheerssysteem te laten opstellen en als onderdeel op te nemen bij de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning;
- het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren.

Toelichting:

Om de schade door gaswinning goed te kunnen vaststellen is het belangrijk dat de uitgangssituatie goed wordt vastgelegd. Het is aan de initiatiefnemer om dit te doen naar goedkeuring van de vergunningverlener. Er wordt al jaren gas gewonnen in het veld maar dit winningsplan is de markering van het moment dat ook het burgerperspectief wordt meegewogen in de besluitvorming. In dat kader is het belangrijk dat schade aan particuliere eigendommen goed wordt geregistreerd.

Zowel NAM als TNO concluderen op basis van de seismische risicoanalyse (SRA) dat alle velden in categorie I vallen. Volgens de leidraad van SodM volstaat voor deze velden monitoring met het huidige geofoon en accelerometer netwerk van het KNMI. Met dit monitoringsnetwerk kunnen aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter worden gelokaliseerd.

Hoewel alle velden in categorie I vallen, liggen de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid echter dicht tegen de grens met categorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de SRA in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem.

Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. De keuze van signaalparameters en bijbehorende (re)acties dient dan ook zodanig onderbouwd te zijn dat hiermee aannemelijk wordt gemaakt dat het systeem zinvol is. Dat wil zeggen, dat aan de hand van de signaalparameters zodanig tijdig kan worden ingegrepen dat het mogelijk optreden van bedoelde schade en risico's voorkomen kan worden.

Date : 17-5-2017 16:52:31

From : "[REDACTED]"

To : "[REDACTED]@tynaarlo.nl" "[REDACTED]@tynaarlo.nl"

Subject : laatste versie

Attachment : zienswijze winningsplan Westerveld 17mei.docx;

D [REDACTED]

Hier de laatste versie.

Heb nav de opmerkingen van gisteren de hoofdstukken tot aan schade bijgewerkt.

Ik ga morgenochtend eerst nog het hoofdstuk risicobeheersysteem aanpassen, daarna kom ik naar Vries.

Wat mij betreft ga jij morgen alvast opnieuw door het stuk heen en check je of de aanpassingen naar jou mening correct zijn.

Daarna kunnen we dan samen helemaal doorheen lopen.

Ga jij na de advocaat nog terug naar Vries?

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....

Gemeente Assen

Noordersingel 33 | Assen

Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....

[REDACTED]
[REDACTED]

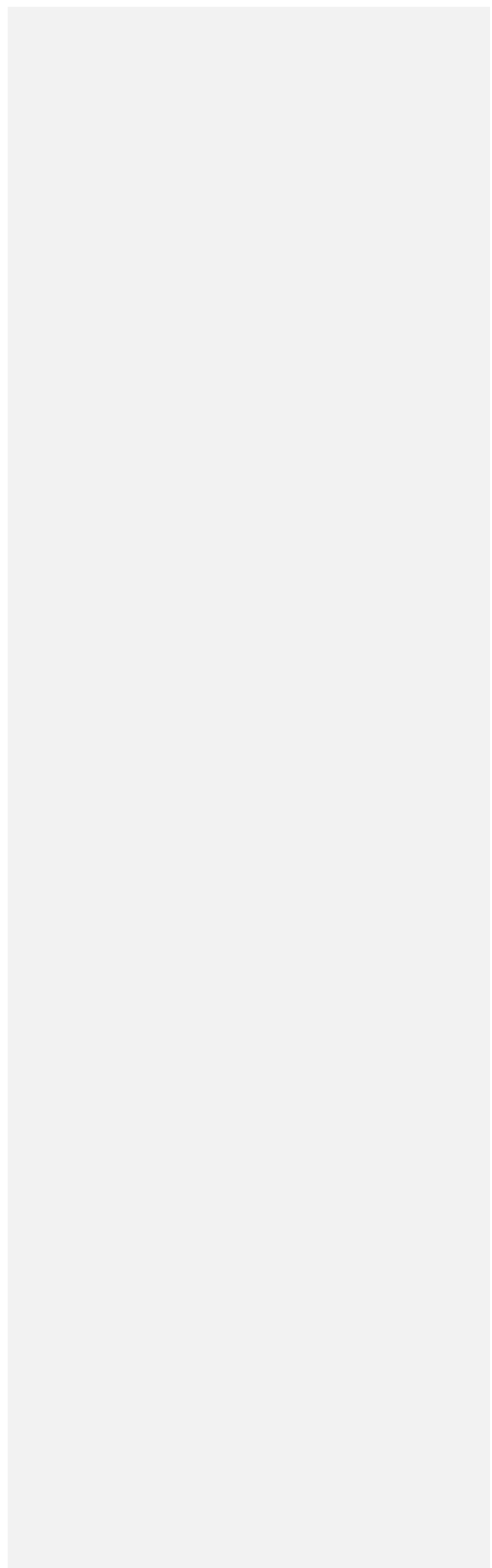
[REDACTED]@assen.nl

website: www.assen.nl

17 Mei 2017

concept

**Zienswijze Winningsplan
Westerveld**

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING	5
3 HOOFDADVIES	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
4 ALGEMEEN	8
5 COMMUNICATIE	9
6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	10
6.1 Doelmatigheid	10
6.2 Kadern schade	10
6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa	11
6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	13
7 PRODUCTIE	15
7.1 Productie put Vries-10	15
7.2 Productiesnelheid	15
7.3 Productieniveau high case	16
8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	17
8.1 Onzekerheden	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	18
9 BODEMBEWEGING	20
9.1 Bodemdaling	20
9.2 Bodemtrilling	20
9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	20
10 SCHADE	21
10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	21
10.2 Afhandeling van schade	23
10.3 Lusten en lasten	26
11 RISICOBEHEERSYSTEEM	27

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u tevens uw reactie op het advies dat wij in januari 2017 op het winningsplan hebben uitgebracht.

Wij hebben u geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan en subsidiair zaken als onafhankelijke validatie, schadebeperking schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed te regelen. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd.

We zien dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit op een aantal punten tegemoet komt aan ons advies. In ons advies hebben we niet alleen naar de technisch juridische aspecten gekeken maar het winningsplan ook beoordeeld op de maatschappelijke consequenties. De aanleiding voor de gewijzigde Mijnbouwwet was immers vooral bedoeld om het burgerperspectief goed mee te nemen in de beoordeling van de winningsplannen.

In de afgelopen periode is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid en het welzijn van inwoners van gasvelden. Vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de lokale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Wij vinden dat in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt u deels tegemoet aan het door u omarmde advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OvV) dat aangeeft dat het burgerperspectief structureel en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw afweging zijn echter de effecten van de gaswinning in het gebied naar onze mening onvoldoende meegenomen. Onder deze effecten verstaan wij de directe en indirecte gevolgen zoals schade, onveiligheidsgevoel, leefbaarheid en economie.

Uw besluit baseert u zich nu voornamelijk op het advies van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) omtrent het planmatig beheer van de winning aangevuld met de resultaten van de seismische risicoanalyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen dienen te worden.

Onze adviezen op het winningsplan zien wij onvoldoende terug in uw ontwerp-instemmingsbesluit. Waar u wel ons adviezen overneemt constateren wij dat dit te vrijblijvend is uitgewerkt en volgorde niet correct. Daarmee hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. Er wordt geen duidelijkheid gegeven over tal van onzekerheden en onvolkomenheden waarop wij u in ons advies hebben geattendeerd. Daarnaast moeten tal van zaken nog worden uitgewerkt na het nemen van een besluit. Dit levert voor de inwoners rechtsonzekerheid op.

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft terecht aan dat Nederland aardgas nodig heeft. De reden hiervan is een tot nu toe achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen. En Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijzen wij u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Wat betreft de gasimport, geeft Noorwegen aan dat ze graag aardgas aan Nederland levert. Wij kunnen geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet ons concluderen dat u een belangenafweging heeft gemaakt tussen economie c.q. inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U bent bevoegd om deze afweging te maken. Wij vragen u echter om dit in de definitieve beschikking transparant te formuleren.

Leeswijzer

In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als het advies dat in januari aan de minister is geleverd. Dit advies is als bijlage bij deze zienswijze opgenomen en maakt als zodanig onderdeel uit van de zienswijze.

2 SAMENVATTING

Oude tekst

Vanuit betrokkenheid en zorg en oprechte belangstelling hebben wij de rapporten intensief bestudeerd. Veiligheid van inwoners en het voorkomen en beperken van schade wegen hierin het zwaarst. Alle andere aspecten moeten daaraan ondergeschikt zijn, waaronder economische aspecten en leveringszekerheid.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) geeft over het erkennen van onzekerheden en communiceren de volgende toelichting: Onzekerheid en het reduceren ervan dienen uitgangspunten te zijn van het handelen van betrokken partijen, ook in de communicatie naar burgers. Onderzoek over onzekerheden en het daaraan verbinden van maatregelen is daarbij van cruciaal belang volgens de Raad. Onderzoek mag geen excuus zijn om geen maatregelen te treffen of besluiten uit te stellen. Zij pleit derhalve ook voor het hanteren van het voorzorgsprincipe in dat geval "Better safe than sorry". Dat betekent in de communicatie over onzekerheden in samenspraak met deskundigen en risicodragers zoeken naar manieren van beheersing van het risico. Communiceren met burgers moet volgens de OvV meer zijn dan alleen voorlichting geven.

Veiligheid wordt door de OvV breed gedefinieerd in termen van objectieve- en subjectieve veiligheid, respectievelijk het uitblijven van lichamelijk letsel ten gevolge van aardbevingen en gemoedsrust van bewoners. "Het gaat om veiligheid van burgers. Kunnen zij erop rekenen dat incidenten worden voorkomen, schade wordt beperkt, risico's worden beheerst en onzekerheden worden verkend?". U hebt hierop gereageerd met: "De Raad heeft met haar rapportage en aanbevelingen vooral willen bereiken dat bij activiteiten in de diepe ondergrond nu en in de toekomst het veiligheidsbelang voldoende aandacht krijgt". U heeft alle aanbevelingen uit het rapport van de OvV overgenomen. In dit licht bezien dient bij de beoordeling en toetsing van de verschillende aspecten dan ook te worden uitgegaan van een brede benadering van de belangenafweging die aan uw uiteindelijke besluit ten grondslag moet liggen. Het past hierbij niet om u te beperken tot een exacte en enge uitleg van voorgenomen wetgeving.

We hebben ook geconstateerd dat in het winningsplan nog een aantal essentiële onderdelen ontbreekt en het plan gepaard gaat met onzekerheden die betrekking hebben op een veilige gaswinning. Ook constateren wij dat ondanks de ervaringen opgedaan in Groningen, er vooralsnog geen sprake is van een adequate regeling voor de rest van Nederland voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten.

Bij bestudering van het winningsplan en onderliggende stukken hebben wij samengevat de volgende vragen, opmerkingen en adviezen.

Veiligheid

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners.

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Tevens hebben wij een aantal ontbrekende zaken geconstateerd. Wij komen hier verderop in ons advies op terug.

Communicatie

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning.

Voorkomen en beperken van schade

In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd. NAM bepaalt daarmee zelf welk niveau van acceptatie daarbij aan de orde is. Er wordt geen aandacht geschonken aan maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken, terwijl dit een voorschrift in de Mijnbouwwet is.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

Bodemdaling

NAM dient inzichtelijk te maken welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling (als resultaat van dit winningsplan Westerveld) kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen en welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden.

Wij zijn van mening dat NAM dient te worden verplicht tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling.

Schadeafhandeling

Wij zijn van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Evenals in het aardbevingsgebied Groningen dient er een volledig onafhankelijk orgaan te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Een dergelijke regeling en onafhankelijk toetsingsorgaan dienen op voorhand een feit te zijn.

Meet- en regelprotocol

De reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid liggen dicht tegen de grens met risicocategorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de Seismische Risico Analyse (SRA) in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem. Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. Wij zijn van mening dat een risicobeheerssysteem een voorwaarde moet zijn van de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning.

Fracken en zuurstimulatie

Vanwege de mogelijke gevolgen zijn wij van mening dat geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken moeten worden toegestaan.

Schadelijke gevolgen van zuurstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden, omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen het optreden van schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. Schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gaan gepaard met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid.

In een gebied met schade door gaswinning zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij ervaren veiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts. Met name mensen met meervoudige schade hebben hier last van: bij deze groep is ook de ervaren algehele gezondheid slechter. Eigenaren van woningen worden direct in hun portemonnee geraakt doordat woningen in een door gaswinning aangemerkt aardbevingsgebied minder waard blijken. Ook dit heeft impact op de gezondheid.

Op 1 maart jongstleden heeft de rechtbank Noord Nederland geoordeeld dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aan een deel van de inwoners van het Groningenveld de immateriële schade moet vergoeden. De NAM is aansprakelijk voor de door inwoners van het Groningenveld geleden en/of nog te lijden immateriële schade, als gevolg van aardbevingen. Belangrijke reden voor de uitspraak is dat de NAM volgens de rechtbank ernstige inbreuk maakt op een fundamenteel persoonlijkheidsrecht, namelijk het recht op een ongestoord woongenot.

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is het vertrouwen bij de bevolking weggevloeid in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. Het is belangrijk dat dit vertrouwen weer wordt hersteld. Bij de beoordeling van het winningsplan moet daarom, conform het advies van OvV, niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau worden gekeken, maar ook naar de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit heeft u naar onze mening onvoldoende aandacht voor de maatschappelijke gevolgen.

Wij vinden dat u:

1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant dient te betrekken in uw afweging.

4 COMMUNICATIE

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben aangegeven zorgen te hebben over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. Inwoners van de Asser woonwijk Marsdijk hebben 2.000 handtekeningen verzameld en aan u overhandigd. Duidelijk is daarmee dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning in Drenthe, onder druk staat.

In het omgevingsmanagement is communicatie gericht op de beleving van inwoners een essentieel onderdeel. Dat is tevens uw visie, zoals u aangeeft in de brief aan de Tweede Kamer van 1 februari 2016*). Uw uitgangspunten daarbij zijn:

1. Samenbinden van belanghebbenden
2. Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk
3. Transparantie en vertrouwen
4. Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
5. Maatwerk

In de Nieuwe Mijnbouwwet is aangegeven dat in belang van het inwonerperspectief nieuwe winningsplannen beter leesbaar moeten zijn voor inwoners en decentrale overheden. Deze bovenstaande uitgangspunten en visie zien we terug in het ontwerp instemmingsbesluit waarin u aangeeft dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. U geeft aan dat uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Tegelijkertijd constateren we deze niet concreet toegepast zijn en dat u verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners.

Daarmee komen we tot de conclusie dat het voornemen om te komen tot transparante en consistente communicatie nog onvoldoende tot zijn recht komt in het ontwerp instemmingsbesluit. Omdat wij als lokale overheden de belangen dienen van onze inwoners, moeten wij u er alsnog op wijzen dat NAM en het ministerie van EZ zorgvuldiger en publieksvriendelijker moeten communiceren met de burgers dan tot nu toe gebeurt. Het verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden op dit gebied en hier uitvoering aan geven, is wat vooralsnog ontbreekt.

Wij stellen vast dat u met ons constateert dat het winningsplan lastig is te lezen voor niet-ingewijden. De door u voorgestelde reparatie door tijdens de inloopavonden het winningsplan nader toe te lichten is naar onze mening niet voldoende. Hierdoor krijgen niet alle inwoners de gelegenheid het winningsplan te doorgronden.

Wij vinden dat u:

1. Alsnog een leesbaar exemplaar opnieuw ter inzage moet leggen omdat het ter inzage gelegde winningsplan Westerveld niet voldoet aan het criterium van leesbaar voor niet ingewijden inwoners.

5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

5.1 Doelmatigheid

U geeft een reactie op onze vraag om inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid van de gaswinning. Deze toetsing draait volgens u vooral om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan Westerveld op basis van deze toetsing voldoet aan wettelijke eisen die gesteld worden aan planmatig beheer en daarom geen reden ziet het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden.

Uw conclusie lijkt hier voorbarig. De gewijzigde Mijnbouwwet vraagt namelijk ook nog om een toetsing aan de gevolgen voor veiligheid, voorkomen en beperken van schade voor omwonenden, natuur en milieu. U geeft in het ontwerpbesluit daarover geen inzicht. Hoe u het begrip doelmatig hanteert is daarmee voor ons nog niet helder.

Wij vinden dat u:

1. Helderheid moet verschaffen in het begrip doelmatigheid
2. Bij de beoordeling op doelmatigheid van de winning onderscheidt moet maken in een beoordeling op basis van winbaarheid én een beoordeling op basis van veiligheid, schade en milieu. Dit is voor niet ingewijden nu niet uit het ontwerpbesluit te halen.

5.2 Kadern schade

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Wij zijn ons bewust dat het begrip 'schade' zich niet eenvoudig generiek laat definiëren. Ook Recente Rechterlijke uitspraken getuigen ervan dat de het begrip 'schade' en het aansprakelijkheidsvraagstuk in het mijnbouwdossier nog volop in ontwikkeling zijn. Uw verwijzing naar het per 1 januari 2017 geopende landelijk loket mijnbouwschade en een onafhankelijke beoordeling van schademeldingen stemt ons op dit punt positief. Graag denken wij met u mee over verdere verbetering van een onafhankelijk, adequate en vlotte afhandeling van schademeldingen (zie ook).

Wij vinden dat u:

Wij gaan akkoord met de toelichting als de advocaat hier verder geen argumentatie bij heeft.

5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa

Wij hebben u in ons advies gevraagd het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied. U geeft in uw ontwerp besluit aan de NAM te vragen om de voor deze beoordeling benodigde informatie op korte termijn aan te leveren, zodat deze voorafgaand aan het definitieve besluit meegewogen kan worden.

Wij stellen daarmee vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa nog niet zijn onderzocht. Een beoordeling van effecten op het Natura 2000-gebied ontbreekt daarmee in het winningsplan en uw ontwerp- instemmingsbesluit. Onlangs is er een beheerplan voor het Natura-2000 Drentse Aa door uw ministerie opgesteld. Daarin zijn een aantal beheermaatregelen opgenomen. Ook daaraan zal u het winningsplan moeten toetsen.

Met het ontbreken van onderzoek en afweging zijn wij niet in de gelegenheid gesteld om de lokale adviesrol en inwonersperspectief in de zienswijze te kunnen betrekken.

Het Drentse Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentse Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincie Groningen en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets bedoeld op pag. 22 van het winningsplan dient zich daarom niet te beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentse Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park. De natuurtoets zal ook uitsluitend moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

Wij vinden dat u:

1. Met het toevoegen van onderzoek en beoordeling aan uw definitieve besluit te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding van dat besluit conform art 36 van de Mijnbouwwet.

NAM heeft de natuurtoets niet gedaan en dus ook niet in winningsplan opgenomen. EZ stelt dat zij de NAM op korte termijn verzoekt de info alsnog te leveren zodat EZ dat kan meewegen in haar definitieve besluit. Mag dat? Er lijkt in het ontwerp besluit intussen wel een goedkeuring. Aanvullen met tekst [REDACTED] en advocaat.

Tekst

In het bijgevoegde document "Besluit Europese Kaderrichtlijn Water provincie Drenthe (2016 – 2021)", vastgesteld door Provinciale Staten van de provincie Drenthe op 23 september 2015, is in Tabel 3 (op pag. 12) bijvoorbeeld aangegeven dat voor het Drentse Aa-gebied gewerkt wordt aan het oplossen van bestaande knelpunten wegens een te lage grondwaterstand voor het Natura-2000-gebied, kwaliteitsrisico's voor de voeding van oppervlaktewater door een te lage grondwaterstand en kwaliteitsrisico's voor drinkwaterwinning.

Een groot deel van het KRW-maatregelenpakket is bij mijn weten weliswaar inmiddels al uitgevoerd, maar ik kan echt niet overzien welke consequenties de gaswinning heeft voor de waterambities die de provincie Drenthe heeft vastgesteld.

In ons eerdere advies hebben we voor het Drentse Aa-gebied in algemene zin ook reeds gewezen op het feit dat er aan de uitvoering van het Winningsplan mogelijk nadelige gevolgen kunnen zijn verbonden voor wat betreft de effectiviteit van de investeringen in de maatregelen ter bescherming en instandhouding van het gebied. In onze zienswijze kan het bovenstaande daar mooi op aanhaken.

2. MER-verplichtingen.

Is voor dit Winningsplan het maken van een MER-rapport niet verplicht vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden?

Juist ook omdat de uitvoering van het plan zeer waarschijnlijk aanmerkelijke negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drenste Aa!

Of weillicht via de Bijlage van het Besluit milieu-effectrapportage 1994?

Leg dit ook voor aan de advocaat, want als het antwoord op deze vraag bevestigend luidt, kunnen we echt 'gaten' schieten in het plan voor wat betreft het ontbreken van de natuurtoets!

Advies

Met betrekking tot het Nationale Park Drentse Aa adviseren wij u:

- het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied;
- in uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Zuid (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld het Drentse Aa gebied zoveel mogelijk wordt ontzien.

Toelichting

Wij stellen vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa niet zijn onderzocht althans onvoldoende in beeld zijn gebracht. Er blijkt ook uit niets dat met zekerheid zou kunnen worden

gesteld dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Drentse Aa door de exploitatie van de gasvelden in dit winningsplan niet zullen worden aangetast.

Het Drentse Aa gebied is een internationaal uniek gebied, met een zeer hoge beschermingsstatus. Het gebied is een beek- en esdorpenlandschap; het oppervlaktewater van de Drentse Aa dient tevens als bron van drinkwater. Het is een waardevol gebied met een kwetsbaar geohydrologisch systeem waar invloeden vanwege de gaswinning (zoals bodemdaling, zuurstimulatie) niet mogen plaatsvinden.

Voor een correcte beoordeling van de mogelijke gevolgen van de exploitatie van het winningsplan Westerveld voor het Drentse Aa-gebied zou het overigens niet juist zijn om de getroffen en te treffen waterhuishoudkundige maatregelen in het natuurgebied bij het beschouwen van mogelijke effecten van mijnbouwactiviteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van het natuurgebied te betrekken. Compenserende maatregelen maken immers in juridische zin geen onderdeel uit van de beoordeling in het kader van de significantie-toets. Bovendien zijn de watergerelateerde maatregelen in zekere zin met de mijnbouwactiviteiten verbonden, omdat de waterhuishouding noodzakelijkerwijs wel moet worden aangepast als gevolg van de opgetreden bodemdaling die het resultaat is van de gaswinning.

Wij wijzen er op dat de vaststelling en goedkeuring van het winningsplan door de Minister met zich mee brengt dat er een toetsingsmoment ontstaat waarop moet worden beoordeeld of mogelijk significante gevolgen ten gevolge van de mijnbouwactiviteiten in het Westerveld kunnen ontstaan. Dat geldt uiteraard niet alleen voor het Drentse Aa-gebied, maar voor alle Natura 2000-gebieden die door het instemmingsbesluit worden beïnvloed. Deze beoordeling heeft niet of in onvoldoende mate plaatsgevonden ten gevolge waarvan effecten op Natura-2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Bij de actuele stand van zaken voor wat betreft de onbekendheid van de impact van de gaswinning is er naar ons oordeel aanleiding om in het instemmingsbesluit aanvullende restricties op te nemen die waarborgen dat het Nationaal Park Drentse Aa zo veel mogelijk ongemoeid wordt gelaten.

5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

U motiveert de het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen. Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingskommen, zoals die historisch werden betrokken. Gegeven eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet u geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Een zelfstandige beoordeling van de verschillende velden/voorkomens sluit op zich beter aan bij een omgevingsgerichte benadering, zoals die met de gewijzigde Mbw en de adviesrol van lokale overheden en het inwonersperspectief is beoogd. Gelet op het feit dat de productie uit het Westerveld in de eindfase verkeert daarom aanvaardbaar dit nu niet te wijzigen. Wel vragen

Zienswijze winningsplan Westerveld

wij u daarbij de nadrukkelijk een zo transparant mogelijke afweging te maken in het definitieve besluit.

Wij vinden dat u:

2. In uw ontwerpbesluit u voldoende heeft gemotiveerd waarom het winningsplan Westerveld uit meerdere kleine gasvelden bestaat.

6 PRODUCTIE

6.1 Productie put Vries-10

In ons advies hebben we u gevraagd de voorlopige vergunning voor productie uit put Vries-10 in te trekken en de procedure van onderhavig winningsplan af te wachten. Het is naar de inwoners toe vanuit het gewenste burgerperspectief niet juist om tijdens een vergunningprocedure voor een nieuw winningsplan uit een nieuw geboorde put in het veld Vries Zuid gas te gaan winnen.

Na bestudering van het oude winningsplan van december 2013 die als basis fungeert van de bestaande vergunning is onderstaande tekst opgenomen:

- dat in dit winningsplan is gesteld dat de productie uit veld Vries Zuid naar verwachting in 2014 zal stoppen en
- dat de productie in het gasveld Vries Zuid sterk is gedaald door overmatige waterproductie. Er wordt gewerkt aan een redevelopmentstudie. Er is hier niet specifiek een put Vries-10 genoemd of op kaart aangegeven.

Pas in het onderhavige winningsplan wordt aangegeven dat in Vries Zuid een nieuwe put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Wij concluderen op grond van bovenstaande dus dat er al 23 jaar geen gas meer uit dit veld is gewonnen. Is het dan uit oogpunt van zorgvuldigheid naar de inwoners toe gewenst om de NAM toe te staan op basis van een bestaande vergunning voor het gasveld Vries gas uit een nieuw geboorde put te winnen?

Wij vinden dat u:

1. na 20 jaar geen gas te hebben gewonnen uit het veld Vries Zuid, winning uit een nieuwe put als een nieuwe winning te beschouwen en hiervoor de wettelijk vaststellingsprocedure af te wachten.
2. en de NAM onzorgvuldig hierover met de inwoners heeft gecommuniceerd en geacteerd
3. de toezegging jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put (put Vries-10) per direct in moet trekken en de NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavige winningsplan af te wachten.

6.2 Productiesnelheid

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de productiesnelheid. De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. SodM stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Wij hebben geen reden aan te nemen dat dit fenomeen niet ook voor de gasvelden in Westerveld zou gelden.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: "Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveld systeem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingsnelheid." Deze stelling wordt niet met feiten onderbouwd.

Wij vinden dat u:

1. Wel aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en Sodem en NAM op te dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.

6.3 Productieniveau high case

Wij hebben in ons advies gevraagd in uw besluit op te nemen dat als de NAM het high case scenario overschrijdt de NAM een nieuw winningsplan in procedure moet brengen.

Wij vinden dat u:

Juist heeft gehandeld door ons advies over te nemen.

7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

7.1 Onzekerheden

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U bent daar in het ontwerp-besluit niet op ingegaan.

Echter uit de voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden.

Onlangs (31 januari 2017) heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de voorspellingen van de werkelijke bodembeweging door gaswinning werden onderschat. De resultaten daarvan zijn allesbehalve geruststellend. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt.

In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en 4 jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkent.

Onderstaande tekst komt uit publicatie *Evenwichtig omgaan met aardbevingsrisico's van gaswinning in Groningen*: C.A.J. (Charles) Vlek, R. (Robert) Geerts 2

De onzekerheden in de ernst en de beheersbaarheid van het aardbevingsrisico nopen tot flexibel, adaptief risicobeleid. "Adaptief beleid wil zeggen dat de mogelijkheid tot ingrijpen op het risico open wordt gehouden afhankelijk van de ontwikkeling van het risico" (H&M, 2013, p. 17).

Deze conclusie klinkt plausibel (adaptief omgaan met risico's is voor veel mensen dagelijkse praktijk), maar zij is weinig verstrekkend omdat eventuele reductie van de gaswinning vertraagde en onzekere effecten zou hebben. De flexibiliteit in H&M (2013) blijft dan ook beperkt tot zorgvuldige risico-monitoring: hoe reageert de ondergrond op de voortgezette gaswinning, hoe talrijk en hoe zwaar zijn de bevingen, welke schade en verliezen worden daardoor veroorzaakt?

Daarnaast wijzen H&M op het belang van vrijwilligheid in het accepteren van externe risico's,

maar op dit punt zou de overheid slechts – op de langere termijn – de ‘strategische’ vestiging c.q. verhuizing van bewoners en/of bedrijven kunnen beïnvloeden, d.w.z. een verandering van blootstelling aan risico. Op het tactische en operationele niveau van vrijwillig keuzegedrag (b.v. woninginrichting resp. gedragspatronen) zijn de mogelijkheden beperkt. Risicovermindering aan de bron (de gaswinning) kan eveneens nodig blijken, maar dit wordt door H&M niet beklemtoond omdat de veiligheidseffecten daarvan immers pas “na een aantal jaren” manifest zouden worden. Op de korte termijn biedt de gaswinning zelf dus weinig flexibiliteit ter beheersing van aardbevingsrisico's.²⁴ Dwingt dit dan niet (ook H&M) welhaast tot risicoacceptatie op de korte termijn? En vraagt het niet dringend om weldoordacht strategisch beleid voor de langere termijn?

Wij vinden dat u:

2. de conclusie dat de genoemde onzekerheden voor u geen aanleiding zijn om de instemming van het winningsplan geheel of gedeeltelijk te weigeren daarom niet voldoende onderbouwd.

Advies:

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Toelichting:

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van gegevens van de ondergrond. De samenstelling van de diepe ondergrond is complex en nooit precies in kaart te brengen. De ligging van breuken, de compactiecoëfficiënt etc. zijn gebaseerd op interpretatie van een beperkt aantal bodemgegevens. Dit houdt in dat de resultaten altijd met grote voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd. De Tcbb geeft aan dat in het ergste geval een beving met een magnitude van 3,9 kan plaatsvinden. De zwaarste beving tot nu toe in Groningen was 3,6 in Huizinge (2012). De velden Eleveld en Vries Zuid scoren op factoren als bebouwingsdichtheid en bevolkingsdichtheid duidelijk minder gunstig dan Huizinge. Wij vermoeden op basis van deze aspecten dat in het stedelijk gebied van Assen meer schade kan ontstaan dan de door NAM geformuleerde licht schade aan meerdere, tot matige schade aan enkele gebouwen.

7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

In dit verband wijzen wij u op ons verzoek om een nieuwe SRA uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijzen wij u ook op de aard van de bebouwing. Hier zijn ook milieucategorie 4 bedrijven toegestaan. Het kan naar onze mening niet zo zijn, dat hier in een beoordeling van risico's geen rekening mee wordt gehouden.

Wij vinden dat u:

Zienswijze winningsplan Westerveld

1. Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren en deze opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs.

In het ontwerp-instemmingsbesluit is sprake van steeds verschillende benamingen van velden en putten. O.a. over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Hierdoor is het voor ons en inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Wij vinden dat u:

1. Het ontwerpbesluit op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.

8 BODEMBEWEGING

8.1 Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling.

Wij vinden dat u:

2. In het ontwerp besluit hier voldoende aandacht heeft besteedt

8.2 Bodemtrilling

In ons advies hebben we gevraagd in verband met de kans op een door een beving geïnduceerde schade gehoor te geven aan het plaatsen van seismische meetapparatuur en het risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben.

Wij vinden dat u:

3. Hier in het ontwerpbesluit wel aandacht voor hebt maar dat de uitwerking nog te vrijblijvend is en volgendelijke niet correct. Daarmee hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. In hoofdstuk 10 komen we hierop terug.

Ten aan zien van vallende objecten vinden we het jammer dat u niet bent ingegaan op onze vraag om te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Wij vinden dat u:

3. Ons alsnog inzicht geeft over op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.

8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Wij zijn blij met het uitzonderen van de toepassing van zuur- of hydraulische stimulatie op de instemming met het winningsplan.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

Wij vinden dat u:

4. De bagatelprocedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, niet toe moet passen.

9 SCHADE

Invulling door [REDACTED]

Proces schadeafhandeling

Met opmerkingen [c1]: Hier ook aandacht voor schadeafhandeling bij beëindiging van de NAM. Staat verantwoordelijk.

9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

In ons advies hebben we u geadviseerd om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat onze conclusie onjuist is en dat u van mening bent dat de op grond van de Mbw vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uit geproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Tenslotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

Wij delen uw mening niet. In de betreffende paragrafen uit het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. NAM geeft voorts aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Wat vinden wij:

1. In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).
2. Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mbw minder van belang zijn. De Mbw maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet verlenen van een winningsvergunning geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie cq. grootte van de gasvelden. De Mbw stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f). Aangezien er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, gelden daar de vereisten uit de Mbw onverminderd. Overigens benoemt u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden.
3. Het feit dat voornoemde velden weliswaar in risicoklasse I vallen, zich echter zodanig dichtbij de daarvoor gestelde grenswaarden bevinden, is voor NAM aanleiding

geweest om op diverse terreinen uit te gaan van de vereisten horende bij risicoklasse II.

4. Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat de toezegging van NAM uit het winningsplan te verblijvend en weinig concreet is geformuleerd. Op geen enkele wijze kan de nakoming van deze toezegging worden gecontroleerd en afgedwongen. U stelt dan ook ten onrechte dat door NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.

Tekst

Voorzorgsbeginself

Volgens de Mijnbouwwet moet het Winningsplan voldoende maatregelen bevatten ter voorkoming (preventie) van schade en nadelige gevolgen. De NAM heeft hieraan in andere Winningsplannen tot nu toe af en toe niet de nodige aandacht besteed.

De nadruk ligt soms te veel bij compensatie / mitigatie en het achteraf vergoeden. Dit is niet in overeenstemming met het voorzorgsprincipe ('better safe than sorry').

Vraag hierover ook uitdrukkelijk een uitspraak van de advocaat! Vindt hij dat er al dan niet in het Winningsplan voldoende rekening wordt gehouden met het wettelijke preventie-uitgangspunt?

Advies:

Wij adviseren u vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). NAM heeft als initiatiefnemer de zorgplicht voor het voorkomen van schade. In winningsplan wordt geconcludeerd dat er lichte en lokaal mogelijk matige schade kan optreden aan gebouwen. Nergens is in het winningsplan echter terug te lezen wat wordt gedaan om schade te voorkomen. Wij stellen vast dat ten aanzien van het optreden van schade in het winningsplan geen aandacht is op het voorkomen van schade. In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd.

Het Mijnbouwbesluit schrijft voor dat het winningsplan een beschrijving bevat van de mogelijke omvang en verwachte aard van de schade door bodembeweging. Uit het winningsplan blijkt dat het niet goed mogelijk is de omvang en de verwachte aard adequaat te beschrijven. NAM lijkt niet in staat causaliteit aan te geven tussen aardbevingen en omvang en aard van de schade. Het winningsplan lijkt op dit punt niet te voldoen aan de eisen die de wet stelt aan een plan.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

9.2 Afhandeling van schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zorg te dragen voor een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet naar onze mening een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Tevens hebben wij u geadviseerd evenals in het aardbevingsgebied Groningen een volledig onafhankelijk orgaan in te stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tenslotte hebben wij u gevraagd in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en NAM; NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Wat vinden wij:

1. Wij zijn verheugd dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens in uw ontwerpwinningsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen.
2. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden. NAM als gasproducent en vergunninghouder en u als vergunningverlenende en toezichthoudende instantie dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Als decentrale overheden hebben wij in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van onze inwoners. Vanuit die verantwoordelijkheid zijn wij overigens graag bereid hierin mee te denken.
3. Volledigheidshalve geven wij hierbij nogmaals aan. Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn. Wij dringen er daarom bij u als verantwoordelijk minister op aan erop toe te zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig

onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). WILLEN WE DIT/EEN DERGELIJK PASSAGE???

4. Tenslotte het volgende. Wij verzoeken u zorg te dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie jegens burgers en andere individuele rechtspersonen ten allen tijde is gegarandeerd.

Advies

Wij zijn van mening dat:

- een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van allebijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde is, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen;
- evenals in het aardbevingsgebied Groningen er een volledig onafhankelijk orgaan dient te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.
- in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade;

Toelichting:

Zoals reeds in voorgaande alinea door ons is aangegeven dient het voorkomen en beperken van alle schade als uitgangspunt te worden genomen. Echter kan NAM de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. Dit wordt ook door SodM in haar advies als zodanig aangegeven. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen.

NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen, die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden. Wij zijn van mening dat voornoemde regeling op basis van het burgerlijk wetboek niet altijd voldoende soelaas biedt voor burgers, bedrijven en lokale overheden om op een vlotte en toegankelijke wijze schade te kunnen claimen.

De gaswinning in Groningen heeft voor veel overlast gezorgd in de regio en het gevoel van veiligheid en vertrouwen van de bewoners aangetast. Er is dan ook sprake van een groot wantrouwen van burgers jegens NAM en rijksoverheid. Dit heeft zowel betrekking op de feitelijke gaswinning, als ook het nemen van adequate en toereikende maatregelen om de gevolgen (waaronder schade en overige hinder) zo veel mogelijk te voorkomen en/of te beperken.

Herstel van vertrouwen van onze burgers is naar onze mening dan ook gebaat bij een transparante en toegankelijke organisatie voor de afwikkeling van schademeldingen. Een regeling waarbij het voor burgers en andere partijen niet nodeloos ingewikkeld is om een schademelding in te dienen en de onafhankelijkheid in voldoende mate gewaarborgd is. Dit zodat iedereen in redelijkheid kan vertrouwen op een eerlijke en adequate schadeafwikkeling. Het past niet om daarbij onderscheid te maken tussen de omvang of de locatie waar de schade is ontstaan. Iedere schademelding dient op zijn eigen merites te worden beoordeeld.

Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Tevens dient hierbij de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd te zijn. Wij dringen er daarom bij u op aan dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – er een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tevens zorgt het instellen van een dergelijk orgaan ervoor dat ook ingeval van gestapelde mijnbouw (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil) gedupeerde partijen weten tot welke partij zij zich hiertoe dienen te wenden.

Hoewel door uw minister in de Tweede Kamer reeds toezeggingen zijn gedaan aangaande het instellen een dergelijke onafhankelijk orgaan voor de afwikkeling van mijnbouwschade, is één en ander vooralsnog geen feit. Wij adviseren u haast te maken met het instellen van een dergelijk onafhankelijk orgaan. Tevens dit te regelen alvorens in te stemmen met het onderhavige winningsplan Westerveld.

9.3 Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij verzoeken u ervoor zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade dient volgens de wet te worden vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

Lusten en lasten

U geeft aan dat de minister toezeggingen heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor o.a. mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPA aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Wij constateren dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. De inwoners moeten het doen met "verkenningen" en "werken aan" met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Wij vinden dat u:

5. In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio.

10 RISICOBEBEERSYSTEEM

Wij zijn blij dat u de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. Helaas geeft u in het voorschrift niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen.

In hoofdstuk xxx benoemden we al de onzekerheden omtrent voorspellingen van bodemtrillingen en gaswinning. Wij vinden dat onze inwoners niet de dupe moeten worden van dit risico.

Wij vinden dat:

6. vanwege het ontbreken van een goed inzicht in de relatie tussen gaswinning en de kans op bevingen het dan ook gerechtvaardigd dat van elk gebouw in en rond het gasveld een opname gemaakt wordt. Wij vinden dat dit in de voorschriften van de vergunning expliciet moet worden opgenomen.

Wij zijn blij dat u het advies van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad overneemt en de NAM verplicht aanvullende versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen groundbeweging en gebouwschade. Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum. Het huidige aantal meetpunten is hiervoor onvoldoende. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningerveld. In dit meetplan mogen TILT-meters daarom niet ontbreken. **Bla bla aanvulling platformOMEM Meetsysteem moet volledige onafhankelijk zijn. Combi 0-meting Tilt en bewegingsmeters**

Wij vinden dat:

7. vanwege het grote risico op bevingen in Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsopnemers en TILT meters moet komen. Het huidige aantal meetpunten is volstrekt onvoldoende om een causaal verband te kunnen leggen.

Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan Sodm. Echter om invulling te geven aan het burgerperspectief zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de vergunning geregeld moeten zijn. De inwoner moet kunnen zien of de NAM aan zijn verplichtingen voldoet in geval van schade. Door de goedkeuring bij het Sodm te leggen is dat niet het geval.

Wij vinden dat:

8. in de vergunning een door Sodm goedgekeurd risicobeheersysteem incl een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.

Advies:

Met betrekking tot het risicobeheerssysteem adviseren wij u:

- NAM te verplichten een onafhankelijke nulmeting uit te voeren aan alle gebouwen boven en nabij de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden Eleveld en Vries-Zuid extra versnellingsopnemers te laten installeren en operationeel te hebben;
- bij dit winningsplan een risicobeheerssysteem te laten opstellen en als onderdeel op te nemen bij de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning;
- het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren.

Toelichting:

Om de schade door gaswinning goed te kunnen vaststellen is het belangrijk dat de uitgangssituatie goed wordt vastgelegd. Het is aan de initiatiefnemer om dit te doen naar goedkeuring van de vergunningverlener. Er wordt al jaren gas gewonnen in het veld maar dit winningsplan is de markering van het moment dat ook het burgerperspectief wordt meegewogen in de besluitvorming. In dat kader is het belangrijk dat schade aan particuliere eigendommen goed wordt geregistreerd.

Zowel NAM als TNO concluderen op basis van de seismische risicoanalyse (SRA) dat alle velden in categorie I vallen. Volgens de leidraad van SodM volstaat voor deze velden monitoring met het huidige geofoon en accelerometer netwerk van het KNMI. Met dit monitoringsnetwerk kunnen aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter worden gelokaliseerd.

Hoewel alle velden in categorie I vallen, liggen de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid echter dicht tegen de grens met categorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de SRA in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem.

Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. De keuze van signaalparameters en bijbehorende (re)acties dient dan ook zodanig onderbouwd te zijn dat hiermee aannemelijk wordt gemaakt dat het systeem zinvol is. Dat wil zeggen, dat aan de hand van de signaalparameters zodanig tijdig kan worden ingegrepen dat het mogelijk optreden van bedoelde schade en risico's voorkomen kan worden.

16.492

Date : 17-5-2017 16:47:48

From : "[REDACTED]"

T [REDACTED]

Subject : laatste versie

Attachment : zienswijze winningsplan Westerveld 17mei.docx;

[REDACTED],
Ik ben vandaag gekomen tot het hoofdstuk schade.
Daar zou jij wat mij betreft nu eerst mee verder kunnen.

Morgenochtend ga ik eerst het hoofdstuk risicobeheersysteem aanvullen, daarna ga ik pas naar [REDACTED].

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist
.....

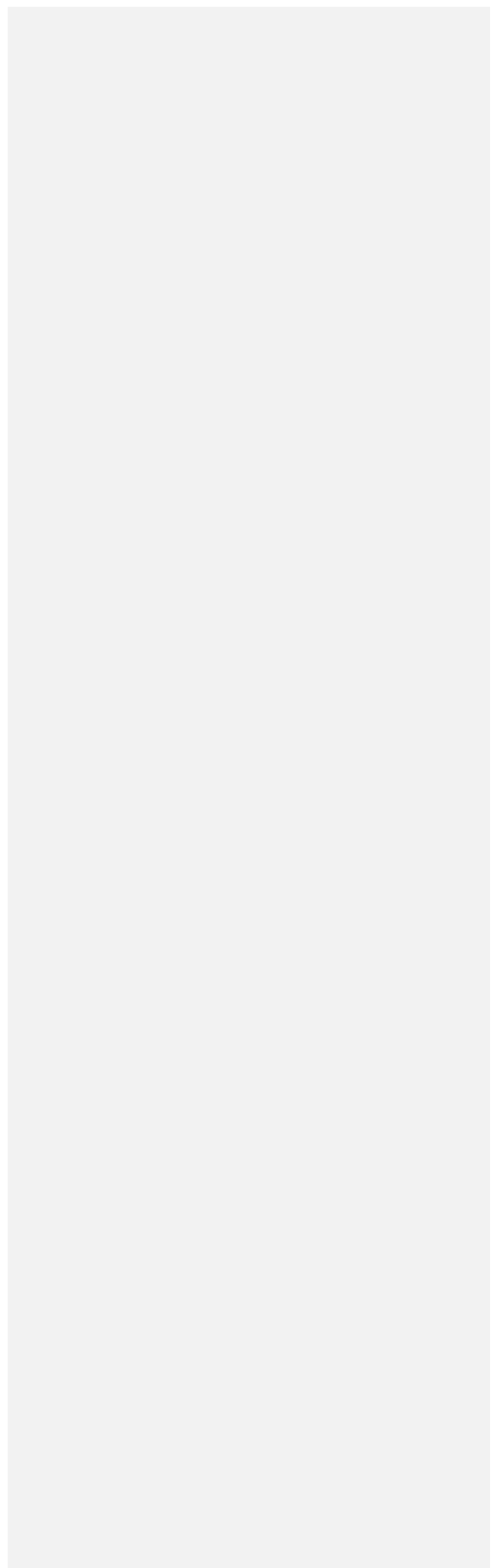
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

17 Mei 2017

concept

***Zienswijze Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING	5
3 HOOFDADVIES	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
4 ALGEMEEN	8
5 COMMUNICATIE	9
6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	10
6.1 Doelmatigheid	10
6.2 Kadern schade	10
6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa	11
6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	13
7 PRODUCTIE	15
7.1 Productie put Vries-10	15
7.2 Productiesnelheid	15
7.3 Productieniveau high case	16
8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	17
8.1 Onzekerheden	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	18
9 BODEMBEWEGING	20
9.1 Bodemdaling	20
9.2 Bodemtrilling	20
9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	20
10 SCHADE	21
10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	21
10.2 Afhandeling van schade	23
10.3 Lusten en lasten	26
11 RISICOBEHEERSYSTEEM	27

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u tevens uw reactie op het advies dat wij in januari 2017 op het winningsplan hebben uitgebracht.

Wij hebben u geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan en subsidiair zaken als onafhankelijke validatie, schadebeperking schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed te regelen. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd.

We zien dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit op een aantal punten tegemoet komt aan ons advies. In ons advies hebben we niet alleen naar de technisch juridische aspecten gekeken maar het winningsplan ook beoordeeld op de maatschappelijke consequenties. De aanleiding voor de gewijzigde Mijnbouwwet was immers vooral bedoeld om het burgerperspectief goed mee te nemen in de beoordeling van de winningsplannen.

In de afgelopen periode is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid en het welzijn van inwoners van gasvelden. Vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de lokale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Wij vinden dat in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt u deels tegemoet aan het door u omarmde advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OvV) dat aangeeft dat het burgerperspectief structureel en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw afweging zijn echter de effecten van de gaswinning in het gebied naar onze mening onvoldoende meegenomen. Onder deze effecten verstaan wij de directe en indirecte gevolgen zoals schade, onveiligheidsgevoel, leefbaarheid en economie.

Uw besluit baseert u zich nu voornamelijk op het advies van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) omtrent het planmatig beheer van de winning aangevuld met de resultaten van de seismische risicoanalyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen dienen te worden.

Onze adviezen op het winningsplan zien wij onvoldoende terug in uw ontwerp-instemmingsbesluit. Waar u wel ons adviezen overneemt constateren wij dat dit te vrijblijvend is uitgewerkt en volgorde niet correct. Daarmee hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. Er wordt geen duidelijkheid gegeven over tal van onzekerheden en onvolkomenheden waarop wij u in ons advies hebben geattendeerd. Daarnaast moeten tal van zaken nog worden uitgewerkt na het nemen van een besluit. Dit levert voor de inwoners rechtsonzekerheid op.

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft terecht aan dat Nederland aardgas nodig heeft. De reden hiervan is een tot nu toe achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen. En Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijzen wij u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Wat betreft de gasimport, geeft Noorwegen aan dat ze graag aardgas aan Nederland levert. Wij kunnen geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet ons concluderen dat u een belangenafweging heeft gemaakt tussen economie c.q. inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U bent bevoegd om deze afweging te maken. Wij vragen u echter om dit in de definitieve beschikking transparant te formuleren.

Leeswijzer

In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als het advies dat in januari aan de minister is geleverd. Dit advies is als bijlage bij deze zienswijze opgenomen en maakt als zodanig onderdeel uit van de zienswijze.

2 SAMENVATTING

Oude tekst

Vanuit betrokkenheid en zorg en oprechte belangstelling hebben wij de rapporten intensief bestudeerd. Veiligheid van inwoners en het voorkomen en beperken van schade wegen hierin het zwaarst. Alle andere aspecten moeten daaraan ondergeschikt zijn, waaronder economische aspecten en leveringszekerheid.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) geeft over het erkennen van onzekerheden en communiceren de volgende toelichting: Onzekerheid en het reduceren ervan dienen uitgangspunten te zijn van het handelen van betrokken partijen, ook in de communicatie naar burgers. Onderzoek over onzekerheden en het daaraan verbinden van maatregelen is daarbij van cruciaal belang volgens de Raad. Onderzoek mag geen excuus zijn om geen maatregelen te treffen of besluiten uit te stellen. Zij pleit derhalve ook voor het hanteren van het voorzorgsprincipe in dat geval "Better safe than sorry". Dat betekent in de communicatie over onzekerheden in samenspraak met deskundigen en risicodragers zoeken naar manieren van beheersing van het risico. Communiceren met burgers moet volgens de OvV meer zijn dan alleen voorlichting geven.

Veiligheid wordt door de OvV breed gedefinieerd in termen van objectieve- en subjectieve veiligheid, respectievelijk het uitblijven van lichamelijke letsels ten gevolge van aardbevingen en gemoedsrust van bewoners. "Het gaat om veiligheid van burgers. Kunnen zij erop rekenen dat incidenten worden voorkomen, schade wordt beperkt, risico's worden beheerst en onzekerheden worden verkend?". U hebt hierop gereageerd met: "De Raad heeft met haar rapportage en aanbevelingen vooral willen bereiken dat bij activiteiten in de diepe ondergrond nu en in de toekomst het veiligheidsbelang voldoende aandacht krijgt". U heeft alle aanbevelingen uit het rapport van de OvV overgenomen. In dit licht bezien dient bij de beoordeling en toetsing van de verschillende aspecten dan ook te worden uitgegaan van een brede benadering van de belangenafweging die aan uw uiteindelijke besluit ten grondslag moet liggen. Het past hierbij niet om u te beperken tot een exacte en enge uitleg van voorgenomen wetgeving.

We hebben ook geconstateerd dat in het winningsplan nog een aantal essentiële onderdelen ontbreekt en het plan gepaard gaat met onzekerheden die betrekking hebben op een veilige gaswinning. Ook constateren wij dat ondanks de ervaringen opgedaan in Groningen, er vooralsnog geen sprake is van een adequate regeling voor de rest van Nederland voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten.

Bij bestudering van het winningsplan en onderliggende stukken hebben wij samengevat de volgende vragen, opmerkingen en adviezen.

Veiligheid

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners.

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Tevens hebben wij een aantal ontbrekende zaken geconstateerd. Wij komen hier verderop in ons advies op terug.

Communicatie

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning.

Voorkomen en beperken van schade

In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd. NAM bepaalt daarmee zelf welk niveau van acceptatie daarbij aan de orde is. Er wordt geen aandacht geschonken aan maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken, terwijl dit een voorschrift in de Mijnbouwwet is.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

Bodemdaling

NAM dient inzichtelijk te maken welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling (als resultaat van dit winningsplan Westerveld) kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen en welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden.

Wij zijn van mening dat NAM dient te worden verplicht tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling.

Schadeafhandeling

Wij zijn van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Evenals in het aardbevingsgebied Groningen dient er een volledig onafhankelijk orgaan te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Een dergelijke regeling en onafhankelijk toetsingsorgaan dienen op voorhand een feit te zijn.

Meet- en regelprotocol

De reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid liggen dicht tegen de grens met risicocategorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de Seismische Risico Analyse (SRA) in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem. Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. Wij zijn van mening dat een risicobeheerssysteem een voorwaarde moet zijn van de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning.

Fracken en zuurstimulatie

Vanwege de mogelijke gevolgen zijn wij van mening dat geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken moeten worden toegestaan.

Schadelijke gevolgen van zuurstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden, omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen het optreden van schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. Schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gaan gepaard met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid.

In een gebied met schade door gaswinning zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij ervaren veiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts. Met name mensen met meervoudige schade hebben hier last van: bij deze groep is ook de ervaren algehele gezondheid slechter. Eigenaren van woningen worden direct in hun portemonnee geraakt doordat woningen in een door gaswinning aangemerkt aardbevingsgebied minder waard blijken. Ook dit heeft impact op de gezondheid.

Op 1 maart jongstleden heeft de rechtbank Noord Nederland geoordeeld dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aan een deel van de inwoners van het Groningenveld de immateriële schade moet vergoeden. De NAM is aansprakelijk voor de door inwoners van het Groningenveld geleden en/of nog te lijden immateriële schade, als gevolg van aardbevingen. Belangrijke reden voor de uitspraak is dat de NAM volgens de rechtbank ernstige inbreuk maakt op een fundamenteel persoonlijkheidsrecht, namelijk het recht op een ongestoord woongenot.

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is het vertrouwen bij de bevolking weggevloeid in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. Het is belangrijk dat dit vertrouwen weer wordt hersteld. Bij de beoordeling van het winningsplan moet daarom, conform het advies van OvV, niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau worden gekeken, maar ook naar de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit heeft u naar onze mening onvoldoende aandacht voor de maatschappelijke gevolgen.

Wij vinden dat u:

1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant dient te betrekken in uw afweging.

4 COMMUNICATIE

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben aangegeven zorgen te hebben over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. Inwoners van de Asser woonwijk Marsdijk hebben 2.000 handtekeningen verzameld en aan u overhandigd. Duidelijk is daarmee dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning in Drenthe, onder druk staat.

In het omgevingsmanagement is communicatie gericht op de beleving van inwoners een essentieel onderdeel. Dat is tevens uw visie, zoals u aangeeft in de brief aan de Tweede Kamer van 1 februari 2016*). Uw uitgangspunten daarbij zijn:

1. Samenbinden van belanghebbenden
2. Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk
3. Transparantie en vertrouwen
4. Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
5. Maatwerk

In de Nieuwe Mijnbouwwet is aangegeven dat in belang van het inwonerperspectief nieuwe winningsplannen beter leesbaar moeten zijn voor inwoners en decentrale overheden. Deze bovenstaande uitgangspunten en visie zien we terug in het ontwerp instemmingsbesluit waarin u aangeeft dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. U geeft aan dat uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Tegelijkertijd constateren we deze niet concreet toegepast zijn en dat u verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners.

Daarmee komen we tot de conclusie dat het voornemen om te komen tot transparante en consistente communicatie nog onvoldoende tot zijn recht komt in het ontwerp instemmingsbesluit. Omdat wij als lokale overheden de belangen dienen van onze inwoners, moeten wij u er alsnog op wijzen dat NAM en het ministerie van EZ zorgvuldiger en publieksvriendelijker moeten communiceren met de burgers dan tot nu toe gebeurt. Het verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden op dit gebied en hier uitvoering aan geven, is wat vooralsnog ontbreekt.

Wij stellen vast dat u met ons constateert dat het winningsplan lastig is te lezen voor niet-ingewijden. De door u voorgestelde reparatie door tijdens de inloopavonden het winningsplan nader toe te lichten is naar onze mening niet voldoende. Hierdoor krijgen niet alle inwoners de gelegenheid het winningsplan te doorgronden.

Wij vinden dat u:

1. Alsnog een leesbaar exemplaar opnieuw ter inzage moet leggen omdat het ter inzage gelegde winningsplan Westerveld niet voldoet aan het criterium van leesbaar voor niet ingewijden inwoners.

5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

5.1 Doelmatigheid

U geeft een reactie op onze vraag om inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid van de gaswinning. Deze toetsing draait volgens u vooral om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan Westerveld op basis van deze toetsing voldoet aan wettelijke eisen die gesteld worden aan planmatig beheer en daarom geen reden ziet het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden.

Uw conclusie lijkt hier voorbarig. De gewijzigde Mijnbouwwet vraagt namelijk ook nog om een toetsing aan de gevolgen voor veiligheid, voorkomen en beperken van schade voor omwonenden, natuur en milieu. U geeft in het ontwerpbesluit daarover geen inzicht. Hoe u het begrip doelmatig hanteert is daarmee voor ons nog niet helder.

Wij vinden dat u:

1. Helderheid moet verschaffen in het begrip doelmatigheid
2. Bij de beoordeling op doelmatigheid van de winning onderscheidt moet maken in een beoordeling op basis van winbaarheid én een beoordeling op basis van veiligheid, schade en milieu. Dit is voor niet ingewijden nu niet uit het ontwerpbesluit te halen.

5.2 Kadern schade

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Wij zijn ons bewust dat het begrip 'schade' zich niet eenvoudig generiek laat definiëren. Ook Recente Rechterlijke uitspraken getuigen ervan dat de het begrip 'schade' en het aansprakelijkheidsvraagstuk in het mijnbouwdossier nog volop in ontwikkeling zijn. Uw verwijzing naar het per 1 januari 2017 geopende landelijk loket mijnbouwschade en een onafhankelijke beoordeling van schademeldingen stemt ons op dit punt positief. Graag denken wij met u mee over verdere verbetering van een onafhankelijk, adequate en vlotte afhandeling van schademeldingen (zie ook).

Wij vinden dat u:

Wij gaan akkoord met de toelichting als de advocaat hier verder geen argumentatie bij heeft.

5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa

Wij hebben u in ons advies gevraagd het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied. U geeft in uw ontwerp besluit aan de NAM te vragen om de voor deze beoordeling benodigde informatie op korte termijn aan te leveren, zodat deze voorafgaand aan het definitieve besluit meegewogen kan worden.

Wij stellen daarmee vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa nog niet zijn onderzocht. Een beoordeling van effecten op het Natura 2000-gebied ontbreekt daarmee in het winningsplan en uw ontwerp- instemmingsbesluit. Onlangs is er een beheerplan voor het Natura-2000 Drentse Aa door uw ministerie opgesteld. Daarin zijn een aantal beheermaatregelen opgenomen. Ook daaraan zal u het winningsplan moeten toetsen.

Met het ontbreken van onderzoek en afweging zijn wij niet in de gelegenheid gesteld om de lokale adviesrol en inwonersperspectief in de zienswijze te kunnen betrekken.

Het Drentse Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentse Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincie Groningen en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets bedoeld op pag. 22 van het winningsplan dient zich daarom niet te beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentse Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park. De natuurtoets zal ook uitsluitend moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

Wij vinden dat u:

1. Met het toevoegen van onderzoek en beoordeling aan uw definitieve besluit te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding van dat besluit conform art 36 van de Mijnbouwwet.

NAM heeft de natuurtoets niet gedaan en dus ook niet in winningsplan opgenomen. EZ stelt dat zij de NAM op korte termijn verzoekt de info alsnog te leveren zodat EZ dat kan meewegen in haar definitieve besluit. Mag dat? Er lijkt in het ontwerp besluit intussen wel een goedkeuring. Aanvullen met tekst [REDACTED] en advocaat.

Tekst

In het bijgevoegde document "Besluit Europese Kaderrichtlijn Water provincie Drenthe (2016 – 2021)", vastgesteld door Provinciale Staten van de provincie Drenthe op 23 september 2015, is in Tabel 3 (op pag. 12) bijvoorbeeld aangegeven dat voor het Drentse Aa-gebied gewerkt wordt aan het oplossen van bestaande knelpunten wegens een te lage grondwaterstand voor het Natua-2000-gebied, kwaliteitsrisico's voor de voeding van oppervlaktewater door een te lage grondwaterstand en kwaliteitsrisico's voor drinkwaterwinning.

Een groot deel van het KRW-maatregelenpakket is bij mijn weten weliswaar inmiddels al uitgevoerd, maar ik kan echt niet overzien welke consequenties de gaswinning heeft voor de waterambities die de provincie Drenthe heeft vastgesteld.

In ons eerdere advies hebben we voor het Drentse Aa-gebied in algemene zin ook reeds gewezen op het feit dat er aan de uitvoering van het Winningsplan mogelijk nadelige gevolgen kunnen zijn verbonden voor wat betreft de effectiviteit van de investeringen in de maatregelen ter bescherming en instandhouding van het gebied. In onze zienswijze kan het bovenstaande daar mooi op aanhaken.

2. MER-verplichtingen.

Is voor dit Winningsplan het maken van een MER-rapport niet verplicht vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden?

Juist ook omdat de uitvoering van het plan zeer waarschijnlijk aanmerkelijke negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drenste Aa!

Of weillicht via de Bijlage van het Besluit milieu-effectrapportage 1994?

Leg dit ook voor aan de advocaat, want als het antwoord op deze vraag bevestigend luidt, kunnen we echt 'gaten' schieten in het plan voor wat betreft het ontbreken van de natuurtoets!

Advies

Met betrekking tot het Nationale Park Drentse Aa adviseren wij u:

- het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied;
- in uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Zuid (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld het Drentse Aa gebied zoveel mogelijk wordt ontzien.

Toelichting

Wij stellen vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa niet zijn onderzocht althans onvoldoende in beeld zijn gebracht. Er blijkt ook uit niets dat met zekerheid zou kunnen worden

gesteld dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Drentse Aa door de exploitatie van de gasvelden in dit winningsplan niet zullen worden aangetast.

Het Drentse Aa gebied is een internationaal uniek gebied, met een zeer hoge beschermingsstatus. Het gebied is een beek- en esdorpenlandschap; het oppervlaktewater van de Drentse Aa dient tevens als bron van drinkwater. Het is een waardevol gebied met een kwetsbaar geohydrologisch systeem waar invloeden vanwege de gaswinning (zoals bodemdaling, zuurstimulatie) niet mogen plaatsvinden.

Voor een correcte beoordeling van de mogelijke gevolgen van de exploitatie van het winningsplan Westerveld voor het Drentse Aa-gebied zou het overigens niet juist zijn om de getroffen en te treffen waterhuishoudkundige maatregelen in het natuurgebied bij het beschouwen van mogelijke effecten van mijnbouwactiviteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van het natuurgebied te betrekken. Compenserende maatregelen maken immers in juridische zin geen onderdeel uit van de beoordeling in het kader van de significantie-toets. Bovendien zijn de watergerelateerde maatregelen in zekere zin met de mijnbouwactiviteiten verbonden, omdat de waterhuishouding noodzakelijkerwijs wel moet worden aangepast als gevolg van de opgetreden bodemdaling die het resultaat is van de gaswinning.

Wij wijzen er op dat de vaststelling en goedkeuring van het winningsplan door de Minister met zich mee brengt dat er een toetsingsmoment ontstaat waarop moet worden beoordeeld of mogelijk significante gevolgen ten gevolge van de mijnbouwactiviteiten in het Westerveld kunnen ontstaan. Dat geldt uiteraard niet alleen voor het Drentse Aa-gebied, maar voor alle Natura 2000-gebieden die door het instemmingsbesluit worden beïnvloed. Deze beoordeling heeft niet of in onvoldoende mate plaatsgevonden ten gevolge waarvan effecten op Natura-2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Bij de actuele stand van zaken voor wat betreft de onbekendheid van de impact van de gaswinning is er naar ons oordeel aanleiding om in het instemmingsbesluit aanvullende restricties op te nemen die waarborgen dat het Nationaal Park Drentse Aa zo veel mogelijk ongemoeid wordt gelaten.

5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

U motiveert de het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen. Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingskommen, zoals die historisch werden betrokken. Gegeven eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet u geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Een zelfstandige beoordeling van de verschillende velden/voorkomens sluit op zich beter aan bij een omgevingsgerichte benadering, zoals die met de gewijzigde Mbw en de adviesrol van lokale overheden en het inwonersperspectief is beoogd. Gelet op het feit dat de productie uit het Westerveld in de eindfase verkeert daarom aanvaardbaar dit nu niet te wijzigen. Wel vragen

Zienswijze winningsplan Westerveld

wij u daarbij de nadrukkelijk een zo transparant mogelijke afweging te maken in het definitieve besluit.

Wij vinden dat u:

2. In uw ontwerpbesluit u voldoende heeft gemotiveerd waarom het winningsplan Westerveld uit meerdere kleine gasvelden bestaat.

6 PRODUCTIE

6.1 Productie put Vries-10

In ons advies hebben we u gevraagd de voorlopige vergunning voor productie uit put Vries-10 in te trekken en de procedure van onderhavig winningsplan af te wachten. Het is naar de inwoners toe vanuit het gewenste burgerperspectief niet juist om tijdens een vergunningprocedure voor een nieuw winningsplan uit een nieuw geboorde put in het veld Vries Zuid gas te gaan winnen.

Na bestudering van het oude winningsplan van december 2013 die als basis fungeert van de bestaande vergunning is onderstaande tekst opgenomen:

- dat in dit winningsplan is gesteld dat de productie uit veld Vries Zuid naar verwachting in 2014 zal stoppen en
- dat de productie in het gasveld Vries Zuid sterk is gedaald door overmatige waterproductie. Er wordt gewerkt aan een redevelopmentsstudie. Er is hier niet specifiek een put Vries-10 genoemd of op kaart aangegeven.

Pas in het onderhavige winningsplan wordt aangegeven dat in Vries Zuid een nieuwe put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Wij concluderen op grond van bovenstaande dus dat er al 23 jaar geen gas meer uit dit veld is gewonnen. Is het dan uit oogpunt van zorgvuldigheid naar de inwoners toe gewenst om de NAM toe te staan op basis van een bestaande vergunning voor het gasveld Vries gas uit een nieuw geboorde put te winnen?

Wij vinden dat u:

1. na 20 jaar geen gas te hebben gewonnen uit het veld Vries Zuid, winning uit een nieuwe put als een nieuwe winning te beschouwen en hiervoor de wettelijk vaststellingsprocedure af te wachten.
2. en de NAM onzorgvuldig hierover met de inwoners heeft gecommuniceerd en geacteerd
3. de toezegging jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put (put Vries-10) per direct in moet trekken en de NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavige winningsplan af te wachten.

6.2 Productiesnelheid

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de productiesnelheid. De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. SodM stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Wij hebben geen reden aan te nemen dat dit fenomeen niet ook voor de gasvelden in Westerveld zou gelden.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: "Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveld systeem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingsnelheid." Deze stelling wordt niet met feiten onderbouwd.

Wij vinden dat u:

1. Wel aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en Sodem en NAM op te dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.

6.3 Productieniveau high case

Wij hebben in ons advies gevraagd in uw besluit op te nemen dat als de NAM het high case scenario overschrijdt de NAM een nieuw winningsplan in procedure moet brengen.

Wij vinden dat u:

Juist heeft gehandeld door ons advies over te nemen.

7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

7.1 Onzekerheden

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U bent daar in het ontwerp-besluit niet op ingegaan.

Echter uit de voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden.

Onlangs (31 januari 2017) heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de voorspellingen van de werkelijke bodembeweging door gaswinning werden onderschat. De resultaten daarvan zijn allesbehalve geruststellend. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt.

In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en 4 jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkent.

Onderstaande tekst komt uit publicatie *Evenwichtig omgaan met aardbevingsrisico's van gaswinning in Groningen*: C.A.J. (Charles) Vlek, R. (Robert) Geerts 2

De onzekerheden in de ernst en de beheersbaarheid van het aardbevingsrisico nopen tot flexibel, adaptief risicobeleid. "Adaptief beleid wil zeggen dat de mogelijkheid tot ingrijpen op het risico open wordt gehouden afhankelijk van de ontwikkeling van het risico" (H&M, 2013, p. 17).

Deze conclusie klinkt plausibel (adaptief omgaan met risico's is voor veel mensen dagelijkse praktijk), maar zij is weinig verstrekkend omdat eventuele reductie van de gaswinning vertraagde en onzekere effecten zou hebben. De flexibiliteit in H&M (2013) blijft dan ook beperkt tot zorgvuldige risico-monitoring: hoe reageert de ondergrond op de voortgezette gaswinning, hoe talrijk en hoe zwaar zijn de bevingen, welke schade en verliezen worden daardoor veroorzaakt?

Daarnaast wijzen H&M op het belang van vrijwilligheid in het accepteren van externe risico's,

maar op dit punt zou de overheid slechts – op de langere termijn – de ‘strategische’ vestiging c.q. verhuizing van bewoners en/of bedrijven kunnen beïnvloeden, d.w.z. een verandering van blootstelling aan risico. Op het tactische en operationele niveau van vrijwillig keuzegedrag (b.v. woninginrichting resp. gedragspatronen) zijn de mogelijkheden beperkt. Risicovermindering aan de bron (de gaswinning) kan eveneens nodig blijken, maar dit wordt door H&M niet beklemtoond omdat de veiligheidseffecten daarvan immers pas “na een aantal jaren” manifest zouden worden. Op de korte termijn biedt de gaswinning zelf dus weinig flexibiliteit ter beheersing van aardbevingsrisico's.²⁴ Dwingt dit dan niet (ook H&M) welhaast tot risicoacceptatie op de korte termijn? En vraagt het niet dringend om weldoordacht strategisch beleid voor de langere termijn?

Wij vinden dat u:

2. de conclusie dat de genoemde onzekerheden voor u geen aanleiding zijn om de instemming van het winningsplan geheel of gedeeltelijk te weigeren daarom niet voldoende onderbouwd.

Advies:

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Toelichting:

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van gegevens van de ondergrond. De samenstelling van de diepe ondergrond is complex en nooit precies in kaart te brengen. De ligging van breuken, de compactiecoëfficiënt etc. zijn gebaseerd op interpretatie van een beperkt aantal bodemgegevens. Dit houdt in dat de resultaten altijd met grote voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd. De Tcbb geeft aan dat in het ergste geval een beving met een magnitude van 3,9 kan plaatsvinden. De zwaarste beving tot nu toe in Groningen was 3,6 in Huizinge (2012). De velden Eleveld en Vries Zuid scoren op factoren als bebouwingsdichtheid en bevolkingsdichtheid duidelijk minder gunstig dan Huizinge. Wij vermoeden op basis van deze aspecten dat in het stedelijk gebied van Assen meer schade kan ontstaan dan de door NAM geformuleerde licht schade aan meerdere, tot matige schade aan enkele gebouwen.

7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

In dit verband wijzen wij u op ons verzoek om een nieuwe SRA uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijzen wij u ook op de aard van de bebouwing. Hier zijn ook milieucategorie 4 bedrijven toegestaan. Het kan naar onze mening niet zo zijn, dat hier in een beoordeling van risico's geen rekening mee wordt gehouden.

Wij vinden dat u:

Zienswijze winningsplan Westerveld

1. Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren en deze opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs.

In het ontwerp-instemmingsbesluit is sprake van steeds verschillende benamingen van velden en putten. O.a. over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Hierdoor is het voor ons en inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Wij vinden dat u:

1. Het ontwerpbesluit op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.

8 BODEMBEWEGING

8.1 Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling.

Wij vinden dat u:

2. In het ontwerp besluit hier voldoende aandacht heeft besteedt

8.2 Bodemtrilling

In ons advies hebben we gevraagd in verband met de kans op een door een beving geïnduceerde schade gehoor te geven aan het plaatsen van seismische meetapparatuur en het risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben.

Wij vinden dat u:

3. Hier in het ontwerpbesluit wel aandacht voor hebt maar dat de uitwerking nog te vrijblijvend is en volgendelijke niet correct. Daarmee hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. In hoofdstuk 10 komen we hierop terug.

Ten aan zien van vallende objecten vinden we het jammer dat u niet bent ingegaan op onze vraag om te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Wij vinden dat u:

3. Ons alsnog inzicht geeft over op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.

8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Wij zijn blij met het uitzonderen van de toepassing van zuur- of hydraulische stimulatie op de instemming met het winningsplan.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

Wij vinden dat u:

4. De bagatelprocedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, niet toe moet passen.

9 SCHADE

Invulling door [REDACTED]

Proces schadeafhandeling

Met opmerkingen [c1]: Hier ook aandacht voor schadeafhandeling bij beëindiging van de NAM. Staat verantwoordelijk.

9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

In ons advies hebben we u geadviseerd om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat onze conclusie onjuist is en dat u van mening bent dat de op grond van de Mbw vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uit geproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Tenslotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

Wij delen uw mening niet. In de betreffende paragrafen uit het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. NAM geeft voorts aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Wat vinden wij:

1. In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).
2. Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mbw minder van belang zijn. De Mbw maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet verlenen van een winningsvergunning geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie cq. grootte van de gasvelden. De Mbw stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f). Aangezien er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, gelden daar de vereisten uit de Mbw onverminderd. Overigens benoemt u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden.
3. Het feit dat voornoemde velden weliswaar in risicoklasse I vallen, zich echter zodanig dichtbij de daarvoor gestelde grenswaarden bevinden, is voor NAM aanleiding

geweest om op diverse terreinen uit te gaan van de vereisten horende bij risicoklasse II.

4. Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat de toezegging van NAM uit het winningsplan te verblijvend en weinig concreet is geformuleerd. Op geen enkele wijze kan de nakoming van deze toezegging worden gecontroleerd en afgedwongen. U stelt dan ook ten onrechte dat door NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.

Tekst

Vorzorgsbeginself

Volgens de Mijnbouwwet moet het Winningsplan voldoende maatregelen bevatten ter voorkoming (preventie) van schade en nadelige gevolgen. De NAM heeft hieraan in andere Winningsplannen tot nu toe af en toe niet de nodige aandacht besteed.

De nadruk ligt soms te veel bij compensatie / mitigatie en het achteraf vergoeden. Dit is niet in overeenstemming met het voorzorgsprincipe ('better safe than sorry').

Vraag hierover ook uitdrukkelijk een uitspraak van de advocaat! Vindt hij dat er al dan niet in het Winningsplan voldoende rekening wordt gehouden met het wettelijke preventie-uitgangspunt?

Advies:

Wij adviseren u vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). NAM heeft als initiatiefnemer de zorgplicht voor het voorkomen van schade. In winningsplan wordt geconcludeerd dat er lichte en lokaal mogelijk matige schade kan optreden aan gebouwen. Nergens is in het winningsplan echter terug te lezen wat wordt gedaan om schade te voorkomen. Wij stellen vast dat ten aanzien van het optreden van schade in het winningsplan geen aandacht is op het voorkomen van schade. In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd.

Het Mijnbouwbesluit schrijft voor dat het winningsplan een beschrijving bevat van de mogelijke omvang en verwachte aard van de schade door bodembeweging. Uit het winningsplan blijkt dat het niet goed mogelijk is de omvang en de verwachte aard adequaat te beschrijven. NAM lijkt niet in staat causaliteit aan te geven tussen aardbevingen en omvang en aard van de schade. Het winningsplan lijkt op dit punt niet te voldoen aan de eisen die de wet stelt aan een plan.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

9.2 Afhandeling van schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zorg te dragen voor een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet naar onze mening een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Tevens hebben wij u geadviseerd evenals in het aardbevingsgebied Groningen een volledig onafhankelijk orgaan in te stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tenslotte hebben wij u gevraagd in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en NAM; NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Wat vinden wij:

1. Wij zijn verheugd dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens in uw ontwerpwinningsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen.
2. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden. NAM als gasproducent en vergunninghouder en u als vergunningverlenende en toezichthoudende instantie dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Als decentrale overheden hebben wij in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van onze inwoners. Vanuit die verantwoordelijkheid zijn wij overigens graag bereid hierin mee te denken.
3. Volledigheidshalve geven wij hierbij nogmaals aan. Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn. Wij dringen er daarom bij u als verantwoordelijk minister op aan erop toe te zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig

onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). WILLEN WE DIT/EEN DERGELIJK PASSAGE???

4. Tenslotte het volgende. Wij verzoeken u zorg te dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie jegens burgers en andere individuele rechtspersonen ten allen tijde is gegarandeerd.

Advies

Wij zijn van mening dat:

- een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van allebijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde is, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen;
- evenals in het aardbevingsgebied Groningen er een volledig onafhankelijk orgaan dient te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.
- in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade;

Toelichting:

Zoals reeds in voorgaande alinea door ons is aangegeven dient het voorkomen en beperken van alle schade als uitgangspunt te worden genomen. Echter kan NAM de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. Dit wordt ook door SodM in haar advies als zodanig aangegeven. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen.

NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen, die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden. Wij zijn van mening dat voornoemde regeling op basis van het burgerlijk wetboek niet altijd voldoende soelaas biedt voor burgers, bedrijven en lokale overheden om op een vlotte en toegankelijke wijze schade te kunnen claimen.

De gaswinning in Groningen heeft voor veel overlast gezorgd in de regio en het gevoel van veiligheid en vertrouwen van de bewoners aangetast. Er is dan ook sprake van een groot wantrouwen van burgers jegens NAM en rijksoverheid. Dit heeft zowel betrekking op de feitelijke gaswinning, als ook het nemen van adequate en toereikende maatregelen om de gevolgen (waaronder schade en overige hinder) zo veel mogelijk te voorkomen en/of te beperken.

Herstel van vertrouwen van onze burgers is naar onze mening dan ook gebaat bij een transparante en toegankelijke organisatie voor de afwikkeling van schademeldingen. Een regeling waarbij het voor burgers en andere partijen niet nodeloos ingewikkeld is om een schademelding in te dienen en de onafhankelijkheid in voldoende mate gewaarborgd is. Dit zodat iedereen in redelijkheid kan vertrouwen op een eerlijke en adequate schadeafwikkeling. Het past niet om daarbij onderscheid te maken tussen de omvang of de locatie waar de schade is ontstaan. Iedere schademelding dient op zijn eigen merites te worden beoordeeld.

Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Tevens dient hierbij de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd te zijn. Wij dringen er daarom bij u op aan dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – er een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tevens zorgt het instellen van een dergelijk orgaan ervoor dat ook ingeval van gestapelde mijnbouw (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil) gedupeerde partijen weten tot welke partij zij zich hiertoe dienen te wenden.

Hoewel door uw minister in de Tweede Kamer reeds toezeggingen zijn gedaan aangaande het instellen een dergelijke onafhankelijk orgaan voor de afwikkeling van mijnbouwschade, is één en ander vooralsnog geen feit. Wij adviseren u haast te maken met het instellen van een dergelijk onafhankelijk orgaan. Tevens dit te regelen alvorens in te stemmen met het onderhavige winningsplan Westerveld.

9.3 Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij verzoeken u ervoor zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade dient volgens de wet te worden vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

Lusten en lasten

U geeft aan dat de minister toezeggingen heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor o.a. mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPA aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Wij constateren dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. De inwoners moeten het doen met "verkenningen" en "werken aan" met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Wij vinden dat u:

5. In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio.

10 RISICOBEBEERSYSTEEM

Wij zijn blij dat u de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. Helaas geeft u in het voorschrift niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen.

In hoofdstuk xxx benoemden we al de onzekerheden omtrent voorspellingen van bodemtrillingen en gaswinning. Wij vinden dat onze inwoners niet de dupe moeten worden van dit risico.

Wij vinden dat:

6. vanwege het ontbreken van een goed inzicht in de relatie tussen gaswinning en de kans op bevingen het dan ook gerechtvaardigd dat van elk gebouw in en rond het gasveld een opname gemaakt wordt. Wij vinden dat dit in de voorschriften van de vergunning expliciet moet worden opgenomen.

Wij zijn blij dat u het advies van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad overneemt en de NAM verplicht aanvullende versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen groundbeweging en gebouwschade. Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum. Het huidige aantal meetpunten is hiervoor onvoldoende. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningerveld. In dit meetplan mogen TILT-meters daarom niet ontbreken. **Bla bla aanvulling platformOMEM Meetsysteem moet volledige onafhankelijk zijn. Combi 0-meting Tilt en bewegingsmeters**

Wij vinden dat:

7. vanwege het grote risico op bevingen in Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsopnemers en TILT meters moet komen. Het huidige aantal meetpunten is volstrekt onvoldoende om een causaal verband te kunnen leggen.

Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan Sodm. Echter om invulling te geven aan het burgerperspectief zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de vergunning geregeld moeten zijn. De inwoner moet kunnen zien of de NAM aan zijn verplichtingen voldoet in geval van schade. Door de goedkeuring bij het Sodm te leggen is dat niet het geval.

Wij vinden dat:

8. in de vergunning een door Sodm goedgekeurd risicobeheersysteem incl een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.

Advies:

Met betrekking tot het risicobeheerssysteem adviseren wij u:

- NAM te verplichten een onafhankelijke nulmeting uit te voeren aan alle gebouwen boven en nabij de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden Eleveld en Vries-Zuid extra versnellingsopnemers te laten installeren en operationeel te hebben;
- bij dit winningsplan een risicobeheerssysteem te laten opstellen en als onderdeel op te nemen bij de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning;
- het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren.

Toelichting:

Om de schade door gaswinning goed te kunnen vaststellen is het belangrijk dat de uitgangssituatie goed wordt vastgelegd. Het is aan de initiatiefnemer om dit te doen naar goedkeuring van de vergunningverlener. Er wordt al jaren gas gewonnen in het veld maar dit winningsplan is de markering van het moment dat ook het burgerperspectief wordt meegewogen in de besluitvorming. In dat kader is het belangrijk dat schade aan particuliere eigendommen goed wordt geregistreerd.

Zowel NAM als TNO concluderen op basis van de seismische risicoanalyse (SRA) dat alle velden in categorie I vallen. Volgens de leidraad van SodM volstaat voor deze velden monitoring met het huidige geofoon en accelerometer netwerk van het KNMI. Met dit monitoringsnetwerk kunnen aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter worden gelokaliseerd.

Hoewel alle velden in categorie I vallen, liggen de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid echter dicht tegen de grens met categorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de SRA in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem.

Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. De keuze van signaalparameters en bijbehorende (re)acties dient dan ook zodanig onderbouwd te zijn dat hiermee aannemelijk wordt gemaakt dat het systeem zinvol is. Dat wil zeggen, dat aan de hand van de signaalparameters zodanig tijdig kan worden ingegrepen dat het mogelijk optreden van bedoelde schade en risico's voorkomen kan worden.

Date : 16-5-2017 09:13:56

From : "[REDACTED]"

T [REDACTED]

Subject : laatste versie

Attachment : zienswijze winningsplan Westerveld 15mei.docx;

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

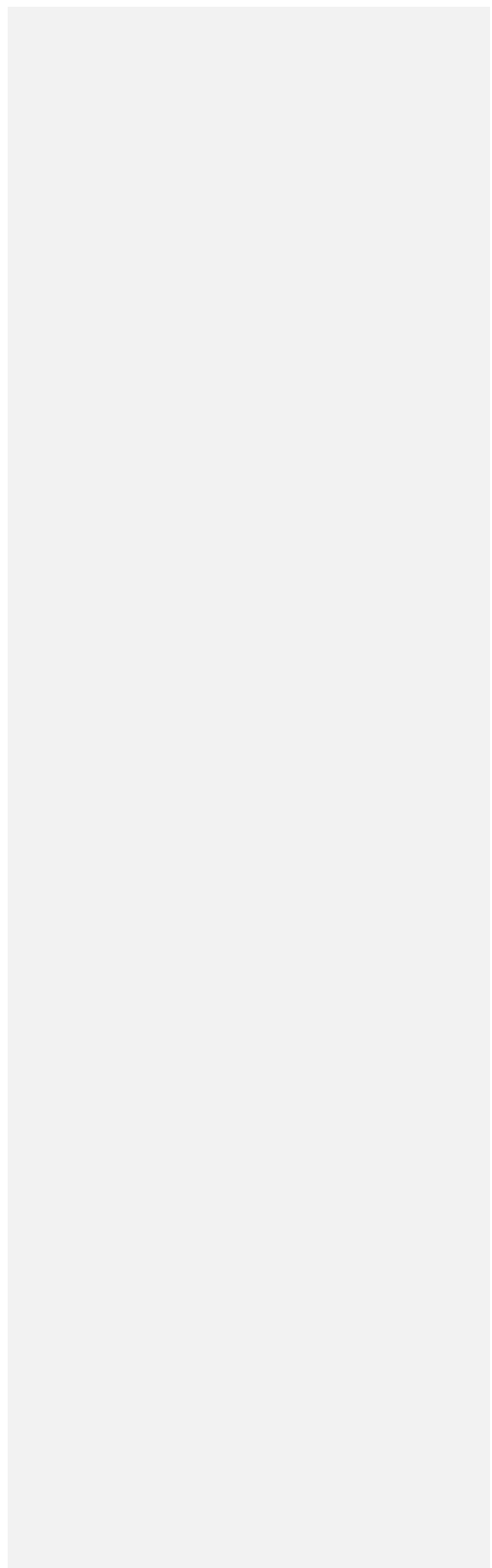
.....
T [REDACTED]

[REDACTED] assen.nl
website: www.assen.nl

11 Mei 2017

concept

**Zienswijze Winningsplan
Westerveld**

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING	5
3 HOOFDADVIES	8
4 ALGEMEEN	9
5 COMMUNICATIE	10
6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	12
6.1 Doelmatigheid	12
6.2 Kadern schade	12
6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa	12
6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	15
7 PRODUCTIE	17
7.1 Productie put Vries-10	17
7.2 Productiesnelheid	17
7.3 Productieniveau high case	18
8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	19
8.1 Onzekerheden	20
8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	21
9 BODEMBEWEGING	22
9.1 Bodemdaling	22
9.2 Bodemtrilling	22
9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	24
10 SCHADE	26
10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	26
10.2 Afhandeling van schade	27
10.3 Lusten en lasten	29
11 RISICOBEHEERSYSTEEM	30

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd.

Hoewel in de afgelopen periode meer aandacht is gekomen voor de veiligheid en het welzijn van onze inwoners, dringen wij er op aan om de positie van de inwoners centraal te stellen. Vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de lokale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Wij vinden dat in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt nog onvoldoende sprake is van een verantwoorde gaswinning. In uw afweging zijn de effecten van de gaswinning in het gebied naar onze mening onvoldoende meegenomen. Onder deze effecten verstaan wij de directe en indirecte gevolgen zoals schade, onveiligheidsgevoel, leefbaarheid en economie.

Met dit instemmingsbesluit komt u slechts ten dele tegemoet aan het door u omarmde advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OvV) dat aangeeft dat het burgerperspectief structureel en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u aan de verschillende adviezen zoveel mogelijk te hebben meegenomen.

Uw besluit baseert u zich voornamelijk op het advies van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) omtrent de doelmatigheid van de winning aangevuld met de resultaten van de seismische risicoanalyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet wel nadrukkelijk meegewogen dienen te worden. Onze adviezen op het winningsplan zien wij onvoldoende terug in uw ontwerp-instemmingsbesluit.

Wij hebben u geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan en subsidiair zaken als onafhankelijke validatie, schadebeperking schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed te regelen. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd. We constateren dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit afwijkt van dit advies. Waar u wel ons adviezen overneemt constateren wij dat dit te algemeen is uitgewerkt en hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de uitwerking ervan. Hoewel de bevoegdheid om af te wijken niet wordt betwist, bevat het besluit onvoldoende motivering voor deze afwijking.

In het algemeen vinden wij het ontwerp-instemmingsbesluit dun gemotiveerd. Er wordt geen duidelijkheid gegeven over tal van onzekerheden en onvolkomenheden waarop wij u in ons advies hebben geattendeerd. Daarnaast moeten tal van zaken nog worden uitgewerkt na het nemen van een besluit. Dit levert voor de inwoners rechtsonzekerheid op.

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft aan dat Nederland aardgas nodig heeft. Dit is correct. De reden hiervan is een tot nu toe achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen. En Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijzen wij u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Wat betreft de gasimport, geeft Noorwegen aan dat ze graag aardgas aan Nederland levert. Wij kunnen geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet ons concluderen dat u een belangenafweging heeft gemaakt tussen economie c.q. inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio.

U bent bevoegd om deze afweging te maken. Wij vragen u echter om dit in de definitieve beschikking transparant te formuleren.

Leeswijzer

Bla die bla

2 SAMENVATTING

Oude tekst

Vanuit betrokkenheid en zorg en oprechte belangstelling hebben wij de rapporten intensief bestudeerd. Veiligheid van inwoners en het voorkomen en beperken van schade wegen hierin het zwaarst. Alle andere aspecten moeten daaraan ondergeschikt zijn, waaronder economische aspecten en leveringszekerheid.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) geeft over het erkennen van onzekerheden en communiceren de volgende toelichting: Onzekerheid en het reduceren ervan dienen uitgangspunten te zijn van het handelen van betrokken partijen, ook in de communicatie naar burgers. Onderzoek over onzekerheden en het daaraan verbinden van maatregelen is daarbij van cruciaal belang volgens de Raad. Onderzoek mag geen excuus zijn om geen maatregelen te treffen of besluiten uit te stellen. Zij pleit derhalve ook voor het hanteren van het voorzorgsprincipe in dat geval "Better safe than sorry". Dat betekent in de communicatie over onzekerheden in samenspraak met deskundigen en risicodragers zoeken naar manieren van beheersing van het risico. Communiceren met burgers moet volgens de OvV meer zijn dan alleen voorlichting geven.

Veiligheid wordt door de OvV breed gedefinieerd in termen van objectieve- en subjectieve veiligheid, respectievelijk het uitblijven van lichamelijke letsels ten gevolge van aardbevingen en gemoedsrust van bewoners. "Het gaat om veiligheid van burgers. Kunnen zij erop rekenen dat incidenten worden voorkomen, schade wordt beperkt, risico's worden beheerst en onzekerheden worden verkend?". U hebt hierop gereageerd met: "De Raad heeft met haar rapportage en aanbevelingen vooral willen bereiken dat bij activiteiten in de diepe ondergrond nu en in de toekomst het veiligheidsbelang voldoende aandacht krijgt". U heeft alle aanbevelingen uit het rapport van de OvV overgenomen. In dit licht bezien dient bij de beoordeling en toetsing van de verschillende aspecten dan ook te worden uitgegaan van een brede benadering van de belangenafweging die aan uw uiteindelijke besluit ten grondslag moet liggen. Het past hierbij niet om u te beperken tot een exacte en enge uitleg van voorgenomen wetgeving.

We hebben ook geconstateerd dat in het winningsplan nog een aantal essentiële onderdelen ontbreekt en het plan gepaard gaat met onzekerheden die betrekking hebben op een veilige gaswinning. Ook constateren wij dat ondanks de ervaringen opgedaan in Groningen, er vooralsnog geen sprake is van een adequate regeling voor de rest van Nederland voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten.

Bij bestudering van het winningsplan en onderliggende stukken hebben wij samengevat de volgende vragen, opmerkingen en adviezen.

Veiligheid

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners.

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Tevens hebben wij een aantal ontbrekende zaken geconstateerd. Wij komen hier verderop in ons advies op terug.

Communicatie

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning.

Voorkomen en beperken van schade

In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd. NAM bepaalt daarmee zelf welk niveau van acceptatie daarbij aan de orde is. Er wordt geen aandacht geschonken aan maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken, terwijl dit een voorschrift in de Mijnbouwwet is.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

Bodemdaling

NAM dient inzichtelijk te maken welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling (als resultaat van dit winningsplan Westerveld) kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen en welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden.

Wij zijn van mening dat NAM dient te worden verplicht tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling.

Schadeafhandeling

Wij zijn van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Evenals in het aardbevingsgebied Groningen dient er een volledig onafhankelijk orgaan te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Een dergelijke regeling en onafhankelijk toetsingsorgaan dienen op voorhand een feit te zijn.

Meet- en regelprotocol

De reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid liggen dicht tegen de grens met risicocategorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de Seismische Risico Analyse (SRA) in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem. Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. Wij zijn van mening dat een risicobeheerssysteem een voorwaarde moet zijn van de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning.

Fracken en zuurstimulatie

Vanwege de mogelijke gevolgen zijn wij van mening dat geen omstrede technieken zoals zuurstimulatie en fracken moeten worden toegestaan.

Schadelijke gevolgen van zuurstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden, omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

3 HOOFDADVIES

Moeten we dit nog zo apart opnemen? In aangepaste vorm herhalen van ons advies.

Onze bevindingen afgewogen hebbende en uitgaande van de geformuleerde uitgangspunten komen wij tot het volgende hoofdadvis:

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Wij adviseren u vanwege de geconstateerde omissies, bestaande onzekerheden, geen aandacht voor maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken en het ontbreken van een adequate schaderegeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten:

Primair: **niet** in te stemmen met het winningsplan Westerveld 2016 zoals het nu voorligt;

Subsidiar: mocht dit niet uw keuze zijn vanwege de grote onzekerheden en ontbrekende onderdelen slechts in te stemmen met het winningsplan door het hanteren van het voorzorgprincipe "Better safe than sorry" en;

1. NAM en Sodm, binnen een door u gestelde termijn, onvolkomenheden te laten aanvullen;
2. te voorzien in onafhankelijke validatie van onderzoeken en bevindingen;
3. een termijn te stellen aan het winningsplan;
4. hierbij zaken als schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersingsstelsel op voorhand goed en volledig te regelen.

In onderstaande hoofdstukken vindt u de onderbouwing van ons hoofdadvis en overige adviezen.

4 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit het onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen van 29 april en 15 juli 2016 onder de naam Gronings Perspectief blijkt een duidelijk verband tussen het optreden van schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. De resultaten van het onderzoek laten zien dat schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gepaard gaan met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid.

'In het gebied met schade zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij ervaren veiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts. Met name mensen met meervoudige schade hebben hier last van: bij deze groep is ook de ervaren algehele gezondheid slechter.'

Dit onderzoek bevestigt de eerder gepubliceerde tussenresultaten, dat de veiligheidsbeleving van inwoners negatief wordt beïnvloed en het welzijn en de gezondheid van inwoners lijdt onder de huidige situatie waarin schade en onveiligheid worden ervaren. Dit beeld komt ook naar voren in het woningmarkt- en leefbaarheidsonderzoek

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek in Groningen is er een groot wantrouwen ontstaan bij de bevolking in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. De inwoners van de gebieden waar gas wordt gewonnen moeten meer dan nu het geval is het gevoel krijgen dat er naar hun mening wordt geluisterd en dat daar bij de winning ook rekening mee wordt gehouden. Daarin wordt de regio gesteund door het advies van OvV waarin deze instantie adviseert om bij winningsplannen niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau te kijken, maar ook de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie mee te nemen.

Eigenaren van woningen worden direct in hun portemonnee geraakt doordat woningen in een door gaswinning aangemerkt aardbevingsgebied minder waard blijken.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit besteedt u geen aandacht aan de maatschappelijke gevolgen.

Wij vinden dat u:

1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant dient te betrekken in uw afweging.

5 COMMUNICATIE

Input Arne/ Myra

Reactie in de trant van "In de nieuwe Mijnbouwwet is aangegeven dat t.b.v. burgerperspectief nieuwe winningsplannen beter leesbaar moeten zijn voor burgers en lokale overheden. Daar voldoet dit winningsplan niet aan. Reparatie wordt niet geborgd in [instemmingsbesluit]

Met opmerkingen [c1]: Ook het ontwerp-instemmingsbesluit is onleesbaar.

Voor een adequate invulling van het burgerperspectief, zoals u in het adviesverzoek aangeeft, is gedegen, transparante en consistente communicatie een absolute voorwaarde.

Advies:

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Wij adviseren u in uw besluit voorwaarden op te nemen waarmee dit wordt geborgd.

Toelichting:

De verantwoordelijkheid van de lokale overheid is oog te hebben voor de belangen van onze inwoners en deze te borgen.

Wij zijn daarom van mening dat de rol van informatievoorziening over de (gevolgen van) gaswinning niet uitsluitend aan NAM moet worden overgelaten. De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Hiermee moet onnodige onrust en zorg bij inwoners worden weggenomen.

Typerend is de gebrekkige communicatie en afstemming tussen NAM en het ministerie van EZ over de start van de gaswinning uit put Vries-10, die onder het winningsplan Westerveld valt (zie ook hfst 7.1).

Communicatie is een essentieel onderdeel van het omgevingsmanagement, zoals is verwoord in uw visie in de brief aan de Tweede Kamer van 1 februari 2016*).

Uw uitgangspunten daarbij zijn duidelijk:

1. Samenbinden van belanghebbenden
2. Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk
3. Transparantie en vertrouwen
4. Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
5. Maatwerk

Het mag duidelijk zijn dat uw ambitie verder moet gaan dan het organiseren van informatiebijeenkomsten en publicaties over de procedure.

Wij willen graag met u meedenken aan de verdere invulling van de communicatie en het omgevingsmanagement. Daarbij nemen wij graag uw visie als vertrekpunt.

Wij geven u als suggestie dat NAM een breed communicatieplan opstelt dat in overleg en instemming met u en lokale overheden tot stand komt. Communicatie die staat in een breder perspectief van omgevingsmanagement, rekening houdend met de 'belevingswereld' van onze inwoners.

Het winningsplan is geschreven voor ingewijden en lastig leesbaar voor inwoners. Zij mogen een zienswijze op het winningsplan indienen maar dan moeten zij de inhoud hiervan wel kunnen doorgronden. Daarom adviseren wij u voorafgaand aan het maken van een ontwerpbesluit een publiek-vriendelijke oplegger van het winningsplan op te stellen.

In dit kader vragen wij u tevens de risicoanalyse van de gasvelden Vries Zuid en Eleveld nader te duiden. Uit het winningsplan blijkt dat volgens de SRA de gasvelden Vries Zuid en Eleveld bijna in risicoklasse 2 vallen. In zowel het winningsplan als in de adviezen van Sodm en Tcbb ontbreekt een nadere analyse waarom deze velden hogere risico's met zich meebrengen dan de overige velden. Ligt het aan de inrichting van het gebied of komt het door de bodemopbouw die gevoelig is voor trilling? Toevoeging van deze analyse maakt dat de aangegeven risico's beter zijn te duiden en uit te leggen aan onze inwoners.

6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

Input █████

6.1 Doelmatigheid

U geeft aan dat de beoordeling van de doelmatigheid van de gaswinning vooral draait om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan voldoet aan wettelijke eisen planmatig beheer en daarom geen reden ziet het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden. Dat laatste getuigt nog van een toetsing van het winningsplan conform de oude Mijnbouwwet.

Uw conclusie lijkt hier te voorbarig. De gewijzigde Mijnbouwwet vraagt ook om een toetsing aan de gevolgen voor veiligheid, voorkomen en beperken schade voor omwonenden natuur en milieu. U geeft in het ontwerpbesluit daarover geen inzicht.

Wij vinden dat u:

1. Bij de beoordeling op doelmatigheid van de winning onderscheidt moet maken in een beoordeling op basis van winbaarheid en een beoordeling op basis van veiligheid, schade en milieu. Dit is voor niet ingewijden nu niet uit het ontwerp-besluit te halen.

6.2 Kadern schade

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Wij zijn ons bewust dat het begrip 'schade' zich niet eenvoudig generiek laat definiëren. Ook Recente Rechterlijke uitspraken getuigen ervan dat de het begrip 'schade' en het aansprakelijkheidsvraagstuk in het mijnbouwdossier nog volop in ontwikkeling zijn. Uw verwijzing naar het per 1 januari 2017 geopende landelijk loket mijnbouwschade en een onafhankelijke beoordeling van schademeldingen stemt ons op dit punt positief. Graag denken wij met u mee over verdere verbetering van een onafhankelijk, adequate en vlotte afhandeling van schademeldingen (zie ook).

Wat vinden we hier nu van ???? Ook advies advocaat

Wij vinden dat u:

6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa

Wij hebben u gevraagd het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied.

U vraagt NAM om de voor deze beoordeling benodigde informatie op korte termijn aan te leveren, zodat deze voorafgaand aan het definitieve besluit meegewogen kan worden.

Wij stellen vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa niet zijn onderzocht.

Een beoordeling van de mogelijke nadelige effecten op het Natura 2000-gebied ontbreekt daarmee in het winningsplan en uw ontwerp- instemmingsbesluit. Met het ontbreken van onderzoek en afweging zijn wij niet in de gelegenheid gesteld om de lokale adviesrol en inwonersperspectief in de zienswijze te kunnen betrekken. Het toevoegen van onderzoek en beoordeling aan uw definitieve besluit achten wij dan ook te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding van dat besluit.

NAM heeft de natuurtoets niet gedaan en dus ook niet in winningsplan opgenomen. EZ stelt dat zij de NAM op korte termijn verzoekt de info alsnog te leveren zodat EZ dat kan meewegen in haar definitieve besluit. Mag dat? Er lijkt in het ontwerp besluit intussen wel een goedkeuring. Aanvullen met tekst Johan Feunekes en advocaat.

Tekst [REDACTED]

Het Drentse Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentse Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincie Groningen en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets bedoeld op pag. 22 van het winningsplan dient zich daarom niet te beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentse Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park.

Het accent van het waterbeheer in het Drentse Aa-gebied ligt op het zo veel mogelijk vasthouden van water in de bovenlopen van het waterhuishoudkundig hoofdsysteem, ter ondersteuning van kwetsbare natuur. Het gebied kent een zeer extensief slotenstelsel dat niet ingericht is op afvoer, maar juist op berging van water. Een groot deel van het gebied is voor haar watervoorziening kwelafhankelijk, hetgeen betekent dat de rol van grondwater voor het gebied minstens zo groot is als de betekenis van oppervlaktewater.

De natuurtoets zal dus ook uitsluitel moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

In het bijgevoegde document "Besluit Europese Kaderrichtlijn Water provincie Drenthe (2016 – 2021)", vastgesteld door Provinciale Staten van de provincie Drenthe op 23 september 2015, is in Tabel 3 (op pag. 12) bijvoorbeeld aangegeven dat voor het Drentse Aa-gebied gewerkt wordt aan het oplossen van bestaande knelpunten wegens een te lage grondwaterstand voor het

Natura-2000-gebied, kwaliteitsrisico's voor de voeding van oppervlaktewater door een te lage grondwaterstand en kwaliteitsrisico's voor drinkwaterwinning.

Een groot deel van het KRW-maatregelenpakket is bij mijn weten weliswaar inmiddels al uitgevoerd, maar ik kan echt niet overzien welke consequenties de gaswinning heeft voor de waterambities die de provincie Drenthe heeft vastgesteld.

In ons eerdere advies hebben we voor het Drentse Aa-gebied in algemene zin ook reeds gewezen op het feit dat er aan de uitvoering van het Winningsplan mogelijk nadelige gevolgen kunnen zijn verbonden voor wat betreft de effectiviteit van de investeringen in de maatregelen ter bescherming en instandhouding van het gebied. In onze zienswijze kan het bovenstaande daar mooi op aanhaken.

2. MER-verplichtingen.

Is voor dit Winningsplan het maken van een MER-rapport niet verplicht vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden?

Juist ook omdat de uitvoering van het plan zeer waarschijnlijk aanmerkelijke negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drentse Aa!

Of wellicht via de Bijlage van het Besluit milieu-effectrapportage 1994?

Leg dit ook voor aan de advocaat, want als het antwoord op deze vraag bevestigend luidt, kunnen we echt 'gaten' schieten in het plan voor wat betreft het ontbreken van de natuurtoets!

Advies

Met betrekking tot het Nationale Park Drentse Aa adviseren wij u:

- het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied;
- in uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Zuid (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld het Drentse Aa gebied zoveel mogelijk wordt ontzien.

Toelichting

Wij stellen vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa niet zijn onderzocht althans onvoldoende in beeld zijn gebracht. Er blijkt ook uit niets dat met zekerheid zou kunnen worden gesteld dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Drentse Aa door de exploitatie van de gasvelden in dit winningsplan niet zullen worden aangetast.

Het Drentse Aa gebied is een internationaal uniek gebied, met een zeer hoge beschermingsstatus. Het gebied is een beek- en esdorpenlandschap; het oppervlaktewater van de Drentse Aa dient tevens als bron van drinkwater. Het is een waardevol gebied met een kwetsbaar geohydrologisch systeem waar invloeden vanwege de gaswinning (zoals bodemdaling, zuurstimulatie) niet mogen plaatsvinden.

Voor een correcte beoordeling van de mogelijke gevolgen van de exploitatie van het winningsplan Westerveld voor het Drentse Aa-gebied zou het overigens niet juist zijn om de getroffen en te treffen waterhuishoudkundige maatregelen in het natuurgebied bij het beschouwen van mogelijke effecten van mijnbouwactiviteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van het natuurgebied te betrekken. Compenserende maatregelen maken immers in juridische zin geen onderdeel uit van de beoordeling in het kader van de significantie-toets. Bovendien zijn de watergerelateerde maatregelen in zekere zin met de mijnbouwactiviteiten verbonden, omdat de waterhuishouding noodzakelijkerwijs wel moet worden aangepast als gevolg van de opgetreden bodemdaling die het resultaat is van de gaswinning.

Wij wijzen er op dat de vaststelling en goedkeuring van het winningsplan door de Minister met zich mee brengt dat er een toetsingsmoment ontstaat waarop moet worden beoordeeld of mogelijk significante gevolgen ten gevolge van de mijnbouwactiviteiten in het Westerveld kunnen ontstaan. Dat geldt uiteraard niet alleen voor het Drentse Aa-gebied, maar voor alle Natura 2000-gebieden die door het instemmingsbesluit worden beïnvloed. Deze beoordeling heeft niet of in onvoldoende mate plaatsgevonden ten gevolge waarvan effecten op Natura-2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Bij de actuele stand van zaken voor wat betreft de onbekendheid van de impact van de gaswinning is er naar ons oordeel aanleiding om in het instemmingsbesluit aanvullende restricties op te nemen die waarborgen dat het Nationaal Park Drentse Aa zo veel mogelijk ongemoeid wordt gelaten.

6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

U motiveert de het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen. Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingskommen, zoals die historisch werden betrokken. Gegeven eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet uw Minister geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Een zelfstandige beoordeling van de verschillende velden/voorkomens sluit op zich beter aan bij een omgevingsgerichte benadering, zoals die met de gewijzigde MbW en de adviesrol van lokale overheden en het inwonersperspectief is beoogd. Gelet op het feit dat de productie uit het Westerveld in de eindfase verkeert daarom aanvaardbaar dit nu niet te wijzigen. Wel vragen wij u daarbij de nadrukkelijk een zo transparant mogelijke afweging te maken in het definitieve besluit.

Wij vinden dat u:
Wat vinden wij??

Advies:

Wij verzoeken u aan te geven welke overwegingen ten grondslag liggen aan de keuze om een grote variëteit van kleine gasvelden in het winningsplan Westerveld te vatten? In het kader van de maatschappelijke verantwoording vinden wij het transparanter om per gasveld een winningsplan op te stellen.

Toelichting:

Het winningsplan Westerveld bevat een groot aantal afzonderlijke gasvelden die geen directe relatie met elkaar hebben. Uit het winningsplan Westerveld wordt afgeleid dat een aantal velden nu en naar verwachting in de toekomst niet meer produceren. Waarom zijn die dan toch opgenomen in het winningsplan? Voor de afweging tussen economische belangen en de maatschappelijke effecten is het logischer per producerend gasveld een aparte vergunning en winningsplan op te stellen. De gehanteerde methodiek belemmert nu voor al deze velden afzonderlijk een transparante afweging te kunnen maken.

7 PRODUCTIE

7.1 Productie put Vries-10

In ons advies hebben we u gevraagd de voorlopige vergunning voor productie uit put Vries 10 in te trekken en de procedure van onderhavig winningsplan af te wachten.

U bent van mening dat deze put een oude niet werkende put in een bestaand gasveld vervangt en dus mag produceren op basis van de bestaande vergunning. Wij delen deze mening niet. Wij beschouwen put Vries 10 wél als een nieuwe winning. Na bestudering van het oude winningsplan van 2013 die als basis fungeert van de bestaande vergunning blijkt:

- dat in dit winningsplan is gesteld dat de productie uit veld Vries Zuid naar verwachting in 2014 zal stoppen en
- dat de productie in het gasveld Vries Zuid sterk is gedaald door overmatige waterproductie. Er wordt gewerkt aan een redevelopmentsstudie (wat dit dan ook mag zijn). Er is hier niet specifiek een put Vries-10 genoemd of op kaart aangegeven.

Pas in het nieuwe winningsplan wordt aangegeven dat in Vries Zuid een nieuw put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Wij zijn van mening dat put Vries-10 **niet** in hetzelfde gasveld is geboord maar aan de andere kant van een breuk die de gasvelden Vries Zuid en het nieuw aangeboorde gasveld onder de woonwijk Marsdijk (Vries Zuid-Zuid??) scheidt. Dit is ook logisch omdat de putten in het gasveld Vries Zuid zoals in het winningsplan uit 2013 is aangegeven teveel water produceren. Een nieuwe put in een bestaand veld zou hetzelfde probleem opleveren.

Gelet op bovenstaande concluderen wij dat u handelt in strijd met de inhoud van uw brief van 22 november 2016 aan de 2^e kamer (kenmerk DGETM-EO / 16170015) waarin uit uw besluit over de start van winning uit Vries-10 motiveert.

Wij vinden dat u:

1. de toezegging jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put (put Vries-10) in moet trekken en de NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavige winningsplan af te wachten.

7.2 Productiesnelheid

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de productiesnelheid. De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. SodM stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Wij hebben geen reden aan te nemen dat dit fenomeen niet ook voor de gasvelden in Westerveld zou gelden.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: "Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveld systeem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingsnelheid." Deze stelling wordt niet met feiten onderbouwd.

Wij vinden dat u:

2. Wel aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en Sodm en NAM op te dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.

7.3 Productieniveau high case

Wij zijn blij dat u het advies van Sodm onderschrijft dat de NAM het winningsplan moet actualiseren en opnieuw in procedure moet brengen als zij het high case scenario overschrijdt.

8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U bent daar in het ontwerp-besluit niet op ingegaan.

Echter uit de voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden.

Onlangs (31 januari 2017) heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de voorspellingen van de werkelijke bodembeweging door gaswinning werden onderschat. De resultaten daarvan zijn allesbehalve geruststellend. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt.

In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en 4 jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkent.

Onderstaande tekst komt uit publicatie *Evenwichtig omgaan met aardbevingsrisico's van gaswinning in Groningen*: C.A.J. (Charles) Vlek, R. (Robert) Geerts 2

De onzekerheden in de ernst en de beheersbaarheid van het aardbevingsrisico nopen tot flexibel, adaptief risicobeleid. "Adaptief beleid wil zeggen dat de mogelijkheid tot ingrijpen op het risico open wordt gehouden afhankelijk van de ontwikkeling van het risico" (H&M, 2013, p. 17).

Deze conclusie klinkt plausibel (adaptief omgaan met risico's is voor veel mensen dagelijkse praktijk), maar zij is weinig verstrekkend omdat eventuele reductie van de gaswinning vertraagde en onzekere effecten zou hebben. De flexibiliteit in H&M (2013) blijft dan ook beperkt tot zorgvuldige risico-monitoring: hoe reageert de ondergrond op de voortgezette gaswinning, hoe talrijk en hoe zwaar zijn de bevingen, welke schade en verliezen worden daardoor veroorzaakt?

Daarnaast wijzen H&M op het belang van vrijwilligheid in het accepteren van externe risico's,

maar op dit punt zou de overheid slechts – op de langere termijn – de ‘strategische’ vestiging c.q. verhuizing van bewoners en/of bedrijven kunnen beïnvloeden, d.w.z. een verandering van blootstelling aan risico. Op het tactische en operationele niveau van vrijwillig keuzegedrag (b.v. woninginrichting resp. gedragspatronen) zijn de mogelijkheden beperkt. Risicovermindering aan de bron (de gaswinning) kan eveneens nodig blijken, maar dit wordt door H&M niet beklemtoond omdat de veiligheidseffecten daarvan immers pas “na een aantal jaren” manifest zouden worden. Op de korte termijn biedt de gaswinning zelf dus weinig flexibiliteit ter beheersing van aardbevingsrisico's.²⁴ Dwingt dit dan niet (ook H&M) welhaast tot risicoacceptatie op de korte termijn? En vraagt het niet dringend om weldoordacht strategisch beleid voor de langere termijn?

Wij vinden dat:

3. uw conclusie dat de genoemde onzekerheden voor u geen aanleiding zijn om de instemming van het winningsplan geheel of gedeeltelijk te weigeren daarom niet voldoende onderbouwd.

In dit verband wijzen wij u op ons verzoek om een nieuwe SRA uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijzen wij u ook op de aard van de bebouwing. Hier zijn ook milieucategorie 4 bedrijven toegestaan. Het kan naar onze mening niet zo zijn, dat hier in een beoordeling van risico's geen rekening mee wordt gehouden.

Wij vinden dat u:

Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren en deze opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs.

8.1 Onzekerheden

Advies:

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Toelichting:

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van gegevens van de ondergrond. De samenstelling van de diepe ondergrond is complex en nooit precies in kaart te brengen. De ligging van breuken, de compactiecoëfficiënt etc. zijn gebaseerd op interpretatie van een beperkt aantal bodemgegevens. Dit houdt in dat de resultaten altijd met grote voorzichtigheid moet worden

geïnterpreteerd. De Tcbb geeft aan dat in het ergste geval een beving met een magnitude van 3,9 kan plaatsvinden. De zwaarste beving tot nu toe in Groningen was 3,6 in Huizinge (2012). De velden Eleveld en Vries Zuid scoren op factoren als bebouwingsdichtheid en bevolkingsdichtheid duidelijk minder gunstig dan Huizinge. Wij vermoeden op basis van deze aspecten dat in het stedelijk gebied van Assen meer schade kan ontstaan dan de door NAM geformuleerde licht schade aan meerdere, tot matige schade aan enkele gebouwen.

8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

In het ontwerp-instemmingsbesluit is sprake van onjuiste en steeds verschillende benamingen van velden en putten. O.a. over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Hierdoor is het voor ons en inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Wij vinden dat u:

- Het ontwerp-besluit op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.

Advies:

Wij verzoek u NAM op te dragen de SRA berekening opnieuw uit te voeren. Hierin rekening te houden met de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de gebieden rond de betreffende gasvelden. Evenals de correcte bevolkingsdichtheid ten aanzien van het stedelijke gebied rond het gasveld Eleveld te hanteren. Deze nieuwe SRA-berekening te beschouwen als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de SRA is geen rekening gehouden met de toekomstige inrichting van Werklandschap Assen Zuid en de toeristisch recreatieve zone. De inrichting leidt tot intensievere bebouwing van bedrijven in het gebied dan nu het geval is. Ook de noordelijke blokken van Eleveld vallen binnen het stedelijk gebied van Assen met o.a. de aanwezigheid van een ziekenhuis in de directe nabijheid.

Waarom wordt voor bepaling risicoklasse uitgegaan van lage bevolkingsdichtheid (250-500 inw/km²)? Een substantieel deel van het gasveld Eleveld ligt namelijk in het stedelijk gebied van Assen met hogere dichtheid (500-1000 inw/km²). Een herberekening zal leiden tot een andere risico inschatting. Dit maakt het noodzakelijk dat alle adviesorganen zich hierover opnieuw een oordeel moeten kunnen vormen.

9 BODEMBEWEGING

9.1 Invulling door [REDACTED] Bodemdaling

Advies

Voor wat betreft de prognose van de bodemdaling die gepaard kan gaan met de gaswinning, adviseren wij u:

- NAM in samenspraak met de betrokken decentrale overheden te laten inventariseren:
 - 1) welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling die het gevolg is van de gaswinning uit de velden van het winningsplan Westerveld kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen;
 - 2) welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden;
 - 3) NAM te verplichten tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling als voorwaarde te verbinden aan het winningsplan;
- NAM de bodemdalingscomponent die het gevolg is van het leeg produceren van het gasveld Norg na beëindigen van de gasopslag aldaar, weer op te laten nemen in de bodemdalingsprognose voor de jaren 2050 en 2080.

Toelichting

Volgens de prognose zal de verwachte bodemdaling van de resterende gaswinning enkele centimeters bedragen; het merendeel van de daling heeft al plaatsgevonden.

De uiteindelijke totale bodemdaling als gevolg van de gaswinning is echter van die omvang dat er wel effecten te verwachten zijn op de waterhuishouding. De kosten voor mitigerende maatregelen zijn uiteraard voor NAM. Daarom is het van belang te inventariseren welke afspraken er bestaan tussen NAM en betrokken waterschap(pen), gemeenten en provincie voor zover er voor hen negatieve effecten zijn. Er mag geen onduidelijkheid bestaan over de vergoeding van dergelijke onkosten.

Het beëindigen en leeg produceren van de gasopslag Norg zal volgens NAM in de toekomst tot een additionele 10 cm bodemdaling leiden. Deze component is verdwenen uit de huidige set prognoses, vanuit de veronderstelling van NAM de gasopslag tot 2080 in werking te zullen hebben. Gezien de grote onzekerheden die er momenteel heersen omtrent de aard van onze toekomstige energievoorziening achten wij deze aanname niet terecht. Wij achten het zinvol op voorhand te weten welke additionele daling in het gebied (op mogelijk kortere termijn dan nu verwacht) nog verdisconteerd moet gaan worden.

9.2 Bodemtrilling

Plaatsing aanvullende seismische apparatuur (zie ook hfst 11)

De minister geeft gehoor aan het punt om extra versnellingsmeters boven de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid te installeren en operationeel te hebben. Wij zijn blij dat u het advies van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad overneemt en de NAM verplicht aanvullende versnellingsopnemers te

plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen grondbeweging en gebouwschade. Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum. Het huidig aantal meetpunten is hiervoor onvoldoende. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningerveld. In dit meetplan mogen TILT-meters daarom niet ontbreken.

Bla bla aanvulling platform OMEM Meetsysteem moet volledige onafhankelijk zijn. Combi 0-meting, Tilt en bewegingsmeters

Wij vinden dat:

6. vanwege het grote risico op bevingen in Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsopnemers en TILT meters moet komen. Het huidig aantal meetpunten is volstrekt onvoldoende om een causaal verband te kunnen leggen.

Vallende objecten

We vinden het jammer dat u niet bent ingegaan op onze vraag om te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Wij vinden dat:

4. Ons alsnog inzicht geeft over op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.

Advies

Omdat NAM in het winningsplan aangeeft dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten, verzoeken wij u:

- het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over te nemen en NAM op te dragen in aanvulling op het KNMI-netwerk seismische apparatuur in en rond de gasvoorkomens Vries-Zuid en Eleveld op te stellen;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden een risicobeheerssysteem te laten ontwikkelen en operationeel te hebben (zie hoofdstuk 9);
- de parameters en randvoorwaarden die NAM hanteert in het door haar op te stellen risicobeheerssysteem goed te laten onderbouwen alvorens dit systeem goed te keuren;
- te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Toelichting

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de

berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (SodM, Tcbb).

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Wij zijn daarom blij met de toegenomen belangstelling voor dit belangrijke aspect rond de gaswinning. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Uit de analyse van NAM volgt dat alle gasvelden in de laagste seismische risicogroep vallen (categorie I). TNO constateert in haar advies dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid wel dicht tegen categorie 2 aan liggen.

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM menen wij daarom te kunnen opmaken dat er in het kader van bodemtrilling geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de betreffende gasvelden.

Hoewel de veiligheid niet in het geding lijkt te zijn, geeft NAM in het winningsplan aan dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten. In het ernstigste geval kan sprake zijn van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Daarom zien wij wel aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en implementeren voor 1 juni 2017. Tevens het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren (zie hoofdstuk 9).

Tevens kan het risicobeheerssysteem helpen een eventuele zwaardere beving te voorkomen, mits sprake is van de juiste keuze van signaalparameters en het daarbij behorende actieprotocol. Een goede onderbouwing van de gekozen parameters en acties is dus van belang wil het risicobeheerssysteem zinvol zijn. Ook een adequaat seismisch netwerk is hierbij van belang.

9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Wij zijn blij met het uitzonderen van de toepassing van zuur- of hydraulische stimulatie op de instemming met het winningsplan.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

Wij vinden dat:

5. Belangrijk dat er bij een eventuele procedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, er sprake moet zijn van voldoende rechtsbescherming, met in ieder geval de mogelijkheid van inspraak, zienswijzen en beroep.

Advies

Wij adviseren u vanwege de mogelijke gevolgen:

- geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken toe te staan zoals in het winningsplan is omschreven;
- tevens besluitvorming over de toepassing van deze technieken niet alleen bij de toezichthouder (Sodm) neer te leggen, maar hiervoor aparte besluitvorming aan NAM op te leggen met mogelijkheden tot inspraak, zienswijzen en beroep van lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe;
- mocht dit niet uw keuze zijn, dan verzoeken wij u toch in ieder geval in het goedkeuringsbesluit voorwaarden op te nemen ter beperking van risico's voor grond- en drinkwater en ecologie én het optreden van bodemtrilling.

Toelichting

De velden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid vallen gedeeltelijk samen met de boringsvrije zone van de grondwaterwinning Assen-Oost; het veld Assen valt bovendien samen met het grondwaterbeschermingsgebied Assen-West.

Schadelijke gevolgen van reservoirstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Het advies van Sodm is gebaseerd op de bevoegdheid van de afweging over fracken bij de toezichthouder van de gaswinning. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

10 SCHADE

Invulling door [REDACTED]

Proces schadeafhandeling

Met opmerkingen [c2]: Hier ook aandacht voor schadeafhandeling bij beëindiging van de NAM. Staat verantwoordelijk.

10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

Tekst [REDACTED]

Voorzorgsbeginsel

Volgens de Mijnbouwwet moet het Winningsplan voldoende maatregelen bevatten ter voorkoming (preventie) van schade en nadelige gevolgen. De NAM heeft hieraan in andere Winningsplannen tot nu toe af en toe niet de nodige aandacht besteed.

De nadruk ligt soms te veel bij compensatie / mitigatie en het achteraf vergoeden. Dit is niet in overeenstemming met het voorzorgsprincipe ('better safe than sorry').

Vraag hierover ook uitdrukkelijk een uitspraak van de advocaat! Vindt hij dat er al dan niet in het Winningsplan voldoende rekening wordt gehouden met het wettelijke preventie-uitgangspunt?

Advies:

Wij adviseren u vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnsraad.

Toelichting:

In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). NAM heeft als initiatiefnemer de zorgplicht voor het voorkomen van schade. In winningsplan wordt geconcludeerd dat er lichte en lokaal mogelijk matige schade kan optreden aan gebouwen. Nergens is in het winningsplan echter terug te lezen wat wordt gedaan om schade te voorkomen. Wij stellen vast dat ten aanzien van het optreden van schade in het winningsplan geen aandacht is op het voorkomen van schade. In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd.

Het Mijnbouwbesluit schrijft voor dat het winningsplan een beschrijving bevat van de mogelijke omvang en verwachte aard van de schade door bodembeweging. Uit het winningsplan blijkt dat het niet goed mogelijk is de omvang en de verwachte aard adequaat te beschrijven. NAM lijkt niet in staat causaliteit aan te geven tussen aardbevingen en omvang en aard van de schade. Het winningsplan lijkt op dit punt niet te voldoen aan de eisen die de wet stelt aan een plan.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

10.2 Afhandeling van schade

Advies

Wij zijn van mening dat:

- een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde is, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen;
- evenals in het aardbevingsgebied Groningen er een volledig onafhankelijk orgaan dient te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.
- in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade;

Toelichting:

Zoals reeds in voorgaande alinea door ons is aangegeven dient het voorkomen en beperken van alle schade als uitgangspunt te worden genomen. Echter kan NAM de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. Dit wordt ook door SodM in haar advies als zodanig aangegeven. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen.

NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen, die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden. Wij zijn van mening dat voornoemde regeling op basis van het burgerlijk wetboek niet altijd voldoende soelaas biedt voor burgers, bedrijven en lokale overheden om op een vlotte en toegankelijke wijze schade te kunnen claimen.

De gaswinning in Groningen heeft voor veel overlast gezorgd in de regio en het gevoel van veiligheid en vertrouwen van de bewoners aangetast. Er is dan ook sprake van een groot wantrouwen van burgers jegens NAM en rijksoverheid. Dit heeft zowel betrekking op de feitelijke gaswinning, als ook het nemen van adequate en toereikende maatregelen om de gevolgen (waaronder schade en overige hinder) zo veel mogelijk te voorkomen en/of te beperken.

Herstel van vertrouwen van onze burgers is naar onze mening dan ook gebaat bij een transparante en toegankelijke organisatie voor de afwikkeling van schademeldingen. Een regeling waarbij het voor burgers en andere partijen niet nodeloos ingewikkeld is om een schademelding in te dienen en de onafhankelijkheid in voldoende mate gewaarborgd is. Dit zodat iedereen in redelijkheid kan vertrouwen op een eerlijke en adequate schadeafwikkeling. Het past niet om daarbij onderscheid te maken tussen de omvang of de locatie waar de schade is ontstaan. Iedere schademelding dient op zijn eigen merites te worden beoordeeld.

Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Tevens dient hierbij de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd te zijn. Wij dringen er daarom bij u op aan dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – er een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tevens zorgt het instellen van een dergelijk orgaan ervoor dat ook ingeval van gestapelde mijnbouw (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil) gedupeerde partijen weten tot welke partij zij zich hiertoe dienen te wenden.

Hoewel door uw minister in de Tweede Kamer reeds toezeggingen zijn gedaan aangaande het instellen een dergelijke onafhankelijk orgaan voor de afwikkeling van mijnbouwschade, is één en ander vooralsnog geen feit. Wij adviseren u haast te maken met het instellen van een dergelijk onafhankelijk orgaan. Tevens dit te regelen alvorens in te stemmen met het onderhavige winningsplan Westerveld.

10.3 Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij verzoeken u ervoor zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade dient volgens de wet te worden vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

Lusten en lasten

U geeft aan dat de minister toezeggingen heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor o.a. mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPA aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Wij constateren dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. De inwoners moeten het doen met "verkenningen" en "werken aan" met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Wij vinden dat u:

6. In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio.

11 RISICOBEBEERSYSTEEM

Wij zijn blij dat u de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. Helaas geeft u in het voorschrift niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen.

In hoofdstuk xxx benoemden we al de onzekerheden omtrent voorspellingen van bodemtrillingen en gaswinning. Wij vinden dat onze inwoners niet de dupe moeten worden van dit risico.

Wij vinden dat:

7. vanwege het ontbreken van een goed inzicht in de relatie tussen gaswinning en de kans op bevingen het dan ook gerechtvaardigd dat van elk gebouw in en rond het gasveld een opname gemaakt wordt. Wij vinden dat dit in de voorschriften van de vergunning expliciet moet worden opgenomen.

Wij zijn blij dat u het advies van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad overneemt en de NAM verplicht aanvullende versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen groundbeweging en gebouwschade. Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum. Het huidige aantal meetpunten is hiervoor onvoldoende. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningerveld. In dit meetplan mogen TILT-meters daarom niet ontbreken. **Bla bla aanvulling platformOMEM Meetsysteem moet volledig onafhankelijk zijn. Combi 0-meting Tilt en bewegingsmeters**

Wij vinden dat:

8. vanwege het grote risico op bevingen in Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsopnemers en TILT meters moet komen. Het huidige aantal meetpunten is volstrekt onvoldoende om een causaal verband te kunnen leggen.

Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan Sodm. Echter om invulling te geven aan het burgerperspectief zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de vergunning geregeld moeten zijn. De inwoner moet kunnen zien of de NAM aan zijn verplichtingen voldoet in geval van schade. Door de goedkeuring bij het Sodm te leggen is dat niet het geval.

Wij vinden dat:

9. in de vergunning een door Sodm goedgekeurd risicobeheersysteem incl een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.

Advies:

Met betrekking tot het risicobeheerssysteem adviseren wij u:

- NAM te verplichten een onafhankelijke nulmeting uit te voeren aan alle gebouwen boven en nabij de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden Eleveld en Vries-Zuid extra versnellingsopnemers te laten installeren en operationeel te hebben;
- bij dit winningsplan een risicobeheerssysteem te laten opstellen en als onderdeel op te nemen bij de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning;
- het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren.

Toelichting:

Om de schade door gaswinning goed te kunnen vaststellen is het belangrijk dat de uitgangssituatie goed wordt vastgelegd. Het is aan de initiatiefnemer om dit te doen naar goedkeuring van de vergunningverlener. Er wordt al jaren gas gewonnen in het veld maar dit winningsplan is de markering van het moment dat ook het burgerperspectief wordt meegewogen in de besluitvorming. In dat kader is het belangrijk dat schade aan particuliere eigendommen goed wordt geregistreerd.

Zowel NAM als TNO concluderen op basis van de seismische risicoanalyse (SRA) dat alle velden in categorie I vallen. Volgens de leidraad van SodM volstaat voor deze velden monitoring met het huidige geofoon en accelerometer netwerk van het KNMI. Met dit monitoringsnetwerk kunnen aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter worden gelokaliseerd.

Hoewel alle velden in categorie I vallen, liggen de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid echter dicht tegen de grens met categorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de SRA in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem.

Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. De keuze van signaalparameters en bijbehorende (re)acties dient dan ook zodanig onderbouwd te zijn dat hiermee aannemelijk wordt gemaakt dat het systeem zinvol is. Dat wil zeggen, dat aan de hand van de signaalparameters zodanig tijdig kan worden ingegrepen dat het mogelijk optreden van bedoelde schade en risico's voorkomen kan worden.

Date : 12-5-2017 17:20:14

16.494

From : ██████████

T ██████████

Subject : laatste versie

Attachment : zienswijze winningsplan Westerveld 12mei.docx;

██████████
Hier de laatste versie. Heb er laatste uur niks meer aan kunnen doen. Heb een uur met ██████████ aan de telefoon gehangen!
Hij levert maandagmiddag aan. Hij heeft veel berekeningen uitgevoerd maar moet nu gaan bundelen tot een advies.

Hij was verbaasd over de sterkte van de bevingen in het verleden. Die zijn behoorlijk krachtig geweest en moet tot behoorlijke schade hebben geleid.
Ook hij liep aan tegen de verschillende benaming van de gasvelden. Dat is lastig te doorgronden omdat de NAM steeds ander namen voor de gasvelden noemt.
Daar lopen we bij put 10 tegenaan. Is het een bestaand veld of vanwege de dichte breuk een separaat veld. Waarschijnlijk het laatste.

Veel leesplezier en fijn weekeinde!

Met vriendelijke groeten,

██████████
Beleidspecialist
.....

Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

██████████
██████████
██████████@assen.nl
website: www.assen.nl

11 Mei 2017

concept

Zienswijze Winningsplan Westerveld

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING	4
3 HOOFDADVIES	7
4 ALGEMEEN	8
5 COMMUNICATIE	9
6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
6.1 Doelmatigheid	11
6.2 Kadere schade	11
6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa	12
6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	13
7 PRODUCTIE	14
7.1 Productie put Vries-10	14
7.2 Productiesnelheid	14
7.3 Productieniveau high case	15
8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
8.1 Onzekerheden	16
8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	16
9 BODEMBEWEGING	17
9.1 Bodemdaling	17
9.2 Bodemtrilling	18
9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	19
10 SCHADE	21
10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	21
10.2 Afhandeling van schade	21
10.3 Lusten en lasten	24
11 RISICOBEHEERSYSTEEM	25

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd.

Hoewel in de afgelopen periode meer aandacht is gekomen voor de veiligheid en het welzijn van onze inwoners, menen wij nog steeds te moeten aandringen om de positie van de inwoners centraal te stellen. Vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de lokale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Wij vinden dat in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt nog onvoldoende sprake is van een verantwoorde gaswinning. In uw afweging zijn de effecten van de gaswinning in het gebied naar onze mening onvoldoende meegenomen. Onder deze effecten verstaan wij de directe en indirecte gevolgen zoals schade, onveiligheidsgevoel, leefbaarheid en economie.

Met dit instemmingsbesluit komt u slechts ten dele tegemoet aan het door u omarmde advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OvV) dat aangeeft dat het burgerperspectief structureel en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u aan de verschillende adviezen zoveel mogelijk te hebben meegenomen.

Uw besluit baseert u zich voornamelijk op het advies van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) omtrent de doelmatigheid van de winning aangevuld met de resultaten van de seismische risicoanalyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet wel nadrukkelijk meegewogen dienen te worden. Onze adviezen op het winningsplan zien wij onvoldoende terug in uw ontwerp-instemmingsbesluit.

Wij hebben u geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan en subsidiair zaken als onafhankelijke validatie, schadebeperking schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed te regelen. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd. We constateren dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit afwijkt van dit advies. Waar u wel ons adviezen overneemt constateren wij dat dit te algemeen is uitgewerkt en hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de uitwerking ervan. Hoewel de bevoegdheid om af te wijken niet wordt betwist, bevat het besluit onvoldoende motivering voor deze afwijking.

Nog was zeggen over energieagenda waar naar wordt verwezen. Dit gaat ons te langzaam en wat is eigenlijk de status hiervan?

Leeswijzer

Bla die bla

2 SAMENVATTING

Oude tekst

Vanuit betrokkenheid en zorg en oprechte belangstelling hebben wij de rapporten intensief bestudeerd. Veiligheid van inwoners en het voorkomen en beperken van schade wegen hierin het zwaarst. Alle andere aspecten moeten daaraan ondergeschikt zijn, waaronder economische aspecten en leveringszekerheid.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) geeft over het erkennen van onzekerheden en communiceren de volgende toelichting: Onzekerheid en het reduceren ervan dienen uitgangspunten te zijn van het handelen van betrokken partijen, ook in de communicatie naar burgers. Onderzoek over onzekerheden en het daaraan verbinden van maatregelen is daarbij van cruciaal belang volgens de Raad. Onderzoek mag geen excuus zijn om geen maatregelen te treffen of besluiten uit te stellen. Zij pleit derhalve ook voor het hanteren van het voorzorgsprincipe in dat geval "Better safe than sorry". Dat betekent in de communicatie over onzekerheden in samenspraak met deskundigen en risicodragers zoeken naar manieren van beheersing van het risico. Communiceren met burgers moet volgens de OvV meer zijn dan alleen voorlichting geven.

Veiligheid wordt door de OvV breed gedefinieerd in termen van objectieve- en subjectieve veiligheid, respectievelijk het uitblijven van lichamelijk letsel ten gevolge van aardbevingen en gemoedsrust van bewoners. "Het gaat om veiligheid van burgers. Kunnen zij erop rekenen dat incidenten worden voorkomen, schade wordt beperkt, risico's worden beheerst en onzekerheden worden verkend?". U hebt hierop gereageerd met: "De Raad heeft met haar rapportage en aanbevelingen vooral willen bereiken dat bij activiteiten in de diepe ondergrond nu en in de toekomst het veiligheidsbelang voldoende aandacht krijgt". U heeft alle aanbevelingen uit het rapport van de OvV overgenomen. In dit licht bezien dient bij de beoordeling en toetsing van de verschillende aspecten dan ook te worden uitgegaan van een brede benadering van de belangenafweging die aan uw uiteindelijke besluit ten grondslag moet liggen. Het past hierbij niet om u te beperken tot een exacte en enge uitleg van voorgenomen wetgeving.

We hebben ook geconstateerd dat in het winningsplan nog een aantal essentiële onderdelen ontbreekt en het plan gepaard gaat met onzekerheden die betrekking hebben op een veilige gaswinning. Ook constateren wij dat ondanks de ervaringen opgedaan in Groningen, er vooralsnog geen sprake is van een adequate regeling voor de rest van Nederland voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten.

Bij bestudering van het winningsplan en onderliggende stukken hebben wij samengevat de volgende vragen, opmerkingen en adviezen.

Veiligheid

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners.

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Tevens hebben wij een aantal ontbrekende zaken geconstateerd. Wij komen hier verderop in ons advies op terug.

Communicatie

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning.

Voorkomen en beperken van schade

In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd. NAM bepaalt daarmee zelf welk niveau van acceptatie daarbij aan de orde is. Er wordt geen aandacht geschonken aan maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken, terwijl dit een voorschrift in de Mijnbouwwet is.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

Bodemdaling

NAM dient inzichtelijk te maken welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling (als resultaat van dit winningsplan Westerveld) kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen en welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden.

Wij zijn van mening dat NAM dient te worden verplicht tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling.

Schadeafhandeling

Wij zijn van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Evenals in het aardbevingsgebied Groningen dient er een volledig onafhankelijk orgaan te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Een dergelijke regeling en onafhankelijk toetsingsorgaan dienen op voorhand een feit te zijn.

Meet- en regelprotocol

De reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid liggen dicht tegen de grens met risicocategorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de Seismische Risico Analyse (SRA) in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem. Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. Wij zijn van mening dat een risicobeheerssysteem een voorwaarde moet zijn van de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning.

Fracken en zuurstimulatie

Vanwege de mogelijke gevolgen zijn wij van mening dat geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken moeten worden toegestaan.

Schadelijke gevolgen van zuurstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden, omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

3 HOOFDADVIES

Moeten we dit nog zo apart opnemen? Mijn voorstel om dit niet meer te doen.

Onze bevindingen afgewogen hebbende en uitgaande van de geformuleerde uitgangspunten komen wij tot het volgende hoofdadvies:

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Wij adviseren u vanwege de geconstateerde omissies, bestaande onzekerheden, geen aandacht voor maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken en het ontbreken van een adequate schaderegeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten:

Primair: **niet** in te stemmen met het winningsplan Westerveld 2016 zoals het nu voorligt;

Subsidiar: mocht dit niet uw keuze zijn vanwege de grote onzekerheden en ontbrekende onderdelen slechts in te stemmen met het winningsplan door het hanteren van het voorzorgprincipe "Better safe than sorry" en:

1. NAM en Sodm, binnen een door u gestelde termijn, onvolkomenheden te laten aanvullen;
2. te voorzien in onafhankelijke validatie van onderzoeken en bevindingen;
3. een termijn te stellen aan het winningsplan;
4. hierbij zaken als schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersingsysteem op voorhand goed en volledig te regelen.

In onderstaande hoofdstukken vindt u de onderbouwing van ons hoofdadvies en overige adviezen.

4 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit het onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen van 29 april en 15 juli 2016 onder de naam Gronings Perspectief blijkt een duidelijk verband tussen het optreden van schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. De resultaten van het onderzoek laten zien dat schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gepaard gaan met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid.

‘In het gebied met schade zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij ervaren veiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts. Met name mensen met meervoudige schade hebben hier last van: bij deze groep is ook de ervaren algehele gezondheid slechter.’

Dit onderzoek bevestigt de eerder gepubliceerde tussenresultaten, dat de veiligheidsbeleving van inwoners negatief wordt beïnvloed en het welzijn en de gezondheid van inwoners lijdt onder de huidige situatie waarin schade en onveiligheid worden ervaren. Dit beeld komt ook naar voren in het woningmarkt- en leefbaarheidsonderzoek

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is er een groot wantrouwen ontstaan bij de bevolking in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. De inwoners moeten meer dan nu het geval is het gevoel krijgen dat er naar hun problemen wordt geluisterd en dat daar bij de winning ook rekening mee wordt gehouden. Daarin wordt de regio gesteund door het advies van OvV waarin deze instantie adviseert om bij winningsplannen niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau te kijken, maar ook de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie mee te nemen.

Eigenaren van woningen worden direct in hun portemonnee geraakt doordat woningen in een door gaswinning aangemerkt aardbevingsgebied onverkoopbaar blijken.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit besteedt u geen aandacht aan de maatschappelijke gevolgen.

Wij vinden dat u:

1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke impact en leefbaarheid, expliciet en transparant, zo dient te betrekken in uw afweging dat dit leidt tot een veilig en verantwoord niveau van gaswinning en voor de inwoners een begrijpelijke gaswinning

Dit kan wel weggelaten worden of stukken uit inleiding hierheen.

5 COMMUNICATIE

Input

Reactie in de trant van “In de nieuwe Mijnbouwwet is aangegeven dat t.b.v. burgerperspectief nieuwe winningsplannen beter leesbaar moeten zijn voor burgers en lokale overheden. Daar voldoet dit winningsplan niet aan. Reparatie wordt niet geborgd in instemmingsbesluit.

Voor een adequate invulling van het burgerperspectief, zoals u in het adviesverzoek aangeeft, is gedegen, transparante en consistente communicatie een absolute voorwaarde.

Advies:

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Wij adviseren u in uw besluit voorwaarden op te nemen waarmee dit wordt geborgd.

Toelichting:

De verantwoordelijkheid van de lokale overheid is oog te hebben voor de belangen van onze inwoners en deze te borgen.

Wij zijn daarom van mening dat de rol van informatievoorziening over de (gevolgen van) gaswinning niet uitsluitend aan NAM moet worden overgelaten. De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Hiermee moet onnodige onrust en zorg bij inwoners worden weggenomen.

Typerend is de gebrekkige communicatie en afstemming tussen NAM en het ministerie van EZ over de start van de gaswinning uit put Vries-10, die onder het winningsplan Westerveld valt (zie ook hfst 7.1).

Communicatie is een essentieel onderdeel van het omgevingsmanagement, zoals is verwoord in uw visie in de brief aan de Tweede Kamer van 1 februari 2016*).

Uw uitgangspunten daarbij zijn duidelijk:

1. Samenbinden van belanghebbenden
2. Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk
3. Transparantie en vertrouwen
4. Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
5. Maatwerk

Het mag duidelijk zijn dat uw ambitie verder moet gaan dan het organiseren van informatiebijeenkomsten en publicaties over de procedure.

Wij willen graag met u meedenken aan de verdere invulling van de communicatie en het omgevingsmanagement. Daarbij nemen wij graag uw visie als vertrekpunt. Wij geven u als suggestie dat NAM een breed communicatieplan opstelt dat in overleg en instemming met u en lokale overheden tot stand komt. Communicatie die staat in een breder perspectief van omgevingsmanagement, rekening houdend met de 'belevingswereld' van onze inwoners.

Het winningsplan is geschreven voor ingewijden en lastig leesbaar voor inwoners. Zij mogen een zienswijze op het winningsplan indienen maar dan moeten zij de inhoud hiervan wel kunnen doorgronden. Daarom adviseren wij u voorafgaand aan het maken van een ontwerpbesluit een publieksvriendelijke oplegger van het winningsplan op te stellen.

In dit kader vragen wij u tevens de risicoanalyse van de gasvelden Vries Zuid en Eleveld nader te duiden. Uit het winningsplan blijkt dat volgens de SRA de gasvelden Vries Zuid en Eleveld bijna in risicoklasse 2 vallen. In zowel het winningsplan als in de adviezen van Sodm en Tcbb ontbreekt een nadere analyse waarom deze velden hogere risico's met zich meebrengen dan de overige velden. Ligt het aan de inrichting van het gebied of komt het door de bodemopbouw die gevoelig is voor trilling? Toevoeging van deze analyse maakt dat de aangegeven risico's beter zijn te duiden en uit te leggen aan onze inwoners.

6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

Input

In dit hoofdstuk geven we aan welke kaders onduidelijk zijn of ontbreken waaraan het winningsplan is getoetst.

6.1 Doelmatigheid

Advies

Wij verzoeken u inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid. Hier heeft EZ op blz19 onderaan een reactie op gegeven

Toelichting

In het advies van Sodm is een toetsing opgenomen van de winning aan doelmatigheid. Onduidelijk is hoe en waaraan is getoetst. We willen graag inzicht in de afwegingskaders waaraan dit aspect wordt getoetst. De Tweede Kamer heeft aangegeven dat de Minister een afweging moet maken tussen landelijk economische belangen en de lokale veiligheid en schade-effecten. In het verleden zijn de lokale effecten volgens de Tweede Kamer in die afweging onvoldoende meegenomen. In dit kader vragen wij ons af hoe de balans uitvalt tussen economische belangen en de maatschappelijke aanvaardbare gevolgen en risico's die met gaswinning gepaard gaan.

EZ stelt dat Sodm concludeert dat het winningsplan voldoet aan wettelijke eisen planmatig beheer en EZ daarom geen reden ziet het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden. Dat laatste getuigt nog van een toetsing oude stijl.

Is hier deze conclusie trekken niet veel te voorbarig? Dit omdat door de wijziging van de Mijnbouwwet nu ook getoetst moet worden aan de gevolgen voor veiligheid, voorkomen en beperken schade voor omwonenden natuur en milieu?

6.2 Kadere schade

Advies

De minister dient zo spoedig mogelijk een kader op te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder 'schade' verstaan wordt.

Toelichting

De (nog niet vastgestelde) wijziging van de Mijnbouwwet noemt als toetsingsgrond voor het eventueel onthouden van de instemming met een winningsplan 'schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan'. Wij constateren dat de adviserende organen Tcbb en Sodm kennelijk ieder een verschillende typering hanteren voor het begrip schade. Dat is niet uit te leggen aan inwoners.

Zolang niet duidelijk is wat onder 'schade' verstaan dient te worden, is toetsing van het winningsplan op dit onderdeel lastig voor velden die gebeeft hebben en in verband waarmee 'schade' is gemeld.

Advies advocaat

6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa

Advies

Met betrekking tot het Nationale Park Drentse Aa adviseren wij u:

- het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied;
- in uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Zuid (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld het Drentse Aa gebied zoveel mogelijk wordt ontzien.

Toelichting

Wij stellen vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa niet zijn onderzocht althans onvoldoende in beeld zijn gebracht. Er blijkt ook uit niets dat met zekerheid zou kunnen worden gesteld dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Drentse Aa door de exploitatie van de gasvelden in dit winningsplan niet zullen worden aangetast.

Het Drentse Aa gebied is een internationaal uniek gebied, met een zeer hoge beschermingsstatus. Het gebied is een beek- en esdorpenlandschap; het oppervlaktewater van de Drentse Aa dient tevens als bron van drinkwater. Het is een waardevol gebied met een kwetsbaar geohydrologisch systeem waar invloeden vanwege de gaswinning (zoals bodemdaling, zuurstimulatie) niet mogen plaatsvinden.

Voor een correcte beoordeling van de mogelijke gevolgen van de exploitatie van het winningsplan Westerveld voor het Drentse Aa-gebied zou het overigens niet juist zijn om de getroffen en te treffen waterhuishoudkundige maatregelen in het natuurgebied bij het beschouwen van mogelijke effecten van mijnbouwactiviteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van het natuurgebied te betrekken. Compenserende maatregelen maken immers in juridische zin geen onderdeel uit van de beoordeling in het kader van de significantie-toets. Bovendien zijn de watergerelateerde maatregelen in zekere zin met de mijnbouwactiviteiten verbonden, omdat de waterhuishouding noodzakelijkerwijs wel moet worden aangepast als gevolg van de opgetreden bodemdaling die het resultaat is van de gaswinning.

Wij wijzen er op dat de vaststelling en goedkeuring van het winningsplan door de Minister met zich mee brengt dat er een toetsingsmoment ontstaat waarop moet worden beoordeeld of mogelijk significante gevolgen ten gevolge van de mijnbouwactiviteiten in het Westerveld kunnen ontstaan. Dat geldt uiteraard niet alleen voor het Drentse Aa-gebied, maar voor alle Natura 2000-gebieden die door het instemmingsbesluit worden beïnvloed. Deze beoordeling heeft niet of in onvoldoende mate plaatsgevonden ten gevolge waarvan effecten op Natura-2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Bij de actuele stand van zaken voor wat betreft de onbekendheid van de impact van de gaswinning is er naar ons oordeel aanleiding om in het instemmingsbesluit aanvullende restricties op te nemen die waarborgen dat het Nationaal Park Drentse Aa zo veel mogelijk ongemoeid wordt gelaten.

NAM heeft natuurtoets niet in winningsplan opgenomen. EZ stelt dat zij de NAM op korte termijn verzoekt de info alsnog te leveren zodat Ez dat kan meewegen in haar definitieve besluit. Mag dat? Er lijkt in het ontwerp besluit intussen wel een goedkeuring.
Advies advocaat

6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

Advies:

Wij verzoeken u aan te geven welke overwegingen ten grondslag liggen aan de keuze om een grote variëteit van kleine gasvelden in het winningsplan Westerveld te vatten? In het kader van de maatschappelijke verantwoording vinden wij het transparanter om per gasveld een winningsplan op te stellen.

Toelichting:

Het winningsplan Westerveld bevat een groot aantal afzonderlijke gasvelden die geen directe relatie met elkaar hebben. Uit het winningsplan Westerveld wordt afgeleid dat een aantal velden nu en naar verwachting in de toekomst niet meer produceren. Waarom zijn die dan toch opgenomen in het winningsplan? Voor de afweging tussen economische belangen en de maatschappelijke effecten is het logischer per producerend gasveld een aparte vergunning en winningsplan op te stellen. De gehanteerde methodiek belemmert nu voor al deze velden afzonderlijk een transparante afweging te kunnen maken.

7 PRODUCTIE

7.1 Productie put Vries-10

In ons advies hebben we u gevraagd de voorlopige vergunning voor productie uit put Vries 10 in te trekken en de procedure van onderhavig winningsplan af te wachten.

U bent van mening dat deze put een oude niet werkende put in een bestaand gasveld vervangt en dus mag produceren op basis van de bestaande vergunning. Wij delen deze mening niet. Wij beschouwen put Vries 10 wél als een nieuwe winning. Na bestudering van het oude winningsplan van 2013 die als basis fungeert van de bestaande vergunning blijkt:

- dat in dit winningsplan is gesteld dat de productie uit veld Vries Zuid naar verwachting in 2014 zal stoppen en
- dat de productie in het gasveld Vries Zuid sterk is gedaald door overmatige waterproductie. Er wordt gewerkt aan een redevelopmentstudie (wat dit dan ook mag zijn). Er is hier niet specifiek een put Vries-10 genoemd of op kaart aangegeven.

Pas in het nieuwe winningsplan wordt aangegeven dat in Vries Zuid een nieuw put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Wij zijn van mening dat put Vries-10 is **niet** in hetzelfde gasveld geboord maar aan de andere kant van een breuk die de gasvelden Vries Zuid en het nieuw aangeboorde gasveld onder de woonwijk Marsdijk (Vries Zuid-Zuid??) scheidt. Dit is ook logisch omdat de putten in het gasveld Vries Zuid zoals in het winningsplan uit 2013 is aangegeven teveel water produceren. Een nieuwe put in een bestaand veld zou hetzelfde probleem opleveren.

Wij vinden dat u:

1. de toezegging jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put (put Vries-10) in moet trekken en de NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavige winningsplan af te wachten.

7.2 Productiesnelheid

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de productiesnelheid. De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. SodM stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen ten einde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Wij hebben geen reden aan te nemen dat dit fenomeen niet ook voor de gasvelden in Westerveld zou gelden.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld.

Wij vinden dat u:

2. Wel aandacht moet schenken aan de productiesnelheid en Sodm en NAM op te dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.

Advies:

Wij verzoeken u in uw besluit aandacht te besteden aan de productiesnelheid uit de verschillende gasvelden. Te meer daar vrijwel alle velden in dit winningsplan zich bevinden in de laatste fase van de feitelijke gaswinning. Er lijkt door NAM bij de bepaling van de productiescenario's geen rekening te zijn gehouden met de relatie snelheid drukdaling-bodemtrilling.

Toelichting

Kan NAM aangeven welke hoeveelheid er per jaar per gasveld kan worden onttrokken zonder dat dit tot extra risico op bodemtrilling leidt?

Uit een toelichting van NAM blijkt dat de productiescenario's in het winningsplan zijn gebaseerd op een technische inschatting wat uit de bodem te halen is. In het plan is de winningssnelheid niet aangegeven.

7.3 Productieniveau high case

Ons advies is overgenomen op blz 24

Maar Ez vindt het niet nodig dit nog specifiek als voorschrift op te nemen. Akkoord om hier niet meer op in te gaan?

Advies:

In uw besluit op te nemen dat als NAM het "high case" scenario overschrijdt zij een nieuw winningsplan dient op te stellen en deze ter besluitvorming aan dient te bieden.

Toelichting:

In het advies van Sodm wordt op blz 5 aangegeven dat als een winning het "high case" scenario overschrijdt NAM een nieuwe SRA moet uitvoeren en tevens het winningsplan dient te actualiseren. Deze opmerking bevreemd ons, aangezien wij in de veronderstelling verkeren dat winning buiten de grenzen van het winningsbesluit niet is toegestaan.

Wij zijn van mening dat indien deze situatie zich voordoet er te allen tijde een nieuw winningsplan dient te worden opgesteld.

8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerp-besluit niet op ingegaan.

Echter uit de voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden.

Wij vinden uw conclusie dat u geen aanleiding ziet om de instemming van het winningsplan geheel of gedeeltelijk te weigeren niet voldoende onderbouwd. Te meer omdat wij ook van mening zijn dat de adviezen van de decentrale overheden die wij vanuit onze lokale invalshoek hebben gegeven, onvoldoende zijn meegewogen in uw besluit.

8.1 Onzekerheden

Advies:

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Toelichting:

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van gegevens van de ondergrond. De samenstelling van de diepe ondergrond is complex en nooit precies in kaart te brengen. De ligging van breuken, de compactiecoëfficiënt etc. zijn gebaseerd op interpretatie van een beperkt aantal bodemgegevens. Dit houdt in dat de resultaten altijd met grote voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd. De Tcbb geeft aan dat in het ergste geval een beving met een magnitude van 3,9 kan plaatsvinden. De zwaarste beving tot nu toe in Groningen was 3,6 in Huizinge (2012). De velden Eleveld en Vries Zuid scoren op factoren als bebouwingsdichtheid en bevolkingsdichtheid duidelijk minder gunstig dan Huizinge. Wij vermoeden op basis van deze aspecten dat in het stedelijk gebied van Assen meer schade kan ontstaan dan de door NAM geformuleerde licht schade aan meerdere, tot matige schade aan enkele gebouwen.

8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Advies:

Wij verzoek u NAM op te dragen de SRA berekening opnieuw uit te voeren. Hierin rekening te houden met de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de gebieden rond de betreffende gasvelden. Evenals de correcte bevolkingsdichtheid ten aanzien van het stedelijke gebied rond het gasveld Eleveld te hanteren. Deze nieuwe SRA-berekening te beschouwen als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de SRA is geen rekening gehouden met de toekomstige inrichting van Werklandschap Assen Zuid en de toeristisch recreatieve zone. De inrichting leidt tot intensievere bebouwing van bedrijven in het gebied dan nu het geval is. Ook de noordelijke blokken van Eleveld vallen binnen het stedelijk gebied van Assen met o.a. de aanwezigheid van een ziekenhuis in de directe nabijheid.

Waarom wordt voor bepaling risicoklasse uitgegaan van lage bevolkingsdichtheid (250-500 inw/km²)? Een substantieel deel van het gasveld Eleveld ligt namelijk in het stedelijk gebied van Assen met hogere dichtheid (500-1000 inw/km²). Een herberekening zal leiden tot een andere risico inschatting. Dit maakt het noodzakelijk dat alle adviesorganen zich hierover opnieuw een oordeel moeten kunnen vormen.

9 BODEMBEWEGING

Invulling door ██████████

9.1 Bodemdaling

Advies

Voor wat betreft de prognose van de bodemdaling die gepaard kan gaan met de gaswinning, adviseren wij u:

- NAM in samenspraak met de betrokken decentrale overheden te laten inventariseren:
 - 1) welke gevolgen de *uiteindelijke totale bodemdaling* die het gevolg is van de gaswinning uit de velden van het winningsplan Westerveld kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen;
 - 2) welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden;
 - 3) NAM te verplichten tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling als voorwaarde te verbinden aan het winningsplan;
- NAM de bodemdalingscomponent die het gevolg is van het leeg produceren van het gasveld Norg na beëindigen van de gasopslag aldaar, weer op te laten nemen in de bodemdalingsprognose voor de jaren 2050 en 2080.

Toelichting

Volgens de prognose zal de verwachte bodemdaling van de resterende gaswinning enkele centimeters bedragen; het merendeel van de daling heeft al plaatsgevonden.

De uiteindelijke *totale* bodemdaling als gevolg van de gaswinning is echter van die omvang dat er wel effecten te verwachten zijn op de waterhuishouding. De kosten voor mitigerende maatregelen zijn uiteraard voor NAM. Daarom is het van belang te inventariseren welke afspraken er bestaan tussen NAM en betrokken waterschap(pen), gemeenten en provincie voor zover er voor hen negatieve effecten zijn. Er mag geen onduidelijkheid bestaan over de vergoeding van dergelijke onkosten.

Het beëindigen en leeg produceren van de gasopslag Norg zal volgens NAM in de toekomst tot een additionele 10 cm bodemdaling leiden. Deze component is verdwenen uit de huidige set prognoses, vanuit de veronderstelling van NAM de gasopslag tot 2080 in werking te zullen hebben. Gezien de grote onzekerheden die er momenteel heersen omtrent de aard van onze toekomstige energievoorziening achten wij deze aanname niet terecht. Wij achten het zinvol op voorhand te weten welke additionele daling in het gebied (op mogelijk kortere termijn dan nu verwacht) nog verdisconteerd moet gaan worden.

9.2 Bodemtrilling

Advies

Omdat NAM in het winningsplan aangeeft dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten, verzoeken wij u:

- het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over te nemen en NAM op te dragen in aanvulling op het KNMI-netwerk seismische apparatuur in en rond de gasvoorkomens Vries-Zuid en Eleveld op te stellen;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden een risicobeheerssysteem te laten ontwikkelen en operationeel te hebben (zie hoofdstuk 9);
- de parameters en randvoorwaarden die NAM hanteert in het door haar op te stellen risicobeheerssysteem goed te laten onderbouwen alvorens dit systeem goed te keuren;
- te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Toelichting

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (SodM, Tcbb).

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Wij zijn daarom blij met de toegenomen belangstelling voor dit belangrijke aspect rond de gaswinning. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Uit de analyse van NAM volgt dat alle gasvelden in de laagste seismische risicogroep vallen (categorie I). TNO constateert in haar advies dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid wel dicht tegen categorie 2 aan liggen.

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM menen wij daarom te kunnen opmaken dat er in het kader van bodemtrilling geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de betreffende gasvelden.

Hoewel de veiligheid niet in het geding lijkt te zijn, geeft NAM in het winningsplan aan dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten. In het ernstigste geval kan sprake zijn van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Daarom zien wij wel aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en implementeren voor 1 juni 2017. Tevens het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren (zie hoofdstuk 9).

Tevens kan het risicobeheerssysteem helpen een eventuele zwaardere beving te voorkomen, mits sprake is van de juiste keuze van signaalparameters en het daarbij behorende actieprotocol. Een goede onderbouwing van de gekozen parameters en acties is dus van belang wil het risicobeheerssysteem zinvol zijn. Ook een adequaat seismisch netwerk is hierbij van belang.

9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Advies

Wij adviseren u vanwege de mogelijke gevolgen:

- geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken toe te staan zoals in het winningsplan is omschreven;
- tevens besluitvorming over de toepassing van deze technieken niet alleen bij de toezichthouder (Sodm) neer te leggen, maar hiervoor aparte besluitvorming aan NAM op te leggen met mogelijkheden tot inspraak, zienswijzen en beroep van lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe;
- mocht dit niet uw keuze zijn, dan verzoeken wij u toch in ieder geval in het goedkeuringsbesluit voorwaarden op te nemen ter beperking van risico's voor grond- en drinkwater en ecologie én het optreden van bodemtrilling.

Toelichting

De velden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid vallen gedeeltelijk samen met de boringsvrije zone van de grondwaterwinning Assen-Oost; het veld Assen valt bovendien samen met het grondwaterbeschermingsgebied Assen-West.

Schadelijke gevolgen van reservoirstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Het advies van Sodm is gebaseerd op de bevoegdheid van de afweging over fracken bij de toezichthouder van de gaswinning.

Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

10 SCHADE

Invulling door [REDACTED]

10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

Advies:

Wij adviseren u vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). NAM heeft als initiatiefnemer de zorgplicht voor het voorkomen van schade. In winningsplan wordt geconcludeerd dat er lichte en lokaal mogelijk matige schade kan optreden aan gebouwen. Nergens is in het winningsplan echter terug te lezen wat wordt gedaan om schade te voorkomen. Wij stellen vast dat ten aanzien van het optreden van schade in het winningsplan geen aandacht is op het voorkomen van schade. In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd.

Het Mijnbouwbesluit schrijft voor dat het winningsplan een beschrijving bevat van de mogelijke omvang en verwachte aard van de schade door bodembeweging. Uit het winningsplan blijkt dat het niet goed mogelijk is de omvang en de verwachte aard adequaat te beschrijven. NAM lijkt niet in staat causaliteit aan te geven tussen aardbevingen en omvang en aard van de schade. Het winningsplan lijkt op dit punt niet te voldoen aan de eisen die de wet stelt aan een plan.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

10.2 Afhandeling van schade

Advies

Wij zijn van mening dat:

- een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde is, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen;
- evenals in het aardbevingsgebied Groningen er een volledig onafhankelijk orgaan dient te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.
- in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade;

Toelichting:

Zoals reeds in voorgaande alinea door ons is aangegeven dient het voorkomen en beperken van alle schade als uitgangspunt te worden genomen. Echter kan NAM de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. Dit wordt ook door SodM in haar advies als zodanig aangegeven. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen.

NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen, die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden. Wij zijn van mening dat voornoemde regeling op basis van het burgerlijk wetboek niet altijd voldoende soelaas biedt voor burgers, bedrijven en lokale overheden om op een vlotte en toegankelijke wijze schade te kunnen claimen.

De gaswinning in Groningen heeft voor veel overlast gezorgd in de regio en het gevoel van veiligheid en vertrouwen van de bewoners aangetast. Er is dan ook sprake van een groot wantrouwen van burgers jegens NAM en rijksoverheid. Dit heeft zowel betrekking op de feitelijke gaswinning, als ook het nemen van adequate en toereikende maatregelen om de gevolgen (waaronder schade en overige hinder) zo veel mogelijk te voorkomen en/of te beperken.

Herstel van vertrouwen van onze burgers is naar onze mening dan ook gebaat bij een transparante en toegankelijke organisatie voor de afwikkeling van schademeldingen. Een regeling waarbij het voor burgers en andere partijen niet nodeloos ingewikkeld is om een schademelding in te dienen en de onafhankelijkheid in voldoende mate gewaarborgd is. Dit zodat iedereen in redelijkheid kan vertrouwen op een eerlijke en adequate schadeafwikkeling. Het past niet om daarbij onderscheid te maken tussen de omvang of de locatie waar de schade is ontstaan. Iedere schademelding dient op zijn eigen merites te worden beoordeeld.

Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Tevens dient hierbij de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd te zijn. Wij dringen er daarom bij u op aan dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – er een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tevens zorgt het instellen van een dergelijk orgaan ervoor dat ook ingeval van gestapelde mijnbouw (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil) gedupeerde partijen weten tot welke partij zij zich hiertoe dienen te wenden.

Hoewel door uw minister in de Tweede Kamer reeds toezeggingen zijn gedaan aangaande het instellen een dergelijke onafhankelijk orgaan voor de afwikkeling van mijnbouwschade, is één en ander vooralsnog geen feit. Wij adviseren u haast te maken met het instellen van een dergelijk onafhankelijk orgaan. Tevens dit te regelen alvorens in te stemmen met het onderhavige winningsplan Westerveld.

10.3 Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij verzoeken u ervoor zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade dient volgens de wet te worden vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

11 RISICOBEEHERSYSTEEM

Door [REDACTED] met info van platform OMEM

Advies:

Met betrekking tot het risicobeheerssysteem adviseren wij u:

- NAM te verplichten een onafhankelijke nulmeting uit te voeren aan alle gebouwen boven en nabij de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden Eleveld en Vries-Zuid extra versnellingsopnemers te laten installeren en operationeel te hebben;
- bij dit winningsplan een risicobeheerssysteem te laten opstellen en als onderdeel op te nemen bij de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning;
- het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren.

Toelichting:

Om de schade door gaswinning goed te kunnen vaststellen is het belangrijk dat de uitgangssituatie goed wordt vastgelegd. Het is aan de initiatiefnemer om dit te doen naar goedkeuring van de vergunningverlener. Er wordt al jaren gas gewonnen in het veld maar dit winningsplan is de markering van het moment dat ook het burgerperspectief wordt meegewogen in de besluitvorming. In dat kader is het belangrijk dat schade aan particuliere eigendommen goed wordt geregistreerd.

Zowel NAM als TNO concluderen op basis van de seismische risicoanalyse (SRA) dat alle velden in categorie I vallen. Volgens de leidraad van SodM volstaat voor deze velden monitoring met het huidige geofoon en accelerometer netwerk van het KNMI. Met dit monitoringsnetwerk kunnen aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter worden gelokaliseerd.

Hoewel alle velden in categorie I vallen, liggen de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid echter dicht tegen de grens met categorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de SRA in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem.

Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. De keuze van signaalparameters en bijbehorende (re)acties dient dan ook zodanig onderbouwd te zijn dat hiermee aannemelijk wordt gemaakt dat het systeem zinvol is. Dat wil zeggen, dat aan de hand van de signaalparameters zodanig tijdig kan worden ingegrepen dat het mogelijk optreden van bedoelde schade en risico's voorkomen kan worden.

Date : 23-5-2017 17:28:27

16.495

F [REDACTED]

T [REDACTED]

Cc : [REDACTED] assen.nl, "[REDACTED]@assen.nl

Subject : laatste versie zienswijze + brief

Attachment : Aanbiedingsbrief EZ zienswijzen 23-5-17 1.0.docx;zienswijze winningsplan Westerveld 23-5-17.docx;

Beste Marco,

Dit zou het moeten zijn.

Als het goed is, is alles verwerkt. In de zienswijze is in hoofdstuk 10 bij de gele markering te zien wat er nog is gewijzigd het laatste uur.

Ik heb verder niets meer gehoord van gemeenten of provincie.

Zelf kom ik er niet meer aan toe om het stuk nog een keer door te lezen. Volgens mij is dit voldoende vaak gedaan. ☺

Groet,
[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Ministerie van Economische Zaken
De heer H. Kamp
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Contactpersoon [REDACTED]
Telefoon [REDACTED]
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Bijlagen 1
Datum2017
Verzenddatum

Onderwerp Zienswijzen Ontwerp-instemmingsbesluit
Winningsplan Westerveld

Geachte heer Kamp,

Hierbij ontvangt u onze zienswijzen op het ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld. Deze zienswijzen liggen in de lijn met het eerder door ons ingediende advies. Bij het opstellen van de zienswijzen hebben wij, net als bij het maken van het advies, intensief samengewerkt met de andere decentrale overheden in het gebied.

Wij lezen in uw ontwerp-instemmingsbesluit dat u een aantal van onze adviezen (deels) heeft overgenomen. Tegelijkertijd lezen wij dat u voornemens bent om in te stemmen met het winningsplan.

Wanneer u daadwerkelijk besluit om in te stemmen betekent dit, dat u accepteert dat er een kans bestaat op bevingen in intensief bebouwd stedelijk gebied en dorpskernen. Bevingen die kunnen leiden tot schade. De Tcbb geeft zelfs aan dat mogelijk voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter wordt overschreden.

U heeft gehoord dat er bij onze inwoners, eigenaren van gebouwen en bij de gemeenteraad serieuze onrust bestaat. U heeft een groot aantal handtekeningen ontvangen en de gemeenteraad heeft besloten om een motie van afkeuring vast te stellen rond de hervatting van de winning uit put Vries-10.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de Sodm over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in onze gemeente hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen onder het stedelijk gebied en de kernen van Assen. Gelet hierop en de onrust, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het winningsplan. Hier geldt het principe: Better safe, than sorry.

Indien u na een belangenafweging instemt met het winningsplan, kiest u bewust voor risico's en schade voor onze inwoners en een aantasting van hun recht op een ongestoord woongenot.

Overigens zien wij dusdanige onvolkomenheden en onzekerheden in het winningsplan en uw ontwerp-instemmingsbesluit dat u nu geen goede belangenafweging kunt maken die voldoet aan de wettelijke vereisten.

Belangrijk is een goede onafhankelijke schade afhandeling. Als gemeente vinden wij dat de omgekeerde bewijslast zoals die van toepassing is voor het Groninger Veld (Wet bewijsvermoeden

gaswinning Groningen) ook voor het gebied Westerveld moet gelden. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u aan dat u het principe niet wilt toepassen in het gebied Westerveld, omdat het alleen in Groningen gaat om grote aantallen schadegevallen. Wij wijzen u in dit verband op de door de Tcbb benoemde mogelijkheid dat zich bevingen kunnen voordoen die de grens van een magnitude 3,9 op de schaal van Richter overschrijden. Doet zich een dergelijke beving voor onder Assen, dan zal er sprake zijn van een groot aantal schadegevallen. Wij verzoeken u dan ook om de omgekeerde bewijslast wel toe te passen zodat er geen rechtsongelijkheid is.

Alles overziend zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld..

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

burgemeester

gemeentesecretaris

BEGELEIDINGSFORMULIER CONCEPT BRIEF

LET OP: Lever alle bijbehorende stukken incl. ingekomen brief aan bij het secretariaat

NAAM VAN HET DOCUMENT: Advies Winningsplan Westerveld

Concept via : ██████████
Paraaf voor gezien :
Briefpapier :

Concept d.d. : 21 mei 2017
Eenheid/Programma : Beleid
Steller : ██████████
Toestel : ██████
Paraaf eenheids-
/programmamanager

Origineel : 1	Brief nr.(docbase) :
Archiefexemplaren : 1	Procesnummer :
	(Docbase)
Afschriften : 3	Zaaknummer :
	(Docbase)
Totaal : 5	

Afschriften:

1. ██████████
2. ██████████
3. ██████████

Meezenden:

Zienswijze Winningsplan
Westerveld

Opmerkingen:

**Pas verzenden na
behandeling in
raad en na seintje**

██████████
**(verzending
uiterlijk 15 juni)**

Wijze afhandeling na verzending van de brief:

- Proces afhandelen en archiveren door secretariaat (let op: alle relevante stukken toevoegen)

23 Mei 2017

***Zienswijze Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE	4
2.1 Samenvatting	4
2.2 Conclusie	7
3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT	8
4 COMMUNICATIE	10
5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	12
5.1 Doelmatigheid	12
5.2 Kadern schade	12
5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa	13
5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	14
6 PRODUCTIE	15
6.1 Productie put Vries-10	15
6.2 Productiesnelheid	16
6.3 Totale productie en fluctuaties en duur van het besluit	16
7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	17
7.1 Onzekerheden	17
7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	18
8 BODEM BEWEGING	20
8.1 Bodemdaling	20
8.2 Bodemtrilling	20
8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	20
9 SCHADE	22
9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	22
9.2 Afhandeling van schade	23
9.3 Lusten en lasten	24
10 RISICOBEHEERSYSTEEM	25
11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT	27

BIJLAGE 1: ADVIES WINNINGSPLAN WESTERVELD

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u tevens uw reactie op het advies dat wij in januari 2017 op het winningsplan hebben uitgebracht.

Wij hebben u geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan. Subsidiair hebben we onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd.

We zien dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit op een aantal punten tegemoet komt aan ons advies. In ons advies hebben we niet alleen naar de technisch juridische aspecten gekeken, maar het winningsplan ook beoordeeld op de maatschappelijke consequenties. De aanleiding voor de gewijzigde Mijnbouwwet (Mbw) was immers vooral bedoeld om het burgerperspectief goed mee te nemen in de beoordeling van de winningsplannen.

In de afgelopen periode is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid en het welzijn van inwoners op en nabij gasvelden. Onder andere vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de decentrale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Leeswijzer

In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als in het advies dat wij in januari aan de minister hebben geleverd. Dit advies is als bijlage bij deze zienswijze opgenomen en maakt onderdeel uit van de zienswijze.

2 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

2.1 Samenvatting

Vanuit betrokkenheid, zorg en oprechte belangstelling hebben wij het winningsplan en uw concept instemmingsbesluit bestudeerd. Vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied en de invloed op natuur en milieu, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de lokale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Wij hebben u eerder geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan Westerveld. Subsidiar hebben wij onder andere aangegeven dat onafhankelijke validatie, schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed moeten zijn geregeld. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd. Na bestudering van het winningsplan en het ontwerp instemmingsbesluit komen we tot de volgende opmerkingen.

Veiligheid

Uit het winningsplan en de bijbehorende adviezen van TNO en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden in en rond de gasvelden en haar inwoners. In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Productieniveau, - snelheid en duur van het instemmingsbesluit

In het ontwerpbesluit is niet onderbouwd of en waarom de winning uit deze velden gedurende 10 jaren noodzakelijk is. Het lijkt er op dat winning uit deze velden als een gegeven wordt beschouwd. Dat zal echter nader onderzocht en gemotiveerd moeten worden. Wij vinden het onwenselijk dat het instemmingsbesluit een looptijd heeft van 10 jaren. Voorts dient het instemmingsbesluit beperkingen ten aanzien van productievolume en productietempo (voorkomen van fluctuaties) te bevatten.

Communicatie

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en deze dus ongeschikt zijn ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

Voorkomen en beperken van schade

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen, zie bijvoorbeeld artikel 33 Mbw), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).

Wij vinden dat u het begrip schade ten onrechte beperkt tot enkel schade in de zin van het BW. Het schadebegrip in de Mijnbouwwet is veel breder. Dat heeft dus gevolgen voor uw toetsingskader.

Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Schadeafhandeling

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Wij zijn tevreden dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerpinstemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden.

Meet- en regelprotocol

In hoofdstuk 7 zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 op de schaal van Richter en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden daarom als u toch gaat winnen het van groot belang dat er serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus al bij het winningsplan ter instemming gevoegd moeten zijn. Tevens vinden wij dat het risicobeheersysteem voor alle velden moet worden aangelegd.

Fracken en zuurstimulatie

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u ons advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter aan welke paragrafen en passages van het winningsplan nu exact instemming is onthouden. U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door de NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de

bagatelclausule in werking laten treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

2.2 Conclusie

Wij vinden dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt, u deels tegemoet komt aan het door u omarmde advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OvV). Dat geeft aan dat het burgerperspectief structureel en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw afweging zijn echter de effecten van de gaswinning in het gebied -en met name ook het voorkomen van die effecten- naar onze mening onvoldoende meegenomen. Onder deze effecten verstaan wij de directe en indirecte gevolgen zoals schade, natuur en milieu, onveiligheidsgevoel, leefbaarheid en economie.

In uw besluit baseert u zich nu voornamelijk op het advies van SodM omtrent het planmatig beheer van de winning aangevuld met de resultaten van de Seismische Risico Analyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen dienen te worden.

In het winningsplan en de technische adviezen wordt de kans op een zware beving als klein beoordeeld. Tegelijkertijd is er nog altijd weinig bekend over het gedrag van (kleine) aardgasvelden en is het deels gissen wat er precies gebeurt in de diepe ondergrond. In zijn advies van 13 april jl. schrijft de Inspecteur-generaal van de SodM over de Groningersituatie dat de modellen te kort schieten. Wat we wel weten, is dat de velden in het plangebied hebben gebeefd en in het geval van Eleveld zelfs met een magnitude van groter dan 2,0 op de schaal van Richter. U kunt geen garantie geven dat zich een dergelijke of veel zwaardere beving niet voor zal doen.

Tal van zaken zijn in het winningsplan nog niet uitgewerkt en gespecificeerd zoals de natuurtoets/ Milieu Effect Rapportage voor de Drentse Aa en een gespecificeerd meet- en monitoringplan. Ook de uitgevoerde SRA is gebaseerd op onjuiste gegevens waarbij onder andere het vastgestelde bestemmingsplan Werklandschap Assen Zuid niet is meegenomen. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put zoals het Mijnbouwbesluit vereist. Tenslotte gaat het winningsplan niet in op de vraag op welke wijze schade wordt voorkomen. Dit zijn belangrijke zaken die in het winningsplan ontbreken en die niet reparabel zijn in de lopende procedure. Wanneer zonder deze informatie besluitvorming plaatsvindt wordt de rechtszekerheid van onze inwoners naar onze mening ernstig geschaad.

Dit alles overziend, zijn wij van mening dat u niet kunt instemmen met het Winningsplan Westerveld.

3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen het optreden van schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. Schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gaan gepaard met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid. Wij willen niet in een situatie belanden waar zich dit voordoet.

In een gebied met schade door gaswinning zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij het ervaren van onveiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts.

Op 1 maart jongstleden heeft de rechtbank Noord Nederland geoordeeld dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aan een deel van de inwoners van het Groningenveld de immateriële schade moet vergoeden. De NAM is aansprakelijk voor de door inwoners van het Groningenveld geleden en/of nog te lijden immateriële schade, als gevolg van aardbevingen. Belangrijke reden voor de uitspraak is dat de NAM volgens de rechtbank ernstige inbreuk maakt op een fundamenteel persoonlijkheidsrecht, namelijk het recht op een ongestoord woongenot.

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is het vertrouwen bij de bevolking weggevoerd in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. Het is belangrijk dat dit vertrouwen weer wordt hersteld. Bij de beoordeling van het winningsplan moet daarom, conform het advies van OvV, niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau worden gekeken, maar ook naar de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit heeft u naar onze mening onvoldoende aandacht voor de maatschappelijke gevolgen.

Wij vinden dat u:

- 1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant dient te benoemen en te betrekken in uw afweging.**

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft terecht aan dat Nederland aardgas nodig heeft. De reden hiervan is onder andere een tot nu toe achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen. En Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijzen wij u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Wat betreft de gasimport, geeft Noorwegen aan dat ze graag aardgas aan Nederland levert. Wij kunnen geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet ons concluderen dat u een belangenafweging heeft gemaakt tussen economie c.q. inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U bent bevoegd om deze afweging te maken. Wij vragen u echter om dit in de definitieve beschikking transparant te formuleren.

Het valt ons op dat u in de instemmingsbesluiten inzake gaswinning uit het Groningenveld uitgebreid tracht te motiveren waarom de door u vergunde winningsniveaus nodig zijn in verband met de leveringszekerheid. In het onderhavige ontwerpbesluit lijkt u voetstoots aan te nemen dat de in het winningsplan Westerveld aangevraagde niveaus noodzakelijk zijn.

Wij lezen nergens in de tekst uw motivatie over de noodzaak om de in het Winningsplan genoemde hoeveelheden ook in relatie tot het tijdsverloop te winnen. Anders gezegd: Zijn de genoemde hoeveelheden wel nodig ook in relatie tot de versnelling van de verduurzaming? En zo ja, kunnen deze hoeveelheden niet op een andere plek veiliger gewonnen worden? Bijvoorbeeld onder andere op plekken zonder stedelijke bebouwing c.q. bebouwingsconcentraties?

Wij vinden dat u:

- 2. Een duidelijker motivering moet geven over de afweging die u maakt.**
- 3. Moet aantonen dat de genoemde hoeveelheden nodig zijn voor de leveringszekerheid.**

4 COMMUNICATIE

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben zorgen over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. Inwoners van de Asser woonwijk Marsdijk zijn tegen gaswinning en hebben daarom meer dan 2.000 handtekeningen verzameld en aan u overhandigd. Duidelijk is daarmee dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning in Drenthe, zwaar onder druk staat.

In 2015 heeft de Onderzoeksraad voor de veiligheid een 5-tal aanbevelingen gedaan over aardbevingsrisico's in Groningen. De raad wilde meer aandacht voor veiligheid in de besluitvorming en er door NAM en EZ meer gecommuniceerd wordt over de onzekerheden in de voorspellingen en hoe zij hiermee om wil aan. Dit heeft geresulteerd in vijf aanbevelingen.

Eén van de vijf aanbevelingen was het burgerperspectief meenemen in de besluitvorming van winningen. Dit heeft u gedaan door in de nieuwe Mijnbouwwet lokale overheden en inwoners een rol te geven in de besluitvorming door middel van inspraak.

In uw brief van 14 april 2017 (kenmerk DGETM-EO/17049086) gericht aan de colleges van B&W concludeert u dat de oude winningsplannen werden geschreven door experts voor experts en deze dus ongeschikt zijn ter advisering en ter inspraak aan burgers en lokale overheden voor te leggen. Het winningsplan Westerveld dat nu ter besluitvorming voorligt is nog geschreven in deze oude stijl.

In het ontwerp instemmingsbesluit geeft u aan dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. U geeft aan dat uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Tegelijkertijd constateren we deze vooralsnog niet concreet toegepast zijn en dat u verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners.

Daarmee komen we tot de conclusie dat uw voornemen om te komen tot transparante en consistente communicatie nog onvoldoende tot zijn recht komt in dit ontwerp instemmingsbesluit. Omdat wij als lokale overheden de belangen dienen van onze inwoners, moeten wij u er alsnog op wijzen dat NAM en het ministerie van EZ zorgvuldiger en publieksvriendelijker moeten communiceren met de burgers dan tot nu toe gebeurt. Het verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden op dit gebied en hier op een transparante wijze uitvoering aan geven, is wat vooralsnog ontbreekt.

Wij stellen vast dat u met ons constateert dat het winningsplan lastig is te lezen voor niet-ingewijden. De door u voorgestelde reparatie door tijdens de inloopavonden het winningsplan nader toe te lichten is naar onze mening niet voldoende. Hierdoor krijgen niet alle inwoners de gelegenheid het winningsplan te doorgronden.

Door het niet begrijpelijk zijn van zowel het winningsplan als het ontwerp-instemmingsbesluit wordt geen goede invulling gegeven aan het inwonerperspectief en is het hierdoor voor de inwoners niet mogelijk om op een goede manier zienswijzen kenbaar te maken.

Wij vinden dat:

- 1. het winningsplan en ontwerpbesluit op het aspect van leesbaarheid en daarmee het burgerperspectief niet voldoen aan ministeriële toezeggingen en er daarom een nieuw winningsplan en ontwerpbesluit moeten komen.**

5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

5.1 Doelmatigheid

U geeft een reactie op onze vraag om inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid van de gaswinning. Deze toetsing draait volgens u vooral om planmatig beheer. Hierbij gaat het om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan Westerveld op basis van deze toetsing voldoet aan wettelijke eisen die gesteld worden aan planmatig beheer en daarom geen reden ziet instemming met het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden.

Wij kunnen uw redenering hierin volgen. Wel zijn wij van mening dat een bredere beoordeling op het aspect doelmatigheid wenselijk is. Voorts zijn wij van mening dat als doelmatigheid van onderhavig winningsplan wordt beoordeeld in relatie tot de maatschappelijke gevolgen dit tot een ander besluit behoort te leiden. Wij zullen dit standpunt in de paragrafen 5.3 (Natuur en milieu) en 9.1 (Voorkomen van schade) nader toelichten.

5.2 Kadere schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zo spoedig mogelijk een kader te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder schade wordt verstaan.

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Uw opvatting over het begrip schade is naar onze mening te beperkt. Het begrip schade is in art. 1 sub b Mbb ruim gedefinieerd: iedere aantasting van één van de in art. 49 lid 2 en 3 Mbw genoemde belangen, waaronder veiligheid van omwonenden en de bescherming van het milieu. Het winningsplan moet daarover informatie bevatten (zie art. 35 lid 1 sub f Mbw en art. 24 lid 1 sub q en s en art. 24 lid 2 Mbb) en u dient het winningsplan daarop te beoordelen. Dat is een aanmerkelijk ruimere toets dan alleen de aanwezigheid of het voorkomen van schade in de zin van het Burgerlijk Wetboek.

Wij zijn ons bewust dat het begrip 'schade' zich niet eenvoudig generiek laat definiëren. Ook recente rechterlijke uitspraken getuigen ervan dat de het begrip 'schade' en het aansprakelijkheidsvraagstuk in het mijnbouwdossier nog volop in ontwikkeling zijn.

5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentsche Aa

Wij hebben u in ons advies gevraagd het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied. Ook hebben we voor het Drentsche Aa-gebied u in algemene zin reeds gewezen op het feit dat er aan de uitvoering van het Winningsplan mogelijk nadelige gevolgen kunnen zijn verbonden voor wat betreft de effectiviteit van de investeringen in de maatregelen ter bescherming en instandhouding van het gebied. U geeft in uw ontwerp besluit aan de NAM te zullen vragen om de voor deze beoordeling benodigde informatie op korte termijn aan te leveren, zodat deze voorafgaand aan het definitieve besluit meegewogen kan worden.

Wij stellen daarmee vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentsche Aa in strijd met art. 24 lid 1 sub q, r en s Mbb, nog niet zijn onderzocht. Een beoordeling van effecten op het Natura 2000-gebied is derhalve onvoldoende in uw ontwerp instemmingsbesluit meegewogen. Onlangs is er een beheerplan voor het Natura-2000 Drentse Aa door uw ministerie opgesteld. Ook daaraan zal u het winningsplan moeten toetsen.

Het Drentsche Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentsche Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincie Groningen en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets zoals bedoeld op pag. 22 van het winningsplan dient zich daarom niet te beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentsche Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park. De natuurtoets zal ook uitsluitel moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

Voorts menen wij dat voor dit Winningsplan een MER-rapportage verplicht is. Dit vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden.

Te meer omdat de uitvoering van dit winningsplan zeer waarschijnlijk aanmerkelijke negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drentsche Aa.

Al met al zal uit hoofde van art. 24 Mbb en het Besluit MER nog veel onderzoek gedaan moeten worden naar de gevolgen van het winningsplan voor natuur en milieu. Wij begrijpen niet hoe u

– bij gebreke van die informatie – reeds nu een oordeel kunt hebben over de gevolgen van het winningsplan voor natuur en milieu (art. 36 lid 1 sub c en d Mbw). Wij maken er ernstig bezwaar tegen dat die informatie niet reeds op dit moment bekend is en dus geen onderwerp kan zijn van zienswijzen/inspraak. U zult het ontwerpbesluit – aangepast aan en mét de nieuwe milieuinformatie – dus nogmaals in ontwerp ter inzage moeten leggen, zodat wij, burgers en belangenorganisaties in de gelegenheid zijn daarop overeenkomstig art. 34 lid 4 Mbw een zienswijze in te dienen.

Wij vinden dat:

- 1. Uit het oogpunt van een integrale belangenafweging, het ontbreken van een volledige natuurtoets een belangrijke omissie is in uw ontwerpbesluit, conform artikel 36 van de Mijnbouwwet. Wij zijn van mening dat dit gebrek feitelijk zou moeten leiden tot het onthouden van instemming aan het winningsplan Westerveld.**
- 2. Het toevoegen van natuuronderzoek en uw beoordeling daarvan aan uw definitieve besluit is te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht. Tevens komt met het later toevoegen van de natuurtoets aan de aanvraag cq. vergunning de rechtszekerheid in het gedrang.**
- 3. Voor het onderhavige winningsplan een MER-rapportage verplicht is, conform art 7.2a van de Wet Milieubeheer in samenhang met art. 2.8 van de Wet natuurbescherming en derhalve niet ontvankelijk moet worden verklaard.**

5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

U motiveert het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen. Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingskommen, zoals die historisch werden betrokken. Gegeven eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet u geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Wij vinden dat u:

- 1. Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.**

6 PRODUCTIE

6.1 Productie put Vries-10

In ons advies hebben we u gevraagd de voorlopige vergunning voor productie uit put Vries-10 in te trekken en de procedure van onderhavig winningsplan af te wachten. Het is naar de inwoners toe vanuit het gewenste burgerperspectief niet juist om tijdens een vergunningprocedure voor een nieuw winningsplan uit een nieuw geboorde put in het veld Vries Zuid gas te gaan winnen.

In uw antwoord schrijft u “zolang er binnen het vigerende winningsplan (winnings)ruimte is, zoals in het geval van put Vries-10, is er na een nieuw boring geen wijziging van het winningsplan nodig”.

Artikel 24, lid 1 van het Mijnbouwbesluit bepaalt dat een winningsplan onder meer een opgaaf moet bevatten van het aantal boorgaten dat bij de winning wordt gebruikt; een opgaaf van de volgorde en het tijdsbestek van de boorgaten; een opgaaf van de ligging, lengte en diameter van de verbuizing van de boorgaten. Voor zover wij hebben kunnen nagaan is in het vigerende winningsplan geen boorput benoemd die zich verhoudt tot de specifieke kenmerken van put Vries-10. Put Vries -10 zit dus niet in het vigerende winningsplan. Wij zijn daarom van mening dat uw antwoord in strijd is met de strekking van artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.

Pas in het onderhavige winningsplan wordt aangegeven dat in Vries Zuid een nieuwe put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Wij concluderen op grond van bovenstaande dus dat er al 23 jaar geen gas meer uit dit veld is gewonnen. Is het dan uit oogpunt van zorgvuldigheid naar de inwoners toe correct om de NAM toe te staan op basis van het vigerende winningsplan voor het gasveld Vries-Zuid gas uit een nieuw geboorde put te winnen?

Overigens willen wij erop wijzen dat ook in het onderhavige winningsplan de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen niet voldoen aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb). Zie bijvoorbeeld paragraaf B4.1 (plaats en wijze waarop koolwaterstoffen in verbuizing treden). Die zeer globale omschrijving voldoet geenszins aan de vereisten van art. 24 lid 1 sub e, f, g en h Mbb). Ook is in strijd met art. 24 lid 1 sub e Mbb niet vermeld hoeveel boorgaten bij de winning worden gebruikt. Integendeel, in B4) wordt dat juist uitdrukkelijk in het midden gelaten. Wij verzoeken u in het instemmingsbesluit heel concreet aan te geven welke boorgaten nu wel en welke niet in dit winningsplan zijn opgenomen.

Wij vinden dat:

- 1. Door het in gebruik nemen van put Vries-10 gehandeld wordt in strijd met het vigerende winningsplan en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.**

2. **Zowel NAM, als uw ministerie van EZ in deze zaak onzorgvuldig met inwoners en andere overheden hebben gecommuniceerd en geacteerd.**
3. **Vanuit het oogpunt van burgerperspectief het onbegrijpelijk is, dat na ruim 20 jaar geen gas te hebben gewonnen uit het veld Vries Zuid, deze winning uit een nieuwe put als een bestaande winning onder het vigerende winningsplan wordt beschouwd. Wij vinden dat u gelet op bovenstaande deze winning moet laten beëindigen.**
4. **de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen in het onderhavige winningsplan niet voldoet aan de wettelijke vereisten (art. 24, lid 1 van het Mbb) en hiermee het plan niet ontvankelijk is, althans daaraan instemming moet worden onthouden.**

6.2 Productiesnelheid

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de productiesnelheid. De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het SodM om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Dit fenomeen kan mogelijkerwijs ook voor de gasvelden in het Winningsplan Westerveld van toepassing zijn. Ook voor die velden geldt logischerwijs dat fluctuaties zoveel mogelijk voorkomen moeten worden.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: "Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveld systeem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingsnelheid." Deze stelling wordt door u niet met feiten onderbouwd.

Wij vinden dat u:

1. **Wél aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en SodM en NAM op moet dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en fluctuaties en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.**

6.3 Totale productie en fluctuaties en duur van het besluit

In uw ontwerp-instemmingsbesluit stemt u in met de door NAM aangegeven verwachte totale winning per gasveld. Waarbij is aangegeven dat de winning uit het Westerveld systeem naar verwachting tot 2023 zal plaatsvinden, met uitloop tot uiterlijk 2028.

Wij constateren dat behalve een beknopte toelichting op het gaswinningsbeleid in Nederland de noodzaak van onderhavige gaswinnings door u niet wordt onderbouwd. Gezien de

negatieve effecten van gaswinning is zo'n motivering en onderbouwing van de noodzaak van gaswinning uit juist deze velden wel noodzakelijk. Gaswinning uit deze velden is géén gegeven. U zult moeten aantonen dat voortzetting van de winning uit deze velden onvermijdelijk is met het oog op de leveringszekerheid. Ook het winningsplan zelf zou daarover – vervolgens door u te toetsen – informatie moeten bevatten (art. 24 lid 1 sub a en lid 2 Mbb).

Bij de huidige onzekerheden over seismische risico's en energietransitie, is het 'vergunnen' van een winning gedurende tien jaren te lang. Wij menen dat het winningsplan zou moeten gelden voor een periode van maximaal vijf jaren, waarna opnieuw nut en noodzaak van gaswinning uit deze velden moet worden gezien. Immers, het enkele feit dat gaswinning uit deze velden volgens de NAM tot 2028 technisch en economisch mogelijk is, wil niet zeggen dat dat maatschappelijk en tegen het licht van de doelstellingen van de Mbw (voorkomen van schade) en uw regering (zo spoedig mogelijk stoppen met fossiele brandstoffen) ook wenselijk is. Wij bepleiten daarom een ijkmoment over vijf jaren, in de vorm van een nieuw winningsplan per 2023, waarin de op dat moment meest recente inzichten over seismische risico's, schade, leveringszekerheid en energietransitie zijn meegenomen

Tevens geeft u in uw besluit niet aan in welk tempo dit gas mag worden gewonnen en in hoeverre fluctuaties in winningsniveau's vermeden moeten worden. Enkel het feit dat het hier gaat om gasvelden waarvan de productie zich in de "eindfase" bevindt is naar onze mening onvoldoende reden om niet op deze aspecten in te hoeven gaan.

Wij vinden dat u:

- 1. De noodzaak van de gaswinningen uit het Westerveld systeem moet onderbouwen en tevens aandacht moet schenken aan (het voorkomen van) fluctuaties in het winningsniveau.**
- 2. De geldigheidsduur van een winningsvergunning terug te brengen tot vijf jaren.**

6.4 Productieniveau high case

Wij hebben in ons advies gevraagd in uw besluit op te nemen dat als de NAM het high case scenario overschrijdt de NAM een nieuw winningsplan in procedure moet brengen. Wij constateren dat u ons advies op dit punt heeft overgenomen.

7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

7.1 Onzekerheden

De aanbevelingen van de Onderzoeksraad uit 2015 die u heeft omarmd gaan specifiek over het communiceren over deze onzekerheden. De Onderzoeksraad adviseerde u om in de

communicatie met inwoners transparant te zijn over onzekerheden en uit te leggen welke plaats deze onzekerheid krijgt in de besluitvorming.

In ons advies hebben we ook aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U ben daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Ook heeft de Onderzoeksraad in 2015 aanbevolen nader onderzoek te doen naar kennisontwikkeling van de diepe ondergrond. Uit voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden. Dit beeld is onlangs (advies aan u van 13 april jl.) bevestigd door de inspecteur generaal van SodM. Hij gaf daarbij aan dat er momenteel geen rekenmodel beschikbaar is dat de seismiciteit betrouwbaar kan voorspellen.

Op 31 januari 2017 heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt. In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en 4 jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkent.

Wij vinden dat u:

- 1. In de besluitvorming niet transparant bent hoe de genoemde onzekerheden zijn afgewogen in de besluitvorming.**
- 2. Gelet op de onzekerheden nu niet tot een afgewogen besluit kunt komen.**

7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Wij wijzen u op ons advies om een nieuwe Seismische Risico Analyse (SRA) uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijzen wij u

op de aard en omvang van de bebouwing. Het kan naar onze mening niet zo zijn, dat er in een beoordeling van risico's geen rekening wordt gehouden met een grote ruimtelijke ontwikkeling, die reeds in een bestemmingsplan is vastgelegd (Bestemmingsplan Werklandschap Assen-Zuid vastgesteld op 27-10-2011) en gedeeltelijk voor wat betreft infrastructuur ook is gerealiseerd. Nu u een instemming geeft voor een groot aantal jaren, die deels samenvallen met de planperiode van voormeld bestemmingsplan, moeten nieuwe ontwikkelingen worden meegenomen in uw afweging.

Wij kunnen niet beoordelen of in de SRA rekening wel is gehouden met andere recente bestemmingsplannen die nog geheel of gedeeltelijk moeten worden gerealiseerd. Ook de gehanteerde bevolkingsdichtheden in de risicomatrix voor Eleveld zijn niet correct. Het gasveld Eleveld ligt voor een groot deel in Assen met een bevolkingsdichtheid van 500-1000 inw/km² in plaats van de 250-500 inw/km² die nu in tabel 3.3 in de bijlage van het winningsplan is opgenomen.

Wij vinden dat u:

- 1. Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren waarin de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid (en andere recente bestemmingsplannen) en andere voorkomende bebouwing en functies worden meegenomen en dat u deze SRA opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs. Ook moet de SRA berekening opnieuw gedaan worden met de juiste bevolkingsdichtheid voor het gasveld Eleveld.**

In het algemeen vinden wij het winningsplan multi-interpretabel. In het winningsplan en het ontwerpbesluit is sprake van steeds verschillende benamingen van velden en putten. O.a. over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Ook ontbreekt in het winningsplan informatie over de exacte locaties van winningsputten in de gasvelden, geplande locaties van winputten en de winningshoeveelheden per put. Wij wijzen u hierbij op hetgeen er onder 6.1 staat over de beschrijving van de boorgaten en verbuizingen. Hierdoor is het voor ons en inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Wij vinden dat u:

- 1. Het ontwerpbesluit en het winningsplan op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.**
- 2. Niet kunt instemmen met een winningsplan waarin niet nauwkeurig is omschreven waarvoor instemming wordt gevraagd en dat niet voldoet aan de bepalingen uit de Mijnbouwwet.**

8 BODEMBEWEGING

8.1 Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling. Wij constateren dat u onze adviezen heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 2 van uw besluit.

Wij vinden dat u:

- 1. Uw besluit hiermee voldoende heeft gemotiveerd.**

8.2 Bodemtrilling

In ons advies hebben we gevraagd in verband met de kans op een door een beving geïnduceerde schade gehoor te geven aan het plaatsen van seismische meetapparatuur en het risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben. Wij vinden dat uitwerking ervan onvoldoende en volgorde niet correct. Door de uitwerking pas na het besluit aan de NAM te vragen hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. Bovendien heeft u een aantal maatregelen ten onrechte slechts voorgeschreven voor de velden Eleveld en Vries-Zuid. In hoofdstuk 10 komen we hierop terug.

Ten aanzien van vallende objecten vinden we het jammer dat u niet bent ingegaan op onze vraag om te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Wij vinden dat u:

- 1. alsnog inzicht moet geven op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.**

8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de risico's van deze technieken. Wij constateren dat u ons advies heeft overgenomen en vastgelegd in artikel 1 van uw besluit. Onduidelijk is echter welke paragraaf van het winningsplan nu precies niet van toepassing is verklaard.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

Wij vinden dat u:

1. De bagatelprocedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, niet toe moet passen.
2. Precies moet aangeven welk paragraaf uit het winningsplan niet van toepassing is verklaard.

9 SCHADE

9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

In ons advies hebben we u geadviseerd om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan de NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan (ex art. 35 lid 1 sub f en art. 24 lid 1 sub r, s en q Mbb) alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving moet er als nog komen en worden gezien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan. Deze dient om advies voorgelegd te worden aan Sodm, Tcbb, decentrale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat onze conclusie onjuist is en dat u van mening bent dat de op grond van de Mijnbouwwet vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uit geproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Tenslotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

In de betreffende paragrafen uit het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. De NAM geeft voorts aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Wij zijn van mening dat in de Mijnbouwwet primair de nadruk ligt op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mijnbouwwet minder van belang zijn. Overigens benoemt u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden. De Mijnbouwwet maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet instemmen met een winningsplan geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie cq. grootte van de gasvelden. De Mijnbouwwet stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f).

Wij vinden dat:

1. Omdat er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, de vereisten uit de Mijnbouwwet onverminderd van toepassing zijn. Het winningsplan dus een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter

voorkoming van schade door gaswinning. U het winningsplan niet ontvankelijk moet verklaren, althans daaraan uw instemming moet onthouden.

- 2. De toezegging van de NAM uit het winningsplan ten aanzien van de plaatsing van enkele versnellingsmeters te verblijvend is en weinig concreet is geformuleerd. U stelt dan ook ten onrechte dat door de NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.**

9.2 Afhandeling van schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zorg te dragen voor een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet naar onze mening een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Tevens hebben wij u geadviseerd evenals in het aardbevingsgebied Groningen een volledig onafhankelijk orgaan in te stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tenslotte hebben wij u gevraagd in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en de NAM. De NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit de NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie – overigens is onduidelijk welke informatie u bedoelt – moet de NAM binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Wij zijn verheugd dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens dat u in uw ontwerp-instemmingsbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM en de decentrale overheden. De NAM als gasproducent en vergunninghouder én u als vergunningverlenende en toezichthoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Als decentrale overheden hebben wij in dit verband vooral de verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van onze inwoners. Vanuit die verantwoordelijkheid zijn wij overigens graag bereid hierin mee te denken.

Wij vinden dat u:

- 1. als verantwoordelijk minister erop toe moet zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). Voor ons is van groot belang dat de**

onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn.

- 2. uw instemmingsbesluit pas van kracht kan laten worden, nadat er een onafhankelijke schadeafhandeling operationeel is.**
- 3. zorg moet dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie te allen tijde is gegarandeerd door de Staat.**
- 4. In de huidige Mijnbouwwet de schadevergoeding vanuit het Waarborgfonds mijnbouwschade niet moet beperken voor natuurlijke personen maar verbreden naar alle rechtspersonen. (lees: ondernemers met bijvoorbeeld een BV of NV).**

9.3 Lusten en lasten

U geeft aan dat de minister toezeggingen heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor o.a. mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPa aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Wij constateren dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. De inwoners moeten het doen met “verkenningen” en “werken aan” met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Wij vinden dat u:

- 1. In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio en dat dit integraal onderdeel moet zijn van uw afweging.**

10 RISICOBEBEERSYSTEEM

In hoofdstuk 7 (Onzekerheden/ Ontbrekende zaken) zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Huidige modellen zijn niet goed in staat de seismiciteit betrouwbaar te voorspellen volgens het SodM. SodM noemt een mogelijke bevingszwaarte van 3,9 en daarmee een grote kans op constructieve schade. Onze inwoners moeten beschermd worden tegen dit risico. Wij vinden daarom als u toch gaat winnen het van groot belang dat er een serieus risicobeheersysteem moet worden opgesteld. Een risicobeheersysteem moet ingezet worden voor:

- Bijsturen winning in geval van bevingen;
- Inzicht in aard en omvang bevingen;
- Vaststellen en begeleiden mogelijke schadegevallen.

Wij zien in het ontwerpbesluit dat u onze advies deels heeft overgenomen en de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen **en werken** uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. Vanwege de grote onzekerheden is een goede nulmeting van groot belang bij schadeafwikkeling.

Wij constateren dat u ons advies om de aanbevelingen van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad over te nemen heeft ingewilligd en de NAM verplicht aanvullend enkele versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen groundbeweging en schade aan gebouw **en werken**.

Wij vinden het bijplaatsen van enkele meters echter niet voldoende om een goede relatie te kunnen leggen tussen trilling en schade. De versnellingsmeters moeten ook nauwkeuriger meten dat in het huidige winningsplan is aangegeven (0,5 Mg ipv 1,5 Mg) vergelijkbaar met die worden toegepast in het Groningenveld.

Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum van een beving. Het huidig aantal meetpunten is hiervoor volstrekt onvoldoende (2 in Assen en 3 in omgeving Zevenhuizen). Hiervoor is een meetnetwerk nodig in de vorm van een stramien over de gasvelden die doorlopen tot ruim buiten het gasveld aangezien bevingen zich over grote afstanden kunnen verplaatsen. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningenveld. Naast versnellingsmeters zijn tiltmeters en glasvezelmeters noodzakelijk om verdraaiing, doorbuiging, verplaatsing en zetting van gebouwen te kunnen registreren; niet alleen in en boven de gasvelden maar ook daarbuiten.

Dit meetsysteem moet geheel worden ingericht en beheert door een onafhankelijke organisatie op kosten van de NAM.

Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan SodM. Echter om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. De inwoner moet kunnen zien of de NAM aan zijn verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het SodM te leggen is dat niet het geval.

Tot slot zijn wij van mening dat door u voorgeschreven maatregelen (waaronder versnellingsmeters en een nul-meting) niet beperkt moeten blijven tot de velden Vries-Zuid en Eleveld, maar moeten gelden voor alle velden uit het winningsplan waaruit geproduceerd wordt.

Wij vinden dat:

- 1. u nauwkeurig aan moet geven hoe de representatieve nulmeting aan gebouwen en werken moet worden uitgevoerd en in welk gebied de nulmetingen moeten worden uitgevoerd. Bij dit laatste vinden wij dat er nulmetingen moeten worden uitgevoerd in het gehele gebied waar zich bevingen en effecten kunnen voordoen.**
- 2. vanwege de risico categorie van de velden Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsmeters, tilt en glasvezelmeters moet komen, zodanig dat bij registratie van een beving een causaal verband tussen beving en gemelde schade kan worden gelegd. Dit meetplan moet betrekking hebben op het gehele gebied waar zich bevingen en effecten kunnen voordoen.**
3. in de vergunning een door SodM goedgekeurd risicobeheersysteem inclusief een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners en andere belanghebbenden inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.
4. Uw instemmingsbesluit pas van kracht te laten worden, nadat het meetsysteem operationeel is en de nulmetingen zijn uitgevoerd.
5. De voorgeschreven maatregelen niet beperkt moet blijven tot de velden Eleveld en Vries Zuid maar moet gelden voor alle producerende velden uit het winningsplan.

11 ARTIKELEN ONTWERPBESLUIT

Artikel 1:

Gelet op de onvolkomenheden en omissies van het winningsplan en de naar onze mening onvoldoende transparante gemaakte afweging in het ontwerp-besluit over winning en maatschappelijke risico's, zoals in voorgaande hoofdstukken van deze zienswijze is toegelicht zijn wij van mening dat er geen instemmingsbesluit kan worden verleend aan het winningsplan Westerveld. Wij vinden dat u duidelijk en concreet moet aangeven met welke delen (paragrafen) van het winningsplan u niet instemt.

Artikel 2:

Wij kunnen instemmen met dit artikel.

Artikel 3:

Wij zijn van mening dat in dit ontwerpbesluit de plaatsing en aantallen versnellingsmeters onvoldoende is gespecificeerd. Dit geeft onvoldoende rechtszekerheid voor de inwoners. Het meetplan van versnellingsmeters moet onderdeel zijn van een transparant risicobeheersysteem voor alle producerende gasvelden in de besluitvormingsfase van onderhavig winningsplan.

Artikel 4:

Wij zijn van mening dat een risicobeheersysteem onderdeel moet zijn van de besluitvormingsfase van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners. Het risicobeheersysteem moet gelden voor alle velden uit het winningsplan waaruit geproduceerd wordt.

Artikel 5:

Wij constateren dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij de NAM in overleg met de decentrale overheden. Wij zijn van mening dat u ervoor moet zorgen dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.

Artikel 6:

Een representatieve nulmeting is in het besluit niet concreet uitgewerkt en gespecificeerd. Dit moet onderdeel zijn in de fase van besluitvorming van het winningsplan om invulling te geven aan de rechtszekerheid van onze inwoners. en gaan gelden voor alle velden waaruit geproduceerd wordt.

Artikel 7:

Bij de huidige onzekerheden over seismische risico's en energietransitie, is het 'vergunnen' van een winning gedurende tien jaren te lang. Wij menen dat het winningsplan zou moeten gelden voor een periode van maximaal vijf jaren, waarna opnieuw nut en noodzaak van gaswinning uit deze velden moet worden bezien.

Date : 18-5-2017 10:41:47

F [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : laatste versie

Attachment : zienswijze winningsplan Westerveld 18mei.docx;

[REDACTED],
Ik kom er nu aan.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

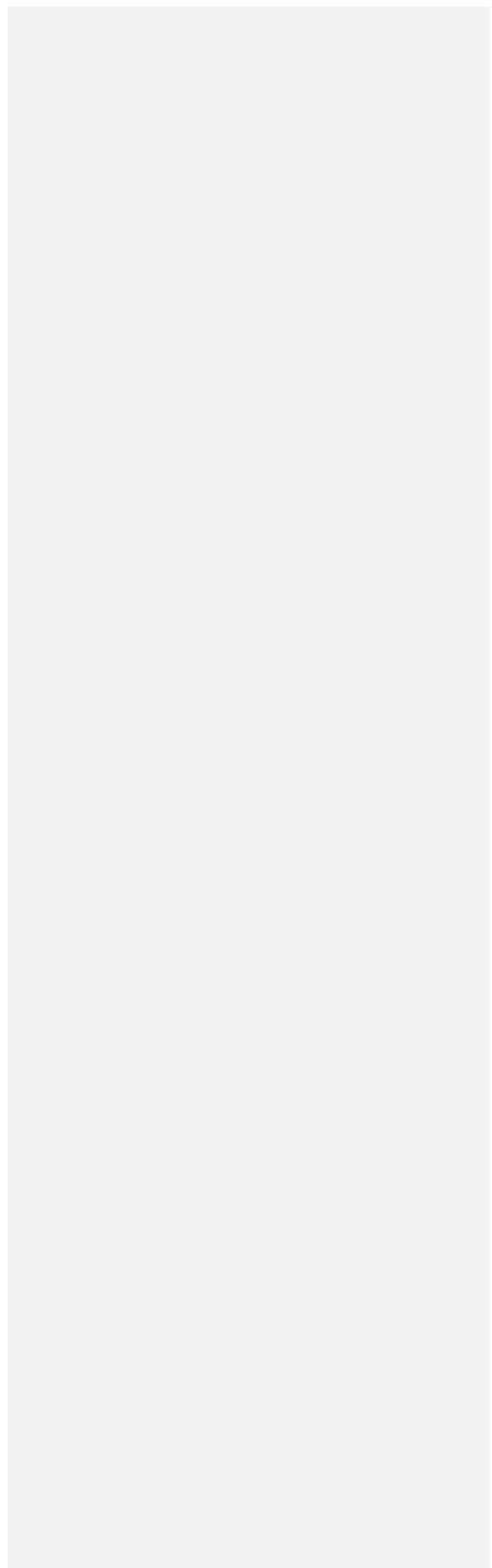
.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
[REDACTED]
E [REDACTED][@assen.nl](mailto:[REDACTED]@assen.nl)
website: www.assen.nl

17 Mei 2017

concept

***Zienswijze Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING	5
3 HOOFDADVIES	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
4 ALGEMEEN	8
5 COMMUNICATIE	9
6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	10
6.1 Doelmatigheid	10
6.2 Kadern schade	10
6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa	11
6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	14
7 PRODUCTIE	16
7.1 Productie put Vries-10	16
7.2 Productiesnelheid	16
7.3 Productieniveau high case	17
8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	18
8.1 Onzekerheden	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	20
9 BODEMBEWEGING	21
9.1 Bodemdaling	21
9.2 Bodemtrilling	21
9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	21
10 SCHADE	22
10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	22
10.2 Afhandeling van schade	24
10.3 Lusten en lasten	27
11 RISICOBEHEERSYSTEEM	28

1 INLEIDING

Op 8 mei 2017 heeft u het ontwerp-instemmingsbesluit op het winningsplan Westerveld gepubliceerd. In uw ontwerp-instemmingsbesluit geeft u tevens uw reactie op het advies dat wij in januari 2017 op het winningsplan hebben uitgebracht.

Wij hebben u geadviseerd om niet in te stemmen met het winningsplan en subsidiair zaken als onafhankelijke validatie, schadebeperking schadeafwikkeling en een risicobeheersysteem op voorhand goed te regelen. Wij hebben dit advies uitgebreid gemotiveerd.

We zien dat u in het ontwerp-instemmingsbesluit op een aantal punten tegemoet komt aan ons advies. In ons advies hebben we niet alleen naar de technisch juridische aspecten gekeken maar het winningsplan ook beoordeeld op de maatschappelijke consequenties. De aanleiding voor de gewijzigde Mijnbouwwet was immers vooral bedoeld om het burgerperspectief goed mee te nemen in de beoordeling van de winningsplannen.

In de afgelopen periode is er meer aandacht gekomen voor de veiligheid en het welzijn van inwoners van gasvelden. Vanwege de zorgen die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied, dienen wij deze zienswijze in op uw ontwerp-instemmingsbesluit. Bij het opstellen van deze zienswijze zijn de lokale overheden, net als in het adviestraject, weer samen opgetrokken.

Wij vinden dat in het ontwerp-instemmingsbesluit dat nu voorligt u deels tegemoet aan het door u omarmde advies van de Onderzoekraad voor de Veiligheid (OvV) dat aangeeft dat het burgerperspectief structureel en herkenbaar moet worden meegewogen in de besluitvorming. In uw afweging zijn echter de effecten van de gaswinning in het gebied naar onze mening onvoldoende meegenomen. Onder deze effecten verstaan wij de directe en indirecte gevolgen zoals schade, onveiligheidsgevoel, leefbaarheid en economie.

Uw besluit baseert u zich nu voornamelijk op het advies van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) omtrent het planmatig beheer van de winning aangevuld met de resultaten van de seismische risicoanalyse (SRA). Dit advies is conform de wettelijk voorschriften opgesteld en gaat daarmee inhoudelijk nog voorbij aan de maatschappelijke effecten, die volgens de nieuwe mijnbouwwet ook nadrukkelijk meegewogen dienen te worden.

Onze adviezen op het winningsplan zien wij onvoldoende terug in uw ontwerp-instemmingsbesluit. Waar u wel ons adviezen overneemt constateren wij dat dit te vrijblijvend is uitgewerkt en volgorde niet correct. Daarmee hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. Er wordt geen duidelijkheid gegeven over tal van onzekerheden en onvolkomenheden waarop wij u in ons advies hebben geattendeerd. Daarnaast moeten tal van zaken nog worden uitgewerkt na het nemen van een besluit. Dit levert voor de inwoners rechtsonzekerheid op.

Energiebeleid

In het ontwerp-instemmingsbesluit gaat u in op het beleid omtrent energie. U geeft terecht aan dat Nederland aardgas nodig heeft. De reden hiervan is een tot nu toe achterblijvend rijksbeleid op het vlak van verduurzaming van de energievoorziening.

U geeft aan dat wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen, het wenselijk is dit uit Nederlandse bodem te winnen. En Nederland minder afhankelijk is van gasimport. In dit verband wijzen wij u er op dat een deel van het Nederlandse aardgas nog altijd bestemd is voor export. Wat betreft de gasimport, geeft Noorwegen aan dat ze graag aardgas aan Nederland levert. Wij kunnen geen andere reden dan economische bedenken, om niet in te gaan op dit aanbod.

Bovenstaande overziend doet ons concluderen dat u een belangenafweging heeft gemaakt tussen economie c.q. inkomsten voor de staat en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U bent bevoegd om deze afweging te maken. Wij vragen u echter om dit in de definitieve beschikking transparant te formuleren.

Leeswijzer

In deze zienswijze is dezelfde volgorde gehanteerd als het advies dat in januari aan de minister is geleverd. Dit advies is als bijlage bij deze zienswijze opgenomen en maakt als zodanig onderdeel uit van de zienswijze.

2 SAMENVATTING

Oude tekst

Vanuit betrokkenheid en zorg en oprechte belangstelling hebben wij de rapporten intensief bestudeerd. Veiligheid van inwoners en het voorkomen en beperken van schade wegen hierin het zwaarst. Alle andere aspecten moeten daaraan ondergeschikt zijn, waaronder economische aspecten en leveringszekerheid.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) geeft over het erkennen van onzekerheden en communiceren de volgende toelichting: Onzekerheid en het reduceren ervan dienen uitgangspunten te zijn van het handelen van betrokken partijen, ook in de communicatie naar burgers. Onderzoek over onzekerheden en het daaraan verbinden van maatregelen is daarbij van cruciaal belang volgens de Raad. Onderzoek mag geen excuus zijn om geen maatregelen te treffen of besluiten uit te stellen. Zij pleit derhalve ook voor het hanteren van het voorzorgsprincipe in dat geval "Better safe than sorry". Dat betekent in de communicatie over onzekerheden in samenspraak met deskundigen en risicodragers zoeken naar manieren van beheersing van het risico. Communiceren met burgers moet volgens de OvV meer zijn dan alleen voorlichting geven.

Veiligheid wordt door de OvV breed gedefinieerd in termen van objectieve- en subjectieve veiligheid, respectievelijk het uitblijven van lichamelijke letsels ten gevolge van aardbevingen en gemoedsrust van bewoners. "Het gaat om veiligheid van burgers. Kunnen zij erop rekenen dat incidenten worden voorkomen, schade wordt beperkt, risico's worden beheerst en onzekerheden worden verkend?". U hebt hierop gereageerd met: "De Raad heeft met haar rapportage en aanbevelingen vooral willen bereiken dat bij activiteiten in de diepe ondergrond nu en in de toekomst het veiligheidsbelang voldoende aandacht krijgt". U heeft alle aanbevelingen uit het rapport van de OvV overgenomen. In dit licht bezien dient bij de beoordeling en toetsing van de verschillende aspecten dan ook te worden uitgegaan van een brede benadering van de belangenafweging die aan uw uiteindelijke besluit ten grondslag moet liggen. Het past hierbij niet om u te beperken tot een exacte en enge uitleg van voorgenomen wetgeving.

We hebben ook geconstateerd dat in het winningsplan nog een aantal essentiële onderdelen ontbreekt en het plan gepaard gaat met onzekerheden die betrekking hebben op een veilige gaswinning. Ook constateren wij dat ondanks de ervaringen opgedaan in Groningen, er vooralsnog geen sprake is van een adequate regeling voor de rest van Nederland voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten.

Bij bestudering van het winningsplan en onderliggende stukken hebben wij samengevat de volgende vragen, opmerkingen en adviezen.

Veiligheid

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners.

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Tevens hebben wij een aantal ontbrekende zaken geconstateerd. Wij komen hier verderop in ons advies op terug.

Communicatie

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning.

Voorkomen en beperken van schade

In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd. NAM bepaalt daarmee zelf welk niveau van acceptatie daarbij aan de orde is. Er wordt geen aandacht geschonken aan maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken, terwijl dit een voorschrift in de Mijnbouwwet is.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

Bodemdaling

NAM dient inzichtelijk te maken welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling (als resultaat van dit winningsplan Westerveld) kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen en welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden.

Wij zijn van mening dat NAM dient te worden verplicht tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling.

Schadeafhandeling

Wij zijn van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Evenals in het aardbevingsgebied Groningen dient er een volledig onafhankelijk orgaan te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Een dergelijke regeling en onafhankelijk toetsingsorgaan dienen op voorhand een feit te zijn.

Meet- en regelprotocol

De reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid liggen dicht tegen de grens met risicocategorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de Seismische Risico Analyse (SRA) in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem. Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. Wij zijn van mening dat een risicobeheerssysteem een voorwaarde moet zijn van de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning.

Fracken en zuurstimulatie

Vanwege de mogelijke gevolgen zijn wij van mening dat geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken moeten worden toegestaan.

Schadelijke gevolgen van zuurstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden, omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

3 MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Uit onderzoek blijkt een duidelijk verband tussen het optreden van schade, veiligheidsbeleving en gezondheidsklachten. Schade aan de eigen woning, maar ook schade in de omgeving gaan gepaard met een sterk verlaagd gevoel van veiligheid.

In een gebied met schade door gaswinning zijn meer gezondheidsklachten en zien we een zelfde patroon als bij ervaren veiligheid. Meer mensen zijn daar psychisch ongezond en een hoger percentage gaat regelmatig naar de huisarts. Met name mensen met meervoudige schade hebben hier last van: bij deze groep is ook de ervaren algehele gezondheid slechter. Eigenaren van woningen worden direct in hun portemonnee geraakt doordat woningen in een door gaswinning aangemerkt aardbevingsgebied minder waard blijken. Ook dit heeft impact op de gezondheid.

Op 1 maart jongstleden heeft de rechtbank Noord Nederland geoordeeld dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aan een deel van de inwoners van het Groningenveld de immateriële schade moet vergoeden. De NAM is aansprakelijk voor de door inwoners van het Groningenveld geleden en/of nog te lijden immateriële schade, als gevolg van aardbevingen. Belangrijke reden voor de uitspraak is dat de NAM volgens de rechtbank ernstige inbreuk maakt op een fundamenteel persoonlijkheidsrecht, namelijk het recht op een ongestoord woongenot.

Door de jarenlange ontkenning van de aardbevingsproblematiek is het vertrouwen bij de bevolking weggevloeid in alle instituties die te maken hebben met de gaswinning en de gevolgen daarvan. Het is belangrijk dat dit vertrouwen weer wordt hersteld. Bij de beoordeling van het winningsplan moet daarom, conform het advies van OvV, niet alleen naar een acceptabel veiligheidsniveau worden gekeken, maar ook naar de effecten op schade en maatschappelijke acceptatie.

In uw ontwerp-instemmingsbesluit heeft u naar onze mening onvoldoende aandacht voor de maatschappelijke gevolgen.

Wij vinden dat u:

1. In navolging van het door u omarmde advies van de OvV de maatschappelijke gevolgen expliciet en transparant dient te betrekken in uw afweging.

4 COMMUNICATIE

Inwoners in het gebied dat het winningsplan Westerveld bestrijkt, hebben aangegeven zorgen te hebben over hun veiligheid en over eventuele schade aan hun eigendommen. Inwoners van de Asser woonwijk Marsdijk zijn tegen gaswinning en hebben 2.000 handtekeningen verzameld en aan u overhandigd. Duidelijk is daarmee dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning in Drenthe, onder druk staat of verdwenen is.

In het omgevingsmanagement is communicatie gericht op de beleving van inwoners een essentieel onderdeel. Dat is tevens uw visie, zoals u aangeeft in de brief aan de Tweede Kamer van 1 februari 2016*). Uw uitgangspunten daarbij zijn:

1. Samenbinden van belanghebbenden
2. Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk
3. Transparantie en vertrouwen
4. Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
5. Maatwerk

In de Nieuwe Mijnbouwwet is aangegeven dat in belang van het inwonerperspectief nieuwe winningsplannen beter leesbaar moeten zijn voor inwoners en decentrale overheden. Deze bovenstaande uitgangspunten en visie zien we terug in het ontwerp instemmingsbesluit waarin u aangeeft dat u zorgvuldige en publieksvriendelijke communicatie wilt borgen. U geeft aan dat uw ministerie werkt aan een maatschappelijke licentie en een publieksvriendelijke oplegger. Tegelijkertijd constateren we deze niet concreet toegepast zijn en dat u verwijst naar een drietal (traditionele) inloopbijeenkomsten voor inwoners.

Daarmee komen we tot de conclusie dat het voornemen om te komen tot transparante en consistente communicatie niet tot zijn recht komt in het ontwerp instemmingsbesluit. Omdat wij als lokale overheden de belangen dienen van onze inwoners, moeten wij u er alsnog op wijzen dat NAM en het ministerie van EZ zorgvuldiger en publieksvriendelijker moeten communiceren met de burgers dan tot nu toe gebeurt. Het verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden op dit gebied en hier uitvoering aan geven, is wat vooralsnog ontbreekt.

Wij stellen vast dat u met ons constateert dat het winningsplan zeer lastig tot niet is te lezen voor niet-ingewijden. De door u voorgestelde reparatie door tijdens de inloopavonden het winningsplan nader toe te lichten is naar onze mening niet voldoende. Hierdoor krijgen niet alle inwoners de gelegenheid het winningsplan te doorgronden. ...

Door het niet begrijpelijk zijn van zowel het winningsplan als het ontwerp-instemmingsbesluit wordt geen goede invulling gegeven aan het inwonerperspectief en is het hierdoor voor de inwoners niet mogelijk om op een goede manier zienswijzen kenbaar te maken. Gelet op de datum van het definitieve winningsplan had er in dit plan wel invulling moeten worden gegeven aan het inwonerperspectief.

Wij vinden dan ook dat u:

Het winningsplan niet ontvankelijk moet verklaren. Een eventueel nieuw winningsplan van de NAM zal dan opnieuw de gehele procedure moeten doorlopen.

5 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

5.1 Doelmatigheid

U geeft een reactie op onze vraag om inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid van de gaswinning. Deze toetsing draait volgens u vooral om de vraag of de door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het reservoir.

U concludeert dat het winningsplan Westerveld op basis van deze toetsing voldoet aan wettelijke eisen die gesteld worden aan planmatig beheer en daarom geen reden ziet het winningsplan te weigeren of voorschriften eraan te verbinden.

Uw conclusie lijkt hier voorbarig. De gewijzigde Mijnbouwwet vraagt namelijk ook nog om een toetsing aan de gevolgen voor veiligheid, voorkomen en beperken van schade voor omwonenden, natuur en milieu. U geeft in het ontwerpbesluit daarover geen inzicht. Hoe u het begrip doelmatig hanteert is daarmee voor ons nog niet helder.

Wij vinden dat u:

1. Helderheid moet verschaffen in het begrip doelmatigheid
2. Bij de beoordeling op doelmatigheid van de winning onderscheidt moet maken in een beoordeling op basis van winbaarheid én een beoordeling op basis van veiligheid, schade en milieu. Dit is voor niet ingewijden nu niet uit het ontwerpbesluit te halen.

5.2 Kadern schade

Voor het begrip 'schade' verwijst u naar artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Mijnbouwwet (Mbw) en de mogelijke aansprakelijkheid van de NAM voor schade die ontstaat door de gaswinning op grond van het Burgerlijk Wetboek Boek 6 artikel 177 - deze te vergoeden. Daarbij zal volgens u het schadebegrip zoals dat gehanteerd wordt in het kader van het Burgerlijk Wetboek leidend zijn. Daarbij verwijst u nog naar het landelijk loket mijnbouwschade, waar personen met schade als gevolg van gaswinning zich per 1 januari 2017 kunnen melden.

Wij zijn ons bewust dat het begrip 'schade' zich niet eenvoudig generiek laat definiëren. Ook Recente Rechterlijke uitspraken getuigen ervan dat de het begrip 'schade' en het aansprakelijkheidsvraagstuk in het mijnbouwdossier nog volop in ontwikkeling zijn. Uw verwijzing naar het per 1 januari 2017 geopende landelijk loket mijnbouwschade en een onafhankelijke beoordeling van schademeldingen stemt ons op dit punt positief. Graag denken wij met u mee over verdere verbetering van een onafhankelijk, adequate en vlotte afhandeling van schademeldingen (zie ook).

Wij vinden dat u:

Wij gaan akkoord met de toelichting als de advocaat hier verder geen argumentatie bij heeft.

5.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa

Wij hebben u in ons advies gevraagd het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied. U geeft in uw ontwerp besluit aan de NAM te vragen om de voor deze beoordeling benodigde informatie op korte termijn aan te leveren, zodat deze voorafgaand aan het definitieve besluit meegewogen kan worden.

Wij stellen daarmee vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa nog niet zijn onderzocht. Een beoordeling van effecten op het Natura 2000-gebied ontbreekt daarmee in het winningsplan en uw ontwerp- instemmingsbesluit. Onlangs is er een beheerplan voor het Natura-2000 Drentse Aa door uw ministerie opgesteld. Daarin zijn een aantal beheermaatregelen opgenomen. Ook daaraan zal u het winningsplan moeten toetsen.

Met het ontbreken van onderzoek en afweging zijn wij niet in de gelegenheid gesteld om de lokale adviesrol en inwonersperspectief in de zienswijze te kunnen betrekken.

Het Drentse Aa-gebied is niet alleen een Natura-2000 gebied. Voor het stroomdal van de Drentse Aa is als uitvloeisel van de Europese Kaderrichtlijn Water ook een maatregelenpakket van kracht om de waterkwaliteit in het gebied te verbeteren ter ondersteuning van het behoud en de ontwikkeling van kenmerkende natuurwaarden. Dit maatregelenpakket is vastgesteld door de provincie Groningen en het waterschap Hunze en Aa's en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van laatstgenoemd waterschap.

De Natuurtoets bedoeld op pag. 22 van het winningsplan dient zich daarom niet te beperken tot een beoordeling van de impact van de gaswinning op soortenbescherming of de unieke natuurlijke kenmerken en habitattypes van het Drentse Aa-gebied als Natura 2000 gebied / Nationaal Park. De natuurtoets zal ook uitsluitel moeten geven over de vraag in hoeverre het bereiken van de KRW-waterkwaliteitsdoelstellingen als gevolg van de uitvoering van het winningsplan wordt belemmerd en de vraag of de mogelijkheden tot behoud en bescherming van de aanwezige kwaliteit van oppervlaktewater- en grondwaterstromen al dan niet negatieve gevolgen ondervindt door toedoen van deze mijnbouwactiviteiten.

Wij vinden dat u:

1. Met het toevoegen van onderzoek en beoordeling aan uw definitieve besluit te laat en in strijd met een zorgvuldige voorbereiding van dat besluit conform art 36 van de Mijnbouwwet.

NAM heeft de natuurtoets niet gedaan en dus ook niet in winningsplan opgenomen. EZ stelt dat zij de NAM op korte termijn verzoekt de info alsnog te leveren zodat EZ dat kan meewegen in haar definitieve besluit. Mag dat? Er lijkt in het ontwerp besluit intussen wel een goedkeuring. Aanvullen met tekst [REDACTED] en advocaat.

Tekst

In het bijgevoegde document "Besluit Europese Kaderrichtlijn Water provincie Drenthe (2016 – 2021)", vastgesteld door Provinciale Staten van de provincie Drenthe op 23 september 2015, is in Tabel 3 (op pag. 12) bijvoorbeeld aangegeven dat voor het Drentse Aa-gebied gewerkt wordt aan het oplossen van bestaande knelpunten wegens een te lage grondwaterstand voor het Natua-2000-gebied, kwaliteitsrisico's voor de voeding van oppervlaktewater door een te lage grondwaterstand en kwaliteitsrisico's voor drinkwaterwinning.

Een groot deel van het KRW-maatregelenpakket is bij mijn weten weliswaar inmiddels al uitgevoerd, maar ik kan echt niet overzien welke consequenties de gaswinning heeft voor de waterambities die de provincie Drenthe heeft vastgesteld.

In ons eerdere advies hebben we voor het Drentse Aa-gebied in algemene zin ook reeds gewezen op het feit dat er aan de uitvoering van het Winningsplan mogelijk nadelige gevolgen kunnen zijn verbonden voor wat betreft de effectiviteit van de investeringen in de maatregelen ter bescherming en instandhouding van het gebied. In onze zienswijze kan het bovenstaande daar mooi op aanhaken.

2. MER-verplichtingen.

Is voor dit Winningsplan het maken van een MER-rapport niet verplicht vanwege de samenhang tussen de bepalingen van art. 7.2a van de Wet milieubeheer en art. 2.8 van de Wet natuurbescherming, zoals die op 1 januari 2017 in werking is getreden?

Juist ook omdat de uitvoering van het plan zeer waarschijnlijk aanmerkelijke negatieve gevolgen kan hebben voor het Natura-2000-gebied Drenste Aa!

Of weillicht via de Bijlage van het Besluit milieu-effectrapportage 1994?

Leg dit ook voor aan de advocaat, want als het antwoord op deze vraag bevestigend luidt, kunnen we echt 'gaten' schieten in het plan voor wat betreft het ontbreken van de natuurtoets!

Advies

Met betrekking tot het Nationale Park Drentse Aa adviseren wij u:

- het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied;
- in uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Zuid (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld het Drentse Aa gebied zoveel mogelijk wordt ontzien.

Toelichting

Wij stellen vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa niet zijn onderzocht althans onvoldoende in beeld zijn gebracht. Er blijkt ook uit niets dat met zekerheid zou kunnen worden

gesteld dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Drentse Aa door de exploitatie van de gasvelden in dit winningsplan niet zullen worden aangetast.

Het Drentse Aa gebied is een internationaal uniek gebied, met een zeer hoge beschermingsstatus. Het gebied is een beek- en esdorpenlandschap; het oppervlaktewater van de Drentse Aa dient tevens als bron van drinkwater. Het is een waardevol gebied met een kwetsbaar geohydrologisch systeem waar invloeden vanwege de gaswinning (zoals bodemdaling, zuurstimulatie) niet mogen plaatsvinden.

Voor een correcte beoordeling van de mogelijke gevolgen van de exploitatie van het winningsplan Westerveld voor het Drentse Aa-gebied zou het overigens niet juist zijn om de getroffen en te treffen waterhuishoudkundige maatregelen in het natuurgebied bij het beschouwen van mogelijke effecten van mijnbouwactiviteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van het natuurgebied te betrekken. Compenserende maatregelen maken immers in juridische zin geen onderdeel uit van de beoordeling in het kader van de significantie-toets. Bovendien zijn de watergerelateerde maatregelen in zekere zin met de mijnbouwactiviteiten verbonden, omdat de waterhuishouding noodzakelijkerwijs wel moet worden aangepast als gevolg van de opgetreden bodemdaling die het resultaat is van de gaswinning.

Wij wijzen er op dat de vaststelling en goedkeuring van het winningsplan door de Minister met zich mee brengt dat er een toetsingsmoment ontstaat waarop moet worden beoordeeld of mogelijk significante gevolgen ten gevolge van de mijnbouwactiviteiten in het Westerveld kunnen ontstaan. Dat geldt uiteraard niet alleen voor het Drentse Aa-gebied, maar voor alle Natura 2000-gebieden die door het instemmingsbesluit worden beïnvloed. Deze beoordeling heeft niet of in onvoldoende mate plaatsgevonden ten gevolge waarvan effecten op Natura-2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Bij de actuele stand van zaken voor wat betreft de onbekendheid van de impact van de gaswinning is er naar ons oordeel aanleiding om in het instemmingsbesluit aanvullende restricties op te nemen die waarborgen dat het Nationaal Park Drentse Aa zo veel mogelijk ongemoeid wordt gelaten.

5.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

U motiveert de het handhaven van het winningsplan Westerveld en (elf) gasvoorkomens vanuit de technische productiebenadering, die daaraan in het verleden ten grondslag heeft gelegen. Daaraan voegt u toe de overlap van bodemdalingskommen, zoals die historisch werden betrokken. Gegeven eindfase van productie uit het Westerveld systeem ziet u geen aanleiding om deze aanpak te wijzigen.

Een zelfstandige beoordeling van de verschillende velden/voorkomens sluit op zich beter aan bij een omgevingsgerichte benadering, zoals die met de gewijzigde Mbw en de adviesrol van lokale overheden en het inwonersperspectief is beoogd. Gelet op het feit dat de productie uit het Westerveld in de eindfase verkeert daarom aanvaardbaar dit nu niet te wijzigen. Wel vragen

Zienswijze winningsplan Westerveld

wij u daarbij de nadrukkelijk een zo transparant mogelijke afweging te maken in het definitieve besluit.

Wij vinden dat u:

2. In uw ontwerpbesluit u voldoende heeft gemotiveerd waarom het winningsplan Westerveld uit meerdere kleine gasvelden bestaat.

6 PRODUCTIE

6.1 Productie put Vries-10

In ons advies hebben we u gevraagd de voorlopige vergunning voor productie uit put Vries-10 in te trekken en de procedure van onderhavig winningsplan af te wachten. Het is naar de inwoners toe vanuit het gewenste burgerperspectief niet juist om tijdens een vergunningprocedure voor een nieuw winningsplan uit een nieuw geboorde put in het veld Vries Zuid gas te gaan winnen.

Na bestudering van het oude winningsplan van december 2013 die als basis fungeert van de bestaande vergunning is onderstaande tekst opgenomen:

- dat in dit winningsplan is gesteld dat de productie uit veld Vries Zuid naar verwachting in 2014 zal stoppen en
- dat de productie in het gasveld Vries Zuid sterk is gedaald door overmatige waterproductie. Er wordt gewerkt aan een redevelopmentsstudie. Er is hier niet specifiek een put Vries-10 genoemd of op kaart aangegeven.

Pas in het onderhavige winningsplan wordt aangegeven dat in Vries Zuid een nieuwe put is geboord (Vries-10) ter vervanging van put 3c die in 1994 al is geabandonneerd. Wij concluderen op grond van bovenstaande dus dat er al 23 jaar geen gas meer uit dit veld is gewonnen. Is het dan uit oogpunt van zorgvuldigheid naar de inwoners toe gewenst om de NAM toe te staan op basis van een bestaande vergunning voor het gasveld Vries gas uit een nieuw geboorde put te winnen?

Wij vinden dat u:

1. na 20 jaar geen gas te hebben gewonnen uit het veld Vries Zuid, winning uit een nieuwe put als een nieuwe winning te beschouwen en hiervoor de wettelijk vaststellingsprocedure af te wachten.
2. en de NAM onzorgvuldig hierover met de inwoners heeft gecommuniceerd en geacteerd
3. de toezegging jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put (put Vries-10) per direct in moet trekken en de NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavige winningsplan af te wachten.

6.2 Productiesnelheid

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de productiesnelheid. De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. SodM stelde onlangs dat in het Groningengasveld een versnelling van de drukafname overwegend samenvalt met een toename van de aardbevingsdichtheid. Daarom is daar het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) om tot optimalisatie van clusteroperaties te komen teneinde (regionale) fluctuaties te vermijden of zo laag mogelijk te houden.

Wij hebben geen reden aan te nemen dat dit fenomeen niet ook voor de gasvelden in Westerveld zou gelden.

In het instemmingsbesluit geeft u aan dat ondanks de ervaringen in Groninger gasveld dat dit onderdeel niet is meegenomen in het winningsplan Westerveld. U stelt dat: "Gegeven de eindfase van de gasproductie uit het Westerveld systeem zal sprake zijn van een relatief lage drukdalingsnelheid." Deze stelling wordt niet met feiten onderbouwd.

Wij vinden dat u:

1. Wel aandacht moet schenken aan de effecten van de productiesnelheid en Sodem en NAM op te dragen eerst onderzoek te doen naar de risico's van de productiesnelheid en op basis hiervan een productiesnelheid in de vergunning op te leggen die niet tot extra risico's leidt op bodemtrilling.

6.3 Productieniveau high case

Wij hebben in ons advies gevraagd in uw besluit op te nemen dat als de NAM het high case scenario overschrijdt de NAM een nieuw winningsplan in procedure moet brengen.

Wij vinden dat u:

Juist heeft gehandeld door ons advies over te nemen.

7 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

7.1 Onzekerheden

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor onzekerheden omtrent allerlei berekeningen. Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseerden wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit. U bent daar in het ontwerpbesluit niet op ingegaan.

Echter uit de voortschrijdende inzichten van de afgelopen drie jaar blijkt dat de stappen die gemaakt moeten worden nog erg groot zijn en laten zien dat het onderzoek nog in de kinderschoenen staat. De berekening van de dreiging bevat nog erg grote onzekerheden en het kan ook, volgens de Scientific Advisory Committee (SAC) niet uitgesloten worden dat er nog andere fouten in de NAM-modellen aanwezig zijn. Deze berekeningen en de inherente grote onzekerheden werken vervolgens door in de risicoberekeningen. Deze risicoberekeningen zijn vervolgens ook weer omgeven door grote onzekerheden. U onderkent dit risico en als maatregel past u een adaptief risicobeleid toe in de vorm van het "Hand op de kraan principe".

Deskundigen plaatsen kanttekeningen bij dit risicobeleid omdat de praktijk niet altijd heeft bewezen dat vermindering of stopzetting direct tot een risicovermindering leidt. Wij vragen ons af op basis van welke wetenschappelijke studies u de conclusie trekt dat dit principe in bevende velden toepasbaar is. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden immers al gebeefd waarbij de opgetreden magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau hebben met die van het Groningenveld.

Onlangs (31 januari 2017) heeft de NAM een rapport uitgebracht (nr. EP201701217189) voor het gasveld Ameland waarvoor u in 2012 opdracht hebt gegeven. Doel was te onderzoeken waarom de bodemdalingssnelheid langzamer afneemt dan de theorie voorspelt en na het einde van de gaswinning niet stopt. In het onderzoek is de aandacht vooral uitgegaan naar hypothesen en methodieken, die wetenschappelijk interessant waren, maar de na-ijlende bodemdalingssnelheid met geen mogelijkheid konden verklaren. De bij het onderzoek betrokken wetenschappers behoren tot de besten op hun vakgebied. Na 30 jaar ervaring en 4 jaar gericht onderzoek is de na-ijling van bodemdaling door gaswinning nog altijd niet onder fysisch voorspelbare controle gekomen. De onzekerheden blijken veel groter dan tot dusverre erkent.

Onderstaande tekst komt uit publicatie "Evenwichtig omgaan met aardbevingsrisico's van gaswinning in Groningen": C.A.J. (Charles) Vlek, R. (Robert) Geerts

De onzekerheden in de ernst en de beheersbaarheid van het aardbevingsrisico nopen tot flexibel, adaptief risicobeleid. "Adaptief beleid wil zeggen dat de mogelijkheid tot ingrijpen op het risico open wordt gehouden afhankelijk van de ontwikkeling van het risico" (H&M, 2013, p. 17). Deze conclusie klinkt plausibel (adaptief omgaan met risico's is voor veel mensen dagelijkse

praktijk), maar zij is weinig verstrekkend omdat eventuele reductie van de gaswinning vertraagde en onzekere effecten zou hebben. De flexibiliteit in H&M (2013) blijft dan ook beperkt tot zorgvuldige risico-monitoring: hoe reageert de ondergrond op de voortgezette gaswinning, hoe talrijk en hoe zwaar zijn de bevingen, welke schaden en verliezen worden daardoor veroorzaakt?

Daarnaast wijzen H&M op het belang van vrijwilligheid in het accepteren van externe risico's, maar op dit punt zou de overheid slechts – op de langere termijn – de 'strategische' vestiging c.q. verhuizing van bewoners en/of bedrijven kunnen beïnvloeden, d.w.z. een verandering van blootstelling aan risico. Op het tactische en operationele niveau van vrijwillig keuzegedrag (b.v. woninginrichting resp. gedragspatronen) zijn de mogelijkheden beperkt.

Risicovermindering aan de bron (de gaswinning) kan eveneens nodig blijken, maar dit wordt door H&M niet beklemtoond omdat de veiligheidseffecten daarvan immers pas "na een aantal jaren" manifest zouden worden. Op de korte termijn biedt de gaswinning zelf dus weinig flexibiliteit ter beheersing van aardbevingsrisico's.²⁴ Dwingt dit dan niet (ook H&M) welhaast tot risicoacceptatie op de korte termijn? En vraagt het niet dringend om weldoordacht strategisch beleid voor de langere termijn?

Wij vinden dat u:

2. de conclusie dat de genoemde onzekerheden voor u geen aanleiding zijn om de instemming van het winningsplan geheel of gedeeltelijk te weigeren daarom niet voldoende onderbouwd.

Advies:

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Toelichting:

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van gegevens van de ondergrond. De samenstelling van de diepe ondergrond is complex en nooit precies in kaart te brengen. De ligging van breuken, de compactiecoëfficiënt etc. zijn gebaseerd op interpretatie van een beperkt aantal bodemgegevens. Dit houdt in dat de resultaten altijd met grote voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd. De Tcbb geeft aan dat in het ergste geval een beving met een magnitude van 3,9 kan plaatsvinden. De zwaarste beving tot nu toe in Groningen was 3,6 in Huizinge (2012). De velden Eleveld en Vries Zuid scoren op factoren als bebouwingsdichtheid en bevolkingsdichtheid duidelijk minder gunstig dan Huizinge. Wij vermoeden op basis van deze aspecten dat in het stedelijk gebied van Assen meer schade kan ontstaan dan de door NAM geformuleerde licht schade aan meerdere, tot matige schade aan enkele gebouwen.

7.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

In dit verband wijzen wij u op ons verzoek om een nieuwe SRA uit te voeren omdat er geen rekening is gehouden met de toekomstige ontwikkeling van het Werklandschap Assen-Zuid en andere voorkomende bebouwing en functies. In relatie tot het Werklandschap Assen-Zuid wijzen wij u ook op de aard van de bebouwing. Hier zijn ook milieucategorie 4 bedrijven toegestaan. Het kan naar onze mening niet zo zijn, dat hier in een beoordeling van risico's geen rekening mee wordt gehouden.

Wij vinden dat u:

1. Een nieuwe SRA moet laten uitvoeren en deze opnieuw voor advies moet voorleggen aan alle wettelijke adviseurs.

In het ontwerp-instemmingsbesluit is sprake van steeds verschillende benamingen van velden en putten. O.a. over de begrenzingen van de gasvelden Vries Centraal en Vries Zuid en Zevenhuizen/ Zevenhuizen West is verwarring ontstaan omdat gebruik wordt gemaakt van verschillende benamingen. Het is niet duidelijk over welke velden het gaat. Hierdoor is het voor ons en inwoners niet mogelijk op een goede wijze zienswijzen in te dienen.

Wij vinden dat u:

1. Het ontwerpbesluit op dit punt moet corrigeren en opnieuw ter inzage moet leggen.

8 BODEMBEWEGING

8.1 Bodemdaling

In ons advies hebben we aandacht gevraagd voor de prognose van de bodemdaling.

Wij vinden dat u:

2. In het ontwerp besluit hier voldoende aandacht heeft besteedt

8.2 Bodemtrilling

In ons advies hebben we gevraagd in verband met de kans op een door een beving geïnduceerde schade gehoor te geven aan het plaatsen van seismische meetapparatuur en het risicobeheersysteem te ontwikkelen en operationeel te hebben.

Wij vinden dat u:

3. Hier in het ontwerpbesluit wel aandacht voor hebt maar dat de uitwerking nog te vrijblijvend is en volgendelijke niet correct. Daarmee hebben lokale overheden en inwoners geen zicht op de concrete uitwerking ervan. In hoofdstuk 10 komen we hierop terug.

Ten aan zien van vallende objecten vinden we het jammer dat u niet bent ingegaan op onze vraag om te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Wij vinden dat u:

3. Ons alsnog inzicht geeft over op welke manier zaken als vallende objecten in uw afweging zijn meegenomen.

8.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Wij zijn blij met het uitzonderen van de toepassing van zuur- of hydraulische stimulatie op de instemming met het winningsplan.

U geeft echter ook aan dat bij de toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie door NAM een nieuwe wijziging van het winningsplan ingediend dient te worden en afhankelijk van de aard van de wijziging, besloten wordt welke procedure voor de besluitvorming hierover gevolgd zal worden. Bij een minimale wijziging kunt u dan de bagatelclausule in werking treden en wordt niet de uitgebreide procedure gevolgd. Daarmee wordt naar onze mening het burgerperspectief dan niet voldoende ingevuld.

Wij vinden dat u:

4. De bagatelprocedure om alsnog zuur- of hydraulische stimulatie mogelijk te maken, niet toe moet passen.

9 SCHADE

Invulling door ██████████

Proces schadeafhandeling

Met opmerkingen [c1]: Hier ook aandacht voor schadeafhandeling bij beëindiging van de NAM. Staat verantwoordelijk.

9.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

In ons advies hebben we u geadviseerd om vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan dat onze conclusie onjuist is en dat u van mening bent dat de op grond van de Mbw vereiste preventieve maatregelen in voldoende mate zijn beschreven. U geeft hierbij aan dat sommige velden uit het Westerveld systeem al uit geproduceerd zijn en andere velden alleen in een optimistisch scenario nog zullen produceren. Het niveau van de nog resterende productie is beperkt. Tenslotte merkt u op dat voor de bevende velden Vries-Zuid en Eleveld in het winningsplan melding wordt gemaakt van de plaatsing van versnellingsmeters. U verwijst naar de onderdelen C3, C4, D3 en D4 uit het winningsplan.

Wij delen uw mening niet. In de betreffende paragrafen uit het winningsplan is aangegeven dat het huidige monitoringsnetwerk van het KNMI voor voorkomens in risicoklasse I toereikend is en geen additionele monitoringsmaatregelen hoeven worden getroffen. NAM geeft voorts aan verdere monitoring in overweging te nemen. Waarbij zij denken aan het plaatsen van versnellingsmeters.

Wat vinden wij:

1. In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen).
2. Ten onrechte suggereert u dat bij een reeds werkend gasproductiesysteem de vereisten uit de Mbw minder van belang zijn. De Mbw maakt bij haar afwegingskader voor het al dan niet verlenen van een winningsvergunning geen onderscheid naar productiefasen of omvang van de productie cq. grootte van de gasvelden. De Mbw stelt dat het winningsplan een beschrijving dient te bevatten van de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging (artikel 35, eerste lid, onderdeel f). Aangezien er nog diverse velden uit het Westerveld systeem in productie zijn, gelden daar de vereisten uit de Mbw onverminderd. Overigens benoemt u in dit verband terecht de velden Vries-Zuid en Eleveld ook nog als bevende velden.
3. Het feit dat voornoemde velden weliswaar in risicoklasse I vallen, zich echter zodanig dichtbij de daarvoor gestelde grenswaarden bevinden, is voor NAM aanleiding

geweest om op diverse terreinen uit te gaan van de vereisten horende bij risicoklasse II.

4. Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat de toezegging van NAM uit het winningsplan te verblijvend en weinig concreet is geformuleerd. Op geen enkele wijze kan de nakoming van deze toezegging worden gecontroleerd en afgedwongen. U stelt dan ook ten onrechte dat door NAM in voldoende mate aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.

Tekst

Voorzorgsbeginself

Volgens de Mijnbouwwet moet het Winningsplan voldoende maatregelen bevatten ter voorkoming (preventie) van schade en nadelige gevolgen. De NAM heeft hieraan in andere Winningsplannen tot nu toe af en toe niet de nodige aandacht besteed.

De nadruk ligt soms te veel bij compensatie / mitigatie en het achteraf vergoeden. Dit is niet in overeenstemming met het voorzorgsprincipe ('better safe than sorry').

Vraag hierover ook uitdrukkelijk een uitspraak van de advocaat! Vindt hij dat er al dan niet in het Winningsplan voldoende rekening wordt gehouden met het wettelijke preventie-uitgangspunt?

Advies:

Wij adviseren u vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). NAM heeft als initiatiefnemer de zorgplicht voor het voorkomen van schade. In winningsplan wordt geconcludeerd dat er lichte en lokaal mogelijk matige schade kan optreden aan gebouwen. Nergens is in het winningsplan echter terug te lezen wat wordt gedaan om schade te voorkomen. Wij stellen vast dat ten aanzien van het optreden van schade in het winningsplan geen aandacht is op het voorkomen van schade. In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd.

Het Mijnbouwbesluit schrijft voor dat het winningsplan een beschrijving bevat van de mogelijke omvang en verwachte aard van de schade door bodembeweging. Uit het winningsplan blijkt dat het niet goed mogelijk is de omvang en de verwachte aard adequaat te beschrijven. NAM lijkt niet in staat causaliteit aan te geven tussen aardbevingen en omvang en aard van de schade. Het winningsplan lijkt op dit punt niet te voldoen aan de eisen die de wet stelt aan een plan.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

9.2 Afhandeling van schade

In ons advies hebben wij u gevraagd zorg te dragen voor een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades. Dit moet naar onze mening een harde voorwaarde zijn, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen. Tevens hebben wij u geadviseerd evenals in het aardbevingsgebied Groningen een volledig onafhankelijk orgaan in te stellen voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tenslotte hebben wij u gevraagd in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade.

In uw ontwerpbesluit geeft u aan met ons van mening te zijn dat er behoefte is aan een adequate regeling voor de afdoening en vergoeding van schades en compensatie. Voorts geeft u aan dat afspraken hierover primair gemaakt dienen te worden tussen decentrale overheden en NAM; NAM heeft aangegeven hieraan te willen meewerken. Om één en ander te bewerkstelligen draagt u in artikel 5 van uw ontwerpbesluit NAM op te zorgen voor een transparant proces van schademelding, adequaat onderzoek naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen een redelijke termijn. Deze informatie binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit openbaar te maken.

Inmiddels heeft de NAM aangegeven, na Groningen, ook in de rest van Nederland te willen komen tot een onafhankelijke schadeafhandeling. Wij waarderen dit zeer van de NAM.

Wij zijn echter van mening dat de Staat en u als bevoegd gezag een duidelijke rol hebben bij de schadeafhandeling en hier kaders moet stellen.

Wat vinden wij:

1. Wij zijn verheugd dat u ons standpunt aangaande afhandeling van schade onderschrijft. Tevens in uw ontwerpwinningbesluit regels stelt om één en ander te bewerkstelligen.
2. Wij zijn echter van mening dat u de verantwoordelijkheid hiervoor ten onrechte primair neerlegt bij NAM en de decentrale overheden. NAM als gasproducent en vergunninghouder en u als vergunningverlenende en toezichhoudende instantie en de Staat als ontvanger van de aardgasbaten dragen hierin namelijk de primaire verantwoordelijkheid. Als decentrale overheden hebben wij in dit verband vooral de

verantwoordelijkheid om op te komen voor het lokale belang en het belang van onze inwoners. Vanuit die verantwoordelijkheid zijn wij overigens graag bereid hierin mee te denken.

3. Volledigheidshalve geven wij hierbij nogmaals aan. Voor ons is van groot belang dat de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd zijn. Wij dringen er daarom bij u als verantwoordelijk minister op aan erop toe te zien dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil). WILLEN WE DIT/EEN DERGELIJK PASSAGE????
3. – Tenslotte het volgende. Wij verzoeken u zorg te dragen dat indien NAM vanwege onvoorziene omstandigheden in de toekomst niet meer of onvoldoende aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen, de vergoeding van schades en compensatie jegens burgers en andere individuele rechtspersonen ten allen tijde is gegarandeerd door de Staat.

Advies

Wij zijn van mening dat:

- een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde is, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen;
- evenals in het aardbevingsgebied Groningen er een volledig onafhankelijk orgaan dient te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.
- De regeling minimaal moeten voldoen de volgende uitgangspunten:
 - o Inwoners en bedrijven waar zich bevingen kunnen voordoen moeten invloed hebben op de vormgeving van de schadeafhandeling;
 - o De NAM mag geen invloed hebben op de beoordeling van schades en het functioneren van het onafhankelijke orgaan.
 - o Het onafhankelijke orgaan moet ook verantwoordelijke worden voor onafhankelijke nulmetingen en meten en monitoring van bodembeweging en gebouwbeweging. Dit om een goede schadeafhandeling mogelijk te maken.
- in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade;
- Te garanderen dat schades te allen tijde worden uitgekeerd en als Staat hiervoor garant te staan.

Met opmerkingen [PG2]: Of is dit de oude adviestekst waar ik in heb gewerkt? :-)

Toelichting:

Zoals reeds in voorgaande alinea door ons is aangegeven dient het voorkomen en beperken van alle schade als uitgangspunt te worden genomen. Echter kan NAM de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. Dit wordt ook door SodM in haar advies als zodanig aangegeven. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen.

NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen, die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden. Wij zijn van mening dat voornoemde regeling op basis van het burgerlijk wetboek niet altijd voldoende soelaas biedt voor burgers, bedrijven en lokale overheden om op een vlotte en toegankelijke wijze schade te kunnen claimen.

De gaswinning in Groningen heeft voor veel overlast gezorgd in de regio en het gevoel van veiligheid en vertrouwen van de bewoners aangetast. Er is dan ook sprake van een groot wantrouwen van burgers jegens NAM en rijksoverheid. Dit heeft zowel betrekking op de feitelijke gaswinning, als ook het nemen van adequate en toereikende maatregelen om de gevolgen (waaronder schade en overige hinder) zo veel mogelijk te voorkomen en/of te beperken.

Herstel van vertrouwen van onze burgers is naar onze mening dan ook gebaat bij een transparante en toegankelijke organisatie voor de afwikkeling van schademeldingen. Een regeling waarbij het voor burgers en andere partijen niet nodeloos ingewikkeld is om een schademelding in te dienen en de onafhankelijkheid in voldoende mate gewaarborgd is. Dit zodat iedereen in redelijkheid kan vertrouwen op een eerlijke en adequate schadeafwikkeling. Het past niet om daarbij onderscheid te maken tussen de omvang of de locatie waar de schade is ontstaan. Iedere schademelding dient op zijn eigen merites te worden beoordeeld.

Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Tevens dient hierbij de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd te zijn. Wij dringen er daarom bij u op aan dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – er een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tevens zorgt het instellen van een dergelijk orgaan ervoor dat ook ingeval van gestapelde mijnbouw (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil) gedupeerde partijen weten tot welke partij zij zich hiertoe dienen te wenden.

Hoewel door uw minister in de Tweede Kamer reeds toezeggingen zijn gedaan aangaande het instellen een dergelijke onafhankelijk orgaan voor de afwikkeling van mijnbouwschade, is één en ander vooralsnog geen feit. Wij adviseren u haast te maken met het instellen van een dergelijk onafhankelijk orgaan. Tevens dit te regelen alvorens in te stemmen met het onderhavige winningsplan Westerveld.

9.3 Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij verzoeken u ervoor zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade dient volgens de wet te worden vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

Lusten en lasten

U geeft aan dat de minister toezeggingen heeft gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten-lastenverdeling voor o.a. mijnbouw te verkennen. Daarnaast werkt de koepelorganisatie NOGEPA aan een gedragscode, waarin ook aandacht wordt besteed aan maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie.

Wij constateren dat het u in uw besluit op het winningsplan gaat om een afweging tussen economische belangen en het veilig en zorgeloos kunnen wonen en leven door de inwoners van onze regio. U kiest in het ontwerp-instemmingsbesluit voor het eerste. De inwoners moeten het doen met "verkenningen" en "werken aan" met betrekking tot de lusten c.q. compensatie.

Wij vinden dat u:

5. In uw besluit zekerheid en duidelijkheid moet geven over de vorm en omvang van de lusten c.q. compensatie voor de inwoners van de regio.

10 RISICOBEEHERSYSTEEM

Met betrekking tot het risicobeheerssysteem adviseren wij u:

- NAM te verplichten een onafhankelijke nulmeting uit te voeren aan alle gebouwen boven en nabij de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden Eleveld en Vries-Zuid extra versnellingsopnemers te laten installeren en operationeel te hebben;
- bij dit winningsplan een risicobeheerssysteem te laten opstellen en als onderdeel op te nemen bij de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning;
- het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren.

In hoofdstuk 7 zijn we ingegaan op de onzekerheden van berekeningen en voorspellingen van bodemdaling en bodemtrilling bij gaswinning. Daar hebben we ons standpunt benoemd ten aanzien van toepassing van het "hand op de kraan principe".

In ons advies hebben we uitgaande van het "hand op de kraan principe" een aantal punten benoemd met betrekking tot het risicobeheerssysteem.

Wij zien in het ontwerpbesluit dat u onze advies heeft overgenomen om de NAM de verplichting oplegt een representatieve nulmeting aan gebouwen uit te voeren boven en nabij de gasvoorkomens Eleveld en Vries Zuid. U geeft in het voorschrift echter niet aan wat u onder representatief verstaat. U motiveert de nulmeting om bij vermoeden van mijnbouwschade aan het gebouw het oorzakelijke verband tussen gaswinning en gebouwschade te kunnen vaststellen. In hoofdstuk 7 benoemden we al de onzekerheden omtrent voorspellingen van bodemtrillingen en gaswinning. Wij vinden dat onze inwoners niet de dupe moeten worden van dit risico.

Wij vinden dat:

6. vanwege het ontbreken van een goed inzicht in de relatie tussen gaswinning en de kans op bevingen het dan ook gerechtvaardigd dat van elk gebouw in en rond het gasveld een opname gemaakt wordt. Wij vinden dat dit in de voorschriften van de vergunning expliciet moet worden opgenomen.

Wij zien ook dat u ons advies om de aanbevelingen van Sodm, de Tcbb en de Mijnraad over te nemen heeft ingewilligd en de NAM verplicht aanvullend enkele versnellingsopnemers te plaatsen bij de bevende gasvelden. Doel hiervan is bij een optredende beving een causaal verband te kunnen leggen tussen grondbeweging en gebouwschade. Wij vinden het bijplaatsen van enkele meters niet voldoende om een goede relatie te kunnen leggen tussen trilling en schade.

Dit moet onderdeel zijn van een totaal meetplan waarmee een nauwkeuriger inzicht wordt verkregen in aard, sterkte en voorkomen van een beving en het epicentrum van een beving. Het huidige aantal meetpunten is hiervoor volstrekt onvoldoende (2 in Assen en 3 in omgeving Zevenhuizen). Hiervoor is een meetnetwerk nodig in de vorm van een stramien over de gasvelden die doorlopen tot ruim buiten het gasveld. De gasvelden Vries en Eleveld hebben in het verleden al gebeefd waarbij de magnitudes van Eleveld zeker een vergelijkbaar niveau

hebben met die van het Groningerveld. Naast versnellingsmeters zijn tiltmeters en glasvezelmeters noodzakelijk om verdraaiing, doorbuiging, verplaatsing en zetting van gebouwen te kunnen registreren niet alleen in de gasvelden maar ook daarbuiten.

Dit meetstelsel moet geheel worden ingericht en beheert door een onafhankelijke organisatie.

Wij vinden dat:

7. vanwege het grote risico op bevingen in Vries en Eleveld er een totaal meetplan met versnellingsmeters, tilt en glasvezelmeters moet komen. Het huidige aantal meetpunten is volstrekt onvoldoende om een causaal verband te kunnen leggen tussen beving en schade.

Wij constateren dat u de NAM verplicht een risicobeheersysteem voor de bevende voorkomens op te laten stellen en dit ter goedkeuring voor te leggen aan Sodm. Echter om invulling te geven aan het burgerperspectief zou dit transparant moeten gebeuren en dus in de fase van vergunningverlening geregeld moeten zijn. De inwoner moet kunnen zien of de NAM aan zijn verplichtingen voldoet ingeval van schade. Door het plan pas na de vergunningverleningsfase ter goedkeuring bij het Sodm te leggen is dat niet het geval.

Wij vinden dat:

8. in de vergunning een door Sodm goedgekeurd risicobeheersysteem incl een meet- en monitoringsprotocol moet zijn opgenomen waarmee de inwoners inzicht krijgen in de verplichtingen van de NAM.

Advies:

Toelichting:

Om de schade door gaswinning goed te kunnen vaststellen is het belangrijk dat de uitgangssituatie goed wordt vastgelegd. Het is aan de initiatiefnemer om dit te doen naar goedkeuring van de vergunningverlener. Er wordt al jaren gas gewonnen in het veld maar dit winningsplan is de markering van het moment dat ook het burgerperspectief wordt meegewogen in de besluitvorming. In dat kader is het belangrijk dat schade aan particuliere eigendommen goed wordt geregistreerd.

Zowel NAM als TNO concluderen op basis van de seismische risicoanalyse (SRA) dat alle velden in categorie I vallen. Volgens de leidraad van SodM volstaat voor deze velden monitoring met het huidige geofoon en accelerometernetwerk van het KNMI. Met dit monitoringsnetwerk kunnen aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter worden gelokaliseerd.

Hoewel alle velden in categorie I vallen, liggen de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid echter dicht tegen de grens met categorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de SRA in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheersysteem.

Het risicobeheersysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. De keuze van signaalparameters en bijbehorende

(re)acties dient dan ook zodanig onderbouwd te zijn dat hiermee aannemelijk wordt gemaakt dat het systeem zinvol is. Dat wil zeggen, dat aan de hand van de signaalparameters zodanig tijdig kan worden ingegrepen dat het mogelijk optreden van bedoelde schade en risico's voorkomen kan worden.

Date : 21-12-2016 15:24:19

From : "[REDACTED]"

To : "SMO-secretariaat" SMO-secretariaat@assen.nl

Subject : laatste wijzigingen gaswinning

Attachment : dummy rapportage versie4 21dec.docx;brief aanbieding advies aan minister EZ 21-12.docx;

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

21 December 2016

definitief

***Advies Winningsplan
Westerveld***

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 SAMENVATTING	4
3 HOOFDADVIES	7
4 ALGEMEEN	8
5 COMMUNICATIE	9
6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN	11
6.1 Doelmatigheid	11
6.2 Kadere schade	11
6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa	11
6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden	12
7 PRODUCTIE	14
7.1 Productie put Vries-10	14
7.2 Productiesnelheid	14
7.3 Productieniveau high case	15
8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN	16
8.1 Onzekerheden	16
8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens	16
9 BODEMBEWEGING	17
9.1 Bodemdaling	17
9.2 Bodemtrilling	17
9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken	19
10 SCHADE	20
10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)	20
10.2 Afhandeling van schade	20
10.3 Lusten en lasten	22
11 RISICOBEBEERSYSTEEM	23

1 INLEIDING

U heeft ons in de gelegenheid gesteld om een advies uit te brengen over het door NAM ingediende Winningsplan Westerveld. Aangezien dit plan betrekking heeft op de winning uit aardgasvelden binnen onze verschillende gebiedsbegrenzingsen maken wij graag gebruik van deze mogelijkheid. Bij het maken van het advies hebben wij intensief samengewerkt met de verschillende decentrale overheden die een adviesrecht hebben op het Winningsplan Westerveld.

Wij zijn u erkentelijk dat u in een vroegtijdig stadium van uw besluitvorming ons om advies vraagt op het winningsplan Westerveld 2016 van NAM. Wij maken graag gebruik van dit adviesrecht vanwege de zorg die wij hebben over de directe en indirecte gevolgen van de gaswinning op het leven van de inwoners van het gebied. Wij erkennen dat in de afgelopen periode meer aandacht is gekomen voor de aspecten veiligheid en welzijn van burgers in relatie tot gaswinning. Wij menen echter toch blijvend te moeten aandringen om hierin de positie van de inwoners centraal te stellen. Wij hebben daarom ervoor gekozen ons advies breed in te steken.

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (Staatstoezicht op de Mijnen (SodM, Technische commissie bodembeweging (Tcbb).

Wij vertrouwen erop dat u het advies behandelt conform de relevante bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht en de overwegingen uit ons advies op een zorgvuldige wijze betreft bij uw besluitvorming en ons transparant informeert over uw overwegingen terzake.

Leeswijzer

Wij hebben onze bevindingen, hoofdconclusies en hoofdadvisie samengevat in het eerste hoofdstuk. In de analyse daarachter treft u een uitgebreidere beoordeling aan van het winningsplan met op onderdelen deelconclusies en -adviezen.

2 SAMENVATTING

Vanuit betrokkenheid en zorg en oprechte belangstelling hebben wij de rapporten intensief bestudeerd. Veiligheid van inwoners en het voorkomen en beperken van schade wegen hierin het zwaarst. Alle andere aspecten moeten daaraan ondergeschikt zijn, waaronder economische aspecten en leveringszekerheid.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) geeft over het erkennen van onzekerheden en communiceren de volgende toelichting: Onzekerheid en het reduceren ervan dienen uitgangspunten te zijn van het handelen van betrokken partijen, ook in de communicatie naar burgers. Onderzoek over onzekerheden en het daaraan verbinden van maatregelen is daarbij van cruciaal belang volgens de Raad. Onderzoek mag geen excuus zijn om geen maatregelen te treffen of besluiten uit te stellen. Zij pleit derhalve ook voor het hanteren van het voorzorgsprincipe in dat geval “Better safe than sorry”. Dat betekent in de communicatie over onzekerheden in samenspraak met deskundigen en risicodragers zoeken naar manieren van beheersing van het risico. Communiceren met burgers moet volgens de OvV meer zijn dan alleen voorlichting geven.

Veiligheid wordt door de OvV breed gedefinieerd in termen van objectieve- en subjectieve veiligheid, respectievelijk het uitblijven van lichamelijk letsel ten gevolge van aardbevingen en gemoedsrust van bewoners. “Het gaat om veiligheid van burgers. Kunnen zij erop rekenen dat incidenten worden voorkomen, schade wordt beperkt, risico’s worden beheerst en onzekerheden worden verkend?”. U hebt hierop gereageerd met: “De Raad heeft met haar rapportage en aanbevelingen vooral willen bereiken dat bij activiteiten in de diepe ondergrond nu en in de toekomst het veiligheidsbelang voldoende aandacht krijgt”. U heeft alle aanbevelingen uit het rapport van de OvV overgenomen. In dit licht bezien dient bij de beoordeling en toetsing van de verschillende aspecten dan ook te worden uitgegaan van een brede benadering van de belangenafweging die aan uw uiteindelijke besluit ten grondslag moet liggen. Het past hierbij niet om u te beperken tot een exacte en enge uitleg van voorgenomen wetgeving.

We hebben ook geconstateerd dat in het winningsplan nog een aantal essentiële onderdelen ontbreekt en het plan gepaard gaat met onzekerheden die betrekking hebben op een veilige gaswinning. Ook constateren wij dat ondanks de ervaringen opgedaan in Groningen, er vooralsnog geen sprake is van een adequate regeling voor de rest van Nederland voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten.

Bij bestudering van het winningsplan en onderliggende stukken hebben wij samengevat de volgende vragen, opmerkingen en adviezen.

Veiligheid

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico’s bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners.

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Tevens hebben wij een aantal ontbrekende zaken geconstateerd. Wij komen hier verderop in ons advies op terug.

Communicatie

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning.

Voorkomen en beperken van schade

In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd. NAM bepaalt daarmee zelf welk niveau van acceptatie daarbij aan de orde is. Er wordt geen aandacht geschonken aan maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken, terwijl dit een voorschrift in de Mijnbouwwet is.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

Bodemdaling

NAM dient inzichtelijk te maken welke gevolgen de uiteindelijke totale bodemdaling (als resultaat van dit winningsplan Westerveld) kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen en welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden.

Wij zijn van mening dat NAM dient te worden verplicht tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling.

Schadeafhandeling

Wij zijn van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Evenals in het aardbevingsgebied Groningen dient er een volledig onafhankelijk orgaan te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Een dergelijke regeling en onafhankelijk toetsingsorgaan dienen op voorhand een feit te zijn.

Meet- en regelprotocol

De reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid liggen dicht tegen de grens met risicocategorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de Seismische Risico Analyse (SRA) in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem. Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. Wij zijn van mening dat een risicobeheerssysteem een voorwaarde moet zijn van de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning.

Fracken en zuurstimulatie

Vanwege de mogelijke gevolgen zijn wij van mening dat geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken moeten worden toegestaan.

Schadelijke gevolgen van zuurstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden, omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

3 HOOFDADVIES

Onze bevindingen afgewogen hebbende en uitgaande van de geformuleerde uitgangspunten komen wij tot het volgende hoofdadvis:

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Wij adviseren u vanwege de geconstateerde omissies, bestaande onzekerheden, geen aandacht voor maatregelen om schade door bodembeweging te voorkomen dan wel te beperken en het ontbreken van een adequate schaderegeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten:

Primair: **niet** in te stemmen met het winningsplan Westerveld 2016 zoals het nu voorligt;

Subsidiar: - mocht dit niet uw keuze zijn vanwege de grote onzekerheden en ontbrekende onderdelen slechts in te stemmen met het winningsplan door het hanteren van het voorzorgprincipe "Better safe than sorry" en:

1. NAM en Sodm, binnen een door u gestelde termijn, onvolkomenheden te laten aanvullen;
2. te voorzien in onafhankelijke validatie van onderzoeken en bevindingen;
3. een termijn te stellen aan het winningsplan;
4. hierbij zaken als schadebeperking, schadeafwikkeling en een risicobeheersingsysteem op voorhand goed en volledig te regelen.

In onderstaande hoofdstukken vindt u de onderbouwing van ons hoofdadvis en overige adviezen.

4 ALGEMEEN

Het adviesrecht voor de decentrale overheden, zoals dat dit jaar in de wijzigingen Mijnbouwwet is vertaald, hangt vooral samen met de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning.

In uw adviesverzoek schrijft u: “Een van de belangrijkste aanbevelingen uit het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) richt zich op de veiligheid van de burgers en de infrastructurele werken. Een ander belangrijk punt betreft meer aandacht voor het burgerperspectief”.

In het winningsplan Westerveld wordt volledig voorbijgegaan aan het burgerperspectief ofwel de maatschappelijke impact en de maatschappelijke acceptatie van gaswinning. Het is voorstelbaar dat NAM in het winningsplan redeneert vanuit haar commercieel belang. NAM dient echter ook maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Dit komt in het winningsplan niet tot uitdrukking. Wij verwachten dat u in uw besluit uw maatschappelijke verantwoordelijkheid duidelijk naar voren laat komen.

Het maatschappelijk draagvlak voor (nieuwe) gaswinningen in ons land neemt af. Dit als gevolg van de aardbevingen in de provincie Groningen, de daarmee samenhangende veiligheidsproblematiek en andere negatieve effecten van de gaswinning. Ook de Drentse decentrale overheden constateren die ontwikkeling. Het versneld terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen is een belangrijke opgave voor onze samenleving. Wij pleiten ervoor dat u met spoed uw beleid inzet op duurzame energie.

Bij de besluitvorming in Groningen heeft u veiligheid, het zo veel mogelijk voorkomen en beperken van schade en het belang van leveringszekerheid het zwaarst laten wegen.

De Drentse situatie is op verschillende onderdelen anders dan Groningen.

Wij hechten vooral waarde aan de volgende aspecten:

- Veiligheid
- Communicatie
- Voorkomen en beperken van schade
- Schadeafhandeling a.g.v. bodemdaling/ bodemtrilling
- Meet- en regelprotocol
- Fracken en zuurstimulatie

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM maken wij op dat er geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de verschillende gasvelden en haar inwoners. Dat wil zeggen dat deze organisaties aangeven dat er geen dusdanige bevingen optreden dat er gevaar ontstaat voor personen. Wel zien wij aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en het daar horende meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren. De resultaten van dit risicobeheerssysteem moeten voor iedereen toegankelijk zijn.

5 COMMUNICATIE

Voor een adequate invulling van het burgerperspectief, zoals u in het adviesverzoek aangeeft, is gedegen, transparante en consistente communicatie een absolute voorwaarde.

Advies:

De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Wij adviseren u in uw besluit voorwaarden op te nemen waarmee dit wordt geborgd.

Toelichting:

De verantwoordelijkheid van de lokale overheid is oog te hebben voor de belangen van onze inwoners en deze te borgen.

Wij zijn daarom van mening dat de rol van informatievoorziening over de (gevolgen van) gaswinning niet uitsluitend aan NAM moet worden overgelaten. De communicatie van zowel NAM, als het ministerie van EZ naar burgers moet zorgvuldiger en publieksvriendelijker dan tot nu toe is gebeurd. De lokale overheden hechten er grote waarde aan dat onze inwoners gedegen, consistent en transparant worden geïnformeerd over de (gevolgen van) gaswinning. Hiermee moet onnodige onrust en zorg bij inwoners worden weggenomen.

Typerend is de gebrekkige communicatie en afstemming tussen NAM en het ministerie van EZ over de start van de gaswinning uit put Vries-10, die onder het winningsplan Westerveld valt (zie ook hfst 7.1).

Communicatie is een essentieel onderdeel van het omgevingsmanagement, zoals is verwoord in uw visie in de brief aan de Tweede Kamer van 1 februari 2016*).

Uw uitgangspunten daarbij zijn duidelijk:

1. Samenbinden van belanghebbenden
2. Betrek de omgeving zo vroeg mogelijk
3. Transparantie en vertrouwen
4. Omgevingsmanagement is een gezamenlijke verantwoordelijkheid
5. Maatwerk

Het mag duidelijk zijn dat uw ambitie verder moet gaan dan het organiseren van informatiebijeenkomsten en publicaties over de procedure.

Wij willen graag met u meedenken aan de verdere invulling van de communicatie en het omgevingsmanagement. Daarbij nemen wij graag uw visie als vertrekpunt.

Wij geven u als suggestie dat NAM een breed communicatieplan opstelt dat in overleg en instemming met u en lokale overheden tot stand komt. Communicatie die staat in een breder perspectief van omgevingsmanagement, rekening houdend met de 'belevingswereld' van onze inwoners.

Het winningsplan is geschreven voor ingewijden en lastig leesbaar voor inwoners. Zij mogen een zienswijze op het winningsplan indienen maar dan moeten zij de inhoud hiervan wel kunnen doorgronden. Daarom adviseren wij u voorafgaand aan het maken van een ontwerpbesluit een publieksvriendelijke oplegger van het winningsplan op te stellen.

In dit kader vragen wij u tevens de risicoanalyse van de gasvelden Vries Zuid en Eleveld nader te duiden. Uit het winningsplan blijkt dat volgens de SRA de gasvelden Vries Zuid en Eleveld bijna in risicoklasse 2 vallen. In zowel het winningsplan als in de adviezen van Sodm en Tcbb ontbreekt een nadere analyse waarom deze velden hogere risico's met zich meebrengen dan de overige velden. Ligt het aan de inrichting van het gebied of komt het door de bodemopbouw die gevoelig is voor trilling? Toevoeging van deze analyse maakt dat de aangegeven risico's beter zijn te duiden en uit te leggen aan onze inwoners.

6 REIKWIJDTE EN KADERS WINNINGSPLAN

In dit hoofdstuk geven we aan welke kaders onduidelijk zijn of ontbreken waaraan het winningsplan is getoetst.

6.1 Doelmatigheid

Advies

Wij verzoeken u inzicht te geven in de kaders waaraan het winningsplan is getoetst op het aspect doelmatigheid.

Toelichting

In het advies van Sodm is een toetsing opgenomen van de winning aan doelmatigheid. Onduidelijk is hoe en waaraan is getoetst. We willen graag inzicht in de afwegingskaders waaraan dit aspect wordt getoetst. De Tweede Kamer heeft aangegeven dat de Minister een afweging moet maken tussen landelijk economische belangen en de lokale veiligheid en schade-effecten. In het verleden zijn de lokale effecten volgens de Tweede Kamer in die afweging onvoldoende meegenomen. In dit kader vragen wij ons af hoe de balans uitvalt tussen economische belangen en de maatschappelijke aanvaardbare gevolgen en risico's die met gaswinning gepaard gaan.

6.2 Kadere schade

Advies

De minister dient zo spoedig mogelijk een kader op te stellen waarin duidelijk beschreven staat wat onder 'schade' verstaan wordt.

Toelichting

De (nog niet vastgestelde) wijziging van de Mijnbouwwet noemt als toetsingsgrond voor het eventueel onthouden van de instemming met een winningsplan 'schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan'. Wij constateren dat de adviserende organen Tcbb en Sodm kennelijk ieder een verschillende typering hanteren voor het begrip schade. Dat is niet uit te leggen aan inwoners.

Zolang niet duidelijk is wat onder 'schade' verstaan dient te worden, is toetsing van het winningsplan op dit onderdeel lastig voor velden die gebeeft hebben en in verband waarmee 'schade' is gemeld.

6.3 Natuur en milieu – Nationaal Park Drentse Aa

Advies

Met betrekking tot het Nationale Park Drentse Aa adviseren wij u:

- het winningsplan te toetsen op nationale en internationale wetgeving op het gebied van natuur- en soortenbescherming gelet op het aanwezige Natura2000 gebied;
- in uw goedkeuringsbesluit op te nemen dat bij verdere ontwikkelingen rondom de velden Vries-Zuid (met name het blok Vries-ZZ) en Eleveld het Drentse Aa gebied zoveel mogelijk wordt ontzien.

Toelichting

Wij stellen vast dat de gevolgen van de gasvelden in dit winningsplan Westerveld voor de beschermde status van het Natura-2000-gebied Drentse Aa niet zijn onderzocht althans onvoldoende in beeld zijn gebracht. Er blijkt ook uit niets dat met zekerheid zou kunnen worden gesteld dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Drentse Aa door de exploitatie van de gasvelden in dit winningsplan niet zullen worden aangetast.

Het Drentse Aa gebied is een internationaal uniek gebied, met een zeer hoge beschermingsstatus. Het gebied is een beek- en esdorpenlandschap; het oppervlaktewater van de Drentse Aa dient tevens als bron van drinkwater. Het is een waardevol gebied met een kwetsbaar geohydrologisch systeem waar invloeden vanwege de gaswinning (zoals bodemdaling, zuurstimulatie) niet mogen plaatsvinden.

Voor een correcte beoordeling van de mogelijke gevolgen van de exploitatie van het winningsplan Westerveld voor het Drentse Aa-gebied zou het overigens niet juist zijn om de getroffen en te treffen waterhuishoudkundige maatregelen in het natuurgebied bij het beschouwen van mogelijke effecten van mijnbouwactiviteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van het natuurgebied te betrekken. Compenserende maatregelen maken immers in juridische zin geen onderdeel uit van de beoordeling in het kader van de significantie-toets. Bovendien zijn de watergerelateerde maatregelen in zekere zin met de mijnbouwactiviteiten verbonden, omdat de waterhuishouding noodzakelijkerwijs wel moet worden aangepast als gevolg van de opgetreden bodemdaling die het resultaat is van de gaswinning.

Wij wijzen er op dat de vaststelling en goedkeuring van het winningsplan door de Minister met zich mee brengt dat er een toetsingsmoment ontstaat waarop moet worden beoordeeld of mogelijk significante gevolgen ten gevolge van de mijnbouwactiviteiten in het Westerveld kunnen ontstaan. Dat geldt uiteraard niet alleen voor het Drentse Aa-gebied, maar voor alle Natura 2000-gebieden die door het instemmingsbesluit worden beïnvloed. Deze beoordeling heeft niet of in onvoldoende mate plaatsgevonden ten gevolge waarvan effecten op Natura-2000-gebieden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten.

Bij de actuele stand van zaken voor wat betreft de onbekendheid van de impact van de gaswinning is er naar ons oordeel aanleiding om in het instemmingsbesluit aanvullende restricties op te nemen die waarborgen dat het Nationaal Park Drentse Aa zo veel mogelijk ongemoeid wordt gelaten.

6.4 Reikwijdte winningsplan m.b.t. aantal verschillende velden

Advies:

Wij verzoeken u aan te geven welke overwegingen ten grondslag liggen aan de keuze om een grote variëteit van kleine gasvelden in het winningsplan Westerveld te vatten? In het kader van de maatschappelijke verantwoording vinden wij het transparanter om per gasveld een winningsplan op te stellen.

Toelichting:

Het winningsplan Westerveld bevat een groot aantal afzonderlijke gasvelden die geen directe relatie met elkaar hebben. Uit het winningsplan Westerveld wordt afgeleid dat een aantal velden nu en naar verwachting in de toekomst niet meer produceren. Waarom zijn die dan toch opgenomen in het winningsplan? Voor de afweging tussen economische belangen en de maatschappelijke effecten is het logischer per producerend gasveld een aparte vergunning en winningsplan op te stellen. De gehanteerde methodiek belemmerd nu voor al deze velden afzonderlijk een transparante afweging te kunnen maken.

7 PRODUCTIE

7.1 Productie put Vries-10

Advies:

Wij adviseren u om uw toezegging jegens NAM om binnen de bestaande vergunning te mogen winnen uit de nieuw geboorde put (put Vries-10) in te trekken en NAM op te dragen hiervoor de uitkomst van de procedure voor onderhavige winningsplan af te wachten.

Toelichting:

“Tijdens het vragenuur van 16 juni 2015 is gesproken over een voorgenomen gaswinning door NAM in Drenthe. Tijdens de mondelinge beantwoording is in algemene zin aangegeven dat er bij winning uit kleine velden een winningsplan moet komen en dat omwonenden, gemeenten en provincies hierop zienswijzen kunnen indienen. Dit is ook bevestigd in de beantwoording van aanvullende schriftelijke vragen van het lid Dik-Faber (CU), waarin is aangegeven dat “in alle gevallen waarbij op basis van boringen besloten wordt om gas te gaan winnen, een nieuw of gewijzigd winningsplan ingediend moet worden” (Kamerstukken 2015-2016, Aanghangsel van de Handelingen, 57).”

In het geval van Vries-10 is er een nieuwe boring geweest op basis waarvan NAM voornemens is om gas te gaan winnen. Daarnaast is er juist door de minister aan de Tweede Kamer toegezegd, dat er een adviesrecht wordt toegepast in deze situaties. In het Winningsplan Westerveld is voor Vries-10 sprake van een te winnen hoeveelheid van 0,6 Miljard M3 (high case). Wij zijn van mening dat deze nieuwe winning onderdeel is van dit winningsplan en dat NAM de procedure moet afwachten voordat er uit put Vries-10 gas gewonnen mag worden.

Los van de vraag of er wel of geen vigerend Winningsplan is, moeten wij constateren dat het oude Winningsplan niet voldoet aan de zaken die door de Onderzoeksraad voor de veiligheid zijn geconstateerd. Zo is bij de afgifte van de instemmingsvergunning op het vigerende winningsplan niet getoetst op de veiligheid van burgers (seismische risico analyse). Wij zijn dan ook van mening dat er niet kan worden teruggevallen op een vergunning waarin geen rekening is gehouden met zo een belangrijk aspect.

7.2 Productiesnelheid

Advies:

Wij verzoeken u in uw besluit aandacht te besteden aan de productiesnelheid uit de verschillende gasvelden. Te meer daar vrijwel alle velden in dit winningsplan zich bevinden in de laatste fase van de feitelijke gaswinning. Er lijkt door NAM bij de bepaling van de productiescenario's geen rekening te zijn gehouden met de relatie snelheid drukdaling-bodemtrilling.

Toelichting

De snelheid waarmee gas uit de bodem wordt onttrokken is van invloed op de bodemtrilling. Een snelle drukdaling in het gesteente kan eerder tot bevingen leiden dan wanneer deze

drukdaling geleidelijk verloopt. Kan NAM aangeven welke hoeveelheid er per jaar per gasveld kan worden onttrokken zonder dat dit tot extra risico op bodemtrilling leidt?

Uit een toelichting van NAM blijkt dat de productiescenario's in het winningsplan zijn gebaseerd op een technische inschatting wat uit de bodem te halen is. In het plan is de winningssnelheid niet aangegeven.

7.3 Productieniveau high case

Advies:

In uw besluit op te nemen dat als NAM het "high case" scenario overschrijdt zij een nieuw winningsplan dient op te stellen en deze ter besluitvorming aan dient te bieden.

Toelichting:

In het advies van Sodm wordt op blz 5 aangegeven dat als een winning het "high case" scenario overschrijdt NAM een nieuwe SRA moet uitvoeren en tevens het winningsplan dient te actualiseren. Deze opmerking bevreemd ons, aangezien wij in de veronderstelling verkeren dat winning buiten de grenzen van het winningsbesluit niet is toegestaan.

Wij zijn van mening dat indien deze situatie zich voordoet er te allen tijde een nieuw winningsplan dient te worden opgesteld.

8 ONZEKERHEDEN/ ONTBREKENDE ZAKEN

8.1 Onzekerheden

Advies:

Omdat volgens ons rond de effecten en gevolgen van gaswinning op de ondergrond en bovengrondse bouwwerken nog altijd veel onduidelijk is, adviseren wij u met uiterste terughoudendheid conclusies te verbinden aan de berekeningsresultaten van de maximaal te verwachten seismische activiteit.

Toelichting:

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van gegevens van de ondergrond. De samenstelling van de diepe ondergrond is complex en nooit precies in kaart te brengen. De ligging van breuken, de compactiecoëfficiënt etc. zijn gebaseerd op interpretatie van een beperkt aantal bodemgegevens. Dit houdt in dat de resultaten altijd met grote voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd. De Tcbb geeft aan dat in het ergste geval een beving met een magnitude van 3,9 kan plaatsvinden. De zwaarste beving tot nu toe in Groningen was 3,6 in Huizinge (2012). De velden Eleveld en Vries Zuid scoren op factoren als bebouwingsdichtheid en bevolkingsdichtheid duidelijk minder gunstig dan Huizinge. Wij vermoeden op basis van deze aspecten dat in het stedelijk gebied van Assen meer schade kan ontstaan dan de door NAM geformuleerde licht schade aan meerdere, tot matige schade aan enkele gebouwen.

8.2 Ontbrekende/onjuiste gegevens

Advies:

Wij verzoek u NAM op te dragen de SRA berekening opnieuw uit te voeren. Hierin rekening te houden met de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de gebieden rond de betreffende gasvelden. Evenals de correcte bevolkingsdichtheid ten aanzien van het stedelijke gebied rond het gasveld Eleveld te hanteren. Deze nieuwe SRA-berekening te beschouwen als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de SRA is geen rekening gehouden met de toekomstige inrichting van Werklandschap Assen Zuid en de toeristisch recreatieve zone. De inrichting leidt tot intensievere bebouwing van bedrijven in het gebied dan nu het geval is. Ook de noordelijke blokken van Eleveld vallen binnen het stedelijk gebied van Assen met o.a. de aanwezigheid van een ziekenhuis in de directe nabijheid.

Waarom wordt voor bepaling risicoklasse uitgegaan van lage bevolkingsdichtheid (250-500 inw/km²)? Een substantieel deel van het gasveld Eleveld ligt namelijk in het stedelijk gebied van Assen met hogere dichtheid (500-1000 inw/km²). Een herberekening zal leiden tot een andere risico inschatting. Dit maakt het noodzakelijk dat alle adviesorganen zich hierover opnieuw een oordeel moeten kunnen vormen.

9 BODEMBEWEGING

9.1 Bodemdaling

Advies

Voor wat betreft de prognose van de bodemdaling die gepaard kan gaan met de gaswinning, adviseren wij u:

- NAM in samenspraak met de betrokken decentrale overheden te laten inventariseren:
 - 1) welke gevolgen de *uiteindelijke totale bodemdaling* die het gevolg is van de gaswinning uit de velden van het winningsplan Westerveld kan hebben voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen;
 - 2) welke (waterhuishoudkundige) maatregelen in dat verband genomen moeten worden;
 - 3) NAM te verplichten tot vergoeding van deze te nemen maatregelen en van eventuele overige schade voortvloeiend uit bovengenoemde bodemdaling als voorwaarde te verbinden aan het winningsplan;
- NAM de bodemdalingscomponent die het gevolg is van het leeg produceren van het gasveld Norg na beëindigen van de gasopslag aldaar, weer op te laten nemen in de bodemdalingsprognose voor de jaren 2050 en 2080.

Toelichting

Volgens de prognose zal de verwachte bodemdaling van de resterende gaswinning enkele centimeters bedragen; het merendeel van de daling heeft al plaatsgevonden.

De uiteindelijke *totale* bodemdaling als gevolg van de gaswinning is echter van die omvang dat er wel effecten te verwachten zijn op de waterhuishouding. De kosten voor mitigerende maatregelen zijn uiteraard voor NAM. Daarom is het van belang te inventariseren welke afspraken er bestaan tussen NAM en betrokken waterschap(pen), gemeenten en provincie voor zover er voor hen negatieve effecten zijn. Er mag geen onduidelijkheid bestaan over de vergoeding van dergelijke onkosten.

Het beëindigen en leeg produceren van de gasopslag Norg zal volgens NAM in de toekomst tot een additionele 10 cm bodemdaling leiden. Deze component is verdwenen uit de huidige set prognoses, vanuit de veronderstelling van NAM de gasopslag tot 2080 in werking te zullen hebben. Gezien de grote onzekerheden die er momenteel heersen omtrent de aard van onze toekomstige energievoorziening achten wij deze aanname niet terecht. Wij achten het zinvol op voorhand te weten welke additionele daling in het gebied (op mogelijk kortere termijn dan nu verwacht) nog verdisconteerd moet gaan worden.

9.2 Bodemtrilling

Advies

Omdat NAM in het winningsplan aangeeft dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten, verzoeken wij u:

- het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) over te nemen en NAM op te dragen in aanvulling op het KNMI-netwerk seismische apparatuur in en rond de gasvoorkomens Vries-Zuid en Eleveld op te stellen;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden een risicobeheerssysteem te laten ontwikkelen en operationeel te hebben (zie hoofdstuk 9);
- de parameters en randvoorwaarden die NAM hanteert in het door haar op te stellen risicobeheerssysteem goed te laten onderbouwen alvorens dit systeem goed te keuren;
- te verduidelijken in hoeverre zaken als vallende objecten zijn meegenomen in de overwegingen die aan het winningsplan ten grondslag liggen.

Toelichting

Als decentrale overheden hebben wij niet de technisch-inhoudelijke kennis in huis om seismische risico's en alles wat daarmee samenhangt exact te kunnen beoordelen en controleren. Wij hebben dan ook gemeend geen nacalculatie te (laten) doen van de berekeningen in het winningsplan met bijbehorende addenda. Dit laten wij graag over aan de door u gevraagde adviseurs (SodM, Tcbb).

Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. Wij zijn daarom blij met de toegenomen belangstelling voor dit belangrijke aspect rond de gaswinning. Verder zijn wij van mening dat derden (burgers, bedrijven, gemeenten) niet de dupe mogen worden van gaswinningsactiviteiten of de gevolgen daarvan. Dit geldt zowel nu als ook in de toekomst.

Uit de analyse van NAM volgt dat alle gasvelden in de laagste seismische risicogroep vallen (categorie I). TNO constateert in haar advies dat de risicoanalyse is uitgevoerd volgens de SRA-leidraad en kan zich vinden in de toedeling tot de laagste risicogroep (categorie I). SodM onderschrijft de analyse van TNO, met de aanvulling dat de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid wel dicht tegen categorie 2 aan liggen.

Uit het winningsplan van NAM en de bijbehorende adviezen van TNO en SodM menen wij daarom te kunnen opmaken dat er in het kader van bodemtrilling geen veiligheidsrisico's bestaan voor de gebieden rond de betreffende gasvelden.

Hoewel de veiligheid niet in het geding lijkt te zijn, geeft NAM in het winningsplan aan dat de kans op schade ten gevolge van een geïnduceerde beving niet valt uit te sluiten. In het ernstigste geval kan sprake zijn van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen. Daarom zien wij wel aanleiding om ten aanzien van de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid een risicobeheerssysteem te laten opstellen en implementeren voor 1 juni 2017. Tevens het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren (zie hoofdstuk 9).

Tevens kan het risicobeheerssysteem helpen een eventuele zwaardere beving te voorkomen, mits sprake is van de juiste keuze van signaalparameters en het daarbij behorende actieprotocol. Een goede onderbouwing van de gekozen parameters en acties is dus van belang wil het risicobeheerssysteem zinvol zijn. Ook een adequaat seismisch netwerk is hierbij van belang.

9.3 Reservoirstimulatie/ Fracken

Advies

Wij adviseren u vanwege de mogelijke gevolgen:

- geen omstreden technieken zoals zuurstimulatie en fracken toe te staan zoals in het winningsplan is omschreven;
- tevens besluitvorming over de toepassing van deze technieken niet alleen bij de toezichthouder (Sodm) neer te leggen, maar hiervoor aparte besluitvorming aan NAM op te leggen met mogelijkheden tot inspraak, zienswijzen en beroep van lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe;
- mocht dit niet uw keuze zijn, dan verzoeken wij u toch in ieder geval in het goedkeuringsbesluit voorwaarden op te nemen ter beperking van risico's voor grond- en drinkwater en ecologie én het optreden van bodemtrilling.

Toelichting

De velden Assen, Assen-Zuid en Vries-Zuid vallen gedeeltelijk samen met de boringsvrije zone van de grondwaterwinning Assen-Oost; het veld Assen valt bovendien samen met het grondwaterbeschermingsgebied Assen-West.

Schadelijke gevolgen van reservoirstimulatie / fracken kunnen bovengronds optreden door lekkage van frackvloeistoffen en chemicaliën en ondergronds door het falen van de integriteit van afdekkende lagen waardoor ongecontroleerde bodemprocessen kunnen optreden. De kans op deze gebeurtenissen dienen geheel uitgesloten te worden omdat naast lokale schade aan gebouwen ook de drinkwatervoorziening in het geding is. Het advies van Sodm is gebaseerd op de bevoegdheid van de afweging over fracken bij de toezichthouder van de gaswinning. Vanwege de mogelijke lokale impact vinden wij dat voor deze beslissing ook het burgerperspectief moet worden meegenomen en dus de lokale overheden, inwoners en de Waterleiding Maatschappij Drenthe een stem in deze afweging moeten krijgen met bijbehorende beroepsmogelijkheid.

10 SCHADE

10.1 Voorkomen van schade (wettelijke verplichting)

Advies:

Wij adviseren u vanwege het ontbreken van een beschrijving van preventieve maatregelen in het winningsplan NAM te verplichten om preventieve maatregelen voor schade op te nemen in het winningsplan alvorens hierover een besluit te nemen. Deze beschrijving te zien als een aanvulling op het voorliggende winningsplan en dit om advies voor te leggen aan Sodm, Tcbb, lokale overheden en de Mijnraad.

Toelichting:

In de Mijnbouwwet ligt primair de nadruk op het voorkomen van schade door mijnbouwactiviteiten (preventief handelen), en niet op het geoorloofd zijn van mijnbouwactiviteiten, mits de nadelige gevolgen daarvan door de exploitant / operator worden weggenomen of verzacht (curatief handelen). NAM heeft als initiatiefnemer de zorgplicht voor het voorkomen van schade. In winningsplan wordt geconcludeerd dat er lichte en lokaal mogelijk matige schade kan optreden aan gebouwen. Nergens is in het winningsplan echter terug te lezen wat wordt gedaan om schade te voorkomen. Wij stellen vast dat ten aanzien van het optreden van schade in het winningsplan geen aandacht is op het voorkomen van schade. In het winningsplan worden optredende schades als niet te voorkomen beschouwd.

Het Mijnbouwbesluit schrijft voor dat het winningsplan een beschrijving bevat van de mogelijke omvang en verwachte aard van de schade door bodembeweging. Uit het winningsplan blijkt dat het niet goed mogelijk is de omvang en de verwachte aard adequaat te beschrijven. NAM lijkt niet in staat causaliteit aan te geven tussen aardbevingen en omvang en aard van de schade. Het winningsplan lijkt op dit punt niet te voldoen aan de eisen die de wet stelt aan een plan.

Wij willen dat er door NAM alles aan gedaan wordt om schade door gaswinning aan eigendommen van inwoners en overheid te voorkomen. Inwoners kiezen er niet voor om te worden blootgesteld aan deze risico's.

10.2 Afhandeling van schade

Advies

Wij zijn van mening dat:

- een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde is, alvorens door uw minister een positief besluit op dit winningsplan kan en mag worden genomen;
- evenals in het aardbevingsgebied Groningen er een volledig onafhankelijk orgaan dient te worden ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten.
- in uw besluit op te nemen dat in geval van een schademelding ter verbetering van de huidige wijze van onderzoek opdracht gegeven wordt tot het doen van onderzoek naar de oorzaak van de schade;

Toelichting:

Zoals reeds in voorgaande alinea door ons is aangegeven dient het voorkomen en beperken van alle schade als uitgangspunt te worden genomen. Echter kan NAM de kans op schade aan bebouwing in de nabije omgeving van het epicentrum van een geïnduceerde aardbeving niet uitsluiten. Dit wordt ook door SodM in haar advies als zodanig aangegeven. In het ernstigste geval kan een geïnduceerde beving leiden tot het ontstaan van lichte, niet constructieve schade aan meerdere gebouwen en matige schade aan enkele gebouwen.

NAM geeft in het winningsplan aan dat de historische schademeldingen voor "lichte, niet constructieve schade" hebben gezorgd en dat deze vergoed zijn (of worden) wanneer het duidelijk is dat zij de schade heeft veroorzaakt. Overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht rust op NAM de verplichting om schade veroorzaakt door aardbevingen, die worden veroorzaakt door de gaswinning, te vergoeden. Wij zijn van mening dat voornoemde regeling op basis van het burgerlijk wetboek niet altijd voldoende soelaas biedt voor burgers, bedrijven en lokale overheden om op een vlotte en toegankelijke wijze schade te kunnen claimen.

De gaswinning in Groningen heeft voor veel overlast gezorgd in de regio en het gevoel van veiligheid en vertrouwen van de bewoners aangetast. Er is dan ook sprake van een groot wantrouwen van burgers jegens NAM en rijksoverheid. Dit heeft zowel betrekking op de feitelijke gaswinning, als ook het nemen van adequate en toereikende maatregelen om de gevolgen (waaronder schade en overige hinder) zo veel mogelijk te voorkomen en/of te beperken.

Herstel van vertrouwen van onze burgers is naar onze mening dan ook gebaat bij een transparante en toegankelijke organisatie voor de afwikkeling van schademeldingen. Een regeling waarbij het voor burgers en andere partijen niet nodeloos ingewikkeld is om een schademelding in te dienen en de onafhankelijkheid in voldoende mate gewaarborgd is. Dit zodat iedereen in redelijkheid kan vertrouwen op een eerlijke en adequate schadeafwikkeling. Het past niet om daarbij onderscheid te maken tussen de omvang of de locatie waar de schade is ontstaan. Iedere schademelding dient op zijn eigen merites te worden beoordeeld.

Gezien het voorgaande zijn wij van mening dat een adequate regeling voor afdoening en vergoeding van schades en compensatie van alle bijkomende negatieve effecten een harde voorwaarde bij het instemmingsbesluit dient te zijn. Tevens dient hierbij de onafhankelijkheid en objectiviteit van de schadeafwikkeling in voldoende mate gegarandeerd te zijn. Wij dringen er daarom bij u op aan dat – evenals in het aardbevingsgebied Groningen – er een volledig onafhankelijk orgaan wordt ingesteld voor de afwikkeling van schade als gevolg van alle mijnbouwactiviteiten. Tevens zorgt het instellen van een dergelijk orgaan ervoor dat ook ingeval van gestapelde mijnbouw (en beheersmaatregelen voor het grondwaterpeil) gedupeerde partijen weten tot welke partij zij zich hiertoe dienen te wenden.

Hoewel door uw minister in de Tweede Kamer reeds toezeggingen zijn gedaan aangaande het instellen een dergelijke onafhankelijk orgaan voor de afwikkeling van mijnbouwschade, is één en ander vooralsnog geen feit. Wij adviseren u haast te maken met het instellen van een dergelijk onafhankelijk orgaan. Tevens dit te regelen alvorens in te stemmen met het onderhavige winningsplan Westerveld.

10.3 Lusten en lasten

Advies

Gaswinning kan gepaard gaan met nadelige gevolgen voor inwoners door hinder, overlast en schade aan eigendommen. Wij verzoeken u ervoor zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij het zeer gewenst is dat u aangeeft hoe baten terugvloeien naar het gebied.

Toelichting

Gaswinning zal in Nederland nog jarenlang plaatsvinden en inwoners zullen hier last van ondervinden. Inwoners staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gebruik van de ondergrond. De lokale inwoners vinden dat zij de lasten dragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade dient volgens de wet te worden vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Het gebruik van de ondergrond zal ook in de toekomst een grote rol spelen bij onze verder te verduurzamen energievoorziening. Voor het ook in de toekomst gebruiken van de ondergrond is van belang dat er een goede verdeling is van lusten en lasten.

11 RISICOBEBEERSYSTEEM

Advies:

Met betrekking tot het risicobeheerssysteem adviseren wij u:

- NAM te verplichten een onafhankelijke nulmeting uit te voeren aan alle gebouwen boven en nabij de voorkomens van Eleveld en Vries-Zuid;
- het advies van SodM over te nemen en NAM voor de bevende velden Eleveld en Vries-Zuid extra versnellingsopnemers te laten installeren en operationeel te hebben;
- bij dit winningsplan een risicobeheerssysteem te laten opstellen en als onderdeel op te nemen bij de eventueel door de minister te verlenen winningsvergunning;
- het meet- en regelprotocol onafhankelijk te laten monitoren.

Toelichting:

Om de schade door gaswinning goed te kunnen vaststellen is het belangrijk dat de uitgangssituatie goed wordt vastgelegd. Het is aan de initiatiefnemer om dit te doen naar goedkeuring van de vergunningverlener. Er wordt al jaren gas gewonnen in het veld maar dit winningsplan is de markering van het moment dat ook het burgerperspectief wordt meegewogen in de besluitvorming. In dat kader is het belangrijk dat schade aan particuliere eigendommen goed wordt geregistreerd.

Zowel NAM als TNO concluderen op basis van de seismische risicoanalyse (SRA) dat alle velden in categorie I vallen. Volgens de leidraad van SodM volstaat voor deze velden monitoring met het huidige gefoon en accelerometer netwerk van het KNMI. Met dit monitoringsnetwerk kunnen aardbevingen met een magnitude van 1,5 en groter worden gelokaliseerd.

Hoewel alle velden in categorie I vallen, liggen de reeds bevende velden Eleveld en Vries-Zuid echter dicht tegen de grens met categorie II aan. Op basis hiervan adviseert SodM om ook enkele maatregelen te nemen die van toepassing zijn voor velden waarvan de SRA in categorie II valt. Wij vinden dit een goede zaak. Het gaat hier om het ontwikkelen van een risicobeheerssysteem.

Het risicobeheerssysteem is bedoeld om tijdig te kunnen reageren zodat (grotere) schade en veiligheidsrisico's niet zullen optreden. De keuze van signaalparameters en bijbehorende (re)acties dient dan ook zodanig onderbouwd te zijn dat hiermee aannemelijk wordt gemaakt dat het systeem zinvol is. Dat wil zeggen, dat aan de hand van de signaalparameters zodanig tijdig kan worden ingegrepen dat het mogelijk optreden van bedoelde schade en risico's voorkomen kan worden.

Ministerie van Economische Zaken
T.a.v. de heer H. Kamp
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Contactpersoon ██████████
Telefoon ██████████
Bezoekadres Noordersingel 33
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Bijlagen 1
Datum 21 december 2016
Verzenddatum

Onderwerp Advies Winningsplan Westerveld

Excellentie,

U heeft ons in de gelegenheid gesteld om een advies uit te brengen over het door de NAM ingediende Winningsplan Westerveld. Aangezien dit plan betrekking heeft op de winning uit meerdere aardgasvelden binnen onze gemeente maken wij graag gebruik van deze mogelijkheid. Wij waarderen de geboden mogelijkheid om andere overheden en de inwoners die door hun vertegenwoordigt worden, meer positie te geven. Bij het invullen van de adviesrol is samengewerkt met de buurgemeenten, waterschappen en provincies.

Zorgen en onrust

Het winningsplan geeft ons zorg. In het plan en de bijbehorende adviezen van Sodem en Tcbb lezen wij dat er, als gevolg van de voorgenomen winningen, kans is op bevingen die kunnen leiden tot schade. In het Tcbb advies valt zelf te lezen dat er mogelijk kan blijken dat voor sommige kleinere velden de grens van magnitude 3,9 op de schaal van Richter kan worden overschreden.

Deze zorg horen wij ook bij onze inwoners en bij de gemeenteraad. Met name in de wijk Marsdijk en het dorp Loon zijn er zorgen en is er deels sprake van serieuze onrust. Groningen ligt dichtbij en vrijwel iedereen heeft vrienden of familie in het gebied waar aardbevingen aan de orde zijn. De vertaalslag van de situatie naar die in Assen is snel gemaakt. De gebrekkige communicatie door de NAM en de beperkte communicatie door uw ministerie naar de inwoners helpen niet bij het wegnemen van zorgen en onrust.

Proces

Hoewel wij als college bevoegd zijn om een advies uit te brengen, hebben wij vanwege de maatschappelijke impact en op uitdrukkelijk verzoek de gemeenteraad betrokken bij het advies. Dit door met de gemeenteraad te bespreken op welke wijze invulling wordt gegeven aan de adviesrol. De gemeenteraad heeft zelf besloten dat ze ook nog wilde spreken over het definitieve advies.

Parallel aan de gesprekken met de gemeenteraad hebben wij ook gesproken met Wijkvereniging Marsdijk en Dorpsbelangen Loon om goed zicht te krijgen wat de behoeften zijn van de inwoners. Daarnaast spreken onze ambtenaren op allerlei manieren met de bewoners van de gebieden die het betreft.

Bij het maken van het advies hebben wij intensief samengewerkt met de andere overheden die een adviesrecht hebben op het Winningsplan Westerveld.

Nut en noodzaak

Als gemeente Assen zetten wij in op het verduurzamen van onze gemeente. Het versneld terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen is een belangrijke opgave voor onze samenleving. Wij begrijpen dat er in de overgangsfase voorlopig nog aardgas nodig blijft. Wij begrijpen ook de economische belangen en het belang van de inkomsten voor de staat. Wij kijken echter naar de belangen van onze inwoners. In dit verband zouden wij in een afweging van belangen niet kiezen voor een winning onder stedelijk gebied met een risico op bevingen.

Mocht u desondanks het winningsplan accorderen, dan moet er gezorgd worden voor een goede, vlotte en soepele schaderegeling. Constatierend dat in Groningeninwoners hun gelijk soms via de rechter moeten halen, zien wij dat vooralsnog niet met vertrouwen tegemoet.

Advies

Gelet op bovenstaande en de onzekerheden en risico's adviseren wij u dan ook om 'nee' te zeggen tegen het Winningsplan Westerveld.

Mocht u toch besluiten om de winning toe te staan, dan vind u bijgevoegd ons advies met het zeer uitdrukkelijke verzoek om dit over te nemen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

burgemeester

secretaris

BEGELEIDINGSFORMULIER CONCEPT BRIEF

LET OP: Lever alle bijbehorende stukken incl. ingekomen brief aan bij het secretariaat

NAAM VAN HET DOCUMENT: Advies Winningsplan Westeveld

Concept via : ██████████
Paraaf voor gezien :
Briefpapier :

Concept d.d. : 21 december 2016
Eenheid/Programma : Beleid
Steller : ██████████
Toestel : ██████
Paraaf eenheids- :
/programmamanager

Origineel : 1	Brief nr.(docbase) :
Archiefexemplaren : 1	Procesnummer :
	(Docbase)
Afschriften : 3	Zaaknummer :
	(Docbase)
Totaal : 5	

Afschriften:

1. ██████████
2. ██████████
3. ██████████

Meezenden:

Advies Winningsplan Westerveld

Opmerkingen:

**Verzenden na definitieve besluitvorming door college waarschijnlijk
17 januari. Pas verzenden na accoord ██████████
Let op verzenden uiterlijk 18 januari ook per mail.**

Wijze afhandeling na verzending van de brief:

- Proces afhandelen en archiveren door secretariaat (let op: alle relevante stukken toevoegen)

Date : 6-2-2017 09:02:37

16.498

F [REDACTED]

T [REDACTED] minez.nl

C [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

Subject : Locaties bijeenkomsten in Assen

Beste Mir [REDACTED]

Ik hoorde dat je opzoek bent naar locaties in voor de inloopbijeenkomsten zienswijzen Winningsplan Westerveld. Het lijkt mij handig om er een te doen in de wijk Marsdijk.

Het kan in wijkgebouw De Dissel ([REDACTED] Kleuvenstee 2, 9403 LR Assen).

Een alternatief is bijvoorbeeld: Pand 17. (Stelmakerstraat 17, 9403 VB Assen. [REDACTED], <http://pand17.nl/>)

Houd rekening met een flinke opkomst. Op een inloopbijeenkomst van de NAM kwamen 400 mensen.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsregisseur

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 19-10-2016 14:53:31

From : "WeTransfer" noreply@wetransfer.com

To : "██████████" assen.nl

Subject : ██████████@minez.nl heeft je een bestand gestuurd via WeTransfer.

██████████@minez.nl
heeft je enkele bestanden gestuurd

'Beste heer, mevrouw,
Bij deze ontvangt u het advies van SodM inzake het
winningsplan Westerveld van de NAM.
██████████ Ministerie Economische Zaken
(██████████@minez.nl)'

[Download](#)

Bestanden (21,7 MB totaal)
161019 advies SodM inzake winningsplan Westerveld
(NAM).pdf

Wordt verwijderd op
26 oktober 2016

Haal meer uit WeTransfer met [Plus](#)

Over WeTransfer · Contact · Juridisch
Om er zeker van te zijn dat je onze e-mails ontvangt, kun je noreply@wetransfer.com toevoegen aan je [vertrouwde contacten](#).

Date : 22-12-2018 08:12:10

16.500

From : " [REDACTED] assen.nl

To : " [REDACTED]@assen.nl, " [REDACTED]@assen.nl

Cc : [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@assen.nl

Subject : Mail bestuurders Winningsplan Westerveld

Goedemorgen,

Zouden jullie onderstaand bericht namens Marco Out willen versturen naar de bestuurders die waren uitgenodigd voor het overleg op 29 november over het gasbesluit van de minister van EZK. Dat mag ook na de Kerst. 📧 📧 📧

Marco is accoord met de inhoud.

Alvast bedankt.

Groet,
[REDACTED]

Aan de bestuurders die betrokken waren bij het Winningsplan Westerveld,

Op 29 november j.l. is er een bestuurlijk overleg geweest over het instemmingsbeluif op het Winningsplan Westerveld. Een van de afspraken die is gemaakt, is dat er een gespreksagenda zou worden gemaakt voor het voeren van het gesprek met de NAM en EZK. Dit gesprek zou vooral moeten gaan over een goede schaderegeling en het plaatsen van meer trillingsmeters. Inmiddels is er duidelijk dat de Tcbb aan de Minister van EZK gaat adviseren om een schadeprotocol te maken dat wat betreft resultaat en bewijsvoering overeenkomt met het protocol voor Groningen. Over dit advies is al uitvoerig overlegd met betrokken partijen en het lijkt er op dat er bij alle partijen draagvlak is. Dit protocol wordt bij wet vastgesteld. Vooruitlopend hierop, is het de bedoeling dat er een interim regeling komt die vrij snel operationeel is. Over het schadeprotocol is al een paar keer gesproken met een aantal (Noord) Drentse bestuurders en ambtenaren. Overigens is de strekking van het advies nog niet door de Tcbb of minister gecommuniceerd met de Tweede Kamer of de media.

[REDACTED]

Gelet op deze positieve ontwikkelingen, stellen wij voor om geen gespreksagenda meer op te stellen. Wel lijkt het verstandig om begin volgend jaar een bestuurlijk gesprek te voeren met de NAM en EZK. Doel van het gesprek zal dan vooral zijn, om de processen die ingang zijn gezet te bespreken. Is het een voorstel dat de heren Stelpstra, Thijsen en ik gezamenlijk dat gesprek voeren, om vervolgens de uitkomsten van dat gesprek met jullie te delen? Graag hoor ik jullie reactie.

Vriendelijke groet,

Marco L.J. Out
Burgemeester van Assen

Postbus 30018
9400 RA Assen
telefoon: [REDACTED]
bestuurssecretariaat: 0592 366572

Bezoekadres:
Noordersingel 33
9401 JW Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 19-12-2018 15:49:04

16.501

F

T

Cc : [redacted]@assen.nl, "[redacted]@assen.nl

Subject : Mail voor bestuurders Winningsplan Westerveld

Beste Marco,

We hadden het gisteren even over een mail aan de bestuurders binnen het gebied van het Winningsplan Westerveld. Wat denk je van onderstaande bericht van jou aan de bestuurders?

Op 29 november j.l. is er een bestuurlijk overleg geweest over het instemmingsbeluit op het Winningsplan Westerveld. Een van de afspraken die is gemaakt, is dat er een gespreksagenda zou worden gemaakt voor het voeren van het gesprek met de NAM en EZK. Dit gesprek zou vooral moeten gaan over een goede schaderegeling en het plaatsen van meer trillingsmeters. Inmiddels is er duidelijk dat de Tcbb aan de Minister van EZK gaat adviseren om een schadeprotocol te maken dat wat betreft resultaat en bewijsvoering overeenkomt met het protocol voor Groningen. Over dit advies is al uitvoerig overlegd met betrokken partijen en het lijkt er op dat er bij alle partijen draagvlak is. Dit protocol wordt bij wet vastgesteld. Vooruitlopend hierop is het de bedoeling dat er al een interim regeling komt die vrij snel operationeel is. Over dit protocol is ook al een aantal keren gesproken met een aantal (Noord) Drentse bestuurders en ambtenaren.

Gelet op deze positieve ontwikkelingen, stellen wij voor om geen gespreksagenda meer op te stellen. Wel lijkt het verstandig om begin volgend jaar een bestuurlijk gesprek te voeren met de NAM en EZK. Doel van het gesprek zou dan vooral zijn om de processen die ingang zijn gezet te bespreken. Is het een voorstel dat de heren Stelpstra, Thijsen en ik gezamenlijk dat gesprek voeren omdat vervolgens de uitkomsten van dat gesprek met jullie te delen? Graag hoor ik jullie reactie.

Groet,

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 15-12-2016 15:18:27

F [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : mbt blz 11 casco

Heren,

Ik zou nog iets nazoeken voor de alinea 'Los van de vraag etc. op blz. 11 van het casco.

Het Kleine velden rapport van TNO heeft alle onshore velden in Nederland gecheckt op bevingsrisico (in feite bevat het rapport de SRA's van alle velden waar dit relevant voor is). Hieruit is gebleken dat er geen noodzaak was om ergens een winning stil te leggen tot dat een nieuw winningsplan met seismische risicoanalyse wordt ingediend.

De gebruikte gegevens uit dit rapport lopen **tot en met december 2015**. Het huidige geldende winningsplan Westerveld is dus wel degelijk meegenomen bij de SRA uit het TNO rapport. Er is dus geen sprake van dat het oude winningsplan niet getoetst is op veiligheid, alleen is dit niet in het winningsplan gebeurt, maar door TNO in hun rapport.

Ik zou het dus op prijs stellen als jullie deze alinea verwijderen, want de opmerking is niet juist.

M [REDACTED]

Date : 16-12-2016 15:55:16

F [redacted]

T [redacted]

Cc : "[redacted]@assen.nl, [redacted]@assen.nl

Subject : memo, raadsvoorstel en nota voorstel advies gaswinning

Attachment : raadsvoorstel advies winningsplan.docx;collegevoorstel Winningsplan.docx;memo college bij collegevoorstel advies winningsplan.docx;

Dag Marco,

Hierbij de begeleidende stukken horend bij het casco-advies dat ik je vanmiddag heb verstuurd.

Zoals gezegd maandag aan het eind van de middag hebben we een definitief ambtelijk gedragen versie, die dinsdag in het college kan worden besproken en woensdagochtend op bestuurlijk niveau met de provincie wordt afgestemd.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist
.....

Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

> Raadsvoorstel

Opiniërende bespreking: 12 januari 2017
Besluitvormende raad: 12 januari 2017
Datum verzending: 15 december 2016

Onderwerp:
Advies Winningsplan Westerveld

Voorstel:

Kennis te nemen van het advies op het Winningsplan Westerveld en de bij behorende aanbiedingsbrief.

In uw vergadering van 8 december heeft u besloten tot een extra raadsvergadering over het advies op het Winningsplan Westerveld. Dit winningsplan gaat over de voorgenomen winning van aardgas uit onder andere gasvelden in de gemeente Assen.

Voor u ligt het door ons vastgestelde advies met aanbiedingsbrief. Wij stellen voor om kennis te nemen van deze stukken.

Het advies is opgesteld door een team vanuit de verschillende betrokken overheden en met inbreng van expertise uit de zogenaamde kopgroep Groningen die al eerder een advies heeft geschreven voor het Winningsplan voor het Groninger veld. Wij zijn van mening dat een gezamenlijk advies krachtiger is dan verschillende adviezen.

Wij hebben bij het formuleren van het advies getracht recht te doen aan hetgeen door u als raad naar voren is gebracht en wat wij hebben teruggekregen van de inwoners. Er is bij het opstellen van het advies echter ook inbreng geweest van andere overheden. Overigens hebben wij een deel van de suggesties die door u zijn ingebracht, verwoord in onze zienswijzen op de Ontwerp Structuurvisie Ondergrond o.a. op het punt van CO2 opslag. Dit stuk is voor u terinzage gelegd.

Op één punt zijn wij afgeweken van hetgeen wij met u hebben besproken. Er wordt in het advies niet gevraagd om een omgekeerde bewijslast voor schades. De reden hier voor is de volgende:

Omkering van de bewijslast heeft in de praktijk wellicht ook een beperkte waarde gebieden waar verwacht wordt dat schade in beperkte aantallen zal optreden zoals de velden in dit Winningsplan. De Technische commissie bodembeweging (Tcbb) als onafhankelijke bemiddelaar bij mijnbouwschade is hier ook geen voorstander van. De benadeelde zal immers alsnog het causaal verband tussen de bodembeweging door aardgaswinning en de opgetreden schade moeten bewijzen wanneer de NAM erin slaagt om aannemelijk te maken dat de schade zich heeft gemanifesteerd als gevolg van andere oorzaken dan de aardbevingen. Verwacht wordt dat NAM dit met haar beschikbare kennis en juridische capaciteit gemakkelijk in slaagt.

Het college van burgemeester en wethouders van Assen,

de burgemeester,
dhr. M.L.J. Out

de secretaris,
dhr. T. Dijkstra

Besluitvorming raad:

De raad van de gemeente Assen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 15 december 2016;

> Raadsvoorstel

b e s l u i t :

Kennis te nemen van het advies op het Winningsplan Westerveld en de bij behorende aanbiedingsbrief.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 12 januari 2017

De raad voornoemd,

, voorzitter

, griffier

Beleid

Datum: 15-12-2016
Eenheidsmanager/ [redacted]
Progr. Manager:
Opsteller: [redacted]
Telefoon: [redacted]
Portef. Houder: Out
Registr.nr.:

Instemming verkregen en kopie gezonden aan:

Eenheid/ Programma/ Naam	Datum

Paraaf [redacted]:

Openbare besluitenlijst: Ja Nee
Bekendmakingsplicht: Ja Nee
O.R.: Ja Nee

Bij besluit in mandaat:
Mandaatnummer:

Informeren van de raad:

- Alleen via openbare besluitenlijst
- Via lijst ter inzage liggende stukken
- Via brief en stuk(ken) ter inzage
- Via versturen informatie met aanbiedingsbrief
- Via brief

Vervolprocedure:

Behandeling in de raad:

- Informatief
- Opiniërend
- Besluitvormend

Afhandelen door :

Kopie besluit :

Deponeren Paraaf :

Voorstel aan B&W

Onderwerp:
Advies Winningsplan Westerveld

Voorstel:

1. In te stemmen met het Advies Winningsplan Westerveld en de bij behorende aanbiedingsbrief.
2. In te stemmen met bijgevoegd raadsvoorstel.

Achtergrond:

Het college van burgemeester en wethouders heeft adviesrecht gekregen op het Winningsplan Westerveld.

	Akkoord	Bespreken	Signaal
B			
WS			
WH			
WV			
WW			
S			

Besluit B&W

Datum:

Beleid

> Toelichting voorstel aan B&W

Onderwerp:

Advies Winningsplan Westerveld

Voorstel:

1. In te stemmen met het Advies Winningsplan Westerveld en de bij behorende aanbiedingsbrief.
2. In te stemmen met bijgevoegd raadsvoorstel.

Achtergrond:

Het college van burgemeester en wethouders heeft adviesrecht gekregen op het Winningsplan Westerveld.

Argumenten:

Met dit advies geeft het college invulling aan het adviesrecht. Hierbij is sterk gekeken naar de belangen van de inwoners van Assen.

Het adviesrecht ligt bij het college, de gemeenteraad heeft echter besloten tot een extra vergadering over het stuk. Om die reden is er een raadsvoorstel gemaakt.

Kanttekeningen/ risico's:

n.v.t.

Financiële toelichting:

n.v.t.

Communicatie:

De communicatie over het Winningsplan ligt bij de NAM en de minister van Economische Zaken.

Personeel en Organisatie:

n.v.t.

Uitvoering en planning:

n.v.t.

Evaluatie:

n.v.t.

Eenheid Beleid - Beleidsregisseurs

M e m o

Van : ██████████
Aan : College van B&W
Datum : donderdag 15 december 2016
Onderwerp : Advies winningsplan Westerveld

Voor u ligt een advies op het Winningsplan Westerveld met collegevoorstel. In aanvulling op het collegevoorstel melden wij graag het volgende:

- Het streven is als overheden met een gezamenlijk casco-advies te komen. Woensdag is er nog een bestuurlijk afstemmingsoverleg over dit casco-advies. Een lijn kan zijn, dat het collegevoorstel met stukken dinsdag worden besproken en vervolgens aangehouden om ze vervolgens donderdag te accorderen in de extra college vergadering. Hierin kunnen dan nog zaken worden meegenomen uit het overleg van woensdag.
- Het advies zegt primair 'nee' en subsidiair wordt er gezegd: 'Stemt u toch in met het winningsplan, dan adviseren wij het volgende'. Dit is ook zo met de gemeenteraad afgesproken. De gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo zitten ook op deze lijn. De provincie heeft ambtelijk aangegeven geen 'nee' te willen zeggen. Dit zal onderwerp van gesprek zijn bij een bestuurlijk overleg op woensdag tussen gemeenten en provincie.
- Het casco-advies is geschreven door de gemeenten Aa en Hunze, Tynaarlo en Assen en de provincie Drenthe. Er zijn ook andere overheden die adviesrecht hebben zoals de gemeente Noordenveld en de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's. De winning raakt deze overheden minder. Het definitieve casco-advies wordt hun via de ambtelijke lijn aangeboden. Het staat deze overheden vrij om het advies al of niet over te nemen.
- Aan de gemeenteraad is toegezegd dat er in het advies wordt gevraagd om een omgekeerde bewijslast. Er zijn echter nieuwe inzichten waaruit blijkt dat dit niet gunstig is voor de inwoners. De Technische commissie bodembeweging (Tcbb) raad het af. De gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo willen het daarom niet in het advies. Er is daarom in het advies meegegaan in de lijn van de andere overheden. In de aanbiedingsbrief aan de raad/raadsvoorstel wordt een toelichting gegeven.
- Bij de stukken zit een raadsvoorstel met het besluitpunt: 'kennis te nemen van'. Donderdag zal deze vorm met het Presidium worden besproken. Hierbij is de vraag: Hoeveel ruimte krijgt de raad nog? Het adviesrecht ligt namelijk wel bij het college en het college heeft al een besluit genomen.

Date : 8-5-2017 15:45:22

F

To : "[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@aaenhunze.nl

C

Subject : Memo bestuurlijk overleg 11 en 22 mei 2017 (NAM uit schadeafwikkeling)

Attachment : Memo bestuurlijk overleg 11 en 22 mei 2017 (NAM uit schadeafwikkeling).docx;

Dage heren,

Met dank aan mijn Asser collega's ☺

Mijn burgemeester is verder geïnformeerd over planning en communicatielijnen inzake het ontwerp-instemmingsbesluit en heeft hiermee ingestemd.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsadviseur Wonen en Ruimte

Gemeente Tynaarlo

Postbus 5, 9480 AA Vries | Bzk: Korneljeplein 1 Vries

[REDACTED]@tynaarlo.nl | www.tynaarlo.nl | @korneljeplein1

FB [Gemeente Tynaarlo](#)

 Tynaarlo gaat voor groen! Denk na voordat u print...

Dit bericht en de eventuele bijlage kan vertrouwelijke of persoonlijke informatie bevatten en is daarom uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u deze boodschap per abuis van ons heeft ontvangen, laat dit dan aan de afzender weten door een korte reactie te sturen. Wij verzoeken u in een dergelijk geval dit bericht en de eventuele bijlagen te vernietigen en geen kopieën op te slaan of door te sturen.

Al onze e-mailberichten worden voor verzending automatisch op virussen gecontroleerd. Er geldt echter geen garantie dat gebruik van e-mail veilig is of dat het gebruik van e-mail geschiedt zonder enige fout. De gemeente Tynaarlo is op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige fout of gebrek in de inhoud van dit e-mailbericht.

MEMO

Ter voorbereiding op bestuurlijk overleg 11 en 22 mei 2017 (NAM uit schadeafwikkeling)

aan: portefeuillehouder Openbare Orde en Veiligheid, dhr. M. Thijsen

van: ██████████

datum: 8 mei 2017

Vragen NAM voor bestuurlijk overleg 22 mei 2017 (mail NAM 5 mei 2017)

Agendavoorstel NAM:

1. Stand van zaken winningsplan Westerveld
2. NAM op afstand in schadeafhandeling: wensen en verwachtingen van Besturen
3. Onafhankelijke gebouwopnames (nulmetingen): wensen en verwachtingen van Besturen

Vragen NAM:

1. Het is helder dat zowel overheid, als burgers als NAM een snel, transparant en duidelijk proces willen. Wat zijn daarbij de praktische ideeën vanuit de gemeente?
2. Heeft de gemeente een voorkeur voor de vorm om tot een onafhankelijke schadeafhandeling te komen?
3. Heeft u een inventarisatie van de wensen en de verwachtingen van de burgers zelf ten aanzien van een onafhankelijke schadeafhandeling?
4. Welke rol ziet de gemeente voor zichzelf om invulling te geven aan onafhankelijke schadeafhandeling?
5. Welke rol ziet de gemeente voor zichzelf om invulling te geven aan onafhankelijke gebouwopnames?
6. Is er een partij die in uw gemeente onafhankelijke gebouwopnames zou kunnen doen?

Mogelijke reactie

Dit zijn heel veel vragen door de NAM, waarvan de beantwoording onderzoek vraagt, tijd kost en ook overleg met o.a. belangenorganisaties, gemeenteraad en decentrale overheden in Drenthe.

Aangezien de NAM zich in heel Nederland wil terugtrekken uit de schadeafhandeling, hoort de vraagstelling wellicht ook thuis op de VNG en IPO-tafel. Het Rijk zal zich hierbij niet afzijdig kunnen houden.

Het zal gaan om zaken als: borging van de belangen inwoners en bedrijven; zekerheid en betrouwbaarheid; verwachtingen van inwoners en bedrijven; draagvlak; kansen en risico's; rollen en verantwoordelijkheden; omvang van de problematiek; schaalniveau; financiën en garanties; techniek.

Kernwoorden voor de gemeente Tynaarlo tot op heden: onafhankelijk (dus volledig los van en buiten invloedssfeer NAM en feitelijk ook min. EZ), transparant, vlot, eerlijk en rechtvaardig.

Gelet op de omvang van de vraagstelling en het speelveld, kan het verstandig zijn om voorlopig nog geen standpunt in te nemen en dit ook zo te communiceren (o.a. 22 mei met de NAM). Het feit dat de NAM zich terugtrekt uit de schade-afhandeling kan worden gezien als positief.

16.505

Date : 20-5-2017 16:19:06

F [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : memo college aanbieding zienswijzen

Attachment : memo college aanbieding zienswijzen.docx;

H [REDACTED]

Wat denk je van dit memo? Het kan bij de stukken voor Marco.

Groet,
[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

gelet op het streven naar een gezamenlijke zienswijze, niet aan te bevelen om in de zienswijzen aanpassingen in te doen.

De andere overheden gaan de zienswijzen niet voorleggen aan hun raad/algemeen bestuur en hebben daardoor meer tijd voor besluitvorming (de zienswijzen kunnen tot 19 juni worden ingediend). Uw college zal dus als eerste een besluit nemen dat vervolgens z.s.m. op het openbare deel van de raadsstukken wordt geplaatst. In de communicatie met de media kan er dus alleen worden gezegd dat we als overheden intensief hebben samengewerkt en dat we niet weten wat de andere besturen gaan besluiten.

Vraag:

Het kan zijn dat de gemeenteraad vraagt of het college voornemens is om in beroep te gaan. Misschien een punt om het in uw vergadering over te hebben.

Hierbij is het van belang om te melden dat de minister misschien zelf besluit om de NAM niet ontvankelijk te verklaren of de procedure over te doen. De inschatting is, dat er fouten zijn gemaakt die hersteld moeten worden.

Date : 5-5-2017 16:00:52

16.506

F [REDACTED]

T [REDACTED]

Cc : "[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@assen.nl

Subject : memo college mei 2017

Attachment : memo college mei 2017.docx;

Dag Marco,

Bijgevoegd vind je een concept memo over de gaswinning voor het college van a.s. dinsdag. Ben je het er mee eens dat ik het memo in het college breng? Ben je het eens met de inhoud van het memo?

Dat het memo zo laat is, heeft er mee te maken dat ik vandaag pas de vraagstelling van de NAM heb gekregen. Aangezien donderdag het overleg met Tynaarlo en Aa en Hunze is, leek het mij handig om het college voor donderdag al mee te nemen.

[REDACTED] vult het maandag nog aan met een eerste indruk van het ontwerp instemmingsbesluit voor het Winningsplan.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Fijn weekend.

Groet,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Voor 22 mei staat er een bestuurlijk overleg gepland tussen de NAM en de decentrale overheden waarbij de NAM – blijkt nu - ook over dit onderwerp wil praten. 11 mei is er een vooroverleg tussen de bestuurders van Assen, Tynaarlo en Aa en Hunze.

De NAM heeft op ons verzoek hun vraagstelling voor het overleg van 22 mei op papier gezet:

1. *Wat zijn de wensen en verwachtingen van de besturen ten aanzien van een onafhankelijke schadeafhandeling?*
2. *Wat zijn de wensen en verwachtingen van besturen ten aanzien van onafhankelijke gebouwopnames (nulmetingen)?*

De NAM bedoelt met de wensen en verwachtingen van de besturen het volgende:

1. *Het is helder dat zowel overheid, als burgers als NAM een snel, transparant en duidelijk proces willen. Wat zijn daarbij de praktische ideeën vanuit de gemeente?*
2. *Heeft de gemeente een voorkeur voor de vorm om tot een onafhankelijke schadeafhandeling te komen?*
3. *Heeft u een inventarisatie van de wensen en de verwachtingen van de burgers zelf ten aanzien van een onafhankelijke schadeafhandeling?*
4. *Welke rol ziet de gemeente voor zichzelf om invulling te geven aan onafhankelijke schadeafhandeling?*
5. *Welke rol ziet de gemeente voor zichzelf om invulling te geven aan onafhankelijke gebouwopnames?*
6. *Is er een partij die in uw gemeente onafhankelijke gebouwopnames zou kunnen doen?*

[Redacted text block]

Het zal gaan om zaken als: borging van de belangen inwoners en bedrijven; zekerheid en betrouwbaarheid; verwachtingen van inwoners en bedrijven; draagvlak; kansen en risico's; rollen en verantwoordelijkheden; omvang van de problematiek; schaalniveau; financiën en garanties; techniek.

[Redacted text block]

Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan

Met ingang van maandag 8 mei ligt het Ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage.

Het ontwerp heeft de volgende strekking:

- Er mag worden gewonnen.
- Er wordt tegemoet gekomen aan een aantal door ons geadviseerde zaken. Het totaal beeld blijft echter teleurstellend.
 - o
 - o

Wij gaan met ingang van dinsdag 9 mei ambtelijk samen met de andere overheden werken aan de zienswijzen.

De planning voor het proces ziet er als volgt uit:

- 11 mei bestuurlijk afstemmingsoverleg Tynaarlo en Aa en Hunze
- 15 en 17 mei gesprekken Dorpsbelangen Loon en actiegroep Stop gaswinning Marsdijk Nu.
- 22, 23 en 24 inspraakavonden door het ministerie van EZ
- 23 mei behandeling zienswijzen in college
- 1 juni behandeling zienswijzen in gemeenteraad
- 19 juni einde zienswijzen termijn

Date : 14-3-2017 14:59:32

From : "[REDACTED]"

To : "[REDACTED]@tynaarlo.nl

Subject : memo college vervoltraject zienswijze

Attachment : memo BW voorbereiding zienswijze.docx;

[REDACTED],

Ik denk dat je dit memo bedoeld.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

M e m o

Van : ██
Aan : College van B&W
Datum : dinsdag 24 januari 2017
Onderwerp : Vervolg procedure Winningsplan Westerveld

Inleiding

Onlangs heeft u het advies op het Winningsplan Westerveld vastgesteld. Dit advies is verzonden naar de minister van EZ. Het inwinnen van adviezen door EZ, is de eerste stap in de procedure om te komen tot een besluit op het winningsplan van de NAM. Het vervolg van de procedure ziet er als volgt uit:

- De minister legt alle adviezen voor aan de Mijnraad. Op basis van de verzamelde adviezen, komt de Mijnraad met een advies aan de minister.
- Op basis van o.a. dit advies neemt de minister een ontwerp-besluit over het winningsplan.
- Het winningsplan wordt vervolgens gedurende 6 weken ter inzage gelegd. De betrokken decentrale overheden, maar ook de inwoners van het gebied, kunnen zienswijzen inbrengen. Het ministerie van EZ moet in de periode van 6 weken een informatie/inspraak bijeenkomst organiseren.
- De minister neemt een definitief besluit op het winningsplan, waarin hij de zienswijzen meeneemt.
- Tegen het besluit kan, door degenen die zienswijzen hebben ingebracht, beroep bij de Raad van State worden ingesteld.

Volgens de planning van het ministerie van EZ wordt het ontwerp-besluit rond 16 maart ter inzage gelegd. Gelet hierop en het feit dat er vervolgens slechts 6 weken "reactietijd" is, willen wij u nu al een aantal vragen voorleggen.

Scenario voor ontwerp besluit

Ambtelijk is de verwachting dat de minister van EZ de gevraagde winningen zal toestaan. Hierbij baseren wij ons op het besluit zoals dat is genomen over het Winningsplan voor het Groningerveld. Wij verwachten dat de minister slechts zeer beperkt zal meegaan in het door uw college gegeven advies.

Vraag:

- Is het college voornemens om, als zich bovenstaande scenario voordoet, zienswijzen in te dienen?
- Heeft u ook al gedachtes over een eventueel beroep?

Samenwerking

In de voorbereiding van het advies, is goed samengewerkt met andere decentrale overheden.

Vraag:

- Wilt u in de zienswijze-fase opnieuw samenwerken met de decentrale overheden waarmee is samengewerkt in de adviesfase?
- Is hierbij het streven om te komen tot een gezamenlijke zienswijze (in ieder geval met de gemeenten Tynaarlo en Aa en Hunze)?

Communicatie met de raad

In de adviesfase heeft de raad gevraagd om een actieve betrokkenheid. Gelet op de korte termijn voor de zienswijze, vraagt - er vanuit gaande dat de raad betrokken wil worden - het betrekken van de raad voorbereiding.

Vraag:

- Wilt u de raad actief betrekken bij een zienswijze?
- Wilt u de raad vooraf met een brief informeren de aanpak van de zienswijze fase (incl. de communicatie met de inwoners) en de vraag stellen hoe ze betrokken willen worden? (Een voorstel kan hierbij zijn om, op het moment dat de ontwerp-beschikking binnenkomt, een extra raad in te plannen of tijd in te ruimen in een reguliere vergadering om te praten over de door het college vastgestelde zienswijzen).

Communicatie met de inwoners

Het onderwerp leeft sterk bij de inwoners van met name Marsdijk. En het verdient aanbeveling om [REDACTED] weer in overleg te gaan met de Dorpsbelangen Loon en de Wijkvereniging Marsdijk (in combinatie met de actiegroep in Marsdijk).

Vraag:

- Wilt u actief de communicatie oppakken met de inwoners o.a. via de website en Berichten van de Brink? En de recent opgerichte actiegroep in Marsdijk? Hoe communiceren we ons standpunt naar buiten toe? Doen we dat door middel van een PB of door middel van een mondelinge toelichting door de portefeuillehouder
 - Wilt u de inwoners faciliteren door een download-bare concept zienswijze op de website te plaatsen? ([REDACTED])
- [REDACTED]
- [REDACTED]

16.508

Date : 14-11-2018 17:01:00

F [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : memo college

Attachment : planning proces besluit winningsplan Westerveld.docx;

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

M e m o

Naam team : Beleid
 Steller : [REDACTED]
 Aan : College van B&W
 Datum : donderdag 14 nov 2018
 Onderwerp : Proces rond besluit EZK Winningsplan Westerveld

Op 15 november is het instemmingsbesluit op het Winningsplan Westerveld gepubliceerd. Er zijn geen wezenlijke wijzigingen ten opzichte van het ontwerp-besluit en de minister geeft toestemming voor de winning.

Wij maken samen met andere decentrale overheden een juridische, technische en maatschappelijke analyse van het besluit. Bij deze analyse wordt ook het advocatenkantoor van Tynaarlo betrokken. De analyse zullen wij aan uw college voorleggen. Het idee is om de analyse ook breed te bespreken met bestuurders van gemeenten, provincie en waterschappen in het gebied.

Hieronder vindt een planning van het proces. Het komt grotendeels overeen met de planning zoals die in het memo stond dat u voor de zomer heeft besproken (toen de verwachting was dat de publicatie voor zomer zou plaatsvinden). Het is een krappe planning. Dit wordt mede veroorzaakt doordat de termijn eindigt in de Kerstvakantie.

Vraag: kunt u zich vinden in deze aanpak en planning?

Weeknr	Week	Activiteit
1	15/11	publicatie van instemmingsbesluit
	15-23/11	juridische analyse door advocatenkantoor van Tynaarlo PlasBossinade (gespecialiseerd in aardgaswinning tevens kantoor van de Groningse overheden) in opdracht van Tynaarlo, Aa en Hunze en Assen.
	15-20/11	technische en maatschappelijke analyse door ambtenaren van o.a. Assen, Tynaarlo, Aa en Hunze en provincie.
	20/11	Ambtelijke bespreking analyse (juridisch en maatschappelijk/technische analyse
2	27/11	Resultaten analyse in college met een memo. Eerste standpuntbepaling van het college over de reactie op het besluit van de minister.
2	28-29-30/11	Overleg bestuurders decentrale overheden binnen gebied Winningsplan Westerveld
3	3-7/12	Overleg met Stop Gaswinning Marsdijk Nu en Dorpsbelangen Loon (dit overleg zou ook al eerder kunnen plaatsvinden)
	3-7/12	Eventueel opstellen beroepsschrift door advocatenkantoor
	3-7/12	Opstellen college- en raadsvoorstel
4	11/12	Bespreking college-raadsvoorstel in college

	>11/12	Verzending raadsvoorstel (Dit betekent een nazending die met griffie en presidium moet worden afgestemd)
5	17-21/12	Bespreking in raad 20 december (Dit moet met griffie en presidium moet worden afgestemd)
	21-12	Verzending van een eventueel beroepsschrift of brief aan minister

Verzoek van Stop Gaswinning Marsdijk.

Ambtelijk heeft de groep Stop Gaswinning Marsdijk gevraagd of het college het beroepsschrift digitaal beschikbaar wil stellen voor inwoners zodat inwoners gemakkelijk beroep kunnen instellen. Dit zoals we ook is gebeurd bij de zienswijze. Het is te verwachten dat deze vraag ook uit de gemeenteraadsfracties gaat komen.

Vraag: Wilt u nadenken over hoe met dit verzoek moet worden omgegaan?

Opmerkingen:

- De vraag of het college in beroep gaat, moet nog worden beantwoord.
- Het feit dat het college de zienswijze beschikbaar heeft gesteld aan de inwoners (in opdracht van de gemeenteraad) heeft veel kwaad bloed gezet bij de NAM.
- Inwoners die een beroepsschrift indienen moet hiervoor griffierechten betalen.

Date : 15-12-2016 20:06:53

16.509

F [REDACTED]
To : "[REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@assen.nl"
Subject : memo en raadsvoorstel
Attachment : memo college bij collegevoorstel advies winningsplan.docx;raadsvoorstel advies winningsplan.docx;

Dag [REDACTED] en [REDACTED],

Hier is een memo voor het college en een raadsvoorstel. Hebben jullie nog aanvullingen?

[REDACTED] wil jij het raadsvoorstel aanvullen? Wil je het raadsvoorstel en memo morgen middag samen met het casco-advies (na aanpassing) naar Marco sturen? Wil je [REDACTED] op de hoogte houden van de ontwikkelingen?

[REDACTED] ben je al klaar met het sensor verhaal?

Alvast bedankt.

Groet,
[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

M e m o

Van : ██████████
Aan : College van B&W
Datum : donderdag 15 december 2016
Onderwerp : Advies winningsplan Westerveld

Voor u ligt een advies op het Winningsplan Westerveld met collegevoorstel. In aanvulling op het collegevoorstel melden wij graag het volgende:

- Het streven is als overheden met een gezamenlijk casco-advies te komen. Woensdag is er nog een bestuurlijk afstemmingsoverleg over dit casco-advies. Een lijn kan zijn, dat het collegevoorstel met stukken dinsdag worden besproken en vervolgens aangehouden om ze vervolgens donderdag te accorderen in de extra college vergadering. Hierin kunnen dan nog zaken worden meegenomen uit het overleg van woensdag.
- Het advies zegt primair 'nee' en subsidiair wordt er gezegd: 'Stemt u toch in met het winningsplan, dan adviseren wij het volgende'. Dit is ook zo met de gemeenteraad afgesproken. De gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo zitten ook op deze lijn. De provincie heeft ambtelijk aangegeven geen 'nee' te willen zeggen. Dit zal onderwerp van gesprek zijn bij een bestuurlijk overleg op woensdag tussen gemeenten en provincie.
- Het casco-advies is geschreven door de gemeenten Aa en Hunze, Tynaarlo en Assen en de provincie Drenthe. Er zijn ook andere overheden die adviesrecht hebben zoals de gemeente Noordenveld en de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's. De winning raakt deze overheden minder. Het definitieve casco-advies wordt hun via de ambtelijke lijn aangeboden. Het staat deze overheden vrij om het advies al of niet over te nemen.
- Aan de gemeenteraad is toegezegd dat er in het advies wordt gevraagd om een omgekeerde bewijslast. Er zijn echter nieuwe inzichten waaruit blijkt dat dit niet gunstig is voor de inwoners. De Technische commissie bodembeweging (Tcbb) raad het af. De gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo willen het daarom niet in het advies. Er is daarom in het advies meegegaan in de lijn van de andere overheden. In de aanbiedingsbrief aan de raad/raadsvoorstel wordt een toelichting gegeven.
- Bij de stukken zit een raadsvoorstel met het besluitpunt: 'kennis te nemen van'. Donderdag zal deze vorm met het Presidium worden besproken. Hierbij is de vraag: Hoeveel ruimte krijgt de raad nog? Het adviesrecht ligt namelijk wel bij het college en het college heeft al een besluit genomen.

> Raadsvoorstel

Opiniërende bespreking: 12 januari 2017
Besluitvormende raad: 12 januari 2017
Datum verzending: 15 december 2016

Onderwerp:
Advies Winningsplan Westerveld

Voorstel:

Kennis te nemen van het advies op het Winningsplan Westerveld en de bij behorende aanbiedingsbrief.

In uw vergadering van 8 december heeft u besloten tot een extra raadsvergadering over het advies op het Winningsplan Westerveld. Dit winningsplan gaat over de voorgenomen winning van aardgas uit onder andere gasvelden in de gemeente Assen.

Voor u ligt het door ons vastgestelde advies met aanbiedingsbrief. Wij stellen voor om kennis te nemen van deze stukken.

Het advies is opgesteld door een team vanuit de verschillende betrokken overheden en met inbreng van expertise uit de zogenaamde kopgroep Groningen die al eerder een advies heeft geschreven voor het Winningsplan voor het Groninger veld. Wij zijn van mening dat een gezamenlijk advies krachtiger is dan verschillende adviezen.

Wij hebben bij het formuleren van het advies getracht recht te doen aan hetgeen door u als raad naar voren is gebracht en wat wij hebben teruggekregen van de inwoners. Er is bij het opstellen van het advies echter ook inbreng geweest van andere overheden. Overigens hebben wij een deel van de suggesties die door u zijn ingebracht, verwoord in onze zienswijzen op de Ontwerp Structuurvisie Ondergrond o.a. op het punt van CO2 opslag. Dit stuk is voor u terinzage gelegd.

Op een punt zijn wij afgeweken van hetgeen wij met u hebben besproken. Er wordt in het advies niet gevraagd om een omgekeerde bewijslast voor schades. De reden hier voor is de volgende:

█ **graag invullen.**

Het college van burgemeester en wethouders van Assen,

de burgemeester,
dhr. M.L.J. Out

de secretaris,
dhr. T. Dijkstra

Besluitvorming raad:

De raad van de gemeente Assen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 15 december 2016;

b e s l u i t :

Kennis te nemen van het advies op het Winningsplan Westerveld en de bij behorende aanbiedingsbrief.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 12 januari 2017

> Raadsvoorstel

De raad voornoemd,

, voorzitter

, griffier

Date : 17-10-2016 16:23:41

16.510

From : "[REDACTED]"

T [REDACTED]

Cc : "[REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@assen.nl

Subject : memo gaswinning

Attachment : memo rol raad adviesrol gaswinning.docx;

Dag Marco,

Bijgevoegd een concept memo voor het college van volgende week met de vraag hoe we de raad willen betrekken in het proces rond het advies over het winningsplan.

Graag je reactie.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Eenheid Beleid

M e m o

Van : ██████████
Aan : college van B&W
Datum : maandag 17 oktober 2016
Onderwerp : Adviesrol gaswinning

Informerend en adviserend memo

Inleiding

De NAM heeft eind 2015 een proefboring in het gasveld Vries Zuid uitgevoerd. Dit gasveld bevindt zich deels onder de Asser woonwijk Marsdijk en het dorp Loon. Er is gas aangetroffen. De NAM schat dat er een winbare hoeveelheid van 0,4 miljard m³ gas aanwezig is. De NAM heeft hiervoor een nieuw winningsplan opgesteld inclusief een risicoanalyse en deze naar het ministerie van Economische Zaken gestuurd. Het is aan het ministerie de informatie te beoordelen en de gemeenten en provincie te informeren over dit winningsplan. In het winningsplan zijn naast het gasveld Assen Zuid ook de gasvelden Assen, Eleveld en Witten opgenomen.

Adviesrol lokale overheid

Wij, lokale overheden, hebben 7 oktober 2016 een vooraankondiging ontvangen van het ministerie van Economische zaken omtrent een adviesverzoek voor het winningsplan Westerveld.

In een winningsplan wordt beschreven hoe er gewonnen of opgeslagen gaat worden en wat de te verwachte seismische risico's zijn. De scope van het plan betreft de veiligheid van omwonenden en het voorkomen van schade aan gebouwen en infrastructurele werken.

Wij krijgen, gerekend vanaf de datum van het formele verzoek, van het ministerie 14 weken de tijd om advies uit te brengen. Het ministerie gaat op basis van een indicatieve planning nu uit van week 2 in 2017.

Na de adviesperiode neemt het ministerie een ontwerpbesluit op het winningsplan dat ter inzage wordt gelegd en waar burgers en overheden een zienswijze op kunnen indienen. Gedurende de periode van terinzagelegging van het ontwerpbesluit organiseert het ministerie een informatieavond voor belangstellenden.

Voor het opstellen van het advies trekken we als lokale overheden samen op en maken we gebruik van de ervaringen van het winningsplan Groningen.

Onderwerpen advies

Met collega-overheden (provincie, gemeenten en waterschappen) is afgesproken dat in het advies over het winningsplan in ieder geval de volgende onderwerpen worden opgenomen:

- Veiligheid: Wat zijn de risico's, welke toetsingskaders worden gehanteerd, om hoeveel gebouwen gaat het, welke infrastructuur, wat zijn de onzekerheden?
- Schadeafhandeling: We willen dat schade aan eigendommen van burgers a.g.v. trillingen of verzakkingen fatsoenlijk afgehandeld wordt. De bestaande aanpak voldoet daar niet aan. De

schadeafhandeling in Drenthe moet worden zoals de vernieuwde aanpak in Groningen (CVW).

- Communicatie: De communicatie van NAM en EZ naar burgers moet beter. NAM is initiatiefnemer, EZ is bevoegd gezag. Er ligt hier géén rol voor de gemeente of provincie.
- Meet/regelprotocol: vaststelling schade, 0-meting, monitoren/bijstelling productieniveau

We gaan inhoudelijk géén contra-expertise verrichten ter controle van de berekeningen. Dit laten we over aan de bestaande organisaties (SodM, Tcbb, Mijnraad). We maken wel gebruik van de inhoudelijk expertise (geologen) aanwezig is bij de provincies.

Rol gemeenteraad

De adviesrol van de gemeente is formeel nog niet geregeld in de huidige Mijnbouwwet. Er ligt een wetvoorstel bij de 2^e kamer die naar verwachting in de eerste helft van 2017 in werking zal treden. De minister heeft de kamer toegezegd zoveel als mogelijk in de geest van de nieuwe Mijnbouwwet te handelen. De kamer wil dat het burgerperspectief in de besluitvorming moet worden meegenomen. Daarom krijgen de lokale overheden naast de bestaande partijen (Mijnraad, Sodm, Tcbb) nu adviesrecht.

Het ministerie van EZ heeft het verzoek tot advies gericht aan het college van B&W. De vraag ligt nu voor welke rol u de gemeenteraad wil geven. Onze raad volgt het adviestraject op de voet (er zijn over dit onderwerp al een aantal keren raadvragen gesteld) en wordt door inwoners benaderd om hun belangen te behartigen.

Hiervoor zijn er 2 mogelijkheden:

1. **Passieve rol**: De raad wordt geïnformeerd over de onderwerpen die het college in het advies gaat opnemen. Het definitieve advies wordt ter kennisname aan de raad toegestuurd. Uit een gesprek met de gedeputeerde Stelpstra werd duidelijk dat hij deze rol voor de provinciale staten heeft toebedeeld.
2. **Actieve rol**: De raad krijgt een actieve rol in het adviestraject. In de periode van 14 weken die ons ter beschikking worden gesteld door EZ wordt een moment gepland waar de raad inhoudelijk wordt meegenomen in het advies en de mogelijkheid krijgt hier wat van te vinden. De gemeente Groningen heeft in de adviestraject van het winningsplan Groningen hier goede ervaringen mee opgedaan. Deze werkwijze leidde tot vertrouwen van de raad dat het college de juiste onderwerpen in het advies had opgenomen. De college kreeg daarmee de vrijheid van de raad om het traject na het advies (zienswijze en beroep) te doorlopen. Er ontstaat een breed draagvlak.

Wij vragen u een keuze te maken hoe u de raad wil gaan meenemen.

Date : 4-5-2017 17:39:59

16.511

F

T

Subject : memo gaswinning + informatie internet

Attachment : memo college mei 2017.docx;

H

Hoe was het vanmiddag?

Hier alvast een opzet voor het memo. Wil je het aanvullen met de functie wijzigingen bijhouden?

Zullen we het maandag hebben over het aanmaken van een button op de gemeente site? Daar moeten we snel mee aan de slag.

Geniet van je vrije dagen.

Groet,

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

M e m o

Van : [REDACTED]
Aan : College van B&W
Datum : donderdag 4 mei 2017
Onderwerp : Gaswinning

Graag informeren wij u over twee zaken rond de gaswinning: De onafhankelijke schadeafhandeling en het ontwerp instemmingsbesluit voor het Winningsplan.

Schadeafhandeling

De NAM heeft zich teruggetrokken uit de schadeafhandeling bij het Groningerveld. De NAM wil zich ook in de rest van Nederland terugtrekken uit de schadeafhandeling en komt met het volgende bericht:

NAM op afstand in schadeproces

*NAM is een voorstander van een schadeproces op afstand van NAM, ook voor de kleine velden. Daarbij gaat NAM graag in samenspraak met bestuurders en belanghebbenden kijken hoe **lokaal of regionaal de schadeafhandeling ook bij NAM's kleine gasvelden op afstand van NAM ingericht kan worden.** Ook aan de vraag om meer monitoring wil NAM invulling geven, bijvoorbeeld door gebouwopnames waar nodig en mogelijk.*

Overleg met gemeenten en provincies

NAM gaat graag in overleg met de gemeenten en provincies over de schadeafhandeling rondom kleine gasvelden. NAM heeft voor circa 175 kleine gasvelden in Nederland een concessie om gas te mogen winnen. De kleine gasvelden liggen bijvoorbeeld in Drenthe, maar ook in verschillende andere provincies. Ook daar waar in de nabije toekomst gaswinning mogelijk is, wil NAM de bestuurlijke relaties benaderen voor overleg. "Dit vereist uiteraard maatwerk", aldus [REDACTED] asset manager Land bij NAM. "De situaties verschillen per gebied en de lokale wensen dus ook. Daar gaan we graag over in gesprek."

Groningen-veld

In Groningen wordt sinds 31 maart 2017 de schadeafhandeling aangestuurd door de Nationaal Coördinator Groningen (NCG). Op 1 juli 2017 zal een nieuw schadeprotocol en -handboek van de NCG in werking treden.

Monitoring

Daarnaast kijkt NAM naar mogelijkheden voor onafhankelijke monitoring rondom bepaalde kleine velden. Een van de veel gehoorde verzoeken van omwonenden en opwonenden van kleine gasvelden is een beter inzicht in de bestaande situatie, bijvoorbeeld door gebouwopnames. NAM bespreekt graag op korte termijn met gemeenten, provincies en lokale vertegenwoordigers wat precies de verwachtingen en wensen zijn ten aanzien van monitoring rondom de gaswinning in kleine velden. Afhankelijk daarvan kan monitoring lokaal ingericht worden. Ook hier streeft NAM naar duidelijkheid en een onafhankelijke rol in de monitoring.

Voor 22 mei staat er een overleg gepland tussen de NAM en de decentrale overheden waarbij over dit onderwerp gesproken zal worden. 11 mei is er een vooroverleg tussen de bestuurders. De NAM heeft informeel al aangegeven dat ze een rol zien voor de lokale overheden.

Bij de vraag hoe een onafhankelijke schadeafhandeling eruit moet zien, komen allerlei vragen naar boven zoals:

- Hoe zijn de belangen van onze inwoners en bedrijven het beste geborgd?
- Willen de decentrale overheden hier een rol pakken? Wat verwachten de inwoners van ons?
- Wat is het schaalniveau waarop het beste kan worden gewerkt? Het zal naar verwachting gaan om incidenten waardoor er opeens een piek aan werk is, waarna het weer stilt valt.
- Kan er worden aangesloten bij de Nationaal Coördinator? Is dat verstandig gelet op de kritiek die bestaat op de Nationaal Coördinator?

Gelet op de onduidelijkheid over de vraagstelling en het speelveld, kan het verstandig zijn om voorlopig nog geen standpunt in te nemen en dit ook zo te communiceren. Het feit dat de NAM zich terugtrekt uit de schade-afhandeling kan worden gezien als positief.

Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan

Met ingang van maandag 8 mei ligt het Ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Westerveld ter inzage.

Het ontwerp heeft de volgende strekking:

- Er mag worden gewonnen.
- Er wordt tegemoet gekomen aan een aantal door ons geadviseerde zaken. Het totaal beeld blijft echter teleurstellend.
 - o
 - o

Wij gaan met ingang van dinsdag 9 mei ambtelijk samen met de andere overheden werken aan een zienswijzen.

De planning voor het proces ziet er als volgt uit:

- 11 mei bestuurlijk afstemmingsoverleg decentrale overheden
- 22, 23 en 24 inspraakavonden door het ministerie van EZ
- 23 mei behandeling zienswijzen in college
- 1 juni behandeling zienswijzen in gemeenteraad
- 19 juni einde zienswijzen termijn

Date : 28-10-2016 10:14:43

From : "[REDACTED]"

T [REDACTED]

Subject : memo gaswinning college

Attachment : memo rol raad adviesrol gaswinning.docx;

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen
.....

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl
website: www.assen.nl

Eenheid Beleid

M e m o

Van : ██████████
Aan : college van B&W
Datum : maandag 17 oktober 2016
Onderwerp : Adviesrol gaswinning

Informerend en adviserend memo

Inleiding

De NAM heeft eind 2015 een proefboring in het gasveld Vries Zuid uitgevoerd. Dit gasveld bevindt zich deels onder de Asser woonwijk Marsdijk en het dorp Loon. Er is gas aangetroffen. De NAM schat dat er een winbare hoeveelheid van 0,4 miljard m³ gas aanwezig is. De NAM heeft hiervoor een nieuw winningsplan opgesteld inclusief een risicoanalyse en deze naar het ministerie van Economische Zaken gestuurd. Het is aan het ministerie de informatie te beoordelen en de gemeenten en provincie te informeren over dit winningsplan. In het winningsplan zijn naast het gasveld Assen Zuid ook de gasvelden Assen, Eleveld en Witten opgenomen.

Adviesrol lokale overheid

Wij, lokale overheden, hebben 7 oktober 2016 een vooraankondiging ontvangen van het ministerie van Economische zaken omtrent een adviesverzoek voor het winningsplan Westerveld.

In een winningsplan wordt beschreven hoe er gewonnen of opgeslagen gaat worden en wat de te verwachte seismische risico's zijn. De scope van het plan betreft de veiligheid van omwonenden en het voorkomen van schade aan gebouwen en infrastructurele werken.

Wij krijgen, gerekend vanaf de datum van het formele verzoek, van het ministerie 14 weken de tijd om advies uit te brengen. Het ministerie gaat op basis van een indicatieve planning nu uit van week 2 in 2017.

Na de adviesperiode neemt het ministerie een ontwerpbesluit op het winningsplan dat ter inzage wordt gelegd en waar burgers en overheden een zienswijze op kunnen indienen. Gedurende de periode van terinzagelegging van het ontwerpbesluit organiseert het ministerie een informatieavond voor belangstellenden.

Voor het opstellen van het advies trekken we als lokale overheden samen op en maken we gebruik van de ervaringen van het winningsplan Groningen.

Onderwerpen advies

Met collega-overheden (provincie, gemeenten en waterschappen) is afgesproken dat in het advies over het winningsplan in ieder geval de volgende onderwerpen worden opgenomen:

- Veiligheid: Wat zijn de risico's, welke toetsingskaders worden gehanteerd, om hoeveel gebouwen gaat het, welke infrastructuur, wat zijn de onzekerheden?
- Schadeafhandeling: We willen dat schade aan eigendommen van burgers a.g.v. trillingen of verzakkingen fatsoenlijk afgehandeld wordt. De bestaande aanpak voldoet daar niet aan. De

schadeafhandeling in Drenthe moet worden zoals de vernieuwde aanpak in Groningen (CVW).

- Communicatie: De communicatie van NAM en EZ naar burgers moet beter. NAM is initiatiefnemer, EZ is bevoegd gezag. Er ligt hier géén rol voor de gemeente of provincie.
- Meet/regelprotocol: vaststelling schade, 0-meting, monitoren/bijstelling productieniveau

We gaan inhoudelijk géén contra-expertise verrichten ter controle van de berekeningen. Dit laten we over aan de bestaande organisaties (SodM, Tcbb, Mijnraad). We maken wel gebruik van de inhoudelijk expertise (geologen) aanwezig is bij de provincies.

Rol gemeenteraad

De adviesrol van de gemeente is formeel nog niet geregeld in de huidige Mijnbouwwet. Er ligt een wetvoorstel bij de 2^e kamer die naar verwachting in de eerste helft van 2017 in werking zal treden. De minister heeft de kamer toegezegd zoveel als mogelijk in de geest van de nieuwe Mijnbouwwet te handelen. De kamer wil dat het burgerperspectief in de besluitvorming moet worden meegenomen. Daarom krijgen de lokale overheden naast de bestaande partijen (Mijnraad, Sodm, Tcbb) nu adviesrecht.

Het ministerie van EZ heeft het verzoek tot advies gericht aan het college van B&W. De vraag ligt nu voor welke rol u de gemeenteraad wil geven. Onze raad volgt het adviestraject op de voet (er zijn over dit onderwerp al een aantal keren raadvragen gesteld) en wordt door inwoners benaderd om hun belangen te behartigen.

Hiervoor zijn er 2 mogelijkheden:

1. **Passieve rol**: De raad wordt geïnformeerd over de onderwerpen die het college in het advies gaat opnemen. Het definitieve advies wordt ter kennisname aan de raad toegestuurd. Uit een gesprek met de gedeputeerde Stelpstra werd duidelijk dat hij deze rol voor de provinciale staten heeft toebedeeld.
2. **Actieve rol**: De raad krijgt een actieve rol in het adviestraject. In de periode van 14 weken die ons ter beschikking worden gesteld door EZ wordt een moment gepland waar de raad inhoudelijk wordt meegenomen in het advies en de mogelijkheid krijgt hier wat van te vinden. De gemeente Groningen heeft in de adviestraject van het winningsplan Groningen hier goede ervaringen mee opgedaan. Deze werkwijze leidde tot vertrouwen van de raad dat het college de juiste onderwerpen in het advies had opgenomen. De college kreeg daarmee de vrijheid van de raad om het traject na het advies (zienswijze en beroep) te doorlopen. Er ontstaat een breed draagvlak.

Wij vragen u een keuze te maken hoe u de raad wil gaan meenemen.

Date : 19-10-2016 11:58:52

F [redacted]

T [redacted]

Cc : [redacted]@assen.nl, "[redacted]@assen.nl

Subject : memo gaswinning

Attachment : memo rol raad adviesrol gaswinning.docx;

D [redacted]

Graag bijgevoegd memo agenderen voor het eerstvolgend college.

H [redacted]

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Beleidspecialist

.....
Gemeente Assen
Noordersingel 33 | Assen
Postbus 30018 | 9400 RA | Assen

.....
[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl
website: www.assen.nl

M e m o

Van : ██████████
Aan : college van B&W
Datum : maandag 17 oktober 2016
Onderwerp : Adviesrol gaswinning

Informerend en adviserend memo

Inleiding

De NAM heeft eind 2015 een proefboring in het gasveld Vries Zuid uitgevoerd. Dit gasveld bevindt zich deels onder de Asser woonwijk Marsdijk en het dorp Loon. Er is gas aangetroffen. De NAM schat dat er een winbare hoeveelheid van 0,4 miljard m³ gas aanwezig is. De NAM heeft hiervoor een nieuw winningsplan opgesteld inclusief een risicoanalyse en deze naar het ministerie van Economische Zaken gestuurd. Het is aan het ministerie de informatie te beoordelen en de gemeenten en provincie te informeren over dit winningsplan. In het winningsplan zijn naast het gasveld Assen Zuid ook de gasvelden Assen, Eleveld en Witten opgenomen.

Adviesrol lokale overheid

Wij, lokale overheden, hebben 7 oktober 2016 een vooraankondiging ontvangen van het ministerie van Economische zaken omtrent een adviesverzoek voor het winningsplan Westerveld.

In een winningsplan wordt beschreven hoe er gewonnen of opgeslagen gaat worden en wat de te verwachte seismische risico's zijn. De scope van het plan betreft de veiligheid van omwonenden en het voorkomen van schade aan gebouwen en infrastructurele werken.

Wij krijgen, gerekend vanaf de datum van het formele verzoek, van het ministerie 14 weken de tijd om advies uit te brengen. Het ministerie gaat op basis van een indicatieve planning nu uit van week 2 in 2017.

Na de adviesperiode neemt het ministerie een ontwerpbesluit op het winningsplan dat ter inzage wordt gelegd en waar burgers en overheden een zienswijze op kunnen indienen. Gedurende de periode van terinzagelegging van het ontwerpbesluit organiseert het ministerie een informatieavond voor belangstellenden.

Voor het opstellen van het advies trekken we als lokale overheden samen op en maken we gebruik van de ervaringen van het winningsplan Groningen.

Onderwerpen advies

Met collega-overheden (provincie, gemeenten en waterschappen) is afgesproken dat in het advies over het winningsplan in ieder geval de volgende onderwerpen worden opgenomen:

- Veiligheid: Wat zijn de risico's, welke toetsingskaders worden gehanteerd, om hoeveel gebouwen gaat het, welke infrastructuur, wat zijn de onzekerheden?
- Schadeafhandeling: We willen dat schade aan eigendommen van burgers a.g.v. trillingen of verzakkingen fatsoenlijk afgehandeld wordt. De bestaande aanpak voldoet daar niet aan. De

schadeafhandeling in Drenthe moet worden zoals de vernieuwde aanpak in Groningen (CVW).

- Communicatie: De communicatie van NAM en EZ naar burgers moet beter. NAM is initiatiefnemer, EZ is bevoegd gezag. Er ligt hier géén rol voor de gemeente of provincie.
- Meet/regelprotocol: vaststelling schade, 0-meting, monitoren/bijstelling productieniveau

We gaan inhoudelijk géén contra-expertise verrichten ter controle van de berekeningen. Dit laten we over aan de bestaande organisaties (SodM, Tcbb, Mijnraad). We maken wel gebruik van de inhoudelijk expertise (geologen) aanwezig is bij de provincies.

Rol gemeenteraad

De adviesrol van de gemeente is formeel nog niet geregeld in de huidige Mijnbouwwet. Er ligt een wetsvoorstel bij de 2^e kamer die naar verwachting in de eerste helft van 2017 in werking zal treden. De minister heeft de kamer toegezegd zoveel als mogelijk in de geest van de nieuwe Mijnbouwwet te handelen. De kamer wil dat het burgerperspectief in de besluitvorming moet worden meegenomen. Daarom krijgen de lokale overheden naast de bestaande partijen (Mijnraad, Sodm, Tcbb) nu adviesrecht.

Het ministerie van EZ heeft het verzoek tot advies gericht aan het college van B&W. De vraag ligt nu voor welke rol u de gemeenteraad wil geven. Onze raad volgt het adviestraject op de voet (er zijn over dit onderwerp al een aantal keren raadvragen gesteld) en wordt door inwoners benaderd om hun belangen te behartigen.

Hiervoor zijn er 2 mogelijkheden:

1. **Passieve rol**: De raad wordt geïnformeerd over de onderwerpen die het college in het advies gaat opnemen. Het definitieve advies wordt ter kennisname aan de raad toegestuurd. Uit een gesprek met de gedeputeerde Stelpstra werd duidelijk dat hij deze rol voor de provinciale staten heeft toebedeeld.
2. **Actieve rol**: De raad krijgt een actieve rol in het adviestraject. In de periode van 14 weken die ons ter beschikking worden gesteld door EZ wordt een moment gepland waar de raad inhoudelijk wordt meegenomen in het advies en de mogelijkheid krijgt hier wat van te vinden. De gemeente Groningen heeft in de adviestraject van het winningsplan Groningen hier goede ervaringen mee opgedaan. Deze werkwijze leidde tot vertrouwen van de raad dat het college de juiste onderwerpen in het advies had opgenomen. De college kreeg daarmee de vrijheid van de raad om het traject na het advies (zienswijze en beroep) te doorlopen. Er ontstaat een breed draagvlak.

Wij vragen u een keuze te maken hoe u de raad wil gaan meenemen.

Date : 8-5-2017 23:05:19

F [REDACTED]

T [REDACTED]

C [REDACTED]

Subject : Memo kennisgeving ontwerp kennisgevingsbesluit 9 mei asdocx.docx

Attachment : Memo kennisgeving ontwerp kennisgevingsbesluit 9 mei asdocx.docx;

Goedenavond [REDACTED],

Bijgevoegd een reactie op het ontwerp-besluit voor het afstemmingsoverleg van morgen op gemeentehuis in Tynaarlo.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
beleidsmedewerker bodem, archeologie en cultuurhistorie

T [REDACTED]

Werkdagen: maandag, dinsdag, donderdag, vrijdag

Aan [REDACTED]
Van [REDACTED]
Datum 8 mei 2017
Zaaknummer
Onderwerp Kennisgeving en ontwerp instemmingsbesluit
winningsplan Westerveld

Inleiding

Wij hebben als gemeente in januari een gezamenlijk advies gegeven aan het Ministerie van EZ op basis van het door de NAM ingediende gaswinningsplan Westerveld. We hebben geadviseerd om niet in te stemmen indien niet aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Het ministerie van EZ heeft nu een kennisgeving gepubliceerd in de Staatscourant en belanghebbende gevraagd om zienswijzen in te dienen op het ontwerp instemmingsbesluit gedurende zes weken vanaf 8 mei 2017. Vandaag is de kennisgeving en het ontwerpbesluit ter inzage gelegd.

Ontwerp instemmingsbesluit

De Minister van EZ heeft in het ontwerpbesluit aangegeven geen aanleiding te zien om instemming met het winningsplan te weigeren, zoals in eerste aanleg is geadviseerd. De minister geeft ook aan dat de instemming heeft plaats gevonden met uitzondering van één onderdeel; onvoldoende onderbouwing van de veiligheidsrisico's bij toepassing van zuur- en hydraulische stimulatie voor gaswinning. Verder zijn een aantal adviezen opgenomen als voorwaarde in het ontwerpbesluit,

Besluit

- De NAM dient met de waterschappen(binnen 3 maanden na besluit)vorming) over normaal beheer en onderhoud van waterkeringen in overleg te treden over maatregelen bij welke hoeveelheid bodemdaling door gaswinning noodzakelijk worden om nadelig gevolgen te voorkomen;
- De NAM dient binnen drie maanden boven de gasvelden Eleveld en Vries-zuid in overleg met KNMI versnellingsmeters te installeren;
- De NAM dient binnen 6 maanden een risicobeheerssysteem aan te leggen boven de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid;
- De NAM dient zorg te dragen voor een transparant proces van schademelding en adequaat onderzoek te doen naar en afhandeling van schadeverzoeken binnen redelijke termijn;
- De NAM dient binnen zes maanden zorg te dragen voor het uitvoeren van een representatieve nulmeting aan gebouwen boven de gasvelden Eleveld en Vries-Zuid om toekomstige schade beter te kunnen vaststellen.

Opmerkingen

Het ontwerpbesluit is zorgvuldig afgewogen op basis de Mbw en het Mbb met als de toetsingsgrond art 36 van de Mbw om geheel of gedeeltelijk instemming weigeren of vrs. te verbinden. Dit alleen indien de veiligheid voor omwonende of schade aan gebouwen e.d. in het geding zijn, of in belang van planmatig beheer van delfstoffen of nadelige gevolgen voor natuur of milieu veroorzaakt. Successievelijk worden deze

aspecten nader beschouwd. In een aantal specifieke gevallen zijn de adviezen in een voorschrift gezekerd. De volgende passages heb ik enige toelichting nodig.

- Bodemdalingsmetingen worden door de NAM zelf verricht. Waarom gebeurt dit niet door een onafhankelijke instantie
- De bodemdaling geschiedt geleidelijk en gelijkmatig en dit impliceert dat er geen schade is voor milieu en natuur? Is het bodemleven hier niet relevant
- De totale productie tot 2015 bedraagt ca. 25, miljard m³. De optimistische productie is slechts 3,5 miljard m³. Geringe bijdrage. Maar is juist het laatste wat je uit een put haalt meest significant. Groter drukverval.
- Het plaatsen van versnellingsopnemers in Eleveld en Vries-zuid worden die geplaatst in overleg met de gemeente?
- Bij de schade door bodembeweging ontbreekt enig advies van de Mijnraad. Klopt dit?
- Vanuit de koepelorganisatie wordt gewerkt aan een maatschappelijke licentie voor het produceren van aardgas in Nederland. Wat houdt dit in en is dit nog relevant in relatie tot de duurzame energie transitie?
- Lusten en lasten. Leuk verhaal maar hoe mosterd na de maaltijd. Gedragscode? Zie Groningerveld. Wat is er nu voor de omgeving gecompenseerd?
- Doelmatigheid is in aanvang genoemd in de advisering, maar blijkt in dit ontwerp-besluit toch onaangeroerd en min of meer onbeantwoord?
- De NAM dient bij toepassing van zuur- en hydraulische simulatie een nieuw/gewijzigd plan in te dienen. Nog niet bekend welke procedure gevolgd moeten worden?
- In Nederland geen nadelige gevolgen van fracken bekend? Wordt hier nog onderzoek naar gedaan?
- Op blz. 23 geeft de minister aan dat er geen nadelige gevolgen zijn voor milieu en natuur specifiek voor de Drentse Aa. Terwijl de NAM nog wel een toetsing moet verrichten(blz. 22)?
- Zijn alle ruimtelijke ontwikkelingen vanaf heden meegenomen bij de afweging voor dit besluit? Wat is een toekomstige ontwikkeling?
- Er wordt gesproken over de kans op schade door aardbeving en dit door gaswinning betrekkelijk gering is. Dit is volgens mij een totaal plaatje, maar individueel voor de burger best wel significant.
-
-
-

Vervolg

Onze portefeuillehouder heeft aangegeven dat we hier het gezamenlijk advies volgen en indien van toepassing een zienswijze indienen.

Date : 1-2-2017 11:19:55

F

To : "SMO-Secretariaat" smo-secretariaat@assen.nl, " [REDACTED] @assen.nl

C

Subject : memo over gaswinning voor college

Attachment : memo BW voorbereiding zienswijze.docx;

Hallo,

Hier een memo voor de komende college vergadering.

Het is afgestemd met Marco en [REDACTED].

Groet,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Vraag:

- Wilt u in de zienswijze-fase opnieuw samenwerken met de decentrale overheden waarmee is samengewerkt in de adviesfase?
- Is hierbij het streven om te komen tot een gezamenlijke zienswijze (in ieder geval met de gemeenten Tynaarlo en Aa en Hunze)?

Communicatie met de raad

In de adviesfase heeft de raad gevraagd om een actieve betrokkenheid. Gelet op de korte termijn voor de zienswijze, vraagt - er vanuit gaande dat de raad betrokken wil worden - het betrekken van de raad voorbereiding.

Vraag:

- Wilt u de raad actief betrekken bij een zienswijze?
- Wilt u de raad vooraf met een brief informeren de aanpak van de zienswijze fase (incl. de communicatie met de inwoners) en de vraag stellen hoe ze betrokken willen worden? (Een voorstel kan hierbij zijn om, op het moment dat de ontwerp-beschikking binnenkomt, een extra raad in te plannen of tijd in te ruimen in een reguliere vergadering om te praten over de door het college vastgestelde zienswijzen).

Communicatie met de inwoners

Het onderwerp leeft sterk bij de inwoners van met name Marsdijk. En het verdient aanbeveling om [REDACTED] weer in overleg te gaan met de Dorpsbelangen Loon en de Wijkvereniging Marsdijk (in combinatie met de actiegroep in Marsdijk).

Vraag:

- Wilt u actief de communicatie oppakken met de inwoners o.a. via de website en Berichten van de Brink? En de recent opgerichte actiegroep in Marsdijk? Hoe communiceren we ons standpunt naar buiten toe? Doen we dat door middel van een PB of door middel van een mondelinge toelichting door de portefeuillehouder
- Wilt u de inwoners faciliteren door een download-bare concept zienswijze op de website te plaatsen? ([REDACTED])
- [REDACTED]

16.516

Date : 1-2-2017 11:19:55

F

To : "SMO-Secretariaat" smo-secretariaat@assen.nl, " [REDACTED]@assen.nl

C

Subject : memo over gaswinning voor college

Attachment : memo BW voorbereiding zienswijze.docx;

Hallo,

Hier een memo voor de komende college vergadering.

Het is afgestemd met Marco en [REDACTED].

Groet,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

M e m o

Van : [REDACTED]
Aan : College van B&W
Datum : dinsdag 24 januari 2017
Onderwerp : Vervolg procedure Winningsplan Westerveld

Inleiding

Onlangs heeft u het advies op het Winningsplan Westerveld vastgesteld. Dit advies is verzonden naar de minister van EZ. Het inwinnen van adviezen door EZ, is de eerste stap in de procedure om te komen tot een besluit op het winningsplan van de NAM. Het vervolg van de procedure ziet er als volgt uit:

- De minister legt alle adviezen voor aan de Mijnraad. Op basis van de verzamelde adviezen, komt de Mijnraad met een advies aan de minister.
- Op basis van o.a. dit advies neemt de minister een ontwerp-besluit over het winningsplan.
- Het winningsplan wordt vervolgens gedurende 6 weken ter inzage gelegd. De betrokken decentrale overheden, maar ook de inwoners van het gebied, kunnen zienswijzen inbrengen. Het ministerie van EZ moet in de periode van 6 weken een informatie/inspraak bijeenkomst organiseren.
- De minister neemt een definitief besluit op het winningsplan, waarin hij de zienswijzen meeneemt.
- Tegen het besluit kan, door degenen die zienswijzen hebben ingebracht, beroep bij de Raad van State worden ingesteld.

Volgens de planning van het ministerie van EZ wordt het ontwerp-besluit rond 16 maart ter inzage gelegd. Gelet hierop en het feit dat er vervolgens slechts 6 weken "reactietijd" is, willen wij u nu al een aantal vragen voorleggen.

Scenario voor ontwerp besluit

Ambtelijk is de verwachting dat de minister van EZ de gevraagde winningen zal toestaan. Hierbij baseren wij ons op het besluit zoals dat is genomen over het Winningsplan voor het Groningerveld. Wij verwachten dat de minister slechts zeer beperkt zal meegaan in het door uw college gegeven advies.

Vraag:

- Is het college voornemens om, als zich bovenstaande scenario voordoet, zienswijzen in te dienen?
- Heeft u ook al gedachtes over een eventueel beroep?

Samenwerking

In de voorbereiding van het advies, is goed samengewerkt met andere decentrale overheden.

Vraag:

- Wilt u in de zienswijze-fase opnieuw samenwerken met de decentrale overheden waarmee is samengewerkt in de adviesfase?
- Is hierbij het streven om te komen tot een gezamenlijke zienswijze (in ieder geval met de gemeenten Tynaarlo en Aa en Hunze)?

Communicatie met de raad

In de adviesfase heeft de raad gevraagd om een actieve betrokkenheid. Gelet op de korte termijn voor de zienswijze, vraagt - er vanuit gaande dat de raad betrokken wil worden - het betrekken van de raad voorbereiding.

Vraag:

- Wilt u de raad actief betrekken bij een zienswijze?
- Wilt u de raad vooraf met een brief informeren de aanpak van de zienswijze fase (incl. de communicatie met de inwoners) en de vraag stellen hoe ze betrokken willen worden? (Een voorstel kan hierbij zijn om, op het moment dat de ontwerp-beschikking binnenkomt, een extra raad in te plannen of tijd in te ruimen in een reguliere vergadering om te praten over de door het college vastgestelde zienswijzen).

Communicatie met de inwoners

Het onderwerp leeft sterk bij de inwoners van met name Marsdijk. En het verdient aanbeveling om [REDACTED] weer in overleg te gaan met de Dorpsbelangen Loon en de Wijkvereniging Marsdijk (in combinatie met de actiegroep in Marsdijk).

Vraag:

- Wilt u actief de communicatie oppakken met de inwoners o.a. via de website en Berichten van de Brink? En de recent opgerichte actiegroep in Marsdijk? Hoe communiceren we ons standpunt naar buiten toe? Doen we dat door middel van een PB of door middel van een mondelinge toelichting door de portefeuillehouder
- Wilt u de inwoners faciliteren door een download-bare concept zienswijze op de website te plaatsen? ([REDACTED])
- [REDACTED]

Date : 1-2-2017 15:05:53

F [REDACTED]

To : "[REDACTED]@tynaarlo.nl, "[REDACTED]@aaenhunze.nl

C [REDACTED]

Subject : memo over gaswinning voor college

Attachment : memo BW voorbereiding zienswijze.docx;

Dag [REDACTED] en [REDACTED],

Bijgaand memo wordt dinsdag in ons college besproken. Jullie kunnen het, als je dat wilt, gebruiken als basis voor een eigen college memo. Graag vertrouwelijk behandelen. Het is een intern stuk.

De actiegroep Marsdijk was gisteren op tv (Omroep Max om 18.30 uur op NPO 2)

Groet,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

M e m o

Van : [REDACTED]
Aan : College van B&W
Datum : dinsdag 24 januari 2017
Onderwerp : Vervolg procedure Winningsplan Westerveld

Inleiding

Onlangs heeft u het advies op het Winningsplan Westerveld vastgesteld. Dit advies is verzonden naar de minister van EZ. Het inwinnen van adviezen door EZ, is de eerste stap in de procedure om te komen tot een besluit op het winningsplan van de NAM. Het vervolg van de procedure ziet er als volgt uit:

- De minister legt alle adviezen voor aan de Mijnraad. Op basis van de verzamelde adviezen, komt de Mijnraad met een advies aan de minister.
- Op basis van o.a. dit advies neemt de minister een ontwerp-besluit over het winningsplan.
- Het winningsplan wordt vervolgens gedurende 6 weken ter inzage gelegd. De betrokken decentrale overheden, maar ook de inwoners van het gebied, kunnen zienswijzen inbrengen. Het ministerie van EZ moet in de periode van 6 weken een informatie/inspraak bijeenkomst organiseren.
- De minister neemt een definitief besluit op het winningsplan, waarin hij de zienswijzen meeneemt.
- Tegen het besluit kan, door degenen die zienswijzen hebben ingebracht, beroep bij de Raad van State worden ingesteld.

Volgens de planning van het ministerie van EZ wordt het ontwerp-besluit rond 16 maart ter inzage gelegd. Gelet hierop en het feit dat er vervolgens slechts 6 weken "reactietijd" is, willen wij u nu al een aantal vragen voorleggen.

Scenario voor ontwerp besluit

Ambtelijk is de verwachting dat de minister van EZ de gevraagde winningen zal toestaan. Hierbij baseren wij ons op het besluit zoals dat is genomen over het Winningsplan voor het Groningerveld. Wij verwachten dat de minister slechts zeer beperkt zal meegaan in het door uw college gegeven advies.

Vraag:

- Is het college voornemens om, als zich bovenstaande scenario voordoet, zienswijzen in te dienen?
- Heeft u ook al gedachtes over een eventueel beroep?

Samenwerking

In de voorbereiding van het advies, is goed samengewerkt met andere decentrale overheden.

Vraag:

- Wilt u in de zienswijze-fase opnieuw samenwerken met de decentrale overheden waarmee is samengewerkt in de adviesfase?
- Is hierbij het streven om te komen tot een gezamenlijke zienswijze (in ieder geval met de gemeenten Tynaarlo en Aa en Hunze)?

Communicatie met de raad

In de adviesfase heeft de raad gevraagd om een actieve betrokkenheid. Gelet op de korte termijn voor de zienswijze, vraagt - er vanuit gaande dat de raad betrokken wil worden - het betrekken van de raad voorbereiding.

Vraag:

- Wilt u de raad actief betrekken bij een zienswijze?
- Wilt u de raad vooraf met een brief informeren de aanpak van de zienswijze fase (incl. de communicatie met de inwoners) en de vraag stellen hoe ze betrokken willen worden? (Een voorstel kan hierbij zijn om, op het moment dat de ontwerp-beschikking binnenkomt, een extra raad in te plannen of tijd in te ruimen in een reguliere vergadering om te praten over de door het college vastgestelde zienswijzen).

Communicatie met de inwoners

Het onderwerp leeft sterk bij de inwoners van met name Marsdijk. En het verdient aanbeveling om [REDACTED] weer in overleg te gaan met de Dorpsbelangen Loon en de Wijkvereniging Marsdijk (in combinatie met de actiegroep in Marsdijk).

Vraag:

- Wilt u actief de communicatie oppakken met de inwoners o.a. via de website en Berichten van de Brink? En de recent opgerichte actiegroep in Marsdijk? Hoe communiceren we ons standpunt naar buiten toe? Doen we dat door middel van een PB of door middel van een mondelinge toelichting door de portefeuillehouder?
- [REDACTED]

Date : 21-5-2017 12:36:01

16.518

F [REDACTED]

T [REDACTED]

C [REDACTED] [REDACTED]

Subject : Memo overleg NAM 22-5-17

Attachment : Memo Marco overleg NAM 22-5-17.docx;

Dag Marco,

Ik heb een memo gemaakt voor het overleg van morgen. Het is dikker geworden dan ik had gewild.
Kijk maar of je er iets mee kunt.

Ik probeer je morgen nog wel even op te zoeken voor afstemming. Wat voor rol verwacht je van mij? Een inhoudelijke bij het bespreken van de zienswijzen?

Je mag me ook vandaag mobiel bellen.

Fijne zondag nog.

Groet,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

M e m o

Van : [REDACTED]
Aan : Marco Out
Datum : zondag 21 mei 2017
Onderwerp : Gesprek NAM onafhankelijke schadeafhandeling

Beste Marco,

Maandag 22 mei hebben we een overleg tussen de NAM en bestuurders bij ons in het gemeentekantoor.

We verwachten:
NAM

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Midden-Drenthe
Provincie
Tynaarlo
Aa en Hunze

Of Leek en Noordenveld komen weet ik niet.

Het overleg is op verzoek van de NAM, dus ik ga er vanuit dat [REDACTED] voorzitter is.

De NAM heeft de volgende agenda rondgestuurd.

1. *Stand van zaken winningsplan Westerveld*
2. *NAM op afstand in schadeafhandeling: wensen en verwachtingen van Besturen*
3. *Onafhankelijke gebouwopnames (nulmetingen): wensen en verwachtingen van Besturen*

Wat wij bedoelen met wensen en verwachtingen van Besturen, is het volgende:

1. *Het is helder dat zowel overheid, als burgers als NAM een snel, transparant en duidelijk proces willen. Wat zijn daarbij de praktische ideeën vanuit de gemeente?*
2. *Heeft de gemeente een voorkeur voor de vorm om tot een onafhankelijke schadeafhandeling te komen?*
3. *Heeft u een inventarisatie van de wensen en de verwachtingen van de burgers zelf ten aanzien van een onafhankelijke schadeafhandeling?*
4. *Welke rol ziet de gemeente voor zichzelf om invulling te geven aan onafhankelijke schadeafhandeling?*

5. Welke rol ziet de gemeente voor zichzelf om invulling te geven aan onafhankelijke gebouwopnames?
6. Is er een partij die in uw gemeente onafhankelijke gebouwopnames zou kunnen doen?

Wat betreft het eerste kun jij misschien de lead nemen vertellen wat de stand van zaken is: "Er komt een serieus pakket aan zienswijzen."

Rol provincie

Wat betreft de andere onderwerpen kan er een interessante dynamiek ontstaan. [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]). [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]. [REDACTED]
[REDACTED]

Je kan misschien aan [REDACTED] de laatste stand van zaken vragen. Volgens mij zou ze nog contact met Tjisse hebben.

Bij het bestuurlijk overleg van twee weken geleden hebben we afgesproken dat Assen en de provincie het voortouw nemen in het verhaal rond de schadeafhandeling. Dinsdag heb ik hierover een eerste gesprek met de provincie. In een mail aan de provincie heb ik al aangegeven dat Assen eerst een goede analyse wil voordat er naar oplossingen en vorm wordt gekeken. In een brief aan de raad hebben we dit ook zo benoemd. Verder hebben we tegen de raad gezegd dat we met belangenorganisaties en de raad willen overleggen. Zie hieronder de tekst aan de raad:

Wij beschouwen het als positief dat de NAM wil overgaan naar een onafhankelijke schadeafhandeling. Wij constateren echter dat zich een complexe vraag aandient: Hoe kan de schadeafhandeling op een wijze gebeuren die zo veel mogelijk in het belang van onze inwoners en bedrijven is?

Hierbij ontstaan verschillende vragen:

- *Wat het juiste schaalniveau?*
- *Hoe zijn de belangen van de inwoners en bedrijven zo goed mogelijk geborgd?*
- *Wat zijn de zekerheden voor de inwoners en bedrijven?*
- *Wat is de omvang van de problematiek? Hoe vaak komen er buiten Groningen schades voor?*
- *Hoe zit het financieel en welke garanties zijn er?*

Wij hebben op dit moment geen direct antwoord op bovenstaande vragen. De beantwoording vraagt tijd. Er is onderzoek nodig; overleg met belangenorganisaties, met u als gemeenteraad, met andere overheden en de VNG; er is duidelijkheid nodig over financiën, garanties en rollen en verantwoordelijkheden.

Wij vragen u daarom ons tijd te geven om, samen met anderen te komen tot een goede oplossing. Wij zullen u op de hoogte houden van de voortgang.

Aan de provincie heb ik gemaaild dat er heel veel vragen liggen en dat er zorgvuldigheid geboden is. Hierbij heb ik het volgende benoemd:

- *Is het wenselijk dat we in de discussie over schadeafhandeling ook kijken naar onafhankelijke nu(l)-metingen en meten en monitoren?*
- *Wat is de rol en verantwoordelijkheid van het rijk? En in dit verband: Wie is er verantwoordelijk voor de het financieren van de schadeafhandeling op de langere*

termijn? (Schades kunnen zich ook nog over 20 jaar voordoen. Is de NAM er dan nog?)

- Wat is de rol van de andere eigenaren van de NAM?
- Wie betaalt de uitvoerings-/organisatiekosten van de schadeafhandeling?
- Hoe zorgen we dat we wij mee kunnen praten en niet de oplossing Groningen als enige oplossing krijgen voorgeschoteld?
- Wat is er nog voor rol voor gemeenten en provincies? Hoe gaan we bewaken dat de belangen van inwoners en bedrijven zijn geborgd? Iemand zal moeten sturen op de schadeafhandeling en er kan getwijfeld worden of directe of indirecte sturing vanuit het rijk wenselijk is?

[Redacted text]

- [Redacted text]

- komt er een aparte ombudsfunctie of moeten mensen die het niet eens zijn met een besluit over schadevergoeding naar de rechter stappen?
- Gaat dit alleen over de NAM of ook over Vermilion? Gaat het ook over zoutwinning?
- Welke krachtenvelden gaan er ontstaan?
- Is er wetgeving nodig?

NAM

[Redacted text]

Het gesprek als totaal

Ik verwacht dat een deel van de andere bestuurders nog niet zo heel erg heeft nagedacht. Twee weken geleden hadden ze dat in ieder geval nog niet gedaan. Waarschijnlijk zijn jij, Tjisse en de NAM degenen die het gesprek gaan bepalen.

Mijn advies zou zijn om:

- Het gesprek in te steken als een verkenning (zonder tot oplossingen te willen komen)
- De NAM vooral te laten praten en hun vragen te stellen zodat wij zicht krijgen op hun agenda. (De vragen in onze brief aan de raad en aan de provincie kunnen hierbij een handvat zijn)
- Rust en tijd creëren voor een goed proces.

[Redacted text]

Vragen NAM

Mocht er inhoudelijk over de vragen van de NAM worden gesproken. Het antwoord op de vragen in de agenda zou het volgende kunnen zijn:

2. NAM op afstand in schadeafhandeling: wensen en verwachtingen van Besturen'
*Daar gaan we goed over nadenken. Een voorschot daarop: Echt onafhankelijk.. NAM betaalt direct zonder mokken als er schade is vastgesteld.
De NAM betaalt de de volledige uitvoerings/organisatiekosten.*
3. Onafhankelijke gebouwopnames (nulmetingen): wensen en verwachtingen van Besturen
Metingen aan alle gebouwen op de velden en deels in de omgeving. Geen bedrijf dat dans naar de pijpen van de NAM. Inwoners zelf laten kiezen en declareren bij de NAM?

Wat wij bedoelen met wensen en verwachtingen van Besturen, is het volgende:

1. Het is helder dat zowel overheid, als burgers als NAM een snel, transparant en duidelijk proces willen. Wat zijn daarbij de praktische ideeën vanuit de gemeente?
Wat zijn de beelden van de NAM? Verder zie hierboven onder 2. Wij gaan het niet overnemen. (Is zo benoemd in het bestuurlijk overleg van twee weken geleden)
2. Heeft de gemeente een voorkeur voor de vorm om tot een onafhankelijke schadeafhandeling te komen?
Nog niet. Veel vragen.
3. Heeft u een inventarisatie van de wensen en de verwachtingen van de burgers zelf ten aanzien van een onafhankelijke schadeafhandeling?
Nog niet. Dit vraagt tijd/interactie. Wel wat elementen opgehaald: onafhankelijk; overal nulmetingen; geen gedoe; snel betalen.
4. Welke rol ziet de gemeente voor zichzelf om invulling te geven aan onafhankelijke schadeafhandeling?
Ophalen wat inwoners willen. Bewaken belangen inwoners.
5. Welke rol ziet de gemeente voor zichzelf om invulling te geven aan onafhankelijke gebouwopnames?
Geen.
6. Is er een partij die in uw gemeente onafhankelijke gebouwopnames zou kunnen doen?
Vast wel. Maar als we met een lijstje komen, zijn de bedrijven die er niet opstaan boos.

Bespreken zienswijzen

Het ligt voor de hand dat jij voorzitter bent.

Na het vertrek van de NAM gaan we het nog hebben over de zienswijzen hebben. Het kan zijn dat Waterschap Noorderzijlvest hier nog aanschuift.

Het zou mooi zijn als de gelederen gesloten blijven (met uitzondering van de provincie) en er een zienswijze komt waarbij iedereen in zijn aanbiedingsbrief wat lokale inkleuring geeft. Het is vooral van belang dat Tynaarlo, Aa en Hunze en Assen bij elkaar blijven. We hebben geen tijd voor grote aanpassingen.

Je kunt misschien melden dat Assen i.v.m. de raad tijdsdruk heeft en morgen moet besluiten. Woensdagmorgen zijn de stukken openbaar.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Date : 14-11-2018 18:05:02

16.519

From : "██████████"

To : "██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl"

Cc : "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl, "██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl"

Subject : memo planning proces winningsplan Westerveld

Attachment : memo college planning proces besluit winningsplan Westerveld.docx;planning proces besluit winningsplan Westerveld.docx;

Dag Marco, ██████,

Hierbij het concept memo met de planning voor de beoordeling van het besluit van de minister van EZK op het winningsplan Westerveld.

Tevens de opzet voor een mail waarin alle betrokken lokale overheden uitgenodigd worden gezamenlijk op te trekken. Als jullie akkoord zijn verstuur ik deze morgen zodat we de ambtelijke en bestuurlijke overleggen kunnen gaan plannen.

Met vriendelijk groet,

██████████
Beleidsadviseur gemeente Assen
Team Strategie en Advies

Website: www@assen.nl

M e m o

Naam team : Beleid
 Steller : [REDACTED]
 Aan : College van B&W
 Datum : donderdag 14 nov 2018
 Onderwerp : Proces rond besluit EZK Winningsplan Westerveld

Op 15 november is het instemmingsbesluit op het Winningsplan Westerveld gepubliceerd. Er zijn geen wezenlijke wijzigingen ten opzichte van het ontwerp-besluit en de minister geeft toestemming voor de winning.

Wij maken samen met andere decentrale overheden een juridische, technische en maatschappelijke analyse van het besluit. Bij deze analyse wordt ook het advocatenkantoor van Tynaarlo betrokken. De analyse zullen wij aan uw college voorleggen. Het idee is om de analyse ook breed te bespreken met bestuurders van gemeenten, provincie en waterschappen in het gebied.

Hieronder vindt een planning van het proces. Het komt grotendeels overeen met de planning zoals die in het memo stond dat u voor de zomer heeft besproken (toen de verwachting was dat de publicatie voor zomer zou plaatsvinden). Het is een krappe planning. Dit wordt mede veroorzaakt doordat de termijn eindigt in de Kerstvakantie.

Vraag: kunt u zich vinden in deze aanpak en planning?

Weeknr	Week	Activiteit
1	15/11	publicatie van instemmingsbesluit
	15-23/11	juridische analyse door advocatenkantoor van Tynaarlo PlasBossinade (gespecialiseerd in aardgaswinning tevens kantoor van de Groningse overheden) in opdracht van Tynaarlo, Aa en Hunze en Assen.
	15-20/11	technische en maatschappelijke analyse door ambtenaren van o.a. Assen, Tynaarlo, Aa en Hunze en provincie.
	20/11	Ambtelijke bespreking analyse (juridisch en maatschappelijk/technische analyse
2	27/11	Resultaten analyse in college met een memo. Eerste standpuntbepaling van het college over de reactie op het besluit van de minister.
2	28-29-30/11	Overleg bestuurders decentrale overheden binnen gebied Winningsplan Westerveld
3	3-7/12	Overleg met Stop Gaswinning Marsdijk Nu en Dorpsbelangen Loon (dit overleg zou ook al eerder kunnen plaatsvinden)
	3-7/12	Eventueel opstellen beroepsschrift door advocatenkantoor
	3-7/12	Opstellen college- en raadsvoorstel
4	11/12	Bespreking college-raadsvoorstel in college

	>11/12	Verzending raadsvoorstel (Dit betekent een nazending die met griffie en presidium moet worden afgestemd)
5	17-21/12	Bespreking in raad 20 december (Dit moet met griffie en presidium moet worden afgestemd)
	21-12	Verzending van een eventueel beroepsschrift of brief aan minister

Verzoek van Stop Gaswinning Marsdijk.

Ambtelijk heeft de groep Stop Gaswinning Marsdijk gevraagd of het college het beroepsschrift digitaal beschikbaar wil stellen voor inwoners zodat inwoners gemakkelijk beroep kunnen instellen. Dit zoals we ook is gebeurd bij de zienswijze. Het is te verwachten dat deze vraag ook uit de gemeenteraadsfracties gaat komen.

Vraag: Wilt u nadenken over hoe met dit verzoek moet worden omgegaan?

Opmerkingen:

- De vraag of het college in beroep gaat, moet nog worden beantwoord.
- Het feit dat het college de zienswijze beschikbaar heeft gesteld aan de inwoners (in opdracht van de gemeenteraad) heeft veel kwaad bloed gezet bij de NAM.
- Inwoners die een beroepsschrift indienen moet hiervoor griffierechten betalen.

Concept tekst mail naar alle betrokken partijen:

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft ons bericht 15 november het besluit te publiceren op het gaswinningsplan Westerveld. Dan start de beroepstermijn van 6 weken.

De gemeente Assen neemt, zoals ook in de periode van het advies en de zienswijze, het initiatief om samen met de gemeenten Tynaarlo, Aa en Hunze, Noordenveld en de provincie Drenthe het besluit samen te analyseren op technische/maatschappelijke aspecten. Voor de juridische aspecten wordt een advocaat ingeschakeld. Ook de overige overheden binnen het gebied van het winningsplan Westerveld worden van harte uitgenodigd hierbij aan te schuiven.

De resultaten van de analyse worden vervolgens besproken in een bestuurlijk overleg waarvoor alle betrokken lokale overheden worden uitgenodigd. In het bestuurlijk overleg wordt besproken hoe we gaan reageren op het besluit van de minister en of we dat ook weer gezamenlijk doen. Gelet op de relatief korte termijn is hieronder een planningschema opgesteld zoals wij dat in Assen willen voorleggen aan ons college (het kan zijn dat deze planning nog wijzigt).

Wij nodigen jullie uit om op dinsdag 20 november van 14:00 -17:00uur in het gemeentehuis van Assen het besluit ambtelijk te bespreken en te analyseren.

Hierop vooruitlopend horen we graag wie van jullie bestuurders we moeten uitnodigen voor het bestuurlijk overleg.

Weeknr	Week	Activiteit
1	15/11	publicatie van instemmingsbesluit
	15-23/11	juridische analyse door advocatenkantoor van Tynaarlo PlasBossinade (gespecialiseerd in aardgaswinning tevens kantoor van de Groningse overheden) in opdracht van Tynaarlo, Aa en Hunze en Assen.
	15-20/11	technische en maatschappelijke analyse door ambtenaren van o.a. Assen, Tynaarlo, Aa en Hunze, Noordenveld en provincie
	20/11	Ambtelijke bespreking analyse (juridisch en maatschappelijk/technische analyse)
2	27/11	Resultaten analyse in college
2	28-29-30/11	Overleg bestuurders decentrale overheden binnen gebied Winningsplan Westerveld
3	3-7/12	Overleg met Stop Gaswinning Marsdijk Nu en Dorpsbelangen Loon
	3-7/12	Eventueel opstellen beroepsschrift door Advocatenkantoor
	3-7/12	Opstellen college- en raadsvoorstel
	6-7/12	College- en raadsvoorstel naar B&W
4	11/12	Bespreking college-raadsvoorstel in college
	>11/12	Verzending raadsvoorstel
5	17-21/12	Bespreking in raad 20 december
	21-12	Uiterlijke verzending van een eventueel beroepsschrift

Date : 6-7-2018 12:46:15

16.520

F

To : [REDACTED]@aaenhunze.nl, [REDACTED]@tynaarlo.nl

C

Subject : Memo proces besluit EZK

Attachment : Memo proces besluit EZK 4-7-18.docx;

Heren,

Deze heb ik naar het college gestuurd. Wat denken jullie van deze planning? Doordat het bij ons via de raad moet, zit er een behoorlijke druk op de voorkant van het proces. Zullen we vast dagdelen gaan blokken; gaan communiceren met andere overheden en een bestuurlijk overleg reserveren ?

Groet,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

M e m o

Naam team : beleid
Steller : XXXXXXXXXX
Aan : College van B&W
Datum : woensdag 4 juli 2018
Onderwerp : Proces rond besluit EZK Winningsplan Westerveld

In dit memo is een lijn geschetst voor het proces van het instemmingsbesluit van de minister van EZK op het Winningsplan Westerveld. (Er is uitgegaan van de door EZK verwachte publicatiedatum. Bij een latere publicatie schuift de planning door).

- Deze planning is nog niet afgestemd met andere betrokken decentrale overheden.
- De planning is krap

Vraag: kunt u zich vinden in deze aanpak?

Week	Activiteit
29 (16/7)	De griffie stuurt een overzicht van wat er tot nu toe is gebeurd rond het Winningsplan naar de raad. Het overzicht wordt samen met beleid gemaakt. (Aangezien het via de griffie gaat, hoeft het niet meer in het college)
36 (3/9)	Verwachte publicatie van instemmingsbesluit (waarschijnlijk donderdag 6 september)
36	Juridische analyse door advocatenkantoor van Tynaarlo PlasBossinade (gespecialiseerd in aardgaswinning tevens kantoor van de Groningse overheden) in opdracht van Tynaarlo, Aa en Hunze en Assen.
36	Technische en maatschappelijke analyse door ambtenaren van o.a. Assen, Tynaarlo, provincie en Aa en Hunze.
37 (10-9)	Analyse gereed.
37	Analyse met memo naar het college
37	13 september raadsinformatieavond georganiseerd door griffie. Deze was al toegezegd en gaat niet over het besluit.
38 (17/9)	Bespreking analyse en memo in college
38	Overleg bestuurders decentrale overheden binnen gebied Winningsplan Westerveld
38	Overleg met Stop Gaswinning Marsdijk Nu en Dorpsbelangen Loon
38	Opstellen beroepsschrift door Advocatenkantoor (afhankelijk van bespreking in college en overleg bestuurders)
38	Opstellen college- en raadsvoorstel (dictum van het raadsvoorstel kan zijn: Kennisnemen van het voornemen/besluit van het college om wel/niet in beroep te gaan)
39 (24/9)	College- en raadsvoorstel naar B&W
40 (10/1)	Bespreking in college
40	Verzending raadsvoorstel (Dit betekent een nazending die met griffie en presidium moet worden afgestemd)
41 (8/10)	Bespreking in raad bijv. 11 oktober (Dit moet met griffie en presidium moet worden afgestemd)
42 (15/10)	Eventueel nog bespreken in college 16 oktober

42	Uiterlijke verzending van een eventueel (pro forma) beroepsschrift 17 oktober (uitgaande van publicatie op 6 september)
----	--

Date : 4-7-2018 15:04:36

16.521

F [REDACTED]

T [REDACTED]

Cc : "[REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@assen.nl

Subject : Memo proces besluit EZK Winningsplan Westerveld

Attachment : Memo proces besluit EZK 4-7-18.docx;

Beste Marco en [REDACTED],

Is dit het memo dat jullie voor ogen hadden?

Groet,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

M e m o

Naam team : beleid
Steller : XXXXXXXXXX
Aan : College van B&W
Datum : woensdag 4 juli 2018
Onderwerp : Proces rond besluit EZK Winningsplan Westerveld

In dit memo is een lijn geschetst voor het proces van het instemmingsbesluit van de minister van EZK op het Winningsplan Westerveld. (Er is uitgegaan van de door EZK verwachte publicatiedatum. Bij een latere publicatie schuift de planning door).

- Deze planning is nog niet afgestemd met andere betrokken decentrale overheden.
- De planning is krap

Vraag: kunt u zich vinden in deze aanpak?

Week	Activiteit
29 (16/7)	De griffie stuurt een overzicht van wat er tot nu toe is gebeurd rond het Winningsplan naar de raad. Het overzicht wordt samen met beleid gemaakt. (Aangezien het via de griffie gaat, hoeft het niet meer in het college)
36 (3/9)	Verwachte publicatie van instemmingsbesluit (waarschijnlijk donderdag 6 september)
36	Juridische analyse door advocatenkantoor van Tynaarlo PlasBossinade (gespecialiseerd in aardgaswinning tevens kantoor van de Groningse overheden) in opdracht van Tynaarlo, Aa en Hunze en Assen.
36	Technische en maatschappelijke analyse door ambtenaren van o.a. Assen, Tynaarlo, provincie en Aa en Hunze.
37 (10-9)	Analyse gereed.
37	Analyse met memo naar het college
37	13 september raadsinformatieavond georganiseerd door griffie. Hierbij sturing dat het niet gaat over het nieuwe besluit. Er kan nog bezien worden of er collegeleden aanwezig zijn bij deze avond.
38 (17/9)	Bespreking analyse en memo in college
38	Overleg bestuurders decentrale overheden binnen gebied Winningsplan Westerveld
38	Overleg met Stop Gaswinning Marsdijk Nu en Dorpsbelangen Loon
38	Opstellen beroepsschrift door Advocatenkantoor (afhankelijk van bespreking in college en overleg bestuurders)
38	Opstellen college- en raadsvoorstel (dictum van het raadsvoorstel kan zijn: Kennisnemen van het voornemen/besluit van het college om wel/niet in beroep te gaan)
39 (24/9)	College- en raadsvoorstel naar B&W
40 (10/1)	Bespreking in college
40	Verzending raadsvoorstel (Dit betekent een nazending die met griffie en presidium moet worden afgestemd)
41 (8/10)	Bespreking in raad bijv. 11 oktober (Dit moet met griffie en presidium moet worden afgestemd)

42 (15/10)	Eventueel nog bespreken in college 16 oktober
42	Uiterlijke verzending van een eventueel (pro forma) beroepsschrift 17 oktober (uitgaande van publicatie op 6 september)

Date : 17-10-2016 16:00:38

F [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : memo rol raad adviesrol gaswinning

Attachment : memo rol raad adviesrol gaswinning.docx;

16.522

Hoi [REDACTED]

P [REDACTED]
om de raad er bij te betrekken.

Groet
[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

M e m o

Van : ██████████
Aan : college van B&W
Datum : maandag 17 oktober 2016
Onderwerp : Adviesrol gaswinning

Informerend en adviserend memo

Inleiding

De NAM heeft eind 2015 een proefboring in het gasveld Vries Zuid uitgevoerd. Dit gasveld bevindt zich deels onder de Asser woonwijk Marsdijk en het dorp Loon. Er is gas aangetroffen. De NAM schat dat er een winbare hoeveelheid van 0,4 miljard m³ gas aanwezig is. De NAM heeft hiervoor een nieuw winningsplan opgesteld inclusief een risicoanalyse en deze naar het ministerie van Economische Zaken gestuurd. Het is aan het ministerie de informatie te beoordelen en de gemeenten en provincie te informeren over dit winningsplan. In het winningsplan zijn naast het gasveld Assen Zuid ook de gasvelden Assen, Eleveld en Witten opgenomen.

Adviesrol lokale overheid

Wij, lokale overheden, hebben 7 oktober 2016 een vooraankondiging ontvangen van het ministerie van Economische zaken omtrent een adviesverzoek voor het winningsplan Westerveld.

In een winningsplan wordt beschreven hoe er gewonnen of opgeslagen gaat worden en wat de te verwachte seismische risico's zijn. De scope van het plan betreft de veiligheid van omwonenden en het voorkomen van schade aan gebouwen en infrastructurele werken.

Wij krijgen, gerekend vanaf de datum van het formele verzoek, van het ministerie 14 weken de tijd om advies uit te brengen. Het ministerie gaat op basis van een indicatieve planning nu uit van week 2 in 2017.

Na de adviesperiode neemt het ministerie een ontwerpbesluit op het winningsplan dat ter inzage wordt gelegd en waar burgers en overheden een zienswijze op kunnen indienen. Gedurende de periode van terinzagelegging van het ontwerpbesluit organiseert het ministerie een informatieavond voor belangstellenden.

Voor het opstellen van het advies trekken we als lokale overheden samen op en maken we gebruik van de ervaringen van het winningsplan Groningen.

Onderwerpen advies

Met collega-overheden (provincie, gemeenten en waterschappen) is afgesproken dat in het advies over het winningsplan in ieder geval de volgende onderwerpen worden opgenomen:

- Veiligheid: Wat zijn de risico's, welke toetsingskaders worden gehanteerd, om hoeveel gebouwen gaat het, welke infrastructuur, wat zijn de onzekerheden?
- Schadeafhandeling: We willen dat schade aan eigendommen van burgers a.g.v. trillingen of verzakkingen fatsoenlijk afgehandeld wordt. De bestaande aanpak voldoet daar niet aan. De

schadeafhandeling in Drenthe moet worden zoals de vernieuwde aanpak in Groningen (CVW).

- Communicatie: De communicatie van NAM en EZ naar burgers moet beter. NAM is initiatiefnemer, EZ is bevoegd gezag. Er ligt hier géén rol voor de gemeente of provincie.
- Meet/regelprotocol: vaststelling schade, 0-meting, monitoren/bijstelling productieniveau

We gaan inhoudelijk géén contra-expertise verrichten ter controle van de berekeningen. Dit laten we over aan de bestaande organisaties (SodM, Tcbb, Mijnraad). We maken wel gebruik van de inhoudelijk expertise (geologen) aanwezig is bij de provincies.

Rol gemeenteraad

De adviesrol van de gemeente is formeel nog niet geregeld in de huidige Mijnbouwwet. Er ligt een wetvoorstel bij de 2^e kamer die naar verwachting in de eerste helft van 2017 in werking zal treden. De minister heeft de kamer toegezegd zoveel als mogelijk in de geest van de nieuwe Mijnbouwwet te handelen. De kamer wil dat het burgerperspectief in de besluitvorming moet worden meegenomen. Daarom krijgen de lokale overheden naast de bestaande partijen (Mijnraad, Sodm, Tcbb) nu adviesrecht.

Het ministerie van EZ heeft het verzoek tot advies gericht aan het college van B&W. De vraag ligt nu voor welke rol u de gemeenteraad wil geven. Onze raad volgt het adviestraject op de voet (er zijn over dit onderwerp al een aantal keren raadvragen gesteld) en wordt door inwoners benaderd om hun belangen te behartigen.

Hiervoor zijn er 2 mogelijkheden:

1. **Passieve rol**: De raad wordt geïnformeerd over de onderwerpen die het college in het advies gaat opnemen. Het definitieve advies wordt ter kennisname aan de raad toegestuurd. Uit een gesprek met de gedeputeerde Stelpstra werd duidelijk dat hij deze rol voor de provinciale staten heeft toebedeeld.
2. **Actieve rol**: De raad krijgt een actieve rol in het adviestraject. In de periode van 14 weken die ons ter beschikking worden gesteld door EZ wordt een moment gepland waar de raad inhoudelijk wordt meegenomen in het advies en de mogelijkheid krijgt hier wat van te vinden. De gemeente Groningen heeft in de adviestraject van het winningsplan Groningen hier goede ervaringen mee opgedaan. Deze werkwijze leidde tot vertrouwen van de raad dat het college de juiste onderwerpen in het advies had opgenomen. De college kreeg daarmee de vrijheid van de raad om het traject na het advies (zienswijze en beroep) te doorlopen. Er ontstaat een breed draagvlak

Wij vragen u een keuze te maken hoe u de raad wil gaan meenemen.

Date : 26-2-2018 16:41:19

16.523

F

To : " " @aaenhunze.nl, " " @tynaarlo.nl, " " drenthe.nl, " " @assen.nl

Subject : memo verkenning Tcbb aanpak onafhankelijke schadeafhandeling 26-2

Attachment : memo verkenning Tcbb aanpak onafhankelijke schadeafhandeling 23-2-2018.docx;

Heren,

Zoals beloofd.

Groet,

█

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

M e m o

Van : [REDACTED]
Aan :
Datum : 26 februari 2018
Onderwerp : Reactie op verkenning Tcbb schadeafhandeling mijnbouwschade Nederland

Dit memo is ambtelijk afgestemd tussen de provincie Drenthe en de gemeenten Tynaarlo, Aa en Hunze en Assen.

Aanleiding

Onlangs is een door de minister een schadeprotocol voor het Groninger veld vastgesteld waarbij de NAM uit het proces van schadeafhandeling is gestapt. Deze geldt echter alleen voor schades veroorzaakt door gaswinning uit het Groninger veld. De rest van Nederland wil ook een goede onafhankelijke schadeafhandeling.

De Tcbb heeft op verzoek van de minister van EZK een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheid om te komen tot een uniforme wijze van afhandeling van schade veroorzaakt door mijnbouw voor de rest van Nederland. De Tcbb heeft hiervoor een aantal instanties geïnterviewd, waaronder de provincie en gemeenten in Noord Drenthe. Woensdag 21 februari hebben wij ambtelijk een eindconcept van deze verkenning vertrouwelijk ontvangen van de Tcbb. Het rapport wordt 28 februari door de Tcbb aangeboden aan de minister.

Strekking van de Tcbb verkenning.

In de verkenning zijn de contouren geschetst van een mogelijk meer integrale, onafhankelijke aanpak van mijnbouwschades.

De Tcbb pleit voor een integrale aanpak van schaderisico's die moet bestaan uit:

- een integrale en transparante beoordeling van schaderisico's voorafgaand aan de gaswinning.
- transparante monitoring van schades tijdens de gaswinning.
- een adequate afhandeling van schades tijdens of na de gaswinning.

Er wordt in het rapport aangegeven dat het technisch erg lastig is om de relatie te leggen tussen schade en bodembeweging of bodemdaling. Daarom vindt de Tcbb het belangrijk dat er vooraf en tijdens de mijnbouwactiviteit lees: gaswinning goed gemonitord wordt.

Men pleit voor een gebiedsarrangement vastgelegd door de mijnbouwer en het lokaal bestuur voor afhandeling van met name kleine schades. Deze moet zorgen voor een basisvoorziening waarmee kleine schades snel en efficiënt worden afgehandeld.

Voor grote schades wil men een landelijk onafhankelijk instituut zoals die voor Groningen nu wordt ingericht.

Men erkent in de verkenning dat de omgekeerde bewijslast een betere uitgangspositie voor de inwoner verschaft maar er wordt in het advies niet voor gepleit.

Eerste indruk van het advies

De verkenning biedt goede aanknopingspunten voor een adequate en ruimhartige schadeafhandeling.

Er wordt door Tcbb gesteld dat in de verkenning de contouren zijn geschetst voor een uniforme wijze van afhandeling van schade veroorzaakt door mijnbouw voor de rest van Nederland. Er zijn nog veel zaken niet uitgewerkt en dat leidt nog tot vragen en onduidelijkheid. Het advies komt niet geheel overeen met het advies en zienswijze van de gemeenten op het Winningsplan Westerveld ten aanzien van schadeafhandeling.

Positief:

Men wil naar een onafhankelijke beoordeling van mijnbouwschade en de mijnbouwer uit het schadeafhandelingstraject. Er wordt aangegeven dat er veel meer aandacht moet zijn voor monitoring vooraf, tijdens en na beëindiging van de mijnbouwactiviteiten.

Kanttekeningen:

Er wordt niks gezegd over het voorkomen van schade; omgekeerde bewijslast zit niet in het advies en onduidelijk is wat bedoeld wordt met gebiedsarrangement en regionale aanpak. Wie vult de basisvoorziening voor kleine schades en wat is de gedachte van de Tcbb achter een rol voor het lokale bestuur in het schadetraject? Tot nu toe hebben we aangegeven wel te willen meedenken maar geen verantwoordelijkheid willen hebben. Dit hoort thuis bij het Rijk.

Reactie

Mocht de pers vragen stellen, dan zou de reactie als volgt kunnen luiden:

-

-

-

-

-

16.524

Date : 31-1-2017 16:00:03

F [REDACTED]

T [REDACTED] [REDACTED]

Cc : "[REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@assen.nl

Subject : memo vervolg procedure gaswinning t.b.v. overleg morgen

Attachment : memo BW voorbereiding zienswijze.docx;

Beste Marco,

Bijgevoegd is een memo voor ons overleg van morgen 9 uur.

Groet,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

M e m o

Van : [REDACTED]
Aan : College van B&W
Datum : dinsdag 24 januari 2017
Onderwerp : Vervolg procedure Winningsplan Westerveld

Inleiding

Onlangs heeft u het advies op het Winningsplan Westerveld vastgesteld. Dit advies is verzonden naar de minister van EZ. Het inwinnen van adviezen door EZ, is de eerste stap in de procedure om te komen tot een besluit op het winningsplan van de NAM. Het vervolg van de procedure ziet er als volgt uit:

- De minister legt alle adviezen voor aan de Mijnraad. Op basis van de verzamelde adviezen, komt de Mijnraad met een advies aan de minister.
- Op basis van o.a. dit advies neemt de minister een ontwerp-besluit over het winningsplan.
- Het winningsplan wordt vervolgens gedurende 6 weken ter inzage gelegd. De betrokken decentrale overheden, maar ook de inwoners van het gebied, kunnen zienswijzen inbrengen. Het ministerie van EZ moet in de periode van 6 weken een informatie/inspraak bijeenkomst organiseren.
- De minister neemt een definitief besluit op het winningsplan, waarin hij de zienswijzen meeneemt.
- Tegen het besluit kan, door degenen die zienswijzen hebben ingebracht, beroep bij de Raad van State worden ingesteld.

Volgens de planning van het ministerie van EZ wordt het ontwerp-besluit rond 16 maart ter inzage gelegd. Gelet hierop en het feit dat er vervolgens slechts 6 weken "reactietijd" is, willen wij u nu al een aantal vragen voorleggen.

Scenario voor ontwerp besluit

Ambtelijk is de verwachting dat de minister van EZ de gevraagde winningen zal toestaan. Hierbij baseren wij ons op het besluit zoals dat is genomen over het Winningsplan voor het Groningerveld. Wij verwachten dat de minister slechts zeer beperkt zal meegaan in het door uw college gegeven advies.

Vraag:

- Is het college voornemens om, als zich bovenstaande scenario voordoet, zienswijzen in te dienen?
- Heeft u ook al gedachtes over een eventueel beroep?

Samenwerking

In de voorbereiding van het advies, is goed samengewerkt met andere decentrale overheden.

Vraag:

- Wilt u in de zienswijze-fase opnieuw samenwerken met de decentrale overheden waarmee is samengewerkt in de adviesfase?
- Is hierbij het streven om te komen tot een gezamenlijke zienswijze (in ieder geval met de gemeenten Tynaarlo en Aa en Hunze)?
- Vindt u het goed dat Assen hier opnieuw de voortrekkersrol in pakt? Zo ja, hoe wilt u dit communiceren met de andere decentrale overheden? Bestuurlijk?

Communicatie met de raad

In de adviesfase heeft de raad gevraagd om een actieve betrokkenheid. Gelet op de korte termijn voor de zienswijze, vraagt - er vanuit gaande dat de raad betrokken wil worden - het betrekken van de raad voorbereiding.

Vraag:

- Wilt u de raad actief betrekken bij een zienswijze?
- Wilt u de raad vooraf met een brief informeren de aanpak van de zienswijze fase (incl. de communicatie met de inwoners) en de vraag stellen hoe ze betrokken willen worden? (Een voorstel kan hierbij zijn om, op het moment dat de ontwerp-beschikking binnenkomt, een extra raad in te plannen of tijd in te ruimen in een reguliere vergadering om te praten over de door het college vastgestelde zienswijzen).

Communicatie met de inwoners

Het onderwerp leeft sterk bij de inwoners van met name Marsdijk. En het verdient aanbeveling om [REDACTED] weer in overleg te gaan met de Dorpsbelangen Loon en de Wijkvereniging Marsdijk (in combinatie met de actiegroep in Marsdijk).

Vraag:

- Wilt u actief de communicatie oppakken met de inwoners o.a. via de website en Berichten van de Brink? En de recent opgerichte actiegroep in Marsdijk? Hoe communiceren we ons standpunt naar buiten toe? Doen we dat door middel van een PB of door middel van een mondelinge toelichting door de portefeuillehouder
- Wilt u de inwoners faciliteren door een download-bare concept zienswijze op de website te plaatsen? ([REDACTED])
- [REDACTED]

16.525

Date : 27-1-2017 12:06:43

F [REDACTED]

T [REDACTED]

C [REDACTED]

Subject : memo vervolg procedure gaswinning

Attachment : memo B&W voorbereiding zienswijze.docx;

Dag [REDACTED],

Wil je deze, als je weer op kantoor bent, lezen een waar nodig aanvullen? Ik wil hem woensdagochtend onder de arm meenemen als we hierover overleg hebben met Marco. [REDACTED] vult nog de data in.

Groet,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

- Wilt u in de zienswijze-fase opnieuw samenwerken met de decentrale overheden waarmee is samengewerkt in de adviesfase?
- Is hierbij het streven om te komen tot een gezamenlijke zienswijze (in ieder geval met de gemeenten Tynaarlo en Aa en Hunze)?
- Vindt u het goed dat Assen hier opnieuw de voortrekkersrol in pakt? Zo ja, hoe wilt u dit communiceren met de andere decentrale overheden? Bestuurlijk?

Communicatie met de raad

In de adviesfase heeft de raad gevraagd om een actieve betrokkenheid. Gelet op de korte termijn voor de zienswijze, vraagt - er vanuit gaande dat de raad betrokken wil worden - het betrekken van de raad voorbereiding.

Vraag:

- Wilt u de raad actief betrekken bij een zienswijze?
- Wilt u de raad vooraf met een brief informeren de aanpak van de zienswijze fase (incl. de communicatie met de inwoners) en de vraag stellen hoe ze betrokken willen worden? (Een voorstel kan hierbij zijn om, op het moment dat de ontwerp-beschikking binnenkomt, een extra raad in te plannen of tijd in te ruimen in een reguliere vergadering om te praten over de door het college vastgestelde zienswijzen).

Communicatie met de inwoners

Het onderwerp leeft sterk bij de inwoners van met name Marsdijk. En het verdient aanbeveling [REDACTED] weer in overleg te gaan met de Dorpsbelangen Loon en de Wijkvereniging Marsdijk.

Vraag:

- Wilt u actief de communicatie oppakken met de inwoners o.a. via de website en Berichten van de Brink?
- Wilt u de inwoners faciliteren door een download-bare concept zienswijze op de website te plaatsen? ([REDACTED])
- [REDACTED]